MECMAU'Z-ZEVÂİD VE-MENBAU'L-FEVÂİD

Cilt 17

مجمع الزوائد ومنبع الفوائد

Nûreddîn el-Heysemî

Ebu'l-Hasan Ali b. Ebî Bekir b. Süleymân b.
Ebî Bekir b. Ömer
el-Kâhirî eş-Şâfiî el-Hâfız
(735-807 H.)

İÇİNDEKİLER

(كِتَابُ الأَذْكَارِ)

ZİKİRLER KİTABI

بَابُ فَضْلِ ذِكْرِ اللهِ تَعَالَى وَالْإِكْثَارِ مِنْهُ

Allah'ı Çokça Zikretmenin Fazileti

١٦٧٤٣ - حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا مَكِّيٌّ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ زِيَادِ بْنِ أَبِي زِيَادٍ عَنْ أَبِي بَحْرِيَّةَ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَلاَ أُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرِ أَعْمَالِكُمْ " . قَالَ مَكِّيٌّ " وَأَزْكَاهَا عِنْدَ مَلِيكِكُمْ وَأَرْفَعِهَا فِي دَرَجَاتِكُمْ وَخَيْرٍ لَكُمْ مِنْ إِعْطَاءِ الذَّهَبِ وَالْوَرِقِ وَخَيْرٍ لَكُمْ مِنْ أَنْ تَلْقَوْا عَدُوَّكُمْ فَتَضْرِبُوا أَعْنَاقَهُمْ وَيَضْرِبُوا أَعْنَاقَكُمْ " . قَالُوا وَذَلِكَ مَا هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ " ذِكْرُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

رواه أحمد وإسناده حسن

16743- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Size amellerinizin en hayırlısını, Allah katında en temizi ve yücesini, derecenizi yükselteni, altın ve para infâk etmekten üstün, düşmanınızla karşılaşıp, onların sizin boynunuzu vurup, sizin de onların boynunu vurmanızdan daha iyi olanını haber vereyim mi? Allah'ı zikretmektir."*

★**Ahmed rivayet etti. Senedi hasendir.**[1]

١٦٧٤٤ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حُجَيْنُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ - يَعْنِي ابْنَ أَبِي سَلَمَةَ - عَنْ زِيَادِ بْنِ أَبِي زِيَادٍ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَيَّاشِ بْنِ أَبِي رَبِيعَةَ أَنَّهُ بَلَغَهُ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ أَنَّهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا عَمِلَ آدَمِيٌّ عَمَلاً قَطُّ أَنْجَى لَهُ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ

وَقَالَ مُعَاذٌ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَلاَ أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ أَعْمَالِكُمْ وَأَزْكَاهَا عِنْدَ مَلِيكِكُمْ وَأَرْفَعِهَا فِي دَرَجَاتِكُمْ وَخَيْرٍ لَكُمْ مِنْ تَعَاطِي الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَمِنْ أَنْ تَلْقَوْا عَدُوَّكُمْ

---

[1] Ahmed (6/447) rivayet etti. Ravilerden Haccâc b. Muhammed'in ömrünün sonlarında ezberi bozulmuştur. Ebû Ma'şer Necîh b. Abdirrahmân zayıftır. Ayrıca ravilerden İbn Ayyâş'ın mevlası Ziyâd b. Ebî Ziyâd, Ebu'd-Derdâ'ya yetişmemiştir.

غَداً فَتَضْرِبُوا أَعْنَاقَهُمْ وَيَضْرِبُوا أَعْنَاقَكُمْ " . قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ " ذِكْرُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح إلا أن زياد بن أبي زياد مولى ابن عياش لم يدرك معاذا

16744- Muâz b. Cebel, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"İnsanoğlu, kendisini Allah'ın azabından kurtaracak, Allah'ı zikretmekten daha güzel bir amel yapmamıştır."*

Muâz ekledi: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Size amellerinizin en hayırlısını, Allah katında en iyi ve yücesini, derecenizi yükselteni, altın ve para infâk etmekten üstün, düşmanınızla karşılaşıp, onların sizin boynunuzu vurup, sizin de onların boynunu vurmanızdan (cihaddan bile) daha iyi olanını haber vereyim mi?"*diye sorup ta Sahabe: "Evet ya Resûlallah!" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'ı zikretmektir"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Fakat, İbn Ayyâş'ın azatlısı Ziyâd b. Ebî Ziyâd, Muâz'a yetişememiştir.[1]

١٦٧٤٥ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بن غَنَّامٍ، حَدَّثَنَا أَبو بَكْرِ بن أَبِي شَيْبَةَ، ح وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بن أَبِي شَيْبَةَ، قَالا: حَدَّثَنَا أَبو خَالِدٍ الأَحْمَرُ، عَنْ يَحْيَى بن سَعِيدٍ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، عَنْ طَاوُوسٍ، عَنْ مُعَاذٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَا عَمِلَ آدَمِيٌّ عَمَلا أَنْجَى لَهُ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ " ، قَالُوا: وَلا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؟ قَالَ: " وَلا، إِلا أَنْ تَضْرِبَ بِسَيْفِكَ حَتَّى يَنْقَطِعَ " ثَلاثَ مَرَّاتٍ

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

16745- Muâz b. Cebel, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İnsanoğlu, kendisini Allah'ın azabından kurtaracak, Allah'ı zikretmekten daha güzel bir amel yapmamıştır."* Sahabe: "Ya Resûlallah! Allah yolunda cihad da mı?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cihad da. Ancak kılıcı kırılıncaya kadar savaşırsa başka"* buyurdu ve son sözü üç defa söyledi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

---

[1] Ahmed (5/239) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/166) rivayet etti. Tâvûs ve Muâz arasındaki ravilerde kopukluk vardır. *el-İlelu'l-Mütenâhiye*'ye (1389) bakınız.

١٦٧٤٦ - حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ مُحَمَّدُ بن إِبْرَاهِيمَ النَّحْوِيُّ الْمِصْرِيُّ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ الدِّمَشْقِيُّ، حَدَّثَنَا يَزِيدُ بن يَحْيَى أَبُو خَالِدٍ، عَنْ ثَوْرِ بن يَزِيدَ، عَنْ خَالِدِ بن مَعْدَانَ، عَنْ جُبَيْرِ بن نُفَيْرٍ، عَنْ مُعَاذِ بن جَبَلٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لَيْسَ يَتَحَسَّرُ أَهْلُ الْجَنَّةِ إِلا عَلَى سَاعَةٍ مَرَّتْ بِهِمْ لَمْ يَذْكُرُوا اللَّهَ فِيهَا.

رواه الطبراني ورجاله ثقات وفي شيخ الطبراني محمد بن إبراهيم الصوري خلاف

16746- Muâz b. Cebel, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennet ahalisi, sadece Allah'ı zikretmeden geçirdikleri zamanlara üzülürler."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Taberânî'nin hocası Muhammed b. İbrâhîm hakkında ihtilaf vardır.[1]

١٦٧٤٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن إِبْرَاهِيمَ بن عَامِرٍ النَّحْوِيُّ الصُّورِيُّ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ الدِّمَشْقِيُّ، حَدَّثَنَا خَالِدُ بن يَزِيدَ بن أَبِي مَالِكٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جُبَيْرِ بن نُفَيْرٍ أن مَالِكَ بن يُخَامِرَ حَدَّثَهُمْ، أن مُعَاذَ بن جَبَلٍ، قَالَ لَهُمْ: إِنَّ آخِرَ كَلامٍ فَارَقْتُ عَلَيْهِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ قُلْتُ: أَيُّ الأَعْمَالِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ؟ قَالَ: " أَنْ تَمُوتَ وَلِسَانُكَ رَطْبٌ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ .

رواه الطبراني بأسانيد وفي هذه الطريق خالد بن يزيد بن عبد الرحمن بن أبي مالك وضعفه جماعة ووثقه أبو زرعة الدمشقي وغيره وبقية رجاله ثقات

ورواه البزار من غير طريقه إلا أنه قال : أخبرني بأفضل الأعمال وأقربه إلى الله ؟ وإسناده حسن

16747- Muâz b. Cebel bildiriyor: Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) ayrılmadan önce kendisiyle son konuşmam şöyleydi. Ben: "Allah'ın en çok sevdiği ameller hangisidir?" diye sorduğumda, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dilin, Allah'ı zikirle meşgulken vefat etmendir"* buyurdu.

★Taberânî değişik isnâdlarla rivayet etti. Bu isnâdda Hâlid b. Yezîd b. Abdirrahmân b. Ebî Mâlik'i bazıları zayıf bulmuş, Ebû Zür'a ed-Dimaşkî ve başkaları ise güvenilir olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.

Bezzâr başka bir yolla ve şu ifadeyle rivayet etti: "Bana, en faziletli ve Allah'a en çok yaklaştıran ameli söyle." Senedi hasendir.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/93) rivayet etti. Taberânî'nin hocasını, İbnü's-Sünnî'nin *Amelu'l-yevm vel-leyle* kitabındaki (3) rivayet desteklemektedir.

١٦٧٤٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا زَبَّانُ عَنْ سَهْلِ بْنِ مُعَاذٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَجُلاً سَأَلَهُ فَقَالَ أَيُّ الْجِهَادِ أَعْظَمُ أَجْراً قَالَ " أَكْثَرُهُمْ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ذِكْراً " . قَالَ فَأَيُّ الصَّائِمِينَ أَعْظَمُ أَجْراً قَالَ " أَكْثَرُهُمْ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ذِكْراً " . ثُمَّ ذَكَرَ لَنَا الصَّلاَةَ وَالزَّكَاةَ وَالْحَجَّ وَالصَّدَقَةَ كُلُّ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " أَكْثَرُهُمْ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ذِكْراً " . فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ لِعُمَرَ يَا أَبَا حَفْصٍ ذَهَبَ الذَّاكِرُونَ بِكُلِّ خَيْرٍ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَجَلْ.

رواه أحمد والطبراني إلا أنه قال : سأله فقال : أي المجاهدين أعظم أجرا ؟ . وفيه زبان بن فائد وهو ضعيف وقد وثق وكذلك ابن لهيعة وبقية رجال أحمد ثقات

16748- Muâz b. Enes bildiriyor: Bir adam, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Hangi cihadın (edenin) ecri daha çoktur?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'ı en çok zikredenin"* buyurdu.

Adam: "Sâlihlerin hangisinin sevabı daha çoktur?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'ı en çok zikredenin"* buyurdu. Sonra, adam namazı, zekâtı, haccı sadakayı zikrederek aynı soruyu sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), hepsine: *"Allah'ı en çok zikredenin"* cevabını verdi. Ebû Bekr, Ömer b. el-Hattâb'a: "Ey Ebû Hafs! Allahı zikredenler bütün sevabı aldılar" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet öyle"* dedi.

★Ahmed ve şu ifadelerle Taberânî rivayet etti: Adam, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) mücahitlerin hangisinin sevabı daha çoktur?" diye sordu. Ravilerden Ziyâd b. Fâid zayıftır, ama güvenilir olduğunu söyleyenler de vardır. İbn Lehîa da öyledir. Ahmed'in diğer ravileri güvenilirdir.[2]

١٦٧٤٩ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ الْفِرْيَابِيُّ ، قَالَ : نا سُلَيْمَانُ بْنُ حَيَّانَ أَبُو خَالِدٍ الأَحْمَرُ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الأَنْصَارِيِّ ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، رَفَعَهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَا عَمِلَ آدَمِيٌّ عَمَلا أَنْجَى لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ " ، قِيلَ : وَلا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ؟ قَالَ : " وَلا الْجِهَادُ ، إِلا أَنْ تَضْرِبَ بِسَيْفِكَ حَتَّى يَنْقَطِعَ .

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/106-107), Bezzâr (3059), İbn Hibbân *Sahîh*'de (818) İbnü's-Sünnî *Amelu'l-yevm vel-leyle*'de (2) ve İbnü'l-Mübârek *Zühd*'de (935, 1141) rivayet ettiler.

2 Ahmed (3/438), Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/186) ve İbnu'l-Mübârek *Zühd* isimli kitabında (1429) rivayet etti.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط ورجالهما جال الصحيح

16749- Câbir b. Abdillah, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"İnsanoğlu, kendisini Allah'ın azabından kurtaracak, Allah'ı zikretmekten daha güzel bir amel yapmamıştır."* Sahabe: "Ya Resûlallah! Allah yolunda cihad da mı?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cihad da. Ancak kılıcı kırılıncaya kadar savaşmak müstesna"* buyurdu.

★Taberânî, *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İkisinin de ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٧٥٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ كَرَامَةَ ، قَالَ : نا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى ، عَنْ إِسْرَائِيلَ ، عَنْ أَبِي يَحْيَى ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ عَجَزَ مِنْكُمْ عَنِ اللَّيْلِ أَنْ يُكَابِدَهُ ، وَبَخِلَ بِالْمَالِ أَنْ يُنْفِقَهُ ، وَجَبُنَ عَنِ الْعَدُوِّ أَنْ يُجَاهِدَهُ ، فَلْيُكْثِرْ ذِكْرَ اللَّهِ.

رواه البزار والطبراني وفيه أبو يحيى القتات وقد وثق وضعفه الجمهور وبقية رجال البزار رجال الصحيح

16750- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Gece kalkıp ibadet edemeyen, cimriliğinden dolayı infakta bulunamayan ve korkaklığından dolayı düşmanla cihad edemeyen, Allahı çokça zikretsin."*

★Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. Ravilerden Ebû Yahyâ el-Kattân'ın güvenilir olduğunu söyleyenler olduğu gibi, çoğunluk onu zayıf bulmuştur. Bezzâr'ın diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٦٧٥١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَلِيٍّ بن الأَحْمَرِ النَّاقِدُ، قَالَ نا عُمَرُ بن مُوسَى الْحَادِي، قَالَ نا أَبُو هِلالٍ، قَالَ نا جَابِرٌ أَبُو الْوَازِعِ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ، عَنْ أَبِي مُوسَى، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لَوْ أَنَّ رَجُلا فِي حِجْرِهِ دَرَاهِمُ يُقَسِّمُهَا، وَآخَرُ يَذْكُرُ اللَّهَ، كَانَ الذَّاكِرُ لِلَّهِ أَفْضَلُ.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله وثقوا

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (209) rivayet etti. Ravilerden Ebu'z-Zübeyr müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder.

[2] Bezzâr (3058) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (11121) rivayet etti. Bezzâr şöyle dedi: "Bu hadisin İbn Abbas'tan başkasından rivayet edildiğini bilmiyoruz ve sadece bu yolla rivayet edildiğini biliyoruz. Ebû Yahyâ Kûfelidir ve tanınmış biridir. Bir zararının olduğu bilinmemektedir. İlim ehlinden bazıları kendisinden rivayette bulunmuştur.

16751- Ebû Mûsa, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bir kişi kucağında dirhemler olsa ve onları dağıtsa, diğeri Allah'ı zikretse, zikreden kişi daha faziletli bir iş yapmış olur."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.

١٦٧٥٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ اللَّيْثِ أَبُو الصَّبَّاحِ الْهَدَادِيُّ ، ثَنَا أَبُو هَمَّامٍ الدَّلَّالُ ، ثَنَا دَاوُدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْعَطَّارُ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا صَدَقَةٌ أَفْضَلُ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ .

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله وثقوا

16752- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Hiçbir sadaka, Allah'ı zikretmekten daha faziletli değildir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.

١٦٧٥٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَمْرٍو الْخَلالُ، حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بن حُمَيْدٍ، حَدَّثَنَا أَنَسُ بن عِيَاضٍ، وَعَبْدُ الْعَزِيزِ بن مُحَمَّدٍ، عَنْ شَرِيكِ بن عَبْدِ اللَّهِ بن أَبِي نَمِرٍ، عَنْ عَطَاءِ بن يَسَارٍ، عَنْ مُعَاذٍ، قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَوْصِنِي، فَقَالَ: " عَلَيْكَ بِتَقْوَى اللَّهِ مَا اسْتَطَعْتَ، وَاذْكُرِ اللَّهَ عِنْدَ كُلِّ حَجَرٍ وشَجَرٍ، وَمَا عَمِلْتَ مِنْ سُوءٍ فَأَحْدِثْ لِلَّهِ فِيهِ تَوْبَةً، السِّرُّ بِالسِّرِّ، وَالْعَلانِيَةُ بِالْعَلانِيَةِ.

رواه الطبراني وإسناده حسن .

16753- Muâz b. Cebel der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Bana tavsiyede bulun" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Gücün yettiğince Allah'tan korkmaya bak, Allah'ı her taşın ve ağacın yanında (her yerde) zikret. Bir kötülük yaptığın zaman, gizli yaptığın kötülüğe gizlice, açıktan yaptığın kötülüğe de açıktan tövbe et"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٦٧٥٤ - وعن أبي الدرداء قال : أوصاني خليلي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَثْرَةِ ذِكْرِ اللهِ.

رواه الطبراني وفيه يزيد بن عياض بن جعدبة وهو كذاب

16754- Ebu'd-Derdâ der ki: "Dostum (sallallahu aleyhi vesellem), bana Allah'ı çokça zikretmemi tavsiye etti."

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/159) rivayet etti. Ravilerden Ya'kûb b. Humeyd, Abdulazîz ed-Derâverdî ve Şerîk b. Abdillah el-Kâdî zayıftır. Atâ b. Yesâr, Muâz'a yetişmemiştir.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Yezîd b. İyâd b. Ca'diyye hadis uyduran birisidir.

١٦٧٥٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ، ثنا هِشَامُ بن عَمَّارٍ، ثنا إِسْحَاقُ بن إِبْرَاهِيمَ بن نِسْطَاسٍ، حَدَّثَنِي مِرْبَعٌ، عَنْ أُمِّ أَنَسٍ، أَنَّهَا قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَوْصِنِي. قَالَ:اهْجُرِي الْمَعَاصِيَ فَإِنَّهَا أَفْضَلُ الْهِجْرَةِ، وَحَافِظِي عَلَى الْفَرَائِضِ فَإِنَّهَا أَفْضَلُ الْجِهَادِ، وَأَكْثِرِي مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ، فَإِنَّكِ لا تَأْتِي اللَّهَ بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ كَثْرَةِ ذِكْرِهِ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه إسحاق بن إبراهيم بن نسطاس وهو ضعيف . قلت : وهذه أم أنس بن مالك

16755- Ümmü Enes der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Bana tavsiyede bulun" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): " *Günahlardan uzaklaş; çünkü bu, hicretlerin en faziletlisidir. Farzları yerine getirmeye çalış; çünkü bu, cihadın en faziletlisidir. Allah'ı çokça zikret; çünkü sen, Allah'a çok zikirden daha sevimli bir şey takdim edemezsin"* buyurdu."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İshâk b. İbrâhîm b. Nistâs zayıftır. Derim ki: Buradaki ravi, Enes b. Mâlik'in annesidir.[1]

١٦٧٥٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، ثنا أَبُو كُرَيْبٍ، ثنا زَيْدُ بن الْحُبَابِ، ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بن الْحَسَنِ الأَحْوَلُ، مَوْلَى مَرْوَانَ بن الْحَكَمِ، حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بن إِسْمَاعِيلَ الأَنْصَارِيُّ، عَنْ يُونُسَ بن عِمْرَانَ بن أَبِي أَنَسٍ، عَنْ جَدَّتِهِ أُمِّ أَنَسٍ، قَالَتْ: أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقُلْتُ: جَعَلَكَ اللَّهُ فِي الرَّفِيقِ الأَعْلَى مِنَ الْجَنَّةِ وَأَنَا مَعَكَ، وَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، عَلِّمْنِي عَمَلا صَالِحًا أَعْمَلُهُ. فَقَالَ:أَقِيمِي الصَّلاةَ، فَإِنَّهَا أَفْضَلُ الْجِهَادِ، وَاهْجُرِي الْمَعَاصِي، فَإِنَّهَا أَفْضَلُ الْهِجْرَةِ، وَاذْكُرِي اللَّهَ كَثِيرًا، فَإِنَّهُ أَحَبُّ الأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ أَنْ تَلْقِينَهُ بِهِ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وقال : أم أنس هذه ليست أم أنس بن مالك من طريق محمد بن إسماعيل الأنصاري عن يونس بن عمران بن أبي أنس وكلاهما ذكره ابن أبي حاتم و لم يذكر فيه جرحا وبقية رجاله ثقات

16756- Ümmü Enes bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip: "Allah seni Refîkul-A'lâ'da cennette, beni de seninle eylesin ya Resûlallah! Bana yapacağım salih bir ameli söyle" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Namazı kıl çünkü o, cihadın en faziletlisidir. Günahlardan kaçın; çünkü o, hicretin en faziletlisidir. Allah'ı çokça an çünkü o, Allah'a kavuşana kadar yapacağın en sevilen ameldir"* buyurdu."

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (25/129) rivayet etti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu Ümmü Enes, Enes b. Mâlik'in annesi değildir. Bu hadis, Muhammed b. İsmâîl el-Ensârî, Yunus b. İmrân b. Ebî Enes yoluyla rivayet edilmiştir. İbn Ebî Hâtim ikisini de zikretmiş ama onları cerh etmemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٦٧٥٧ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بن حَفْصٍ، حَدَّثَنَا عَاصِمُ بن عَلِيٍّ، حَدَّثَنَا الْمَسْعُودِيُّ، عَنْ جَامِعِ بن شَدَّادٍ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: " لأَنْ أَذْكُرَ اللَّهَ يَوْمًا إِلَى اللَّيْلِ أَحَبُّ مِنْ أَنْ أَحْمِلَ عَلَى الْجِيَادِ يَوْمًا إِلَى اللَّيْلِ.

رواه الطبراني من طريق القاسم عن جده ابن مسعود و لم يسمع منه

16757- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Bir gün, akşama kadar Allah'ı zikretmem, benim için, atların güzelini Allah yolunda hazırlamamdan daha sevimlidir."

★Taberânî, Kâsım'ın tarikiyle rivayet etti. Kâsım, dedesi olan İbn Mes'ûd'u dinlememiştir.[2]

١٦٧٥٨ - حَدَّثَنَا... حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن عُمَرَ بن أَبَانَ، ح وَحَدَّثَنَا عُبَيْدُ بن غَنَّامٍ، حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بن أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن وَاضِحٍ، عَنْ مُوسَى بن عُبَيْدَةَ، حَدَّثَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْقَرَّاظُ، كُنْتُ فِي السَّبْيِ الَّذِي سُبِيَ زَمَنَ عُمَرَ بن الْخَطَّابِ، عَنْ مُعَاذِ بن جَبَلٍ، قَالَ: بَيْنَمَا نَحْنُ نَسِيرُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " أَيْنَ السَّابِقُونَ؟ " قَالُوا: مَضَى نَاسٌ وَتَخَلَّفَ نَاسٌ، قَالَ: أَيْنَ السَّابِقُونَ الَّذِينَ يَسْتَهْتِرُونَ بِذِكْرِ اللَّهِ؟ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَرْتَعَ فِي رِيَاضِ الْجَنَّةِ، فَلْيُكْثِرْ ذِكْرَ اللَّهِ.

رواه الطبراني وفيه موسى بن عبيدة وهو ضعيف قال ابن الأثير : يقال : اهتر بالشيء واستهتر به إذا ولع به و لم يتحدث بغيره

16758- Muâz b. Cebel bildiriyor: Biz, Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) yürürken: *"İleri gidenler nerede?"* diye sorunca halk: "Bazıları gitti, bazıları ise geride kaldı" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İleri gidenler, Allah'ın zikrinden başka önemsedikleri bir şey olmayanlardır. Kim Cennet bahçelerinde eğlenmek isterse, Allah'ı çokça zikretsin"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Mûsâ b. Ubeyde zayıftır. İbnu'l-Esîr: "El-İstihtâru bişşey: Onunla meşgul olma, önem vermek, hatta neredeyse zikrini terk etmemek ve başka bir şeyle meşgul olmamaktır" dedi.[3]

---

[1]Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (25/149-150) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8508) rivayet etti. Mes'ûdî'nin âhir ömründe ezberi bozulmuştur.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/157) rivayet etti.

١٦٧٥٩ - وعن أبي الدرداء قال : كنا مع رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ في سفر فقال : " سَبَقَ الْمُفْرِدُونَ.قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا الْمُفْرِدُونَ؟ قَالَ " الْمُفردون بذِكْرِ اللَّهِ وضَعَ الذِّكْرُ عَنْهُمْ أَثْقَالَهُمْ فَيَأْتُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ خِفَافًا " .

رواه الطبراني عن شيخه عبد الله بن محمد بن سعيد بن أبي مريم وهو ضعيف

16759- Ebu'd-Derdâ bildiriyor: Bir yolculukta Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraberken: *"Muferridûn ileri gitti"* dedi. Oradakiler: "Ya Resûlallah! Muferridûn nedir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Muferridûn, ağırlıkları (günahları) zikir sayesinde kendilerinden alınıp, Kıyamet günü hafif olarak gelen kimselerdir"* buyurdu.

★Taberânî hocası zayıf bir ravi olan Abdullah b. Muhammed b. Saîd b. Ebî Meryem'den rivayet etti.

١٦٧٦٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا عَلِيٌّ - يَعْنِي ابْنَ الْمُبَارَكِ - عَنْ يَحْيَى - يَعْنِي ابْنَ أَبِي كَثِيرٍ - عَنِ ابْنِ يَعْقُوبَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " سَبَقَ الْمُفَرِّدُونَ. قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَنِ الْمُفَرِّدُونَ قَالَ " الَّذِينَ يُهْتَرُونَ فِي ذِكْرِ اللَّهِ

قلت : هو في الصحيح غير من قوله : " الذين يهترون " إلى آخره

رواه أحمد وفيه أبو يعقوب صاحب أبي هريرة و لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح

16760- Ebû Hureyre bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Muferridûn ileri gitti"* deyince, sahabe: "Muferridûn nedir, ya Resûlallah?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Muferridûn, Allah'ın zikrinden başka önemsedikleri bir şey olmayanlardır."*

★Bu hadis, *Sahîh*'te *"Allah'ın zikrinden başka önemsedikleri bir şey olmayanlardır"* şeklinde değildir.

Ahmed rivayet etti. Ravilerden Ebû Hureyre'nin dostu Ebû Ya'kûb'u tanımıyorum. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٧٦١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا دَرَّاجٌ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ " أَكْثِرُوا ذِكْرَ اللَّهِ حَتَّى يَقُولُوا مَجْنُونٌ.

رواه أحمد وأبو يعلى وفيه دراج وقد ضعفه جماعة وضعفه غير واحد وبقية رجال أحد إسنادي أحمد ثقات

1 Ahmed (2/323) rivayet etti. Ravilerden İbn Ya'kûb, Haraka'nın azatlısı Abdurrahmân b. Ya'kûb el-Cühenî'dir. Nesâî, onun hakkında "Zararı yoktur" demiştir.

16761- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sizlere, deli denecek kadar çok Allah'ı zikredin."*

★ Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Ravilerden Derrâc'ı bazıları zayıf bulmuş, birden çok kişi de güvenilir olduğunu söylemiştir. Ahmed'in isnâdlarından birinin ravileri güvenilirdir.[1]

١٦٧٦٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، ثنا عُقْبَةُ بْنُ مُكْرَمٍ الْعَمِّيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ سُفْيَانَ الْجَحْدَرِيُّ ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ أَبِي جَعْفَرٍ ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ أَبِي ثُبَيْتٍ الرَّاسِبِيِّ ، عَنْ أَبِي الْجَوْزَاءِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ إِنَّكُمْ تُرَاءُونَ

رواه الطبراني وفيه الحسن بن أبي جعفر الجفري وهو ضعيف

16762- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Münafıklar, sizin için: «Gösteriş yapıyorlar» diyecek derecede Allah'ı çok zikrediniz."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Hasan b. Ebî Câfer (el-Cefrî) zayıftır.[2]

بَابُ مَا جَاءَ فِي مَجَالِسِ الذِّكْرِ

Zikir Meclisleri

١٦٧٦٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا سُرَيْجٌ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ أَنَّ دَرَّاجاً أَبَا السَّمْحِ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِى الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِىِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: يَقُولُ الرَّبُّ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ سَيَعْلَمُ أَهْلُ الْجَمْعِ مَنْ أَهْلُ الْكَرَمِ " . فَقِيلَ وَمَنْ أَهْلُ الْكَرَمِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ مَجَالِسُ الذِّكْرِ فِى الْمَسَاجِدِ.

رواه أحمد بإسنادين وأحدهما حسن وأبو يعلى كذلك.

16763- Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dedi ki: *"Allah, kıyamet günü: «Mahşer toplululuğu, kerem sahiplerinin kim olduğunu anlayacak» buyuracak"* Sahabe: "Ya Resûlallah! Kerem sahipleri kimlerdir?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Mescitlerdeki zikir halkalarıdır"* buyurdu.

★Ahmed, birisi hasen olan iki isnâdla rivayet etti. Ebû Ya'lâ da aynı şekilde rivayette bulundu.[1]

---

[1] Ahmed (3/68-71), Ebû Ya'lâ (1376) ve İbn Hibbân *Sahîh*'inde (817) rivayet etti. Ravilerin içinde, Ebu'l-Heysem'den rivayet eden Derrâc zayıftır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (12786), İbnu'l-Mübârek *Zühd*'de (1022) ve Ebû Nuaym, *Hilye* isimli kitabında (3/80-81) nakletti.

١٦٧٦٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ أَنْبَأَنَا مَيْمُونٌ الْمَرَائِيُّ حَدَّثَنَا مَيْمُونُ بْنُ سِيَاهٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " مَا مِنْ قَوْمٍ اجْتَمَعُوا يَذْكُرُونَ اللَّهَ لاَ يُرِيدُونَ بِذَلِكَ إِلاَّ وَجْهَهُ إِلاَّ نَادَاهُمْ مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ أَنْ قُومُوا مَغْفُوراً لَكُمْ قَدْ بُدِّلَتْ سَيِّآتُكُمْ حَسَنَاتٍ.

رواه أحمد وأبو يعلى والبزار والطبراني في الأوسط وفيه ميمون المرائي وثقه جماعة وفيه ضعف وبقية رجال أحمد رجال الصحيح

16764- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Hiçbir kavim yoktur ki, toplanıp, sırf Allah rızasını talep etmek için Allah'ı zikretsinler de, gökten bir münadi onlara «Allah'ın affına nail olarak kalkın, sizin günahlarınız, sevaplara tebdil olunmuştur» demesin."*

★Ahmed, Ebû Ya'lâ, Bezzâr ve Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet ettiler. Ravilerden Meymûn el-Meârî'yi bazıları güvenilir bulmuş, ama kendisinde zayıflık vardır. Ahmed'in diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٦٧٦٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا عُمَارَةُ عَنْ زِيَادٍ النُّمَيْرِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ إِذَا لَقِيَ الرَّجُلَ مِنْ أَصْحَابِهِ يَقُولُ تَعَالَ نُؤْمِنُ بِرَبِّنَا سَاعَةً. فَقَالَ ذَاتَ يَوْمٍ لِرَجُلٍ فَغَضِبَ الرَّجُلُ فَجَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلاَ تَرَى إِلَى ابْنِ رَوَاحَةَ يَرْغَبُ عَنْ إِيمَانِكَ إِلَى إِيمَانِ سَاعَةٍ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " يَرْحَمُ اللَّهُ ابْنَ رَوَاحَةَ إِنَّهُ يُحِبُّ الْمَجَالِسَ الَّتِي تَتَبَاهَى بِهَا الْمَلاَئِكَةُ عَلَيْهِمُ السَّلاَمُ.

رواه أحمد وإسناده حسن

16765- Enes b. Mâlik bildiriyor: Abdullah b. Revâha, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashabından birisini gördüğü zaman: "Gel Rabbimize bir saat (süre) iman edelim" derdi. Bir gün, bir adama aynı şeyi söyleyince, adam kızdı ve Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) gelip: "Ya Resûlallah! İbn Revâha'yı görmüyor musun? Sana olan devamlı,

[1] Ahmed (3/68-76) ve Ebû Ya'lâ (1046, 1403) rivayet etti. İbn Hibbân *Sahîh*'inde (816) rivayet etti. Ahmed'in isnâdlarından birinde Derrâc'ın Ebu'l-Heysem'den yaptığı rivayet zayıftır. İkincisinde ise İbn Lehîa zayıftır.

[2] Ahmed (3/142), Ebû Ya'lâ (4141), Bezzâr (3061) ve Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1579) rivayet etti.

sonsuz imandan belirli bir süre imana çağırmaktadır?" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah, İbn Revâha'ya rahmet etsin. Meleklerin iftihar ettiği meclisleri seviyor"* buyurdu.

★**Ahmed rivayet etti. Senedi hasendir.**

١٦٧٦٦ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عِيسَى بْنِ الْمُنْذِرِ الْحِمْصِيُّ ، بِحِمْصَ ، سَنَةَ ثَمَانٍ وَسَبْعِينَ وَمِائَتَيْنِ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَمَّادٍ الْكُوفِيُّ ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ ذَرٍّ الْهَمْدَانِيُّ ، حَدَّثَنَا مُجَاهِدٌ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : " مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ الأَنْصَارِيِّ وَهُوَ يُذَكِّرُ أَصْحَابَهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " أَمَا إِنَّكُمُ الْمَلأُ الَّذِينَ أَمَرَنِي اللَّهُ أَنْ أَصْبِرَ نَفْسِي مَعَكُمْ ، ثُمَّ تَلا هَذِهِ الآيَةَ ﴿وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ إِلَى قَوْلِهِ تَعَالَى وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا﴾ ، أَمَا إِنَّهُ مَا جَلَسَ عِدَّتُكُمْ إِلا جَلَسَ مَعَهُمْ عِدَّتُهُمْ مِنَ الْمَلائِكَةِ إِنْ سَبَّحُوا اللَّهَ سَبَّحُوهُ ، وَإِنْ حَمِدُوا اللَّهَ حَمِدُوهُ ، وَإِنْ كَبَّرُوا اللَّهَ كَبَّرُوهُ ، ثُمَّ يَصْعَدُونَ إِلَى الرَّبِّ وَهُوَ أَعْلَمُ مِنْهُمْ ، فَيَقُولُونَ : يَا رَبَّنَا ، عِبَادُكَ سَبَّحُوكَ فَسَبَّحْنَا ، وَكَبَّرُوكَ فَكَبَّرْنَا ، وَحَمِدُوكَ فَحَمِدْنَا ، فَيَقُولُ رَبُّنَا : يَا مَلائِكَتِي أُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ ، فَيَقُولُونَ : فِيهِمْ فُلانٌ وَفُلانٌ الْخَطَّاءُ ، فَيَقُولُ : هُمُ الْقَوْمُ لا يَشْقَى بِهِمْ جَلِيسُهُمْ.

رواه الطبراني في الصغير وفيه محمد بن حماد الكوفي وهو ضعيف

16766- İbn Abbâs der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Abdullah b. Revâha dostların hatırlatma/ uyarıda bulunurken yanına uğradı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dedi: *"Siz, Allah'ın bana aralarında sabretmemi istediği topluluksunuz."* Sonra şu âyeti okudu: **"Sabah akşam Rablerinin rızasını dileyerek O'na yalvaranlarla beraber sen de sabret. Dünya hayatının güzelliklerini isteyerek gözlerini o kimselerden ayırma. Bizi anmasını kendisine unutturduğumuz ve işinde aşırı giderek hevesine uyan kimseye uyma."** (Kehf Sur. 28) *Sizin oturduğunuz kişiler sayısınca melek sizlerle oturur. Siz Allah'ı tesbih ederseniz, onlar da tesbih eder. Siz hamdederseniz, onlar da hamdeder. Siz tekbir getirirseniz (Allah'ı yüceltirseniz) onlar da tekbir getirir. Sonra Allah'ın huzuruna çıkarlar- Allah olanları onlardan daha iyi bilir- şöyle derler: «Ey Rabbimiz! Kulların, seni tesbih edince, biz de tesbih ettik. Onlar seni yüceltince biz de yücelttik. Onlar hamdedince, biz de hamdettik.» Allah şöyle buyurur: «Ey meleklerim! Onları affettiğime siz şahit olun». Melekler: «Ey Rabbimiz! Onların içinde, günah işleyen falan kişi falan kişi vardı» deyince, Allah: «Onlar öyle bir kavimdir ki; onlarla oturan bedbaht olmaz» buyurur."*

★Taberânî, *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Hammâd el-Kûfî zayıftır.[1]

١٦٧٦٧ - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْنٍ ثَابِتُ بن نُعَيْمٍ الْهَوْجِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن أَبِي السَّرِيِّ الْعَسْقَلانِيُّ، حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بن سُلَيْمَانَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ، عَنْ سُهَيْلِ بن حَنْظَلَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَا جَلَسَ قَوْمٌ مَجْلِسًا يَذْكُرُونَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فِيهِ، فَيَقُومُونَ حَتَّى يُقَالَ لَهُمْ قُومُوا، قَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ، وبُدِّلَتْ سَيِّئَاتُكُمْ حَسَنَاتٍ .

رواه الطبراني وفيه المتوكل بن عبد الرحمن والد محمد بن أبي السري و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات.

16767- Süheyl b. Hanzale, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Hiçbir kavim yoktur ki, toplanıp sırf Allah rızasını talep etmek için Allah'ı zikretsinler de, onlar kalkmadan, onlara «Kalkınız! Allah günahlarınızı affetti ve sizin günahlarınız, sevaplara tebdil olunmuştur» denilmesin."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Ebi's-Seriyy'in babası Mütevekkil b. Abdirrahmân'ı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.[2]

١٦٧٦٨ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ ، حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، مَوْلَى غُفْرَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَيُّوبَ بْنَ خَالِدِ بْنِ صَفْوَانَ يَقُولُ : قَالَ جَابِرٌ : خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّ لِلَّهِ سَرَايَا مِنَ الْمَلائِكَةِ تَحِلُّ وَتَقِفُ عَلَى مَجَالِسِ الذِّكْرِ فِي الأَرْضِ ، فَارْتَعُوا فِي رِيَاضِ الْجَنَّةِ " ، قَالُوا : وَأَيْنَ رِيَاضُ الْجَنَّةِ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : " مَجَالِسُ الذِّكْرِ ، فَاغْدُوا ، وَرُوحُوا فِي ذِكْرِ اللَّهِ ، وَذَكِّرُوهُ بِأَنْفُسِكُمْ ، مَنْ كَانَ يُحِبُّ أَنْ يَعْلَمَ مَنْزِلَتَهُ عِنْدَ اللَّهِ فَلْيَنْظُرْ كَيْفَ مَنْزِلَةُ اللَّهِ عِنْدَهُ ، فَإِنَّ اللَّهَ يُنْزِلُ الْعَبْدَ مِنْهُ حَيْثُ أَنْزَلَهُ مِنْ نَفْسِهِ.

رواه أبو يعلى والبزار والطبراني في الأوسط وفيه عمر بن عبد الله مولى عفرة وقد وثقه غير واحد وضعفه جماعة وبقية رجالهم رجال الصحيح

16768- Câbir b. Abdillah bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanımıza çıkıp buyurdu ki: *"Ey insanlar! Allah'ın, kendisini devamlı yücelttiği melekleri vardır. Onlar yeryüzündeki zikir meclislerinde bulunurlar.*

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr*'inde (1074) rivayet etti. Ravilerden Taberânî'nin hocası Mûsâ b. İsâ b. el-Münzir hakkında Nesâî: "Humusludur. Ondan bir şey nakletmem. Beş para etmez" dedi. *Lisânu'l-Mîzân*'a (6/126-127) bakınız.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6039) rivayet etti. Bunda Mütevekkil b. Abdirrahmân yoktur. İbn Maîn, Muhammed b. el-Mütevekkil'i güvenilir bulmuş, Ebû Hâtim ise hadiste *gevşek* olduğunu söylemiştir. İbn Adiy ise "Çok yanılan biridir" demiştir.

(Siz de) cennet bahçelerinde eğleniniz." Sahabe: "Ya Resûlallah! Cennet bahçeleri nerededir?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onlar zikir meclisleridir. Yürürken ve her halinizde Allah'ı zikredin. Kendi nefsinizde Allah'ı zikredin. Kim, Allah katındaki konumunu öğrenmek isterse, Allah'ın kendi yanındaki konumuna baksın. Allah, kula kulun kendisine verdiği değeri verir."*

★Ebû Ya'lâ, Bezzâr ve Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet ettiler. Ravilerden Ğufre'nin azatlısı Ömer b. Abdillah'ı birden çok kişi güvenilir bulmuş, bazıları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٧٦٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَالِكٍ الْقُشَيْرِيُّ ، نَا زَائِدَةُ بْنُ أَبِي الرُّقَادِ ، عَنْ زِيَادٍ النُّمَيْرِيِّ ، عَنْ أَنَسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ : إِنَّ لِلَّهِ سَيَّارَةً مِنَ الْمَلائِكَةِ يَطْلُبُونَ حَلَقَ الذِّكْرِ ، فَإِذَا أَتَوْا عَلَيْهِمْ حَفُّوا بِهِمْ ، ثُمَّ بَعَثُوا رَائِدَهُمْ إِلَى السَّمَاءِ ، إِلَى رَبِّ الْعِزَّةِ ، تَبَارَكَ وَتَعَالَى ، فَيَقُولُونَ : رَبَّنَا ، أَتَيْنَا عَلَى عِبَادٍ مِنْ عِبَادِكَ يُعَظِّمُونَ آلاءَكَ ، وَيَتْلُونَ كِتَابَكَ ، وَيُصَلُّونَ عَلَى نَبِيِّكَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَيَسْأَلُونَكَ لآخِرَتِهِمْ وَدُنْيَاهُمْ ، فَيَقُولُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : غَشُّوهُمْ رَحْمَتِي . فَيَقُولُونَ : يَا رَبِّ إِنَّ فِيهِمْ فُلانًا الْخَطَّاءَ إِنَّمَا اعْتَنَقَهُمُ اعْتِنَاقًا . فَيَقُولُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : غَشُّوهُمْ رَحْمَتِي ، فَهُمُ الْجُلَسَاءُ لا يَشْقَى بِهِمْ جَلِيسُهُمْ .

رواه البزار من طريق زائدة بن أبي الرقاد عن زياد النميري وكلاهما وثق على ضعفه فعاد هذا إسناده حسن

16769- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah'ın, zikir halkalarını arayan melekleri vardır. Zikir halkalarına gidip onları kuşatırlar, sonra kılavuzlarını Rabbul İzzete gönderirler ve şöyle derler: «Rabbimiz! Nimetlerini ta'zîm eden kullarından bir grubun yanına gittik. Onlar, senin Kitab'ını okuyorlar, Resûlün Muhammed'e salât ediyorlar, dünyaları ve âhiretleri için senden istekte bulunuyorlar.» Allah: «Onları rahmetimle kuşatın» buyurur. Onlar: «Rabbimiz! Onların içinde hatalı olan falan kişi vardır, ancak onlarla yan yana olmuştur» deyince, Allah: «Onları rahmetimle kuşatın. Onlar öyle bir kavimdir ki; onlarla beraber oturan bedbaht olmaz» buyurur."*

★Bezzâr, Zâide b. Ebi'r-Rukâd, Ziyâd en-Numeyrî yoluyla rivayet etti. İkisi de zayıf olmalarına rağmen güvenilir bulunmuştur. Böylece hadisin senedi hasen oldu.[2]

---

[1] Ebû Ya'lâ (1865, 2138) ve Bezzâr (3064) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin bu lafızla sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz. Bu hadisi Câbir'den, Eyyûb b. Hâlid b. Safvân el-Ensârî'den başkası rivayet etmemiştir."

[2] Bezzâr (3062, 3063) rivayet etti ve şöyle dedi: "Zâide b. Ebi'r-Rukâd, Bâhili ve Basrî'dir. Olumsuz bir yanı yoktur."

١٦٧٧٠ - وعن أبي الدرداء قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : ليبعثن الله أقواما يوم القيامة في وجوههم النور على منابر اللؤلؤ يغبطهم الناس ليسوا بأنبياء ولا شهداء قال : فجثا أعرابي على ركبتيه فقال : يا رسول الله حلهم لنا نعرفهم قال : هم المتحابون في الله من قبائل شتى وبلاد شتى يجتمعون على ذكر الله يذكرونه

رواه الطبراني وإسناده حسن

16770- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah kıyamet gününde peygamber ve şehitlerin dışında bir grubu yüzlerinde bir nur olduğu halde inciden yapılmış minberler üzerine oturtur ki bütün Mahşer halkı onlara gıpta eder."*

Ebu'd-Derdâ dedi ki: Bunun üzerine orada bulunanlardan bir Bedevi dizleri üzerine kalkarak: "Ya Resûlallah! Onları tanımamız için bize tarif et" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onlar, birbirlerini Allah için seven, değişik kabilelerden ve memleketlerden bir araya gelerek, Allah'ı zikreden kişilerdir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.

١٦٧٧١ - عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبَسَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: عَنْ يَمِينِ الرَّحْمَنِ، وَكِلْتَا يَدَيْهِ يَمِينٌ، رِجَالٌ لَيْسُوا بِأَنْبِيَاءَ وَلاَ شُهَدَاءَ. يَغْشَى بَيَاضُ وُجُوهِهِمْ نَظَرَ النَّاظِرِينَ، يَغْبِطُهُمُ النَّبِيُّونَ وَالشُّهَدَاءُ بِمَقْعَدِهِمْ وَقُرْبِهِمْ مِنَ اللهِ عزوجل. قِيْلَ: يَا رَسُولَ اللهِ، مَنْ هُمْ؟ قَالَ: هُمْ جُمَّاعٌ مِنْ نَوَازِعِ الْقَبَائِلِ. يَجْتَمِعُونَ عَلَى ذِكْرِ اللهِ، فَيَنْتَقُونَ أَطَايِبَ الْكَلاَمِ كَمَا يَنْتَقِي آكِلُ التَّمْرِ أَطَايِبَهُ.

رواه الطبراني ورجاله موثقون

16771- Amr b. Abese, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Rahman'ın sağında —ki O'nun her iki tarafı da sağdır— öyle kimseler vardır ki peygamber ve şehit olmadıkları halde yüzlerinin beyazlığı bakanların gözlerini kamaştırır."* "Ya Resûlallah! Onlar kimlerdir?" diye sorulduğunda ise: *"Onlar çeşitli kabilelerden Allah'ı anmak üzere bir araya gelip de tıpkı hurma yiyen bir kişinin iyilerini seçişi gibi sözün en güzellerini seven kişilerdir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.

Basra ahalisinden olan bazılarından hadis nakletmiştir. Bunu, kendisinden başkasının yanında bulamadığımız bir hadisten yazdık.

١٦٧٧٢ - وعن عبادة بن الصامت أن رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سئل عن جماعة النساء فقال : لا خير في جماعتهن إلا عند ذكر أو جنازة وإنما مثل جماعتهن إذا اجتمعن كمثل صيقل أدخل حديدة في النار فلما أحرقها ضربها فأحرق شررها كل شيء أصابت

رواه الطبراني من طريق يحيى بن إسحاق عن عبادة ويحيى لم يدرك عبادة وبقية رجاله رجال الصحيح

16772- Ubâde b. es-Sâmit bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) kadınların bir araya gelmesi soruldu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'ı zikretmek veya cenaze dışında, onların bir araya gelmelerinde hayır yoktur. Bir araya gelen iki topluluk, kılıcı ateşe koyan kılıç bileyicisi gibidir. Kılıç ateşte kızarınca onu döver ve kılıçtan çıkan kıvılcımlar değdiği her şeyi yakar hale gelir"* buyurdu.

★Taberânî, *Yahyâ b. İshâk an Ubâde* kanalıyla rivayet etti. Yahyâ, Ubâde'ye yetişememiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٧٧٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا رَاشِدُ بْنُ يَحْيَى الْمَعَافِرِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا غَنِيمَةُ مَجَالِسِ الذِّكْرِ قَالَ " غَنِيمَةُ مَجَالِسِ الذِّكْرِ الْجَنَّةُ الْجَنَّةُ.

رواه أحمد والطبراني وإسناد أحمد حسن

16773- Abdullah b. Amr der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Zikir meclislerinin ganimeti nedir?" diye sorduğumda, şöyle buyurdu: *"Zikir meclislerinin ganimeti, Cennettir, Cennettir."*

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler.[1]

بَابٌ فِيمَنْ يَذْكُرُ اللهَ تَعَالَى

Allah'ı Zikredenler

١٦٧٧٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حدثني أبي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَنْبَأَنَا مَعْمَرٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " قَالَ اللَّهُ يَا ابْنَ آدَمَ إِنْ ذَكَرْتَنِي فِي نَفْسِكَ ذَكَرْتُكَ فِي نَفْسِي وَإِنْ ذَكَرْتَنِي فِي مَلأٍ ذَكَرْتُكَ فِي مَلأٍ مِنَ الْمَلاَئِكَةِ أَوْ فِي مَلأٍ خَيْرٍ مِنْهُمْ وَإِنْ دَنَوْتَ مِنِّي شِبْراً دَنَوْتُ مِنْكَ ذِرَاعاً وَإِنْ دَنَوْتَ مِنِّي ذِرَاعاً دَنَوْتُ مِنْكَ بَاعاً وَإِنْ أَتَيْتَنِي تَمْشِي أَتَيْتُكَ أُهَرْوِلُ. قَالَ قَتَادَةُ فَاللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَسْرَعُ بِالْمَغْفِرَةِ.

---

[1] Ahmed (6650) rivayet etti.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

16774- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah şöyle buyurur: Ey Âdemoğlu! Sen beni (kimse) bulunmayan yerde anarsan, ben de seni öyle anarım. Eğer sen beni, bir topluluk içinde zikredersen, ben de seni onlardan daha hayırlı ve daha büyük bir cemaat (meleklerin) içinde anarım. Sen, bana bir karış yaklaşırsan, ben sana bir dirsek boyu yaklaşırım. Sen, bana bir dirsek boyu yaklaşırsan ben sana bir kulaç yaklaşırım. Sen, bana yürüyerek gelirsen, ben sana koşarak gelirim."*

Katâde: "Allah affetmekte daha hızlıdır" dedi.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٧٧٥ - حَدَّثَنَا بَكْرُ بن سَهْلٍ الدِّمْيَاطِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن يُوسُفَ، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ، حَدَّثَنَا زَبَّانُ بن فَايِدٍ، عَنْ سَهْلِ بن مُعَاذِ بن أَنَسٍ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: لا يَذْكُرُنِي عَبْدِي فِي نَفْسِهِ إِلا ذَكَرْتُهُ فِي مَلأٍ مِنْ مَلائِكَتِي، وَلا يَذْكُرُنِي فِي مَلأٍ إِلا ذَكَرْتُهُ فِي الرَّفِيقِ الأَعْلَى.

رواه الطبراني وإسناده حسن

16775- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah şöyle buyurur: Kulum, beni yalnız başınayken zikrederse, ben de onu meleklerimin bulunduğu bir topluluk içinde anarım. Eğer beni bir topluluk içinde zikrederse, ben de onu Refiku'l-A'lâ'da anarım."*

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.[2]

١٦٧٧٦ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُعَاذٍ ، قَالَ : نا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْمَانَ بْنِ خُثَيْمٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : يَا ابْنَ آدَمَ ، إِذَا ذَكَرْتَنِي خَالِيًا ذَكَرْتُكَ خَالِيًا ، وَإِذَا ذَكَرْتَنِي فِي مَلإٍ ، ذَكَرْتُكَ فِي مَلإٍ خَيْرٌ مِنَ الَّذِينَ تَذْكُرُنِي فِيهِمْ.

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير بشر بن معاذ العقدي وهو ثقة

16776- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah şöyle buyurur: Ey Âdemoğlu! Sen beni*

---

[1] Ahmed (3/138) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/182) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa ve Zebân b. Fâide zayıftır.

(kimse) bulunmayan yerde anarsan ben de seni öyle anarım. Eğer sen beni, bir topluluk içinde zikredersen, ben de seni, beni andığın topluluktan daha hayırlı ve daha büyük bir cemaat (meleklerin) içinde anarım."

★Bezzâr rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Bişr b. Muâz el-Ukadî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٧٧٧ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ أَبِي إِسْرَائِيلَ ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُوسَى ، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، حَدَّثَنَا دَرَّاجٌ ، عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : لَيَذْكُرَنَّ اللَّهَ قَوْمٌ فِي الدُّنْيَا عَلَى الْفُرُشِ الْمُمَهَّدَةِ يُدْخِلُهُمُ اللَّهُ الدَّرَجَاتِ الْعُلَا.

رواه أبو يعلى وإسناده حسن .

16777- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Yataklarında (bile olsa) Allah'ı zikreden bir topluluğu, Yüce Allah Cennette yüksek makamlara sokar."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Senedi hasendir.[2]

بَابُ فِي الَّذِيْنَ إِذَا رُؤُوا ذُكِرَ اللهُ

Görüldüklerinde Allah'ın Hatırlandığı Kimseler

١٦٧٧٨ - حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بن أَبِي رَوْحٍ الْبَصْرِيُّ , حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن عُمَرَ بن أَبَانَ , حَدَّثَنَا يَحْيَى بن يَمَانٍ , عَنْ أَشْعَثَ بن إِسْحَاقَ , عَنْ جَعْفَرِ بن أَبِي الْمُغِيرَةِ، عَنْ عَنْ سَعِيدِ بن جُبَيْرٍ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ﴿أَلا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ , وَلا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ , قَالَ:يُذْكَرُ اللَّهُ بِرُؤْيَتِهِمْ.

رواه الطبراني ورجاله ثقات

16778- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: **"İyi bilin ki, Allah'ın dostlarına korku yoktur, onlar üzülmeyeceklerdir"** (Yûnus Sur. 62) *âyetinin anlamı; onlar anıldığında, Allah hatıra gelir, demektir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

---

[1] Bezzâr (3065) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, İbn Abbâs'tan bu lafızla, sadece bu kanalla rivayet edildiğini biliyoruz." Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (12484) rivayet etti.

[2] Ebû Ya'lâ (1110) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır. Derrâc Ebu'l-Heysem göre zayıftır.

١٦٧٧٩ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَرْبٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سَابِقٍ ، قَالَ : نا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الأَشْعَرِيُّ ، وَهُوَ الْقُمِّيُّ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي الْمُغِيرَةِ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَجُلٌ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَنْ أَوْلِيَاءُ اللَّهِ ؟ قَالَ : الَّذِينَ إِذَا رُءُوا ذُكِرَ اللَّهُ .

رواه البزار عن شيخه علي بن حرب الرازي و لم أعرفه وبقية رجاله وثقوا

16779- İbn Abbâs der ki: Bir adam: "Ya Resûlallah! Allah'ın dostları kimlerdir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Görüldüklerinde Allah'ın hatırlandığı kimselerdir"* buyurdu.

★Bezzâr, hocası Ali b. Harb er-Râzî'den rivayet etti ki onu tanımıyorum.

Diğer ravileri güvenilir bulunmuştur.[2]

١٦٧٨٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا عَمِّي الْقَاسِمُ ، ثنا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ ، ثنا سُفْيَانُ ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ مِنَ النَّاسِ مَفَاتِيحَ لِذِكْرِ اللَّهِ ، إِذَا رُءُوا ذُكِرَ اللَّهُ.

رواه الطبراني وفيه عمرو بن القاسم و لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح

16780- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İnsanlardan bazıları, Allah'ı anmanın anahtarıdır. Onlar görüldüklerinde, Allah hatırlanır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Amr b. el-Kâsım'ı tanımıyorum. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [3]

---

[1] Ravilerden tanımadığım vardır.

[2] Bu hadisi Bezzâr'da bulamadım. Ebû Ya'lâ (2437), şu lafızla rivayet etti: Denidi ki: "Ya Resûlallah! Kendileriyle oturduğumuz kimselerin hangisi daha hayırlıdır?" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Gördüğünüzde, size Allah'ı hatırlatan, konuşması ilminizi arttıran ve ameleri size âhireti anımsatan kişidir"* buyurdu. Ravilerinden Mübârek b. Hassân hadiste gevşektir. İbnu'l-Mübârek, *Zühd*'de (218), Bezzâr'ın lafzıyla ve sahih bir isnâdla rivayet etti. *Silsiletu's-Sahîha*'ya (1733) bakınız.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10476) rivayet etti. Bu rivayette Amr b. el-Kâsım yoktur. Burada Kâsım'ın iki amcası ibaresi, Amr b. el-Kâsım'a dönüşmüştür. Kâsım ise, İbn Muhammed b. Ebî Şeybe'dir ve metruktur. İbnu'l-Mübârek'in *Zühd*'üne (949, 958) bakınız.

بَابٌ فِي البِقَاعِ الَّتِي يُذْكَرُ اللهُ تَعَالَى عَلَيْهَا

Üzerinde Allah'ın Zikredildiği Topraklar

١٦٧٨١ - حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ ، حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ ، حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُبَيْدَةَ ، حَدَّثَنِي يَزِيدُ الرَّقَاشِيُّ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَا مِنْ بُقْعَةٍ يُذْكَرُ اللَّهُ عَلَيْهَا بِصَلاةٍ أَوْ بِذِكْرٍ إِلا اسْتَبْشَرَتْ بِذَلِكَ إِلَى مُنْتَهَاهَا مِنْ سَبْعِ أَرَضِينَ ، وَفَخَرَتْ عَلَى مَا حَوْلَهَا مِنَ الْبِقَاعِ ، وَمَا مِنْ عَبْدٍ يَقُومُ بِفَلاةٍ مِنَ الأَرْضِ يُرِيدُ الصَّلاةَ إِلا تَزَخْرَفَتْ لَهُ الأَرْضُ .

رواه أبو يعلى وفيه موسى بن عبيدة الربذي وهو ضعيف .

16781- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Yeryüzünde, namazla veya zikirle Allah'ın anıldığı toprak, yedi kat altına kadar ve etrafındaki diğer toprak parçalarına karşı övünür. Bir kul da, boş bir arazide namaz için kalktığında, o toprak parçası onun için süslenir."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Mûsâ b. Ubeyde er-Rebezî zayıftır.[1]

١٦٧٨٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ بَكْرٍ الْبَالِسِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُصْعَبٍ الْقُرْقُسَانِيُّ ، ثنا الأَوْزَاعِيُّ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَا مِنْ بُقْعَةٍ يُذْكَرُ اللَّهُ فِيهَا بِصَلاةٍ ، إِلا فَخَرَتْ عَلَى مَا حَوْلَهَا مِنَ الْبِقَاعِ ، واسْتَبْشَرَتْ بِذِكْرِ اللَّهِ مُنْتَهَاهَا إِلَى سَبْعِ أَرَضِينَ .

رواه الطبراني وفيه أحمد بن بكر البالسي وهو ضعيف جدا .

16782- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Yeryüzünde, namazla Allah'ın anıldığı toprak, etrafındaki diğer toprak parçalarına karşı ve yedi kat altına kadar övünür."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ahmed b. Bekr el-Bâlisî çok zayıftır.

١٦٧٨٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَلِيٍّ الصَّائِغُ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن مَنْصُورٍ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ مِسْعَرٍ، عَنْ عَوْنِ بن عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: " إِنَّ الْجَبَلَ لَيُنَادِي الْجَبَلَ بِاسْمِهِ: أَيْ فُلانُ، هَلْ مَرَّ بِكَ الْيَوْمَ أَحَدٌ ذَكَرَ اللَّهَ؟ فَإِذَا قَالَ: نَعَمْ، اسْتَبْشَرَ " ، قَالَ عَوْنٌ: " فَيَسْتَمِعْنَ الشَّرَّ وَلا يَسْتَمِعْنَ الْخَيْرَ هُنَّ لِلْخَيْرِ أَسْمَعُ " ، وَقَرَأَ: ﴿وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِدًّا تَكَادُ

---

[1] Ebû Ya'lâ (4110) ve İbnü'l-Mübârek, *Zühd*'de (339) rivayet etti. Ravilerden Yezîd er-Rakkâşî zayıftır.

السَّمَوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الأَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا أَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا، وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا﴾.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح قلت : وقد مر في فضل المساجد والبقاع التي يذكر فيها الله

16783- İbn Mes'ûd der ki: "Dağ, dağı ismiyle çağırarak: «Ey falan! Bu gün Allah'ı zikreden biri sana uğradı mı?» diye sorar. Dağ: «Evet» derse soruyu soran dağ sevinir."

(Ravi) Avn: "Dağlar şerri duyar da, hayrı duymaz mı? Onlar hayrı daha iyi duyar" dedikten sonra şu âyeti okudu: "**«Rahmân, çocuk edindi» dediler. Yemin olsun ki, siz çok çirkin bir şey söylediniz. Az kalsın, söyledikleri sözden gökler çatlayacak, yer yarılacak ve dağlar parçalanıp dağılacaktı, O Rahmân'a çocuk isnad ettiler diye. Hâlbuki Rahmân'a çocuk edinmek yaraşmaz.**" (Meryem Sur. 88-92)

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

Derim ki: Mescidlerin ve Allah'ın anıldığı yerlerin fazileti konusunda geçmişti.

بَابٌ فِيمَنْ لَمْ يَذْكُرِ اللهَ تَعَالَى

Allah'ı Zikretmeyenler

١٦٧٨٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَاشِدٍ ، نَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَالِدٍ الْمِصِّيصِيُّ ، نَا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ الْهُذَلِيِّ ، عَنْ عَامِرٍ الشَّعْبِيِّ ، أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ حَدَّثَهُ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ : يَا ابْنَ آدَمَ ، إِنَّكَ إِذَا ذَكَرْتَنِي شَكَرْتَنِي ، وَإِذَا نَسِيتَنِي كَفَرْتَنِي.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه أبو بكر الهذلي وهو ضعيف

16784- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini bildiriyor: *"Allah şöyle buyurur: Ey Âdemoğlu! Beni zikredersen, bana şükretmiş olursun. Beni unutursan, nankörlük etmiş olursun."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ebû Bekr el-Huzelî zayıftır.

بَابٌ فِيمَنْ لَمْ يُكْثِرْ ذِكْرَ اللهِ تَعَالَى

Allah'ı Çokça Zikretmeyenler

١٦٧٨٥ – وعن أبي هريرة قال : قال رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : من لم يكثر ذكر الله تعالى فقد برئ من الإيمان

رواه الطبراني في الصغير والأوسط عن شيخه محمد بن سهل بن المهاجر عن مؤمل بن إسماعيل وفي الميزان : محمد بن سهل عن مؤمل بن إسماعيل يروي الموضوعات فإن كان هو ابن المهاجر فهو ضعيف وإن كان غيره فالحديث حسن

16785- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim Allah'ı çok zikretmezse, imandan uzaklaşmış olur."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında, hocası Muhammed b. Sehl b. el-Muhâcir kanalıyla Muemmel b. İsmâîl'den rivayet etti. *Mîzan*'da, Muhammed b. Sehl'in Muemmel b. İsmâîl'den uydurma hadisler rivayet ettiğini söyler. Eğer bu, İbnu'l-Muhâcir ise zayıftır. Eğer başkasıysa, hadis hasendir.[1]

بَابُ ذِكْرِ اللهِ تَعَالَى فِي الأَحْوَالِ كُلِّهَا وَالصَّلاةِ وَالسَّلامِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ

Her Durumda Allah'ı Zikredip Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) Salâtü Selâm Getirmek

١٦٧٨٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُالرَّحْمَنِ عَنْ شُعْبَةَ عَنِ الأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " مَا قَعَدَ قَوْمٌ مَقْعَداً لاَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَيُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ إِلاَّ كَانَ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَإِنْ دَخَلُوا الْجَنَّةَ لِلثَّوَابِ.

قلت : رواه الترمذي باختصار رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

16786- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Hiçbir topluluk yoktur ki; bir yerde oturduğunda, Allah'ı zikredip Hz. Peygamber'e salât etmeden kalksınlar da, kıyamet günü, sevapları sebebiyle Cennete girseler bile, böyle yapmaları kendileri için pişmanlık olmasın."*

★Derim ki; Tirmizî, bu hadisi kısa metinle rivayet etti. Bunu ise Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

---

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'de (974), şu lafızla rivayet etti: *"Kim Allah'ı çok zikrederse, nifaktan kurtulmuş olur."* Taberânî, Müemmel'in bu hadisi rivayette tek kaldığını söyler. Müemmel de zayıftır. Hâfız İbn Hacer'in *Mecma*'nın ilk matbu nüshasının aslındaki dipnotta dediği gibi Müemmel'in zikrettiği metin uydurmadır. İbn Hacer dedi ki: "Bu hadis iki halde de uydurmadır. Mechul olan kişi tek kaldığında hadisi hasen olmaz." *Lisânu'l-Mîzân*'da, İbn Süheyl'in biyografisinde bu hadis nakledilmiş ve uydurma olduğu söylenmiştir. *S. ed-Daîfe*'ye (890) ve ayrıca Münâvî'nin *Feydu'l-Kadîr*'ine bakınız.

١٦٧٨٧ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن مُحَمَّدِ بن عِرْقٍ الْحِمْصِيُّ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن عَمْرٍو الْحَضْرَمِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن عَيَّاشٍ، عَنْ يَحْيَى، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَا مِنْ قَوْمٍ جَلَسُوا مَجْلِسًا، ثُمَّ قَامُوا مِنْهُ لَمْ يَذْكُرُوا اللَّهَ، وَلَمْ يُصَلُّوا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، إِلا كَانَ ذَلِكَ الْمَجْلِسُ عَلَيْهِمْ تِرَةً.

رواه الطبراني ورجاله وثقوا.

16787- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Hiçbir topluluk yoktur ki; bir yerde oturduğunda, Allah'ı zikredip, Hz. Peygamber'e* (sallallahu aleyhi vesellem) *salât etmeden kalksınlar da, kıyamet günü böyle yapmaları kendileri için bir eksiklik olmasın."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.[1]

١٦٧٨٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ مَوْلَى بَنِى هَاشِمٍ حَدَّثَنَا شَدَّادٌ أَبُو طَلْحَةَ الرَّاسِبِيُّ سَمِعْتُ أَبَا الْوَازِعِ جَابِرَ بْنَ عَمْرٍو يُحَدِّثُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَا مِنْ قَوْمٍ جَلَسُوا مَجْلِساً لَمْ يَذْكُرُوا اللَّهَ فِيهِ إِلاَّ رَأَوْهُ حَسْرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح .

16788- Abdullah b. Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Hiçbir topluluk yoktur ki; bir yerde oturduğunda, Allah'ı zikretmesin de, kıyamet günü, böyle yapmaları kendileri için pişmanlık olmasın."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٦٧٨٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنِ ابْنِ أَبِى ذِئْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِى سَعِيدٍ عَنْ إِسْحَاقَ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَا جَلَسَ قَوْمٌ مَجْلِساً فَلَمْ يَذْكُرُوا اللَّهَ فِيهِ إِلاَّ كَانَ عَلَيْهِمْ تِرَةً وَمَا مِنْ رَجُلٍ مَشَى طَرِيقاً فَلَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِلاَّ كَانَ عَلَيْهِ تِرَةً وَمَا مِنْ رَجُلٍ أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ فَلَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ إِلاَّ كَانَ عَلَيْهِ تِرَةً.

قلت : عند الترمذي بعضه

رواه أحمد وأبو إسحاق مولى عبد الله بن الحارث بن نوفل لم يوثقه أحد و لم يجرحه وبقية رجال أحد إسنادي أحمد رجال الصحيح .

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7751) zayıf bir isnâdla rivayet etti.

[2] Ahmed (7093) rivayet etti.

16789- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Hiçbir topluluk yoktur ki; bir yerde oturduğunda, Allah'ı zikretmesin de, böyle yapmaları kendileri için eksiklik olmasın. Hiçbir kişi yoktur ki, yolda yürürken Allah'ı zikretmesin de bu, kendisi için eksiklik olmasın. Yatağına giren hiçbir kişi yoktur ki; Allah'ı zikretmesin de, bu kendisi için eksiklik olmasın."*

Derim ki: Tirmizî'de metnin bir bölümü vardır.

★Ahmed rivayet etti. Abdullah b. el-Hâris b. Nevfel'in azatlısı Ebû İshâk'ı güvenilir bulan da, cerheden de yoktur. Ahmed'in senedindeki diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٧٩٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، قَالَ: نا مُسْلِمُ بن إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: نا شَدَّادُ بن سَعِيدٍ الرَّاسِبِيُّ، قَالَ: نا جَابِرُ بن عَمْرٍو الرَّاسِبِيُّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مُغَفَّلٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَا مِنْ قَوْمٍ اجْتَمَعُوا فِي مَجْلِسٍ، فَتَفَرَّقُوا وَلَمْ يَذْكُرُوا اللَّهَ، إِلا كَانَ ذَلِكَ الْمَجْلِسُ حَسْرَةً عَلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

رواه الطبراني في الأوسط والكبير ورجالهما رجال الصحيح.

16790- Abdullah b. Muğaffel, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Hiçbir topluluk yoktur ki; bir yerde toplanıp ta, Allah'ı zikretmeden ayrılsın da, kıyamet günü o toplanmaları kendileri için pişmanlık sebebi olmasın."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. İkisinin de ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٧٩١ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ زَكَرِيَّا ، نا عَمْرُو بْنُ الْحُصَيْنِ الْعُقَيْلِيُّ ، نا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُلاثَةَ ، نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِي عَبْلَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، يَقُولُ : حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، أَنَّهَا سَمِعَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " مَا مِنْ سَاعَةٍ تَمُرُّ بِابْنِ آدَمَ لَمْ يَكُنْ ذَكَرَ اللَّهَ فِيهَا بِخَيْرٍ ، إِلا حَسِرَ عِنْدَهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عمرو بن الحصين العقيلي وهو متروك

16791- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Âdemoğlunun, Allah'ı hayırla zikretmeden geçirdiği hiçbir saat (an) olmasın ki, kıyamet günü onun pişmanlığını duymasın."*

---

[1] Ahmed (2/432) rivayet etti. İlk matbu nüshasındaki dipnotta İbn Hacer: "Bu hadisi Ebu Dâvûd, Saîd el-Makburî tarikiyle Ebû Hureyre'den rivayet etti" der. Ayrıca İbn Hibbân'ın *Sahîh*'ine (853) bakınız.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Amr b. el-Husayn el-Ukaylî metrûktur.

بَابُ ذِكْرِ نِعَمِ اللهِ تَعَالَى

Allah'ın Nimetlerini Zikretmek

١٦٧٩٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ ، قَالَ : نا أَبُو كُرَيْبٍ ، قَالَ : نا مُصْعَبُ بْنُ الْمِقْدَامِ ، عَنِ الْمُبَارَكِ بْنِ فَضَالَةَ ، عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَى عَلَى أَصْحَابِهِ وَهُمْ يَتَحَدَّثُونَ وَيَتَكَلَّمُونَ ، فَقَالُوا : كُنَّا نَذْكُرُ مَا كُنَّا فِيهِ مِنَ الْجَاهِلِيَّةِ ، وَمَا هَدَانَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ، وَمَا كُنَّا فِيهِ مِنَ الضَّلَالَةِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَحْسَنْتُمْ " وَأَعْجَبَهُ ، " هَكَذَا فَكُونُوا " أَوْ " هَكَذَا فَافْعَلُوا.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه مبارك بن فضالة وقد وثق وضعفه غير واحد وبقية رجاله رجال الصحيح

16792- Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), konuşmakta olan sahabenin yanına gidince, sahabe: "Cahiliye döneminde içinde bulunduğumuz durumu ve dalalet içindeyken Allah'ın bize hidayeti nasib etmesini konuşuyorduk" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İyi yapıyorsunuz"* diyerek yaptıklarının hoşuna gittiğini belli etti ve şöyle dedi: *"Devamlı böyle olun ve böyle yapın."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Mübârek b. Fadâla güvenilir bulunmuştur. Birden çok kişi de onu zayıf addetmiştir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

بَابُ ذِكْرِ اللهِ تَعَالَى فِي الغَافِلِينَ

Gafillerin Arasında Allah'ı Zikretmek

١٦٧٩٣ - حَدَّثَنَا مَسْعَدَةُ بن سَعْدٍ الْعَطَّارُ الْمَكِّيُّ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن الْمُنْذِرِ الْحِزَامِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عُمَرَ الْوَاقِدِيُّ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بن سَعْدٍ، عَنْ مِحْصَنِ بن عَلِيٍّ، عَنْ عَوْنِ بن عَبْدِ اللَّهِ بن عُتْبَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:ذَاكِرُ اللَّهِ فِي الْغَافِلِينَ بِمَنْزِلَةِ الصَّابِرِ فِي الْفَارِّينَ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط والبزار ورجال الأوسط وثقوا

16793- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Gafiller arasında Allah'ı zikreden kimse (savaştan) kaçanlar arasında sabreden (mücahid) gibidir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Bezzâr'ın ve *M. el-Evsat*'ın ravileri güvenilir bulunmuştur.[1]

١٦٧٩٤ - حدثنا أحْمَدُ بن رِشْدِينِ الْمِصْرِيُّ، حَدَّثَنَا خَالِدُ بن عَبْدِ السَّلامِ الصَّدَفِيُّ، حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بن الْمُخْتَارِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مَوْهِبٍ ، عَنْ عِصْمَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " أَحَبُّ الْعَمَلِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ سُبْحَةُ الْحَدِيثِ، وَأَبْغَضُ الأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ التَّحْذِيفُ " ، قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَا سُبْحَةُ الْحَدِيثِ؟ قَالَ: " الْقَوْمُ يَتَحَدَّثُونَ وَالرَّجُلُ يُسَبِّحُ " ، قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَا التَّحْذِيفُ؟ قَالَ: " الْقَوْمُ يَكُونُونَ بِخَيْرٍ فَيَسْأَلُهُمُ الْجَارُ وَالصَّاحِبُ، فَيَقُولُونَ نَحْنُ بِشَرٍّ , يَشْكُونَ.

رواه الطبراني وفيه الفضل بن المختار وهو ضعيف

16794- Ismet bildiriyor: *Resûlullah* (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah katında en sevilen amel, subhatu'l-hadis'tir. Allah katında en kötü amel ise tecdîf'tir"* buyurdu. Biz: "Ya Resûlallah! Subhatu'l-hadis nedir?" diye sorduk. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Halk konuşurken, kişinin Allah'ı tesbih etmesidir"* buyurdu. Biz: "Ya Resûlallah! Tecdîf nedir?" diye sorunca ise: *"Bir topluluk iyi durumda oldukları halde, komşuları ve dostları, kendilerine: «Nasılsınız?» deyince: «Kötü durumdayız» deyip şikâyet ederler"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Fadl b. el-Muhtâr zayıftır.[2]

بَابُ مَا جَاءَ فِي الذِّكْرِ الْخَفِيِّ

Gizli Zikir

١٦٧٩٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ أَبِي لَبِيبَةَ عَنْ سَعْدِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " خَيْرُ الذِّكْرِ الْخَفِيُّ وَخَيْرُ الرِّزْقِ مَا يَكْفِي.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9797) ve *M. el-Evsat*'ta (273) ile Bezzâr (3060) rivayet etti. *M. el-Evsat*'ın senedindeki Ahmed b. Rişdeyn hadis uydurur. Ravh b. Salah ise zayıftır. Muhsin b. Ali, meçhuldür. *M. el-Kebîr*'in senedinde yer alan Vâkıdî dışında Muhsin b. Ali meçhuldür. Bezzâr'ın senedindeki İbrâhîm b. Muhammed b. Ebî Yahyâ el-Eslemî metruktur. Hadis, Ahmed'in *Zühd*'ünde (s. 295) hasen bir isnâdla mevkûf olarak yer almıştır. *S. ed-Daîfe*'ye (672) bakınız.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (17//185-186) rivayet etti. Ravilerden Taberânî'nin hocası Ahmed b. Rişdeyn hadis uydurmakla suçlanmıştır.

رواه أحمد وأبو يعلى وفيه محمد بن عبد الرحمن بن لبيبة وقد وثقه ابن حبان وقال : روى عن سعد بن أبي وقاص قلت : وضعفه ابن معين وبقية رجالهما رجال الصحيح

رواه أبو يعلى وفيه معاوية بن يحيى الصدفي وهو ضعيف

16795- Sa'd b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"En üstün zikir, gizli yapılan zikirdir. En hayırlı rızık, kişiye yetecek kadar olan rızıktır."*

★ Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Ravilerden Muhammed b. Abdirrahman b. Lebîbe'yi, İbn Hibbân güvenilir bulmuş ve Sa'd b. Ebî Vakkâs'tan rivayette bulunduğunu ve İbn Maîn ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٧٩٦ – حَدَّثَنَا أَبُو هِشَامٍ الرِّفَاعِيُّ ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ ، حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ عُرْوَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ يُفَضِّلُ الصَّلاَةَ الَّتِي يَسْتَاكُ لَهَا ، عَلَى الصَّلاَةِ الَّتِي لا يَسْتَاكُ ، سَبْعِينَ ضِعْفًا ، وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يُفَضِّلُ الذِّكْرَ الْخَفِيَّ الَّذِي لا يَسْمَعُهُ الْحَفَظَةُ ، سَبْعِينَ ضِعْفًا ، فَيَقُولُ : " إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ وَجَمَعَ اللَّهُ الْخَلاَئِقَ لِحِسَابِهِمْ ، وَجَاءَتِ الْحَفَظَةُ بِمَا حَفِظُوا وَكَتَبُوا ، قَالَ اللَّهُ لَهُمْ : انْظُرُوا ، هَلْ بَقِيَ لَهُ مِنْ شَيْءٍ ؟ ، فَيَقُولُونَ : رَبَّنَا مَا تَرَكْنَا شَيْئًا مِمَّا عَلِمْنَاهُ وَحَفِظْنَاهُ إِلا وَقَدْ أَحْصَيْنَاهُ وَكَتَبْنَاهُ ، فَيَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَهُ : إِنَّ لَكَ عِنْدِي خَبْئًا لا تَعْلَمُهُ ، وَأَنَا أَجْزِيكَ بِهِ ، وَهُوَ الذِّكْرُ الْخَفِيُّ .

16796- Hz. Âişe der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), misvak kullandıktan sonra kılınan namazı, misvak kullanmadan kılınan namazdan yetmiş kat daha üstün görürdü.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Gizli yapılan zikir, aşikâre yapılan zikirden yetmiş kat daha faziletlidir. Kıyamet günü, Allah yarattıklarını hesap için topladığı ve hafaza meleklerinin kulun yaptığı amellerin yazılı olduğu kitabını getirdiği zaman, Allah: «Bakınız, bunun başka bir ameli kaldı mı?» buyurur. Melekler: «Ey Rabbimiz! Bilip hıfzettiğimiz şeylerden ne varsa hepsini toplayıp yazdık» derler. Allah: «Senin, yanımda saklanmış bilmediğin bir şey vardır. Ben bunun mükâfatını sana vereceğim. Bu sakladığım şey, gizlice yaptığın zikirdir» buyurur."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Muâviye b. Yahyâ es-Sadafî zayıftır.

[1] Ahmed (1477) ve Ebû Ya'lâ (731) rivayet etti. Senette kopukluk vardır. Muhammed b. Abdirrahmân, aradaki ravileri atlayarak isnâdı Sa'd b. Mâlik'e dayandırmıştır.

بَابُ مَا جَاءَ فِي فَضْلِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ

Lâ İlâhe İllallâh'ın Fazileti

١٦٧٩٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ عَنْ شِمْرِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَشْيَاخِهِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْصِنِي. قَالَ " إِذَا عَمِلْتَ سَيِّئَةً فَأَتْبِعْهَا حَسَنَةً تَمْحُهَا " . قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمِنَ الْحَسَنَاتِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ قَالَ " هِيَ أَفْضَلُ الْحَسَنَاتِ.

رواه أحمد ورجاله ثقات إلا أن شمر بن عطية حدث به عن أشياخه عن أبي ذر ولم يسم أحدا منهم

16797- Ebû Zer bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Bana tavsiyede bulun" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): " *Eğer bir kötülük yaparsan, hemen peşinden iyilik yap, yaptığın iyilik kötülüğü siler*" buyurdu. Ben: "Ya Resûlallah! Lâ ilâhe illallah (=Allah'tan başka ilah yoktur) kelimesini söylemek iyiliklerden midir?" diye sorduğumda, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): "*O, iyiliklerin en faziletlisidir*" buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Sadece Şimr b. Atiyye bunu hocaları kanalıyla Ebû Zer'den nakletmiştir. Hocalarının hiçbirisinin ismini zikretmemiştir.[1]

١٦٧٩٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ أَبُو الْيَمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ رَاشِدِ بْنِ دَاوُدَ عَنْ يَعْلَى بْنِ شَدَّادٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي شَدَّادُ بْنُ أَوْسٍ وَعُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ حَاضِرٌ يُصَدِّقُهُ قَالَ كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ هَلْ فِيكُمْ غَرِيبٌ يَعْنِي أَهْلَ الْكِتَابِ فَقُلْنَا لاَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَمَرَ بِغَلْقِ الْبَابِ وَقَالَ ارْفَعُوا أَيْدِيَكُمْ وَقُولُوا لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ. فَرَفَعْنَا أَيْدِينَا سَاعَةً ثُمَّ وَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ ثُمَّ قَالَ " الْحَمْدُ لِلَّهِ اللَّهُمَّ بَعَثْتَنِي بِهَذِهِ الْكَلِمَةِ وَأَمَرْتَنِي بِهَا وَوَعَدْتَنِي عَلَيْهَا الْجَنَّةَ وَإِنَّكَ لاَ تُخْلِفُ الْمِيعَادَ " .

رواه أحمد وفيه راشد بن داود وقد وثقه غير واحد وفيه ضعف وبقية رجاله ثقات

16798- Ya'lâ b. Şeddâd, babası Şeddâd b. Evs ile Ubâde b. es-Sâmit'in kendisine şöyle dediklerini nakleder: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanındayken: "*Aranızda yabancı var mı?*" —yani Ehl-i kitap'tan biri var mı?— diye sordu. Biz: "Hayır yâ Resûlallah!" dedik. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), kapının kapatılmasını emredip: "*Ellerinizi kaldırıp, Lâ ilâhe illallah deyiniz*" buyurdu. Bir müddet ellerimizi kaldırıp Lâ ilâhe illallah dedik. Sonra, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ellerini indirip şöyle

---

[1] Ahmed (5/169) rivayet etti. Ahmed ilk kısmını, başka bir isnâdla (5/177) rivayet etti.

buyurdu: *"Allahım! Sana hamdolsun. Beni bu kelimeyi tebliğ için gönderip bunu söylememi emrettin. Bunun karşılığında bana Cenneti vaad ettin. Şüphesiz Sen, sözünden dönmezsin."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sonra: *"Size müjdeler olsun. Allah günahlarınızı affetti"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Râşid b. Dâvûd'u birden çok kişi güvenilir bulmuş ama kendisinde zayıflık vardır. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٦٧٩٩ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ – يَعْنِى الطَّيَالِسِىَّ – حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ مُوسَى السُّلَمِىُّ الدَّقِيقِىُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ وَاسِعٍ عَنْ شُتَيْرِ بْنِ نَهَارٍ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ– قَالَ : " جَدِّدُوا إِيْمَانَكُمْ " . قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَيْفَ نُجَدِّدُ إِيمَانَنَا قَالَ " أَكْثِرُوا مِنْ قَوْلِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ.

رواه أحمد والطبراني ورجال أحمد ثقات

16799- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İmanınızı yenileyiniz"* buyurdu. "Ya Resûlallah! Nasıl yenileyelim?" diye sorulunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Lâ ilâhe illallah kelimesini çok söyleyerek"* buyurdu.

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ahmed'in ravileri güvenilirdir.[2]

١٦٨٠٠ – حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ سَعِيدٍ ، حَدَّثَنَا ضِمَامٌ ، عَنْ مُوسَى بْنِ وَرْدَانَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَكْثِرُوا مِنْ شَهَادَةِ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ قَبْلَ أَنْ يُحَالَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهَا.

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح غير ضمام بن إسماعيل وهو ثقة

16800- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Onunla aranıza (ölüm) girmeden önce Lâ ilâhe illallah kelimesini çok söyleyiniz."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Dımâm b. İsmâîl dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[3]

---

[1] Ahmed (4/124), Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7163) ve Bezzâr (10) rivayet etti.

[2] Ahmed (2/359) rivayet etti. Ravilerden Sadaka b. Mûsâ ed-Dakîkî zayıftır. Sümeyr b. Nehâr, hadisleri münkerdir, fakat İbn Hibbân onun güvenilir olduğunu söylemiştir. *S. ed-Daîfe*'ye (896) bakınız. Bu hadisin Taberânî'ye nisbet edilmesi dikkatsizliktir. Çünkü böyle yapılırsa hadisin *M. el-Kebîr*'de mevcut olduğu zannedilir, hâlbuki orada yoktur. Hadis *M. el-Evsat*'ta olabilir. Allah en iyisini bilir.

[3] Ebû Ya'lâ (6147) rivayet etti. Ravilerden Suveyd b. Saîd zayıftır.

١٦٨٠١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَفَاتِيحُ الْجَنَّةِ شَهَادَةُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ.

رواه أحمد ورجاله وثقوا إلا أن شهرا لم يسمع من معاذ

16801- Muâz b. Cebel, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennetin anahtarı, Lâ ilâhe illallah diye şahadet etmektir."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Ancak Şehr, Muâz'ı dinlememiştir.[1]

١٦٨٠٢ - حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُوسَى ، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، حَدَّثَنَا دَرَّاجٌ أَبُو السَّمْحِ ، أَنَّ أَبَا الْهَيْثَمِ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " قَالَ مُوسَى : يَا رَبِّ ، عَلِّمْنِي شَيْئًا أَذْكُرُكَ وَأَدْعُوكَ بِهِ ، قَالَ : قُلْ يَا مُوسَى : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، قَالَ : كُلُّ عِبَادِكَ يَقُولُ هَذَا ، قَالَ : قُلْ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، قَالَ : لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ ، إِنَّمَا أُرِيدُ شَيْئًا تَخُصُّنِي بِهِ ، قَالَ : يَا مُوسَى ، لَوْ أَنَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعَ وَعَامِرَهُنَّ غَيْرِي وَالأَرَضِينَ السَّبْعَ فِي كِفَّةٍ ، وَلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ فِي كِفَّةٍ مَالَتْ بِهِنَّ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ .

رواه أبو يعلى ورجاله وثقوا وفيهم ضعف

16802- Ebû Saîd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Mûsâ: «Ya Rabbi! Bana seni zikredeceğim ve dua edeceğim bir şey öğret» deyince, Allah: «Lâ ilâhe illallah de» buyurdu. Mûsâ: «Ya Rabbi! Bütün kulların bunu söylüyor» dedi. Allah, yine: «Lâ ilâhe illallah de» buyurunca, Mûsâ: «Senden başka ilah yoktur. Ben, bana has bir şey öğretmeni istiyorum» deyince, Allah şöyle buyurdu: «Eğer yedi kat gökyüzü ve benden başka onun içinde bulunanlar ve yeryüzü terazinin bir kefesinde, Lâ ilâhe illallah diğer kefesinde olsa Lâ ilâhe illallah kelimesi ağır gelirdi."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur. Ama kendilerinde zayıflık vardır.[2]

---

[1] Ahmed (5/242) rivayet etti.

[2] Ebû Ya'lâ (1393) rivayet etti.

١٦٨٠٣ - حَدَّثَنَا هُذَيْلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْجُمَّانِيُّ ، حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الزُّهْرِيُّ ، مِنْ وَلَدِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا قَالَ عَبْدٌ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ فِي سَاعَةٍ مِنْ لَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ إِلا طُمِسَتْ مَا فِي صَحِيفَتِهِ مِنَ السَّيِّئَاتِ حَتَّى يَسْكُنَ إِلَى مِثْلِهَا مِنَ الْحَسَنَاتِ.

رواه أبو يعلى وفيه عثمان بن عبد الرحمن الزهري وهو متروك.

16803- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, gece veya gündüzün bir anında Lâ ilâhe illallah derse, sayfasında olan kötülükler giderilip onların yerine iyilikler yazılır."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Osmân b. Abdirrahmân ez-Zührî metrûktur.[1]

١٦٨٠٤ - حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ شَبِيبٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ، عن أبي هريرة عن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَمُودًا مِنْ نُورٍ، بَيْنَ يَدَيِ الْعَرْشِ، فَإِذَا قَالَ الْعَبْدُ: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، اهْتَزَّ ذَلِكَ الْعَمُودُ، فَيَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: اسْكُنْ، فَيَقُولُ: كَيْفَ أَسْكُنُ؟ وَلَمْ تَغْفِرْ لِقَائِلِهَا، فَيَقُولُ: إِنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُ، فَيَسْكُنُ عِنْدَ ذَلِكَ

رواه البزار وفيه عبد الله بن إبراهيم بن أبي عمرو وهو ضعيف جدا

16804- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah'ın Arş'ın önünde nurdan bir direği vardır. Kul, Lâ ilâhe illallah dediği zaman, direk sallanır. Allah, direğe: «Sakin ol» diye buyurunca, direk: «Bu kelimeyi söyleyenin günahlarını affetmediğin halde nasıl sakin olurum» der. Allah: «O kulu affettim» deyince, direk sakinleşir."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. İbrâhîm b. Ebî Amr çok zayıftır.[2]

١٦٨٠٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِى حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ عَامِرِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِى عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِى قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " تُوضَعُ الْمَوَازِينُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُؤْتَى بِالرَّجُلِ فَيُوضَعُ فِى كَفَّةٍ فَيُوضَعُ مَا أَحْصِىَ عَلَيْهِ فَتَمَايَلَ بِهِ

---

[1] Ebû Ya'lâ (3611) rivayet etti. Ravilerden Ebû Ya'lâ'nın hocası Huzeyl b. İbrâhîm el-Cümmânî cerh veya ta'dille anılmamıştır.

[2] Bezzâr (3066) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz. Abdullah b. İbrâhîm hadiste güçlü değildir. Bunu hadisinin güzelliğinden dolayı zikrettik."

الْمِيزَانُ. قَالَ فَيُبْعَثُ بِهِ إِلَى النَّارِ. قَالَ فَإِذَا أَدْبَرَ بِهِ إِذَا صَائِحٌ يَصِيحُ مِنْ عِنْدِ الرَّحْمَنِ يَقُولُ لاَ تَعْجَلُوا لاَ تَعْجَلُوا فَإِنَّهُ قَدْ بَقِيَ لَهُ. فَيُؤْتَى بِبِطَاقَةٍ فِيهَا لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ فَتُوضَعُ مَعَ الرَّجُلِ فِي كَفَّةٍ حَتَّى يَمِيلَ بِهِ الْمِيزَانُ .

قلت : رواه الترمذي باختصار رواه أحمد وفيه ابن لهيعة وحديثه حسن وبقية رجاله رجال الصحيح

16805- Abdullah b. Amr b. el-Âs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet günü mizan kurulur ve kişi getirilip bir kefeye, yaptığı kötülükler diğer kefeye konur. Terazide kötülüklerin olduğu kefe ağır basar ve kişi cehenneme gönderilir. Sırtını dönüp ateşe doğru yöneldiği zaman, Rahmân'ın katından birisi şöyle bağırır: «Acele etmeyin, acele etmeyin. O'nun daha iyilik kefesine konacak ameli var.» Üzerinde: «Lâ ilâhe illallah» yazılı bir belge getirilip adamla birlikte aynı kefeye konur ve adamın bulunduğu kefe ağır basar."*

★Derim ki; Tirmizî bu hadisi kısa metinle rivayet etti.

١٦٨٠٦ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بن أَحْمَدَ، وَأَبُو عُبَيْدَةَ عَبْدُ الْوَارِثِ بن إِبْرَاهِيمَ، قَالا: حَدَّثَنَا دَاوُدُ بن بَكْرٍ التُّسْتَرِيُّ، حَدَّثَنَا حِبَّانُ بن أَغْلَبَ بن تَمِيمٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ الْمُعَلَّى بن زِيَادٍ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بن قُرَّةَ، عَنْ مَعْقِلِ بن يَسَارٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لِكُلِّ شَيْءٍ مِفْتَاحٌ، وَمِفْتَاحُ السَّمَاوَاتِ قَوْلُ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ.

رواه الطبراني وفيه أغلب بن تميم وهو ضعيف

16806- Ma'kil b. Yesâr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Her şeyin bir anahtarı vardır. Göklerin anahtarı da Lâ ilâhe illallah'tır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ağleb b. Temîm zayıftır.[1]

١٦٨٠٧ - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبَّادِ بْنِ الْعَوَّامِ الْوَاسِطِيُّ ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ الْحِمَّانِيُّ ، نَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَيْسَ عَلَى أَهْلِ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْشَةٌ فِي قُبُورِهِمْ ، وَلا مَنْشَرِهِمْ ، وَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى أَهْلِ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَهُمْ يَنْفُضُونَ التُّرَابَ عَنْ رُءُوسِهِمْ ، وَيَقُولُونَ : الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/215) rivayet etti. Ravilerden Hibbân b. Ağleb b. Temîm zayıftır.

رواه الطبراني في الأوسط

16807- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Lâ ilâhe illallah ehline kabirde ve diriliş gününde yalnızlık yoktur. Lâ ilâhe illallah ehlini, başlarındaki toprağı silkeleyerek: «Bizden üzüntüyü gideren Allah'a hamdolsun» derken görür gibiyim."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti.

١٦٨٠٨ - وفي رواية : لَيْسَ عَلَى أَهْلِ لا إِلَهَ إلا اللَّهُ وَحْشَةٌ عِنْدَ الْمَوْتِ ، وَلا عِنْدَ الْقَبْرِ.

وفي الرواية الأولى يحيى الحماني وفي الأخرى مجاشع بن عمرو وكلاهما ضعيف

16808- Bir rivayette ifade şöyledir: *"Lâ ilâhe illallah ehline ölüm anında ve kabirde yalnızlık yoktur."*

★Birinci rivayette Yahyâ el-Himmânî, öbüründe Mücâşi' b. Amr zayıftır.

١٦٨٠٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِرَجُلٍ فَعَلْتَ كَذَا وَكَذَا. فَقَالَ لاَ وَالَّذِى لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا فَعَلْتُ. قَالَ بَلَى قَدْ فَعَلْتَ وَلَكِنْ غُفِرَ لَكَ بِالإِخْلاَصِ.

16809- Abdullah b. Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), bir adama şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sen şunu şunu yapmadın mı?"* Adam: "Ya Resûlallah! Kendisinden başka ilâh olmayana yemin ederim ki; yapmadım" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır yaptın. Ama ihlâslı olman dolayısıyla affedildin"* buyurdu.[1]

١٦٨١٠ - وفي رواية: فَقَالَ لَهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ قَدْ فَعَلَ وَلَكِنْ قَدْ غُفِرَ لَهُ بِقَوْلِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ.

رواه أحمد وأبو يعلى بنحوه ورجالهما رجال الصحيح إلا أن حماد بن سلمة قال : لم يسمع ثابت هذا من ابن عمر بينهما رجل.

16810- Bir rivayette ise ibare şöyledir: "Cibrîl, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): *"O şeyi yaptı, ama Lâ ilâhe illallah sözü dolayısıyla affedildi"* dedi.

[1] Ahmed (5361) rivayet etti.

★Ahmed ve yakın metinle Ebû Ya'lâ buna rivayette bulundu. İkisinin de ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak, Hammâd b. Seleme der ki: "Sâbit bunu İbn Ömer'den dinlememiştir. Aralarında bir kişi vardır." [1]

١٦٨١١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا أَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ حَدَّثَنَا شَرِيكٌ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ أَبِي يَحْيَى الأَعْرَجِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ اخْتَصَمَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلاَنِ فَوَقَعَتِ الْيَمِينُ عَلَى أَحَدِهِمَا فَحَلَفَ بِاللَّهِ الَّذِى لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ مَا لَهُ عِنْدَهُ شَىْءٌ. قَالَ فَنَزَلَ جِبْرِيلُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّهُ كَاذِبٌ إِنَّ لَهُ عِنْدَهُ حَقَّهُ فَأْمُرْهُ أَنْ يُعْطِيَهُ حَقَّهُ وَكَفَّارَةُ يَمِينِهِ مَعْرِفَتُهُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ أَوْ شَهَادَتُهُ.

قلت : رواه أبو داود باختصار رواه أحمد وفيه عطاء بن السائب وقد اختلط

16811- İbn Abbâs bildiriyor: İki kişi Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelip birbirlerinden davacı oldular. Birisinin yemin etmesi gerekti ve adam, kendisinden başka ilah olmayan Allah'ın adına yemin ederek: "Bunun benden alacağı yoktur" dedi. Cibrîl, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) inerek: "Bu, yalan söylüyor. Bunda, yemin edenin yanında hakkı vardır. Adama hakkını vermesini emret. Yemininin kefareti de Lâ ilâhe illallah veya şehadet kelimesidir" dedi.

Derim ki: Ebû Dâvûd bunu kısa metinle rivayet etti.

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Atâ b. es-Sâib'in âhir ömründe ezberi bozulmuştur.[2]

١٦٨١٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الصَّبَّاحِ الْعَطَّارُ ، نَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ ، نَا الْحَارِثُ بْنُ عُبَيْدٍ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا فُلانُ فَعَلْتَ كَذَا وَكَذَا ؟ " قَالَ : لَا وَالَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ مَا فَعَلْتُ ، وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْلَمُ أَنَّهُ قَدْ فَعَلَهُ ، فَكَرَّرَ عَلَيْهِ مِرَارًا ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " كُفِّرَ عَنْكَ بِتَصْدِيقِكَ بِلا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ.

رواه البزار وأبو يعلى بنحوه إلا أنه قال : " كفر الله عنك كذبك بتصديقك بلا إله إلا الله " . ورجالهما رجال الصحيح

16812- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) (bir kişiye) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ey Falan! Sen şunu şunu yaptın mı?"* Adam: "Kendisinden başka ilah olmayana yemin ederim ki yapmadım" dedi.

---

[1] Ahmed (6102) ve Ebû Ya'lâ (5690) rivayet etti.

[2] Ahmed (1/253-299-322) rivayet etti. Hammâd b. Seleme, ezberi bozulmadan önce Atâ'dan dinlemişti.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), adamın o işi yaptığını biliyordu. Defalarca sormasına rağmen, adam aynı cevabı verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), adama: *"Lâ ilâhe illallah'ı tasdik etmen, (yalan söylemeni) affettirdi"* buyurdu.

★Bezzâr ve şu ifadelerle Ebû Ya'lâ rivayette bulundu: *"Allah, Lâ ilâhe illallah'ı tasdik etmen dolayısıyla yalan söylemeni affetti."* İkisinin de ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٨١٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بن عَبْدِ الْوَهَّابِ الْحَجَبِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا خَالِدُ بن الْحَارِثِ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ عَطَاءِ بن السَّائِبِ، عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ، عَنْ عَبِيدَةَ، عَنِ ابْنِ الزُّبَيْرِ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " إِنَّ رَجُلا حَلَفَ بِاللَّهِ الَّذِي لا إِلَهَ إِلا هُوَ كَاذِبًا، فَغُفِرَ لَهُ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

16813- İbnü'z-Zübeyr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bir adam, kendisinden başka ilah olmayan Allah'ın adına yemin etti ve (bu kelimeyi tasdik ettiği için) affedildi."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٨١٤ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ الضَّحَّاكِ ، حَدَّثَنَا أَبِي ، حَدَّثَنَا مُسْتَوْرِدٌ أَبُو هَمَّامٍ ، حَدَّثَنَا ثَابِتٌ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا تَرَكْتُ حَاجَةً وَلا دَاجَةً إِلا قَدْ أَتَيْتُ ، قَالَ : " أَلَيْسَ تَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ثَلاثَ مَرَّاتٍ ؟ " قَالَ : نَعَمْ ، قَالَ : " ذَاكَ يَأْتِي عَلَى ذَلِكَ.

رواه أبو يعلى والبزار بنحوه والطبراني في الصغير والأوسط ورجالهم ثقات قلت : وقد تقدمت لهذا طرق في الإيمان في باب الإسلام يجب ما قبله

16814- Enes bildiriyor: Bir adam, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip: "Ya Resûlallah! Nefsimin beni davet ettiği kötülüklerden yapmadığım kalmadı" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) üç defa: *"Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna şahadet etmiyor musun?"* diye sorunca, adam: "Evet ediyorum" cevabını verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu, onu karşılar"* buyurdu.

---

[1] Bezzâr (3968) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, Sâbit kanalıyla Enes'ten, sadece Hâris b. Ubeyd Ebû Kudâme rivayet etti. Hammâd b. Seleme ona muhalefet etmiş ve hadisi Sâbit kanalıyla İbn Amr'dan rivayet etmiştir." Ayrıca Ebû Ya'lâ (3368) da rivayet etti. İlk matbu nüshanın dipnotunda İbn Hacer şöyle der: "Bu senette, Hâris b. Ubeyd Ebû Kudâme vardır ve hadisleri münkerdir. Bu da onlardan biridir. Bezzâr, onun bu hadisi rivayette tek kaldığını söylemiştir."

★Ebû Ya'lâ, yakın metinle Bezzâr ve Taberânî, *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

Derim ki: İman kitabında, İslam'ın öncekileri sildiğine dair bölümde değişik yollarla geçmişti.[1]

١٦٨١٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُؤَمَّلُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ حَدَّثَنَا أَبُو عِمْرَانَ الْجَوْنِيُّ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعِي نَفَرٌ مِنْ قَوْمِي فَقَالَ أَبْشِرُوا وَبَشِّرُوا مَنْ وَرَاءَكُمْ أَنَّهُ مَنْ شَهِدَ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ صَادِقاً بِهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ فَخَرَجْنَا مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نُبَشِّرُ النَّاسَ فَاسْتَقْبَلَنَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَرَجَعَ بِنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذاً يَتَّكِلَ النَّاسُ. قَالَ فَسَكَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

رواه أحمد والطبراني ورجاله ثقات . وقد تقدمت له طرق في الإيمان في باب من شهد أن لا إله إلا الله

16815- Ebû Mûsâ bildiriyor: Kavmimden bir grupla, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizlere müjdeler olsun ve siz de arkada bıraktıklarınızı müjdeleyin. Kim inanarak Allah'tan başka ilah olmadığına şahadet ederse Cennete girer."* Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanından çıkıp halkı müjdelemeye başladık. Ömer bizi karşılayıp, bizimle beraber Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına giderek: "Ya Resûlallah! Bu durumda halk buna güvenip bel bağlarlar" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Ömer'e cevap vermeyip sustu.

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ahmed'in ravileri güvenilirdir.

İman konusunda şahadet bölümünde değişik kanallarla geçmişti.[2]

١٦٨١٦ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ ، ثنا أَبُو مُعَاوِيَةَ الضَّرِيرُ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ : " أَلا أُخْبِرُكُمْ بِوَصِيَّةِ نُوحٍ ابْنَهُ؟ قَالُوا : بَلَى، قَالَ : أَوْصَى نُوحٌ ابْنَهُ، فَقَالَ لابْنِهِ : يَا بُنَيَّ : إِنِّي أُوصِيكَ بِاثْنَتَيْنِ، وَأَنْهَاكَ عَنِ اثْنَتَيْنِ، أُوصِيكَ بِقَوْلِ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، فَإِنَّهَا لَوْ وُضِعَتْ فِي كِفَّةٍ، وَوُضِعَتِ السَّمَوَاتُ وَالأَرْضُ فِي كِفَّةٍ، لَرَجَحَتْ بِهِنَّ، وَلَوْ كَانَتْ حَلْقَةً لَقَصَمَتْهُنَّ، حَتَّى تَخْلُصَ إِلَى اللَّهِ.وَبِقَوْلِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ فَإِنَّهَا عِبَادَةُ الْخَلْقِ ، وَبِهَا تُقْطَعُ أَرْزَاقُهُمْ.وَأَنْهَاكَ عَنِ اثْنَتَيْنِ :

[1] Ebû Ya'lâ (3433), Bezzâr (3067) ve Taberânî, *M. es-Sağîr*'inde (1025) rivayet etti.

[2] Ahmed (4/402) rivayet etti. Ravilerden Muemmel b. İsmâîl zayıftır.

الشِّرْكِ وَالْكِبْرِ، فَإِنَّهُمَا تَحْجُبَانِ عَنِ اللَّهِ، قَالَ : قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَمِنَ الْكِبْرِ أَنْ يَتَّخِذَ الرَّجُلُ الطَّعَامَ، فَيَكُونُ عَلَيْهِ الْجَمَاعَةُ؟ أَوْ يَلْبَسُ الْقَمِيصَ النَّصِيفَ؟ قَالَ : لَيْسَ ذَاكَ، يَعْنِي بِالْكِبْرِ، إِنَّمَا الْكِبْرُ أَنْ تُسَفِّهَ الْحَقَّ، وَتَغْمِصَ النَّاسَ " .

رواه البزار وفيه محمد بن إسحاق وهو مدلس وهو ثقة وبقية رجاله رجال الصحيح قلت : وقد تقدم هذا من حديث عبد الله بن عمرو في الوصايا في وصية نوح على نبينا وعليه السلام

16816- Abdullah b. Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Size, Nuh'un oğluna vasiyetini haber vereyim mi?"* Sahabe: "Evet" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Nuh, oğluna vasiyetinde şöyle dedi: «Evladım! Sana iki şeyi tavsiye ediyor ve iki şeyden de sakınmanı istiyorum. Sana, Lâ ilâhe illallah sözünü (sıkça) söylemeni tavsiye ediyorum. Eğer bu kelime terazinin bir kefesine, gökyüzü ve yeryüzü diğer kefeye konsa, bu kelime daha ağır gelirdi. Gök ve yer, bir zırh olsaydı, bu kelime onları yırtıp Allah'a kavuşurdu.*

İkinci tavsiyem, Sübhânallahi'l-Azîm ve bihamdihi (=Azîm olan Allah'ı, her türlü eksiklikten tenzih eder, ona hamd ederim) kelimesini söylemeni tavsiye ederim. Çünkü bu, yaratılmışların ibadetidir. Rızıkları bununla tayin edilir. Seni iki şeyden sakındırırım: Şirk ve kibirden. Bunlar seni Allah'a kulluktan alıkoyar."

İbn Ömer dedi ki: Sahabe: "Ya Resûlallah! Kişinin halkın gözleri önünde yiyecek alması ve temiz giyinmesi kibirden midir?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır; (asıl) kibir, hakkı reddedip, halkı hakir görmektir"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. İshâk müdellistir. Aynı zamanda güvenilirdir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

Bu hadis, Abdullah b. Amr'ın rivayetiyle vasiyetler bölümünde, Hz. Nuh'un vasiyetinde geçmişti.[1]

١٦٨١٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ التُّسْتَرِيُّ ، قَالَ : أنا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْأَزْدِيُّ ، قَالَ : ثنا ابْنُ الْمُحَبَّرِ ، قَالَ : ثنا سَعِيدُ بْنُ رَاشِدٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زِيَادِ بْنِ أَنْعَمَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ رَافِعٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا مِنَ الذِّكْرِ أَفْضَلُ مِنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَلَا مِنَ الدُّعَاءِ أَفْضَلُ مِنَ الِاسْتِغْفَارِ " ، ثُمَّ تَلَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : ﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾

[1] Bezzâr (3069) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, Amr b. Dînâr kanalıyla İbn Ömer'den sadece İbn İshâk'ın rivayet ettiğini biliyoruz."

رواه الطبراني وفيه الإفريقي وغيره من الضعفاء

16817- Abdullah b. Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Hiçbir zikir, Lâ ilâhe illallah'tan daha faziletli değildir. Estağfirullah'tan daha faziletli bir dua da yoktur."*

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sonra şu âyeti okudu: **"Bil ki, Allah'tan başka tanrı yoktur; kendinin, inanmış erkek ve kadınların günahlarının bağışlanmasını dile. Allah, gezip dolaştığınız ve duracağınız yerleri bilir."** (Muhammed Sur. 19)

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden el-İfrîkî ve başkaları zayıftır.

بَابُ مَا جَاءَ فِي لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَهُ

"Lâ ilâhe İllallahu Vahdehu Lâ Şerîke Leh" Sözlerinin Fazileti

١٦٨١٨ - حَدَّثَنَا يَزِيدُ ، أَخْبَرَنَا دَاوُدُ ، عَنْ عَامِرٍ ، عَنْ عَبدِ الرَّحْمَنِ بنِ أَبِي لَيْلَى ، عَنْ أَبِي أَيُّوب ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " مَنْ قَالَ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، عَشْرَ مَرَّاتٍ ، كُنَّ لَهُ كَعَدْلِ عِتْقِ عَشْرِ رِقَابَات ، أَوْ رَقَبَةٍ .

قلت : له حديث في الصحيح غير هذا فيمن قالها عشرا رواه أحمد والطبراني وقال في أحد الطرق : " كان له كعدل عشر رقاب من ولد إسماعيل عليه السلام " . ولم يشك ورجال أحمد رجال الصحيح وفي رجال الطبراني الحجاج بن نصير وقد ضعفه الجمهور وذكره ابن حبان في الثقات وقال : يخطئ ويهم وبقية رجاله ثقات .

16818- Ebû Eyyûb, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh. Lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu ve huve alâ kulli şey'in kadîr (=Allah'tan başka ilah yoktur. Allah'ın ortağı da yoktur. Mülk onundur. Hamd Ona mahsustur. O her şeye kadirdir) derse, on kişiyi (veya bir kişiyi) hürriyetine kavuşturmuş gibi sevap alır."*

★Derim ki; *Sahîh*'te on kişiyi hürriyetine kavuşturur şeklinde, bundan başka bir rivayet vardır.

Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ahmed'in rivayetlerinden biri şöyledir: *"İsmâîl'in evlatlarından on kişiyi hürriyetine kavuşturmuş gibi sevap alır."* Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Taberânî'nin ravilerinden Haccâc b. Nusayr'ı çoğunluk zayıf bulmuş İbn Hibbân *Sikât* kitabında zikretmiş ve "Hata edip yanılırdı" demiştir. Diğer ravileri, güvenilirdir. [1]

[1] Ahmed (5/84) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4018, 4019, 4020) rivayet etti.

١٦٨١٩ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ ، وَأَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ ، حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بن الْمِنْهَالِ ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بن سَلَمَةَ ، عَنْ دَاوُدَ بن أَبِي هِنْدٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن أَبِي لَيْلَى ، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الأَنْصَارِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَنْ قَالَ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، كَانَ لَهُ كَعِدْلِ مُحَرَّرٍ ، أَوْ مُحَرَّرِينَ .

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

16819- Ebû Eyyûb el-Ensârî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh. Lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu ve huve alâ kulli şey'in kadîr (=Allah'tan başka ilah yoktur. Allah'ın ortağı da yoktur. Mülk onundur. Hamd Ona mahsustur. O her şeye kadirdir) derse, bir kişiyi (veya iki kişiyi) hürriyetine kavuşturmuş gibi sevap alır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٨٢٠ - حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بن يَحْيَى السَّاجِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن بَشَّارٍ ، حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ الْعَقَدِيُّ ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بن أَبِي زَائِدَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن أَبِي السَّفَرِ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنِ الرَّبِيعِ بن خُثَيْمٍ ، قَالَ : مَنْ قَالَ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، كَانَ كَمَنْ أَعْتَقَ أَرْبَعَةَ أَنْفُسٍ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ ، قَالَ : فَقُلْتُ لِلرَّبِيعِ بن خُثَيْمٍ : مِمَّنْ سَمِعْتَهُ ؟ قَالَ : مِنْ عَمْرِو بن مَيْمُونٍ ، فَأَتَيْتُ عَمْرَو بن مَيْمُونٍ ، فَقُلْتُ : مِمَّنْ سَمِعْتَهُ ؟ قَالَ : مِنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى ، فَأَتَيْتُ ابْنَ أَبِي لَيْلَى ، فَقُلْتُ : مِمَّنْ سَمِعْتَهُ ؟ قَالَ : مِنْ أَبِي أَيُّوبَ الأَنْصَارِيِّ يُحَدِّثُهُ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ .

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

16820- Rabî b. Huseym, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim, Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh. Lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu ve huve alâ kulli şey'in kadîr (=Allah'tan başka ilah yoktur. Allah'ın ortağı da yoktur. Mülk onundur. Hamd Ona mahsustur. O her şeye kadirdir) derse, İsmâîl'in evlatlarından dört kişiyi hürriyetine kavuşturmuş gibi sevap alır."*

Rabî b. Huseym'e: "Bunu kimden duydun?" diye sorduğumda: "Amr b. Meymûn'dan" dedi. Amr b. Meymûn'a gidip: "Bunu kimden

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4017) rivayet etti. Ravilerden Abdurrahmân b. Ebî Leylâ'nın hıfzı kötüdür.

duydun?" diye sorduğumda: "İbn Ebî Leylâ'dan" dedi. İbn Ebî Leylâ'ya gidip: "Bunu kimden duydun?" dediğimde ise: "Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin Resûlullah'tan naklettiğini duydum" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٨٢١ - وفي رواية أخرى: مَنْ قَالَ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ مَرَّةً أَوْ عَشْرَ مَرَّاتٍ ، كَانَ لَهُ ذَلِكَ يَعْدِلُ رَقَبَةً أَوْ عَشْرَ رِقَابٍ .

ورجالهما رجال الصحيح

16821-Taberânî'nin diğer rivayetinde ifade şöyledir: "*Kim bu sözleri, bir veya on defa söylerse, bir veya on köleyi hürriyetine kavuşturmuş gibi sevap alır.*" Ravi sayıda şüphe etmiştir.

★Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٨٢٢ - حَدَّثَنَا عَفَّانُ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ طَلْحَةَ ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ مُصَرِّفٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْسَجَةَ ، عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " مَنْ مَنَحَ مِنْحَةَ وَرِقٍ ، أَوْ مِنْحَةَ لَبَنٍ ، أَوْ هَدَى زُقَاقًا ، فَهُوَ كَعِتَاقِ نَسَمَةٍ ، وَمَنْ قَالَ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ ، وَلَهُ الْحَمْدُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، فَهُوَ كَعِتَاقِ نَسَمَةٍ .

16822- Berâ b. Âzib, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: "*Kim, para veya süt bağışında bulunursa ya da birine bir tulum (yüzülmüş hayvan derisi) hediye ederse, bir kişiyi hürriyetine kavuşturmuş gibi sevap alır. Kim, «Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh. Lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu ve huve alâ kulli şey'in kadîr» derse bir köleyi hürriyetine kavuşturmuş gibi sevap alır.*"[2]

١٦٨٢٣ - وفي رواية : " وَمَنْ قَالَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ عَشْرَ مَرَّاتٍ كَانَ لَهُ كَعَدْلِ رَقَبَةٍ أَوْ نَسَمَةٍ " .

قلت : رواه الترمذي باختصار التهليل وثوابه رواهما أحمد ورجالهما رجال الصحيح

16823- Bir rivayette ise ifade şöyledir: "*Kim, on defa «Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh. Lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu ve huve alâ kulli şey'in kadîr» derse bir köleyi veya canlıyı hürriyetine kavuşturmuş gibi sevap alır.*"

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4018) rivayet etti.
[2] Ahmed (4/285) rivayet etti.

Derim ki: Tirmizî bu hadisin sadece tehlîl (Lâ ilâhe illallah) ve sevabı kısmını nakletmiştir.

★Bu hadislerin ikisini de Ahmed rivayet etti. İkisinin de ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٨٢٤ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بن عَبْدِ الْبَاقِي الأَذَنِيُّ، وعَبْدُ اللَّهِ بن سُلَيْمَانَ بن الأَشْعَثِ، قَالا: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَوْفٍ الْحِمْصِيُّ، حَدَّثَنَا سُلَيْمُ بن عُثْمَانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بن زِيَادٍ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ قَالَ: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ لَمْ يَسْبِقْهَا عَمَلٌ، وَلَمْ تَبْقَ مَعَهَا سَيِّئَةٌ.

رواه الطبراني وفيه سليم بن عثمان الطائي ثم الفوزي أبو عثمان الحمصي كما في الميزان وقد ضعفه غير واحد من قبل حفظه وذكره ابن حبان في الثقات وقال : لم يرو عنه غير سليمان بن سلمة الخبائري وهو ضعيف فإن وجد له راو غيره اعتبر حديثه ويلزق به ما يتساهل من جرح أو تعديل وذكره ابن أبي حاتم وقال عن أبيه : وروى عنه محمد بن عوف وأبو عتبة أحمد بن أبي الفرج وهو مجهول وعنده عجائب وقد روى عنه ثلاثة وبقية رجاله رجال الصحيح

16824- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim, «Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh. Lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu ve huve alâ kulli şey'in kadîr» derse, Bu amelini hiçbir amel geçemez ve bunu söyleyende, bu kelime hiçbir günah bırakmaz."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Süleym b. Osmân et-Tâî el-Fevzî Ebû Osmân el-Hımsî, *Mîzân*'da geçtiğine göre hıfzından dolayı birden çok kişi tarafından zayıf bulunmuştur. İbn Hibbân, *Sikât* kitabında zikretmiş ve şöyle demiştir: "Ondan, sadece Süleymân b. Seleme el-Habâirî rivayette bulunmuştur. O da zayıftır. Eğer hadisinin başka bir ravisi bulunursa, hadisine itibar edilir ve hadisteki gevşekliği, cerh veya ta'dîl açısından bir zarar vermez." İbn Ebî Hâtim de Süleymân b. Seleme'yi zikretmiş ve babasından şöyle bildirmiştir: "Süleymân'dan, Muhammed b. Avf ve Ebû Utbe Ahmed b. Ebi'l-Ferec rivayette bulunmuştur. Durumu meçhuldür ve tuhaf rivayetleri vardır. O'ndan üç kişi rivayette bulunmuştur." Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٨٢٥ - حَدَّثَنَا أَبُو شُعَيْبٍ الْحَرَّانِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَابْلُتِّيُّ ، ثنا أَيُّوبُ بْنُ نَهِيكٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ قَيْسٍ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ ، يَقُولُ : سَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنْ قَالَ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ الْحَيُّ الَّذِي لا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، لا يُرِيدُ بِهَا إِلا وَجْهَهُ أَدْخَلَهُ اللَّهُ بِهَا جَنَّاتِ النَّعِيمِ

رواه الطبراني وفيه يحيى بن عبد الله البابلتي وهو ضعيف

16825- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, sadece Allah rızası için «Lâ ilâhe illallahu*

vahdehu lâ şerîke leh. Lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu ve huve el-hayyu'llezî lâ yemûtu bi-yedihi'l-hayru ve huve alâ kulli şey'in kadîr (=Allah'tan başka ilah yoktur. Allah'ın ortağı da yoktur. Mülk onundur. Hamd Ona mahsustur. O ölmeyen diridir ve hayrın hepsi O'nun elindedir ve O her şeye kadirdir)» derse, Allah, bu sözüyle onu nimeti bol (Naîm) Cennetlerine sokar."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Abdillah el-Bâbullutî zayıftır.

١٦٨٢٦ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ، ثنا عَمْرُو بن هِشَامٍ الْحَرَّانِيُّ، ثنا عُثْمَانُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ مُحَمَّدِ بن عَمْرٍو الْبَصْرِيِّ، عَنْ طَاوُسٍ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ، أَنَّهَا سَمِعَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ:مَنْ قَالَ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ كُتِبَ لَهُ كَذَا وَكَذَا حَسَنَةً.

رواه الطبراني وإسناده حسن

16826- Ümmü Seleme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim, «Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh» derse, onun için şu kadar sevap yazılır."*

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٦٨٢٧ - وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ قَالَ : " لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ ، أَحَدًا صَمَدًا لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ، عَشْرَ مَرَّاتٍ ، كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَلْفَيْ أَلْفِ حَسَنَةٍ.

رواه الطبراني وفيه فائد أبو الورقاء وهو متروك

16827- Abdullah b. Ebî Evfâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, «Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh ehadun samedun lem yelid ve lem yûled ve lem yekun lehû kufuven ehad (=Allah'tan başka ilah yoktur. Tek'tir. Her şeyden müstağnidir. Doğurmamıştır, doğrulmamıştır. Hiçbir şey Ona denk değildir)» derse Allah ona bir milyon sevap yazar."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Fâid Ebu'l-Varkâ metrûktur.

بَابُ مَا يَقُوْلُ إِذَا أَرَادَ أَنْ يُعْتَقْ مِنَ النَّارِ

Cehennemden Kurtulmak İçin Söylenecek Dua

١٦٨٢٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ ، قَالَ : أَخْبَرَ زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ ، مَوْلَى أَبِي عَلْقَمَةَ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنْ سَلْمَانَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ قَالَ :

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (23/279) rivayet etti.

اللَّهُمَّ إِنِّي أُشْهِدُكَ ، وَأُشْهِدُ مَلائِكَتَكَ وَحَمَلَةَ عَرْشِكَ ، وَأُشْهِدُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ وَحْدَكَ لا شَرِيكَ لَكَ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ ، مَنْ قَالَهَا مَرَّةً ، أَعْتَقَ ثُلُثَهُ مِنَ النَّارِ ، وَمَنْ قَالَهَا مَرَّتَيْنِ ، أَعْتَقَ ثُلُثَاهُ مِنَ النَّارِ ، وَمَنْ قَالَهَا ثَلاثًا ، أَعْتَقَ كُلَّهُ مِنَ النَّارِ.

رواه البزار عن شيخه أحمد و لم ينسبه وفيه حميد مولى أبي علقمة وهو ضعيف

16828- Selmân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim: «Allahım! Seni, meleklerini, Arş'ını taşımakla görevli meleklerini ve gökyüzünde olanları şahit tutarım ki; sen Allah'sın. Senden başka ilah yoktur ve ortağın yoktur. Ve şahadet ederim ki; Muhammed senin kulun ve Resûlü'ndür.» Bunu bir defa söyleyen üçte birini cehennemden kurtarır. İki defa söyleyen üçte ikisini cehennemden kurtarır. Üç defa söyleyen ise kendini cehennemden kurtarır."*

★Bezzâr, hocası Ahmed'den rivayet etti ve onun kim olduğunu söylemedi. Ravilerden Ebû Alkame'nin azatlısı Humeyd zayıftır.[1]

بَابٌ فِيمَنْ هَلَّلَ مِائَةً أَوْ أَكْثَرَ

Yüz Defa veya Daha Fazla Tehlil Getirmek

١٦٨٢٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ. وَدَاوُدُ بْنُ أَبِي هِنْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَنْ قَالَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمَلَكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ مِائَتَيْ مَرَّةً فِي يَوْمٍ لَمْ يَسْبِقْهُ أَحَدٌ كَانَ قَبْلَهُ وَلاَ يُدْرِكُهُ أَحَدٌ بَعْدَهُ إِلاَّ بِأَفْضَلَ مِنْ عَمَلِهِ.

رواه أحمد والطبراني إلا أنه قال : " كل يوم " . ورجال أحمد ثقات وفي رجال الطبراني من لم أعرفه.

16829- Abdullah b. Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim, her gün yüz defa: «Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh. Lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu ve huve alâ kulli şey'in kadîr" (=Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. O tektir, eşi yoktur, mülk O'nundur, hamd O'na mahsustur. O'nun her şeye gücü yeter)» derse, bundan daha iyi bir şey yapan hariç, önce gelenlerden kimse onu geçemediği gibi ondan sonra gelen de kendisine yetişemez."*

★Ahmed rivayet etti. Taberânî de rivayet etti ancak *"Her gün"* kelimesini ekledi. Ahmed'in ravileri güvenilirdir. Taberânî'nin ravilerinden tanımadığım vardır.

---

[1] Bu hadisi, *Keşfu'l-Estâr an Zevâidi'l-Bezzâr*'da bulamadım.

١٦٨٣٠ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ ، ثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ ، ثَنَا إِسْمَاعِيلُ ، عَنْ صَفْوَانَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ مَيْسَرَةَ ، عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " مَا مِنْ عَبْدٍ ، يَقُولُ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، مِائَةَ مَرَّةٍ ، إِلا بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَوَجْهُهُ كَالْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ ، وَلَمْ يُرْفَعْ لأَحَدٍ يَوْمَئِذٍ عَمَلٌ أَفْضَلُ مِنْ عَمَلِهِ ، إِلا مَنْ قَالَ مِثْلَ قَوْلِهِ ، أَوْ زَادَ.

رواه الطبراني وفيه عبد الوهاب بن الضّحاك وهو متروك

16830- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yüz defa: «Lâ ilâhe illallah» diyen hiçbir kul yoktur ki; Allah onu kıyamet günü, yüzü Ay'ın on dördü gibi parlak haşretmesin. O gün onun gibi söyleyenler veya daha fazlasını yapanlar hariç, hiç kimsenin, onun amelinden daha üstün bir ameli olmaz."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdulvehhâb b. ed-Dahhâk metrûktur.

١٦٨٣١ - عَنْ أَبِي الْمُنْذِرِ الْجُهَنِيِّ ، قَالَ : قُلْتُ : يَا نَبِيَّ اللَّهِ عَلِّمْنِي أَفْضَلَ الْكَلامِ ، قَالَ : يَا أَبَا الْمُنْذِرِ ! قُلْ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، مِائَةَ مَرَّةٍ، فِي كُلِّ يَوْمٍ، فَإِنَّكَ يَوْمَئِذٍ أَفْضَلُ النَّاسِ عَمَلا، إِلا مَنْ قَالَ مِثْلَ مَا قُلْتَ.

قلت : فذكر الحديث وهو بتمامه في الباقيات الصالحات

16831- Ebu'l-Münzir el-Cühenî bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Bana sözlerin en iyisini öğret" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ebu'l-Münzir! Her gün yüz defa: «Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh. Lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu yuhyî ve yumîtu bi-yedihi'l-hayru ve huve alâ külli şey'in kadîr (=Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. O tektir, eşi yoktur, mülk O'nundur, hamd O'na mahsustur. Yaşatan ve öldüren O'dur ve hayır O'nun elindedir. O'nun her şeye gücü yeter)» de. O zaman, senin söylediğini söyleyen hariç, amel yönünden, insanların en hayırlısı olursun"* buyurdu.

Derim ki: Baki Kalacak Sâlih Ameller bölümünde hadisin tümü gelecektir.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Câbir el-Cu'fî zayıftır.[1]

---

[1] Bezzâr (3073) rivayet etti.

بَابُ مَا جَاءَ فِي لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَاللهُ أَكْبَرُ

"Lâ ilâhe İllallâhu Vallâhu Ekber" Sözünün Fazileti

١٦٨٣٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن حَمَّادِ بن زُغْبَةَ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن أَبِي مَرْيَمَ، أَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ، عَنْ مُوسَى بن جُبَيْرٍ، أَنَّ مُعَاذَ بن عَبْدِ اللَّهِ بن رَافِعٍ حَدَّثَهُ، قَالَ: كُنْتُ فِي مَجْلِسٍ فِيهِ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن عُمَرَ، وَعَبْدُ اللَّهِ بن جَعْفَرٍ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بن أَبِي عَمْرَةَ، فَقَالَ ابْنُ أَبِي عَمْرَةَ، سَمِعْتُ مُعَاذَ بن جَبَلٍ، يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: " كَلِمَتَانِ إِحْدَاهُمَا لَيْسَ لَهَا نَاهِيَةٌ دُونَ الْعَرْشِ، وَالأُخْرَى تَمْلأُ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ " ، فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ لابْنِ أَبِي عَمْرَةَ: أَنْتَ سَمِعْتَهُ يَقُولُ ذَلِكَ؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: فَبَكَى عَبْدُ اللَّهِ بن عُمَرَ حَتَّى اخْتَضَبَتْ لِحْيَتُهُ بِدُمُوعِهِ، ثُمَّ قَالَ: " هُمَا كَلِمَتَانِ نَعْلَقُهُمَا وَنَأْلَفُهُمَا.

رواه الطبراني ومعاذ بن عبد الله بن رافع لم أعرفه وابن لهيعة حديثه حسن وبقية رجاله ثقات

16832- Muâz b. Abdillah b. Râfi bildiriyor: Abdullah b. Ömer, Abdullah b Câfer ve Abdurrahmân b. Ebî Amra'nın bulunduğu bir mecliste ben de vardım. İbn Ebî Amra şöyle dedi: "Muâz b. Cebel'in, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu naklettiğini duydum: *"Lâ ilâhe illallah ve Allahu ekber kelimeleri, birisi, Arş'tan başka sonu olmayan, diğeri yer ve gök arasını dolduran iki kelimedir."*

İbn Ömer, İbn Ebî Amra'ya: "Muâz'ın böyle dediğini sen duydun mu?" diye sorunca, İbn Ebî Amra: "Evet" dedi. Bunun üzerine, Abdullah b. Ömer gözyaşlarından sakalı ıslanacak kadar ağladı ve: "Bunlar sevdiğimiz ve ülfet beslediğimiz iki kelimedir" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Muâz b. Abdillah b. Râfi'i tanımıyorum. İbn Lehîa'nın hadisi hasendir. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٦٨٣٣ - حَدَّثَنَا مِقْدَامٌ ، ثَنَا أَسَدُ بْنُ مُوسَى ، ثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْطَاةَ ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " مَا مِنْ عَبْدٍ يَقُولُ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ ، إِلا أَعْتَقَ اللَّهُ رُبُعَهُ مِنَ النَّارِ ، فَإِنْ قَالَهَا مَرَّتَيْنِ أَعْتَقَ اللَّهُ شَطْرَهُ مِنَ النَّارِ ، فَإِنْ قَالَهَا ثَلاثًا أَعْتَقَ اللَّهُ ثَلاثَةَ أَرْبَاعِهِ مِنَ النَّارِ ، فَإِنْ قَالَهَا أَرْبَعًا أَعْتَقَهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيهما أبو بكر بن أبي مريم وهو ضعيف

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/160) rivayet etti.

16833- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim «Lâ ilâhe illallah ve Allahu ekber» derse, Allah, onun dörtte birini cehennemden kurtarır. Kim iki defa söylerse, Allah, o kişinin yarısını cehennemden kurtarır. Eğer dört defa söylerse Allah o kişiyi cehennemden kurtarır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İkisinde de Ebû Bekr b. Ebî Meryem zayıftır.

بَابٌ فِيمَنْ أَشْهَدَ اللهَ تَعَالَى وَمَلَائِكَتَهُ عَلَى التَّوْحِيدِ
وَرِسَالَةِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Tevhidine (Birliğine) ve Muhammed'in (sallallahu aleyhi vesellem) Risâletine, Allah'ı ve Melekleri Şahit Tutmak

١٦٨٣٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَاشِدٍ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ خَالِدٍ الْمِصِّيصِيُّ ، ثنا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، حَدَّثَنِي سَلْمَانُ بْنُ الإِسْلامِ ، قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ قَالَ : اللَّهُمَّ إِنِّي أُشْهِدُكَ وَأُشْهِدُ مَلائِكَتَكَ وَحَمَلَةَ الْعَرْشِ وَالسَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِيهِنَّ ، وَالأَرَضِينَ وَمَنْ فِيهِنَّ ، وَأُشْهِدُ جَمِيعَ خَلْقِكَ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللهُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ ، وَأُكَفِّرُ مَنْ أَبَى ذَلِكَ مِنَ الأَوَّلِينَ وَالآخِرِينَ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ ، مَنْ قَالَهَا مَرَّةً عُتِقَ ثُلُثُهُ مِنَ النَّارِ ، وَمَنْ قَالَهَا مَرَّتَيْنِ عُتِقَ ثُلُثَاهُ مِنَ النَّارِ ، وَمَنْ قَالَهَا ثَلاثًا عُتِقَ مِنَ النَّارِ.

رواه الطبراني بإسنادين وفي أحدهما أحمد بن إسحاق الصوفي و لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح

16834- Selmân el-Fârisî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, «Allahım! Seni, meleklerini, Arş'ı ve gökleri taşıyan meleklerini ve göklerde olanları, yeryüzünü ve yeryüzünde olanları ve bütün yarattıklarını şahit tutarım ki; sen Allah'sın. Senden başka ilah yoktur. Önceden gelenler ve sonrakiler içinde bundan yüz çevirenlerin kâfir olduğuna inanırım. Muhammed'in, senin kulun ve Resûlün olduğuna şahadet ederim» sözünü bir defa söyleyenin, üçte birini cehennemden azad eder. İki defa söyleyenin üçte ikisini cehennemden azad eder. Üç defa söyleyen ise cehennemden kurtulur."*

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Birinde, Ahmed b. İshâk es-Sûfî vardır ki onu tanımıyorum. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6061, 6062) rivayet etti.

بَابٌ فِيمَنْ قَالَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَسُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ

"Lâ ilâhe İllallah ve Sübhânallah ve-Bihamdihi" Demenin Fazileti

١٦٨٣٥ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بن بُحَيْرٍ الْعَطَّارُ الْبَغْدَادِيُّ , حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن إِبْرَاهِيمَ التَّرْجُمَانِيُّ , حَدَّثَنَا عَامِرِ بن يَسَافٍ , عَنِ النَّضْرِ بن عُبَيْدٍ , عَنِ الْحَسَنِ بن ذَكْوَانَ , عَنْ عَطَاءٍ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ , عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ:مَنْ قَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ كُتِبَتْ لَهُ مِائَةُ أَلْفِ حَسَنَةٍ وَأَرْبَعَةٌ وَعِشْرُونَ أَلْفَ حَسَنَةٍ , وَمَنْ قَالَ: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ كَانَ لَهُ بِهَا عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

رواه الطبراني وفيه النضر بن عبيد و لم أعرفه وبقية رجاله وثقوا

16835- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim: «Sübhânallah ve bihamdihî (=Allahım! Seni hamdinle tesbih ederim)» derse, ona yüz yirmi dört bin sevap yazılır. Kim: «Lâ ilâhe illallah» derse, Kıyamet günü, o söze karşılık Allah'ın ona verilmiş bir sözü vardır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Nadr b. Ubeyd'i tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir bulunmuştur.[1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي الْبَاقِيَاتِ الصَّالِحَاتِ وَنَحْوِهَا

Bâkî Kalacak Salih Ameller

١٦٨٣٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا دَرَّاجٌ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اسْتَكْثِرُوا مِنَ الْبَاقِيَاتِ الصَّالِحَاتِ قِيلَ وَمَا هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْمِلَّةُ قِيلَ وَمَا هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْمِلَّةُ قِيلَ وَمَا هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْمِلَّةُ قِيلَ وَمَا هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ التَّكْبِيرُ وَالتَّهْلِيلُ وَالتَّسْبِيحُ وَالتَّحْمِيدُ وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ.

رواه أحمد وأبو يعلى إلا أنه قال : وما هن ؟ بدل : وما هي ؟ وإسنادهما حسن

16836- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bâkî kalacak sâlih ameli çokça yapınız."* Sahabe: "Ya Resûlallah! Onlar nedir?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Tekbîr, tehlîl, tahmîd, tesbîh ve Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah, sözleridir"* buyurdu.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (13597) rivayet etti.

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. İsnâdları hasendir.[1]

١٦٨٣٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِىٍّ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِى سِنَانٍ عَنْ أَبِى صَالِحٍ الْحَنَفِىِّ عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِىِّ وَأَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللهَ اصْطَفَى مِنَ الْكَلاَمِ أَرْبَعاً سُبْحَانَ اللهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَاللهُ أَكْبَرُ فَمَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللهِ كَتَبَ اللهُ لَهُ عِشْرِينَ حَسَنَةً أَوْ حَطَّ عَنْهُ عِشْرِينَ سَيِّئَةً وَمَنْ قَالَ اللهُ أَكْبَرُ فَمِثْلُ ذَلِكَ وَمَنْ قَالَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ فَمِثْلُ ذَلِكَ وَمَنْ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ مِنْ قِبَلِ نَفْسِهِ كُتِبَتْ لَهُ ثَلاَثُونَ حَسَنَةً وَحُطَّ عَنْهُ ثَلاَثُونَ سَيِّئَةً.

16837- Ebû Saîd el-Hudrî ile Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyorlar: *"Allah, sözlerden dört tanesini seçti: Sübhânallah, Elhamdulillah, Lâ ilâhe illallah ve Allahu ekber. Kim, «Sübhânallah» derse, ona yirmi sevap yazılır ve yirmi günahı silinir. «Allahu ekber» diyen de böyledir. «Lâ ilâhe illallah» diyen de bunun gibidir. «Elhamdu lillâhi rabbi'l-âlemîn» diyene otuz sevap yazılır ve kendisinden otuz günah silinir."*

١٦٨٣٨ - وفي رواية : " وَمَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللهِ كُتِبَ لَهُ بِهَا عِشْرُونَ حَسَنَةً وَحُطَّ عَنْهُ عِشْرُونَ سَيِّئَةً.

رواه أحمد والبزار إلا أنه قال : " فمن قال : سبحان الله كتبت له عشرون حسنة وحطت عنه عشرون سيئة ومن قال : الحمد لله فمثل ذلك ومن قال : لا إله إلا الله فمثل ذلك ومن قال : الله أكبر من قبل نفسه كتب له ثلاثون حسنة وحطت عنه ثلاثون سيئة " ورجالهما رجال الصحيح

16838- Bir rivayette ifade şöyledir: *"Kim «Sübhânallah» derse, ona yirmi sevap yazılır ve yirmi günahı silinir."* Ravi burada sayıda şüphe etmemiştir.

★Ahmed ve şu ibarelerle Bezzâr rivayet ettiler: *"Kim «Sübhânallah» derse, ona yirmi sevap yazılır ve yirmi günahı silinir. Kim: «Elhamdulillah» derse, aynı sayıda sevap alıp günahı silinir. «Lâ ilâhe illallah» diyen de bunun gibidir. «Allahu Ekber» diyene ise otuz sevap yazılıp otuz günahı da silinir."*

İkisinin de ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

---

[1] Ahmed (3/75) ve Ebû Ya'lâ (1384) rivayet etti. İkisinde de İbn Lehîa zayıftır. Derrâc'ın, Ebu'l-Heysem'den olan rivayeti ise zayıftır.

[2] Ahmed (8079) ve Bezzâr (3074) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz. Ebû Sâlih el-Hanefî'nin ismi Mâhân'dır. O'ndan da sadece Ebû Sinân'ın rivayette bulunduğunu biliyoruz. O da âbid ve güvenilir biridir.

١٦٨٣٩ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ قَالَ حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَفْضَلُ الْكَلاَمِ سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

16839- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashabından birisi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Sözün en faziletlisi; Sübhânallah, Elhamdulillah, Lâ ilâhe illallah ve Allahu Ekber sözleridir."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٨٤٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ عَنْ هِلاَلِ بْنِ يِسَافٍ عَنْ سَمُرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْضَلُ الْكَلاَمِ بَعْدَ الْقُرْآنِ أَرْبَعٌ وَهُوَ مِنَ الْقُرْآنِ لاَ يَضُرُّكَ بِأَيِّهِنَّ بَدَأْتَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ.

قلت : هو في الصحيح غير قوله : " بعد القرآن وهن من القرآن " رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

16840- Semura, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kur'ân'dan sonraki en faziletli söz –ki onlar da Kur'ân'dandır– dört tanedir. (Okumaya) hangisinden başlarsan başla bir zararı olmaz. Onlar; Sübhânallah, Elhamdulillah, Lâ ilâhe illallah ve Allahu Ekber sözleridir."*

Derim ki: Bu metin *Sahîh*'te: *"Kur'ân'dan sonraki en üstün söz –ki onlar da Kur'ân'dandır–"* şeklinde değildir.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٨٤١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ، ثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنَ يَحْيَى، عَنْ يُونُسَ بْنِ مَيْسَرَةَ، عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ اخْتَارَ لَكُمْ مِنَ الْكَلَامِ أَرْبَعًا لَيْسَ الْقُرْآنَ وَهُنَّ مِنَ الْقُرْآنِ ، سُبْحَانَ اللَّهِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ "

رواه الطبراني والبزار بنحوه وفيه معاوية بن يحيى الصدفي وهو ضعيف وما روى عنه إسحاق بن سليمان الرازي أضعف وهذا منه

16841- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, sizin için sözlerden dört tanesini seçti.*

[1] Ahmed (4/36) rivayet etti.

Onlar Kur'ân değildir, ama Kur'ân'dandır. Onlar: Sübhânallâh, Elhamdulillah, Lâ ilâhe illallah ve Allahu Ekber sözleridir."

★Taberânî ve yakın metinle Bezzâr rivayette bulundu. Ravilerden Muâviye b. Yahyâ es-Sadafî zayıftır. Ayrıca İshâk b. Süleymân'ın ondan yaptığı rivayetler daha zayıftır.[1]

١٦٨٤٢ – حَدَّثَنَا عَبَّادُ بْنُ أَحْمَدَ الْعَرْزَمِيُّ، ثنا عَمِّي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَابِرٍ، عَنْ أَبِي مُجَالِدٍ، عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ، عَنْ أَبِي الْمُنْذِرِ الْجُهَنِيِّ ، قَالَ : قُلْتُ : يَا نَبِيَّ اللَّهِ عَلِّمْنِي أَفْضَلَ الْكَلامِ قَالَ : يَا أَبَا الْمُنْذِرِ ! قُلْ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، مِائَةَ مَرَّةٍ، فِي كُلِّ يَوْمٍ، فَإِنَّكَ يَوْمَئِذٍ أَفْضَلُ النَّاسِ عَمَلا، إِلا مَنْ قَالَ مِثْلَ مَا قُلْتَ، وَأَكْثِرْ مِنْ قَوْلِ سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَلا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ، فَإِنَّهَا سَيِّدُ الاسْتِغْفَارِ، وَإِنَّهَا مَمْحَاةٌ لِلْخَطَايَا ، أَحْسِبُهُ قَالَ : مُوجِبَةٌ لِلْجَنَّةِ " .

رواه البزار وفيه جابر الجعفي وهو ضعيف

16842- Ebu'l-Münzir el-Cühenî bildiriyor: Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Bana sözlerin en faziletlisini öğret" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Ebu'l-Münzir! Her gün yüz defa: «Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh. Lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu yuhyî ve yumîtu bi-yedihi'l-hayru ve huve alâ kulli şey'in kadîr» de. O zaman, senin söylediğini söyleyen hariç, amel yönünden, insanların en hayırlısı olursun. Bir de: «Sübhânallahi vel-hamdülillahi ve lâ ilâhe illallah, velâ havle velâ kuvvete illâ billah (=Allahım! Seni tenzih ederim, hamdler sana mahsustur. Allah'tan başka ilah yoktur, Allah en büyüktür; güç kuvvet ancak Allah'tandır)» sözlerini çokça söyle. Çünkü bu, seyyidu'l-istiğfâr ve günahları silendir"* —Sanırım— *"İnsanın Cennete girmesine sebep olur"* —ibaresini de ekledi—

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Câbir el-Cu'fî zayıftır.[2]

١٦٨٤٣ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا أَبَانُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِى كَثِيرٍ عَنْ زَيْدٍ عَنْ أَبِى سَلاَّمٍ عَنْ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَخٍ بَخٍ لِخَمْسٍ مَا

---

[1] Bezzâr (3071) rivayet etti ve şöyle dedi: "Muâviye, hadiste gevşektir. Bu hadisi sadece onun vasıtasıyla biliyoruz." Ondan önceki ve sonraki raviler güvenilirdir. İbnü'l-Mübârek *Zühd*'de (1432), başka bir isnâdla Hasan'dan mürsel olarak rivayet etti.

[2] Bezzâr (3073) rivayet etti ve: "Ebu'l-Münzir'in sadece bu hadisi rivayet ettiğini biliyoruz" dedi.

أَثْقَلَهُنَّ فِي الْمِيزَانِ لا إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَالْوَلَدُ الصَّالِحُ يُتَوَفَّى فَيَحْتَسِبُهُ وَالِدُهُ.

قلت : فذكر الحديث رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح قلت : والصحابي الذي لم يسم هو ثوبان إن شاء الله

16843- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) azatlılarından birisi, O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ne hoş!* —bunu beş defa söyledi— *Lâ ilâhe illallah, Allahu Ekber, Sübhânallah ve Elhamdulillah sözleri; Mizan'da ne kadar ağır basar! Sâlih evlat vefat ettiği zaman, babası onun sevabını kıyamette alır."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. İsmi verilmeyen (azatlı) sahabi Sevbân'dır.[1]

١٦٨٤٤ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَاكُسَائِيُّ ، قَالَ : نا زَيْدُ بْنُ يَحْيَى الدِّمَشْقِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْعَلاءِ ، عَنِ الْعَلاءِ بْنِ زَبْرٍ ، عَنْ أَبِي سَلامٍ ، عَنْ ثَوْبَانَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " بَخٍ بَخٍ لِخَمْسٍ مَا أَثْقَلَهُنَّ فِي الْمِيزَانِ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ ، وَالْوَلَدُ الصَّالِحُ يَمُوتُ لِلْمَرْءِ الْمُسْلِمِ فَيَحْتَسِبُهُ.

رواه البزار وحسن إسناده إلا أن شيخه العباس بن عبد العظيم الباشاني لم أعرفه .

16844- Sevbân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ne hoş!* —bunu beş defa söyledi— *Lâ ilâhe illallah, Sübhânallah, Elhamdulillah ve Allahu Ekber sözleri; Mizan'da ne kadar ağır basar. Sâlih evlat vefat ettiği zaman, babası onun sevabını kıyamette alacaktır."*

★Bezzâr rivayet etti. Senedi hasendir. Sadece Bezzâr'ın hocası Abbâs b. Abdilazîm el-Bâşânî'yi tanımıyorum.[2]

١٦٨٤٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَبْدِ الْوَهَّابِ بن نَجْدَةَ الْحَوْطِيُّ، حَدَّثَنِي أَبِي، ح وَحَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بن أَيُّوبَ بن حَذْلَمَ الدِّمَشْقِيُّ، وجَعْفَرُ بن مُحَمَّدٍ الْفِرْيَابِيُّ، قَالا: ثنا سُلَيْمَانُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ، قَالا: ثنا الْوَلِيدُ بن مُسْلِمٍ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن يَزِيدَ بن جَابِرٍ، وعَبْدِ اللَّهِ بن الْعَلاءِ بن زَبْرٍ، قَالا: ثنا أَبُو سَلامٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو سَلْمَى رَاعِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ:بَخٍ بَخٍ لِخَمْسٍ مَا

---

[1] Ahmed (3/443, 4/237, 5/366), Hâkim, el-*Müstedrek*'inde (1/511-512), İbn Sa'd, *Tabakât*'ında (6/58, 7/433), İbn Hibbân, *Sahîh*'inde (833) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/348) rivayet etti. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) azatlısının, O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) çobanı Ebû Sülmâ olduğunu söylediler. Hureys olduğu da söylenir. *Silsiletu's-Sahîha*'ya (1204) bakınız.

[2] Bezzâr (16844) rivayet etti.

أَثْقَلَهُنَّ فِي الْمِيزَانِ، لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ، وَالْوَلَدُ الصَّالِحُ يُتَوَفَّى لِلْمَرْءِ الْمُسْلِمِ فَيَحْتَسِبُهُ.

رواه الطبراني من طريقين ورجال أحدهما ثقات

16845- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) çobanı Ebû Sülmâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ne hoş!* —bunu beş defa söyledi— *Lâ ilâhe illallah, Allahu Ekber, Sübhânallahi ve-bihamdihi sözleri; Mizan'da ne kadar ağır basar. Sâlih evlat vefat ettiği zaman, babası onun sevabını kıyamette alacaktır."*

★Taberânî iki kanalla rivayet etti. Birinin ravileri güvenilirdir.[1]

١٦٨٤٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ نَصْرِ بْنِ حُمَيْدٍ ، قَالَ : نَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الرُّومِيِّ ، قَالَ : نَا النَّضْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُرَشِيُّ ، قَالَ : نَا عِكْرِمَةُ بْنُ عَمَّارٍ ، قَالَ : نَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ أَبِي سَلامٍ ، عَنْ سَفِينَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " بَخٍ بَخٍ ، لَخَمْسٍ مَا أَثْقَلَهُنَّ فِي الْمِيزَانِ : سُبْحَانَ اللَّهِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ ، وَلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ ، وَفَرَطٌ صَالِحٌ يَفْرُطُ الرَّجُلَ .

رواه الطبراني في لأوسط ورجاله رجال الصحيح

16846- Sefîne, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ne hoş!* —bunu beş defa söyledi— *Sübhânallah, Elhamdulillah, Lâ ilâhe illallah ve Allahu Ekber sözleri ve kişinin, kendisinden önce vefat eden salih evladı, Mizan'da ne kadar ağır basar."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٨٤٧ - حَدَّثَنَا بَكْرٌ ، قَالَ : نَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ ، قَالَ : نَا كَثِيرُ بْنُ سُلَيْمٍ الْيَشْكُرِيُّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ذَاتَ يَوْمٍ لِجُلَسَائِهِ : " خُذُوا جُنَّتَكُمْ " قَالُوا : بِأَبِينَا أَنْتَ وَأُمِّنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَحَضَرَ عَدُوٌّ ؟ قَالَ : " خُذُوا جُنَّتَكُمْ مِنَ النَّارِ ، قُولُوا : سُبْحَانَ اللَّهِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ ، وَلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ ، وَلا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ ، فَإِنَّهُنَّ مُقَدِّمَاتٌ ، وَهُنَّ مُجَنِّبَاتٌ ، وَهُنَّ مُعَقِّبَاتٌ ، وَهُنَّ الْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه كثير بن سليم وهو ضعيف وذكره ابن حبان في الثقات والضعفاء

16847- Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir gün, kendisiyle oturanlara: *"Kendinizi koruyunuz"* buyurdu. Sahabe:

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/348) rivayet etti. Daha önce geçen 16843. hadise bakınız.

"Babamız sana feda olsun! Düşman mı geliyor ya Resûlallah?!" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kendinizi cehennemden koruyunuz. «Sübhânallâh, Elhamdulillah, Lâ ilâhe illallah, Allahu Ekber ve Velâ havle velâ kuvvete illâ billah» deyiniz. Onlar önden gönderilen, insanı kurtaran, sahibinin peşinden giden ve bâki kalacak salih amellerdir"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Kesîr b. Süleym zayıftır. İbn Hibbân, onu hem *Sikât* (Güvenilirler), hem de *Duafâ* (Zayıflar) kitabında zikretti.

١٦٨٤٨ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : نا دَاوُدُ بْنُ بِلالٍ السَّعْدِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ الْقَسْمَلِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عَجْلانَ ، عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " خُذُوا جُنَّتَكُمْ ، خُذُوا جُنَّتَكُمْ " ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مِنْ عَدُوٍّ حَضَرَ ، قَالَ : " لا ، وَلَكِنْ مِنَ النَّارِ ، قُولُوا : سُبْحَانَ اللَّهِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ ، وَلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ ، فَإِنَّهُنَّ يَأْتِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُسْتَقْدِمَاتٍ وَمُجَنِّبَاتٍ ، وَهُنَّ الْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ .

رواه الطبراني في الصغير والأوسط ورجاله في الصغير رجال الصحيح غير داود بن بلال وهو ثقة

16848- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanımıza çıkıp: *"Kendinizi koruyunuz"* buyurdu. Sahabe: "Düşmandan mı ya Resûlallah?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kendinizi cehennemden koruyunuz. Sübhânallahi vel-hamdu lillâhi ve Lâ ilâhe illallahu vallâhu ekber Velâ havle velâ kuvvete illâ billah (=Allahım! Seni tenzih ederim, hamdler sana mahsustur. Allah'tan başka ilah yoktur, Allah en büyüktür; güç kuvvet te ancak Allah'tandır)» deyiniz. Bu sözler, kıyamet günü önden gönderilen, insanı kurtaran, cehennemden sakındıran ve bâki kalacak salih amellerdir."*

★Taberânî *M. M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. *M. es-Sağîr*'in, güvenilir bir ravi olan Dâvûd b. Bilâl dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٨٤٩ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي زُرْعَةَ ، ثَنَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، ثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، ثَنَا أَبُو شَيْبَةَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ عُثْمَانَ ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوْهَبٍ ، عَنْ مُوسَى بْنِ طَلْحَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ قَالَ : سُبْحَانَ اللَّهِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ ، وَلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ ، وَلا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ ، ضَمَّ عَلَيْهِنَّ مَلَكٌ جَنَاحَهُ فَلا يَرْجِعَنَّ بِشَيْءٍ حَتَّى يَبْلُغَ بِهِنَّ

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (407) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi rivayette Dâvûd b. Bilâl ve Hafs b. Ömer el-Havdî tek kaldılar.

الْعَرْشَ ، وَلا يَمُرُّ عَلَى شَيْءٍ إِلا صَلَّى عَلَيْهِنَّ وَعَلَى قَائِلِهِنَّ ، وَالتَّسْبِيحُ تَنْزِيهُ اللَّهِ مِنْ كُلِّ سُوءٍ .

16849- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim, «Sübhânallahi vel-hamdulillâhi velâ ilâhe illallahu vallâhu ekber Ve-lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah» derse bir melek onu kanadıyla alır ve Arş'a kadar götürür. Neyin yanından geçerse, o kelimelere ve onu söyleyene dua eder. Tesbîh, Allah'ı her türlü noksanlıktan tenzih etmektir. Kim: «Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billahi'l-aliyyi'l-azîm» derse Allah, o kişi için: «Kulum Müslüman olup teslim oldu» der."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ebû Şeybe İbrâhîm b. Osmân zayıftır.

١٦٨٥٠ – حَدَّثَنَا أَبو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُقْرِئُ ، حَدَّثَنَا حَيْوَةُ ، أَنْبَأَنَا أَبو عَقِيلٍ ، أَنَّهُ سَمِعَ الْحَارِثَ مَوْلَى عُثْمَانَ ، يَقُولُ : جَلَسَ عُثْمَانُ يَوْمًا وَجَلَسْنَا مَعَهُ ، فَجَاءَهُ الْمُؤَذِّنُ ، قُلْتُ: فَذَكَرَ الحَدِيثَ فِي تكفير الصلاة الْمَفْرُوضَةِ للذُّنُوبِ ... وقالَ: " وَهُنَّ الْحَسَنَاتُ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ " ، قَالُوا : هَذِهِ الْحَسَنَاتُ ، فَمَا الْبَاقِيَاتُ يَا عُثْمَانُ ؟ قَالَ : هُنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

رواه أحمد وأبو يعلى والبزار ورجاله رجال الصحيح غير الحارث بن عبد مولى عثمان وهو ثقة

16850- Osmân'ın azatlısı Hâris bildiriyor: Bir gün Hz. Osmân'la beraber oturduk. Müezzin yanına geldi ... —Farz namazların günahların bağışlanmasına vesile olmasıyla ilgili hadisi zikretti— ve: *"Onlar kötülükleri götüren iyiliklerdir"* diye ekleyince orada bulunanlar: "Hasenâtı (iyilikleri biliyoruz), peki bâkî kalacak salih ameller hangileridir?" deyince, Osmân şu karşılığı verdi: "Lâ ilâhe illallah, Sübhânallâh, Elhamdulillah, Lâ ilâhe illallah, Allahu Ekber ve Velâ havle velâ kuvvete illâ billah" sözleridir" dedi.

★Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet ettiler. Ahmed'in, Osmân'ın azatlısı Hâris b. Abd dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[1]

١٦٨٥١ - حَدَّثَنَا بَكْرٌ ، قَالَ : نا عَمْرُو بْنُ هَاشِمٍ الْبَيْرُوتِيُّ ، قَالَ : نا سُلَيْمَانُ بْنُ أَبِي كَرِيمَةَ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : " مَا مِنْ عَبْدٍ يُسَبِّحُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ تَسْبِيحَةً ، أَوْ يَحْمَدُهُ تَحْمِيدَةً ، أَوْ يُكَبِّرُهُ تَكْبِيرَةً إِلا غَرَسَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ بِهَا شَجَرَةً فِي الْجَنَّةِ ، أَصْلُهَا

---

[1] Ahmed (513) ve Bezzâr (3076) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu lafızla, Osmân'dan sadece bu kanalla rivayet edildiğini biliyoruz."

مِنْ ذَهَبٍ ، وَأَعْلاهَا مِنْ جَوْهَرٍ ، مُكَلَّلَةٌ بِالدُّرِّ وَالْيَاقُوتِ ، ثِمَارُهَا كَثَدْيِ الأَبْكَارِ ، أَلْيَنُ مِنَ الزُّبْدِ ، وَأَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ ، كُلَّمَا جَنَى مِنْهَا شَيْئًا عَادَ مَكَانَهُ " ، ثُمَّ تَلا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذِهِ الآيَةَ : لا مَقْطُوعَةٍ وَلا مَمْنُوعَةٍ.

رواه الطبراني في الأوسط موقوفا على أبي هريرة وفيه سليمان بن أبي كريمة وهو ضعيف .

16851- Ebû Hureyre der ki: "Kim, Allah'ı bir defa, tesbih, hamd veya tekbîr ederse, Allah, onun için Cennette kökleri altından, tepesi büyük inci ve yakutlarla taçlandırılmış, meyveleri, bakire kızların göğüsleri gibi ve tereyağından daha yumuşak, baldan daha tatlı olan bir ağaç diker. Kişi ondan bir şey kopardıkça yerine başka bir tane çıkar." Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), sonra şu âyeti okudu: "**Kesilip eksilmeyen ve yasaklanmayan (meyveler)**" (Vâkı'a Sur. 33)

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında Ebû Hureyre'den sahabi sözü olarak rivayet etti. Ravilerden Süleymân b. Ebî Kerîme zayıftır.

١٦٨٥٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن نُوحِ بن حَرْبٍ الْعَسْكَرِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن هَارُونَ الرَّازِيُّ، حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بن عُلْوَانَ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بن خَالِدٍ، عَنْ أَبِي هَاشِمٍ الرُّمَّانِيِّ، عَنْ زَاذَانَ، عَنْ سَلْمَانَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: " إِنَّ فِي الْجَنَّةِ قِيعَانًا فَأَكْثِرُوا غَرْسَهَا " قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَا غَرْسُهَا؟ قَالَ: " سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ .

رواه الطبراني وفيه الحسين بن علوان وهو ضعيف

16852- Selmân el-Fârisî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennette toprak parçaları vardır. Ona çokça fidan dikiniz."* Sahabe: "Ya Resûlallah! Onun fidanları nelerdir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sübhânallahi vel-hamdulillahi velâ ilâhe illallahu vallâhu ekber (=Allahım! Seni tenzih ederim, hamdler sana mahsustur. Allah'tan başka ilah yoktur, Allah en büyüktür) sözleridir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Hüseyn b. Ulvân zayıftır.[1]

١٦٨٥٣ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن يَحْيَى الأُمَوِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن حَمْزَةَ الرَّقِّيُّ، عَنِ الْخَلِيلِ بن مُرَّةَ، عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ، عَنْ مُحَمَّدِ بن عَدِيٍّ، عَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: " مَنْ سَبَّحَ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ تَسْبِيحَةً، أَوْ حَمِدَهُ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6105) rivayet etti.

تَحْمِيدَةً، أَوْ هَلَّلَهُ تَهْلِيلَةً، أَوْ كَبَّرَهُ تَكْبِيرًا، غَرَسَ اللَّهُ لَهُ بِهَا شَجَرَةً فِي الْجَنَّةِ، أَصْلُهَا يَاقُوتٌ أَحْمَرُ، مُكَلَّلَةٌ بِالدُّرِّ، طَلْعُهَا كَثَدْيِ الأَبْكَارِ، أَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ، وَأَلْيَنُ مِنَ الزُّبْدِ .

رواه الطبراني وفيه محمد بن عدي عن سلمان و لم أعرفه وجماعة ضعفاء وثقوا

16853- Selmân el-Fârisî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, Allah'ı bir defa, tesbih, hamd, tehlîl ve tekbîr ederse, Allah, onun için Cennette kökleri kırmızı yakuttan, büyük incilerle taçlandırılmış, meyveleri bakire kızların göğüsleri gibi, baldan daha tatlı ve tereyağından daha yumuşak olan bir ağaç diker."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Adiy, Selmân'dan nakletmiştir ki onu tanımıyorum. Ravilerin içinde güvenilir bulunan, ama zayıf olan kişiler vardır.

١٦٨٥٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بن الْمِنْهَالِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن طَلْحَةَ، عَنْ زُبَيْدٍ، عَنْ مُرَّةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَسَمَ بَيْنَكُمْ أَخْلاقَكُمْ كَمَا قُسِمَتْ بَيْنَكُمْ أَرْزَاقُكُمْ، وَإِنَّ اللَّهَ يُعْطِي الْمَالَ مَنْ يُحِبُّ وَمَنْ لا يُحِبُّ، وَلا يُعْطِي الإِيمَانَ إِلا مَنْ يُحِبُّ، فَإِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا أَعْطَاهُ الإِيمَانَ، فَمَنْ ضَمِنَ بِالْمَالِ أَنْ يُنْفِقَهُ، وَهَابَ الْعَدُوَّ أَنْ يُجَاهِدَهُ، وَاللَّيْلَ أَنْ يُكَابِدَهُ فَلْيُكْثِرْ مِنْ قَوْلِ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ.

رواه الطبراني موقوفا ورجاله رجال الصحيح.

16854- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Yüce Allah, rızkınızı aranızda paylaştırdığı gibi, ahlâkınızı da aranızda paylaştırdı. Allah, malı sevdiğine ve sevmediğine verir. İmanı ise sadece sevdiğine verir. Allah, bir kulu severse ona imanı verir. Kim malı infak etmekten sakınırsa, düşmanla savaşmaktan korkarsa ve gece uykusuzluğundan rahatsız olursa, Lâ ilâhe illallah, Allahu Ekber, Elhamdulillah ve Sübhânallah sözlerini çok söylesin."

★Taberânî İbn Mes'ûd'un sözü olarak rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٨٥٥ - عُمَرُ بْنُ رَاشِدٍ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " يَا أَبَا الدَّرْدَاءِ ، قُلْ : سُبْحَانَ اللَّهِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ ، وَلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ ، وَلا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ ، إِنَّهُنَّ الْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ ، وَهُنَّ يَحْطُطْنَ الْخَطَايَا كَمَا تَحُطُّ الشَّجَرَةُ وَرَقَهَا ، وَهُنَّ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ .

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8990) rivayet etti. İbnü'l-Mübârek'in *Zühd*'üne (1134) bakınız.

16855- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"«Sübhânallah, Elhamdulillah, Lâ ilâhe illallah, Allâhu Ekber, Lâ Havle ve lâ kuvvete illâ billah» de! Bunlar, bâki kalacak sâlih amellerdir. Bunlar, ağacın yapraklarını döktüğü gibi günahları dökerler ve ayrıca bunlar, Cennet hazinelerindendir."*

١٦٨٥٦ - وفي رواية : " خُذْهُنَّ قَبلَ أنْ يُحالَ بَيْنَكَ وبَيْنَهُنَّ الباقِياتُ "

قلت : رواه ابن ماجة باختصار رواه الطبراني بإسنادين في أحدهما عمر بن راشد اليمامي وقد وثق على ضعفه وبقية رجاله رجال الصحيح

16856- Bir rivayette ise ibare şöyledir: *"Bunlarla arana engel girmeden önce onları sahiplen; zira bunlar, baki kalacak salih amellerdir."*

Derim ki; İbn Mâce bunu kısa metinle rivayet etti.

★Taberânî değişik isnâdlarla rivayet etti. Birinde, Ömer b. Râşid el-Yemâmî zayıf olmasına rağmen güvenilir bulunmuştur. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٨٥٧ - وعن أبي موسى الأشعري أن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : عَلَيْكُم بِهَذِهِ الخَمْس : سبحان الله والحمد لله ولا إله إلا الله والله أكبر ولا حول ولا قوة إلا بالله

رواه الطبراني وفيه جرير بن أيوب وهو ضعيف جدا.

16857- Ebû Mûsa el-Eş'arî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Şu beş kelimeyi sıkça söylemenizi tavsiye ederim; Sübhânallah, Elhamdulillah, Lâ ilâhe illallah, Allahu Ekber ve Lâ havle velâ kuvvete illâ billah."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Cerîr b. Eyyûb çok zayıftır.

١٦٨٥٨ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ، حَدَّثَنَا الْمَسْعُودِيُّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن الْمُخَارِقِ، عَنْ أَبِيهِ مُخَارِقِ بن سُلَيْمٍ , أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ، كَانَ يَقُولُ: إِذَا حَدَّثْتُكُمْ بِحَدِيثٍ أَتَيْتُكُمْ بِتَصْدِيقِ ذَلِكَ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ، إِنَّ الْعَبْدَ الْمُسْلِمَ إِذَا قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ، وَلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَتَبَارَكَ اللَّهُ قَبَضَ عَلَيْهِنَّ مَلَكٌ، فَجَعَلَهُنَّ تَحْتَ جَنَاحِهِ، ثُمَّ صَعِدَ بِهِنَّ، فَلا يَمُرُّ عَلَى جَمْعٍ مِنَ الْمَلائِكَةِ إِلا اسْتَغْفَرُوا لِقَائِلِهِنَّ حَتَّى يَجِيءَ بِهِنَّ وَجْهَ الرَّحْمَنِ تَعَالَى " ، ثُمَّ قَرَأَ عَبْدُ اللَّهِ: " إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ، وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ.

رواه الطبراني وفيه المسعودي وهو ثقة ولكنه اختلط وبقية رجاله ثقات

16858- Abdullah b. Mes'ûd şöyle derdi: "Size bir şey anlatacağım zaman, Kitab'dan size onu doğrulayacak âyet te getiririm. Müslüman:

«Elhamdulillahi ve sübhânallah, ve lâ ilâhe illallahu vallâhu ekber ve tebârekallahu» dediği zaman, bir melek onu alıp kanatlarının altına koyarak yükselir. Onları Allah'ın huzuruna getirene kadar hangi melek topluluğunun yanından geçse, o melekler bunları söyleyen için istiğfar ederler." Abdullah b. Mes'ûd sonra şu âyeti okudu: **"Güzel sözler O'na yükselir, o sözleri de yararlı iş yükseltir."** (Fâtır Sur. 10)

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Mes'ûdî güvenilirdir, ama ezberi bozulmuştur. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٦٨٥٩ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا حَرَمِيُّ بن حَفْصٍ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بن مِهْرَانَ، قَالَ: سَمِعْتُ الْحَسَنَ يُحَدِّثُ، عَنْ عِمْرَانَ بن الْحُصَيْنِ , قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " أَمَا يَسْتَطِيعُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَعْمَلَ كُلَّ يَوْمٍ مِثْلَ أُحُدٍ عَمَلا؟ " ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَنْ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَعْمَلَ كُلَّ يَوْمٍ مِثْلَ أُحُدٍ عَمَلا؟ قَالَ: " كُلُّكُمْ يَسْتَطِيعُهُ " ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ , مَاذَا؟ , قَالَ: " سُبْحَانَ اللَّهِ أَعْظَمُ مِنْ أُحُدٍ، وَلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ أَعْظَمُ مِنْ أُحُدٍ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ أَعْظَمُ مِنْ أُحُدٍ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ أَعْظَمُ مِنْ أُحُدٍ.

رواه الطبراني والبزار ورجالهما رجال الصحيح .

16859- İmrân b. Husayn anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizden biriniz, her gün Uhud kadar amel yapamaz mı?"* diye sorunca, sahabe: "Ya Resûlallah! Uhud kadar amel yapmaya kimin gücü yeter" karşılığını verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hepinizin gücü yeter"* deyince, sahabe: "Ya Resûlallah! Nasıl?" diye sordular. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sübhânallah Uhud'dan daha büyüktür. Elhamdulillah, Uhud'dan daha büyüktür. Lâ ilâle illallah, Uhud'dan daha büyüktür. Allâhu Ekber, Uhud'dan daha büyüktür"* buyurdu.

★Taberânî ve Bezzâr rivayet ettiler. İkisinin de ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٨٦٠ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى بْنِ شَيْبَةَ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَنْصُورٍ الطُّوسِيُّ ، ثَنَا أَبُو الْجَوَّابِ ، ثَنَا عَمَّارُ بْنُ رُزَيْقٍ ، عَنْ فِطْرِ بْنِ خَلِيفَةَ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ أَبِي بَزَّةَ ، عَنْ عَطَاءٍ الْخُرَاسَانِيِّ ، عَنْ حُمْرَانَ ، قَالَ : سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " مَنْ قَالَ : سُبْحَانَ اللَّهِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ ، كُتِبَ لَهُ بِكُلِّ حَرْفٍ عَشْرُ حَسَنَاتٍ ، وَمَنْ أَعَانَ فِي خُصُومَةٍ بَاطِلٍ لَمْ يَزَلْ فِي سَخَطِ اللَّهِ حَتَّى يَنْزِعَ ، وَمَنْ حَالَتْ شَفَاعَتُهُ دُونَ حَدٍّ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/174-175) ve Bezzâr (3075) rivayet etti.

مِنْ حُدُودِ اللَّهِ فَقَدْ ضَادَّ اللَّهَ فِي أَمْرِهِ ، وَمَنْ بَهَتَ مُؤْمِنًا أَوْ مُؤْمِنَةً حَبَسَهُ اللَّهُ فِي رَدْغَةِ الْخَبَالِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يَخْرُجَ مِمَّا ، قَالَ وَلَيْسَ بِخَارِجٍ " .

رواه الطبراني في الكبير والأوسط ورجالهما رجال الصحيح غير محمد بن منصور الطوسي وهو ثقة

16860- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"«Sübhânallahi vel-hamdulillâhi ve lâ ilâhe illallahu vallâhu ekber» diyene, her harfi için on sevap yazılır. Kim haksız yere düşmanlığa yardım ederse, o işinden dönene kadar Allah'ın gazabı üzerine olur. Kim Allah'ın hadlerinden bir hadde aracı olursa (şeri cezanın uygulanmasını engellemek isterse), Allah'ın emirlerinde onunla ters düşmüş olur. Kim bir mümin veya mümineye iftira atarsa; Allah, kıyamet günü o kişiyi Cehennem halkının vücudundan akan irinlerin bulunduğu yere atar. Ta ki söylediğinden dönsün. O kişi oradan çıkacak ta değildir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Muhammed b. Mansûr et-Tûsî dışında, ikisinin de ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٨٦١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، قَالَ : ثنا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : ثنا مُوسَى الْجُهَنِيُّ ، عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، " أَنَّ أَعْرَابِيًّا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : عَلِّمْنِي كَلامًا أَقُولُهُ ، قَالَ : قُلْ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، وَلا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

قلت : هو في الصحيح خلا قوله : " العلي العظيم " رواه البزار ورجاله رجال الصحيح

16861- Sa'd b. Ebî Vakkâs bildiriyor: Bir bedevi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelerek: "Bana söyleyebileceğim sözler öğret" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"«Lâ ilâhe illallâhu vahdahu lâ şerîke leh, Allahu ekberu kebîrâ, Sübhânallahi Rabbi'l-âlemîn ve Lâ havle velâ kuvvete illâ billahi'l-aliyyi'l-azîm» de"* buyurdu.

Derim ki; Bu hadis *Sahîh*'te, *"Aliyyu'l-azîm"* dışındaki kısmıyla yer almıştır.

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (13435), yakın bir metinle ve kanalla *M. el-Evsat*'ta (2942) ve daha uzun bir metinle Ahmed (5544) rivayet etti. Daha önce geçen 10565. hadise bakınız.

[2] Bezzâr (3077) rivayet etti.

١٦٨٦٢ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ، ثنا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ، حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ مَوْلَى عَلْقَمَةَ، ثنا عَطَاءُ بْنُ أَبِي رَبَاحٍ، عن أبي هريرة أن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لأَبِي بَكْرٍ، رَحِمَهُ اللَّهُ: " أَلا تَرْتَعُ فِي رَوْضَةٍ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ، وَتُرِيحُ فِيهَا؟ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ! وَمَا الرَّتْعُ؟ قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ، وَلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ قَالَ سَلْمَانُ: إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ غَرْسًا، فَمَا غِرَاسُ الْجَنَّةِ؟ قَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ

قلت : روى له الترمذي حديثا بغير هذا السياق رواه البزار وفيه حميد المكي وليس هو حميد بن قيس هذا مولى ابن علقمة لم يرو عنه غير زيد بن الحباب وبقية رجاله رجال الصحيح.

16862- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr'e hitaben şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennet bahçesinde eğlenip dolaşmak istemez misin?"* Ebû Bekr: "Ya Resûlallah! Nasıl eğlenirim?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Elhamdulillah, Sübhânallah, Lâ ilâhe illallah ve Allahu Ekber, diyerek"* buyurdu.

Selmân: "Her şeyin bir fidanı vardır. Cennete ekilecek tohumlar nedir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sübhânallah, Elhamdulillah, Lâ ilâhe illallah ve Allahu Ekber, sözleridir"* buyurdu.

Tirmizî, Ebu Hureyre'den, bu hadisi başka bir anlatımla rivayet etti.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Humeyd el-Mekkî, Humeyd b. Kays değildir. Bu, İbn Alkame'nin azatlısıdır. Ondan, sadece Zeyd b. el-Hubâb rivayette bulunmuştur. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٨٦٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن الْحَسَنِ بن الْمُثَنَّى الْجُهَنِيُّ التُّسْتَرِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْحَارِثِ الْخَزَّازُ، حَدَّثَنَا سَيَّارُ بن حَاتِمٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بن زِيَادٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن إِسْحَاقَ، عَنِ الْقَاسِمِ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: رَأَيْتُ إِبْرَاهِيمَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِي، فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ، أَقْرِأْ أُمَّتَكَ مِنِّي السَّلامَ، وَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ الْجَنَّةَ طَيِّبَةُ التُّرْبَةِ، عَذْبَةُ الْمَاءِ، وَأَنَّهَا قِيعَانٌ، وَغِرَاسُهَا: سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَلا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ.

قلت : رواه الترمذي باختصار : " لا حول ولا قوة إلا بالله " رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه عبد الرحمن بن إسحاق أبو شيبة الكوفي وهو ضعيف

[1] Bezzâr (3078) rivayet etti.

16863- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Mirâc'a çıkarıldığım zaman, İbrahîmu'l-Halîl'i gördüm. Bana: «Ey Muhammed! Ümmetine benden selam söyle ve onlara haber ver ki; Cennetin toprağı hoştur, suyu tatlıdır, arazisi geniş ve dümdüzdür. Oraya ekilecek tohum, "Sübhânallâh, Elhamdulillah, Lâ ilâhe illallahu Vallahu ekber ve Lâ havle velâ kuvvete illâ billah" sözleridir» dedi."*

Derim ki, Tirmizî sadece: *"Lâ havle velâ kuvvete illâ billah"* kısmını rivayet etmiştir.

★Taberânî, *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Abdurrahmân b. İshâk Ebû Şeybe el-Kûfî zayıftır.[1]

١٦٨٦٤ – حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ الْمُثَنَّى ، قَالَ : نا عَلِيُّ بْنُ عُثْمَانَ اللاحِقِيُّ ، قَالَ : نا عِمْرَانُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ مَوْلَى عُبَيْدِ الصَّيْدِ ، قَالَ : سَمِعْتُ الْحَكَمَ بْنَ أَبَانَ يُحَدِّثُ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ قَالَ : سُبْحَانَ اللَّهِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ ، وَلا إِلَهَ إلا اللَّهُ ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ غَرَسَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمْ شَجَرَةً فِي الْجَنَّةِ

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله موثقون

16864- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, «Sübhânallah, Elhamdulillah, Lâ ilâhe illallahu Vallahu ekber» derse, söylediği her kelime için, cennette onun için bir ağaç dikilir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.

١٦٨٦٥ – حَدَّثَنَا يَحْيَى بن عَبْدِ الْبَاقِي الأَذَنِيُّ، وعَبْدُ اللَّهِ بن سُلَيْمَانَ بن الأَشْعَثِ، قَالا: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَوْفٍ الْحِمْصِيُّ، حَدَّثَنَا سُلَيْمُ بن عُثْمَانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بن زِيَادٍ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ قَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ، كَانَ مِثْلَ مِائَةِ رَقَبَةٍ تُعْتَقُ إِذَا قَالَهَا مِائَةَ مَرَّةٍ. وَمَنْ قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ مِائَةَ مَرَّةٍ، كَانَ عِدْلَ مِائَةِ فَرَسٍ، مُسَرَّجٍ مُلَجَّمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.وَمَنْ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ مِئَةَ مَرَّةٍ، كَانَ عِدْلَ مِئَةِ بَدَنَةٍ تُنْحَرُ بِمَكَّةَ.

رواه الطبراني وفيه سليم بن عثمان الطائي الفوزي وقد روى عنه ثلاثة وذكره ابن حبان في الثقات وذكر شرطا فوجد فالحديث حسن لأن بقية رجاله ثقات.

---

[1] Taberânî, M. *es-Sağîr*'inde (539) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, Kâsım b. Abdirrahmân'dan sadece Abdurrahmân b. İshâk rivayet etmiştir. O'ndan da sadece Abdulvâhid b. Ziyâd rivayet etmiştir. Abdulvâhid'den merfû olarak sadece Seyyâr b. Hâtim rivayet etmiştir. Ayrıca ravilerden Taberânî'nin hocası Ali b. Hüseyn b. el-Müsennâ et-Tusterî hakkında bilgi yoktur.

16865- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim yüz defa: «Sübhânallahi ve bihamdihi» derse, yüz deve bağışlamış gibi olur. Kim, yüz defa: «Elhamdulillah» derse, Allah yolunda yüz atı kuşandırmış gibi olur. Kim, yüz defa: «Allahu Ekber» derse, Mekke'de yüz deve kesmiş gibi sevap alır."*

★ Taberânî rivayet etti. Ravilerden Süleym b. Osmân et-Tâî el-Fevzî'den üç kişi rivayette bulunmuştur. İbn Hibbân onu, *Sikât* isimli kitabında zikretti. Ama ona hüküm verirken bir şart koştu.Hadis hasen görülmüştür. Çünkü diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٦٨٦٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْحِنَّائِيُّ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ الرَّاسِبِيُّ ، قَالا : ثنا طَالُوتُ بْنُ عَبَّادٍ ، ثنا فَضَالُ بْنُ جُبَيْرٍ ، ثنا أَبُو أُمَامَةَ ، قَالَ : سَأَلَتْ أُمُّ هَانِئٍ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي امْرَأَةٌ ثَقُلْتُ ، فَعَلِّمْنِي دَعَوَاتٍ يَنْفَعُنِي اللَّهُ بِهِنَّ ، قَالَ : " قُولِي : سُبْحَانَ اللَّهِ مِائَةَ مَرَّةٍ ، تَعْدِلُ مِائَةَ رَقَبَةٍ تُعْتَقُ لِلَّهِ . ، وَاحْمَدِي اللَّهَ مِائَةَ مَرَّةٍ تَعْدِلُ مِائَةَ فَرَسٍ مُلْجَمٍ يُحْمَلُ عَلَيْهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَكَبِّرِي اللَّهَ مِائَةَ مَرَّةٍ تَعْدِلُ مِائَةَ بَدَنَةٍ مُقَلَّدَةٍ تُهْدَى إِلَى بَيْتِ اللَّهِ ، وَوَحِّدِي اللَّهَ مِائَةَ مَرَّةٍ لا يُدْرِكُكِ ذَنْبٌ بَعْدَ الشِّرْكِ

رواه الطبراني وفيه فضال بن جبير وهو ضعيف .

16866- Ebû Umâme bildiriyor: Ümmü Hâni, Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Ben güçten düşmüş bir kadınım. Bana, Allah'ın sayesinde beni faydalandıracağı sözler öğret" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yüz defa «Sübhânallah» de. Bu, yüz köleyi azad etmeye denktir. Yüz defa «Elhamdulillah» de. Bu, senin için sırtına eyer, ağzına da gem vurulmuş yüz tane atı (sevap olarak) Allah yolunda (cihadda) kullanmana denktir. Yüz defa «Allahu Ekber» de. Bu, Beytullah'a kurban edilmek üzere hediye edilen yüz deveye eşittir. Allah'ı yüz defa tevhid et (Lâ ilâhe illallah de). Bu sayede seni, Allah'a şirk koşmaktan başka bir günahın helak etmesi mümkün olmaz"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Fadâl b. Cubeyr zayıftır.

١٦٨٦٧ - قَالَ عَبْدُ اللَّهِ وَجَدْتُ فِى كِتَابِ أَبِى بِخَطِّ يَدِهِ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ خَلَفٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ بَهْدَلَةَ عَنْ أَبِى صَالِحٍ عَنْ أُمِّ هَانِئٍ بِنْتِ أَبِى طَالِبٍ قَالَ قَالَتْ مَرَّ بِى ذَاتَ يَوْمٍ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّى قَدْ كَبِرْتُ وَضَعُفْتُ - أَوْ كَمَا قَالَتْ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7534) rivayet etti. Ebû Zür'â er-Râzî hadisin uydurma olduğunu söyledi. *Mîzânu'l-İ'tidâl* (2/231) ile *Lisânu'l-Mîzân*'a (3/111) bakınız. Ayrıca şart için daha önce geçen 16824. hadisin tahricine bakınız.

- فَمُرْنِى بِعَمَلٍ أَعْمَلُهُ وَأَنَا جَالِسَةٌ. قَالَ " سَبِّحِى اللَّهَ مِائَةَ تَسْبِيحَةٍ فَإِنَّهَا تَعْدِلُ لَكِ مِائَةَ رَقَبَةٍ تُعْتِقِينَهَا مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ وَاحْمَدِى اللَّهَ مِائَةَ تَحْمِيدَةٍ فَإِنَّهَا تَعْدِلُ لَكِ مِائَةَ فَرَسٍ مُسْرَجَةٍ مُلْجَمَةٍ تَحْمِلِينَ عَلَيْهَا فِى سَبِيلِ اللَّهِ وَكَبِّرِى اللَّهَ مِائَةَ تَكْبِيرَةٍ فَإِنَّهَا تَعْدِلُ لَكِ مِائَةَ بَدَنَةٍ مُقَلَّدَةٍ مُتَقَبَّلَةٍ وَهَلِّلِى اللَّهَ مِائَةَ تَهْلِيلَةٍ - قَالَ ابْنُ خَلَفٍ أَحْسِبُهُ قَالَ - تَمْلأُ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ وَلاَ يُرْفَعُ يَوْمَئِذٍ لأَحَدٍ عَمَلٌ إِلاَّ أَنْ يَأْتِىَ بِمِثْلِ مَا أَتَيْتِ بِهِ.

قلت : رواه ابن ماجة باختصار رواه أحمد والطبراني في الكبير و لم يقل أحسبه ورواه في الأوسط إلا أنه قال: قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، كَبُرَتْ سِنِّي ، وَرَقَّ عَظْمِي ، فَدُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ ، فَقَالَ : " بَخٍ بَخٍ. لَقَدْ سَأَلْتِ فَهِيَ خَيْرٌ لَكِ مِنْ مِائَةِ بَدَنَةٍ مُقَلَّدَةٍ مُجَلَّلَةٍ تُهْدِينَهَا إِلَى بَيْتِ اللَّهِ تَعَالَى وَقُولِي : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ مِائَةَ مَرَّةٍ ، فَهُوَ خَيْرٌ لَكِ مِمَّا أَطْبَقَتْ عَلَيْهِ السَّمَاءُ وَالأَرْضُ ، وَلا يُرْفَعُ لأَحَدٍ يَوْمَئِذٍ عَمَلٌ أَفْضَلُ مِمَّا يُرْفَعُ لَكِ ، إِلا مَنْ ، قَالَ مِثْلَ مَا قُلْتِ ، أَوْ زَادَ . وأسانيدهم حسنة

16867- Ebû Tâlib'in kızı Ümmü Hâni bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir gün yanıma uğradığında: "Ya Resûlallah! Artık yaşlandım, güç ve takatten düştüm —veya buna benzer şey söyledi—: Oturduğum halde yapabileceğim bir ameli yapmamı bana emret" dedim.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yüz defa «Sübhânallah» de. Zirâ böyle demen, senin için (sevap olarak) Hz. İsmâil'in soyundan yüz tane köleyi hürriyetine kavuşturmana denktir. Yüz defa «Elhamdulillah» de. Zirâ böyle demen, senin için sırtına eyer, ağzına da gem vurulmuş yüz tane atı (sevap olarak) Allah yolunda (cihadda) kullanmana denktir. Yüz defa »Allahu Ekber» de. Zirâ böyle demen, senin için Harem'de kurban edilmek üzere takdim olunan ve Allah tarafından kabul olunan yüz tane deveyi, (sevap olarak) kurban etmene denktir. Yüz defa «Lâ ilâhe illallah» de."*

(Ravi) İbn Halef der ki: Zannedersem Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Tehlîl, (sevap olarak) gök ile yer arasındaki mesafeyi doldurur. Senin yaptığın amelin benzerini yapan dışında, o gün Allah'a, senin amelinden daha faziletlisi arz edilmeyecektir"* buyurdu.

Derim ki: İbn Mâce bu hadisi kısa metinli olarak rivayet etti.

★Ahmed ve "Zannedersem" sözü olmaksızın Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde ve şu ifadelerle *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti:

Dedim ki: "Ya Resûlallah! Yaşım ilerledi ve kemiklerim inceldi. Bana, Cennete girmemi sağlayacak bir amele yönlendir." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Aferin! Aferin! (Çok güzel bir şey) istedin."* Sonra şöyle dedi: *"(Allahu Ekber) demen, senin için, Beytullah'a kurban edilmek üzere, kurbanlık olduğuna işaret olarak kolye takılıp hediye edilen yüz deveye eşittir. Yüz defa «Lâ ilâhe illallah» de. Böyle yapman yer ve gök arasındakinden daha*

hayırlıdır. Senin yaptığın amelin benzerini yapan dışında, o gün Allah'a, senin amelinden daha faziletlisi arz edilmeyecektir."

Hepsinin senedi hasendir.[1]

١٦٨٦٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن صَالِحِ بن الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بن الْمُثَنَّى، ثنا أَبُو بَكْرٍ الْحَنَفِيُّ، ثنا بُكَيْرُ بن مِسْمَارٍ، أخبرَنِي زَيْدُ بن أسْلَمَ، عَنْ سَلْمَى أُمِّ بني أَبِي رَافِعٍ، مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَنَّهَا قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي بِكَلِمَاتٍ وَلا تُكْثِرْ عَلَيَّ، فَقَالَ:قُولِي: اللَّهُ أَكْبَرُ عَشْرَ مِرَارٍ يَقُولُ اللَّهُ: هَذَا لِي، وَقُولِي سُبْحَانَ اللَّهِ عَشْرَ مِرَارٍ يَقُولُ اللَّهُ: هَذَا لِي، وَقُولِي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي يَقُولُ: قَدْ فَعَلْتُ، فَتَقُولِينَ عَشْرَ مِرَارٍ وَيَقُولُ: قَدْ فَعَلْتُ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

16868- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) azatlısı, Ebû Râfi oğullarının annesi Sülmâ, O'na (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Bana, (faydalanacağım) sözler öğret, ama uzun olmasın" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"On defa: «Allahu Ekber» dersen, Allah: «Bu benimdir» buyurur. On defa: «Sübhânallah» dersen. Allah: «Bu benimdir» buyurur. Ayrıca »Allahım! Bana mağfiret et» dersen. Allah: «Mağfiret ettim» buyurur. Sen bunu on defa söylersen, Allah ta (on defa): «Mağfiret ettim» buyurur."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٦٨٦٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن الْحُسَيْنِ الْحَذَّاءُ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن أَبِي كَرِيمَةَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحِيمِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الْمَلِكِ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، عَنْ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " جَاءَنِي جِبْرِيلُ، فَوَضَعَ يَدَيْهِ إِحْدَاهُمَا عَلَى صَدْرِي، وَالأُخْرَى بَيْنَ كَتِفِي حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدَ الَّتِي عَلَى صَدْرِي بَيْنَ كَتِفِي، وَالَّتِي بَيْنَ كَتِفِي فِي صَدْرِي، فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ، كَبِّرِ الْكَبِيرَ، وَهَلِّلْ بِالْيَقِينِ، وَقُلْ سُبْحَانَ رَبِّ الأَوَّلِينَ وَالآخِرِينَ.

رواه الطبراني وفيه علي بن يزيد الألهاني وهو ضعيف

16869- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cibrîl gelip, elinin birini göğsüme, diğerini omuzlarımın arasına koydu. Hatta göğsümdeki elinin soğukluğunu omuzlarımın arasında, omuzlarımın arasında olan elinin soğukluğunu*

---

[1] Ahmed (6/344) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (24/410, 414, 434, 438) rivayet etti. *Silsiletu's-Sahîha*'ya (1316) bakınız.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (24/302) rivayet etti.

göğsümde hissettim. Bana şöyle dedi: "Ey Muhammed! Yüce olanı tekbir et, yakînle (bütün samimiyetinle) «Lâ ilâhe illallah de ve Sübhâne Rabbi'l-evvelîne vel-âhirîn (=İlklerin ve sonradan gelenlerin Rabbini noksanlıklardan tenzih ederim)» de."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ali b. Yezîd el-Elhânî zayıftır.

بَابٌ جَامِعٌ فِي التَّسْبِيحِ وَالتَّحْمِيدِ وَغَيْرَ ذَلِكَ

Tesbîh, Tahmîd ve Başka Zikirler

١٦٨٧٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَمْرٍو الْخَلالُ الْمَكِّيُّ، حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بن حُمَيْدٍ، حَدَّثَنَا الْمُغِيرَةُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن عُمَرَ، عَنْ سُهَيْلِ بن أَبِي صَالِحٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن سَعْدِ بن زُرَارَةَ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، وَعَنْ مُصْعَبِ بن مُحَمَّدِ بن شُرَحْبِيلَ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا جَالِسٌ أُحَرِّكُ شَفَتَيَّ، فَقَالَ: " بِمَ تُحَرِّكُ شَفَتَيْكَ؟ " قُلْتُ: أَذْكُرُ اللَّهَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فقَالَ: " أَلا أُخْبِرُكَ بِشَيْءٍ إِذَا قُلْتَهُ، ثُمَّ دَأَبْتَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَمْ تَبْلُغْهُ؟ " قُلْتُ: بَلَى، فَقَالَ: " تَقُولُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ مَا أَحْصَى كِتَابُهُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ مَا فِي كِتَابِهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ مَا أَحْصَى خَلْقُهُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا فِي خَلْقِهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِلْءَ سَمَاوَاتِهِ وَأَرْضِهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ كُلِّ شَيْءٍ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِلْءَ كُلِّ شَيْءٍ، وَتُسَبِّحُ مِثْلَ ذَلِكَ وَتُكَبِّرُ مِثْلَ ذَلِكَ.

رواه الطبراني من طريقين وإسناد أحدهما حسن .

16870- Ebû Umâme el-Bâhilî bildiriyor: Ben oturmuş, dudaklarımı oynatırken, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanıma çıktı ve: *"Dudaklarını neyle oynatıyorsun? (ne diyorsun)"* diye sordu. Ben: "Ya Resûlallah! Allah'ı zikrediyorum" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sana, onları söyledikten sonra, gece ve gündüz çalışsan da sevaplarına yetişemeyeceğin sözler öğreteyim mi?"* dedi. Ben: "Olur yâ Resûlallah!" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu:

"«Kitabının içindekiler kadar Allah'a hamd ederim. Kitabındakiler sayısınca Allah'a hamd ederim. Kullarının sayısı kadar Allah'a hamd ederim. Yarattıklarında bulunan şeyler sayısınca Allah'a hamd ederim. Yeryüzü ve gökyüzü dolusunca Allah'a hamd ederim. Her şeyin sayısınca Allah'a hamd ederim. Her şey için Allah'a hamd ederim» dersin ve aynı ifadelerle tesbih edersin ve tekbir getirirsin."

★Taberânî iki yolla rivayet etti. Birinin senedi hasendir.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7930, 8122) ve İbn Hibbân, *Sahîh*'inde (830) rivayet etti.

١٦٨٧١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن يُونُسَ الْعُصْفُرِيُّ الْبَصْرِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن إِبْرَاهِيمَ الشَّهِيدِيُّ، حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ بن سُلَيْمَانَ، قَالَ: سَمِعْتُ لَيْثًا يُحَدِّثُ، عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: رَآنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أُحَرِّكُ شَفَتَيَّ، فَقَالَ: " مَا تَقُولُ يَا أَبَا أُمَامَةَ؟ " قُلْتُ: أَذْكُرُ اللَّهَ، قَالَ: " أَفَلا أَدُلُّكَ عَلَى مَا هُوَ أَكْثَرُ مِنْ ذِكْرِكَ اللَّهَ اللَّيْلَ مَعَ النَّهَارِ؟ تَقُولُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ مَا خَلَقَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِلْءَ مَا خَلَقَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الأَرْضِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ مَا أَحْصَى كِتَابُهُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِلْءَ مَا أَحْصَى كِتَابُهُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ كُلِّ شَيْءٍ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِلْءَ كُلِّ شَيْءٍ، وَتُسَبِّحُ اللَّهَ مِثْلَهُنَّ " ، ثُمَّ قَالَ: " تُعَلِّمُهُنَّ عَقِبَكَ مِنْ بَعْدَكَ.

رواه الطبراني وفيه ليث بن أبي سليم وهو مدلس

16871- Ebû Umâme der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), beni dudaklarımı oynatırken gördü ve: *"Ey Ebû Umâme! Ne diyorsun?"* diye sordu. Ben: "Allah'ı zikrediyorum" deyince şöyle buyurdu: *"Gece ve gündüz yaptığın zikirden daha çoğunu sana bildireyim mi? «Yarattıkları sayısınca Allah'a hamdolsun. Yarattıklarının dolusunca Allah'a hamd olsun. Gökyüzü ve yeryüzünde bulunanlar sayısınca Allah'a hamd olsun. Kitabında bulunanlar sayısınca Allah'a hamd olsun. Her şeyin dolusunca Allah'a hamd olsun» dersin. Aynı şekilde bu ifadelerle Allah'ı tesbih edersin."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sonra: *"Bunları öğren ve senden sonra gelecek kişilere de öğret"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Leys b. Ebî Süleym müdellistir.[1]

١٦٨٧٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن أَحْمَدَ بن حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بن خَالِدِ بن عَبْدِ اللَّهِ الْوَاسِطِيُّ، حَدَّثَنَا أَبِي، عَنْ حُصَيْنٍ، عَنْ سَالِمِ بن أَبِي الْجَعْدِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَنَّهُ قَالَ: " الْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ مَا خَلَقَ اللَّهُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ مَا أَحْصَى كِتَابُهُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ كُلِّ شَيْءٍ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ عَدَدَ كُلِّ شَيْءٍ.

رواه الطبراني وفيه محمد بن خالد بن عبد الله الواسطي وقد نسب إلى الكذب ووثقه ابن حبان وقال : يخطئ ويخالف وبقية رجاله رجال الصحيح

16872- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah'ın yarattıklarının sayısınca Allah'a hamd*

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7930) rivayet etti. Leys, ezberi sonradan bozulduğu olduğu için zayıftır. Ancak müdellisler arasında zikredilmemiştir.

olsun. Kitabının içindekiler sayısınca Allah'a hamd olsun. Her şeyin sayısınca Allah'a hamd olsun. Her şeyin dolusunca Allah'a hamd olsun. Her şeyin dolusunca Allah'ı noksanlıklardan tenzih ederim. Her şeyin sayısınca Allah'ı noksanlıklardan tenzih ederim."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Hâlid b. Abdillah el-Vâsitî hadis uydurmakla suçlanmıştır. İbn Hibbân ise güvenilir olduğunu söylemiş ve: "Hata eder ve aykırı rivayette bulunurdu" demiştir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٨٧٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ سَالِمٍ أَنَّ أَبَا أُمَامَةَ حَدَّثَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ " مَنْ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ مَا خَلَقَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِلْءَ مَا خَلَقَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِلْءَ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ مَا أَحْصَى كِتَابُهُ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِلْءَ مَا أَحْصَى كِتَابُهُ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ كُلِّ شَيْءٍ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِلْءَ كُلِّ شَيْءٍ وَسُبْحَانَ اللَّهِ مِثْلَهَا فَأَعْظِمْ ذَلِكَ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

16873- Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'ın yarattıklarının sayısınca Allah'a hamd olsun. Yarattıklarının dolusunca Allah'a hamd olsun. Gökyüzü ve yeryüzünde bulunanlar sayısınca Allah'a hamd olsun. Yeryüzü ve gökyüzü dolusunca Allah'a hamd ederim. Kitabının içindekiler sayısınca Allah'a hamd olsun. Kitabının içindekiler dolusunca Allah'a hamd olsun. Her şeyin sayısınca Allah'a hamd olsun. Her şeyin dolusunca Allah'a hamd olsun. Bunlar sayısınca, Allah'ı noksanlıklardan tenzih ederim. Bunlar kadar hatta daha çok Allah'ı tesbih ederim."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٨٧٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ كَرَامَةَ ، قَالَ : نا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى ، قَالَ : نا أَبُو إِسْرَائِيلَ ، عَنْ لَيْثٍ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ الأَصَمِّ ، عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ : أَبْصَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَأَنَا أُحَرِّكُ شَفَتِي ، فَقَالَ : " يَا أَبَا الدَّرْدَاءِ ، مَا تَقُولُ ؟ " قُلْتُ : أَذْكُرُ اللَّهَ ، قَالَ : " أُعَلِّمُكَ شَيْئًا هُوَ أَفْضَلُ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ اللَّيْلَ مَعَ النَّهَارِ وَالنَّهَارَ مَعَ اللَّيْلِ " . قُلْتُ : بَلَى ، قَالَ : " قُلْ : سُبْحَانَ اللَّهِ عَدَدَ مَا خَلَقَ ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ مِلْءَ مَا خَلَقَ ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ عَدَدَ كُلِّ شَيْءٍ ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ مِلْءَ كُلِّ شَيْءٍ ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ عَدَدَ مَا أَحْصَى كِتَابُهُ ، وَسُبْحَانَ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde, Sâlim b. Ebi'l-Ca'd yoluyla (7987) rivayet etti. Bundan sonraki hadise bakınız.

اللَّهِ مِلْءَ مَا أَحْصَى كِتَابُهُ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ مَا خَلَقَ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِلْءَ مَا خَلَقَ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِلْءَ كُلِّ شَيْءٍ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ مَا أَحْصَى كِتَابُهُ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِلْءَ مَا أَحْصَى كِتَابُهُ.

رواه الطبراني والبزار وفيه ليث بن أبي سليم وهو ثقة ولكنه مدلس اختلط وأبو إسرائيل الملائي حسن الحديث وبقية رجالهما رجال الصحيح

16874- Ebu'd-Derdâ, bildiriyor: Ben dudaklarımı oynatırken, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni gördü ve: *"Ey Ebu'd-Derdâ! Ne söylüyorsun?"* diye sordu. Ben: "Allah'ı zikrediyorum" deyince şöyle buyurdu: *"Sana, gece gündüz yaptığın zikirden daha faziletlisini öğreteyim mi?"* Ben: "Olur" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"«Yarattıklarının sayısınca, Allah'ı noksanlıklardan tenzih ederim. Her şeyin sayısınca Allah'ı noksanlıklardan tenzih ederim. Kitabında bulunan şeyler dolusunca Allah'ı noksanlıklardan tenzih ederim. Yarattıklarının sayısınca Allah'a hamd olsun. Yarattıklarının dolusunca Allah'a hamd olsun. Kitabında bulunan şeyler sayısınca Allah'a hamdolsun» dersin"* buyurdu.

★Taberânî ve Bezzâr rivayet ettiler. Ravilerden Leys b. Ebî Süleym güvenilirdir. Müdellistir ve âhir ömründe ezberi bozulmuştur. Ebû İsrâîl el-Melâî, hasenu'l-hadistir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ وَمَا ضُمَّ مَعَهَا

Tesbih, Hamd ve Birlikte Başka Söylenenler

١٦٨٧٥ - حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ شَبِيبٍ ، قَالَ : أَنْبَأَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا يُونُسُ بْنُ الْحَارِثِ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ ، غُرِسَتْ لَهُ نَخْلَةٌ فِي الْجَنَّةِ .

رواه البزار وإسناده جيد

[1] Bezzâr (3080) rivayet etti ve dedi ki: "Bu lafızla, sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz. Senedi hasendir. Ancak, Ebû İsrâîl tektir ve ilim ehli onun hakkında görüş bildirmiş ve zayıf olduğunu söylemiştir. Sevrî kendisinden bundan başka hadis rivayet etmiştir. Kendisinde bulunan illet dolayısıyla hadisini almada ihtiyatlı davranılmıştır."

İlk matbu nüshanın dipnotunda şöyle geçmektedir: İbn Hacer dedi ki: "Leys b. Ebî Süleym'in müdellis olduğunu söyleyen kimseyi bilmiyorum. Onun ezberinin bozulduğunu söylemişlerdir. Kimsenin de, onun güvenilir olduğunu iddia ettiğini bilmiyorum. Çoğunluk zayıf olduğunu söylemiştir. Bazılarıysa, kötü ezberine ve hadisleri yazarken yazmaması gereken harfleri yazmasına rağmen dürüst olduğunu söylemiştir."

16875- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, «Sübhânallahi ve bihamdihi (=Allah'ı, noksanlıklardan tenzih eder, hamd ile tesbih ederim)» derse, onun için Cennette bir hurma dikilir."*

★Bezzâr rivayet etti. Senedi ceyyiddir.[1]

١٦٨٧٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن الْحُسَيْنِ بن مُدْرِكٍ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بن أَحْمَدَ الْوَاسِطِيُّ، حَدَّثَنَا عُتْبَةُ بن حَمَّادٍ، حَدَّثَنَا بن ثَوْبَانَ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ هَالَهُ اللَّيْلُ أَنْ يُكَابِدَهُ، أَوْ بَخِلَ بِالْمَالِ أَنْ يُنْفِقَهُ، أَوْ جَبُنَ عَنِ الْعَدُوِّ أَنْ يُقَاتِلَهُ، فَلْيُكْثِرْ مِنْ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ، فَإِنَّهَا أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ جَبَلِ ذَهَبٍ يُنْفِقُهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

رواه الطبراني وفيه سليمان بن أحمد الواسطي وثقه عبدان وضعفه الجمهور والغالب على بقية رجاله التوثيق

16876- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kime, gece ibadeti ağır gelirse veya malını infak etmekten çekinirse ya da düşmanla savaşmaktan korkarsa «Sübhânallahi ve bihamdihi (=Allah'ı, noksanlıklardan tenzih eder, hamd ile tesbih ederim)» sözlerini çokça söylesin. Çünkü bu söz, Allah katında, kişinin altından olan bir dağı, Allah yolunda infak etmesinden daha sevgilidir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Süleymân b. Ahmed el-Vâsıtî'yi, Abdân güvenilir bulmuş çoğunluk ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravilerinin güvenilirliği ağır basmaktadır.[2]

١٦٨٧٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ الْغَسَّانِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو الأَحْوَصِ حَكِيمُ بْنُ عُمَيْرٍ وَحَبِيبُ بْنُ عُبَيْدٍ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " لاَ يَدَعُ رَجُلٌ مِنْكُمْ أَنْ يَعْمَلَ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَلْفَ حَسَنَةٍ حِينَ يُصْبِحُ يَقُولُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ مِائَةَ مَرَّةٍ فَإِنَّهَا أَلْفُ حَسَنَةٍ فَإِنَّهُ لَنْ يَعْمَلَ - إِنْ شَاءَ اللَّهُ - مِثْلَ ذَلِكَ فِي يَوْمٍ مِنَ الذُّنُوبِ وَيَكُونُ مَا عَمِلَ مِنْ خَيْرٍ سِوَى ذَلِكَ وَافِراً.

رواه الطبراني وفيه أبو بكر بن أبي مريم وهو ضعيف

16877- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sizden hiç kimse, Allah rızası için, günde bin sevap kazanacak amel yapmaktan geri durmasın. Sabahladığında, yüz defa: «Sübhânallahi ve bihamdihi (Allah'ı noksanlıklardan tenzih eder, hamd ile tesbih ederim)» desin. Bunu söyleyen bin sevap alır. Vallahi, bin sevaba karşılık*

1 Bezzâr (3079) rivayet etti.
2 Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7795, 7800, 7877) rivayet etti.

gelecek kadar kötülük yapsa ve bu sözlerden başka iyiliği olmasa, bunlar o kötülükleri karşılar."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Bekr b. Ebî Meryem zayıftır.

١٦٨٧٨ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ التُّسْتَرِيُّ , حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللَّهِ بن عُبَيْدِ بن عَقِيلٍ , حَدَّثَنَا مَالِكُ بن يَحْيَى بن عَمْرِو بن مَالِكٍ , عَنْ أَبِيهِ , عَنْ عَمْرِو بن مَالِكٍ , عَنْ أَبِي الْجَوْزَاءِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , رَفَعَ الْحَدِيثَ , أَنَّهُ قَالَ: مَنْ قَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ , إِلا كُتِبَتْ كَمَا قَالَهَا , ثُمَّ عُلِّقَتْ بِالْعَرْشِ , لا يَمْحُوهَا ذَنْبٌ عَمِلَهُ صَاحِبُهَا , حَتَّى يَلْقَى اللَّهَ وَهِيَ مَخْتُومَةٌ كَمَا قَالَهَا.

رواه البزار وفيه يحيى بن عمرو بن مالك النكري البصري بضم النون وهو ضعيف وقال الدارقطني : صويلح يعتبر به وبقية رجاله ثقات

16878- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"«Sübhânallahi ve-bihamdihi, Sübhânallahi'l-azîm, Estağfirullah ve etûbu ileyh (=Yüce Allah'ı, noksanlıklardan tenzih eder, hamd ile tesbih ederim. Ona istiğfar eder tövbe ederim)» sözlerini söyleyen kişi için bu sözler aynen yazılır, sonra Arş'a asılır. Kişi, kıyamet günü Allah'ın huzuruna çıkana kadar, o sözler söylediği gibi ve mühürlenmiş bir şekilde durur ve sahibinin işlediği hiçbir günah onları silemez."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Amr b. Mâlik en-Nukerî el-Basrî zayıftır. Dârakutnî: "İtibar edilen küçük dürüsttür" demiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

بَابُ الحَثِّ عَلَى التَّسْبِيحِ

Tesbihe Teşvik

١٦٨٧٩ - حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ ، حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ ، حَدَّثَنَا حِزَامُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْعَامِرِيُّ ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُبَيْدَةَ ، عَنْ أَبِي حَكِيمٍ مَوْلَى الزُّبَيْرِ ، عَنِ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا مِنْ صَبَاحٍ يُصْبِحُ الْعِبَادُ إِلا صَارِخٌ يَصْرُخُ : أَيُّهَا الْخَلائِقُ ، سَبِّحُوا الْقُدُّوسَ.

رواه أبو يعلى وفيه موسى بن عبيدة وهو ضعيف جدا

16879- Zübeyr b. el-Avvâm, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kullar, her sabah sabahladığında birisi şöyle*

[1] Bezzâr (3081) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (12799) rivayet etti. Bezzâr şöyle dedi: "Bu hadisin sadece İbn Abbâs'tan ve sadece bu yola rivayet edildiğini biliyoruz. Sonra gelecek olan 17592. hadise bakınız.

bağırır: "Ey yaratılmışlar! Her şeyin sahibi ve kötülüklerden uzak temiz olanı tesbih edin."

Derim ki; Tirmizî'nin rivayet ettiği hadis bu değildir.

★ Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Mûsâ b. Ubeyde çok zayıftır.[1]

بَابُ تَفْسِيرِ التَّسْبِيحِ

Tesbîhin Mânâsı

١٦٨٨٠ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، قَالَ : ثنا عُبَيْدُ اللهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْقُرَشِيُّ ، قَالَ : ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ حَمَّادٍ ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ يَحْيَى ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : " سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ تَفْسِيرِ سُبْحَانَ اللَّهِ ، فَقَالَ : تَنْزِيهُ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى مِنَ السُّوءِ .

رواه البزار وفيه عبد الرحمن بن حماد الطلحي وهو ضعيف بسبب هذا وغيره

16880- Talha b. Ubeydillah bildiriyor: Ben, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) "Sübhânallâh" kelimesinin anlamını sorunca: *"Allah'ı, kötülükten tenzih etmektir"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Abdurrahmân b. Hammâd et-Talhî bu hadis ve başkaları sebebiyle zayıftır.[2]

بَابٌ فِيمَنْ قَالَ : سُبْحَانَ اللهِ الْعَظِيمِ

"Sübhânallahi'l-Azîm" Demenin Fazileti

١٦٨٨١ - حَدَّثَنَا حَسَنٌ ، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، حَدَّثَنَا زَبَّانُ ، عَنْ سَهْلٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهُ قَالَ : " مَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ ، نَبَتَ لَهُ غَرْسٌ فِي الْجَنَّةِ.

رواه أحمد وإسناده حسن

16881- Muâz b. Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim «Sübhânallahi'l-Azîm» derse, onun için Cennette bir ağaç dikilir."*

★Ahmed rivayet etti. İsnâdı hasendir.[1]

---

[1] Ebû Ya'lâ (685) rivayet etti. Ravilerden Hizâm b. İsmâîl, cerh veya ta'dille zikredilmemiştir. Ebû Hakîm, bilinmeyen bir biridir.

[2] Bezzâr (3082) rivayet etti ve: "Bu hadisin, Ebû Talha'dan sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz" dedi.

بَابُ مَا جَاءَ فِي الْحَمْدِ

Hamd'ın Fazileti

١٦٨٨٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ وَعَبْدُ الرَّزَّاقِ الْمَعْنَى قَالاَ أَنْبَأَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِى إِسْحَاقَ عَنِ الْعَيْزَارِ بْنِ حُرَيْثٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " عَجِبْتُ مِنْ قَضَاءِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لِلْمُؤْمِنِ إِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ حَمِدَ رَبَّهُ وَشَكَرَ وَإِنْ أَصَابَتْهُ مُصِيبَةٌ حَمِدَ رَبَّهُ وَصَبَرَ الْمُؤْمِنُ يُؤْجَرُ فِى كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى فِى اللُّقْمَةِ يَرْفَعُهَا إِلَى فِى امْرَأَتِهِ.

رواه أحمد بأسانيد والطبراني في الأوسط وزاد : " في كل يؤجر المؤمن حتى في أكلته يرفعها إلى فيه " والبزار وقال : " يُؤْجَرُ فِي كُلِّ أَمْرِهِ حَتَّى اللُّقْمَةِ يَرْفَعُهَا إِلَى فِي امْرَأَتِهِ " وأسانيد أحمد رجالها رجال الصحيح وكذلك بعض أسانيد البزار

16882- Sa'd b. Ebî Vakkâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Müminlerin, Allah'ın kaza ve kaderine karşı tavırlarına şaşıyorum. Onlara bir hayır isabet ederse, Allah'a hamd ederler ve şükrederler. Bir musibet isabet ettiğinde ise hamd ederler ve sabrederler. Mümine, her şeye karşılık ecir verilir."*

★ Değişik isnâdlarla Ahmed ve *"Mümin her şeye karşılık sevap alır. Hatta ağzına götürdüğü lokmanın sevabını bile alır"* ifadesiyle Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ayrıca şu ifadelerle Bezzâr rivayet etti: *"Her işinde sevap alır. Hatta hanımının ağzına götürdüğü lokmadan bile."*

Ahmed'in senedi ve ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Bezzâr'ın bazı isnâdları da öyledir.[2]

١٦٨٨٣ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بن حَفْصٍ السَّدُوسِيُّ , وَإِدْرِيسُ بن عَبْدِ الْكَرِيمِ الْحَدَّادُ , قَالا: حَدَّثَنَا عَاصِمُ بن عَلِيٍّ , حَدَّثَنَا قَيْسُ بن الرَّبِيعُ , عَنْ حَبِيبِ بن أَبِي ثَابِتٍ , عَنْ سَعِيدِ بن جُبَيْرٍ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ:أَوَّلُ مَنْ يُدْعَى إِلَى الْجَنَّةِ الْحَمَّادُونَ الَّذِينَ يَحْمَدُونَ اللَّهَ عَلَى السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ.

---

[1] Ahmed (3/ 440), İbn Lehîa kanalıyla Zebbân'dan uzun bir metinle ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/198), Rişdeyn b. Zebbân yoluyla uzun bir metinle rivayet etti. Hepsi de zayıftır.

[2] Ahmed (1487, 1492, 1531, 1575) rivayet etti. Hepsinde geçen Ömer b. Sa'd b. Ebî Vakkâs, *Sahîh*'in ravilerinden değildir. İbn Maîn onun güvenilir olduğunu kabul etmez. Çünkü Ömer b. Sa'd, Hz. Hüseyn'in katline iştirak edenlerdendir. Ayrıca Bezzâr (3115, 3116) rivayet etti.

رواه الطبراني في الثلاثة بأسانيد وفي أحدها قيس بن الربيع وثقه شعبة والثوري وغيرهما وضعفه يحيى القطان وغيره وبقية رجاله رجال الصحيح . ورواه البزار بنحوه وإسناده حسن.

16883- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennete ilk davet edilecek kişiler, sıkıntıda ve bollukta Allah'a hamd eden hamd edicilerdir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat, el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Birisinde Kays b. er-Rabî'yi, Şu'be, Sevrî ve başkaları güvenilir bulmuş, Yahyâ el-Kattân ve başkaları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

Bezzâr buna yakın metinle rivayette bulunmuştur. Senedi hasendir.[1]

١٦٨٨٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن حَمُّوَيْهِ الْجَوْهَرِيُّ الأَهْوَازِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو يُوسُفَ يَعْقُوبُ بن إِسْحَاقَ الْعَلَوِيُّ، حَدَّثَنَا بَكْرُ بن يَحْيَى بن زَبَّانَ، حَدَّثَنَا حَسَّانُ بن إِبْرَاهِيمَ، عَنْ مُحَمَّدِ بن عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن مُوَرِّقٍ، عَنِ ابْنِ الشِّخِّيرِ، عَنْ عِمْرَانَ بن حُصَيْنٍ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " إِنَّ أَفْضَلَ عِبَادِ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْحَمَّادُونَ. فذكر الحديث

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

16884- İmrân b. Husayn, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet günü, Allah'ın en faziletli kulları, Hammâdûn (Allah'a çok hamd edenler) olacaktır."*—Hadis aslında devam ediyor—

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.[2]

١٦٨٨٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ أَنْبَأَنَا الْجُرَيْرِىُّ عَنْ أَبِى الْعَلَاءِ بْنِ الشِّخِّيرِ عَنْ مُطَرِّفٍ قَالَ قَالَ لِى عِمْرَانُ إِنِّى لأُحَدِّثُكَ بِالْحَدِيثِ الْيَوْمَ لِيَنْفَعَكَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ بَعْدَ الْيَوْمِ اعْلَمْ أَنَّ خَيْرَ عِبَادِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْحَمَّادُونَ.

رواه أحمد موقوفا وهو شبه المرفوع ورجاله رجال الصحيح

16885- Mutarrif, İmrân'ın kendisine şöyle dediğini bildirir: "Bu gün, sana bir şey söyleyeceğim. Belki Allah seni bu günden sonra onunla

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12345) ve *M. es-Sağîr*'de (288), Bezzâr (3114), Ebû Nuaym *Hilye* (5/69) ve *Sıfatu'l-Cennet* kitabında (82) rivayet ettiler. Tariklerden birisi zayıftır. Bezzâr'ın senedinde yer alan Mes'ûdî ile Kays b. er-Rabî'nin ezberi bozulmuştur. Habîb b. Ebî Sâbit, müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet ederdi. İbnü'l-Mübârek'in *Zühd*'üne (226) ve *S. ed-Daîfe*'ye (2/92-94) bakınız.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/124-125) rivayet etti. *Silsiletu's-Sahîha*'ya (4/657-658) bakınız.

faydalandırır. Şunu bil ki; Kıyamet günü, Allah'ın en faziletli kulları, Hammâdûn (Allah'a çok hamd edenler) olacaktır."

★ Ahmed sahabi sözü olarak olarak rivayet etti. Ancak merfû hükmündedir. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٨٨٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ أَنَّ الأَسْوَدَ بْنَ سَرِيعٍ قَالَ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي قَدْ حَمِدْتُ رَبِّي تَبَارَكَ وَتَعَالَى بِمَحَامِدَ وَمِدَحٍ وَإِيَّاكَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَمَا إِنَّ رَبَّكَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يُحِبُّ الْمَدْحَ.

قلت : فذكر الحديث وقد تقدم في الأدب بتمامه رواه أحمد بتمامه والطبراني بنحوه وفي رواية عند الطبراني : " إن ربك يحب الحمد " . بدل : " المدح " وأحد أسانيد أحمد رجاله رجال الصحيح

16886- Esved b. Serî bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip: "Ya Resûlallah! Allah'a, hamd edilecek ve methedilecek şeylerle hamd ettim. (Nasıl hamd ettiğimi istersen sana arz edeyim)" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şunu bil ki; Rabbin methedilmeyi (övülmeyi) sever"* —ve hadisin devamını zikretti. Edeb kitabında hadisin tamamı geçmişti.—

★ Tümünü Ahmed ve yakın metinle Taberânî rivayette bulundu. Taberânî'deki rivayette: *"Methedilmeyi"* yerine *"Rabbin, kendisine hamd edilmeyi sever"* ibaresi yer almıştır.

Ahmed'in isnâdlarından birisinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٦٨٨٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن مُحَمَّدِ بن هَاشِمٍ الْبَعْلَبَكِّيُّ، حَدَّثَنَا أَبِي، ح وَحَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن مَتُّوَيْهِ الأَصْبَهَانِيُّ، حَدَّثَنَا سُلَيْمُ بن عَبْدِ الْحَمِيدِ الْحِمْصِيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، عَنْ ثَابِتِ بن عَجْلانَ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ، فَحَمِدَ اللَّهَ عَلَيْهَا إِلا كَانَ ذَلِكَ الْحَمْدُ أَفْضَلَ مِنْ تِلْكَ النِّعْمَةِ، وَإِنْ عَظُمَتْ.

رواه الطبراني وفيه سويد بن عبد العزيز وهو متروك

16887- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, kula nimet verdiği zaman, nimet ne kadar büyük olursa olsun, kulun hamd ederek alacağı sevap, daha büyüktür."*

★Taberânî rivayet etti. Süveyd b. Abdilazîz metrûktur.[1]

---

[1] Ahmed uzun bir şekilde (434) rivayet etti.

[2] Ahmed (3/435, 4/24) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (820, 821, 822, 823, 824, 825, 836, 842, 843, 844) rivayet etti.

١٦٨٨٨ - دَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ فُرَافِصَةَ حَدَّثَنِي رَجُلٌ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ أَنَّهُ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ بَيْنَمَا أَنَا أُصَلِّي إِذْ سَمِعْتُ مُتَكَلِّمًا يَقُولُ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ كُلُّهُ وَلَكَ الْمُلْكُ كُلُّهُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ كُلُّهُ إِلَيْكَ يُرْجَعُ الأَمْرُ كُلُّهُ عَلاَنِيَتُهُ وَسِرُّهُ فَأَهْلٌ أَنْ تُحْمَدَ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي جَمِيعَ مَا مَضَى مِنْ ذَنْبِي وَاعْصِمْنِي فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي وَارْزُقْنِي عَمَلاً زَاكِيًا تَرْضَى بِهِ عَنِّي. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " ذَاكَ مَلَكٌ أَتَاكَ يُعَلِّمُكَ تَحْمِيدَ رَبِّكَ.

رواه أحمد وفيه راو لم يسم وبقية رجاله ثقات

16888- Huzeyfe bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittim. Ben namaz kılarken birisi şöyle diyordu: "Allahım! Hamd'ın ve mülkün hepsi senindir. Hayrın hepsi senin elindedir. Gizli ve açık olan bütün işler sana döner. Sen hamd edilmeye layıksın. Senin her şeye gücün yeter. Allahım! Geçmiş bütün günahlarımı bağışla. Ömrümün geri kalan kısmında günah işlemekten beni koru. Bana, senin razı olacağın güzel ameller yapmamı nasib eyle."

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu sana, Rabbine nasıl hamd edeceğini öğretmek için gelen bir melektir"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden ismi verilmeyen birisi vardır. Diğer ravileri güvenilirdir. [2]

١٦٨٨٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يُونُسُ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ يَزِيدَ - يَعْنِي ابْنَ الْهَادِ - عَنْ عَمْرٍو عَنِ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ إِنَّ عَبْدِي الْمُؤْمِنَ عِنْدِي بِمَنْزِلَةِ كُلِّ خَيْرٍ يَحْمَدُنِي وَأَنَا أَنْزِعُ نَفْسَهُ مِنْ بَيْنِ جَنْبَيْهِ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

16889- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah şöyle buyurur: Mümin kulum, benim katımda her türlü hayır menzilesindedir. Bana hamd ettiği bir halde ben onun canını iki göğsünün arasından alırım."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7794) rivayet etti.

[2] Ahmed (5/395)-396) rivayet etti. Ravilerden Haccâc b. Furâfisa hakkında İbn Maîn: "Zararı yoktur" demiştir. Ebû Hâtim ise: "Salih ve âbid bir ihtiyardır" Ebû Zür'a ise: "Güçlü değildir" demiştir.

١٦٨٩٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا رِشْدِينُ عَنْ زَبَّانَ عَنْ سَهْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ " آيَةُ الْعِزِّ ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا﴾ " الآيَةَ كُلَّهَا.

رواه أحمد ورجاله وثقوا على ضعف في بعضهم

16890- Muâz b. Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"İzzetin âyeti şudur:* **"Çocuk edinmeyen, hâkimiyette ortağı bulunmayan, âcizlikten ötürü bir dosta da ihtiyacı olmayan Allah'a hamd olsun» de ve tekbir getirerek O'nun şanını yücelt!"** (İsrâ Sur. 111)

★Ahmed rivayet etti. Bazılarında zayıflık olmasına rağmen ravileri güvenilir bulunmuştur.[2]

١٦٨٩١ - حَدَّثَنَا أَبُو شُعَيْبٍ الْحَرَّانِيُّ , حَدَّثَنَا يَحْيَى بن عَبْدِ اللهِ الْبَابْلُتِّيُّ , حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بن نَهِيكٍ , قَالَ: سَمِعْتُ مُجَاهِدًا , يَقُولُ: سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ , يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , يَقُولُ: مَنْ قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي تَوَاضَعَ كُلُّ شَيْءٍ لِعَظَمَتِهِ , وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي ذَلَّ كُلُّ شَيْءٍ لِعِزَّتِهِ , وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَضَعَ كُلُّ شَيْءٍ لِمُلْكِهِ , وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي اسْتَسْلَمَ كُلُّ شَيْءٍ لِقُدْرَتِهِ , فَقَالَهَا مَا يَطْلُبُ بِهَا مَا عِنْدَهُ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِهَا أَلْفَ حَسَنَةٍ وَرَفَعَ لَهُ بِهَا أَلْفَ دَرَجَةٍ , وَوَكَّلَ بِهِ سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ يَسْتَغْفِرُونَ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

رواه الطبراني وفيه يحى بن عبد الله البابلتي وهو ضعيف.

16891- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"«Her şeyin, azameti karşısında mütevazı olduğu Allah'a hamd olsun. İzzeti karşısında, her şeyin zelil olduğu Allah'a hamd olsun. Mülkü karşısında, her şeyin boyun eğdiği Allah'a hamd olsun. Her şeyin, kudretine teslim olduğu Allah'a hamd olsun» sözlerini söyleyip Allah'tan karşılığını isteyene Allah bu sözleri karşılığında bin sevap verir. Onun derecesini bin kat yükseltir. Ayrıca Kıyamet gününe kadar ona istiğfar etmeleri için yetmiş bin melek görevlendirir."*

★Taberânî rivayet etti. Yahyâ b. Abdillah el-Bâbullutî zayıftır.

---

[1] Ahmed (2/341) rivayet etti. Ravilerden Leys b. Ebî Süleym zayıftır.

[2] Ahmed (3/439-440) rivayet etti. Ravilerden Zebbân'dan rivayet eden Rişdeyn vardır ve ikisi de zayıftır.

١٦٨٩٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ ، قَالَ : نا يُوسُفُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ الْوَاسِطِيُّ الدَّقِيقِيُّ أَخُو مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ ، قَالَ : نا زَكَرِيَّا بْنُ عَدِيٍّ ، قَالَ : نا أَبُو مُعَاوِيَةَ ، عَنْ عَاصِمٍ الأَحْوَلِ ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ ، عَنْ سَلْمَانَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " قَالَ رَجُلٌ : الْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا ، فَأَعْظَمَهَا الْمَلَكُ أَنْ يَكْتُبَهَا ، وَرَاجَعَ فِيهَا رَبَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ، فَقِيلَ لَهُ : اكْتُبْهَا كَمَا قَالَ عَبْدِي كَثِيرًا .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه يوسف بن عبد الملك الواسطي و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات .

16892- Selmân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bir kişi: «Elhamdu lillâhi hamden kesîran (=Allah'a çokça hamd ederim)» dedi. Melek bunu yazmaktan aciz kaldı ve bunu Rabbine arz edince: «Kulumun "çokça" dediği gibi yaz» denildi."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Yûsuf b. Abdilmelik el-Vâsitî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٦٨٩٣ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بن الْمُثَنَّى ، حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ ، حَدَّثَنَا بِشْرُ بن الْمُفَضَّلِ ، حَدَّثَنَا الْجُرَيْرِيُّ ، عَنْ أَبِي الْوَرْدِ ، عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْحَضْرَمِيِّ ، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ ، قَالَ : قَالَ رَجُلٌ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَنْ صَاحِبُ الْكَلِمَةِ ؟ ، فَسَكَتَ الرَّجُلُ وَرَأَى أَنَّهُ قَدْ هُجِمَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى شَيْءٍ كَرِهَهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَنْ هُوَ ؟ فَإِنَّهُ لَمْ يَقُلْ إِلا صَوَابًا ، فَقَالَ الرَّجُلُ : أَنَا قُلْتُهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرْجُو بِهَا الْخَيْرَ ، قَالَ : وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ رَأَيْتُ ثَلاثَةَ عَشَرَ مَلَكًا يَبْتَدِرُونَ كَلِمَتَكَ أَيُّهُمْ يَرْفَعُهَا إِلَى اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى .

رواه الطبراني وإسناده حسن.

16893- Ebû Eyyûb bildiriyor: Adamın birisi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girip: "Elhamdu lillahi hamden kesîran tayyiben mubâreken fîhi (=Çok temiz ve mübarek hamdler Allah'a mahsustur!)" dedi. Resulullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu sözleri hanginiz söyledi?"* diye sordu. Adam, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hoşuna gitmeyecek bir şey söylediğini zannederek sustu. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"(Kim söylediyse çekinmesin, benim desin) Zira doğrudan başka bir şey söylemiş değil"* buyurdu.

Bunun üzerine adam: "Ya Resûlallah! Ben söyledim. Bununla hayırdan başka bir amacım yoktu" dedi. Resulullah (sallallahu aleyhi vesellem) de: *"Canım kudret elinde olana yemin ederim ki; ben on üç melek gördüm. Her*

biri, bu kelimeleri (Allah'ın huzuruna) kendisi yükseltmek için koşuşuyorlardı" buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. İsnâdı hasendir.[1]

١٦٨٩٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ حَدَّثَنَا خَلَفٌ عَنْ حَفْصِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِساً فِي الْحَلْقَةِ إِذْ جَاءَ رَجُلٌ فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْقَوْمِ فَقَالَ الرَّجُلُ السَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ. فَرَدَّ النَّبِيُّ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلَيْهِ " وَعَلَيْكُمُ السَّلاَمُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ " . فَلَمَّا جَلَسَ الرَّجُلُ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْداً كَثِيراً طَيِّباً مُبَارَكاً فِيهِ كَمَا يُحِبُّ رَبُّنَا أَنْ يُحْمَدَ وَيَنْبَغِي لَهُ. فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " كَيْفَ قُلْتَ " . فَرَدَّ عَلَيْهِ كَمَا قَالَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدِ ابْتَدَرَهَا عَشَرَةُ أَمْلاَكٍ كُلُّهُمْ حَرِيصٌ عَلَى أَنْ يَكْتُبَهَا فَمَا دَرَوْا كَيْفَ يَكْتُبُوهَا حَتَّى يَرْفَعُوهَا إِلَى ذِي الْعِزَّةِ فَقَالَ اكْتُبُوهَا كَمَا قَالَ عَبْدِي " .

قلت : روى له أبو داود في الاستفتاح في الصلاة غير هذا باختصار عنه رواه أحمد ورجاله ثقات

16894- Enes bildiriyor: Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber bir halkada oturuyordum. Bir kişi gelip, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) ve orada bulunanlara: "Es-selâmu aleykum ve rahmetullahi (=Allah'ın selamı ve rahmeti üzerinize olsun)" diye selam verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Ve aleykumu's-selâmu ve-rahmetullahi ve berekâtuhu (=Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi senin de üzerinize olsun)"* diye karşılık verdi. Adam oturunca: "Elhamdu lillahi hamden kesîran tayyiben mubâreken fîhi kemâ yuhibbu Rabbuna en yuhmede ve yenbağî lehû (=Çok temiz, mübarek ve Rabbimizin hamd edilmeyi beğendiği şekilde olan hamdler Allah'a mahsustur. Bu ona yakışır)" dedi.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Nasıl dedin?"* diye sorunca, adam söylediğini tekrar etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dedi: *"Canım elinde olana yemin ederim ki; on melek, bunu yazmak için yarıştı ve nasıl yazacaklarını bilemeyince İzzet sahibine sordular. O, «Kulumun söylediği gibi yazınız» buyurdu."*

Ebû Dâvûd, namaza başlama tekbiri konusunda bundan başka bir hadisi kısa metinle rivayet etti.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4088) rivayet etti. Ravilerden Ebu'l-Verd b. Sumâme makbuldür. Ebû Muhammed el-Hadramî hakkında İbn Hacer, "Bu kişi Eflah'tır" dedi. Eğer o değilse, bu kişi meçhuldür.

١٦٨٩٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا هُرَيْمُ بْنُ عُثْمَانَ أَبُو الْمُهَلَّبِ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زِيَادٍ ، قَالَ : نا عَلِيُّ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ سَعْدَانَ بْنِ مَيْمُونٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ قَالَ : الْحَمْدُ لِلَّهِ قَبْلَ كُلِّ أَحَدٍ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ بَعْدَ كُلِّ أَحَدٍ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ ، أُعْطِيَ مِنَ الأَجْرِ كَعِبَادَةِ مَنْ عَبَدَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه من لم أعرفهم

16895- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim: «Herkesten önce, Allah'a hamd olsun, herkesten sonra, Allah'a hamd olsun, her halimizde Allah'a hamd olsun» derse, O kişiye, Allah'a ibadet eden kişinin ecri gibi sevap verilir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

١٦٨٩٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، قَالَ : نا مِنْجَابُ بْنُ الْحَارِثِ ، قَالَ : ثَنَا عَلِيُّ بْنُ الصَّلْتِ الْعَامِرِيُّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَرِيكٍ ، عَنْ بِشْرِ بْنِ غَالِبٍ ، عَنْ عَلِيٍّ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهُ نَزَلَ عَلَيْهِ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ ، فَقَالَ : " يَا مُحَمَّدُ ، إِنْ سَرَّكَ أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ حَقَّ عِبَادَتِهِ ، فَقُلْ : اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا خَالِدًا مَعَ خُلُودِكَ ، وَلَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا دَائِمًا لا مُنْتَهَى لَهُ دُونَ مَشِيئَتِكَ ، وَعِنْدَ كُلِّ طَرْفَةِ عَيْنٍ وَتَنَفُّسِ نَفْسٍ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه علي بن الصلت و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات قلت : وقد تقدمت أحاديث متعلقة بالحمد في باب جامع التسبيح والتحميد قبل هذا بأربعة أبواب

16896- Hz. Ali, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cibrîl bana gelip dedi ki: "Ey Muhammed! Eğer bir gece, hakkıyla Allah'a ibadet etmeyi seviyorsan şöyle söyle: «Allahım! Senin ebediliğinle ebedî olacak bir şekilde sana hamd ederim. Sana sen istemediğin müddetçe bitmeyen bir şekilde devamlı hamd ederim. Her göz kırpışımda ve nefes alışında, sana hamd ederim»."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ali b. es-Salt'ı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

Bundan dört bölüm önce, tesbîh ve hamd konusunda bununla ilgili hadisler geçmişti.

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1013) rivayet etti.

بَابُ مَا جَاءَ فِي لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ

Lâ Havle ve Lâ Kuvvete İllâ Billah'ın Fazileti

١٦٨٩٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ ، عَنْ أَبِي رَزِينٍ ، عَنْ مُعَاذٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ ؟ " ، قَالَ : وَمَا هُوَ ؟ قَالَ : " لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ .

رواه أحمد والطبراني إلا أنه قال : " أَلَا أَدُلُّكَ كَنْزٍ مِن كُنُوزِ الجَنَّة ؟ " ورجالهما رجال الصحيح غير عطاء بن السائب وقد حدث عنه حماد بن سلمة قبل الاختلاط

16897- Muâz b. Cebel, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sana, Cennetin kapılarından birini haber vereyim mi?"* Muâz: "O nedir?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah* (=*Güç ve kuvvet, ancak Allah'a mahsustur,*) *sözüdür"* buyurdu.

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ancak Taberânî'deki ifade: *"Sana Cennetin hazinelerinden birini haber vereyim mi?"* şeklindedir.

Atâ b. es-Sâib dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Ezberi henüz bozulmadan önce, Hammâd b. Seleme ondan hadis almıştır.[1]

١٦٨٩٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا حَيْوَةُ أَخْبَرَنِي أَبُو صَخْرٍ أَنَّ عَبْدَ اللهِ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ أَخْبَرَهُ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللهِ أَخْبَرَنِي أَبُو أَيُّوبَ الأَنْصَارِىُّ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ أُسْرِىَ بِهِ مَرَّ عَلَى إِبْرَاهِيمَ فَقَالَ مَنْ مَعَكَ يَا جِبْرِيلُ قَالَ هَذَا مُحَمَّدٌ. فَقَالَ لَهُ إِبْرَاهِيمُ مُرْ أُمَّتَكَ فَلْيُكْثِرُوا مِنْ غِرَاسِ الْجَنَّةِ فَإِنَّ تُرْبَتَهَا طَيِّبَةٌ وَأَرْضَهَا وَاسِعَةٌ. قَالَ " وَمَا غِرَاسُ الْجَنَّةِ " . قَالَ لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ.

رواه أحمد والطبراني إلا أنه قال : سمعت رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يقول : " لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِي مَرَرْتُ بِإِبْرَاهِيمَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا جِبْرِيلُ مَنْ هَذَا مَعَكَ؟ قَالَ: مُحَمَّدٌ، فَسَلَّمَ عَلَيَّ وَرَحَّبَ بِي، وَقَالَ: مُرْ أُمَّتَكَ. والباقي بنحوه ورجال أحمد رجال الصحيح غير عبد الله بن عبد الرحمن بن عبد الله بن عمر بن الخطاب وهو ثقة لم يتكلم فيه أحد ووثقه ابن حبان

16898- Ebû Eyyûb el-Ensârî bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Mirac'a çıktığı zaman, Hz. İbrâhîm: "Ey Cibrîl! Yanında kim var?" diye sordu. Cibrîl: "Muhammed" deyince Hz. İbrâhîm: " Ümmetine, Cennet

---

[1] Ahmed (5/228-242-244) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/174) rivayet etti.

çokça tohum ekmelerini emret. Çünkü Cennetin toprağı hoştur ve arazisi geniştir." Cennetin tohumları nedir?" diye sorunca, Cibrîl: "Lâ havle velâ kuvvete illâ billah (=Güç ve kuvvet ancak Allah'a mahsustur), sözüdür" dedi.

★Ahmed ve şu ifadelerle Taberânî rivayet etti: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Mirâc'a çıkarıldığım zaman, Hz. İbrâhîm'e uğradım. İbrâhîm: «Ey Cibrîl! Seninle olan bu kişi kimdir?» diye sorunca, Cibrîl: «Muhammed» dedi. Hz. İbrâhîm bana selam verip merhabalaştı ve: «Ümmetine de ki...»"* —Devamı yukarıdaki gibidir.—

Ahmed'in, güvenilir bir ravi olan Abdullah b. Abdirrahman b. Abdillah b. Ömer b. el-Hattâb dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Hakkında kimse menfi konuşmamıştır. İbn Hibbân ise onu güvenilir addetmiştir.[1]

١٦٨٩٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ نَافِعٍ ، قَالَ : نا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ ، قَالَ : نا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنِي يُونُسُ بْنُ حُمْرَانَ ، عَنْ خَارِجَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ لِي أَبُو أَيُّوبَ الأَنْصَارِيُّ : أَلا أُعَلِّمُكَ كَلِمَةً عَلَّمَنِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قُلْتُ : بَلَى يَا عَمُّ ، قَالَ : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ حِينَ نَزَلَ عَلَيَّ , قَالَ : " أَلا أُعَلِّمُكَ كَلِمَةً مِنْ كَنْزِ الْجَنَّةِ ؟ " قُلْتُ : بَلَى ، يَا رَسُولَ اللَّهِ ، بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي ، قَالَ : " أَكْثِرْ مِنْ قَوْلِ : لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ .

رواه الطبراني في الكبير والأوسط بإسنادين ورجال أحدهما ثقات

16899- Abdullah b. Sa'd b. Ebî Vakkâs, Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin kendisine şöyle dediğini nakleder: "Sana, bana Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) öğrettiği bir sözü öğreteyim mi?" Ben: "Olur, ey amca!" deyince şu karşılığı verdi:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (Medine'ye hicret edip) benim yanıma inince: *"Ey Ebû Eyyûb! Sana, Cennetin hazinelerinden olan bir söz öğreteyim mi?"* dedi. Ben: "Evet ey Allah'ın Resûlü! Anam babam sana feda olsun" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Lâ havle velâ kuvvete illâ billah (=Güç ve kuvvet ancak Allah'a mahsustur) sözünü çokça söyle"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *M. el-Evsat*'ında iki isnâdla rivayet etti. Birinin ravileri güvenilirdir.[2]

---

1 Ahmed (5/418), Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3898) ve İbn Hibbân *Sahîh*'inde (821) rivayet etti.

2 Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3899) ve *M. el-Evsat*'ta (1964) rivayet etti.

١٦٩٠٠ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بن الْفَضْلِ الأَسْفَاطِيُّ , حَدَّثَنَا عَتِيقُ بن يَعْقُوبَ الزُّبَيْرِيُّ , حَدَّثَنَا عُقْبَةُ بن عَلِيٍّ , عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن عُمَرَ , عَنْ نَافِعٍ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ , قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:أَكْثِرُوا مِنْ غَرْسِ الْجَنَّةِ , فَإِنَّهُ عَذْبٌ مَاؤُهَا طَيِّبٌ تُرَابُهَا , فَأَكْثِرُوا مِنْ غِرَاسِهَا , لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ.

رواه الطبراني وفيه عقبة بن علي وهو ضعيف

16900- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennete fidan dikmeyi çoğaltın. Cennetin suyu tatlı, toprağı güzeldir. Oraya, «Lâ havle velâ kuvvete illâ billah» (sözünü söyleyerek fidan) dikiniz."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ukbe b. Ali zayıftır.[1]

١٦٩٠١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن النَّضْرِ الأَزْدِيُّ، قَالَ: نَا خَالِدُ بن خِدَاشٍ، قَالَ: نَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، قَالَ: حَدَّثَنِي بِشْرُ بن رَافِعٍ الْحَارِثِيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بن عَجْلانَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ، دَوَاءٌ مِنْ تِسْعَةٍ وَتِسْعِينَ دَاءً أَيْسَرُهَا الْهَمُّ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه بشر بن رافع الحارثي وهو ضعيف وقد وثق وبقية رجاله رجال الصحيح إلا أن النسخة من الطبراني الأوسط سقط منها عجلان والد محمد الذي بينه وبين أبي هريرة والله أعلم

16901- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Lâ havle velâ kuvvete illâ billah, sözü, en basiti üzüntü olan doksan dokuz hastalığa devadır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Bişr b. Râfi el-Hârisî zayıftır. Güvenilir olduğunu söyleyenler de vardır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Sadece Taberânî'nin *M. el-Evsat*'ının bir nüshasında, onunla Ebû Hureyre arasında yer alan Muhammed'in babası Aclân isnâddan düşülmüştür. Allah en doğrusunu bilir.

١٦٩٠٢ - حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بن مُحَمَّدٍ الْمَلْطِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن عَامِرٍ ، عَنْ أَبِي الزِّنَادِ ، عَنْ سَعِيدِ بن الْمُسَيِّبِ ، عَنْ زَيْدِ بن ثَابِتٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، كَانَ يَقُولُ : أَلا أَدُلُّكُمْ عَلَى كَنْزٍ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ تُكْثِرُونَ مِنْ قَوْلِ لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ.

رواه الطبراني وفيه عبد الله بن عامر الأسلمي وهو ضعيف

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (13354) rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Ömer zayıftır.

16902- Zeyd b. Sâbit bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Size cennetin hazinelerinden birisini haber vereyim mi? Lâ havle velâ kuvvete illâ billah sözünü çokça söyleyiniz"* derdi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Âmir el-Eslemî zayıftır.[1]

١٦٩٠٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن رِشْدِينَ الْمِصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بن خَالِدٍ الْحَرَّانِيُّ ، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ زَيْدِ بن إِسْحَاقَ الأَنْصَارِيِّ ، قَالَ : أَدْرَكَنِي نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى بَابِ الْمَسْجِدِ ، فَقَالَ : أَلا أَدُلُّكَ عَلَى كَنْزٍ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ ؟ قُلْتُ : بَلَى يَا نَبِيَّ اللَّهِ ، قَالَ : لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ .

رواه الطبراني وقد سقط من الأصل المسموع وغيره من بين ابن لهيعة وبينه .

16903- Zeyd b. İshâk el-Ensârî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bana Mescid'in kapısında yetişip: *"Sana, cennetin hazinelerinden birisini haber vereyim mi?"* dedi. Ben: "Evet" deyince şöyle buyurdu: *"«Lâ havle velâ kuvvete illâ billah» de!"*

★Taberânî rivayet etti. (*M. el-Kebîr*'in) bilinen aslından ve başkalarından İbn Lehîa ile Zeyd arasındaki raviler düşmüştür. [2]

١٦٩٠٤ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بن أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بن مُحَمَّدٍ الْحَرُورِيُّ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بن أَبِي سَلَمَةَ، حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بن عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ بَهْزِ بن حَكِيمٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ كَنْزٌ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ.

رواه الطبراني

16904- Muâviye b. Hayde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Lâ havle velâ kuvvete illâ billah, Cennet hazinelerinden bir hazinedir."*

★Taberânî rivayet etti.[3]

١٦٩٠٥ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، قَالَ : نَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبِي ، قَالَ : سَمِعْتُ مَنْصُورَ بْنَ زَاذَانَ يُحَدِّثُ ، عَنْ مَيْمُونِ بْنِ أَبِي شَبِيبٍ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4809, 4883, 4884, 4885) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (5151) rivayet etti.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1017) zayıf bir isnâdla rivayet etti. Ravileri arasında Sadaka b. Abdillah es-Semîn zayıftır. Amr b. Ebî Seleme dürüsttür, fakat rivayetinde yanılır.

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا لِي وَقَدْ صَلَّيْتُ صَلاةَ الصُّبْحِ ، وَاضْطَجَعْتُ فَضَرَبَنِي بِرِجْلِهِ ، وَقَالَ : " أَلا أَدُلُّكَ عَلَى كَنْزٍ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ " ، قَالَ : لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ .

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير ميمون بن أبي شبيب وهو ثقة

16905- Kays b. Sa'd b. Ubâde bildiriyor: Bir gün, sabah namazını kılıp uzanmıştım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ayağıyla bana vurdu ve şöyle dedi: *"Sana, cennetin hazinelerinden birisini haber vereyim mi? O, Lâ havle velâ kuvvete illâ billah, sözüdür."*

★Bezzâr rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Meymûn b. Ebî Şebîb dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٩٠٦ - وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : كُنْتُ أَمْشِي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ حِيطَانِ الْمَدِينَةِ ، فَقَالَ : " يَا أَبَا هُرَيْرَةَ " قُلْتُ : لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ : " إِنَّ الْمُكْثِرِينَ هُمُ الْأَقَلُّونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، إِلَّا مَنْ قَالَ هَكَذَا بِمَالِهِ وَهَكَذَا " وَأَوْمَأَ بِيَدِهِ عَنْ يَمِينِهِ ، وَعَنْ شِمَالِهِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ ثُمَّ قَالَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ أَلاَ أَدُلُّكَ عَلَى كَنْزٍ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ قُلْتُ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ وَلاَ مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلاَّ إِلَيْهِ ثُمَّ قَالَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ هَلْ تَدْرِى مَا حَقُّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ وَمَا حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ " . قَالَ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ " فَإِنَّ حَقَّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلاَ يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئاً وَحَقَّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ أَنْ لاَ يُعَذِّبَ مَنْ لا يُشْرِكُ بِهِ .

رواه البزار مطولا هكذا ومختصرا ورجالهما رجال الصحيح غير كميل بن زياد وهو ثقة

16906- Ebû Hureyre anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber Medine'nin bahçelerinde gezerken beni: *"Ey Ebû Hureyre!"* diyerek çağırdı. Ben: "Buyur ya Resûlallah!" deyince: *"Kıyamet günü çok sevaba nail olanlar azınlıktadır; malını şöyle şöyle dağıtanlar müstesna"* buyurup eliyle sağına ve soluna işaret ettikten sonra: *"Onlar da pek azdır"* dedi.

Sonra: *"Ey Ebû Hureyre! Sana, cennetin hazinelerinden birisini haber vereyim mi?"* diye sordu. Ben: "Olur, ya Resûlallah!" deyince: *"O, Lâ*

---

[1] Bezzâr (3085), Ahmed (3/422) ve yakın bir metinle Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/351) rivayette bulundu. Tirmizî ise, *Sünen*'inde (2/377-378) şu lafızla rivayet etti: *"Sana Cennetin kapılarından bir kapıyı haber vereyim mi?"* Ayrıca *es-Silsiletu's-Sahîha*'ya (4/35-36) bakınız.

havle velâ kuvvete illâ billah, ve-lâ melce'e minallahi illâ ileyh (=Güç ve kuvvet ancak Allah'a mahsustur. Ondan, ancak ona sığınılır)" sözüdür" buyurdu.

Sonra: *"Ey Ebû Hureyre! Allah'ın, kulları üzerindeki hakkı ve kulların, Allah'ın üzerindeki hakkı nedir bilir misin?"* diye sordu. Ben: "Allah ve Resûlü daha iyi bilir" deyince: *"Allah'ın, kulları üzerindeki hakkı, ona ibadet etmeleri ve ona hiçbir şeyi ortak koşmamalarıdır. Kulların Allah üzerindeki hakkı da, Ona ortak koşmayana azab etmemesidir"* buyurdu.

★Bezzâr, böyle uzun ve kısa bir metinle rivayet etti. İki rivayetin de, güvenilir bir ravi olan Kumeyl b. Ziyâd dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٩٠٧ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللهِ ، رَجُلٌ مِنْ وَلَدِ الْمُغِيرَةِ بْنِ مُسْلِمٍ جَلِيسًا كَانَ لِإِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ التَّيْمِيِّ ، وَكَانَ رَجُلًا لَهُ سِتْرٌ وَأَمَانَةٌ ، قَالَ : نا مُوسَى بْنُ دَاوُدَ ، قَالَ : نا الْمَسْعُودِيُّ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقُلْتُ : لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : تَدْرِي مَا تَفْسِيرُهَا ؟ قُلْتُ : اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ ، قَالَ : لا حَوْلَ عَنْ مَعْصِيَةِ اللَّهِ إِلا بِعِصْمَةِ اللَّهِ ، وَلا قُوَّةَ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ إِلا بِعَوْنِ اللَّهِ .

رواه البزار بإسنادين : أحدهما منقطع وفيه عبد الله بن خراش والغالب عليه الضعف والآخر متصل حسن

16907- Abdullah b. Mes'ûd bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındayken: "Lâ havle velâ kuvvete illâ billah" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunun anlamını biliyor musun?"* diye sordu. Ben: "Allah ve Resûlü daha iyi bilir" deyince: *"Allah'a isyandan, ancak, Allah'ın korumasıyla kaçınılabilir. Allah'a itaate de, ancak Allah'ın yardımıyla güç yeter"* buyurdu.

★Bezzâr iki isnâdla rivayet etti. İsnâdlardan birisi kopuktur. Kopuk olan senette, Abdullah b. Hirâş ve Ğâlib zayıftır. Diğeri muttasıldır ve hasendir.[2]

١٦٩٠٨ - حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ ، وَيَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ الْعَلافُ ، قَالا : ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، أَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْرُوحٍ ، عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ يُورَا ، عَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ أَرَادَ كَنْزَ الْحَدِيثِ ، فَعَلَيْهِ بِلا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ .

[1] Bezzâr (3089) ve İbn Cerîr *Tehzîbu'l-Âsâr -İbn Abbâs'ın Müsned*'inde- (1/249) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3083, 3084) rivayet etti. Ravilerden Mes'ûdî'nin ezberi bozulmuştur. İbn Hacer, *el-Metâlibu'l-Âliye* (3/262) adlı kitabında bu hadisi Ebû Ya'lâ'ya nisbet etti. Ancak matbu olan nüshasında bulamadım.

رواه الطبراني من طريق عبد الله بن يزيد عن ربيعة بن يورا وعبد الله لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

16908- Fadâla b. Ubeyd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim Cennet'in hazinesini isterse «Lâ havle velâ kuvvete illâ billah» sözünü söylemeye baksın."*

★Taberânî, Abdullah b. Yezîd kanalıyla Rabîa b. Yûrâ'dan rivayet etti. Abdullah b. Yezîd'i tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٦٩٠٩ - حدثنا أَحْمَدُ بن يَحْيَى بن خَالِدِ بن حَيَّانَ الرَّقِّيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن خَالِدِ بن نَجِيحٍ، أَخْبَرَنِي أَبِي، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ، عَنْ مِشْرَحِ بن هَاعَانَ، عَنْ عُقْبَةَ بن عَامِرٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ بنعْمَةٍ فَأَرَادَ بَقَاءَهَا، فَلْيُكْثِرْ مِنْ قَوْلِ لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ " ثُمَّ قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ﴿وَلَوْلا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ لا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ﴾.

رواه الطبراني وفيه خالد بن نجيح وهو كذاب

16909- Ukbe b. Âmir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim, Allah'ın kendisine verdiği nimetin devam etmesini isterse: «Lâ havle velâ kuvvete illâ billah» sözünü çokça söylesin."* Daha sonra Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şu âyeti okudu: **"Kendi bağına girdiğin zaman: «Bu Allah'tandır, benim kuvvetimle değil, Allah'ın kuvveti ile olmuştur» deseydin ya!"** (Kehf Sur. 39)

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Hâlid b. Necîh hadis uyduran birisidir.[2]

١٦٩١٠ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بَلْجٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ لِي نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ أَدُلُّكَ عَلَى كَنْزٍ مِنْ كَنْزِ الْجَنَّةِ تَحْتَ الْعَرْشِ " . قَالَ قُلْتُ نَعَمْ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي. قَالَ " أَنْ تَقُولَ لاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ " . قَالَ أَبُو بَلْجٍ وَأَحْسِبُ أَنَّهُ قَالَ " فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ أَسْلَمَ عَبْدِي وَاسْتَسْلَمَ " . قَالَ فَقُلْتُ لِعَمْرٍو قَالَ أَبُو بَلْجٍ قَالَ عَمْرٌو قُلْتُ لأَبِي هُرَيْرَةَ لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ. فَقَالَ لاَ إِنَّهَا فِي سُورَةِ الْكَهْفِ ﴿وَلَوْلاَ إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ لاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ﴾

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/301) ve başka bir yolla Buhârî, *et-Târîhu'l-Kebîr*'inde (2/2/123) rivayet etti. Abdullah b. Yezîd, Abdullah b. Mesrûh'tur. İbn Ebî Hâtim'in *el-Cerh ve't-Ta'dîl*'inde (5/174) hakkında bilgi verilirken sadece kendisinden rivayette bulunanlardan bahsedilmiştir.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/310-311) ile *M. el-Evsat*'ta (155) rivayet etti ve: "Bu hadisi, İbn Lehîa'dan Sadece Hâlid b. Necîh rivayet etmiştir" dedi.

قلت : له حديث عند الترمذي غير هذا رواه أحمد والبزار بنحوه إلا أنه قال : " ألا أدلكم على كلمة من كنز الجنة من تحت العرش " ورجالهما رجال الصحيح غير أبي بلج الكبير وهو ثقة.

16910- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bana: *"Ey Ebû Hureyre! Sana, Cennet hazinelerinden bir hazine olan ve Arş'ın altında bulunan bir kelimeyi haber vereyim mi?"* deyince, ben: "Anam babam sana feda olsun! Haber ver, ya Resûlallah!" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"«Lâ havle velâ kuvvete illâ billah» kelimesidir"* buyurdu. Ebû Belc dedi ki: "Zannedersem (Ebû Hureyre) şunu da ekledi: *"Allah: «Kulum Müslüman olup bana teslim oldu» der."*

Ebû Hureyre'ye: *"Lâ havle velâ kuvvete illâ billah"* sözünü Resûlullah mı (sallallahu aleyhi vesellem) söyledi?" diye sorduğumda, Ebû Hureyre: "Hayır! Bu Kehf sûresinde vardır **"Kendi bağına girdiğin zaman: «Bu Allah'tandır, benim kuvvetimle değil, Allah'ın kuvveti ile olmuştur» deseydin ya!"** (Kehf Sur. 39) dedi.

Derim ki; Tirmizî'de ravinin bundan başka bir hadisi vardır.

★Ahmed ve yakın bir metin ve şu ifade ile Bezzâr rivayette bulundu: *"Size Arş'ın altında bulunan Cennet hazinelerinden bir hazine olan bir kelimeyi haber vereyim mi?"*

el-Mu'cemu'l-kebîr'in güvenilir bir ravi olan Ebû Belc dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي الأَذْكَارِ عَقِبَ الصَّلاَةِ

Namazdan Sonra Yapılacak Zikirler

١٦٩١١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ أَنْبَأَنَا عَطَاءُ بْنُ السَّائِبِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا زَوَّجَهُ فَاطِمَةَ بَعَثَ مَعَهُ بِخَمِيلَةٍ وَوِسَادَةٍ مِنْ أَدَمٍ حَشْوُهَا لِيفٌ وَرَحَيَيْنِ وَسِقَاءٍ وَجَرَّتَيْنِ فَقَالَ عَلِيٌّ لِفَاطِمَةَ ذَاتَ يَوْمٍ وَاللَّهِ لَقَدْ سَنَوْتُ حَتَّى لَقَدِ اشْتَكَيْتُ صَدْرِى. قَالَ وَقَدْ جَاءَ اللَّهُ أَبَاكِ بِسَبْيٍ فَاذْهَبِى فَاسْتَخْدِمِيهِ فَقَالَتْ وَأَنَا وَاللَّهِ قَدْ طَحَنْتُ حَتَّى مَجَلَتْ يَدَاىَ فَأَتَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ " مَا جَاءَ بِكِ أَىْ بُنَيَّةُ " . قَالَتْ جِئْتُ لأُسَلِّمَ عَلَيْكَ وَاسْتَحْيَتْ أَنْ تَسْأَلَهُ وَرَجَعَتْ فَقَالَ مَا فَعَلْتِ. قَالَتْ اسْتَحْيَيْتُ أَنْ أَسْأَلَهُ فَأَتَيْنَاهُ جَمِيعاً فَقَالَ عَلِيٌّ يا رَسُولَ اللَّهِ وَاللَّهِ لَقَدْ سَنَوْتُ حَتَّى اشْتَكَيْتُ صَدْرِى. وَقَالَتْ فَاطِمَةُ قَدْ طَحَنْتُ حَتَّى مَجَلَتْ يَدَاىَ وَقَدْ جَاءَكَ اللَّهُ بِسَبْيٍ وَسَعَةٍ فَأَخْدِمْنَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ

---

[1] Ahmed (2/335) ve Bezzâr (3086, 3087, 3088) rivayet etti. Ayrıca Tirmizî'ye (4/289) bakınız. Hâkim, *Müstedrek*'inde (1/517) ve Tayâlisî *Müsned*'inde (2494) rivayet etti.

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " وَاللَّهِ لاَ أُعْطِيكُمَا وَأَدَعُ أَهْلَ الصُّفَّةِ تَطْوَى بُطُونُهُمْ لاَ أَجِدُ مَا أُنْفِقُ عَلَيْهِمْ وَلَكِنِّى أَبِيعُهُمْ وَأُنْفِقُ عَلَيْهِمْ أَثْمَانَهُمْ " . فَرَجَعَا فَأَتَاهُمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ دَخَلاَ فِي قَطِيفَتِهِمَا إِذَا غَطَّتْ رُءُوسَهُمَا تَكَشَّفَتْ أَقْدَامُهُمَا وَإِذَا غَطَّيَا أَقْدَامَهُمَا تَكَشَّفَتْ رُءُوسُهُمَا فَثَارَا فَقَالَ " مَكَانَكُمَا " . ثُمَّ قَالَ " أَلاَ أُخْبِرُكُمَا بِخَيْرٍ مِمَّا سَأَلْتُمَانِى " . قَالاَ بَلَى. فَقَالَ " كَلِمَاتٌ عَلَّمَنِيهِنَّ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ- فَقَالَ- تُسَبِّحَانِ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلاَةٍ عَشْراً وَتَحْمَدَانِ عَشْراً وَتُكَبِّرَانِ عَشْراً وَإِذَا أَوَيْتُمَا إِلَى فِرَاشِكُمَا فَسَبِّحَا ثَلاَثاً وَثَلاَثِينَ وَاحْمَدَا ثَلاَثاً وَثَلاَثِينَ وَكَبِّرَا أَرْبَعاً وَثَلاَثِينَ " . قَالَ فَوَاللَّهِ مَا تَرَكْتُهُنَّ مُنْذُ عَلَّمَنِيهِنَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قَالَ فَقَالَ لَهُ ابْنُ الْكَوَّاءِ وَلاَ لَيْلَةَ صِفِّينَ فَقَالَ قَاتَلَكُمُ اللَّهُ يَا أَهْلَ الْعِرَاقِ نَعَمْ وَلاَ لَيْلَةَ صِفِّينَ.

قلت : في الصحيح بعضه رواه أحمد وفيه عطاء بن السائب وقد سمع منه حماد بن سلمة قبل اختلاطه وبقية رجاله ثقات.

16911- Ali b. Ebî Tâlib anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Fâtıma'yı onunla evlendirdiği zaman, çeyiz olarak onunla bir yaygı, deriden yapılmış ve içi liflerle doldurulmuş bir yastık, bir değirmen ve iki testi yollamıştı. Hz. Ali, bir gün Fâtıma'ya: "Su çekmekten göğsümde ağrı oluştu. Allah, babana (ganimet olarak) köleler nasib etti. Git ve onlardan bir tanesini sana vermesini söyle" dedi. Fâtıma: "Ben de el değirmeni çevirmekten ellerim nasırlaştı" dedi. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey kızım neden geldin?"* diye sordu. Fâtıma: "Halini sormak için geldim" deyip geliş sebebini söylemeye utanarak geri göndü. Ali: "Ne yaptın?" diye sorunca, Fâtıma: "İstemekten utandım" dedi.

İkisi birden Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittiler. Ali: "Ya Resûlallah! Kuyudan su çekmekten göğsümde ağrı oluştu" dedi. Fâtıma da: "El değirmeni çevirmekten ellerim nasırlaştı. Allah sana köleler gönderdi birisini bize hizmet etmesi için ver" dedi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Vallahi, Suffe ehlini karınları açlıktan iki büklüm ve onlara infak edecek bir şey bulamazken kölelerden birini size verip onları bu halde bırakamam. Ben bu köleleri satıp parasını onlara dağıtacağım"* buyurdu. Bunun üzerine, Ali ve Fâtıma geri döndüler. (Daha sonra) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanlarına gittiğinde onları yorganın altına girmiş bir şekilde gördü. Yorgan o kadar kısaydı ki; başlarını örttüklerinde, ayakları, ayaklarını örttüklerinde ise başları açıkta kalıyordu. Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) görünce ikisi de ayaklandılar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yerinizde kalınız"* deyip şöyle devam etti:

"Size, benden istediğiniz şeyden daha hayırlısını haber vereyim mi?" İkisi de: "Evet" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cibrîl, bana iki kelime öğretti. Her namazdan sonra onar defa «Sübhânallah, Elhamdulillah ve Allahu ekber» deyiniz. Yatağınıza girdiğiniz zaman da, otuz üçer defa: «Sübhânallah ve Elhamdulillah» otuz dört defa da «Allahu ekber deyiniz»"* buyurdu.

Ali: "Vallahi! Bunları Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duyduğum zamandan beri hiç terk etmedim" dedi.

İbnu'l-Kevvâ, Hz. Ali'ye: "Sıffîn gecesi de mi?" diye sorunca; Ali: "Allah sizin belanızı versin ey Irak halkı! Evet, o gün de terk etmedim" dedi.

Derim ki; *Sahîh*'te bir kısmı vardır.

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Atâ b. es-Sâib'den, ezberi bozulmadan önce önce Hammâd b. Seleme hadis dinlemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٦٩١٢ – حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ شَبِيبٍ ، وَالْفَضْلُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ، قَالا : نا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ ، قَالَ : أنا شَرِيكٌ ، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ رُفَيْعٍ ، عَنْ أَبِي عُمَرَ الصِّينِيِّ ، عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ ، قَالَتْ : نَزَلَ بِأَبِي الدَّرْدَاءِ ضَيْفٌ ، فَقَالَ : أَمُقِيمٌ فَنُسَرِّحُ أَمْ ظَاعِنٌ فَنَعْلِفُ ؟ ، ثُمَّ قَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَتَاهُ نَاسٌ مِنَ الْفُقَرَاءِ ، فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، ذَهَبَ أَصْحَابُ الأَمْوَالِ بِالدُّنْيَا وَالآخِرَةِ ؛ يُصَلُّونَ كَمَا نُصَلِّي ، وَيَصُومُونَ كَمَا نَصُومُ ، وَيُجَاهِدُونَ ، وَيَتَصَدَّقُونَ وَلا نَتَصَدَّقُ ، فَقَالَ : " يَا أَبَا الدَّرْدَاءِ ، أَلا أَدُلُّكَ عَلَى أَمْرٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ أَدْرَكْتُمْ مَنْ سَبَقَكُمْ ، وَلَمْ يُدْرِكْكُمْ أَحَدٌ إِلا مَنْ قَالَ مِثْلَ قَوْلِكُمْ : تُسَبِّحُ فِي كُلِّ صَلاةٍ ثَلاثًا وَثَلاثِينَ ، وَتَحْمَدُ ثَلاثًا وَثَلاثِينَ ، وَتُكَبِّرُ أَرْبَعًا وَثَلاثِينَ .

رواه أحمد والبزار والطبراني بأسانيد وأحد أسانيد الطبراني رجاله رجال الصحيح

16912- Ümmü'd-Derdâ bildiriyor: Ebu'd-Derdâ'nın yanında bir adam misafir olunca, Ebu'd-Derdâ, adama: "İkamet edeceksen bineğini otlağa bırakalım, yerleşmeyip yoluna devam edeceksen bineğini yemleyelim" dedi. Adam: "Yoluma devam edeceğim" deyince, Ebu'd-Derdâ: "Sana öyle bir azık hazırlayacağım ki; eğer ondan daha hayırlısını bilseydim, sana onu hazırlardım. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip: "Ya Resûlallah! Zenginler dünyada ve âhirette bizi geçtiler. Biz de namaz kılıyoruz, onlar da kılıyor. Biz de oruç tutuyoruz, onlar da tutuyor. Onlar sadaka veriyor, ama biz veremiyoruz" dedim.

---

[1] Ahmed uzun bir metinle (838) ve bir bölümünü (819, 853) rivayet etti.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Senin yaptığını yapanlar hariç, sana, senden önce gelenlerin geçemeyeceği ve senden sonra geleceklerin yetişemeyeceği bir şeyi haber vereyim mi? Her namazdan sonra, Otuz üç defa «Sübhânallah ve Elhamdulillah» otuz dört defa da «Allahu ekber» de."*

★Ahmed, Bezzâr ve Taberânî, değişik isnâdlarla rivayet ettiler. Taberânî'nin isnâdlarından birinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٩١٣ - حَدَّثَنَا الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَبُو كُرَيْب ، ثنا فِرْدَوْسُ بْنُ الأَشْعَرِيِّ ، ثنا مَسْعُودُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، ثنا حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ ، عَنْ مَيْمُونِ بْنِ أَبِي شَبِيب ، عَنْ نَشِيطٍ أَبِي عُمَرَ ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، أَنَّهُ أَتَاهُ نَاسٌ يَتَحَدَّثُونَ إِلَيْهِ ، فَقَالَ : سَأُزَوِّدُكُمْ مَا زَوَّدَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِذَا صَلَّيْتَ : فَسَبِّحْ دُبُرَ كُلِّ صَلاةٍ ثَلاثًا وَثَلاثِينَ ، وَاحْمَدْ ثَلاثًا وَثَلاثِينَ ، وَكَبِّرْ أَرْبَعًا وَثَلاثِينَ ، وَقُلْ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ .

رواه الطبراني وفيه مسعود بن سليمان وهو مجهول

16913- Ebu'd-Derdâ'dan nakledilir: O'nun yanına bazı kimseler gelip konuşmaya başladılar. Ebu'd-Derdâ: "Size, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bana öğrettiği bir şeyi öğreteceğim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Namaz kıldığın zaman, her namazdan sonra otuz üç defa «Sübhânallah ve Elhamdulillah» otuz dört defa da «Allahu ekber» de. Sonra, «Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh, lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu ve huve alâ külli şey'in kadîr. (=Allah'tan başka ilah yoktur, O tektir, O'nun ortağı yoktur, mülk Onundur, hamd Ona aittir. O, her şeye kadirdir)» de."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Mes'ûd b. Süleymân mechuldur.

١٦٩١٤ - وعن أبي الدرداء عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : أمرنا بالتسبيح في أدبار الصلوات ثلاثا وثلاثين تسبيحة وثلاثا وثلاثين تحميدة وأربعا وثلاثين تكبيرة

رواه الطبراني بإسنادين ورجالهما رجال الصحيح

16914- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *" Namazlardan sonra otuz üç defa «Sübhânallah ve Elhamdulillah» otuz dört defa da «Allahu ekber» demekle emrolunduk."*

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

---

[1] Ahmed (5/196; yakın metinle 6/446) ve Bezzâr (3095) rivayet etti. İbnü'l-Mübârek'in *Zühd*'üne (1159) bakınız.

١٦٩١٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ زَكَرِيَّا عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَنْ سَبَّحَ اللَّهَ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلاَةٍ ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ وَحَمِدَ اللَّهَ ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ وَكَبَّرَ اللَّهَ ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ فَتِلْكَ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ ثُمَّ قَالَ تَمَامُ الْمِائَةِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ غُفِرَ لَهُ خَطَايَاهُ وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ.

قلت : هو في الصحيح باختصار رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

16915- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim, her namazdan sonra, otuz üç defa "Sübhânallah, Elhamdulillah ve Allahu ekber" derse bu, doksan dokuz eder. Yüzüncü olarak ta «Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh, lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu ve huve alâ külli şey'in kadîr. (=Allah'tan başka ilah yoktur, O tektir, O'nun ortağı yoktur, mülk Onundur, hamd Ona aittir. O, her şeye kadirdir)" derse, günahları denizdeki köpükler kadar çok olsa bile affedilir."*

Derim ki; Bu hadis *Sahîh*'te muhtasar bir şekilde yer almıştır.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٩١٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا حُيَيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ أَبَا كَثِيرٍ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا ذَرٍّ الْغِفَارِيَّ صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ كَلِمَاتٌ مَنْ ذَكَرَهُنَّ مِائَةَ مَرَّةٍ دُبُرَ كُلِّ صَلاَةٍ اللَّهُ أَكْبَرُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ ثُمَّ لَوْ كَانَتْ خَطَايَاهُ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ لَمَحَتْهُنَّ.

رواه أحمد موقوفا وأبو كثير لم أعرفه وبقية رجاله حديثهم حسن

16916- Benî Hâşim'in azatlısı Ebû Kesîr anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sahabisi Ebû Zer el-Ğifârî dedi ki: "Kim her namazdan sonra yüz defa «Allahu ekber, Sübhanallâh, Elhamdülillâh, Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh ve Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh» derse, günahları denizdeki köpükler kadar çok olsa, bu kelimeler onları siler."

★Ahmed, mevkûf olarak rivayet etti. Ebû Kesîr'i tanımıyorum. Diğer ravilerin hadisleri hasendir.[1]

١٦٩١٧ - حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ سُكَيْنٍ ، نا مُحَمَّدُ بْنُ الزِّبْرِقَانِ ، نا مُوسَى بْنُ عُبَيْدَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بنِ دِينَارٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : اشْتَكَى فُقَرَاءُ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا فُضِّلَ بِهِ أَغْنِيَاؤُهُمْ ، فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ إِخْوَانُنَا صَدَّقُوا تَصْدِيقَنَا ، وَآمَنُوا إِيمَانَنَا ، وَصَامُوا صِيَامَنَا ، وَلَهُمْ أَمْوَالٌ يَتَصَدَّقُونَ مِنْهَا ، وَيَصِلُونَ مِنْهَا الرَّحِمَ ، وَيُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَنَحْنُ مَسَاكِينُ لا نَقْدِرُ عَلَى ذَلِكَ ، فَقَالَ : " أَلا أُخْبِرُكُمْ بِشَيْءٍ إِذَا أَنْتُمْ فَعَلْتُمُوهُ أَدْرَكْتُمْ مِثْلَ فَضْلِهِمْ ؟ قُولُوا : اللَّهُ أَكْبَرُ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلاةٍ إِحْدَى عَشْرَةَ مَرَّةً ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِثْلَ ذَلِكَ ، وَلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ مِثْلَ ذَلِكَ ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ مِثْلَ ذَلِكَ تُدْرِكُوا مِثْلَ فَضْلِهِمْ " ، فَفَعَلُوا فَذَكَرُوا ذَلِكَ لِلأَغْنِيَاءِ فَعَمِلُوا مِثْلَ ذَلِكَ ، فَرَجَعَ الْفُقَرَاءُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرُوا ذَلِكَ لَهُ , فَقَالَ : هَؤُلاءِ إِخْوَانُنَا فَعَلُوا مِثْلَ مَا نَقُولُ ، فَقَالَ : " ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ ، يَا مَعْشَرَ الْفُقَرَاءِ أَلا أُبَشِّرُكُمْ ؟ إِنَّ فُقَرَاءَ الْمُسْلِمِينَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَغْنِيَائِهِمْ بِنِصْفِ يَوْمٍ " خَمْسُ مِائَةِ عَامٍ , وَتَلا مُوسَى بْنُ عُبَيْدَةَ ﴿وَإِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ﴾.

رواه البزار وفيه موسى بن عبيدة الربذي وهو ضعيف.

16917- İbn Ömer bildiriyor: Fakir olan Müslümanlar, zenginlerin (servet bakımından ve sevap kazanma hususunda) kendilerini geçtiğini söyleyerek şöyle dediler: "Ya Resûlallah! Zengin kardeşlerimiz, seni tasdik edip iman ettiler, oruç tuttular, onların sadaka verecek, akrabalarını gözetecek ve Allah yolunda infak edecek malları var. Biz fakir kimselerin buna gücümüz yetmez."

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Size bir şey öğreteyim mi? Bunu yaptığınız takdirde, onların yaptıkları sevaba yetişirsiniz. Her namazdan sonra, on bir defa «Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh, lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu ve huve alâ külli şey'in kadîr. Allahu Ekber. Elhamdulillah, Lâ ilâhe illallah ve Sübhânallah» deyiniz. Onların aldığı sevaba yetişirsiniz."* Sahabe böyle yapıp zenginlere bunu söylediklerinde, zenginler de onlar gibi yapmaya başladılar. Fakir Müslümanlar, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına dönerek durumu ona anlattılar ve şöyle dediler: "Zengin kardeşlerimiz de bizim yaptığımızı yapmaya

---

[1] Ahmed (5/173) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır. İbn Hacer, Ta'cîl'inde (1382) Ebû Kesîr hakkında "Bilinmeyen biridir" dedi. Buhâri onu zikretmiş ama cerhetmemiştir.

başladılar." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu Allah'ın bir fazlü keremidir. Onu dilediğine ihsan eder. Ey fakirler! Size bir müjde vereyim mi? Fakir Müslümanlar, zenginlerden (dünya zamanıyla) yarım gün (âhirette ise) beş yüz yıl önce cennete girerler"* buyurdu. Mûsâ b. Ubeyde, şu âyeti okudu: **"Rabbinin katında bir gün, saydıklarınızdan bin yıl gibidir."** (Hac Sur. 47)

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Mûsâ b. Ubeyde er-Rebezî zayıftır.[1]

١٦٩١٨ - حَدَّثَنَا وَاصِلُ بْنُ عَبْدِ الأَعْلَى الْكُوفِيُّ ، حَدَّثَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ إِسْحَاقَ ، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : زَارَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أُمَّ سُلَيْمٍ فَصَلَّى فِي بَيْتِهَا صَلاَةَ تَطَوُّعٍ ، فَقَالَ : " يَا أُمَّ سُلَيْمٍ ، إِذَا صَلَّيْتِ الْمَكْتُوبَةَ ، فَقُولِي : سُبْحَانَ اللَّهِ عَشْرًا ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ عَشْرًا ، ثُمَّ سَلِي مَا شِئْتِ ، فَإِنَّهُ يَقُولُ لَكِ : نَعَمْ ، ثَلاثَ مَرَّاتٍ .

رواه البزار وأبو يعلى بنحوه إلا أنه قال : فصلى في بيتها صلاة تطوع فقال : " يا أم سليم " وفيه عبد الرحمن بن إسحاق أبو شيبة الواسطي وهو ضعيف

16918- Enes bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ümmü Süleym'i evinde namaz kılarken gördü ve şöyle dedi: *"Ey Ümmü Süleym! Farz namazı kıldığın zaman, onar defa «Sübhânallah, Elhamdulillah ve Allahu ekber» de. Sonra Allah'tan dilediğini iste. Sana: «Evet, evet, evet» denilecektir."*

★Bezzâr ve şu ifadelerle Ebû Ya'lâ rivayette bulundu: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) evimizde nafile namaz kılıp: *"Ey Ümmü Süleym!"* diye çağırdı. Ravilerden Abdurrahmân b. İshâk Ebû Şeybe el-Vâsitî zayıftır.[2]

١٦٩١٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، ثنا أَبُو بَكْرِ بن أَبِي شَيْبَةَ، ثنا مُحَمَّدُ بن فُضَيْلٍ، عَنْ عَطَاءِ بن السَّائِبِ، عَنْ يَحْيَى بن جَعْدَةَ، عَنْ رَجُلٍ حَدَّثَهُ، عَنْ أُمِّ مَالِكٍ الأَنْصَارِيَّةِ الأَنْصَارِيَّةِ:أَنَّهَا جَاءَتْ بِعُكَّةِ سَمْنٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، بلالا فَعَصَرَهَا، ثُمَّ دَفَعَهَا إِلَيْهَا فَرَجَعَتْ، فَإِذَا هِيَ مُمْتَلِئَةٌ، فَأَتَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَتْ: نَزَلَ فِيَّ شَيْءٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: وَمَا ذَاكَ يَا أُمَّ مَالِكٍ؟ فَقَالَتْ: لِمَ رَدَدْتَ إِلَيَّ هَدِيَّتِي فَدَعَا بلالا فَسَأَلَهُ عَنْ ذَلِكَ، فَقَالَ: وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَقَدْ عَصَرْتُهَا حَتَّى اسْتَحْيَيْتُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

[1] Bezzâr (3094) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin İbn Ömer'den sadece bu kanalla rivayet edildiğini biliyoruz. Senedin illeti, Mûsâ b. Ubeyde'dir."

[2] Bezzâr (3096) ve Ebû Ya'lâ (4292) rivayet etti. İkisinde de Hüseyn b. Ebî Süfyân hakkında Ebû Hâtim: "Mechuldur ve zayıftır" der. Bezzâr: "Hüseyn b. Ebî Süfyân'dan, sadece Abdurrahmân b. İshâk'ın rivayette bulunduğunu biliyoruz. Ondan da sadece, birinin senedini verdiği iki hadis rivayet etmiştir" dedi.

وَسَلَّمَ: هَنِيئًا لَكِ يَا أُمَّ مَالِكٍ، هَذِهِ بَرَكَةٌ عَجَّلَ اللَّهُ ثَوَابَهَا، ثُمَّ عَلَّمَهَا فِي دُبُرِ كُلِّ صَلاةٍ سُبْحَانَ اللَّهِ عَشْرًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَشْرًا، وَاللَّهُ أَكْبَرُ عَشْرًا.

رواه الطبراني وفيه عطاء بن السائب ثقة ولكنه اختلط وفيه راو لم يسم وبقية رجاله رجال الصحيح

16919- Ümmü Mâlik el-Ensâriyye'den nakledildiğine göre o, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) tulumun içerisinde yağ getirdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Bilâl'e yağı boşaltmasını emretti. Bilâl, tulumu sıkıp yağı boşaltarak, tulumu Ümmü Mâlik'e verdi. Ümmü Mâlik, eve döndüğünde tulumun yağla dolu olduğunu gördü ve Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) geri dönüp: "Ya Resûlallah! Hakkımda bir şey mi nazil oldu?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ne oldu?"* diye sorunca, Ümmü Mâlik: "Hediyemi neden geri çevirdin?" dedi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Bilâl'i çağırarak durumu sorunca, Bilâl: "Seni hak olarak gönderene yemin ederim ki; tulumu o kadar sıktım ki, içinde bir şey bırakmadım" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ne mutlu sana, ey Ümmü Mâlik! Bu, Allah'ın sana sevabını hemen verdiği bir berekettir"* buyurdu. Sonra kendisine, her namazdan sonra, onar defa "Sübhânallah, Elhamdulillah ve Alllahu ekber" demesini söyledi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Atâ b. es-Sâib güvenilirdir, ama âhir ömründe ezberi bozulmuştur. Senette ismi verilmeyen bir ravi vardır. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٩٢٠ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بن أَيُّوبَ الْعَلافُ , حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن أَبِي مَرْيَمَ , أنا يَحْيَى بن أَيُّوبَ , عَنْ جَعْفَرِ بن رَبِيعَةَ , أَنَّ عَوْنَ بن عَبْدِ اللَّهِ بن عُتْبَةَ , قَالَ: صَلَّى رَجُلٌ إِلَى جَنْبِ عَبْدِ اللَّهِ بن عَمْرِو بن الْعَاصِ , فَسَمِعَهُ حِينَ سَلَّمَ , يَقُولُ:أَنْتَ السَّلامُ , وَمِنْكَ السَّلامُ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلالِ وَالإِكْرَامِ, ثُمَّ صَلَّى إِلَى جَنْبِ عَبْدِ اللَّهِ بن عُمَرَ , فَسَمِعَهُ حِينَ سَلَّمَ , يَقُولُ مِثْلَ ذَلِكَ , فَضَحِكَ الرَّجُلُ , فَقَالَ لَهُ ابْنُ عُمَرَ: مَا أَضْحَكَكَ؟ فَقَالَ: إِنِّي صَلَّيْتُ إِلَى جَنْبِ عَبْدِ اللَّهِ بن عَمْرٍو فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ مِثْلَ مَا قُلْتَ , فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ ذَلِكَ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح .

16920- Avn b. Abdillah b. Utbe bildiriyor: Bir kişi, Abdullah b. Amr b. el-Âs'ın yanında namaz kıldı. Adam, Abdullah'ın selam verdiği zaman: "Allahümme ente's-selâm ve minke's-selâm, tebârekte yâ zelcelâli ve'l-ikrâm (=Allahım! Selâm sensin. Selâmet sendendir. Ey celâl (azamet) ve ikram sahibi (Allahım)! Sen yüceler yücesisin)" dediğini duydu.

Adam, sonra gidip Abdullah b. Ömer'in yanında namaz kıldı. O'nun da selam verince aynı şeyi söylediğini duydu ve adam güldü. İbn Ömer: "Neden gülüyorsun?" diye sorunca, adam: "Abdullah b. Amr'ın yanında namaz kıldım, senin dediğini, onun da söylediğini duydum" dedi. İbn Ömer: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de böyle söylerdi" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٩٢١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى ، حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ أَبِي سِنَانٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي الْهُذَيْلِ ، قَالَ : كَانُوا يُحِبُّونَ إِذَا قَضَى الرَّجُلُ الصَّلاةَ ، أَنْ يَقُولَ : " اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلامُ وَمِنْكَ السَّلامُ ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلالِ وَالإِكْرَامِ.

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح

16921- Abdullah b. Ebi'l-Huzeyl bildiriyor: (Sahabe) kişinin namazdan sonra: "Allâhumme ente's-selâm ve minke's-selâm, tebârekte yâ zelcelâli ve'l-ikrâm (=Allahım! Selâm sensin. Selâmet sendendir. Ey celâl (azamet) ve ikram sahibi (Allahım)! Sen yüceler yücesisin)" demesini müstehap sayarlardı.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٦٩٢٢ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، نا هَارُونُ بْنُ دَاوُدَ النَّجَّارُ الطَّرَسُوسِيُّ ، نا مُحَمَّدُ بْنُ حِمْيَرٍ ، نا مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ الأَلْهَانِيُّ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ قَرَأَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ دُبُرَ كُلِّ صَلاةٍ مَكْتُوبَةٍ لَمْ يَمْنَعْهُ مِنْ دُخُولِ الْجَنَّةِ ، إِلا أَنْ يَمُوتَ.

16922- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, her farz namazın sonunda, Âyetu'l-Kürsî'yi okursa, ölümden başka bir şey, Cennete girmesine mani olamaz."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (13288) rivayet etti.

[2] Ebû Ya'lâ (4720) ve şu ifadelerle mevsûlen İbn Huzeyme *Sahîh*'inde (1/362-363) rivayet etti: Abdullah b. Ebû Huzeyl, İbn Mes'ûd'dan bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ..."

١٦٩٢٣ - وفي رواية : ﴿وَقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ رواه الطبراني في الكبير والأوسط بأسانيد وأحدها جيد

16923- Bir rivayette ibare şöyledir: *"Kim, her farz namazın sonunda, Ayetu'l-Kürsî'yi ve Kul huvallahu ehad'ı (İhlas sûresini) okursa, ölümden başka bir şey onun Cennete girmesine engel olamaz."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında, birisi ceyyid olan, değişik isnâdlarla rivayet etti [1]

١٦٩٢٤ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن هَاشِمٍ الْبَغَوِيُّ ، حَدَّثَنَا كَثِيرُ بن يَحْيَى ، حَدَّثَنَا حَفْصُ بن عُمَرَ الرَّقَاشِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن حَسَنِ بن حَسَنٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ قَرَأَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ فِي دُبُرِ الصَّلاةِ الْمَكْتُوبَةِ كَانَ فِي ذِمَّةِ اللَّهِ إِلَى الصَّلاةِ الأُخْرَى.

رواه الطبراني وإسناده حسن

16924- Hasan b. Ali, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, her farz namazın sonunda, Ayetu'l-Kürsî'yi okursa, diğer namaza kadar Allah'ın zimmetinde (korumasında) olur."*

★Taberânî rivayet etti. İsnâdı hasendir.[2]

١٦٩٢٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى ، حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مَنْصُورٍ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ نَبْهَانَ ، عَنْ أَبِي شَدَّادٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " ثَلاثٌ مَنْ جَاءَ بِهِنَّ مَعَ إِيمَانٍ دَخَلَ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ شَاءَ ، وَزُوِّجَ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ حَيْثُ شَاءَ : مَنْ عَفَا عَنْ قَاتِلِهِ ، وَأَدَّى دَيْنًا خَفِيًّا ، وَقَرَأَ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلاةٍ مَكْتُوبَةٍ عَشْرَ مَرَّاتٍ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ . قَالَ : فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ : أَوْ إِحْدَاهُنَّ يَا رَسُولَ اللهِ ، قَالَ : أَوْ إِحْدَاهُنَّ. رواه أبو يعلى وفيه عمر بن نبهان وهو متروك

16925- Câbir b. Abdillah, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Üç şey vardır ki; imânla beraber bir kimse bunlara sahib olarak gelirse, cennetin dilediği kapısından girer ve dilediği kadar hûri ile evlendirilir: Katilini affeden, gizlice (birinin) borcunu ödeyen ve her farz namazdan sonra on kez İhlâs sûresini okuyan."*

(Câbir b. Abdillah) der ki: Hz. Ebû Bekir: "Ya bunlardan birisi ile gelirse?" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Veya bunlardan birisi ile gelirse"* buyurdu.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7532) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (2733) rivayet etti. Ravilerden Kesîr b. Yahyâ zayıftır.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Ömer b. Nebhân metrûktur.[1]

١٦٩٢٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن رِشْدِينَ الْمِصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمُنْعِمِ بن بَشِيرٍ الأَنْصَارِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن مُحَمَّدٍ الأَنَسِيُّ ، مِنْ وَلَدِ أَنَسٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن زَيْدِ بن أَرْقَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : مَنْ قَالَ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلاةٍ : سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ، وَسَلامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، ثَلاثَ مَرَّاتٍ ، فَقَدِ اكْتَالَ بِالْجَرِيبِ الأَوْفَى مِنَ الأَجْرِ .

رواه الطبراني وفيه عبد المنعم بن بشير وهو ضعيف جدا.

16926- Abdullah b. Zeyd b. Erkam, babasından, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, her namazın ardından üç defa «Sübhâne rabbike Rabbi'l-izzeti amma yesifûn ve selâmün alel-mürselin vel-hamdu lillâhi Rabbi'l-Âlemin (=Senin izzet sahibi Rabbin, onların isnat etmekte oldukları vasıflardan yücedir, münezzehtir. Gönderilen bütün peygamberlere selam olsun! Âlemlerin Rabbi olan Allah'a da hamd olsun)» derse, sevabını tam ölçen bir ölçekle almış olur."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdulmun'im b. Beşîr çok zayıftır.[2]

١٦٩٢٧ - حَدَّثَنَا عُبَيْدٌ الْعِجْلِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن حَرْبٍ النَّسَائِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن يَزِيدَ الْوَاسِطِيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بن عَبْدِ اللَّهِ بن عُبَيْدِ بن عُمَيْرٍ، عَنْ عَمْرِو بن دِينَارٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: كُنَّا نَعْرِفُ انْصِرَافَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، بِقَوْلِهِ: " سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ , وَسَلامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ , وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

رواه الطبراني وفيه محمد بن عبد الله بن عبيد بن عمير وهو متروك.

16927- İbn Abbâs der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) (namazından) çıktığını: *"Sübhâne rabbike Rabbi'l-izzeti amma yesifûn ve selâmün alel-mürselin vel-hamdu lillâhi Rabbi'l-Âlemin (=Senin izzet sahibi Rabbin, onların isnat etmekte oldukları vasıflardan yücedir, münezzehtir. Gönderilen bütün peygamberlere selam olsun! Âlemlerin rabbi olan Allah'a da hamd olsun)»* demesinden anlardık."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Abdillah b. Ubeyd b. Umeyr

[1] Ebû Ya'lâ (1794) ve Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (186/2) rivayet etti. Ravilerden Ebû Şeddâd meçhûldür. *S. ed-Daîfe*'ye (654) bakınız.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (5124) rivayet etti. Ravilerden Taberânî'nin hocası Ahmed b. Rişdeyn hadis uydurmakla suçlanmıştır.

metrûktur.[1]

١٦٩٢٨ - حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ ، أَنَا خَلَفُ بْنُ عُقْبَةَ ، نَا أَبُو الزَّهْرَاءِ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ قَالَ فِي دُبُرِ الصَّلاةِ : سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ ، لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ؛ قَامَ مَغْفُورًا لَهُ.

رواه البزار من رواية أبي الزهراء عن أنس وأبو الزهراء لم أعرفه وبقية رجاله رجال ثقات.

16928- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, namazdan sonra: «Sübhânallahi'l-Azîm ve bihamdihi. Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah» derse affedilmiş bir şekilde yerinden kalkar."*

★Taberânî, Ebu'z-Zehrâ'nın Enes'ten olan rivayetinden nakletti. Ebu'z-Zehrâ'yı tanımıyorum, diğer ravileri güvenilirdir.

١٦٩٢٩ - وعن جابر أن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَاصَلى, قَالَ:لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٍ , اللَّهُمَّ لا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ , وَلا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ , وَلا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ.

رواه البزار وإسناده حسن

16929- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kılarken şöyle buyurduğunu söyler: *"Lâ ilâhe illallahu vahdehû lâ şerîke lehû, lehul-mülkü ve lehul-hamdu yuhyî ve yumîtu ve huve alâ külli şey'in kadîr. Allâhumme lâ mânia limâ a'tayt ve lâ mu'tiye limâ mena'te ve lâ yenfa'u ze'l-ceddi minke'l-ceddu" (=Allah'tan başka ilâh yoktur. Birdir. Ortağı yoktur. Mülk (hâkimiyet) O'nundur. Hamd (övgü) O'nadır. Dirilten ve öldüren O'dur ve her şeye kâdir olan O'dur. Ey Allahım! Senin verdiğine kimse mâni olamaz. Mahrum ettiğine de hiç kimse bir şey veremez. Servet ve şevket sahibinin varlığı, senin inâyetin olmadıkça ona fayda vermez.)*

★Bezzâr rivayet etti. İsnâdı ceyyiddir.[2]

١٦٩٣٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن مُحَمَّدٍ الْخُزَاعِيُّ الأَصْبَهَانِيُّ , حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بن إِبْرَاهِيمَ. حوحَدَّثَنَا أَبُو خَلِيفَةَ الْفَضْلُ بن الْحُبَابِ الْجُمَحِيُّ , حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن عَبْدِ الْوَهَّابِ الْحَجَبِيُّ , قَالا: حَدَّثَنَا يَحْيَى بن عَمْرِو بن مَالِكٍ النُّكْرِيُّ , عَنْ أَبِيهِ , عَنْ أَبِي الْجَوْزَاءِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , إِذَا انْصَرَفَ مِنَ الصَّلاةِ , قَالَ:لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (11221) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3098) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin Câbir'den sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz.

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٍ , اللَّهُمَّ لا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ , وَلا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ , وَلا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ.

رواه البزار والطبراني بنحوه إلا أنه زاد : " يحيي ويميت " . ولم يقل : " بيده الخير " . وإسنادهما حسن

16930- İbn Abbâs der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazdan çıkınca şöyle derdi: *"Lâ ilâhe illallahu vahdehû lâ şerîke lehû, lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu biyedihi'l-hayru ve huve alâ külli şey'in kadîr. Allahumme lâ mânia limâ a'tayt ve lâ mu'tiye limâ mena'te ve lâ yenfa'u ze'l-ceddi minke'l-ceddu" (=Allah'tan başka ilâh yoktur. Birdir. Ortağı yoktur. Mülk (hâkimiyet) O'nundur. Hamd (övgü) O'nadır. Hayrın hepsi O'nun elindedir. Ve her şeye kâdir olan O'dur. Ey Allahım! Senin verdiğine kimse mâni olamaz. Mahrum ettiğine de hiç kimse bir şey veremez. Servet ve şevket sahibinin varlığı, senin inâyetin olmadıkça ona fayda vermez.)*

★Bezzâr ve yakın metinle *"Hayrın hepsi O'nun elindedir"* ifadesi yerine *"O diriltir ve öldürür"* ibaresiyle Taberânî rivayette bulundu. İkisinin de senedi hasendir.[1]

١٦٩٣١ - حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن عَمْرٍو الدِّمَشْقِيُّ، ثنا آدَمُ بن أَبِي إِيَاسٍ، ثنا شَيْبَانُ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنِ الْمُسَيَّبِ بن رَافِعٍ، عَنْ وَرَّادٍ، عَنِ الْمُغِيرَةِ بن شُعْبَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ فِي دُبُرِ الصَّلاةِ:لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ حَيٌّ لا يَمُوتُ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

قلت : هو في الصحيح باختصار رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

16931- Muğîre b. Şu'be, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazdan sonra şöyle dediğini bildiriyor: *"Lâ ilâhe illallahu vahdehû lâ şerîke lehû, lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu yuhyî ve yumîtu ve huve hayyun lâ yemûtu biyedihi'l-hayru ve huve alâ külli şey'in kadîr." (=Allah'tan başka ilâh yoktur. Birdir. Ortağı yoktur. Mülk (hâkimiyet) O'nundur. Hamd (övgü) O'nadır. Dirilten ve öldüren, diri olan ve ölmeyen O'dur. Ve her şeye kâdir olan O'dur.)*

Bu hadis, *Sahîh*'te muhtasar bir şekilde yer almıştır.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

---

[1] Bezzâr (3099) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (12796) rivayet etti. İkisinde de Yahyâ b. Amr b. Mâlik en-Nukrî zayıftır. Bezzâr: "Bu hadisin, İbn Abbâs'tan sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz" dedi.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde, değişik lafız ve rivayetlerle (20/386-397) rivayet etti.

١٦٩٣٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَبْدِ الْوَهَّابِ بن نَجْدَةَ الْحَوْطِيُّ، حَدَّثَنَا أبي، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن عَيَّاشٍ، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بن عَبْدِ اللهِ، عَنْ مَكْحُولٍ، قَالَ: سَمِعْتُ مُعَاوِيَةَ عَلَى الْمِنْبَرِ، يَقُولُ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا انْفَتَلَ مِنَ الصَّلاةِ، قَالَ: " لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ لا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَلا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ.

رواه الطبراني وفيه عبد العزيز بن عبيد الله وهو ضعيف

16932- Mekhûl bildiriyor: Muâviye'nin minberde iken şöyle dediğini duydum: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazı bitirince şöyle derdi: *"Lâ ilâhe illallahu vahdehû lâ şerîke leh, lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu ve huve alâ külli şey'in kadîr. Allahumme lâ mânia limâ a'tayt ve lâ mu'tiye limâ mena'te ve lâ yenfa'u ze'l-ceddi minke'l-ceddu" (=Allah'tan başka ilâh yoktur. Birdir. Ortağı yoktur. Mülk O'nundur. Hamd (övgü) O'na aittir. Her şeye gücü yeten O'dur. Ey Allahım! Senin verdiğine kimse mâni olamaz. Mahrum ettiğine de hiç kimse bir şey veremez. Servet ve şevket sahibinin varlığı, senin inâyetin olmadıkça ona fayda vermez.)*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdulazîz b. Ubeydillah zayıftır.[1]

١٦٩٣٣ - حَدَّثَنَا أَبُو خَلِيفَةَ ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن الْمَدِينِيِّ ، حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بن إِبْرَاهِيمَ بن سَعْدٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ ، حَدَّثَنِي يَزِيدُ بن يَزِيدَ بن جَابِرٍ ، عَنْ مَكْحُولٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن يَعِيشَ ، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : عَشْرٌ مَنْ قَالَهُنَّ فِي دُبُرِ صَلَوَاتِهِ إِذَا صَلَّى : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِهِنَّ عَشْرَ حَسَنَاتٍ ، وَمَحَا عَنْهُ بِهِنَّ عَشْرَ سَيِّئَاتٍ ، وَرَفَعَ لَهُ بِهِنَّ عَشْرَ دَرَجَاتٍ ، وَكُنَّ عِدْلَ عَشْرِ رَقَبَاتٍ وَكُنَّ لَهُ حَرَسًا مِنَ الشَّيْطَانِ حَتَّى يُمْسِيَ ، وَمَنْ قَالَهُنَّ حِينَ يُمْسِي كَانَ مِثْلَ ذَلِكَ حَتَّى يُصْبِحَ .

رواه الطبراني ورجاله ثقات

16933- Ebû Eyyûb, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim namaz kıldıktan sonra şu on şeyi: «Lâ ilâhe illallahu vahdehû lâ şerîke leh, lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu ve huve alâ külli şey'in kadîr» (=Allah'tan başka ilâh yoktur. Birdir. Ortağı yoktur. Mülk O'nundur. Hamd (övgü) O'nadır. Her şeye kâdir olan O'dur) söylerse, Allah o*

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/393) rivayet etti.

kişiye bunun karşılığında on sevap yazar, on günahını siler, derecesini on kat arttırır, on köleyi azad etmiş gibi sevap alır ki, bu kelimeler, akşama kadar şeytana karşı kendisini korur. Bunu akşam söyleyen de aynı şeyi elde eder."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[1]

باب الاستِغْفارُ عقب الصلوات

Namazdan Sonra İstiğfar

١٦٩٣٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ الأَهْوَازِيُّ الْخَطِيبُ ، حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ أَبُو يُوسُفَ الْقَلُوسِيُّ ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُمَيْدٍ الذُّهْلِيُّ ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ فَرْقَدٍ الْقَزَّازُ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُخْتَارِ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ قَالَ دُبُرَ كُلِّ صَلاةٍ : أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لا إِلَهَ إِلا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ، وَأَتُوبُ إِلَيْهِ ، غُفِرَ لَهُ ، وَإِنْ كَانَ فَرَّ مِنَ الزَّحْفِ.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه عمر بن فرقد وهو ضعيف.

16934- Berâ b. Âzib, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, namazdan sonra «Estağfirullah ellezî la ilâhe illa huve'l-hayyu'l-kayyum ve etûbu ileyh» (=Kendisinden başka ilah olmayan, ezeli ve ebedi olan, yarattıklarının bütün işlerini düzenleyen Allah'tan günahlarımı örtmesini diler, ona tövbe ederim)" derse savaş meydanından kaçmış olsa bile günahları affedilir."*

★ Taberânî, *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Amr b. Ferkâd zayıftır.[2]

باب ما يقول بعد ركعتي الفجر

Sabah Namazının Sünnetinden Sonra Söylenecek Dua

١٦٩٣٥ - حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ ، حَدَّثَنَا أَبِي ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي حُمَيْدٍ ، عَنْ أَبِي مَلِيحٍ ، قَالَ : حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَبَاحٍ الأَنْصَارِيُّ ، أَنَّ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ طُلُوعِ الْفَجْرِ ، ثُمَّ يَقُولُ فِي مُصَلاهُ : " اللَّهُمَّ رَبَّ جِبْرِيلَ وَ مِيكَائِيلَ ، وَرَبَّ إِسْرَافِيلَ ، وَرَبَّ مُحَمَّدٍ ، أَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ " ، ثُمَّ يَخْرُجُ إِلَى صَلاتِهِ .

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4092) rivayet etti. İleride gelecek 16955. hadise bakınız.

[2] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (839) rivayet etti. Ravilerden Taberânî'nin hocası Muhammed b. Ya'kûb el-Ehvâzî hakkında bilgi yoktur. İbnu's-Sünnî, *Amelu'l-Yevm vel-Leyle* adlı kitabında, Ebû Ya'lâ tarikiyle (137) rivayet etti. Ondaki ravilerin arasında Amr b. el-Husayn metruktur. Saîd b. Râşid ise zayıftır.

قلت : رواه النسائي بنحوه من غير تقييد بركعتي الفجر رواه أبو يعلى عن شيخه سفيان بن وكيع وهو ضعيف

16935- Hz. Âişe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) tan ağarmadan önce iki rekat namaz kıldıktan sonra namaz kıldığı yerden kalkmadan önce şöyle derdi: *"Cibrîl'in, Mîkâîl'in, İsrâfîl'in ve Muhammed'in Rabbi olan Allahım! Cehennemden sana sığınırım."* Sonra namaz (için Mescid'e) çıkardı.

Nesâî, sabah namazının sünneti kaydını koymadan yakın metinle rivayette bulundu.

★Ebû Ya'lâ, hocası Süfyân b. Vekî'den rivayet etti ki, o da zayıftır.[1]

باب ما يفعل بعد صلاة الصبح والمغرب والعصر

Sabah, Akşam ve İkindi Namazından Sonra Yapılacak Dualar

١٦٩٣٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ أَنْبَأَنَا عَلِيُّ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَبِي طَالِبٍ الضُّبَعِيِّ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " لأَنْ أَقْعُدَ أَذْكُرُ اللهَ وَأُكَبِّرُهُ وَأَحْمَدُهُ وَأُسَبِّحُهُ وَأُهَلِّلُهُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَعْتِقَ رَقَبَتَيْنِ أَوْ أَكْثَرَ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ وَمِنْ بَعْدِ الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ الشَّمْسُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَعْتِقَ أَرْبَعَ رِقَابٍ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ.

16936- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Oturup, güneş çıkana kadar Allah'ı zikretmem, tekbir getirmem, hamd etmem, tesbih etmem ve tehlîl etmem, benim için, İsmâîl'in oğullarından iki kişiyi (veya daha çoğunu) azad etmemden daha sevimlidir.*

İkindiden sonra, güneş batana kadar bunları yapmam ise, İsmâîl'in oğullarından dört kişiyi azad etmemden daha sevimlidir."[2]

١٦٩٣٧ - وفي رواية : حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، وَأَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بن الْمِنْهَالِ، ح وَحَدَّثَنَا يُوسُفُ بن يَعْقُوبَ الْقَاضِي، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بن حَرْبٍ، قَالا: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بن سَلَمَةَ، عَنْ عَلِيِّ بن زَيْدٍ، عَنْ أَبِي طَالِبٍ الضُّبَعِيِّ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لأَنْ أَذْكُرَ اللهَ مِنْ طُلُوعِ الْفَجْرِ إِلَى طُلُوعِ الشَّمْسِ أُكَبِّرُ، وَأُهَلِّلُ، وَأُسَبِّحُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَعْتِقَ أَرْبَعَ رِقَابٍ

---

[1] Ebû Ya'lâ (4779) rivayet etti. Ravilerden Ubeydullah b. Ebî Humeyd el-Huzelî metruktur.

[2] Ahmed (5/255) rivayet etti. Ravilerden Ali b. Zeyd zayıftır.

مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ، وَلأَنْ أَذْكُرَ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ صَلاةِ الْعَصْرِ إِلَى أَنْ تَغِيبَ الشَّمْسُ، أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُعْتِقَ كَذَا وَكَذَا مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ " .

رواه كله أحمد والطبراني بنحو الرواية الثانية وأسانيده حسنة

16937- Bir rivayette ise ifade şöyledir: *"Tan ağarmasından, güneşin doğuşuna kadar, Allah'ı tekbir, tehlîl, tesbîh etmem, İsmâîl'in oğullarından dört kişiyi azad etmemden daha sevgilidir.*

İkindi namazından, güneşin batışına kadar, Allah'ı zikretmem, İsmâîl'in oğullarından şu kadar kişiyi azad etmemden daha sevgilidir."

★Bunun tümünü Ahmed rivayet etti. Taberânî de ikinci rivayetin metnine yakın ifadelerle rivayette bulundu. İkisinin de senedi hasendir.[1]

١٦٩٣٨ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، حَدَّثَنَا الْمُغِيرَةُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحَرَّانِيُّ، حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ مُوسَى بن عَلِيٍّ، عَنْ يَحْيَى بن الْحَارِثِ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ صَلَّى صَلاةَ الْغَدَاةِ فِي جَمَاعَةٍ، ثُمَّ جَلَسَ يَذْكُرُ اللَّهَ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ، ثُمَّ قَامَ فَرَكَعَ رَكْعَتَيْنِ، انْقَلَبَ بِأَجْرِ حَجَّةٍ وَعُمْرَةٍ.

رواه الطبراني وإسناده جيد

16938- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, sabah namazını cemaatle kılar ve oturarak güneş çıkana kadar Allah'ı zikreder, sonra kalkıp iki rekat namaz kılarsa, (mescitten) bir hac ve umre sevabıyla döner."*

★Taberânî rivayet etti. Senedi ceyyiddir.

١٦٩٣٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَمْرٍو الْخَلالُ الْمَكِّيُّ، حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بن حُمَيْدٍ، حَدَّثَنَا مَرْوَانُ مُعَاوِيَةُ، عَنِ الأَحْوَصِ بن حَكِيمٍ، حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ الأَلْهَانِيُّ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، وعُتْبَةَ بن عَبْدٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، كَانَ يَقُولُ: " مَنْ صَلَّى الصُّبْحَ فِي مَسْجِدِ جَمَاعَةٍ، ثُمَّ مَكَثَ حَتَّى يُسَبِّحَ تَسْبِيحَةَ الضُّحَى، كَانَ لَهُ كَأَجْرِ حَاجٍّ وَمُعْتَمِرٍ تَامٌّ لَهُ حَجَّتُهُ وَعُمْرَتُهُ " .

رواه الطبراني وفيه الأحوص بن حكيم وثقه العجلي وغيره وضعفه جماعة وبقية رجاله ثقات وفي بعضهم خلاف لا يضر.

[1] Ahmed (5/253-254) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8028) rivayet etti. İkisinde de Ali b. Zeyd vardır ve zayıftır.

16939- Ebû Umâme ve Utbe b. Abd'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kim, sabah namazını, bir mescitte cemaatle kılar, sonra mescitte oturarak kuşluk vaktine kadar Allah'ı zikrederse, ona makbul tam bir hac ve umre sevabı gibi sevap yazılır"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ahvas b. Hakîm'i İclî ve başkaları güvenilir bulmuş, bazıları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. Bazılarında zararı olmayacak kadar ihtilaf vardır.

١٦٩٤٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عُمَرَ الْهَيَّاجِيُّ ، قَالَ : نَا الْفَضْلُ بن مُوَفَّقٍ ، قَالَ : نَا مَالِكُ بن مِغْوَلٍ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا صَلَّى الْفَجْرَ لَمْ يَقُمْ مِنْ مَجْلِسِهِ حَتَّى تُمْكِنَهُ الصَّلاةُ ، وَقَالَ : مَنْ صَلَّى الصُّبْحَ ، ثُمَّ جَلَسَ فِي مَجْلِسِهِ حَتَّى تُمْكِنَهُ الصَّلاةُ ، كَانَتْ بِمَنْزِلَةِ عُمْرَةٍ وَحَجَّةٍ مُتَقَبَّلَتَيْنِ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه الفضل بن موفق وثقه ابن حبان وضعف حديثه أبو حاتم الرازي وبقية رجاله ثقات

16940- İbn Ömer bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), sabah namazını kıldığı zaman, namaz kılması mümkün olana kadar yerinden kalkmazdı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (bu konuda): *"Kim, sabah namazını kılar, kerahet vakti çıkana kadar yerinde oturursa bu, onun için makbul tam bir hac ve umre gibidir"* buyurdu

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Fadl b. Muvaffak'ı İbn Hibbân güvenilir bulmuş, Ebû Hâtim er-Râzî ise hadisinin zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٦٩٤١ - حَدَّثَنَا شَيْبَانُ بْنُ فَرُّوخَ ، حَدَّثَنَا طِيبُ بْنُ سَلْمَانَ ، قَالَ : سَمِعْتُ عَمْرَةَ ، تَقُولُ سَمِعْتُ أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ ، تَقُولُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " مَنْ صَلَّى الْفَجْرَ أَوْ قَالَ : الْغَدَاةَ فَقَعَدَ فِي مَقْعَدِهِ فَلَمْ يَلْغُ بِشَيْءٍ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا ، وَيَذْكُرُ اللَّهَ حَتَّى يُصَلِّيَ الضُّحَى أَرْبَعَ ، رَكَعَاتٍ خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ لا ذَنْبَ لَهُ .

رواه أبو يعلى والطبراني في الأوسط بنحوه وفيه الطيب بن سلمان وثقه ابن حبان وضعفه الدارقطني وبقية رجال أبي يعلى رجال الصحيح

16941- Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"Bir kimse sabah namazını kıldıktan sonra, yerinde oturup dünya işlerinden hiçbir şey karıştırmaksızın kuşluk vaktine kadar Allah'ı zikreder ve dört rekât kuşluk namazı kılarsa, anasından doğduğu günkü gibi günahından çıkar ve hiç günah işlememiş gibi olur."*

★Ebû Ya'lâ ve yakın metinle Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayette bulundu. Ravilerden Tayyib b. Selmân'ı, İbn Hibbân güvenilir bulmuş, Dârakutnî ise zayıf olduğunu söylemiştir. Ebû Ya'lâ'nın diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٩٤٢ - حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ الرَّبِيعِ ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ ، عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ زِيَادٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ صَلَّى الْعَصْرَ ، فَجَلَسَ يُمْلِي خَيْرًا حَتَّى يُمْسِيَ ، كَانَ أَفْضَلَ مِنْ عِتْقِ ثَمَانِيَةٍ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ

قلت : له حديث عند الترمذي وأبي داود غير هذا . رواه أحمد وأبو يعلى

16942- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim ikindi namazını kılıp, hayır kazanmak maksadıyla akşama kadar oturursa, İsmâîl'in oğullarından sekiz kişiyi azad etmiş olan kişiden daha çok sevap alır."*

Derim ki: Tirmizî ve Ebû Dâvûd'un kitaplarında bundan başka bir hadis vardır.

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etti. [2]

١٦٩٤٣ - وفي رواية لأبي يعلى : حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ ، حَدَّثَنَا حَمَّادٌ ، عَنْ يَزِيدَ الرَّقَاشِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لأَنْ أَجْلِسَ مَعَ قَوْمٍ يَذْكُرُونَ اللَّهَ مِنْ غُدْوَةٍ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ.

وفي رواية أحمد لم يذكر يزيد الرقاشي ورواه أبو يعلى عن المعلى بن زياد عن يزيد الرقاشي ويزيد ضعفه الجمهور وقد وثق

16943- Ebû Ya'lâ'da bulunan bir rivayet ise şöyledir: *"Sabah namazından güneş çıkana kadar, Alllah'ı zikreden bir toplulukla oturmam, benim için, güneşin üzerine doğduğu her şeyden daha sevimlidir."*

Ahmed'in rivayetinde Yezîd er-Rakkâşî yoktur.

★Ebû Ya'lâ, Mu'allâ b. Ziyâd kanalıyla Yezîd er-Rakkâşî'den rivayet etti. Çoğunluk, Yezîd'in zayıf olduğunu söylemiş, ama güvenilir olduğunu söyleyenler de vardır.[3]

١٦٩٤٤ - حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ الصَّبَّاحِ ، حَدَّثَنَا أَبُو عُبَيْدَةَ ، عَنْ مُحْتَسِبٍ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لأَنْ أَقْعُدَ مَعَ أَقْوَامٍ يَذْكُرُونَ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ صَلاةِ الْفَجْرِ إِلَى أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُعْتِقَ أَرْبَعَةً مِنْ بَنِي إِسْمَاعِيلَ ، دِيَةُ كُلِّ رَجُلٍ مِنْهُمُ اثْنَا عَشَرَ

---

[1] Ebû Ya'lâ (4365) rivayet etti. Tayyib'i Taberânî de güvenilir bulmuştur.
[2] Ahmed (3/562) ve Ebû Ya'lâ (4087, 4126) rivayet etti.
[3] Ebû Ya'lâ (4125) rivayet etti. Mu'allâ b. Ziyâd, senedinden sâkıt olmuştur.

أَلْفًا . وَلأَنْ أَقْعُدَ مَعَ أَقْوَامٍ يَذْكُرُونَ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ صَلاةِ الْعَصْرِ إِلَى أَنْ تَغْرُبَ الشَّمْسُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُعْتِقَ أَرْبَعَةً مِنْ بَنِي إِسْمَاعِيلَ ، دِيَةُ كُلِّ رَجُلٍ مِنْهُمُ اثْنَا عَشَرَ أَلْفًا.

قلت : رواه أبو داود باختصار رواه أبو يعلى وفيه محتسب أبو عائذ وثقه ابن حبان وضعفه غيره وبقية رجاله ثقات

16944- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sabah namazından, güneş çıkana kadar, Alllah'ı zikreden bir toplulukla oturmam, benim için, her biri için on iki bin dirhem vererek Hz. İsmail evladından dört köleyi azad etmemden daha hoştur. İkindi namazından sonra güneş batıncaya kadar Allah'ı zikreden cemaatle birlikte oturmam, bana her biri için on iki bin dirhem vererek Hz. İsmail evladından dört köleyi azad etmemden daha hoştur."*

Ebû Dâvûd muhtasar bir şekilde rivayet etti.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Muhtesib Ebû Âid'i, İbn Hibbân güvenilir bulmuş, başkaları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٦٩٤٥ - حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ مُوسَى ، حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ ، حَدَّثَنِي أَبُو الْحَجَّاجِ المهري ، حَدَّثَنِي زَبَّانُ بْنُ فَائِدٍ ، عَنْ سَهْلِ بْنِ مُعَاذٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ صَلَّى صَلاةَ الْفَجْرِ ، ثُمَّ قَعَدَ يَذْكُرُ اللَّهَ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ ، وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ .

قلت : رواه أبو داود باختصار قوله : " وجبت له الجنة " رواه أبو يعلى وفيه زبان بن فايد ضعفه الجمهور وقال أبو حاتم : صالح وبقية رجاله حديثهم حسن

16945- Muâz b. Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Sabah namazını kılıp, güneş doğana kadar oturarak Allah'ı zikreden kişiye Cennet vacip olur."*

Ebû Dâvûd, *"Cennet ona vacip olur"* kısmını muhtasar olarak rivayet etti.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Zebbân b. Fâid'i çoğunluk zayıf bulmuş, Ebû Hâtim ise, hadislerinin uygun olduğunu söylemiştir. Diğer ravilerin hadisleri hasendir.[2]

١٦٩٤٦ - حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ بن دَاوُدَ، حَدَّثَنَا خَالِدُ بن نِزَارٍ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بن أَبِي حُمَيْدٍ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بن سَعْدٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " لأَنْ أَشْهَدَ الصُّبْحَ، ثُمَّ أَجْلِسَ أَذْكُرُ اللَّهَ

---

1 Ebû Ya'lâ, Muhtesib'in yoluyla Sabit'ten (3392) rivayet etti. İbn Adiyy: "Muhtesib, Sâbit'ten hıfzedilmeyen hadisler rivayet eder."

2 Ebû Ya'lâ (1487) rivayet etti. Ravilerden Bakiyye b. el-Velîd müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder.

حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ، أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَحْمِلَ عَلَى جِيَادِ الْخَيْلِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ.

رواه الطبراني بأسانيد في الكبير والأوسط وأسانيده ضعيفة في بعضها محمد بن أبي حميد وفي بعضها المقدام بن داود وغيره وكلهم ضعفاء

16946- Sehl b. Sa'd es-Sâidî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sabaha (namazına) yetişip, oturarak güneş çıkana kadar Allah'ı zikretmem, benim için güneş çıkana kadar Allah yolunda savaşa çıkacak atları hazırlamamdan daha sevimlidir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında değişik isnâdlarla rivayet etti. İsnâdları zayıftır. Bazılarında Muhammed b. Humeyd, bazılarında ise Mikdâm b. Dâvûd ve başkaları vardır ve hepsi zayıftır.[1]

١٦٩٤٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زِيَادٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نَا إِسْحَاقُ بْنُ سُلَيْمَانَ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي حُمَيْدٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ الْعَبَّاسَ بْنَ سَهْلٍ ، يَقُولُ : كُنْتُ كَثِيرًا أُجَالِسُ ابْنَ عَبَّاسٍ ، فَحَدَّثَنِي عَنْ أَبِيهِ الْعَبَّاسِ : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لأَنْ أَجْلِسَ مِنْ صَلاةِ الْغَدَاةِ إِلَى أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَعْتِقَ أَرْبَعَ رِقَابٍ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ .

رواه البزار والطبراني إلا أنه قال : لأن أصلي الغداة وأذكر الله تعالى حتى تطلع الشمس أحب إلي من شد على الخيل في سبيل الله حتى تطلع الشمس

وفي إسنادهما محمد بن أبي حميد وهو ضعيف

16947- Abbâs b. Abdilmuttalib, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sabah namazından, güneşin doğuşuna kadar oturmam (ve Allah'ı zikretmem), benim için Hz. İsmail evladından dört köleyi azad etmemden daha sevgilidir."*

★Bezzâr ve şu ifade ile Taberânî rivayet etti: *"Sabah namazını kılıp güneşin doğuşuna kadar, Allah'ı zikretmem, benim için güneş çıkana kadar Allah yolunda savaşa çıkacak atları hazırlamamdan daha sevimlidir."*

Senetlerindeki Muhammed b. Ebî Humeyd zayıftır.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (5761) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3090) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, İshâk, İbn Ebî Humeyd'ten, Abbâs'tan, İbn Sehl'den, babasından rivayet etti. Bu rivayetinde İshâk'ı destekleyen birini bilmiyoruz.

١٦٩٤٨ - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ مُجَاهِدٍ الْبَصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا الْمُنْذِرُ بْنُ الْوَلِيدِ الْجَارُودِيُّ ، حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ أَبِي جَعْفَرٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُحَادَةَ ، عَنِ الْحَكَمِ بْنِ عُتَيْبَةَ ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ ، قَالَ : سَمِعْتُ جَدِّي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَا مِنْ عَبْدٍ يُصَلِّي صَلاةَ الصُّبْحِ ، ثُمَّ يَجْلِسُ يَذْكُرُ اللَّهَ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ إِلا كَانَ ذَلِكَ لَهُ حِجَابًا مِنَ النَّارِ.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه الحسن بن أبي جعفر الجفري وهو ضعيف من قبل حفظه وهو في نفسه صدوق وبقية رجاله رجال الصحيح.

16948- Hasan b. Ali der ki: Dedem Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"Kim, sabah namazını kılıp sonra oturarak güneşin doğuşuna kadar Allah'ı zikrederse, bu hareketi, kendisi için cehennemle arasında perde olur."*

★Taberânî, *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Hasan b. Ebî Câfer el-Cefrî ezber yönünden zayıftır. Ama kendisi dürüsttür. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٦٩٤٩ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الْحَرَشِيُّ ، قَالَ : نا هُبَيْرَةُ بْنُ حُدَيْرٍ الْعَدَوِيُّ ، قَالَ : نا سَعْدٌ الْحَذَّاءُ ، عَنْ عُمَيْرِ بْنِ الْمَأْمُومِ ، قَالَ : أَتَيْتُ الْمَدِينَةَ أَزُورُ ابْنَةَ عَمٍّ لِي تَحْتَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ ، فَشَهِدْتُ مَعَهُ صَلاةَ الصُّبْحِ فِي مَسْجِدِ الرَّسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَأَصْبَحَ ابْنُ الزُّبَيْرِ قَدْ أَوْلَمَ ، فَأَتَى رَسُولُ ابْنِ الزُّبَيْرِ ، فَقَالَ : يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ، إِنَّ ابْنَ الزُّبَيْرِ أَصْبَحَ قَدْ أَوْلَمَ ، وَقَدْ أَرْسَلَنِي إِلَيْكَ ، فَلَمْ يَلْتَفِتْ إِلَيْهِ ، فَطَافَ فِي الْمَسْجِدِ فَتَفَرَّى الْخَلْقَ يَدْعُوهُمْ ، ثُمَّ رَجَعَ إِلَى الْحَسَنِ ، فَقَالَ : يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ، ابْنُ الزُّبَيْرِ قَدْ أَوْلَمَ ، وَقَدْ أَرْسَلَنِي إِلَيْكَ ، فَالْتَفَتَ إِلَيَّ ، فَقَالَ : هَلْ طَلَعَتِ الشَّمْسُ ، قِيلَ : لا أَحْسَبُ إِلا قَدْ طَلَعَتْ ، فَقَالَ : الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْلَعَهَا مِنْ مَطْلِعِهَا ، ثُمَّ قَالَ : سَمِعْتُ أَبِي وَجَدِّي ، يَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنْ صَلَّى الْغَدَاةَ ثُمَّ قَعَدَ يَذْكُرُ اللَّهَ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ ، جَعَلَ اللَّهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّارِ سِتْرًا " ، ثُمَّ قَالَ : قُومُوا فَأَجِيبُوا ابْنَ الزُّبَيْرِ ، فَلَمَّا انْتَهَيْنَا إِلَى الْبَابِ تَلَقَّاهُ ابْنُ الزُّبَيْرِ عَلَى الْبَابِ ، فَقَالَ : يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ، أَبْطَأْتَ عَنِّي فِي هَذَا الْيَوْمِ ، فَقَالَ : أَمَا إِنِّي قَدْ أَجَبْتُكُمْ إِنِّي صَائِمٌ ، ثُمَّ قَالَ : فَهَا هُنَا تُحْفَةٌ ، فَقَالَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ : سَمِعْتُ أَبِي وَجَدِّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ :

---

[1] Taberânî, Es-Sağîr'inde (1138) rivayet etti. Ravilerden Taberânî'nin hocası Ya'kûb b. Mücâhid el-Basrî hakkında bilgi yoktur. İbnu's-Sünni, Bir gün ve gecede yapılacak ameller adlı kitabında Cefrî'nin tarikiyle (146) rivayet etti.

" تُحْفَةُ الصَّائِمِ الزَّائِرِ أَنْ تُغَلَّفَ لِحْيَتُهُ وَتُجَمَّرَ ثِيَابُهُ وَتُذَرَّرَ ، وَتُحْفَةُ الْمَرْأَةِ الصَّائِمَةِ الزَّائِرَةِ أَنْ تُمَشَّطَ رَأْسُهَا ، وَتُجَمَّرَ ثِيَابُهَا وَتُذَرَّرَ " ، قَالَ : قُلْتُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ، أَعِدْ عَلَيَّ الْحَدِيثَ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبِي وَجَدِّي ، يَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنْ أَدَامَ الاخْتِلافَ إِلَى الْمَسْجِدِ أَصَابَ آيَةً مُحْكَمَةً ، أَوْ رَحْمَةً مُنْتَظَرَةً ، أَوْ عِلْمًا مُسْتَطْرَفًا ، أَوْ كَلِمَةً تَزِيدُهُ هُدًى ، أَوْ تَرُدُّهُ عَنْ رَدي ، أَوْ يَدَعُ الذُّنُوبَ خَشْيَةً أَوْ حَيَاءً.

رواه البزار وفيه سعيد بن طريف الحداء وهو متروك

16949- Umeyr b. el-Me'mûm bildiriyor: Amcam kızı ve Hasan b. Ali'nin hanımı olan birini ziyaret etmek için Medine'ye gittim. Sabah namazını, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Mescid'inde Hasan b. Ali'yle beraber kıldım. İbnu'z-Zübeyr de ziyafet vermişti. İbnu'z-Zübeyr'in gönderdiği elçi gelip: "Ey Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) torunu! İbnu'z-Zübeyr ziyafet verdi ve beni sana gönderdi" dedi.

Hasan, bana dönüp: "Güneş doğdu mu?" diye sordu. Ben: "Zannedersem doğdu" diye cevap verince, Hasan: "Güneşi yerinden çıkaran Allah'a hamd olsun" deyip şöyle devam etti: "Babamın ve dedemin yani Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediklerini duydum: *"Kim sabah namazını kılar, sonra güneş doğana kadar oturup Allah'ı zikrederse, Allah, cehennemle kendisi arasında bir perde yapar."*

Hasan sonra şöyle dedi: "Kalkın ve İbnu'z-Zübeyr'in davetine icabet edin." İbnu'z-Zübeyr'in kapısının yanına gelince, İbnu'z-Zübeyr onu kapıda karşılayıp: "Ey Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) oğlu! Bu gün yanıma gelmekte geciktin" deyince, Hasan: "Ben oruçlu olduğum halde davetinize icabet ettim" dedi. İbnu'z-Zübeyr: "Yemeğimize buyurun" deyince, Hasan b. Ali: "Babam ve Dedem'in- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem)- şöyle dediğini duydum: *"Oruçlunun ziyafeti; koku sürmesi, sakalını düzeltmesi elbiselerine güzel kokular sürmesidir"* dedi.

(Umeyr) dedi ki: Hasan'a: "Bana söylediğin hadisi tekrar et" dediğimde şöyle dedi: "Babam ve Dedem'i yani Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derken duydum: *"Mescide devam eden kişi muhkem bir âyetle veya, kendisini bekleyen bir rahmetle ya da yeni öğreneceği bir şeyle veya hidayetini arttıracak veya onu kötülükten uzaklaştıracak bir sözle karşılaşır. Ya da Allah korkusundan veya utancından günahları bırakır."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Sa'd b. Tarîf el-Hazzâ metrûktur.[1]

١٦٩٥٠ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : بَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ ، وَأَبُو بَكْرٍ ، وَابْنُ مَسْعُودٍ ، وَمُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ ، وَنُعَيْمُ بْنُ سَلامٍ ، إِذْ قَدِمَ بَرِيدٌ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مِنْ بَعْثٍ بَعَثَهُ ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا رَأَيْتُ بَعْثًا أَسْرَعَ إِيَابًا ، وَلا أَكْثَرَ مَغْنَمًا مِنْ هَؤُلاءِ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " يَا أَبَا بَكْرٍ ، أَلا أَدُلُّكَ عَلَى مَا هُوَ أَسْرَعُ إِيَابًا ، وَأَكْثَرُ مَغْنَمًا ؟ مَنْ صَلَّى الْغَدَاةَ فِي جَمَاعَةٍ ثُمَّ ذَكَرَ اللَّهَ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ .

رواه البزار وفيه حميد مولى ابن علقمة وهو ضعيف

16950- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr, İbn Mes'ûd, Muâz b. Cebel ve Nu'aym b. Selâm beraber oturmuşken, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) göndermiş olduğu bir müfrezeden bir elçi geldi. Ebû Bekr: "Ya Resûlallah! Bundan daha hızlı dönen ve çok ganimet getiren bir heyet görmedik" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ebû Bekr! Sana daha hızlı dönen ve daha güzel ganimetler getiren bir şeyi söyleyeyim mi? Sabah namazını cemaatle kılıp güneşin doğuşuna kadar Allah'ı zikretmektir"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden İbn Alkame'nin azatlısı Humeyd zayıftır.[2]

١٦٩٥١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِى عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ وَقَدْ صَلَّى الْفَجْرَ وَهُوَ جَالِسٌ فِى الْمَسْجِدِ فَقُلْتُ لَوْ قُمْتَ إِلَى فِرَاشِكَ كَانَ أَوْطَأَ لَكَ. فَقَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " مَنْ صَلَّى الْفَجْرَ ثُمَّ جَلَسَ فِى مُصَلاَّهُ صَلَّتْ عَلَيْهِ الْمَلاَئِكَةُ وَصَلاَتُهُمْ عَلَيْهِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ اللَّهُمَّ ارْحَمْهُ. وَمَنْ يَنْتَظِرِ الصَّلاَةَ صَلَّتْ عَلَيْهِ الْمَلاَئِكَةُ وَصَلاَتُهُمْ عَلَيْهِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ اللَّهُمَّ ارْحَمْهُ.

رواه البزار وعطاء بن السائب قد اختلط

[1] Bezzâr (3091) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisi Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sadece bu kanalla biliyoruz. Sa'd el-Huzâî Sa'd b. Turayf'tır. Umeyr b. el-Me'mûm'dan sadece Sa'd'ın rivayette bulunduğunu biliyoruz."

[2] Bezzâr (3092) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadiste Humeyd'e mütâbat edeni görmedik. Atâ'dan, Ebû Hureyre'den, ondan başkasının da bu hadisi rivayet ettiğini bilmiyoruz."

16951- Atâ b. es-Sâib bildiriyor: Sabah namazını kılmış mescitte oturmakta olan Ebû Abdirrahmân es-Sülemî'nin yanına girdim ve: "Eğer yatağına gitseydin senin için daha güzel olurdu" dedim. Bana şöyle dedi: Hz. Ali'nin, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle naklettiğini duydum:

"Kim, sabah namazını kılıp, namazgâhında oturursa, melekler onun için şöyle dua ederler: «Allahım! Ona mağfiret et. Allahım! Ona rahmet et» Kim oturup namaz vaktinin gelmesini beklerse, melekler ona da şöyle dua eder: «Allahım! Ona mağfiret et. Allahım! Ona rahmet et. »"

★Bezzâr rivayet etti. Atâ b. eṣ-Sâib'in âhir ömründe ezberi bozulmuştur.

١٦٩٥٢ - حَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ السَّمْسَارُ الْحِمْصِيُّ الْحَافِظُ ، حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ بَكَّارٍ الْبَرَّادُ ، حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ رَوْحٍ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ الأَبْرَشُ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ الزُّبَيْدِيِّ ، عَنْ عَدِيِّ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَبُو أَبِي الْهَيْثَمِ بْنِ عَدِيٍّ ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدَ ، عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ ، " أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، كَانَ إِذَا صَلَّى الصُّبْحَ جَلَسَ يَذْكُرُ اللَّهَ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ.

قلت : هو في الصحيح غير قوله : يذكر الله رواه الطبراني في الصغير ورجاله ثقات

16952- Câbir b. Semure der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazını kıldıktan sonra, oturup güneşin doğuşuna kadar Allah'ı zikrederdi."

Derim ki; *Sahîh*'te, Allah'ı zikreder şeklinde değildir.

★Taberânî, *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

١٦٩٥٣ - حَدَّثَنَا أَبُو خَلِيفَةَ ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن الْمَدِينِيِّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن بِشْرٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ إِسْمَاعِيلَ ، ذَكَرَهُ عَنْ قَيْسِ بن أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ مُدْرِكِ بن عَوْفٍ ، قَالَ : مَرَرْتُ بِبِلالٍ وَهُوَ جَالِسٌ حِينَ صَلاةِ الْغَدَاةِ ، قُلْتُ : مَا يَحْبِسُكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ؟ ، قَالَ : أَنْتَظِرُ طُلُوعَ الشَّمْسِ .

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير مدرك بن عوف البجلي وهو ثقة

16953- Mudrik b. Avf bildiriyor: Sabah namazını kılıp oturan Bilâl'e uğradım ve: "Ey Ebû Abdillah! Neden oturuyorsun?" diye sordum. Bilâl: "Güneşin doğuşunu bekliyorum" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Mudrik b. Avf el-Becelî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr*'inde (1189) rivayet etti.

١٦٩٥٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بن الْمِنْهَالِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بن سَلَمَةَ، عَنْ مُغِيرَةَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، حَدَّثَنِي مَنْ رَأَى ابْنَ مَسْعُودٍ: صَلَّى الْفَجْرَ، ثُمَّ قَعَدَ فَلَمْ يَقُمْ لِصَلاةٍ حَتَّى نُودِيَ بِالظُّهْرِ فَقَامَ فَصَلَّى أَرْبَعًا.

رواه الطبراني وشيخ إبراهيم لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح

16954- İbrâhîm en-Nehaî der ki: İbn Mes'ûd'u gören birisi bana anlattı: "İbn Mes'ûd, sabah namazını kılıp oturdu. Öğle ezanı okunana kadar namaz kılmak için kalkmadı. Ezan okununca, kalkıp dört rekat namaz kıldı."

★Taberânî rivayet etti. İbrâhîm'in hocasını tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

بَابُ مَا يَقُولُ بَعْدَ صَلاَةِ الصُّبْحِ وَالْمَغْرِبِ

Sabah ve Akşam Namazından Sonra Söylenecek Dualar

١٦٩٥٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الرَّازِيُّ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُخَيْمِرَةَ عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ يَعِيشَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الأَنْصَارِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَنْ قَالَ إِذَا صَلَّى الصُّبْحَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ عَشْرَ مَرَّاتٍ كُنَّ كَعَدْلِ أَرْبَعِ رِقَابٍ وَكُتِبَ لَهُ بِهِنَّ عَشْرُ حَسَنَاتٍ وَمُحِيَ عَنْهُ بِهِنَّ عَشْرُ سَيِّئَاتٍ وَرُفِعَ لَهُ بِهِنَّ عَشْرُ دَرَجَاتٍ وَكُنَّ لَهُ حَرَساً مِنَ الشَّيْطَانِ حَتَّى يُمْسِيَ وَإِذَا قَالَهَا بَعْدَ الْمَغْرِبِ فَمِثْلُ ذَلِكَ.

رواه أحمد الطبراني باختصار وفي إسناد أحمد محمد بن إسحاق وهو مدلس وفي إسناد الطبراني محمد بن أبي ليلى وهو ثقة سيئ الحفظ وبقية رجالهما ثقات

16955- Ebû Eyyûb el-Ensârî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim namaz kıldıktan sonra on defa: «Lâ ilâhe illallahu vahdehû lâ şerîke leh, lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu ve huve alâ külli şey'in kadîr» (=Allah'tan başka ilâh yoktur. Birdir. Ortağı yoktur. Mülk (hâkimiyet) O'nundur. Hamd (övgü) O'na aittir. Her şeye gücü yeten O'dur) derse, Allah o kişiye bunun karşılığında, dört kişiyi azad etme sevabı verir, on sevap yazar, on günahını siler, bu kelimeler, akşama kadar şeytana karşı kendisini korur. Bunu akşam söyleyen de aynı şeyleri elde eder."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (9181) rivayet etti.

★Ahmed ve kısa metinle Taberânî rivayet etti. Ahmed'in senedinde, Muhammed b. İshâk müdellistir. Taberânî'nin senedinde Muhammed b. Ebî Leylâ güvenilirdir, ama ezberi kötüdür. İkisinin de diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٦٩٥٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِى حُسَيْنٍ الْمَكِّىُّ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ غَنْمٍ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ " مَنْ قَالَ قَبْلَ أَنْ يَنْصَرِفَ وَيَثْنِىَ رِجْلَهُ مِنْ صَلاَةِ الْمَغْرِبِ وَالصُّبْحِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ يُحْيِى وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ عَشْرَ مَرَّاتٍ كُتِبَ لَهُ بِكُلِّ وَاحِدَةٍ عَشْرُ حَسَنَاتٍ وَمُحِيَتْ عَنْهُ عَشْرُ سَيِّئَاتٍ وَرُفِعَ لَهُ عَشْرُ دَرَجَاتٍ وَكَانَتْ حِرْزاً مِنْ كُلِّ مَكْرُوهٍ وَحِرْزاً مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ وَلَمْ يَحِلَّ لِذَنْبٍ يُدْرِكُهُ إِلاَّ الشِّرْكَ وَكَانَ مِنْ أَفْضَلِ النَّاسِ عَمَلاً إِلاَّ رَجُلاً يَفْضُلُهُ يَقُولُ أَفْضَلَ مِمَّا قَالَ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير شهر بن حوشب وحديثه حسن .

16956- Abdurrahmân b. Ğanm, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Her kim sabah namazından sonra, kalkmadan önce ayağını kıvırarak oturur ve on kere: «Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh. Lehu'l-mülkü ve lehul-hamdu bi-yedihi'l-hayru, yuhyi ve yumît. Ve huve âlâ külli şey'in kadîr (=Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. Sadece o vardır. O'nun ortağı yoktur. Mülk sadece O'nundur, hamd da sadece O'na mahsustur. O hayat vericidir, öldürücüdür ve O her şeye gücü yetendir)» derse, her defa için kendisine on sevap yazılır. On günahı silinir, derecesi on derece yükseltilir. Şeytanın şerrinden korunmuş olur, o gün boyunca onu Allah'a şirk koşmaktan başka bir günahın helak etmesi mümkün olmaz ve kendisinden daha fazla söyleyen dışında, insanların amel yönünden en faziletlisi olur."*

★Ahmed rivayet etti. Şehr b. Havşeb dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Onun da hadisi hasendir.

١٦٩٥٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ حَدَّثَنِى شَهْرٌ قَالَ سَمِعْتُ أُمَّ سَلَمَةَ تُحَدِّثُ زَعَمَتْ أَنَّ فَاطِمَةَ جَاءَتْ إِلَى نَبِىِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَشْتَكِى إِلَيْهِ الْخِدْمَةَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَاللَّهِ لَقَدْ مَجِلَتْ يَدَاىَ مِنَ الرَّحَى أَطْحَنُ مَرَّةً وَأَعْجِنُ مَرَّةً. فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِنْ يَرْزُقْكِ اللَّهُ شَيْئاً يَأْتِكِ وَسَأَدُلُّكِ عَلَى خَيْرٍ مِنْ ذَلِكَ إِذَا لَزِمْتِ مَضْجَعَكِ فَسَبِّحِى اللَّهَ ثَلاَثاً وَثَلاَثِينَ وَكَبِّرِى ثَلاَثاً وَثَلاَثِينَ وَاحْمَدِى أَرْبَعاً وَثَلاَثِينَ فَذَلِكَ

[1] Ahmed (5/415), Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4015; uzun mahzuru olmayan isnâdla 4092) rivayet etti. İbn İshâk, işittiğini sarahaten ifade etmiştir. Bundan sonra gelecek olan 16933. hadise bakın.

مِائَةٌ فَهُوَ خَيْرٌ لَكِ مِنَ الْخَادِمِ وَإِذَا صَلَّيْتِ صَلاَةَ الصُّبْحِ فَقُولِي لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ عَشْرَ مَرَّاتٍ بَعْدَ صَلاَةِ الصُّبْحِ وَعَشْرَ مَرَّاتٍ بَعْدَ صَلاَةِ الْمَغْرِبِ فَإِنَّ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ تُكْتَبُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ وَتَحُطُّ عَشْرَ سَيِّئَاتٍ وَكُلُّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ كَعِتْقِ رَقَبَةٍ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ وَلاَ يَحِلُّ لِذَنْبٍ كُسِبَ ذَلِكَ الْيَوْمَ أَنْ يُدْرِكَهُ إِلاَّ أَنْ يَكُونَ الشِّرْكُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ وَهُوَ حَرَسُكِ مَا بَيْنَ أَنْ تَقُولِيهِ غُدْوَةً إِلَى أَنْ تَقُولِيهِ عَشِيَّةً مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَمِنْ كُلِّ سُوءٍ.

رواه أحمد والطبراني بنحوه أخصر منه وقال : " هي تحرسك " . مكان " وهو " . وإسنادهما حسن

16957- Ümmü Seleme bildiriyor: Hz. Fâtıma, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip çalışmaktan dolayı düştüğü halden şikâyet ederek: "Ya Resûlallah! El değirmeni çevirmekten ellerim nasırlaştı. Bir taraftan un öğütüyor, diğer taraftan hamur yoğuruyorum (Bana bir hizmetçi versen)" dedi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah sana bir şey nasib ettiğinde o, sana gelir. Ben sana bundan daha hayırlısını haber vereceğim. Yatağına girdiğin zaman otuz üç defa «Sübhânallah», otuz üç defa «Allahu ekber» ve otuz dört defa da «Elhamdu lillah» de; bu zikir yüz defadır. Bu senin için hizmetçiden daha hayırlıdır. Sabah namazından sonra on defa, akşam namazından sonra da on defa: «Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh. Lehu'l-mülkü ve lehul-hamdu bi-yedihi'l-hayru, yuhyi ve yumît. Ve huve âlâ külli şey'in kadîr (=Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. Sadece o vardır. O'nun ortağı yoktur. Mülk sadece O'nundur, hamd da sadece O'na mahsustur. O hayat vericidir, öldürücüdür ve O her şeye gücü yetendir)» de. Bunların her biri karşılığında, on sevap yazılır, on günah silinir, her biri için İsmâîl'in oğullarından birini azad etmiş gibi sevap alırsın. Allah'a şirk koşmaktan başka bir günahın seni helak etmesi mümkün olmaz. Lâ ilâhe illallahu vahdehû lâ şerîke lehû" sabah söylediğinde, akşam vakti bir daha söyleyene kadar seni her şeytandan ve kötülükten korur."*

★Ahmed ve yakın metinle Taberânî rivayette bulundu. İkisinin de senedi hasendir.[1]

١٦٩٥٨ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ خُنَيْسٍ الدِّمْيَاطِيُّ ، ثنا مُوسَى بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَطَاءٍ الْبَلْقَاوِيُّ ، ثنا هَانِئُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، وَرُدَيْحُ بْنُ عَطِيَّةَ ، أنهما سمعا إبراهيم بن أبي عبلة ، يَقُولُ : سَمِعْتُ أُمَّ الدَّرْدَاءِ ، تَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا الدَّرْدَاءِ ، يَقُولُ : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ

1 Ahmed (6/298) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (23/339) rivayet etti. İkisinde de Şehr b. Havşeb vardır.

قَالَ بَعْدَ صَلاةِ الصُّبْحِ وَهُوَ ثَانٍ رِجْلَهُ قَبْلَ أَنْ يَتَكَلَّمَ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٍ ، عَشْرَ مَرَّاتٍ كُتِبَ لَهُ بِكُلِّ مَرَّةٍ عَشْرُ حَسَنَاتٍ ، وَمُحِيَ عَنْهُ عَشْرُ سَيِّئَاتٍ ، وَرُفِعَ لَهُ عَشْرُ دَرَجَاتٍ ، وَكُنَّ لَهُ فِي يَوْمِهِ ذَلِكَ حِرْزًا مِنْ كُلِّ مَكْرُوهٍ وَحِرْزًا مِنَ الشَّيْطَانِ ، وَكَانَ لَهُ بِكُلِّ مَرَّةٍ عِتْقُ رَقَبَةٍ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ ، ثَمَنُ كُلِّ رَقَبَةٍ اثْنَا عَشَرَ أَلْفًا ، وَلَمْ يَلْحَقْهُ يَوْمَئِذٍ ذَنْبٌ إِلا الشِّرْكَ بِاللَّهِ ، وَمَنْ قَالَ ذَلِكَ بَعْدَ صَلاةِ الْمَغْرِبِ كَانَ لَهُ مِثْلُ ذَلِكَ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه موسى بن محمد بن عطاء البلقاوي وهو متروك

16958- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim sabah namazından sonra ayağı kıvrık olduğu halde (yerinden kalkmadan) konuşmadan önce on defa: «Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke lehu, lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu yuhyî ve yumîtu bi yedihil-hayru ve huve alâ külli şey'in kadîr» derse, her defası için ona on sevap yazılır, on günahı silinir ve on derece de yükseltilir. Ayrıca o gün akşama kadar her türlü kötülükten ve şeytanın şerrinden korunur. Yine her defası için, Hz. İsmâîl'in çocuklarından, her biri için on iki bin dirhem vererek bir kişiyi azad etmiş gibi sevap alır. O gün boyunca onu Allah'a şirk koşmaktan başka bir günahın helak etmesi mümkün olmaz. Akşam namazından sonra aynı şeyi söyleyen de aynı sevabı alır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Mûsâ b. Muhammed b. Atâ el-Belkâvî metrûktur.

١٦٩٥٩ - حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ بْنُ دَاوُدَ ، ثنا أَسَدُ بْنُ مُوسَى ، ثنا آدَمُ بْنُ الْحَكَمِ ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحِ بْنِ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْوَارِثِ بْنُ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ عَبْدِ الْوَارِثِ ، ثنا أَبِي ، ثنا آدَمُ بْنُ الْحَكَمِ ، ثنا أَبُو غَالِبٍ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ قَالَ فِي دُبُرِ صَلاةِ الْغَدَاةِ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ ، وَلَهُ الْحَمْدُ ، وَيُحْيِي وَيُمِيتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ مِئَةَ مَرَّةٍ قَبْلَ أَنْ يَثْنِيَ رِجْلَيْهِ ، كَانَ يَوْمَئِذٍ أَفْضَلَ أَهْلِ الأَرْضِ إِلا مَنْ قَالَ مِثْلَ مَا قَالَ أَوْ زَادَ عَلَى مَا قَالَ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط ورجال الأوسط ثقات

16959- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim, her sabah namazından sonra ayağını kıvırmadan önce (yani yerinden kalkmadan) yüz defa: «Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke lehu, lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu yuhyî ve yumîtu bi-yedihi'l-hayru ve huve alâ külli şey'in kadîr» derse, o gün, amel yönünden*

insanların en faziletlisi olur. Ancak onun söylediğini veya daha fazlasını söyleyen başka."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. *M. el-Evsat*'ın ravileri güvenilirdir.[1]

١٦٩٦٠ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، حَدَّثَنَا سَهْلُ بن عُثْمَانَ، حَدَّثَنَا الْمُحَارِبِيُّ، عَنْ عَاصِمِ بن مَنْصُورٍ الأَسَدِيِّ، وَعَبْدِ اللَّهِ بن زِيَادٍ الْمَدَنِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن أَبِي حُسَيْنٍ، عَنْ شَهْرِ بن حَوْشَبٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن غَنْمٍ، عَنْ مُعَاذِ بن جَبَلٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ قَالَ حِينَ يَنْصَرِفُ مَنْ صَلاةِ الْغَدَاةِ قَبْلَ أَنْ يَتَكَلَّمَ: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ عَشَرَ مَرَّاتٍ، أُعْطِيَ بِهِنَّ سَبْعًا، كُتِبَ لَهُ بِهِنَّ عَشَرُ حَسَنَاتٍ، وَمُحِيَ عَنْهُ بِهِنَّ عَشَرُ سَيِّئَاتٍ، وَرُفِعَ لَهُ بِهِنَّ عَشَرُ دَرَجَاتٍ، وَكُنَّ لَهُ عَدْلَ عَشْرِ نَسَمَاتٍ، وَكُنَّ لَهُ حِفْظًا مِنَ الشَّيْطَانِ، وَحِرْزًا مِنَ الْمَكْرُوهِ، وَلَمْ يَلْحَقْهُ فِي يَوْمِهِ ذَلِكَ ذَنْبٌ إِلا الشِّرْكَ بِاللَّهِ، وَمَنْ قَالَهُنَّ حِينَ يَنْصَرِفُ مِنْ صَلاةِ الْمَغْرِبِ أُعْطِيَ مِثْلَ ذَلِكَ لِثُلُثِهِ.

رواه الطبراني من طريق عاصم بن منصور و لم أجد من وثقه ولا ضعفه وبقية رجاله ثقات

16960- Muâz b. Cebel, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim sabah namazından sonra on defa: «Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke lehu, lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu bi-yedihi'l-hayru ve huve alâ külli şey'in kadîr» derse, ona bu kelimeler sebebiyle yedi şey verilir. Bunları söylediği için kendisine on sevap yazılır, on günahı silinir ve on derece de yükseltilir. On köleyi azad etmiş gibi sevap alır. Şeytana karşı korunmuş olur. Kötü şeylere karşı bu kelimeler kendisini korur. O gün boyunca onu Allah'a şirk koşmaktan başka bir günahın helak etmesi mümkün olmaz. Akşam namazından sonra aynı şeyi söyleyen de o gece aynı sevabı alır."*

★Taberânî, Âsım b. Mansûr yoluyla rivayet etti. Onun zayıf veya güvenilir olduğunu söyleyeni bilmiyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.[2]

١٦٩٦١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن النَّضْرِ الْعَسْكَرِيُّ، وَجَعْفَرُ بن مُحَمَّدٍ الْفِرْيَابِيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بن عَبْدِ الْمَلِكِ بن مِسْرَحٍ الْحَرَّانِيُّ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بن عَطَا الْقُرَشِيُّ الْحَرَّانِيُّ، عَنْ مَسْلَمَةَ بن عَبْدِ اللَّهِ الْجُهَنِيِّ، عَنْ عَمِّهِ أَبِي مَشْجَعَةَ بن رِبْعِيٍّ الْجُهَنِيِّ، عَنِ ابْنِ زِمْلٍ الْجُهَنِيِّ، قَالَ: " كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا صَلَّى

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8075) rivayet etti. Ravilerden Taberânî'nin hocası, Mikdâm b. Dâvûd zayıftır. Hakem b. Âdem hakkında bilgi yoktur. İbnu's-Sünnî, , *Amelu'l-Yevm vel-Leyle* kitabındaki (142) rivayetiyle Taberânî'yi desteklemektedir.

2 Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/65) rivayet etti. Âsım b. Mansûr metruktur.

الصُّبْحَ، قَالَ: وَهُوَ ثَانٍ رِجْلَهُ: " سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ، وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ، إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا " سَبْعِينَ مَرَّةً ثم يستقبل الناس بوجهه قلت : فذكر الحديث وقد تقدم في التعبير.

16961- İbn Ziml el-Cühenî der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazını kıldıktan sonra ayağını kıvırıp yetmiş defa: *"Sübhânallahi ve bi-hamdihi, Estağfirullah"* ve *"İnnehû kâne tevvâbe"* dedikten sonra: *"Yetmiş defa söylemekle yedi yüz sevap verilir. Günahları, bir günde yedi yüzden daha fazla olan kişide hayır yoktur"* derdi. Sonra yüzünü halka doğru dönerdi... Hadis aslında devam ediyor.

Bu hadis, Rüya Tabiri kitabında geçmişti.

١٦٩٦٢ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن قِيرَاطٍ الدِّمَشْقِيُّ، قَالَ: ثنا سُلَيْمَانُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَقْدِسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَتْنِي أَسْمَاءُ بنتُ وَاثِلَةَ بن الأَسْقَعِ، قَالَتْ: كَانَ أَبِي إِذَا صَلَّى الصُّبْحَ جَلَسَ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ لا يَتَكَلَّمُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ فَرُبَّمَا كَلَّمْتُهُ فِي الْحَاجَةِ فَلا يُكَلِّمُنِي، فَقُلْتُ: مَا هَذَا؟ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ:مَنْ صَلَّى الصُّبْحَ، ثُمَّ قَرَأَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ مِائَةَ مَرَّةٍ قَبْلَ أَنْ يَتَكَلَّمَ، فَكُلَّمَا قَرَأَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ غُفِرَ لَهُ ذَنْبُ سَنَةٍ.

رواه الطبراني وفيه محمد بن عبد الرحمن القشيري وهو متروك.

16962- Esmâ binti Vâsile b. el-Eska bildiriyor: Babam, sabah namazını kıldıktan sonra kıbleye döner ve güneşin doğuşuna kadar konuşmazdı. Bana sadece ihtiyacı olunca bir şey söylerdi. Ona sebebini sorduğumda dedi ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Kim, sabah namazını kıldıktan sonra konuşmadan önce yüz defa İhlâs sûresini okursa, İhlâs sûresini her okuyuşunda bir yıllık günahı bağışlanır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Abdirrahmân el-Kureşî metrûktur.[1]

بَابُ الدُّعَاءِ فِي الصَّلاةِ وَبَعْدَهَا

Namazda ve Sonrasında Okunacak Dualar

قلت : قد تقدم في الصلاة : " من أم قوما فلا يخص نفسه بالدعاء دونهم "

Namaz kitabında, imam olup ta duayı kendisi için değil umuma yapması gerektiğine dair bir bölüm daha önce geçmişti:

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/96-97) ve İbnu's-Sünnî, *Amelu'l-yevm vel-leyle*'de (143) rivayet etti.

١٦٩٦٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن خَالِدِ بن مُسَرِّحٍ الْحَرَّانِيُّ، حَدَّثَنَا مُعَلَّلُ بن نُفَيْلٍ الْحَرَّانِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن مِحْصَنٍ الْعُكَّاشِيُّ، حَدَّثَنَا الأَوْزَاعِيُّ، قَالَ: سَمِعْتُ سُلَيْمَانَ بن حَبِيبٍ الْمُحَارِبِيَّ، يَقُولُ: سَمِعْتُ أَبَا أُمَامَةَ الْبَاهِلِيَّ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلاةُ، فُتِحَتْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ، وَاسْتُجِيبَ الدُّعَاءُ، فَإِذَا انْصَرَفَ الْمُنْصَرِفُ مِنَ الصَّلاةِ، وَلَمْ يَقُلْ: اللَّهُمَّ أَجِرْنِي مِنَ النَّارِ، وأَدْخِلْنِي الْجَنَّةَ، وَزَوِّجْنِي مِنَ الْحُورِ الْعِينِ، قَالَتِ النَّارُ: يَا وَيْحَ هَذَا، أَعَجَزَ أَنْ يَسْتَجِيرَ اللَّهَ مِنْ جَهَنَّمَ؟ وَقَالَتِ الْجَنَّةُ: يَا وَيْحَ هَذَا، أَعَجَزَ أَنْ يَسْأَلَ اللَّهُ الْجَنَّةَ؟ وَقَالَتِ الْحُورُ الْعَيْنِ: يَا وَيْحَ هَذَا، أَعَجَزَ أَنْ يَسْأَلَ اللَّهَ أَنْ يُزَوِّجَهُ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ؟ " .

رواه الطبراني - وقد تقدم في الصلاة - وفيه محمد بن محصن العكاشي وهو متروك.

16963- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Namaz için kâmet getirildiği zaman, göklerin kapıları açılır ve dualara icabet edilir. Namazı bitiren kişi: «Allahım! Beni cehennemden koru, Cennetine sok, beni hûrilerle evlendir» demezse, melekler: «Buna yazıklar olsun, Cehennemden Allah'a sığınmaktan aciz miydi?» derler. Cennet: «Buna yazıklar olsun! Allah'tan Cenneti istemekten aciz miydi?» der. Hûriler ise: «Bu kişi, Allah'tan, kendisini hûrilerle evlendirmesini istemekten aciz miydi» derler."*

★Taberânî rivayet etti. Bu hadis Namaz kitabında geçmişti. Ravilerden Muhammed b. Mihsan el-Ukkâşî metrûktur.[1]

١٦٩٦٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ مُحَمَّدٍ - وَسَمِعْتُهُ أَنَا مِنْ عَبْدِ الله بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِى شَيْبَةَ - حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ عَبَّادِ بْنِ عَبَّادٍ عَنْ أَبِى مِجْلَزٍ عَنْ أَبِى مُوسَى قَالَ أَتَيْتُ النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِوَضُوءٍ فَتَوَضَّأَ وَصَلَّى وَقَالَ " اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِى دِينِى وَوَسِّعْ عَلَىَّ فِى ذَاتِى وَبَارِكْ لِى فِى رِزْقِى.

رواه أحمد وأبو يعلى ورجالهما رجال الصحيح غير عباد بن عباد المازني وهو ثقة وكذلك رواه الطبراني

16964- Ebû Mûsâ bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına abdest alırken gittim. Abdest aldı ve namaz kılarak şöyle dedi: *"Allahım! Dinimi güzel yaşamama yardım et, gönlümü genişlet ve rızkımı bereketli kıl."*

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Abbâd b. Abbâd el-Mâzinî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir. Taberânî de aynı şekilde rivayet etti.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7496) rivayet etti.

١٦٩٦٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ الطَّالْقَانِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ مُبَارَكٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ حَسَّانَ عَنْ رَجُلٍ مِنْ بَنِى كِنَانَةَ قَالَ صَلَّيْتُ خَلْفَ النَّبِىِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفَتْحِ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ " اللَّهُمَّ لاَ تُخْزِنِى يَوْمَ الْقِيَامَةِ " .

رواه أحمد ورجاله ثقات

16965- Yahyâ b. Hassân el-Filistînî, Benî Kinâne'den birisinden nakletti: Mekke'nin fethedildiği yıl, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) arkasında namaz kıldım. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Kıyamet günü beni rezil etme!"* dediğini duydum.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [2]

١٦٩٦٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ هِلاَلِ بْنِ يِسَافٍ عَنْ زَاذَانَ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِىِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الأَنْصَارِ قَالَ قَالَ شُعْبَةُ أَوْ قَالَ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِىَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِى صَلاَةٍ وَهُوَ يَقُولُ رَبِّ اغْفِرْ لِى قَالَ شُعْبَةُ أَوْ قَالَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِى وَتُبْ عَلَىَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الْغَفُورُ مِائَةَ مَرَّةٍ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

16966- Zâdân, Ensâr'dan birisinden, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazda yüz defa şöyle dediğini nakleder: *"Allahım! Beni affet ve tövbemi kabul et. Sen tövbeleri kabul eden ve mağfiret sahibisin."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [3]

١٦٩٦٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعِيدٍ الْجُرَيْرِىِّ قَالَ سَمِعْتُ عُبَيْدَ بْنَ الْقَعْقَاعِ يُحَدِّثُ رَجُلاً مِنْ بَنِى حَنْظَلَةَ قَالَ رَمَقَ رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُصَلِّى فَجَعَلَ يَقُولُ فِى صَلاَتِهِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِى ذَنْبِى وَوَسِّعْ لِى ذَاتِى وَبَارِكْ لِى فِيمَا رَزَقْتَنِى.

رواه أحمد وعبيد بن القعقاع لم أعرفه

16967- Ubeyd b. el-Ka'kâ bildiriyor: Bir kişi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kılarken ona bakmaya başladı. Peygamber (sallallahu aleyhi

[1] Ahmed ile oğlu (Abdullah) *Müsned*'in zevâidi olarak (4/399) ve Ebû Ya'lâ (7273) kopuk bir isnâdla rivayet etti. Ebû Miclez, Ebû Mûsa'ya yetişmemiştir.

[2] Ahmed (4/234) rivayet etti.

[3] Ahmed (5/371) rivayet etti.

vesellem) namazda şöyle demeye başladı: *"Allahım! Günahımı mağfiret et, evimi genişlet ve bana verdiğin rızıkta bana bereket ihsan eyle."*

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Ubeyd b. el-Ka'kâ'yı tanımıyorum.[1]

١٦٩٦٨ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ نَافِعٍ يَعْنِى ابْنَ عُمَرَ عَنْ صَالِحِ بْنِ سُعَيْدٍ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا فَقَدَتِ النَّبِىَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ مَضْجَعِهِ فَلَمَسَتْهُ بِيَدِهَا فَوَقَعَتْ عَلَيْهِ وَهُوَ سَاجِدٌ وَهُوَ يَقُولُ رَبِّ أَعْطِ نَفْسِى تَقْوَاهَا زَكِّهَا أَنْتَ خَيْرُ مَنْ زَكَّاهَا أَنْتَ وَلِيُّهَا وَمَوْلَاهَا.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير صالح بن سعيد الراوي عن عائشة وهو ثقة

16968- Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) yatağında göremeyince, elimle etrafı yokladığımda onun secdede olduğunu gördüm. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) secdede şöyle diyordu: *"Allahım! Nefsime takvâ ver ve onu temizle. Sen onu temizleyeceklerin en hayırlısısın. Sen onun velisi ve mevlasısın."*

★Ahmed rivayet etti. Âişe'den rivayette bulunan Sâlih b. Saîd dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[2]

١٦٩٦٩ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا الْحُسَيْنُ بْنُ عِيسَى بْنِ مَيْسَرَةَ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا الصَّبَّاحُ بْنُ مُحَارِبٍ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ أَبِي رَوْحٍ وَهُوَ فُلَيْتٌ ، عَنْ جَسْرَةَ بِنْتِ دَجَاجَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : كَانَ رَسُولُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ : " اللَّهُمَّ رَبَّ جِبْرِيلَ وَمِيكَائِيلَ وَإِسْرَافِيلَ ، أَعِذْنِي مِنْ حَرِّ النَّارِ ، وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ .

قلت : رواه النسائي غير قولها : في دبر كل صلاة رواه الطبراني في الأوسط عن شيخه علي بن سعيد الرازي وفيه كلام لا يضر وبقية رجاله ثقات

16969- Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), her namazın ardından şöyle derdi: *"Cibrîl'in, Mîkâîl'in ve İsrâfîl'in Rabbi olan Allahım! Beni Cehennem ateşinden ve kabir azabından koru."*

Nesâî'nin rivayetinde: "Her namazın ardından" ibaresi yoktur.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında, hocası Ali b. Saîd er-Râzî'den rivayet etti. Onda zararı olmayan kusurlar vardır. Diğer ravileri güvenilirdir.

---

[1] Ahmed (4/63; 5/375) rivayet etti. Ubeyd b. el-Ka'kâ hakkında Hüseynî, *İkmâl* isimli kitabında: "Humeyd b. el-Ka'kâ da denir. Durumu meçhuldür" dedi. Biyografisi için *Ta'cîlu'l-Menfa'a* (240) isimli kitaba bakınız.

[2] Ahmed (6/209) rivayet etti.

١٦٩٧٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْوَاسِطِيُّ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى ، قَالا : أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ عِيسَى ، قَالَ : أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي زَكَرِيَّا الْغَسَّانِيُّ ، عَنْ عَبَّادِ بْنِ سَعِيدٍ رَجُلٍ مِنْ وَلَدِ أَبِي الْمَلِيحِ عَنْ مُبَشِّرٍ ، مَوْلَى أَبِي الْمَلِيحِ ، عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى صَلاةً ، قَالَ : فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ " رَبَّ جِبْرِيلَ وَمِيكَائِيلَ وَمُحَمَّدٍ أَجِرْنِي مِنَ النَّارِ .

رواه البزار وفيه من لم أعرفه

16970- Ebu'l-Melîh b. Usâme, babasından nakleder: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kıldığında şöyle dediğini duydum: *"Cibrîl'in, Mîkâîl'in ve Muhammed'in Rabbi olan Allahım! Beni Cehennem ateşinden koru."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.[1]

١٦٩٧١ - حَدَّثَنَا بَكْرٌ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ ، قَالَ : نا كَثِيرُ بْنُ سُلَيْمٍ الْيَشْكُرِيُّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا صَلَّى وَفَرَغَ مِنْ صَلاتِهِ مَسَحَ بِيَمِينِهِ عَلَى رَأْسِهِ ، وَقَالَ : " بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لا إِلَهَ إِلا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ، اللَّهُمَّ أَذْهِبْ عَنِّي الْهَمَّ وَالْحَزَنَ.

16971- Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kılıp, namazı bitirince sağ eliyle başını mesh eder ve şöyle derdi: *"Kendisinden başka ilah olmayan ve Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Allahım! Benden dert ve üzüntüyü gider."*[2]

١٦٩٧٢ - وفي رواية : مَسَحَ جَبْهَتَهُ بِيَدِهِ الْيُمْنَى ، وقال فيها: اللَّهُمَّ أَذْهِبْ عَنِّي الْغَمَّ وَالْحَزَنَ .

رواه الطبراني في الأوسط والبزار بنحوه بأسانيد وفيه زيد العمى وقد وثقه غير واحد وضعفه الجمهور وبقية رجال أحد إسنادي الطبراني ثقات وفي بعضهم خلاف

16972- Bir rivayette ise ibare şöyledir: Yüzünü sağ eliyle mesh etti ve şöyle dedi: *"Allahım! Benden dert ve üzüntüyü gider."*

---

[1] Bezzâr (3101) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (520) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, bu lafızla sadece bu isnâdla biliyoruz. Yahyâ b. Ebî Zekeriyyâ el-Ğassânî'nin zararı yoktur. Ondan halk rivayette bulunmuştur. Yahyâ, Abbâd b. Saîd ve Mübeşşir b. Ebî Melîh'ten rivayet etmiştir."

Yahyâ'yı, İbn Maîn ve başkaları zayıf bulmuş, Ahmed ise övmüştür. Abbâd b. Saîd ise beş para etmez.

Mübeşşir hadis uydurmakla itham edilmiştir. Rivayetini destekleyen kişiler vardır. *Silsiletu's-Sahîha*'ya (1544) bakınız.

[2] Bezzâr (3100) ve İbnu's-Sünnî, *Amelu'l-yevm vel-leyle*'de (112) rivayet etti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Bezzâr da değişik isnâdlarla yakın metinle rivayette bulundu. Ravilerden Zeyd el-Ammî'yi birden çok kişi güvenilir bulmuş, çoğunluk ise zayıf olduğunu söylemiştir. Taberânî'nin iki senedinden birinin ravileri güvenilirdir. Bazıları hakkında ihtilaf vardır.

١٦٩٧٣ - حَدَّثَنَا طَالُوتُ بْنُ عَبَّادٍ، ثنا بَكْرُ بْنُ خُنَيْسٍ، عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ، عَنِ الْجَعْدِ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : مَا صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ صَلاةً مَكْتُوبَةً إِلا أَقْبَلَ بِوَجْهِهِ عَلَيْنَا ، فَقَالَ : " اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ عَمَلٍ يُخْزِينِي ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ صَاحِبٍ يُرْدِينِي ،. وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ أَمَلٍ يُلْهِينِي ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ فَقْرٍ يُنْسِينِي ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ غِنًى يُطْغِينِي

البزار وفيه بكر بن خنيس وهو متروك وقد وثق ورواه أبو يعلى وفيه عقبة بن عبد الله لأصم وهو ضعيف جدا

16973- Enes bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ne zaman bize farz namazlardan birini kıldırsa, namazı bitirip bize doğru dönünce şöyle derdi: *"Allahım! Beni rezil edecek her türlü amelden, bana eziyet veren arkadaştan, beni oyalayan her türlü arzu ve istekten, beni bana unutturan her türlü fakirlikten ve beni azdıracak olan her türlü zenginlikten Sana sığınırım."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Bekr b. Huneys metruktür, ama güvenilir bulunmuştur.[1]

١٦٩٧٤ - حَدَّثَنَا الْهَيْثَمُ بْنُ خَلَفٍ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنِ أَبِي النَّضْرِ ، ثنا أَبُو النَّضْرِ ، ثنا أَبُو مَالِكٍ النَّخَعِيُّ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِي الْمُحَجَّلِ ، عَنِ ابْنِ أَخِي أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : كَانَ مَقَامِي بَيْنَ كَتِفَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَكَانَ إِذَا سَلَّمَ ، قَالَ : " اللَّهُمَّ اجْعَلْ خَيْرَ عُمُرِي آخِرَهُ ، اللَّهُمَّ اجْعَلْ خَوَاتِيمَ عَمَلِي رِضْوَانَكَ ، اللَّهُمَّ اجْعَلْ خَيْرَ أَيَّامِي يَوْمَ أَلْقَاكَ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه أبو مالك النخعي وهو ضعيف

16974- Enes b. Mâlik der ki: Ben (namazda) Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) tam arkasında dururdum. Selam verdiği zaman şöyle derdi: *"Allahım! Ömrümün sonunu (ömrümün) en hayırlısı, amellerimin sonunu senin razı olacağın amellerden eyle ve günlerimin en hayırlısını da, sana kavuştuğum gün yap. "*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ebû Mâlik en-Nehaî zayıftır.[1]

---

[1] Bezzâr (3101) ve Ebû Ya'lâ (4352) uzun bir metinle rivayet etti.

١٦٩٧٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ زَيْدَانِ بْنِ يَزِيدَ الْبَجَلِيُّ الْكُوفِيُّ ، حَدَّثَنَا حَمْزَةُ بْنُ عَوْنٍ الْمَسْعُودِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّلْتِ ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ مِسْكِينٍ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ ، قَالَ : " مَا صَلَّيْتُ خَلْفَ نَبِيِّكُمْ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِلا سَمِعْتُهُ حِينَ يَنْصَرِفُ ، يَقُولُ : اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطَايَايَ وَذُنُوبِي كُلَّهَا ، اللَّهُمَّ انْعَشْنِي ، وَاجْبُرْنِي ، وَاهْدِنِي لِصَالِحِ الأَعْمَالِ وَالأَخْلاقِ ، إِنَّهُ لا يَهْدِي لِصَالِحِهَا ، وَلا يَصْرِفُ سَيِّئَهَا إِلا أَنْتَ.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وإسناده جيد

16975- Ebû Eyyûb der ki: Ne zaman, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ardında namaz kıldıysam, namazdan çıkınca şöyle dediğini duydum: *"Allahım! Bütün hatalarımı ve günahlarımı affet. Allahım! Beni doğrult, bana sıhhat ver ve beni salih ameller ve güzel ahlâka yönlendir. Güzel ahlâka ancak sen iletirsin ve ahlâkın kötüsünden başkası değil, ancak sen uzaklaştırırsın."*

★Taberânî, *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İsnâdı ceyyiddir.[2]

١٦٩٧٦ - حَدَّثَنَا عَامِرُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَامِرٍ الأَصْبَهَانِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبِي ، عَنْ جَدِّي عَامِرِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ ، عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ عَبْدِ السَّلامِ ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ ، عَنْ مَنْصُورٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ ، قَالَتْ : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ بَعْدَ صَلاةِ الْفَجْرِ : اللَّهُمَّ ، إِنِّي أَسْأَلُكَ رِزْقًا طَيِّبًا ، وَعِلْمًا نَافِعًا ، وَعَمَلا مُتَقَبَّلا.

رواه الطبراني في الصغير ورجاله ثقات

16976- Ümmü Seleme bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazından sonra şöyle derdi: *"Allahım! Senden temiz rızık, faydalı ilim ve kabul edilmiş amel istiyorum."*

★Taberânî *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [3]

---

[1] İbnu's-Sünnî, *Amelu'l-yevm vel-leyle*'de (121) şu lafızla rivayet etti: *"Amellerimin sonunu senin razı olacağın amellerden eyle"* yerine *"Amellerimin sonunu (amellerimin) en hayırlısı eyle"* ibaresi vardır.

[2] Taberânî, *M. es-Sağîr* (610) ve *M. el-Kebîr*'de (3875) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis, Ebû Eyyûb'tan sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir."

[3] Taberânî *M. es-Sağîr* (735) ile *M. el-Kebîr*'inde (23/305), Ahmed (6/294-305- 318-322) ve Ebû Ya'lâ (6930) rivayet ettiler.

١٦٩٧٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ نُوحِ بْنِ حَرْبٍ ، ثَنَا شَيْبَانُ بْنُ فَرُّوخٍ ، ثَنَا يَزِيدُ بْنُ عِيَاضٍ ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ يَحْيَى بْنِ طَلْحَةَ ، عَنْ أَبِي بُرْزَةَ الأسلمي، قَالَ : كَانَ رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا صَلَّى الْصُبْحَ يَرْفَعُ صَوْتَهُ حَتَّى يُسْمِعَ أَصْحَابَهُ ، يَقُولُ : " اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي الَّذِي جَعَلْتَهُ لِي عِصْمَةً ، ثَلاثَ مِرَارٍ ، اللَّهُمَّ أَصْلِحْ دُنْيَايَ الَّذِي جَعَلْتَ فِيهَا مَعَاشِي ، ثَلاثَ مِرَاتٍ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْكَ ، ثَلاثَ مِرَارٍ ، اللَّهُمَّ لا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ ، وَلا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ ، وَلا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ.

رواه الطبراني وفيه إسحاق بن يحيى بن طلحة وهو ضعيف

16977- Ebû Berze el-Eslemî der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazını kıldığı zaman, sesini sahabenin duyacağı şekilde yükselterek üçer defa şöyle derdi: *"Allahım! Üzerinde bulunduğum işimin (hatalardan) koruyucusu olan dinimi benim için ıslah et. İçerisinde geçimim olan dünyamı da benim için ıslah et. Allahım! Kızgınlığından rızana sığınırım. Senden yine sana sığınırım. Allahım! Senin verdiğine mani olacak, mani olduğunu da verecek yoktur. Servet sahibinin varlığı, senin inâyetin olmadıkça ona fayda vermez."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden İshâk b. Yahyâ b. Talha zayıftır.[1]

١٦٩٧٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ نُوحِ بْنِ حَرْبٍ ، ثَنَا شَيْبَانُ بْنُ فَرُّوخٍ ، ثَنَا يَزِيدُ بْنُ عِيَاضٍ ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ يَحْيَى بْنِ طَلْحَةَ ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا صَلَّى الْصُبْحَ يَرْفَعُ صَوْتَهُ حَتَّى يُسْمِعَ أَصْحَابَهُ ، يَقُولُ : " اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي الَّذِي جَعَلْتَهُ لِي عِصْمَةً ، ثَلاثَ مِرَارٍ ، اللَّهُمَّ أَصْلِحْ دُنْيَايَ الَّذِي جَعَلْتَ فِيهَا مَعَاشِي ، ثَلاثَ مِرَارٍ ، اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي آخِرَتِي الَّتِي جَعَلْتَ إِلَيْهَا مَرْجِعِي ، ثَلاثَ مِرَارٍ ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ ، ثَلاثَ مِرَارٍ ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِعَفْوِكَ مِنْ نِقْمَتِكَ ، ثَلاثَ مِرَارٍ ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْكَ ، ثَلاثَ مِرَارٍ ، اللَّهُمَّ لا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ ، وَلا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ ، وَلا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه يحيى بن إسحاق بن طلحة وهو ضعيف

16978- Ebû Berze el-Eslemî der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazını kıldığı zaman, sesini sahabenin duyacağı şekilde

[1] İbnu's-Sünnî, *Amelu'l-yevm vel-leyle*'de (127) rivayet etti.

yükselterek üçer defa şöyle derdi: *"Allahım! Üzerinde bulunduğum işimin (hatalardan) koruyucusu olan dinimi benim için ıslah et. İçerisinde geçimim olan dünyamı da benim için islah et. Allahım! Dönüşümün kendisine olduğu ahretimi ıslah et. Allahım! Öfkenden rızana sığınırım. Allahım! Cezalandırmandan affına sığınırım. Allahım! Senin verdiğine mani olacak, engel olduğunu da verecek yoktur. Servet sahibinin varlığı, senin inâyetin olmadıkça ona fayda vermez."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İshâk b. Yahyâ b. Talha zayıftır.

١٦٩٧٩ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بن مُحَمَّدِ بن حَرْبٍ، حَدَّثَنَا أَبُو ظُفُرٍ عَبْدُ السَّلامِ بن مُظْهِرٍ، حَدَّثَنَا نَافِعُ بن عَبْدِ اللَّهِ أَبُو هُرْمُزَ، قَالَ: سَمِعْتُ عَطَاءَ بن أَبِي رَبَاحٍ، يُحَدِّثُ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَدِمَ قَبِيصَةُ بن مُخَارِق الْهِلالِيُّ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَسَلَّمَ عَلَيْهِ فَرَدَّ عَلَيْهِ وَرَحَّبَ بِهِ، ثُمَّ قَالَ لَهُ: " مَا جَاءَ بِكَ يَا قَبِيصَةُ؟ " , قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ , كَبِرَتْ سِنِّي، وَرَقَّ جِلْدِي، وَضَعُفَتْ قُوَّتِي، وَوَهَنْتُ عَلَى أَهْلِي، وَعَجَزْتُ عَنْ أَشْيَاءَ قَدْ كُنْتُ أَعْمَلُهَا، فَعَلِّمْنِي كَلِمَاتٍ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَنْفَعَنِي بِهِنَّ وَأَوْجِزْ، فَقَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " يَا قَبِيصَةُ، قُلْ ثَلاثَ مَرَّاتٍ إِذَا صَلَّيْتَ الْغَدَاةَ: سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ , سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ، وَلا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ، فَإِنَّكَ إِذَا قُلْتَ ذَلِكَ أَمِنْتَ بِإِذْنِ اللَّهِ مِنَ الْعَمَى وَالْجُذَامِ وَالْبَرَصِ، وَقُلِ: اللَّهُمَّ اهْدِنِي مِنْ عِنْدِكَ، وَأَفِضْ عَلَيَّ مِنْ فَضْلِكَ، وَأَنْشُرْ عَلَيَّ مِنْ رَحْمَتِكَ، وَأَنْزِلْ عَلَيَّ مِنْ بَرَكَاتِكَ " , فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُهُنَّ وَقَبِيصَةُ يَعْقِدُ عَلَيْهِنَّ بِأَصَابِعِهِ.

رواه الطبراني وفيه نافع أبو هرمز وهو ضعيف.

16979- İbn Abbâs bildiriyor: Kabîsa b. el-Muhârik el-Hilâlî Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek selam verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) selamına karşılık vererek onunla merhabalaştı. Sonra: *"Neden geldin ey Kabîsa?"* diye sordu. Kabîsa: "Ya Resûlallah! Yaşım ilerledi, derim inceldi, kuvvetim zayıfladı, ailemin yanında önemsiz biri durumuna düştüm ve daha önce yaptığım şeyleri yapmaktan aciz duruma geldim. Bana, Allah'ın sayesinde beni faydalandıracağı şeyler öğret, ama kısa olsunlar" dedi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Kabîsa! Sabah namazını kıldığın zaman, üç defa: «Sübhânallahi ve bi-hamdihi, Sübhânallahi'l-Azîm ve bi-hamdihî, ve Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah» de. Eğer bunları söylersen, Allah'ın izniyle, körlükten, cüzzamdan ve alaca hastalığından emin olursun. Ayrıca şöyle de: "Allahım! Bana sen hidayet ver, fazlından bana ver, rahmetini*

üzerime ser ve bereketini üzerime indir." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunları söylüyor, Kabîsa da parmaklarıyla kaç defa söylediğini sayıyordu.

★Taberânî rivayet etti. Nâfî Ebû Hurmuz zayıftır.

١٦٩٨٠ - حَدَّثَنَا أَبُو زَيْدٍ الْحَوْطِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ الْحَكَمُ بن نَافِعٍ، حَدَّثَنَا عُفَيْرُ بن مَعْدَانَ، عَنْ سُلَيْمِ بن عَامِرٍ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: " إِنَّ الرَّجُلَ لَيَقُومُ فِي الصَّلاةِ فَيَدْعُو الدَّعْوَةَ، فَيُغْفَرُ لَهُ وَلِمَنْ وَرَاءَهُ مِنَ النَّاسِ.

رواه الطبراني وفيه عفير بن معدان وهو ضعيف

16980- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kişi namazda öyle bir dua eder ki; kendisine ve ardında namaz kılanlara mağfiret edilir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ufeyr b. Ma'dân zayıftır.

١٦٩٨١ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، حَدَّثَنَا سَهْلُ بن عُثْمَانَ، حَدَّثَنَا الْمُحَارِبِيُّ، عَنْ مُطَّرِحِ بن يَزِيدَ، عَنْ مُحَمَّدِ بن يَزِيدَ، عَنْ عِيسَى بن سَعِيدٍ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " مَنْ دَعَا بِهَؤُلاءِ الدَّعَوَاتِ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلاةٍ مَكْتُوبَةٍ حَلَّتْ لَهُ الشَّفَاعَةُ مِنِّي يَوْمَ الْقِيَامَةِ: اللَّهُمَّ أَعْطِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ، وَاجْعَلْهُ فِي الْمُصْطَفَيْنَ مَحَبَّتَهُ، وَفِي الْعَالَمِينَ دَرَجَتَهُ، وَفِي الْمُقَرَّبِينَ ذِكْرَ دَارِهِ.

رواه الطبراني وفيه مطرح بن يزيد وهو ضعيف

16981- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim her namazdan sonra şu duaları yaparsa, kıyamet günü şefaatime nail olur: Muhammed'e şefaat, vesîle ve fazîletini ver. O'nun sevgisini seçilmişlerin kalbine yerleştir ve âlemler arasında en yüksek dereceye eriştir. Cennetteki evini de sana yakın olanların yanında eyle!"*

★Taberânî rivayet etti. Muttarih b. Yezîd zayıftır.[1]

١٦٩٨٢ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، حَدَّثَنَا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بن عَيَّاشٍ، حَدَّثَنَا أَبُو الْمُهَلَّبِ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بن زَحْرٍ، عَنْ عَلِيِّ بن يَزِيدَ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: مَا دَنَوْتُ مِنْ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7996) rivayet etti. Ravilerden Ubeyd b. Zahr, Ali b. Yezîd ve Kâsım Ebû Abdirrahmân hakkında İbn Hibbân: "Bu raviler bir hadiste birleştiklerinde, o haber kesinlikle kendilerinin uydurdukları şeydir" der. Ubeydullah b. Zahr sağlam kişiler adına uydurma hadisler nakleder.

نَبِيِّكُمْ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي صَلاةٍ مَكْتُوبَةٍ، أَوْ تَطَوُّعٍ إِلا سَمِعْتُهُ يَدْعُو بِهَؤُلاءِ الْكَلِمَاتِ الدَّعَوَاتِ، لا يَزِيدُ فِيهِنَّ وَلا يَنْقُصُ مِنْهُنَّ: " اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَخَطَايَايَ، اللَّهُمَّ أَنْعِشْنِي، وَاجْبُرْنِي، وَاهْدِنِي لِصَالِحِ الأَعْمَالِ وَالأَخْلاقِ، فَإِنَّهُ لا يَهْدِي لِصَالِحِهَا، وَلا يَصْرِفُ سَيِّئَهَا إِلا أَنْتَ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير الزبير بن خريق وهو ثقة قلت : وتأتي أحاديث من هذا الباب في الأدعية

16982- Ebû Umâme bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) farz veya nafile namaz kılarken ne zaman yaklaştıysam, şu kelimelerle dua ettiğini duyardım, bunlara ne bir şey ekler, ne de bir şey çıkarırdı: *"Allahım! Günahlarımın ve hatalarımın hepsini bağışla! Allahım! Beni doğrult, bana sıhhat ver ve beni salih ameller ve güzel ahlâka yönlendir. Güzel ahlâka ancak sen iletirsin ve ahlâkın kötüsünden başkası değil, ancak sen uzaklaştırırsın."*

★Taberânî rivayet etti. Zübeyr b. Hurayk dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.

Dualar konusunda bununla ilgili hadisler gelecektir.[1]

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا أَصْبَحَ وَإِذَا أَمْسَى

Sabah ve Akşam Söylenecek Dualar

١٦٩٨٣ – ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِرْقٍ الْحِمْصِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُصَفًّى ، ثنا الْجَرَّاحُ بْنُ يَحْيَى الْمُؤَذِّنُ ، ثنا عَمْرُو بْنُ عَبْدِ الأَخْمُوسِيُّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُسْرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَنِ اسْتَفْتَحَ أَوَّلَ نَهَارِهِ بِخَيْرٍ وَخَتَمَهُ بِالْخَيْرِ ، قَالَ اللَّهُ . لِمَلائِكَتِهِ : لا تَكْتُبُوا عَلَيْهِ مَا بَيْنَ ذَلِكَ مِنَ الذُّنُوبِ.

رواه الطبراني وفيه الجراح بن يحيى المؤذن و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

16983- Abdullah b. Busr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim güne hayırla başlar, hayırla bitirirse, Allah, meleklerine: «Bunların arasında yaptığı günahları yazmayın» buyurur."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Cerrâh b. Yahyâ el-Müezzin'i tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde değişik senetlerle (7811, 7893, 7982) rivayet etti.

١٦٩٨٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ عَمْرٍو عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ أَبِى رُهْمٍ السَّمَعِىِّ عَنْ أَبِى أَيُّوبَ الأَنْصَارِىِّ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِى وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ عَشْرَ مَرَّاتٍ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ وَاحِدَةٍ قَالَهَا عَشْرَ حَسَنَاتٍ وَحَطَّ اللَّهُ عَنْهُ بِهَا عَشْرَ سَيِّئَاتٍ وَرَفَعَهُ اللَّهُ بِهَا عَشْرَ دَرَجَاتٍ وَكُنَّ لَهُ كَعَشْرِ رِقَابٍ وَكُنَّ لَهُ مَسْلَحَةً مِنْ أَوَّلِ النَّهَارِ إِلَى آخِرِهِ وَلَمْ يَعْمَلْ يَوْمَئِذٍ عَمَلاً يَقْهَرُهُنَّ فَإِنْ قَالَ حِينَ يُمْسِى فَمِثْلُ ذَلِكَ.

رواه أحمد والطبراني بأسانيد ورجال أحمد ثقات وكذلك بعض أسانيد الطبراني

16984- Ebû Eyyûb el-Ensârî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim sabahladığı zaman, on defa: «Lâ ilâhe illallahu vahdehû lâ şerîke leh, lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu yuhyî ve yumîtu ve huve alâ külli şey'in kadîr» (=Allah"tan başka hiçbir ilah yoktur. O tektir, eşi yoktur, mülk O'nundur, hamd O'na mahsustur. Dirilten de öldüren de odur. O'nun her şeye gücü yeter) derse, Allah, kendisine her defası için on sevap yazar, on günahını siler, kendisini on derece yükseltir, on köleyi azad etmiş gibi sevap alır. Bununla, günün başından sonuna kadar selamette olur. Onlardan üstün gelecek bir amel yapamaz. Eğer bunları akşam vakti söylerse yine aynı sevabı alır."*

★Ahmed ve Taberânî değişik isnâdlarla rivayet ettiler. Ahmed'in ravileri güvenilirdir. Taberânî'nin de bazı ravileri güvenilirdir.[1]

١٦٩٨٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ الْمَدَائِنِىُّ أَنْبَأَنَا عَبَّادُ بْنُ الْعَوَّامِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ إِيَاسٍ عَنْ أَبِى الْوَرْدِ عَنْ أَبِى مُحَمَّدٍ الْحَضْرَمِىِّ عَنْ أَبِى أَيُّوبَ الأَنْصَارِىِّ قَالَ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ نَزَلَ عَلَىَّ فَقَالَ لِى " يَا أَبَا أَيُّوبَ أَلاَ أُعَلِّمُكَ " . قَالَ قُلْتُ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ " مَا مِنْ عَبْدٍ يَقُولُ حِينَ يُصْبِحُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ إِلاَّ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِهَا عَشْرَ حَسَنَاتٍ وَمَحَا عَنْهُ عَشْرَ سَيِّئَاتٍ وَإِلاَّ كُنَّ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ عَدْلَ عَشْرِ رِقَابٍ مُحَرَّرِينَ وَإِلاَّ كَانَ فِى جُنَّةٍ مِنَ الشَّيْطَانِ حَتَّى يُمْسِىَ وَلاَ قَالَهَا حِينَ يُمْسِى إِلاَّ كَذَلِكَ.

رواه أحمد والطبراني بنحوه

---

[1] Ahmed (5/420) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3883) rivayet etti.

16985- Ebû Eyyûb el-Ensârî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Medine'ye hicret edip benim yanımda ikamet ettiği zaman bana: *"Ey Ebû Eyyûb! Sana bir şeyler öğreteyim mi?"* diye sordu. Ben: "Evet ya Resûlallah!" deyince şöyle buyurdu:

"Sabahladığı zaman: «Lâ ilâhe illallahu vahdehû lâ şerîke leh, lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu (=Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. O tektir, eşi yoktur, mülk O'nundur, hamd O'na mahsustur)" diyen kişiye, Allah, ya on sevap yazar ve on günahını siler. Ya da on köleyi azad etmiş gibi sevap verir, ya da bu kelimeler, akşama kadar şeytana karşı kendisini korur. Bunu akşam söyleyen de aynı şeyi elde eder."

★Ahmed ve yakın metinle Taberânî rivayette bulundu.[1]

١٦٩٨٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ - يَعْنِي ابْنَ سَعِيدٍ - عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَنْ قَالَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ مَنْ قَالَهَا عَشْرَ مَرَّاتٍ حِينَ يُصْبِحُ كُتِبَ لَهُ بِهَا مِائَةُ حَسَنَةٍ وَمُحِيَ عَنْهُ بِهَا مِائَةُ سَيِّئَةٍ وَكَانَتْ لَهُ عَدْلَ رَقَبَةٍ وَحُفِظَ بِهَا يَوْمَئِذٍ حَتَّى يُمْسِيَ وَمَنْ قَالَ مِثْلَ ذَلِكَ حِينَ يُمْسِي كَانَ لَهُ مِثْلُ ذَلِكَ .

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

16986- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim sabahladığı zaman on defa: «Lâ ilâhe illallahu vahdehû lâ şerîke leh, lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu ve huve alâ külli şey'in kadîr» (=Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. O tektir, eşi yoktur, mülk O'nundur, hamd O'na mahsustur. O'nun her şeye gücü yeter) derse, Ona bununla yüz sevap yazılır, yüz günahı silinir, bir köle azad etmiş gibi sevap alır ve akşama kadar bununla korunur. Bunu akşam söyleyen de aynı şeyleri elde eder."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٦٩٨٧ - حَدَّثَنَا بَعْضُ أَصْحَابِنَا قَالَ : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ مَسْمُولٍ ، قَالَ : ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي سَبْرَةَ ، عَنْ عَبْدِ الْمَجِيدِ بْنِ سَهْلِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ قَالَ فِي يَوْمٍ إِذَا أَصْبَحَ وَإِذَا أَمْسَى ، لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا

---

[1] Ahmed (5/414-415) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4089) rivayet etti. İkisinde de Ebu'l-Verd b. Sümâme makbûldür. Ebû Muhammed el-Hadramî hakkında İbn Hacer: "Bu kişi Eflah'tır. Eğer bu kişi Eflah değilse meçhuldür.

شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمَلِكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، غُفِرَتْ لَهُ ذُنُوبُهُ وَإِنْ كَانَتْ أَكْثَرَ مِنْ زَبَدِ الْبَحْرِ .

رواه البزار وفيه أبو بكر بن عبد الله بن أبي سبرة وهو متروك

16987- Abdurrahmân b. Avf, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, her gün sabah ve akşam vakti: «Lâ ilâhe illallahu vahdehû lâ şerîke leh, lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu, yuhyî ve yumîtu ve huve hayyun lâ yemûtu bi-yedihi'l-hayru ve huve alâ külli şey'in kadîr» (=Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. O tektir, eşi yoktur, mülk O'nundur, hamd O'na mahsustur. Dirilten de öldüren de odur. O diridir ve ölmez. Hayrın hepsi O'nun elindedir. O'nun her şeye gücü yeter) derse, günahları denizdeki köpüklerden daha fazla olsa bile affedilir."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Ebû Bekr b. Abdillah b. Ebî Sebre metrûktur.[1]

١٦٩٨٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ حَدَّثَنَا ضَمْرَةُ بْنُ حَبِيبِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَّمَهُ دُعَاءً وَأَمَرَهُ أَنْ يَتَعَاهَدَ بِهِ أَهْلَهُ كُلَّ يَوْمٍ قَالَ " قُلْ كُلَّ يَوْمٍ حِينَ تُصْبِحُ لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ وَالْخَيْرُ فِي يَدَيْكَ وَمِنْكَ وَبِكَ وَإِلَيْكَ اللَّهُمَّ مَا قُلْتُ مِنْ قَوْلٍ أَوْ نَذَرْتُ مِنْ نَذْرٍ أَوْ حَلَفْتُ مِنْ حَلِفٍ فَمَشِيئَتُكَ بَيْنَ يَدَيْهِ مَا شِئْتَ كَانَ وَمَا لَمْ تَشَأْ لَمْ يَكُنْ وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِكَ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ وَمَا صَلَّيْتُ مِنْ صَلاَةٍ فَعَلَى مَنْ صَلَّيْتُ وَمَا لَعَنْتُ مِنْ لَعْنَةٍ فَعَلَى مَنْ لَعَنْتُ إِنَّكَ أَنْتَ وَلِيِّي فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِماً وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ الرِّضَا بَعْدَ الْقَضَاءِ وَبَرْدَ الْعَيْشِ بَعْدَ الْمَمَاتِ وَلَذَّةَ نَظَرٍ إِلَى وَجْهِكَ وَشَوْقاً إِلَى لِقَائِكَ مِنْ غَيْرِ ضَرَّاءَ مُضِرَّةٍ وَلاَ فِتْنَةٍ مُضِلَّةٍ أَعُوذُ بِكَ اللَّهُمَّ أَنْ أَظْلِمَ أَوْ أُظْلَمَ أَوْ أَعْتَدِيَ أَوْ يُعْتَدَى عَلَيَّ أَوْ أَكْتَسِبَ خَطِيئَةً مُحْبِطَةً أَوْ ذَنْباً لاَ يُغْفَرُ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ذَا الْجَلاَلِ وَالإِكْرَامِ فَإِنِّي أَعْهَدُ إِلَيْكَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَأُشْهِدُكَ وَكَفَى بِكَ شَهِيداً أَنِّي أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ وَحْدَكَ لاَ شَرِيكَ لَكَ لَكَ الْمُلْكُ وَلَكَ الْحَمْدُ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ وَأَشْهَدُ أَنَّ وَعْدَكَ حَقٌّ وَلِقَاءَكَ حَقٌّ وَالْجَنَّةَ حَقٌّ وَالسَّاعَةَ آتِيَةٌ لاَ رَيْبَ فِيهَا وَأَنْتَ تَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ وَأَشْهَدُ أَنَّكَ إِنْ تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي

[1] Bezzâr (3106) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Abdurrahmân b. Avf'tan sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz.

تَكِلْنِي إِلَى ضَيْعَةٍ وَعَوْرَةٍ وَذَنْبٍ وَخَطِيئَةٍ وَإِنِّي لاَ أَثِقُ إِلاَّ بِرَحْمَتِكَ فَاغْفِرْ لِي ذَنْبِي كُلَّهُ إِنَّهُ لاَ
يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلاَّ أَنْتَ وَتُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ.

رواه أحمد الطبراني وأحد إسنادي الطبراني رجاله وثقوا وفي بقية الأسانيد أبو بكر بن أبي مريم وهو ضعيف

16988- Zeyd b. Sâbit, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kendisine şu duayı öğrettiğini ve ailesiyle beraber her gün söylemesini tavsiye ettiğini nakleder: *"Kim sabahladığı zaman, «Buyur Allahım buyur! Her an senin emrindeyim. Hayrın hepsi senin elindedir, sendendir, sendedir ve senindir. Allahım! Söylediğim her söz, adadığım her adak, ettiğim her yemin senin dilemen iledir. Senin dilediğin olur, istemediğin de olmaz. Senden başka kudret ve kuvvet sahibi yoktur. Sen her şeye kadirsin. Allahım! Yaptığım her dua senin rahmet ettiğine, yaptığım her lanet ise senin lanet ettiğinedir. Dünyada ve âhirette benim dostum sensin. Benim Müslüman olarak ölmemi nasib et ve beni salihlere ulaştır. Allahım! Senden kazaya (hükmüne) razı olmayı isterim. Ölümden sonraki yaşamda da kolay olanını ve sana nazar etmeyi (görmeyi) isterim. Sana şevkle, zarar görmeden ve beni yoldan çıkaracak fitneyle karşılaşmadan kavuşmayı istememi nasib etmeni dilerim. Allahım! Zulmetmekten ve zulme uğramaktan düşmanlık etmekten ve düşmanlığa maruz kalmaktan, hata işlemekten veya bağışlanmayacak bir günaha girmekten sana sığınırım. Gökleri ve yeri yaratan Allahım! Sen gizli ve açık her şeyi bilensin, celâl ve ikram sahibisin. Sana bu dünya hayatında söz veriyorum ve seni şahit tutuyorum- şahit olarak sen yetersin- ki; senden başka ilah yoktur. Senin ortağın yoktur ve sen teksin. Mülk senindir. Hamd sana aittir ve senin her şeye gücün yeter. Muhammed'in de, senin kulun ve Resûlün olduğuna şahitlik ederim. Vaadinin, seninle buluşmanın, cennetin hak olduğuna şahadet ederim. Kıyametin şüphesiz olarak geleceğini ve senin, kabirdekileri dirilteceğine şahadet ederim. Eğer beni kendi nefsimin tasarrufuna bırakırsan, ben, zayıflığa, nefsimin, kötülüğe ve günaha ve hataya düşüreceğine şahadet ederim. Ben senin rahmetinden başka bir şeye güvenmem. Bütün günahlarımı bağışla. Günahları senden başka bağışlayacak kimse yoktur. Tövbemi kabul et, sen tövbeleri kabul eden ve merhametli olansın."*

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Taberânî'nin isnâdlarından birisinin ravileri güvenilir bulunmuştur. Diğer senetlerde Ebû Bekr b. Ebî Meryem vardır ve zayıftır.[1]

١٦٩٨٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ الْغَسَّانِيُّ
حَدَّثَنَا أَبُو الأَحْوَصِ حَكِيمُ بْنُ عُمَيْرٍ وَحَبِيبُ بْنُ عُبَيْدٍ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ
" لاَ يَدَعُ رَجُلٌ مِنْكُمْ أَنْ يَعْمَلَ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَلْفَ حَسَنَةٍ حِينَ يُصْبِحُ يَقُولُ سُبْحَانَ اللَّهِ

[1] Ahmed (5/191) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4803, 4932) rivayet etti.

وَبِحَمْدِهِ مِائَةَ مَرَّةٍ فَإِنَّهَا أَلْفُ حَسَنَةٍ فَإِنَّهُ لَنْ يَعْمَلَ - إِنْ شَاءَ اللَّهُ - مِثْلَ ذَلِكَ فِي يَوْمٍ مِنَ الذُّنُوبِ وَيَكُونُ مَا عَمِلَ مِنْ خَيْرٍ سِوَى ذَلِكَ وَافِراً.

رواه أحمد وفيه أبو بكر بن عبد الله بن أبي مريم وهو ضعيف

16989- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sizden kimse, günde bin sevap kazanmaktan geri durmasın. Sabahladığında yüz defa: «Bismillâh Sübhânallahi ve bi-hamdihî» desin. Bu, bin sevaba karşılıktır. İnşallah, o gün kazandığı sevaplar kadar günah işlemez ve kazandığı sevaplar günahlardan daha fazla olur."*

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden olan Ebû Bekr b. Abdillah b. Ebî Meryem zayıftır.

١٦٩٩٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ فَيَّاضٍ الْحَنَفِيُّ ، قَالَ : نا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي الزُّبَيْرِ الْمَدَنِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبُو يَزِيدَ الثُّمَالِيُّ ، عَنْ طَاوُسِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ طَاوُسٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ قَالَ إِذَا أَصْبَحَ : سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ أَلْفَ مَرَّةٍ ، فَقَدِ اشْتَرَى نَفْسَهُ مِنَ اللَّهِ ، وَكَانَ آخِرَ يَوْمِهِ عَتِيقَ اللَّهِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه من لم أعرفه

16990- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim, sabahladığı zaman bin defa: «Sübhânallahi ve bi-hamdihî» derse, nefsini Allah'tan satın almış olur ve günün sonunda Allah'ın affettiği kişilerden olur."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.

١٦٩٩١ - وعن أبي الدرداء قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ قَالَ إِذَا أَصْبَحَ : سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ مِائَةَ مَرَّةٍ فَقَدِ اشْتَرَى نَفْسَهُ مِنَ اللَّهِ ، وَكَانَ آخِرَ يَوْمِهِ عَتِيقَ اللَّهِ.

الطبراني في الأوسط وفيه من لم أعرفه

16991- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, sabahladığı zaman yüz defa: «Sübhânallahi ve bi-hamdihî» derse, nefsini Allah'tan satın almış olur ve günün sonunda Allah'ın affettiği kişilerden olur."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.

١٦٩٩٢ - حَدَّثَنَا بَكْرٌ ، قَالَ : نا عَمْرُو بْنُ هَاشِمٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ شُعَيْبِ بْنِ شَابُورَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ الْحَارِثِ الذِّمَارِيُّ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ ثَلاثَ مَرَّاتٍ : اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ ، أَنْتَ رَبِّي ، وَأَنَا عَبْدُكَ ، آمَنْتُ بِكَ مُخْلِصًا لَكَ دِينِي ، أَصْبَحْتُ عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ ، أَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ شَرِّ عَمَلِي ، وَأَسْتَغْفِرُكَ لِذُنُوبِي الَّتِي لا يَغْفِرُهَا إِلا أَنْتَ ، فَإِنْ مَاتَ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ دَخَلَ الْجَنَّةَ ، وَإِنْ قَالَ حِينَ يُمْسِي ثَلاثَ مَرَّاتٍ : اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ ، أَنْتَ رَبِّي ، وَأَنَا عَبْدُكَ ، أَمْسَيْتُ عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ ، أَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ شَرِّ عَمَلِي ، وَأَسْتَغْفِرُكَ لِذُنُوبِي الَّتِي لا يَغْفِرُهَا إِلا أَنْتَ ، فَمَاتَ فِي تِلْكَ اللَّيْلَةِ دَخَلَ الْجَنَّةَ " ، ثُمَّ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْلِفُ مَا لا يَحْلِفُ عَلَى غَيْرِهِ ، يَقُولُ : " وَاللَّهِ مَا قَالَهَا عَبْدٌ فِي يَوْمٍ حِينَ يُصْبِحُ فَيَمُوتُ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ إِلا دَخَلَ الْجَنَّةَ ، وَإِنْ قَالَهَا حِينَ يُمْسِي فَتُوُفِّيَ فِي تِلْكَ اللَّيْلَةِ دَخَلَ الْجَنَّةَ.

رواه الطبراني في الأوسط والكبير بنحوه وفيه علي بن يزيد الألهاني وهو ضعيف

16992- Ebû Umâme el-Bâhilî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim sabahladığı zaman üç defa: «Allahım! Hamd sana mahsustur. Senden başka ilah yoktur. Sen benim Rabbimsin ve ben senin kulunum. Hâlis bir imanla sana iman ettim. Gücüm yettiğince, sana verdiğim ahde ve söze bağlı olarak sabahladım. Kötü amellerimden sana sığınırım. Senden başkasının bağışlayamayacağı günahlarım için sana istiğfar ederim.» derse ve ölürse Cennete girer.*

Akşamladığı zaman da üç defa: «Allahım! Hamd sana mahsustur. Senden başka ilah yoktur. Sen benim Rabbimsin ve ben senin kulunum. Hâlis bir imanla sana iman ettim. Gücüm yettiğince, sana verdiğim ahde ve söze bağlı olarak akşamladım. Kötü amellerimden sana sığınırım. Senden başkasının bağışlayamayacağı günahlarım için sana istiğfar ederim» derse ve o gece ölürse cennete girer."

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) başka bir şey için yapmadığı yemini ederek şöyle buyurdu: *"Vallâhi! O sözü söyleyen kul, eğer o gün ölürse Cennete girer. Eğer akşam vakti söyler ve o gece ölürse yine Cennete girer."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ile *M. el-Kebîr*'de rivayet etti. Ravilerden Ali b. Yezîd el-Elhânî zayıftır.

١٦٩٩٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ إِذَا أَصْبَحَ " اللَّهُمَّ بِكَ أَصْبَحْنَا وَبِكَ أَمْسَيْنَا وَبِكَ نَحْيَا وَبِكَ نَمُوتُ وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

16993- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sabahladığı zaman şöyle dediğini nakleder: *"Allahım! Senin inâyetinle sabahladık ve irâdenle akşama eriştik. Senin irâdenle hayat bulur ve senin irâdenle de ölürüz. (Ölümden sonra) dönüş sanadır."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٦٩٩٤ - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ خَالِدٍ، ثنا أَبُو عَوَانَةَ، عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ إِذَا أَصْبَحَ، قَالَ: " أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمُلْكُ لِلَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ لا شَرِيكَ لَهُ، لا إِلَهَ إِلا هُوَ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ، وَإِذَا أَمْسَى قَالَ: أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمُلْكُ لِلَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ لا شَرِيكَ لَهُ، لا إِلَهَ إِلا هُوَ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ "

رواه البزار وإسناده جيد

16994- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sabahladığı zaman şöyle dediğini nakleder: *"Biz ve mülk, Allah'a âit olarak sabahladık. Allah'a hamd olsun. O'nun ortağı yoktur ve O'ndan başka ilah yoktur. (Ölümden) sonra dönüş Onadır."*

Akşamladığı zaman da: *"Biz ve mülk, Allah'a ait olarak akşamladık. Allah'a hamd olsun. O'nun ortağı yoktur ve O'ndan başka ilah yoktur. (Ölümden) sonra geri dönüş O'nadır."* derdi.

★Bezzâr rivayet etti. Senedi ceyyiddir.[2]

١٦٩٩٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا عَمْرٌو ، قَالَ : نا أَبُو مُعَيْدٍ ، عَنِ الْحَكَمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الأَيْلِيِّ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : كُنْتُ أَسْمَعُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَدْرَكَهُ الْمَسَاءُ فِي بَيْتِي يَقُولُ : " أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمُلْكُ لِلَّهِ ، وَالْحَمْدُ وَالْحَوْلُ وَالْقُوَّةُ وَالْقُدْرَةُ وَالسُّلْطَانُ فِي السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ وَكُلُّ شَيْءٍ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، اللَّهُمَّ بِكَ أَصْبَحْنَا ، وَبِكَ أَمْسَيْنَا وَبِكَ نَحْيَا وَبِكَ نَمُوتُ ، وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ " ، إِذَا أَصْبَحَ ، قَالَ : " أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ

---

1 Ahmed (2/354-522) rivayet etti.

2 Bezzâr (3105) rivayet etti. Ravilerden Hâlid b. Yûsuf es-Semtî zayıftır.

الْمُلْكُ لِلَّهِ ، وَالْحَمْدُ وَالْقُوَّةُ وَالْحِوَلُ وَالْقُدْرَةُ وَالسُّلْطَانُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الأَرْضِ وَكُلُّ شَيْءٍ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، اللَّهُمَّ بِكَ أَمْسَيْنَا وَبِكَ أَصْبَحْنَا ، وَبِكَ نَحْيَا وَبِكَ نَمُوتُ ، وَإِلَيْكَ النُّشُورُ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه الحكم بن عبد الله بن سعد الأيلي وهو متروك

16995- Hz. Âişe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) evimde akşamladığında şöyle dediğini duyardım: *"Biz ve mülk, Allah'a âit olarak akşamladık. Allah'a hamd, güç, kudret, göklerin ve yerin hâkimiyeti ve her şey Âlemlerin Rabbi Allah'a aittir. Allahım! Senin inâyetinle sabahladık ve irâdenle akşama eriştik. Senin irâdenle hayat bulur ve senin irâdenle de ölürüz. (Ölümden sonra) dönüş sanadır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Hakem b. Abdillah b. Sa'd el-Eylî metrûktur.[1]

١٦٩٩٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن مُحَمَّدِ بن عَزِيزٍ الْمَوْصِلِيُّ ، حَدَّثَنَا غَسَّانُ بن الرَّبِيعِ ، حَدَّثَنَا أَبُو إِسْرَائِيلَ الْمُلائِيُّ ، عَنْ طَلْحَةَ بن مُصَرِّفٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن عَوْسَجَةَ ، عَنِ الْبَرَاءِ بن عَازِبٍ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ إِذَا أَصْبَحَ وَأَمْسَى : صَبَّحْنَاوَأَصْبَحَ الْمُلْكُ لِلَّهِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ ، اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذَا الْيَوْمِ ، وَخَيْرَ مَا بَعْدَهُ ، وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ هَذَا الْيَوْمِ ، وَشَرِّ مَا بَعْدَهُ ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ ، وَسُوءِ الْكِبَرِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ النَّارِ.

رواه الطبراني من طريق غسان بن الربيع عن أبي إسرائيل الملائي وكلاهما الغالب عليه الضعف وقد وثقا وبقية رجاله رجال الصحيح.

16996- Berâ b. Âzib bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), sabahladığında ve akşamladığında şöyle derdi: *"Biz ve mülk, Allah'a ait olarak akşamladık. Allah'tan başka ilah yoktur ve ortağı yoktur. Allahım! Senden bu günün ve sonrakinin hayrını istiyoruz. Bu günün ve sonrakinin şerrinden sana sığınıyoruz. Allahım! Bunaklık derecesinde ihtiyarlıktan ve cehennem azabından sana sığınırım."*

★Taberânî, Ğassân b. er-Rabî kanalıyla Ebû İsrâîl el-Melâî yoluyla rivayet etti. İkisi de zayıftır. Onları güvenilir bulanlar da vardır. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (938) rivayet etti.
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1170) rivayet etti.

١٦٩٩٧ - حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، ثنا الْفِرْيَابِيُّ ، ثنا فَايِدٌ أَبُو الْوَرْقَاءِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ إِذَا أَصْبَحَ : " أَصْبَحْتُ وَأَصْبَحَ الْمُلْكُ وَالْكِبْرِيَاءُ وَالْعَظَمَةُ وَالْخَلْقُ وَاللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَمَا سَكَنَ فِيهِمَا لِلَّهِ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ ، اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَوَّلَ هَذَا النَّهَارِ صَلاحًا ، وَأَوْسَطَهُ فَلاحًا وَآخِرَهُ نَجَاحًا ، أَسْأَلُكَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

رواه الطبراني وفيه فائد أبو الورقاء وهو متروك

16997- Abdullah b. Ebî Evfâ bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), sabahlayınca şöyle derdi: *"Biz ve mülk Allah'a ait olarak sabahladık. Yücelik, azamet, yarattıkları, gece, gündüz ve bunlarda bulunanlar O'nundur. O, tektir ve ortağı yoktur. Allahım! Bu günün başlangıcını ıslâh, ortasını kurtuluş ve sonunu başarı yap. Ey merhamet edenlerin en merhametlisi! Senden dünyanın da, âhiretin de hayrını istiyorum."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Fâid Ebu'l-Varkâ metrûktur.[1]

١٦٩٩٨ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، ثنا دَاوُدُ بْنُ عَبْدِ الْمَجِيدِ، ثنا عَمْرُو بْنُ قَيْسٍ، عَنْ عَطِيَّةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ، قَالَ : كَانَ النَّبِيُّ إِذَا أَصْبَحَ فَطَلَعَتِ الشَّمْسُ، قَالَ : اللَّهُمَّ أَصْبَحْتُ وَشَهِدْتُ بِمَا شَهِدْتَ بِهِ عَلَى نَفْسِكَ، وَأَشْهَدْتُ مَلائِكَتَكَ وَأُولِي الْعِلْمِ، وَمَنْ لَمْ يَشْهَدْ بِمَا شَهِدْتَ، فَاكْتُبْ شَهَادَتِي مَكَانَ شَهَادَتِهِ، اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلامُ وَمِنْكَ السَّلامُ، وَإِلَيْكَ يَعُودُ السَّلامُ، يَا ذَا الْجَلالِ وَالإِكْرَامِ، أَنْ تَسْتَجِيبَ لَنَا دَعْوَتَنَا، وَأَنْ تُعْطِيَنَا رَغْبَتَنَا، وَأَنْ تُغْنِيَنَا عَنْ مَنْ أَغْنَيْتَهُ عَنَّا مِنْ خَلْقِكَ، اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي الَّذِي هُوَ عِصْمَةُ أَمْرِي، وَأَصْلِحْ لِي دُنْيَايَ الَّتِي فِيهَا مَعِيشَتِي، وَأَصْلِحْ لِي آخِرَتِي الَّتِي إِلَيْهَا مُنْقَلَبِي "

رواه البزار وفيه داود بن عبد الحميد وهو ضعيف

16998- Ebû Saîd bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), sabahlayıp ta güneş doğduğunda şöyle derdi: *"Allahım! Senin şahitlik ettiğin, meleklerini, ilim sahiplerini de şahid tuttuğun şeye şahitlik eder bir şekilde sabahladım. Allahım! Senin şahitlik ettiğine etmeyenin şahadeti yerine benim şahadetimi yaz. Allahım! Selâm sensin. Ve selâm sendendir ve selam tekrar sana döner. Ey celâl, azâmet ve ikram sahibi olan Allah! Sen ne yücesin. Senden, dualarımızı kabul etmeni, istediğimizi bize vermeni, bizden kendilerini*

---

[1] İbnü'l-Mübârek *Zühd*'de (1085) ve İbnu's-Sünnî, *Amelu'l-yevm vel-leyle*'de (38) rivayet etti. Ravilerden Ebû Katâde Abdullah b. Vâkid metruktur.

müstağnî kıldığın kişilerden bizi de müstağni kılmanı diliyoruz. Allahım! Üzerinde bulunduğum işimin (hatalardan) koruyucusu olan dinimi benim için ıslah et. İçerisinde geçimim olan dünyamı ve dönüşümün kendisine olduğu âhiretimi benim için ıslah et."

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Dâvûd b. Abdilhamîd zayıftır.[1]

١٦٩٩٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ - يَعْنِي الْمُقْرِئَ - حَدَّثَنَا سَعِيدٌ - يَعْنِي ابْنَ أَبِي أَيُّوبَ - حَدَّثَنِي أَبُو عِيسَى الْخُرَاسَانِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ قَالَ حَدَّثَتْنِي جَارَةٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا كَانَتْ تَسْمَعُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ عِنْدَ طُلُوعِ الْفَجْرِ " اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَمِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ " . قَالَ أَبُو عِيسَى فَقُلْتُ لِعَبْدِ اللَّهِ أَرَأَيْتَ إِنْ جَمَعَهُمَا إِنْسَانٌ قَالَ فَقَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا قَالَ.

رواه أحمد ورجاله ثقات

16999- Abdullah b. el-Kâsım der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) komşusu olan bir kadın, O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) her tan ağardığında şöyle dediğini söyledi: *"Allahım! Kabrin azabından ve fitnesinden sana sığınırım."*

Ebû İsâ ekledi: "Abdullah'a: "Bu ikisini bir arada toplayanı düşünebiliyor musun?" deyince, Abdullah: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) böyle buyurdu" dedi.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٧٠٠٠ - حَدَّثَنَا شُجَاعُ بْنُ مَخْلَدٍ أَبُو الْفَضْلِ، حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ، حَدَّثَنَا الأَغْلَبُ بْنُ تَمِيمٍ، عَنْ مَخْلَدِ بْنِ هُذَيْلٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَدَنِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ، قَالَ : إِنَّهُ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَنْ تَفْسِيرِ : ﴿لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ﴾ ، قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَا سَأَلَنِي عَنْهَا أَحَدٌ قَبْلَكَ ، تَفْسِيرُهَا : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ ، وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ، الْأَوَّلُ ، وَالْآخِرُ ، وَالظَّاهِرُ ، وَالْبَاطِنُ ، وَبِيَدِهِ الْخَيْرُ ، يُحْيِي وَيُمِيتُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، مَنْ قَالَهَا إِذَا أَصْبَحَ عَشْرَ مَرَّاتٍ ، أُعْطِيَ عَشْرَ خِصَالٍ ، أَمَّا أَوَّلُهُنَّ : فَتحرز مِنْ إِبْلِيسَ وَجُنُودِهِ ، وَأَمَّا الثَّانِيَةُ : فَيُعْطَى قِنْطَارًا

[1] Bezzâr (3103) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin bir kısmı başka bir kanalla rivayet edilmiştir. Ebû Saîd'den olan bu hadisi, bu lafızla sadece bu isnâdla biliyoruz." İlk matbu nüshanın dipnotunda şu ibare vardır: İbn Hacer şöyle der: "Bu hadiste Atiyye vardır ve zayıftır. Dâvûd ondan daha kuvvetlidir" dedi.

مِنَ الْأَجْرِ ، وَأَمَّا الثَّالِثَةُ : فَتُرْفَعُ لَهُ دَرَجَةٌ فِي الْجَنَّةِ ، وَأَمَّا الرَّابِعَةُ : فَيُزَوَّجُ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ ، وَأَمَّا الْخَامِسَةُ : فَيَحْضُرُهَا اثْنَا عَشَرَ أَلْفًا من الملائكة ، وَأَمَّا السَّادِسَةُ : فَلَهُ مِنَ الْأَجْرِ كَمَنْ قَرَأَ : التَّوْرَاةَ ، وَالْإِنْجِيلَ ، وَالزَّبُورَ ، وَلَهُ مَعَ هَذَا يَا عُثْمَانُ كَمَنْ حَجَّ وَاعْتَمَرَ ، وَقُبِلَتْ حَجَّتُهُ وَعُمْرَتُهُ ، وَإِنْ مَاتَ مِنْ يَوْمِهِ طُبِعَ بِطَابَعِ الشُّهَدَاءِ .

رواه أبو يعلى (لعله الطبراني) في الكبير وفيه الأغلب بن تميم وهو ضعيف

17000- Osmân b. Affân, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): **"Göklerin ve yerin kilitleri O'nundur. Allah'ın âyetlerini inkar edenler, işte onlar hüsrandadırlar."** (Zümer Sur. 63; Şûrâ Sur. 12) âyetinin tefsirini sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şu karşılığı verdi:

"Senden önce, kimse bana bu âyetin tefsirini sormadı. Âyetin tefsiri şöyledir: «Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. Allah en büyüktür. Allah her türlü eksiklikten münezzehtir, hamd Allah'ındır, Allah'tan mağfiret dilerim. Güç ve kuvvet, ancak Allah'a mahsustur. O ilktir, sondur, zahirdir, batındır. Hayır, O'nun elindedir. Dirilten ve öldüren O'dur ve O, her şeye gücü yetendir."

Kim sabahladığı zaman bu sözleri on defa söylerse, Allah ona on özellik verir: Onu şeytana ve askerlerine karşı korur. Ona bir kantar sevap verilir. Cennetteki derecesi yükseltilir. Yüce Allah onu hûrilerle evlendirir. On iki bin melek onun yanında bu sözlere tanık olurlar. Kur'ân'ı, Tevrat'ı, İncil'i ve Zebur'u okumuş gibi sevap alır.

Bununla beraber, ey Osmân! Hac ve umre yapıp Allah'ın hac ve umresini kabul ettiği kimse gibi ona sevap verilir, eğer o gün ölürse, ona şehitlerin mührü vurulur."

★Ebû Ya'lâ, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Ağleb b. Temîm zayıftır.

١٧٠٠١ - حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ عَطِيَّةَ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَدْعُو بِهَذِهِ الدَّعَوَاتِ إِذَا أَصْبَحَ وَإِذَا أَمْسَى : " اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَجْأَةِ الْخَيْرِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فَجْأَةِ الشَّرِّ ، فَإِنَّ الْعَبْدَ لا يَدْرِي مَا يَفْجَؤُهُ إِذَا أَصْبَحَ وَإِذَا أَمْسَى

رواه أبو يعلى وفيه يوسف بن عطية وهو متروك .

17001- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sabah akşam şu duaları söylediğini nakleder: *"Allahım! Senden hayrın ansızın gelenini dilerim. Ansızın gelen şerden de sana sığınırım. Kul sabahlayıp akşamladığında karşısına ansızın neyin çıkacağını bilemez."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Yûsuf b. Atiyye metrûktur.[1]

١٧٠٠٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ يَحْيَى بْنِ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ حَدَّثَنِى أَبِى عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَلَمَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبْزَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أُبَىٍّ بْنِ كَعْبٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَلِّمُنَا إِذَا أَصْبَحْنَا " أَصْبَحْنَا عَلَى فِطْرَةِ الإِسْلاَمِ وَكَلِمَةِ الإِخْلاَصِ وَسُنَّةِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَمِلَّةِ أَبِينَا إِبْرَاهِيمَ حَنِيفاً مُسْلِماً وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ. وإذا أمسى قال مثل ذلك

رواه عبد الله وفيه إسماعيل بن يحيى بن سلمة بن كهيل وهو متروك

17002- Ubey b. Ka'b bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), sabahladığımız zaman şöyle dememizi öğretti: *"İslam fıtratı, Kelime-i İhlas (şahadet) ve Resûlullah'ın* (sallallahu aleyhi vesellem) *sünneti ve babamız İbrâhîm'in milleti olan hanîf ve Müslüman olarak sabahladık. İbrâhîm, Müşriklerden değildi."*

Akşam olduğunda da aynı şeyi söyler(dik).

★Abdullah rivayet etti. Ravilerden İsmâîl b. Yahyâ b. Seleme b. Kuheyl metrûktur.

١٧٠٠٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبْزَى عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ إِذَا أَصْبَحَ وَإِذَا أَمْسَى أَصْبَحْنَا عَلَى فِطْرَةِ الإِسْلاَمِ وَعَلَى كَلِمَةِ الإِخْلاَصِ وَعَلَى دِينِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى مِلَّةِ أَبِينَا إِبْرَاهِيمَ حَنِيفاً مُسْلِماً وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ.

رواه أحمد والطبراني ورجالهما رجال الصحيح

17003- Abdurrahmân b. Ebzâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sabahladığı ve akşamladığı zaman şöyle dediğini nakleder: *"İslam fıtratı, Kelime-i İhlâs (şahadet) ve Resûlullah'ın* (sallallahu aleyhi vesellem) *sünneti ve babamız İbrâhîm'in milleti olan hanîf ve Müslüman olarak sabahladık veya akşamladık. İbrâhîm, Müşriklerden değildi."*

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٧٠٠٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِى عَقِيلٍ قَاضِى وَاسِطٍ عَنْ سَابِقِ بْنِ نَاجِيَةَ عَنْ أَبِى سَلاَّمٍ قَالَ مَرَّ رَجُلٌ فِى مَسْجِدِ حِمْصَ فَقَالُوا هَذَا خَدَمَ النَّبِىَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

---

[1] Ebû Ya'lâ (3371) ve Harâitî, *Mekârimu'l-Ahlâk*'ta (469) rivayet etti.

[2] Ahmed (3/406-407) ve oğlu Abdullah, Abdurrahmân b. Ebzâ kanalıyla Ubey b. Ka'b'dan (5/123) rivayet etti. Onun rivayet ettiği bir önceki hadistir.

وَسَلَّمَ قَالَ فَقُمْتُ إِلَيْهِ فَقُلْتُ حَدِّثْنِي حَدِيثاً سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لاَ يَتَدَاوَلُهُ بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ الرِّجَالُ. قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَا مِنْ عَبْدٍ مُسْلِمٍ يَقُولُ حِينَ يُصْبِحُ وَحِينَ يُمْسِي ثَلاَثَ مَرَّاتٍ رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالإِسْلاَمِ دِيناً وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا إِلاَّ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُرْضِيَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

رواه أحمد وسمى خادم النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سابقا ورواه الطبراني بنحوه إلا أنه قال : عن أبي سلام خادم النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وقال المزي : أن الأول هو الصحيح ورجال أحمد والطبراني ثقات.

17004- Ebû Selâm anlatıyor: Humus mescidine bir kişi uğradı. Oradakiler: "Bu, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hizmetçisidir" dediler. Ben, adamın yanına gidip: "Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bizzat duyduğun bir hadisi bana anlat" dedim. Adam şu karşılığı verdi:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Hangi Müslüman, sabahladığı ve akşamladığı zaman üç defa: "Allah'ı Rab, İslam'ı din, Muhammed'i peygamber olarak kabul ettim derse, kıyamet günü Allah'ın onu razı etmesi hakkıdır."*

★Ahmed rivayet etti ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hizmetçisinin adını Sâbık olarak verdi. Taberânî ise yakın metinle ve "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hizmetçisi Ebû Selâm'dan" ibaresiyle rivayet etti. Mizzî: "Sahîh olan birincisidir" dedi.

Ahmed ve Taberânî'nin ravileri güvenilirdir. [1]

١٧٠٠٥ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بن أَحْمَدَ، ثنا الْجَرَّاحُ بن مَخْلَدٍ، ثنا أَحْمَدُ بن سُلَيْمَانَ، ثنا رِشْدِينُ بن سَعْدٍ، عَنْ حَيِّ بن عَبْدِ اللَّهِ الْمَعَافِرِيِّ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيِّ، عَنِ الْمُنَيْذِرِ، صَاحِبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ يَكُونُ بِإِفْرِيقِيَّةَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ:مَنْ قَالَ إِذَا أَصْبَحَ: رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا، وَبِالإِسْلامِ دِينًا، وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا، فَأَنَا الزَّعِيمُ لآخُذَ بِيَدِهِ حَتَّى أُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ.

رواه الطبراني وإسناده حسن

17005- Afrika'da yaşayan Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sahabisi Muneyzir dedi ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), *"Kim, sabahladığı zaman: «Allah'ı Rab, İslam'ı din ve Muhammed'i peygamber olarak kabul*

---

[1] Ahmed (4/337, 5/367), Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/367) ve Bezzâr (3105) rivayet etti. İbn Hacer, matbu olan nüshanın dipnotunda şöyle dedi: "Bu hadisi Ebû Dâvûd (5051) rivayet etti. Nesâî, *Amelu yevm vel-leyle*'de (4, 565) Sâbık b. Nâciye, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hizmetçisi Ebû Selâm kanalıyla nakletti. Ahmed, "Vekî —Mis'ar —Ebû Akîl —Sâbık b. Nâciye —Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hizmetçisi Ebû Selâm" ravi zinciriyle; Taberânî ise Ebû Bekr b. Ebî Şeybe kanalıyla Vekî'den rivayet etti.

ettim» derse, ben O'nun elinden tutup Cennete sokmaya kefilim" buyurduğunu işittim.

★Taberânî rivayet etti. İsnâdı hasendir[1]

١٧٠٠٦ - عَنْ أَبَانٍ الْمُحَارِبِيِّ ، وَكَانَ أَحَدَ الْوَفْدِ الَّذِينَ قَدِمُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " مَا مِنْ عَبْدٍ مُسْلِمٍ يَقُولُ إِذَا أَصْبَحَ، وَإِذَا أَمْسَى : الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا، وَأَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، إِلا غَفَرْتُ لَهُ ذُنُوبَهُ حَتَّى يُمْسِيَ ، وَإِذَا قَالَهَا إِذَا أَمْسَى غَفَرْتُ لَهُ ذُنُوبَهُ حَتَّى يُصْبِحَ " .

رواه البزار وفيه أبان بن أبي عياش وهو متروك

17006- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelen heyetlerden birisinde yer alan Ebân el-Muhâribî, O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim sabahladığında ve akşamladığında: «Kendisine ortak koşmadığım Allah'a hamd olsun. Şahadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur» derse, akşama kadarki günahları affedilir. Bu sözü akşam söylerse sabaha kadarki günahları affedilir."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Ebân b. Ebî Ayyâş metrûktur.[2]

١٧٠٠٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْعَبَّاسِ الأَخْرَمُ الأَصْبَهَانِيُّ ، حَدَّثَنَا أُسَيْدُ بن عَاصِمٍ ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن عَامِرٍ ، عَنْ أَبَانَ بن أَبِي عَيَّاشٍ ، عَنِ الْحَكَمِ بن حَيَّانَ الْمُحَارِبِيِّ ، عَنْ أَبَانَ الْمُحَارِبِيِّ ، وَكَانَ مِنَ الْوَفْدِ الَّذِينَ وَفَدُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ عَبْدِ الْقَيْسِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : مَا مِنْ عَبْدٍ يَقُولُ إِذَا أَصْبَحَ : الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّي لا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا ، وَأَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، إِلا ظَلَّ يُغْفَرُ لَهُ ذُنُوبُهُ حَتَّى يُمْسِيَ ، وَإِنْ قَالَهَا إِذَا أَمْسَى بَاتَ يُغْفَرُ لَهُ ذُنُوبُهُ حَتَّى يُصْبِحَ.

رواه الطبراني وفيه أبان بن أبي عياش وهو متروك

17007- Abdu Kays kabilesinden Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelen heyetin içinde yer alan Ebân el-Muhâribî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor:

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/355) rivayet etti. Ravilerden Rişdeyn, matbû olan nüshanın dipnotunda İbn Hacer'in dediği gibi zayıftır.

[2] Bezzâr (3104) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu Ebân'ın, bu hadisten başkasını Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) dayandırdığını bilmiyoruz. Saîd b. Âmir'in kendisinden rivayette bulunduğu Ebân, bana göre Ebân b. Ebî Ayyâş'tır. Ebân, âbid biriydi, ama hıfzı kötüydü. Hıfzının kötülüğünden hadislerinde münkerler oluştu." Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (635) rivayet etti. Taberânî, Ebân b. Ebî Ayyâş'ın ismini sarih bir şekilde yazmıştır.

"Kim, sabahladığında: «Rabbim olan Allah'a hamd olsun, Ona hiçbir şeyi ortak koşmam ve Allah'tan başka ilah olmadığına şahadet ederim» derse, akşama kadar bütün günahları affedilir. Eğer bu sözü akşam vakti söylerse, sabaha kadar bütün günahları affedilir."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebân b. Ebî Ayyâş metrûktur.

١٧٠٠٨ - حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ شَبِيبٍ ، ثنا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ مَوْهَبٍ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِفَاطِمَةَ : " مَا يَمْنَعُكِ أَنْ تَسْمَعِي مَا أُوصِيكِ بِهِ ، أَنْ تَقُولِي إِذَا أَصْبَحْتِ وَأَمْسَيْتِ : يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ بِرَحْمَتِكَ اسْتَغِيثُ أَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ ، وَلا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ .

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير عثمان بن موهب وهو ثقة

17008- Enes b. Mâlik der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Hz. Fâtıma'ya şöyle buyurdu: *"Sana söyleyeceğimi dinlemeye ne dersin? Sabahladığın ve akşamladığın zaman: «Ey Hay olan, ey Kayyûm olan Rabbim! Rahmetin adına yardımını talep ediyorum. Bütün işlerimi ıslah et ve beni bir an olsun nefsime bırakma» de."*

★Bezzâr rivayet etti. Osmân b. Mevheb dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[1]

١٧٠٠٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَلِيٍّ الأَبَّارُ الْبَغْدَادِيُّ، حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بن الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بن هِشَامٍ الْكُوفِيُّ، حَدَّثَنَا فَضَالُ بن جُبَيْرٍ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَصْبَحَ وَأَمْسَى دَعَا بِهَذِهِ الدَّعَوَاتِ: " اللَّهُمَّ أَنْتَ أَحَقُّ مَنْ ذُكِرَ، وَأَحَقُّ مَنْ أَعْطَى، أَنْتَ الْمَلِكُ لا شَرِيكَ لَكَ، وَالْفَرْدُ لا تَهْلِكُ، كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلا وَجْهَكَ لَنْ تُطَاعَ إِلا بِإِذْنِكَ، وَلَمْ تُعْصَ إِلا بِعِلْمِكَ، تُطَاعُ فَتَشْكُرُ، وَتُعْصَى فَتَغْفِرُ، أَقْرَبُ شَهِيدٍ وَأَدْنَى حَفِيظٍ حُلْتَ دُونَ الثُّغُورِ، وَأَخَذْتَ بِالنَّوَاصِي، وَكَتَبْتَ الآثَارَ، وَنَسَخْتَ الآجَالَ، الْقُلُوبُ لَكَ مُفْضِيَةٌ، وَالسِّرُّ عِنْدَكَ عَلانِيَةٌ، وَالْحَلالُ مَا أَحْلَلْتَ، وَالْحَرَامُ مَا حَرَّمْتَ، وَالدِّينُ مَا شَرَّعْتَ، وَالأَمْرُ مَا قَضَيْتَ، وَالْخَلْقُ خَلْقُكَ، وَالْعَبْدُ عَبْدُكَ، وَأَنْتَ اللَّهُ الرَّءُوفُ الرَّحِيمُ، أَسْأَلُكَ بِنُورِ وَجْهِكَ الَّذِي أَشْرَقَتْ لَهُ السَّمَاوَاتُ وَالأَرْضُ بِكُلِّ حَقٍّ هُوَ لَكَ، وَبِحَقِّ السَّائِلِينَ عَلَيْكَ أَنْ تَقْبَلَنِي فِي هَذِهِ الْغَدَاةِ، أَوْ فِي هَذِهِ الْعَشِيَّةِ، وَأَنْ تُجِيرَنِي مِنَ النَّارِ بِقُدْرَتِكَ.

---

[1] Bezzâr (3107) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Enes'ten sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz. "

رواه الطبراني وفيه فضال بن جبير وهو ضعيف مجمع على ضعفه

17009- Ebû Umâme el-Bâhilî der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabahladığı ve akşamladığı zaman şu duayı okurdu:

"Allahım! Sen zikredilmeye en lâyık olansın, ibadet edilmeye ancak Sen lâyıksın, (yardım) istenilenlerin en çok yardım edeni, saltanat ve güç sahiplerinin en şefkatlisi, kendisinden bir şeyler dilenilenlerin en cömerdi, verenlerin en eli açığı, her şeyin sahibi Sensin. Senin ortağın yoktur; eşi ve benzeri olmayan yegâne varlık Sensin. Senin zâtından ve rızandan başka her şey helâke mahkûmdur. Sana, ancak Senin iznin ölçüsünde itaat edilir ve ancak ilmin dâhilinde Sana isyan edilir. Sana itaat edilir, karşılığını verirsin, Sana isyan edilir, mağfiret edersin. Her şeye en yakın şahit Sen, en yakın koruyucu da Sensin. Canların önüne geçer ve perçemlerden tutarsın. İnsanların fiillerini yazdın ve ecellerini takdir ettin. Kalpler Sana akar, gizli Senin yanında açıktır. Helâl Senin helâl kıldığın, haram da haram kıldığındır. Din, Senin teşrî buyurduğun; emir, Senin hükmettiğin; Mahlûk, Senin mahlûkun; kul, Senin kulundur. Sen, Rauf ve Rahîm olan Allah'sın. Göklerin ve yerin kendisiyle parıldadığı, yüzünün nuru hürmetine, Senin olan her bir hak hürmetine ve Senden isteyen kulların hürmetine, Senden beni bu sabah ve bu akşam affetmeni ve kudretinle Cehennem ateşinden korumanı diliyorum."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Faddâl b. Cübeyr'in zayıflığı konusunda icma vardır.[1]

١٧٠١٠ - حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ بن دَاوُدَ، حَدَّثَنَا أَسَدُ بن مُوسَى، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ، عَنْ زَبَّانَ بن فَايِدٍ، عَنْ سَهْلِ بن مُعَاذِ بن أَنَسٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " أَلا أُخْبِرُكُمْ لِمَ سَمَّى اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلَهُ الَّذِي وَفَّى؟ لأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ كُلَّمَا أَصْبَحَ أَوْ أَمْسَى: ﴿سُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ﴾ ، حَتَّى خَتَمَ الآيَةَ.

رواه الطبراني وفيه ضعفاء وثقوا

17010- Muâz b. Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Size, Allah'ın, İbrâhîm'e neden Vefakâr ismini verdiğini söyleyeyim mi? Çünkü her sabah ve akşam:* **"Öyle ise akşama girdiğiniz zaman ve sabaha erdiğiniz zaman Allah'ı tesbih edin."** (Rum Sur. 17) *derdi."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden zayıf olan, ama güvenilir bulunan kişiler vardır.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8027) rivayet etti. Ravilerden Abbâs b. el-Velîd en-Nersî hakkında menfi konuşanlar vardır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/ 192) ve Ahmed (3/419) rivayet etti.

١٧٠١١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن زَكَرِيَّا الْجَوْهَرِيُّ، ثنا قَحْطَبَةُ بن عَدَابَةَ، ثنا أَبو أُمَيَّةَ بن يَعْلَى، عَنْ سَعِيدِ بن أَبِي الْحَسَنِ، عَنْ أُمِّهِ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي تَوَاضَعَ كُلُّ شَيْءٍ لِعَظَمَتِهِ، كُتِبَتْ لَهُ عَشْرُ حَسَنَاتٍ.

رواه الطبراني وفيه أبو أمية بن يعلى واسمه إسماعيل وهو ضعيف

17011- Ümmü Seleme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim sabahladığı zaman: «Azameti karşısında her şeyin boyun eğdiği Allah'a hamdolsun» derse o kişiye sevaplar yazılır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Umeyye b. Ya'lâ'nın ismi İsmâîl'dir ve zayıftır.[1]

١٧٠١٢ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بن الْفَضْلِ الأَسْفَاطِيُّ ، حَدَّثَنَا مُوسَى بن إِسْمَاعِيلَ ، حَدَّثَنَا أَبَانُ بن يَزِيدَ ، عَنْ يَحْيَى بن أَبِي كَثِيرٍ ، عَنِ الْحَضْرَمِيِّ بن لاحِقٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بن أُبَيِّ بن كَعْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّهُ كَانَ لَهُ جُرْنٌ مِنْ تَمْرٍ ، فَكَانَ يَنْقُصُ ، فَحَرَسَهُ ذَاتَ لَيْلَةٍ ، فَإِذَا هُوَ بِدَابَّةٍ شِبْهِ الْغُلامِ الْمُحْتَلِمِ ، فَسَلَّمَ عَلَيْهِ ، فَرَدَّ عَلَيْهِ السَّلامَ ، فَقَالَ : مَا أَنْتَ ، جِنِّيٌّ أَمْ إِنْسِيٌّ ؟ ، قَالَ : لا بَلْ جِنِّيٌّ ، قَالَ : فَنَاوِلْنِي يَدَكَ ، فَنَاوَلَهُ يَدَهُ ، فَإِذَا يَدُهُ يَدُ كَلْبٍ ، وَشَعْرُهُ شَعْرُ كَلْبٍ ، قَالَ : هَكَذَا خَلْقُ الْجِنِّ ، قَالَ : قَدْ عَلِمَتِ الْجِنُّ أَنَّ مَا فِيهِمْ رَجُلٌ أَشَدُّ مِنِّي ، قَالَ : فَمَا جَاءَ بِكَ ؟ قَالَ : بَلَغَنَا أَنَّكَ تُحِبُّ الصَّدَقَةَ ، فَجِئْنَا نُصِيبُ مِنْ طَعَامِكَ ، قَالَ : فَمَا يُنْجِينَا مِنْكُمْ ؟ قَالَ : هَذِهِ الآيَةُ الَّتِي فِي سُورَةِ الْبَقَرَةِ : ﴿اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ﴾ مَنْ قَالَهَا حِينَ يُمْسِي أُجِيرَ مِنَّا حَتَّى يُصْبِحَ ، وَمَنْ قَالَهَا حِينَ يُصْبِحُ أُجِيرَ مِنَّا حَتَّى يُمْسِيَ ، فَلَمَّا أَصْبَحَ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ ، فَقَالَ : صَدَقَ الْخَبِيثُ.

رواه الطبراني ورجاله ثقات قلت : وقد تقدمت لهذا الحديث طرق في التفسير وفي مناقب عمر بن الخطاب.

17012- Ubey b. Ka'b'tan nakledildiğine göre kendisinin, hurmalarını kuruttuğu bir harmanı vardı. Harmandaki hurmaların eksildiğini görünce Ubey, bir gece hurmaların başında nöbet tuttu. Orada, ergenlik çağına gelmiş bir çocuğa benzeyen bir hayvan gördü. Ubey, ona selam verince, o da selama karşılık verdi. Ubey: "Sen kimsin, insan mısın cin misin?" diye sordu. O: "Ben cinim" deyince, Ubey: "Bana elini uzat!" dedi. Cin, elini uzatınca, Ubey, cinin elinin köpeğin ön ayağına, kıllarının da köpek kılına benzediğini gördü ve: "Bu cinlerin şeklidir"

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (23/370) rivayet etti.

dedi. O: "Cinler, içlerinde benden daha kuvvetli birinin olmadığını bilir" dedi. Ubey: "Buraya neden geldin?" diye sorunca, cin: "Senin sadakayı sevdiğini duyduk ve senin hurmalarından almaya geldik" karşılığını verdi. Ubey: "Bizi, sizden kurtaracak şey nedir?" diye sorunca, cin: "Bakara sûresindeki Âyetu'l-Kürsî'dir. Kim akşam vakti bu âyeti okursa sabaha kadar bizden korunmuş olur. Sabah vakti söyleyen de, akşama kadar bizden korunmuş olur" dedi. Ubey, sabah vakti Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına giderek, olanları kendisine anlatınca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Habis, doğru söylemiş"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٧٠١٣ - حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بن مُحَمَّدٍ، حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ، حَدَّثَنَا أَبُو الْعُمَيْسِ، قَالَ: سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ، يَقُولُ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: " مَنْ قَرَأَ عَشْرَ آيَاتٍ مِنْ سُورَةِ الْبَقَرَةِ فِي بَيْتٍ لَمْ يَدْخُلْ ذَلِكَ الْبَيْتَ شَيْطَانٌ تِلْكَ اللَّيْلَةِ حَتَّى يُصْبِحَ، أَرْبَعَ آيَاتٍ مِنْ أَوَّلِهَا، وَآيَةَ الْكُرْسِيِّ، وَآيَتَيْنِ بَعْدَهَا، وَخَوَاتِيمَهُ " .

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح إلا أن الشعبي لم يسمع من ابن مسعود .

17013- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Kim, bir evde Bakara sûresinden on ayet okursa, o gün sabaha kadar o eve Şeytan girmez. Bu âyetler, sûrenin başından dört âyet, Âyetu'l-Kürsî ve sûrenin sonundaki iki âyettir."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Şa'bî, İbn Mes'ûd'dan dinlememiştir.[2]

١٧٠١٤ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بن مُوسَى، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن إِسْحَاقَ السَّيْلَحِينِيُّ، حَدَّثَنَا مَهْدِيُّ بن مَيْمُونٍ، عَنْ وَاصِلٍ الأَحْدَبِ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، قَالَ: سَأَلْتُ ابْنَ مَسْعُودٍ، ذَاتَ يَوْمٍ بَعْدَمَا انْصَرَفْنَا مِنْ صَلاةِ الْغَدَاةِ، فَاسْتَأْذَنَّا عَلَيْهِ، قَالَ: " ادْخُلُوا " ، فَقُلْنَا: نَنْتَظِرُ هُنَيَّةً لَعَلَّ بَعْضَ أَهْلِ الدَّارِ لَهُ حَاجَةٌ فَأَقْبَلَ يُسَبِّحُ، فَقَالَ: " لَقَدْ ظَنَنْتُمْ بِآلِ عَبْدِ اللَّهِ غَفْلَةً " ، ثُمَّ قَالَ: " يَا جَارِيَةُ انْظُرِي هَلْ طَلَعَتِ الشَّمْسُ؟ " قَالَتْ: لا، ثُمَّ قَالَ لَهَا الثَّانِيَةَ: " انْظُرِي هَلْ طَلَعَتِ الشَّمْسُ؟ " قَالَتْ: لا، ثُمَّ قَالَ لَهَا الثَّالِثَةَ: " انْظُرِي هَلْ طَلَعَتِ الشَّمْسُ؟ " قَالَتْ: نَعَمْ، قَالَ: " الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لَنَا هَذَا الْيَوْمَ، وَأَقَالَنَا فِيهِ عَثَرَاتِنَا " ، وَأَحْسِبُهُ، قَالَ: " وَلَمْ يُعَذِّبْنَا بِالنَّارِ.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (541) ve İbn Hibbân *Sahîh*'inde (784) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6873) rivayet etti.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

17014- Ebû Vâil anlatıyor: Bir gün sabah namazından çıktıktan sonra İbn Mes'ûd'dan, yanına girmek için izin istedik. Bize: "Giriniz" deyince, biz belki ev halkı müsait olmayabilir düşüncesiyle biraz bekledik. İbn Mes'ûd, tesbih ederek yanımıza geldi ve: "Siz Abdullah'ın ailesinin gafil olduğunu mu zannettiniz?" dedi ve cariyesine: "Ey cariye! Bak bakalım güneş doğdu mu?" diye sordu. Cariye: "Hayır" deyince ikinci defa aynı soruyu sordu. Cariye yine hayır deyince üçüncü defa sordu. O zaman cariye: "Evet" dedi. Bunun üzerine İbn Mes'ûd: "Bize bu günü bağışlayan ve onda yaptığımız hataları bağışlayan Allah'a hamd olsun" dedi. Zannedersem "ve bize Cehennemle azab etmeyen" ibaresini ekledi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٧٠١٥ - حَدَّثَنا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ بَكْرِ بْنِ الرَّبِيعِ بْنِ مُسْلِمٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ حُمْرَانَ ، قَالَ : نا أَبُو رَوْحٍ ، عَنِ الحسن ، قَالَ : قَالَ سَمُرَةُ بْنُ جُنْدُبٍ : أَلا أُحَدِّثُكَ حَدِيثًا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِرَارًا ، وَمِنْ أَبِي بَكْرٍ مِرَارًا ، وَمِنْ عُمَرَ مِرَارًا ؟ قُلْتُ : بَلَى ، قَالَ : " مَنْ قَالَ إِذَا أَصْبَحَ وَإِذَا أَمْسَى : اللَّهُمَّ أَنْتَ خَلَقْتَنِي ، وَأَنْتَ تَهْدِينِي ، وَأَنْتَ تُطْعِمُنِي ، وَأَنْتَ تَسْقِينِي ، وَأَنْتَ تُمِيتُنِي ، وَأَنْتَ تُحْيِينِي ، لَمْ يَسْأَلْ شَيْئًا إِلا أَعْطَاهُ اللَّهُ إِيَّاهُ " . قَالَ : فَلَقِيتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَلامٍ ، فَقُلْتُ : أَلَا أُحَدِّثُكَ حَدِيثًا سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ مِرَارًا ، وَمِنْ أَبِي بَكْرٍ مِرَارًا ، وَمِنْ عُمَرَ مِرَارًا ؟ قَالَ : بَلَى ، فَحَدَّثْتُهُ بِهَذَا الْحَدِيثِ ، فَقَالَ : بِأَبِي وَأُمِّي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، هَؤُلاءِ الْكَلِمَاتُ كَانَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ أَعْطَاهُنَّ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلامُ ، فَكَانَ يَدْعُو بِهِنَّ فِي كُلِّ يَوْمٍ سَبْعَ مِرَارٍ ، فَلا يَسْأَلُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ شَيْئًا إِلا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ.

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

17015- Hasan bildiriyor: Semure b. Cundub, bana: "Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr'den ve Ömer'den defalarca duyduğum bir hadisi sana anlatayım mı?" dedi. Ben: "Anlat" deyince şöyle dedi: *"Kim, sabahladığı ve akşamladığı zaman: «Allahım! Beni, sen yarattın, hidayeti de ancak bana sen verirsin. Bana ancak sen yedirir, sen su içirirsin. Beni sen öldürür, sen diriltirsin» derse, Allah o kişiye bütün istediklerini verir."*

Abdullah b. Selâm'la karşılaştım ve: "Sana, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr'den ve Ömer'den defalarca duyduğum bir hadisi

sana anlatayım mı?" dedim ve bu hadisi ona anlattım. İbn Selâm: "Anam babam Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) feda olsun. Allah, bu kelimeleri Mûsâ'ya öğretmişti. Mûsâ, bu sözlerle günde yedi defa dua ederdi ve Allah'tan ne isterse, Allah, ona istediğini verirdi" dedi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٧٠١٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَابَانَ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِهْرَانَ الْجَمَّالُ ، ثَنَا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ ، عَنْ مُسْلِمِ بْنِ زِيَادٍ مَوْلَى مَيْمُونَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ ، يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا مِنْ رَجُلٍ يَقُولُ إِذَا أَصْبَحَ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَصْبَحْتُ أُشْهِدُكَ ، وَأُشْهِدُ حَمَلَةَ عَرْشِكَ وَمَلائِكَتَكَ ، وَجَمِيعَ خَلْقِكَ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ ، وَحْدَكَ لا شَرِيكَ لَكَ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ ، إِلا غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا أَصَابَ مِنْ ذَنْبٍ فِي يَوْمِهِ ذَلِكَ ، وَإِنْ قَالَهَا إِذَا أَمْسَى غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا أَصَابَ فِي لَيْلَتِهِ تِلْكَ.

قلت : عزاه شيخ الإسلام المزي في الأطراف إلى راوية ابن داسة عن أبي داود وعزاه إلى الترمذي وكذلك عزى رواية مكحول عن أنس هذا المتن إلى أبي داود فنظرت فإذا متن حديث مكحول : اللهم أنت ربي لا إله إلا أنت الحديث ولم أجد هذا في نسختي فخشيت أن يكون حصل الوهم في حديث مسلم بن زياد كما حصل في حديث مكحول فكتبته رواه الطبراني في الأوسط وفيه بقية بن الوليد وهو مدلس.

17016- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: Sabahladığında: *"Allahım! Seni, Arş'ı Taşıyanları, meleklerini ve bütün yarattıklarını, Senden başka ilah olmadığına ve ortağın olmadığına, Muhammed'in senin kulun ve Resûlün olduğuna şahit tutarım" diyen hiç kimse yoktur ki; o gün işlemiş olduğu günahları, Allah affetmesin. Bu sözü akşamladığı zaman söylerse, o gece işlemiş olduğu günahlar affedilir."*

Derim ki; Şeyhulislam el-Mızzî, *Etrâf* kitabında bu hadisi Ebû Dâvûd'un İbn Dâse nüshasına ve Tirmizî'ye nisbet etmiştir. Yine Mekhûl'un Enes'ten rivayetine ise Ebû Dâvûd'u kaynak göstermiştir. Baktığımda, Mekhûl'un hadisinin: *"Allahım! Sen benim Rabbimsin, Senden başka ilah yoktur"* şeklindeki ifadesini bendeki nüshada bulamadım. Mekhûl'un hadisinde şüphe olduğu gibi, Müslim b. Ziyâd'ın hadisinin metninde şüphe olmasından korktuğum için bunu burada yazdım.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Bakiyye b. el-Velîd müdellistir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1032) rivayet etti. Hasan müdellistir, hadis rivayet ederken ifadesi sarih değildir.

[2] Ebû Dâvûd (2/615) ve Tirmizî (4/258) Bakiyye'den sahih olan iki yolla ve Müslim b. Ziyâd'dan rivayet etti. Bakiyye müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder. Müslim

١٧٠١٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى ، نَا مُحَمَّدُ بْنُ سُهَيْلٍ ، نَا عِصْمَةُ بْنُ الْمُتَوَكِّلِ ، نَا عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ أَبِي الْمُسَاوِرِ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنِ الْحَارِثِ ، عَنْ عَلِيٍّ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَمْسَى ، قَالَ : " أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمُلْكُ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي ذَهَبَ بِالنَّهَارِ وَجَاءَ بِاللَّيْلِ وَنَحْنُ مِنْهُ فِي عَافِيَةٍ ، اللَّهُمَّ هَذَا خَلْقٌ لَكَ جَدِيدٌ قَدْ جَاءَ ، فَمَا عَمِلْتُ فِيهِ مِنْ سَيِّئَةٍ فَتَجَاوَزْ عَنْهَا ، وَمَا عَمِلْتُ فِيهِ مِنْ حَسَنَةٍ فَتَقَبَّلْهَا وَأَضْعِفْهَا أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً ، اللَّهُمَّ إِنَّكَ بِجَمِيعِ حَاجَتِي عَالِمٌ ، وَإِنَّكَ عَلَى جَمِيعِ نُجْحِهَا قَادِرٌ ، اللَّهُمَّ أَنْجِحِ اللَّيْلَةَ كُلَّ حَاجَةٍ لِي ، وَلا تَرِدْنِي فِي دُنْيَايَ ، وَلا تَنْقُصْنِي فِي آخِرَتِي " . وَإِذَا أَصْبَحَ قَالَ مِثْلَ ذَلِكَ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه الحارث الأعور وهو ضعيف

17017- Hz. Ali, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), akşamladığında şöyle dediğini bildiriyor: *"Biz ve mülk, tek ve kahhâr olan Allah'a âit olarak akşamladık. Biz afiyet üzereyken gündüzü götürüp geceyi getiren Allah'a hamd olsun. Allahım! Bu kulun huzuruna geldi. Bu günde yaptığım kötülüğü affet ve bu günde yaptığım iyiliği kabul ederek sevabını kat kat ver. Allahım! Bütün ihtiyaçlarımı bilensin ve bunları karşılamaya gücün yeter. Allahım! Bu gece bütün ihtiyaçlarımı gider. Dünyalığımı arttırma ve âhirette vereceklerini eksiltme."*

Sabahladığı zaman da aynı şeyi söylerdi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Hâris el-A'var zayıftır.

١٧٠١٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ الْوَرْكَانِيُّ ، قَالَ : نا أَبُو شِهَابٍ الْحَنَّاطُ ، عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى ، عَنِ الْحَكَمِ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمُلْكُ لِلَّهِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ ، أَعُوذُ بِاللَّهِ الَّذِي يُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الأَرْضِ إِلا بِإِذْنِهِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ، وَذَرَأَ وَبَرَأَ ، مَنْ قَالَهُنَّ عُصِمَ مِنْ كُلِّ سَاحِرٍ ، وَكَاهِنٍ ، وَشَيْطَانٍ ، وَحَاسِدٍ.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات وفي بعضهم خلاف

17018- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Biz ve mülk, Allah'a ait olarak akşamladık. Allah'a*

---

b. Ziyâd meçhûldür. *S. ed-Daîfe*'ye (1041) bakınız. İlk matbû nüshanın dipnotunda İbn Hacer şöyle der: "Tirmizî'nin dualar kitabında bu mevcuttur, ama sabahladığı ve akşamladığı zaman okunacak dualar bölümünde değil. Lafzı bununla aynıdır."

hamd olsun. Yarattıklarının şerrinden, gökyüzünü yeryüzüne düşmesin diye tutan Allah'a sığınırım" sözünü söyleyen; her sihirbaz, kâhin, şeytan ve hasetçinin şerrinden korunur."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Bazıları hakkında ihtilaf vardır.

١٧٠١٩ - حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ كَامِلٍ ، نَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، نَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، حَدَّثَنِي أَبُو جَمِيلٍ الأَنْصَارِيُّ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ ، عَنْ عَائِشَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَصْبَحَ ، يَقُولُ : " أَصْبَحْتُ يَا رَبِّ أُشْهِدُكَ ، وَأُشْهِدُ مَلائِكَتَكَ ، وَأَنْبِيَاءَكَ ، وَرُسُلَكَ ، وَجَمِيعَ خَلْقِكَ عَلَى شَهَادَتِي عَلَى نَفْسِي ، أَنِّي أَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ ، وَحْدَكَ لا شَرِيكَ لَكَ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ ، وَأُؤْمِنُ بِكَ ، وَأَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ " ، يَقُولُهَا ثَلاثًا .

رواه الطبراني في الأوسط من طريق أبي جميل الأنصاري عن القاسم و لم أعرفه وحديث بقية رجاله حسن

17019- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sabahladığı zaman şöyle dediğini bildiriyor: *"Allahım! Seni, meleklerini, nebilerini, resullerini ve bütün yarattıklarını kendi nefsime olan şu şahadetime şahit tutarım: Ben şahadet ederim ki; Sen Allah'sın. Senden başka ilah yoktur, sadece sen varsın. Muhammed, senin kulun ve Resûlü'ndür. Sana iman eder ve tevekkül ederim."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunu üç defa söylerdi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında, Ebû Cemîl el-Ensârî, Kâsım yoluyla rivayet etti. Ebû Cemîl'i tanımıyorum. Diğer ravilerin hadisi hasendir.

١٧٠٢٠ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ زَكَرِيَّا ، نا عَمْرُو بْنُ الْحُصَيْنِ الْعُقَيْلِيُّ ، نا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُلاثَةَ ، ثَنَا النَّضْرُ بْنُ عَرَبِيٍّ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، رَفَعَهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " مَنْ قَالَ : اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ ، لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ وَحْدَكَ لا شَرِيكَ لَكَ ، أَنْتَ رَبِّي ، وَأَنَا عَبْدُكَ ، آمَنْتُ بِكَ مُخْلِصًا لَكَ دِينِي ، أَصْبَحْتُ عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ ، أَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ سُوءِ عَمَلِي ، وَأَسْتَغْفِرُكَ لِذَنْبِي لا يَغْفِرُهُ إِلا أَنْتَ ، يَقُولُ ذَلِكَ ثَلاثَ مَرَّاتٍ ، فَمَنْ قَالَهَا فِي يَوْمِهِ حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عمرو بن الحصين العقيلي وهو متروك

17020- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim günde üç defa «Allahım! Hamd sana mahsustur. Senden başka ilah yoktur. Sen teksin ve ortağın yoktur. Sen, benim Rabbimsin, ben de senin kulunum. İhlâsla sana iman ettim. Gücüm yettiğince ahdin ve vaadin üzere sabahladım. Kötü amelimden sana tövbe ederim ve*

günahlarımdan dolayı sana istiğfar ederim. Günahları senden başkası affedemez» derse, bu sözü söylediği gün Allah onun bedenini cehenneme haram kılar."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Amr b. Husayn el-Ukaylî metrûktur.

١٧٠٢١ — ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِرْقٍ الْحِمْصِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُصَفًّى، ثنا الْجَرَّاحُ بْنُ يَحْيَى الْمُؤَذِّنُ، ثنا عَمْرُو بْنُ عَبْدٍ الأَحْمُوسِيُّ، عَنْ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ بُسْرٍ ، يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَنِ اسْتَفْتَحَ أَوَّلَ نَهَارِهِ بِالْخَيْرِ ، وَخَتَمَهُ بِالْخَيْرِ ، قَالَ اللَّهُ لِمَلائِكَتِهِ : لا تَكْتُبُوا عَلَيْهِ مَا بَيْنَ ذَلِكَ مِنَ الذُّنُوبِ .

رواه الطبراني من طريق الجراح بن يحيى المؤذن عن عمر بن عمرو بن عبد الأحموسي والجراح بن يحيى لم أعرفه وبقية رجاله ثقات و لم يرو عن عمر بن عمرو إلا الجراح بن مليح البهزاني الشامي فإن كان هو إياه فهو ثقة

17021- Abdullah b. Busr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim güne hayırla başlayıp hayırla bitirirse, Allah meleklerine: «Bunlar arasında yaptığı günahları yazmayınız» buyurur."*

★Taberânî, Haccâc b. Yahyâ el-Müezzin an Ömer b. Amr b. Abd el-Ahmûsî yoluyla rivayet etti. Cerrâh b. Yahyâ'yı ise tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. Ömer b. Amr'dan, sadece Cerrâh b. Melîh el-Behzânî eş-Şâmî rivayette bulunmuştur. Eğer Cerrâh b. Yahyâ bu kişiyse güvenilirdir.

١٧٠٢٢ - وعن أبي الدرداء قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : من صلى علي حين يصبح عشرا وحين يمسي عشرا أدركته شفاعتي يوم القيامة.

رواه الطبراني بإسنادين وإسناد أحدهما جيد ورجاله وثقوا

17022- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim bana sabahladığında on defa, akşamladığında ise on defa salâvat getirirse, kıyamet günü şefaatim ona isabet eder."*

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Senetlerin birisi ceyyiddir ve ravileri güvenilir bulunmuştur.

١٧٠٢٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن الْقَاسِمِ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بن إِبْرَاهِيمَ أَخُو أَبِي مَعْمَرٍ، قَالَ: نا إِبْرَاهِيمُ بن أَبِي بَكْرِ بن الْمُنْكَدِرِ، عَنْ سُهَيْلٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ وَحِينَ يُمْسِي: أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ، لَمْ يَضُرَّهُ شَيْءٌ

قلت : له حديث في الصحيح غير هذا رواه الطبراني في الأوسط

17023- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim sabahladığında ve akşamladığında: «Eûzü bi-kelimâtillahi't-tâmmât min şerri mâ halaka» (=Allah'ın eksiksiz, mükemmel kelimeleri ile, yarattıklarının şerrinden Allah'a sığınıyorum) derse ona hiçbir şey zarar vermez."*

Derim ki; Ebû Hureyre'nin, *Sahîh*'te bundan başka bir hadisi vardır.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti.[1]

١٧٠٢٤ - وفي رواية عنده : مَنْ قَالَ إِذَا أَمْسَى: أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّاتِ كُلِّهَا مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ، لَمْ يَضُرَّهُ شَيْءٌ.

17024- *M. el-Evsat*'taki bir rivayet ise şöyledir: *"Kim akşamladığında: «Eûzü bi-kelimâtillahi't-tâmmât kullihâ min şerri mâ halak» (=Allah'ın eksiksiz, mükemmel kelimelerinin tümü ile, yarattıklarının şerrinden Allah'a sığınıyorum) derse, ona hiçbir şey zarar vermez."*

١٧٠٢٥ - وفي رواية عنده أيضا : مَنْ قَالَ حِينَ تَغِيبُ الشَّمْسُ: أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ، لَمْ يَضُرَّهُ فِي لَيْلَتِهِ شَيْءٌ.

رواها كلها الطبراني في الأوسط وفي الرواية الأولى محمد بن إبراهيم أخو أبي معمر و لم أعرفه ورجال الروايتين الأخرتين ثقات وفي بعضهم خلاف

قلت : ويأتي حديث أنس في القول من لدغة العقرب فيما يقول إذا آوى إلى فراشه

17025- Başka bir rivayette ise ibare şöyledir: *"Kim, güneş batarken: «Eûzü bi-kelimâtillahi't-tâmmât min şerri mâ halak» (=Allah'ın eksiksiz, mükemmel kelimeleri ile, yarattıklarının şerrinden Allah'a sığınıyorum) derse, o gece ona hiçbir şey zarar vermez."*

★Bunların tümünü Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Birinci rivayette Ebû Ma'mer'in kardeşi Muhammed b. İbrâhîm'i tanımıyorum. Diğer iki rivayetin ravileri güvenilirdir. Bazılarında ise ihtilaf vardır.

Derim ki; Enes'in, akrebin soktuğu kişilerin okuyacağı şeyler hakkındaki hadisi, kişinin yatağına girdiğinde okuyacağı dualar konusunda geçecektir.

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (527) rivayet etti.

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا آوَى إِلَى فِرَاشِهِ وَإِذَا انْتَبَهَ

Yatağa Girerken ve Uyanırken Okunacak Dualar

١٧٠٢٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَكْرٍ السَّرَّاجُ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عُمَرَ ، ثنا وَهْبُ بْنُ رَاشِدٍ الرَّقِّيُّ ، ثنا ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ فُلانًا لَمْ يَنَمِ الْبَارِحَةَ قَالَ : وَلِمَ ؟ قِيلَ : لَدَغَتْهُ عَقْرَبٌ ، قَالَ : " أَمَا إِنَّهُ لَوْ قَالَ حِينَ أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ : أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ، لَمْ يَضُرَّهُ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه وهب بن راشد الرقي وهو متروك

17026- Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Falan kişi, dün gece uyuyamadı" denildi. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neden?"* diye sorunca: "Onu akrep soktu" denildi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Eğer yatağını girdiği zaman «Eûzü bi-kelimâtillahi't-tâmmât min şerri mâ halak» (=Allah'ın eksiksiz, mükemmel kelimeleri ile, yarattıklarının şerrinden Allah'a sığınıyorum) deseydi Akrep ona zarar vermezdi"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Vehb b. Râşid er-Rakkî metrûktur.

١٧٠٢٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ حَدَّثَنَا أَبُو مَسْعُودٍ الْجُرَيْرِىُّ عَنْ أَبِى الْعَلاَءِ بْنِ الشِّخِّيرِ عَنِ الْحَنْظَلِىِّ عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَا مِنْ رَجُلٍ يَأْوِى إِلَى فِرَاشِهِ فَيَقْرَأُ سُورَةً مِنْ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِلاَّ بَعَثَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ مَلَكاً يَحْفَظُهُ مِنْ كُلِّ شَىْءٍ يُؤْذِيهِ حَتَّى يَهُبَّ مَتَى هَبَّ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

17027- Şeddâd b. Evs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah'ın Kitab'ından bir sûre okuyup yatağına giren hiç kimse yoktur ki; Allah, ona, uyanana kadar ona eziyet verecek şeylerden koruması için bir melek göndermesin."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

---

[1] Ahmed (4/125), Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7175) ve Tirmizî (3407) rivayet etti. Ravilerden ismi verilmeyen Hanzalî diye biri vardır.

١٧٠٢٨ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، حَدَّثَنَا حَمَّادٌ ، عَنْ حَجَّاجٍ الصَّوَّافِ ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِذَا أَوَى الرَّجُلُ إِلَى فِرَاشِهِ ابْتَدَرَهُ مَلَكٌ وَشَيْطَانٌ ، فَيَقُولُ الْمَلَكُ اخْتِمْ بِخَيْرٍ ، وَيَقُولُ الشَّيْطَانُ : اخْتِمْ بِشَرٍّ ، فَإِنْ ذَكَرَ اللَّهَ ثُمَّ نَامَ بَاتَ الْمَلَكُ يَكْلَؤُهُ ، فَإِذَا اسْتَيْقَظَ ، قَالَ الْمَلَكُ : افْتَحْ بِخَيْرٍ ، وَقَالَ الشَّيْطَانُ : افْتَحْ بِشَرٍّ ، فَإِنْ قَالَ : الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي رَدَّ عَلَيَّ نَفْسِي وَلَمْ يُمِتْهَا فِي مَنَامِهَا ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي ﴿يُمْسِكُ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضَ أَنْ تَزُولا﴾ ، إِلَى آخِرِ الآيَةِ ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي ﴿يُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الأَرْضِ إِلا بِإِذْنِهِ﴾ ، فَإِنْ وَقَعَ مِنْ سَرِيرِهِ فَمَاتَ دَخَلَ الْجَنَّةَ .

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح غير إبراهيم بن الحجاج الشامي وهو ثقة

17028- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: «*Kişi yatağına girdiği zaman, yanına bir melek ve şeytan koşar. Melek: «Gününü hayırla kapat» der. Şeytan: «Gününü şerle kapat» der. Eğer Allah'ı zikredip öyle yatarsa, onu melek korur. O kişi uyandığında, melek ona: «Gününe hayırla başla» Şeytan ise: «Gününe şerle başla» der. Kişi eğer uyandığında: «Canımı uyurken öldürmeyip onu bana geri veren Allah'a hamd olsun» Allah'a hamd olsun ki;* **"Doğrusu, zeval bulmasın diye gökleri ve yeri tutan Allah'tır. Eğer onlar zevale uğrarsa O'ndan başka, and olsun ki onları kimse tutamaz. O, şüphesiz Halim'dir, bağışlayandır."** (Fâtır Sur. 41) *Allah'a hamd olsun ki;* **"Buyruğu olmaksızın yere düşmemesi için göğü tutar"** (Hac Sur. 65) *derse ve yatağından düşüp ölürse (bile) Cennete girer."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. İbrâhîm b. el-Haccâc eş-Şâmî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٠٢٩ - حَدَّثَنَا عُقْبَةُ ، حَدَّثَنَا يُونُسُ ، حَدَّثَنَا السَّرِيُّ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ مَسْرُوقٍ ، عَنْ عَائِشَةَ ، أَنَّهَا قَالَتْ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَأْمُرُ بِفِرَاشِهِ ، فَيُفْرَشُ لَهُ ، فَيَسْتَقْبِلُ الْقِبْلَةَ ، فَإِذَا أَوَى إِلَيْهِ تَوَسَّدَ كَفَّهُ الْيُمْنَى ، ثُمَّ هَمَسَ ، مَا نَدْرِي مَا يَقُولُ ، فَإِذَا كَانَ فِي آخِرِ ذَلِكَ رَفَعَ صَوْتَهُ ، فَقَالَ : " اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ ، وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ، إِلَهَ أَوْ رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ ، مُنْزِلَ التَّوْرَاةِ وَالإِنْجِيلِ وَالْفُرْقَانِ ، فَالِقَ الْحَبِّ وَالنَّوَى ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْءٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهِ ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الأَوَّلُ الَّذِي لَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ ، وَالآخِرُ الَّذِي لَيْسَ

[1] Ebû Ya'lâ (1791) rivayet etti. Ravilerden Ebu'z-Zübeyr müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder.

بَعْدَكَ شَيْءٌ ، وَأَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ ، وَأَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ ، اقْضِ عَنَّا الدَّيْنَ ،وَأَغْنِنَا مِنَ الْفَقْرِ .

رواه أبو يعلى وفيه السري بن إسماعيل وهو متروك

17029- Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yatağının hazırlanmasını emrettiği zaman, yatak kıbleye doğru serilirdi. (Bir defa yatağa girdiğinde) sağ elini başının altına koydu. Sonra ne dediğini bilmediğimiz bir şeyler fısıldadı. Fısıltıyla söylediği şeylerin sonuna doğru gelince sesini yükseltip şöyle dedi:

"Ey yedi kat göğün, azîm (büyük) Arş'ın ve her şeyin Rabbi olan, Tevrat, İncîl ve Kur'ân-ı Kerim'i indiren ve çekirdek ile tohumu çatlatan Allahım! Senin perçeminden tuttuğun her şeyin şerrinden sana sığınırım.

Allahım! Sen kendinden önce kimsenin gelmediği Evvel'sin ve sen kendinden sonra kimsenin gelmeyeceği Âhir'sin, fevkinde kimsenin olmadığı Zâhir'sin. Sen Bâtın'sın, senden başka (kalıcı) bir şey yoktur. Borcumuzu edâ et ve fakirliğin sıkıntısından kurtar."

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Seriyy b. İsmâîl metrûktur.

١٧٠٣٠ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ، ثنا غَسَّانُ بْنُ عُبَيْدٍ، عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ : إِذَا وَضَعْتَ جَنْبَكَ عَلَى الْفِرَاشِ ، وَقَرَأْتَ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ ، وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ أَمِنْتَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِلا الْمَوْتَ " .

رواه البزار وفيه غسان بن عبيد وهو ضعيف ووثقه ابن حبان وبقية رجاله رجال الصحيح

17030- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Yatağa girdiğinde Fatiha ve İhlâs sûresini okursan ölümden başka her şeyden emin olursun."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Ğassân b. Ubeyd zayıftır. İbn Hibbân güvenilir olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٧٠٣١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عُثْمَانَ بن حَكِيمٍ الأَوْدِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن شَرِيكٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، وَجَابِرٌ الْجُعْفِيُّ ، عَنْ مَعْقِلٍ الزُّبَيْدِيِّ ، عَنْ عَبَّادٍ أَبِي الأَخْضَرِ ، عَنْ خَبَّابٍ , عَنْ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَنَّهُ لَمْ يَأْتِ فِرَاشَهُ قَطُّ إِلا قَرَأَ : ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾ حَتَّى يَخْتِمَ.

---

[1] Bezzâr (3109) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, bu lafızla Enes'ten rivayetini sadece bu kanalla biliyoruz."

رواه الطبراني وفيه جابر الجعفي وهو ضعيف

17031- Habbâb, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) her yatağına girişinde Kâfirûn sûresini okuduğunu nakleder.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Câbir el-Cu'fî zayıftır.[1]

١٧٠٣٢ - عَنْ عَبَّادٍ الأَحْمَرِ ، أَوِ ابْنِ الأَحْمَرِ ، أَنَّ النَّبِيَّ : " كَانَ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ قَرَأَ : قُلْ يَأَيُّهَا الْكَافِرُونَ حَتَّى يَخْتِمَهَا.

رواه الطبراني وفيه يحيى الحماني وجابر الجعفي وكلاهما ضعيف

17032- Abbâd el-Ahmer veya İbnu'l-Ahmer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yatağına girdiği zaman Kâfirûn sûresini okuduğunu söyler.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Yahyâ el-Hımmânî ve Câbir el-Cu'fî zayıftır.

١٧٠٣٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَمْرٍو الْقَطِرَانِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الطُّفَيْلِ ، حَدَّثَنَا شَرِيكٌ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ جَبَلَةَ بن حَارِثَةَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَاقْرَأْ ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾ ، حَتَّى تَمُرَّ بِآخِرِهَا ، فَإِنَّهَا بَرَاءَةٌ مِنَ الشِّرْكِ.

رواه الطبراني ورجاله وثقوا

17033- Cebele b. Hârise, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Yatağına girdiğin zaman Kâfirûn sûresini sonuna kadar oku. Bu sûre, şirkten beraattir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.[2]

١٧٠٣٤ - وعن خباب أن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال إِذَا أَخَذْتَ مَضْجَعَكَ فَاقْرَأْ ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾ وكان النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إذا أخذ مضجعه قرأ : ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾ حتى يختمها.

رواه البزار وفيه جابر الجعفي وهو ضعيف

17034- Habbâb, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yatağına girdiğin zaman Kâfirûn sûresini oku."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3808) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (2190) ve şu ibarelerle *M. el-Evsat*'ta (1989) rivayet etti: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Bana fayda verecek bir şey öğret" deyince; *"Yatağına girdiğin zaman Kâfirûn sûresini sonuna kadar oku. Bu sûre, şirkten (kurtuluş) beraat(i)dir"* buyurdu.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de yatağına girdiği zaman, Kâfirûn sûresini sonuna kadar okurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Câbir el-Cu'fî zayıftır.[1]

١٧٠٣٥ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ , حَدَّثَنَا جُبَارَةُ بن مُغَلِّسٍ , حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ بن تَمِيمٍ الْجَزَرِيُّ , عَنْ مَيْمُونِ بن مِهْرَانَ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَلا أَدُلُّكُمْ عَلَى كَلِمَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنَ الإِشْرَاكِ بِاللَّهِ؟ ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾ عِنْدَ مَنَامِكُمْ.

رواه الطبراني وفيه جبارة بن المغلس وهو ضعيف جدا.

17035- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sizi, Allah'a şirk koşmaktan koruyacak bir kelimeyi haber vereyim mi? Yatacağınız zaman Kâfirûn sûresini okuyunuz."*

★Taberânî rivayet etti. Cubâra b. el-Muğallis çok zayıftır.[2]

١٧٠٣٦ - حَدَّثَنَا هَاشِمُ بن مَرْثَدٍ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن إِسْمَاعِيلَ بن عَيَّاشٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، حَدَّثَنِي ضَمْضَمُ بن زُرْعَةَ ، عَنْ شُرَيْحِ بن عُبَيْدٍ ، عَنْ أَبِي مَالِكٍ الأَشْعَرِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا نَامَ ابْنُ آدَمَ قَالَ الْمَلَكُ لِلشَّيْطَانِ : أَعْطِنِي صَحِيفَتَكَ ، فَيُعْطِيهِ إِيَّاهَا ، فَمَا وَجَدَ فِي صَحِيفَتِهِ مِنْ حَسَنَةٍ مَحَا بِهَا عَشْرَ سَيِّئَاتٍ مِنْ صَحِيفَةِ الشَّيْطَانِ وَكَتَبَهُنَّ حَسَنَاتٍ ، فَإِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يَنَامَ فَلْيُكَبِّرْ ثَلاثًا وَثَلاثِينَ تَكْبِيرَةً ، وَيُحَمِّدْ أَرْبَعًا وَثَلاثِينَ تَحْمِيدَةً ، وَيُسَبِّحْ ثَلاثًا وَثَلاثِينَ تَسْبِيحَةً ، فَتِلْكَ مِائَةٌ.

رواه الطبراني وفيه محمد بن إسماعيل بن عياش وهو ضعيف .

17036- Ebû Mâlik el-Eş'arî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İnsanoğlu yattığı zaman melek, şeytana: «Bana sendeki sayfayı ver» der. Şeytan, sayfayı meleğe verince, melek o sayfada yazılı olan her sevap için, sayfadaki on günahı siler ve onları sevap olarak yazar."*

Biriniz yatacağı zaman otuz üç defa «Allahu ekber» otuz dört defa «Elhamdulillah» otuz üç defa «Sübhânallah» desin. Bunların toplam sayısı yüz eder."

★Taberânî rivayet etti. Muhammed b. İsmâîl b. Ayyâş zayıftır.[3]

---

[1] Bezzâr (3113) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (12993) rivayet etti.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3451) rivayet etti. Ravilerden Şureyh b. Ubeyd, Ebû Mâlik el-Eş'arî'yi dinlememiştir.

١٧٠٣٧ - حَدَّثَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، ثنا أَبُو الْوَلِيدِ، ثنا عَبْدُ الْحَمِيدِ بن بَهْرَامَ، ثنا شَهْرُ بن حَوْشَبٍ، قَالَ: سَمِعْتُ أُمَّ سَلَمَةَ تُحَدِّثُ أَنَّ فَاطِمَةَ جَاءَتْ تَشْتَكِي الْخِدْمَةَ، فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَجَلَتْ يَدَايَ مِنَ الرَّحَى الْخُبْزُ مَرَّةً، وَالْعَجِينُ مَرَّةً، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنْ يَرْزُقْكِ اللَّهُ شَيْئًا يَأْتِيكِ، سَأَدُلُّكِ عَلَى شَيْءٍ خَيْرٍ مِنْ ذَلِكَ إِذَا لَزِمْتِ مَضْجَعَكِ، فَسَبِّحِي اللَّهَ ثَلاثًا وَثَلاثِينَ، وَاحْمَدِي اللَّهَ ثَلاثًا وَثَلاثِينَ، وَكَبِّرِي أَرْبَعًا وَثَلاثِينَ، فَذَلِكَ خَيْرٌ لَكِ مِنَ الْخَادِمِ.

قلت : فذكر الحديث وقد تقدم بتمامه فيما يفعل بعد الصبح وإسناده حسن

17037- Ümmü Seleme bildiriyor: Hz. Fâtıma, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek (ev işlerindeki ağır) hizmetten şikâyet etti ve şöyle dedi: "Ey Allah'ın Peygamberi! El değirmeni çevirmekten ellerim nasırlaştı. Bir taraftan un öğütüyor, diğer taraftan hamur yoğuruyorum (Bana bir hizmetçi versen)"

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona şöyle buyurdu: *"Allah, sana bir şey nasib ederse onu sana yollar. Sana hizmetçiden daha hayırlı bir şey öğreteyim. Yatağına girdiğin zaman, otuz üç defa «Sübhânallah» otuz üç defa «Allahu ekber» otuz dört defa «Elhamdulillah» de. Bu söyleyeceğin yüz söz, senin için hizmetçiden daha hayırlıdır."*

★Sabah namazından sonra yapılması gerekenler kısmında hadisin tamamı geçmişti. Senedi hasendir.[1]

١٧٠٣٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ أَمَرَ فَاطِمَةَ وَعَلِيًّا إِذَا أَخَذَا مَضَاجِعَهُمَا فِي التَّسْبِيحِ وَالتَّحْمِيدِ وَالتَّكْبِيرِ. لاَ يَدْرِى عَطَاءٌ أَيُّهَا أَرْبَعٌ وَثَلاثُونَ تَمَامُ الْمِائَةِ.

رواه أحمد ورجاله ثقات لأن شعبة سمع من عطاء بن السائب قبل أن يختلط

17038- Abdullah b. Amr bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hz. Ali ile Fâtıma'ya, yatağa girdiklerinde Sübhânallah, Elhamdulillah ve Allahu Ekber demelerini emretti. (Ravi) Atâ, yüze tamamlanması için hangisinin otuz dört defa söylendiğini bilmiyor.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Çünkü Şu'be, Atâ'yı ezberi bozulmadan önce dinlemiştir.[2]

---

[1] Mükerrer hadis: 16957. hadis.

[2] Ahmed (6554) uzun bir metinle rivayet etti.

١٧٠٣٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا حُيَيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيَّ حَدَّثَهُ قَالَ أَخْرَجَ لَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو قِرْطَاساً وَقَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَلِّمُنَا يَقُولُ " اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَهُ كُلِّ شَيْءٍ أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ وَحْدَكَ لاَ شَرِيكَ لَكَ وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ وَالْمَلاَئِكَةُ يَشْهَدُونَ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ وَشِرْكِهِ وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أَقْتَرِفَ عَلَى نَفْسِي إِثْماً أَوْ أَجُرَّهُ عَلَى مُسْلِمٍ " . قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَلِّمُهُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو أَنْ يَقُولَ ذَلِكَ حِينَ يُرِيدُ أَنْ يَنَامَ.

رواه أحمد وإسناده حسن

17039- Ebû Abdirrahmân b. el-Hubulî bildiriyor: Abdullah b. Amr, bize bir kâğıt çıkararak şöyle dedi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize şöyle öğretirdi: *"Ey, göklerin ve yerin yaratıcısı, gaybı ve görüneni bilen! Sen her şeyin Rabbi ve ilahısın. Senden başka ilâh olmadığına, tek olduğuna ve ortağının bulunmadığına şahadet ederim. Muhammed'in de senin kulun ve Resûlün olduğuna şahadet ederim ve melekler de buna şahitlik eder. Şeytandan ve onun şirkinden ve nefsimin günah işlemesinden veya bir Müslümana günah yüklemekten sana sığınırım."*

Ebû Abdirrahmân şöyle dedi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Abdullah b. Amr'a bunu öğretmişti ve yatacağı zaman böyle derdi."

★Ahmed rivayet etti. Senedi hasendir.

١٧٠٤٠ - عن عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولَ حِينَ يُرِيدُ أَنْ يَنَامَ: اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَهُ كُلِّ شَيْءٍ أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ وَحْدَكَ لاَ شَرِيكَ لَكَ وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ وَالْمَلاَئِكَةُ يَشْهَدُونَ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ وَشِرْكِهِ وَأَنْ أَقْتَرِفَ عَلَى نَفْسِي سُوءاً أَوْ أَجُرَّهُ عَلَى مُسْلِمٍ " . قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَلِّمُهُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو أَنْ يَقُولَ ذَلِكَ حِينَ يُرِيدُ أَنْ يَنَامَ.

رواه أحمد وإسناده حسن

17040- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), uyumak istediğinde şöyle dediğini nakleder: *"Ey göklerin ve yerin yaratıcısı, gaybı ve görüneni bilen! Sen her şeyin Rabbi ve ilâhısın. Senden başka ilâh olmadığına, tek olduğuna ve ortağının bulunmadığına şahadet ederim.*

Muhammed'in de senin kulun ve Resûlün olduğuna şahadet ederim ve melekler de buna şahitlik eder. Şeytandan ve onun şirkinden ve nefsimin günah işlemesinden veya bir Müslümana günah yüklemekten sana sığınırım."

Ebû Abdirrahmân ekledi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Abdullah b. Amr'a bunu öğretmişti ve yatacağı zaman böyle derdi."

★Ahmed rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٧٠٤١ - وعَن عَبْدُ اللّهِ بْنُ عَمْرٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ حِينَ يُرِيدُ أَنْ يَنَامَ: اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضَ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَهُ كُلِّ شَيْءٍ أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ وَحْدَكَ لاَ شَرِيكَ لَكَ وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ وَالْمَلاَئِكَةُ يَشْهَدُونَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ وَشِرْكِهِ وَأَنْ أَقْتَرِفَ عَلَى نَفْسِي إِثْماً أَوْ أَرُدُّهُ عَلَى مُسْلِمٍ".

17041- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), uyumak istediğinde şöyle dediğini nakleder: "*Ey göklerin ve yerin yaratıcısı, gaybı ve görüneni bilen! Sen her şeyin Rabbi ve ilâhısın. Senden başka ilâh olmadığına, tek olduğuna ve ortağının bulunmadığına şahadet ederim. Muhammed'in de senin kulun ve Resûlün olduğuna şahadet ederim ve melekler de buna şahitlik eder. Şeytandan ve onun şirkinden ve nefsimin günah işlemesinden veya bir Müslümana günah yüklemekten sana sığınırım."*

١٧٠٤٢ - وفي رواية : عن عبد الله بن عمرو أنه قال لعبد الله بن يزيد :قَالَ: أَلَا أُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ كَانَ رَسُولُ اللّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يُعَلِّمُهُنَّ أَبَا بَكْرٍ إذا أراد أن ينام ؟ فذكر نحوه

رواه الطبراني بإسنادين ورجال الرواية الأولى رجال الصحيح غير حيي بن عبد الله المعافري وقد وثقه جماعة وضعفه غيرهم

17042- Bir rivayette, Abdullah b. Amr, Abdullah b. Yezîd'e der ki: "Sana, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr'e yatmak istediği zaman söylemesi için öğrettiği şeyi öğreteyim mi?" dedi ve bir önceki hadise benzer metinle devamını aktardı.

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Birinci rivayetin Huyey b. Abdillah el-Muârifî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onu bazıları güvenilir bulmuş, bazılarıysa zayıf olduğunu söylemiştir.

---

[1] Bu hadisi Ahmed'in *Müsned*'inde bulamadım. Bundan önceki ve sonraki hadise bakınız.

١٧٠٤٣ - وعن عبد الله بن عمرو أن النبي أن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ لِرَجُلٍ: مَا تَقُولُ إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ ؟ قَالَ : أَقُولُ: بِاسْمِكَ وَضَعْتُ جَنْبِي ، فَاغْفِرْ لِي ذَنْبِي قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " أصبت وفقك الله .

رواه الطبراني وفيه رشدين بن سعد وهو ضعيف وقد قبل منه ما حدث به في فضائل الأعمال

17043- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), bir kişiye şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Yatağına girdiğin zaman ne söylersin?"* Adam: "«Allahım! Senin adını anarak yattım, günahımı bağışla» derim" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İsabet ettin. Allah seni muvaffak etsin"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Rişdeyn b. Sa'd zayıftır. Amellerin faziletiyle ilgili yaptığı rivayetler kendisinden kabul edilir.

١٧٠٤٤ - وعن عبد الله بن عمرو أن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال لرجل : ما تقول عند منامك ؟ قَالَ : أَقُولُ : بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ وَضَعْتُ جَنْبِي فَاغْفِرْ لِي ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " غَفَرَ اللَّهُ لَكَ .

رواه الطبراني وفيه عبد الرحمن بن زياد بن أنعم وهو ضعيف

17044- Abdullah b. Amr bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir kişiye: *"Yatacağın zaman ne dersin?"* diye sorunca, adam: "«Allahım! Senin adını anarak yattım, beni bağışla» derim" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah seni bağışlasın"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdurrahmân b. Ziyâd b. En'um zayıftır.

١٧٠٤٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا حُيَيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا اضْطَجَعَ لِلنَّوْمِ يَقُولُ " بِاسْمِكَ رَبِّي وَضَعْتُ جَنْبِي فَاغْفِرْ لِي ذَنْبِي.

رواه أحمد وإسناده حسن

17045- Abdullah b. Amr der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yatmak için uzandığı zaman: *"Allahım! Senin adını anarak yattım, günahımı bağışla"* derdi.

★Ahmed rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

[1] Ahmed (6620) ve İbnu's-Sünnî, *Amelu'l-yevm vel-leyle*'de (714) rivayet etti.

١٧٠٤٦ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ مُجَالِدٍ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ جَابِرٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ لأَصْحَابِهِ : " مَا تَقُولُونَ عِنْدَ النَّوْمِ ؟ " فَقَالُوا حَتَّى انْتَهَى إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ ، فَسَأَلَهُ ، فَقَالَ : أَقُولُ : أَنْتَ خَلَقْتَ هَذِهِ النَّفْسَ ، لَكَ مَحْيَاهَا وَمَمَاتُهَا فَإِنْ تَوَفَّيْتَهَا ، فَعَافِهَا وَاعْفُ عَنْهَا ، وَإِنْ رَدَدْتَهَا ، فَاحْفَظْهَا وَاهْدِهَا ، قَالَ : فَعَجِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مِنْ قَوْلِهِ .

رواه البزار عن عمر بن إسماعيل بن مجالد وهو كذاب .

17046- Câbir b. Abdillah bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ashabına: *"Yatacağınız zaman ne diyorsunuz?"* diye sordu. (Sahabe tek tek cevap verdi ve) sıra Abdullah b. Revâha'ya gelince, Abdullah b. Revâha: "«Bu canı sen yarattın. Onun yaşamı ve ölümü senin içindir. Eğer öldürürsen ona afiyet ver ve affet. Eğer yaşatırsan onu muhafaza eyle ve doğru yola ilet» derim" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu sözleri beğendi.

★Bezzâr, Ömer b. İsmâîl b. Mücâlid'den rivayet etti. O da hadis uyduran birisidir. [1]

١٧٠٤٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِرْدَاسٍ الأَنْصَارِيُّ ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ كَثِيرٍ أَبُو النَّضْرِ ، قَالَ أَبُو مَسْعُودٍ الْجُرَيْرِيُّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " كَيْفَ تَقُولُ يَا حَمْزَةُ إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ ؟ " قَالَ : أَقُولُ كَذَا وَكَذَا . قَالَ : " وَكَيْفَ تَقُولُ أَنْتَ يَا عَلِيُّ ؟ " قَالَ : أَقُولُ كَذَا وَكَذَا ، أَحْسَبُهُ قَالَ : " إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ ؛ فَقُلِ : الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي مَنَّ عَلَيَّ ، وَأَفْضَلَ الْحَمْدِ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، رَبِّ كُلِّ شَيْءٍ ، وَإِلَهِ كُلِّ شَيْءٍ ، أَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ.

رواه البزار وفيه يحيى بن كثير أبو النضر وهو ضعيف

17047- Bureyde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Hamza'ya hitaben şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ey Hamza! Yatağına girdiğin zaman ne dersin?"* Hamza: "Şöyle şöyle derim" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), zannedersem şu karşılığı verdi: *"Yatağına girdiğin zaman şöyle de: "Karşılıksız olarak bana iyilikte bulunup ihsan eden Allah'a hamd olsun. Âlemlerin ve her şeyin Rabbi ve ilahı olan Allah'a hamd olsun. Allahım! Cehennemden sana sığınırım."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Kesîr Ebu'n-Nadr zayıftır.[1]

---

[1] Bezzâr (3111) rivayet etti.

١٧٠٤٨ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ الْوَلِيدِ أَنَّهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَجِدُ وَحْشَةً. قَالَ " إِذَا أَخَذْتَ مَضْجَعَكَ فَقُلْ أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ غَضَبِهِ وَعِقَابِهِ وَشَرِّ عِبَادِهِ وَمِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ وَأَنْ يَحْضُرُونِ فَإِنَّهُ لاَ يَضُرُّكَ وَبِالْحَرِىِّ أَنْ لاَ يَقْرَبَكَ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح إلا أن محمد بن يحيى بن حبان لم يسمع من الوليد بن الوليد قلت : وتأتي أحاديث من نحو هذا فيما يقول إذا أرق.

17048- Velîd b. el-Velîd bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! (Yatacağım zaman) kendimde bir ürküntü hissediyorum" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yatağına girdiğin zaman «Gazabından, cezasından, kullarının şerrinden, şeytanların vesvesesinden ve yanımda hazır bulunmalarından Allah'ın eksiksiz, mükemmel kelimeleri ile O'na sığınırım» de. Öyle yaparsan, sana hiçbir şey zarar veremez, hatta yaklaşamaz"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Sadece Muhammed b. Yahyâ b. Hibbân, Velîd b. el-Velîd'i dinlememiştir.

Kişinin, korktuğunda söylemesi gereken şeyler konusunda bununla ilgili hadis gelecektir.[2]

١٧٠٤٩ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ السِّجِسْتَانِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ الْحِمْصِيُّ ، نَا سَعِيدُ بْنُ بَشِيرٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ : أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَنَامَ قَالَ : " اللَّهُمَّ قِنِي عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ.

رواه البزار وإسناده حسن

17049- Enes der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yatmak istediği zaman: *"Allahım! Kullarını dirilteceğin gün, beni azabından koru"* derdi.

★Bezzâr rivayet etti. Senedi hasendir. [3]

---

[1] Bezzâr (3112) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, Yahyâ b. Kesîr'den başkasının Cüreyrî'den rivayet ettiğini bilmiyoruz.

[2] Ahmed (4/57) ve İbnu's-Sünnî, *Amelu'l-yevm vel-leyle*'de (638) rivayet etti.

[3] Bezzâr (3110) rivayet etti.

١٧٠٥٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَحْمَوَيْهِ الْجَوْهَرِيُّ ، نَا مَعْمَرُ بْنُ سَهْلٍ ، نَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ تَمَّامٍ ، عَنْ سَعِيدٍ الْجُرَيْرِيِّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ ، قَالَ : " اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّرِّ وَلُوعًا ، وَمِنَ الْجُوعِ ضَجِيعًا .

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه من لم أعرفه

17050- Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yatağına girdiği zaman: *"Allahım! Beni esiri olacağım kötülükten ve yatağa düşürecek açlıktan sana sığınırım"* derdi.

★Taberânî *M. es-Sağîr*'inde ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.[1]

١٧٠٥١ - حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَرْوَزِيُّ ، ثَنَا سَهْلُ بْنُ الْعَبَّاسِ التِّرْمِذِيُّ ، ثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ الْوَزِيرِ السَّعْدِيُّ الْكُوفِيُّ ، عَنْ أَبِي جَنَابٍ الْكَلْبِيِّ ، عَنْ كِنَانَةَ الْعَدَوِيِّ ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ قَالَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ : الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَلا فَقَهَرَ ، وَبَطَنَ فَخَبَرَ ، وَمَلَكَ فَقَدَرَ ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه أبو جناب الكلبي وهو ضعيف

17051- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim yatağına girdiği zaman: «Yüceliğinde sınır olmayan, bazı şeyleri gizleyip bazılarını haber veren, mâlik olup yarattıkları hakkında takdirde bulunan Allah'a hamd olsun. Yaşatıp öldüren ve her şeye gücü yeten Allah'a hamd olsun» derse, annesinden doğduğu günkü gibi günahsız olur."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ebû Cenâb el-Kelbî zayıftır.

١٧٠٥٢ - حَدَّثَنَا هَاشِمُ بن مَرْثَدٍ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن إِسْمَاعِيلَ بن عَيَّاشٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، حَدَّثَنِي ضَمْضَمُ بن زُرْعَةَ ، عَنْ شُرَيْحِ بن عُبَيْدٍ ، عَنْ أَبِي مَالِكٍ الأَشْعَرِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لِيَقُلْ أَحَدُكُمْ حِينَ يُرِيدُ أَنْ يَنَامَ : آمَنْتُ بِاللَّهِ وَكَفَرْتُ بِالطَّاغُوتِ ، وَعْدُ اللَّهِ حَقٌّ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ طَوَارِقِ هَذَا اللَّيْلِ إِلا طَارِقًا يَطْرُقُ بِخَيْرٍ.

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (896) rivayet etti.

رواه الطبراني وفيه محمد بن إسماعيل بن عياش وهو ضعيف .

17052- Ebû Mâlik el-Eş'arî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Sizden biriniz, yatmak istediği zaman: «Allah'a iman ettim ve Tâğûtu inkâr ettim. Allah'ın vaadi haktır ve peygamberler doğru söylemişlerdir. Allahım! Hayır hariç, bu gecenin ansızın gelen (görünmeyen) şeylerinden (cin ve şeytanlardan) sana sığınırım» desin."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. İsmâîl b. Ayyâş zayıftır.

١٧٠٥٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو ، قَالَ : نا أَبُو الرَّبِيعِ ، قَالَ : نا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ خُصَيْفَةَ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدٍ الْقَارِيِّ ، أَنَّ عَلِيًّا ، كَانَ يَقُولُ : بِتُّ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ لَيْلَةٍ ، فَكُنْتُ أَسْمَعُهُ إِذَا فَرَغَ مِنْ صَلاتِهِ ، وَتَبَوَّأَ مَضْجَعَهُ يَقُولُ : " اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ ، وَأَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ ، اللَّهُمَّ لا أَسْتَطِيعُ ثَنَاءً عَلَيْكَ وَلَوْ حَرَصْتُ ، وَلَكِنْ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ .

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح غير إبراهيم بن عبد الله بن عبد القارئ وقد وثقه ابن حبان

17053- İbrâhîm b. Abdillah b. Abdilkârî, Hz. Ali'nin şöyle dediğini nakleder: Bir gece Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında kaldığımda, namazı bitirip yatağına girince şöyle dediğini duyuyordum: *"Allahım! Azabından affına, gazabından rızana sığınırım, Senden yine Sana sığınırım. Ne kadar çalışsam, Seni gereği gibi övmekten âcizim. Sen kendi zatını övdüğün gibisin."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İbrâhîm b. Abdillah b. Abdilkârî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onu da İbn Hibbân güvenilir bulmuştur.

١٧٠٥٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي زُرْعَةَ الدِّمَشْقِيُّ ، ثَنَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، ثَنَا حَمَّادُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، ثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الْهَمْدَانِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : كَتَبَ لِي عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ كِتَابًا ، وَقَالَ : أَمَرَنِي بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " إِذَا أَخَذْتَ مَضْجَعَكَ فَقُلْ : أَعُوذُ بِوَجْهِ اللَّهِ الْكَرِيمِ ، وَكَلِمَاتِهِ التَّامَّةِ مِنْ شَرِّ مَا أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهِ ، اللَّهُمَّ أَنْتَ تَكْشِفُ الْمَغْرَمَ وَالْمَأْثَمَ ، اللَّهُمَّ لا تُهْزَمْ جُنْدُكَ ، وَلا تَخْلُفْ وَعْدَكَ ، وَلا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ ، سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ.

قَالَ أَبُو إِسْحَاقَ : فَذَكَرْتُهَا لأَبِي مَيْسَرَةَ الْهَمْدَانِيِّ ، فَحَدَّثَنِي بِمِثْلِهَا عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، غَيْرَ أَنَّهُ ، قَالَ : " مِنْ شَرِّ مَا أَنْتَ بَاطِشٌ بِنَاصِيَتِهِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه حماد بن عبد الرحمن الكوفي وهو ضعيف

17054- Ebû İshâk el-Hemedânî, babasından nakleder: Ali b. Ebî Tâlib bana bir mektup yazarak dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana şunu emretti: *"Yatağına girdiğin zaman şöyle de: "Perçeminden tuttuğu kişilerin şerrinden, Allah'ın kerim zâtına ve eksiksiz, mükemmel kelimelerine sığınırım. Allahım! Borçlunun borcunu sen öder, günahını sen affedersin. Allahım! Senin ordun hezimete uğramaz ve Sen vaadinden geri dönmezsin. Servet ve itibar, senin inâyetin olmadıkça sahibine fayda vermez. Allahım! Seni tesbih eder, Sana hamd ederim."*

Ebû İshâk ekledi: "Bu hadisi, Ebû Meysere el-Hemdânî'ye sordum, bana Abdullah b. Mes'ûd'dan aynısını şu farklı ifade ile nakletti: *"Perçeminden sımsıkı tuttuğunun şerrinden."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Hammâd b. Abdirrahmân el-Kûfî zayıftır.

١٧٠٥٥ - وعن السائب بن مالك قال : كُنْتُ عِنْدَ عَمَّارٍ فَأَتَاهُ رَجُلٌ فقَالَ : أَلا أُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ ، قَالَ : كَانَ يَرْفَعُهُنَّ إِلَيَّ النَّبِيُّ - صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - ، إِذَا أَخَذْتَ مَضْجَعَكَ مِنَ اللَّيْلِ ، فَقُلْ : اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ ، وَوَجَّهْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ ، وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ ، آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الْمُنَزَّلِ ، وَنَبِيِّكَ الْمُرْسَلِ ، اللَّهُمَّ إِنَّ نَفْسِي خَلَقْتَهَا ، لَكَ مَحْيَاهَا ، وَلَكَ مَمَاتُهَا ، إِنْ كَفَتَّهَا فَارْحَمْهَا ، وَإِنْ أَخَّرْتَهَا فَاحْفَظْهَا بِحِفْظِ الإِيمَانِ

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عطاء بن السائب وقد اختلط وبقية رجاله ثقات

17055- Sâib b. Mâlik der ki: Ammâr'ın yanındayken, bir adam gelip şöyle dedi: "Sana bazı kelimeler öğreteyim mi?" dedi. Söyledikleri Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sözleri gibiydi: *"Gece, yatağına girdiğin zaman de ki: "Allahım! Canımı sana teslim ettim, yüzümü sana çevirdim. İşimi sana havale ettim. Sırtımı sana dayadım. İndirilen Kitab'ına, gönderilen Peygamber'ine iman ettim. Allahım! Nefsimi sen yarattın. Onun yaşamı ve ölümü senin elindedir. Eğer onu öldürürsen, ona merhamet et. Eğer öldürmezsen onu iman üzere kalması için koru."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Atâ b. es-Sâib'in âhir ömründe ezberi bozulmuştur. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٧٠٥٦ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بن الْمُثَنَّى، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بن سَوَّارٍ الْعَنْبَرِيُّ، ح وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن مُحَمَّدِ بن عِمْرَانَ الأَصْبَهَانِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو حَفْصٍ عَمْرُو بن عَلِيٍّ، حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بن سَوَّارٍ الْعَنْبَرِيُّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بن حَسَّانٍ الْعَنْبَرِيُّ، أَنَّ جَدَّتَيْهِ: صَفِيَّةَ، وَدُحَيْبَةَ ابْنَتَا عُلَيْبَةَ أَخْبَرَتَاهُ، أَنَّ قَيْلَةَ بنتَ مَخْرَمَةَ، كَانَتْ إِذَا أَخَذَتْ حَظَّهَا

---

[1] Ebû Ya'lâ (1625) rivayet etti.

مِنَ الْمَضْجَعِ بَعْدَ الْعَتَمَةِ، قَالَتْ: بِسْمِ اللَّهِ، وَأَتَوَكَّلُ عَلَى اللَّهِ، وَضَعْتُ جَنْبِي لِرَبِّي، وَأَسْتَغْفِرُهُ لِذَنْبِي. حَتَّى تَقُولَهَا مِرَارًا، ثُمَّ تَقُولَ: أَعُوذُ بِاللَّهِ، وَبِكَلِمَاتِهِ التَّامَّاتِ الَّتِي لا يُجَاوِزُهُنَّ بَرٌّ وَلا فَاجِرٌ، مِنْ شَرِّ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا، وَشَرِّ مَا يَنزِلُ فِي الأَرْضِ وَشَرِّ مَا يَخرُجُ مِنْهَا، وَشَرِّ فِتَنِ النَّهَارِ، وَشَرِّ طَوَارِقِ اللَّيْلِ، إلا طَارِقًا يَطْرُقُ بِخَيْرٍ، آمَنْتُ بِاللَّهِ، وَاعْتَصَمْتُ بِهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي اسْتَسْلَمَ لِقُدْرَتِهِ كُلُّ شَيْءٍ، وَالْحَمْدُ لِلَّهُ الَّذِي ذَلَّ لِعِزَّتِهِ كُلُّ شَيْءٍ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي تَوَاضَعَ لِعَظَمَتِهِ كُلُّ شَيْءٍ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَشَعَ لِمُلْكِهِ كُلُّ شَيْءٍ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَعَاقِدِ الْعِزِّ مِنْ عَرْشِكَ، وَمُنْتَهَى الرَّحْمَةِ مِنْ كِتَابِكَ وَجَدِّكَ الأَعْلَى، وَاسْمِكَ الأَكْبَرِ، وَكَلِمَاتِكَ التَّامَّاتِ الَّتِي لا يُجَاوِزُهُنَّ بَرٌّ، وَلا فَاجِرٌ أَنْ تَنْظُرَ إِلَيْنَا نَظْرَةً مَرْحُومَةً، لا تَدَعْ لَنَا ذَنْبًا، إلا غَفَرْتَهُ، وَلا فَقْرًا إلا جَبَرْتَهُ، وَلا عَدُوًّا إلا أَهْلَكْتَهُ، وَلا عُرْيَانًا إلا كَسَوْتَهُ، وَلا دَيْنًا إلا قَضَيْتَهُ، وَلا أَمْرًا لَنَا فِيهِ صَلاحٌ فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ إلا أَنْطَيْتَنَاهُ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَاعْتَصَمْتُ بِهِ. ثُمَّ تَقُولَ: سُبْحَانَ اللَّهِ ثَلاثًا وَثَلاثِينَ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ ثَلاثًا وَثَلاثِينَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ أَرْبَعًا وَثَلاثِينَ. ثُمَّ تَقُولَ: يَا بِنتِي، هَذِهِ رَأْسُ الْخَاتِمَةِ أَنَّ بِنتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَتْهُ تَسْتَخْدِمُهُ، فَقَالَ: أَلا أَدُلُّكِ عَلَى خَيْرٍ مِنْ خَادِمٍ؟ قَالَتْ: بَلَى فَأَمَرَهَا بِهَذِهِ الْمِائَةِ عِنْدَ الْمَضْجَعِ بَعْدَ الْعَتَمَةِ.

رواه الطبراني وإسناده حسن.

17056- Uleybe'nin kızları olan Safiyye ve Duhaybe anlatıyorlar: Kayle binti Mahrame karanlık basıp yatağına girdiği zaman şöyle derdi: "Bismillah! Allah'a tevekkül ederim. Kendimi Allah'a teslim edip günahlarım için istiğfar ettim." Bunu defalarca söylerdi. Sonra şöyle devam ederdi: "Gökyüzünden inen ve gökyüzüne çıkan şerden, Yeryüzüne inen ve ondan çıkan şerden, gündüz fitnelerinin şerrinden, Hayır, hariç, bu gecenin ansızın gelen şeylerinden (cin ve şeytanlardan), iyilerin ve kötülerin, onlar konusunda haddi aşamayacağı Allah'ın eksiksiz ve mükemmel kelimelerine sığınırım. Allah'a iman ettim ve ona tutundum. Her şeyin, kudretine teslim olduğu, her şeyin, İzzeti karşısında eğildiği, Azameti karşısında mütevazı olduğu, her şeyin, Mülkü karşısında boyun eğdiği Allah'a hamd olsun.

Allahım! Arş'ının izzeti hürmetine, Kitab'ının sonsuz rahmetiyle, senin azamet ve celalinle, yüce isminle, iyilerin ve kötülerin, onlar konusunda haddi aşamayacağı eksiksiz ve mükemmel kelimelerinle, bize merhamet bakışıyla bakmanı istiyorum. Bizde, bağışlamadığın

günah, ihtiyacını gidermediğin fakirlik, helak etmediğin düşman, giydirmediğin çıplak ve ödemediğin borç bırakma. Bizim için dünyada ve âhirette menfaatimize şeylerden vermediğin şey bırakma, ey Merhametlilerin en merhametlisi! Allah'a iman ettim ve Ona tutundum." Sonra, otuz üç defa "Sübhânallah" otuz üç defa "Allahu ekber" otuz dört defa da "Elhamdulillah" derdi.

Sonra (Kayle) ekledi: "Kızım! Böylece hâtime işi (yüze) tamamlanmış olur. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kızı (Hz. Fatıma) kendisinden hizmetçi istemek için gittiğinde, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Sana hizmetçiden daha hayırlı bir şey söyleyeyim mi?"* diye sordu. Fâtıma: "Olur" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), ona bu yüz defa olan tesbihi karanlık basınca her yatağına girdiğinde söylemesini emretti."

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٧٠٥٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ بن إِبْرَاهِيمَ أَبو عُبَيْدَةَ الْعَسْكَرِيُّ، ثنا عِيسَى بن إِبْرَاهِيمَ الْبِرَكِيُّ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن مُسْهِرٍ، ثنا عَبْدُ الْجَبَّارِ بن الْعَبَّاسِ الْهَمَذَانِيُّ، عَنْ عَوْنِ بن أَبِي جُحَيْفَةَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ مِنْ مَنَامِهِ فَلْيَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي رَدَّ فِينَا أَرْوَاحَنَا بَعْدَ إِذْ كُنَّا أَمْوَاتًا.

رواه الطبراني وفيه عبد الرحمن بن مسهر وهو ضعيف

17057- Ebû Cuhayfe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sizden biriniz, uyandığı zaman şöyle desin: "Ölmüşken, bize ruhlarımızı geri veren Allah'a hamd olsun"*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdurrahmân b. Mushir zayıftır.[2]

١٧٠٥٨ - حَدَّثَنَا أَبو زُرْعَةَ الدِّمَشْقِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبو مُسْهِرٍ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن مُهَاجِرٍ الأَنْصَارِيُّ ، حَدَّثَنَا عُمَيْرُ بن هَانِئٍ ، عَنْ هِنْدٍ امْرَأَةِ بِلالٍ ، قَالَتْ : كَانَ بِلالٌ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ ، قَالَ : اللَّهُمَّ تَجَاوَزْ عَنْ سَيِّئَاتِي وَاعْذُرْنِي بِعِلاتِي.

رواه الطبراني وهند لم أعرفها وبقية رجاله رجال الصحيح .

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (25/12-13) rivayet etti.
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/107) rivayet etti.

17058- Bilâl'in hanımı Hind der ki: Bilâl yatağına girdiği zaman şöyle derdi: "Allahım! Günahlarımı affet ve kusurlarımdan dolayı beni mazur gör."

★Taberânî rivayet etti. Hind'i tanımıyorum. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٧٠٥٩ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن مُحَمَّدِ بن الْعَبَّاسِ الأَصْبَهَانِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو مَسْعُودٍ أَحْمَدُ بن الْفُرَاتِ الرَّازِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو الْهَيْثَمِ خَالِدُ بن الْقَاسِمِ ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بن يَزِيدَ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ خَارِجَةَ بن زَيْدِ بن ثَابِتٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ حِينَ يَضْطَجِعُ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ غِنَى الأَهْلِ وَالْمَوْلَى ، وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ تَدْعُوَ عَلَيَّ رَحِمٌ قَطَعْتُهَا .

رواه الطبراني وإسناده جيد

17059- Zeyd b. Sâbit yatağa girdiğinde: "Allahım! Ailemi ve kölelerimi gözetmeni dilerim. Kendileriyle alakayı kestiğim akrabalarımın bana beddua etmesinden de sana sığınırım" derdi

★Taberânî rivayet etti. Senedi ceyyiddir.[2]

بَابُ إِذَا تَعَارَّ مِنَ اللَّيْلِ

Gece Uyanan Kişinin Okuyacağı Dua

١٧٠٦٠ – حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ ، ثَنَا عُثْمَانُ بْنُ صَالِحٍ ، ثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ قَالَ حِينَ يَتَحَرَّكُ مِنَ اللَّيْلِ : بِسْمِ اللَّهِ عَشْرَ مَرَّاتٍ ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ عَشْرًا ، آمَنْتُ بِاللَّهِ وَكَفَرْتُ بِالطَّاغُوتِ عَشْرًا ، وُقِيَ كُلَّ شَيْءٍ يَتَحَرَّفُهُ ، وَلَمْ يَنْبَغِ لِذَنْبٍ يُدْرِكُهُ إِلَى مِثْلِهَا.

رواه الطبراني في الأوسط عن شيخه المقدام بن داود وهو ضعيف . وقال ابن دقيق العيد : قد وثق فعلى هذا يكون الحديث حسنا

17060- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: "*Kim gece uyandığında on defa «Bismillah», on defa «Sübhânallah», on defa «Allah'a iman ettim ve batıl tanrıları ve Tâğût'u inkâr ettim» derse, korktuğu her şeyden emin olur ve hiçbir günah ona yetişecek büyüklükte olamaz.*"

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1009) rivayet etti.
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4849) rivayet etti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında hocası Mikdâm b. Dâvûd'dan rivayet etti. O da zayıftır. İbn Dakîk el-Îyd güvenilir olduğunu söyledi. O'nun güvenilir olmasıyla hadis hasen olur.

١٧٠٦١ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن الْحُسَيْنِ بن أَحْمَدَ الْمَرْوَذِيُّ، قَالَ: نا مَنْصُورُ بن أَبِي مُزَاحِمٍ، قَالَ: نا يَزِيدُ بن يُوسُفَ، عَنِ الْمُطْعِمِ بن الْمِقْدَامِ، عَنْ أَبَانَ بن أَبِي عَيَّاشٍ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَتَعَارُّ مِنَ اللَّيْلِ، فَيَقُولُ: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي إِلا غُفِرَ لَهُ فَإِنْ هُوَ عَزَمَ، فَقَامَ، فَتَوَضَّأَ فَدَعَا اللَّهَ اسْتَجَابَ لَهُ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه أبان بن أبي عياش وهو متروك

17061- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Gece uyandığında: «Lâ ilâhe illallah, Allahu ekber, Sübhânallahi vel-hamdulillahi Rabbi'l-Âlemîn. Allahım! Bana mağfiret et» diyen hiçbir Müslüman yoktur ki; affedilmesin. Eğer kalkıp abdest alarak dua ederse, Allah duasını kabul eder."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ebân b. Ebî Ayyâş metrûktur.

بَابُ مَا يُقْرَأُ فِي اللَّيْلِ

Gece Okunacak Dua

١٧٠٦٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَقِيقٍ ، قَالَ : نا النَّضْرُ بْنُ شُمَيْلٍ ، قَالَ : نا أَبُو قُرَّةَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ قَرَأَ فِي لَيْلَةٍ ﴿فَمَنْ كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلا صَالِحًا وَلا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾ ، كَانَ لَهُ نُورٌ مِنْ عَدَنَ أَبْيَنَ إِلَى مَكَّةَ حَشْوُهُ الْمَلائِكَةُ.

رواه البزار وفيه أبو قرة الأسدي لم يرو عنه غير النضر بن شميل وبقية رجاله ثقات

17062- Ömer b. el-Hattâb, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, gece:* **"Rabbine kavuşmayı uman kimse yararlı iş işleşin ve Rabbine kullukta hiç ortak koşmasın"** (Kehf Sur. 110) *âyetini okursa, onun için Aden'den Mekke'ye kadar içerisini kendisine dua eden ve kendisi için mağfiret dileyen meleklerin dolduracağı bir nur yükseltilir."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Ebû Kurra el-Esedî'den sadece Nadr b. Şumeyl rivayette bulunmuştur. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا أَرِقَ أَوْ فَزِعَ

Uykusu Kaçan veya Korkanın Yapacağı Dua

١٧٠٦٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ النَّحْوِيُّ أَبُو عَامِرٍ الصُّورِيُّ ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ بِنْتِ شُرَحْبِيلَ الدِّمَشْقِيُّ ، حَدَّثَنَا شُعَيْبُ بْنُ إِسْحَاقَ ، حَدَّثَنَا مِسْعَرُ بْنُ كِدَامٍ ، عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ زَيْدٍ ، مَزْيَدٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَابِطٍ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ ، أَنَّهُ أَصَابَهُ أَرَقٌ ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " أَلا أُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ إِذَا قُلْتَهُنَّ نِمْتَ ؟ ، قُلِ : اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَمَا أَظَلَّتْ ، وَرَبَّ الأَرَضِينَ السَّبْعِ وَمَا أَقَلَّتْ ، وَرَبَّ الشَّيَاطِينِ وَمَا أَضَلَّتْ ، كُنْ لِي جَارًا مِنْ شَرِّ خَلْقِكَ جَمِيعًا ، أَنْ يُفْرِطَ عَلَيَّ أَحَدٌ مِنْهُمْ أَوْ أَنْ يَطْغَى ، عَزَّ جَارُكَ ، وَلا إِلَهَ غَيْرُكَ

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح إلا أن عبد الرحمن بن سابط لم يسمع من خالد بن الوليد

17063- Hâlid b. el-Velîd uykusuzluk çekince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona şöyle dedi: *"Sana, onları söylediğin takdirde uyuyacağın sözler öğreteyim mi? «Yedi göğün ve gölgeledikleri şeylerin, yeryüzünün, yerlerin ve yüklendikleri şeylerin, şeytanların ve saptırdıklarının Rabbi! Yarattıklarının hepsinin şerrine karşı, herhangi birinin benin hakkımda haddi aşmasına veya zulmetmesine karşı beni koru. Sana sığınan azizdir, senin ismin çok yücedir» duasını söyle."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Fakat Abdurrahmân b. Sâbit, Hâlid b. el-Velîd'i dinlememiştir.

١٧٠٦٤ - ورواه في الكبير بسند ضعيف بنحوه وقال : كُنْ لِي جَارًا مِنْ شَرِّ فُلانِ بن فُلانٍ يَعْنِي الَّذِي يُرِيدُ، وَشَرِّ الْجِنِّ وَالإِنْسِ وَأَتْبَاعِهِمْ، أَنْ يَفْرُطَ عَلَيَّ أَحَدٌ مِنْهُمْ، عَزَّ جَارُكَ، وَجَلَّ ثَنَاؤُكَ، وَلا إِلَهَ غَيْرُكَ.

17064- *M. el-Kebîr*'de geçen zayıf bir rivayetin ifadesi ise şöyledir: *"Bütün cinlerden ve insanlardan, onların herhangi birinin benim hakkımda haddi aşmasına veya bana zarar vermesine karşı koru. Sana sığınan azizdir ve Senin şânın her şeyin üstündedir. Senden başka ilah yoktur."*

---

[1] Bezzâr (3108) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Ömer'den sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz.

١٧٠٦٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي خَيْثَمَةَ ، قَالَ : ثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى الضَّرِيرُ ، قَالَ : نَا شَبَابَةُ بْنُ سَوَّارٍ ، قَالَ : نَا الْمُغِيرَةُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانٍ ، عَنْ حَطِيمٍ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ ، قَالَ : كُنْتُ أَفْزَعُ بِاللَّيْلِ ، فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقُلْتُ : إِنِّي أَفْزَعُ بِاللَّيْلِ فَآخُذُ سَيْفِي ، فَلا أَلْقَى شَيْئًا إِلا ضَرَبْتُهُ بِسَيْفِي ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَلا أُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ عَلَّمَنِي الرُّوحُ الأَمِينُ ؟ " ، فَقُلْتُ : بَلَى ، فَقَالَ : " قُلْ : أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ الَّتِي لا يُجَاوِزُهُنَّ بَرٌّ وَلا فَاجِرٌ ، مِنْ شَرِّ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ ، وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ، وَمِنْ شَرِّ فِتَنِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ، وَمِنْ كُلِّ طَارِقٍ إِلا طَارِقٌ يَطْرُقُ بِخَيْرٍ ، يَا رَحْمَنُ " ، فَقَالَهَا ، فَذَهَبَتْ عَنْهُ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه زكريا بن يحيى بن أيوب الضرير المدائني و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

17065- Hâlid b. el-Velîd anlatıyor: Gece korkar ve kılıcımı elime alarak gördüğüm her şeye savururdum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bana: *"Sana Rûhu'l-Emîn'in öğrettiği sözleri öğreteyim mi?"* deyince, ben: "Olur" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dedi: *"Gökyüzünden inen ve gökyüzüne çıkan şerden, gündüz ve gece fitnelerinin şerrinden; hayır hariç, ansızın gelen şeylerden; iyilerin ve kötülerin, onlar konusunda haddi aşamayacağı Allah'ın eksiksiz ve mükemmel kelimelerine sığınırım."*

Hâlid, bunu söyleyince (bu duayı okuyunca) korkusu gitti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Zekeriyyâ b. Yahyâ b. Eyyûb ed-Darîr el-Medâinî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٧٠٦٦ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بن عَلِيٍّ الْمَعْمَرِيُّ ، حَدَّثَنَا الْمُسَيَّبُ بن وَاضِحٍ ، حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بن سُلَيْمَانَ ، حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ الطَّوِيلُ ، عَنْ بَكْرِ بن عَبْدِ اللَّهِ الْمُزَنِيِّ ، عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ ، عَنْ خَالِدِ بن الْوَلِيدِ ، أَنَّهُ شَكَى إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : إِنِّي أَجِدُ فَزَعًا بِاللَّيْلِ ، فَقَالَ : أَلا أُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ عَلَّمَنِيهِنَّ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ ، وَزَعَمَ أَنَّ عِفْرِيتًا مِنَ الْجِنِّ يَكِيدُنِي ، قَالَ : أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ الَّتِي لا يُجَاوِزُهُنَّ بَرٌّ ، وَلا فَاجِرٌ مِنْ شَرِّ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ، وَمِنْ شَرِّ مَا ذَرَأَ فِي الأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا ، وَمِنْ شَرِّ فِتَنِ اللَّيْلِ وَفِتَنِ النَّهَارِ ، وَمِنْ شَرِّ طَوَارِقِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ إِلا طَارِقًا يَطْرُقُ بِخَيْرٍ يَا رَحْمَانُ.

رواه الطبراني وفيه المسيب بن واضح وقد وثقه غير واحد وضعفه جماعة وكذلك الحسن بن علي المعمري وبقية رجاله رجال الصحيح

17066- Hâlid b. el-Velîd'in bildirdiğine göre kendisi, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem), gece korktuğunu söyleyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu:

"Bana, Cibrîl'in, cinlerden bir ifrîtin bana kötülük yapmak istediğini söyleyerek öğrettiği sözleri sana öğreteyim mi? Cibrîl bana şunları (okumamı) söyledi: "Gökyüzünden inen ve gökyüzüne çıkan şerden, yeryüzüne inen ve ondan çıkan şerden gece ve gündüz fitnelerinin şerrinden, hayır hariç, gece ve gündüz ansızın gelen şeylerden (cinlerden); iyilerin ve kötülerin, sayesinde haddi aşamayacağı Rahmân olan Allah'ın eksiksiz ve mükemmel kelimelerine sığınırım."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Müseyyeb b. Vâdıh'ı birden çok kişi güvenilir bulmuş, bazıları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Hasan b. Ali el-Ma'merî de öyledir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٠٦٧ - حَدَّثَنا أَحْمَدُ بْنُ مَسْعُودٍ الْمَقْدِسِيُّ الْخَيَّاطُ ، قَالَ : نا عَمْرُو بْنُ أَبِي سَلَمَةَ ، قَالَ : نا أَبُو مُعَيْدٍ حَفْصُ بْنُ غَيْلانَ ، عَنِ الْحَكَمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الأَيْلِيِّ ، عَنِ الْقَاسِمِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَهَاوِيلَ يَرَاهَا بِاللَّيْلِ ، حَالَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ صَلاةِ اللَّيْلِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " يَا خَالِدُ بْنَ الْوَلِيدِ ، أَلا أُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ تَقُولُهُنَّ ، لا تَقُولُهُنَّ ثَلاثَ مَرَّاتٍ حَتَّى يُذْهِبَ اللَّهُ ذَلِكَ عَنْكَ ؟ " قَالَ : بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ ، بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي ، فَإِنَّمَا شَكَوْتُ ذَاكَ إِلَيْكَ رَجَاءَ هَذَا مِنْكَ ، قَالَ : " قُلْ : أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ غَضَبِهِ ، وَعِقَابِهِ ، وَشَرِّ عِبَادِهِ ، وَمِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ ، وَأَنْ يَحْضُرُونَ " ، قَالَتْ عَائِشَةُ : فَلَمْ أَلْبَثْ إِلا لَيَالِيَ يَسِيرَةً حَتَّى جَاءَ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي ، وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ ، مَا أَتْمَمْتُ الْكَلِمَاتِ الَّتِي عَلَّمْتَنِي ثَلاثَ مَرَّاتٍ حَتَّى أَذْهَبَ اللَّهُ عَنِّي مَا كُنْتُ أَجِدُ ، مَا أُبَالِي لَوْ دَخَلْتُ عَلَى أَسَدٍ فِي خِيسِهِ بِلَيْلٍ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه الحكم بن عبد الله الأيلي وهو متروك

17067- Ebû Umâme bildiriyor: Hâlid b. el-Velîd, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem), gece gördüğü kâbusları anlattı ve bu durumun gece ibadetine engel olduğunu söyledi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Ey Hâlid b. el-Velîd! Sana, onları üç defa söylediğin takdirde, sayesinde Allah'ın senden bu durumu gidereceği sözler öğreteyim mi?"* buyurdu. Hâlid: "Anam babam sana feda olsun ya Resûlallah! Sana bu nedenle

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3838) rivayet etti.

durumumu anlattım" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): "«*Allah'ın gazabından ve cezalandırmasından, kullarının şerrinden, Şeytan'ın kalbime getirdiği kötülükten ve bana musallat olmalarından, Allah'ın mükemmel ve eksiksiz kelimelerine sığınırım*» *sözlerini söyle*" buyurdu.

Hz. Âişe dedi ki: Birkaç gece geçmeden Hâlid b. el-Velîd gelip: "Ya Resûlallah! Anam babam sana feda olsun. Seni hak olarak gönderene yemin ederim ki; daha bana öğrettiğin sözleri üç defaya tamamlamadan, Allah, beni bulunduğum durumdan kurtardı. Şimdi, gece vakti aslanın inine girmekten bile korkmam."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Hakem b. Abdillah el-Eylî metrûktur.

١٧٠٦٨ – حَدَّثَنَا سَيَّارُ بْنُ حَاتِمٍ أَبو سَلَمَةَ الْعَنَزِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا جَعْفَرٌ يَعْنِي ابْنَ سُلَيْمَانَ ، قَالَ : حَدَّثَنَا أَبُو التَّيَّاحِ ، قَالَ : قُلْتُ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ خَنْبَشٍ التَّمِيمِيِّ ، وَكَانَ كَبِيرًا ، أَدْرَكْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، قَالَ : قُلْتُ كَيْفَ صَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ كَادَتْهُ الشَّيَاطِينُ ؟ فَقَالَ : إِنَّ الشَّيَاطِينَ تَحَدَّرَتْ تِلْكَ اللَّيْلَةَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْأَوْدِيَةِ وَالشِّعَابِ ، وَفِيهِمْ شَيْطَانٌ بِيَدِهِ شُعْلَةُ نَارٍ يُرِيدُ أَنْ يُحْرِقَ بِهَا وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، فَهَبَطَ إِلَيْهِ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَام ، فَقَالَ : يَا مُحَمَّدُ قُلْ ، قَال : " مَا أَقُولُ ؟ " ، قَالَ : قُلْ : " أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ، وَذَرَأَ وَبَرَأَ ، وَمِنْ شَرِّ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ ، وَمِنْ شَرِّ مَا يَعْرُجُ فِيهَا ، وَمِنْ شَرِّ فِتَنِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ، وَمِنْ شَرِّ كُلِّ طَارِقٍ إِلَّا طَارِقًا يَطْرُقُ بِخَيْرٍ ، يَا رَحْمَنُ " ، قَالَ : فَطَفِئَتْ نَارُهُمْ ، وَهَزَمَهُمْ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى.

17068- Ebu't-Teyyâh bildiriyor: Yaşlanmış olan Abdurrahmân b. Hanbeş et-Temîmî'ye: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) yetiştin mi? diye sorunca: "Evet" dedi. "Şeytanların kendisine kötülük yapmak istediği gece, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ne yaptı?" diye sorduğumda şu karşılığı verdi:

Şeytanlar o gece vadiler ve dağ geçitlerinde Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) hücum ettiler. Onların içinde elinde bir ateş parçası bulunan bir şeytan vardı. O ateşle Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yüzünü yakmak istiyordu. Cibril, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip: "Ey Muhammed! Oku!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ne okuyayım?"* diye sorunca, Cibril: "Allah'ın yarattığı bütün şeylerin şerrinden Allah'a sığınıyorum. Göklere yükselen her şeyin şerrinden, gece ve gündüz fitnelerinin şerrinden; hayır hariç, gece ve gündüz ansızın gelen şeylerin (cinlerin) şerrinden; Allah'ın mükemmel ve eksiksiz olan kelimelerine

sığınıyorum. Ey büyük merhamet sahibi alan Allahım" demesini söyledi. Bunun üzerine ateşleri söndü ve Allah onları hezimete uğrattı.[1]

١٧٠٦٩ – وفي رواية : قال : رعب – قَالَ جَعْفَرٌ : أَحْسَبُهُ قَالَ : جَعَلَ يَتَأَخَّرُ

رواه أحمد وأبو يعلى والطبراني بنحوه قال : فلما رآهم وجل وجاءهم جبريل صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورجال أحد إسنادي أحمد وأبي يعلى وبعض أسانيد الطبراني رجال الصحيح وكذلك رجال الطبراني

17069- Bir rivayette ise ibare şöyledir: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) korktuğu zaman..." Câfer: "Zannedersem (Hz. Peygamber sallallahu aleyhi vesellem sabah namazına çıkmakta) geç kalmaya başladı" diye ekledi

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Taberânî rivayet etti. Taberânî'nin bazı isnâdlarının ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٧٠٧٠ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَمْرٍو الأَوْزَاعِيُّ ، قَالَ : زَعَمَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَرِيفٍ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الأَنْصَارِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ صُرِفَ إِلَيْهِ النَّفَرُ مِنَ الْجِنِّ ، فَأَتَى رَجُلٌ مِنَ الْجِنِّ بِشُعْلَةٍ مِنْ نَارٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ جِبْرِيلُ : " يَا مُحَمَّدُ ، أَلَا أُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ إِذَا قُلْتَهُنَّ طُفِئَتْ شُعْلَتُهُ ، وَانْكَبَّ لِمِنْخَرِهِ ؟ قُلْ : أَعُوذُ بِوَجْهِ اللَّهِ الْكَرِيمِ ، وَكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ ، الَّتِي لَا يُجَاوِزُهُنَّ بَرٌّ وَلَا فَاجِرٌ ، مِنْ شَرِّ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ ، وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ، وَمِنْ شَرِّ مَا ذَرَأَ فِي الأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا ، وَمِنْ شَرِّ فِتَنِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ، وَمِنْ شَرِّ طَوَارِقِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ، إِلا طَارِقٌ يَطْرُقُ بِخَيْرٍ يَا رَحْمَنُ.

رواه الطبراني في الصغير وفيه من لم أعرفه

17070- İbn Mes'ûd anlatıyor: Cinlerden bir grubun yanına geldiği zaman, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındaydım. Cinlerden birisi, elinde bir ateş parçasıyla Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) yaklaştı. Cibrîl: "Ey Muhammed! Sana, söylediğin takdirde bu cinin ateşinin söneceği ve burnunun üzerine düşeceği sözler öğreteyim mi?" diyerek şöyle devam etti.

"Şöyle de: "Gökyüzünden inecek ve gökyüzüne çıkacak şeylerin şerrinden, yeryüzünde yarattıklarının ve yeryüzünden çıkan şeylerin şerrinden, gece ve gündüz fitnelerinin şerrinden, hayır hariç, gece ve gündüz ansızın gelen şeylerin (cinlerin) şerrinden; iyilerin ve kötülerin,

---

[1] Ahmed (3/419) ve Ebû Ya'lâ (6844) rivayet etti.

[2] Ahmed (3/419) rivayet etti.

onlar konusunda haddi aşamayacağı Allah'ın mükemmel ve eksiksiz olan kelimelerine ve Kerîm zâtına sığınıyorum. Ey büyük merhamet sahibi alan, Allahım."

★Taberânî *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

١٧٠٧١ - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بن عِمْرَانَ السَّدُوسِيُّ ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بن الْحُصَيْنِ الْعُقَيْلِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللَّهِ بن عُلاثَةَ ، حَدَّثَنَا ثَوْرُ بن يَزِيدَ ، عَنْ خَالِدِ بن مَعْدَانَ ، قَالَ : سَمِعْتُ عَبْدَ الْمَلِكِ بن مَرْوَانَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ زَيْدِ بن ثَابِتٍ ، قَالَ : أَصَابَنِي أَرَقٌ اللَّيْلِ ، فَشَكَوْتُ ذَلِكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : قُلِ : اللَّهُمَّ غَارَتِ النُّجُومُ ، وهَدَأَتِ الْعُيُونُ ، وَأَنْتَ حَيٌّ قَيُّومٌ ، يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ أَنِمْ عَيْنِي وأَهْدِئْ لَيْلِي ، فَقُلْتُهَا فَذَهَبَ عَنِّي.

رواه الطبراني وفيه عمرو بن الحصين العقيلي وهو متروك.

17071- Zeyd b. Sâbit bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gece uyuyamadığımdan şikâyet ettim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) söyle buyurdu: *"Allahım! Yıldızlar çekildi, gözler sükûnet buldu. Sen ise, diri ve yarattıklarının işini çeviren, her işleneni bilensin. Ey Hayy ve Kayyûm olan! Gözümü uyut ve gecemi sükûnete erdir."*

Bu sözleri söyledim ve uykusuzluğum gitti.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Amr b. el-Husayn el-Ukaylî metrûktur.[2]

١٧٠٧٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عُثْمَانَ بن أَبِي شَيْبَةَ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بن صَالِحٍ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن أَبَانَ ، حَدَّثَنَا دَرْمَكُ بن عَمْرٍو ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنِ الْبَرَاءِ بن عَازِبٍ ، أَنَّ رَجُلا اشْتَكَى إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَحْشَةَ ، فَقَالَ : قُلْ : سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ ، رَبِّ الْمَلائِكَةِ ، وَالرُّوحِ ، جَلَّلْتَ السَّمَاوَاتِ ، وَالأَرْضَ بِالْعِزَّةِ ، وَالْجَبَرُوتِ ، فَقَالَهَا الرَّجُلُ فَأَذْهَبَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَنْهُ الْوَحْشَةَ.

رواه الطبراني وفيه محمد بن أبان الجعفي وهو ضعيف .

17072- Berâ b. Âzib bildiriyor: Bir kişi Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek, yalnız kalmaktan korktuğunu söyledi. Resûlullah (sallallahu aleyhi

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (43) rivayet etti. Fakat *M. es-Sağîr*'inde bulamadım. Zehebî'nin, *Mîzân*'da söylediğine göre, ravilerden Taberânî'nin hocası Ahmed b. Muhammed b. Yahyâ el-Betlehî'nin münker hadisleri vardır. Ebû Ahmed el-Hâkim, Ahmed b. Muhammed hakkında: "Hakkında menfi görüş vardır" demiştir.

Diğer ravileri güvenilirdir ve bilinen kişilerdir.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4817) rivayet etti.

vesellem) ona şöyle demesini emretti: *"Her şeyin sahibi, eşsiz ve tek olan, Meleklerin ve ruhun Rabbi! Gökyüzünün ve yeryüzünün, yüceliğini ve her şeyden üstün olduğunu kabul ettiği Allah, noksanlıklardan münezzehtir."* Adam bunu söyleyince, Allah, ondan korkuyu giderdi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Ebân el-Cu'fî zayıftır.[1]

١٧٠٧٣ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا أَبُو الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ ، ثنا الصَّلْتُ بْنُ الْحَجَّاجِ ، ثنا نُوْرُ بْنُ يَزِيدَ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَشْكُوهُ الْوَحْشَةَ ، " فَأَمَرَهُ أَنْ يَتَّخِذَ زَوْجَ حَمَامٍ.

رواه الطبراني وفيه الصلت بن الجراح و لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح.

17073- Ubâde b. es-Sâmit bildiriyor: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına bir kişi gelerek yalnızlıktan korktuğunu söyledi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) adama bir çift güvercin beslemesini söyledi."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Salt b. el-Cerrâh'ı tanımıyorum. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

بَابٌ فِيمَنْ يَبِيتُ عَلى طَهَارَةٍ

Abdestli Uyumanın Fazileti

١٧٠٧٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ الْمُؤَدِّبُ ، قَالَ : نَا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ ، قَالَ : نَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عُتْبَةَ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " طَهِّرُوا هَذِهِ الأَجْسَادَ طَهَّرَكُمُ اللَّهُ ، فَإِنَّهُ لَيْسَ مِنْ عَبْدٍ يَبِيتُ طَاهِرًا إِلا بَاتَ مَعَهُ فِي شِعَارِهِ مَلَكٌ ، لا يَنْقَلِبُ سَاعَةً مِنَ اللَّيْلِ إِلا ، قَالَ : اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعَبْدِكَ فَإِنَّهُ بَاتَ طَاهِرًا.

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

17074- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Şu vücutlarınızı temizleyiniz, Allah sizi temizlesin. Abdestli olarak yatan hiç kimse yoktur ki; onunla beraber geceleyen bir melek, gece her saat başı: «Allahım! Bu kuluna mağfiret et çünkü abdestli olarak yattı» der."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senedi hasendir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1171) ve İbnu's-Sünnî, *Amelu'l-yevm vel-leyle*'de (639) rivayet etti. İkisinde de Dermek b. Amr meçhûldür. Ukaylî onu zayıflar arasında saymış ve bu hadisini zikretmiştir. Onu rivayetinde destekleyen yoktur ve sadece bu hadisle bilinmektedir.

بَابُ مَا يَقُوْلُ إِذَا دَخَلَ مَنْزِلَهُ وَإِذَا خَرَجَ مِنْهُ

Eve Girip Çıkarken Okunacak Dua

١٧٠٧٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللَّهِ بن بَكْرٍ السَّرَّاجُ الْعَسْكَرِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْفَرَجِ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الزِّبْرِقَانِ ، عَنْ مَرْوَانَ بن سَالِمٍ ، عَنْ أَبِي زُرْعَةَ بن عَمْرِو بن جَرِيرٍ ، عَنْ جَرِيرِ بن عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ قَرَأَ ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ حِينَ يَدْخُلُ مَنْزِلَهُ نَفَتِ الْفَقْرَ عَنْ أَهْلِ ذَلِكَ الْمَنْزِلِ ، وَالْجِيرانِ.

رواه الطبراني وفيه مروان بن سالم الغفاري وهو متروك

17075- Cerîr b. Abdillah, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, evine girdiği zaman İhlâs sûresini okursa, bu sûre, ev halkından ve komşularından fakirliği yok eder."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Mervân b. Sâlim el-Ğifârî metrûktur.[1]

١٧٠٧٦ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ حَمَّادٍ ، حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ ، عَنْ زَائِدَةَ ، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ رُفَيْعٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ ، قَالَ : " كَانَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ إِذَا دَخَلَ مَنْزِلَهُ قَرَأَ فِي زَوَايَا مَنْزِلِهِ آيَةَ الْكُرْسِيِّ.

رواه أبو يعلى ورجاله ثقات إلا أن عبد الله لم يسمع من ابن عوف

17076- Abdullah b. Ubeyd b. Umeyr bildiriyor: "Abdurrahmân b. Avf, evine girdiği zaman, evin köşelerinde Âyetu'l-Kürsî'yi okurdu."

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Fakat Abdullah, İbn Avf'ı dinlememiştir.[2]

١٧٠٧٧ - حَدَّثَنَا هَاشِمٌ ، حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ الرَّازِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ عُمَرَ ، عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ ، عَنْ رَجُلٍ ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَخْرُجُ مِنْ بَيْتِهِ ، يُرِيدُ سَفَرًا أَوْ غَيْرَهُ ، فَقَالَ حِينَ يَخْرُجُ : بِسْمِ اللَّهِ ، آمَنْتُ بِاللَّهِ ، اعْتَصَمْتُ بِاللَّهِ ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ، إِلَّا رُزِقَ خَيْرَ ذَلِكَ الْمَخْرَجِ ، وَصُرِفَ عَنْهُ شَرُّ ذَلِكَ الْمَخْرَجِ .

رواه أحمد عن رجل عن عثمان وبقية رجاله ثقات

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (2419) ve Harâitî, *Mekârimu'l-Ahlâk*'ta (454) rivayet etti.

[2] Ebû Ya'lâ (7207) rivayet etti.

17077- Osmân b. Affân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Müslüman, sefer veya başka bir maksatla evinden çıkarken: «Allah'a iman ettim, Ona tutundum ve güvendim. Allah'tan başka güç kuvvet sahibi hiç kimse yoktur» derse, bu çıkışı kendisi için hayırlı olur ve çıkışında karşılaşacağı kötülükler kendisinden uzaklaştırır."*

★Ahmed, bir adam vasıtasıyla Osmân'dan rivayet etti. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٧٠٧٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن نَصْرٍ الصَّائِغُ، ثنا مُحَمَّدُ بن إِسْحَاقَ الْمُسَيَّبِيُّ، ثنا يَحْيَى بن يَزِيدَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ يَزِيدَ بن خُصَيْفَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، كَانَ يَقُولُ: إِذَا خَرَجَ أَحَدُكُمْ مِنْ بَيْتِهِ فَلْيَقُلْ بِسْمِ اللَّهِ، لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ، مَا شَاءَ اللَّهُ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ، حَسْبِيَ اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ.

رواه الطبراني وفيه يزيد بن عبد الملك النوفلي وهو متروك.

17078- Zeyd b. Abdillah b. Husayfe, babasından, o da dedesinden nakleder: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) evinden çıktığı zaman şöyle derdi: *"Bismillâh. Her şey Allah'ın kuvvet ve kudretiyle olur. Allah'ın dilediği olur. Allahım! Sana dayandım. Allah bana yeter. O ne güzel vekildir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Yezîd b. Abdilmelik en-Nevfelî metrûktur.[2]

١٧٠٧٩ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ، حَدَّثَنَا الْمَسْعُودِيُّ، عَنْ عَوْنٍ، قَالَ: كَانَ عَبْدُ اللَّهِ، إِذَا خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ، قَالَ: " بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ، لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ " ، فَقَالَ مُحَمَّدُ بن كَعْبٍ الْقُرَظِيُّ: " هَذَا فِي الْقُرْآنِ: ﴿ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ﴾ ، وَقَالَ: ﴿عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا﴾. رواه الطبراني موقوفا وإسناده منقطع وفيه المسعودي وقد اختلط

17079- Avf bildiriyor: Abdullah b. Mes'ûd, evinden çıktığı zaman: "Bismillâh. Allahım! Sana dayandım. Her şey Allah'ın kuvvet ve kudretiyle olur" derdi.

Muhammed b. Ka'b el-Kurazî der ki: "Bu, Kur'ân'da yer almıştır: **"Ona, Allah'ın adıyla binin."** (Hûd Sur. 41), **"Allah'a tevekkül ettik."** (A'râf Sur. 89) (Yûnus Sur. 85)

---

[1] Ahmed (471) rivayet etti. İsmi verilmeyen adamın isminin, Ebû Câfer et-Taberî, *Tezhîbu'l-Âsâr*'ında (167), Ebân b. Osmân olduğunu belirtti. Ona dayandırılan isnâd ise çok zayıftır. İbnu's-Sünnî, *Amelu'l-yevm vel-leyle*'de (491) zikretti ve şöyle dedi: "Ebân, Osmân b. Affân'ın çocuklarından biridir. Senetteki sahabenin ismi sakıt olmuştur ve Ebân'a dayandırılan senet zayıftır. Ebân b. Osmân ise güvenilirdir."

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/396) rivayet etti.

★Taberânî, mevkûf olarak rivayet etti. Senedi munkatı'dır. Ravilerden Mes'ûdî'nin âhir ömründe ezberi bozulmuştur.[1]

١٧٠٨٠ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ، ثنا مُسْلِمُ بن إِبْرَاهِيمَ، ثنا أَبُو بَكْرٍ الْهُذَلِيُّ، عَنْ عَامِرٍ الشَّعْبِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن شَدَّادٍ، عَنْ مَيْمُونَةَ، قَالَتْ: مَا خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ بَيْتِي قَطُّ إِلا رَفَعَ بَصَرَهُ إِلَى السَّمَاءِ، فَقَالَ:اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَضِلَّ أَوْ أُضَلَّ، أَوْ أَزِلَّ أَوْ أُزَلَّ، أَوْ أَجْهَلَ أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ، أَوْ أَظْلِمَ أَوْ أُظْلَمَ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه أبو بكر الهذلي وهو ضعيف

17080- Meymûne der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ne zaman evimden çıktıysa, bakışlarını semaya dikip şöyle derdi: *"Allahım! Sapıklığa düşmekten veya düşürülmekten, ayağımın kaymasından veya kaydırılmasından, cehalete düşmekten veya cahil bırakılmaktan, zulmetmekten veya zulme uğramaktan sana sığınırım."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ebû Bekr el-Huzelî zayıftır.[2]

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا دَخَلَ السُّوقَ وَإِذَا رَجَعَ مِنْهُ

Çarşıya Girdiğinde ve Çıkarken Okunacak Dua

١٧٠٨١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بن صَالِحٍ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن أَبَانَ ، عَنْ عَلْقَمَةَ بن مَرْثَدٍ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بن بُرَيْدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا خَرَجَ إِلَى السُّوقِ ، قَالَ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ هَذَا السُّوقِ ، وَخَيْرِ مَا فِيهَا ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا ، وَشَرِّ مَا فِيهَا ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أُصِيبَ فِيهَا يَمِينًا فَاجِرَةً ، أَوْ صَفْقَةً خَاسِرَةً.

رواه الطبراني وفيه محمد بن أبان الجعفي وهو ضعيف

17081- Bureyde der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çarşıdan çıktığı zaman şöyle derdi: *"Allahım! Senden, bu çarşının hayrından, içinde bulunanın hayırlısından isterim. Şerrinden ve içinde bulunan şerlerden sana sığınırım. Allahım! Orada yalan yere yemin etmekten ve zarar edeceğim ticaretten sana sığınırım."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Ebân el-Cu'fî zayıftır.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8889) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (24/9) rivayet etti.

١٧٠٨٢ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ أَبِي سِنانَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن أَبِي الْهُذَيْلِ عن سُلَيْمِ بن حَنْظَلَةَ، أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ أَتَى سُدَّةَ السُّوقِ، فَقَالَ: " اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِهَا وَخَيْرِ أَهْلِهَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ أَهْلِهَا.

رواه الطبراني موقوفا ورجاله رجال الصحيح غير سليم بن حنظلة وهو ثقة

17082- Süleym b. Hanzale, Abdullah b. Mes'ûd'un çarşının girişine geldiği zaman şöyle dediğini nakleder: "Allahım! Senden bu çarşının ve ahalisinin hayrını isterim. Çarşının ve ahalisinin şerrinden Sana sığınırım."

★Taberânî mevkûf olarak rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Süleym b. Hanzale dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٠٨٣ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بن الرَّبِيعِ بن ثَعْلَبٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، حَدَّثَنَا أَبُو إِسْمَاعِيلَ الْمُؤَدِّبُ، عَنْ فِطْرِ بن خَلِيفَةَ، عَنِ الْحَكَمِ، عَنْ مِقْسَمٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:يَا مَعْشَرَ التُّجَّارِ أَيَعْجِزُ أَحَدُكُمْ إِذَا رَجَعَ مِنْ سُوقِهِ أَنْ يَقْرَأَ عَشَرَ آيَاتٍ فَيَكْتُبُ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ آيَةٍ حَسَنَةً؟.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير الربيع بن ثعلب وأبي إسماعيل المؤدب وكلاهما ثقة قلت : وقد تقدمت أحاديث فيما يقول إذا دخل السوق في البيوع.

17083- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ey tacirler! Çarşınızdan döndüğünüzde, Kur'ân'dan, Allah'ın her âyeti için sevap vereceği on âyet okumaktan aciz misiniz?"*

★Taberânî rivayet etti. Rabî b. Sa'leb ve Ebû İsmâîl el-Mueddeb dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Bunların ikisi de güvenilirdir.

Alışveriş için çarşıya girdiğinde söylenmesi gerekenler konusunda bununla ilgili hadisler geçmişti.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1157) rivayet etti.
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8895) rivayet etti.
[3] Bu hadisi Kebîr'de bulamadım.

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا خَرَجَ لِسَفَرٍ أَوْ رَجَعَ مِنْهُ

Sefere Çıkınca veya Dönünce Söylenecek Dua

١٧٠٨٤ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بن الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ. ح وَحَدَّثَنَا عَمْرُو بن أَبِي الطَّاهِرِ بن السَّرْحِ الْمِصْرِيُّ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بن عَدِيٍّ، قَالا: حَدَّثَنَا أَبُو الأَحْوَصِ، حَدَّثَنَا سِمَاكُ بن حَرْبٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ فِي سَفَرٍ، قَالَ:اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ وَالْخَلِيفَةُ فِي الأَهْلِ، اللَّهُمَّ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الضُّبْنَةِ فِي السَّفَرِ، وَالْكَآبَةِ فِي الْمُنْقَلَبِ، اللَّهُمَّ اقْبِضْ لَنَا الأَرْضَ وَهَوِّنْ عَلَيْنَا السَّفَرَفَإِذَا رَجَعَ، قَالَ:آيِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَفَإِذَا دَخَلَ أَهْلَهُ، قَالَ:أَوْبًا أَوْبًا لِرَبِّنَا تَوْبًا لا يُغْدِرُ عَلَيْنَا حُوبًا.

رواه أحمد والطبراني في الكبير والأوسط وأبو يعلى والبزار وزادوا كلهم على أحمد : " آيبون " . ورجالهم رجال الصحيح إلا بعض أسانيد الطبراني.

17084- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yolculuğa çıkmak istediği zaman şöyle derdi: *"Allahım! Yolculukta arkadaş, ailede vekil Sensin. Allahım! Yolculuğun meşakkatinden, durumumun kötüye dönmesinden sana sığınırım. Allahım! Bize yeryüzünü dür ve seferi kolaylaştır."*

Döneceği zaman ise şöyle derdi: *"Rabbimize yönelir, Ona tövbe eder, ona ibadet eder ve Ona hamd ederiz."*

★Ahmed ile *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında Taberânî, Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet ettiler.[1]

١٧٠٨٥ - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، حَدَّثَنَا جَرِيرٌ ، عَنْ فِطْرٍ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنِ الْبَرَاءِ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا خَرَجَ إِلَى سَفَرٍ ، فَقَالَ : " اللَّهُمَّ بَلاغًا يُبَلِّغُ خَيْرًا ، مَغْفِرَةً مِنْكَ وَرِضْوَانًا ، بِيَدِكَ الْخَيْرُ ، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ ، وَالْخَلِيفَةُ فِي الأَهْلِ ، اللَّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا السَّفَرَ ، وَأَطْوِ لَنَا الأَرْضَ ، اللَّهُمَّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعْثَاءِ السَّفَرِ ، وَكَآبَةِ الْمُنْقَلَبِ .

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح غير فطر بن خليفة وهو ثقة .

---

[1] Ahmed (2311, 2723), oğlu (Abdullah) *Müsned*'de (2311), Taberânî, *M. el-Kebîr* (11735) ile *M. el-Evsat*'ta (1551), Ebû Ya'lâ (2353), Bezzâr (3127) ve Ebû Câfer et-Taberî, *Tehzîbu'l-Âsâr Müsned Ali*'de (155) rivayet ettiler.

17085- Berâ b. Âzib, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), sefere çıktığı zaman şöyle dediğini bildiriyor: *"Allahım! Bu yolculuğumuzun sonunu hayır, mağfiret ve senin rızanın vesilesi eyle. Hayır, senin elindedir ve Sen her şeye kadirsin. Allahım! Yolculukta arkadaş, ailede vekil Sensin. Allahım! Bu yolculuğu bize kolaylaştır ve yeryüzünü bizim için dür. Allahım! Yolculuğun meşakkatinden, durumumun kötüye dönmesinden sana sığınırım."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Fıtr b. Halife dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٠٨٦ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ الْعُصْفُرِيُّ ، قال : نا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْبُخَارِيُّ ، قال : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يَحْيَى الشَّجَرِيُّ ، قال : نا أَبِي ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَفَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلَمَّا دَنَا مِنَ الْمَدِينَةِ ، قَالَ : " آيِبُونَ ، تَائِبُونَ ، عَابِدُونَ ، لِرَبِّنَا حَامِدُونَ ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعْثَاءِ السَّفَرِ ، وَكَآبَةِ الْمُنْقَلَبِ ، وَسُوءِ الْمَنْظَرِ فِي الأَهْلِ وَالْمَالِ.

رواه الطبراني في الأوسط

17086- Câbir b. Abdillah, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Medine'ye yaklaştığı zaman şöyle dediğini nakleder: *"Rabbimize yönelir, Ona tövbe eder, ona ibadet eder ve Ona hamd ederiz. Allahım! Yolculuğun meşakkatinden, durumumun kötüye dönmesinden, ailede ve malda meydana gelecek kötü manzaralardan sana sığınırım."*

Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti.[2]

١٧٠٨٧ - وفي رواية عنده : كَانَ إِذَا رَجَعَ مِنْ غَزْوَةٍ

وفي الرواية الأولى من لم أعرفهم وفي الرواية الثانية أبو سعد البقال وهو متروك

ورواه البزار باختصار وفيه من لم أعرفه

17087- Bir rivayette ise "Gazveden döndüğü zaman" şeklinde geçer.

Birinci rivayette tanımadıklarım vardır. İkinci rivayette ise Ebû Sa'd el-Bakkâl metrûktur.

★Bezzâr muhtasar olarak rivayet etti. Ravilerinde tanımadığım vardır.

---

[1] Ebû Ya'lâ (1663), Ebû Câfer et-Taberî *Tezhîbu'l-Âsâr Müsned Ali*'de (162) ve İbnü's-Sünnî, *Amelu'l-yevm vel-leyle*'de (493) rivayet ettiler.

[2] Bezzâr (3131) rivayet etti.

١٧٠٨٨ - حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ ، حَدَّثَنَا أَبُو سَلَّامٍ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مُسْلِمٍ الْحَنَفِيُّ ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ ظَبْيَانَ ، عَنْ حُكَيْمِ بْنِ سَعْدٍ أَبِي تِحْيَى ، عَنْ عَلِيٍّ ، قَالَ : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ سَفَرًا ، قَالَ : " اللَّهُمَّ بِكَ أَصُولُ ، وَبِكَ أَحُولُ ، وَبِكَ أَسِيرُ.

رواه أحمد والبزار ورجالهما ثقات

17088- Ali b. Ebî Tâlib bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yolculuğa çıkmak istediği zaman: *"Allahım! Senin yardımınla düşmanın hilesini uzaklaştırır, senin yardımınla düşmana saldırır ve senin yardımınla (düşmanın üzerine) yürürüm"* derdi.

★Ahmed ve Bezzâr rivayet ettiler. Ravileri güvenilirdir. [1]

١٧٠٨٩ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثنا مَرْوَانُ بْنُ جَعْفَرٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ خُبَيْبِ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ خُبَيْبِ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ : قَالَ : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِذَا غَزَا أَوْ سَافَرَ ، فَأَقْبَلَ رَاجِعًا إِلَى الْمَدِينَةِ ، يَقُولُ : " آيِبُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ ، لِرَبِّنَا عَابِدُونَ .

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم ورواه البزار بإسناد ضعيف

17089- Semura b. Cundub der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yolculuğa çıkıp daha sonra Medine'ye döndüğünde: *"Rabbimize yönelir, Ona hamd eder ve Ona ibadet ederiz"* derdi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır. Bezzâr zayıf bir isnâdla rivayet etti. [2]

بَابُ طَلَبِ الدُّعَاءِ فِيْ السَّفَرِ

Seferde Dua Etmenin Tavsiye Edilmesi

١٧٠٩٠ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ حَصِينٍ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ الْعَلَاءِ ، عَنْ سُهَيْلٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ سَفَرًا فَلْيُسَلِّمْ عَلَى إِخْوَانِهِ ، فَإِنَّهُمْ يَزِيدُونَهُ بِدُعَائِهِمْ إِلَى دُعَائِهِ خَيْرًا .

رواه أبو يعلى عن شيخه عمرو بن الحصين وهو متروك

---

[1] Ahmed (691, 1295), Bezzâr (3126) ve Ebû Câfer et-Taberî, *Tezhîbu'l-Âsâr Müsned Ali'*de (s. 90) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7092) ve Bezzâr (3132) rivayet etti.

17090- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Biriniz, sefere çıkmak istediğinde kardeşlerine (veda edip) selam versin. Zira Allah onların duaları sebebiyle o kimsenin hayrını artırır."*

★Ebû Ya'lâ, hocası Amr b. Husayn'dan rivayet etti ki, o da metrûktur.[1]

بَابُ مَا يَقُوْلُ إِذَا نَهَضَ لِلسَّفَرِ

Yolculuk İçin Kalkıldığında Okunacak Dualar

١٧٠٩١ - حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ ، حَدَّثَنَا الْمُحَارِبِيُّ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ مُسَاوِرٍ الْعِجْلِيِّ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : لَمْ يُرِدْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَفَرًا قَطُّ إِلا قَالَ حِينَ يَنْهَضُ مِنْ جُلُوسِهِ : " اللَّهُمَّ بِكَ انْتَشَرْتُ ، وَإِلَيْكَ تَوَجَّهْتُ ، وَبِكَ اعْتَصَمْتُ ، اللَّهُمَّ أَنْتَ ثِقَتِي ، وَأَنْتَ رَجَائِي ، اللَّهُمَّ اكْفِنِي مَا أَهَمَّنِي وَمَا لا أَهْتَمُّ بِهِ ، وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي ، وَزَوِّدْنِي التَّقْوَى وَاغْفِرْ لِي ذَنْبِي ، وَوَجِّهْنِي لِلْخَيْرِ حَيْثُ مَا تَوَجَّهْتُ .

رواه أبو يعلى وفيه عمر بن مساور وهو ضعيف

17091- Enes bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ne zaman yolculuğa çıkmak isterse, muhakkak yerinden kalktığı zaman şunları söyledikten sonra yolculuğuna çıkardı:

"Allahım! Seninle yeryüzüne yayılır, sana yönelir ve sana tutunurum. Allahım! Güvendiğim ve istediğim sensin. Allahım! Benim için önemli olan şeylere, önemsemediğim şeylere ve senin benden daha iyi bildiğin şeylere olan ihtiyacımı gider. Takvayı yol azığım yap. Günahlarımı bağışla ve nereye yönelirsem, bana hayır ile karşılaşmayı nasip et."

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Ömer b. Müsâvir zayıftır.[2]

بَابُ مَا يَقُوْلُ عِنْدَ الْوَدَاعِ

Vedalaşırken Söylenecek Dua

١٧٠٩٢ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ بَحْرٍ ، ثنا قَتَادَةُ بْنُ الْفَضْلِ ، حَدَّثَنِي أَبِي الْفَضْلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَتَادَةَ ، عَنْ عَمِّهِ هِشَامِ بْنِ قَتَادَةَ ، عَنْ أَبِيهِ قَتَادَةَ ، قَالَ : لَمَّا عَقَدَ لِي رَسُولُ

---

[1] Ebû Ya'lâ (6686) rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Alâ uydurma hadis rivayet eden biridir.

[2] Ebû Ya'lâ (2770), İbnu's-Sünnî, *Amelu'l-yevm vel-leyle*'de (495), Kudâ'î, *Müsned eş-Şihâb*'ta (1497) ve Taberî, *Tezhîb el-Âsâr- Müsned Ali*'de (166) rivayet ettiler.

اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَلَى قَوْمِي ، أَخَذْتُ يَدَهُ فَوَدَّعْتُهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ :
" جَعَلَ اللَّهُ التَّقْوَى زَادَكَ ، وَغَفَرَ ذَنْبَكَ ، وَوَجَّهَكَ إِلَى الْخَيْرِ حَيْثُ مَا يَكُونُ "

رواه الطبراني والبزار ورجالهما ثقات

17092- Hişâm b. Katâde er-Rehâvî, babasından bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), beni kavmime emir tayin ettiği zaman, elini tutup onunla vedalaştım. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Allah, takvayı azığın yapsın, günahını bağışlasın, ne tarafa yönelirsen hayırla karşılaşmanı nasib etsin"* dedi.

★Taberânî ve Bezzâr rivayet ettiler. Ravileri güvenilirdir. [1]

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا رَكِبَ دَابَّةً

Bineğe Binildiği Zaman Söylenecek Dua

١٧٠٩٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْحَكَمِ بْنِ ثَوْبَانَ ، عَنْ أَبِي لَاسٍ الْخُزَاعِيِّ ، قَالَ : حَمَلَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَلَى إِبِلٍ مِنْ إِبِلِ الصَّدَقَةِ لِلْحَجِّ ، فَقُلْنَا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا نَرَى أَنْ تَحْمِلَنَا هَذِهِ قَالَ : " مَا مِنْ بَعِيرٍ إِلَّا فِي ذُرْوَتِهِ شَيْطَانٌ ، فَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِذَا رَكِبْتُمُوهَا كَمَا أَمَرَكُمْ ، ثُمَّ امْتَهِنُوهَا لِأَنْفُسِكُمْ ، فَإِنَّمَا يَحْمِلُ اللَّهُ .

رواه أحمد والطبراني بأسانيد ورجال أحدها رجال الصحيح غير محمد بن إسحاق وقد صرح بالسماع في إحداها

17093- Ebû Lâs el-Huzâî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), hacca giderken bizi sadaka develerine bindirdi. Biz: "Ya Resûlallah! Bunların bizi taşıyabileceğini zannetmiyoruz" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Her devenin üzerinde bir şeytan vardır. Onlara binmek istediğiniz zaman, size emrettiği gibi Allah'ın adını anınız, ondan sonra bininiz. Allahın izniyle sizi taşırlar"* buyurdu.

★Ahmed ve Taberânî değişik isnâdlarla rivayet ettiler. Birinin, Muhammed b. İshâk dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. İbn İshâk, burada hadisi duyarak ahzettiğini belirtmiştir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/15) ve Bezzâr (3201) rivayet etti. Hişâm b. Katâde durumu bilinmeyen biridir.

[2] Ahmed (4/221) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/334) rivayet etti.

١٧٠٩٤ حَدَّثَنَا عَتَّابٌ ، قَالَ : حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ ، وَعَلِيُّ بْنُ إِسْحَاقَ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ يَعْنِي ابْنَ الْمُبَارَكِ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ حَمْزَةَ ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَاهُ يَقُولُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " عَلَى ظَهْرِ كُلِّ بَعِيرٍ شَيْطَانٌ ، فَإِذَا رَكِبْتُمُوهَا ، فَسَمُّوا اللَّهَ . ، ثُمَّ لَا تُقَصِّرُوا عَنْ حَاجَاتِكُمْ .

رواه أحمد والطبراني في الكبير والأوسط ورجالهما رجال الصحيح غير محمد بن حمزة وهو ثقة

17094- Muhammed b. Hamza b. Amr el-Eslemî, babasından Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Her devenin üzerinde bir şeytan vardır. Onlara bindiğiniz zaman Allah'ın adını anınız. İhtiyaçlarınızı gidermede (şeytandan sığınmada) ihmalkârlık yapmayınız."*

★Ahmed ile Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İkisinin de, Muhammed b. Hamza dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir ki o da güvenilirdir.

١٧٠٩٥ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْحَسَنِ بن قُتَيْبَةَ ، حَدَّثَنَا مُوسَى بن سَهْلٍ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ الرَّمْلِيُّ ، حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بن غُصْنٍ ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بن مُحَمَّدٍ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : عَلَى ذِرْوَةِ سَنَامِ كُلِّ بَعِيرٍ شَيْطَانٌ ، فامْتَهِنُوهَا .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه القاسم بن غصن وهو ضعيف

17095- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Her devenin hörgücünün üzerinde bir şeytan vardır. Develeri (Allah'ın adını anarak) ihtiyaçlarınız için kullanınız."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Kâsım b. Ğusn zayıftır.

١٧٠٩٦ – حدثنا مُطَّلِبُ بن شُعَيْبٍ الأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن صَالِحٍ، حَدَّثَنِي ابْنُ لَهِيعَةَ، عَنْ يَزِيدَ بن أَبِي حَبِيبٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن شُرَاحِيلَ، قَالَ: سَمِعْتُ عُقْبَةَ بن عَامِرٍ، يَقُولُ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَا مِنْ رَاكِبٍ يَخْلُو فِي مَسِيرِهِ بِاللَّهِ وَذِكْرِهِ إِلا رَدِفَهُ مَلَكٌ، وَلا يَخْلُوا بِشِعْرٍ وَنَحْوِهِ إِلا رَدِفَهُ شَيْطَانٌ.

رواه الطبراني وإسناده حسن

17096- Ukbe b. Âmir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim yolculuğunda Allah'la ve onun zikriyle baş başa kalırsa, onun takip eden bir melek olur. Eğer şiir ve buna benzer bir şeyle uğraşırsa bir şeytan peşinden onu takip eder."*

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٧٠٩٧ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن إِبْرَاهِيمَ، أَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، أنا مَعْمَرٌ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: " إِذَا رَكِبَ الرَّجُلُ الدَّابَّةَ فَلَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ رَدِفَهُ الشَّيْطَانُ، فَقَالَ لَهُ: تَغَنَّ فَإِنْ لَمْ يُحْسِنْ، قَالَ لَهُ: تَمَنَّ.

رواه الطبراني موقوفا ورجاله رجال الصحيح

17097- İbn Mes'ûd der ki: "Kişi bineğine bindiği zaman Allah'ın adını anmazsa, şeytan terkisine biner ve: «Şarkı söyle!» der. O kişi eğer şarkı söylemeyi beceremiyorsa, şeytan: «Bir şeyler uydur (ama yine de söyle)» der."

★Taberânî mevkûf olarak rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٠٩٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْدَفَهُ عَلَى دَابَّتِهِ فَلَمَّا اسْتَوَى عَلَيْهَا كَبَّرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثًا وَحَمِدَ اللَّهَ ثَلَاثًا وَسَبَّحَ اللَّهَ ثَلَاثًا وَهَلَّلَ اللَّهَ وَاحِدَةً ثُمَّ اسْتَلْقَى عَلَيْهِ فَضَحِكَ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيَّ فَقَالَ " مَا مِنِ امْرِئٍ يَرْكَبُ دَابَّتَهُ فَيَصْنَعُ كَمَا صَنَعْتُ إِلاَّ أَقْبَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فَضَحِكَ إِلَيْهِ كَمَا ضَحِكْتُ إِلَيْكَ.

رواه أحمد وفيه أبو بكر بن أبي مريم وهو ضعيف

17098- İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), beni bineğinin terkisine bindirdi, kendisi de binince, üç defa tekbir, üç defa hamd, üç defa tesbih, üç defa da tehlih sözlerini söyledi. Sonra bana dönerek tebessüm etti ve şöyle dedi: *"Bineğine bindiği zaman, benim yaptığımı yapan hiç kimse yoktur ki; benim sana tebessüm ettiğim gibi Allah ta ona tebessüm etmesin."*

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Ebû Bekr b. Ebî Meryem zayıftır.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (17/324) rivayet etti.
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8781) rivayet etti.
[3] Ahmed (3058) rivayet etti. Hadisin senedinde kopukluk vardır. Ali b. Ebî Talha, İbn Abbâs'tan hadis dinlememiştir.

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا عَثَرَتِ الدَّابَّةِ

Binek Tökezleyince Söylenecek Dua

١٧٠٩٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي تَمِيمَةَ الْهُجَيْمِيِّ عَمَّنْ كَانَ رَدِيفَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُنْتُ رَدِيفَهُ عَلَى حِمَارٍ فَعَثَرَ الْحِمَارُ فَقُلْتُ تَعِسَ الشَّيْطَانُ. فَقَالَ لِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " لاَ تَقُلْ تَعِسَ الشَّيْطَانُ فَإِنَّكَ إِذَا قُلْتَ تَعِسَ الشَّيْطَانُ تَعَاظَمَ فِي نَفْسِهِ وَقَالَ صَرَعْتُهُ بِقُوَّتِي فَإِذَا قُلْتَ بِسْمِ اللَّهِ تَصَاغَرَتْ إِلَيْهِ نَفْسُهُ حَتَّى يَكُونَ أَصْغَرَ مِنْ ذُبَابٍ.

رواه أحمد بأسانيد ورجالها كلها رجال الصحيح .

17099- Ebû Temîme el-Huceymî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) terkisine binen birinden nakleder: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) bindiği bir merkepte O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) arkasına binmiştim. Merkep tökezleyince, ben: "Hay aksi şeytan!" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Öyle deme! Şeytanın aksiliği dersen, büyüklenir ve «Gücümle onu yendim» der. Ama «Bismillah» dersen bir sinekten daha küçük bir hale gelinceye kadar küçülür."*

★Ahmed değişik isnâdlarla rivayet etti. Hepsinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٧١٠٠ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بن أَحْمَدَ ، وَزَكَرِيَّا بن يَحْيَى السَّاجِيُّ ، ومحمد بن عبد الله الحضرمي ، وعبد الله بن أحمد بن حنبل ، قَالُوا : حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَبْدَةَ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن حُمْرَانَ ، حَدَّثَنَا خَالِدٌ الْحَذَّاءُ ، عَنْ أَبِي تَمِيمَةَ الْهُجَيْمِيِّ ، عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ ، عَنْ أَبِيهِ أُسَامَةَ ، قَالَ : كُنْتُ رَدِيفَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَعَثَرَ بَعِيرُنَا ، فَقُلْتُ : تَعِسَ الشَّيْطَانُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لا تَقُلْ : تَعِسَ الشَّيْطَانُ ، فَإِنَّهُ يَعْظُمُ حَتَّى يَصِيرَ مِثْلَ الْبَيْتِ ، وَيَقُولَ : بِقُوَّتِي ، قُلْ : بِسْمِ اللهِ ، فَإِنَّهُ يَصِيرُ مِثْلَ الذُّبَابِ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير محمد بن حمران وهو ثقة.

17100- Ebu'l-Melîh, babası Usâme'den nakleder: Ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) binmiş olduğu bir deveye terkisine binmişken, deve tökezledi. Ben: "Şeytanın uğursuzluğu", dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Öyle deme! Şeytanın uğursuzluğu dersen, büyüklenip bir ev büyüklüğünde olur ve «Gücümle onu yendim» der. Ama «Bismillah» dersen bir sinek gibi oluncaya kadar küçülür."*

★Taberânî rivayet etti. Muhammed b. Humrân dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir ki o da güvenilirdir.[1]

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا رَكِبَ الْبَحْرَ

Gemiye Binilince Okunacak Dua

١٧١٠١ – حَدَّثَنَا جُبَارَةُ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ الْعَلاءِ ، عَنْ مَرْوَانَ بْنِ سَالِمٍ ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ ، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَمَانُ أُمَّتِي مِنَ الْغَرَقِ إِذَا رَكِبُوا أَنْ يَقُولُوا : ﴿بِسْمِ اللَّهِ مَجْرَاهَا وَمُرْسَاهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ ، ﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ﴾.

رواه أبو يعلى عن شيخه جبارة بن مغلس وهو ضعيف

17101- Hz. Hüseyn b. Ali, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ümmetimin, gemiye bindiği zaman boğulmaya karşı güvenceleri:* **«Gemiye binin! O'nun yüzüp gitmesi de, durması da Allah'ın adıyladır. Şüphesiz ki Rabbim çok bağışlayan, pek esirgeyendir.«** (Hûd Sur. 41), **«Onlar Allah'ı gereği gibi değerlendiremediler. Bütün yeryüzü, kıyamet günü O'nun avucundadır»** (Zümer Sur. 67) *âyetlerini okumalarıdır."*

★Ebû Ya'lâ, hocası Cubâra b. Muğallis'ten rivayet etti. O da zayıftır.[2]

١٧١٠٢ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن هَاشِمٍ الْبَغَوِيُّ , حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ. ح وَحَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بن يَحْيَى السَّاجِيُّ , حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن مُوسَى الْحَرَشِيُّ , قَالا: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بن الْحَسَنِ الْهِلالِيُّ , عَنْ نَهْشَلِ بن سَعِيدٍ , عَنِ الضَّحَّاكِ بن مُزَاحِمٍ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ:أَمَانٌ لأُمَّتِي مِنَ الْغَرَقِ إِذَا رَكِبُوا السُّفُنَ أَنْ يَقُولُوا: بِسْمِ اللَّهِ الْمَلِكِ ﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ , ﴿بِسْمِ اللَّهِ مُجْرَاهَا وَمُرْسَاهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ﴾.

رواه الطبراني في الأوسط والكبير وفيه نهشل بن سعيد وهو متروك

17102- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ümmetimin gemiye bindiği zaman boğulmaya*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (516) ve İbnu's-Sünnî, *Amelu'l-yevm vel-leyle*'de (509) rivayet etti.

[2] Ebû Ya'lâ (6781) rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Alâ el-Becelî uydurma hadis rivayet eden biridir. Talha b. Ubeydillah ise meçhûldür.

karşı güvenceleri: «Herşeyin sahibi olan Allah'ın adıyla» diyerek **«Onlar Allah'ı gereği gibi değerlendiremediler. Bütün yeryüzü, kıyamet günü O'nun avucundadır; gökler O'nun kudretiyle dürülmüş olacaktır. O, putperestlerin ortak koşmalarından yüce ve münezzehtir."** (Zümer Sur. 67) **"Gemiye binin! O'nun yüzüp gitmesi de, durması da Allah'ın adıyladır. Şüphesiz ki Rabbim çok bağışlayan, pek esirgeyendir»** (Hûd Sur. 41) *âyetlerini okumalarıdır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Nehşel b. Saîd metrûktur.

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا انْفَلَتَتْ دَابَّتُهُ أَوْ أَرَادَ غَوْثًا أَوْ أَضَلَّ شَيْئًا

Binek Kaçınca, Yağmur İstendiğinde veya Birşey Kaybedince Yapılacak Dua

١٧١٠٣ – حدثنا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن يَحْيَى الصُّوفِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن سَهْلٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ عَبْدِ اللهِ بن عِيسَى، عَنْ زَيْدِ بن عَلِيٍّ، عَنْ عُتْبَةَ بن غَزْوَانَ، عَنْ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " إِذَا أَضَلَّ أَحَدُكُمْ شَيْئًا أَوْ أَرَادَ أَحَدُكُمْ عَوْنًا وَهُوَ بِأَرْضٍ لَيْسَ بِهَا أَنِيسٌ، فَلْيَقُلْ: " يَا عِبَادَ اللَّهِ أَغِيثُونِي، يَا عِبَادَ اللَّهِ أَغِيثُونِي، فَإِنَّ لِلَّهِ عِبَادًا لا نَرَاهُمْ، وَقَدْ جُرِّبَ ذَلِكَ

رواه الطبراني ورجاله وثقوا على ضعف في بعضهم إلا أن زيد بن علي لم يدرك عتبة

17103- Utbe b. Gazvân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Biriniz, bir şey kaybettiğinde veya tek başına ıssız bir yerde kalıp yardım istediğinde şöyle desin: «Ey Allah'ın kulları! Bana yardım ediniz. Bana yardım ediniz.» Allah'ın, bizim görmediğimiz kulları vardır."* Bu, denenmiştir.

★Taberânî rivayet etti. Bazılarının zayıf olmasına rağmen ravileri güvenilir bulunmuştur. Fakat Zeyd b. Ali, Utbe'ye yetişememiştir.[1]

١٧١٠٤ – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْحَاقَ ، قَالَ : نا مِنْجَابُ بْنُ الْحَارِثِ ، قَالَ : نا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ أَبَانِ بْنِ صَالِحٍ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (17/117-118) rivayet etti. Ravilerden Abdurrahmân b. Şerîk ve babası Şerîk b. Abdillah el-Kâdî dürüst kimselerdir. Ama hata yaparlardı. *S. ed-Daîfe*'ye (656) bakınız.

: " إِنَّ لِلَّهِ مَلائِكَةً فِي الأَرْضِ سِوَى الْحَفَظَةِ ، يَكْتُبُونَ مَا سَقَطَ مِنْ وَرَقِ الشَّجَرِ ، فَإِذَا أَصَابَ أَحَدَكُمْ عَرْجَةٌ بِأَرْضٍ فَلاةٍ فَلْيُنَادِ : أَعِينُوا عِبَادَ اللَّهِ.

رواه البزار ورجاله ثقات

17104- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Yeryüzünde Allah'ın hafaza melekleri dışında, ağaçlardan düşen yaprakları yazan melekleri vardır. Issız bir yerde birinizin başına bir şey gelirse: «Bana yardım edin, ey Allah'ın kulları» diye bağırın."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

١٧١٠٥ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عُمَرَ بْنِ شَقِيقٍ ، حَدَّثَنَا مَعْرُوفُ بْنُ حَسَّانَ ، عَنْ سَعِيدٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنِ ابْنِ بُرَيْدَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، أَنَّهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا انْفَلَتَتْ دَابَّةُ أَحَدِكُمْ بِأَرْضٍ فَلاةٍ فَلْيُنَادِ : يَا عِبَادَ اللَّهِ احْبِسُوا ! يَا عِبَادَ اللَّهِ احْبِسُوا ! فَإِنَّ لِلَّهِ حَاضِرًا فِي الأَرْضِ سَيَحْبِسُهُ .

رواه أبو يعلى والطبراني وزاد : " سيحبسه عليكم " . وفيه معروف بن حسان وهو ضعيف

17105- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sizden birinizin bineği ıssız bir yerde elinden kaçtığında: «Ey Allah'ın kulları! Yakalayınız. Ey Allah'ın kulları! Yakalayınız» desin. Allah'ın, yeryüzünde (o bineği) yakalayacak kulları vardır."*

★Ebû Ya'lâ ve şu ilave ile Taberânî rivayet etti: *"Sizin için onu yakalar"* Ravilerden Ma'rûf b. Hassân zayıftır.[2]

١٧١٠٦ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بن مُحَمَّدِ بن عَبْدِ الرَّحِيمِ الْبَرْقِيُّ , حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن يَعْقُوبَ بن أَبِي عَبَّادٍ الْمَكِّيُّ , حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بن عُيَيْنَةَ , عَنْ مُحَمَّدِ بن عَجْلانَ , عَنْ عُمَرَ بن كَثِيرِ بن أَفْلَحَ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ , عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , فِي الضَّالَّةِ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ:اللَّهُمَّ

---

[1] Bezzâr (3128) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Resûlullah"tan (sallallahu aleyhi vesellem) bu lafızla rivayetini, sadece bu isnâdla biliyoruz." Beyhâkî, *Şuabu'l-îmân*'da sahih olan başka bir isnâdla sahabi sözü olarak rivayet etti. *S. ed-Daîfe*'ye (656) bakınız.

[2] Ebû Ya'lâ (5269) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10518) rivayet etti. İkisinin de senedinde, Abdullah b. Bureyde ve Abdullah b. Mes'ûd arasında kopukluk vardır. İbnu's-Sünnî, *Amelu yevm vel-leyle* kitabında (508), İbn Bureyde —babasından — Abdullah b. Mes'ûd zinciriyle mevsul olarak rivayet etti. Eğer bu isnâd sahihse, Ma'rûf illetlidir. Çünkü Ebû Hâtim, Ma'rûf b. Hassân Ebû Mu'âz es-Semerkandî hakkında meçhûl demiştir. İbn Adiyy ise hadislerinin münker olduğunu söylemiştir.

رَادَّ الضَّالَّةِ , وَهَادِيَ الضَّلالَةِ تَهْدِي مِنَ الضَّلالَةِ , ارْدُدْ عَلَيَّ ضَالَّتِي بِقُدْرَتِكَ وَسُلْطَانِكَ , فَإِنَّهَا مِنْ عَطَائِكَ وَفَضْلِكَ.

رواه الطبراني في الثلاثة وفيه عبد الرحمن يعقوب بن أبي عباد المكي و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

17106- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kaybolan bir şey için şöyle dediğini bildiriyor: *"Ey yitiği bulduran, şaşkına yol gösteren Allahım! Kaybolana geri dönmesi hususunda yol gösteren Sensin. İzzet ve hâkimiyetinle yitiğimi bana geri gönder. Şüphesiz kaybettiğim şey Senin lütuf ve fazlındandır (daha önce onu bana Sen vermiştin)."*

★ Taberânî *M. M. es-Sağîr*'inde, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Abdurrahmân b. Ya'kûb b. Ebî Abbâd el-Mekkî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

بَابُ مَا يَقُوْلُ إِذَا نَزَلَ مَنْزِلا

Bir Yerde Konaklayınca Yapılacak Dua

١٧١٠٧ - عن عبد الرحمن بن عابس قال : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ نَزَلَ مَنْزِلاً، فَقَالَ: أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ لَمْ يَضُرُّهُ فِي ذَلِكَ الْمَنْزِلِ شَيْءٌ حَتَّى يَرْتَحِلَ. قال أبي : فلقيت عبد الرحمن بن عابس في المنام فقلت : حدثك رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بهذا ؟ قال : نعم

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

17107- Abdurrahmân b. Âbis, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim bir yerde konaklayınca «Eûzü bi-kelimâtillahi't-tâmmâti min şerri mâ halak» (=Yarattıklarının şerrinden, Allah'ın eksiksiz ve mükemmel kelimelerine sığınırım) derse, o yerinden göç edinceye kadar hiç bir şey ona zarar veremez."*

Babam dedi ki: "Abdurrahmân b. Âbis'i rüyamda gördüm ve: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sana böyle dedi mi?" diye sordum. İbn Âbis: "Evet" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (13289) ve Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (660) rivayet etti ve şöyle dedi: "Abdurrahmân bunu rivayette tek kaldı ve bu hadis, İbn Ömer'den sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir."

١٧١٠٨ – حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ، ثنا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ، ح وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بن نَاجِيَةَ، ثنا عَبْدُ اللهِ بن مَنِيعٍ، قَالا: ثنا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنِ الْحَجَّاجِ بن أَرْطَاةَ، عَنِ الرَّبِيعِ بن مَالِكٍ، عَنْ خَوْلَةَ بِنتِ حَكِيمٍ، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ نَزَلَ مَنْزِلا، فَقَالَ: أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّاتِ كُلِّهَا مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ فَإِنَّهُ لَمْ يَضُرَّهُ فِي مَنْزِلِهِ ذَلِكَ شَيْءٌ حَتَّى يَظْعَنَ مِنْهُ.

رواه أحمد والطبراني وفيه الربيع بن مالك وهو ضعيف

17108- Havle binti Hakîm, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim bir yerde konaklayınca «Eûzü bikelimâtillahi't-tâmmâti min şerri mâ halak» (=Yarattıklarının şerrinden, Allah'ın eksiksiz ve mükemmel kelimelerine sığınırım) derse, o yerinden göç edinceye kadar hiç bir şey ona zarar veremez."*

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ravilerden Rabî b. Mâlik zayıftır.[1]

١٧١٠٩ – وعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ بُسْرٍ قَالَ: خَرَجْتُ مِنْ حِمْصَ فَآوَانِي اللَّيْلُ إِلَى البَقِيْعَةِ فَحَضَرَنِي مِنْ أَهْلِ الأَرْضِ فَقَرَأْتُ هَذِهِ الآية مِنْ الأَعْرَافِ: ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللهُ الذي خَلَقَ السماوَاتِ وَالأَرْضَ﴾ إلى آخر الآية فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ: احْرُسُوهُ الآنَ حَتَّى يُصْبِحَ فَلَمَّا أَصْبَحْتُ رَكِبْتُ دَابَتِي

رواه الطبراني وفيه المسيب بن واضح وقد وثقه غير واحد وضعفه جماعة وبقية رجاله رجال الصحيح

17109- Abdullah b. Busr bildiriyor: Humus'tan yola çıktım ve gece vakti Bakî' denilen yere varınca cinler etrafımı sardı. Ben: **"Rabbiniz, gökleri ve yeri altı günde yaratan ve sonra Arş'a hükmeden, gündüzü durmadan kovalayan gece ile bürüyen; güneşi, ayı, yıldızları, hepsini buyruğuna baş eğdirerek var eden Allah'tır. Bilin ki yaratma da, emir de O'nun hakkıdır. Âlemlerin Rabbi olan Allah Yüce'dir"** (A'râf Sur. 54) âyetini okudum. Cinler, birbirlerine: "Bunu sabaha kadar koruyunuz" dediler. Sabah olunca bineğime bindim (ve yoluma devam ettim)

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Müseyyeb b. Vâdıh'ı birden çok kişi güvenilir bulmuş, bazıları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

---

[1] Ahmed (6/377) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (24/239) rivayet etti. İkisinde de Haccâc b. Ertâ'a vardır.

١٧١١٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ ، قَالَ : نا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ ، قَالَ : نا شُعْبَةُ ، عَنْ قَتَادَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ ، يَقُولُ : " كُنَّا إِذَا نَزَلْنَا مَنْزِلا سَبَّحْنَا حَتَّى نَحِلَّ الرِّحَالَ " ، قَالَ شُعْبَةُ : " تَسْبِيحًا بِاللِّسَانِ.

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده جيد

17110- Katâde bildiriyor: Enes b. Mâlik'in şöyle dediğini duydum: "Bir yerde konaklamak istediğimiz zaman, yüklerimizi indirene kadar tesbih ederdik."

(Ravi) Şu'be: "Tesbihi dille yaparlardı" dedi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senedi ceyyiddir.[1]

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا أَشْرَفَ عَلَى مَكَانٍ مُرْتَفِعٍ

Yüksek Bir Yere Çıkınca Okunacak Dua

١٧١١١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا عُمَارَةُ حَدَّثَنَا زِيَادٌ النُّمَيْرِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا علا نَشْزاً مِنَ الأَرْضِ قَالَ " اللَّهُمَّ لَكَ الشَّرَفُ عَلَى كُلِّ شَرَفٍ وَلَكَ الْحَمْدُ عَلَى كُلِّ حَالٍ.

رواه أحمد وأبو يعلى وفيه زياد النميري وقد وثق على ضعفه وبقية رجاله ثقات

17111- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yüksek bir yere çıktığı zaman şöyle dediğini nakleder: *"Allâhümme leke'ş-şerefu alâ külli şerefin ve leke'l-hamdu alâ külli hâlin." (=Allahım! Her şeref ve yükseklik üzerinde şeref, sana mahsustur. Her halde de hamd sana mahsustur.)"*

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Ravilerden Ziyâd en-Numeyrî zayıf olmasına rağmen güvenilir bulunmuştur. Diğer ravileri güvenilirdir. [2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1398) rivayet etti. Ravilerden Bakiyye b. el-Velîd hadisi işittiğini ifade etmiştir. İbnu's-Sünnî'nin *Amelu'l-yevm vel-leyle*'sinde (529) ise Bakiyye, *an'ane* yoluyla nakletmiştir.

[2] Ahmed (3/127-239) ve Ebû Ya'lâ (4297) rivayet etti.

بَابُ مَا تَحْصُلُ بِهِ الْبَرَكَةُ فِيْ الزَّادِ

Azığında Bereket Olması İçin Yapılan Dua

١٧١١٢ – حَدَّثَنَا أَبُو هِشَامٍ مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ الْحَكَمِ الْقُدَيْدِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ خَالِدٍ الْخُزَاعِيِّ ، أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ ، سَمِعَ جُبَيْرَ بْنَ مُطْعِمٍ ، وَهُوَ يَقُولُ : قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَتُحِبُّ يَا جُبَيْرُ إِذَا خَرَجْتَ سَفَرًا أَنْ تَكُونَ مِنْ أَمْثَلِ أَصْحَابِكَ هَيْئَةً ، وَأَكْثَرِهِمْ زَادًا ؟ " ، فَقُلْتُ : نَعَمْ ، بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي ، قَالَ : " فَاقْرَأْ هَذِهِ السُّوَرَ الْخَمْسَ : قُلْ يَأَيُّهَا الْكَافِرُونَ ، وَ إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ، وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ، وَ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ، وَ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ، وَافْتَحْ كُلَّ سُورَةٍ بِبِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ، وَاخْتِمْ قِرَاءَتَكَ بِبِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ " ، قَالَ جُبَيْرٌ : وَكُنْتُ غَنِيًّا كَثِيرَ الْمَالِ ، فَكُنْتُ أَخْرُجُ مَعَ مَنْ شَاءَ اللَّهُ أَنْ أَخْرُجَ مَعَهُمْ فِي سَفَرٍ ، فَأَكُونَ أَبَذَّهُمْ هَيْئَةً ، وَأَقَلَّهُمْ زَادًا ، فَمَا زِلْتُ مُنْذُ عَلَّمَنِيهِنَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَقَرَأْتُ بِهِنَّ ، أَكُونُ مِنْ أَحْسَنِهِمْ هَيْئَةً ، وَأَكْثَرِهِمْ زَادًا ، حَتَّى أَرْجِعَ مِنْ سَفَرِي ذَلِكَ .

رواه أبو يعلى وفيه من لم أعرفهم

17112- Cubeyr b. Mut'im, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kendisine hitaben şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ey Cubeyr! Sefere çıktığında, görünüş olarak arkadaşlarının en güzeli olmak ister misin?"* Ben: "Anam babam sana feda olsun! Evet ya Resûlallah" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kâfirûn, Nasr, İhlâs ile Felak ve Nâs sûrelerini beşer defa oku. Her sûreye Besmele'yle başla, okumayı bitirince de Besmele'yle bitir"* buyurdu.

Cubeyr şöyle dedi: "Ben, zengin ve malı çok olan biri değildim. Yolculuğa çıktığım vakit yol arkadaşlarımın görünüş itibariyle en kötüsü, azığı en azı olurdum. Fakat bunları okumaya başladığımdan itibaren yolculuğumdan geri dönünceye kadar görünüşü aralarında en güzel olan, azığı en çok olan ben olurdum."

★ **Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.**

بَابُ مَا يَقُوْلُ إِذَا تَغَوَّلَتْ الْغِيْلانُ

Gulyabani (Gibi Hayaletler) Görüldüğünde Okunacak Dua

١٧١١٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ اللَّيْثِ الْهَدَادِيُّ ، قَالَ : نَا أَبُو غَسَّانَ ، قَالَ : نَا عَبْدُ السَّلامِ ، عَنْ يُونُسَ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ سَعْدٍ ، وَقَالَ : حَدَّثَنَاهُ أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ ، عَنْ أَبِي شِهَابٍ ، عَنْ يُونُسَ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ سَعْدٍ ، قَالَ : أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا تَغَوَّلَتْ لَنَا الْغُولُ ، أَوْ إِذَا رَأَيْنَا الْغُولَ نُنَادِي بِالأَذَانِ.

رواه البزار ورجاله ثقات إلا أن الحسن البصري لم يسمع من سعد فيما أحسب

17113- Sa'd b. Ebî Vakkâs bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), karşımıza gulyabani (gibi hayalet ve cinler) çıkınca (onları kovmak için) ezan okumamızı emretti."

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Ancak, Hasan el-Basrî, bildiğim kadarıyla Sa'd'dan hadis dinlememiştir.[1]

١٧١١٤ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن أَبَانَ، نَا يَحْيَى بن الْفَضْلِ الْخِرَقِيُّ، نَا أَبُو عَامِرٍ الْعَقَدِيُّ، أَخْبَرَنِي عَدِيُّ بن الْفَضْلِ، عَنْ سُهَيْلِ بن أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِذَا تَغَوَّلَتْ لَكُمُ الْغُولُ فَنَادَوْا بِالأَذَانِ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ إِذَا سَمِعَ النِّدَاءَ أَدْبَرَ وَلَهُ حُصَاصٌ.

قلت : وفيه عدي بن الفضل وهو متروك

17114- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Size gulyabani (gibi hayalet ve cinler) göründükleri zaman, (onları kovmak için) ezan okuyun. Çünkü şeytan, ezan sesini duyunca sesli bir şekilde yellenerek kaçar."*

★Ravilerden Adiyy b. el-Fadl metrûktur.[2]

---

[1] Bezzâr (3129) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Sa'd'dan naklini sadece bu kanalla biliyoruz. Hasan'ın da Sa'd'dan bir şey dinlediğini bilmiyoruz. Ahmed (3/305-381-382) ve Ebû Ya'lâ (593, 594) rivayet etti. *S. ed-Daîfe*'ye (1140) bakınız.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında: *"Çünkü şeytan, ezan sesini duyunca sesli bir şekilde yellenerek kaçar"* kısmını, Suheyl'in babası Ebû Sâlih sözü olarak, Adiy'den rivayet etti. *Sahîh-i Müslim*'de (2/605) mevcuttur. *S. ed-Daîfe*'ye (1140) bakınız.

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا رَأَى قَرْيَةً

Bir Köy Görününce Okunacak Dua

١٧١١٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن الْحُسَيْنِ أَبُو مَسْعُودٍ الصَّابُونِيُّ التُّسْتَرِيُّ ، قَالَ : نَا عَبْدُ الأَعْلَى بن وَاصِلِ بن عَبْدِ الأَعْلَى ، قَالَ : نَا إِسْمَاعِيلُ بن صُبَيْحٍ الْيَشْكُرِيُّ ، قَالَ : نَا مُبَارَكُ بن حَسَّانٍ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : كُنَّا نُسَافِرُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَإِذَا رَأَى الْقَرْيَةَ يُرِيدُ أَنْ يَدْخُلَهَا ، قَالَ : اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهَا ثَلاثَ مَرَّاتٍ اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا جَنَاهَا ، وَحَبِّبْنَا إِلَى أَهْلِهَا ، وَحَبِّبْ صَالِحِي أَهْلِهَا إِلَيْنَا .

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده جيد

17115- İbn Ömer bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber yolculuk yaparken, bir köye girmek istediğinde üç defa şöyle derdi: *"Allahım! Burasını bizim için bereketli kıl."* Sonra: *"Allahım! Buranın hayrını bize ihsan et. Halkına bizi sevdir ve halkının sâlihlerini de bize sevdir"* diye devam ederdi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senedi ceyyiddir.

١٧١١٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رُسْتَهْ ، نَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُسْتَمِرِّ الْعُرُوقِيُّ ، ثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزُّهْرِيُّ ، حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ جَعْفَرٍ ، حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْكِنَانِيُّ ، عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ ، عَنْ أَبِي لُبَابَةَ بْنِ عَبْدِ الْمُنْذِرِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " كَانَ إِذَا أَرَادَ دُخُولَ قَرْيَةٍ ، لَمْ يَدْخُلْهَا حَتَّى يَقُولَ : اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَمَا أَظَلَّتْ ، وَرَبَّ الأَرَضِينَ السَّبْعِ وَمَا أَقَلَّتْ ، وَرَبَّ الرِّيَاحِ وَمَا أَذْرَتْ ، وَرَبَّ الشَّيَاطِينِ وَمَا أَضَلَّتْ ، إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا ، وَخَيْرَ مَا فِيهَا ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا ، وَشَرِّ مَا فِيهَا .

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

17116- Ebû Lübâbe b. Abdilmünzir der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir köye girmek istediğinde şöyle demeden girmezdi: *"Ey yedi kat göklerin ve bunların barındırdıklarının, yedi kat arzın ve bunların taşıdıklarının, rüzgârların ve bunların savurduklarının, şeytanlarla, şeytanların saptırdıklarının Rabbi olan Allahım! Senden bu köyün hayrını ve içinde bulunanların hayrını istiyorum. Bu köyün kötülüğünden ve içinde yaşayanların kötülüğünden sana sığınırım."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senedi hasendir.

١٧١١٧ - حَدَّثَنَا أَبُو شُعَيْبٍ عَبْدُ اللَّهِ بن الْحَسَنِ الْحَرَّانِيُّ، ثنا أَبُو جَعْفَرٍ النُّفَيْلِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بن سَلَمَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بن إِسْحَاقَ، قَالَ: حَدَّثَنِي مَوْلًى لَهُمْ، عَنْ عَطَاءِ بن أَبِي مَرْوَانَ الأَسْلَمِيِّ، عَنْ أَبِي مُغِيث بن عَمْرٍو: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا أَشْرَفَ عَلَى خَيْبَرَ قَالَ لأَصْحَابِهِ وَأَنَا فِيهِمْ:قِفُوا، ثُمَّ قَالَ:اللَّهُمَّ رَبَّ السَّموَاتِ، وَمَا أَظْلَلْنَ وَرَبَّ الأَرَضِينَ وَمَا أَقْلَلْنَ، وَرَبَّ الشَّيَاطِينِ وَمَا أَضْلَلْنَ، وَرَبَّ الرِّيَاحِ وَمَا ذَرَيْنَ، أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ وَخَيْرَ أَهْلِهَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ أَهْلِهَا وَشَرِّ مَا فِيهَا اقدمُوا بِسْمِ اللَّهِ وَكَانَ يَقُولُهَا لِكُلِّ قَرْيَةٍ يَدْخُلُهَا.

رواه الطبراني وفيه راو لم يسم وبقية رجاله ثقات

17117- Ebû Muğîs b. Amr bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Hayber'e geldiği zaman ashâbına: *"Durun!"* dedi ve şöyle devam etti: *"Ey yedi kat göklerin ve bunların barındırdıklarının, yedi kat arzın ve bunların taşıdıklarının Rabbi ve şeytanlarla şeytanların saptırdıklarının, rüzgârların ve bunların savurduklarının Rabbi olan Allahım! Senden bu köyün hayrını, halkının hayrını ve içinde bulunanların hayrını istiyorum. Bu köyün kötülüğünden, halkının kötülüğünden ve içinde bulunanların şerrinden sana sığınırım. Allah'ın adını anarak (Besmele ile) giriniz"*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) girmek istediği her köye girmeden önce bu duayı söylerdi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden ismi verilmeyen birisi vardır. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٧١١٨ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بن مُحَمَّدٍ الْعُمَرِيُّ الْقَاضِي، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن أَبِي أُوَيْسٍ، ح وحَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بن عَبَّادٍ الْخَطَّابِيُّ الْبَصْرِيُّ، حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بن سَعِيدٍ، قَالا: حَدَّثَنَا حَفْصُ بن مَيْسَرَةَ، عَنْ مُوسَى بن عُقْبَةَ، عَنْ عَطَاءِ بن أَبِي مَرْوَانَ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ كَعْبًا حَلَفَ بِاللَّهِ الَّذِي فَلَقَ الْبَحْرَ لِمُوسَى، أَنَّ صُهَيْبًا حَدَّثَهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، لَمْ يَرَ قَرْيَةً يُرِيدُ دُخُولَهَا، إلا قَالَ حِينَ يَرَاهَا: " اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَمَا أَظْلَلْنَ، وَرَبَّ الأَرَضِينَ السَّبْعِ وَمَا أَقْلَلْنَ، وَرَبَّ الشَّيَاطِينِ وَمَا أَضْلَلْنَ، وَرَبَّ الرِّيَاحِ وَمَا ذَرَيْنَ، إِنَّا نَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ، وَخَيْرَ أَهْلِهَا، وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا، وَشَرِّ أَهْلِهَا.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير عطاء بن أبي مروان وأبيه وكلاهما ثقة .

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/359) rivayet etti. Ravilerinin adaletli ve itimat edilir olduğu söylenmiştir.

17118- Atâ b. Ebî Mervân, babasından naklediyor: Ka'b, Hz. Mûsâ'ya denizi yaranın adına yemin ederek Suheyb'in kendisine şöyle bildirdiğini söyler:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) girmek istediği bir köy görünce şöyle derdi: *"Ey yedi kat göklerin ve bunların barındırdıklarının, yedi kat arzın ve bunların taşıdıklarının, şeytanlarla şeytanların saptırdıklarının, rüzgârların ve bunların savurduklarının Rabbi olan Allahım! Senden bu köyün hayrını, halkının hayrını ve içinde bulunanların hayrını istiyorum. Bu köyün şerrinden, halkının kötülüğünden ve içindekilerin şerrinden sana sığınırız."*

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Atâ b. Ebî Mervân ve babası dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧١١٩ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ، عَنْ مَعْمَرٍ، عَنْ قَتَادَةَ، قَالَ: كَانَ ابْنُ مَسْعُودٍ، إِذَا أَرَادَ أَنْ يَدْخُلَ قَرْيَةً، قَالَ: " اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ، وَمَا أَظَلَّتْ، وَرَبَّ الشَّيَاطِينِ، وَمَا أَضَلَّتْ، وَرَبَّ الرِّيَاحِ، وَمَا أَذْرَتْ، أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا، وَخَيْرَ مَا فِيهَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا، وَشَرِّ مَا فِيهَا.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح إلا أن قتادة لم يدرك ابن مسعود

17119- Katâde bildiriyor: Abdullah b. Mes'ûd, bir köye girmek istediği zaman şöyle derdi: "Ey yedi kat göklerin ve bunların barındırdıklarının, şeytanlarla şeytanların saptırdıklarının, rüzgârların ve bunların savurduklarının Rabbi olan Allahım! Senden bu köyün hayrını ve içinde bulunanların hayrını istiyorum. Bu köyün kötülüğünden ve içindekilerin şerrinden sana sığınırım."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Katâde, İbn Mes'ûd'a yetişmemiştir.[2]

١٧١٢٠ - وعن أَبِي أُمَامَةَ بْنَ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ يَقُولُ : سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا كَانَ الْقَوْمُ يَخَافُونَ حَيْثُ كَانُوا يَقُولُونَ إِذَا أَشْرَفُوا عَلَى الْمَدِينَةِ : اللَّهُمَّ اجْعَلْ لَنَا فِيهَا رِزْقًا وَقَرَارًا قَالَ : " كَانُوا يَخَافُونَ جَوْرَ الْوُلَاةِ ، وَقَحْطَ الْمَطَرِ " ،

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير قيس بن سالم وهو ثقة

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7299), İbn Huzeyme, *Sahîh*'inde (2565) ve İbn Hibbân, *Sahîh*'inde (2709) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8867) rivayet etti.

17120- Ebû Umâme b. Sehl der ki: Ebû Hureyre'ye: "Bir topluluk, bir köye girdiğinde veya yaklaştığında neden korkarlardı da: «Allahım! Bu köyde bizim için rızık nasib et» derlerdi?" diye sorduğumda, (Ebû Hureyre): "İdarecilerinin zulmünden ve kuraklıktan korktukları için" dedi.

★Bezzâr rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Kays b. Sâlim dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

بَابُ مَا يَقُوْلُ إِذَا هَاجَتْ الرِّيَحُ

Rüzgâr Çıktığında Yapılacak Dua

١٧١٢١ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ مُحَمَّدٍ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ ، عَنِ الْمُثَنَّى ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا هَاجَتْ رِيحٌ شَدِيدَةٌ ، قَالَ : اللَّهُمَّ أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا أُمِرَتْ بِهِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا أُمِرَتْ بِهِ

17121- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kuvvetli rüzgâr çıktığı zaman şöyle dediğini nakleder: *"Allahım! Senden, rüzgâra emredilen şeyin hayrını diler; şerrinden sana sığınırım."*[2]

١٧١٢٢ - وفي رواية : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَبْصَرَ الرِّيحَ فَزِعَ.

رواه أبو يعلى بأسانيد ورجال أحدها رجال الصحيح

17122- Bir rivayette ise: "Rüzgarı gördüğü zaman korkardı" ifadesi yer almıştır.

★Ebû Ya'lâ değişik isnâdlarla rivayet etti. Birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

١٧١٢٣ - أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجُنَيْدِ أَبُو شَيْبَةَ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا الْقَاسِمُ بْنُ مَالِكٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ إِسْحَاقَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ الْحَكَمِ ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اشْتَدَّ الرِّيحُ ، قَالَ : " اللَّهُمَّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا أُرْسِلَ فِيهَا .

[1] Bezzâr (3130) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bunu sadece Ebû Hureyre'nin rivayet ettiğini ve sadece bu tarikle rivayet edildiğini biliyoruz." İbnu's-Sünnî (525) merfû olarak rivayet etti. Kays b. Sâlim hakkında Zehebî, "Münker haber nakletmekle bilinmektedir" dedi.

[2] Ebû Ya'lâ (2905) rivayet etti.

[3] Ebû Ya'lâ (4012) rivayet etti. Hadiste kopukluk vardır.

رواه البزار وفيه عبد الرحمن بن إسحاق أبو شيبة وهو ضعيف

17123- Osmân b. Ebi'l-Âs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kuvvetli rüzgâr estiği zaman şöyle derdi: *"Allahım! Bununla birlikte gönderilen şerden sana sığınırım."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Abdurrahmân b. İshâk Ebû Şeybe zayıftır.[1]

١٧١٢٤ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بن أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَبْدَةَ، حَدَّثَنَا الْمُغِيرَةُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ يَزِيدَبن أَبِي عُبَيْدٍ، عَنْ سَلَمَةَ بن الأَكْوَعِ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اشْتَدَّتِ الرِّيحُ قَالَ: " اللَّهُمَّ لَقَحًا لا عَقِيمًا "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط ورجاله رجال الصحيح غير المغيرة بن عبد الرحمن وهو ثقة

17124- Seleme b. el-Ekva' der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), sert rüzgâr estiği zaman: *"Bu rüzgârı aşılayıcı bir rüzgâr yap, her şeyi yok eden bir rüzgâr yapma"* derdi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Muğîre b. Abdirrahmân dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧١٢٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمُعِزِّ ، أنا الْقَاسِمُ بْنُ مَالِكٍ الْمُزَنِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ إِسْحَاقَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ الْحَكَمِ بْنِ أَبِي الْعَاصِ ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي الْعَاصِ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِذَا اشْتَدَّتِ الرِّيحُ الشَّمَالُ ، قَالَ : " اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا أَرْسَلْتَ .

رواه الطبراني وفيه عبد الرحمن بن إسحاق أبو شيبة وهو ضعيف .

17125- Osmân b. Ebi'l-Âs, rüzgâr sert estiği zaman Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu rüzgârla birlikte gönderilen şeylerin şerrinden sana sığınırım"* buyurduğunu bildiriyor.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdurrahmân b. İshâk Ebû Şeybe zayıftır.[3]

---

[1] Bezzâr (3117) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin Osmân b. Ebi'l-Âs'tan sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz."

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6296), Buhârî *el-Edebu'l-Müfred*'de (718), İbn Hibbân *Sahîh*'inde (1008) ve Hâkim *Müstedrek*'inde (4/285) rivayet etti. Muğîre b. Abdirrahmân Buhârî'nin ravilerindendir.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8346) rivayet etti.

١٧١٢٦ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ الْمُثَنَّى ، ثنا مُسَدَّدٌ ، ثنا خَالِدٌ ، عَنْ حُسَيْنٍ ح وَحَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ السَّدُوسِيُّ ، ثنا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ ، ثنا أَبِي ، عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الرَّحَبِيِّ وَهُوَ الْحُسَيْنُ بْنُ قَيْسٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِذَا هَاجَتْ رِيحٌ اسْتَقْبَلَهَا بِوَجْهِهِ ، وَجَثَا عَلَى رُكْبَتَيْهِ ، وَمَدَّ بِيَدَيْهِ ، وَقَالَ : " اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذِهِ الرِّيحِ وَخَيْرَ مَا أُرْسِلَتْ بِهِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ مَا أُرْسِلَتْ بِهِ ، اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا رَحْمَةً وَلا تَجْعَلْهَا عَذَابًا ، اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا رِيَاحًا وَلا تَجْعَلْهَا رِيحًا.

رواه الطبراني وفيه حسين بن قيس الرحبي أبو علي الواسطي الملقب بحنش وهو متروك وقد وثقه حصين بن نمير وبقية رجاله رجال الصحيح

17126- İbn Abbâs bildiriyor: Rüzgâr kuvvetli estiği zaman, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona doğru dönerek dizüstü çöker ve ellerini açarak şöyle derdi: *"Allahım, senden bunun hayrını ve bunda olan (menfaatların da) hayrını ve bunun gönderiliş maksadındaki hayrı da istiyorum. Bunun şerrinden, bunda olanın şerrinden, bununla gönderilen şeyin şerrinden de sana sığınıyorum. Allahım! Bunu bizim için rahmet yap; azab vesilesi yapma. Allahım! Rüzgârı bizim için rızık vesilesi yap, felaket vesilesi yapma."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden lakabı Haneş olan Ali el-Vâsitî'nin babası Hüseyn b. Kays er-Rahabî metrûktur. Husayn b. Numeyr ise onun güvenilir olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا سَمِعَ صَوْتَ الرَّعْدِ

Şimşek Çaktığı Zaman Yapılan Dua

١٧١٢٧ - حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى السَّاجِيُّ ، ثنا أَبُو كَامِلٍ الْجَحْدَرِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ كَثِيرٍ أَبُو النَّضْرِ ، ثنا عَبْدُ الْكَرِيمِ ، ثنا عَطَاءٌ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا سَمِعْتُمُ الرَّعْدَ فَاذْكُرُوا اللَّهَ ، فَإِنَّهُ لا يُصِيبُ ذَاكِرًا

رواه الطبراني وفيه يحيى بن كثير أبو النضر وهو ضعيف

17127- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Gök gürültüsünü duyduğunuz zaman Allah'ı zikrediniz. Çünkü o (yıldırım) zikreden kişiye isabet etmez."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden, Ebu'n-Nadr Yahyâ b. Kesîr zayıftır.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (11533) ve Ebû Ya'lâ (2456) rivayet etti.

بَابُ مَا يَقُوْلُ إِذَا حَضَرَ الْعَدُو

Düşmanla Karşılaşınca Yapılan Dua

١٧١٢٨ – حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ ، حَدَّثَنَا الزُّبَيْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، حَدَّثَنِي رُبَيْحُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قُلْنَا يَوْمَ الْخَنْدَقِ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، هَلْ مِنْ شَيْءٍ نَقُولُهُ فَقَدْ بَلَغَتْ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ ؟ ، قَالَ : " نَعَمْ ، اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِنَا ، وَآمِنْ رَوْعَاتِنَا " ، قَالَ : فَضَرَبَ اللَّهُ . وُجُوهَ أَعْدَائِهِ بِالرِّيحِ ، فَهَزَمَهُمْ اللَّهُ . بِالرِّيحِ .

رواه أحمد والبزار وإسناد البزار متصل ورجاله ثقات وكذلك رجال أحمد إلا أن في نسختي من المسند عن ربيح بن أبي سعيد عن أبيه وهو في البزار عن أبيه عن جده

17128- Ebû Saîd el-Hudrî bildiriyor: Hendek günü, Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! (Korkudan) yüreğimiz ağzımıza geldi, söyleyeceğimiz bir şey var mı?" diye sorduğumuzda, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet, «Allahım! Ayıplarımızı ört ve korkularımızı gider» deyiniz"* buyurdu.

(Ebû Saîd): "Bunun üzerine Yüce Allah, düşmanlarının yüzüne rüzgârla vurdu ve bu sayede onları mağlup etti" dedi.

★Ahmed ve Bezzâr muttasıl isnâdla rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Ahmed'in de ravileri güvenilirdir; ancak *Müsned*'in iki nüshasında, "Rubayh b. Ebî Saîd, babasından" şeklindedir. Bezzâr'da ise: "Babasından, dedesinden" şeklindedir.[2]

بَابُ مَا يَقُوْلُ إِذَا أَصَابَهُ هَمٌّ

Endişe ve Keder Anında Okunan Dua

١٧١٢٩ – حَدَّثَنَا يَزِيدُ ، أَخْبَرَنَا فُضَيْلُ بْنُ مَرْزُوقٍ ، حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ الْجُهَنِيُّ ، عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَا قَالَ عَبْدٌ قَطُّ إِذَا أَصَابَهُ هَمٌّ وَحَزَنٌ : اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ ، وَابْنُ عَبْدِكَ ، وَابْنُ أَمَتِكَ ، نَاصِيَتِي بِيَدِكَ ، مَاضٍ فِيَّ حُكْمُكَ ، عَدْلٌ فِيَّ قَضَاؤُكَ ، أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ ، سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ ، أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ ، أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ ، أَوْ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ ، أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رَبِيعَ قَلْبِي ، وَنُورَ صَدْرِي ، وَجِلَاءَ حُزْنِي ، وَذَهَابَ هَمِّي ، إِلَّا أَذْهَبَ اللَّهُ . هَمَّهُ ،

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (11371) rivayet etti.

[2] Ahmed (3/3) ve Bezzâr muhtasar olarak (3119) rivayet etti.

وَأَبْدَلَهُ مَكَانَ حُزْنِهِ فَرَحًا " ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَعَلَّمَ هَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ ؟
قَالَ : " أَجَلْ ، يَنْبَغِي لِمَنْ سَمِعَهُنَّ أَنْ يَتَعَلَّمَهُنَّ .

رواه أحمد وأبو يعلى والبزار إلا أنه قال : " وذهاب غمي " . مكان " همي " . والطبراني ورجال أحمد وأبي يعلى رجال الصحيح غير أبي سلمة الجهني وقد وثقه ابن حبان

17129- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Biriniz, endişe veya keder anında şu duayı okursa, Allah üzüntüsünü sevince çevirir: "Allahım! Ben senin kulun ve kulların olan ana ve babanın evlâdıyım. Her şeyim kudret elindedir. Benim için geçerli olan ancak hükmündür. Şüphesiz hükmün de adalettir. Kendini isimlendirdiğin, Kitab'ında bildirdiğin, yarattıklarından herhangi bir kimseye öğrettiğin veya gayb âleminde kalmasını tercih ettiğin isimlerinle senden; Kur'ân'ı gönlümün baharı, göğsümün nuru, hüzün ve kederimin kalkmasına vesîle kılmanı dilerim."*

Sahabe: "Ya Resûlallah! Bizim bu sözleri öğrenmemiz gerekir mi?" diye sorunca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet, bunları duyan kişinin öğrenmesi gerekir"* buyurdu.

★Ahmed, Ebû Ya'lâ, Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. Ahmed ve Ebû Ya'lâ'nın, Ebû Seleme el-Cühenî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Onu da İbn Hibbân güvenilir addetmiştir.[1]

١٧١٣٠ - جَعْفَرِ بْنِ بُرْقَانَ، عَنْ فَيَّاضٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زُبَيْدٍ، عَنْ أَبِي مُوسَى الأشعري عن النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: " مَنْ أَصَابَهُ هَمٌّ أَوْ حَزَنٌ فَلْيَدْعُ بهؤلاء الْكَلِمَاتِ : اللهم إني عَبْدُكَ وَابْنُ أَمَتِكَ ، نَاصِيَتِي بِيَدِكَ ، مَاضٍ فِيَّ حُكْمُكَ ، عَدْلٌ فِيَّ قَضَاؤُكَ ، أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ ، سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ ، أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ ، أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ ، أَوِ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ ، أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ ربيع قلبي و نُورَ صَدْرِي ، وَجَلاءَ حُزْنِي ، وَذَهَابَ هَمِّي " قال قائل: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ الْمَغْبُونَ لَمَنْ غُبِنَ هَؤُلاءِ الْكَلِمَاتِ قَالَ : " أَجَلْ ،قال: فَقُولُوهُنَّ وَعَلِّمُوهُنَّ ، فَإِنَّهُ مَنْ قَالَهُنَّ وعلمهن الْتِمَاسَ مَا فِيهِنَّ أَذْهَبَ اللَّهُ . حُزْنَهُ ، وَأَطَالَ فَرَحَهُ .

[1] Mükerrer hadistir: 10658, 17445.
Ahmed (3712, 4318), Ebû Ya'lâ (5297), Bezzâr (3122), Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10352) ve İbn Hibbân, *Sahîh*'inde (972) rivayet etti. Ebû Seleme el-Cuhenî, Mûsâ b. Abdullah'tır. İbn Abdirrahmân olduğu ve Müslim'in ravilerinden güvenilir birisi olduğu da söylenir.

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفه

17130- Ebû Mûsâ el-Eş'arî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kime bir endişe veya keder isabet ederse şöyle dua etsin: "Allahım! Ben senin kulun ve kulların olan ana ve babanın evlâdıyım. Her şeyim kudret elindedir. Benim için geçerli olan ancak hükmündür. Şüphesiz hükmün de adalettir. Kendini isimlendirdiğin, Kitab'ında bildirdiğin, yaratıklarından herhangi bir kimseye öğrettiğin veya gayb âleminde kalmasını tercih ettiğin isimlerinle senden; Kur'ân'ı gönlümün baharı, göğsümün nuru, endişe ve kederimin kalkmasına vesîle kılmanı dilerim."*

Sahabe: "Ya Resûlallah! Asıl kayıpta olan kişi, bu sözlerin farkında olmayan kişiymiş" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet öyledir"* deyip şöyle devam etti: *"Bu sözleri söyleyiniz ve başkalarına da öğretiniz. Allah, bunları söyleyip başkalarına öğreten kişinin endişe ve üzüntüsünü giderir ve sevincini arttırır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

١٧١٣١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ رَاهَوَيْهِ ، ثنا أَبِي ، ثنا أَبُو عَامِرٍ الْعَقَدِيُّ ح وَحَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ ، قَالا : ثنا عَبْدُ الْجَلِيلِ بْنُ عَطِيَّةَ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مَيْمُونٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " دُعَاءُ الْمَكْرُوبِ : اللَّهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو ، فَلا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ ، وَأَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ ، لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ .

رواه الطبراني وإسناده حسن

17131- Ebû Bekre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Üzüntülü olan kişinin söyleyeceği dua şudur: "Allahım! Rahmetini dilerim. Göz açıp kapayıncaya kadar da olsa, beni kendime, nefsime terk etme. Bütün işlerimi yoluna koy."*

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.[2]

١٧١٣٢ - حَدَّثَنَا مُعَاذٌ ، قَالَ : نا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَائِشَةَ التَّيْمِيُّ ، قَالَ : نا صَالِحُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَبُو يَحْيَى ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ أَبِي الْجَوْزَاءِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

---

[1] İbnu's-Sünnî, *Amelu'l-yevm vel-leyle* kitabında (339), Zübeyd el-Yâmî dışındaki ravileri güvenilir olan bir isnâdla rivayet etti. Onun da durumu bilinmemektedir.

[2] Ahmed (5/42), Ebû Dâvûd, uzun bir metinle (5090) ve İbn Hibbân, *Sahîh*'inde (970) rivayet etti. Ravilerden Abdulcelîl b. Atiyye ile Câfer b. Meymûn, dürüst olsalar da yanılan kişilerdir.

وَسَلَّمَ بِعِضَادَتَيِ الْبَابِ ، وَنَحْنُ فِي الْبَيْتِ ، فَقَالَ : " يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ، أَفِيكُمْ أَحَدٌ مِنْ غَيْرِكُمْ ؟ " ، فَقَالُوا : ابْنُ أُخْتٍ لَنَا ، فَقَالَ : " ابْنُ أُخْتِ الْقَوْمِ مِنْهُمْ " ، ثُمَّ قَالَ : " يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ، إِذَا نَزَلَ بِكُمْ كَرْبٌ ، أَوْ جَهْدٌ ، أَوْ لأْوَاءُ ، فَقُولُوا : اللَّهُ اللَّهُ رَبُّنَا ، لا شَرِيكَ لَهُ.

رواه الطبراني في الأوسط والكبير وفيه صالح بن عبد الله أبو يحيى وهو ضعيف

17132- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) biz evdeyken, kapının iki kenarından tutup: *"Ey Abdulmuttalib oğulları! Başınıza bir keder, meşakkat veya zorluk geldiğinde: «Allah bizim Rabbimizdir. Evet, hiç şüphesiz Rabbimiz Allah'tır ve ona hiçbir şeyi ortak koşmayız» deyin"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *M. el-Kebîr*'inde rivayet etti. Ravilerden, Ebû Yahyâ Sâlih b. Abdillah zayıftır.

١٧١٣٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ حَمَّادٍ الْبَرْبَرِيُّ ، قَالَ : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَرْعَرَةَ بْنِ الْبِرِنْدِ ، قَالَ : نا عَتَّابُ بْنُ حَرْبٍ ، عَنْ أَبِي عَامِرٍ الْخَزَّازِ ، عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِنَفَرٍ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ : " هَلْ مَعَكُمْ أَحَدٌ مِنْ غَيْرِكُمْ ؟ " ، قَالُوا : لا ، إِلا ابْنُ أُخْتِنَا أَوْ مَوْلانَا ، فَقَالَ : " إِذَا أَصَابَ أَحَدَكُمْ هَمٌّ أَوْ لأْوَاءٌ فَلْيَقُلْ : اللَّهُ اللَّهُ رَبِّي لا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا .

رواه الطبراني في الأوسط

17133- Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hâşim oğullarından bir gruba: *"İçinizde yabancı var mı?"* diye sorduğunda: "Hayır, sadece kız kardeşimizin oğulları ve azatlılarımız vardır" diye cevap verdiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Birinize, zorluk veya üzüntü isabet ettiğinde: «Allah Rabbimdir. Evet, hiç şüphesiz Rabbim Allah'tır. O'na hiçbir şeyi ortak koşmam» desin"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti.[1]

١٧١٣٤ - أَخْبَرَنَا الطَّبَرَانِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زَكَرِيَّا ، قَالَ : حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ ، يَعْنِي ابْنَ بَكَّارٍ ، قَالَ : حَدَّثَنَا أَبُو هِلَالٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

---

[1] İbn Hibbân, *Sahîh*'inde (864) son kısmını zayıf bir isnâdla rivayet etti.

وَسَلَّمَ : " مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَبْقَى وَيَفْنَى كُلُّ شَيْءٍ ، عُوفِيَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحُزْنِ.

رواه الطبراني وفيه العباس بن بكار وهو ضعيف وثقه ابن حبان

17134- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim: «Herşeyden önce, Lâ ilâhe illallah, her şeyden sonra Lâ ilâhe illallah, her şey yok olur Lâ ilâhe illallah kalır» derse, dertten ve üzüntüden kurtulur."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abbâs b. Bekkâr zayıftır. İbn Hibbân ise güvenilir olduğunu söylemiştir.[1]

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا خَافَ سُلْطَانا

(Zalim) İdareciden Korktuğunda Söylenecek Dua

١٧١٣٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن سَلْمٍ الرَّازِيُّ، وَالْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا سَهْلُ بن عُثْمَانَ، حَدَّثَنَا جُنَادَةُ بن سَلْمٍ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بن عُمَرَ، عَنْ عُتْبَةَ بن عَبْدِ اللَّهِ بن عُتْبَةَ بن مَسْعُودٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: إِذَا تَخَوَّفَ أَحَدُكُمُ السُّلْطَانَ، فَلْيَقُلِ: اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ، وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، كُنْ لِي جَارًا مِنْ شَرِّ فُلانِ بن فُلانٍ يَعْنِي الَّذِي يُرِيدُ، وَشَرِّ الْجِنِّ وَالإِنْسِ وَأَتْبَاعِهِمْ، أَنْ يَفْرُطَ عَلَيَّ أَحَدٌ مِنْهُمْ، عَزَّ جَارُكَ، وَجَلَّ ثَنَاؤُكَ، وَلا إِلَهَ غَيْرُكَ.

رواه الطبراني وفيه جنادة بن سلم وثقه ابن حبان وضعفه غيره وبقية رجاله رجال الصحيح

17135- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Biriniz, idareciden korktuğu zaman: «Yedi (kat) göğün ve yüce Arş'ın Rabbi olan Allahım! (Zalimi kast ederek) falan oğlu falandan, cinlerin ve insanların ve taraftarlarının aşırı giderek bana zulmetmesinden beni koru. Koruduğun ve senin himayendeki kişi güçlü, şânın yücedir ve senden başka ilâh yoktur» desin."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Cünâde b. Selm'i, İbn Hibbân güvenilir bulmuş başkaları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10691) rivayet etti. Dârakutnî, Abbâs b. Bekkâr'ın hadis uyduran birisi olduğunu söylemiştir.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (9795) rivayet etti.

١٧١٣٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بن أَبِي إِسْحَاقَ، عَنِ الْمِنْهَالِ بن عَمْرٍو، قَالَ: حَدَّثَنِي سَعِيدُ بن جُبَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ:إِذَا أَتَيْتَ سُلْطَانًا مَهِيبًا تَخَافُ أَنْ يَسْطُوَ بِكَ، فَقُلْ: اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِهِ جَمِيعًا، اللَّهُ أَعَزُّ مِمَّا أَخَافُ وَأَحْذَرُ، أَعُوذُ بِاللَّهِ الَّذِي لا إِلَهَ إِلا هُوَ، الْمُمْسِكِ السَّمَاوَاتِ السَّبْعَ أَنْ تَقَعْنَ عَلَى الأَرْضِ إِلا بِإِذْنِهِ، مِنْ شَرِّ عَبْدِكَ فُلانٍ وَجُنُودِهِ، وَأَتْبَاعِهِ وَأَشْيَاعِهِ مِنَ الْجِنِّ وَالإِنْسِ، إِلَهِي كُنْ لِي جَارًا مِنْ شَرِّهِمْ، جَلَّ ثَنَاؤُكَ، وَعَزَّ جَارُكَ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ، وَلا إِلَهَ غَيْرُكَ ثَلاثَ مَرَّاتٍ .

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

17136- İbn Abbâs der ki: "Sana zarar vermesinden korktuğun bir idarecinin yanına gittiğinde şöyle dersin: Allah, yaratıklarının hepsinden daha üstündür, daha büyüktür. Allah, korktuğum şeyden daha üstündür. Falanca kulun şerrinden, insan ve cinlerden olan askerlerinin, takipçileriyle taraftarlarının şerrinden (öyle bir) Allah'a sığınırım ki ondan başka hiç bir ilâh yoktur. Yedi kat gökleri yere düşmekten, o koruyup tutar. Ancak izni olmakla düşebilirler. Allahım! Beni bunların şerrinden koruyucu ol. Senin övgün yücedir. Koruduğun ve senin himâyendeki kişi güçlüdür ve senin şanın yücedir. Senden başka ilâh yoktur»" Bu, üç defa söylenir.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا وَقَعَتِ كَبِيرَةٌ

Büyük Bir Musibet Karşısında Söylenmesi Gerekenler

١٧١٣٧ - حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ رُشَيْدٍ ، حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنْ عَنْبَسَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَاذَانَ ، عَنْ جَابِرٍ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا وَقَعَتْ كَبِيرَةٌ ، أَوْ هَاجَتْ رِيحٌ مُظْلِمَةٌ ، فَعَلَيْكُمْ بِالتَّكْبِيرِ ، فَإِنَّهُ يُجَلِّي الْعَجَاجَ الأَسْوَدَ .

رواه أبو يعلى وفيه عنبسة بن عبد الرحمن وهو متروك

17137- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Büyük bir musibetle karşılaştığınızda veya karanlık (şiddetli) bir rüzgâr olduğunda tekbir getiriniz. Çünkü tekbir getirmek, rüzgârın oluşturduğu siyah toz bulutunu giderir."*

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10599) rivayet etti. Ebû Ya'lâ'nın *Müsned*'ine (1480) bakınız.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Anbese b. Abdirrahmân metrûktur.[1]

بَابُ مَا يَقُوْلُ إِذَا رَأَى مُبْتَلَى

Felakete Uğramış Birini Görenin Yapacağı Dua

١٧١٣٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ شَبِيبٍ، ثنا مُطَرِّفُ بْنُ عَبْدِ اللهِ، ثنا عَبْدُ اللهِ بْنُ عُمَرَ، عَنْ سُهَيْلٍ، عَنْ أَبِيهِ، عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إذا رأى أحدكم أحدا في بلاء فليقل: الحمد لله الذي عافاني مما ابتلاك به وفضلني على كثير ممن خلق تفضيلا فإنه إذا قال ذلك كان شاكرا لتلك النعمة

قلت: رواه الترمذي باختصار رواه البزار والطبراني في الصغير والأوسط بنحوه وإسناده حسن.

17138- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *Biriniz, musibete uğramış birini görünce şöyle desin: «Sana verdiği belâdan beni âfiyette kılan ve himaye edip yarattığı birçok mahlukatından üstün kılan Allah'a hamd olsun» Eğer böyle derse, Allah'ın kendisine vermiş olduğu bu nimete şükretmiş olur."*

Tirmizî, bu hadisi kısa metinli olarak rivayet etti.

★Bezzâr rivayet etti. Taberânî *M. es-Sağîr*'inde ve yakın metinle *M. el-Evsat*'ta rivayette bulundu. Senedi hasendir.[2]

١٧١٣٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي خَيْثَمَةَ، قَالَ: نَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى الضَّرِيرُ، قَالَ: نَا شَبَابَةُ بْنُ سَوَّارٍ، قَالَ: نَا الْمُغِيرَةُ بْنُ مُسْلِمٍ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ رَأَى مُبْتَلًى، فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي مِمَّا ابْتَلاكَ بِهِ، وَفَضَّلَنِي عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقَ تَفْضِيلا لَمْ يُصِبْهُ ذَلِكَ الْبَلاءُ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه زكريا بن يحيى بن أيوب الضرير ولم أعرفه وبقية رجاله ثقات

17139- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim musibete uğramış birini görünce «Sana verdiği belâdan beni âfiyette kılan ve himaye edip yarattığı birçok mahlûkâtından üstün kılan Allah'a hamd olsun» derse, o musibet kendisine isabet etmez."*

---

[1] Ebû Ya'lâ (1947) rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Zâdân'ın hadisleri terk edilmiştir.

[2] Bezzâr (3118) ve Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (675) rivayet etti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Zekeriyyâ b. Yahyâ b. Eyyûb ed-Darîrî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا رَأَى الْكَوْكَبَ يَنقَضُ

Yıldız Kaydığını Görünce Söylenmesi Gerekenler

١٧١٤٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى بْنِ السَّكَنِ ، ثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْجَبُّلِيُّ ، ثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ أَبِي الْمُسَاوِرِ ، عَنْ حَمَّادٍ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَلْقَمَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : " نُهِينَا أَنْ نُتْبِعَ أَبْصَارَنَا الْكَوْكَبَ إِذَا انْقَضَّ ، وَأُمِرْنَا أَنْ نَقُولَ عِنْدَ ذَلِكَ : مَا شَاءَ اللَّهُ ، لا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبد الأعلى بن أبي المساور وهو متروك

17140- Abdullah b. Mes'ûd der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yıldız kaydığı zaman ona bakmamızı yasaklayarak şöyle dememizi emretti: *"Allah'ın dilediği olur; O'ndan başka güç (sahibi) yoktur."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Abdula'lâ b. Ebi'l-Musâvir metrûktur.[1]

بَابُ مَا يَقُولُ عِنْدَ الْحَرِيْقِ

Yangın Anında Söylenmesi Gerekenler

١٧١٤١ - حَدَّثَنَا مُعَاذٌ، قَالَ: نا عُثْمَانُ بن طَالُوتَ، قَالَ: نا أَيُّوبُ بن نُوحِ الْمُطَّوِّعِيُّ، قَالَ: نا أَبِي، قَالَ: ثَنَا مُحَمَّدُ بن عَجْلانَ، عَنْ سَعِيدِ بن أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " أَطْفِئُوا الْحَرِيقَ بِالتَّكْبِيرِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه من لم أعرفهم قلت : وقد تقدم في التفسير في سورة الكهف أسماء أهل الكهف إذا كتبت في شيء وألقي في الحريق طفئت بإذن الله عز و جل والله أعلم

17141- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Yangını tekbirle söndürünüz."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

Kehf sûresinin tefsirinde, Ehl-i Kehf'in isimlerinin bir şeye yazılıp yanan yere atılırsa, Allah'ın izniyle söneceği daha önce geçmişti.

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (7869) rivayet etti. *S. ed-Daîfe*'ye (1042) bakınız.

بَابُ مَا يَقُوْلُ إِذَا طَنَّتْ أُذُنُهُ

Kulak Çınlayınca Okunacak Şeyler

١٧١٤٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَمْرٍو الْقَطِرَانِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ ، حَدَّثَنَا حِبَّانُ بن عَلِيٍّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بن عُبَيْدِ اللَّهِ بن أَبِي رَافِعٍ ، عَنْ أَخِيهِ عَبْدِ اللَّهِ بن عُبَيْدِ اللَّهِ بن أَبِي رَافِعٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِذَا طَنَّتْ أُذُنُ أَحَدِكُمْ فَلْيَذْكُرْنِي ، وَلْيُصَلِّ عَلَيَّ ، وَلْيَقُلْ : ذَكَرَ اللَّهُ بِخَيْرٍ مَنْ ذَكَرَنِي.

رواه الطبراني في الثلاثة والبزار باختصار كثير وإسناد الطبراني في الكبير حسن

17142- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) azatlısı Ebû Râfi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kulağı çınlayan kişi, beni hatırlasın, bana salâvat getirsin. Sonra da «Beni hayırla anana Allah rahmet etsin!» desin."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr, el-Mu'cemu'l-evsat* ile *M. es-Sağîr*'inde ve kısa bir metinle Bezzâr rivayet etti. Taberânî'nin *el-Mu'cemu'l-kebîr*'deki senedi hasendir.[1]

بَابُ مَا يَقُوْلُ إِذَا نَظَرَ فِيْ الْمِرْآةِ

Aynaya Bakınca Söylenecek Dua

١٧١٤٣ - حَدَّثَنَا أَبُو خَلَّادٍ سُلَيْمَانُ بْنُ خَلَّادٍ، نَا دَاوُدُ بْنُ الْمُحَبَّرِ، نَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُثَنَّى، عَنْ ثُمَامَةَ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا نَظَرَ فِي الْمِرْآةِ قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي سَوَّى خَلْقِي وَأَحْسَنَ صُورَتِي، وَأَزَانَ مِنِّي مَا شَانَ مِنْ غَيْرِي..

رواه البزار وفيه داود بن المحبر وهو ضعيف جدا وقد وثقه غير واحد وبقية رجاله ثقات

17143- Enes bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) aynaya baktığı zaman şöyle derdi: *"Beni güzel bir şekilde yaratıp, yüzümü güzelleştiren, benden başkasında çirkinlik veren şeyi bende güzel kılan Allah'a hamd olsun."*

★ Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Dâvûd b. el-Muhabber çok zayıftır. Birden çok kişi de güvenilir olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (958) ile *M. es-Sağîr*'inde (1104), Bezzâr (3125) ve Harâitî, *Mekârimu'l-Ahlâk*'ında (545) rivayet etti. Munâvî, *Feydu'l-Kadîr*'de (1/399): "Metin sahihtir" dedi. İbn Huzeyme, *Sahîh*'inde, aynı lafızla Ebû Râfi'den rivayet etti. Munâvî'nin kasdettiği rivayet budur. *M. el-Kebîr*'in isnâdında bulunan Hibbân b. Ali zayıftır. Zehebî, *Mîzân*'ında (3/635), bu hadisin, Muhammed b. Abdillah b. Ebî Râfi'nin münker hadislerinden biri olduğunu söyledi.

١٧١٤٤ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ، وَحَجَّاجُ بن عِمْرَانَ، قَالا: حَدَّثَنَا عَمْرُو بن الْحُصَيْنِ الْعُقَيْلِيُّ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن الْعَلاءِ، عَنْ صَفْوَانَ بن سُلَيْمٍ، عَنْ عَطَاءِ بن يَسَارٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا نَظَرَ فِي الْمَرْآةِ، قَالَ:الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي حَسَّنَ خَلْقِي،وخُلُقِي وَزَانَ مِنِّي مَا شَانَ مِنْ غَيْرِي.فَإِذَا اكْتَحَلَ جَعَلَ فِي كُلِّ عَيْنٍ ثِنْتَيْنِ وَوَاحِدَةً بَيْنَهُمَا، وَكَانَ إِذَا لَبِسَ بَدَأَ بِالْيَمِينِ، وَإِذَا خَلَعَ خَلَعَ الْيُسْرَى، وَكَانَ إِذَا دَخَلَ الْمَسْجِدَ أَدْخَلَ رِجْلَهُ الْيُمْنَى، وَكَانَ يُحِبُّ التَّيَمُّنَ فِي كُلِّ شَيْءٍ، إِذَا أَخَذَ وَإِذَا أَعْطَى.

رواه الطبراني وفيه عمرو بن الحصين العقيلي وهو متروك.

17144- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) aynaya baktığı zaman: *"Görünüşümü ve ahlâkımı güzel bir şekilde yaratan, benden başkasında çirkinlik veren şeyi bende güzel kılan Allah'a hamd olsun"* derdi.

Gözlerine sürme çektiği zaman, her göze iki defa, iki gözünün arasına da bir defa çekerdi. Bir şey giyeceği zaman sağdan başlar, soyunurken ise soldan başlardı. Mescide gireceği zaman sağ ayağıyla girerdi. Bir şey alıp verirken sağ elini kullanmaktan hoşlanırdı.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Amr b. el-Husayn el-Ukaylî metrûktur.[2]

١٧١٤٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ ، قَالَ : نا سَلْمُ بْنُ قَادِمٍ ، قَالَ : نا هَاشِمُ بْنُ عِيسَى الْبُرِّيُّ ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ مُسْلِمٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِذَا نَظَرَ وَجْهَهُ فِي الْمِرْآةِ ، قَالَ : " الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي سَوَّى خَلْقِي فَعَدَلَهُ ، وَصَوَّرَ صُورَةَ وَجْهِي فَحَسَّنَهَا ، وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه هاشم بن عيسى البري و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

17145- Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) aynada yüzüne baktığı zaman şöyle derdi: *"Beni en güzel bir şekilde yaratıp, yüzümü güzelleştiren, beni Müslümanlardan kılan Allah'a hamd ederim."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Hâşim b. İsâ el-Berrî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

---

[1] Bezzâr (3124) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin merfû olarak rivayetini sadece bu kanaldan biliyoruz. Dâvûd b. el-Muhabber hadiste hafız değildir." İbnü'l-Mübârek *Zühd*'de (1174): *"Sûretimi tam yapan"* lafzıyla, ravilerden mechul birinin olduğu başka bir isnâdla rivayet etti. Bir sonraki hadise bakınız.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10766) rivayet etti.

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا رَأَى الْهِلَالَ

Hilâli Görünce Yapılan Dua

١٧١٤٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنِي مَنْ لاَ أَتَّهِمُ مِنْ أَهْلِ الشَّامِ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَأَى الْهِلاَلَ قَالَ " اللَّهُ أَكْبَرُ الْحَمْدُ لِلَّهِ لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذَا الشَّهْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ الْقَدَرِ وَمِنْ سُوءِ الْحَشْرِ.

رواه عبد الله والطبراني وفيه راو لم يسم

17146- Ubâde b. es-Sâmit der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), hilâli gördüğü zaman şöyle derdi: *"Allah en büyüktür. Allah'a hamd olsun. Allah'tan başka kudret ve kuvvet sahibi yoktur. Allahım! Senden bu ayın hayrını istiyorum ve kaderin şerrinden ve Mahşer gününün şerrinden sana sığınıyorum."*

★**Abdullah b. Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler.**[2]

١٧١٤٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَمْرٍو الْبَزَّارُ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن مُوسَى الْحَرَشِيُّ ، حَدَّثَنَا مَيْمُونُ بن زَيْدٍ ، عَنْ لَيْثٍ ، عَنْ عَبَايَةَ بن رِفَاعَةَ ، عَنْ رَافِعِ بن خَدِيجٍ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَأَى الْهِلالَ ، قَالَ : هِلالُ خَيْرٍ وَرُشْدٍ ، ثُمَّ قَالَ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ هَذَا ، ثَلاثًا ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ هَذَا الشَّهْرِ ، وَخَيْرِ الْقَدَرِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ ، ثَلاثَةَ مَرَّاتٍ.

رواه الطبراني وإسناده حسن .

17147- Râfî b. Hadîc bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hilâli gördüğü zaman şöyle dua ederdi: *"Hakkımızda hayırlı bir ay ol(masını dilerim) Allahım! Senden bunun hayrını dilerim* —bunu üç defa söylerdi— *Allahım! Senden bu ayın ve mukadderatımın hayırlı olmasını dilerim. Bu ayın şerrinden sana sığınırım."* —bunu da üç defa söylerdi—

★**Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.**[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (16460) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, Zühri'den sadece Hâris b. Müslim, Hâris'ten de Hişâm b. İsâ el-Berrî rivayet etmiştir. Süleym b. Kâdim bunda tek kalmıştır."

[2] Ahmed (5/329) rivayet etti.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4409) rivayet etti. Ravilerden Leys b. Ebî Süleym zayıftır.

١٧١٤٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْفَضْلِ السَّقَطِيُّ , حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن سُلَيْمَانَ , عَنْ عُثْمَانَ بن إِبْرَاهِيمَ بن حَاطِبٍ , عَنْ أَبِيهِ وَعَمِّهِ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ , قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , إِذَا رَأَى الْهِلالَ , قَالَ:اللَّهُمَّ أَهِلَّهُ عَلَيْنَا بِالأَمْنِ وَالإِيمَانِ , وَالسَّلامَةِ وَالإِسْلامِ , وَالتَّوْفِيقِ لِمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى , رَبُّنَا وَرَبُّكَ اللَّهُ.

رواه الطبراني وفيه عثمان بن إبراهيم الحاطبي وفيه ضعف وبقية رجاله ثقات.

17148- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hilâli gördüğünde şöyle dediğini bildiriyor: *"Allahım! Bu Ay'ı emniyet ve selametle, İslamımızın devamıyla, sevip razı olduğun şeyleri yaparak geçirmemizi nasib et. (Ey Ay!) Bizim ve senin Rabbimiz Allah'tır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Osmân b. İbrâhîm el-Hâtibî'de zayıflık vardır. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٧١٤٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ ، قَالَ : نا أَحْمَدُ بْنُ عِيسَى اللَّخْمِيُّ ، قَالَ : نا عَمْرُو بْنُ أَبِي سَلَمَةَ ، قَالَ : نا زُهَيْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ ، وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَرْمَلَةَ ، احسبه عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهُ كَانَ إِذَا رَأَى الْهِلالَ ، قَالَ : " هِلالُ خَيْرٍ وَرُشْدٍ ، آمَنْتُ بِالَّذِي خَلَقَكَ فَعَدَلَكَ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه أحمد بن عيسى اللخمي و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

17149- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hilâli gördüğünde şöyle dediğini bildiriyor: *"Hakkımızda hayırlı bir Ay ol(masını dilerim). Seni yaratıp doğrultan Allah'a iman ettim."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ahmed b. İsâ el-Lahmî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (13330) ve İbn Hibbân *Sahîh*'inde (888) rivayet etti. İkisinde de Abdurrahmân b. Osmân'ı Ebû Hâtim zayıf bulmuş, İbn Hibbân *Duafâ* (Zayıflar) kitabında zikretmiştir. Ebû Osmân'ı İbn Hibbân güvenilir bulmuş, Ebû Hâtim: "Hadisleri yazılabilen biridir" demiştir. Oğlu ondan münker hadisler rivayet etmiştir. *Silsiletu's-Sahîha*'ya (1816) bakınız.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (313) rivayet etti. Ravilerden Taberânî'nin hocası Ahmed b. Rişdeyn hadis uyduran biridir. *Amelu'l-yevm vel-leyle*'de (643) İbnu's-Sünnî'nin hocası Yahyâ b. Muhammed b. Sâid, bu hadisi destekleyen bir rivayette bulunmuştur. İkisinde de Ahmed b. İsâ, Tennîsî el-Haşşâb'tır. Bu kişi hadis uyduran biridir.

١٧١٥٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّائِغُ ، قَالَ : نا مَهْدِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ الرَّمْلِيُّ ، قال : نا رِشْدِينُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِي عُقَيْلٍ زُهْرَةُ بْنُ مَعْبَدٍ ، عَنْ جَدِّهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هِشَامٍ ، قَالَ : " كَانَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَتَعَلَّمُونَ هَذَا الدُّعَاءَ إِذَا دَخَلَتِ السَّنَةُ أَوِ الشَّهْرُ : اللَّهُمَّ أَدْخِلْهُ عَلَيْنَا بِالأَمْنِ ، وَالإِيمَانِ ، وَالسَّلامَةِ ، وَالإِسْلامِ ، وَرِضْوَانٍ مِنَ الرَّحْمَنِ ، وَجَوَازٍ مِنَ الشَّيْطَانِ " .

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

17150- Abdullah b. Hişâm der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashabı, yeni bir yıl veya ay girdiğinde şu duayı yaparlardı: *"Allahım! Bu ayı emniyetle, imânla, selametle, İslam'ımızın devamıyla, Rahman'ın rızasıyla ve Şeytan'dan korunmuş olarak geçirmemizi nasib et."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senedi hasendir.

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا رَأَى مَا يُعْجِبُهُ

Beğendiği Bir Şeyi Gördüğünde Yapılan Dua

١٧١٥١ - حَدَّثَنَا أَبُو الْفَضْلِ عَبَّاسُ بْنُ حَمَّادِ بْنِ فَضَالَةَ الصَّيْرَفِيُّ الْبَصْرِيُّ ، قَالَ : نا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَرَجِ الرِّيَاشِيُّ ، قَالَ : نا عُمَرُ بْنُ يُونُسَ الْيَمَامِيُّ ، قَالَ : نا عِيسَى بْنُ عَوْنٍ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ زُرَارَةَ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ نِعْمَةً ، فِي أَهْلٍ ، أَوْ مَالٍ ، أَوْ وَلَدٍ ، فَقَالَ : مَا شَاءَ اللَّهُ ، لا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ ، فَيَرَى فِيهِ آفَةً ، دُونَ الْمَوْتِ " ، وَقَرَأَ : ﴿وَلَوْلا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ لا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ﴾.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه عبد الملك بن زرارة وهو ضعيف

17151- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, kime aile, mal veya çocuk nimeti verir, kişi de: "Maşaallahu, Lâ kuvvete illâ billah» derse, o nimetler ölümden başka her afetten korunur."*

Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şu âyeti okudu: **"Kendi bağına girdiğin zaman: «Bu Allah'tandır, benim kuvvetimle değil, Allah'ın kuvveti ile olmuştur» deseydin ya!"** (Kehf Sur. 39)

★Taberânî, *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Abdulmelik b. Zürâre zayıftır.[1]

١٧١٥٢ – حدثنا أَحْمَدُ بن يَحْيَى بن خَالِدِ بن حَيَّانَ الرَّقِّيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن خَالِدِ بن نَجِيحٍ، أَخْبَرَنِي أَبِي، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ، عَنْ مِشْرَحِ بن هَاعَانَ، عَنْ عُقْبَةَ بن عَامِرٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ بنِعْمَةٍ فَأَرَادَ بَقَاءَهَا، فَلْيُكْثِرْ مِنْ قَوْلِ لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ " ثُمَّ قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ﴿وَلَوْلا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ لا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ﴾.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبد الرحمن بن خالد بن نجيح وهو ضعيف

17152- - Ukbe b. Âmir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim Allah'ın kendisine verdiği nimetin devam etmesini isterse: «Lâ havle velâ kuvvete illâ billah» sözünü çokça söylesin.*

Sonra, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şu âyeti okudu: **"Kendi bağına girdiğin zaman: «Bu Allah'tandır, benim gücümle değil, Allah'ın gücüyle ile olmuştur» deseydin ya!"** (Kehf Sur. 39)

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Abdurrahmân b. Hâlid b. Necîh zayıftır.[2]

١٧١٥٣ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن أَبِي غَسَّانَ الْفَرَائِضِيُّ أَبُو غَسَّانَ الْمِصْرِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَمْرِو بن سَلَمَةَ الْمُرَادِيُّ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بن تَمِيمٍ، عَنِ الأَوْزَاعِيِّ، عَنْ يَحْيَى بن أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ أَلْبَسَهُ اللَّهُ نِعْمَةً فَلْيُكْثِرْ مِنَ الْحَمْدِ لِلَّهِ، وَمَنْ كَثُرَتْ ذُنُوبُهُ فَلْيَسْتَغْفِرِ اللَّهَ، وَمَنْ أَبْطَأَ رِزْقُهُ فَلْيُكْثِرْ مِنْ قَوْلِ: لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ.

قلت : فذكر الحديث وهو بتمامه في كتاب البر والصلة رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه يونس بن تميم وهو ضعيف

17153- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, kime bir nimet giydirirse, o kişi çokça Allah'a hamd etsin. Günahları çoğalan kişi de Allah'a istiğfar etsin. Malı azalan kişi, «Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah» sözünü çokça söylesin."*

★Bu hadisin tamamı Erdemli Davranışlar kitabında geçmiştir.[1]

---

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (588) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis, Enes'ten, sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir. Taberânî'nin hocası Abbâs b. Hammâd b. Fadâla es-Sayrifî hakkında bilgi yoktur.

[2] Mükerrer hadis: 16909.

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا سُئِلَ عَنْ حَالِهِ

Hali Sorulduğunda Söylenecek Şey

١٧١٥٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن وُهَيْبٍ الْغَزِّيُّ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بن أَبِي السَّرِيِّ، قَالَ: نا رِشْدِينُ بن سَعْدٍ، عَنْ زُهْرَةَ بن مَعْبَدٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيُّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن عَمْرٍو، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِرَجُلٍ: " كَيْفَ أَصْبَحْتَ يَا فُلانُ؟ " قَالَ: أَحْمَدُ اللَّهَ إِلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " هَذَا الَّذِي أَرَدْتُ مِنْكَ.

رواه الطبراني وإسناده حسن

17154- Abdullah b. Amr (b. el-Âs) bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir adama: *"Nasıl sabahladın (=Nasılsın) ey falan?"* diye sorunca; adam: "Allah'a senin için hamd ederek ya Resûlallah!" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Senden bu cevabı istiyordum"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.

١٧١٥٥ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن دُحَيْمٍ الدِّمَشْقِيُّ، ثنا أَبِي، ثنا الْوَلِيدُ بن مُسْلِمٍ، ثنا مَرْوَانُ بن جَنَاحٍ، ثنا يُونُسُ بن مَيْسَرَةَ بن حَلْبَسٍ، قَالَ:لَقِيتُ وَاثِلَةَ بن الأَسْقَعِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ، فَقُلْتُ: كَيْفَ أَنْتَ يَا أَبَا شَدَّادٍ أَصْلَحَكَ اللَّهُ؟ قَالَ: بِخَيْرٍ يَا ابْنَ أَخِي.

رواه الطبراني ورجاله ثقات وقد تقدم شيء من هذا في البر والصلة أو الأدب

17155- Yûnus b. Meysere b. Halbes bildiriyor: Vâsile b. el-Eska' ile karşılaşıp ona selam verdim ve: "Ey Ebû Şeddâd! Allah seni ıslah etsin. Nasılsın?" dedim. Bana: "İyiyim yeğenim" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

Bu hadisin tamamı Erdemli Davranışlar ve Edeb kitaplarında geçmiştir[2]

---

[1] Mükerrer hadis: 5221. Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (965) rivayet etti. Zehebî, *Mîzânu'l-İ'tidâl*'de (4/478): "Yûnus b. Temîm, Evzâî'den bu hadisi uydurma bir haberle nakletmiştir" dedi.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/52) ve Hâkim, *Müstedrek*'inde (3/570) rivayet etti.

بَابُ رَبَّ مَرْكُوبَةٍ أَكْثَرُ ذِكْرا لِلّهِ مِنْ رَاكِبِهَا

Nice Binilen, Binenlerden Daha Fazla Allah'ı Zikreder

١٧١٥٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا زَبَّانُ عَنْ سَهْلِ بْنِ مُعَاذٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ مَرَّ عَلَى قَوْمٍ وَهُمْ وُقُوفٌ عَلَى دَوَابَّ لَهُمْ وَرَوَاحِلَ فَقَالَ لَهُمْ " ارْكَبُوهَا سَالِمَةً وَدَعُوهَا سَالِمَةً وَلاَ تَتَّخِذُوهَا كَرَاسِيَّ لأَحَادِيثِكُمْ فِي الطُّرُقِ وَالأَسْوَاقِ فَرُبَّ مَرْكُوبَةٍ خَيْرٌ مِنْ رَاكِبِهَا وَأَكْثَرُ ذِكْراً لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى مِنْهُ.

رواه أحمد وإسناده حسن

17156- Muâz b. Enes bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bineklerine binmiş ve yüklenmiş develeri olan (ama hareket etmeyip durarak konuşan) bir topluluğa rastladı ve şöyle dedi: *"Bineklerinize güzelce binin ve güzelce salın. Onları, yollardaki ve çarşılardaki sohbetleriniz için oturak olarak kullanmayın. Nice binekler vardır ki; onlara binenlerden daha hayırlı ve Allah'ı daha çok zikreder."*

★Ahmed rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

بَابُ مَا يَقُوْلُ إِذَا دَخَلَ كَنِيْسَةِ أَوْ رَأَى شَيْئا مِنْ آلَاتِ الْكُفْرِ

Kiliseye Girildiğinde veya Küfür Eşyalarından Biri Görüldüğünde Söylenecek Söz

١٧١٥٧ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بن حَفْصٍ السَّدُوسِيُّ , حَدَّثَنَا أَبو بِلالٍ الأَشْعَرِيُّ , حَدَّثَنَا يَحْيَى بن الْعَلاءِ , عَنْ عُمَرَ بن الصُّبْحِ , عَنْ مُقَاتِلِ بن حَيَّانَ , عَنْ يَحْيَى بن وَثَّابٍ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ سَمِعَ صَوْتَ نَاقُوسٍ , أَوْ دَخَلَ كَنِيسَةً أَوْ بَيْعَةً أَوْ بَيْتَ نَارٍ أَوْ أَصْنَامًا , فَقَالَ: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ , وَلا نَعْبُدُ إِلا اللَّهَ , كَتَبَ اللَّهُ لَهُ مِنَ الأَجْرِ عَدَدَ مَنْ لَمْ يَقُلْهَا , أَوْ كُتِبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدِّيقًا.

رواه الطبراني وفيه عمر بن الصبح وهو متروك

17157- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Çan sesini duyan veya manastır, kilise ya da ateşe tapanların mabedine veya putların bulunduğu yere girdiğinde: «Allah'tan*

---

[1] Ahmed (3/439-440) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa ve Zebân zayıftır.

başka ilah yoktur. O'ndan başkasına ibadet etmeyiz» derse, Allah, ona bu sözü söylemeyenlerin sayısınca sevap verir ya da Allah katında sıddîk olarak yazılır."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ömer b. es-Subh metrûktur.

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا اشْتَرَىْ خَادِمًا أَوْ دَابَّةً

Hizmetçi veya Binek Satın Alanın Söyleyeceği Dua

١٧١٥٨ – حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ عَمْرٍو ، حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ عَلِيٍّ الْعَنَزِيُّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلانَ ، عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا اشْتَرَى أَحَدُكُمْ خَادِمًا ، فَلْيَأْخُذْ بِنَاصِيَتِهَا وَلْيَقُلْ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِهَا وَخَيْرِ مَا جَبَلْتَهَا عَلَيْهِ ، وَإِذَا اشْتَرَى بَعِيرًا فَلْيَأْخُذْ بِذُرْوَةِ سَنَامِهِ وَلْيَقُلْ مِثْلَ ذَلِكَ.

رواه أبو يعلى وفيه حبان بن علي وقد وثق على ضعفه وبقية رجاله رجال الصحيح

17158- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Biriniz, bir hizmetçi aldığında, onu perçeminden tutup: «Allahım! Hayırlısını ve güzel ahlâklı olanını senden isterim» desin. Deve satın aldığı zaman hörgücünü tutup aynı şeyi söylesin."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Hibbân b. Ali zayıf olmasına rağmen güvenilir bulunmuştur. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

بَابُ كَفَّارَةُ الْمَجْلِسِ

Meclisin Kefâreti

١٧١٥٩ – حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بن الْفَرَجِ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن بُكَيْرٍ، حَدَّثَنِي اللَّيْثُ، عَنِ ابْنِ الْهَادِ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بن عَبْدِ اللَّهِ بن جَعْفَرٍ، قَالَ: بَلَغَنِي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " مَا مِنْ إِنْسَانٍ يَكُونُ فِي مَجْلِسٍ، فَيَقُولُ حِينَ يُرِيدُ أَنْ يَقُومَ: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ، إِلا غُفِرَ لَهُ مَا كَانَ فِي ذَلِكَ الْمَجْلِسِ.

فَحَدَّثْتُ بِهَذَا الْحَدِيثِ يَزِيدَ بن خُصَيْفَةَ، فَقَالَ: هَكَذَا حَدَّثَنِي السَّائِبُ بن يَزِيدَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

رواه أحمد والطبراني ورجالهما رجال الصحيح

17159- İsmâîl b. Abdillah b. Câfer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim bir mecliste bulunup, kalkmak istediği*

zaman: «Sübhâneke Allahümme ve bihamdik, Lâ ilâhe illâ ente, Estağfiruke ve etûbu ileyke» (=Ey Allahım! Seni noksanlıklardan tenzih eder, bütün kemal sıfatlarıyla tavsif ederim. Sana hamd ederim. Senden başka ilah yoktur. Sana istiğfar eder ve tövbe ederim) derse, o mecliste işlemiş olduğu günahları affedilir."

Bu hadisi, Yezîd b. Husayfe'ye söyledim, "Sâib b. Yezîd, bana Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) böyle nakletti" dedi.

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧١٦٠ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ مُوسَى السَّامِيُّ ، نَا عُثْمَانُ بْنُ مَطَرٍ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : كَفَّارَةُ الْمَجْلِسِ أَنْ تَقُولَ : سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ.

رواه البزار والطبراني في الأوسط وفيه عثمان بن مطر وهو ضعيف

17160- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: "Meclisin kefareti kişinin «*Sübhâneke Allahümme ve bihamdik ve Estağfiruke ve etûbu ileyke*» *(=Ey Allahım! Seni noksanlıklardan tenzih eder, bütün kemal sıfatlarıyla tavsif ederim. Sana hamd ederim. Sana istiğfar eder ve tövbe ederim) demesidir."*

★Bezzâr ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Osmân b. Matar zayıftır.[2]

١٧١٦١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن مُحَمَّدِ بن الْعَبَّاسِ الضَّبِّيُّ الْبَصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن الْمَدِينِيِّ ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بن مُحَمَّدٍ ، عَنْ مُصْعَبِ بن حَيَّانَ ، عَنْ أَخِيهِ مُقَاتِلِ بن حَيَّانَ ، عَنِ الرَّبِيعِ بن أَنَسٍ ، عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ ، عَنْ رَافِعِ بن خَدِيجٍ ، قَالَ : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لا يَقُومُ مِنْ مَجْلِسٍ حَتَّى يَقُولَ : سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ ، ثُمَّ يَقُولُ : إِنَّهَا كَفَّارَةٌ لِمَا يَكُونُ فِي الْمَجْلِسِ .

رواه الطبراني في الثلاثة ورجاله ثقات.

17161- Râfi b. Hadîc bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bulunduğu meclisten şöyle demeden ayrılmazdı: "*Sübhâneke Allahumme ve bihamdik ve Estağfiruke ve etûbu ileyke" (Ey Allahım! Seni noksanlıklardan tenzih eder, bütün kemal sıfatlarıyla tavsif ederim. Sana hamd ederim. Sana*

---

[1] Ahmed (3/450) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6673) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3123, 3698) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Enes'ten rivayetini sadece bu kanaldan biliyoruz. Osmân da hadiste gevşektir. Müslim ve başkaları ondan hadis nakletmiştir."

istiğfar eder ve tövbe ederim) Sonra şöyle derdi: *"Bu söz, mecliste işlenen günahlara kefarettir."*

★Taberânî *M. es-Sağîr, el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

١٧١٦٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن زُهَيْرٍ التُّسْتَرِيُّ، حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بن حَفْصٍ التُّومَنِيُّ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن كَثِيرٍ، عَنْ عَطَاءِ بن السَّائِبِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: كَفَّارَةُ الْمَجْلِسِ أَنْ يَقُولَ الْعَبْدُ: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ.

رواه الطبراني في الأوسط والكبير وليس في الكبير : " بعد أن يقوم " . وفيهما عطاء بن السائب وقد اختلط

17162- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Meclisin kefâreti, kulun kalktıktan sonra «Sübhâneke Allahümme ve bihamdik, Lâ ilâhe illâ ente, Estağfiruke ve etûbu ileyke» (=Allahım! Seni noksanlıklardan tenzih eder, bütün kemal sıfatlarıyla tavsif ederim. Sana hamd ederim. Senden başka ilah yoktur. Sana istiğfar eder ve tövbe ederim) demesidir."*

★ Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. *M. el-Kebîr*'deki rivayette *"Kalktıktan sonra"* ibaresi yoktur. İkisinde de yer alan Atâ b. es-Sâib'in âhir ömründe ezberi bozulmuştur.

١٧١٦٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حَبِيبٍ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْكَلْبِيُّ الْحَرَّانِيُّ ، نَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَعْيَنَ ، قَالَ كَتَبَ إِلَيَّ مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ النَّصِيبِيُّ ، يَذْكُرُ أَنَّ عَبْدَ الْعَزِيزِ بْنَ صُهَيْبٍ ، حَدَّثَهُ عَنْ خَبَّابٍ مَوْلَى الزُّبَيْرِ ، عَنِ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ ، قَالَ : قُلْنَا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِذَا قُمْنَا مِنْ عِنْدِكَ أَخَذْنَا فِي أَحَادِيثِ الْجَاهِلِيَّةِ . قَالَ : إِذَا جَلَسْتُمْ تِلْكَ الْمَجَالِسَ الَّتِي تَخَافُونَ مِنْهَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ فَقُولُوا عِنْدَ مَقَامِكُمْ : سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ ، يُكَفِّرُ عَنْكُمْ مَا أَصَبْتُمْ فِيهَا.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه من لم أعرفه

17163- Zübeyr b. el-Avvâm der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Yanından kalktığımız zaman, Cahiliye döneminde konuştuğumuz şeyleri konuşuyoruz" dedik. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kendinize zarar gelmesinden korktuğunuz meclislerde bulunduğunuzda, kalkarken «Sübhâneke Allahümme ve bihamdik,*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (4445) ve *M. es-Sağîr*'inde (620) rivayet etti.

neşhedu en lâ ilâhe illâ ente, nestağfiruke ve netûbu ileyke» (=Ey Allahım! Seni noksanlıklardan tenzih eder, bütün kemal sıfatlarıyla tavsif ederiz. Sana hamd ederiz. Şehadet ederiz ki; senden başka ilah yoktur. Sana istiğfar eder ve tövbe ederiz) deyiniz. Bununla, o mecliste yapmış olduğunuz günahlar affedilir."

★Taberânî *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti.[1]

١٧١٦٤ - حَدَّثَنَا أَبُو شُعَيْبٍ عَبْدُ اللَّهِ بن الْحَسَنِ الْحَرَّانِيُّ ، ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن أَيُّوبَ الأَهْوَازِيُّ ، قَالا : حَدَّثَنَا خَالِدُ بن يَزِيدَ الْعُمَرِيُّ ، حَدَّثَنَا دَاوُدُ بن قَيْسٍ ، عَنْ نَافِعِ بن جُبَيْرِ بن مُطْعِمٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : كَفَّارَةُ الْمَجْلِسِ أَنْ لا يَقُومَ ، حَتَّى يَقُولَ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ ، تُبْ عَلَيَّ ، وَاغْفِرْ لِي يَقُولُهَا ثَلاثَ مَرَّاتٍ ، فَإِنْ كَانَ مَجْلِسَ لَغَطٍ ، كَانَتْ كَفَّارَةً لَهُ ، وَإِنْ كَانَ مَجْلِسَ ذِكْرٍ ، كَانَتْ طَابَعًا عَلَيْهِ.

رواه الطبراني وفيه خالد بن يزيد العمري وهو ضعيف

17164- Cubeyr b. Mut'im, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Meclisin kefareti, kişinin kalkmadan önce, «Sübhâneke Allahümme ve bihamdik, Lâ ilâhe illâ ente, tub aleyye veğfirlî» (=Ey Allahım! Seni noksanlıklardan tenzih eder, bütün kemal sıfatlarıyla tavsif ederim. Sana hamd ederim. Senden başka ilah yoktur. Tövbemi kabul et ve beni affet.)"*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Hâlid b. Yezîd el-Ömerî zayıftır.[2]

١٧١٦٥ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بن حَمْدَانَ الْحَنَفِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْجَبَّارِ بن الْعَلاءِ ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ ، حَدَّثَنِي ابْنُ عَجْلانَ ، عَنْ مُسْلِمِ بن أَبِي مَرْيَمَ ، عَنْ نَافِعِ بن جُبَيْرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَنْ قَالَ : سُبْحَانَ اللَّهِ ، وَبِحَمْدِهِ ، سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ ، فَقَالَهَا فِي مَجْلِسِ ذِكْرٍ كَانَ كَالطَّابَعِ يُطْبَعُ عَلَيْهِ ، وَمَنْ قَالَهَا فِي مَجْلِسِ لَغْوٍ ، كَانَتْ كَفَّارَةً لَهُ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

17165- Cubeyr b. Mut'im, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, «Sübhânallahi ve bihamdihî, Sübhâneke Allahümme ve bihamdik, eşhedu en lâ ilâhe illâ ente, Estağfiruke ve etûbu*

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (970) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis, Zübeyr'den, sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir. Muhammed b. Ali et-Tarâifî er-Rakkî bunda tek kalmıştır. (Taberânî'nin hocasıdır ve hakkında bilgi yoktur.)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1587) rivayet etti.

ileyke» (=Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih eder, Ona hamd ederim. Ey Allahım! Seni noksanlıklardan tenzih eder, bütün kemal sıfatlarıyla tavsif ederim. Sana hamd ederim. Şahadet ederim ki; Senden başka ilah yoktur. Sana istiğfar eder ve tövbe ederim) sözlerini bir zikir meclisinde söylerse bu kelimeler kıyamete kadar onun üzerinde bir mühür gibi durur. Yok, boş şeyler konuşulan bir mecliste söylemişse bu kelimeler onun kefareti olur."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٧١٦٦ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " كَفَّارَةُ الْمَجْلِسِ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ.

رواه الطبراني وفيه محمد بن جامع العطار وثقه ابن حبان وضعفه جماعة وبقية رجاله رجال الصحيح

17166- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Meclisin kefareti «Sübhâneke Allahümme ve bihamdik, eşhedu en lâ ilâhe illâ ente, Estağfiruke ve etûbu ileyke» (=Ey Allahım! Seni noksanlıklardan tenzih eder, bütün kemal sıfatlarıyla tavsif ederim. Sana hamd ederim. Şehadet ederim ki; Senden başka ilah yoktur. Sana istiğfar eder ve tövbe ederim) sözlerini söylemektir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Câmî el-Attâr'ı İbn Hibbân güvenilir bulmuş, bazıları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٧١٦٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ الرَّقَّامُ ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمِقْدَامِ الْعِجْلِيُّ ، ثَنَا النَّضْرُ بْنُ أَبِي النَّضْرِ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ ، عَنِ الْحَكَمِ بْنِ عُتَيْبَةَ ، عَنْ مَسْرُوقٍ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : " كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى سَقْفِ الْبَيْتِ قَالَ : " سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ " ، قَالَتْ عَائِشَةُ : فَسَأَلْتُهُ عَنْهُنَّ ؟ فَقَالَ : " أُمِرْتُ بِهِنَّ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه من لم أعرفه

17167- Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) evde tavana baktığında, *"Sübhâneke Allahümme ve bihamdik, Estağfiruke ve etûbu ileyke" (=Ey Allahım! Seni noksanlıklardan tenzih eder, bütün kemal sıfatlarıyla tavsif ederim. Sana hamd ederim. Sana istiğfar eder ve tövbe ederim)* derdi. Âişe dedi ki: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) sebebini sorduğumda: *"Bunları söylemem emredildi"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

١٧١٦٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَلْمٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نَا سَهْلُ بْنُ عُثْمَانَ ، قَالَ : نَا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ ، عَنْ عَاصِمٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ ، قَالَتْ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ أَنْ يَمُوتَ

يُكْثِرُ أَنْ يَقُولَ : " سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، وَأَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ " ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي أَرَاكَ تُكْثِرُ قَوْلَ : " سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ " ! قَالَ : " إِنِّي أُمِرْتُ بِأَمْرٍ " ، فَقَرَأَ : ﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ﴾ .

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح

17168- Ümmü Seleme der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat etmeden önce şu sözleri çokça söylerdi: *"Sübhâneke Allahümme ve bihamdik, Estağfiruke ve etûbu ileyke" (=Ey Allahım! Seni noksanlıklardan tenzih eder, bütün kemal sıfatlarıyla tavsif ederim. Sana hamd ederim. Sana istiğfar eder ve tövbe ederim)* (Sebebini sorduğumuzda) *"Bunu söylemekle emrolundum"* diyerek: **"Allah'ın yardımı ve fetih geldiğinde"** (Nasr Sur. 1) âyetini okudu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

بَابُ الِاسْتِعَاذَةِ مِنَ الشَّيْطَانِ

Şeytan'dan Allah'a Sığınmak

١٧١٦٩ - حَدَّثَنَا أَبُو هِشَامٍ الرِّفَاعِيُّ ، حَدَّثَنَا الْمُحَارِبِيُّ ، عَنْ لَيْثٍ ، عَنْ يَزِيدَ الرَّقَاشِيِّ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنِ اسْتَعَاذَ بِاللَّهِ فِي الْيَوْمِ عَشْرَ مَرَّاتٍ مِنَ الشَّيْطَانِ وَكَّلَ اللَّهُ بِهِ مَلَكًا يَرُدُّ عَنْهُ الشَّيَاطِينَ.

رواه أبو يعلى وفيه ليث بن أبي سليم ويزيد الرقاشي وقد وثقا على ضعفهما وبقية رجاله رجال الصحيح

17169- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, günde on defa, Şeytan'dan Allah'a sığınırsa, Allah, Şeytan'ı o kişiden uzaklaştıracak bir melek görevlendirir."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Leys b. Ebî Süleym ve Yezîd er-Rakkâşî zayıf olmalarına rağmen güvenilir bulunmuşlardır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

بَابَ مَنْ اسْتَعَاذَ بِاللَّهِ فَقَدْ عَاذَ بِمَعَاذٍ

Kim Allah'a Sığınırsa Sağlam Bir Koruyucuya Sığınmıştır

١٧١٧٠ - حَدَّثَنَا أُمَيَّةُ بْنُ بِسْطَامَ، حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ الْمَلِكِ بْنَ أَبِي جَمِيلَةَ يُحَدِّثُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوْهِبٍ ، أَنَّ عُثْمَانَ قَالَ لِابْنِ عُمَرَ : اذْهَبْ قَاضِيًا ، قَالَ : أَوْ تُعْفِينِي

[1] Ebû Ya'lâ (4114) rivayet etti.

يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ : اذْهَبْ فَاقْضِ بَيْنَ النَّاسِ ، قَالَ : أَوْ تُعْفِينِي يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، قَالَ : عَزَمْتُ عَلَيْكَ إِلَّا ذَهَبْتَ فَقَضَيْتَ ، قَالَ : لَا تَعْجَلْ ، سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " مَنْ عَاذَ بِاللَّهِ فَقَدْ عَاذَ بِمَعَاذٍ ؟ " ، قَالَ : نَعَمْ ، قَالَ : إِنِّي أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ قَاضِيًا ، قَالَ : وَمَا يَمْنَعُكَ وَقَدْ كَانَ أَبُوكَ يقضي ؟ ، قَالَ : لِأَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " مَنْ كَانَ قَاضِيًا فَقَضَى بين الناس بِجَوْرٍ كَانَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ ، وَمَنْ كَانَ قَاضِيًا فَقَضَى بِجَهْلٍ كَانَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ ، وَمَنْ كَانَ قَاضِيًا عَالِمًا فَقَضَى بِحَقٍّ أَوْ بِعَدْلٍ سَأَلَ أَنْ يَنْقَلِبَ كَفَافًا.

قلت : روى الترمذي طرفا منه رواه أبو يعلى في الكبير ورجاله ثقات إلا أن عبد الله بن موهب لم أجد له سماعا من عثمان والله أعلم

17170- Abdullah b. Mevhib anlatıyor: Hz. Osmân, Abdullah b. Ömer'e: "Seni kadılık göreviyle görevlendiriyorum" deyince, İbn Ömer: "Ey Müminlerin emiri! Beni bu işten affetsen?" dedi. Osmân, yine: "Seni insanlara kadılık yapman için görevlendirdim" dedi. İbn Ömer, yine: "Ey Müminlerin emiri! Beni bu işten affetsen?" karşılığını verdi. Osmân: "Gidip kadılık yapman için ısrar ediyorum" deyince, İbn Ömer: "Acele etme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *«Kim Allah'a sığınırsa, sağlam bir koruyucuya sığınmıştır»* dediğini duydun mu?" diye sordu. Osmân: "Evet" deyince, İbn Ömer şöyle dedi: "Kadı olmaktan Allah'a sığınırım." Osmân: "Baban (Hz. Ömer) insanlar arasında hüküm verdiği halde, neden sen kabul etmiyorsun?" diye sorunca, İbn Ömer şu karşılığı verdi

Çünkü Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Kim kadılık yapar da halk arasında zulümle hükmederse cehennem ahalisinden olur. Kim kadı olup bilmeden hüküm verirse cehennem ahalisinden olur. Kim ne hüküm vereceğini bilerek hakla veya adaletle hüküm verirse başa baş kurtulması için dua etsin."*

Tirmizî, bunun bir bölümünü nakletmiştir.

★Ebû Ya'lâ, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Ancak, Abdullah b. Mevhib'in Osmân'ı dinlediğini hiçbir yerde bulamadım.

بَابُ مَا يُسْتَعَاذُ مِنْهُ

Kendisinden, Allah'a Sığınılacak Şeyler

١٧١٧١ - حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ مَعْبَدٍ ، ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ ، عَنْ يُونُسَ بْنِ خَبَّابٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ طَاوُسًا ، قَالَ : سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ ، يَقُولُ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عِلْمٍ لا يَنْفَعُ ، وَمِنْ دُعَاءٍ لا يُسْمَعُ ، وَمِنْ قَلْبٍ لا يَخْشَعُ ، وَنَفْسٍ لا تَشْبَعُ ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَؤُلاءِ الأَرْبَعِ.

رواه الطبراني وفيه يونس بن خباب وهو ضعيف

17171- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allahım! Faydası olmayan ilimden, huşu duymayan kalpten, doymayan nefisten ve gerçekleşmeyecek duadan (bu dört şeyden) sana sığınırım."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Yûnus b. Habbâb zayıftır.

١٧١٧٢ - حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ مَرْثَدٍ الطَّبَرَانِيُّ ، ثنا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسَ ، ثنا شَيْبَانُ أَبُو مُعَاوِيَةَ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ] ، قَالَ : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْقَسْوَةِ وَالْغَفْلَةِ ، وَالْعَيْلَةِ وَالْمَسْكَنَةِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْفُسُوقِ ، وَالشِّقَاقِ ، وَالنِّفَاقِ ، وَالسُّمْعَةِ ، وَالرِّيَاءِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الصَّمَمِ ، وَالْبَكَمِ ، وَالْجُنُونِ ، وَالْجُذَامِ ، وَسَيِّئِ الأَسْقَامِ.

قلت : في الصحيح بعضه رواه الطبراني في الصغير ورجاله رجال الصحيح

17172- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allahım! Acizlikten, tembellikten sana sığınırım. Allahım! Katı yürekli olmaktan, gafletten, darlıktan, zillet ve yoksulluktan, açıkça isyan etmekten ve haktan ayrılmaktan, nifaktan, riya ve gösterişten, sağırlıktan, dilsizlikten, delilikten, cüzzam ve buna benzer kötü hastalıklardan sana sığınırım."*

Derim ki: *Sahîh*'te, bu hadisin bir bölümü vardır.

★Taberânî *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (316), İbn Hibbân *Sahîh*'inde (1023) ve Hâkim, *Müstedrek*'inde (1/530) rivayet etti. Zehebî hadisin sahih olduğunu söylemiştir.

١٧١٧٣ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، ثنا خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ ، عَنْ قَيْسٍ ، عَنْ جَرِيرٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَدْعُو : " اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ دُعَاءٍ لا يُسْمَعُ ، وَقَلْبٍ لا يَخْشَعُ ، وَنَفْسٍ لا تَشْبَعُ .

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح .

17173- Cerîr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ettiğini bildiriyor: *"Allahım! Kabul olmayacak duadan, huşu duymayan kalpten ve doymayan nefisten sana sığınırım."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٧١٧٤ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ إِسْحَاقَ الْقَلُوسِيُّ ، ثنا عَبَّادُ بْنُ زَكَرِيَّا الصريميُّ ، ثنا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ كَانَ ، يَقُولُ : " اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ غَلَبَةِ الدَّيْنِ وَغَلَبَةِ الْعَدُوِّ ، وَمِنْ بَوَارِ الأَيِّمِ ، وَفِتْنَةِ الدَّجَّالِ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط والصغير باختصار عنهما وفيه عباد بن زكريا الصريمي ولم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح

17174- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derdi: *"Allahım! Borç altında ezilmekten, düşmanın bana galebesinden, kocasız kadının kısmetsizliğinden ve Deccâlın fitnesinden sana sığınırım."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *M. el-Evsat*'ında ve *M. es-Sağîr*'inde kısa metinle rivayet etti. Ravilerden Abbâd b. Zekeriyyâ es-Sarîmî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٧١٧٥ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّلْتِ ، قَالَ : نا أَبُو كُدَيْنَةَ ، قَالَ : نا قَابُوسٌ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَالْهَرَمِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ وَمِنْ فِتْنَةِ الصَّدْرِ.

رواه الطبراني وفيه قابوس بن أبي ظبيان وقد وثق وفيه خلاف وبقية رجاله رجال الصحيح ورواه البزار

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (2270) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (11882), kısa metinle *M. es-Sağîr*'de (1052) rivayet etti. Taberânî'nin hocası Muhammed b. Hakîm et-Tusterî el-Kâdî hakkında bilgi yoktur. Taberânî, "Bu hadisi Hişâm b. Hassân'dan sadece Abbâd b. Zekeriyyâ rivayet etmiştir" dedi. *S. ed-Daîfe*'ye (1651) bakınız.

17175- İbn Abbâs der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ederdi: *"Allahım! Tembellikten, ihtiyarlıktan, kabir azabından ve göğüs darlığından sana sığınırım."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Kâbûs b. Ebî Zabyân güvenilir bulunmuştur, fakat onun hakkında ihtilaf vardır. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Bezzâr da rivayet etti. [1]

١٧١٧٦ - وعن عبد الرحمن بن أبي بكر قال : سمعت النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يقول : أَعُوذُ بِوَجْهِكَ الكَرِيْمِ وَبِاسْمِكَ الكَرِيْمِ مِنَ الكُفْرِ وَالفَقْرِ

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

17176- Abdurrahmân b. Ebî Bekr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini bildiriyor: *"Küfürden ve fakirlikten senin kerim olan zâtına ve ismine sığınıyorum."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

١٧١٧٧ - وعن عبادة قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : اسْتَعِيْذُوا بِاللهِ مِنَ الفَقْرِ وَالْعَيْلَةِ وَمِنْ أَنْ تَظْلِمُوا أَوْ تُظْلَمُوا

رواه الطبراني ويحيى بن إسحاق بن يحيى بن عبادة لم يسمع من عبادة وبقية رجاله رجال الصحيح

17177- Ubâde (b. es-Sâmit), Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Fakirlikten ve darlıktan, zulmetmekten ve zulme uğramaktan Allah'a sığınınız."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. İshâk b. Yahyâ b. Ubâde, Ubâde'yi dinlememiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٧١٧٧ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ، ثنا الْمَسْعُودِيُّ. وَحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ، ثنا الْمَسْعُودِيُّ، عَنْ عَوْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ كَانَ يَسْتَعِيذُ مِنَ أَرْبَعٍ، يَقُولُ: " اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ غِنًى يُطْغِينِي، وَمِنْ فَقْرٍ يُنْسِينِي، وَمِنْ هَوًى يُرْدِينِي، وَمِنْ عَمَلٍ يُخْزِنِي "

رواه الطبراني و عون لم يسمع من ابن مسعود ، وعبد الرحمان المسعودي وإن كان ثقة ولكنه اختلط. وقد تقدم في الدعاء بعد الصلوات حديث أنس مرفوعا أتم من هذا وهو ضعيف.

17178- Avn b. Abdillah bildiriyor: Abdullah b. Mes'ûd, dört şeyden Allah'a sığınır ve şöyle derdi: "Allahım! Beni azdıracak zenginlikten,

---

[1] Bezzâr (3205, 3206) rivayet etti.

[2] Bu hadisi destekleyen rivayetler vardır. *Silsiletu's-Sahîha*'ya (1445) bakınız.

seni unutturacak fakirlikten, yoldan çıkaracak arzulardan ve rezil edecek amelden sana sığınırım."

★Taberânî rivayet etti. Avn, İbn Mes'ûd'u dinlememiştir. Abdurrahmân el-Mes'ûdî güvenilir olsa bile âhir ömründe ezberi bozulmuştur.

Namazdan sonra okunan dualar kısmında Enes'in hadisi bundan daha geniş bir şekilde merfu olarak zayıf bir rivayetle geçmişti.[1]

١٧١٧٩ - حدثنا أَحْمَدُ بن زُهَيْرٍ التُّسْتَرِيُّ، وَمُحَمَّدُ بن صَالِحِ بن الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا يَحْيَى بن مُحَمَّدِ بن السَّكَنِ، حَدَّثَنَا بِشْرُ بن ثَابِتٍ، حَدَّثَنَا مُوسَى بن عَلِيِّ بن رَبَاحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عُقْبَةَ بن عَامِرٍ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: " اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ يَوْمِ السُّوءِ، وَمِنْ لَيْلَةِ السُّوءِ، وَمِنْ سَاعَةِ السُّوءِ، وَمِنْ صَاحِبِ السُّوءِ، وَمِنْ جَارِ السُّوءِ فِي دَارِ الْمُقَامَةِ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير بشر بن ثابت البزار وهو ثقة.

17179- Ukbe b. Âmir bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ederdi: *"Allahım! Kötü günden, kötü geceden, kötü saatten, kötü dosttan ve daimi ikametgâhımda kötü komşudan sana sığınırım."*

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Bişr b. Sâbit el-Bezzâr dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧١٨٠ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ زِبْرِقٍ الْحِمْصِيُّ، ثنا أَبِي، ح وَحَدَّثَنَا عُمَارَةُ بْنُ وَثِيمَةَ الْمِصْرِيُّ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ زِبْرِقٍ الْحِمْصِيُّ، ثنا عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَالِمٍ، عَنِ الزُّبَيْدِيِّ، ثنا يَحْيَى بْنُ جَابِرٍ، أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ، حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَاهُ، حَدَّثَهُمْ، أَنَّ عَوْفَ بْنَ مَالِكٍ الأَشْجَعِيَّ، خَرَجَ إِلَى النَّاسِ، فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُكُمْ " أَنْ تَتَعَوَّذُوا مِنْ ثَلاثٍ: مِنْ طَمَعٍ حَيْثُ لا طَمَعَ، وَمِنْ طَمَعٍ يَرُدُّ إِلَى طَبْعٍ، وَمِنْ طَمَعٍ إِلَى غَيْرِ مَطْمَعٍ.

رواه الطبراني بأسانيد ورجال أحدها ثقات وفي بعضهم خلاف

17180- Cubeyr b. Nufeyr, Avf b. Mâlik'in halkın karşısına çıkıp şöyle dediğini nakleder: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), arzu edilecek şeylerin olmadığı zamanda duyulan arzudan, insanı kötülüğe düşürecek derecede alışkanlık haline gelen hevesden ve arzulanmayacak şeyleri arzulamaktan, Allah'a sığınmamızı emretti."

★Taberânî değişik isnâdlarla rivayet etti. Birinin ravileri güvenilirdir. Bazılarında ihtilaf vardır.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8977) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (17/294) rivayet etti.

١٧١٨١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن خُلَيْدٍ الْحَلَبِيُّ، حَدَّثَنَا أَبو نُعَيمٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بن عَامِرٍ الأَسْلَمِيُّ، عَنِ الْوَلِيدِ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْجُرَشِيِّ، عَنْ جُبَيْرِ بن نُفَيْرٍ، عَنْ مُعَاذِ بن جَبَلٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " اسْتَعِيذُوا بِاللَّهِ مَنْ طَمَعٍ يَهْدِي إِلَى طَبْعٍ، وَمِنْ طَمَعٍ إِلَى غَيْرِ مَطْمَعٍ، وَمِنْ طَمَعٍ حَيْثُ لا طَمَعَ.

رواه الطبراني وأحمد والبزار بنحوه وفيه عبد الله بن عامر الأسلمي وهو ضعيف

17181- Muâz b. Cebel, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İnsanı kötülüğe düşürecek kadar alışkanlık haline gelen arzudan, arzulanmayacak şeyleri arzulamaktan ve arzulanacak şeylerin olmadığı zamanda duyulan arzudan Allah'a sığının."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Ahmed ve Bezzâr ise yakın metinle rivayette bulundu. Ravilerden Abdullah b. Âmir el-Eslemî zayıftır.[2]

١٧١٨٢ - حَدَّثَنَا طَالِبُ بن قُرَّةَ الأَذَنِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بن عِيسَى الطَّبَّاعُ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بن عَيَّاشٍ، عَنْ سُلَيْمَانَ بن سُلَيْمٍ الْكِنَانِيِّ، عَنْ يَحْيَى بن جَابِرٍ، عَنِ الْمِقْدَامِ بن مَعْدِي كَرِبَ، قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ:تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ طَمَعٍ يَهْدِي إِلَى طَبْعٍ، وَمِنْ طَمَعٍ يَهْدِي إِلَى غَيْرِ مَطْمَعٍ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه محمد بن سعيد بن الطباع و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

17182- Mikdâm b. Ma'dî Kerb el-Kindî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"İnsanı kötülüğe düşürecek kadar alışkanlık haline gelen arzudan ve insanı arzulanmayacak şeyleri arzular duruma düşüren arzulardan Allah'a sığınınız."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Saîd b. et-Tabbâ'yı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. [3]

١٧١٨٣ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ النُّعْمَانِ الْبَرَّاءُ الْمِصِّيصِيُّ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عُثْمَانَ الْحَاطِبِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أُمِّهِ عَائِشَةَ بِنْتِ قُدَامَةَ بْنِ مَظْعُونٍ ، قَالَتْ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ الأَعْمَيَيْنِ " قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَا الأَعْمَيَانِ ؟ قَالَ : " السَّيْلُ ، وَالْبَعِيرُ الصَّئُولُ.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/52-53, 69) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/93), Ahmed (5/232, 247), Bezzâr (3208) ve Kudâ'î *Müsned eş-Şihâb*'da (715) rivayet etti. *S. ed-Daîfe*'ye (1373) bakınız.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/273) rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. İsâ *Tehzîb*'in ravilerindendir ve güvenilirdir.

رواه الطبراني وفيه عبد الرحمن بن عثمان الحاطبي وهو ضعيف قلت : ويأتي في آخر الأدعية باب في الاستعاذة وهو موضعه

17183- Âişe binti Kudâme b. Maz'ûn der ki: Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) işittim, şöyle dua etti: *"Allahım! İki körden sana sığınırım."* (Ya Resûlallah! İki kör nedir?" diye sorulunca: *"Sel ve huysuz olan devedir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdurrahmân b. Osmân el-Hâtıbî zayıftır.

Dua kitabının sorunda İstiâze yani sığınmayla ilgili bir bölüm gelecektir.[1]

بَابُ الاسْتِعَاذَةِ إِذَا سَمِعَ نُهَاقَ الْحَمِيرِ أَوْ نُبَاحَ الْكِلَابِ

Eşek Anırınca veya Köpek Havlayınca İstiâze (Sığınma Duası)

١٧١٨٤ - عن عبادة بن الصامت قال : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّمَ : " أَقِلُّوا الْخُرُوجَ بَعْدَ هَدْأَةِ الرِّجْلِ يَا مَعْشَرَ الإِسْلامِ، فَإِنَّ لِلَّهِ دَوَابَّ يَبُثُّهَا فِي الأَرْضِ تَفْعَلُ مَا تُؤْمَرُ ، وَأَيُّكُمْ سَمِعَ نُهَاقَ حِمَارٍ أَوْ نُبَاحَ كَلْبٍ فَلْيَسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ فَإِنَّهُنَّ يَرَوْنَ مَا لا تَرَوْنَ

رواه الطبراني وفيه أبو أمية بن يعلى وهو ضعيف

17184- Ubâde b. es-Sâmit, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ey insanlar! Gece el ayak çekildiği zaman dışarı çıkmayı azaltın. Çünkü yeryüzünde, kendilerine emredileni yapan yaratıkları vardır. Köpeğin havlamasını ve eşeğin anırmasını duyduğunuzda Allah'a sığının; (Eûzu billahi mine'ş-şeytâni'r-racîm deyin) çünkü onlar sizin göremediğinizi görürler."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Umeyye b. Ya'lâ zayıftır.

١٧١٨٥ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا عَاصِمُ بن عَلِيٍّ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن يَحْيَى بن طَلْحَةَ، عَنِ ابْنِ صُهَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ صُهَيْبٍ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: " إِذَا نَهِقَ الْحِمَارُ، فَتَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ.

رواه الطبراني وفيه إسحاق بن يحيى بن طلحة وهو متروك قلت : وقد تقدم في الأدب نحو هذا

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (24/344) rivayet etti.

17185- Suheyb, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Eşek anırdığında Allah'a sığının ve (Eûzu billahi mine'ş-şeytâni'r-racîm) deyiniz."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden İshâk b. Yahyâ b. Talha metrûktur.

Edeb kitabında buna benzer bir hadis geçmişti.[1]

بَابٌ فِيمَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ أَوْ عَمِلَهَا وَمُضَاعَفَةِ الْحَسَنَاتِ

İyilik Yapmak İsteyen veya Yapan Kişiler ve Sevapların Katlanması

١٧١٨٦ - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ خَرُوفٍ الْمِصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ مُحَمَّدٍ السَّدُوسِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَدِيٍّ ، حَدَّثَنَا أَشْعَثُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ صَعْصَعَةَ بْنِ مُعَاوِيَةَ ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ ، فَلَمْ يَعْمَلْهَا كُتِبَتْ لَهُ حَسَنَةً ، فَإِنْ عَمِلَهَا كُتِبَتْ لَهُ عَشْرَ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِ مِائَةٍ وَسَبْعِ أَمْثَالِهَا ، وَمَنْ هَمَّ بِسَيِّئَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا لَمْ تُكْتَبْ عَلَيْهِ ، فَإِنْ عَمِلَهَا كُتِبَتْ عَلَيْهِ سَيِّئَةً أَوْ يَمْحُوهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ.

رواه الطبراني في الصغير ورجاله ثقات

17186- Ebû Zer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim bir iyilik yapmak ister de yapamazsa, ona bir sevap yazılır. O iyiliği yaparsa ona on katından yedi yüz katına kadar sevap yazılır. Kim bir kötülük yapmak ister de bundan vazgeçerse ona hiçbir şey yazılmaz. Eğer o kötülüğü yaparsa ona bir günah yazılır veya Allah o günahı siler (affeder)."*

★Taberânî *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[2]

١٧١٨٧ - حَدَّثَنَا شَيْبَانُ ، حَدَّثَنَا حَمَّادٌ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا ، كُتِبَتْ لَهُ حَسَنَةً ، فَإِنْ عَمِلَهَا ، كُتِبَتْ لَهُ عَشْرًا ، وَمَنْ هَمَّ بِسَيِّئَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا ، لَمْ يُكْتَبْ عَلَيْهِ شَيْءٌ ، فَإِنْ عَمِلَهَا ، كُتِبَتْ لَهُ سَيِّئَةً وَاحِدَةً.

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح

17187- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim bir iyilik yapmak ister de yapamazsa, ona bir sevap yazılır. O iyiliği yaparsa ona on sevap yazılır. Kim bir kötülük yapmak ister de bundan*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7312) rivayet etti.

[2] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (502) rivayet etti. Taberânî'nin hocası Sadaka b. Muhammed el-Mısrî hakkında bilgi yoktur. Bu hadisi destekleyen rivayetler vardır. Ahmed'in *Müsned*'ine (7195) bakınız.

vazgeçerse ona hiçbir şey yazılmaz. Eğer o kötülüğü yaparsa ona bir günah yazılır."

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

بَابُ مُضَاعَفَةِ الْحَسَنَاتِ

Sevapların Katlanması

١٧١٨٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ - يَعْنِى ابْنَ الْمُغِيرَةِ - عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِى عُثْمَانَ قَالَ بَلَغَنِى عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّهُ قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُعْطِى عَبْدَهُ الْمُؤْمِنَ بِالْحَسَنَةِ الْوَاحِدَةِ أَلْفَ أَلْفِ حَسَنَةٍ. قَالَ فَقُضِىَ أَنِّى انْطَلَقْتُ حَاجًّا أَوْ مُعْتَمِراً فَلَقِيتُهُ فَقُلْتُ بَلَغَنِى عَنْكَ حَدِيثٌ أَنَّكَ تَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُعْطِى عَبْدَهُ الْمُؤْمِنَ بِالْحَسَنَةِ أَلْفَ أَلْفِ حَسَنَةٍ. قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ لاَ بَلْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُعْطِيهِ أَلْفَىْ أَلْفِ حَسَنَةٍ " . ثُمَّ تَلاَ ﴿يُضَاعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْراً عَظِيماً﴾ فَقَالَ إِذَا قَالَ أَجْراً عَظِيماً فَمَنْ يَقْدُرُ قَدْرَهُ.

17188- Ebû Osmân en-Nehdî bildiriyor: Ebû Hureyre'nin Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) naklen: *"Öğrendiğime göre Allah, kulunun yaptığı bir iyiliğe bir milyon sevap verir"* buyurduğu bana ulaştı. Hac veya umre için gittiğimde Ebû Hureyre ile karşılaştım ve: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): «*Allah, mümin kuluna bir iyilik karşılığı bir milyon sevap verir*» dediğini naklettiğini duydum" dedim.

Ebû Hureyre şu karşılığı verdi: "Hayır! Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah kuluna iki milyon sevap verir"* buyurduğunu işittim." Daha sonra Ebû Hureyre şu âyeti okudu: **"Allah, şüphesiz zerre ağırlığı kadar dahi zulmetmez. O, bir iyilik olursa onu kat kat artırır ve lütfundan büyük bir mükâfat verir."** (Nisâ Sur. 40) Râvi dedi ki: Ebû Hureyre: "Yüce Allah da **"Büyük bir mükâfat"** diye buyurduğuna göre bunun miktarını kim takdir edebilir?" diye ekledi.[2]

---

[1] Ebû Ya'lâ (3451), Ahmed (3/148-149), Bezzâr kısa metinle (3258) ve Müslim, (162) uzun bir metinle rivayet ettiler.

[2] Ahmed (3/521-522) ve Bezzâr (3259) rivayet etti. İkisinde de Ali b. Zeyd b. Cud'ân zayıftır.

١٧١٨٩ - وفي رواية : أَتَيْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّهُ بَلَغَنِي أَنَّكَ تَقُولُ إِنَّ الْحَسَنَةَ تُضَاعَفُ أَلْفَ أَلْفِ حَسَنَةٍ. قَالَ وَمَا أَعْجَبَكَ مِنْ ذَلِكَ فَوَاللَّهِ لَقَدْ سَمِعْتُ يَعْنِي النَّبِيَّ -صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

رواه أحمد بإسنادين والبزار بنحوه وأحد إسنادي أحمد جيد

17189- Bir rivayette ise ibare şöyledir: Ebû Hureyre'ye gidip: "Bir iyiliğe bir milyon sevap verileceğini söylediğini duydum" deyince, Ebû Hureyre: "Buna neden şaşıyorsun? Vallahi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) böyle dediğini duydum" deyip bir önceki hadise benzer bir hadis aktardı.

★Ahmed iki isnâdla rivayet etti. Bezzâr yakın metinle bir rivayette bulundu. Ahmed'in isnâdlarından birisi ceyyiddir.[1]

١٧١٩٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى ، ثَنَا سَهْلُ بْنُ عُثْمَانَ ، ثَنَا حَبِيبُ بْنُ حَبِيبٍ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنِ الْحَارِثِ ، عَنْ عَلِيٍّ ، قَالَ : قَالَتْ فَاطِمَةُ لِعَلِيٍّ : يَا ابْنَ عَمٍّ ، شَقَّ عَلَيَّ الْعَمَلُ وَالرَّحَى ، فَكَلِّمْ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ لَهَا : نَعَمْ ، فَأَتَاهُمَا نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْغَدِ ، وَهُمَا نَائِمَانِ فِي لِحَافٍ وَاحِدٍ فَأَدْخَلَ رِجْلَهُ بَيْنَهُمَا ، فَقَالَتْ فَاطِمَةُ : يَا نَبِيَّ اللَّهِ ، قَدْ شَقَّ عَلَيَّ الْعَمَلُ ، فَإِنْ أَمَرْتَ لِي بِخَادِمٍ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ ؟ قَالَ : " أَفَلا أُعَلِّمُكِ مَا هُوَ خَيْرٌ لَكِ مِنْ ذَلِكَ ؟ تُسَبِّحِينَ ثَلاثًا وَثَلاثِينَ ، وَاحْمَدِي ثَلاثًا وَثَلاثِينَ ، وَكَبِّرِي أَرْبَعًا وَثَلاثِينَ ، فَتِلْكَ مِائَةٌ بِاللِّسَانِ ، وَأَلْفٌ فِي الْمِيزَانِ ، وَذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ يَقُولُ : ﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا﴾ إِلَى مِائَةِ أَلْفٍ .

قلت : هو في الصحيح باختصار رواه الطبراني في الأوسط وفيه الحارث الأعور وهو ضعيف

17190- Ali b. Ebî Tâlib'in bildirdiğine göre Hz. Fâtıma, Ali'ye: "Ey amcaoğlu! Çalışmak ve değirmende buğday öğütmek bana zor gelmeye başladı. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) söyle (bize bir hizmetçi versin) deyince, Ali: "Olur" dedi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah vakti onlar beraber bir yorganın altında yatmışken yanlarına geldi ve kendisi de ayaklarını onların arasına yorganın altına uzattı. Fâtıma: "Ya Resûlallah! Çalışmaktan yoruldum. Allah'ın sana verdiği ganimetlerden bana bir hizmetçi versen" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şu karşılığı verdi:

[1] Ahmed (2/296) rivayet etti. Ravilerden Mübârek b. Fadâla ve Ali b. Zeyd zayıftır.

"Size bundan daha hayırlı olan bir şey öğreteyim mi? Otuzüç defa «Sübhânallah ve Elhamdulillah», otuz dört defa da «Allahu ekber» de. Bunlar dilde yüz defa söylenmiş olur, ama Mizan'da bin ile yüz bin arası sevap kazanırsın. Çünkü Allah şöyle buyuruyor: **"Kim (Allah huzuruna) iyilikle gelirse ona getirdiğinin on katı vardır."** (En'âm Sur. 160)

Sahîh'te kısa metinle mevcuttur.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Hâris el-A'var zayıftır.

(كِتَابُ الْأَدْعِيَةِ)

DUALAR KİTABI

بَابُ الدُّعَاءِ يَنْفَعُ مِمَّا نَزَلَ وَمِمَّا لَمْ يَنْزِلْ

Duanın Gelmiş ve Henüz Gelmemiş Musibetlere Faydası Vardır

١٧١٩١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ مُوسَى - قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَالَ وَحَدَّثَنَاهُ الْحَكَمُ بْنُ مُوسَى - حَدَّثَنَا ابْنُ عَيَّاشٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ مُعَاذٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " لَنْ يَنْفَعَ حَذَرٌ مِنْ قَدَرٍ وَلَكِنَّ الدُّعَاءَ يَنْفَعُ مِمَّا نَزَلَ وَمِمَّا لَمْ يَنْزِلْ فَعَلَيْكُمْ بِالدُّعَاءِ عِبَادَ اللَّهِ.

رواه أحمد والطبراني وشهر بن حوشب لم يسمع من معاذ ورواية إسماعيل بن عياش عن أهل الحجاز ضعيفة

17191- Muâz b. Cebel, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Tedbirin kadere faydası olmaz; ama duanın gelmiş ve gelmemiş musibetlere yararı olur. Ey Allah'ın kulları! Dua etmeye bakın."*

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Şehr b. Havşeb, Muâz'ı dinlememiştir. İsmâîl b. Ayyâş'ın Hicaz ahalisinden yaptığı rivayetler ise zayıftır.[1]

١٧١٩٢ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ الْحَجَبِيُّ ، قَالَ : نا زَكَرِيَّا بْنُ مَنْظُورٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عَطَّافٌ الشَّامِيُّ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا يُغْنِي حَذَرٌ مِنْ قَدَرٍ ، وَالدُّعَاءُ يَنْفَعُ مِمَّا نَزَلَ ، وَمَا لَمْ يَنْزِلْ ، وَإِنَّ الدُّعَاءَ لَيَلْقَى الْبَلاءَ ، فَيَعْتَلِجَانِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

رواه الطبراني في الأوسط والبزار بنحوه وفيه زكريا بن منظور وثقه أحمد بن صالح المصري وضعفه الجمهور وبقية رجاله ثقات

17192- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Tedbir almak, kaderin önüne geçmez. Duanın, gelmiş ve gelmemiş*

---

[1] Ahmed (5/234), Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/103) ve Kudâî, *Müsned eş-Şihâb*'da (862) rivayet etti.

musibetlere faydası vardır. Şüphesiz ki belâ indiği zaman, dua onu karşılar ve kıyamete kadar çarpışırlar."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve yakın metinle Bezzâr rivayette bulundu. Ravilerden Zekeriyyâ b. Manzûr'u, Ahmed b. Sâlih el-Mısrî güvenilir bulmuş, çoğunluk ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٧١٩٣ - حَدَّثَنَا الْجَرَّاحُ بْنُ مَخْلَدٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ خُثَيْمِ بْنِ عِرَاكِ بْنِ مَالِكٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عن أبي هريرة قال : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ : لا يَنْفَعُ حَذَرٌ مِنْ قَدَرٍ وَالدُّعَاءُ يَنْفَعُ، مَا لَمْ يَنْزِلِ الْقَضَاءُ، وَإِنَّ الْبَلاءَ وَالدُّعَاءَ لَيَلْتَقِيَانِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ، فَيَعْتَلِجَانِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ"

رواه البزار وفيه إبراهيم بن خثيم بن عراك وهو متروك قلت : وقد تقدمت أحاديث في القدر من نحو هذا الباب

17193- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Tedbir almak, kaderin önüne geçmez. Duanın, henüz gelmemiş kazaya (musibetlere) faydası vardır. Şüphesiz ki belâ ve dua yeryüzü ve gökyüzü arasında buluşur ve kıyamete kadar çarpışırlar."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden İbrâhîm b. Huseym b. İrâk metrûktur.

Kader kitabında bununla ilgili hadisler geçmişti.[2]

بَابٌ فِيمَنْ يَتْرُكُ الدُّعَاءَ

Duayı Etmeyi Terkeden

١٧١٩٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ بْنُ عَقِيلٍ الأَصْبَهَانِيُّ ، بِبَغْدَادَ ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ يَزِيدَ الْجَصَّاصُ الْبَغْدَادِيُّ ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ يَحْيَى التَّيْمِيُّ ، عَنْ مِسْعَرِ بْنِ كِدَامٍ ، عَنْ عَطِيَّةَ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " إِنَّ الرِّزْقَ لا تُنْقِصُهُ الْمَعْصِيَةُ وَلا تَزِيدُهُ الْحَسَنَةُ ، وَتَرْكُ الدُّعَاءِ مَعْصِيَةٌ.

رواه الطبراني في الصغير

17194- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İsyân, rızkı azaltmaz, iyilik te arttırmaz. Duayı terk etmek bir günahtır."*

★Taberânî *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (446- *Mecma'ul- Bahreyn*), Bezzâr (2165) ve Kudâî, *Müsned eş-Şihâb*'da (859, 860, 861) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3136) rivayet etti.

بَابُ فِيمَنْ عَجَزَ عَنْ الدُّعَاءِ

Dua Etmekten Aciz Olan Hakkında

١٧١٩٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكَّارٍ ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ زَكَرِيَّا ، عَنْ عَاصِمٍ الأَحْوَلِ ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : " قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَمْرًا ، فَأَصَابَنِي خَمْسُ تَمَرَاتٍ وَحَشَفَةٌ " ، قَالَ : فَرَأَيْتُ الْحَشَفَةَ أَشَدَّهُمْ لِضِرْسِي ، وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ : إِنَّ أَبْخَلَ النَّاسِ مَنْ بَخِلَ بِالسَّلامِ ، وَأَعْجَزَ النَّاسِ مَنْ عَجَزَ عَنِ الدُّعَاءِ.

رواه أبو يعلى موقوفا في آخر حديث ورجاله رجال الصحيح

17195- Ebû Hureyre der ki: "İnsanların en cimrisi, selam vermede cimri olanlardır. İnsanların en acizi de dua etmekten aciz olandır."

★Ebû Ya'lâ, bir hadisin sonunda mevkûf olarak rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

بَابُ طَلَبِ الدُّعَاءِ

Dua Edilmesinin İstenmesi

١٧١٩٦ - وَحَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ جَعْفَرٍ الْبَغْدَادِيُّ ، نَا يَزِيدُ بْنُ مِهْرَانَ ، نَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ حُمَيْدٍ ، عَنْ أَنَسٍ : أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِقَوْمٍ مُبْتَلِينَ فَقَالَ : أَمَا كَانَ هَؤُلاءِ يَسْأَلُونَ اللَّهَ الْعَافِيَةَ.

رواه البزار ورجاله ثقات

17196- Enes bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) belaya düçar olmuş (hasta olan) bir topluluğa rastladı ve şöyle buyurdu: *"Bunlar, Allah'tan afiyet isteyemezler miydi?"*

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [3]

---

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (708) rivayet etti. Ravilerden İsmâîl b. Yahyâ et-Teymî hadis uydurmakla bilinmektedir. Atiyyetu'l-Avfî zayıftır. *S. ed-Daîfe*'ye (181) bakınız.

[2] Ebû Ya'lâ (6449) rivayet etti.

[3] Bezzâr (3134) rivayet etti. Ravilerden Humeyd et-Tavîl hakkında görüş vardır.

بَابُ الِاسْتِنْصَارِ بِالدُّعَاءِ

Duayla Yardım Dilemek

١٧١٩٧ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، وَمُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ ، قَالا : نا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْمَجِيدِ ، قَالَ : نا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مَوْهَبٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَوْنٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ بْنِ عَلِيٍّ ، عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَلِيٍّ ، قَالَ : لَمَّا كَانَ يَوْمُ بَدْرٍ قَاتَلْتُ شَيْئًا مِنْ قِتَالٍ ، ثُمَّ جِئْتُ مُسْرِعًا لأَنْظُرَ مَا فَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَجِئْتُ فَإِذَا هُوَ سَاجِدٌ ، يَقُولُ : " يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ " لا يَزِيدُ عَلَيْهِمَا ، ثُمَّ رَجَعْتُ إِلَى الْقِتَالِ ، ثُمَّ جِئْتُ وَهُوَ سَاجِدٌ يَقُولُ ذَلِكَ ، ثُمَّ ذَهَبْتُ إِلَى الْقِتَالِ ، ثُمَّ رَجَعْتُ ، وَهُوَ يَقُولُ ذَلِكَ فَفَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ.

رواه البزار وإسناده حسن ورواه أبو يعلى بنحوه كذلك

17197- Ali b. Ebî Tâlib bildiriyor: Bedir günü, bir müddet savaştıktan sonra Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ne yaptığını görmek için hızlı bir şekilde yanına vardım. Geldiğimde secdeye varmış: *"Ey Hayy, ey Kayyûm!"* diyor, bunlara hiçbir şey eklemiyordu. Ben savaşa geri döndüm. (Bir müddet savaştıktan sonra) yine geldiğimde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), secdede aynı şeyleri söylediğini gördüm. Sonra yine gidip savaştım ve geri döndüm; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hâlâ aynı şeyleri söylüyordu. Sonunda Allah ona zaferi nasib etti.

★**Bezzâr rivayet etti. Senedi hasendir. Ebû Ya'lâ buna benzer bir rivayette bulundu.[1]**

١٧١٩٨ – حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ حَمَّادٍ الْكُوفِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ الْهَمْدَانِيُّ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ عَلِيٍّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الدُّعَاءُ سِلاحُ الْمُؤْمِنِ ، وَعِمَادُ الدِّينِ ، وَنُورُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ.

رواه أبو يعلى وفيه محمد بن الحسن بن أبي يزيد وهو متروك .

17198- Hz. Ali, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Dua, müminin silahı, dinin direği ve gökyüzü ve yeryüzünün nurudur."*

★**Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Hasan b. Ebî Yezîd metrûktur.[1]**

---

[1] Bezzâr (3133) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Ali'den merfû olarak rivayetini, sadece bu isnâdla biliyoruz." Ebû Ya'lâ (530) rivayet etti. Ravilerden Ubeydullah b. Abdirrahmân b. Mevhib güçlü değildir.

١٧١٩٩ - حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ ، حَدَّثَنَا سَلامٌ يَعْنِي ابْنَ سُلَيْمٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حُمَيْدٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَلا أَدُلُّكُمْ عَلَى مَا يُنْجِيكُمْ مِنْ عَدُوِّكُمْ وَيَدِرُّ لَكُمْ أَرْزَاقَكُمْ ؟ تَدْعُونَ اللَّهَ فِي لَيْلِكُمْ وَنَهَارِكُمْ ، فَإِنَّ الدُّعَاءَ سِلاحُ الْمُؤْمِنِ.

رواه أبو يعلى وفيه محمد بن أبي حميد وهو ضعيف

17199- Câbir b. Abdillah, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sizi düşmanlarınızdan kurtaracak ve rızıklarınızı çoğaltacak bir şeyi söyleyeyim mi? Gece ve gündüz Allah'a dua ediniz. Çünkü dua, müminin silahıdır."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Ebî Humeyd zayıftır.[2]

بَابُ كَرَاهَةِ الاسْتِعْجَالُ فِي الدُّعَاءِ

Duada Acele Etmenin Keraheti

١٧٢٠٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا بَهْزٌ حَدَّثَنَا أَبُو هِلاَلٍ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " لاَ يَزَالُ الْعَبْدُ بِخَيْرٍ مَا لَمْ يَسْتَعْجِلْ " . قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ يَسْتَعْجِلُ قَالَ " يَقُولُ دَعَوْتُ رَبِّي فَلَمْ يَسْتَجِبْ لِي.

رواه أحمد وأبو يعلى بنحوه والبزار والطبراني في الأوسط وفيه أبو هلال الراسبي وهو ثقة وفيه خلاف وبقية رجال أحمد وأبي يعلى رجال الصحيح

17200- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kul, duada acele etmediği müddetçe hayır üzeredir."* Sahabe: "Ya Resûlallah! Kişi nasıl acele eder?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kişi: «Dua ettim, fakat Rabbim duamı kabul etmedi» demekle."*

★Ahmed, yakın metinle Ebû Ya'lâ, Bezzâr ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ebû Hilâl er-Râsibî güvenilirdir. Hakkında ihtilaf vardır. Ahmed'in ve Ebû Ya'lâ'nın diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

---

[1] Ebû Ya'lâ (439), Hâkim, *Müstedrek*'inde (1/492) ve Kudâî, *Müsned eş-Şihâb*'da (143) rivayet etti. Ali b. Hüseyn ve dedeleri Ali arasında kopukluk vardır. İbn Ebî Yezîd hadis uydurmakla suçlanmıştır. *Mîzân el-İ'tidâl* (3/514) ile *S. ed-Daîfe*'ye (179) bakınız.

[2] Ebû Ya'lâ (1812) rivayet etti.

١٧٢٠١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ خَالِدِ بْنِ حَيَّانَ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ سُفْيَانَ الْحَضْرَمِيُّ ، قَالَ : نا مَسْلَمَةُ بْنُ عُلَيٍّ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ وَاقِدٍ ، وَهِشَامِ بْنِ الْغَازِ ، عَنْ مَكْحُولٍ ، عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَا عَلَى الأَرْضِ مِنْ رَجُلٍ مُسْلِمٍ يَدْعُو اللَّهَ بِدَعْوَةٍ ، إِلا آتَاهُ اللَّهُ إِيَّاهَا ، أَوْ كَفَّ عَنْهُ مِنَ الشَّرِّ مِثْلَهَا ، مَا لَمْ يَدْعُ بِإِثْمٍ ، أَوْ قَطِيعَةِ رَحِمٍ ، مَا لَمْ يَعْجَلْ " ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَا اسْتِعْجَالُهُ ؟ قَالَ : " يَقُولُ : قَدْ دَعَوْتُ وَدَعَوْتُ فَلَمْ يُسْتَجَبْ لِي " فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ : إِذًا نُكْثِرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَقَالَ : اللَّهُ أَكْثَرُ

قلت : رواه الترمذي باختصار استعجال الدعاء رواه الطبراني في الأوسط وفيه مسلمة بن علي وهو ضعيف

17201- Ubâde b. es-Sâmit, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yeryüzünde dua eden hiç bir Müslüman yoktur ki, acele etmediği takdirde, günah olan bir şeyi istemedikçe yahut sıla-i rahmi kesmeyi dilemedikçe, onun dileğini Allah ona vermesin. Yahut ondan dileğinin karşılığı kadar kötülüğü kaldırmasın."* Orada bulunanlardan bir adam: "Ya Resûlallah! O zaman biz çok dua ederiz" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'ın ihsanı, çok daha fazladır"* buyurdu.

Tirmizî, sadece duada acele etme kısmını rivayet etti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Mesleme b. Ali zayıftır.

بَابِ انْتِظَارِ الْفَرَجِ

Feraha Çıkmayı Beklemek

١٧٢٠٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الأَهْوَازِيُّ ، نا أَبُو أَيُّوبَ سُلَيْمَانُ بْنُ شُرَحْبِيلَ ، عَنْ بَقِيَّةَ بْنِ الْوَلِيدِ ، عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ أَفْضَلَ الْعِبَادَةِ انْتِظَارُ الْفَرَجِ مِنَ اللَّهِ.

رواه البزار وفيه من لم أعرفه

17202- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İbadetin en faziletlisi, Allah'tan feraha çıkmayı beklemektir."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.[2]

---

[1] Ahmed (3/193-210), Ebû Ya'lâ (2865), Bezzâr (3137) ve Ebû Nuaym, *Hilye*'de (6/309) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3138) rivayet etti. Ravilerden Bakiyye b. el-Velîd müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder. Bezzâr şöyle dedi: "Bu hadis, Mâlik b. Enes'in, Zührî'den

بَابُ ادْعُوا وَأَنْتُمْ مُوقِنُونَ بِالْإِجَابَةِ

Duanızın Kabul Olacağına İnanarak Dua Edin

١٧٢٠٣ - حَدَّثَنَا حَسَنٌ ، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ عَمْرٍو ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيِّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " الْقُلُوبُ أَوْعِيَةٌ ، وَبَعْضُهَا أَوْعَى مِنْ بَعْضٍ ، فَإِذَا سَأَلْتُمُ اللَّهَ . ، أَيُّهَا النَّاسُ ، فَاسْأَلُوهُ وَأَنْتُمْ مُوقِنُونَ بِالْإِجَابَةِ ، فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَجِيبُ لِعَبْدٍ دَعَاهُ عَنْ ظَهْرِ قَلْبٍ غَافِلٍ .

رواه أحمد وإسناده حسن

17203- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kalpler, tıpkı kaplar gibidir. Kimi kiminden büyüktür. Ey insanlar! Allah'tan bir şey istediğiniz zaman kabul edileceğine inanarak isteyiniz. Zira Allah, gönülden gelmeyen, gaflet içindeki bir kalpten çıkan duayı kabul etmez."*

★Ahmed rivayet etti. Senedi hasendir.

١٧٢٠٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ، عَنْ قَتَادَةَ ، سَمِعَ أَنَسًا ، يُحَدِّثُ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : " أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي ، وَأَنَا مَعَهُ إِذَا دَعَانِي.

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح

17204- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yüce Allah «Ben kulumun benim hakkımdaki zannı üzereyim. Bana dua ettiği zaman, onunla beraber olurum» buyurur."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٧٢٠٥ - وعن ابن عمر قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : هذه الْقُلُوبُ أَوْعِيَةٌ فخيرها أوعاها فإذا سألتم الله فسلوه وأنتم واثقون بالإجابة فإن الله عز و جل لا يستجيب دعاء من دعا عن ظهر قلب غافل.

---

rivayetinden başka bir rivayetle bilinmektedir. Bu hadisi bu şekilde sadece Bakiyye rivayet etmiştir. Bunu güvenilir olmayan biri kanalıyla Mâlik'ten duymuş ve sonra da o zayıf raviyi isnâdından düşürmüş olabilir."

[1] Ebû Ya'lâ (3233) ve Ahmed (3/210- 277) rivayet etti.

رواه الطبراني وفيه بشير بن ميمون الواسطي وهو مجمع على ضعفه

17205- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kalpler, tıpkı kaplar gibidir. Onların en hayırlısı, en uyanık olan kalplerdir. Eğer Allah'tan bir şey isterseniz, kabul edileceğine inanarak isteyiniz. Zira Allah, gönülden gelmeyen, gaflet içindeki bir kalpten çıkan duayı kabul etmez."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Beşîr b. Meymûn el-Vâsıtî'nin zayıflığı konusunda icma vardır.

بَابُ حُسْنِ الْظَّنِّ بِاللَّهِ تَعَالَىٰ

Allah'a Karşı Hüsnü Zan Beslemek

تقدم حديث أنس في الباب قبل هذا وهو حديث حسن

Bundan önceki bölümde Enes'in hasen olan hadisi geçmişti.

١٧٢٠٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن النَّضْرِ الأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بن عَمْرٍو، حَدَّثَنَا زَائِدَةُ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ خَيْثَمَةَ، قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: " وَالَّذِي لا إِلَهَ غَيْرُهُ، لا يُحْسِنُ عَبْدُ اللَّهِ الظَّنَّ إِلا أَعْطَاهُ ظَنَّهُ، وَذَلِكَ بِأَنَّ الْخَيْرَ فِي يَدِهِ.

رواه الطبراني موقوفا ورجاله رجال الصحيح إلا أن الأعمش لم يدرك ابن مسعود

17206- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Kendisinden başka ilah olmayana yemin ederim ki; Allah hakkında hüsnü zan besleyen hiç kimse yoktur ki; Allah, ona istediğini vermesin. Çünkü hayır, Allah'ın elindedir."

★Taberânî mevkûf olarak rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Fakat A'meş, İbn Mes'ûd'a yetişememiştir.[1]

١٧٢٠٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ، وَالْحَسَنُ بن عَلِيٍّ الْمَعْمَرِيُّ، وَعَبْدَانُ بن أَحْمَدَ، قَالُوا: حَدَّثَنَا هِشَامُ بن عَمَّارٍ، حَدَّثَنَا مُخَيِّسُ بن تَمِيمٍ، عَنْ بَهْزِ بن حَكِيمٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: قَالَ اللَّهُ: " أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي.

رواه الطبراني وفيه مخيس بن إبراهيم و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات وقد تقدمت أحاديث في حسن الظن في الجنائز

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8772) rivayet etti. İbnü'l-Mübârek ise, *Zühd*'de (1033), A'meş kanalıyla Hayseme'den, o da İbn Mes'ûd'dan uzun bir metinle rivayet etti.

17207- Muâviye b. Hayde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Yüce Allah: «Ben kulumun benim hakkımdaki zannı üzereyim» buyurur."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Yuhannes b. İbrâhîm'i tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

Cenazeler kitabında, hüsnü zan besleme bölümünde ilgili hadisler geçmişti.[1]

بَابُ قَبُوْلِ دُعَاءِ الْمُسْلِمِ

Müslümanın Duasının Kabul Edilmesi

١٧٢٠٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ قَالَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَوْهَبٍ عَنْ عَمِّهِ عُبَيْدِ اللهِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَوْهَبٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَنْصِبُ وَجْهَهُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي مَسْأَلَةٍ إِلاَّ أَعْطَاهَا إِيَّاهُ إِمَّا أَنْ يُعَجِّلَهَا لَهُ وَإِمَّا أَنْ يَدَّخِرَهَا لَهُ .

رواه أحمد ورجاله ثقات وفي بعضهم خلاف

17208- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, dua eden her Müslümanın isteğini boş çevirmez, muhakkak bir karşılık verir. Ya kulun istediği şeyi verir, ya da isteğinin karşılığını (âhirete) saklar."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Bazılarında ihtilaf vardır.[2]

١٧٢٠٩ - حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْحَارِثِ ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللهِ بْنُ عَمْرٍو الرَّقِّيُّ ، عَنْ لَيْثِ بْنِ أَبِي سُلَيْمٍ ، عَنْ زِيَادِ بْنِ أَبِي الْمُغِيرَةِ أَوْ زِيَادِ بْنِ الْمُغِيرَةِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَدْعُو بِشَيْءٍ إِلا اسْتَجَابَ لَهُ فِيهِ : فَإِمَّا أَنْ يُعْطِيَهُ إِيَّاهُ ، وَإِمَّا أَنْ يُكَفِّرَ عَنْهُ بِهِ مَأْثَمًا ، مَا لَمْ يَدْعُ بِإِثْمٍ أَوْ قَطِيعَةِ رَحِمٍ.

رواه أبو يعلى. وفيه ليث بن أبي سليم وهو مدلس وبقية رجاله ثقات

17209- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Müslüman, günah olan bir şeyi istemedikçe yahut sıla-i rahmi kesmeyi dilemedikçe Allah, dua eden hiçbir Müslümanın isteğini*

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/416) rivayet etti. Ravilerden Muhaymes b. Temîm (Yuhannes b. İbrâhîm değil) meçhûldür.

2 Ahmed (2/448) rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Abdirrahmân b. Vehb kuvvetli değildir.

boş çevirmez, muhakkak bir karşılık verir. Ya kulun istediği şeyi verir, ya onun yerine kendisinden bir kötülüğü defeder."

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Leys b. Ebî Süleym müdellistir. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٧٢١٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا عَلِيٌّ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " ما مِنْ مُسْلِمٍ يَدْعُو بِدَعْوَةٍ لَيْسَ فِيهَا إِثْمٌ وَلاَ قَطِيعَةُ رَحِمٍ إِلاَّ أَعْطَاهُ اللَّهُ بِهَا إِحْدَى ثَلاَثٍ إِمَّا أَنْ تُعَجَّلَ لَهُ دَعْوَتُهُ وَإِمَّا أَنْ يَدَّخِرَهَا لَهُ فِي الآخِرَةِ وَإِمَّا أَنْ يَصْرِفَ عَنْهُ مِنَ السُّوءِ مِثْلَهَا " . قَالُوا إِذاً نُكْثِرُ. قَالَ " اللَّهُ أَكْثَرُ.

رواه أحمد وأبو يعلى بنحوه والبزار والطبراني في الأوسط ورجال أحمد وأبي يعلى وأحد إسنادي البزار رجاله رجال الصحيح غير علي بن علي الرفاعي وهو ثقة

17210- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Müslüman, günah olan bir şeyi istemedikçe yahut akrabayla ilişkiyi kesmeyi dilemedikçe Allah, dua eden hiçbir Müslümanın isteğini boş çevirmez ve muhakkak şu üç şekilden biriyle duasına karşılık verir. Ya istediğini verir, ya da isteğinin karşılığını âhirete saklar veya istediğinin karşılığı kadar bir kötülüğü kendisinden kaldırır."*

Sahabe: "O zaman biz çok dua ederiz" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'ın ihsanı çok daha fazladır"* buyurdu.

★Ahmed, yakın metinle Ebû Ya'lâ, Bezzâr ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Bezzâr'ın isnâdlarından birinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Sadece Ali b. Ali er-Rifâ'î değildir ki o da güvenilirdir.[2]

١٧٢١١ - حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ الرَّبِيعِ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ عَاصِمٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ ، عَنْ سَلْمَانَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لابْنِ آدَمَ : " يَا ابْنَ آدَمَ ثَلاثٌ : وَاحِدَةٌ لِي ، وَاحِدَةٌ لَكَ ، وَوَاحِدَةٌ بَيْنِي وَبَيْنَكَ ، أَمَّا الَّتِي لِي ، فَتَعْبُدُنِي لا تُشْرِكُ بِي شَيْئًا ، وَأَمَّا الَّتِي لَكَ ، فَمَا عَمِلْتَ مِنْ عَمَلٍ جَزَيْتُكَ بِهِ ، فَإِنْ أَغْفِرْ فَأَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ، وَأَمَّا الَّتِي بَيْنِي وَبَيْنَكَ ، فَمِنْكَ الدُّعَاءُ وَالْمَسْأَلَةُ وَعَلَيَّ الاسْتِجَابَةُ وَالْعَطَاءُ.

---

[1] Ebû Ya'lâ (6134) rivayet etti. Leys, âhir ömründe ezberini karıştırdığından dolayı zayıftır. Ama müdellisler arasında zikredilmemiştir.

[2] Ahmed (3/18), Ebû Ya'lâ (1019), Bezzâr (3143, 3144) ve Hâkim, *Müstedrek*'inde (1/493) rivayet etti. Zehebî hadisin sahih olduğunu söyledi.

رواه البزار عن حميد بن الربيع عن علي بن عاصم وكلاهما ضعيف وقد وثقا وقد تقدم حديث أنس بنحوه في الإيمان في حق الله على العباد

17211- Selmân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Yüce Allah, Âdem oğluna der ki: "Ey Âdem oğlu! Şu üç şeyden birisi benim, birisi senin, birisi de benimle senin arandadır. Benim olan; bana ibadet edip, bana hiçbir şeyi ortak koşmamandır. Senin olana gelince, yaptığın her amelinin karşılığını veririm. Eğer affedersem, zaten ben affeden ve merhametli olanım. Benimle senin aramızda olan ise, dua edip istemek senden, duaya icabet edip istediğini vermek te bana aittir."*

★Bezzâr, Muhammed b. er-Rabî kanalıyla Ali b. Âsım'dan rivayet etti. İkisi de zayıftır. Onları güvenilir bulan da vardır.

İman kitabında, Allah'ın kulları üzerindeki hakkı kısmında Enes'in buna benzer bir rivayeti geçmişti.[1]

١٧٢١٢ – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ ، قَالَ : ذَكَرَ أَبِي ، عَنْ يُوسُفَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى حَيِيٌّ كَرِيمٌ يَسْتَحْيِي مِنْ عَبْدِهِ أَنْ يَرْفَعَ إِلَيْهِ يَدَيْهِ فَيَرُدَّهُمَا صِفْرًا لَيْسَ فِيهِمَا شَيْءٌ.

رواه أبو يعلى والطبراني في الأوسط وفيه يوسف بن محمد بن المنكدر وقد وثق على ضعفه وبقية رجالهما رجال الصحيح

17212- Câbir b. Abdillah, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, Hayiy (utangaç) ve Kerîm (cömert)tir. Elini açıp kendisine dua eden kulun elini boş çevirmekten utanır."*

★ Ebû Ya'lâ rivayet etti. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Yûsuf b. Muhammed b. el-Münkedir zayıf olmasına rağmen güvenilir bulunmuştur. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٧٢١٣ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْبَرَاءِ ، قَالَ : نَا الْمُعَافَى بْنُ سُلَيْمَانَ ، قَالَ : نَا مُوسَى بْنُ أَعْيَنَ ، عَنْ صَالِحِ بْنِ رَاشِدٍ ، عَنْ رَجُلٍ يُكْنَى أَبَا عُبَيْدٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَيَسْتَحْيِي مِنْ ذِي الشَّيْبَةِ الْمُسْلِمِ إِذَا كَانَ مُسَدَّدًا لَزُومًا لِلسُّنَّةِ ، أَنْ يَسْأَلَ اللَّهَ فَلا يُعْطِيَهُ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه صالح بن راشد وثقه ابن حبان وفيه ضعف وبقية رجاله ثقات

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6137) rivayet etti. Bu hadisi Bezzâr'da bulamadım.
[2] Ebû Ya'lâ (1867) rivayet etti.

17213- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Doğrusu şudur ki, sünneti yerine getiren yaşlı dua ettiği zaman, Yüce Allah onun duasına icabet etmemekten utanır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Sâlih b. Râşid'i, İbn Hibbân güvenilir bulmuş, fakat kendisinde zayıflık vardır. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٧٢١٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو ، ثَنَا أَبِي ، ثَنَا زُهَيْرٌ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جُحَادَةَ ، أَنَّ أَبَانَ بْنَ أَبِي عَيَّاشٍ حَدَّثَهُ ، عَنْ أَبِي الصِّدِّيقِ النَّاجِيِّ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ لِلَّهِ عُتَقَاءَ مِنَ النَّارِ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ ، وَلِكُلِّ مُسْلِمٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه أبان بن أبي عياش وهو متروك

17214- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Her gündüz ve gece, Allah'ın cehennemden azad ettiği kişiler vardır. Her Müslümanın, her gündüz ve gece kabul edilen bir duası vardır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravi Ebân b. Ebî Ayyâş metrûktur.

١٧٢١٥ - وعن جابر قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ : " إِنَّ لِلَّهِ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ عُتَقَاءَ مِنَ النَّارِ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ، وَإِنَّ لِكُلِّ مُسْلِمٍ دَعْوَةً يَدْعُو بِهَا فَيُسْتَجَابُ لَهُ " .

قلت : رواه ابن ماجة باختصار الدعوة رواه البزار ورجاله ثقات

17215- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ramazan ayının her gündüz ve gecesinde, Allah'ın cehennemden azad ettiği kişiler vardır. Her Müslümanın, dua ettiğinde kabul edilen bir duası vardır."*

İbn Mâce, sadece dua kısmını kısa metinle nakletti.

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [2]

١٧٢١٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ مُوسَى الْمَرْوَزِيُّ ، ثَنَا مَحْمُودُ بْنُ الْعَبَّاسِ ، صَاحِبُ ابْنِ الْمُبَارَكِ ، ثَنَا هُشَيْمٌ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَلْقَمَةَ ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ أُعْطِيَ أَرْبَعًا أُعْطِيَ أَرْبَعًا وَتَفْسِيرُ ذَلِكَ فِي كِتَابِ اللَّهِ ، مَنْ أُعْطِيَ الذِّكْرَ

[1] Ebû Ya'lâ, zayıf bir isnâdla Enes'ten nakletti.

[2] Bezzâr (3142) rivayet etti ve şöyle dedi: "Ebû İshâk'ın bu hadisini destekleyen kimseyi bilmiyoruz. Bu hadisi, Ebû Muâviye ve Ebû Bekr b. Ayyâş; A'meş kanalıyla Ebû Sâlih'ten, o da Ebû Hureyre'den merfu olarak rivayet ettiler. Ahmed'in *Müsned*'ine (7443) bakınız.

ذَكَرَهُ اللَّهُ ، لأَنَّ اللَّهَ يَقُولُ : ﴿فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ﴾ ، وَمَنْ أُعْطِيَ الدُّعَاءَ أُعْطِيَ الإِجَابَةَ ، لأَنَّ اللَّهَ يَقُولُ : ﴿ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾ ، وَمَنْ أُعْطِيَ الشُّكْرَ أُعْطِيَ الزِّيَادَةَ ، لأَنَّ اللَّهَ يَقُولُ : ﴿لَئِنْ شَكَرْتُمْ لأَزِيدَنَّكُمْ﴾ ، وَمَنْ أُعْطِيَ الاسْتِغْفَارَ أُعْطِيَ الْمَغْفِرَةَ ، لأَنَّ اللَّهَ يَقُولُ : ﴿اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا﴾.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه محمود بن العباس وهو ضعيف

17216- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kime dört şey verilirse, o kişiye dört şey daha verilir. Bunun açıklaması Kur'ân'da vardır. Kime, zikir (Allah'ı zikretmek kendisine nasip olursa) verilirse, Allah ta onu anar. Çünkü Allah şöyle buyurur:* **"Öyleyse Beni zikredin ki, Ben de sizi anayım."** (Bakara Sur. 152) *Kime dua verilirse, ona icabet te verilir. Çünkü Allah şöyle buyurur:* **"Bana dua edin ki duanıza icabet edeyim."** (Ğâfir Sur. 60) *Kime, şükür verilirse, ona şükrettiği şey arttırılır. Çünkü Allah şöyle buyurur:* **"Eğer şükrederseniz, elbette size (nimetimi) artıracağım."** (İbrâhîm Sur. 7) *Kime istiğfar verilirse, o kişiye mağfiret te verilir. Çünkü Allah şöyle buyurur:* **"Rabbinizden mağfiret dileyin; çünkü O çok bağışlayıcıdır."** (Nûh Sur. 10)

★Taberânî *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Mahmûd b. el-Abbâs zayıftır.[1]

١٧٢١٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال : ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَكَمِ بْنِ أَبِي زِيَادٍ الْقَطَوَانِيُّ ، قال : نا مَنْصُورُ بْنُ صُقَيْرٍ ، قال : نا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ حُمَيْدٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ لِرَجُلٍ مِنَ الْعَرَبِ : " إِذَا نَزَلَتْ بِكُمْ رَغْبَةٌ أَوْ رَهْبَةٌ ، إِلَى مَنْ تَفْزَعُونَ ؟ " قَالُوا :

---

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (1022) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi A'meş'ten sadece Huşeym rivayet etmiştir. Bu hadisi rivayette Mahmûd b. el-Abbâs tek kalmıştır." Bilgisi olmayan bazı kişiler: "Dua ediyoruz ama duamıza icabet edilmiyor" diyerek fitneye düşmüşlerdir. Bu hadis, onların bu sözüne cevaptır. Çünkü Allah: **"Bana dua edin ki duanıza icabet edeyim."** (Mü'min Sur. 60) buyurmaktadır. **"Yine, kulların sana Beni sorarlarsa, bilsinler ki Ben, şüphesiz onlara yakınım. Benden isteyenin, dua ettiğinde duasını kabul ederim."** (Bakara Sur. 186) buyurmaktadır. Bunun mânâsını da sadece ilim ve marifet sahipleri bilir. Bunun açıklamasını Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yapmıştır. Ebû Saîd el-Hudrî ve sahabeden bazıları şöyle rivayet ederler: *"Allah'a dua eden hiçbir Müslüman yoktur ki; şu üç şekilden biriyle duasına icabet edilmesin. Ya duasına dünyadayken karşılık verilir, ya da sevabını âhirette vermek üzere kendisi için saklanır veya istediğinin karşılığı kadar bir kötülük kendisinden kaldırılır."* Ebû Saîd'in hadisinin ise ravi zinciri şöyledir: Ebu'z-Zür'a ed-Dimeşkî —Muhammed b. Bekkâr b. Bilâl —Saîd b. Beşîr —Katâde —Ebu'l-Mütevekkil en-Nâcî —Ebû Saîd.

إِلَى اللَّهِ ، قَالَ : " فَإِذَا أَجَابَكُمْ ، فَإِلَى مَنْ تَعُودُونَ ؟ " قَالُوا : إِلَى مَا تَعْلَمُ ، قَالَ : " تَعْلَمُونَ وَلا تَعْمَلُونَ ، وَتَعْمَلُونَ ، وَلا تَعْلَمُونَ ثَلاثًا .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه منصور بن صقير وهو ضعيف وبقية رجاله ثقات

17217- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Bedevilerden bir kişiye hitaben şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bir şey istediğinizde veya bir şeyden korktuğunuzda kime sığınırsınız?"* Bedeviler: "Allah'a sığınırız" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizin duanızı kabul ettikten sonra tekrar kime dönersiniz?"* diye sordu. Bedeviler: "Bildiğine döneriz" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Biliyorsunuz, ama bildiğinizle amel etmiyorsunuz. Biliyorsunuz, ama bildiğinizle amel etmiyorsunuz. Biliyorsunuz, ama bildiğinizle amel etmiyorsunuz."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Mansûr b. Sukayr zayıftır. Diğer ravileri güvenilirdir.

بَابٌ فِيْ قُدْرَةِ اللّهِ تَعَالَىْ وَاحْتِيَاجِ الْعَبْدَ إِلَيْهِ فِيْ كُلِّ شَيْءٍ

Allah'ın Kudreti ve Kişinin Her Şeyi Allah'tan İstemesi

١٧٢١٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ الرَّحِيمِ الدِّيباجِيُّ، ثنا حَمَّادُ بن بَحْرٍ التُّسْتَرِيُّ، ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بن هَارُونَ بن عَنْتَرَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَمْرِو بن مُرَّةَ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ، عَنْ أَبِي مُوسَى الأَشْعَرِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ: يَا عِبَادِي، كُلُّكُمْ ضَالٌّ إِلا مَنْ هَدَيْتُ، وَضَعِيفٌ إِلا مَنْ قَوَّيْتُ، وَفَقِيرٌ إِلا مَنْ أَغْنَيْتُ، فَسَلُونِي أُعْطِكُمْ، فَلَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ، وَإِنْسَكُمْ وَجِنَّكُمْ، وَحَيَّكُمْ وَمَيِّتَكُمْ، وَرَطْبَكُمْ وَيَابِسَكُمُ اجْتَمَعُوا عَلَى قَلْبِ أَتْقَى عَبْدٍ مِنْ عِبَادِي، مَا زَادُوا فِي مُلْكِي جَنَاحَ بَعُوضَةٍ، وَلَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ، وَحَيَّكُمْ وَمَيِّتَكُمْ، وَرَطْبَكُمْ وَيَابِسَكُمُ اجْتَمَعُوا عَلَى قَلْبِ أَفْجَرِ عَبْدٍ مِنْ عِبَادِي هُوَ لِي، مَا نَقَصُوا مِنْ مُلْكِي جَنَاحَ بَعُوضَةٍ، ذَلِكَ بِأَنِّي وَاجِدٌ، عَذَابِي كَلامٌ، وَرَحْمَتِي كَلامٌ، فَمَنْ أَيْقَنَ بِقُدْرَتِي عَلَى الْمَغْفِرَةِ فَلَمْ يَتَعَاظَمْ فِي نَفْسِي أَنْ أَغْفِرَ لَهُ ذُنُوبَهُ، وَلَوْ كَثُرَتْ.

رواه الطبراني في الأوسط والكبير وفيه عبد الملك بن هارون بن عنترة وهو مجمع على ضعفه

17218- Ebû Mûsâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah şöyle buyurur: "Ey kullarım! Hidayete erdirdiklerim hariç, hepiniz dalâlettesiniz. Kuvvet verdiğim hariç hepiniz zayıfsınız. Zengin kıldıklarım hariç hepiniz fakirsiniz. Benden isteyiniz, size istediğinizi vereyim. Sizin, ilkiniz, sonunuz, insiniz, cininiz, yaşayanınız*

ölünüz ve yaşınız, kurunuzun hepsi bir araya gelip kullarımdan en takvalısı gibi olsa, bu benim mülkümü bir sivrisinek kanadı kadar arttırmaz.

Sizin, ilkiniz, sonunuz, cininiz, insiniz, yaşayanınız ölünüz ve yaşınız, kurunuzun hepsi bir araya gelip bana isyan eden en günahkâr kul gibi olsa, bu benim mülkümden bir sivrisinek kanadı kadar bir şey eksiltmez. Ben Bir'im, istediğime azap çektiririm istediğime merhamet ederim. Kim, mağfiret etmeye gücümün yettiğine inanırsa, günahları çok olsa bile onun günahlarını bağışlamam bana zor gelmez."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Abdulmelik b. Hârûn b. Antere'nin zayıflığı konusunda icma vardır.

بَابُ مَنْ سَأَلَ اللّٰهَ خَيْرًا فَلَا يَصْرِفُهُ عَنْ غَيْرِهِ

Kim Allah'tan Hayır Dilerse, Allah Onu Başkasına Muhtaç Etmez

١٧٢١٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ وَعَفَّانُ قَالاَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَجُلاً جَاءَ فَقَالَ اللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِمُحَمَّدٍ وَلاَ تُشْرِكْ فِي رَحْمَتِكَ إِيَّانَا أَحَداً. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَنْ قَائِلُهَا " . فَقَالَ الرَّجُلُ أَنَا. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " لَقَدْ حَجَبْتَهَنَّ عَنْ نَاسٍ كَثِيرٍ.

رواه أحمد والطبراني بنحوه وإسنادهما حسن

17219- Abdullah b. Amr bildiriyor: Bir adam gelip: "Allahım! Bana ve Muhammed'e mağfiret et. Merhametine bizden başkasını katma" diye dua etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'ın mağfiretini birçok kişiden esirgedin"* buyurdu.

★Ahmed ve yakın bir metinle Taberânî rivayette bulundu. İkisinin de senedi hasendir.[1]

بَابُ سُؤَالِ الْعَبْدِ حَوَائِجِهِ كُلِّهَا وَالْإِكْثَارِ مِنَ السُّؤَالِ

Kulun Bütün İhtiyaçlarını Allah'tan Devamlı Bir Şekilde İstemesi

١٧٢٢٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ كَرَامَةَ ، قَالَ : نا عُبَيْدُ اللّٰهِ بْنُ مُوسَى ، قَالَ : نا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا تَمَنَّى أَحَدُكُمْ فَلْيُكْثِرْ ، فَإِنَّمَا يَسْأَلُ رَبَّهُ عَزَّ وَجَلَّ.

[1] Ahmed (6590) ve İbn Hibbân, *Sahîh*'inde (986) sahih isnâdla rivayet etti.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح

17220- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Biriniz, (Allah'tan) bir şey istediğinde onu çok (yani devamlı) istesin. Çünkü o kişi Rabbinden istiyor."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٧٢٢١ – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْغَيْلَانِيُّ ، نَا سَيَّارُ بْنُ حَاتِمٍ ، نَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لِيَسْأَلْ أَحَدُكُمْ رَبَّهُ حَاجَتَهُ ، أَوْ حَوَائِجَهُ كُلَّهَا حَتَّى يَسْأَلَهُ شِسْعَهُ إِذَا انْقَطَعَ ، وَحَتَّى يَسْأَلَهُ الْمِلْحَ .

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير سيار بن حاتم وهو ثقة

17221- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kişi, bütün ihtiyacını –veya– ihtiyaçlarını, Rabbinden istesin. Hatta ayakkabısının bağını ve hatta ihtiyacı olan tuzu bile Allah'tan istesin."*

Tirmizî, bu hadisi *"Tuzu bile istesin"* kısmı hariç rivayet etmiştir.

★Bezzâr rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Seyyâr b. Hâtim dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٢٢٢ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ ، حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمِ بْنِ أَبِي الْوَضَّاحِ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : " سَلُوا اللَّهَ كُلَّ شَيْءٍ حَتَّى الشِّسْعَ ، فَإِنَّ اللَّهَ إِنْ لَمْ يُيَسِّرْهُ لَمْ يَتَيَسَّرْ.

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح غير محمد بن عبيد الله بن المنادى وهو ثقة

17222- Hz. Âişe dedi ki: "Her şeyi Allah'tan isteyiniz. Hatta ayakkabınızın bağını bile. Çünkü Allah bir şeyi kolaylaştırmazsa, o iş kolaylaşmaz."

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Muhammed b. Abdillah b. Numeyr dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

---

[1] İbn Hibbân, *Sahîh*'inde (889) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3135) rivayet etti. Seyyâr, aklî melekeleri yerinde olan biri değildir. Dürüsttür, ancak rivayetlerinde yanılan biridir. Bu da güvenilirlerden sayılmasına ters düşmektedir. İbn Hibbân'ın *Sahîh*'inde (866, 895) bu hadisi destekleyen rivayetler vardır *S. ed-Daîfe*'ye (1362) bakınız.

[3] Ebû Ya'lâ (4560) rivayet etti. Ravilerin hepsi güvenilirdir ve Müslim'in ravileridir. *S. ed-Daîfe*'ye (1363) bakınız.

بَابُ إِعَادَةِ الدُّعَاءِ

Duayı Tekrarlamak

١٧٢٢٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ أَبَانٍ ، قَالَ : نا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ ، عَنْ زَائِدَةَ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : " كَانَ أَحَبُّ الدُّعَاءِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَدْعُوَ ثَلاثًا .

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات إلا أن أبا عبيدة لم يسمع من أبيه

17223- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) en sevdiği dua şekli, duayı üç defa tekrar etmekti."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Fakat Ebû Ubeyde, babasından dinlememiştir.[1]

بَابُ مَا يُؤَخِّرُ عَنِ الْعَبْدِ

Duanın Kabulunun Geciktirilmesi

١٧٢٢٤ - حَدَّثَنَا مُوسَى ، نا مُحَمَّدُ بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : نا سُوَيْدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، قَالَ : نا إِسْحَاقُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي فَرْوَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " إِنَّ الْعَبْدَ يَدْعُو اللَّهَ وَهُوَ يُحِبُّهُ ، فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : يَا جِبْرِيلُ اقْضِ لِعَبْدِي هَذَا حَاجَتَهُ ، وَأَخِّرْهَا ، فَإِنِّي أُحِبُّ أَلا أَزَالَ أَسْمَعُ صَوْتَهُ ، وَإِنَّ الْعَبْدَ لَيَدْعُو اللَّهَ وَهُوَ يَبْغَضُهُ ، فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : يَا جِبْرِيلُ ، اقْضِ لِعَبْدِي هَذَا حَاجَتَهُ ، وَعَجِّلْهَا ، فَإِنِّي أَكْرَهُ أَنْ أَسْمَعَ صَوْتَهُ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه إسحاق بن عبد الله بن أبي فروة وهو متروك

17224- Câbir b. Abdillah, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah'ın sevdiği bir kul dua ettiği zaman, Allah: «Ey Cibril! Kulumun ihtiyacını gider, ama geciktir. Çünkü ben onun sesini duymayı seviyorum« der. Allah'ın sevmediği bir kul dua ettiği zaman ise: «Ey Cibril! Bu kulumun ihtiyacını hemen gider; çünkü ben bunun sesini duymayı istemiyorum» buyurur."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (599) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis, Ebû İshâk kanalıyla Ebû Ubeyde'den sadece Zâide rivayet etmiştir. Hüseyn b. Ali bunda tek kalmıştır. Ebû İshâk'ın öğrencileri, bu hadisi Ebû İshâk kanalıyla Urve b. Amra'dan, o da Abdullah b. Mes'ûd'dan rivayet ettiler.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İshâk b. Abdillah b. Ebî Ferve metrûktur.

١٧٢٢٥ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بن عَلِيٍّ الْفَسَوِيُّ، حَدَّثَنَا خَلَفُ بن عَبْدِ الْحَمِيدِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْغَفُورِ، عَنْ أَبِي هَاشِمٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: إِنَّ الرَّجُلَ لَيَطْلُبُ الْحَاجَةَ فَيَزْوِيهَا اللَّهُ عَنْهُ، لِمَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ، فَيَتَّهِمُ النَّاسَ ظَالِمًا لَهُمْ، فَيَقُولُ: مَنْ سَمِعَنِي.

رواه الطبراني وفيه عبد الغفور أبو الصباح وهو متروك

17225- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kişi Allah'tan bir şey ister, Allah o hacetinin verilmemesinin kendisi için daha hayırlı olacağını bildiği için o hacetini vermez; o kişi bundan dolayı insanlara zulmederek onları itham edip: «Kim benim duamı işitti?» diye söylenir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebu's-Sabâh Abdulğafûr metrûktur.[1]

بَاب فِيمَا يَتَمَنَّاهُ الْعَبْدُ

Kulun Temennisi

١٧٢٢٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنِي أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِذَا تَمَنَّى أَحَدُكُمْ فَلْيَنْظُرْ مَا يَتَمَنَّى فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي مَا يُكْتَبُ لَهُ مِنْ أُمْنِيَّتِهِ.

رواه أحمد وأبو يعلى وإسناد أحمد رجاله رجال الصحيح.

17226- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sizden birisi, bir şey temenni ettiği zaman, ne temenni ettiğine baksın. Çünkü temennisinden dolayı kendisine ne yazılacağını bilemez."*

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (12011) rivayet etti. Abdulğafûr hakkında İbn Hibbân: "Güvenilir olanların adına uydurma hadis dayandırır. Hadisleri sadece dikkat çekmek için yazılır."

[2] Ahmed (2/357,387) ve Ebû Ya'lâ (5907) rivayet etti. Tirmizî (3605) ise yakın metinle rivayette bulundu. Ravilerden Amr b. Ebî Seleme'nin hadisleri hasendir. Kendisi dürüsttür; ama hata eden biridir.

بَابٌ فِيمَنْ لَا يَرُدُّ دُعَاؤُهُمْ مِنْ مَظْلُومٍ وَغَائِبٍ وَغَيْرِ ذَلِكَ

Mazlum, Gâib ve Diğer Duası Reddedilmeyenler

١٧٢٢٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا خَلَفٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مَعْشَرٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " دَعْوَةُ الْمَظْلُومِ مُسْتَجَابَةٌ وَإِنْ كَانَ فَاجِراً فَفُجُورُهُ عَلَى نَفْسِهِ.

قلت : له عند أبي داود وغيره في دعوة المظلوم غير هذا رواه أحمد والبزار بنحوه وإسناده حسن

17227- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Mazlumun duası, günahkar olsa bile kabul edilir. Çünkü onun günahının zararı kendinedir."*

Ebû Dâvûd ve başkalarında mazlumun duasıyla ilgili bundan başka rivayetler yer almıştır.

★Ahmed rivayet etti. Bezzâr da buna benzer bir rivayette bulundu. Senedi hasendir.[1]

١٧٢٢٨ - وعن أبي هريرة عَنِ النَّبِيِّ قَالَ : ثَلاثٌ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ أَنْ لا يَرُدَّ لَهُمْ دَعْوَةً ؛ الصَّائِمُ حَتَّى يُفْطِرَ، وَالْمَظْلُومُ حَتَّى يَنْتَصِرَ، وَالْمُسَافِرُ حَتَّى يَرْجِعَ ".

رواه الترمذي باختصار المسافر وبغير هذا السياق رواه البزار

17228- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, şu üç kişinin duasını kesinlikle reddetmez: İftar edene kadar oruçlunun, hakkını alana kadar mazlumun ve memleketine dönene kadar misafirin."*

★Tirmizî, hadisin misafirle ilgili bölümünü başka bir anlatımla rivayet etti. Bu hadisi Bezzâr rivayet etti.[2]

١٧٢٢٩ - وفي رواية عنده : " ثَلاثٌ لا يُرَدُّ لَهُم دُعاؤُهم : الذاكر لله " . فذكر نحوه

وفي إسناد الرواية الثانية إسحاق بن زكريا الأيلي شيخ البزار و لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح

17229- Bir rivayette ise ibare şöyledir: *"Şu üç kişinin duası reddedilmez. Allah'ı zikreden..."* —Devamla önceki hadise benzer şekilde rivayet etti.—

★ İkinci rivayetin senedinde, Bezzâr'ın hocası İshâk b. Zekeriyyâ el-Eylî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

---

[1] Ahmed (2/367), Bezzâr (??) ve Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1204) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3139) rivayet etti. Ravilerden İbrâhim b. Haysem b. İrâk metruktur.

١٧٢٣٠ - حدثنا إِسْحَاقُ بن إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ، عَنْ مَعْمَرٍ، عَنْ يَحْيَى بن أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ زَيْدِ بن سَلامٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن زَيْدٍ الأَزْرَقِ، عَنْ عُقْبَةَ بن عَامِرٍ الْجُهَنِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " غَيْرَتَانِ إِحْدَاهُمَا يُحِبُّهَا اللَّهُ وَالأُخْرَى يُبْغِضُهَا اللَّهُ، وَمَخِيلَتَانِ إِحْدَاهُمَا يُحِبُّهَا اللَّهُ وَالأُخْرَى يُبْغِضُهَا اللَّهُ، وَالْمَخِيلَةُ إِذَا تَصَدَّقَ الرَّجُلُ يُحِبُّهَا اللَّهُ، وَالْمَخِيلَةُ فِي الْكِبْرِ يُبْغِضُهَا اللَّهُ. وَقَالَ: " ثَلاثٌ يُسْتَجَابُ دَعْوَتُهُمْ: الْوَالِدُ، وَالْمُسَافِرُ، وَالْمَظْلُومُ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير عبد الله بن زيد الأزرق وهو ثقة.

17230- Ukbe b. Âmir el-Cuhenî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, şu iki kıskançlıktan birini sever, diğerini ise sevmez. Allah'ın sevdiği kıskançlık, şüphe ve kötülük alâmetleri bulunan hususlardaki kıskançlıktır. Sevmediği kıskançlık ise, şüphe ve kötülük alâmetleri olmayan yerdeki kıskançlıktır.*

Aynı şekilde, Allah'ın, birinden hoşlandığı diğerinden hoşlanmadığı iki çeşit gurur vardır. Allah'ın sevdiği gurur, kişinin sadaka verirken (kendine güveninden dolayı) duyduğu gururdur. Hoşlanmadığı gurur ise kibirlenerek gururlanmaktır."

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devamla şöyle buyurdu: *"Üç kısım insanın duası kabul edilir: Babanın duası, misafirin duası ve mazlumun duası."*

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Abdullah b. Zeyd el-Ezrak dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٢٣١ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْغَفَّارِ بن عَبْدِ اللَّهِ الْمَوْصِلِيُّ، حَدَّثَنَا الْمُعَافَى بن عِمْرَانَ. ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْمُنْذِرِ الْحِزَامِيُّ، حَدَّثَنَا مَعْنُ بن عِيسَى، قالا: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن أَبِي بَكْرٍ الْمُلَيْكِيُّ، عَنِ ابن أَبِي مُلَيْكَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: دعوتانِ لَيْسَ بَيْنَهُمَا وَبَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ: دَعْوَةُ الْمَظْلُومِ، وَدَعْوَةُ الْمَرْءِ لأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ.

رواه الطبراني وفيه عبد الرحمن بن أبي بكر المليكي وهو ضعيف.

---

[1] Bezzâr (3140) rivayet etti. Ravilerden Şerîk b. Ebî Şemr zayıftır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (17/ 340-341) ve Ahmed (4/154) rivayet etti. Daha önce geçen 7734. hadise bakınız.

17231- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Mazlumun duası ve kişinin kardeşi için gıyabında yaptığı dua ile Allah arasında (kabulüne engel) perde yoktur."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdurrahman b. Ebî Bekr el-Muleykî zayıftır.[1]

١٧٢٣٢ - حَدَّثَنَا حَفْصُ بن عُمَرَ الرَّقِّيُّ ، وَمُحَمَّدُ بن الْعَبَّاسِ الْمُؤَدِّبُ الْبَغْدَادِيُّ ، قَالا : حَدَّثَنَا سَعْدُ بن عَبْدِ الْحَمِيدِ بن جَعْفَرٍ الأَنْصَارِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن مُحَمَّدِ بن عِمْرَانَ بن إِبْرَاهِيمَ بن مُحَمَّدِ بن طَلْحَةَ بن عُبَيْدِ اللَّهِ رَحِمَهُ اللَّهُ ، حَدَّثَنِي خُزَيْمَةُ بن مُحَمَّدِ بن عُمَارَةَ بن خُزَيْمَةَ بن ثَابِتٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ خُزَيْمَةَ بن ثَابِتٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اتَّقُوا دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّهَا تُحْمَلُ عَلَى الْغَمَامِ ، يَقُولُ اللَّهُ جَلَّ جَلالُهُ : وَعِزَّتِي وَجَلالِي لأَنْصُرَنَّكَ وَلَوْ بَعْدَ حِينٍ.

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفه .

17232- Huzeyme b. Sâbit, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Mazlumun duasından sakınınız. Çünkü onun duası, bulutların üzerinde taşınır ve Allah: «İzzetime ve Celâlime yemin olsun ki; bir müddet sonra olsa da sana yardım edeceğim» buyurur."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[2]

١٧٢٣٢ - حَدَّثَنَا حَفْصُ بن عُمَرَ الرَّقِّيُّ ، وَمُحَمَّدُ بن الْعَبَّاسِ الْمُؤَدِّبُ الْبَغْدَادِيُّ ، قَالا : حَدَّثَنَا سَعْدُ بن عَبْدِ الْحَمِيدِ بن جَعْفَرٍ الأَنْصَارِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن مُحَمَّدِ بن عِمْرَانَ بن إِبْرَاهِيمَ بن مُحَمَّدِ بن طَلْحَةَ بن عُبَيْدِ اللَّهِ رَحِمَهُ اللَّهُ ، حَدَّثَنِي خُزَيْمَةُ بن مُحَمَّدِ بن عُمَارَةَ بن خُزَيْمَةَ بن ثَابِتٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ خُزَيْمَةَ بن ثَابِتٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اتَّقُوا دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّهَا تُحْمَلُ عَلَى الْغَمَامِ ، يَقُولُ اللَّهُ جَلَّ جَلالُهُ : وَعِزَّتِي وَجَلالِي لأَنْصُرَنَّكَ وَلَوْ بَعْدَ حِينٍ.

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفه .

17233- İbn Abbâs bildiriyor: Ben, Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) tavaf ederken, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bir adamın: "Allahım! Falan oğlu falana mağfiret et" dediğini duydu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu nedir?"* deyince, adam: "Bir kişi, kendisine dua etmemi istedi" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Arkadaşın affedildi"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Hâris b. İmrân el-Câferî zayıftır.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (11234) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3718) rivayet etti.

بَابُ دُعَاءِ الْمَرْءِ لِأَخِيْهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ

Kişinin Kardeşine Gıyabında Dua Etmesi

١٧٢٣٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَرْزُوقٍ ، قَالَ شَيْبَانُ : قَالَ : أَخْبَرَنِي خَالِدُ بْنُ جَمِيلٍ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللّهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : دُعَاءُ الأَخِ لأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ لا يُرَدُّ.

رواه البزار.

17234- İmrân b. Husayn, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kişinin kardeşine gıyabında yaptığı dua reddedilmez."*

★Bezzâr rivayet etti. [2]

١٧٢٣٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ إِسْحَاقَ قَالَ أَخْبَرَنِي يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو عَبْدِ اللّهِ الأَسَدِىُّ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللّهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " اتَّقُوا دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ وَإِنْ كَانَ كَافِراً فَإِنَّهُ لَيْسَ دُونَهَا حِجَابٌ. وَقَالَ رَسُولُ اللّهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " دَعْ مَا يَرِيبُكَ إِلَى مَا لاَ يَرِيبُكَ.

رواه أحمد وأبو عبد الله الأسدي لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح

17235- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Mazlum kâfir olsa bile duasıyla Allah arasında (kabulüne engel) bir perde yoktur."*

Yine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Seni şüpheye düşüren şeyi, seni şüpheye düşürmeyen şeye bedel olarak terk et"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. Ebû Abdullah el-Esedî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (12299) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3170) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, İmrân'dan rivayetini sadece bu kanalla biliyoruz." Hâlid b. Humeyd el-Basrî hakkında bilgi yoktur. Bunu destekleyen rivayet için *S. es-Sahîha*'ya (1339) bakınız.

[3] Ahmed (3/153) rivayet etti. Ebû Abdullah el-Esedî'yi, İbn Ebî Hâtim, *el-Cerh ve't-ta'dîl*'inde (9/406) zikretti ve onun Abdurrahman b. İsâ olduğunu söyledi.

١٧٢٣٦ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الرَّاسِيُّ ، كَانَ مِنْ أَهْلِ رَأْسِ الْعَيْنِ ، ثنا مُؤَمَّلٌ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِذَا دَعَا الْمَرْءُ لأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ قَالَتِ الْمَلائِكَةُ : آمِينَ وَلَكَ بِمِثْلِهِ.

رواه البزار ورجاله ثقات .

17236- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kişi, kardeşine gıyabında dua ettiği zaman, melekler: «Ona yaptığın duanın aynısını Allah sana da versin» derler."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

١٧٢٣٧ - حَدَّثَنَا رَجَاءُ بْنُ مُحَمَّدٍ السَّقَطِيُّ، ثنا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَبْدِ الْوَارِثِ، ثنا أَبِي، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَفَعَ رَأْسَهُ، بَعْدَمَا سَلَّمَ، وَهُوَ مُسْتَقْبِلُ الْقِبْلَةِ، فَقَالَ: " اللَّهُمَّ خَلِّصْ سَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ وَعَيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ، وَالْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ، وَسَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ، وَضَعَفَةَ الْمُسْلِمِينَ، الَّذِينَ لا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً، وَلا يَهْتَدُونَ سَبِيلا

رواه البزار وفيه علي بن زيد وفيه خلاف وبقية رجاله ثقات

17237- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) selam verdikten sonra kıbleye dönük bir şekilde başını kaldırarak şöyle dedi: *"Allahım! Seleme b. Hişâm'ı, Ayyâş b. Ebî Rabî'a'yı, Velîd b. el-Velîd'i ve çaresiz kalıp (Medine'ye hicret için) yol bulamayan Müslümanların zayıflarını kurtar."*

Sahîh'te, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bunu kunutta söylediği rivayet edilir.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Ali b. Zeyd hakkında ihtilaf vardır. Diğer ravileri güvenilirdir.

بَابُ دُعَاءِ الْمَرْءِ لِنَفْسِهِ

Kişinin Kendisi İçin Duası

١٧٢٣٨ - حَدَّثَنَا أَبُو الْجَارُودِ مَسْعُودُ بن مُحَمَّدٍ الرَّمْلِيُّ ، حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بن هَارُونَ الصُّوفِيُّ ، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ زُهْرَةَ بن مَعْبَدٍ ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيِّ ، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا دَعَا بَدَأَ بِنَفْسِهِ .

---

[1] Bezzâr (3171) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi Hammâd b. Seleme'den sadece Muemmel'in rivayet ettiğini bilyoruz. Muemmel, İbn İsmâîl'dir. Dürüsttür, ama ezberi kötüdür."

رواه الطبراني وإسناده حسن

17238- Ebû Eyyûb bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dua ederken kendinden başlardı."

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٧٢٣٩ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ شَبَّةَ، ثنا مُوسَى، يَعْنِي: ابْنَ إِسْمَاعِيلَ، ثنا مُبَارَكُ بْنُ حَسَّانٍ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، أَيُّ الدُّعَاءِ أَفْضَلُ ؟ قَالَ : " دُعَاءُ الْمَرْءِ لِنَفْسِهِ.

رواه البزار بإسنادين وأحدهما جيد

17239- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Hangi dua daha faziletlidir?" diye sorduğumda, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kişinin kendisi için yaptığı duadır"* buyurdu.

★Bezzâr iki isnâdla rivayet etti. Birisi ceyyiddir.[2]

بَابٌ دُعَاءِ الْوَلَدِ لِوَالِدِهِ

Oğlunun Babasına Duası

١٧٢٤٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ بْنُ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ عَبْدِ الْوَارِثِ، حَدَّثَنِي أَبِي، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ عَاصِمٍ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عن أبي هريرة عَنِ النَّبِيِّ قَالَ : " إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَيَرْفَعُ لِلرَّجُلِ الدَّرَجَةَ فَيَقُولُ : أَنَّى لِي هَذِهِ؟ فَيَقُولُ : بِدُعَاءِ وَلَدِكَ لَكَ " .

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير عاصم بن بهدلة وهو حسن الحديث وله طرق في التوبة في استغفار الولد لوالده

17240- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, kişinin derecesini yükseltir. Kişi: «Hangi sebeple derecem yükseltildi?» diye sorar. Allah: «Oğlunun sana olan duası sebebiyle» buyurur."*

★Bezzâr rivayet etti. Âsım b. Behdele dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onun da hadisleri hasendir.

Tövbe kitabında, çocuğun babasının bağışlanmasını dilemesi bölümünde başka yollarla nakledilmiştir.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4081) rivayet etti.
[2] Bezzâr (3173, 3174) rivayet etti.

بَابُ دُعَاءِ الْمَرْءِ لِأَخِيْهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ

Kişinin (Din) Kardeşi İçin Habersiz Dua Etmesi

Önceki bölümde konuyla ilgili hadisler geçti.

بَابُ السُّؤَالِ بِوَجْهِ اللّٰهِ الْكَرِيْمِ

Allah Rızası İçin Birşey İstemek

١٧٢٤١ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ بْنِ صَالِحٍ ، ثنا أَصْبَغُ بْنُ الْفَرَجِ ح وَحَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مِقْلاصٍ ، ثنا أَبِي ، قَالا : ثنا ابْنُ وَهْبٍ ، حَدَّثَنِي عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ عَيَّاشِ بْنِ عَبَّاسٍ الْقِتْبَانِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ أَبَا بُرْدَةَ بْنَ أَبِي مُوسَى ، حَدَّثَ يَزِيدَ بْنِ الْمُهَلَّبِ ، أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ ، أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَلْعُونٌ مَنْ سَأَلَ بِوَجْهِ اللّٰهِ . ، وَمَلْعُونٌ مَنْ سُئِلَ بِوَجْهِ اللّٰهِ . ، ثُمَّ مَنَعَ سَائِلَهُ مَا لَمْ يَسْأَلْ هُجْرًا.

رواه الطبراني عن شيخه يحيى بن عثمان بن صالح وهو ثقة وفيه ضعف وبقية رجاله رجال الصحيح قلت : وقد تقدم حديث في فضل الخضر عليه السلام وشيء في الصدقة في كتاب الزكاة

17241- Ebû Mûsa el-Eş'arî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah'ın rızası için (diyerek insanlardan) bir şey dilenen mel'undur. Kötü maksat olmadığı müddetçe, kendisinden Allah'ın rızası için bir şey istenip vermeyen kişi de mel'undur."*

★Taberânî, hocası Yahyâ b. Osmân b. Sâlih'ten rivayet etti ki o da güvenilirdir, ancak kendisinde zayıflık vardır. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

Hz. Hızır'ın faziletinde ve Zekat kitabının sadaka bölümünde geçmişti.

بَابُ فِيْمَنْ يَدْعُوَ وَفِيْ يَدِهِ حَجَرٍ

Elinde Taş Olduğu Halde Allah'tan Birşey İstemek

١٧٢٤٢ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ، حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ، عَنْ مَعْنِ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ رَجُلٍ، قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللّٰهِ لِرَجُلٍ: " إِذَا سَأَلْتَ رَبَّكَ الْخَيْرَ فَلا تَسْأَلْ وَبِيَدِكَ حَجَرٌ.

رواه الطبراني و لم يسم الرجل وبقية رجاله رجال الصحيح

17242- Bir adam, Abdullah b. Mes'ûd'un bir kişiye şöyle dediğini nakleder: " Rabbinden iyilik istediğin zaman, elinde taş varken isteme."

[1] Bezzâr (3141) rivayet etti.

★Taberânî rivayet etti ve adamın adını vermedi. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

بَابُ أَوْقَاتِ الْإِجَابَةِ

Duanın Kabul Edildiği Vakitler

١٧٢٤٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الْهَمْدَانِيُّ عَنْ أَبِي الأَحْوَصِ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " إِذَا كَانَ ثُلُثُ اللَّيْلِ الْبَاقِي يَهْبِطُ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا ثُمَّ يَفْتَحُ أَبْوَابَ السَّمَاءِ ثُمَّ يَبْسُطُ يَدَهُ فَيَقُولُ هَلْ مِنْ سَائِلٍ يُعْطَى سُؤْلَهُ وَلاَ يَزَالُ كَذَلِكَ حَتَّى يَسْطَعَ الْفَجْرُ.

رواه أحمد وأبو يعلى ورجالهما رجال الصحيح .

17243- İbn Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Gecenin üçte ikisinden sonra Allah, dünya semasına iner. Sonra gökyüzünün kapıları açılır. Sonra, Allah elini (rahmet kapılarını) açarak şöyle buyurur: «İsteyen yok mu? İsteğini vereyim.» Bu durum tan ağarmasına kadar devam eder."*

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. İkisinin de ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٧٢٤٤ - حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ حَنْبَلِ بْنِ هِلاَلِ بْنِ أَسَدٍ الشَّيْبَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي الْعَاصِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " يُنَادِي مُنَادٍ كُلَّ لَيْلَةٍ لَ مِنْ دَاعٍ فَيُسْتَجَابَ لَهُ هَلْ مِنْ سَائِلٍ فَيُعْطَى هَلْ مِنْ مُسْتَغْفِرٍ فَيُغْفَرَ لَهُ حَتَّى يَنْفَجِرَ الْفَجْرُ.

رواه أحمد والبزار بنحوه غير أنه قال : " إن في الليل ساعةً يُنادِي مُنادٍ " ورواه الطبراني بنحو لفظ أحمد ورجالهما رجال الصحيح غير علي بن زيد وقد وثق وفيه ضعف

17244- Osmân b. Ebi'l-Âs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Her gece bir münâdî şöyle bağırır: «Dua eden yok mu? Duasına icabet edilsin. İsteyen yok mu? İstediği verilsin. İstiğfar eden yok mu? Affedilsin.» Bu durum tan ağarmasına kadar devam eder."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (9207) ve şu ifadelerle Nuaym b. Hammâd, İbnu'l-Mübârek'in *Zühd*'üne zevâid olarak (84) rivayet etti. "Abdullah b. Mes'ûd, bir kişiyi elinde çakıl olduğu halde Allah'tan bir şey istediğini görünce "Rabbinden hayır istediğin zaman, elinde taş varken isteme!" dedi.

[2] Ahmed (3673) ve Ebû Ya'lâ (5319) rivayet etti.

★Ahmed ve şu ibare ile Bezzâr rivayette bulundu: *"Gecede öyle bir saat vardır ki; o saatte bir münâdî bağırır."*

Taberânî de Ahmed'in lafzına benzer bir rivayette bulundu. Ahmed ve Taberânî'nin Ali b. Zeyd dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da zayıf olmasına rağmen güvenilir bulunmuştur.[1]

١٧٢٤٥ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن هَاشِمٍ الْبَغَوِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن سَلامٍ الْجُمَحِيُّ، حَدَّثَنَا دَاوُدُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْعَطَّارُ، عَنْ هِشَامِ بن حَسَّانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بن سِيرِينَ، عَنْ عُثْمَانَ بن أَبِي الْعَاصِ الثَّقَفِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " تُفْتَحُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ نِصْفَ اللَّيْلِ فَيُنَادِي مُنَادٍ: هَلْ مِنْ دَاعٍ فَيُسْتَجَابَ لَهُ؟ هَلْ مِنْ سَائِلٍ فَيُعْطَى؟ هَلْ مِنْ مَكْرُوبٍ فَيُفَرَّجَ عَنْهُ؟ فَلا يَبْقَى مُسْلِمٌ يَدْعُو بِدَعْوَةٍ إِلا اسْتَجَابَ اللَّهُ لَهُ إِلا زَانِيَةٌ تَسْعَى بِفَرْجِهَا أَوْ عَشَّارٌ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

17245- Osmân b. Ebi'l-Âs es-Sekafî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Gece yarısı gökyüzünün kapısı açılır ve bir münâdî şöyle bağırır: "Dua eden yok mu? Duasına icabet edilsin. İsteyen yok mu? İstediği verilsin. Zor durumda olan yok mu? Bulunduğu durumdan kurtarılsın. Dua edip te, Allah'ın duasını kabul etmediği hiçbir Müslüman kalmaz. Sadece zinakâr olan kadın veya (rüşvetçi) vergi memuru hariç."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٢٤٦ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ نَافِعِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ -صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَنْزِلُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا فَيَقُولُ هَلْ مِنْ سَائِلٍ فَأُعْطِيَهُ هَلْ مِنْ مُسْتَغْفِرٍ فَأَغْفِرَ لَهُ حَتَّى يَطْلُعَ الْفَجْرُ.

رواه أحمد والبزار وأبو يعلى ورجالهم رجال الصحيح ورواه الطبراني

17246- Cubeyr b. Mut'im, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah, her gece yeryüzü semasına inip şöyle buyurur: «İsteyen yok mu? İstediğini vereyim. İstiğfar eden yok mu? Mağfiret edeyim.» Bu durum tan ağarmasına kadar devam eder."*

★Ahmed, Bezzâr, Taberânî ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

---

[1] Ahmed (4/22; yakın metinle 4/218), Bezzâr (3155) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8373) rivayet ettiler. *S. ed-Daîfe*'ye (1962) bakınız.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7391) rivayet etti.

[3] Ahmed (4/81), Bezzâr (3152, 3153), Ebû Ya'lâ (7408, 7409) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1566) rivayet ettiler.

١٧٢٤٧ - حَدَّثَنَا عُقْبَةُ بْنُ مُكْرَمٍ ، حَدَّثَنَا يُونُسُ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ . ح وَعَنْ عَمِّهِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَسَارٍ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ ، عَنْ عَلِيٍّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَوْلا أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي ، لأَخَّرْتُ الْعِشَاءَ الآخِرَةَ إِلَى ثُلُثِ اللَّيْلِ ، فَإِنَّهُ إِذَا مَضَى ثُلُثُ اللَّيْلِ الأَوَّلُ ، هَبَطَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا ، فَلَمْ يَزَلْ بِهَا حَتَّى يَطْلُعَ الْفَجْرُ ، يَقُولُ : أَلا تَائِبٌ ؟ أَلا سَائِلٌ يُعْطَى ؟ أَلا دَاعٍ يُجَابُ ؟ أَلا مُذْنِبٌ يَسْتَغْفِرُ فَيُغْفَرُ لَهُ ؟ أَلا سَقِيمٌ يَسْتَشْفِي فَيُشْفَى .

رواه أحمد وأبو يعلى بنحوه وزاد : " ألا تائبٌ " . ورجالهما ثقات . وقد صرح ابن إسحاق بالسماع

17247- Ali b. Ebî Tâlib, Ebû Hureyre'nin hadisine benzer bir rivayette bulundu. Metni şöyledir: *"Eğer ümmetime ağır gelmeyecek olsaydı, her namaz vakti misvak kullanmalarını emreder ve yatsı namazını gecenin ilk üçte birine tehir ederdim. Zira gecenin üçte biri geçince Allah, dünya semasına iner ve tan ağarana kadar bir münadi şöyle bağırır: «İsteyen yok mu? İstediği verilsin. Dua eden yok mu? Duasına icabet edilsin. Hasta olan yok mu? Şifa istesin ve kendisine şifa verilsin. Günahkâr yok mu? İstiğfar etsin de kendisine mağfiret edilsin.»"*

★Ahmed ve *"Tövbe eden yok mu?"* ilavesiyle Ebû Ya'lâ rivayette bulundu.

Ravileri güvenilirdir. İbn İshâk burada duyarak nakilde bulunduğunu ifade etmiştir.[1]

١٧٢٤٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ. وَعَبْدُ الْوَهَّابِ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِى جَعْفَرٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِذَا بَقِيَ ثُلُثُ اللَّيْلِ يَنْزِلُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا فَيَقُولُ مَنْ ذَا الَّذِى يَدْعُونِى فَأَسْتَجِيبَ لَهُ مَنْ ذَا الَّذِى يَسْتَغْفِرُنِى فَأَغْفِرَ لَهُ مَنْ ذَا الَّذِى يَسْتَرْزِقُنِى فَأَرْزُقَهُ مَنْ ذَا الَّذِى يَسْتَكْشِفُ الضُّرَّ فَأَكْشِفَهُ عَنْهُ حَتَّى يَنْفَجِرَ الْفَجْرُ.

قلت : هو في الصحيح باختصار رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

17248- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Gecenin son üçte birinde Allah, dünya semasına iner ve: «Kim bana dua eder? Duasını kabul ederim. Kim bana istiğfar eder? Ona mağfiret ederim. Kim benden rızık ister? Ona rızık veririm. Kim sıkıntısını gidermemi ister? Sıkıntısını gideririm» buyurur. Bu durum tan ağarmasına kadar devam eder."*

---

[1] Ahmed (1/120, 2/509) ve Ebû Ya'lâ (6576) rivayet etti.

Bu hadis *Sahîh*'te kısa metinle yer almıştır.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٧٢٤٩ - وعن أبي هريرة قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " يَنْزِلُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا لِنِصْفِ اللَّيْلِ الآخِرِ أَوْ لِثُلُثِ اللَّيْلِ الآخِرِ فَيَقُولُ مَنْ ذَا الَّذِى يَدْعُونِى فَأَسْتَجِيبَ لَهُ مَنْ ذَا الَّذِى يَسْأَلُنِى فَأُعْطِيَهُ مَنْ ذَا الَّذِى يَسْتَغْفِرُنِى فَأَغْفِرَ لَهُ حَتَّى يَطْلُعَ الْفَجْرُ أَوْ يَنْصَرِفَ الْقَارِئُ مِنْ صَلاَةِ الصُّبْحِ " .

قلت : هو في الصحيح باختصار قوله : " وينصرف القارئ من صلاة الصبح. رواه البزار وفيه عمرو بن خليف وهو ضعيف

17249- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah, gecenin yarısından sonra* —veya üçte birinden sonra— *Dünya semasına iner ve şöyle buyurur: «Kim bana dua eder? Duasını kabul edeyim. Kim benden ister? İstediğini vereyim. Kim bana istiğfar eder? Ona mağfiret edeyim.» Bu durum tan ağarmasına ve namaz kılanın sabah namazını kılana kadar devam eder."*

Bu hadis *Sahîh*'te: *"Namaz kılan sabah namazını bitirinceye kadar"* kısmıyla yer alır.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Amr b. Huleyf zayıftır.[2]

١٧٢٥٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي سُوَيْدٍ ، قال : نا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْمُبَارَكِ الْعَيْشِيُّ ، قال : نا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ يَحْيَى ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَنْزِلُ رَبُّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا حِينَ يبقى ثُلُثُ اللَّيْلِ ، فَيَقُولُ : أَلا عَبْدٌ مِنْ عِبَادِي يَدْعُونِي فَأَسْتَجِيبَ لَهُ ، أَلا ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ يَدْعُونِي فَأَغْفِرَ لَهُ ، أَلا مُقَتَّرٌ عَلَيْهِ رِزْقُهُ ، أَلا مَظْلُومٌ يَذْكُرُنِي فَأَنْصُرَهُ ، أَلا عَانٍ فأفك عنه " فَيَكُونُ كَذَلِكَ يصبح الصُّبْحُ ، ثم يَعْلُو عَزَّ وَجَلَّ عَلَى كُرْسِيِّهِ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط بنحوه وقال فيه : " أَلا مَظْلُومٌ يَذْكُرُنِي فَأَنْصُرَهُ، أَلا عَانٍ يَدْعُونِي فَأُعِينَهُ "، قَالَ: " فَيَكُونُ كَذَلِكَ إِلَى أَنْ يُضِيءَ الصُّبْحُ، " . ويحيى بن إسحاق لم يسمع من عبادة و لم يرو عنه غير موسى بن عقبة وبقية رجال الكبير رجال الصحيح

17250- Ubâde b. es-Sâmit, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Gecenin üçte ikisi geçince Rabbimiz, Dünya*

---

[1] Ahmed (2/258-521) rivayet etti.
[2] Bezzâr (3154) rivayet etti.

semasına iner ve şöyle buyurur: «Kullarımdan bana dua eden kul yok mu? Duasına icabet edeyim. Nefsine zulmeden yok mu? Bana dua etsin, ona mağfiret edeyim. Geçim sıkıntısı çeken yok mu? Bana dua edecek mazlum yok mu? Ona yardım edeyim. Esir olan yok mu? Onu esaretten kurtarayım.» Bu durum sabaha kadar devam eder. Sonra Allah, Kürsü'sine yükselir."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde ve şu ifadelerle *M.el-Evsat*'ta rivayette bulundu: *"Beni anacak mazlum yok mu? Ona yardım edeyim. Bana dua edecek esir yok mu? Onu esaretten kurtarayım."* Bu durum sabah olup gün ışıyana kadar devam eder."

Yahyâ b. İshâk, Ubâde'den dinlememiştir. Ondan, Mûsâ b. Ukbe dışında kimse rivayette bulunmamıştır. *M. el-Kebîr*'in diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٧٢٥١ - حَدَّثَنَا مُطَّلِبُ بن شُعَيْبٍ، ثَنَا عَبْدُ اللهِ بن صَالِحٍ، حَدَّثَنِي اللَّيْثُ، حَدَّثَنِي زِيَادَةُ بن مُحَمَّدٍ الأَنْصَارِيُّ، ثَنَا مُحَمَّدُ بن كَعْبٍ الْقُرَظِيُّ، عَنْ فَضَالَةَ بن عُبَيْدٍ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " يَنْزِلُ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي آخِرِ ثَلاثِ سَاعَاتٍ تَبْقَى مِنَ اللَّيْلِ، فَيَنْظُرُ فِي السَّاعَةِ الأُولَى مِنْهُنَّ فِي الْكِتَابِ الَّذِي لا يَنْظُرُ فِيهِ أَحَدٌ غَيْرُهُ، فَيَمْحُو مَا يَشَاءُ وَيُثْبِتُ، ثُمَّ يَنْظُرُ فِي السَّاعَةِ الثَّانِيَةِ فِي جَنَّةِ عَدْنٍ وَهِيَ مَسْكَنُهُ الَّذِي يَسْكُنُ، وَلا يَكُونُ مَعَهُ فِيهَا، إِلا الأَنْبِيَاءُ وَالشُّهَدَاءُ وَالصِّدِّيقُونَ، وَفِيهَا مَا لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ وَلا يَخْطِرُ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ، ثُمَّ يَهْبِطُ فِي آخِرِ سَاعَةٍ مِنَ اللَّيْلِ، فَيَقُولُ: أَلا مُسْتَغْفِرٌ يَسْتَغْفِرُنِي فَأَغْفِرَ لَهُ، أَلا سَائِلٌ يَسْأَلُنِي فَأُعْطِيَهُ، أَلا دَاعٍ يَدْعُونِي فَأَسْتَجِيبَ لَهُ، حَتَّى يَطْلُعَ الْفَجْرُ، فَذَلِكَ قَوْلُهُ: ﴿وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا﴾، فَيَشْهَدُهُ اللهُ وَمَلائِكَتُهُ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط والبزار بنحوه وفيه زيادة بن محمد الأنصاري وهو منكر الحديث

17251- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, gecenin son üç saatinde iner. Birinci saatte kendisinden başkasının bakamadığı kitaba (amel defterine) bakıp, onun içindekinden dilediğini siler, dilediğini bırakır. İkinci saatte, kendisinin meskeni olan, beraberinde peygamberler, şehitler ve sıddıklardan başkasının bulunmadığı Adn Cennetine bakar. O Cennette kimsenin görmediği ve kimsenin aklına gelmeyecek şeyler vardır. Sonra gecenin son saatinde (dünya semasına inip şöyle buyurur: «Bana istiğfar edip bağışlanma dileyen yok mu? Ona mağfiret edeyim. Benden bir şey dileyen yok mu? Dileğini yerine getireyim. Bana dua eden yok mu?» Bu sebeple Allah şöyle buyurur:* **"Güneşin batıya yönelmesinden gecenin kararmasına kadar namaz kıl; sabah vakti de namaz kıl, zira sabah namazına melekler şahit olur."** (İsrâ Sur. 78) *Ona Allah ve melekler şahit olur."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve Bezzâr yakın metinle rivayette bulundu. Ravilerden Ziyâd b. Muhammed el-Ensârî'nin hadisleri münkerdir.[1]

١٧٢٥٢ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بن عَلِيلٍ الْعَنَزِيُّ ، نَا عَلِيُّ بن الْحَسَنِ بن سَالِمٍ الأَزْدِيُّ ، نَا الأَشْجَعِيُّ ، عَنْ سُفْيَانَ ، عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ ، عَنْ أَبِي قِلابَةَ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَيُّ اللَّيْلِ أَجْوَبُ دَعْوَةً ؟ قَالَ : جَوْفُ اللَّيْلِ الآخِرِ.

رواه الطبراني في الثلاثة والبزار ورجال البزار والكبير رجال الصحيح قلت : وقد تقدم حديث عمرو بن عبسة في باب " صلاة الليل والنهار مثنى مثنى "

17252- İbn Ömer bildiriyor: Bir kişi, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Gecenin hangi bölümünde duaya daha fazla icabet olur?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Gecenin ortasındakine"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr, el-Mu'cemu'l-evsat* ile *M. es-Sağîr*'inde ve Bezzâr rivayet etti. Bezzâr ve *M. el-Kebîr*'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

Amr b. Abese'nin hadisi, gece ve gündüz (nafilelerini) ikişer rekat şeklinde kılma bölümünde geçmişti.[2]

١٧٢٥٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْعَبَّاسِ الْمُؤَدِّبُ، حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بن مُوسَى، حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بن مُسْلِمٍ، عَنْ عُفَيْرِ بن مَعْدَانَ، عَنْ سُلَيْمِ بن عَامِرٍ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ سَمِعَهُ يُحَدِّثُ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " تُفْتَحُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ، وَيُسْتَجَابُ الدُّعَاءُ فِي أَرْبَعَةِ مَوَاطِنَ: عِنْدَ الْتِقَاءِ الصُّفُوفِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَعِنْدَ نُزُولِ الْغَيْثِ، وَعِنْدَ إِقَامَةِ الصَّلاةِ، وَعِنْدَ رُؤْيَةِ الْكَعْبَةِ.

رواه الطبراني وفيه عفير بن معدان وهو مجمع على ضعفه

17253- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Şu dört yerde gökyüzünün kapıları açılır ve dualara icabet edilir: Allah yolunda düşmanla karşılaşıldığı zaman, yağmur yağdığı zaman, namaz için kâmet getirildiği zaman ve Kâbe görüldüğü vakit."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ufeyr b. Ma'dân'ın zayıflığı konusunda icma vardır.[3]

---

[1] Bezzâr (3253) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, bu lafızla Ebu'd-Derdâ'dan başkasının rivayet ettiğini bilmiyoruz. Fadâle'nin de bundan başkasını O'na isnad ettiğini bilmiyoruz. Ziyâd'dan da Leys'ten başkasının rivayette bulunduğunu bilmiyoruz."

[2] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (355), Bezzâr (3151) ve Ebû Ya'lâ (5682) rivayet etti. İsnâdlarında kopukluk vardır. Ebû Kılâbe, İbn Ömer'den dinlememiştir.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7713) rivayet etti. Suyutî'nin, *Sihâmu'l-İsâbe fi'd-da'vâti'l-mucâbe*'sine bakınız.

١٧٢٥٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَلِيٍّ الصَّائِغُ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن مَنْصُورٍ، حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ، أَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن إِسْحَاقَ، عَنْ مُحَارِبِ بن دِثَارٍ، عَنْ عَمِّهِ، قَالَ: كُنْتُ أَمُرُّ عَلَى دَارِ عَبْدِ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ سَحَرًا، فَأَسْمَعُهُ، يَقُولُ: " اللَّهُمَّ إِنَّكَ دَعَوْتَنِي فَأَجَبْتُ، وَأَمَرْتَنِي فَأَطَعْتُ وَهَذَا سَحَرٌ فَاغْفِرْ لِي " ، فَلَقِيتُهُ , فَقُلْتُ لَهُ: كَلِمَاتٌ سَمِعْتُكَ تَقُولُهُنَّ مِنَ السَّحَرِ، فَأَخْبَرْتُهُ بِهِنَّ، فَقَالَ: " أَنْ يَعْقُوبَ أَخَّرَ بنيهِ إِلَى السَّحَرِ.

رواه الطبراني وفيه عبد الرحمن بن إسحاق الكوفي وهو ضعيف .

17254- Muhârib b. Disâr, amcasından bildiriyor: Seher vakti Abdullah b. Mes'ûd'un evine uğradığımda şöyle dediğini duyardım: "Allahım! Sen beni çağırdın, ben de icabet ettim. Bana emrettin, ben de emrine itaat ettim. Bu seher vaktidir, beni (bu seher vaktinde) affet." Onunla karşılaştığımda: "Seher vaktinde söylediğin sözleri duydum" deyip kendisine o sözleri söyledim. İbn Mes'ûd: "Hz. Ya'kûb, oğlu için seher vaktinde dua etmişti" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdurrahmân b. İshâk el-Kûfî zayıftır.

بَاب فِيمَا يَسْتَفْتِحُ بِهِ الدُّعَاءَ مِنْ حُسْنِ الثَّنَاءِ عَلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَالصَّلاةَ عَلَى النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ

Duaya, Allah'a Güzelce Övgüde Bulunarak Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) Salavât Getirerek Başlamak

١٧٢٥٥ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ، عَنْ مَعْمَرٍ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ بن عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: " إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يَسْأَلَ، فَلْيَبْدَأْ بِالْمِدْحَةِ، وَالثَّنَاءِ عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ، ثُمَّ لِيُصَلِّ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ لِيَسْأَلْ بَعْدُ فَإِنَّهُ أَجْدَرُ أَنْ يَنْجَحَ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح إلا أن أبا عبيدة لم يسمع من أبيه

17255- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Herhangi biriniz Allah'tan bir şey isteyeceği zaman önce Allah'ı şanına yakışır bir şekilde medhü sena edip Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) salâvat getirsin, sonra da isteklerini Allah'a arz etsin. Bu, duanın kabul olunması için en uygun şekildir."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Fakat Ebû Ubeyde, babasından hadis dinlememiştir.[1]

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8780) rivayet etti.

١٧٢٥٦ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ، ثنا أَبُو عَاصِمٍ، ثنا مُوسَى بْنُ عُبَيْدَةَ، أَخْبَرَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَبِيهِ، عن جابر بن عبد الله قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لَا تَجْعَلُونِي كَقَدَحِ الرَّاكِبِ ، إِنَّ الرَّاكِبَ إِذَا عَلَّقَ مَعَالِيقَهُ أَخَذَ قدحَهُ فَمَلَأَهُ مِنَ الْمَاءِ، فَإِنْ كَانَ لَهُ حَاجَةٌ فِي الْوُضُوءِ تَوَضَّأَ، وَإِنْ كَانَ لَهُ حَاجَةٌ فِي الشُّرْبِ شَرِبَ، وَإِلَّا أَهْرَاقَ مَا فِيهِ، اجْعَلُونِي فِي أَوَّلِ الدُّعَاءِ وَفِي وَسْطِ الدُّعَاءِ وَفِي آخِرِ الدُّعَاءِ "

رواه البزار وفيه موسى بن عبيدة وهو ضعيف

17256- Câbir b. Abdillah, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Beni, bineğine binenin elindeki su kabı gibi yapmayınız. Bineğe binen kişi kabını doldurur, (yolculuğu bitip) bineğinden indiği zaman yüklerini indirir, eğer susamışsa veya abdest alacaksa kabı kullanır; kaptaki suya o an ihtiyacı yoksa suyu döker."* —Sanırım şöyle de dedi:— *"Beni, duanın başında, ortasında ve sonunda anın."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Mûsâ b. Ubeyde zayıftır.[1]

١٧٢٥٧ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بن مُحَمَّدٍ الْفِرْيَابِيُّ، حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بن سَعِيدٍ، حَدَّثَنَا رِشْدِينَ بن سَعْدٍ، عَنْ أَبِي هَانِي، عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْجَنْبِيِّ، عَنْ فَضَالَةَ بن عُبَيْدٍ، قَالَ: بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَاعِدًا، إِذْ دَخَلَ رَجُلٌ فَصَلَّى، ثُمَّ قَالَ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " عَجِلْتَ أَيُّهَا الْمُصَلِّي، إِذَا صَلَّيْتَ فَقَعَدْتَ، فَاحْمَدِ اللَّهَ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ، ثُمَّ صَلِّ عَلَيَّ، ثُمَّ ادْعُهُ " ، ثُمَّ صَلَّى آخَرُ، فَحَمِدَ اللَّهَ وَصَلَّى عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " سَلْ تُعْطَهُ.

قلت : رواه أبو داود خلا من قوله : ثم صلى آخر إلى آخره . رواه الطبراني وفيه رشدين بن سعد وحديثه في الرقاق مقبول وبقية رجاله ثقات قلت : وتأتي أحاديث الصلاة على النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بعد.

17257- Fadâla b. Ubeyd der ki: Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) (Mescid'de) otururken bir kişi girip namaz kıldıktan sonra: "Allahım! Bana mağfiret ve rahmet et" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey namaz kılan! Acele ettin. Namaz kılıp bitirdiğin zaman, Allah'a layıkıyla hamd et, sonra bana salâvat getirdikten sonra dua et"* buyurdu.

Sonra bir başkası namaz kıldı. (Namazdan) sonra Allah'a gereği gibi hamd edip Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) salâvat getirdi. Hz.

---

[1] Bezzâr (3156) rivayet etti.

Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), adama: *"İstediğini iste. Dilediğin sana verilecektir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Rişdeyn b. Sa'd'ın *rikâk* konusundaki hadisi sahihtir. Diğer ravileri güvenilirdir.

Bir sonraki bölümde Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) salâvat getirmekle ilgili hadisler gelecektir.[1]

١٧٢٥٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الرَّازِيُّ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ الْفَضْلِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَبِي عَيَّاشٍ زَيْدِ بْنِ الصَّامِتِ الزُّرَقِيِّ وَهُوَ يُصَلِّي وَهُوَ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّ لَكَ الْحَمْدَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا مَنَّانُ يَا بَدِيعَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَدْ دَعَا اللَّهَ بِاسْمِهِ الْأَعْظَمِ الَّذِي إِذَا دُعِيَ بِهِ أَجَابَ وَإِذَا سُئِلَ بِهِ أَعْطَى.

رواه أحمد والطبراني في الصغير ورجال أحمد ثقات إلا أن ابن إسحاق مدلس وإن كان ثقة

17258- Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), namaz kılmakta olan Ebû Ayyâş Zeyd b. es-Sâmit ez-Zurakî'ye rastladı. Zeyd şöyle diyordu: "Allahım! Bütün övgülerin Sana ait olduğunu, Senden başka ilah olmadığını, kullarına çok iyilikte bulunduğunu, gökleri ve yeri Senin yarattığını, celal ve kerem sahibi olduğunu bilerek Sana dua ediyorum."

Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'a, kendisiyle dua edildiğinde kabul edilen, kendisiyle istendiğinde isteklerin verildiği Allah'ın en büyük ismi olan İsm-i A'zam ile dua etti"* buyurdu.

★Ahmed ve Taberânî *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ahmed'in ravileri güvenilirdir. Fakat ravilerinden İbn İshâk, güvenilir olmakla birlikte müdellistir.[2]

١٧٢٥٩ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ وَأَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ ، قَالَا : ثنا حَجَّاجُ بْنُ الْمِنْهَالِ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، أَنَّ أَبَانَ بْنَ أَبِي عَيَّاشٍ أَخْبَرَهُمْ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ أَبِي طَلْحَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَتَى عَلَى رَجُلٍ ، وَهُوَ يَقُولُ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّ لَكَ الْحَمْدَ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ الْمَنَّانُ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/307) rivayet etti.

[2] Ahmed (3/265) ve Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (1038) rivayet etti. İbn İshâk, Taberânî'de açıkça hadisi işittiğini belirtmiştir. Fakat Muhammed b. İshâk, bunu rivayette tek kalmıştır.

بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ ذُو الْجَلالِ وَالإِكْرَامِ ، فَقَالَ : " لَقَدْ سَأَلَ اللَّهَ بِالاسْمِ الَّذِي إِذَا دُعِيَ بِهِ أَجَابَ.

رواه الطبراني وفيه أبان بن أبي عياش وهو متروك

17259- Ebû Talha bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua eden birine rastladı: "Allahım! Bütün övgülerin Sana ait olduğunu, Senden başka ilah olmadığını, kullarına çok iyilikte bulunduğunu, gökleri ve yeri Senin yarattığını, celal ve kerem sahibi olduğunu bilerek Sana dua ediyorum." Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'a, kendisiyle dua edildiğinde kabul edilen ismiyle dua etti"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebân b. Ayyâş metrûktur.[1]

١٧٢٥٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ رَاشِدٍ الْيَمَامِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِيَاسُ بْنُ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ الْأَسْلَمِيُّ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: " مَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَسْتَفْتِحُ دُعَاءً إِلَّا اسْتَفْتَحَهُ بِسُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى الْعَلِيِّ الْوَهَّابِ "

رواه أحمد والطبراني بنحوه ، وفيه: عمر بن راشد اليمامي ، وثقه غير واحد ، وبقية رجال أحمد رجال الصحيح

17260- Seleme b. el-Ekva' el-Eslemî der ki: Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) ne zaman dua ederken duysam, duaya şöyle başlardı: *"Sübhâne Rabbiye'l-aliyyi'l-a'lel-vehhâb. (=Yücelerin yücesi ve kullarına her şeyi karşılıksız veren Rabbimi noksanlıklardan tenzih ederim."*

★Ahmed ve yakın metinle Taberânî rivayette bulundu. Ravilerden Ömer b. Râşid el-Yemâmî'yi birden çok kişi güvenilir bulmuştur. Ahmed'in diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٢٦١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن زَكَرِيَّا الْغَلابِيُّ، حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بن جَعْفَرِ بن سُلَيْمَانَ بن عَلِيِّ بن عَبْدِ اللَّهِ بن عَبَّاسٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ رَجُلا، قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ مِنَ الدُّعَاءِ شَيْءٌ لا يُرَدُّ، قَالَ:نَعَمْ، تَقُولُ: أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الأَعْلَى الأَعَزِّ الأَجَلِّ الأَكْرَمِ.

رواه الطبراني في الأوسط والكبير وفيه من لم أعرفهم

17261- İbn Abbâs bildiriyor: Bir kişi: "Ya Resûlallah! Duanın reddedilmeyeni var mı?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4722) rivayet etti.

[2] Ahmed (4/54) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6253) rivayet etti.

vesellem): *"Evet; «Allahım! En Aliy, en Azîz, en Celîl ve en Kerîm isminle senden istiyorum» dersin"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

١٧٢٦٢ – حَدَّثَنا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ الْقَوَارِيرِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْعَصَرِيُّ ، قَالَ : نا غَالِبٌ الْقَطَّانُ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى عَائِشَةَ ذَاتَ غَدَاةٍ ، فَقَالَتْ : بِأَبِي وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ ، عَلِّمْنِي اسْمَ اللَّهِ الَّذِي إِذَا دُعِيَ بِهِ أَجَابَ ، وَإِذَا سُئِلَ بِهِ أَعْطَى ، فَأَعْرَضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِوَجْهِهِ ، فَقَامَتْ فَتَوَضَّأَتْ ، فَقَالَتْ : " اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنَ الْخَيْرِ كُلِّهِ مَا عَلِمْتُ مِنْهُ ، وَمَا لَمْ أَعْلَمْ ، وَبِاسْمِكَ الْعَظِيمِ الَّذِي إِذَا دُعِيتَ بِهِ أَجَبْتَ ، وَإِذَا سُئِلْتَ بِهِ أَعْطَيْتَ " ، فَقَالَ : " وَاللَّهِ إِنَّهَا لَفِي هَذِهِ الأَسْمَاءِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه محمد بن عبد الله العصري وهو ضعيف

17262- Enes b. Mâlik anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir sabah Hz. Âişe'nin yanına girdi. Âişe: "Annem babam sana feda olsun, ya Resûlallah! Bana, kendisiyle dua ettiğim zaman icabet edeceği ve istendiği zaman vereceği, Allah'ın ismini söyle" dedi.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ondan yüz çevirince, kalkıp abdest aldı ve: "Allahım! Senden, kendisiyle dua edildiği zaman icabet ettiğin, istendiğinde verdiğin yüce isminle, bildiğim ve bilmediğim hayrın hepsini istiyorum" diye dua etti. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Vallahi! Senin sorduğun, bu isimlerin içindedir"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Abdillah el-Asarî zayıftır.

١٧٢٦٣ – حَدَّثَنا مُحَمَّدُ بن زَكَرِيَّا الْغَلابِيُّ , حَدَّثَنا جَعْفَرُ بن جَسْرِ بن فَرْقَدٍ , حَدَّثَنا أَبِي , عَنْ عَمْرِو بن مَالِكٍ , عَنْ أَبِي الْجَوْزَاءِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ:اسْمُ اللَّهِ الأَعْظَمُ الَّذِي إِذَا دُعِيَ بِهِ أَجَابَ فِي هَذِهِ الآيَةِ مِنْ آلِ عِمْرَانَ: ﴿قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمَلِكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ﴾ إِلَى آخِرِهِ.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (12015) rivayet etti. Taberânî'nin hocası Muhammed b. Zekeriyyâ el-Ğilâbî'yi Dârakutnî uydurma hadis nakletmekle itham etti.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه جسر بن فرقد وهو ضعيف

17263- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah'ın, kendisiyle dua edildiği zaman icabet ettiği ismi, Âli-İmrân Sûresinin şu âyetindedir:* **"(Resûlüm!) De ki: Mülkün gerçek sahibi olan Allahım! Sen mülkü dilediğine verirsin ve mülkü dilediğinden geri alırsın. Dilediğini yüceltir, dilediğini de alçaltırsın. Her türlü iyilik senin elindedir. Gerçekten sen her şeye kadirsin."** (Âli-İmrân Sur. 26)

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Cisr b. Ferkad zayıftır.[1]

١٧٢٦٤ - حَدَّثَنَا مُطَّلِبُ بن شُعَيْبٍ الأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن صَالِحٍ، حَدَّثَنِي اللَّيْثُ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ الْهَمْدَانِيِّ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بن أَبِي سُفْيَانَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: " مَنْ دَعَا بِهَؤُلاءِ الْكَلِمَاتِ الْخَمْسِ لَمْ يَسْأَلِ اللَّهَ شَيْئًا إِلا أَعْطَاهُ: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَلا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وإسناده حسن.

17264- Muâviye b. Ebî Süfyân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim şu dört kelimeyle dua ederse, Allah'tan ne isterse kendisine verir (O kelimeler şunlardır): «Lâ ilâhe illallah, Allahu ekber, Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh. Lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu ve huve alâ külli şey'in kadîr. Lâ ilâhe illallah velâ havle velâ kuvvete illâ billah.» (=Allah'tan başka İlah yoktur. Allah'ın ortağı da yoktur. Mülk onundur. Hamd ona mahsustur. O her şeye kadirdir. Allah'tan başka ilah yoktur, güç ve kuvvet sadece Allah'a mahsustur)."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senedi hasendir.[2]

١٧٢٦٥ - حَدَّثَنَا أَبُو شُعَيْبٍ الْحَرَّانِيُّ , حَدَّثَنَا يَحْيَى بن عَبْدِ اللَّهِ الْبَابْلُتِّيُّ , حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بن نَهِيكٍ , قَالَ: سَمِعْتُ عَطَاءَ بن أَبِي رَبَاحٍ , يَقُولُ: سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ , يَقُولُ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , يَقُولُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَصَلَّى بِالنَّاسِ الْعَصْرَ , وَهُوَ قَاعِدٌ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الأُولَيَيْنِ , فَمَرَّ كَلْبٌ

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (12792) rivayet etti. Taberânî'nin hocası Muhammed b. Zekeriyyâ el-Ğilâbî, uydurma hadis rivayet eden biridir. Câfer b. Cisr, özellikle babasından rivayette bulunduğu zaman hakkında menfi görüş vardır.

2 Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/361) rivayet etti. Ravilerden, Leys'in katibi Abdullah b. Sâlih zayıftır.

لِيَقْطَعَ عَلَيْهِ صَلاتَهُ فَأَشْفَقَ أَنْ يَمُرَّ عَلَيْهِ , فَدَعَا سَعْدُ بن أَبِي وَقَّاصٍ عَلَى الْكَلْبِ فَأَهْلَكَهُ اللَّهُ بِقُدْرَتِهِ , فَلَمَّا فَرَغَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ صَلاتِهِ وَنَظَرَ إِلَى الْكَلْبِ قَدْ هَلَكَ , قَالَ:مَنِ الدَّاعِي مِنْكُمْ عَلَى هَذَا الْكَلْبِ؟فَلَمْ يَتَكَلَّمْ أَحَدٌ , فَأَعَادَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , فَقَالَ سَعْدٌ عِنْدَ ذَلِكَ: أَنَا الدَّاعِي عَلَيْهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ , بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي أَشْفَقْتُ أَنْ يَقْطَعَ عَلَيْكَ صَلاتَكَ فَدَعَوْتُ عَلَيْهِ , فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:كَيْفَ دَعَوْتَ عَلَيْهِ يَا سَعْدُ؟فَقَالَ سَعْدٌ: سُبْحَانَكَ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ , يَا ذَا الْجَلالِ وَالإِكْرَامِ أَهْلِكْ هَذَا الْكَلْبَ أَنْ يَقْطَعَ عَلَى نَبِيِّكَ صَلاتَهُ , فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:يَا سَعْدُ , لَقَدْ دَعَوْتَ فِي يَوْمٍ وَسَاعَةٍ بِكَلِمَاتٍ لَوْ دَعَوْتَ عَلَى مَنْ بَيْنَ السَّمَاوَاتِ لاسْتُجِيبَ لَكَ فَأَبْشِرْ يَا سَعْدُ.

رواه الطبراني وفيه يحى بن عبد الله البابلتي وهو ضعيف .

17265- İbn Ömer bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Cuma günü, ikindi vakti halka namaz kıldırırken, birinci ka'de'de otururken bir köpek namazını bozmak istedi. Sa'd b. Ebî Vakkâs, köpeğin, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) önünden geçmesini istemediği için dua etti. Allah ta kudretiyle köpeği helak etti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) namazı bitirince, köpeğe bakıp öldüğünü görünce: *"Kim bu köpeğe beddua etti?"* diye sordu. Kimse cevap vermeyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sorusunu tekrarladı. O zaman Sa'd: "Anam babam sana feda olsun ya Resûlallah! Namazını bozmasından korktuğum için ben beddua ettim" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Nasıl dua ettin?"* diye sorunca Sa'd, şöyle dediğini söyledi:

"Sübhâneke. La ilâhe illa ente. Yâ Zel-celâli vel-İkrâm. (=Allahım! Seni noksanlıklardan tenzih ederim. Senden başka ilah yoktur. Ey Celâl ve İkram sahibi Allahım!) Şu köpeği, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazını bozmadan önce helak et!"

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Sa'd, gözün aydın! Öyle bir günde ve saatte, öyle kelimelerle dua ettin ki; eğer gökyüzü ve yeryüzü arasındakiler için bu duayı yapsaydın; duana icabet edilirdi"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Abdillah el-Bâbuluttî zayıftır.[1]

١٧٢٦٦ – حَدَّثَنَا جَبْرُونُ بْنُ عِيسَى الْمَغْرِبِيُّ الْمِصْرِيُّ ، قَالَ : نَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ الْحفْرِيُّ الْمَغْرِبِيُّ ، قَالَ : نَا عَبَّادُ بْنُ عَبْدِ الصَّمَدِ أَبُو مَعْمَرٍعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهُ قَالَ : " إِذَا

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (13611) rivayet etti. Ravilerden Eyyûb b. Nuheyk zayıftır.

طَلَبْتَ حَاجَةً فَأَحْبَبْتَ أَنْ تَنْجَحَ ، فَقُلْ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ، لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ ، بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لا إِلَهَ إِلا هُوَ الْحَيُّ الْحَلِيمُ ، سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، ﴿كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبَثُوا إِلا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ بَلاغٌ فَهَلْ يُهْلَكُ إِلا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ﴾ ، ﴿كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوا إِلا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا﴾ ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ ، وَعَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ ، وَالْغَنِيمَةَ مِنْ كُلِّ بِرٍّ ، وَالسَّلامَةَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ ، اللَّهُمَّ لا تَدَعْ لِي ذَنْبًا إِلا غَفَرْتَهُ ، وَلا هَمًّا إِلا فَرَّجْتَهُ ، وَلا دَيْنًا إِلا قَضَيْتَهُ ، وَلا حَاجَةً مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ إِلا قَضَيْتَهَا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه عباد بن عبد الصمد وهو ضعيف

17266- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah'tan bir şey istediğin zaman, duanın kabul edilmesini istiyorsan şöyle söyle: «Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh, el-Aliyyu'l-Azîm. Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh. el-Hakîmu'l-Kerîm. Bismillahillezî lâ ilâhe illâ huve'l-Hayyu'l-Hakîm. Sübhânallahi Rabbi'l-Arşi'l-Azîm, el-Hamdu lillahi Rabbi'l-Âlemîn. (=Allah'tan başka ilah yoktur, O tektir ve ortağı yoktur. O Yücedir ve Azîm'dir. Allah'tan başka ilah yoktur, O tektir ve ortağı yoktur, O Hakîm'dir ve Kerîm'dir. Kendisinden başka ilah olmayan, Hay ve Hakîm olan, Allah'ın adıyla Yüce Arş'ın Rabbi Allah'ı tesbih ederim. Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd olsun)* **"Onlar, kendilerine söz verileni gördükleri gün dünyada sadece gündüzün bir müddeti eğlendiklerini sanırlar. Bu bir bildiridir; yoldan çıkmış olanlardan başkası mı yok edilir?"** (Ahkâf Sur. 35) **"Kıyameti gördükleri gün dünyada ancak bir akşam yahut bir kuşluk vakti kadar kalmış olduklarını sanırlar."** (Nâzi'ât Sur. 46) *Allahım! Senin rahmetini kazandıracak, bağışlamanı sağlayacak işler yapmayı, bütün iyilikleri işlemeyi, her türlü günahtan uzak durmayı niyâz ediyorum. Allahım! Rahmetinle, bizde bağışlamadığın günah, gidermediğin hiçbir tasa, ödemediğin hiçbir borç, dünyayla ve âhiretle ilgili gidermediğin hiçbir ihtiyaç bırakma. Sen merhametlilerin en merhametlisisin."*

★Taberânî *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Abbâd b. Abdissamed zayıftır.[1]

---

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (341) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis, Enes'ten sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir."

١٧٢٦٧ - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ الزُّبَيْرِ ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الأَذْرَمِيُّ ، نَا هُشَيْمٌ ، عَنْ حُمَيْدٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِأَعْرَابِيٍّ وَهُوَ يَدْعُو فِي صَلاتِهِ ، وَهُوَ يَقُولُ : يَا مَنْ لا تَرَاهُ الْعُيُونُ ، وَلا تُخَالِطُهُ الظُّنُونُ ، وَلا يَصِفُهُ الْوَاصِفُونَ ، وَلا تُغَيِّرُهُ الْحَوَادِثُ ، وَلا يَخْشَى الدَّوَائِرَ ، يَعْلَمُ مَثَاقِيلَ الْجِبَالِ ، وَمَكَايِيلَ الْبِحَارِ ، وَعَدَدَ قَطْرِ الأَمْطَارِ ، وَعَدَدَ وَرَقِ الأَشْجَارِ ، وَعَدَدَ مَا أَظْلَمَ عَلَيْهِ اللَّيْلُ ، وَأَشْرَقَ عَلَيْهِ النَّهَارُ ، لا تُوَارِي مِنْهُ سَمَاءٌ سَمَاءً ، وَلا أَرْضٌ أَرْضًا ، وَلا بَحْرٌ مَا فِي قَعْرِهِ ، وَلا جَبَلٌ مَا فِي وَعْرِهِ ، اجْعَلْ خَيْرَ عُمُرِي آخِرَهُ ، وَخَيْرَ عَمَلِي خَوَاتِمَهُ ، وَخَيْرَ أَيَّامِي يَوْمَ أَلْقَاكَ فِيهِ ، فَوَكَّلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالأَعْرَابِيِّ رَجُلا ، فَقَالَ : " إِذَا صَلَّى فَائْتِنِي بِهِ " ، فَلَمَّا صَلَّى أَتَاهُ ، وَقَدْ كَانَ أُهْدِيَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَهَبٌ مِنْ بَعْضِ الْمَعَادِنِ ، فَلَمَّا أَتَاهُ الأَعْرَابِيُّ وَهَبَ لَهُ الذَّهَبَ ، وَقَالَ : " مِمَّنْ أَنْتَ يَا أَعْرَابِيُّ ؟ " قَالَ : مِنْ بَنِي عَامِرِ بْنِ صَعْصَعَةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : " هَلْ تَدْرِي لِمَ وَهَبْتُ لَكَ الذَّهَبَ ؟ " قَالَ : لِلرَّحِمِ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَقَالَ : " إِنَّ لِلرَّحِمِ حَقًّا ، وَلَكِنْ وَهَبْتُ لَكَ الذَّهَبَ لِحُسْنِ ثَنَائِكَ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ .

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح غير عبد الله بن محمد أبي عبد الرحمن الأذرمي وهو ثقة

17267- Enes, bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazda şöyle dua eden bir bedeviye rastladı: "Ey gözlerin kendisini görmediği, zanların karışmadığı, hiç kimsenin kendisini vasfedemediği, hiçbir şeyin kendisini değiştiremeyeceği, hiçbir şeyin kendisini korkutamayacağı, dağların ağırlığını, denizlerin büyüklüğünü, yağmur damlalarının sayısını, ağaçların yapraklarının sayısını, üzerine karanlık çöken ve gün doğanların sayısını bilen, hiçbir göğün semayı ve yerin kendisinden bir yerini gizleyemediği, hiçbir denizin dibindekini, hiçbir dağın üzerinde bulunanı (madenleri) kendisinden gizleyemediği, Allahım! Ömrümün en hayırlı ânını sonu, amelimin en hayırlısını son amelim ve günlerimin en hayırlısını ise, Sana kavuştuğum gün olmasını nasip et."

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), bedevinin yanına bir adam bıraktı ve: *"Namazı bitirince bunu yanıma getir"* dedi. Namaz bitince bedevi Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gitti. O zaman, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) altın ve bazı madenler hediye edilmişti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bedeviye altın verdi ve: *"Ey bedevi! Sen kimlerdensin?"* diye sordu. Bedevi: "Âmir b. Sa'sa'a oğullarındanım" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Altınları sana neden verdiğimi biliyor musun?"* diye sorunca, bedevi: "Aramızda olan akrabalık

sebebiyle" karşılığını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): "*Akrabalığın hakkı vardır. Sana altınları veriş asıl sebebim ise; Allah'a çok güzel senâ etmendir.*" buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Abdullah b. Muhammed b. Ebî Abdirrahman el-Ezremî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٧٢٦٨ - حَدَّثَنَا أَبُو حُصَيْنٍ وَالْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ وَمُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قَالُوا : حَدَّثَنَا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ ، حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ ، عَنْ يَحْيَى بن حَسَّانَ ، عَنْ رَبِيعَةَ بن عَامِرِ بن بِجَادٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : أَلِظُّوا بِيَا ذَا الْجَلالِ وَالإِكْرَامِ .

رواه الطبراني وفيه يحيى بن عبد الحميد الحماني وهو ضعيف

17268- Rabî'a b. Âmir b. Bicâd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: "*(Dualarınızda) sürekli «Ey Celâl ve ikrâm sahibi!» deyiniz.*"

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Abdilhamîd el-Hımmânî zayıftır.[1]

١٧٢٦٩ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ أَبِي إِسْرَائِيلَ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُنِيبٍ الْعَدَنِيُّ ، عَنِ السَّرِيِّ بْنِ يَحْيَى ، عَنْ رَجُلٍ مِنْ طَيِّئٍ ، وَأَثْنَى عَلَيْهِ خَيْرًا ، قَالَ : كُنْتُ أَسْأَلُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يُرِيَنِي الاسْمَ الَّذِي إِذَا دُعِيَ بِهِ أَجَابَ ؟ فَرَأَيْتُ مَكْتُوبًا فِي الْكَوَاكِبِ فِي السَّمَاءِ : " يَا بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ ، يَا ذَا الْجلالِ وَالإِكْرَامِ .

رواه أبو يعلى ورجاله ثقات.

17269- Seriyy b. Yahyâ, —kendisini hayırla andığı— Tayy kabilesinden bir kişiden nakleder: Allah'tan, kendisine onunla dua edildiğinde icabet ettiği ismini öğretmesi için dua ediyordum. Gökyüzünde yıldızlarda: "Ey gökleri ve yeri yaratan, celâl ve ikram sahibi Allahım!" yazılı olduğunu gördüm.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٧٢٧٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ النَّرْسِيُّ ، حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مَنْصُورٍ السَّلِيمِيُّ ، عَنِ الْخَلِيلِ بْنِ مُرَّةَ ، عَنِ الْفُرَاتِ بْنِ سَلْمَانَ ، قَالَ : قَالَ عَلِيٌّ : أَلا يَقُومُ أَحَدُكُمْ ، فَيُصَلِّي أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ قَبْلَ الْعَصْرِ ، وَيَقُولُ فِيهِنَّ مَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " تَمَّ نُورُكَ فَهَدَيْتَ ، فَلَكَ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4594), Ahmed (4/177) ve Hâkim, el-*Müstedrek*'inde (1/498-499) rivayet etti. Zehebî hadisin sahih olduğunu söylemiştir.

الْحَمْدُ ، عَظُمَ حِلْمُكَ فَعَفَوْتَ ، فَلَكَ الْحَمْدُ ، بَسَطْتَ يَدَكَ فَأَعْطَيْتَ ، فَلَكَ الْحَمْدُ رَبَّنَا ، وَجْهُكَ أَكْرَمُ الْوُجُوهِ ، وَجَاهُكَ أَعْظَمُ الْجَاهِ ، وَعَطِيَّتُكَ أَفْضَلُ الْعَطِيَّةِ وَأَهْنَؤُهَا ، تُطَاعُ رَبَّنَا فَتَشْكُرُ ، وَتُعْصَى رَبَّنَا فَتَغْفِرُ ، وَتُجِيبُ الْمُضْطَرَّ ، وَتَكْشِفُ الضُّرَّ ، وَتَشْفِي السَّقِيمَ ، وَتَغْفِرُ الذَّنْبَ ، وَتَقْبَلُ التَّوْبَةَ ، وَلا يَجْزِي بِآلائِكَ أَحَدٌ ، وَلا يَبْلُغُ مِدْحَتَكَ قَوْلُ قَائِلٍ.

رواه أبو يعلى والفرات لم يدرك عليا والخليل بن مرة وثقه أبو زرعة وضعفه الجمهور وبقية رجاله ثقات

17270- Furât b. Selmân, Hz. Ali'nin şöyle dediğini nakleder: "Sizden biriniz, kalkıp dört rekât namaz kılarak, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) söylediği gibi söyleyemez mi?:

"Allahım! Nurun tamamlanmıştır ve (bizi) hidayete erdirdin! Sana hamdolsun. Hilmin yücedir! (Hemen azap etmeyip mühlet verirsin) ki; (bizi) affettin! Sana hamdolsun. Cömert davranıp verdin! Rabbim! Sana hamd olsun. Sen, ikramınla en cömert, kereminle en yücesin. Sen ki; en güzel ve en faydalı nimetleri verensin. Rabbim! Sana itaat edilir, sen bunun karşılığını verirsin. Sana isyan edilir, Sen mağfiret edersin. Zorda kalanın imdadına yetişirsin. Darda kalanın sıkıntısını giderirsin. Hasta olana şifa verirsin. (Günahkâr olanın) günahı(nı) bağışlarsın. (Tövbe edenin) tövbe(sini) kabul edersin. Hiç kimse, verdiğin nimetlerin karşılığını ödeyemez ve kişi, Seni ne kadar methetse hakkıyla methetmiş olmaz."

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Furât, Hz. Ali'ye yetişememiştir. Ebû Zür'a', Halil b. Murre'yi güvenilir bulmuş, çoğunluk ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٧٢٧١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ أَبِى إِسْحَاقَ الْهَمْدَانِىُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعْدٍ حَدَّثَنِى وَالِدِى مُحَمَّدٌ عَنْ أَبِيهِ سَعْدٍ قَالَ مَرَرْتُ بِعُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ فِى الْمَسْجِدِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَمَلأَ عَيْنَيْهِ مِنِّى ثُمَّ لَمْ يَرُدَّ عَلَىَّ السَّلاَمَ فَأَتَيْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ هَلْ حَدَثَ فِى الإِسْلاَمِ شَىْءٌ مَرَّتَيْنِ قَالَ لاَ وَمَا ذَاكَ قَالَ قُلْتُ لاَ إِلاَّ أَنِّى مَرَرْتُ بِعُثْمَانَ آنفاً فِى الْمَسْجِدِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَمَلأَ عَيْنَيْهِ مِنِّى ثُمَّ لَمْ يَرُدَّ عَلَىَّ السَّلاَمَ - قَالَ - فَأَرْسَلَ عُمَرُ إِلَى عُثْمَانَ فَدَعَاهُ فَقَالَ مَا مَنَعَكَ أَنْ لاَ تَكُونَ رَدَدْتَ عَلَى أَخِيكَ السَّلاَمَ قَالَ عُثْمَانُ مَا فَعَلْتُ. قَالَ سَعْدٌ قُلْتُ بَلَى - قَالَ - حَتَّى حَلَفَ وَحَلَفْتُ - قَالَ - ثُمَّ إِنَّ عُثْمَانَ ذَكَرَ فَقَالَ بَلَى وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ إِنَّكَ مَرَرْتَ بِى آنفاً وَأَنَا أُحَدِّثُ نَفْسِى بِكَلِمَةٍ سَمِعْتُهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لاَ وَاللَّهِ مَا ذَكَرْتُهَا قَطُّ إِلاَّ تَغَشَّى بَصَرِى وَقَلْبِى غِشَاوَةٌ - قَالَ قَالَ سَعْدٌ فَأَنَا أُنَبِّئُكَ بِهَا إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ لَنَا

أَوَّلَ دَعْوَةٍ ثُمَّ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ فَشَغَلَهُ حَتَّى قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاتَّبَعْتُهُ فَلَمَّا أَشْفَقْتُ أَنْ يَسْبِقَنِي إِلَى مَنْزِلِهِ ضَرَبْتُ بِقَدَمِي الأَرْضَ فَالْتَفَتَ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ " مَنْ هَذَا أَبُو إِسْحَاقَ " . قَالَ قُلْتُ نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ " فَمَهْ " . قَالَ قُلْتُ لاَ وَاللَّهِ إِلاَّ أَنَّكَ ذَكَرْتَ لَنَا أَوَّلَ دَعْوَةٍ ثُمَّ جَاءَ هَذَا الأَعْرَابِيُّ فَشَغَلَكَ . قَالَ " نَعَمْ دَعْوَةُ ذِى النُّونِ إِذْ هُوَ فِي بَطْنِ الْحُوتِ ﴿لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ فَإِنَّهُ لَمْ يَدْعُ بِهَا مُسْلِمٌ رَبَّهُ فِي شَيْءٍ قَطُّ إِلاَّ اسْتَجَابَ لَهُ.

قلت : عند الترمذي طرف منه رواه أحمد وأبو يعلى والبزار ورجال أحمد وأبي يعلى وأحد إسنادي البزار رجال الصحيح غير إبراهيم بن محمد بن سعد بن أبي وقاص وهو ثقة

17271- Sa'd b. Ebî Vakkâs bildiriyor: Mescid'de, Osmân b. Affân'ın yanına uğrayıp selam verdim. Beni gördüğü halde selamıma karşılık vermedi. Müminlerin emiri Ömer b. el-Hattâb'ın yanına gidip iki defa: "Ey Müminlerin emiri! İslam'da (selamla ilgili) yeni bir hüküm mü geldi?" diye sordum. Ömer: "Hayır, neden sordun?" deyince: "Biraz önce Mescid'de Osmân'a rastladım, beni gördüğü halde selamıma karşılık vermedi" dedim.

Bunun üzerine Ömer, Osmân'a haber gönderip çağırdı ve: "Kardeşinin selamına neden karşılık vermedin?" diye sorunca, Osman: "Ben böyle bir şey yapmadım" dedi. Ben: "Hayır yaptın" deyince, hem o hem ben yemin ettik. Sonra Osmân hatırlayıp şöyle dedi: "Evet, Allah'tan mağfiret diler, tövbe ederim. Demin, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bir hadisini düşünürken bana rastlamıştın. Vallahi! Ne zaman bu hadisi hatırlasam, gözlerime ve kalbime bir perde iner (Kendimden geçerim)"

Sa'd dedi ki: Ben sana Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) o hadisini hatırlatırım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize ilk yapılan duadan bahsetti. Ancak (kimin duası olduğunu söylemeden) yanına bir bedevi gelip, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) kalkıp gidene kadar kendisini meşgul etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) giderken ben peşinden gittim. Ben kendisine yetişmeden önce evine varmasından korkunca, ayaklarımı (beni duyması için) yere vurarak yürümeye başladım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana dönüp: *"Kim bu? Ebû İshâk mı?"* dedi. Ben: "Evet, ya Resûlallah!" cevabını verdim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ne var?"* diye sorunca ben: "Bir şey yok, sadece sen bize ilk duadan bahsederken, şu bedevi gelip seni meşgul etti" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet, Zünnûn'un, balığın karnındayken*

yaptığı dua «**Senden başka hiçbir tanrı yoktur. Seni tenzih ederim. Gerçekten ben zalimlerden oldum.**» (Enbiyâ Sur. 87) *Hangi Müslüman bu duayla Rabbine dua ederse, Allah muhakkak duasına icabet eder."*

Tirmizî'de bu hadisin bir bölümü vardır.

★Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet ettiler. Ahmed ve Ebû Ya'lâ'nın ravileri ile Bezzâr'ın iki senedinden birinin, güvenilir bir ravi olan İbrâhîm b. Muhammed b. Sa'd b. Ebî Vakkâs dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٢٧٢ - حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ سَهْلٍ ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ أَبِي بُكَيْرٍ ، قَالَ : نا إِسْرَائِيلُ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَلِيفَةَ ، عَنْ عُمَرَ ، أَنَّ امْرَأَةً أَتَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَتْ : ادْعُ اللَّهَ أَنْ يُدْخِلَنِي الْجَنَّةَ ، فَعَظَّمَ الرَّبَّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ، فَقَالَ : إِنَّ " كُرْسِيَّهُ وَسِعَ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضَ ، وَإِنَّ لَهُ لأَطِيطًا كَأَطِيطِ الرَّحْلِ الْحَدِيدِ إِذَا رُكِبَ مِنْ ثِقَلِهِ .

رواه أبو يعلى في الكبير ورجاله رجال الصحيح غير عبد الله بن خليفة الهمذاني وهو ثقة

17272- Ömer b. el-Hattâb der ki: Bir kadın, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelip: "Beni cennete sokması için Allah'a dua et" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Allah'ı ta'zîm ederek şöyle buyurdu: *"O'nun Kürsî'si (hükümranlığı) gökleri ve yeri kaplamıştır. Arş, Allah'ın azameti karşısında, kişinin bineğine bindiği zaman semerin gıcırdaması gibi gıcırdar."*

★Ebû Ya'lâ, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Abdullah b. Halîfe dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٧٢٧٣ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ وَهْبٍ الْعَلافُ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا الْحَكَمُ بْنُ سَعِيدٍ، ثنا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عن عائشة أن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : وعَنْ عَائِشَةَ أن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: " إِذَا قَالَ الْعَبْدُ : يَا رَبِّ أربعا ، قَالَ اللَّهُ تبارك وتعالى: لَبَّيْكَ عَبْدِي سَلْ تُعْطَهْ.

رواه البزار وفيه الحكم بن سعيد الأموي وهو ضعيف.

17273- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kul, dört defa: «Ya Rab!» derse, Allah: «Buyur kulum! İstediğini iste, istediğin sana verilecektir» buyurur."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Hakem b. Saîd el-Umevî zayıftır.[2]

---

[1] Mükerrer hadis: 11176.

[2] Bezzâr (3145) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, bu lafızla rivayetini, sadece Âişe'den biliyoruz."

١٧٢٧٤ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بن أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن زِيَادٍ الْبُرْجُمِيُّ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللهِ بن مُوسَى، حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ، عَنْ زُبَيْدٍ، عَنْ مُرَّةَ، عَنْ عَبْدِ اللهِ، قَالَ: ضَافَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَرْسَلَ إِلَى أَزْوَاجِهِ يَبْتَغِي عِنْدَهُنَّ طَعَامًا، فَلَمْ يَجِدْ عِنْدَ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ، فَقَالَ:اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ وَرَحْمَتِكَ، فَإِنَّهُ لا يَمْلِكُهَا إِلا أَنْتَ، فَأُهْدِيَتْ إِلَيْهِ شَاةٌ مَصْلِيَّةٌ، فَقَالَ:هَذِهِ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ، وَنَحْنُ نَنْتَظِرُ الرَّحْمَةَ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير محمد بن زياد البرجمي وهو ثقة

17274- Abdullah b. Mes'ûd bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir misafir davet etti ve hanımlarına, yanlarında yiyecek bir şeyin olup olmadığını sordurdu. Hiçbirinin yanında yiyecek bir şey olmadığını görünce şöyle buyurdu: *"Allahım! Senin fazlından ve rahmetinden istiyorum. Buna malik olan tek varlık ise sensin."* Bunun üzerine Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) kızarmış bir koyun hediye getirilince: *"Biz O'nun rahmetini beklerken bu, Allah'ın bize bir fazlıdır"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Muhammed b. Ziyâd el-Burcumî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٢٧٥ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بن رَجَاءٍ، أنا الْمَسْعُودِيُّ، عَنْ عَوْنٍ، أَنَّ ابْنَ مَسْعُودٍ، كَانَ يَقُولُ: يَا بَادِئُ لا بَدْءَ لَكَ، وَيَا دَائِمُ لا نَفَادَ لَكَ، وَيَا حَيُّ مُحْيِي الْمَوْتَى أَنْتَ الْقَائِمُ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ.

رواه الطبراني وإسناده منقطع.

17275- Abdullah b. Mes'ûd şöyle derdi: "Ey her şeyi başlatan! Senin başlangıcın yoktur. Ey dâim olan, Senden kaçış yoktur. Ey ölüleri dirilten Hayy! Sen her nefsin ne yaptığını bilensin."

★Taberânî rivayet etti. Senedinde kopukluk vardır.[2]

١٧٢٧٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ دَاوُدَ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَاحٍ أَنَّ رَجُلاً سَمِعَ عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ يَقُولُ خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10379) ve Hilye'de, Ebû Nuaym yoluyla (5/36, 7/239) rivayet edilmiştir. *Silsiletu's-Sahîha*'ya bakınız (1543)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8893) rivayet etti.

فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ قُومُوا نَسْتَغِيثُ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ هَذَا الْمُنَافِقِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " لاَ يُقَامُ لِي إِنَّمَا يُقَامُ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير ابن لهيعة وهو حسن الحديث . وقد رواه أحمد بغير هذا السياق وهو في الأدب في باب القيام

17276- Ubâde b. es-Sâmit, Hz. Ebû Bekr'in şöyle dediğini bildirir: "Kalkın bu münafığa karşı, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) yardım isteyelim. (Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip ondan yardım istediğimizde) Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Benden yardım istenmez. Yardım ancak Allah'tan istenir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. İbn Lehîa dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onun da hadisleri hasendir.

Ahmed bu hadisi başka bir anlatımla Edeb kitabının, ayağa kalkma bölümünde rivayet etti.

١٧٢٧٧ - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ , قَالَ: نا قَعْنَبُ بن مُحْرِزِ بن قَعْنَبٍ الْبَاهِلِيُّ , قَالَ: نا الأَصْمَعِيُّ , قَالَ: نا يُوسُفُ بن عَبْدَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بن سِيرِينَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: يُنَادِي مُنَادٍ فِي النَّارِ: يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ.

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن.

17277- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cehennemde, bir münadi, «Ey Hannân, ey Mennân!» diye bağırır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senedi hasendir.

بَابُ الصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الدُّعَاءِ وَغَيْرِهِ

Duada ve Başka Yerlerde Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) Salavât Getirmek

١٧٢٧٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا عَامِرُ بْنُ سَيَّارٍ ، قَالَ : نا عَبْدُ الْكَرِيمِ الْخَرَّازُ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ الْهَمْدَانِيِّ ، عَنِ الْحَارِثِ ، وَعَاصِمِ بْنِ ضَمْرَةَ ، عَنْ عَلِيٍّ ، قَالَ : " كُلُّ دُعَاءٍ مَحْجُوبٌ حَتَّى يُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات وقد تقدم في أول الباب قبل هذا حديث ابن مسعود وهو حديث جيد وحديث جابر وحديث فضالة بن عبيد

17278- Ali b. Ebî Tâlib: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) ve ailesine salâvat getirilmediği müddetçe hiçbir dua kabul edilmez" dedi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٧٢٧٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ عَنِ الطُّفَيْلِ بْنِ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ إِنْ جَعَلْتُ صَلاَتِى كُلَّهَا عَلَيْكَ. قَالَ " إِذاً يَكْفِيَكَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى مَا أَهَمَّكَ مِنْ دُنْيَاكَ وَآخِرَتِكَ.

قلت : رواه الترمذي ولفظه : " إذا تكفى همك ويغفر ذنبك " رواه أحمد وإسناده جيد

17279- Ubey b. Ka'b bildiriyor: Bir adam: "Ya Resûlallah! Duamın tümünü sana yapmam konusunda ne dersin?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Öyle yaparsan Allah, dünya ve âhiretteki tasalarını giderir"* buyurdu.

Tirmizî bunu *"O zaman tasan giderilir ve günahların bağışlanır"* ifadesiyle rivayet etti

★Ahmed rivayet etti. Senedi ceyyiddir.

١٧٢٨٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْقُطَعِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ، ثنا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ صَهْبَانَ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، " أَجْعَلُ شَطْرَ صَلاتِي دُعَاءً لَكَ ؟ قال : ما شئت قال : فأجعل ثلث صلاتي دعاء لك قال : " نعم " . قال : فَأَجْعَلُ صَلاتِي كُلَّهَا دُعَاءً لَكَ قَالَ : إِذَنْ يَكْفِيكَ اللَّهُ هَمَّ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ.

رواه البزار وفيه عمر بن محمد بن صهبان وهو متروك

17280- Ebû Hureyre bildiriyor: Bir adam, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip: "Ya Resûlallah! Duamın bir kısmını sana dua etmek için ayırayım" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dilediğin kadarını (ayır)"* buyurdu. Adam: "Duamın üçte birini, sana dua için ayırayım mı?" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Olur"* dedi. Adam: "Bütün duamı senin için ayırayım mı?" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Öyle yaparsan Allah, dünya ve âhiretteki tasalarını giderir"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Ömer b. Muhammed b. Sahbân metrûktur.[1]

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (725) rivayet etti. Ravilerden Hâris el-A'var ve Âsım b. Damra hakkında çok söz söylenmiştir.

١٧٢٨١ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بن عُثْمَانَ بن صَالِحٍ ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بن الرَّبِيعِ بن طَارِقٍ ، حَدَّثَنَا رِشْدِينُ بن سَعْدٍ ، عَنْ قُرَّةَ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن حَيْوِيلَ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بن يَحْيَى بن حَبَّانَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ حَبَّانَ بن مُنْقِذٍ , أَنَّ رَجُلا ، قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَجْعَلُ ثُلُثَ صَلاتِي عَلَيْكَ ؟ قَالَ : " نَعَمْ إِنْ شِئْتَ " ، قَالَ : الثُّلُثَيْنِ ؟ قَالَ : " نَعَمْ " ، قَالَ : فَصَلاتِي كُلَّهَا ؟ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَنْ يَكْفِيكَ اللَّهُ مَا أَهَمَّكَ مِنْ أَمْرِ دُنْيَاكَ وَآخِرَتِكَ.

رواه الطبراني وإسناده حسن

17281- Muhammed b. Yahyâ b. Habbân, babasından, o da dedesi Habbân b. Munkiz'den bildiriyor: Bir adam gelip: "Ya Resûlallah! Duamın üçte birini senin için ayırayım mı?" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Eğer istersen ayır"* buyurdu. Adam: "Üçte ikisini ayırayım mı?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Olur"* dedi. Adam: "Duamın hepsini senin için ayırayım mı?" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Öyle yaparsan Allah, senin dünya ve âhiretteki tasalarını giderir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.[2]

١٧٢٨٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو كَامِلٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ سُهَيْلٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَنْ صَلَّى عَلَيَّ مَرَّةً وَاحِدَةً كَتَبَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ بِهَا عَشْرَ حَسَنَاتٍ.

رواهما أحمد ورجالهما رجال الصحيح غير ربعي بن إبراهيم وهو ثقة مأمون.

17282- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim bana bir defa salâvat getirirse, bunun karşılığında Allah, ona on sevap verir."*

★Ahmed rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Rib'î b. İbrâhîm dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

---

[1] Bezzâr (3158) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Ebû Hureyre'den sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz. Ömer'den başkasının da rivayet ettiğini bilmiyoruz. Ömer (b. Muhammed) ise hadis hâfızı değildir."

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3574) rivayet etti. Ravilerden Rişdeyn b. Sa'd zayıftır.

[3] Ahmed iki isnâdla (7551, 7552) rivayet etti. Birinci senette sadece Rib'î vardır. Yarıca Ebû Ya'lâ (6527) rivayet etti.

١٧٢٨٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ هُبَيْرَةَ عَنِ ابْنِ مُرَيْحٍ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو يَقُولُ مَنْ صَلَّى عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاحِدَةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَمَلَائِكَتُهُ سَبْعِينَ صَلَاةً.

رواه أحمد وإسناده حسن

17283- Abdullah b. Amr der ki: "Kim Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bir defa salâvat getirirse, Allah ve melekleri o kişiye yetmiş defa salâvat getirir."

★Ahmed rivayet etti. Senedi hasendir.

١٧٢٨٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادٍ الْمَكِّيُّ ، حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُثْمَانَ ، عَنِ ابْنِ أَبِي سَنْدَرٍ الأَسْلَمِيِّ ، عَنْ مَوْلَى لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ ، قَالَ : قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ : كُنْتُ قَائِمًا فِي رَحَبَةِ الْمَسْجِدِ ، فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَارِجًا مِنَ الْبَابِ الَّذِي يَلِي الْمَقْبُرَةَ ، فَلَبِثْتُ شَيْئًا ، ثُمَّ خَرَجْتُ عَلَى إِثْرِهِ ، فَوَجَدْتُهُ قَدْ دَخَلَ حَائِطًا مِنَ الأَسْوَافِ ، فَتَوَضَّأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ ، فَسَجَدَ سَجْدَةً فَأَطَالَ السُّجُودَ فِيهَا ، فَلَمَّا تَشَهَّدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَبَادَأْتُ لَهُ ، فَقُلْتُ : بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي ، سَجَدْتَ سَجْدَةً أَشْفَقْتُ أَنْ يَكُونَ اللَّهُ قَدْ تَوَفَّاكَ مِنْ طُولِهَا ؟ قَالَ : " إِنَّ جِبْرِيلَ بَشَّرَنِي أَنَّ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ ، وَمَنْ سَلَّمَ عَلَيَّ سَلَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ.

17284- Abdurrahmân b. Avf bildiriyor: Mescid'in yanında bulunurken, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kapıdan çıkıp mezarlığa yöneldiğini gördüm. Bir müddet bekleyip peşinden gittim. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Esvâf'ta bir bahçeye girdiğini gördüm. Abdest alıp iki rekat namaz kıldı. Secdeye vardığında secdeyi çok uzattı. Namazı bitirince kendisine görünüp: "Annem babam sana feda olsun! Secdeyi o kadar uzattın ki; Allah'ın ruhunu teslim almış olmasından korktum" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cibrîl, bana kim bana salâvat getirirse Allah'ın da ona salâvat getireceğini, kim bana selam verirse, Allah'ın da ona selam vereceğini müjdeledi"* buyurdu.[1]

١٧٢٨٥ - حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ ، حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُبَيْدَةَ ، حَدَّثَنِي قَيْسُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ ، عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ :

[1] Ebû Ya'lâ (847) rivayet etti. Ahmed'e (1664) bakınız.

كَانَ لا يُفَارِقُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَّا خَمْسَةٌ أَوْ أَرْبَعَةٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمَا يَنُوبُهُ مِنْ حَوَائِجِهِ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ، قَالَ : فَجِئْتُهُ وَقَدْ خَرَجَ ، فَاتَّبَعْتُهُ ، فَدَخَلَ حَائِطًا مِنْ حِيطَانِ الأَسْوَافِ ، فَصَلَّى ، فَسَجَدَ فَأَطَالَ ، السُّجُودَ ، وَقُلْتُ : قَبَضَ اللَّهُ رُوحَهُ ، قَالَ : فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَدَعَانِي ، فَقَالَ : " مَا لِكَ ؟ ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَطَلْتَ السُّجُودَ ، قُلْتُ : قَبَضَ اللَّهُ رَوْحَ رَسُولِهِ لا أَرَاهُ أَبَدًا ، قَالَ : سَجَدْتُ شُكْرًا لِرَبِّي فِيمَا أَبْلانِي فِي أُمَّتِي ، مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلاةً مِنْ أُمَّتِي كُتِبَ لَهُ عَشْرُ حَسَنَاتٍ وَمُحِيَ عَنْهُ عَشْرُ سَيِّئَاتٍ.

رواهما أبو يعلى وفي الأولى من لم أعرفه وفي الثانية موسى بن عبيدة الربذي وهو ضعيف وقد تقدم من رواية أحمد في سجود الشكر

17285- Abdurrahmân'dan gelen başka bir rivayette ifade şöyledir: Gece ve gündüz, ihtiyacı olan şeyleri temini için, bizden beş veya dört kişi yanından ayrılmazdı. Ben Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına vardım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çıkınca onu takip ettim. Esvâf bahçelerinden birine girdi ve namaz kıldı. Secdeye vardığında, secdeyi o kadar uzattı ki; ben: "Allah, ruhunu aldı (her halde)" dedim.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) başını secdeden kaldırıp beni çağırdı ve: *"Neyin var?"* diye sordu. Ben: "Ya Resûlallah! Secdeyi o kadar uzattın ki; ben: "Allah, Resûlünün canını aldı ve onu artık bir daha göremeyeceğim diye düşündüm" dedim. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Rabbim beni ümmetimle denediği için ona şükür secdesine vardım. Ümmetimden kim bana bir defa salâvat getirirse, ona on sevap yazılır ve on günahı silinir"* buyurdu.

Bunu ve öncekini, Ebû Ya'lâ rivayet etti. Birincide tanımadığım birisi vardır. İkinci rivayette ise Mûsâ b. Ubeyde er-Rebezî zayıftır.

★Bu hadis, Ahmed'in rivayetiyle, şükür secdesi konusunda geçmişti.[1]

١٧٢٨٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ اللَّهِ الْفِرْغَانِيُّ ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن الْوَلِيدِ الطَّبَرَانِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بن أَبِي سَلَمَةَ الْمَاجِشُونُ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بن مَالِكٍ ، عَنْ أَبِي طَلْحَةَ ، قَالَ : دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَسَارِيرُ وَجْهِهِ تَبْرُقُ ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ , مَا رَأَيْتُكَ أَطْيَبَ نَفْسًا وَلا أَظْهَرَ بِشْرًا مِنْكَ فِي يَوْمِكَ هَذَا ، فَقَالَ : وَمَا لِي لا تَطِيبُ نَفْسِي وَلا يَظْهَرُ بِشْرِي ، وَإِنَّمَا فَارَقَنِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ السَّاعَةَ ، فَقَالَ : يَا مُحَمَّدُ مَنْ صَلَّى عَلَيْكَ مِنْ

[1] Ebû Ya'lâ (858) rivayet etti. Ravilerden Kays b. Abdirrahmân b. Ebî Sa'sa'a cerh veya ta'dille zikredilmemiştir.

أُمَّتِكَ صَلاةً كَتَبَ اللّٰهُ لَهُ بِهَا عَشْرَ حَسَنَاتٍ وَمَحَا عَنْهُ عَشْرَ سَيِّئَاتٍ ، وَرَفَعَهُ بِهَا عَشْرَ دَرَجَاتٍ ، وَقَالَ لَهُ الْمَلَكُ مِثْلَ مَا قَالَ لَكَ ، قُلْتُ : يَا جِبْرِيلُ وَمَا ذَاكَ الْمَلَكُ ؟ ، قَالَ : إِنَّ اللّٰهَ عَزَّ وَجَلَّ وَكَّلَ بِكَ مَلَكًا مِنْ لَدُنْ خَلْقِكَ إِلَى أَنْ يَبْعَثَكَ لا يُصَلِّي عَلَيْكَ أَحَدٌ مِنْ أُمَّتِكَ ، إِلا قَالَ : وَأَنْتَ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْكَ .

17286- Ebû Talha bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) huzuruna girdim. Sevinçten yüzünün çizgileri parlıyordu: "Ya Resûlallah! Seni bu günkü kadar, hiçbir vakit gönlün hoş ve neşeli görmedim" dedim.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hangi şey beni bu büyük sevinçten alıkoyabilir? Niye gönlüm hoş ve neşeli olmasın? Şimdi Cibrîl yanımdan ayrıldı. Bana dedi ki: «Ey Muhammed! Ümmetinden kim sana salâvat getirirse, Allah, onunla o kişiye on sevap yazar, on günahını siler ve on derece yükseltir. Melek te o kişiye sana dediği gibi der.» Ben: «Ey Cibrîl! O melek kimdir?» diye sorduğumda, Cibrîl: «Allah, seni yarattığı andan, tekrar diriltene kadar sana salâvat getiren her kişiye: "Allah sana da salat etsin (rahmet etsin) diyecek bir melek görevlendirdi» dedi."*[1]

١٧٢٨٧ - وفي رواية : وَرَدَّ اللّٰهُ عَلَيْهِ مِثْلَ قَوْلِهِ ، وَعُرِضَتْ عَلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ . قلت : عند النسائي طرف منه

رواه الطبراني وفي الرواية الأولى محمد بن إبراهيم بن الوليد الطبراني وفي الثانية أحمد بن عمرو النصيبي ولم أعرفهما وبقية رجالهما ثقات وروى في الصغير والأوسط طرف منه

17287- Bir rivayette ise ibare şöyledir: *"Allah, kişiye söylediğinin aynısıyla mukabele eder ve bu söylediği, kıyamet günü kendisine arz edilir."*

Hadisin bir kısmı Nesâî'de mevcuttur.

★Taberânî rivayet etti. Birinci rivayette Muhammed b. el-Velîd et-Taberânî, diğerinde ise Ahmed b. Amr en-Nusaybî vardır ve ikisini de tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. [2]

---

[1] Taberânî, M. *el-Kebîr*'inde (4720) rivayet etti. Ravilerden İbrâhîm b. el-Velîd et-Taberânî güvenilirdir. Babası Velîd b. Mesleme çok zayıftır. Ravilerin içinde, Muhammed b. İbrâhîm yoktur. İsmâîl el-Kâdı'nın Salâvat getirmenin faziletlerine dair kitabında bu rivayeti destekleyen rivayetler vardır.

[2] Taberânî, M. *el-Kebîr*'inde (4721) rivayet etti. Ravilerden Hammâd b. Amr en-Nusaybî uydurma hadis rivayet eder. İbn Hacer, ilk matbu olan nüshanın dipnotunda şöyle der: "Ahmed b. Amr en-Nusaybî, tahrif olmuştur. Asıl ismi Hammâd b. Amr'dır. Buna karşılık İbn Ebî Âsım'ın Salâvat getirmenin faziletlerine dair kitabında bunu onun

١٧٢٨٨ - نا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ ، أنا جَعْفَرُ بْنُ عَوْنٍ ، أنا سَلَمَةُ بْنُ وَرْدَانَ ، عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ لِحَاجَةٍ فَلَمْ يَتْبَعْهُ غَيْرُ عُمَرَ , تَبِعَهُ وَمَعَهُ فُخَّارَةُ مَاءٍ , قَالَ : فَوَجَدَهُ سَاجِدًا فَتَنَحَّى عَنْهُ حَتَّى رَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأْسَهُ فَقَالَ : " أَحْسَنْتَ يَا عُمَرُ حِينَ تَنَحَّيْتَ عَنِّي , أَتَانِي جِبْرِيلُ فَقَالَ : مَنْ صَلَّى عَلَيْكَ صَلاةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ عَشْرًا وَرَفَعَ لَهُ , أَحْسَبُهُ قَالَ : عَشْرَ دَرَجَاتٍ .

رواه البزار وفيه سلمة بن وردان وهو ضعيف.

17288- Enes bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir ihtiyacı için dışarıya çıktı; Hz. Ömer'den başkası, onun peşinden gitmedi. Ömer Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) peşinden giderken elinde bir testi su vardı. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) yetiştiğinde onu secdedeyken buldu ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) başını secdeden kaldırana kadar bir kenarda bekledi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) secdeden kalkınca: *"Ey Ömer! Yanıma yaklaşmamakla iyi ettin. Cibrîl bana geldi ve: «Kim sana bir kere salâvat getirirse, Allah ta ona on defa salâvat getirir ve derecesini* -sanırım şöyle dedi- *on derece yükseltir» dedi."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Seleme b. Verdân zayıftır.

١٧٢٨٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا شُعْبَةُ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ صَلَّى عَلَيَّ مِنْ تِلْقَاءِ نَفْسِهِ صَلَّى اللَّهُ بِهَا عَلَيْهِ عَشْرًا ".

قُلْتُ: رَوَاهُ ابْنُ مَاجَهْ، خَلا قَوْلِهِ: مِنْ تِلْقَاءِ نَفْسِهِ .رواه البزار وفيه عاصم بن عبيد الله وهو ضعيف

17289- Âmir b. Rabîa, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim gönülden bana bir defa salâvat getirirse, Allah onunla o kişiye on defa salâvat getirir."*

★İbn Mâce bu hadisi rivayet etti ama onda gönülden sözü yoktur.

Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Âsım b. Ubeydillah zayıftır.[1]

---

kanalıyla Ubeydullah b. Fadâla'den, onun da İshâk b. İbrâhîm'den olan rivayetini gördük." Ahmed (4/29-30), Ebû Ya'lâ (1425), Taberânî *M. es-Sağîr*'inde zararı olmayan bir isnâdla (579) ve Hâkim, *Müstedrek*'inde (2/420-421) rivayet etti. Zehebî hadisin sahih olduğunu söylemiştir.

[1] Bezzâr (3161) rivayet etti. İbnu'l-Mübârek'in *Zühd*'üne (1026) bakınız.

١٧٢٩٠ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : نَا أَبُو أُسَامَةَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ سَعِيدٍ أَبِي الصَّبَّاحِ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ عُمَيْرٍ ، عَنْ عَمِّهِ أَبِي بُرْدَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ صَلَّى عَلَيَّ مِنْ تِلْقَاءِ نَفْسِهِ ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ بِهَا عَشْرَ صَلَوَاتٍ ، وَحَطَّ عَنْهُ عَشْرَ سَيِّئَاتٍ ، وَرَفَعَ لَهُ عَشْرَ دَرَجَاتٍ.

رواه البزار ورجاله ثقات ورواه الطبراني إلا أنه قال : " مَا صَلَّى عَلَيَّ عَبْدٌ مِنْ أُمَّتِي صَلاةً صَادِقًا بِهَا فِي قَلْبِ نَفْسِهِ " . وزاد : " وَكَتَبَ لَهُ بِهَا عَشْرَ حَسَنَاتٍ "

17290- Ebû Burde b. Niyâr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim gönülden bana bir defa salâvat getirirse, Allah onunla o kişiye on defa salâvat getirir, on günahını siler ve derecesini on derece yükseltir."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

Taberânî de rivayet etti; ancak ifadesi şöyledir: *"Ümmetimden kim inanarak kendi gönlünden bana salâvat getirirse..."* Şunu da ekledi *"Ona on sevap yazar."*[1]

١٧٢٩١ - حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ ، قَالَ : نَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، قَالَ : نَا نُعَيْمُ بْنُ ضَمْضَمٍ ، عَنِ ابْنِ الْحِمْيَرِيِّ ، قَالَ : سَمِعْتُ عَمَّارَ بْنَ يَاسِرٍ ، يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللَّهَ وَكَّلَ بِقَبْرِي مَلَكًا أَعْطَاهُ أَسْمَاعَ الْخَلائِقِ ، فَلا يُصَلِّي عَلَيَّ أَحَدٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِلا أَبْلَغَنِي بِاسْمِهِ وَاسْمِ أَبِيهِ ، هَذَا فُلانُ ابْنُ فُلانٍ قَدْ صَلَّى عَلَيْكَ .

رواه البزار وفيه ابن الحميري واسمه عمران يأتي الكلام عليه بعده ونعيم بن ضمضم ضعفه بعضهم وبقية رجاله رجال الصحيح

17291- Ammâr b. Yâsir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, kabrime bütün yaratılmışların sesini duyan bir meleği görevlendirdi. Kıyamet gününe kadar, kim bana salâvat getirirse, bu melek, bana bu kişinin ismini babasının ismiyle birlikte bildirir ve: «Bu falan oğlu falandır, sana salâvat getirdi» der."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden İbnu'l-Himyerî'nin adı İmrân'dır, kendisinden daha sonra bahsedilecektir. Nu'aym b. Damdam'ı bazıları zayıf bulmuştur. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

---

[1] Bezzâr (No: 3160) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/ 195-196) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3162, 3163) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin Ammâr'dan, sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz.

١٧٢٩٢ - عَنْ ابْنِ حُمَيْرِيٍّ قَالَ : قَالَ لِي عَمَّارُ: يابن الحميري أَلَا أُحَدِّثُكُمْ عَنْ حَبِيبِي ، رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قلت بلى. قَالَ: قال رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " يَا عَمَّارُ ، إِنَّ اللَّهَ ملكا أَعْطَاه أَسْمَاعَ الْخَلَائِقِ كلها وَهُوَ قَائِمٌ عَلَى قَبْرِي إِذَا أَنَا مُتُّ إلى يوم القيامة ، فَلَيْسَ أَحَدٌ مِنْ أُمَّتِي يُصَلِّي عَلَيَّ صَلَاةً إِلَّا أسماه بِاسْمِهِ وَاسْمِ أَبِيهِ قال: يَا مُحَمَّدُ ،صلى عليك فُلَانُ كَذَا ، فيصلي الرب على ذلك الرجل بكل واحدة عشرا.

رواه الطبراني ونعيم بن ضمضم ضعيف وابن الحميري اسمه عمران قال البخاري : لا يتابع على حديثه وقال صاحب الميزان : لا يعرف وبقية رجاله رجال الصحيح

17292- İbn el-Himyerî bildiriyor: Ammâr bana: "Ey Himyerî'nin oğlu! Sana sevdiğimden (Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)) bahsedeyim mi?" ben: "Olur" deyince dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Ammâr! Allah'ın, bütün yaratılmışların sesini duyan bir meleği vardır. Bu melek, ben vefat ettiğim zaman kıyamet gününe kadar mezarımın başında durur. Ümmetimden kim bana salâvat getirirse, bana babasının adıyla birlikte adını söyleyerek: «Ey Muhammed! Falan kişi sana salâvat getirdi» der. Rabbim de, bana salâvat getiren bu kişiye getirdiği her salâvat için on defa salâvat getirir."*

★Taberânî rivayet etti. Nu'aym b. Damdam zayıftır. İbnu'l-Himyerî'nin ismi İmrân'dır. Buhârî: "Hadisini başkaları rivayet etmemiştir" dedi. *Mîzân* sahibi Zehebî ise: "Tanınmayan biridir" dedi. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٧٢٩٣ - وزاد في رواية : وإِنِّي سَأَلتُ رَبِّي أَنْ لا يُصَلِّي عَلي عَبدٍ صلاةً إِلَّا صَلَّى الله عليه عَشْرَ أَمْثالِها

17293- Bir rivayette, şu ilave vardır: *"Rabbimden, bana bir defa salâvat getiren her kişiye on kat salâvat getirmesini istedim."*

١٧٢٩٤ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن مُحَمَّدٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عُبَيْدٍ، حَدَّثَنَا مُوسَى بن عُمَيْرٍ، عَنْ مَكْحُولٍ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرًا بِهَا مَلَكٌ مُوَكَّلٌ بِهَا حَتَّى يُبْلِغْنِيهَا.

رواه الطبراني وفيه موسى بن عمير القرشي الأعمى وهو ضعيف جدا

17294- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim bana bir defa salâvat getirirse, Allah ta ona on salâvat getirir. Kişinin getirdiği salâvatı bana bildirecek bir de melek görevlendirilir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Mûsâ b. Umeyr el-Kureşî el-A'mâ çok zayıftır.[1]

١٧٢٩٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن رِشْدِينَ الْمِصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن أَبِي مَرْيَمَ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن جَعْفَرٍ ، أَخْبَرَنِي حُمَيْدُ بن أَبِي زَيْنَبَ , عَنْ حَسَنِ بن حَسَنِ بن عَلِيٍّ بن أَبِي طَالِبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " حَيْثُمَا كُنْتُمْ فَصَلُّوا عَلَيَّ ، فَإِنَّ صَلاتَكُمْ تَبْلُغُنِي.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه حميد بن أبي زينب و لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح

17295- Hasan b. Ali, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Nerede olursanız olun, bana salâvat getirin. Getirdiğiniz salâvat bana ulaştırılır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Humeyd b. Ebî Zeyneb'i tanımıyorum. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٧٢٩٦ - حَدَّثَنَا بَكْرٌ ، قَالَ : نا مَهْدِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ الرَّمْلِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ الإِسْكَنْدَرَانِيُّ ، عَنْ حَيْوَةَ بْنِ شُرَيْحٍ ، عَنْ أَبِي صَخْرٍ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قُسَيْطٍ ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا مِنْ أَحَدٍ يُسَلِّمُ عَلَيَّ إِلا رَدَّ اللَّهُ إِلَيَّ رُوحِي حَتَّى أَرُدَّ عَلَيْهِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبد الله بن يزيد الإسكندراني و لم أعرفه ومهدي بن جعفر ثقة وفيه خلاف وبقية رجاله ثقات

17296- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Bir Müslüman bana selam verdiği zaman, selamına karşılık verebilmem için, Allah ruhumu iade eder."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Yezîd el-İskenderânî'yi tanımıyorum. Mehdî b. Câfer güvenilir olmakla birlikte hakkında ihtilaf vardır. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٧٢٩٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا إِسْحَاقُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِي دَاوُدَ ، قَالَ : نا أَبُو جَعْفَرٍ الرَّازِيُّ ، عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ أَنَسٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : مَنْ صَلَّى عَلَيَّ بَلَغَتْنِي صَلاتُهُ ، وَصَلَّيْتُ عَلَيْهِ ، وَكُتِبَتْ لَهُ سِوَى ذَلِكَ عَشْرُ حَسَنَاتٍ.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7611) rivayet etti. Senedinde kopukluk vardır. Mekhûl, Ebû Umâme'den dinlememiştir. Allah en doğrusunu bilir.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (2729) ve *M. el-Evsat*'ta (367) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis, Hasan b. Ali'den sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir. Bunda Saîd b. Ebî Meryem tek kalmıştır. Senetlerin ikisinde de, Taberânî'nin hocası Ahmed b. Rişdeyn hadis uydurmakla suçlanmıştır."

رواه الطبراني في الأوسط وفيه راو لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

17297- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Bana salâvat getirenin salâvatı bana ulaşır ve ben de ona salâvat getiririm. Bundan başka ona on sevap yazılır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٧٢٩٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، نَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَلْمِ بْنِ رُشَيْدِ بْنِ الْفَاخِرِ الْهُجَيْمِيُّ ، ثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ قَيْسِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، نَا حُمَيْدٌ الطَّوِيلُ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلاةً وَاحِدَةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ عَشْرًا ، وَمَنْ صَلَّى عَلَيَّ عَشْرًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ مِائَةً ، وَمَنْ صَلَّى عَلَيَّ مِائَةً كَتَبَ اللَّهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ بَرَاءَةً مِنَ النِّفَاقِ ، وَبَرَاءَةً مِنَ النَّارِ ، وَأَسْكَنَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعَ الشُّهَدَاءِ.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه إبراهيم بن سالم بن شبل الهجيمي و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

17298- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim bana bir salâvat getirirse, Allah ona on salâvat getirir. Kim bana on salâvat getirirse, Allah ona yüz salâvat getirir. Kim bana yüz salâvat getirirse, Allah, iki gözünün arasına nifaktan ve cehennemden kurtuluş beraatı yazar ve kıyamet günü onu şehitlerle beraber ikamet ettirir."*

Nesâî'de: Sadece *"Kim bana salâvat getirirse, Allah ona on defa salâvat getirir"* kısmı vardır.

★Taberânî *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İbrâhîm b. Sâlim b. Şibl el-Huceymî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٧٢٩٩ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ : نا الأَزْرَقُ بْنُ عَلِيٍّ ، قَالَ : نا حَسَّانُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، قَالَ : نا يُوسُفُ بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلاةً ، صَلَّيْتُ عَلَيْهِ بِهَا عَشْرًا.

قلت : رواه النسائي إلا أنه قال : " صلى الله عليه " رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات

17299- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, bana bir defa salâvat getirirse, ben ona on defa salâvat getiririm."*

---

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (899) rivayet etti ve şöyle dedi: "İbrâhîm b. Sâlim b. Reşîd el-Huceymî bunda tek kalmıştır. Taberânî'nin hocası Muhammed b. Müslim b. Abdillah el-Cend Yesâbûrî hakkında bilgi yoktur.

Nesâî *"Allah ona salâvat getirir"* ibaresiyle rivayet etti

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٧٣٠٠ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ هَاشِمٍ ، قَالَ : نا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَلامٍ الْجُمَحِيُّ ، قَالَ : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ ذُكِرْتُ عِنْدَهُ فَلْيُصَلِّ عَلَيَّ ، فَإِنَّهُ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ مَرَّةً صَلَّى عَلَيْهِ عَشْرًا.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح .

17300- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kimin yanında anılırsam bana salâvat getirsin. Zira bana bir kez salvât getirene Allah on salavât getirir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٧٣٠١ - حَدَّثَنَا مُوسَى بن هَارُونَ , حَدَّثَنَا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ , حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن أَبِي الزِّنَادِ , عَنْ شَرِيكِ بن عَبْدِ اللَّهِ بن أَبِي نَمِرٍ , عَنْ عَطَاءِ بن يَسَارٍ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ , قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلاةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ بِهَا عَشْرًا.

رواه الطبراني وفيه يحيى بن عبد الحميد الحماني وهو ضعيف .

17301- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, bana bir defa salâvat getirirse, Allah ona on defa salâvat getirir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Abdilhamîd el-Himmânî zayıftır.[1]

١٧٣٠٢ - وعن أبي موسى قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَاةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ بِهَا عَشْرًا.

رواه الطبراني وفيه حفص بن سليمان القاري وثقه وكيع وغيره وضعفه الجمهور وبقية رجاله ثقات

17302- Ebû Mûsâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim, bana bir defa salâvat getirirse, Allah buna karşılık, o kişiye on defa salâvat getirir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Hafs b. Süleymân el-Kârî'yi Vekî ve başkaları güvenilir bulmuş, çoğunluk ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (13269) rivayet etti.

بَابُ كَيْفِيَّةِ الصَّلَاةِ عَلَيْهِ وَمَا يُضَمُّ إِلَيْهَا

Ona Salavâtın Keyfiyeti ve (Salavatâ) Eklenecek İbareler

١٧٣٠٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَنْبَأَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَبِي دَاوُدَ الأَعْمَى عَنْ بُرَيْدَةَ الْخُزَاعِيِّ قَالَ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ عَلِمْنَا كَيْفَ نُسَلِّمُ عَلَيْكَ فَكَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ قَالَ " قُولُوا اللَّهُمَّ اجْعَلْ صَلَوَاتِكَ وَرَحْمَتَكَ وَبَرَكَاتِكَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا جَعَلْتَهَا عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.

رواه أحمد وفيه أبو داود الأعمى وهو ضعيف

17303- Bureyde bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Sana nasıl selam vereceğimizi biliyoruz; peki, sana nasıl salâvat getireceğiz?" dedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"«Allahım! İbrâhîm ailesine kıldığın gibi salâtını, rahmetini ve bereketini Muhammed'e ve ailesine kıl. Şüphesiz sen övülmüşsün ve yücesin» deyiniz."*

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Ebû Dâvûd el-A'mâ zayıftır.[1]

١٧٣٠٤ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجُنَيْدِ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا أَبُو صَالِحٍ عَبْدُ الْغَفَّارِ بْنُ دَاوُدَ ، وَعَمْرُو بْنُ خَالِدٍ ، وَيَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالُوا : أَخْبَرَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي بَكْرُ بْنُ سَوَادَةَ ، عَنْ زِيَادِ بْنِ نُعَيْمٍ ، عَنْ وَفَاءِ بْنِ شُرَيْحٍ الْحَضْرَمِيِّ ، عَنْ رُوَيْفِعِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَقَالَ : اللَّهُمَّ أَنْزِلْهُ الْمَقْعَدَ الْمُقَرَّبَ عِنْدَكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَجَبَتْ لَهُ شَفَاعَتِي.

رواه البزار والطبراني في الأوسط والكبير وأسانيدهم حسنة

17304- Ruveyfi' b. Sâbit, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim Muhammed'e salâvat getirip: «Allahım! Kıyamet günü, onun makamını sana yakın kıl» derse, şefaatim ona vacip olur."*

★Bezzâr ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ile *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. İsnâdları hasendir.[2]

---

[1] Ahmed (5/353) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3157) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4480) rivayet etti.

١٧٣٠٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن رِشْدِينَ، حَدَّثَنَا هَانِئُ بن الْمُتَوَكِّلِ الإِسْكَنْدَرَانِيُّ، حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بن صَالِحٍ، عَنْ جَعْفَرِ بن مُحَمَّدٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:مَنْ قَالَ جَزَى اللَّهُ مُحَمَّدًا عَنَّا مَا هُوَ أَهْلُهُ أَتْعَبَ سَبْعِينَ كَاتِبًا أَلْفَ صَبَاحٍ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه هانئ بن المتوكل وهو ضعيف .

17305- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, «Allah, Muhammed'i biz ümmetlerine olan merhametinden dolayı, layık olduğu bir mükâfatla en yüksek dereceye erdirsin» derse, yazıcı meleklerden yetmiş meleği, bin sabah sevap yazmayı yetiştirmek için yorar."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Hânî b. el-Mütevekkil zayıftır.[1]

١٧٣٠٦ - حَدَّثَنَا مَسْعَدَةُ بْنُ سَعْدٍ ، نَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ ، نَا نُوحُ بْنُ قَيْسٍ ، نَا سَلامَةُ بْنُ الْكِنْدِيِّ ، قَالَ : كَانَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، يُعَلِّمُ النَّاسَ الصَّلاةَ عَلَى نَبِيِّ اللَّهِ ، يَقُولُ : " اللَّهُمَّ دَاحِيَ الْمَدْحُوَّاتِ ، وَبَارِئَ الْمَسْمُوكَاتِ ، وَجَبَّارَ الْقُلُوبِ عَلَى فِطْرَاتِهَا شَقِيِّهَا وَسَعِيدِهَا ، اجْعَلْ شَرَائِفَ صَلَوَاتِكَ ، وَنَوَامِيَ بَرَكَاتِكَ ، وَرَافِعَ تَحِيَّتِكَ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ ، الْخَاتِمِ لِمَا سَبَقَ ، وَالْفَاتِحِ لِمَا أُغْلِقَ ، وَالْمُعْلِنِ الْحَقَّ بِالْحَقِّ ، وَالدَّامِغِ جَيْشَاتِ الأَبَاطِيلِ كَمَا حُمِّلَ ، فَاضْطَلَعَ بِأَمْرِكَ لِطَاعَتِكَ مُسْتَوْفِزًا فِي مَرْضَاتِكَ بِغَيْرِ نُكْلٍ فِي قَدَمٍ ، وَلا وَهْنٍ فِي عَزْمٍ ، دَاعِيًا لِوَحْيِكَ ، حَافِظًا لِعَهْدِكَ ، مَاضِيًا عَلَى نَفَاذِ أَمْرِكَ حَتَّى أَوْرَى قَبَسًا لِقَابِسٍ بِهِ هُدِيَتِ الْقُلُوبُ بَعْدَ خَوْضَاتِ الْفِتَنِ وَالإِثْمِ بِمُوضِحَاتِ الأَعْلامِ ، وَمُنِيرَاتِ الإِسْلامِ وَنَائِرَاتِ الأَحْكَامِ ، فَهُوَ أَمِينُكَ الْمَأْمُونُ ، وَخَازِنُ عِلْمِكَ الْمَخْزُونِ ، وَشَهِيدُكَ يَوْمَ الدِّينِ ، وَمَبْعُوثُكَ نِعْمَةً ، وَرَسُولُكَ بِالْحَقِّ رَحْمَةً ، اللَّهُمَّ افْسَحْ لَهُ مُتَفَسَّحًا فِي عَدْلِكَ وَاجْزِهِ مُضَاعَفَاتِ الْخَيْرِ مِنْ فَضْلِكَ ، لَهُ مُهَنَّيَاتٌ غَيْرُ مُكَدَّرَاتٍ مِنْ فَوْزِ ثَوَابِكَ الْمَعْلُومِ وَجَزِيلِ عَطَائِكَ الْمَجْلُولِ ، اللَّهُمَّ أَعْلِ عَلَى بِنَاءِ الْبَانِينَ بِنَاءَهُ ، وَأَكْرِمْ مَثْوَاهُ لَدَيْكَ وَنُزُلَهُ ، وَأَتْمِمْ لَهُ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11509) ve *M. el-Evsat*'ta (237) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, İkrime'den, sadece Câfer b. Muhammed rivayet etmiştir. Câfer b. Muhammed'ten de sadece Muâviye b. Sâlih rivayet etmiştir. Hânî b. el-Mütevekkil bunda tek kalmıştır.

نُورَهُ وَأَجْرَهُ مِنِ ابْتِعَاثِكَ لَهُ ، مَقْبُولَ الشَّهَادَةِ مَرْضِيَّ الْمَقَالَةِ ، ذَا مَنْطِقٍ عَدْلٍ وَكَلامٍ فَصْلٍ ، وَحُجَّةٍ وَبُرْهَانٍ عَظِيمٍ.

رواه الطبراني في الأوسط وسلامة الكندي روايته عن علي مرسلة وبقية رجاله رجال الصحيح

17306- Selâme el-Kindî anlatıyor: Hz. Ali, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) nasıl salâvat getirileceğini şu sözlerle öğretirdi:

"Ey yerleri yayan, gökleri yerden ayıran, mutlu veya bedbaht olsun tüm kalpleri fıtratları üzerine tekrar düzelten Allahım! En değerli salâvatlarını, en bol bereketlerini, şefkat ve merhamet dolu esenliklerini kulun ve Resûlün üzerine kıl. O Resûl ki, son peygamber olarak gönderilerek peygamberliği kapatan, fakat kapatılan ilahi inayetlerin kapısını açandır. Hakka hakla yardım eden ve görevlendirildiği gibi batıl olan her şeyi yok edendir. Senin buyruğuna icabet ederek, sana itaat etmek ve rızanı kazanmak için bir an bile geri adım atmadan, azminden bir şey kaybetmeden vahiylerine çağırmış, vaadine sadık kalmış ve buyruklarını yerine getirmiştir. Öyle ki o, (hidayet ışığını arayanlara) meşale olmuştur. Fitnelere ve günahlara bulaşmışken, kalpleri, onunla açıkça gönderdiğin işaretlerle, İslam'ın ışık saçan buyrukları ve aydınlatan hükümleriyle tekrar hidayete erdirdin. O, senin güvenilen sırdaşındır, saklı olan ilminin bekçisidir ve kıyamet gününde de şahidindir. O, insanlara gönderdiğin bir nimet, rahmet olarak bahşettiğin hak üzerinde olan bir elçindir. Allahım! Hükümranlığın altında ona da bir yer aç ve lütfundan, bilinen sevabından, bolca dağıttığın ihsanından, esenlik veren ve üzüntüye yer bırakmayan kat kat hayırlar ver. Allahım! O'nun yerini tüm insanların yerinden daha yüksekte kıl. Yanındaki yerini ve konağını mübarek kıl. O'nun nurunu tamamına erdir. Şehadeti kabul edilmiş ve söylediklerinden razı olunmuş bir şekilde onu haşredip ödüllendir. Ki o ancak adaleti söyler, gerçeklerle, büyük kanıt ve delillerle konuşur."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Selâme el-Kindî'nin Ali'den rivayeti mürseldir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

بَابُ الصَّلَاةِ عَلَيْهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ الصَّبَاحِ وَالْمَسَاءِ

Sabah ve Akşam Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) Salavât Getirmek

تَقَدَّمَ فِي الْأَذْكَارِ فِيمَا يَقُولُ إِذَا أَصْبَحَ وَإِذَا أَمْسَى.

Zikirler kitabında, sabah ve akşam söylenmesi gerekenler bölümünde geçmişti.

بَابُ فِيمَنْ ذُكِرَ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْهِ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Yanında Anıldığı Halde Ona Salâvat Getirmeyenler

١٧٣٠٧ - حَدَّثَنَا يُوسُفُ بن الْحَكَمِ الضَّبِّيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن بَشِيرٍ الْكِنْدِيُّ ، حَدَّثَنَا عُبَيْدَةُ بن حُمَيْدٍ ، حَدَّثَنِي فِطْرُ بن خَلِيفَةَ ، عَنِ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بن عَلِيِّ بن حُسَيْنٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ حُسَيْنِ بن عَلِيٍّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ ذُكِرْتُ عِنْدَهُ فَخَطِئَ الصَّلاةَ عَلَيَّ ، خَطِئَ طَرِيقَ الْجَنَّةِ .

رواه الطبراني وفيه بشير بن محمد الكندي وهو ضعيف

17307- Hüseyn b. Ali, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Yanında anıldığım halde bana salâvat getirmeyi unutan, cennetin yolunu unutmuş olur."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Beşîr b. Muhammed el-Kindî zayıftır.[1]

١٧٣٠٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، وَالْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، قَالا : حَدَّثَنَا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بن بِلالٍ ، عَنْ عُمَارَةَ بن غَزِيَّةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن عَلِيِّ بن الْحُسَيْنِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الْبَخِيلُ مَنْ ذُكِرْتُ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ.

رواه الطبراني وفيه يحيى بن عبد الحميد الحماني وهو ضعيف ولكن متابعة الحديث الذي قبله قد تقويه والله أعلم

17308- Hüseyn b. Ali, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Asıl cimri, yanında anıldığım halde bana salâvat getirmeyendir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdulhamîd el-Hımmânî zayıftır, ama bundan önceki hadis bunu güçlendirmektedir. Allah en doğrusunu bilir.[2]

١٧٣٠٩ - وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمِقْدَامِ ، قَالَ : نا سَلَمَةُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الرَّهَاوِيُّ ، قَالَ : نا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ ، قَالَ : صَعِدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمِنْبَرَ ، فَقَالَ : " آمِينَ آمِينَ آمِينَ " ، فَلَمَّا نَزَلَ قِيلَ لَهُ ، فَقَالَ : " أَتَانِي

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (2887) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (2885), Ahmed sahih olan başka bir isnâdla (1736) ve Ebû Ya'lâ (6776) rivayet ettiler. Bu hadis Tirmizî'de (3614) de mevcuttur.

جِبْرِيلُ ، فَقَالَ : رَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ أَدْرَكَ رَمَضَانَ فَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ أَوْ فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ ، قُلْ : آمِينَ ، فَقُلْتُ : آمِينَ ، وَرَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ أَدْرَكَ وَالِدَيْهِ فَلَمْ يُدْخِلاهُ الْجَنَّةَ أَوْ فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ ، قُلْ : آمِينَ ، قُلْتُ : آمِينَ ، وَرَجُلٌ ذُكِرْتَ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْكَ فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ ، قُلْ : آمِينَ ، فَقُلْتُ : آمِينَ.

رواه البزار وفيه من لم أعرفهم

17309- Ammâr b. Yâsir bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) minbere çıkıp üç defa *"Âmîn"* dedi. Minberden indiği zaman sebebi sorulunca şöyle buyurdu: *"Cibrîl gelip «Ramazana yetiştiği halde affedilmeyen kişinin burnu yerde sürünsün, Âmin de» dedi. Ben: «Âmîn» dedim. Cibrîl şöyle devam etti: «Anne babasına yetişip Cennete giremeyen kişinin burnu yerde sürünsün; Âmin de» dedi. Ben de: «Âmîn» dedim. Sonra Cibrîl şöyle dedi: «Yanında anıldığın halde sana salâvat getirmeyen kişi de (Allah'ın rahmetinden) uzak olsun, Âmin de» dedi. Ben de: «Âmîn» dedim.*

★**Bezzâr rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.**[1]

١٧٣١٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الصَّبَّاحِ ، قَالَ : نا جَارِيَةُ بْنُ هَرِمٍ ، قَالَ : نا حُمَيْدُ الأَعْرَجُ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَعِدَ الْمِنْبَرَ ، فَقَالَ : " آمِينَ ، آمِينَ ، آمِينَ " ثُمَّ ذَكَرَ الْحَدِيثَ.

رواه البزار هكذا وفيه جارية بن هرم الفقيمي وهو ضعيف

17310- Abdullah b. Mes'ûd bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), minbere çıktı ve üç defa: *"Âmîn"* dedi. Sonra devamla yukarıdaki hadisi zikretti.

★**Bezzâr böyle rivayet etti. Ravilerden Câriye b. Herim el-Fukaymî zayıftır.**[2]

١٧٣١١ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ عَقِيلٍ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبَانَ ، ثنا قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ ، عَنْ سِمَاكٍ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ : صَعِدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ الْمِنْبَرَ ، فَقَالَ : " آمِينَ آمِينَ آمِينَ " ، قَالَ : " أَتَانِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ ، فَقَالَ : يَا مُحَمَّدُ مَنْ أَدْرَكَ أَحَدَ وَالِدَيْهِ ، فَمَاتَ ، فَدَخَلَ النَّارَ ، فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ ، قُلْ آمِينَ ، فَقُلْتُ : آمِينَ ، قَالَ : يَا مُحَمَّدُ مَنْ

---

[1] Bezzâr (3164) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin Ammâr'dan sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz."

[2] Bezzâr (3165) rivayet etti.

أَدْرَكَ شَهْرَ رَمَضَانَ ، فَمَاتَ ، فَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ ، فَأُدْخِلَ النَّارَ ، فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ ، قُلْ آمِينَ ، فَقُلْتُ : آمِينَ ، قَالَ : وَمَنْ ذُكِرْتُ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْكَ ، فَمَاتَ فَدَخَلَ النَّارَ ، فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ ، قُلْ آمِينَ ، فَقُلْتُ : آمِينَ .

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

17311- Ammâr b. Yâsir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) minbere çıkıp üç defa: *"Âmîn"* dedi ve şöyle devam etti:

"Kim Ramazana yetişir de, mağfiret edilmezse Allah, onu (rahmetinden) uzaklaştırsın. Âmin deyiniz. Kim anne babasına veya birisine yetişir de mağfiret edilmezse Allah, onu (rahmetinden) uzaklaştırsın. Âmin deyiniz. Yanında anıldığım halde bana salâvat getirmeyen kişiyi de, Allah (rahmetinden) uzaklaştırsın. Âmin deyiniz."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

١٧٣١٢ حَدَّثَنَا الْحَضْرَمِيُّ، حَدَّثَنَا لَيْثُ بن هَارُونَ الْعُكْلِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن فُضَيْلٍ، عَنْ يَزِيدَ بن أَبِي زِيَادٍ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: بَيْنَمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ، إِذْ قَالَ:آمِينَ، ثَلاثَ مَرَّاتٍ، فَسُئِلَ عَنْ ذَلِكَ، فَقَالَ: أَتَانِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ، فَقَالَ: مَنْ ذُكِرْتَ عِنْدَهُ، فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْكَ فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ قُلْ: آمِينَ، فَقُلْتُ: آمِينَ، قَالَ: مَنْ أَدْرَكَ وَالِدَيْهِ أَوْ أَحَدَهُمْ فَمَاتَ وَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ قُلْ: آمِينَ، فَقُلْتُ: آمِينَ، وَمَنْ أَدْرَكَ رَمَضَانَ، فَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ قُلْ: آمِينَ، فَقُلْتُ: آمِينَ.

رواه الطبراني وفيه يزيد بن أبي زياد وهو مختلف فيه وبقية رجاله ثقات .

17312- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) minberdeyken üç defa: *"Âmîn"* dedi. Sebebi sorulunca şöyle buyurdu: *"Cibrîl bana gelip: «Yanında anıldığın halde sana salâvat getirmeyen kişiyi, Allah (rahmetinden) uzaklaştırsın. Âmîn de» dedi. Ben de «Âmîn» dedim.*

Cibrîl şöyle devam etti: «Kim anne babasına veya birisine yetişir de mağfiret edilmezse Allah, onu (rahmetinden) uzaklaştırsın. Âmîn de» dedi. Ben de «Âmîn» dedim.

Sonra şöyle dedi: "Kim Ramazana yetişir de mağfiret edilmezse Allah, onu (rahmetinden) uzaklaştırsın. Âmîn de» dedi. Ben de «Âmîn» dedim."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Yezîd b. Ebî Ziyâd hakkında ihtilaf vardır. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٧٣١٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَلِيٍّ الْمَرْوَزِيُّ , حَدَّثَنَا أَبُو الدَّرْدَاءِ عَبْدُ الْعَزِيزِ بن الْمُنِيبِ الْمَرْوَزِيُّ , حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن عَبْدِ اللَّهِ بن كَيْسَانَ , عَنْ أَبِيهِ , عَنْ سَعِيدِ بن جُبَيْرٍ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ارْتَقَى عَلَى الْمِنْبَرِ , فَأَمَّنَ ثَلاثَ مَرَّاتٍ , ثُمَّ قَالَ:تَدْرُونَ لِمَ أَمَّنْتُ؟ قَالُوا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ , قَالَ:جَاءَنِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ , فَأَخْبَرَنِي: أَنَّهُ مَنْ ذُكِرْتَ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْكَ دَخَلَ النَّارَ , فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ وَأَسْحَقَهُ , فَقُلْتُ: آمِينَ , وَمَنْ أَدْرَكَ وَالِدَيْهِ أَوْ أَحَدَهُمَا , فَلَمْ يَبَرَّهُمَا دَخَلَ النَّارَ , فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ وَأَسْحَقَهُ , فَقُلْتُ: آمِينَ , وَمَنْ أَدْرَكَ رَمَضَانَ فَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ دَخَلَ النَّارَ , فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ وَأَسْحَقَهُ , فَقُلْتُ: آمِينَ.

رواه الطبراني وفيه إسحاق بن عبد الله بن كيسان وفيه ضعف

17313- İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) minbere çıkıp üç defa Âmin dedikten sonra: *"Neden Âmin dediğimi biliyor musunuz?"* diye sordu. Sahabe: "Allah ve Resûlü daha iyi bilir" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu:

"Cibrîl bana gelip: «Yanında anıldığın halde sana salâvat getirmeyen kişi, ateşe girsin, Allah, onu (rahmetinden) uzaklaştırsın ve onu mahvetsin. Âmîn de» dedi. Ben de «Âmin» dedim. Kim anne babasına veya birisine yetişir de mağfiret edilmezse, ateşe girsin, Allah (rahmetinden) uzaklaştırsın ve onu mahvetsin. Âmîn de» dedi. Ben de «Âmin» dedim. Kim Ramazana yetişir de, mağfiret edilmezse, ateşe girsin. Allah, onu (rahmetinden) uzaklaştırsın ve onu mahvetsin. Âmîn de» dedi. Ben de «Âmin» dedim."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden İshâk b. Abdillah b. Keysân zayıftır.[2]

١٧٣١٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ ، قَالَ : نَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ ، قَالَ : نَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ لَهِيعَةَ ، قَالَ : نَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ الْحَضْرَمِيُّ ، عَنْ مُسْلِمِ بْنِ يَزِيدَ الصَّدَفِيِّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ جَزْءٍ الزُّبَيْدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ الْمَسْجِدَ وَصَعِدَ الْمِنْبَرَ فَقَالَ : " آمِينَ ، آمِينَ ، آمِينَ " ، فَلَمَّا انْصَرَفَ قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، لَقَدْ رَأَيْنَاكَ صَنَعْتَ شَيْئًا مَا كُنْتَ تَصْنَعُهُ ، قَالَ : " إِنَّ جِبْرِيلَ تَبَدَّى لِي فِي أَوَّلِ دَرَجَةٍ ، فَقَالَ : يَا مُحَمَّدُ ، مَنْ أَدْرَكَ أَحَدَ وَالِدَيْهِ فَلَمْ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (11115) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (12551) rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Keysân zayıftır.

يُدْخِلاهُ الْجَنَّةَ ، فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ ثُمَّ أَبْعَدَهُ ، قَالَ : فَقُلْتُ : " آمِينَ " ، ثُمَّ قَالَ لِي فِي الدَّرَجَةِ الثَّانِيَةِ : وَمَنْ أَدْرَكَ شَهْرَ رَمَضَانَ فَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ ، فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ ، ثُمَّ أَبْعَدَهُ ، فَقُلْتُ : " آمِينَ " ، ثُمَّ تَبَدَّى لِي فِي الثَّالِثَةِ ، فَقَالَ : إِنَّ مَنْ ذُكِرْتَ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْكَ ، فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ ثُمَّ أَبْعَدَهُ ، فَقُلْتُ : آمِينَ.

رواه البزار والطبراني بنحوه وفيه من لم أعرفهم

17314- Abdullah b. el-Hâris b. Cez' ez-Zübeydî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Mescid'e girip minbere çıktı ve üç defa: *"Âmîn"* dedi. Minberden indiği zaman sahabe: "Yâ Resûlallah! Daha önce yapmadığın bir şeyi yaptığını gördük!" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Cibrîl, minberin ilk basamağında bana göründü ve şöyle dedi: «Ey Muhammed! Kim anne babasına veya birisine yetişir de mağfiret edilmezse Allah, onu (rahmetinden) uzaklaştırsın.» Ben de: «Âmîn» dedim.*

İkinci basamakta: «Kim Ramazana yetişir de, mağfiret edilmezse Allah, onu (rahmetinden) uzaklaştırsın» dedi. Ben de «Âmîn» dedim.

Üçüncü basamakta da bana görünüp şöyle dedi: «Yanında anıldığın halde sana salâvat getirmeyen kişiyi, Allah (rahmetinden) uzaklaştırsın» dedi. Ben de «Âmîn» dedim."

★Taberânî buna benzer bir rivayette bulundu. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

١٧٣١٥ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَوَّانَ بْنِ شُعْبَةَ ، قَالَ : نا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبَانٍ ، قَالَ : نا قَيْسٌ ، عَنْ سِمَاكٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ ، قَالَ : صَعِدَ النَّبِيُّ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، الْمِنْبَرَ فَقَالَ : " آمِينَ ، آمِينَ ، آمِينَ " . فَلَمَّا نَزَلَ سُئِلَ عَنْ ذَلِكَ ؟ فَقَالَ : " أَتَانِي جِبْرِيلُ ، فَقَالَ : رَغِمَ أَنْفُ مَنْ أَدْرَكَ رَمَضَانَ فَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ ، قُلْ : آمِينَ ، قُلْتُ : آمِينَ . وَرَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ ذُكِرْتَ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْكَ ، قُلْ : آمِينَ ، فَقُلْتُ : آمِينَ . وَرَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ أَدْرَكَ وَالِدَيْهِ ، أَوْ أَحَدَهُمَا فَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ ، أَوْ لا يُدْخِلانِهِ الْجَنَّةَ ، قُلْ : آمِينَ . قُلْتُ : آمِينَ.

هَذَا أَوْ نَحْوُهُ. رواه البزار عن شيخه محمد بن حوان و لم أعرفه وبقية رجاله وثقوا وفي قيس بن الربيع خلاف

17315- Câbir b. Semure bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) minbere çıkıp üç defa: *"Âmîn"* dedi. Minberden inince, sebebi sorulduğu zaman şöyle dedi: *"Cibrîl gelip: «Ramazana yetiştiği halde affedilmeyen kişinin burnu yerde sürünsün, Âmin de» dedi. Ben: «Âmîn» dedim. Sonra*

[1] Bezzâr (3167) rivayet etti.

Cibrîl şöyle dedi: «Yanında anıldığın halde sana salâvat getirmeyen kişinin burnu yerde sürünsün, Âmin de» dedi. Ben de: «Âmîn» dedim. Cibrîl şöyle devam etti: «Anne babasına veya birine yetişip Cennete giremeyen kişinin burnu yerde sürünsün; Âmin de» dedi. Ben de: «Âmîn» dedim."

★Bezzâr, hocası Muhammed b. Cevvân'dan rivayet etti. Onu tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir bulunmuştur. Kays b. er-Rabî hakkında ihtilaf vardır.[1]

١٧٣١٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ ، نا جَعْفَرُ بْنُ عَوْنٍ ، أنا سَلَمَةُ بْنُ وَرْدَانَ قَالَ : سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ : ارْتَقَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى دَرَجَةٍ مِنَ الْمِنْبَرِ فَقَالَ : " آمِينَ " , ثُمَّ ارْتَقَى دَرَجَةً أُخْرَى فَقَالَ : " آمِينَ " , ثُمَّ ارْتَقَى الثَّالِثَةَ فَقَالَ " آمِينَ " , ثُمَّ جَلَسَ قَالَ : فَسَأَلُوهُ : عَلامَ أَمَّنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : " أَتَانِي جِبْرِيلُ فَقَالَ : رَغِمَ أَنْفُ امْرِئٍ ذُكِرْتَ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْكَ . قُلْتُ : آمِينَ . وَرَغِمَ أَنْفُ امْرِئٍ أَدْرَكَ أَحَدَ أَبَوَيْهِ أَوْ كِلاهُمَا فَلَمْ يَدْخُلِ الْجَنَّةَ . قُلْتُ : آمِينَ . وَرَغِمَ أَنْفُ امْرِئٍ أَدْرَكَ رَمَضَانَ فَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ . قُلْتُ : آمِينَ.

رواه البزار وفيه سلمة بن وردان وهو ضعيف وقد قال فيه البزار : صالح وبقية رجاله رجال الصحيح

17316- Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) minberin birinci basamağına çıktı ve: *"Âmin"* dedi. İkinci basamağa çıkınca yine: *"Âmin"* dedi. Üçüncü basamakta da yine: *"Âmin"* deyip sonra oturdu. Sahabe: "Ya Resûlallah! Neden Âmin dedin?" diye sorunca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu:

"Cibrîl gelip: «Yanında anıldığın halde sana salâvat getirmeyen kişinin burnu yerde sürünsün» dedi. Ben: «Âmîn» dedim. Cibrîl: «Anne babasının birine veya ikisine yetişip te Cennete giremeyen kişinin burnu yerde sürünsün» dedi. Ben de: «Âmin» dedim. Cibrîl şöyle devam etti: «Ramazana yetiştiği halde affedilmeyen kişinin burnu yerde sürünsün, Âmin de» Ben de: «Âmîn» dedim."

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Seleme b. Verdân zayıftır. Bezzâr onun sâlih olduğunu söyledi. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٣١٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن مُحَمَّدٍ الْفَرْوِيُّ ح، وَحَدَّثَنَا يَحْيَى بن أَيُّوبَ الْعَلافُ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن أَبِي مَرْيَمَ، قَالا: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن هِلالٍ، مَوْلَى بَنِي جُمَحَ الْمَدِينِيُّ، عَنْ سَعْدِ بن

---

[1] Bezzâr (3166) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Câbir b. Semure'den rivayetini, sadece bu kanalla biliyoruz."

[2] Bezzâr (3168) rivayet etti. İlk matbu olan nüshanın dipnotunda İbn Hacer şöyle der: "Bezzâr, Seleme b. Verdân hakkındaki sözüne, rivayet ettiği hadislerin garip (tek kanallı) hadisler olduğunu ekler. Bundan da anlaşılacağı üzere Bezzâr'ın Seleme hakkında söylediği salih sözünden kastı âbid biri olduğudur."

إِسْحَاقَ بن كَعْبِ بن عُجْرَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ كَعْبِ بن عُجْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، خَرَجَ يَوْمًا إِلَى الْمِنْبَرِ، فَقَالَ حِينَ ارْتَقَى دَرَجَةً: " آمِينَ، ثُمَّ ارْتَقَى الأُخْرَى، فَقَالَ: آمِينَ، ثُمَّ ارْتَقَى الثَّالِثَةَ فَقَالَ: آمِينَ " ، فَلَمَّا نَزَلَ عَنِ الْمِنْبَرِ وَفَرَغَ، قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَقَدْ سَمِعْنَا مِنْكَ كَلامًا الْيَوْمَ مَا كُنَّا نَسْمَعُهُ قَبْلَ الْيَوْمِ؟، قَالَ: " وَسَمِعْتُمُوهُ؟ " ، قَالُوا: نَعَمْ، قَالَ: " إِنَّ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلامَ، عَرَضَ لِي حِينَ ارْتَقَيْتُ دَرَجَةً، فَقَالَ: بَعُدَ، مَنْ أَدْرَكَ أَبَوَيْهِ عِنْدَ الْكِبَرِ أَوْ أَحَدَهُمَا لَمْ يُدْخِلاهُ الْجَنَّةَ، قَالَ: قُلْتُ: آمِينَ، وَقَالَ: بَعُدَ مَنْ ذُكِرْتُ عِنْدَهُ وَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْكَ، فَقُلْتُ: آمِينَ، ثُمَّ قَالَ: بَعُدَ مَنْ أَدْرَكَ رَمَضَانَ، فَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ، فَقُلْتُ: آمِينَ.

رواه الطبراني ورجاله ثقات.

17317- Ka'b b. Ucre der ki: Bir gün, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) minbere çıktı ve birinci basamağa gelince: *"Âmin"* dedi. İkinci basamağa gelince yine: *"Âmin"* dedi. Üçüncü basamağa çıkınca yine: *"Âmin"* dedi. Minberden inip yanımıza gelince: "Yâ Resûlallah! Bugün, daha önce senden duymadığımız şeyleri söylediğini duyduk" dedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Benim dediğimi duydunuz mu?"* diye sorunca, sahabe: "Evet" karşılığını verdi.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Minberin basamaklarına gelince, Cibrîl bana göründü ve: «Kim, anne babasına veya birine, ihtiyarlıkları döneminde yetişir de Cennete girmezse, (Allah'ın rahmetinden) uzaklaşsın» dedi. Ben de: «Âmin» dedim.*

Cibrîl: «Yanında anıldığın halde sana salâvat getirmeyen, (Allah'ın rahmetinden) uzaklaşsın» dedi. Ben de: «Âmin» dedim.

Cibrîl: «Kim Ramazana yetişirde, affedilmezse, (Allah'ın rahmetinden) uzaklaşsın» dedi. Ben de: «Âmin» dedim."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

١٧٣١٨ - حَدَّثَنَا عُبَيْدٌ الْعِجْلُ ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْحُلْوَانِيُّ ، ثنا عِمْرَانُ بْنُ أَبَانَ ، ثنا مَالِكُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، رَقِيَ عَتَبَةَ الْمِنْبَرِ ، فَقَالَ : " آمِينَ " ، ثُمَّ رَقِيَ عَتَبَةً أُخْرَى ، فَقَالَ : " آمِينَ " ، ثُمَّ رَقِيَ عَتَبَةً أُخْرَى ، فَقَالَ : " آمِينَ " ، فَقَالَ : " أَتَانِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ ، فَقَالَ : يَا مُحَمَّدُ ، مَنْ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/144) rivayet etti. Ravilerden İshâk b. Ka'b meçhûldür. Hadisi destekleyen başka rivayetler de vardır. İbn Hibbân'ın *Sahîh*'ine (409) bakınız.

أَدْرَكَ وَالِدَيْهِ أَوْ أَحَدَهُمَا ثُمَّ دَخَلَ النَّارَ فَأَبْعَدَهُ اللّٰهُ ، قُلْ : آمِينَ ، فَقُلْتُ : آمِينَ ، وَمَنْ أَدْرَكَ رَمَضَانَ فَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ فَأَبْعَدَهُ اللّٰهُ ، قُلْ : آمِينَ ، فَقُلْتُ : آمِينَ ، وَمَنْ ذُكِرْتَ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْكَ فَأَبْعَدَهُ اللّٰهُ ، قُلْ : آمِينَ ، فَقُلْتُ : آمِينَ.

رواه الطبراني وفيه عمران بن أبان وثقه ابن حبان وضعفه غير واحد وبقية رجاله ثقات وقد خرج ابن حبان هذا الحديث في صحيحه من هذه الطريق

17318- Mâlik b. Huveyris bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) minberin ilk basamağına çıkıp *"Âmin"* dedi. Bir basamağa daha çıkıp yine: *"Âmin"* dedi. Üçüncü basamağa çıkınca yine: *"Âmin"* deyip şöyle devam etti:

"Cibrîl gelip şöyle dedi: «Ey Muhammed! Anne babasına veya birine yetişip cehenneme giren kişiyi, Allah (rahmetinden) uzaklaştırsın. Âmîn, de» Ben de: «Âmin» dedim. Cibrîl şöyle devam etti: «Kim Ramazama yetişip affedilmezse, Allah onu (rahmetinden) uzaklaştırsın. Âmîn, de» Ben de: «Âmin» dedim. Yanında anıldığın halde, sana salâvat getirmeyen kişiyi de, Allah (rahmetinden) uzaklaştırsın. Âmîn, de» Ben de: «Âmin» dedim."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden İmrân b. Ebân'ı, İbn Hibbân güvenilir bulmuş, birden çok kişi de zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.

İbn Hibbân, bu hadisi, *Sahîh*'inde aynı tarikle rivayet etti.[1]

١٧٣١٩ - حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ بن دَاوُدَ، نَا سَعِيدُ بن عُفَيْرٍ، نَا سُلَيْمَانُ بن بِلالٍ، عَنْ كَثِيرِ بن زَيْدٍ، عَنِ الْوَلِيدِ بن رَبَاحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " آمِينَ , آمِينَ , آمِينَ " ، فَقِيلَ لَهُ: يَا رَسُولَ اللّٰهِ، مَا كُنْتَ تَصْنَعُ هَذَا؟ فَقَالَ: " قَالَ لِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ: رَغِمَ أَنْفُ عَبْدٍ، أَوْ بَعُدَ، دَخَلَ عَلَيْهِ رَمَضَانُ فَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ، فَقُلْتُ: آمِينَ، ثُمَّ قَالَ: رَغِمَ أَنْفُ عَبْدٍ، أَوْ بَعُدَ، أَدْرَكَ وَالِدَيْهِ أَوْ أَحَدَهُمَا فَلَمْ يُدْخِلْهُ الْجَنَّةَ، فَقُلْتُ: آمِينَ، ثُمَّ قَالَ: رَغِمَ أَنْفُ عَبْدٍ، أَوْ بَعُدَ، ذُكِرْتَ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْكَ، فَقُلْتُ: آمِينَ.

قلت : في الصحيح منه ما يتعلق ببر الوالدين فقط بنحوه رواه البزار وفيه كثير بن زيد الأسلمي وقد وثقه جماعة وفيه ضعف وبقية رجاله ثقات

17319- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) minbere çıkıp üç defa: *"Âmîn"* dedi. Sahabe: "Yâ Resûlallah! Daha önce

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/291) ve İbn Hibbân, *Sahîh*'inde (409) rivayet etti. İkisinde de Mâlik b. el-Hasan vardır ve hadisleri münkerdir.

böyle demiyordun" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu:

"Cibrîl, bana şöyle dedi: «Ramazana yetiştiği halde affedilmeyenin, burnu yerde sürünsün. Anne babasına veya birine yetiştiği halde Cennete giremeyen kulun, burnu yerde sürünsün.» Cibrîl, sonra şöyle dedi: «Yanında anıldığın halde, sana salâvat getirmeyen kulun —veya *kişinin— burnu yerde sürünsün.» Ben de: «Âmîn» dedim."*

Sahîh'te, anne babaya iyilik ile ilgili bölümü metin olarak yer almıştır.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Kesîr b. Zeyd el-Eslemî'yi bazıları güvenilir bulmuş, ama kendisinde zayıflık vardır. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

بَابُ الصَّلَاةِ عَلَى غَيْرِهِ

Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) Başkasına Salâvat Getirmek

١٧٣٢٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ عُثْمَانَ بن حَكِيمٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ:لا يَنْبَغِي الصَّلاةُ مِنْ أَحَدٍ عَلَى أَحَدٍ، إلا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

رواه الطبراني موقوفا ورجاله رجال الصحيح

17320- İbn Abbâs dedi ki: "Hiç kimsenin, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dışında birisine salâvat getirmesi caiz değildir."

★Taberânî mevkuf olarak rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٧٣٢١ - حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُوسَى ، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، حَدَّثَنَا دَرَّاجٌ أَبُو السَّمْحِ ، أَنَّ أَبَا الْهَيْثَمِ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " رُبَّمَا رَجُلٌ كَسَبَ مَالا مِنْ حَلالٍ فَأَطْعَمَ نَفْسَهُ ، وَرَجُلٌ يَكُونُ لَهُ مَالٌ تَكُونُ فِيهِ الصَّدَقَةُ ، فَقَالَ : اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ ، وَصَلِّ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ ، فَإِنَّهُ لَهُ زَكَاةٌ ،

رواه أبو يعلى وإسناده حسن

17321- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kişi, helalinden mal kazanıp yiyebilir. Yanında sadaka olarak vereceği malı olmayan kişi: «Allahım! Kulun ve Resûlün*

---

[1] Bezzâr (3169), Ahmed (2/254) ve İbn Hibbân, *Sahîh*'inde (3539) hasen isnâdla rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (11813) rivayet etti.

Muhammed'e, mümin kadın ve erkeklere, Müslüman kadın ve erkeklere salât eyle» derse, bu onun için zekât yerine geçer. (Sadaka vermiş gibi sevap kazanır.)"

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

بَابُ الْدُّعَاء بِالْأَعْمَالِ الْصَّالِحَةِ

Salih Amelleri Söyleyerek Dua Etmek

تقدم في بر الوالدين له طرق

Anne babaya iyilik bölümünde kanalları geçti.

بَابُ النَّهْيِ عَنْ رَفْعِ البَصَرِ عِنْدَ الدُّعاء

Dua Sırasında Yukarı Bakmanın Yasaklanması

١٧٣٢٢ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنْصُورٍ، ثنا ابْنُ بُكَيْرٍ، ثنا اللَّيْثُ، عَنْ جَعْفَرِ بن رَبِيعَةَ، عَنْ عِرَاكٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لَيَنْتَهِيَنَّ أُنَاسٌ عَنْ رَفْعِ أَبْصَارِهِمْ إِلَى السَّمَاءِ عِنْدَ الدُّعَاءِ حَتَّى تُخْطَفَ. يَعْنِي: تُخْطَفَ أَبْصَارُهُمْ.

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير أحمد بن منصور وهو ثقة

17322- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bir takım insanlar dua ederken, ya gözlerini semâya dikmekten vazgeçerler ya da gözleri kör olur."*

★Bezzâr rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Ahmed b. Mansûr dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

بَابُ مَا جَاءَ فِيْ الْإِشَارَةِ فِيْ الْدُّعَاء وَرَفْعِ الْيَدَيْنِ

Dua Ederken İşaret Etmek ve Elleri Uzatmak

١٧٣٢٣ – حَدَّثَنَا رِبْعِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِسْحَاقَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُعَاوِيَةَ ، عَنِ ابْنِ أَبِي ذُبَابٍ ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ ، قَالَ : " مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ شَاهِرًا يَدَيْهِ

---

[1] Ebû Ya'lâ (1397) ve İbn Hibbân (903) uzun bir metinle rivayet etti. İkisinde de Derrâc Ebu'l-Heysem vardır ve onun rivayeti zayıftır. Ebû Ya'lâ'da İbn Lehîa vardır.

[2] Bezzâr (3146) rivayet etti.

قَطُّ يَدْعُو عَلَى مِنْبَرٍ وَلَا غَيْرِهِ ، مَا كَانَ يَدْعُو إِلَّا يَضَعُ يَدَيْهِ حَذْوَ مَنْكِبَيْهِ ، وَيُشِيرُ بِإِصْبَعِهِ إِشَارَةً.

رواه أحمد وفيه عبد الرحمن بن إسحاق الزرقي المدني وثقه ابن حبان وضعفه مالك وجمهور الأئمة وبقية رجاله ثقات

17323- Sehl b. Sa'd der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), ne minberde, ne de başka yerde dua ederken kesinlikle ellerini uzattığını görmedim. Dua edeceği zaman ellerini omuz hizasına kaldırır ve iki parmağıyla işaret ederdi."

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Abdurrahmân b. İshâk ez-Zurakî el-Medenî'yi, İbn Hibbân güvenilir bulmuş, Mâlik ve çoğunluk ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٧٣٢٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَمَّنْ سَمِعَ أَنَساً يَقُولُ مَرَّ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَعْدٍ وَهُوَ يَدْعُو بِأُصْبُعَيْنِ فَقَالَ " أَحِّدْ يَا سَعْدُ.

رواه أحمد ولم يسم تابعيه وبقية رجاله رجال الصحيح

17324- Enes der ki: Sa'd (b. Ebî Vakkâs) iki parmağıyla dua ederken, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanına uğradı ve: *"Birle ey Sa'd!"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. Rivayetteki tâbiînin ismini vermedi. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٧٣٢٥ - حَدَّثَنَا أَبُو هَمَّامٍ ، حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ ، عَنْ هِشَامٍ ، عَنِ ابْنِ سِيرِينَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَبْصَرَ رَجُلًا يَدْعُو بِإِصْبَعَيْهِ جَمِيعًا فَنَهَاهُ ، وَقَالَ : " بِإِحْدَاهُمَا ، بِالْيَمِينِ.

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح

17325- Ebû Hureyre bildiriyor: Adamın biri iki parmağı ile dua ediyordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona müdahale etti ve: *"Biriyle ve sağdaki ile dua et"* dedi.

---

[1] Ahmed (5/337) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6023) şu lafızla rivayet etti: "Ben, Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem), ne minberde, ne de başka bir yerde dua yaparken ellerini uzattığını görmedim. Bilakis şöyle gördüm" dedi ve baş ve orta parmaklarını kapayıp şehâdet parmağını açmış vaziyette işaret etti.

[2] Ahmed (3/183) rivayet etti.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٧٣٢٦ - ورواه الطبراني في الأوسط ولفظه : نظر رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إلى رجل يشير بإصبعيه فقال : " أَحِّدْ أَحِّدْ "

ورجاله ثقات

17326- Taberânî, *M. el-Evsat*'ında şu lafızla rivayet etti: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) iki parmağıyla işaret ederek dua eden birini gördü ve: *"Birle, birle!"* buyurdu.

★Ravileri güvenilirdir.

١٧٣٢٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ , حَدَّثَنَا عَارِمٌ أَبو النُّعْمَانِ , حَدَّثَنَا أَيُّوبُ , عَنْ مُحَمَّدِ بن سِيرِينَ، أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَأَى رَجُلا يَدْعُو بِإِصْبَعَيْهِ , فَقَبَضَ بِإِحْدَى إِصْبَعَيْهِ , وَقَالَ:إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ.

رواه الطبراني موقوفا ورجاله رجال الصحيح .

17327- İbn Ömer bildiriyor: İbn Ömer (duada) iki parmağıyla işaret eden birini görünce, parmaklarından birini tuttu ve şöyle dedi: "Allah, tek ilahtır."

★Taberânî mevkuf olarak rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٧٣٢٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ بِشْرِ بْنِ حَرْبٍ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ يَقُولُ إِنَّ رَفْعَكُمْ أَيْدِيَكُمْ بِدْعَةٌ مَا زَادَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى هَذَا. يَعْنِي إِلَى الصَّدْرِ.

رواه أحمد وفيه بشر بن حرب وهو ضعيف.

17328- İbn Ömer şöyle dedi: "Ellerinizi (fazla kaldırmanız) bid'attır. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ellerini göğsünden daha yukarı kaldırmadı."

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Bişr b. Harb zayıftır.[2]

---

[1] Bu hadisi Ebû Ya'lâ'nın *Müsned*'inde bulamadım. Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (717) rivayet etti.

[2] Bu hadisi Ahmed'de bulamadım.

١٧٣٢٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ بِشْرِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاقِفاً بِعَرَفَةَ يَدْعُو هَكَذَا وَرَفَعَ يَدَيْهِ حِيَالَ ثُنْدُوَتَيْهِ وَجَعَلَ بُطُونَ كَفَّيْهِ مِمَّا يَلِي الأَرْضَ.

17329- Ebû Saîd el-Hudrî, avuç içlerini yere gelecek şekilde, ellerini göğüs hizasına kadar kaldırıp şöyle dedi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Arafat'ta durmuş şöyle dua ediyordu."

١٧٣٣٠ - وفي رواية : وَجَعَلَ ظَهْرَ كَفَّيْهِ مِمَّا يَلِي وَجْهَهُ وَرَفَعَهُمَا فَوْقَ ثُنْدُوَتِهِ وَأَسْفَلَ مِنْ مَنْكِبَيْهِ.

17330- Bir rivayette ise ifade şöyledir: "Ellerinin tersini yüzüne gelecek şekilde, göğsünden yukarıda, omuzlarından aşağıda bir yerde tuttu."[1]

١٧٣٣١ - وفي رواية : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو بِعَرَفَةَ هَكَذَا. يَعْنِي بِظَهْرِ كَفَّيْهِ.

17331- Başka bir rivayet şöyledir: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Arafat'ta avuçları yere dönük bir şekilde dua etti."

١٧٣٣٢ - وفي رواية : وَوَصَفَ حَمَّادٌ وَرَفَعَ حَمَّادٌ يَدَيْهِ وَكَفَّيْهِ مِمَّا يَلِي الأَرْضَ.

رواها كلها أحمد وفيها بشر بن حرب وهو ضعيف

17332- Başka bir rivayet: "(Ravi) Hammâd bunu rivayet ederken ellerini, avuçları yere bakacak bir şekilde tutarak tarif etti."

★Hepsini Ahmed rivayet etti. Ravilerden Bişr b. Harb zayıftır.[2]

١٧٣٣٣ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ حَبَّانَ بْنِ وَاسِعٍ عَنْ خَلاَّدِ بْنِ السَّائِبِ الأَنْصَارِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا سَأَلَ جَعَلَ بَاطِنَ كَفَّيْهِ إِلَيْهِ وَإِذَا اسْتَعَاذَ جَعَلَ ظَاهِرَهُمَا إِلَيْهِ. رواه أحمد مرسلا وإسناده حسن

17333- Hallâd b. es-Sâib el-Ensârî bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dua edeceği zaman, avuç içlerini kendine doğru çevirir, bir şeyden sığınırken ise, ellerinin arkasını kendine doğru çevirirdi."

---

[1] Ahmed (11590) rivayet etti.

[2] Ahmed (10883) rivayet etti

★Ahmed mürsel olarak rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٧٣٣٤ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ : نا هَارُونُ بْنُ مَعْرُوفٍ ، أَنَا عَبْدُ الْمَجِيدِ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، عَنْ حُسَيْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " يَدْعُو بِعَرَفَةَ ، وَيَدَاهُ إِلَى صَدْرِهِ كَاسْتِطْعَامِ الْمِسْكِينِ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه الحسين بن عبد الله بن عبيد الله وهو ضعيف

17334- İbn Abbâs der ki: "Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem), Arafat'ta sanki bir yoksulu yedirir gibi ellerini göğüs hizasına kaldırmış bir şekilde dua ederken gördüm."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Hüseyn b. Abdillah b. Ubeydillah zayıftır.

١٧٣٣٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْفَعُ يَدَيْهِ يَدْعُو حَتَّى إِنِّي لَأَسْأَمُ لَهُ مِمَّا يَرْفَعُهُمَا

رواه أحمد بثلاثة أسانيد ورجالها كلها رجال الصحيح

17335- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), o kadar uzun müddet elini kaldırıp dua ederdi ki; ben usanırdım."

★Ahmed üç isnâdla rivayet etti. Hepsinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٧٣٣٦ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ حَمَّادٍ الْكُوفِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي زِيَادٍ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَمْرِو بْنِ الأَحْوَصِ الأَزْدِيِّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبُو هِلالٍ صَاحِبُ هَذِهِ الدَّارِ ، عَنْ أَبِي بَرْزَةَ الأَسْلَمِيِّ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " رَفَعَ يَدَيْهِ فِي الدُّعَاءِ حَتَّى رُئِيَ بَيَاضُ إِبْطَيْهِ .

رواه أبو يعلى وأبو هلال صاحب أبي برزة لم أعرفه ويزيد بن أبي زياد مختلف فيه وبقية رجاله ثقات

17336- Ebû Berze el-Eslemî der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), dua ederken ellerini o kadar kaldırdı ki; koltuk altının beyazlığı göründü."

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ebû Berze'nin ravisi olan Ebû Hilâl'i tanımıyorum. Yezîd b. Ebî Ziyâd hakkında ihtilaf vardır. Diğer ravileri güvenilirdir. [3]

---

1 Ahmed (4/56) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır. Daha sonra gelecek: 17343.

2 Ahmed (6/225) bir isnâdla uzun bir şekilde rivayet etti.

3 Ebû Ya'lâ (7440) rivayet etti. Ravilerden Süleymân b. Amr b. el-Ahvas el-Ezdî'yi, sadece İbn Hibbân güvenilir bulmuştur.

١٧٣٣٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ، ثنا الْمُعْتَمِرُ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ بَرَكَةَ، عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهِيكٍ، عن أبي هريرة قال : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْفَعُ يَدَيْهِ فِي الدُّعَاءِ حَتَّى يُرَى بَيَاضُ إِبْطَيْهِ.

رواه البزار عن شيخه محمد بن يزيد و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

17337- Ebû Hureyre der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), dua ederken ellerini o kadar kaldırdı ki; koltuk altının beyazlığı göründü."

★Bezzâr, hocası Muhammed b. Yezîd'den rivayet etti. Onu tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٧٣٣٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى، ثنا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ، ثنا أَبِي، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: " رَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ بِعَرَفَةَ، يَدْعُو، فَقَالَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هَذَا الابْتِهَالُ، ثُمَّ حَاصَتِ النَّاقَةُ، فَفَتَحَ إِحْدَى يَدَيْهِ فَأَخَذَهَا، وَهُوَ رَافِعٌ الأُخْرَى "

رواه البزار والطبراني في الأوسط بنحوه إلا أنه قال : فرفع يديه فسقط زمام الناقة فتناوله ورفع يديه . وزاد : هذا الابتهال والتضرع ورجال البزار رجال الصحيح غير أحمد بن يحيى الصوفي وهو ثقة ولكن الأعمش لم يسمع من أنس.

17338- Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Arafat'ta ellerini kaldırarak dua etti. Sahabe: "Yakarış halinde" dediler. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) devesi kaçmak isteyince, elinin birini dua için açıp, diğeriyle deveyi tuttu.

★Bezzâr ve şu ifadelerle Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayette bulundu: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ellerini kaldırınca devenin yuları düştü. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yuları eline alıp öyle kaldırdı." Ayrıca: "Sahabe: "Bu, (Allah'a) yalvarma ve boyun eğmedir" dediler.

Bezzâr'ın, güvenilir bir ravi olan Ahmed b. Yahya es-Sûfî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Fakat A'meş, Enes'ten hadis dinlememiştir.[2]

---

[1] Bezzâr (3147) rivayet etti. *Mecma*'nın ilk matbu nüshasının dipnotunda geçtiğine göre İbn Hacer'e göre, Bezzâr'ın hocası Muhammed b. Yezîd Ebû Hişâm er-Rifâî'nin hadisleri hasendir. Ahmed (7212), şu lafızla ve sahîh isnâdla rivayet etti: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dua ederken ellerini o kadar uzatırdı ki; koltuk altının beyazlığını görürdüm." Süleymân (el-A'meş) bunun yağmur duasında gerçekleştiğini söyledi. İbn Mâce, *Sünen*'inde (1271) şu lafızla rivayette bulundu: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yağmur için dua ettiğinde koltuk altının beyazlığını göreceğim- veya görülecek- şekilde kaldırdı. (Ravi) Mu'temir: "Bu durum yağmur duasına hastır" dedi.

[2] Bezzâr (3148) rivayet etti.

١٧٣٣٩ - حَدَّثَنَا مِقْدَامٌ ، ثَنَا خَالِدُ بْنُ نِزَارٍ ، ثَنَا سَعِيدُ بْنُ السَّائِبِ ، عَنْ أَبِي الْخَرِيفِ عُبَيْدِ بْنِ سَعْدٍ السُّوَائِيِّ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَامِرٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَقْبَلَ وَمَعَهُ نَفَرٌ ، حَتَّى وَقَفَ عَلَى الْقَرْنِ دُونَ الْمُرَيْطَاءِ ، رَافِعًا يَدَيْهِ ، مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ ، يَدْعُو .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبيد بن سعيد أبو الخريف السوائي و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات.

17339- Yezîd b. Âmir bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir grupla geldi ve Murayta'ya varmadan Karn denilen yerde durdu, ellerini kaldırıp kıbleye dönerek dua etti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden, Ebu'l-Harîf es-Sivâî Ubeyd b. Sa'd'ı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٧٣٤٠ - حَدَّثَنَا عُبَيْدٌ الْعِجْلِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرَوَيْهِ الْهَرَوِيُّ ، ثنا الْجَارُودُ بْنُ يَزِيدَ ، ثنا عُمَرُ بْنُ ذَرٍّ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ رَبَّكُمْ حَيِيٌّ كَرِيمٌ يَسْتَحْيِي أَنْ يَرْفَعَ الْعَبْدُ يَدَيْهِ فَيَرُدَّهُمَا صِفْرًا لا خَيْرَ فِيهِمَا ، فَإِذَا رَفَعَ أَحَدُكُمْ يَدَيْهِ ، فَلْيَقُلْ : يَا حَيُّ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ثَلاثَ مَرَّاتٍ ، ثُمَّ إِذَا رَدَّ يَدَيْهِ فَلْيُفْرِغْ ذَلِكَ الْخَيْرَ إِلَى وَجْهِهِ .

رواه الطبراني وفيه الجارود بن يزيد وهو متروك

17340- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Rabbiniz Hayiy (utangaçtır), Kerîm'dir. Kulu dua ederek kendisine elini kaldırdığı zaman O, elleri boş çevirmekten hayâ eder. (utanır) Biriniz ellerini kaldırdığında üç defa şöyle desin: «Ey Hayy ve Kayyûm olan Allahım! Senden başka ilah yoktur. Ey Merhametlilerin en merhametlisi!» Duasını bitirdiği zaman hayrı yüzüne boşaltsın (elleriyle yüzünü mesh etsin)* .

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Cârûd b. Yezîd metrûktur.

١٧٣٤١ - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بن مُجَاهِدٍ الْبَصْرِيُّ، حَدَّثَنَا الْمُنْذِرُ بن الْوَلِيدِ الْجَارُودِيُّ، حَدَّثَنَا أَبِي، حَدَّثَنَا شَدَّادٌ أَبُو طَلْحَةَ الرَّاسِبِيُّ، عَنِ الْجُرَيْرِيِّ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ، عَنْ سَلْمَانَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَا رَفَعَ قَوْمٌ أَكُفَّهُمْ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَسْأَلُونَهُ شَيْئًا، إِلا كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَضَعَ فِي أَيْدِيهِمُ الَّذِي سَأَلُوهُ.

قلت : له حديث في السنن غير هذا رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح .

17341- Selmân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Avuçlarını açıp, Allah'tan bir şey isteyen hiçbir topluluk yoktur ki, Allah, onların istediklerini ellerine koymasın."*

Selmân'ın, *Sünen*'de bundan başka bir hadisi vardır.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٣٤٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَمْرٍو الْخَلالُ الْمَكِّيُّ ، حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بن حُمَيْدٍ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن عَبْدِ اللَّهِ الأُمَوِيُّ ، حَدَّثَنِي الْيَسَعُ بن الْمُغِيرَةِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ خَالِدِ بن الْوَلِيدِ ، أَنَّهُ شَكَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الضِّيقَ فِي مَسْكَنِهِ ، فَقَالَ : ارْفَعْ إِلَى السَّمَاءِ وَسَلِ اللَّهَ السَّعَةَ.

رواه الطبراني بإسنادين وأحدهما حسن

17342- Hâlid b. el-Velîd, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) evinin darlığından şikâyet etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ellerini gökyüzüne kaldır ve Allah'tan genişlik dile"* buyurdu.

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Senetlerden biri hasendir.[2]

١٧٣٤٣ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بن الْفَرَجِ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بن خَالِدٍ الْحَرَّانِيُّ، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ حَفْصَ بن هَاشِمِ بن عُتْبَةَ بن أَبِي وَقَّاصٍ، يَذْكُرُ أَنَّ خَلادَ بن السَّائِبِ حَدَّثَهُ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " كَانَ إِذَا دَعَا، رَفَعَ رَاحَتَيْهِ إِلَى وَجْهِهِ .رواه الطبراني

وفيه حفص بن هاشم بن عتبة وهو مجهول

17343- Hallâd b. es-Sâib, babasından nakleder: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dua edeceği zaman ellerini yüzüne götürürdü."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Hafs b. Hâşim b. Utbe meçhuldür.[3]

١٧٣٤٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن زُهَيْرٍ التُّسْتَرِيُّ ، حَدَّثَنَا مَعْمَرُ بن سَهْلٍ ، حَدَّثَنَا عَامِرُ بن مُدْرِكٍ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عُبَيْدِ اللَّهِ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بن جَرِيرٍ ، عَنْ جَرِيرٍ ، قَالَ : رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " وَاقِفًا بِعَرَفَةَ مُتَأَبِّطًا رِدَاءَهُ رَافِعًا يَدَيْهِ لا يُجَاوِزَانِ رَأْسَهُ ، وَعَضَلَتَاهُ تُرْعَدَانِ.

رواه الطبراني وفيه محمد بن عبيد الله العرزمي وهو ضعيف

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6142) rivayet etti. Ravilerden Şeddâd Ebû Talha dürüsttü, ancak hata ederdi.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3842, 3843) rivayet etti. İki rivayette de yer alan el-Yesa' b. el-Muğîre, hadiste gevşektir. *S. ed-Daîfe*'ye (1185) bakınız.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6625) rivayet etti. Daha önce geçen 17333. hadise bakınız.

17344- Cerîr der ki: "Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) Arafat'ta vakfe yaparken gördüm. Ridâsını koltuğunun altına almış, ellerini başının hizasını geçmeyecek şekilde kaldırmış, adaleleri titriyordu."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Ubeydillah el-Arzamî zayıftır.[1]

١٧٣٤٥ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بن الْحَسَنِ الْعَطَّارُ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو كَامِلٍ الْجَحْدَرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْفُضَيْلُ بن سُلَيْمَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن أَبِي يَحْيَى، قَالَ: رَأَيْتُ عَبْدَ اللَّهِ بن الزُّبَيْرِ، وَرَأَى رَجُلًا رَافِعًا يَدَيْهِ يَدْعُو قَبْلَ أَنْ يَفْرَغَ مِنْ صَلاتِهِ، فَلَمَّا فَرَغَ مِنْهَا، قَالَ: " إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَكُنْ يَرْفَعُ يَدَيْهِ، حَتَّى يَفْرَغَ مِنْ صَلاتِهِ.

رواه الطبراني وترجم له فقال : محمد بن أبي يحيى الأسلمي عن عبد الله بن الزبير ورجاله ثقات

17345- Muhammed b. Ebî Yahyâ bildiriyor: Abdullah b. ez-Zübeyr, bir adamı namazdayken ellerini kaldırmış dua ederken gördü. Adam, namazı bitirince, İbnu'z-Zübeyr: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazı bitirmeden dua için ellerini kaldırmazdı" dedi.

★Taberânî rivayet etti ve Muhammed b. Ebî Yahyâ'yı "Muhammed b. Ebî Yahyâ el-Eslemî olarak verdi. Ravileri güvenilirdir.

١٧٣٤٦ - عَمَّارُ بْنُ خَالِدٍ، ثنا الْقَاسِمُ بْنُ مَالِكٍ، عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ، عن أبي بكرة أن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : سَلُوا الله بِبُطُونِ أَكُفِّكُمْ وَلاَ تَسَلُوهُ بِظُهُورِهَا

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير عمار بن خالد الواسطي وهو ثقة

17346- Ebû Bekre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah'tan, avuçlarınızın içiyle isteyiniz, ellerinizin tersiyle istemeyiniz."*

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Ammâr b. Hâlid el-Vâsıtî dışındaki *Sahîh*'in ravileridir.

بَابُ التَّأْمِيْنِ عَلَى الدُّعَاءِ

Duaya Âmîn Demek

١٧٣٤٧ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بن مُوسَى ، حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُقْرِئُ ، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، حَدَّثَنِي ابْنُ هُبَيْرَةَ ، عَنْ حَبِيبِ بن مَسْلَمَةَ الْفِهْرِيُّ وَكَانَ مُسْتَجَابًا أَنَّهُ أُمِّرَ عَلَى جَيْشٍ فَدَرَّبَ الدُّرُوبَ ، فَلَمَّا

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3386) rivayet etti. Cerîr, Abdullah b. el-Becelî'nin oğludur.

لَقِيَ الْعَدُوَّ ، قَالَ لِلنَّاسِ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " لا يَجْتَمِعُ مَلأٌ فَيَدْعُو بَعْضُهُمْ وَيُؤَمِّنُ سَائِرُهُمْ إِلا أَجَابَهُمُ اللَّهُ " ، ثُمَّ إِنَّهُ حَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ، فَقَالَ : اللَّهُمَّ احْقِنْ دِمَاءَنَا وَاجْعَلْ أُجُورَنَا أُجُورَ الشُّهَدَاءِ ، فَبَيْنَا هُمْ عَلَى ذَلِكَ إِذْ نَزَلَ الْهِنْبَاطُ أَمِيرُ الْعَدُوِّ ، فَدَخَلَ عَلَى حَبِيبٍ سُرَادِقَهُ.

رواه الطبراني وقال : الهنباط : بالرومية صاحب الجيش . ورجاله رجال الصحيح غير ابن لهيعة وهو حسن الحديث

17347- İbn Hubeyre anlatıyor: Duası kabul edilenlerden olan Habîb b. Mesleme el-Fihrî, bir orduya komutan tayin edildi. Yola çıkıp düşmanla karşılaşınca halka şöyle dedi: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): «*Bir topluluk bir araya gelir, bazıları dua edip diğerleri Âmin derse, Allah, dualarına icabet eder*»" dediğini duydum.

Habîb, daha sonra Allah'a hamdü senâ edip şöyle devam etti: "Allahım! Kanlarımızı akıt ve bize şehitlerin sevabını ver." Onlar bu durumdayken, düşmanların lideri Hinbât gelip Habîb'in otağına girdi.

★Taberânî rivayet etti ve şöyle dedi: "Hinbât, Bizans dilinde ordunun sahibi demektir." İbn Lehîa dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Onun da hadisleri hasendir.[1]

بَابُ الْحَثِّ عَلَى طَلَبِ الْجَنَّةِ

(Duada) Cenneti Taleb Etmek

١٧٣٤٨ - حَدَّثَنَا أَبُو هِشَامٍ الرِّفَاعِيُّ مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ ، حَدَّثَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ ، عَنْ يُونُسَ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ ، عَنْ أَبِي مُوسَى ، قَالَ : أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْرَابِيًّا فَأَكْرَمَهُ ، فَقَالَ لَهُ : " ائْتِنَا " ، فَأَتَاهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " سَلْ حَاجَتَكَ " ، فَقَالَ : نَاقَةً نَرْكَبُهَا ، وَأَعْنُزًا يَحْلُبُهَا أَهْلِي ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " عَجَزْتُمْ أَنْ تَكُونُوا مِثْلَ عَجُوزِ بَنِي إِسْرَائِيلَ ؟ " ، قَالَ : " إِنَّ مُوسَى لَمَّا سَارَ بِبَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ مِصْرَ ضَلُّوا الطَّرِيقَ ، فَقَالَ : مَا هَذَا ؟ فَقَالَ عُلَمَاؤُهُمْ : إِنَّ يُوسُفَ لَمَّا حَضَرَهُ الْمَوْتُ أَخَذَ عَلَيْنَا مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ أَنْ لا نَخْرُجَ مِنْ مِصْرَ حَتَّى نَنْقُلَ عِظَامَهُ مَعَنَا ، قَالَ : فَمَنْ يَعْلَمُ مَوْضِعَ قَبْرِهِ ؟ قَالَ : عَجُوزٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ ، فَبَعَثَ إِلَيْهَا فَأَتَتْهُ ، فَقَالَ : دُلِّينِي عَلَى قَبْرِ يُوسُفَ ، قَالَتْ : حَتَّى تُعْطِيَنِي حُكْمِي

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3536) sahih isnâdla rivayet etti. İbn Lehîa'dan rivayet eden kişi Abâdile'dendir.

، قَالَ : مَا حُكْمُكِ ؟ قَالَتْ : أَكُونُ مَعَكَ فِي الْجَنَّةِ ، فَكَرِهَ أَنْ يُعْطِيَهَا ذَلِكَ ، فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ أَنْ أَعْطِهَا حُكْمَهَا ، فَانْطَلَقَتْ بِهِمْ إِلَى بُحَيْرَةٍ : مَوْضِعِ مُسْتَنْقَعِ مَاءٍ ، فَقَالَتْ : أَنْضِبُوا هَذَا الْمَاءَ ، فَأَنْضَبُوا ، قَالَ: احْتَفِرُوا وَاسْتَخْرِجُوا عِظَامَ يُوسُفَ ، فَلَمَّا أَقَلُّوهَا إِلَى الأَرْضِ إِذَا الطَّرِيقُ مِثْلُ ضَوْءِ النَّهَارِ .

رواه الطبراني وأبو يعلى ولفظه : حَدَّثَنَا أَبُو هِشَامٍ الرِّفَاعِيُّ مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ ، حَدَّثَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ ، عَنْ يُونُسَ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ ، عَنْ أَبِي مُوسَى ، قَالَ : أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْرَابِيًا فَأَكْرَمَهُ ، فَقَالَ لَهُ : " ائْتِنَا " ، فَأَتَاهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " سَلْ حَاجَتَكَ " ، فَقَالَ : نَاقَةٌ نَرْكَبُهَا ، وَأَعْنُزًا يَحْلُبُهَا أَهْلِي ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " عَجَزْتُمْ أَنْ تَكُونُوا مِثْلَ عَجُوزِ بَنِي إِسْرَائِيلَ ؟ " ، قَالَ : " إِنَّ مُوسَى لَمَّا سَارَ بِبَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ مِصْرَ ضَلُّوا الطَّرِيقَ ، فَقَالَ : مَا هَذَا ؟ فَقَالَ عُلَمَاؤُهُمْ : إِنَّ يُوسُفَ لَمَّا حَضَرَهُ الْمَوْتُ أَخَذَ عَلَيْنَا مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ أَنْ لا نَخْرُجَ مِنْ مِصْرَ حَتَّى نَنْقُلَ عِظَامَهُ مَعَنَا ، قَالَ : فَمَنْ يَعْلَمُ مَوْضِعَ قَبْرِهِ ؟ قَالَ : عَجُوزٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ ، فَبَعَثَ إِلَيْهَا فَأَتَتْهُ ، فَقَالَ : دُلِّينِي عَلَى قَبْرِ يُوسُفَ ، قَالَتْ : حَتَّى تُعْطِيَنِي حُكْمِي ، قَالَ : مَا حُكْمُكِ ؟ قَالَتْ : أَكُونُ مَعَكَ فِي الْجَنَّةِ ، فَكَرِهَ أَنْ يُعْطِيَهَا ذَلِكَ ، فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ أَنْ أَعْطِهَا حُكْمَهَا ، فَانْطَلَقَتْ بِهِمْ إِلَى بُحَيْرَةٍ : مَوْضِعِ مُسْتَنْقَعِ مَاءٍ ، فَقَالَتْ : أَنْضِبُوا هَذَا الْمَاءَ ، فَأَنْضَبُوا ، قَالَتِ : احْتَفِرُوا وَاسْتَخْرِجُوا عِظَامَ يُوسُفَ ، فَلَمَّا أَقَلُّوهَا إِلَى الأَرْضِ إِذَا الطَّرِيقُ مِثْلُ ضَوْءِ النَّهَارِ.

ورجال أبي يعلى رجال الصحيح وهذا الذي حملني على سياقها

17348- Ebû Mûsâ anlatıyor: Bir kişi, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bir şey istedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İsrâîl oğullarındaki o yaşlı kadın kadar olamıyor musun?"* diye sordu. Ashab: "Yâ Resûlallah! İsrâîl oğullarının o yaşlı kadını da kim oluyor?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu:

Mûsâ'ya İsrâîl oğullarını da alıp (Mısır'dan) çıkması emredildiğinde, giderken yolu kaybettiler. İsrâîl oğullarına: "Neden yolu kaybettik" diye sorunca, İsraîl oğullarının âlimleri: "Yûsuf'un ölüm anı geldiğinde, Allah adına, kemiklerini de almadan Mısır'dan çıkmayacağımıza dair söz verdik." Dediler. Mûsâ onlara: "Yûsuf'un kabri nerede?" diye sorunca, İsrâîl oğulları: "Yûsuf'un kabrinin nerede olduğunu ancak İsrâîl oğullarının yaşlı olan kadını bilir" dediler. Bunun üzerine Mûsâ yaşlı kadına haber gönderip, yanına getirtti. Geldiğinde ona: "Bana Yûsuf'un kabrinin nerede olduğunu söyle" dedi. Kadın: "Vallahi bana (konumum konusunda) hükmümü vermedikten sonra sana yerini söylemem" karşılığını verdi. Mûsâ: "Peki bu hüküm ne?" diye sorunca, yaşlı kadın: "Cennette seninle beraber olmak" dedi. Yaşlı kadının bu isteği Mûsâ'ya biraz ağır gibi geldi ancak (Allah tarafından) ona: "İstediği hükmü ver" denildi. Daha sonra yaşlı kadın, onları göl gibi bir su birikintisinin yanına götürdü ve onlara: "Bu suyu boşaltın" dedi. İsrâîl oğulları suyu

boşalttıktan sonra, yaşlı kadın onlara: "Şimdi burayı kazın" dedi. Gölün dibini kazdıklarında ise, Yûsuf'un kemiklerini çıkardılar. Kemikleri toprağın içinden aldıktan sonra da şaşırdıkları yol gündüz gibi apaçık bir şekilde onlara göründü.

Taberânî rivayet etti. Ebû Ya'lâ ise Ebû Mûsâ'dan şu ifadelerle rivayet etti:

Bir bedevi Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bedeviye ikramda bulundu. Bedevi: "Bize (bir şeyler) ver" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona bir şeyler verdi ve: *"İhtiyacını söyle"* dedi. Bedevi: "Binmemiz için bir deve ve ailemin, sütünü sağması için bir keçi istiyorum" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu:

İsrâîl oğullarındaki o yaşlı kadın kadar olamıyor musun? Hz. Mûsâ, İsrâîl oğullarıyla Mısır'dan çıktıkları zaman yolu kaybettiler. "Neden yolu kaybettik?" diye sorunca, İsraîl oğullarının âlimleri: "Yûsuf'un ölüm anı geldiğinde, Allah adına, kemiklerini de almadan Mısır'dan çıkmayacağımıza dair söz verdik." Mûsâ: "Yûsuf'un kabrinin yerini kim bilir?" diye sorunca, (İsrâîl oğulları): "Yûsuf'un kabrinin nerede olduğunu ancak İsrâîl oğullarının yaşlı olan kadını bilir" dediler. Bunun üzerine Mûsâ yaşlı kadına haber gönderip, yanına getirtti. Geldiğinde ona: "Bana Yûsuf'un kabrinin nerede olduğunu söyle" dedi. Kadın: "Vallahi bana (konumum konusunda) hükmümü vermedikten sonra sana yerini söylemem" karşılığını verdi. Mûsâ: "Peki bu hüküm ne?" diye sorunca, yaşlı kadın: "Cennette seninle beraber olmak" dedi. Mûsâ, yaşlı kadının bu isteğini yerine getirmek istemedi; ancak Allah ona: "İstediği hükmü ver" diye vahyetti. Daha sonra yaşlı kadın, onları göl gibi bir su birikintisinin yanına götürdü ve onlara: "Bu suyu boşaltın" dedi. İsrâîl oğulları suyu boşalttıktan sonra, yaşlı kadın onlara: "Şimdi burayı kazın" dedi. Gölün dibini kazdıklarında ise, Yûsuf'un kemiklerini çıkardılar. Kemikleri toprağın içinden aldıktan sonra da şaşırdıkları yol gündüz gibi apaçık bir şekilde onlara göründü."

★Ebû Ya'lâ'nın ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Bu hadisi buraya alışımın sebebi de budur.

١٧٣٤٩ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ ، نَا يَعْقُوبُ بْنُ إِسْحَاقَ ، نَا الْحَسَنُ بْنُ عَنْبَسَةَ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ الْكُوفِيُّ ، عَنْ أَبِي الْعَلاءِ الْخَفَّافِ ، عَنِ الْمِنْهَالِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ حَبَّةَ الْعُرَنِيِّ ، عَنْ عَلِيٍّ ، قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا سُئِلَ شَيْئًا فَأَرَادَ أَنْ يَفْعَلَهُ ، قَالَ : نَعَمْ ، وَإِذَا أَرَادَ أَنْ لا يَفْعَلَ سَكَتَ ، وَكَانَ لا يَقُولُ لِشَيْءٍ : لا " ، فَأَتَاهُ أَعْرَابِيٌّ ، فَسَأَلَهُ ، فَسَكَتَ ، ثُمَّ سَأَلَهُ فَسَكَتَ ، ثُمَّ سَأَلَهُ ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَهَيْئَةِ الْمُنْتَهِرِ : " سَلْ مَا شِئْتَ يَا أَعْرَابِيُّ " ، فَغَبَطْنَاهُ ، فَقُلْنَا : الآنَ يَسْأَلُ الْجَنَّةَ ، فَقَالَ الأَعْرَابِيُّ : أَسْأَلُكَ رَاحِلَةً ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لَكَ

ذَاكَ ، ثُمَّ قَالَ : سَلْ ، قَالَ : أَسْأَلُكَ زَادًا ، قَالَ : وَلَكَ ذَاكَ ، قَالَ : فَتَعَجَّبْنَا مِنْ ذَلِكَ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " كَمْ بَيْنَ مَسْأَلَةِ الأَعْرَابِيِّ وَعَجُوزِ بَنِي إِسْرَائِيلَ ! ثُمَّ قَالَ : إِنَّ مُوسَى لَمَّا أُمِرَ أَنْ يَقْطَعَ الْبَحْرَ فَانْتَهَى إِلَيْهِ ، فَضُرِبَتْ وُجُوهُ الدَّوَابِّ ، فَرَجَعَتْ ، فَقَالَ مُوسَى : مَا لِيَ يَا رَبِّ ، قَالَ لَهُ : إِنَّكَ عِنْدَ قَبْرِ يُوسُفَ ، فَاحْتَمِلْ عِظَامَهُ مَعَكَ ، وَقَدِ اسْتَوَى الْقَبْرُ بِالأَرْضِ ، فَجَعَلَ مُوسَى لا يَدْرِي أَيْنَ هُوَ ، قَالُوا : إِنْ كَانَ أَحَدٌ مِنْكُمْ يَعْلَمُ أَيْنَ هُوَ ، فعجوزُ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَعَلَّهَا تَعْلَمُ أَيْنَ هُوَ ، فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا مُوسَى عَلَيْهِ السَّلامُ ، قَالَ : هَلْ تَعْلَمِينَ أَيْنَ قَبْرُ يُوسُفَ عَلَيْهِ السَّلامُ ؟ قَالَتْ : نَعَمْ ، قَالَ : فَدُلِّينِي عَلَيْهِ ، قَالَتْ : لا وَاللَّهِ حَتَّى تُعْطِيَنِي مَا أَسْأَلُكَ ، قَالَ : ذَاكَ لَكِ ، قَالَتْ : فَإِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ أَكُونَ مَعَكَ فِي الدَّرَجَةِ الَّتِي تَكُونُ فِيهَا فِي الْجَنَّةِ ، قَالَ : سَلِي الْجَنَّةَ ، قَالَتْ : لا وَاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مَعَكَ ، فَجَعَلَ مُوسَى يُرَادُّهَا ، فَأَوْحَى اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِلَيْهِ : أَنْ أَعْطِهَا ذَلِكَ ، فَإِنَّهُ لا يَنْقُصُكَ شَيْئًا ، فَأَعْطَاهَا وَدَلَّتْهُ عَلَى الْقَبْرِ ، فَأَخْرَجَ الْعِظَامَ وَجَاوَزَ الْبَحْرَ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه من لم أعرفهم

17349- Ali b. Ebî Tâlib bildiriyor: Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bir şey istendiğinde, yapmak isterse: *"Evet"* derdi. Eğer isteneni yapmak istemezse susardı.

Hiçbir şeye: *"Hayır"* demezdi. Bir bedevi gelip, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bir şey isteyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sustu. Adam yine istedi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yine sustu. Bedevi üçüncü defa isteyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey bedevi! Dilediğini iste"* dedi. Biz: "Şimdi Cenneti isteyecek" diye düşünüp bedeviye gıpta ettik. Bedevi: "Senden bir yük devesi istiyorum" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"İstediğin sana verilecek"* buyurdu ve bir daha: *"İste"* dedi. Bedevi: "Senden azık istiyorum" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yine: *"İstediğin sana verilecek"* buyurdu. Biz buna hayret ettik. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şu bedevinin istediğiyle, İsrail oğullarının ihtiyar kadınının istediği arasında ne kadar fark vardır?"* deyip şöyle devam etti:

Hz. Mûsâ'ya, denizi geçmesi emredilince, hayvanların yüzü çevrilip geri döndü. Mûsâ: "Yâ Rab! Ne oluyor?" deyince, Allah şöyle buyurdu: "Yûsuf'un kabrinin yanındasın. Kemiklerini beraberinde götür. Mezar yerle bir olmuştu. Mûsâ mezarın nerede olduğunu bilemeyince kendisine şöyle dediler: "Eğer sizden biri, mezarın yerini biliyorsa, o da Benî İsrâîl'in ihtiyar kadınıdır. Eğer bilirse o bilir. Mûsâ haber gönderip: "Yûsuf'un mezarının nerede olduğunu

biliyor musun?" diye sordu. Kadın: "Evet" deyince, Mûsâ: "Bana yerini göster" dedi. Kadın: "Vallahi! Bana istediğimi vermezsen göstermem" deyince, Mûsâ: "İstediğin senindir" dedi. Kadın: "Cennette senin bulunduğun derecede olmak istiyorum" deyince, Mûsâ "Cenneti dile" dedi. Kadın: "Hayır vallahi! Seninle aynı derecede olmak istiyorum" dedi. Mûsâ kadını cennete girmekle yetinmesi için ikna etmeye çalıştı. Allah, Mûsâ'ya şöyle vahyetti: "Ona dilediğini ver. Bu senden bir şey eksiltmez." Bunun üzerine, Mûsâ kadının isteğini kabul etti ve kadın Mûsâ'ya mezarın yerini gösterdi. Mûsâ, Hz. Yûsuf'un kemiklerini çıkarıp denizi geçti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

١٧٣٥٠ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بن إِسْحَاقَ، حَدَّثَنَا أَبِي، ح وَحَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن مُعَاوِيَةَ الْعُتْبِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن إِبْرَاهِيمَ بن زِبْرِيقٍ، قَالا: حَدَّثَنَا عَمْرُو بن الْحَارِثِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن سَالِمٍ، عَنِ الزُّبَيْدِيِّ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن أَبِي عَوْفٍ، عَنْ سُوَيْدِ بن جَبَلَةَ، عَنِ الْعِرْبَاضِ بن سَارِيَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " إِذَا سَأَلْتُمُ اللَّهَ فَسَلُوهُ الْفِرْدَوْسَ، فَإِنَّهُ سِرُّ الْجَنَّةِ، يَقُولُ الرَّجُلُ مِنْكُمْ لِرَاعِيهِ عَلَيْكَ بِسِرِّ الْوَادِي، فَإِنَّهُ أَمْرَعُهُ وَأَعْشَبُهُ.

رواه الطبراني ورجاله وثقوا

17350- İrbâd b. Sâriye, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah'tan isteyecekseniz, Firdevs'i isteyiniz. Çünkü Firdevs, Cennetin en güzel yeridir. (Sizden biriniz, çobanına) «Vadinin en güzel yerine git, çünkü orası otları en çok ve hayvanların en iyi doyduğu yerdir» der."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.

١٧٣٥١ - و عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ قَالَ : " مَا اسْتَعَاذَ عَبْدٌ مِنَ النَّارِ سَبْعًا، إِلا قَالَتِ النَّارُ : اللَّهُمَّ أَعِذْهُ مِنِّي، وَلا يَسْأَلُ الْجَنَّةَ سَبْعًا إِلا قَالَتِ الْجَنَّةُ : اللَّهُمَّ أَسْكِنْهُ إِيَّايَ ، أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهَا "

رواه البزار وفيه يونس بن خباب وهو ضعيف

17351- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kul, yedi defa cehennemden Allah'a sığındığı zaman, cehennem der ki: «Allahım! Onu benden koru.» Kişi, Allah'tan Cenneti yedi defa istediği zaman, Cennet: «Allahım! Onu bende ikamet ettir» der."* Veya buna benzer bir şey söyledi.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Yûnus b. Habbâb zayıftır.[1]

بَابُ الِاجْتِهَادِ فِيْ الدُّعَاءِ

Duada Israr Etmek

١٧٣٥٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي قَرَأْتُ عَلَى أَبِي قُرَّةَ الزُّبَيْدِيِّ مُوسَى بْنِ طَارِقٍ عَنْ مُوسَى - يَعْنِي ابْنَ عُقْبَةَ - عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ وَعَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ أَوْ عَنْ أَحَدِهِمَا عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَتُحِبُّونَ أَنْ تَجْتَهِدُوا فِي الدُّعَاءِ قُولُوا اللَّهُمَّ أَعِنَّا عَلَى شُكْرِكَ وَذِكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير موسى بن طارق وهو ثقة

17352- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Duada ısrarcı olmak istiyor musunuz? O zaman; «Allahım! Seni zikretmek, sana şükretmek ve güzelce ibadet etmek için bana yardım et» deyiniz."*

★Ahmed rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Mûsâ b. Târık dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

بَابُ الْأَدْعِيَةِ الْمَأْثُوْرَةِ عَنْ رَسُوْلِ اللّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّتِيْ دَعَا بِهَا وَعَلَّمَهَا

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Yaptığı ve Öğrettiği Nakledilmiş Dualar

١٧٣٥٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هَاشِمٌ أَبُو النَّضْرِ قَالَ حَدَّثَنَا الْفَرَجُ - يَعْنِي ابْنَ فَضَالَةَ - حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الْمَدَنِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ دَعَوَاتٌ سَمِعْتُهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا أَتْرُكُهَا مَا عِشْتُ حَيًّا سَمِعْتُهُ يَقُولُ " اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي أُعْظِمُ شُكْرَكَ وَأُكْثِرُ ذِكْرَكَ وَأَتَّبِعُ نَصِيحَتَكَ وَأَحْفَظُ وَصِيَّتَكَ.

رواه أحمد من طريق أبي يزيد المدني وفي رواية : عن أبي سعيد الحمصي و لم أعرفها وبقية رجالهما ثقات

17353- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duyduğumuz şu duaları yaşadığım müddetçe terk etmem: *"Allahım!*

---

[1] Bezzâr (3175) rivayet etti. Ebû Ya'lâ (6192) rivayet etti. Ebû Nuaym, Cennetin sıfatlarında (69) rivayet etti.

[2] Ahmed (7969), Ebû Nuaym, *Hilye*'de (9/223) ve Hâkim *Müstedrek*'te (1/499) rivayet etti. Zehebi hadisin sahih olmaına muvafakat etti.

Beni, Sana çok şükredenlerden, fazla zikredenlerden, nasihatine tabi olanlardan ve vasiyetine sahip çıkanlardan eyle."

★Ahmed, Ebû Saîd el-Medenî yoluyla rivayet etti. Bir rivayette de, Ebû Saîd el-Hımsî'den nakletmiştir. Onu tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٧٣٥٤ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا الْمَسْعُودِيُّ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ مَرْثَدٍ عَنْ أَبِي الرَّبِيعِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَإِسْرَافِي وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ.

رواه أحمد وفيه المسعودي وهو ثقة ولكنه اختلط وبقية رجاله ثقات

17354- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derdi: *"Allahım! Gizli veya açık olarak geçmişte işlediğim ve gelecekte işleyebileceğim günahları ve taşkınlıklarımı ve senin benden daha iyi bildiğin bütün günahlarımı bağışla. Sen dilediğini öne alır, dilediğini geri bırakırsın. Senden başka hiçbir ilâh yoktur."*

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Mes'ûdî güvenilirdir, ancak âhir ömründe ezberi bozulmuştur. Diğer ravileri güvenilirdir. [2]

١٧٣٥٥ – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبْدِ اللهِ الأَوْدِيُّ ، قَالَ : نا وَكِيعٌ ، عَنْ إِسْرَائِيلَ ، وَأَبِيهِ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي الأَحْوَصِ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، كَانَ يَقُولُ : " اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ .

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير عمرو بن عبد الله الأودي وهو ثقة

17355- Abdullah b. Mes'ûd bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ederdi: *"Allahım! Seni zikretmek, sana şükretmek ve güzelce ibadet etmek için bana yardım et."*

---

[1] Ahmed (8087, 10182) rivayet etti. Muhakkik Ahmed Şâkir şöyle dedi: "*Kutubu's-Sitte*'ye göre hadis, zevâidden değildir. Zira Tirmizî (4/291) rivayet etti. Ravilerden Ferec b. Fadâla zayıftır."

[2] Ahmed (7900) rivayet etti.

Bu bölüme **zevâid** olacak bir hadis:

Hz. Âişe bildiriyor: Cibrîl, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip: "Allah, şu kelimelerle dua etmeni emretti. Eğer onlarla dua edersen, sana istediğini verecektir. O kelimelerden biri şudur: "Allahım! Bana afiyetini acele vermeni, verdiğin belaya karşı bana sabır vermeni ve dünyadan rahmetine çıkmamı nasip etmeni diliyorum."

Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (973) rivayet etti. Ravilerden Züheyr b. Muhammed'den, Şam halkı münker hadis rivayet ederler.

★Bezzâr rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Amr b. Abdillah el-Evdî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٣٥٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا مُعَاذٌ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَوْنٍ - وَهُوَ الْعُقَيْلِيُّ - عَنْ مُطَرِّفٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ كَانَ عَامَّةُ دُعَاءِ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا أَخْطَأْتُ وَمَا تَعَمَّدْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا جَهِلْتُ وَمَا تَعَمَّدْتُ.

رواه أحمد والبزار والطبراني بنحوه ورجالهم رجال الصحيح غير عون العقيلي وهو ثقة

17356- İmrân b. Husayn der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) genelde şöyle dua ederdi: *"Allahım! Yanlışlıkla, kasten, gizli, açık, bilmeden ve bilerek yaptığım günahlarımı bağışla."*

★Ahmed, Bezzâr ve yakın metinle Taberânî rivayette bulundu. Güvenilir bir ravi olan Avn el-Ukaylî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٣٥٧ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا حُيَيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَدْعُو يَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَظُلْمَنَا وَهَزْلَنَا وَجِدَّنَا وَعَمْدَنَا وَكُلُّ ذَلِكَ عِنْدَنَا.

رواه أحمد والطبراني وإسنادهما حسن

17357- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ettiğini bildiriyor: *"Allahım! Günahlarımızı, zulmümüzü, şakamızı, ciddiliğimizi ve kasden yaptığımızı; bizde bulunan bütün bunları bağışla."*

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. İsnâdları hasendir.[3]

١٧٣٥٨ - حَدَّثَنَا أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْفُضَيْلِ بْنِ عِيَاضٍ ، حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ ، حَدَّثَنَا الْمَسْعُودِيُّ ، عَنْ عَوْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : لَقِيتُ شَيْخًا بِالشَّامِ ، فَقُلْتُ : أَسَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا ؟ قَالَ : نَعَمْ ، سَمِعْتُهُ يَقُولُ : " اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا.

رواه أبو يعلى وفيه المسعودي وقد اختلط وبقية رجاله رجال الصحيح.

---

[1] Bezzâr (3189) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin bu lafızla rivayetini sadece bu isnâdla biliyoruz."

[2] Ahmed (4/ 437,444), Bezzâr (3199), Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/ 120-121), İbn Hibbân *Sahîh*'inde (899) ve Kudâî, *Müsned eş-Şihâb*'da (1479) rivayet etti.

[3] Ahmed (6617) ve İbn Hibbân, *Sahîh*'inde (1027) rivayet etti. İkisinde de Huyey b. Abdillah el-Ma'ârifî el-Mısrî vardır, dürüst biridir, ancak hata ederdi.

17358- Avn b. Abdillah der ki: Şam'da bir ihtiyarla karşılaştım ve: "Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bir şey duydun mu?" diye sordum. İhtiyar dedi ki: "Evet, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ettiğini duydum: *"Allahım! Bizi bağışla ve rahmet et."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Mes'ûdî'nin âhir ömründe ezberi bozulmuştur. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir [1]

١٧٣٦٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ نُوحِ بْنِ حَرْبٍ ، ثَنَا شَيْبَانُ بْنُ فَرُّوخٍ ، ثَنَا سَلامُ بْنُ مِسْكِينٍ ، ثَنَا عِصْمَةُ أَبُو حُكَيْمَةَ ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ ، عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ ، قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَلا أُعَلِّمُكَ مَا عَلَّمَنِي جِبْرِيلُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ " قُلْتُ : بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : " قُلْ : اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطَئِي ، وَعَمْدِي ، وَهَزْلِي ، وَجَدِّي ، وَلا تَحْرِمْنِي بَرَكَةَ مَا أَعْطَيْتَنِي ، وَلا تَفْتِنِّي فِيمَا حَرَمْتَنِي.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح غير عصمة أبي حكيمة وهو ثقة

17359- Ubey b. Ka'b der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bana: *"Sana, Cibrîl'in bana öğrettiği şeyi öğreteyim mi?"* dedi. Ben: "Evet" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Şöyle dua et: "Allahım! Yanlışlıkla ve kasıtlı olarak yaptığım hataları, şakalarımı ve ciddiliğimi affet. Beni, verdiklerinin bereketinden mahrum etme ve mahrum ettiklerin sebebiyle fitneye düşürme."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Ismet Ebû Hukeyme dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٧٣٧٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن أَبَانَ الأَصْبَهَانِيُّ ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن عَمْرٍو الْبَجَلِيُّ ، حَدَّثَنَا مُوسَى بن مَطِيرٍ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، قَالَ : قَالَ لِي الْبَرَاءُ بن عَازِبٍ : أَلا أُعَلِّمُكَ دُعَاءً عَلَّمَنِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قَالَ : إِذَا رَأَيْتَ النَّاسَ قَدْ تَنَافَسُوا الذَّهَبَ ، وَالْفِضَّةَ ، فَادْعُ بِهَذِهِ الدَّعَوَاتِ ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الثَّبَاتَ فِي الأَمْرِ ، وَأَسْأَلُكَ عَزِيمَةَ الرُّشْدِ ، وَأَسْأَلُكَ شُكْرَ نِعْمَتِكَ ، وَالصَّبْرَ عَلَى بَلائِكَ ، وَحُسْنَ عِبَادَتِكَ ، وَالرِّضَا بِقَضَائِكَ ، وَأَسْأَلُكَ قَلْبًا سَلِيمًا ، وَلِسَانًا صَادِقًا ، وَأَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا تَعْلَمُ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا تَعْلَمُ ، وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا تَعْلَمُ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه موسى بن مطير وهو متروك

17360- Ebû İshâk bildiriyor: Berâ b. Âzib dedi ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bana öğrettiği bir duayı sana öğreteyim mi? Hz.

---

1 Ebû Ya'lâ (1561) rivayet etti.

Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) dedi ki: *"İnsanların, altın ve gümüş toplamak için yarıştıklarını gördüğünde şöyle dua et: "Allahım! Senden dinde sebatı istiyorum. Doğru yolda kararlılığı istiyorum. Nimetine şükretmeyi, belaya sabretmeyi, sana güzelce ibâdet etmeyi ve kadere rızayı istiyorum. Selîm bir kalb, doğru bir dil istiyorum. Bildiklerinin hayrını senden diliyorum Bildiklerinin şerrinden sana sığınıyorum. Bildiğin günahlarım için senden bağışlanma diliyorum."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Mûsâ b. Mutayr metrûktur.

١٧٣٦١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ - يَعْنِي ابْنَ صَالِحٍ - عَنْ سُلَيْمِ بْنِ عَامِرٍ الْكَلَاعِيِّ عَنْ أَوْسَطَ بْنِ عَمْرٍو قَالَ قَدِمْتُ الْمَدِينَةَ بَعْدَ وَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَنَةٍ فَأَلْفَيْتُ أَبَا بَكْرٍ يَخْطُبُ النَّاسَ فَقَالَ قَامَ فِينَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْأَوَّلِ فَخَنَقَتْهُ الْعَبْرَةُ ثَلَاثَ مِرَارٍ ثُمَّ قَالَ " يَا أَيُّهَا النَّاسُ سَلُوا اللَّهَ الْمُعَافَاةَ فَإِنَّهُ لَمْ يُؤْتَ أَحَدٌ مِثْلَ يَقِينٍ بَعْدَ مُعَافَاةٍ وَلَا أَشَدَّ مِنْ رِيبَةٍ بَعْدَ كُفْرٍ وَعَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَإِنَّهُ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ وَهُمَا فِي الْجَنَّةِ وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ فَإِنَّهُ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ وَهُمَا فِي النَّارِ.

قلت : روى ابن ماجة بعضه رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير أوسط وهو ثقة

17361- Evsat Ebû Amr el-Becelî anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) vefatından bir yıl sonra Medine'ye gittim. Ebû Bekr'i halka hitab ederken buldum. (Ebû Bekr) şöyle dedi:

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), geçen sene bize (bir şeyler söylemek için) kalktı, hıçkırarak ağlaması konuşmasına mani oldu. Bu üç defa tekrarlandı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sonra: *"Ey insanlar! Allah'tan afiyet isteyiniz. Çünkü Allah, kimseye imandan sonra, afiyetten daha üstün; küfürden sonra, şüpheden daha kötü bir şey vermemiştir"* buyurdu.

İbn Mâce bir kısmını rivayet etmiştir.

★Ahmed rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Evsat dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٣٦٢ - حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مَيْمُونٍ ، وَكَانَ جَلِيسًا لِلْمُعْتَمِرِ ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ، قَالَ : جَاءَ شَابٌّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، عَلِّمْنِي دُعَاءً أُصِيبُ بِهِ خَيْرًا ؟ قَالَ لَهُ : " ادْنُهْ " ، فَدَنَا حَتَّى كَادَتْ رُكْبَتُهُ

---

[1] Ahmed (34, uzun bir metinle 44) ve İbn Hibbân *Sahîh*'inde (952) rivayet etti. Ayrıca Ebû Ya'lâ'nın *Müsned*'ine (74) bakınız.

تَمَسُّ رُكْبَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " قُلِ : اللَّهُمَّ اعْفُ عَنِّي فَإِنَّكَ عَفُوٌّ تُحِبُّ الْعَفْوَ ، وَأَنْتَ عَفُوٌّ كَرِيمٌ.

رواه أبو يعلى والطبراني في الأوسط وفيه يحيى بن ميمون التمار وهو متروك

17362- Ebû Saîd el-Hudrî bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına bir genç gelerek: "Ya Resûlallah! Bana sayesinde hayır kazanacağım bir dua öğret" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yaklaş"* buyurdu. Genç, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) o kadar yaklaştı ki; dizleri, neredeyse O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) dizlerine değecekti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) gence şöyle dua etmesini söyledi: *"Allahım! Beni affet, çünkü sen affedicisin ve affetmeyi seversin. Sen Affedici ve Kerîm'sin."*

★Ebû Ya'lâ ve Taberânî, *M. el-Evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Meymûn et-Temmâr metrûktur.[1]

١٧٣٦٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَاضِرٌ أَبُو الْمُوَرِّعِ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ عَوْسَجَةَ بْنِ الرَّمَّاحِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي الْهُذَيْلِ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ " اللَّهُمَّ أَحْسَنْتَ خَلْقِي فَأَحْسِنْ خُلُقِي.

رواه أحمد وأبو يعلى وقال : " فَحَسِّنْ خُلُقِي " . ورجالهما رجال الصحيح غير عوسجة بن الرماح وهو ثقة

17363- Abdullah b. Mes'ûd der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ederdi: *"Allahım! Yaratılışımı güzel yaptığın gibi ahlâkımı da güzelleştir."*

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Avsece b. er-Rammâh dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٣٦٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَسْوَدُ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ عَاصِمِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ طَلْحَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " اللَّهُمَّ أَحْسَنْتَ خَلْقِي فَأَحْسِنْ خُلُقِي.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

17364- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ettiğini bildiriyor: *"Allahım! Yaratılışımı güzel yaptığın gibi ahlâkımı da güzelleştir."*

---

[1] Ebû Ya'lâ (1023) rivayet etti. Ravilerden Ali b. Zeyd b. Cud'ân zayıftır.

[2] Ahmed (3823), Ebû Ya'lâ (5075, 5181), İbn Hibbân *Sahîh*'inde (959) ve Kudâî, *Müsned eş-Şihâb*'da (1473) rivayet etti.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٣٦٥ - عُمَرُ بْنُ مِسْكِينٍ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: مَا صَلَّيْتُ وَرَاءَ نَبِيِّكُمْ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلا سَمِعْتُهُ حِينَ انْصَرَفَ: " اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطَايَايَ، وَعَمْدِي، اللَّهُمَّ اهْدِنِي لِصَالِحِ الأَعْمَالِ وَالأَخْلاقِ، وَأَنَّهُ لا يَهْدِي لِصَالِحِهَا وَلا يَصْرِفُ سَيِّئَهَا إِلا أَنْتَ "

رواه الطبراني ورجاله وثقوا

17365- İbn Ömer der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) arkasında ne zaman namaz kıldıysam, namazı bitirince şu duayı söylediğini duydum: *"Allahım! Yanlışlıkla ve kasıtlı olarak yaptığım hataları bağışla. Allahım! Beni salih amele ve ahlâka yönelt. Şüphesiz ki; bunların salihine senden başkası yöneltemez. Kötüsünden de senden başkası alıkoyamaz."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.[2]

١٧٣٦٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ زَيْدَانَ الْبَجَلِيُّ، قَالَ: نا حَمْزَةُ بْنُ عَوْنٍ الْمَسْعُودِيُّ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّلْتِ، قَالَ: نا عُمَرُ بْنُ مِسْكِينٍ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ، قَالَ: مَا صَلَّيْتُ وَرَاءَ نَبِيِّكُمْ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلا سَمِعْتُهُ حِينَ يَنْصَرِفُ، يَقُولُ: " اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطَايَايَ وَذُنُوبِي كُلَّهَا، اللَّهُمَّ وَانْعَشْنِي وَاجْبُرْنِي وَاهْدِنِي لِصَالِحِ الأَعْمَالِ وَالأَخْلاقِ، إِنَّهُ لا يَهْدِي لِصَالِحِهَا وَلا يَصْرِفُ عَنِّي سَيِّئَهَا إِلا أَنْتَ ".

رواه الطبراني ورجاله وثقوا

17366- Ebû Eyyûb bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) arkasında ne zaman namaz kıldıysam, namazı bitirince şu duayı söylediğini duydum: *"Allahım! Günahlarımın ve hatalarımın hepsini bağışla, Allahım! Beni doğrult, bana sıhhat ver ve beni salih ameller ve güzel ahlâka ilet. Güzel ahlâka ancak sen iletirsin ve ahlâkın kötüsünden başkası değil, ancak sen uzaklaştırırsın."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.

١٧٣٦٧ - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ الضَّبِّيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ ، ثنا سُفْيَانُ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زِيَادٍ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ يَزِيدَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، يَدْعُو : " اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الصِّحَّةَ ، وَالْعِفَّةَ ، وَالأَمَانَةَ ، وَحُسْنَ الْخُلُقِ ، وَالرِّضَا بِالْقَدَرِ.

[1] Mükerrer hadis: 12657.
[2] Bezzâr (3192) rivayet etti.

رواه الطبراني والبزار وقال : " أسألك العصمة " . بدل : الصحة " وفيه عبد الرحمن بن زياد بن أنعم وهو ضعيف الحديث وقد وثق وبقية رجال أحد الإسنادين رجال الصحيح

17367- Abdullah b. Amr bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derdi: *"Allahım! Senden sıhhat, iffet ve emanet, güzel ahlâk ve kadere rızayı istiyorum."*

★Taberânî rivayet etti. Bezzâr da rivayet etti; ancak *sıhhat* yerine *ismet* kelimesini kullandı. Ravilerden Abdurrahmân b. Ziyâd b. En'um'un hadisleri zayıftır. Onu güvenilir bulanlar da vardır. Diğer senetlerden birinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٣٦٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ أَخْبَرَنَا سُهَيْلُ بْنُ أَبِى صَالِحٍ وَعَبْدُ اللهِ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ خُثَيْمٍ عَنْ عَوْنِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " مَنْ قَالَ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ إِنِّى أَعْهَدُ إِلَيْكَ فِى هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا أَنِّى أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ وَحْدَكَ لاَ شَرِيكَ لَكَ وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ فَإِنَّكَ إِنْ تَكِلْنِى إِلَى نَفْسِى تُقَرِّبْنِى مِنَ الشَّرِّ وَتُبَاعِدْنِى مِنَ الْخَيْرِ وَإِنِّى لاَ أَثِقُ إِلاَّ بِرَحْمَتِكَ فَاجْعَلْ لِى عِنْدَكَ عَهْداً تُوَفِّينِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لاَ تُخْلِفُ الْمِيعَادَ إِلاَّ قَالَ اللَّهُ لِمَلاَئِكَتِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ عَبْدِى قَدْ عَهِدَ إِلَىَّ عَهْداً فَأَوْفُوهُ إِيَّاهُ فَيُدْخِلُهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ " . قَالَ سُهَيْلٌ فَأَخْبَرْتُ الْقَاسِمَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَوْناً أَخْبَرَ بِكَذَا وَكَذَا فَقَالَ مَا فِى أَهْلِنَا جَارِيَةٌ إِلاَّ وَهِىَ تَقُولُ هَذَا فِى خِدْرِهَا.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح إلا أن عون بن عبد الله لم يسمع من ابن مسعود

17368- İbn Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim: «Ey gökleri ve yeri yaratan, gaybı ve görüneni bilen Allahım! Bu dünya hayatında, Senden başka ilah olmadığına, senin tek olduğuna ve ortağının bulunmadığına, Muhammed'in, kulun ve Resûlün olduğuna şahadet ederim. Eğer beni kendi nefsime bırakırsan, beni şerre yaklaştırmış ve hayırdan uzaklaştırmış olursun. Ben sadece senin rahmetine güvenirim. Bunun karşılığını kıyamet gününde bana vereceğine dair söz ver. Şüphesiz ki; sen sözünden dönmezsin» derse, kıyamet günü Allah, meleklerine: «Kulum için, vermiş olduğum bir söz vardır. Onu yerine getiriniz» buyurur ve bu kişiyi Cennete sokar."*

Süheyl ekledi: "Kâsım b. Abdirrahman'a, Avn'ın bana bu duayı naklettiğini söylediğimde dedi ki: "Bizden hiçbir kadın/cariye yoktur ki, örtüsünün altında bunu söylemiş olmasın."

---

[1] Bezzâr (3187) rivayet etti.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir; ancak Avn b. Abdillah, İbn Mes'ûd'dan hadis dinlememiştir.

١٧٣٦٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْوَلِيدِ عَنِ ابْنِ حُجَيْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْصَى سَلْمَانَ الْخَيْرَ قَالَ " إِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُرِيدُ أَنْ يَمْنَحَكَ كَلِمَاتٍ تَسْأَلُهُنَّ الرَّحْمَنَ تَرْغَبُ إِلَيْهِ فِيهِنَّ وَتَدْعُو بِهِنَّ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ صِحَّةَ إِيمَانٍ وَإِيمَاناً فِي خُلُقٍ حَسَنٍ وَنَجَاحاً يَتْبَعُهُ فَلَاحٌ " .

قَالَ أَبِي وَهُنَّ مَرْفُوعَةٌ فِي الْكِتَابِ يَتْبَعُهُ : فَلَاحٌ وَرَحْمَةٌ مِنْكَ وَعَافِيَةٌ وَمَغْفِرَةٌ مِنْكَ وَرِضْوَاناً.

رواه أحمد وقَالَ أَبِي: "وَهُنَّ مَرْفُوعَةٌ فِي الْكِتَابِ يَتْبَعُهُ فَلَاحٌ وَرَحْمَةٌ مِنْكَ وَعَافِيَةٌ وَمَغْفِرَةٌ مِنْكَ وَرِضْوَاناً " ورجاله ثقات ورواه الطبراني في الأوسط

17369- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Selmân'a şöyle vasiyet ettiğini nakleder: *"Allah'ın Peygamberi, sana, onlarla Rahman'dan bir şey istemen ve gece gündüz onlarla dua etmen için bazı kelimeler öğretmek istiyor. Şöyle de: "Allahım! Senden, sıhhatli, güzel ahlâk içinde olan bir iman ve peşinden kurtuluş gelen bir başarı istiyorum."*

★Ahmed rivayet etti ve dedi ki: "Yazılı metinlerde kurtuluş ibaresinden sonra *"Senden rahmet, afiyet istiyor ve mağfiretinle rızanı ümid ediyorum"* lafzı mevcuttur. Ravileri güvenilirdir. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti.[1]

١٧٣٧٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْعُمَرِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو سَهْلٍ عَوْفُ بْنُ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ زَيْدٍ أَبِي الْقَمُوصِ عَنْ وَفْدِ عَبْدِ الْقَيْسِ أَنَّهُمْ سَمِعُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنْ عِبَادِكَ الْمُنْتَخَبِينَ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ الْوَفْدِ الْمُتَقَبَّلِينَ " . قَالَ فَقَالُوا ا رَسُولَ اللَّهِ مَا عِبَادُ اللَّهِ الْمُنْتَخَبُونَ قَالَ " عِبَادُ اللَّهِ الصَّالِحُونَ " . قَالُوا فَمَا الْغُرُّ الْمُحَجَّلُونَ قَالَ " الَّذِينَ يَبْيَضُّ مِنْهُمْ مَوَاضِعُ الطُّهُورِ " . قَالُوا فَمَا الْوَفْدُ الْمُتَقَبَّلُونَ قَالَ " وَفْدٌ يَفِدُونَ مِنْ هَذِهِ الأُمَّةِ مَعَ نَبِيِّهِمْ إِلَى رَبِّهِمْ تَبَارَكَ وَتَعَالَى.

رواه أحمد وفيه من لم أعرفهم.

17370- Abdu'l-Kays delegelerinden bir grup, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duyduklarını naklederler: *"Allahım! Bizi, seçilmiş ve işaretlenmiş ve kabul edilmiş kullarından eyle."* Resûlullah'a

[1] Ahmed (2/321) rivayet etti. *Daîfu'l-Câmii's-Sağîr*'e (1293) bakınız.

(sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Seçilmiş kullar ne demektir?" diye sorduklarında, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'ın salih kullarıdır"* buyurdu. Onlar: "İşaretlenmiş kullar nedir?" diye sorunca ise: *"Abdest uzuvları (abdest almalarından dolayı) beyazlaşan kişiler"* karşılığını verdi. Onlar: "Kabul edilmiş grup kimdir?" diye sorunca ise, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu ümmetten, peygamberleri ile beraber Rablerine giden kişilerdir"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

١٧٣٧١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ - يَعْنِي ابْنَ سَلَمَةَ - عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ " رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَاهْدِنِي السَّبِيلَ الأَقْوَمَ.

رواه أحمد وأبو يعلى بإسنادين حسنين

17371- Ümmü Seleme bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derdi: *"Allahım! Beni affet, bana rahmet et ve beni en doğru yola ilet."*

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ, iki hasen isnâdla rivayet ettiler.[2]

١٧٣٧٢ - عَنْ أَبِي مُوسَى ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بَعَثَهُ عَلَى نِصْفِ الْيَمَنِ ، وَمُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ عَلَى نِصْفِ الْيَمَنِ ، فَأَتَاهُ أَبُو مُوسَى يُسَلِّمُ عَلَيْهِ ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " قُلْ يَا أَبَا مُوسَى : اللَّهُمَّ اهْدِنِي وَسَدِّدْنِي وَاذْكُرْ بِهِدَايَتِكَ الْهِدَايَةَ وَتَسْدِيدِكَ سَهْمَكَ.

رواه الطبراني وفيه خالد بن نافع الأشعري وثقه ابن حبان وضعفه جماعة وبقية رجاله ثقات

17372- Ebû Mûsâ el-Eş'arî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu Yemen'in bir yarısına, Muâz b. Cebel'i diğer yarısına görevlendirdi. Ebû Mûsâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gidince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona şöyle dedi: *"Ey Ebû Mûsâ! «Allahım! Beni hidayete erdir ve ihtiyaçlarımı gider» diye dua et. Başkalarına doğru yolu gösterirken, kendinin nasıl hidayete erdirildiğini, başkalarının ihtiyaçlarını karşılarken de nimetlerden payına düşenin sana nasıl bahşedildiğini hatırla."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Hâlid b. Nâfi el-Eş'arî'yi, İbn Hibbân güvenilir bulmuş, bazıları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.

---

[1] Ahmed (3/ 431, 4/207) rivayet etti.

[2] Ahmed (6/303, 315, 316) ve Ebû Ya'lâ (6893) rivayet etti. İkisinde de Ali b. Zeyd b. Cud'ân vardır ve zayıftır. Hasan el-Basrî ise Ümmü Seleme'den de hadis dinlememiştir.

١٧٣٧٣ - حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ ، عَنْ مُوسَى بْنِ السَّائِبِ ، عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا سَأَلَ الْعِبَادُ شَيْئًا أَفْضَلَ مِنْ أَنْ يَغْفِرَ لَهُمْ وَيُعَافِيَهُمْ.

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير موسى بن السائب وهو ثقة

17373- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kullar, Allah'tan mağfiret ve afiyetten daha iyisini istememişlerdir."*

★Bezzâr rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Mûsâ b. es-Sâib dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٣٧٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، وَعُبَيْدُ بن خَلَفٍ الْقَطِيعِيُّ، حَدَّثَنَا سُرَيْجُ بن يُونُسَ، حَدَّثَنَا عَبَّادُ بن الْعَوَّامِ، عَنْ هِلالِ بن خَبَّابٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ لِعَمِّهِ الْعَبَّاسِ: يَا عَمِّ أَكْثِرِ الدُّعَاءَ بِالْعَافِيَةِ.

رواه الطبراني وفيه هلال بن خباب وهو ثقة وقد ضعفه جماعة وبقية رجاله ثقات.

17374- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Abbâs'a hitaben: *"Ey amca! Allah'a, afiyet için çokça dua et"* dediğini bildiriyor.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Hilâl b. Habbâb güvenilirdir. Bazıları zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.[2]

١٧٣٧٥ - وعَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ، قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ، عَلِّمْنِي شَيْئًا أَسْأَلُهُ اللَّهَ قَالَ : " سَلِ اللَّهَ الْعَافِيَةَ " ، فَمَكَثْتُ أَيَّامًا ثُمَّ جِئْتُ فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ، عَلِّمْنِي شَيْئًا أَسْأَلُهُ اللَّهَ، فَقَالَ لِي : " يَا عَبَّاسُ يَا عَمَّ رَسُولِ اللَّهِ سَلِ اللَّهَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ "

17375- Abbâs b. Abdilmuttalib der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Bana Allah'tan isteyeceğim (dua edeceğim) bir şey öğret" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Rabbinden afiyet dile"* buyurdu.

Birkaç gün sonra tekrar gelip: "Ya Resûlallah! Bana Allah'tan isteyeceğim (dua edeceğim) bir şey öğret" dedim. Hz. Peygamber

---

[1] Bezzâr (3176) rivayet etti ve: "Bu hadisin bu lafızla rivayetini sadece bu kanalla biliyoruz. Sâlim, Ebu'd-Derdâ'yı dinlememiştir" dedi.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde rivayet etti. (11908) *Silsiletu's-Sahîha*'ya (1523) bakınız.

(sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Abbâs, ey Resûlullah'ın amcası! Allah'tan, dünyada ve âhirette afiyet dile"* dedi.[1]

١٧٣٧٦ - وفي رواية : قلت : يا رسول الله إني أدعو بشيء من غُدْوَةٍ الى الليل فقال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " فسَلِ اللَّهَ الْعَافِيَةَ " رواه كله الطبراني بأسانيد ورجال بعضها رجال الصحيح غير يزيد بن أبي زياد وهو حسن الحديث

17376- Bir rivayette ise ifade şöyledir: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Sabahtan geceye kadar bir şeyle Allah'a dua ediyorum" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"O halde Allah'tan afiyet dile"* buyurdu.

★Hepsini, Taberânî değişik isnâdlarla rivayet etti. Bazılarının, Yezîd b. Ebî Ziyâd dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onun da hadisleri hasendir.

١٧٣٧٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحِ بْنِ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ، ثنا أَبُو حَفْصٍ، عنْ عَمْرِو بْنِ عَلِيٍّ، ثنا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ، ثنا عِمْرَانُ الْقَطَّانُ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنِ الْعَلاءِ بْنِ زِيَادٍ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَا مِنْ دَعْوَةٍ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ أَنْ يَدْعُوَ بِهَا عَبْدٌ مِنْ أَنْ يَقُولَ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْمُعَافَاةَ قَالَ: أَوْ قَالَ: الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير العلاء بن زياد ، وهو ثقة ولكنه لم يسمع من معاذ.

17377- Muâz b. Cebel, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah katında, hiçbir dua, kulun şöyle dua etmesinden daha sevimli değildir: "Allahım! Senden affedilmeyi ve Dünyada ve ahirette afiyeti istiyorum."*

★Taberânî rivayet etti. Alâ b. Ziyâd dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir, ama Muâz'dan hadis dinlememiştir.[2]

١٧٣٧٨ - وعن محمد بن عبد الله بن جعفر قال : كنت مع عبد الله بن جعفر إذ جاءه رجل فقال : مرني بدعوات ينفعني الله بهن قال : نعم سمعت رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وسأله رجل عما سألتني عنه فقال : سَلِ الله العَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

رواه الطبراني وفيه سليمان بن داود الشاذكوني وهو ضعيف

---

[1] Ahmed (1/209), Tirmizî (2/266) ve Buhârî, *el-Edebu'l-Müfred*'de (726) rivayet etti. Bundan önceki hadise bakınız.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/165) rivayet etti. *es-Silsiletu's-Sahîha*'ya (1138) bakınız.

17378- Muhammed b. Abdillah b. Câfer bildiriyor: Abdullah b. Câfer'in yanındayken, bir adam gelip: "Bana, Allah'ın sayesinde beni faydalandıracağı bir dua söyle" dedi. Abdullah b. Câfer şöyle dedi: "Evet, bir kişinin, senin sorduğunu Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) sorduğunu duydum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): «*Allah'tan affedilmeyi ve dünyada ve âhirette afiyeti dile*» buyurdu."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Süleymân b. Dâvud eş-Şâzekûnî zayıftır.

١٧٣٧٩ - وعن ابن عباس قال : كان رسول الله صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلّمَ يقول : اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي دِينِي وَدُنْيَايَ وَأَهْلِي وَمَالِي , اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَتِي وَآمِنْ رَوْعَتِي , واحْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ وَمِنْ خَلْفِي وَعَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي وَمِنْ فَوْقِي , وَأَعُوذُ بِكَ اللهم من أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي.

رواه البزار وفيه يونس بن خباب وهو ضعيف

17379- İbn Abbâs bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derdi: "*Allahım! Dinimde ve dünyamda, ailemde ve malımda, Senden af ve afiyet istiyorum. Allahım! Ayıplarımı ört ve beni korkularımdan emin kıl. Allahım! Önümden ve arkamdan, sağımdan, solumdan ve üstümden (gelecek tehlikelerden) beni koru ve altımdan derdest edilmekten de Sana sığınırım.*"

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Yûnus b. Habbâb zayıftır.[1]

١٧٣٨٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّائِغُ ، قال : نا مُحْرِزُ بْنُ سَلَمَةَ ، وحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِسْحَاقَ الْوَزِيرُ الأَصْبَهَانِيُّ ، قال : نا مُحَمَّدُ بْنُ زُنْبُورٍ الْمَكِّيُّ ، قَالا : نا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلّمَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلّمَ ، أَنَّهُ كَانَ يَدْعُو بِهَؤُلاءِ الْكَلِمَاتِ : " اللَّهُمَّ أَنْتَ الأَوَّلُ فَلا شَيْءَ قَبْلَكَ ، وَأَنْتَ الآخِرُ فَلا شَيْءَ بَعْدَكَ ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ دَابَّةٍ نَاصِيَتُهَا بِيَدِكَ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الإِثْمِ وَالْكَسَلِ ، وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ ، وَفِتْنَةِ الْغِنَى ، وَفِتْنَةِ الْفَقْرِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ ، اللَّهُمَّ نَقِّ قَلْبِي مِنَ الْخَطَايَا كَمَا نَقَّيْتَ الثَّوْبَ الأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ ، اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطِيئَتِي كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، هَذَا مَا سَأَلَ مُحَمَّدٌ رَبَّهُ : " اللَّهُمَّ إِنِّي

[1] Bezzâr (3196) rivayet etti ve Heysemî dedi ki: "Bu lafızdan başkasıyla birden çok kanalla rivayet edilmiştir. Bunu, ifadelerinin diğerlerinden farklı olması sebebiyle aktardık. Yûnus'un, bundan başkasını İbn Cebr'den naklettiğini bilmiyoruz. Yûnus'tan, Hammâd b. Zeyd ve Abbâd el-Mehlebî ve başkaları rivayette bulunmuştur."

أَسْأَلُكَ خَيْرَ الْمَسْأَلَةِ ، وَخَيْرَ الدُّعَاءِ ، وَخَيْرَ النَّجَاحِ ، وَخَيْرَ الْعَمَلِ ، وَخَيْرَ الثَّوَابِ ، وَخَيْرَ الْمَحْيَا ، وَخَيْرَ الْمَمَاتِ ، وَثَبِّتْنِي ، وَثَقِّلْ مَوَازِينِي ، وَارْفَعْ دَرَجَتِي ، وَتَقَبَّلْ صَلاتِي ، وَاغْفِرْ خَطِيئَتِي ، وَأَسْأَلُكَ الدَّرَجَاتِ الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ . آمِينَ ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ . آمِينَ . اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا فُعِلَ وَخَيْرَ مَا عُمِلَ ، وَخَيْرَ مَا بَطَنَ وَخَيْرَ مَا ظَهَرَ ، وَالدَّرَجَاتِ الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ . آمِينَ . اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَرْفَعَ ذِكْرِي ، وَتَضَعَ وِزْرِي ، وَتُصْلِحَ أَمْرِي ، وَتُطَهِّرَ قَلْبِي ، وَتَحْفَظَ فَرْجِي ، وَتُنَوِّرَ لِي قَلْبِي ، وَتَغْفِرَ ذَنْبِي ، وَأَسْأَلُكَ الدَّرَجَاتِ الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ . آمِينَ . اللَّهُمَّ نَجِّنِي مِنَ النَّارِ.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح غير محمد بن زنبور وعاصم بن عبيد وهما ثقتان

17380- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hanımı Ümmü Seleme der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şu duayı yapardı: *"Allahım! Sen ilksin. Senden önce kimse yoktur. Sen, sonsun, Senden sonra kimse yoktur. Perçemi elinde olan her canlının şerrinden Sana sığınırım. Kötülükten, tembellikten, kabir azabından, zenginliğin ve fakirliğin fitnesinden sana sığınırım. Günahlardan ve ma'siyetten sana sığınırım. Allahım! Beyaz elbiseyi kirden koruduğun gibi, beni de günahtan koru. Allahım! Doğuyla batının arasını uzaklaştırdığın gibi, günahla benim aramı uzaklaştır. Bu, Muhammed'in Rabbinden dileğidir. Allahım! Senden duanın, istenenlerin, başarının, amelin, sevabın, hayatın ve ölümün hayırlısını istiyorum. Bana sebat nasib et ve hayırlarımı ağır eyle, derecemi yükselt, namazımı kabul et ve günahımı affet. Allahım! Senden (Cennette) yüksek dereceleri istiyorum. Allahım duamı kabul et. Allahım! Senden Cenneti istiyorum. Duamı kabul et. Allahım! Senden yapılanların, amellerin, gizli olanların ve açık olanların en hayırlısını istiyorum. Cennette yüksek dereceleri istiyorum. Allahım! Duamı kabul et. Allahım! Zikrimi yüceltmeni ve günahlarımı örtbas etmeni, işlerimi ıslah etmeni, kalbimi temizlemeni, günahımı bağışlamanı, fercimi korumanı, kalbimi nurlandırmanı, günahımı bağışlamanı istiyorum. Senden Cennette yüksek dereceler istiyorum. Âmin! (Duamı kabul et.) Allahım! Beni cehennemden kurtar."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Muhammed b. Zenbûr ve Âsım b. Ubeyd dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Bunların ikisi de güvenilirdir.

١٧٣٨١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هَاشِمٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ قَالَ حَدَّثَنِي شَهْرُ بْنُ حَوْشَبٍ قَالَ سَمِعْتُ أُمَّ سَلَمَةَ تُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُكْثِرُ فِي دُعَائِهِ أَنْ يَقُولَ " اللَّهُمَّ يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ " . قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوَإِنَّ الْقُلُوبَ لَتَتَقَلَّبُ قَالَ " نَعَمْ مَا مِنْ خَلْقِ اللَّهِ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ بَشَرٍ إِلاَّ وَقَلْبُهُ بَيْنَ أُصْبُعَيْنِ مِنْ أَصَابِعِ اللَّهِ

فَإِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَقَامَهُ وَإِنْ شَاءَ أَزَاغَهُ فَنَسْأَلُ اللَّهَ رَبَّنَا أَنْ لاَ يُزِيغَ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَانَا وَنَسْأَلُهُ أَنْ يَهَبَ لَنَا مِنْ لَدُنْهُ رَحْمَةً إِنَّهُ هُوَ الْوَهَّابُ " . قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلاَ تُعَلِّمُنِي دَعْوَةً أَدْعُو بِهَا لِنَفْسِي. قَالَ " بَلَى قُولِي اللَّهُمَّ رَبَّ النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي وَأَذْهِبْ غَيْظَ قَلْبِي وَأَجِرْنِي مِنْ مُضِلاَّتِ الْفِتَنِ مَا أَحْيَيْتَنَا.

قلت : عند الترمذي بعضه رواه أحمد وإسناده حسن

17381- Ümmü Seleme der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şu duayı çokça söylerdi: *"Ey kalpleri evirip çeviren Allahım! Kalbimi dininde sabit kıl."*

Ümmü Seleme dedi ki: Ben Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Kalpler de evrilip çevrilir mi?" diye sorunca, şöyle buyurdu: *"Evet. Allah'ın kullarından hiçbir Âdemoğlu yoktur ki; kalbi Allah'ın iki parmağı arasında olmasın. Allah, eğer isterse onu doğrultur, isterse kaydırır. Allah'tan, bize hidayet verdikten sonra, bizi kaydırmamasını ve bize kendi katından rahmet etmesini dileriz. Muhakkak ki O, karşılıksız verendir."*

Dedim ki: "Ya Resûlallah! Bana, kendim için yapacağım bir dua öğretir misin?" Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Olur; şöyle de: "Muhammed'in Rabbi olan Allahım! Günahımı bağışla, kalbimdeki kini gider, hayatta olduğumuz müddetçe fitnelerin bizi düşüreceği dalâletten muhafaza eyle"* buyurdu.

Tirmizî'de bir bölümü vardır.

★Ahmed rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٧٣٨٢ - حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ ، حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ ، عَنْ سُفْيَانَ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ ، عَنْ جَابِرٍ رَفَعَهُ ، قَالَ : كَانَ يَقُولُ : " يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ " . فَقُلْنَا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، تَخَافُ عَلَيْنَا ، وَقَدْ آمَنَّا بِمَا جِئْتَ بِهِ ؟ . فَقَالَ : " إِنَّ الْقُلُوبَ بَيْنَ وَأَشَارَ الأَعْمَشُ بِإِصْبَعَيْنِ.

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح

17382- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ettiğini nakleder: *"Ey kalpleri evirip çeviren Allahım! Kalbimi dininde sabit kıl."*

Dedik ki: "Ya Resûlallah! Getirdiğin şeye iman ettiğimiz halde, bizim için mi korkuyorsun?" Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Muhakkak ki*

---

[1] Mükerrer hadis: 10888, 11912.

kalpler (Rahman'ın iki parmağı arasındadır)" buyurdu. A'meş hadisi aktarırken iki parmağıyla işarette bulundu.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٣٨٣ - حَدَّثَنَا أَبُو اسماعيل الْجِيزِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو مُؤَمَّلِ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي دُعَائِهِ : " اللَّهُمَّ أَقْبِلْ بِقَلْبِي إِلَى دِينِكَ ، وَاحْفَظْ مَنْ وَرَاءَنَا بِرَحْمَتِكَ.

رواه أبو يعلى عن شيخه إبي إسماعيل الجيزي و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

17383- Enes bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) duasında şöyle derdi: *"Allahım! Kalbimi dinine yönelt ve bizden sonra gelenleri rahmetinle koru."*

★Ebû Ya'lâ, Ebû İsmâîl el-Cîzî'den rivayet etti. Onu tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. [2]

١٧٣٨٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا مُعَلَّلُ بْنُ نُفَيْلٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ ، وَعَتَّابُ بْنُ بُشَيْرٍ ، وخَطَّابُ بْنُ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِي الْوَاصِلِ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ وَاصِلٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ : " يَا وَلِيَّ الإِسْلامِ وَأَهْلِهِ ، ثَبِّتْنِي بِهِ حَتَّى أَلْقَاكَ.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات

17384- Enes nakleder: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derdi: *"Ey İslam'ın ve ehlinin (Müslümanların) velisi! Beni, Sana kavuşana kadar, İslam üzere sabit kıl."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٧٣٨٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن أَحْمَدَ بن حَنْبَلٍ، ثنا مُصْعَبُ بن عَبْدِ اللَّهِ الزُّبَيْرِيُّ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بن أَبِي حَازِمٍ، عَنْ سُهَيْلِ بن أَبِي صَالِحٍ، عَنْ مُوسَى بن عُقْبَةَ، عَنْ عَاصِمِ بن أَبِي عُبَيْدَةَ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يَدْعُو بِهَؤُلاءِ الْكَلِمَاتِ:اللَّهُمَّ أَنْتَ الأَوَّلُ لا شَيْءَ قَبْلَكَ، وَأَنْتَ الآخِرُ لا شَيْءَ بَعْدَكَ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ نَاصِيَتُهَا بِيَدِكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الإِثْمِ وَالْكَسَلِ وَمِنْ عَذَابِ النَّارِ وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَمِنْ فِتْنَةِ الْغِنَى وَفِتْنَةِ الْفَقْرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ، اللَّهُمَّ نَقِّ قَلْبِي مِنَ الْخَطَايَا كَمَا نَقَّيْتَ الثَّوْبَ الأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ، اللَّهُمَّ بَعِّدْ بَيْنِي

[1] Ebû Ya'lâ (2318) rivayet etti ve Tirmizî (2141) bu hadise işaret etti

[2] Ebû Ya'lâ (3485) rivayet etti. Ebû Ya'lâ'da Ebû İsmâîl yerine Ebû Yûsuf vardır. Ravilerden Muemmel b. İsmâîl zayıftır. Daha önce geçen 16636. hadise bakınız.

وَبَيْنَ خَطِيئَتِي كَمَا بَعَّدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، هَذَا مَا سَأَلَ مُحَمَّدٌ رَبَّهُ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ الْمَسْأَلَةِ وَخَيْرَ الدُّعَاءِ وَخَيْرَ النَّجَاحِ وَخَيْرَ الْعَمَلِ وَخَيْرَ الثَّوَابِ وَخَيْرَ الْحَيَاةِ وَخَيْرَ الْمَمَاتِ وَثَبِّتْنِي وَثَقِّلْ مَوَازِينِي وَأَحِقَّ إِيمَانِي وَارْفَعْ دَرَجَتِي وَتَقَبَّلْ صَلاتِي وَاغْفِرْ خَطِيئَتِي، وَأَسْأَلُكَ الدَّرَجَاتِ الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ آمِينَ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ فَوَاتِحَ الْخَيْرِ وَخَوَاتِمَهُ وَجَوَامِعَهُ وَأَوَّلَهُ وَآخِرَهُ وَظَاهِرَهُ وَبَاطِنَهُ، وَالدَّرَجَاتِ الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ آمِينَ، اللَّهُمَّ وَنَجِّنِي مِنَ النَّارِ وَمَغْفِرَةِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْمَنْزِلَ الصَّالِحَ مِنَ الْجَنَّةِ آمِينَ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَلاصًا مِنَ النَّارِ سَالِمًا، وَأَدْخِلْنِي الْجَنَّةَ آمِنًا، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تُبَارِكَ لِي فِي نَفْسِي وَفِي سَمْعِي وَفِي بَصَرِي وَفِي رُوحِي وَفِي خُلُقِي وَفِي خَلِيقَتِي وَأَهْلِي وَفِي مَحْيَايَ وَفِي مَمَاتِي، اللَّهُمَّ وَتَقَبَّلْ حَسَنَاتِي، وَأَسْأَلُكَ الدَّرَجَاتِ الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ آمِينَ.

رواه الطبراني في الكبير ورو ه في الأوسط باختصار بأسانيد وأحد إسنادي الكبير والسياق له ورجال الأوسط ثقات

17385- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hanımı Ümmü Seleme der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şu duayı yapardı: *"Allahım! Sen ilksin. Senden önce birşey yoktur. Sen, sonsun, Senden sonra birşey yoktur. Perçemi elinde olan her canlının şerrinden Sana sığınırım. Kötülükten, tembellikten, Cehennem azabından, kabir azabından, zenginliğin ve fakirliğin fitnesinden sana sığınırım. Günahlardan ve ma'siyetten sana sığınırım. Allahım! Beyaz elbiseyi kirden koruduğun gibi, kalbimi de günahtan koru. Allahım! Doğuyla batının arasını uzaklaştırdığın gibi, günahla benim aramı da öyle uzaklaştır. Bu, Muhammed'in Rabbından dileğidir. Allahım! Senden istenenlerin, duanın, başarının, amelin, sevabın, hayatın ve ölümün hayırlısını istiyorum. Bana sebat nasib et ve hayırlarımı ağır eyle, imanımı sağlamlaştır ve derecemi yükselt, namazımı kabul et ve günahımı affet. Allahım! Senden Cennette yüksek dereceleri istiyorum. Allahım! Duamı kabul et. Allahım! Beni cehennemden kurtar, bana gece ve gündüz mağfiret et ve güzel bir makama ilet. Allahım! Duamı kabul et. Allahım! Senden, salim bir şekilde beni cehennemden kurtarmanı ve Cennete emin bir şekilde sokmanı istiyorum. Allahım! Nefsimi, duymamı, görmemi, canımı, yaratılışımı, ahlâkımı, ailemi, hayatımı ve ölümümü bereketli kılmanı diliyorum. Allahım! Sevaplarımı ağırlaştır. Senden Cennette yüksek dereceleri istiyorum."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde ve farklı isnâdlarla kısa metinle *M. el-Evsat*'ta rivayet etti. *M. el-Kebîr*'in iki senedinden biri ve lafzı yukarıdaki hadistir. Ayrıca *M. el-Evsat*'ın ravileri güvenilirdir. [1]

١٧٣٨٦ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرِ بْنِ كُرْدَانَ ، قال : نا الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ التَّرْقُفِيُّ ، قال : نا عُثْمَانُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ كَثِيرِ بْنِ دِينَارٍ الْحِمْصِيُّ ، قال : نا مُحَمَّدُ بْنُ مُهَاجِرٍ ، عَنْ يُونُسَ بْنِ مَيْسَرَةَ بْنِ حَلْبَسٍ ، عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ ، قَالَتْ : كَانَ فَضَالَةُ بْنُ عُبَيْدٍ ، يَقُولُ : " اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الرِّضَا بَعْدَ الْقَضَاءِ ، وَبَرْدَ الْعَيْشِ بَعْدَ الْمَوْتِ ، وَلَذَّةَ النَّظَرِ إِلَى وَجْهِكَ ، وَالشَّوْقَ إِلَى لِقَائِكَ ، مِنْ غَيْرِ ضَرَّاءَ مُضِرَّةٍ ، وَلا فِتْنَةٍ مُضِلَّةٍ. وَزَعَمَ أَنَّهَا دَعَوَاتٌ كَانَ يَدْعُو بِهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ .

رواه الطبراني في الأوسط والكبير ورجالهما ثقات

17386- Ümmü'd-Derdâ bildiriyor: Fadâla b. Ubeyd şöyle derdi: *"Allahım! Senden, kazadan sonra rızayı, ölümden sonra serin bir yaşamı, zarar görmeden ve beni dalalete düşürecek fitneye düşmeden sana şevkle kavuşmayı dilerim."*

Fadâla, bu duayı, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) söylediğini ileri sürdü.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٧٣٨٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلِ بْنِ غَزْوَانَ ، حَدَّثَنَا عَطَاءُ بْنُ السَّائِبِ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : كُنْتُ عِنْدَ عَمَّارٍ ، وَكَانَ يَدْعُو بِدُعَاءٍ فِي صَلاتِهِ فَأَتَاهُ رَجُلٌ ، فَقَالَ لَهُ عَمَّارٌ قُلِ : " اللَّهُمَّ بِعِلْمِكَ الْغَيْبَ ، وَقُدْرَتِكَ عَلَى الْخَلْقِ ، أَحْيِنِي مَا عَلِمْتَ الْحَيَاةَ خَيْرًا لِي ، وَاقْبِضْنِي إِذَا عَلِمْتَ الْوَفَاةَ خَيْرًا لِي ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْخَشْيَةَ فِي الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ، وَكَلِمَةَ الْحَقِّ فِي الرِّضَا وَالْغَضَبِ ، وَالْقَصْدَ فِي الْغِنَى وَالْفَقْرِ ، وَأَسْأَلُكَ الرِّضَا بَعْدَ الْقَضَاءِ ، وَبَرْدَ الْعَيْشِ بَعْدَ الْمَوْتِ ، وَأَسْأَلُكَ شَوْقًا إِلَى لِقَائِكَ مِنْ غَيْرِ ضَرَّاءَ مُضِرَّةٍ ، وَلا فِتْنَةٍ مُضِلَّةٍ ، اللَّهُمَّ زَيِّنِّي بِزِينَةِ الإِيمَانِ ، وَاجْعَلْنِي مِنَ الْهُدَاةِ الْمُهْتَدِينَ ثُمَّ قَالَ : أَلا أُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ هُنَّ أَحْسَنُ مِنْهُنَّ ؟ كَأَنَّهُ يَرْفَعُهُنَّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : إِذَا أَخَذْتَ مَضْجَعَكَ مِنَ اللَّيْلِ ، فَقُلِ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ ، وَوَجَّهْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ

[1] Daha önce geçen 17380. hadise bakınız.

، وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ ، آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الْمُنَزَّلِ ، وَنَبِيِّكَ الْمُرْسَلِ ، إِنَّ نَفْسِي نَفْسٌ خَلَقْتَهَا لَكَ مَحْيَاهَا ، وَلَكَ مَمَاتُهَا ، فَإِنْ كَفَتَّهَا فَارْحَمْهَا ، وَإِنْ أَخَّرْتَهَا فَاحْفَظْهَا بِحِفْظِ الإِيمَانِ .

قلت : رواه النسائي باختصار عن هذا رواه أبو يعلى ورجاله ثقات إلا أن عطاء بن السائب اختلط

17387- Sâib es-Sekafî anlatıyor: Ben Ammâr'ın yanındaydım ve Ammâr namazda dua ediyordu. Bir adam gelince, Ammâr ona şöyle demesini söyledi: *"Allahım! Gayb hakkında olan bilgin ve yaratılmışların üzerindeki kudretin hürmetine, senden, hayat benim için hayırlı olduğu müddetçe beni yaşatmanı, ölümün daha hayırlı olduğu zaman ise öldürmeni istiyorum. Allahım! Allahım! Gizli ve açık, haşyet üzere olmamı, hiddet ve sükûnette doğru söylememi, zenginlikte ve fakirlikte itidali, kazaya rızayı ölümden sonra serin bir yaşamı, zarar veren şeylerden, zarar görmeden ve sapıtan fitnelere düşmeden şevkle sana kavuşmayı dilerim. Allahım! Beni, iman süsüyle süsle ve hidayette olup hidayete ulaştıranlardan eyle."*

Ammâr sonra şöyle devam etti: "Sana bunlardan daha güzel sözler öğreteyim mi? —Sanki bunları Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) nakledıyordu— *"Gece, yatağına girdiğin zaman şöyle de: "Allahım! Nefsimi sana teslim ettim, yüzümü sana döndüm, işlerimi sana emanet ettim, indirilen Kitab'ına ve gönderilen Peygamberine iman ettim. Nefsimi Sen yarattın, onu yaşatmak ve öldürmek senin elindedir. Eğer yaşatırsan, onu imanla koru."*

Nesâî, bunu daha kısa bir metinle rivayet etti.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri güvenilirdir, ama Atâ b. es-Sâib'in âhir ömründe ezberi bozulmuştur.[1]

١٧٣٨٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا حَسَنُ بْن مُوسَى حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ سَعِيدٍ الْجُرَيْرِىِّ عَنْ أَبِى الْعَلَاءِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِى الْعَاصِ وَامْرَأَةٍ مِنْ قَيْسٍ أَنَّهُمَا سَمِعَا النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَحَدُهُمَا سَمِعْتُهُ يَقُولُ " اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِى ذَنْبِى خَطَئِى وَعَمْدِى اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْتَهْدِيكَ لأَرْشَدِ أَمْرِى وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِى.

رواه أحمد والطبراني إلا أنه قال : وامرأة من قريش ورجالهما رجال الصحيح .

17388- Osmân b. Ebi'l-Âs ile Kays kabilesinden bir kadın; ikisi ya da birisi dedi ki: Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Günahımı, kasıtlı ve yanlışlıkla işlediklerimi affet"* dediğini duydum.

---

[1] Ebû Ya'lâ (1624, 1625) rivayet etti. Bir kısmı da 17055. hadiste geçmiştir. Ayrıca Ahmed (4/264) ve Nesâî'ye (3/53-55) bakınız.

Diğeri ise şöyle dedi: Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle duydum: *"Allahım! Beni, işlerimin doğrusuna yöneltmeni diler, nefsimin şerrinden Sana sığınırım."*

★Ahmed ve "Kureyş'ten bir kadın" ibaresiyle Taberânî rivayet etti. İkisinin de ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٣٨٩ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعِيدٍ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ أَبِي السَّلِيلِ عَنْ عَجُوزٍ مِنْ بَنِي نُمَيْرٍ أَنَّهَا رَمَقَتْ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُصَلِّي بِالأَبْطَحِ تُجَاهَ الْبَيْتِ قَبْلَ الْهِجْرَةِ قَالَ فَسَمِعَتْهُ يَقُولُ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي خَطَئِي وَجَهْلِي.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح إلا أن أبا السليل ضريب بن نفير لم يسمع من الصحابة فيما قيل

17389- Benî Numeyr'den ihtiyar bir kadın, hicretten önce, Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) Ebtah'ta, Kâbe'ye yönelmiş namaz kılarken gördüğünü ve şöyle dediğini duyduğunu nakleder: *"Allahım! Günahımı, hatamı ve bilmeden yaptıklarımı affet."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir; ancak Ebu's-Selîl Durayb b. Nufeyr, denildiğine göre sahabeden hadis dinlememiştir.[2]

١٧٣٩٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هَيْثَمُ بْنُ خَارِجَةَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَيُّوبَ بْنِ مَيْسَرَةَ بْنِ حَلْبَسٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يُحَدِّثُ عَنْ بُسْرِ بْنِ أَرْطَاةَ الْقُرَشِيِّ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو اللَّهُمَّ أَحْسِنْ عَاقِبَتَنَا فِي الأُمُورِ كُلِّهَا وَأَجِرْنَا مِنْ خِزْيِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الآخِرَةِ.

رواه أحمد والطبراني وزاد : وقال : " من كان ذلك دعاءه مات قبل أن يصيبه البلاء " . ورجال أحمد وأحد أسانيد الطبراني ثقات

17390- Busr b. Ebî Ertâ'a el-Kureşî, Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ederken duyduğunu bildiriyor: *"Allahım! Bütün işlerde sonumuzu güzel eyle. Bizi dünyada rezil olmaktan ve âhiret azabından koru."*

★Ahmed ve şu ibare ile Taberânî rivayet etti: *"Kim böyle dua ederse, kendisine bela bulaşmadan ölür."* Ahmed'in ve Taberânî'nin isnâdlarından birinin ravileri güvenilirdir.[3]

---

1 Ahmed (4/21-217), Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8369) ve İbn Hibbân *Sahîh*'inde (901) rivayet etti. Ravilerin içinde Kureyş'ten bir kadın vardır.

2 Ahmed (4/55) rivayet etti.

3 Ahmed (4/181), Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1197, 1198) ve İbn Hibbân *Sahîh*'inde (949) rivayet etti.

١٧٣٩١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ قَالَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ يَحْيَى بْنِ حَبَّانٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَمَّهُ أَبَا صِرْمَةَ كَانَ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ غِنَايَ وَغِنَى مَوْلَايَ.

رواه أحمد والطبراني وأحد إسنادي أحمد رجاله رجال الصحيح وكذلك الإسناد الآخر وإسناد الطبراني غير لؤلؤة مولاة الأنصار وهي ثقة

17391- Ebû Sırma, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) devamlı şöyle dua ettiğini söylerdi: *"Allahım! Senden benim ve dostlarım için varlık (zenginlik) istiyorum."*

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ahmed'in isnâdlarından birinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Diğer isnâdla Taberânî'nin, güvenilir bir ravi olan Ensârî'nin azatlısı Lu'lu'e dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٣٩٢ - حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَرْوَزِيُّ ، ثَنَا دَاوُدُ بْنُ رُشَيْدٍ ، نا عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ جَعْفَرٍ ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَلِيٍّ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو ، يَقُولُ : " اللَّهُمَّ مَتِّعْنِي بِسَمْعِي وَبَصَرِي حَتَّى تَجْعَلَهُ الْوَارِثَ مِنِّي ، وَعَافِنِي فِي دِينِي ، وَاحْشُرْنِي عَلَى مَا أَحْيَيْتَنِي ، وَانْصُرْنِي عَلَى مَنْ ظَلَمَنِي حَتَّى تُرِيَنِي مِنْهُ ثَأْرِي ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْلَمْتُ دِينِي إِلَيْكَ ، وَخَلَّيْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ ، وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ ، لا مَلْجَأَ وَلا مَنْجَا مِنْكَ ، إِلا إِلَيْكَ ، آمَنْتُ بِرُسُلِكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ ، وَبِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه عبد الله بن جعفر المديني وهو متروك

17392- Hz. Ali, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ettiğini bildiriyor: *"Kulağımı ve gözümü (aklımdan faydalanmaları için) bana mirasçı kıl. Dinimde bana afiyet ver. Beni yaşattığın hal üzere dirilt. Bana zulmedenin karşısında bana yardımcı ol. Zalimin karşısında intikam ve galibiyetimi bana göster. Allahım! Tüm yaşamımda, Sana teslim oldum, yüzümü Sana çevirdim, işlerimi Sana havale ettim, sırtımı Sana dayadım. Senden ancak Sana sığınılır ve Senden ancak Sana iltica edilir. Gönderdiğin Resûl'e ve indirdiğin Kitab'a iman ettim."*

★Taberânî *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Câfer el-Medînî metrûktur.[2]

---

[1] Ahmed (3/ 453) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/329) rivayet etti. Lu'lu'e meçhûldür, İbn Hibbân güvenilir olduğunu söylemiştir.

[2] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (1070) rivayet etti.

١٧٣٩٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الأَحْمَرِ النَّاقِدُ ، قال : نا عَمَّارُ بْنُ طَالُوتَ ، قال : نا سَهْلُ بْنُ حَسَّانَ الْكُوفِيُّ ، قال : ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ هَيْثَمِ بْنِ عِرَاكِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُكْثِرُ أَنْ يَدْعُوَ بِهَذَا الدُّعَاءِ : " اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي أَخْشَاكَ حَتَّى كَأَنِّي أَرَاكَ أَبَدًا حَتَّى أَلْقَاكَ ، وَأَسْعِدْنِي بِتَقْوَاكَ ، وَلا تُشْقِنِي بِمَعْصِيَتِكَ ، وَخِر لِي فِي قَضَائِكَ ، وَبَارِكْ لِي فِي قَدَرِكَ حَتَّى لا أُحِبَّ تَعْجِيلَ مَا أَخَّرْتَ ، وَلا تَأْخِيرَ مَا عَجَّلْتَ ، وَاجْعَلْ غِنَائِي فِي نَفْسِي ، وَأَمْتِعْنِي بِسَمْعِي وَبَصَرِي ، وَاجْعَلْهُمَا الْوَارِثَ مِنِّي ، وَانْصُرْنِي عَلَى مَنْ ظَلَمَنِي ، وَأَرِنِي فِيهِ ثَأْرِي ، وَأَقِرَّ بِذَلِكَ عَيْنِي.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه إبراهيم بن خيثم بن عراك وهو متروك وروى البزار بعض آخره من قول : " أمتعني بسمعي " . بنحوه بإسناد جيد

17393- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şu duayı çok söylediğini bildiriyor: *"Allahım! Seni görüyormuşum gibi bir korku makamı nasib et. Beni takvanla mutlu kıl. Beni, sana isyan etmekle bedbaht eyleme. Senin geciktirdiğin şeyin acele olmasını ve acele ettiğinin gecikmesini arzu etmemem için, kaza ve kaderinde benim için hayır ve bereket mukadder eyle. Bana, gönül zenginliği ver ve kulağımdan ve gözümden beni faydalandır. Kulağımı ve gözümü (aklımdan faydalanmaları için) bana mirasçı kıl. Bana, zulmedenin karşısında bana yardımcı ol. Zalimin karşısında intikam ve galibiyetimi bana göster. Zalimin mağlup olmasıyla beni sevindir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İbrâhîm b. Heysem b. İrâk metrûktur. Bezzâr, *"Kulağımla beni faydalandır"* kısmından sonrasını buna benzer bir şekilde, ceyyid isnâdla rivayet etti. [1]

١٧٣٩٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ حَكِيمٍ الأَوْدِيُّ، ثنا شِهَابُ بْنُ عَبَّادٍ، ثنا عَبْدُ اللهِ بْنُ إِدْرِيسَ، عَنْ لَيْثِ بْنِ أَبِي سُلَيْمٍ، عَنْ مُحَارِبِ بْنِ دِثَارٍ، عن جابر بن عبد الله قال : كان رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يقول : اللَّهُمَّ مَتِّعْنِي بِسَمْعِي وَبَصَرِي ، وَاجْعَلْهُمَا الْوَارِثَ مِنِّي، وَانْصُرْنِي عَلَى مَنْ ظَلَمَنِي، وَأَرِنِي مِنْهُ ثَأْرِي " .

رواه البزار وفيه ليث بن أبي سليم وهو مدلس وبقية رجاله رجال الصحيح

17394- Câbir b. Abdillah der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derdi: *"Allahım! Kulağımdan ve gözümden beni faydalandır. Kulağımı ve gözümü (aklımdan faydalanmaları için) bana mirasçı kıl. Zulmedenin*

---

[1] Bezzâr (3193) rivayet etti.

karşısında bana yardımcı ol. Zalimin karşısında intikam ve galibiyetimi bana göster."

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Leys b. Ebî Süleym müdellistir, diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٣٩٥ - حَدَّثَنَا أَبُو بُرَيْدٍ عَمْرُو بْنُ يَزِيدَ الْجَرْمِيُّ ، قَالَ : نا الْحَسَنُ بْنُ الْحَكَمِ بْنِ طَهْمَانَ ، قَالَ : نا سَيَّارُ أَبُو الْحَكَمِ ، قَالَ : سَمِعْتُ مُطَرِّفَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الشِّخِّيرِ ، يُحَدِّثُ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَدْعُو يَقُولُ : اللَّهُمَّ مَتِّعْنِي بِسَمْعِي وَبَصَرِي ، وَاجْعَلْهُ الْوَارِثَ مِنِّي.

رواه البزار والطبراني وفيه الحسن بن الحكم بن طهمان وهو ضعيف وبقية رجاله ثقات.

17395- Abdullah b. eş-Şihhîr der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derdi: *"Allahım! Kulağımdan ve gözümden beni faydalandır. Kulağımı ve gözümü (aklımdan faydalanmaları için) bana mirasçı kıl."*

★Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. Ravilerden Hasan b. el-Hakem b. Tahmân zayıftır. Diğer ravileri güvenilirdir.[2]

١٧٣٩٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ خَالِدِ بْنِ حَيَّانَ ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ الْجُعْفِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُحَارِبِيُّ ، أَنَّهُ سَمِعَ سَلامَ بْنَ سُلَيْمٍ يَذْكُرُ ، عَنْ مَنْصُورٍ ، عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ ، عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ ، قَالَ : جَاءَ جِبْرِيلُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " يَا مُحَمَّدُ ، مَا بُعِثْتُ إِلَى نَبِيٍّ قَطُّ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْكَ ، أَلا أُعَلِّمُكَ أَسْمَاءً مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ ، هُنَّ مِنْ أَحَبِّ أَسْمَائِهِ إِلَيْهِ ، أَنْ يُدْعَى بِهِنَّ ؟ قُلْ : يَا نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ ، يَا زَيْنَ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ ، يَا جَبَّارَ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ ، يَا عِمَادَ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ ، يَا بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ ، يَا قَيُّومَ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ ، يَا ذَا الْجلالِ وَالإِكْرَامِ ، يَا صَرِيخَ الْمُسْتَصْرِخِينَ ، وَيَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ ، وَمُنْتَهَى الْعَابِدِينَ ، الْمُفَرِّجَ عَنِ الْمَكْرُوبِينَ ، الْمُرَوِّحَ عَنِ الْمَغْمُومِينَ ، وَمُجِيبَ

[1] Bezzâr (3194) rivayet etti. Leys, ezberi bozulduğu için zayıftır, ama tedlîs yapmakla maruf değildir. Bezzâr dedi ki: "Bu hadisi, Muhârib b. Disâr kanalıyla, Câbir b. Abdillah'tan sadece Abdullah b. İdrîs'in rivayet ettiğini biliyoruz. Bu hadisi Meymûn b. Zeyd, Leys'ten, o Ebu'z-Zübeyr'den, o da Câbir'den rivayet etti. İbn İdrîs, hadisi hıfzetmede daha üstündür." Zannedersem senetteki hata Leys'ten kaynaklanmaktadır. Çünkü Leys, âhir ömründe ezberi bozulduğundan dolayı, her defasında tek raviden rivayet etmektedir. Allah en iyisini bilir.

[2] Bezzâr (3195) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi Abdullah b. eş-Şihhîr'den, sadece bu isnâdla biliyoruz."

دُعَاءِ الْمُضْطَرِّينَ ، وكاشِفَ الْكَرْبِ ، وَيَا إِلَهَ الْعَالَمِينَ ، وَيَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ، تَزُولُ بِكَ كُلُّ حَاجَةٍ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه سلام الطويل وهو متروك

17396- Huzeyfe b. el-Yemân, Cibrîl'in Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip şöyle dediğini bildiriyor: *"Ey Muhammed! Ben, senden daha çok sevdiğim bir peygambere gelmedim. Sana, Allah'ın, Ona kendileriyle dua edilmesini en çok sevdiği isimlerinden bazılarını öğreteyim mi? Şöyle de: "Ey göklerin ve yerin Nur'u, ey göklerin ve yerin süsü, ey göklerin ve yerin Cebbâr'ı, ey göklerin ve yerin dayanağı, ey göklerin ve yerin yaratıcısı, ey göklerin ve yerin tâcı, ey Celâl ve İkram sahibi, ey feryad edenlerin feryadına koşan, ey yardım isteyenlerin yardımcısı, abidlerin varmak istediği, zorda kalanların sıkıntısını gideren, üzüntüsü olanların üzüntüsünü gideren, sıkıntıda olanların duasına icabet eden, ey üzüntüleri gideren âlemlerin ilahı ve merhametlilerin en merhametlisi! Her ihtiyaç seninle giderilir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Selâm et-Tavîl metrûktur.

١٧٣٩٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللّٰهِ الْحَضْرَمِيُّ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن حَكِيمٍ الأَوْدِيُّ، حَدَّثَنَا شَرِيكٌ، عَنْ جَامِعِ بن أَبِي رَاشِدٍ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَلِّمُنَا هَذَا الْكَلامَ:اللَّهُمَّ أَصْلِحْ ذَاتَ بَيْنِنَا، وَأَلِّفْ بَيْنَ قُلُوبِنَا، وَاهْدِنَا سُبُلَ السَّلامِ، وَنَجِّنَا مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ، وَجَنِّبْنَا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ لَنَا وَمَا بَطَنَ، اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي أَسْمَاعِنَا وَأَبْصَارِنَا وَقُلُوبِنَا وَأَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا، وَتُبْ عَلَيْنَا، إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ، وَاجْعَلْنَا شَاكِرِينَ لِنِعْمَتِكَ، مُثْنِينَ بِهَا قَائِلِيهَا، وَأَتِمَّهَا عَلَيْنَا.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وإسناد الكبير جيد

17397- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kendilerine şu duayı öğrettiğini nakleder: *"Allahım! Aramızı ıslah et, kalplerimizi birleştir, bizleri selamet yollarına çıkar, bizi karanlıktan kurtarıp nura çıkar. Kötülüklerin açığından ve gizlisinden uzak durmamızı sağla. Allahım! Kulaklarımızı, gözlerimizi, kalplerimizi, hanımlarımızı ve zürriyetimizi bizim için mübarek kıl. Tövbemizi kabul et, Sen tövbeleri kabul edensin ve merhametlisin. Bizleri, nimetlerine şükreden, onları ikrar edip, o nimetlerden dolayı seni yücelten kişilerden eyle ve nimetini bize tamamla."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. *M. el-Kebîr*'in senedi ceyyiddir.[1]

١٧٣٩٨ - وعَنْ عَبْدِ اللّهِ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ : أن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كان يقول : " اللّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِيشَةً نَقِيَّةً ، وَمِيتَةً سَوِيَّةً ، وَمَرَدًّا غَيْرَ مُخْزٍ وَلا فَاضِحٍ .

رواه الطبراني والبزار واللفظ له وإسناد الطبراني جيد

17398- Abdullah b. Amr bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derdi: *"Allahım! Senden temiz bir yaşam, düzgün bir ölüm, mahcup ve rezil olmayacağım bir geri dönüş istiyorum."*

★Taberânî ve Bezzâr rivayet ettiler. Lafız Bezzâr'ındır. Taberânî'nin senedi ceyyiddir.[2]

١٧٣٩٩ - وعن عبد الله بن عمرو قال : لقيني رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فقال : " ألا أعلمك كلمات من أراد الله به خيرا علمهن إياه ؟ " . قلت : نعم يا رسول الله قال : " قل : اللّهُمَّ إِنِّي ضَعِيفٌ فَقَوِّنِي، وَذَلِيلٌ فَأَعِزَّنِي، وَفَقِيرٌ فَأَغْنِنِي، "

رواه الطبراني وفيه أبو داود الأعمى وهو متروك

17399- Abdullah b. Amr der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni gördü ve şöyle dedi: *"Sana, Allah'ın, hakkında hayır dilediği kişiye öğrettiği kelimeler öğreteyim mi?"* Ben: "Evet, ya Resûlallah!" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"De ki: Allahım! Ben zayıfım, zayıflığımı rızan yolunda kuvvetlendir. Ben zelilim, beni izzetli kıl. Ben sana muhtacım, beni rızıklandır "* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Dâvûd el-A'mâ metrûktur.

١٧٤٠٠ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن هَاشِمٍ الْبَغَوِيُّ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بن الْحُصَيْنِ الْقِيلِيُّ، حَدَّثَنَا الْفُضَيْلُ بن سُلَيْمَانَ، حَدَّثَنَا مُوسَى بن عُقْبَةَ، عَنْ عَطَاءِ بن أَبِي مَرْوَانَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن مُغِيثٍ، عَنْ كَعْبٍ، حَدَّثَنِي صُهَيْبٌ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو، يَقُولُ: " اللَّهُمَّ إِنَّكَ لَسْتَ بِإِلَهٍ اسْتَحْدَثْنَاهُ، وَلا بِرَبٍّ ابْتَدَعْنَاهُ، وَلا كَانَ لَنَا قَبْلَكَ إِلَهٌ نَلْجَأُ إِلَيْهِ، وَنَذَرُكَ، وَلا أَعَانَكَ عَلَى

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10426) ve Ravilerden Şerîk el-Kâdî zayıftır. Hâkim, *Müstedrek*'inde (1/265) rivayet etti. Müslim'in şartlarına göre sahih olduğunu söylemiştir. Zehebî ona muvafakat etmiştir.

[2] Bezzâr (3186) rivayet etti. Kudâî, *Müsned eş-Şihâb*'da (1498, 1499) rivayet etti. İkisinde de Şerîk b. Abdillah el-Kâdî zayıftır.

خَلْقِنَا أَحَدٌ، فَنُشْرِكَهُ فِيكَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ " ، قَالَ كَعْبٌ: وَهَكَذَا كَانَ نَبِيُّ اللَّهِ دَاوُدُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو.

رواه الطبراني وفيه عمرو بن الحصين العقيلي وهو متروك

17400- Suheyb der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ederdi: *"Allahım! Sen ne uydurduğumuz bir ilahsın, ne de icad ettiğimiz bir Rab'sın. Senden önce de kendisine sığınacağımız bir ilah olmadı. Bizi yaratmanda sana kimse de yardımcı olmadı ki, onu Sana ortak koşalım. Sen yüceler yücesisin."*

Ka'b(u'l-Ahbâr), Hz. Dâvûd'un da böyle dua ettiğini söyler.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Amr b. Husayn el-Ukaylî metrûktur.[1]

١٧٤٠١ - حَدَّثَتْنَا فَاطِمَةُ بِنْتُ إِسْحَاقَ بْنِ وَهْبِ الْعَلافِ الْوَاسِطِيُّ ، بِوَاسِطَ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَبَّرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : " قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، فَدَعَا بِدُعَاءٍ لَمْ يَسْمَعِ النَّاسُ مِثْلَهُ ، وَاسْتَعَاذَ اسْتِعَاذَةً لَمْ يَسْمَعِ النَّاسُ مِثْلَهَا ، فَقَالَ لَهُ بَعْضُ الْقَوْمِ : كَيْفَ لَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَنْ نَدْعُوَ بِمِثْلِ مَا دَعَوْتَ بِهِ ، وَأَنْ نَسْتَعِيذَ كَمَا اسْتَعَذْتَ ؟ فَقَالَ : قُولُوا : اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ بِمَا سَأَلَكَ مُحَمَّدٌ عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ ، وَنَسْتَعِيذُ مِمَّا اسْتَعَاذَ مِنْهُ مُحَمَّدٌ عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ .

رواه الطبراني في الصغير وفيه محمد بن عبد الرحمن بن المحبر وهو متروك.

17401- Ebû Hureyre şöyle nakleder: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kalkıp, halkın daha önce işitmediği bir dua ve daha önce duyulmayan bir istiâze yaptı. Orada bulunanların bazıları: "Ya Resûlallah! Senin yaptığın duayı ve istiâzeyi nasıl yapabiliriz?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şöyle deyiniz: "Allahım! Kulun ve Resûlün Muhammed'in istediğini senden ister, O'nun sığındığı şeylerden sana sığınırız"* buyurdu.

★Taberânî *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Abdurrahmân b. Muhabber metrûktur.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7300) ve Ebû Nuaym, *Hilye*'de (1/155, 373, 6/47) rivayet etti. Ravilerden Fudayl b. Süleymân en-Numeyrî güvenilir değildir. Atâ'nın babası Ebû Mervân bilinmeyen biridir. Abdurrahmân b. Muğîs meçhûldür. Amr b. el-Husayn hadis uydurmakla itham edilmiştir. *S. ed-Daîfe*'ye (1153) bakınız.

[2] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (1192) rivayet etti. Taberânî'nin hocası Fâtıma binti İshâk el-Allâf el-Vâsitî hakkında bilgi yoktur.

١٧٤٠٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن أَحْمَدَ بن حَنْبَلٍ، وَإِبْرَاهِيمُ بن هَاشِمٍ الْبَغَوِيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بن الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ، ح وَحَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن خَلادٍ الدَّوْرَقِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن إِبْرَاهِيمَ الشَّهِيدِيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ بن سُلَيْمَانَ، قَالَ: سَمِعْتُ لَيْثًا يُحَدِّثُ، عَنْ ثَابِتِ بن عَجْلانَ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَدَعَا بِدُعَاءٍ كَثِيرٍ لا نَحْفَظُهُ، ثُمَّ قَالَ: " سَأُنَبِّئُكُمْ بِشَيْءٍ يَجْمَعُ ذَلِكَ كُلَّهُ، تَقُولُونَ: اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ بِمَا سَأَلَكَ نَبِيُّكَ مُحَمَّدٌ عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ، وَنَسْتَعِيذُكَ بِمَا اسْتَعَاذَ بِهِ نَبِيُّكَ مُحَمَّدٌ عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ، أَنْتَ الْمُسْتَعَانُ، وَعَلَيْكَ الْبَلاغُ، وَلا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ.

رواه الطبراني وفيه ليث بن أبي سليم وهو ضعيف.

17402- Ebû Umâme der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındayken, ezberleyemediğimiz uzun bir dua yaptı ve şöyle dedi: *"Size, bütün bunları bir arada bulunduran bir şey söyleyeceğim. Şöyle deyiniz: "Allahım! Peygamberin ve Resûlün Muhammed'in istediğini senden ister, Peygamberin, kulun ve Resûlün Muhammed'in sığındığı şeylerden sana sığınırız. Sığınılacak kişi Sensin. Varış Sanadır. Allah'tan başka güç kuvvet sahibi hiç kimse yoktur."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Leys b. Ebî Süleym zayıftır.

١٧٤٠٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن زُهَيْرٍ التُّسْتَرِيُّ ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن حَرْبٍ الْجُنْدِيسَابُورِيُّ ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن إِسْمَاعِيلَ حَيَوَيْهِ ، حَدَّثَنَا حَبِيبُ بن حَبِيبٍ أَخُو حَمْزَةَ الزَّيَّاتُ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ السَّبِيعِيِّ ، عَنْ عَمْرِو بن ذِي مُرٍّ ، وَزَيْدِ بن أَرْقَمَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : يَا عَلِيُّ ، أَلا أُعَلِّمُكَ دُعَاءً تَدْعُو بِهِ لَوْ كَانَ عَلَيْكَ مِثْلُ عَدَدِ الذَّرِّ ذُنُوبًا لَغُفِرَتْ لَكَ مَعَ أَنَّهُ مَغْفُورٌ لَكَ ؟ قُلِ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ الْحَكِيمُ الْكَرِيمُ تَبَارَكْتَ سُبْحَانَكَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ .

رواه الطبراني وفيه حبيب بن حبيب أخو حمزة الزيات وهو ضعيف.

17403- Amr b. Zî Merr ile Zeyd b. Erkam, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyorlar: *"Ey Ali! Söylediğin takdirde, günahların zerreler kadar çok olsa bile affedileceği -gerçi sen affedilmişsin- bir dua öğreteyim mi? Şöyle söyle: "Allahım! Senden başka ilah yoktur. Sen Halim'sin, Kerim'sin. Ey Arş'ın Rabbi! Sen noksanlıklardan münezzehsin ve Yüceler yücesisin."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden, Hamza ez-Zeyyât'ın kardeşi Habîb b. Habîb zayıftır.

١٧٤٠٤ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْفَضْلِ السَّقَطِيُّ ، حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بن عَبْدِ الأَوَّلِ ، حَدَّثَنَا زَيْدُ بن الْحُبَابِ ، عَنْ قَيْسٍ ، عَنْ مَخْزَأَةَ بن نَوْرٍ الأَسْلَمِيُّ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بن خَبَّابٍ الْخُزَاعِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَتِي ، وَآمِنْ رَوْعَتِي ، وَاقْضِ عَنِّي دَيْنِي.

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفه

17404- Habbâb el-Huzâî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allahım! Ayıbımı ört, korkumu gider ve borcumu ödemeyi ihsan et."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.

١٧٤٠٥ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بن الْفَرَجِ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن بُكَيْرٍ، حَدَّثَنِي ابْنُ لَهِيعَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن نَوْفَلٍ، عَنْ يَزِيدَ بن خُصَيْفَةَ، عَنِ السَّائِبِ بن يَزِيدَ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، كَانَ يَقُولُ: " بِحَسْبِ امْرِئٍ أَنْ يَدْعُوَ، أَنْ يَقُولَ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَأَدْخِلْنِي الْجَنَّةَ.

وارحمني وأدخلني الجنة. رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير ابن لهيعة وهو حسن الحديث

17405- Sâib b. Yezîd bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derdi ki: *"Müminin şöyle dua etmesi kendisi için yeterlidir: "Allahım! Bana mağfiret et, rahmet et ve beni Cennete sok."*

★Taberânî rivayet etti. İbn Lehîa dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Onun da hadisleri hasendir.[1]

١٧٤٠٦ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بن جَرِيرٍ الصُّورِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن عَبْدِ الْغَفَّارِ الْبَيْرُوتِيُّ، حَدَّثَتْنِي رَوَاحَةُ بِنتُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن عَمْرٍو الأَوْزَاعِيُّ، حَدَّثَنِي أَبِي، قَالَ: سَمِعْتُ سُلَيْمَانَ بن حَبِيبٍ الْمُحَارِبِيَّ، يَقُولُ: حَدَّثَنِي أَبُو أُمَامَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ لِرَجُلٍ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ نَفْسًا بِكَ مُطْمَئِنَّةً، تُؤْمِنُ بِلِقَائِكَ، وَتَرْضَى بِقَضَائِكَ، وَتَقْنَعُ بِعَطَائِكَ.

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفه

17406- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), bir adama şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allahım! Sana itaatle huzura eren, sana kavuşmaya iman eden, kazana (hükmüne) razı olan ve verdiğine kanaat eden bir nefis istiyorum, diye dua et."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadığım biri vardır.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6670) rivayet etti.
[2] Bu hadisi Taberânî'nin *M. el-Kebîr*'inde bulamadım.

١٧٤٠٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن حَيَّانَ الْمَازِنِيُّ، ثنا الْمُنْتَجِعُ بن مُصْعَبِ الْمَازِنِيُّ، حَدَّثَنِي رَبِيعَةُ بن يَزِيدَ، حَدَّثَنِي مَيِّتٌ، عَنْ مَيْمُونَةَ بِنتِ عَسِيبٍ، مَوْلاةِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَنَّ امْرَأَةً مِنْ حَرِيشٍ، أَتَتِ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى بَعِيرٍ، فَنَادَتْ: يَا عَائِشَةُ، أَعِينِينِي بِدَعْوَةٍ مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُسَكِّنِينِي أَوْ تُطَمِّنِينِي. وَأَنَّهُ قَالَ لَهَا:ضَعِي يَدَكِ الْيُمْنَى عَلَى فُؤَادِكِ، وَقُولِي بِسْمِ اللهِ اللَّهُمَّ دَاوِنِي بِدَوَائِكَ، وَاشْفِنِي بِشِفَائِكَ، وَأَغْنِنِي بِفَضْلِكَ عَنْ مَنْ سِوَاكَ وَاحْذِرْ عَنِّي أَذَاكَ. قَالَ رَبِيعَةُ: فَدَعَوْتُ بِهِ فَوَجَدْتُهُ جَيِّدًا، قَالَ الْمُنْتَجِعُ: وَأَرَى أَنَّ رَبِيعَةَ قَالَتْ: فِي هَذَا الْحَدِيثِ أَنَّ الْمَرْأَةَ كَانَتْ غَيْرِي.

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

17407- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) azatlısı Meymûne binti Ebî Asîb naklediyor: Harîş'ten bir kadın bir deve üzerinde Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelerek şöyle seslendi: "Ey Âişe! Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem), beni teskin veya tatmin edecek bir dua ile bana yardım et."

Âişe şu karşılığı verdi: "Elini kalbine koyup meshet ve şöyle de: «Bismillah! Allahım! Devanla beni tedavi et. Şifanla bana şifa ver. Fazlınla beni, Senden başkasından müstağnî kıl. Cefânı benden sakın» de." Rabîa: "Bu duayı yaptım (denedim) ve iyi (isabetli) olduğunu gördüm" dedi. Munteci ekledi: "Sanırım, Rabîa, bu kadının çok kıskanç biri olduğunu söyledi."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

١٧٤٠٨ - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ النَّضْرِ الْقُرَشِيُّ ، قَالَ : نا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ ، قَالَ : نا سَلَمَةُ بْنُ حَرْبِ بْنِ زِيَادٍ الْكِلابِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبُو مُدْرِكٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَنَسٌ ، قَالَ : كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ ، حَتَّى إِذَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ خَرَجَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاتَّبَعْتُهُ ، فَقَالَ : انْطَلِقْ بِنَا حَتَّى نَدْخُلَ عَلَى فَاطِمَةَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " فَدَخَلَ عَلَيْهَا ، فَإِذَا هِيَ نَائِمَةٌ مُضْطَجِعَةٌ ، فَقَالَ : " يَا فَاطِمَةُ ، مَا يُنِيمُكِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ ؟ " قَالَتْ : مَا زِلْتُ مُنْذُ الْبَارِحَةِ مَحْمُومَةً قَالَ : " فَأَيْنَ الدُّعَاءُ الَّذِي عَلَّمْتُكِ ؟ " قَالَتْ : نَسِيتُهُ ، قَالَ : " قُولِي : يَا حَيُّ ، يَا قَيُّومُ ، بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيثُ ، أَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ ، وَلا تَكِلْنِي إِلَى أَحَدٍ مِنَ النَّاسِ وَلا إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط من طريق سلمة بن حرب بن زياد الكلابي عن أبي مدرك عن أنس وقد ذكر الذهبي سلمة في الميزان فقال : مجهول كشيخه أبي مدرك وقد وثق ابن حبان سلمة وذكر له هذا الحديث في ترجمته وفي الميزان : أبو مدرك قال الدارقطني : متروك فلا أدري هو أبو مدرك هذا أو غيره وبقية رجاله ثقات

17408- Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile Mescid'deydik. Güneş doğunca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) çıkınca ben de onu takip ettim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Gel, Fâtıma'nın yanına gidelim"* dedi. Fâtıma'nın yanına girdiğimizde, uzanmış yatıyordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Fâtıma! Bu saatte neden uyuyorsun?"* diye sorunca, Fâtıma: "Dünden beri ateşim var" cevabını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sana öğrettiğim dua nerede (Neden onu okumadın)?"*deyince, Fâtıma: "Unuttum" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şöyle de: "Ey Hay, ey Kayyûm! Rahmetinle Senden yardım diliyorum. Bütün işlerimi ıslah et ve bir an bile olsa beni kendime ve insanlardan herhangi birine bırakma"* buyurdu.

★Taberânî *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında, Seleme b. Harb b. Ziyâd el- Kilâbî tarikiyle, Ebû Mudrik kanalıyla Enes'ten rivayet etti. Zehebî, Seleme'yi, *Mizân*'da zikrederek şöyle dedi: "Hocası Ebû Müdrik gibi mechûldür." İbn Hibbân Seleme'yi güvenilir buldu ve biyografisinde bu hadisini zikretti. *Mîzân*'da geçtiği üzere Dârakutnî, Ebû Müdrik'in metruk olduğunu söyledi. Metruk olan Ebû Müdrik bu mu, yoksa başkası mı bilmiyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٧٤٠٩ - وعن ابن عمر قال : كَانَ من دعاء رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : اللَّهُمَّ لا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ ، وَلا تَنْزِعْ مِنِّي صَالِحَ مَا أَعْطَيْتَنِي .

رواه البزار وفيه إبراهيم بن يزيد الخوزي وهو متروك

17409- İbn Ömer bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ederdi: *"Allahım! Beni bir an bile olsa kendime bırakma. Bana lütfettiğin güzellikleri benden çekip alma."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden İbrâhîm b. Yezîd el-Havzî metrûktur.[2]

١٧٤١٠ - حَدَّثَنَا سَلَمَةُ : نا أَبُو الْمُغِيرَةِ عَبْدُ الْقُدُّوسِ بْنُ الْحَجَّاجِ : نا سَعِيدُ بْنُ سِنَانٍ ، عَنْ أَبِي الزَّاهِرِيَّةِ ، عَنْ كَثِيرِ بْنِ مُرَّةَ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَدْعُو بِهَؤُلاءِ الْكَلِمَاتِ : "

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (444) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis Enes'ten sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir." Taberânî'nin hocası Hâlid b. en-Nadr Ebû Yezîd hakkında bilgi yoktur.

[2] Bezzâr (3190) rivayet etti.

اللَّهُمَّ , أَحْسَبُهُ قَالَ : إِيمَانًا يُبَاشِرُ قَلْبِي ، حَتَّى أَعْلَمَ أَلا يُصِيبَنِي إِلا مَا كَتَبْتَ لِي ، وَرِضًا مِنَ الْمَعِيشَةِ بِمَا قَسَمْتَ لِي.

رواه البزار وفيه أبو مهدي سعيد بن سنان وهو ضعيف في الحديث.

17410- İbn Ömer der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şu sözlerle dua ederdi: *"Allahım! Senden, kalbime yerleşecek dosdoğru bir iman istiyorum ki, onun sayesinde bana isabet etmesi yazılanın bana isabet edeceğini bileyim ve bana nasip ettiğine râzı olayım."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Ebû Mehdî Saîd b. Sinân hadiste zayıftır.[1]

١٧٤١١ - حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ مُعَاذٍ الْبَغْدَادِيُّ ، قَالَ : ثنا هَارُونُ بْنُ مَعْرُوفٍ ، قَالَ : ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ غَزِيَّةَ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ الزُّبَيْرِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ ، يَقُولُ : " اللَّهُمَّ بَارِكْ فِي دِينِي الَّذِي هُوَ عِصْمَةُ أَمْرِي ، وَفِي آخِرَتِي الَّتِي إِلَيْهَا مَصِيرِي ، وَفِي دُنْيَايَ الَّتِي فِيهَا بَلاغِي ، وَاجْعَلْ حَيَاتِي زِيَادَةً فِي كُلِّ خَيْرٍ ، وَاجْعَلِ الْمَوْتَ رَاحَةً مِنْ كُلِّ شَرٍّ.

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير صالح بن محمد جزرة وهو ثقة

17411- Zübeyr bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derdi: *"Allahım! Üzerinde bulunduğum yaşamımın (hatalardan) koruyucusu olan dinimi, son mercim, dönüşüm olan âhiretimi ve içerisinde geçimim olan dünyamı benim için mübarek kıl. Hayatımın hayırlar yaparak geçmesini nasib et ve ölümümü her türlü kötülükten kurtuluş yap."*

★Bezzâr rivayet etti. Sâlih b. Muhammed Cezere dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[2]

١٧٤١٢ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مَالِكٍ ، قَالَ : نا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَبُو إِسْحَاقَ ، قَالَ : نا عُقْبَةُ الأَصَمُّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، كَانَ يَقُولُ : " اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي شَكُورًا ، وَاجْعَلْنِي صَبُورًا ، وَاجْعَلْنِي فِي عَيْنَيَّ صَغِيرًا وَفِي أَعْيُنِ النَّاسِ كَبِيرًا.

---

[1] Bezzâr (3191) rivayet etti ve dedi ki: "Ebu'z-Zâhiriyye'nin İbn Ömer'den rivayet ettiği hadisleri başkasının rivayet ettiğini bilmiyoruz. Ebu'z-Zâhiriyye de hafız değildir ve ezberi kötüdür. Hıfzının kötü olmasına rağmen bazıları kendisinden rivayette bulunmuştur. Bu isnâdda kendisinin dışındaki ravileri iyidir. Ebu'z-Zâhiriyye'nin hadislerini sözlerinin güzel olması sebebiyle yazdık."

[2] Bezzâr (3188) rivayet etti.

رواه البزار وفيه عقبة بن عبد الله الأصم وهو ضعيف وحسن البزار حديثه

17412- Bureyde şöyle dedi: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ederdi: *"Allahım! Beni şükreden ve sabreden biri yap. Beni kendi gözümde küçült, başkalarının gözünde ise büyüt."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Ukbe b. Abdillah el-Esam zayıftır. Bezzâr hadisinin hasen olduğunu söylemiştir.[1]

١٧٤١٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ أَوْ غَيْرِهِ أَنَّ حُصَيْناً أَوْ حَصِيناً أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ لَعَبْدُ الْمُطَّلِبِ كَانَ خَيْراً لِقَوْمِهِ مِنْكَ كَانَ يُطْعِمُهُمُ الْكَبِدَ وَالسَّنَامَ وَأَنْتَ تَنْحَرُهُمْ. فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ -صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ لَهُ فَقَالَ لَهُ مَا تَأْمُرُنِي أَنْ أَقُولَ قَالَ قُلِ اللَّهُمَّ قِنِي شَرَّ نَفْسِي وَاعْزِمْ لِي عَلَى أَرْشَدِ أَمْرِي قَالَ فَانْطَلَقَ فَأَسْلَمَ الرَّجُلُ ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ إِنِّي أَتَيْتُكَ فَقُلْتَ لِي قُلِ اللَّهُمَّ قِنِي شَرَّ نَفْسِي وَاعْزِمْ لِي عَلَى أَرْشَدِ أَمْرِي. فَمَا أَقُولُ الآنَ قَالَ قُلِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا أَخْطَأْتُ وَمَا عَمَدْتُ وَمَا عَلِمْتُ وَمَا جَهِلْتُ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

17413- İmrân b. Husayn veya başkası şöyle nakleder: Husayn veya Hasîn, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip: "Ey Muhammed! Abdulmuttalib, kavmine senden daha iyi davranırdı. Onlara, ciğer ve devenin hörgüç kısmını ikram ederdi. Sen ise onları boğazlıyorsun" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ona bazı şeyler söyledikten sonra, Husayn: "Ne dememi emredersin?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Beni, nefsimin şerrinden koru ve doğru yolu bulmam için bana azim ver"* demesini emretti.

Husayn gidip Müslüman oldu ve gelip: "Sana geldiğimde, bana: «*Allahım! Beni, nefsimin şerrinden koru ve doğru yolu bulmam için bana azim ver*» dememi söyledin. Şimdi ne diyeyim?" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Gizli ve açık işlediğim günahları, hatalarımı ve kasıtlı işlediğim günahları, bilerek veya bilmeden yaptıklarımı affet, de!"* buyurdu."

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir [2]

[1] Bezzâr (3198) ve İbn Ebû Hâtim, *el-İlelu'l-hadîs*'te (2/184) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu, münker ve bilinmeyen bir hadistir. *S. ed-Daîfe*'ye (911) bakınız.

[2] Ahmed (4/444) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/115) muhtasar olarak rivayet etti.

١٧٤١٤ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُسْتَمِرٍّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ بَكَّارِ بْنِ بِلالٍ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ بَشِيرٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَبِي قِلابَةَ ، عَنْ أَبِي أَسْمَاءَ ، عَنْ ثَوْبَانَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، كَانَ يَقُولُ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الطَّيِّبَاتِ وَتَرْكَ الْمُنْكَرَاتِ وَحُبَّ الْمَسَاكِينِ ، وَأَنْ تَتُوبَ عَلَيَّ ، وَإِنْ أَرَدْتَ بِعِبَادِكَ فِتْنَةً ، أَنْ تَقْبِضَنِي إِلَيْكَ غَيْرَ مَفْتُونٍ.

رواه البزار وإسناده حسن

17414- Sevbân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini nakleder: *"Allahım! Senden, hayırlar işlemeyi, kötülükleri terk etmeyi, yoksulları sevmeyi, beni bağışlamanı ve kullarına bir fitne vereceğin zaman, beni fitneye düşmeden vefat ettirmeni diliyorum."*

★Bezzâr rivayet etti. Senedi hasendir. [1]

١٧٤١٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي مُوسَى الأَنْطَاكِيُّ، قَالَ: نا كَثِيرُ بْنُ عُبَيْدٍ، قَالَ: نا الْمُعَافَى بْنُ عِمْرَانَ، قَالَ: نا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ غَزِيَّةَ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مُوسَى، عَنْ مَكْحُولٍ، أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: فَسَمِعْتُهُ يَذْكُرُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَدْعُو: " اللَّهُمَّ انْفَعْنِي بِمَا عَلَّمْتَنِي، وَعَلِّمْنِي بِمَا يَنْفَعُنِي.

رواه الطبراني في الأوسط ، من رواية إسماعيل بن عياش عن المدنيين وهي ضعيفة.

17415- Mekhûl bildiriyor: Enes b. Mâlik'in yanına girdiğimde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ettiğini söylediğini duydum: *"Allahım! Bana öğrettiklerinle, beni faydalandır ve bana faydası olacak şeyleri öğret."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında İsmâîl b. Ayyâş'ın Medinelilerden olan rivayetinden nakletti. Hadis zayıftır.

١٧٤١٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ نُوحِ بْنِ حَرْبٍ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي صَفْوَانَ الثَّقَفِيُّ ، ثَنَا قُرَيْشُ بْنُ أَنَسٍ ، نَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ ، عَنْ حَازِمِ بْنِ حَاتِمٍ أَبِي حَاتِمٍ ، عَنْ عَائِشَةَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، كَانَ يَقُولُ : " اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عِلْمٍ لا يَنْفَعُ.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات

17416- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derdi: *"Allahım! Senden, faydalı ilim ister, faydasız ilimden Sana sığınırım."*

---

[1] Bezzâr (3197) rivayet etti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٧٤١٧ - حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ، وَعُثْمَانُ بْنُ صَالِحٍ قَالا: ثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ، عن جابر أن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كان يقول : اللّهمْ إنّي أسألكَ عِلْمًا نَافِعًا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عِلْمٍ لا يَنْفَعُ

قلت : لجابر عند ابن ماجة : " سَلُوا اللهَ عِلمًا نافعًا " . وهُنا أنه سأل بنَفْسِه رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

17417- Câbir der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derdi: *"Allahım! Senden, faydalı ilim ister, faydasız ilimden Sana sığınırım."*

★İbn Mâce'de Câbir'in rivayeti şöyledir: *"Allah'tan faydalı ilim isteyiniz."* Burada ise, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kendisi için dua ediyor.

Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٧٤١٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ الأَحْمَرُ ، قَالَ : نا أَبِي ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ مَنْصُورٍ السَّلُولِيِّ ، عَنْ جَعْفَرٍ الأَحْمَرِ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوقَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , يَقُولُ : " اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا ، وَعَمَلا مُتَقَبَّلا.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله وثقوا

17418- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allahım! Senden, faydalı bir ilim ve kabul edilen amel isterim."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.

١٧٤١٩ - حَدَّثَنَا أَبُو يُوسُفَ يَعْقُوبُ بْنُ إِسْحَاقَ الْجِيزِيُّ ، حَدَّثَنَا مُؤَمَّلٌ ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ ، حَدَّثَنَا شَيْخٌ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ ، عَنْ سَالِمٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ فِي دُعَائِهِ : وَاقِيَةً كَوَاقِيَةِ الْوَلِيدِ " . قَالَ أَبُو يَعْلَى : يَعْنِي : الْمَوْلُودَ ، وَكَذَا فُسِّرَ لَنَا.

رواه أبو يعلى وفيه راو لم يسم وبقية رجاله ثقات

17419- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) duasında şöyle dediğini nakleder: *"(Allahım! Beni, anne rahminde olan) cenini koruduğun gibi koru."*

---

[1] İbn Mâce, hasen isnâdla (3843) rivayet etti. *es-Silsiletu's-Sahîha*'ya (1511) bakınız.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. İsnâdında ismi verilmeyen bir ravi vardır. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٧٤٢٠ – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُغِيرَةِ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، قَالَ : نا عِيسَى بْنُ مَيْمُونَ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ ، عَنْ عَائِشَةَ : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَدْعُو ، يَقُولُ : اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَوْسَعَ رِزْقِكَ عَلَيَّ عِنْدَ كِبَرِ سِنِّي وَانْقِطَاعِ عُمُرِي.

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

17420- Hz. Âişe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Rızkının en geniş kısmını bana ihtiyarlığımda ve ömrümün sonunda ver"* diye dua ederdi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senedi hasendir.[2]

١٧٤٢١ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا أَحْمَدُ بْنُ بَكَّارٍ الْبَاهِلِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ سَوَاءٍ ، عَنِ الْمُغِيرَةِ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ أَبَانَ بْنِ الْقَاسِمِ ، عَنِ الْحَارِثِ الأَعْوَرِ ، قَالَ : دَخَلْتُ عَلَى عَلِيٍّ بَعْدَ الْعِشَاءِ , فَقَالَ : مَا جَاءَ بِكَ هَذِهِ السَّاعَةِ ؟ قُلْتُ : إِنِّي أُحِبُّكَ ، قَالَ : آللَّهِ إِنَّكَ تُحِبُّنِي ؟ قُلْتُ : نَعَمْ ، وَاللَّهِ إِنِّي أُحِبُّكَ ، فَقَالَ : أَلا أُعَلِّمُكَ دُعَاءً عَلَّمَنِيهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قُلْتُ : بَلَى ، قَالَ : قُلْ : " اللَّهُمَّ افْتَحْ مَسَامِعَ قَلْبِي لِذِكْرِكَ ، وَارْزُقْنِي طَاعَتَكَ وَطَاعَةَ رَسُولِكَ ، وَعَمَلا بِكِتَابِكَ.

رواه الطبراني في الأوسط والحارث ضعيف

17421- Hâris el-A'var bildiriyor: Yatsıdan sonra Hz. Ali'nin yanına girdim. Bana: "Bu saatte neden geldin?" diye sorunca, ben: "Seni seviyorum" dedim. Ali: "Gerçekten beni seviyor musun?" dedi. Ben: "Evet, vallahi seni seviyorum" deyince, Ali şöyle dedi: "Sana, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bana öğrettiği bir duayı öğreteyim mi?" Ben: "Evet" karşılığını verince Ali şöyle dedi: (Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana şu duayı öğretti): *"Allahım! Kalp kulaklarımı aç ve Sana ve Resûlüne itaat etmeyi ve Kitab'ınla amel etmeyi nasip et."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Hâris, zayıftır.[1]

---

[1] Ebû Ya'lâ (5527) rivayet etti. Ravilerden Muemmel b. İsmâîl zayıftır. Ebû Ya'lâ'nın hocası Ya'kûb b. İshâk el-Cîzî, cerh veya ta'dille zikredilmemiştir. *S. ed-Daîfe*'ye (686) bakınız.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (3755) ve Hâkim, *Müstedrek*'inde (1/542) rivayet etti. İkisinde de Îsâ b. Meymûn hadis uydurmakla itham edilmiştir. *S. ed-Daîfe*'ye (1385) bakınız.

١٧٤٢٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن طَاهِرٍ , قَالَ: نا جَدِّي حَرْمَلَةُ , قَالَ: نا عَبْدُ اللَّهِ بن وَهْبٍ , قَالَ: نا عَبْدُ اللَّهِ بن لَهِيعَةَ، عَنِ السَّكَنِ بن أَبِي كَرِيمَةَ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ: اللَّهُمَّ لَقِّنِّي حُجَّتِي، فَإِنَّ الْكَافِرَ يُلَقَّنُ حُجَّتَهُ، وَلَكِنْ لِيَقُلْ: اللَّهُمَّ لَقِّنِّي حُجَّةَ الإِيمَانِ عِنْدَ الْمَمَاتِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه ابن لهيعة وحديثه حسن وبقية رجاله ثقات

17422- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sizden biriniz; «Allahım! Bana hüccetimi telkin et» demesin. Çünkü kâfire hücceti telkin edilir. Ama şöyle desin: «Allahım! Ölüm anında, bana iman hüccetini telkin et»."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa'nın hadisleri hasendir. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٧٤٢٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ , قَالَ: نا إِسْحَاقُ , قَالَ: نا عَبْدُ اللَّهِ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ الْعَلاءِ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ , قَالَ: لَمَّا وَجَّهَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَعْفَرَ بن أَبِي طَالِبٍ إِلَى الْحَبَشَةِ، شَيَّعَهُ، وَزَوَّدَهُ هَذِهِ الْكَلِمَاتِ: " اللَّهُمَّ الطُفْ لِي فِي تَيْسِيرِ كُلِّ عَسِيرٍ، فَإِنَّ تَيْسِيرَ كُلِّ عَسِيرٍ عَلَيْكَ يَسِيرٌ، وَأَسْأَلُكَ الْيُسْرَ وَالْمُعَافَاةَ فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه من لم أعرفهم

17423- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Câfer b. Ebî Tâlib'i Habeşistan'a gönderince, ona şu kelimeleri öğretti: *"Allahım! Bana, her zorluğu kolaylaştırmayı lutfet. Muhakkak ki; her zorluğu kolaylaştırmak, Senin için kolaydır. Senden, dünya ve âhirette kolaylık ve afiyet diliyorum."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[2]

١٧٤٢٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ ، نا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ ، نا مِنْدَلُ بْنُ عَلِيٍّ ، عَنِ الْعَلاءِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ أَبِي دَاوُدَ الْهَمْدَانِيِّ ، عَنْ بُرَيْدَةَ الأَسْلَمِيِّ ، قَالَ : قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا بُرَيْدَةُ ، أَلا أُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ ، مَنْ أَرَادَ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا عَلَّمَهُنَّ إِيَّاهُ ، ثُمَّ لَمْ يَنْسَهُنَّ أَبَدًا ؟ " ، قَالَ : قُلْتُ : بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : " قُلِ : اللَّهُمَّ إِنِّي ضَعِيفٌ فَقَوِّ فِي رِضَاكَ ضَعْفِي ، وَخُذْ

---

1 Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1308) rivayet etti ve: "Bu hadis, Ali'den, sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir" dedi.

2 Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1272) rivayet etti.

إِلَى الْخَيْرِ بِنَاصِيَتِي ، وَاجْعَلِ الإِسْلامَ مُنْتَهَى رِضَائِي ، اللَّهُمَّ إِنِّي ضَعِيفٌ فَقَوِّنِي ، وَإِنِّي ذَلِيلٌ فَأَعِزَّنِي ، وَإِنِّي فَقِيرٌ فَأَغْنِنِي.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه أبو داود الأعمى وهو ضعيف جدا

17424- Bureyde el-Eslemî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), kendisine şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ey Bureyde! Sana Allah'ın, hakkında hayır isteyeceği kişiye öğretip sonra o kişinin hiç unutmayacağı kelimeler öğreteyim mi?"* Ben: "Olur ya Resûlallah!" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"De ki: «Allahım! Ben zayıfım, rızân yolunda benim zaafımı güçlendir. Beni perçemimden tutup hayra sevk et. İslâm'ı rızâmın en son noktası kıl. Ey Rabbim, ben zayıfım, beni kuvvetlendir. Ben zelîlim, beni azîz kıl. Ben sana muhtacım, beni rızıklandır»"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ebû Dâvûd el-A'mâ çok zayıftır.

١٧٤٢٥ - حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ ، قَالَ : نَا أَبُو الْجُمَاهِرِ مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ ، قَالَ : نَا سَعِيدُ بْنُ بَشِيرٍ ، عَنْ مَطَرٍ الْوَرَّاقِ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ سَمُرَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَدْعُو : " اللَّهُمَّ ضَعْ فِي أَرْضِنَا بَرَكَتَهَا ، وَزِينَتَهَا ، وَسَكَنَهَا.

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده جيد

17425- Semure, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ettiğini nakleder: *"Allahım! Yeryüzünün bereketini, güzelliğini ve sükûnetini toprağımızda bırak."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senedi ceyyiddir.

بَابُ دُعَاءِ آدَمَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Hz. Âdem'in (aleyhisselâm) Duası

١٧٤٢٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الأَحْمَرُ النَّاقِدُ ، قال : نا النَّضْرُ بْنُ طَاهِرٍ ، قال : ثنا مُعَاذُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْخُرَاسَانِيُّ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لَمَّا أَهْبَطَ اللَّهُ آدَمَ إِلَى الأَرْضِ قَامَ وِجَاهَ الْكَعْبَةِ ، فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ، فَأَلْهَمَهُ اللَّهُ هَذَا الدُّعَاءِ : اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ سَرِيرَتِي وَعَلانِيَتِي فَاقْبَلْ مَعْذِرَتِي ، وَتَعْلَمُ حَاجَتِي فَأَعْطِنِي سُؤْلِي ، وَتَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي ذَنْبِي . اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ إِيمَانًا يُبَاشِرُ قَلْبِي ، وَيَقِينًا صَادِقًا حَتَّى أَعْلَمُ أَنَّهُ لا يُصِيبُنِي إِلا مَا كَتَبْتَ لِي ، وَرِضًا بِمَا قَسَمْتَ لِي . فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ :

يَا آدَمُ ، إِنِّي قَدْ قَبِلْتُ تَوْبَتَكَ ، وَغَفَرْتُ لَكَ ذَنْبَكَ ، وَلَنْ يَدْعُونِي أَحَدٌ بِهَذَا الدُّعَاءِ إِلا غَفَرْتُ لَهُ ذَنْبَهُ ، وَكَفَيْتُهُ الْمُهِمَّ مِنْ أَمْرِهِ ، وَزَجَرْتُ عَنْهُ الشَّيْطَانَ ، وَاتَّجَرْتُ لَهُ مِنْ وَرَاءِ كُلِّ تَاجِرٍ ، وَأَقْبَلَتْ إِلَيْهِ الدُّنْيَا رَاغِمَةً ، وَإِنْ لَمْ يُرِدْهَا.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه النضر بن طاهر وهو ضعيف

17426- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, Âdem'i yeryüzüne indirdiği zaman, Âdem Allah'a yönelip iki rekat namaz kıldı. Allah, ona şöyle dua etmesini ilham etti: "Allahım! Sen benim gizlimi ve açığımı biliyorsun. Mâzeretimi kabul et. Sen benim ihtiyacımı biliyorsun, bana isteğimi ihsan et. Benim nefsimde ne varsa biliyorsun, o halde günahımı bağışla. Allahım! Senden, kalbime yerleşecek iman ve dosdoğru bir yakîn istiyorum ki, onun sayesinde bana isabet etmesi yazılanın bana isabet edeceğini bileyim ve bana nasip ettiğine râzı olayım."*

Allah, Âdem'e şöyle vahyetti: "Ey Âdem! Tövbeni kabul ettim ve günahını bağışladım. Kim bana, senin yaptığın duayla dua ederse, onun günahını bağışlarım ve gam ile tasasını kaldırır, şeytanı ondan uzaklaştırırım. Her ticaretinin ardından ona kâr sağlarım. O dünyayı istemese bile, dünya ister istemez ona getiririm."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Nadr b. Tâhir zayıftır.

بَابُ دُعَاءِ مُوسَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Mûsâ'nın (aleyhisselâm) Duası

١٧٤٢٧ - حَدَّثَنَا جُبَيْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ : نَا جَعْفَرُ بْنُ الْفَضْلِ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ : نَا زَكَرِيَّا بْنُ فَرُّوخَ التَّمَّارُ ، عَنْ وَكِيعِ بْنِ الْجَرَّاحِ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ شَقِيقِ بْنِ سَلَمَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَلا أُعَلِّمُكُمُ الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَكَلَّمَ بِهَا مُوسَى عَلَيْهِ السَّلامُ حِينَ جَاوَزَ الْبَحْرَ بِبَنِي إِسْرَائِيلَ ؟ " فَقُلْنَا : بَلَى ، يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : " قُولُوا : اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ ، وَإِلَيْكَ الْمُشْتَكَى ، وَأَنْتَ الْمُسْتَعَانُ ، وَلا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ الْعَظِيمِ " ، قَالَ : فَمَا تَرَكْتُهُنَّ مُنْذُ سَمِعْتُهُنَّ مِنْ شَقِيقٍ ، وَقَالَ شَقِيقٌ : مَا تَرَكْتُهُنَّ مُنْذُ سَمِعْتُهُنَّ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ ، وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ : مَا تَرَكْتُهُنَّ مُنْذُ سَمِعْتُهُنَّ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ الأَعْمَشُ : فَأَتَانِي آتٍ فِي مَنَامِي ، فَقَالَ : يَا سُلَيْمَانُ ، زِدْ فِي هَؤُلاءِ الْكَلِمَاتِ : وَنَسْتَعِينُكَ عَلَى فَسَادٍ هُوَ فِينَا ، وَنَسْأَلُكَ صَلاحَ أَمْرِنَا كُلِّهِ.

رواه الطبراني في الأوسط والصغير وفيه من لم أعرفهم

17427- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), kendisine şöyle buyurduğunu nakleder: *"Sana, Mûsâ'nın, İsrâîl oğullarıyla, denizi geçerken söylediği duayı öğreteyim mi?"* Biz: "Olur, ya Resûlallah!" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şu karşılığı verdi: *"Şöyle deyin: "Allahım! Hamd sana mahsustur. Şikâyetimiz de Sanadır. Yardım istenecek kişi de Sensin. Yüce Allah'tan başka güç kuvvet sahibi hiç kimse yoktur"* buyurdu.

Abdullah: "Bunu Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duyduktan sonra hiç terk etmedim" dedi.

Şakîk: "Bunu, Abdullah'tan duyduktan sonra, hiç terk etmedim" dedi.

A'meş: "Bunu Şakîk'ten duyduktan sonra hiç terk etmedim" dedi.

A'meş şöyle dedi: "Rüyamda, birisi yanıma gelerek: "Ey Süleymân! Bu sözlerin üzerine şunları da ekle dedi: "İçimizde olan fesada karşı senden yardım diler, bütün işlerimizi ıslah etmeni dileriz."

★Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

بَابُ دُعَاءِ دَاوُدَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Dâvûd'un (aleyhisselâm) Duası

١٧٤٢٨ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن هَاشِمٍ الْبَغَوِيُّ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بن الْحُصَيْنِ الْقِيلِيُّ، حَدَّثَنَا الْفُضَيْلُ بن سُلَيْمَانَ، حَدَّثَنَا مُوسَى بن عُقْبَةَ، عَنْ عَطَاءِ بن أَبِي مَرْوَانَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن مُغِيثٍ، عَنْ كَعْبٍ، حَدَّثَنِي صُهَيْبٌ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو، يَقُولُ: " اللَّهُمَّ إِنَّكَ لَسْتَ بِإِلَهٍ اسْتَحْدَثْنَاهُ، وَلا بِرَبٍّ ابْتَدَعْنَاهُ، وَلا كَانَ لَنَا قَبْلَكَ إِلَهٌ نَلْجَأُ إِلَيْهِ، وَنَذَرُكَ، وَلا أَعَانَكَ عَلَى خَلْقِنَا أَحَدٌ، فَنُشْرِكَهُ فِيكَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ " ، قَالَ كَعْبٌ: وَهَكَذَا كَانَ نَبِيُّ اللَّهِ دَاوُدُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو.

رواه الطبراني وفيه عمرو بن الحصين العقيلي وهو متروك

17428- Suheyb der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ederdi: *"Allahım! Sen ne uydurduğumuz bir ilahsın, ne de icad ettiğimiz bir Rabsın.*

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (339) rivayet etti. Münzirî, *et-Terğîb ve't-Terhîb*'de (2/618) nakletti. Taberânî *M. es-Sağîr*'inde ceyyid isnâdla rivayet etti.

Senden önce de, Seni bırakıp kendisine sığınacağımız bir ilah olmadı. Bizi yaratmanda sana kimse de yardımcı olmadı ki, onu Sana ortak koşalım. Sen yüceler yücesisin."

(Ravi) Ka'b(u'l-Ahbâr), Hz. Dâvûd'un böyle dua ettiğini söyler.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Amr b. Husayn el-Ukaylî metrûktur.[1]

١٧٤٢٩ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَنِيفَةَ الْوَاسِطِيُّ ، قال : نا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ الرَّازِيُّ ، قال : نا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَادَةَ الْوَاسِطِيُّ ، قال : نا هَيْثَمٌ الْحَذَّاءُ ، قال : نا أَبُو عَلِيٍّ الرَّحَبِيُّ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : " كَانَ مِنْ دُعَاءِ دَاوُدَ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلامُ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ مَالٍ يَكُونُ عَلَيَّ فِتْنَةً ، وَمَنْ وَلَدٍ يَكُونُ عَلَيَّ وَبَالا ، وَمَنِ امْرَأَةِ السُّوءِ ، تُقَرِّبُ الشَّيْبَ قَبْلَ الْمَشِيبِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ جَارِ سَوْءٍ ، تَرْعَانِي عَيْنَاهُ ، وَتَسْمَعُنِي أُذُنَاهُ ، إِنْ رَأَى حَسَنَةً دَفَنَهَا ، وَإِنْ رَأَى سَيِّئَةً أَذَاعَهَا.وقال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " جار السوء في دار الإقامة قاصمة الظهر "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه من لم أعرفهم

17429- İbn Abbâs, Hz. Dâvûd'un şöyle dua ettiğini nakleder: "Allahım! Benim için fitne olacak maldan, benim için vebal olacak çocuktan ve saçlarımın erken ağarmasına sebep olacak kötü kadından Sana sığınırım. Beni gözetleyen ve dinleyen, eğer bir iyilik görürse onu defneden (gizleyen), kötü bir şey gördüğünde ise her tarafa yayan kötü komşudan Sana sığınırım."

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dedi: *"Dünyada kötü komşu, insanın belini kırar."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

بَابُ أَدْعِيَةِ الصَّحَابَةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ

Sahabilerin Duaları

١٧٤٣٠ – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ ، نَا أَبُو عَاصِمٍ ، نَا عُثْمَانُ بْنُ سَعْدٍ قَالَ : سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ : كُنَّا إِذَا دَعَوْنَا قُلْنَا : اللَّهُمَّ اجْعَلْ عَلَيْنَا صَلاةَ قَوْمٍ أَبْرَارٍ ، وَلَيْسُوا بِأَثَمَةٍ وَلا فُجَّارٍ ، يَقُومُونَ اللَّيْلَ وَيَصُومُونَ النَّهَارَ.

رواه البزار وفيه عثمان بن سعد وثقه أبو نعيم وغيره وقد ضعفه غير واحد وبقية رجاله رجال الصحيح

[1] Mükerrer hadis: 17400'e bakınız.

17430- Enes b. Mâlik der ki: Biz dua ettiğimiz zaman şöyle derdik: "Allahım! Namazlarımızı, kötülerin ve facirlerin değil, iyilerin (muttakilerin), geceyi, gündüzü oruçla geçirenlerin namazı (gibi) yap."

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Osmân b. Sa'd'ı, Ebû Nu'aym ve başkaları güvenilir bulmuş, birden çok kişi de zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٤٣١ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بن الْمُثَنَّى , حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ , حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ، عَنْ حُصَيْنٍ , عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن سَبْرَةَ , قَالَ: كَانَ ابْنُ عُمَرَ إِذَا أَصْبَحَ , قَالَ:اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنْ أَعْظَمِ عِبَادِكَ نَصِيبًا فِي كُلِّ خَيْرٍ تَقْسِمُهُ الْغَدَاةَ , وَنُورًا تَهْدِي , وَرَحْمَةً تَنْشُرُهَا , وَرِزْقًا تَبْسُطُهُ , وَضُرًّا تَكْشِفُهُ , وَبَلاءً تَرْفَعُهُ , وَفِتْنَةً تَصْرِفُهَا.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح .

17431- Abdullah b. Sebre der ki: Abdullah b. Ömer sabahladığında şöyle derdi: "Allahım! Sabah vakti, taksim ettiğin her hayırdan, yol gösteren ışıktan, dağıttığın rahmetten, verdiğin rızıktan, giderdiğin zarardan, savdığın beladan ve yok ettiğin fitneden en fazla nasiplenen kullarından eyle."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٤٣٢ - وعَنْ سَعِيدِ بن جُبَيْرٍ، قَالَ: كَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ، يَقُولُ:اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِنُورِ وَجْهِكَ الَّذِي أَشْرَقَتْ لَهُ السَّمَاوَاتُ وَالأَرْضُ أَنْ تَجْعَلَنِي فِي حِرْزِكَ، وَحِفْظِكَ، وَجِوَارِكَ، وَتَحْتَ كَنَفِكَ.

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح

17432- Saîd b. Cübeyr bildiriyor: İbn Abbâs şöyle derdi: "Allahım! Göklerin ve yerin sayesinde parıldadığı yüzünün nuru hürmetine beni, korumana, muhafazana, himayene ve gözetimin altına almanı diliyorum."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

١٧٤٣٣ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بن الْفَرَجِ، أنا سَعِيدُ بن عُفَيْرٍ، قَالَ: وَحَدَّثَنِي وَهْبٌ، عَنْ سَعِيدِ بن مِقْلاصٍ، عَنْ سَعْدِ بن إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عُرْوَةَ بن رُوَيْمٍ، عَنِ الْعِرْبَاضِ بن سَارِيَةَ، وَكَانَ شَيْخًا كَبِيرًا مِنْ

1 Bezzâr (3200) rivayet etti.

2 Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (13079) rivayet etti.

3 Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10600) rivayet etti.

أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَكَانَ يُحِبُّ أَنْ يُقْبَضَ إِلَيْهِ , كَانَ يَدْعُو: اللَّهُمَّ كَبِرَتْ سِنِّي، وَوَهَنَ عَظْمِي، فَاقْبِضْنِي إِلَيْكَ، قَالَ: فَبَيْنَا أَنَا يَوْمًا فِي مَسْجِدِ دِمَشْقَ، إِذَا فَتًى شَابٌّ مِنْ أَجْمَلِ الرِّجَالِ، وَعَلَيْهِ دُوَّاجٌ أَخْضَرُ، فَقَالَ: " مَا هَذَا الَّذِي تَدْعُو بِهِ؟ " , فَقُلْتُ: كَيْفَ أَدْعُو يَا ابْنَ أَخِي؟، قَالَ: قُلْ: " اللَّهُمَّ أَحْسِنِ الْعَمَلَ، وَبَلِّغِ الأَجَلَ " ، قُلْتُ: مَنْ أَنْتَ يَرْحَمُكَ اللَّهُ؟، قَالَ: أَنَا رِيَائِيلُ الَّذِي يَسُلُّ الْحُزْنَ مِنْ قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ.

رواه الطبراني وعروة وثقه غير واحد وسعيد بن مقلاص لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح.

17433- Urve b. Ruveym, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashabından yaşlı biri olan İrbâd b. Sâriye'nin ölümü istediğini ve şöyle dua ettiğini nakleder: "Allahım! Yaşım ilerledi, kemiklerim inceldi, beni yanına al."

İrbâd ekledi: Ben Dımaşk (Şam) mescidindeyken, güzel bir genç geldi. Üzerinde yeşil bir örtü vardı. Bana: "Bu ettiğin dua nedir?" deyince, ben: "Nasıl dua edeyim, yeğenim?" dedim. Genç: "«Allahım! Ameli(mi) güzelleştir, ölümü(mü) de güzel eyle» diye dua et" dedi. Ben: "Allah sana rahmet etsin, sen kimsin?" deyince, genç: "Ben, müminlerin kalbinden hüznü çekip alan Rîbâîl'im" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Urve'yi, birden çok kişi güvenilir bulmuştur. Saîd b. Miklâs'ı tanımıyorum. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٤٣٤ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن رَجَاءٍ، حَدَّثَنَا الْمَسْعُودِيُّ، ح وَحَدَّثَنَا عُمَرُ بن حَفْصٍ السَّدُوسِيُّ، حَدَّثَنَا عَاصِمُ بن عَلِيٍّ، حَدَّثَنَا الْمَسْعُودِيُّ، عَنْ عَوْنِ بن عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِي فَاخِتَةَ، عَنِ الأَسْوَدِ بن يَزِيدَ، قَالَ: قَرَأَ عَبْدُ اللَّهِ: ﴿إِلا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا﴾ ، قَالَ: " يَقُولُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: مَنْ كَانَ لَهُ عِنْدِي عَهْدٌ فَلْيَقُمْ " ، قَالُوا: يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ، فَعَلِّمْنَا، قَالَ: " قُولُوا: اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ، وَالأَرْضِ، عَالِمَ الْغَيْبِ، وَالشَّهَادَةِ، إِنِّي أَعْهَدُ إِلَيْكَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا أَنَّكَ إِنْ تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي تُقَرِّبْنِي مِنَ الشَّرِّ، وَتُبَاعِدْنِي مِنَ الْخَيْرِ، وَإِنِّي لا أَثِقُ إِلا بِرَحْمَتِكَ، فَاجْعَلْهُ لِي عِنْدَكَ عَهْدًا تُؤَدِّيهِ إِلَيَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ.

قال : وزاد فيها زكريا عن القاسم : خائفا مستجيرا مستغفرا راغبا إليك رواه الطبراني وفيه المسعودي وهو ثقة ولكنه قد اختلط وبقية رجاله ثقات

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/245) rivayet etti. Saîd b. Miklâs, Saîd b. Ebî Eyyûb'tur. İbn Maîn onu güvenilir bulmuştur. *Tehzîb*'de hakkında bilgi vardır.

17434- Esved b. Yezîd bildiriyor: Abdullah (b. Mes'ûd): **"Rahman'ın katında bir ahid almış olandan başkası asla şefaatte bulunamayacaktır."** (Meryem Sur. 87) âyetini okudu ve şöyle dedi: "Allah, kıyamet günü şöyle buyuracak: "Benim katımdan ahid almış olanlar kalksın."

Oradakiler: "Ey Ebû Abdirrahmân! (O ahdin ne olduğunu) bize de öğret" dediler. Abdullah: "Şöyle deyin: "Ey gökleri ve yeri yaratan, gaybı ve müşahede edilebileni bilen, Allahım! Eğer, bu dünya hayatında, beni nefsime bırakırsan, nefsim beni şerre yaklaştırır ve hayırdan uzaklaştırır. Ben, sadece Senin rahmetine güvenirim. Bu güvenimin karşılığını kıyamet günü bana ver. Şüphesiz sen sözünden dönmezsin" dedi.

(Ravi) Zekeriyyâ, Kâsım'dan şu ilaveyi nakletti: "Senden korkarak, Sana sığınarak, istiğfar ederek ve Sana rağbet ederek."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Mes'ûdî güvenilirdir; ama âhir ömründe ezberi bozulmuştur. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٧٤٣٥ - حَدَّثَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، قَالَ: أَنْبَأَنَا أَبُو إِسْحَاقَ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الأَحْوَصِ، يَقُولُ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ يَدْعُو بِهَذَا الدُّعَاءِ: " اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِنِعْمَتِكَ السَّابِغَةِ الَّتِي أَنْعَمْتَ بِهَا عَلَيَّ، وَبَلائِكَ الَّذِي ابْتَلَيْتَنِي، وَبِفَضْلِكَ الَّذِي أَفْضَلْتَ عَلَيَّ أَنْ تُدْخِلَنِي الْجَنَّةَ، اللَّهُمَّ أَدْخِلْنِي الْجَنَّةَ بِفَضْلِكَ، وَمَنِّكَ وَرَحْمَتِكَ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

17435- Ebu'l-Ahvas der ki: Abdullah b. Mes'ûd'un şöyle dua ettiğini duydum: "Allahım! Bana vermiş olduğun, her yanı kapsayan nimetinle, beni ibtila ettiğin belanın hürmetiyle, bana vermiş olduğun faziletin hürmetiyle senden, beni cennetine sokmanı diliyorum. Ey Allahım! Beni, fazlın, minnetin ve kereminle Cennete sok."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٧٤٣٦ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بن الْمِنْهَالِ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بن سَلَمَةَ، عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ، عَنْ أَبِي قِلابَةَ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ: " اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ كَتَبْتَنِي فِي أَهْلِ الشَّقَاءِ فَامْحُنِي، وَاثْبِتْنِي فِي أَهْلِ السَّعَادَةِ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح إلا أن أبا قلابة لم يدرك ابن مسعود

17436- Ebû Kilâbe, İbn Mes'ûd'un şöyle dua ettiğini nakleder: "Allahım! Eğer beni şekavet ehlinden (cehennemliklerden) yazmış isen,

merhametinle ismimi oradan sil ve beni saadet ehlinin (cennetliklerin) arasına yaz."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Sadece Ebû Kılâbe, İbn Mes'ûd'a yetişmemiştir.[1]

١٧٤٣٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَلِيٍّ الصَّائِغُ الْمَكِّيُّ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن مَنْصُورٍ، حَدَّثَنَا شَرِيكٌ، عَنْ هِلالٍ الْوَزَّاقِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن عُكَيْمٍ، أَنَّ ابْنَ مَسْعُودٍ كَانَ يَدْعُو: " اللَّهُمَّ زِدْنِي إِيمَانًا وَيَقِينًا وَفَهْمًا " , أَوْ قَالَ: " وَعِلْمًا " .

رواه الطبراني وإسناده جيد

17437- Abdullah b. Ukeym, İbn Mes'ûd'un şöyle dua ettiğini nakleder: "İmanımı, yakînimi ve anlama kabiliyetimi —veya— ilmimi arttır."

★Taberânî rivayet etti. Senedi ceyyiddir.[2]

١٧٤٣٨ - حَدَّثَنَا سَهْلُ بن مُوسَى شِيرَانَ الرَّامَهُرْمُزِيُّ، حَدَّثَنَا حَفْصُ بن عَمْرِو بن عَلِيٍّ، قَالَ: سَمِعْتُ عَوْنَ بن بَكْرٍ الرَّاسِبِيَّ يُحَدِّثُ، عَنْ ثَوْرِ بن يَزِيدَ، قَالَ: كَانَ مُعَاذٌ إِذَا تَهَجَّدَ مِنَ اللَّيْلِ قَالَ: " اللَّهُمَّ قَدْ نَامَتِ الْعُيُونُ، وَغَارَتِ النُّجُومُ، وَأَنْتَ حَيٌّ قَيُّومٌ، اللَّهُمَّ طَلَبِي لِلْجَنَّةِ بَطِيءٌ، وَهَرَبِي مِنَ النَّارِ ضَعِيفٌ، اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي عِنْدَكَ هُدًى تَرُدُّهُ إِلَيَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، إِنَّكَ لا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ.

رواه الطبراني وإسناده منقطع

17438- Sevr b. Yezîd bildiriyor: Muâz b. Cebel, gece teheccüde kalktığı zaman şöyle derdi: "Allahım! Gözler uyudu ve yıldızlar battı. Sen dirisin ve bütün kâinatı idare edensin. Allahım! Cenneti arayışım ağır, cehennemden kaçışım ise zayıftır. Allahım! Katından bana bir vaadde bulun ki, kıyamet günü bu vaadine dayanayım. Kesinlikle sen vaadine muhalefet etmezsin (sözünde durursun)."

★Taberânî rivayet etti. Senedi kopuktur.[3]

١٧٤٣٩ - وعن عبد الله بن قرط قال : أزحفَ عَلَيَّ بَعِيرٍ لي وأنا مع خالد بن الوليد فأردتُ أن أتْرُكه فدعوتُ الله فأقامه لي فركبت

رواه الطبراني وإسناده جيد

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8847) rivayet etti.
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8549) rivayet etti.
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/34) ve Ebû Nuaym *Hilye*'de (1/233) rivayet etti.

17439- Abdullah b. Kurt der ki: "Hâlid b. el-Velîd ile beraberken, devem, yorulup durdu (çöktü). Deveyi bırakmak istedim. Ancak Allah'a dua ettiğimde, onu kaldırdı ve üzerine binebildim."

★Taberânî rivayet etti. Senedi ceyyiddir.

بَابُ طَلَبِ الدُّعَاءِ مِنَ الصَّالِحِيْنَ

Sâlihlerin Duasını İstemek

١٧٤٤٠ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بن الْفَضْلِ الأَسْفَاطِيُّ ، حَدَّثَنَا مُوسَى بن إِسْمَاعِيلَ ، حَدَّثَنَا أَبو عَبْدِ اللهِ ، صَاحِبُ الصَّدَقَةِ ، حَدَّثَنَا عَلْقَمَةُ بن مَرْثَدٍ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بن بُرَيْدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : بَيْنَمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَسِيرٍ لَهُ ، إِذْ أَتَى عَلَى رَجُلٍ يَتَقَلَّبُ فِي الرَّمْضَاءِ ظَهْرًا لِبَطْنٍ ، وَيَقُولُ : يَا نَفْسُ نَوْمٌ بِاللَّيْلِ ، وَبَاطِلٌ بِالنَّهَارِ ، وَتُرَجِّينَ أَنْ تَدْخُلِي الْجَنَّةَ ؟ فَلَمَّا قَضَى ذَاتَ نَفْسِهِ أَقْبَلَ إِلَيْنَا ، فَقَالَ : دُونَكُمْ أَخُوكُمْ ، قُلْنَا : ادْعُ اللَّهَ لَنَا يَرْحَمْكَ اللَّهُ ، قَالَ : اللَّهُمَّ اجْمَعْ عَلَى الْهُدَى أَمْرَهُمْ ، قُلْنَا : زِدْنَا ، قَالَ : اللَّهُمَّ اجْعَلِ التَّقْوَى زَادَهُمْ ، قُلْنَا : زِدْنَا ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : زِدْهُمِ اللَّهُمَّ ، وَفِّقْهُ قَالَ : اللَّهُمَّ اجْعَلِ الْجَنَّةَ مَآبَهُمْ.

رواه الطبراني من طريق أبي عبد الله صاحب الصدقة عن علقمة بن مرثد و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

17440- Bureyde bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir yere giderken, Ramdâ denilen yerde bir adama uğradı. Adam kendini yerlere atıp yuvarlanarak şöyle diyordu: "Ey nefis! Gece uyur, gündüz batıl işler yaptığı halde hala Cenneti mi temenni ediyorsun?" Adam yorgun düşünce yanımıza gelip: "Kardeşinize yaklaşınız" dedi. Biz: "Allah sana rahmet etsin; bizim için dua et" dedik. Adam: "Allahım! Bunlara hidayet ver" diye dua etti. Biz: "Duanı arttır" dediğimizde: "Allahım! Takvayı azıkları yap" dedi. Biz: "Duanı arttır" dediğimizde, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), adama: *"Onlar için duanı arttır"* deyip, (adam için: *"Allahım! Bunu muvaffak eyle"* diye dua etti. Adam: "Allahım! Cenneti, bunların varacakları yer yap" diye dua etti.

★Taberânî, Sadaka sahibi Ebû Abdullah kanalıyla Alkame b. Mersed'den rivayet etti. Alkame'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

---

[1] Bu bölümün **zevâid**'indendir:

Taberânî der ki: Ali b. Heysem el-Mısrî bize anlattı: (Meşhur) âbid Ebu'l-Feyz Zunnûn el-Mısrî'nin şöyle dediğini duydum: "Allahım! Bizi zalimlerden uzaklaşan, cahillerle ünsiyet kurmaktan kaçınan, amel ederek saçlarını ağartan, hikmetle kuvvet bulan, anlayış gemisine binen, yelkenlerini imanla şişiren, kurtuluş denizinde yol alan ve ihlas sahiline demir atan kişilerden eyle. Allahım! Bizleri, ruhları yükseklerde gezen,

بَابُ الدُّعَاءِ لِقَضَاءِ الدَّيْنِ

Borç Ödeme Duası

١٧٤٤١ - حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ يَعْقُوبُ بن إِسْحَاقَ النَّيْسَابُورِيُّ، حَدَّثَنَا نَصْرُ بن مَرْزُوقٍ الْعُمَرِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ وَهْبُ اللَّهِ بن رَاشِدٍ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بن يَزِيدَ الأَيْلِيُّ، حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ الزُّهْرِيُّ، عَنْ سَعِيدِ بن الْمُسَيِّبِ، عَنْ مُعَاذِ بن جَبَلٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ افْتَقَدَهُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، فَلَمَّا صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَى مُعَاذًا فَقَالَ لَهُ: " يَا مُعَاذُ، مَا لِي لَمْ أَرَكَ؟ " ، قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لِيَهُودِيٍّ عَلَيَّ أُوقِيَّةٌ مِنْ تِبْرٍ، فَخَرَجْتُ إِلَيْكَ فَحَبَسَنِي عَنْكَ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " يَا مُعَاذُ، أَلا أُعَلِّمُكَ دُعَاءً تَدْعُو بِهِ؟ فَلَوْ كَانَ عَلَيْكَ مِنَ الدَّيْنِ مِثْلُ جَبَلِ صَبِرٍ أَدَّاهُ اللَّهُ عَنْكَ وَصَبِرٌ جَبَلٌ بِالْيَمَنِ، فَادْعُ بِهِ يَا مُعَاذُ قُلِ: اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ، وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ، وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ، وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ، وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ، وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ، وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ، وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ رَحْمَنَ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ وَرَحِيمَهُمَا، تُعْطِي مَنْ تَشَاءُ مِنْهُمَا، وَتَمْنَعُ مَنْ تَشَاءُ، ارْحَمْنِي رَحْمَةً تُغْنِينِي بِهَا عَنْ رَحْمَةِ مَنْ سِوَاكَ.

17441- Muâz b. Cebel anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Cuma günü Muâz'ı Mescid'de göremeyince namazdan sonra yanına gitti ve: *"Ey Muâz! Neden seni Mescid'de göremiyorum?"* diye sordu. Muâz: "Ya Resûlallah! Bir yahudiye, bir ukiye altın (veya gümüş) borcum var. Bu borç senin yanına gitmeme mani oldu" dedi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona şöyle dedi: *"Ey Muâz! Sana edebileceğin bir dua öğreteyim mi? Eğer üzerinde Sabir dağı kadar borç olsa Allah onu ödemeni nasip eder. Ey Muâz! Allah'a şöyle dua et: De ki ey mülkün*

---

metanet bahçelerinin meyvelerinden toplayan, mutluluk denizine dalan, hayat kâsesiyle içen ve keramet gölgesinde gölgelenenlerden eyle. Allahım, bizi, sabır kapılarını açan, sabırsızlık hendeklerini kapatan, şiddetli cezaya uğramaktan kurtulan ve hevâ köprüsünü geçenlerden eyle. Çünkü ismi yüce olan (Sen) şöyle buyurur(sun): **"Rabbinin makamından korkan ve nefsini kötü arzulardan uzaklaştırmış kimse için, şüphesiz cennet (onun) yegâne barınağıdır."** (Nazi'ât Sur. 40, 41)

Allahım! Bizi, hidayet alametlerini üzerlerinde taşıyan, kendilerine kurtuluş yolu gösterilen ve ihlasla yakînin yolunu tutan kişilerden eyle."

Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (557) rivayet etti. Taberânî'nin hocası hakkında bir bilgi bulamadım. Bu, görüldüğü gibi Zunnûn'un sözlerindendir.

sahibi olan Allahım! Dilediğine mülk verirsin, dilediğinden de mülkü çeker alırsın; dilediğini yüceltir, dilediğini alçaltırsın. Hayır yalnız senin elindedir. Gerçekten sen, her şeye gücü yetensin. Geceyi gündüze, gündüzü geceye geçirirsin; ölüden diri, diriden ölü çıkarırsın; dilediğini hesapsız rızıklandırırsın. Sen, dünyanın ve âhiretin Rahman'ı ve Rahim'isin. Bunları dilediğine verir dilediğine vermezsin. Bana, senden başkasının rahmetine ihtiyaç duymayacağım şekilde rahmet et."[1]

١٧٤٤٢ - وفي رواية : عَنْ مُعَاذِ بن جَبَلٍ ، قَالَ: كَانَ لِرَجُلٍ عَلَيَّ بَعْضُ الْحَقِّ، فَخَشِيتُهُ، فَجَلَسْتُ فَلَبِثْتُ يَوْمَيْنِ لا أَخْرَجُ، ثُمَّ خَرَجْتُ، فَجِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: " يَا مُعَاذُ، مَا خَلَّفَكَ؟ " ، فَقُلْتُ: كَانَ لِرَجُلٍ عَلَيَّ حَقٌّ خَشِيتُهُ حَتَّى اسْتَحْيَيْتُ وَكَرِهْتُ أَنْ يَلْقَانِي، فَقَالَ: " أَلا آمُرُكَ بِكَلِمَاتٍ تَقُولُهُنَّ إِنْ كَانَ عَلَيْكَ أَمْثَالُ الْجبَالِ قَضَاهُ اللَّهُ " ، قُلْتُ: بَلَى، قَالَ: " قُلِ: اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ، وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ إِلَى قَوْلِهِ بِغَيْرِ حِسَاب إِلَى الآخِرِ، رَحْمَنَ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ وَرَحِيمَهُمَا، تُعْطَى مِنْهُمَا مَنْ تَشَاءُ، وتَمْنَعُ مِنْهُمَا مَنْ تَشَاءُ، اللَّهُمَّ أَغْنِنِي عَنِ الْفَقْرِ، وَاقْضِ عَنِّي الدَّيْنَ، وَتَوَفَّنِي فِي عِبَادِكَ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِكَ.

رواه كله الطبراني وفي الرواية الأولى نصر بن مرزوق و لم أعرفه وبقية رحالها ثقات إلا أن سعيد بن المسيب لم يسمع من معاذ وفي الرواية الثانية من لم أعرفه

17442- Bir rivayette ise ifade şöyledir: Muâz anlatıyor: Bir kişinin bende alacağı olduğundan, ondan çekinip iki gün dışarıya çıkamadım. Sonra çıkıp Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Muâz! Neden (iki gündür) gelmedin?"* diye sorunca: "Bir adamın bende alacağı vardı. Ondan çekinip utandım ve beni görmesini istemedim" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sana, eğer dağlar kadar borcun olsa bile Allah'ın borcunu ödeyeceği kelimeler öğreteyim mi?"* buyurdu. Ben: "Evet" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"De ki ey mülkün sahibi olan Allahım!..."*

Hadis kısa metinli olarak devam ediyor. Hadisin sonunda ise şu ifadeler ilave edilmiştir: *"Allahım! Beni fakirlikten kurtar ve borcumu öde; Sana ibadet ederken ve yolunda cihad ederken benim canımı al."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/154) rivayet etti. Nasr b. Mezrûk hakkında, İbn Ebî Hâtim'in *el-Cerh ve't-Ta'dîl* (9/472) adlı kitabında bilgi verdi, "Dürüsttür; ondan hadis yazdık" dedi.

★Tümünü Taberânî rivayet etti. Birinci rivayette yer alan Nasr b. Merzûk'u tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. Fakat Saîd b. el-Müseyyeb, Muâz'dan hadis dinlememiştir. İkinci rivayette ise tanımadığım biri vardır.[1]

١٧٤٤٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْعَبَّاسِ الْمِصْرِيُّ، حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْجِيزِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ وَهْبُ اللَّهِ بْنُ رَاشِدٍ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ يَزِيدَ الأَيْلِيُّ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لِمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ: " أَلا أُعَلِّمُكَ دُعَاءً تَدْعُو بِهِ لَوْ كَانَ عَلَيْكَ مثل جَبَلٍ دَيْنًا لأَدَّى اللَّهُ عَنْكَ؟، قُلْ يَا مُعَاذُ: اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ، تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ، وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ، وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ، وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ، بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، رَحْمَانُ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ، تُعْطِيهِمَا مَنْ تَشَاءُ، وَتَمْنَعُ مِنْهُمَا مَنْ تَشَاءُ، ارْحَمْنِي رَحْمَةً تُغْنِينِي بِهَا عَنْ رَحْمَةِ مَنْ سِوَاكَ ".

رواه الطبراني في الصغير ورجاله ثقات.

17443- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Muâz'a hitaben şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Uhud dağı kadar borcun olsa, Allah'ın sayesinde borcunu ödeyeceği bir dua öğreteyim mi? Ey Muâz! Şöyle de: "De ki ey mülkün sahibi olan Allahım! Dilediğine mülk verirsin, dilediğinden de mülkü çeker alırsın; dilediğini yüceltir, dilediğini alçaltırsın. Hayır, yalnız senin elindedir. Gerçekten sen, herşeye gücü yetensin. Sen, dünyanın ve âhiretin Rahman'ısın. Bunları dilediğine verir dilediğine vermezsin. Bana, senden başkasının rahmetine ihtiyaç duymayacağım şekilde rahmet et."*

★Taberânî *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [2]

١٧٤٤٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبَانٍ الْقُرَشِيُّ، ثنا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ، ثنا يُونُسُ بْنُ يَزِيدَ، عَنِ الْحَكَمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: قَالَ لِي أَبِي، أَلا أُعَلِّمُكَ دُعَاءً، عَلَّمَنِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ: كَانَ عِيسَى عَلَيْهِ السلام يُعَلِّمُهُ الْحَوَارِيِّينَ، وَلَوْ كَانَ عَلَيْكَ دَيْنٌ مِثْلُ أُحُدٍ، لَقَضَاهُ اللَّهُ عَنْكِ، قُلْتُ: بَلَى، قَالَ: قُولِي: اللَّهُمَّ فَارِجَ الْهَمِّ، وَكَاشِفَ الْكَرْبِ، مُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّ، رَحْمَانَ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ، أَنْتَ رَحْمَانِي، فَارْحَمْنِي، بِرَحْمَةٍ تُغْنِينِي بِهَا عَمَّنْ سِوَاكَ "

17444- Hz. Âişe bildiriyor: Babam bana: "Sana, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bana öğrettiği duayı öğreteyim mi? Hz. Peygamber (sallallahu

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/159) rivayet etti.

[2] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (558) rivayet etti. Taberânî'nin hocası Ali b. İbrâhîm b. el-Abbâs el-Mısrî hakkında bilgi yoktur.

aleyhi vesellem) şöyle dedi: *"Hz. İsâ, havarilere şu duayı öğretti. (Eğer bu duayı okursan) Uhud dağı kadar borcun olsa bile Allah o borcunu öder. Sana o duayı öğreteyim mi?"* Ben: "Evet" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey üzüntüleri gideren, kederleri dağıtan, çaresizlerin duasını kabul eden, dünyanın ve âhiretin Rahman'ı! Benim Rahman'ım Sensin. Bana, senden başkasının rahmetine ihtiyaç duymayacağım şekilde rahmet et" diye dua et."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Hakem b. Abdillah el-Eylî metrûktur.[1]

بَابُ دُعَاءِ مَنْ أَصَابَهُ هَمٌّ أَوْ حُزْنٌ

Derdi veya Üzüntüsü Olanın Yapacağı Dua

قُلْتُ تَقَدَّمَ فِي الْأَذْكَارِ وَأَذْكُرُ بَعْضَهُ

Zikirler kitabında bununla ilgili hadisler geçmişti. Bir kısmını zikredeceğim.

١٧٤٤٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا فُضَيْلُ بْنُ مَرْزُوقٍ حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ الْجُهَنِيُّ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَا قَالَ عَبْدٌ قَطُّ إِذَا أَصَابَهُ هَمٌّ وَحَزَنٌ اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ وَابْنُ أَمَتِكَ نَاصِيَتِي بِيَدِكَ مَاضٍ فِيَّ حُكْمُكَ عَدْلٌ فِيَّ قَضَاؤُكَ أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَداً مِنْ خَلْقِكَ أَوِ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رَبِيعَ قَلْبِي وَنُورَ صَدْرِي وَجَلَاءَ حُزْنِي وَذَهَابَ هَمِّي. إِلاَّ أَذْهَبَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ هَمَّهُ وَأَبْدَلَهُ مَكَانَ حُزْنِهِ فَرَحاً " . قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَعَلَّمَ هَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ.قَالَ " أَجَلْ يَنْبَغِي لِمَنْ سَمِعَهُنَّ أَنْ يَتَعَلَّمَهُنَّ.

رواه أحمد وأبو يعلى والطبراني والبزار إلا أنه قال : " وَذَهَابَ غَمِّي" . مكان : " همي " ورجال أحمد وأبي يعلى رجال الصحيح غير أبي سلمة الجهني وقد وثقه ابن حبان

17445- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Biriniz, üzüntü veya keder anında şu duayı okursa Allah, üzüntüsünü sevince çevirir: "Allahım! Ben senin kulunum ve kulların*

---

[1] Bezzâr (3177) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, Ebû Bekr'den başkasının merfu olarak rivayet ettiğini bilmiyoruz ve sadece bu yolla rivayetini biliyoruz. Hakem, çok zayıftır. Bu hadisi başkasından hıfzetmediğimiz için zikrettik. İlim ehli Hakem'de bulunan zayıflığı dile getirmiştir." Ebû Bekr el-Mervezî *Müsned Ebî Bekr es-Sıddîk*'ta (40) rivayet etti. Hâkim b. Abdillah b. Sa'd el-Eylî hakkında, Ahmed: "Bütün hadisleri uydurmadır" demiştir.

olan ana ve babanın evlâdıyım. Her şeyim kudret elindedir. Benim için geçerli olan ancak hükmündür. Şüphesiz hükmün de adalettir. Kendini isimlendirdiğin, Kitab'ında bildirdiğin, yarattıklarından herhangi bir kimseye öğrettiğin veya gayb âleminde kalmasını tercih ettiğin isimlerinle senden; Kur'ân'ı gönlümün baharı, göğsümün nuru, hüzün ve kederimin kalkmasına vesîle kılmanı dilerim." Sahabe: "Ya Resûlallah! Bizim bu sözleri öğrenmemiz gerekir mi?" diye sorunca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet, bunları duyan kişinin öğrenmesi gerekir"* buyurdu.

★Ahmed, Ebû Ya'lâ, Taberânî ve Bezzâr rivayet ettiler.

Ahmed ve Ebû Ya'lâ'nın, Ebû Seleme el-Cuhenî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Onu da İbn Hibbân güvenilir bulmuştur.[1]

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا خَافَ سُلْطَانًا

İdareciden Korkanın Yapacağı Dua

١٧٤٤٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن سَلْمٍ الرَّازِيُّ، وَالْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا سَهْلُ بن عُثْمَانَ، حَدَّثَنَا جُنَادَةُ بن سَلْمٍ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بن عُمَرَ، عَنْ عُتْبَةَ بن عَبْدِ اللَّهِ بن عُتْبَةَ بن مَسْعُودٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: إِذَا تَخَوَّفَ أَحَدُكُمُ السُّلْطَانَ، فَلْيَقُلِ: اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ، وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، كُنْ لِي جَارًا مِنْ شَرِّ فُلانِ بن فُلانٍ يَعْنِي الَّذِي يُرِيدُ، وَشَرِّ الْجِنِّ وَالإِنْسِ وَأَتْبَاعِهِمْ، أَنْ يَفْرُطَ عَلَيَّ أَحَدٌ مِنْهُمْ، عَزَّ جَارُكَ، وَجَلَّ ثَنَاؤُكَ، وَلا إِلَهَ غَيْرُكَ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير جنادة بن سلم وقد وثقه ابن حبان وضعفه غيره قلت : وقد تقدم في الأذكار هذا الحديث وغيره

17446- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Biriniz, idareciden korktuğu zaman: «Yedi (kat) göğün ve yüce Arş'ın Rabbi olan Allahım! (Zalimi kast ederek) falan oğlu falandan, cinlerin ve insanların ve taraftarlarının aşırı giderek bana zulmetmesinden beni koru. Koruduğun ve senin himayendeki kişi güçlü, şânın yüce ve senden başka ilâh yoktur» desin."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Cünâde b. Selm'i, İbn Hibbân güvenilir bulmuş, başkaları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

---

[1] Mükerrer hadis: 10658, 17129.
[2] Mükerrer hadis: 17135.

١٧٤٤٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا أَبو نُعَيْمٍ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بن أَبِي إِسْحَاقَ، عَنِ الْمِنْهَالِ بن عَمْرٍو، قَالَ: حَدَّثَنِي سَعِيدُ بن جُبَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ:إِذَا أَتَيْتَ سُلْطَانًا مَهِيبًا تَخَافُ أَنْ يَسْطُوَ بِكَ، فَقُلْ: اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِهِ جَمِيعًا، اللَّهُ أَعَزُّ مِمَّا أَخَافُ وَأَحْذَرُ، أَعُوذُ بِاللَّهِ الَّذِي لا إِلَهَ إِلا هُوَ، الْمُمْسِكِ السَّمَاوَاتِ السَّبْعَ أَنْ تَقَعْنَ عَلَى الأَرْضِ إِلا بِإِذْنِهِ، مِنْ شَرِّ عَبْدِكَ فُلانٍ وَجُنُودِهِ، وَأَتْبَاعِهِ وَأَشْيَاعِهِ مِنَ الْجِنِّ وَالإِنْسِ، إِلَهِي كُنْ لِي جَارًا مِنْ شَرِّهِمْ، جَلَّ ثَنَاؤُكَ، وَعَزَّ جَارُكَ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ، وَلا إِلَهَ غَيْرُكَ ثَلاثَ مَرَّاتٍ .

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

17447- İbn Abbâs der ki: "Sana zarar vermesinden korktuğun bir idarecinin yanına gittiğinde: "Allah, yaratıklarının hepsinden daha büyüktür. Allah, korktuğum şeyden daha üstündür. Falanca kulun şerrinden, insan ve cinlerden olan askerlerinin, takipçilerinin ve taraftarlarının şerrinden (öyle bir) Allah'a sığınırım ki ondan başka hiç bir ilâh yoktur. Yedi kat gökleri yere düşmekten, O koruyup tutar. Ancak izni olmakla düşebilirler. Allahım! Beni, bunların şerrinden koruyucu ol. Senin övgün yücedir. Koruduğun ve senin himâyendeki kişi güçlü ve Senin şanın yücedir. Senden başka ilâh yoktur."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

بَابُ دُعَاءِ الاسْتِخَارَةِ

İstihâre Duası

تَقَدَّمَتْ لَهُ طُرُقٌ فِي أَوَاخِرِ الصَّلَاةِ

Namaz kitabının sonlarında konuyla ilgili rivayet kanalları geçmiştir.

١٧٤٤٨ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ ، قَالَ : نا الْعَبَّاسُ بْنُ الْهَيْثَمِ ، قَالَ : نا صَالِحُ بْنُ مُوسَى ، قَالَ : نا الأَعْمَشُ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَلْقَمَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَلِّمُنَا الاسْتِخَارَةَ : " اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ بِعِلْمِكَ ، وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ ، وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ وَرَحْمَتِكَ ، فَإِنَّهُمَا بِيَدِكَ لا يَمْلِكُهُمَا أَحَدٌ سِوَاكَ ، فَإِنَّكَ تَعْلَمُ وَلا أَعْلَمُ ، وَتَقْدِرُ وَلا أَقْدِرُ ، وَأَنْتَ عَلامُ الْغُيُوبِ ، اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا الأَمْرُ لِلأَمْرِ الَّذِي تُرِيدُهُ خَيْرًا لِي فِي دِينِي ،

[1] Mükerrer hadis: 17136.

وَفِي دُنْيَايَ ، أَحْسَبُهُ قَالَ : وَعَاقِبَةِ أَمْرِي ، فَوَفِّقْهُ وَسَهِّلْهُ ، وَإِنْ كَانَ غَيْرُ ذَلِكَ خَيْرًا فَوَفِّقْنِي لِلْخَيْرِ ، أَحْسَبُهُ قَالَ : حَيْثُ كَانَ.

رواه البزار بأسانيد والطبراني في الثلاثة وأكثر أسانيد البزار حسنة .

17448- Abdullah b. Mes'ûd bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), istihare için şöyle dua etmemizi söylerdi: *"Allahım! İlminle, bana hakkımda hayır olanı bildirmeni isterim. Kudretinden bana güç vermeni dilerim. Senin fazlından ve Kereminden isterim. Çünkü bu ikisi Senin kudret elindedir ve Senden başka kimse bunlara malik değildir. Sen bilensin, ben ise bilemem. Sen güçlüsün, ben ise güçsüzüm. Sen gaybın bütün sırlarını bilensin. Allahım! Bu iş; benim dinim, dünyam ve sonum açısından hayırlıysa, bunu bana nasib et ve kolaylaştır. Eğer bu işimin olmaması daha hayırlıysa, nerede olursa olsun beni hayra yönelt."*

★Bezzâr değişik isnâdlarla rivayet etti.[1]

بَابُ مَا يَقُوْلُ عِنْدَ التَّعْوِيْذِ

İstiâzede (Sığındırmada) Söylenecekler

تَقَدَّمَ فِيْ الْأَذْكَارِ بَابُ الاسْتِعَاذَةِ

Zikirler kitabının sığındırma bölümünde geçmişti.

١٧٤٤٩ – وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الصَّبَّاحِ الْعَطَّارُ ، قَالَ : نا الْحَجَّاجُ بْنُ نُصَيْرٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ ذَكْوَانَ ، عَنْ مَنْصُورٍ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَلْقَمَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ قَاعِدًا فِي أُنَاسٍ ، فَمَرَّ بِهِ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ ، فَقَالَ : " هَاتُوا ابْنَيَّ حَتَّى أُعَوِّذْهُمَا بِمَا عَوَّذَ بِهِ إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ ، أُعِيذُكُمَا بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ ، وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لامَّةٍ.

رواه البزار ورجاله وثقوا

17449- Abdullah b. Mes'ûd bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) halktan bazılarıyla otururken, Hz. Hasan ile Hüseyn uğradılar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bana çocuklarımı verin, onlar için, İbrâhîm'in; (oğulları) İsmâîl ve İshâk için yaptığı sığındırmayı yapayım: «Sizi*

---

[1] Bezzâr (3181, 3182, 3183, 3184) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (10012, 10052) *ve M. es-Sağîr*'de (524) buna benzer bir rivayette bulundu. İbn Hibbân'ın *Sahîh*'inde (886) bunu destekleyen rivayetler vardır.

Allah'ın mükemmel kelimeleri ile her şeytandan, zehirli hayvandan ve kem gözden Allah'a sığındırırım»".

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.[1]

١٧٤٥٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدَةَ ، قَالَ : ثنا نُعَيْمُ بْنُ مُوَرِّعٍ الْعَنْبَرِيُّ ، قَالَ : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ الْمَخْزُومِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " عَوْذَةٌ كَانَ إِبْرَاهِيمُ يُعَوِّذُ بِهَا إِسْحَاقَ وَإِسْمَاعِيلَ عَلَيْهِمَا السَّلامُ ، وَأَنَا أُعَوِّذُ بِهَا الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ ، سَمِعَ اللَّهُ دَاعِيًا لِمَنْ دَعَا مَا وَرَاءَ اللَّهِ مَرْمًى لِمَنْ رَمَى.

قلت : هكذا وجدته رواه البزار وفيه نعيم بن مورع وهو ضعيف

17450- Abdurrahmân b. Avf, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Hz. İbrâhîm, (oğulları) İshâk ve İsmâîl'i (bu) istiâzelerle Allah'a sığındırıyordu. Ben de Hasan ve Hüseyn'i o istiâzelerle Allah'a sığındırıyorum. Allah, dua edenin duasını duyar. Atan için Allah'ın ardında hedef yoktur (Allah'tan başka dua edilecek kimse yoktur.)"*

Derim ki: Bu hadisi böyle buldum.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Nu'aym b. Muvarri' zayıftır.[2]

١٧٤٥١ - رَوَاهُ الْبَزَّارُ : ثَنَا عَمْرٌو ، ثَنَا جَابِرُ بْنُ إِسْحَاقَ ، ثَنَا أَبُو مَعْشَرٍ ، عَنْ سَعِيدٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ : " اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الصَّمَمِ وَالْبَكَمِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْغَمِّ يَعْنِي الْغَرَقِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ ".

رواه البزار وإسناده حسن

17451- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derdi: *"Allahım! Sağırlıktan, dilsizlikten Sana sığınırım. Günah işlemekten ve borca batmaktan, suda boğulmaktan ve dertten Sana sığınırım."*

★Bezzâr rivayet etti. Senedi hasendir.[3]

---

[1] Bezzâr (3202) rivayet etti ve şöyle dedi: "Muhammed b. Zekvân bunda hata etmiştir. Hadisi Mansûr'dan böyle rivayet etmiştir. (yani nihayet İbn Mes'ûd'dan) Doğrusu ise Mansûr'un, Minhâl b. Amr'dan, o da Saîd b. Cübeyr kanalıyla İbn Abbâs'tan rivayet ettiğidir.

[2] Bezzâr (3203) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Abdurrahman b. Avf'tan, sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz."

[3] Bezzâr (3204) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin bu haliyle Ebû Hureyre'den naklini sadece bu isnâdla biliyoruz."

١٧٤٥٢ - حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا أَبُو يَحْيَى التَّيْمِيُّ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا أَبُو سِنَانٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي الْهُذَيْلِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ ، وَالْهَرَمِ ، وَالْجُبْنِ ، وَالْبُخْلِ.

رواه البزار وفيه أبو يحيى التيمي وهو ضعيف

17452- Abdullah b. Amr der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derdi: *"Allahım! Acizlikten ve tembellikten, ihtiyarlıktan, korkaklıktan ve cimrilikten Sana sığınırım."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Ebû Yahyâ et-Teymî zayıftır.[1]

١٧٤٥٣ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ، ثنا أَبُو أُسَامَةَ، ثنا مِسْعَرٌ، عَنْ زِيَادِ بْنِ عِلاقَةَ، عَنْ عَمِّهِ قُطْبَةَ، أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَعَوَّذُ مِنَ الأَسْوَاءِ، وَالأَهْوَاءِ.

قلت: روى الترمذي منه التَّعَوُّذُ مِنَ الأَهْوَاءِ.

رواه البزار ورجاله ثقات

17453- Kutbe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) (her türlü) kötülüklerden ve kötü arzulara uymaktan Allah'a sığındığını duyduğunu söyler.

Tirmizî, bunun sadece kötü arzulardan Allah'a sığınma kısmını nakletmiştir.

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[2]

١٧٤٥٣ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْبَغْدَادِيُّ، ثنا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَرَّاقُ، ثنا رِشْدِينُ بْنُ كُرَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ: " اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ، مِنْ هَمْزِهِ، وَنَفْخِهِ، أَحْسَبُهُ قَالَ: وَنَفْثِهِ، وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، فَقِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ! مَا هَذَا الَّذِي تَعَوَّذُ مِنْهُ، قَالَ: أَمَّا هَمْزُهُ فَالَّذِي يُوَسْوِسُهُ، وَأَمَّا نَفْثُهُ فَالشِّعْرُ، وَأَمَّا نَفْخُهُ فَمَا يُلْقِي مِنَ الشُّبْهَةِ، يَعْنِي فِي الصَّلاةِ، لِيَقْطَعَ عَلَيْهِ صَلاتَهُ، أَوْ عَلَى الإِنْسَانِ صَلاتِهِ، وَأَمَّا عَذَابُ الْقَبْرِ فَكَانَ أَكْثَرُ عَذَابِ الْقَبْرِ فِي الْبَوْلِ.

رواه البزار وفيه رشدين بن كريب وهو ضعيف.

---

[1] Bezzâr (3207) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3209) rivayet etti ve hadisi Sadece Kutbe'nin bu isnâdla rivayet ettiğini biliyoruz.

17454- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derdi: *"Allahım! Şeytandan, onun kırbaçlamasından, şişirmesinden* -sanırım ilaveten kötü ilham vermesinden dedi- *bir de kabir azabından sana sığınırım."* Dediler ki: "Ey Allah'ın Resûlü! Bu sığındığın şeyler nedir?" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kırbaçlama; verdiği vesvesedir, kötü ilham; şiirdir, şişirmesi; (namazda) namazını bozması için aklına getirdiği şüphelerdir."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kabir azabıyla ilgili şöyle buyururdu: *"Kabir azabının çoğu idrardan kaynaklanır."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Rişdeyn b. Kureyb zayıftır.

Bu hadis, Zikirler kitabının istiâze bölümünde geçmişti. Burada verilmesi uygun olduğu için burada da zikrettik.[1]

[1] Bezzâr (3210) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis başka kanalla da rivayet edilmiştir. Fakat buradakinde başka hadislerde olmayan açıklamalar olduğu için bunu zikrettik."

(كِتَابُ التَّوْبَةِ)

TÖVBE KİTABI

بَابٌ مِمَّا يُخَافُ مِنْ الذُّنُوب

Günahlardan Korkmak

١٧٤٥٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ عَدِيٍّ أَخْبَرَنَا بَقِيَّةُ عَنْ بَحِيرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنِ الْمُتَوَكِّلِ أَوْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَنْ لَقِيَ اللَّهَ لاَ يُشْرِكُ بِهِ شَيْئاً وَأَدَّى زَكَاةَ مَالِهِ طَيِّباً بِهَا نَفْسُهُ مُحْتَسِباً وَسَمِعَ وَأَطَاعَ فَلَهُ الْجَنَّةُ أَوْ دَخَلَ الْجَنَّةَ وَخَمْسٌ لَيْسَ لَهُنَّ كَفَّارَةٌ الشِّرْكُ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَقَتْلُ النَّفْسِ بِغَيْرِ حَقٍّ أَوْ بَهْتُ مُؤْمِنٍ أَوِ الْفِرَارُ يَوْمَ الزَّحْفِ أَوْ يَمِينٌ صَابِرَةٌ يَقْتَطِعُ بِهَا مَالاً بِغَيْرِ حَقٍّ.

رواه أحمد وفيه بقية وهو ضعيف

17455- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, Allah'a şirk koşmadan kavuşursa, malının zekâtını gönül rızasıyla, sevabını da Allah'tan umarak verir, işitip itaat ederse, ona Cennet vardır* veya *Cennete girer. Şu beş şeyin kefareti yoktur: Allah'a ortak koşmak, haksız yere birini öldürmek, bir mümine iftira atmak, savaş meydanından kaçmak veya haksız kazanç sağlamak için yalan yere yemin etmek."*

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Bakiyye zayıftır.

١٧٤٥٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ هِشَامٍ الرَّقِّيُّ ، بِنَصِيبِينَ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُصَفًّى ، حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ ، عَنْ شُعْبَةَ ، عَنْ مُجَالِدٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ شُرَيْحٍ الْقَاضِي ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِعَائِشَةَ: " يَا عَائِشَةُ ، ﴿إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا﴾ هُمْ أَصْحَابُ الْبِدَعِ وَأَصْحَابُ الأَهْوَاءِ وَلَيْسَ لَهُمْ تَوْبَةٌ ، أَنَا مِنْهُمْ بَرِيءٌ ، وَهُمْ مِنِّي بِرَاءٌ .

رواه الطبراني في الصغير وفيه بقية وهو ضعيف

17456- Ömer b. el-Hattâb, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Âişe'ye hitaben şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ey Âişe!* **"Dinlerini parça parça edip gruplara ayrılanlar var ya, senin onlarla hiçbir ilişkin yoktur."** (En'am

Sur. 159) *âyetinde bahsedilenler, bid'at ehli ve kötü tutkularına uyanlardır. Bunların tövbesi yoktur. Ben onlardan uzağım, onlar da benden uzaktır."*

★Taberânî *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Bakiyye zayıftır.[1]

١٧٤٥٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْفَرْغَانِيُّ ، قَالَ : نا هَارُونُ بْنُ مُوسَى الْفَرْوِيُّ ، قَالَ : نا أَبُو ضَمْرَةَ أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ ، عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللَّهَ حَجَبَ التَّوْبَةَ عَنْ صَاحِبِ كُلِّ بِدْعَةٍ.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح غير هارون بن موسى الفروي وهو ثقة

17457- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah, her bid'at sahibinin tövbesini engelledi (kabul etmez)"*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Hârûn b. Mûsâ el-Fervî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[2]

١٧٤٥٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ ، ثَنَا يَزِيدُ بْنُ مَوْهَبٍ الرَّمْلِيُّ ، ثَنَا ابْنُ وَهْبٍ ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ شُعَيْبٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " هَلَكَ الْمُقَذِّرُونَ.

قلت : ذكر صاحب النهاية أنهم الذين يأتون القاذورات من الذنوب رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبد الله بن سعيد المقبري وهو ضعيف

17458- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu: *"Mukazzirûn helak oldu."*

Nihâye'nin sahibi (İbnu'l-Esîr), mukazzirûn'un mânâsının, günahın çirkin olanlarını yapanlar olduğunu söyledi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Saîd el-Makburî zayıftır.[3]

---

[1] Taberânî *M. es-Sağîr'*inde (560) rivayet etti. Ravilerden Mucâlid b. Saîd zayıftır.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (4360) rivayet etti. *S. es-Sahîha'*ya (1620) bakınız.

[3] Suyûtî, *ed-Dürrü'l-Mensûr*'da irad ediyor: *Hilye*'de Vekî der ki: "Mukazzirûn; çorbalarına sinek düştüğü zaman onu döken kişilerdir."

بَابٌ فِيمَا يُحْتَقَرُ مِنَ الذُّنُوبِ

Günahları Küçümseyenler

١٧٤٥٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ حَدَّثَنَا عِمْرَانُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عَبْدِ رَبِّهِ عَنْ أَبِي عِيَاضٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " إِيَّاكُمْ وَمُحَقَّرَاتِ الذُّنُوبِ فَإِنَّهُنَّ يَجْتَمِعْنَ عَلَى الرَّجُلِ حَتَّى يُهْلِكْنَهُ " . وَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَرَبَ لَهُنَّ مَثَلاً كَمَثَلِ قَوْمٍ نَزَلُوا أَرْضَ فَلاَةٍ فَحَضَرَ صَنِيعُ الْقَوْمِ فَجَعَلَ الرَّجُلُ يَنْطَلِقُ فَيَجِيءُ بِالْعُودِ وَالرَّجُلُ يَجِيءُ بِالْعُودِ حَتَّى جَمَعُوا سَوَاداً فَأَجَّجُوا نَاراً وَأَنْضَجُوا مَا قَذَفُوا فِيهَا.

رواه أحمد والطبراني في الأوسط ورجالهما رجال الصحيح غير عمران بن داور القطان وقد وثق

17459- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Küçük gördüğünüz günahlardan sakınınız. Çünkü onlar, insanda birikip toplanır ve (sonuçta) kendisini helak ederler."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ashaba şu misali verdi: *"Bir topluluk, boş bir araziye indiler ve onların aşçısı yemek hazırlamaya başladı. Topluluktan herkes birer çubuk getirerek bir yığın odun toplayıp yaktılar ve yemeklerini pişirdiler."*

★Ahmed ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet ettiler, ikisinin de İmrân b. Dâver el-Kattân dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilir bulunmuştur.[1]

١٧٤٦٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ دِينَارٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ الْهَجَرِيِّ، عَنْ أَبِي الأَحْوَصِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ يَئِسَ أَنْ تُعْبَدَ الأَصْنَامُ فِي أَرْضِ الْعَرَبِ ، وَلَكِنَّهُ سَيَرْضَى مِنْكُمْ بِدُونِ ذَلِكَ بِالْمُحَقَّرَاتِ ، وَهِيَ : الْمُوبِقَاتُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، اتَّقُوا الْمَظَالِمَ مَا اسْتَطَعْتُمْ ، فَإِنَّ الْعَبْدَ يَجِيءُ بِالْحَسَنَاتِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَرَى أَنَّهُ سَتُنْجِيهِ ، فَمَا زَالَ عَبْدٌ يَقُومُ ، فَيَقُولُ : يَا رَبِّ ظَلَمَنِي عَبْدُكَ مَظْلَمَةً ، فَيَقُولُ : امْحُوا مِنْ حَسَنَاتِهِ ، مَا يَزَالُ كَذَلِكَ ، حَتَّى مَا يَبْقَى لَهُ حَسَنَةٌ مِنَ الذُّنُوبِ ، وَإِنَّ مِثْلَ ذَلِكَ كَسَفْرٍ نَزَلُوا بِفَلاةٍ مِنَ الأَرْضِ ، لَيْسَ مَعَهُمْ حَطَبٌ ، فَتَفَرَّقَ الْقَوْمُ لِيَحْتَطِبُوا ، فَلَمْ يَلْبَثُوا أَنْ حَطَبُوا ، فَأَعْظَمُوا النَّارَ ، وَطَبَخُوا مَا أَرَادُوا ، وَكَذَلِكَ الذُّنُوبُ.

رواه أبو يعلى وفيه إبراهيم بن مسلم الهجري وهو ضعيف

[1] Ahmed (3818) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10500) rivayet etti. Ravilerden Abdurabbih b. Ebî Yezîd meçhûldür ve *Sahîh*'in ravilerinden değildir.

17460- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Bugün şeytan Arap topraklarında putlara tapılmasından ümidini kesmiştir. Fakat siz bunun dışında ufak tefek işlerinizde ona uyarsanız, bu da onu memnun edecektir. Bunlar, kıyamet günü kişiyi helak eden şeylerdir. Gücünüz yettiği kadar zulümden sakınınız. Kıyamet günü, kul sevaplarıyla gelir ve bunların kendisini kurtaracağını zanneder. (Kendisine zulmettiği) bir kul kalkıp: «Bu kulun bana zulmetti» der. Allah: «Bu zulmüne karşılık sevaplarından siliniz» buyurur. Bu durum, hiçbir sevabı kalmayıncaya kadar devam eder. Bu hal, şuna benzer: Yanında odun olmayan bir topluluğun, boş bir arazi de konaklayıp, herkesin dağılarak odun toplayıp büyük bir ateş yakarak istediklerini pişirmeye benzer. Günahlar da öyle (birer birer toplanıp çoğalır.)"*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden İbrâhîm b. Müslim el-Hecerî zayıftır.

١٧٤٦١ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن إِبْرَاهِيمَ، أَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، أنا مَعْمَرٌ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ " إِنَّ مَثَلَ الْمُحَقَّرَاتِ مِنَ الذُّنُوبِ كَمَثَلِ قَوْمٍ سَفْرٌ نَزَلُوا بِأَرْضٍ قَفْرٍ، مَعَهُمْ طَعَامٌ لا يُصْلِحُهُمْ إِلا النَّارُ، فَتَفَرَّقُوا فَجَعَلَ هَذَا يَأْتِي بِالرَّوْثَةِ، وَيَجِيءُ هَذَا بِالْعَظْمِ، وَيَجِيءُ هَذَا بِالْعُودِ حَتَّى جَمَعُوا مِنْ ذَلِكَ مَا أَصْلَحُوا بِهِ طَعَامَهُمْ، فَكَذَلِكَ صَاحِبُ الْمُحَقَّرَاتِ يَكْذِبُ الْكَذِبَةَ، وَيُذْنِبُ الذَّنْبَ وَيَجْمَعُ مِنْ ذَلِكَ مَا لَعَلَّهُ أَنْ يَكُبَّهُ اللَّهُ عَلَى وَجْهِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ.

رواه الطبراني موقوفا بإسنادين ورجال أحدهما رجال الصحيح

17461- İbn Mes'ûd der ki: "Küçük günahlar şuna benzer: Yolculuk yapan bir topluluk, boş bir arazide konakladılar. Bunların pişirilmeden yenmeyecek yemekleri olduğundan dağılıp, biri bir tezek, diğeri bir kemik, bir başkası odun getirip ateş yakarak yemeklerini pişirdiler. Küçük günah sahipleri de böyledir. Bir yalan söyler, bir günah işler, bunlar toplanır (ve çoğalır) belki de bunlar sebebiyle Allah, onu yüzüstü Cehennem ateşine atar."

★Taberânî sahabi sözü olarak iki isnâdla rivayet etti. Birinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٤٦٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَمْرٍو الْخَلالُ الْمَكِّيُّ، حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بن حُمَيْدٍ ح، وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْعَبَّاسِ الأَخْرَمُ الأَصْبَهَانِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بن عَبْدِ الْحَكِيمِ الْوَرَّاقُ، قَالا: حَدَّثَنَا أَنَسُ بن عِيَاضٍ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بن سَعْدٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " إِيَّاكُمْ وَمُحَقَّرَاتِ الذُّنُوبِ، فَإِنَّمَا مَثَلُ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde bir isnâdla (8796) rivayet etti.

مُحَقَّرَاتِ الذُّنُوبِ كَمَثَلِ قَوْمٍ نَزَلُوا بَطْنَ وَادٍ، فَجَاءَ ذَا بِعُودٍ، وَجَاءَ ذَا بِعُودٍ، حَتَّى حَمَلُوا مَا أَنْضَجُوا بِهِ خُبْزَهُمْ، وَإِنَّ مُحَقَّرَاتِ الذُّنُوبِ مَتَى يُؤْخَذْ بِهَا صَاحِبُهَا تُهْلِكْهُ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح ورواه الطبراني في الثلاثة من طريقين ورجال إحداهما رجال الصحيح غير عبد الوهاب بن عبد الحكم وهو ثقة

17462- Sehl b. Sa'd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Küçük günahlardan sakınınız. Küçük günah sahipleri şuna benzer: Bir topluluk, bir vadiye indiler ve her biri birer odun getirerek ateş yakıp ekmeklerini pişirdiler. Küçük günahlar da öyledir. Bunlarla (topluca) muahaze edildiği (sorguya çekildiği) zaman bu günahlar kişiyi helake götürür."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Taberânî, *M. es-Sağîr, el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında iki kanalla rivayet etti. Birinin güvenilir bir ravi olan Abdulvehhâb b. Abdilhakem dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٤٦٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن نَاجِيَةَ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن سَعْدٍ الْعَوْفِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبِي ، حَدَّثَنَا عَمِّي الْحُسَيْنُ ، عَنْ يُونُسَ بن نُفَيْعٍ ، عَنْ سَعْدِ بن جُنَادَةَ ، قَالَ : لَمَّا فَرَغَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ حُنَيْنٍ ، نَزَلْنَا قَفْرًا مِنَ الأَرْضِ ، لَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : اجْمَعُوا ، مَنْ وَجَدَ عُودًا فَلْيَأْتِ بِهِ ، وَمَنْ وَجَدَ عَظْمًا أَوْ شَيْئًا فَلْيَأْتِ بِهِ قَالَ : فَمَا كَانَ إِلا سَاعَةً حَتَّى جَعَلْنَاهُ رُكَامًا ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَتَرَوْنَ هَذَا ، فَكَذَلِكَ تَجْتَمِعُ الذُّنُوبُ عَلَى الرَّجُلِ مِنْكُمْ كَمَا جَمَعْتُمْ هَذَا ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَجُلٌ ، فَلا يُذْنِبْ صَغِيرَةً وَلا كَبِيرَةً ، فَإِنَّهَا مُحْصَاةٌ عَلَيْهِ.

رواه الطبراني وفيه نفيع أبو داود وهو ضعيف

17463- Sa'd b. Cünâde anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Huneyn'den dönerken, hiçbir şeyin olmadığı ıssız bir yerde konakladık. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"(Odun) toplayınız, kim ne bulursa getirsin. Kim kemik parçası veya başka bir şey bulursa da getirsin"* buyurdu. Fazla süre geçmeden bir yığın odun topladık. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bunu görüyor musunuz? Kişide günahlar bunu topladığınız gibi birikir. Kişi Allah'tan korksun ve ne büyük ne de küçük günah işlemesin. Çünkü bu günahlar, kendisi için saklanır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Nufey' Ebû Dâvûd zayıftır.[2]

---

[1] Ahmed (5/331) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (5872) ile *M. es-Sağîr*'inde (904) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (5485) rivayet etti. Ravilerden Yûnus b. Nukay' (Nufey' değil) ve Hüseyn b. el-Hasan zayıftır. Muhammed b. Sa'd hakkında ise ihtilaf vardır.

١٧٤٦٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا عَبَّادٌ يَعْنِي ابْنَ رَاشِدٍ عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدٍ عَنْ أَبِي نَضْرَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ إِنَّكُمْ لَتَعْمَلُونَ أَعْمَالاً هِيَ أَدَقُّ فِي أَعْيُنِكُمْ مِنَ الشَّعْرِ كُنَّا نَعُدُّهَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْمُوبِقَاتِ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

17464- Ebû Saîd el-Hudrî der ki: "Siz gözünüzde, kıldan daha önemsiz olarak gördüğünüz öyle işler yapıyorsunuz ki bizler, bunu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında kişiyi helak eden günahlardan sayardık."

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٤٦٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ حَدَّثَنَا أَبُو قَتَادَةَ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ قُرْصٍ أَوْ قُرْطٍ قَالَ إِنَّكُمْ لَتَعْمَلُونَ الْيَوْمَ أَعْمَالاً هِيَ أَدَقُّ فِي أَعْيُنِكُمْ مِنَ الشَّعَرِ كُنَّا نَعُدُّهَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْمُوبِقَاتِ. فَقُلْتُ لأَبِي قَتَادَةَ فَكَيْفَ لَوْ أَدْرَكَ زَمَانَنَا هَذَا فَقَالَ أَبُو قَتَادَةَ لَكَانَ لِذَلِكَ أَقْوَلَ.

رواه أحمد وقال : عبادة والطبراني وقال : عباد والله أعلم . وبعض أسانيد أحمد والطبراني رجاله رجال الصحيح

17465- Ubâde b. Kurz bildiriyor: "Sizler gözünüzde kıldan daha önemsiz olarak gördüğünüz öyle işler yapıyorsunuz ki biz, bunları Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında kişiyi helak eden günahlardan sayardık."

★Ahmed rivayet etti ve sözü söyleyen kişiyi Ubâde olarak adlandırdı. Taberânî ise Abbâd olarak verdi. Ahmed ve Taberânî'nin bazı senetlerinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٤٦٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا أَبُو الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " عُذِّبَتِ امْرَأَةٌ فِي هِرٍّ أَوْ هِرَّةٍ رَبَطَتْهُ حَتَّى مَاتَ وَلَمْ تُرْسِلْهُ فَيَأْكُلَ مِنْ خَشَاشِ الأَرْضِ فَوَجَبَتْ لَهَا النَّارُ بِذَلِكَ.

رواه أحمد وفيه ابن لهيعة وهو حسن الحديث وفيه ضعف وبقية رجاله رجال الصحيح

[1] Ahmed, Ebû Saîd (3/3) ve Enes'ten (3/157, 285) rivayet etti.

[2] Ahmed (3/470, 5/79) ve İbnu'l-Mübârek *Zühd*'de (181) rivayet etti.

17466- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bir kadın, bir kedi sebebiyle azaba uğratıldı. Bu kadın, o kediyi bağlamıştı. Kedinin toprağın haşeratından yemesine de izin verip onu bırakmadı, nihayet kedi böylece öldü. Bu sebeple cehennem o kadına vacib oldu."*

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa'nın hadisleri hasendir; ama kendisinde zayıflık vardır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٤٦٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ - يَعْنِي الطَّيَالِسِيَّ - حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ الْخَزَّازُ عَنْ سَيَّارٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ كُنَّا عِنْدَ عَائِشَةَ فَدَخَلَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَقَالَتْ أَنْتَ الَّذِي تُحَدِّثُ أَنَّ امْرَأَةً عُذِّبَتْ فِي هِرَّةٍ أَنَّهَا رَبَطَتْهَا فَلَمْ تُطْعِمْهَا وَلَمْ تَسْقِهَا " . فَقَالَ سَمِعْتُهُ مِنْهُ يَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عَبْدُ اللهِ كَذَا قَالَ أَبِي فَقَالَتْ هَلْ تَدْرِي مَا كَانَتِ الْمَرْأَةُ إِنَّ الْمَرْأَةَ مَعَ مَا فَعَلَتْ كَانَتْ كَافِرَةً وَإِنَّ الْمُؤْمِنَ أَكْرَمُ عَلَى اللهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ أَنْ يُعَذِّبَهُ فِي هِرَّةٍ فَإِذَا حَدَّثْتَ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَانْظُرْ كَيْفَ تُحَدِّثُ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

17467- Alkame bildiriyor: Biz, Âişe'nin yanındayken, Ebû Hureyre girdi. Âişe: "Bir kadının bir kediyi bağlayıp ona su ve yiyecek vermeyerek azab ettiğini bildiren sen misin?" deyince, Ebû Hureyre: "Bunu Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duydum" dedi. Âişe: "O kadının nasıl biri olduğunu biliyor musun? Kadın kediye yaptığı işkencenin yanında bir de kâfirdi. Mümin, bir kedi yüzünden azab edilmeyecek kadar, Allah katında mükerremdir. Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bir şey nakledeceğin zaman, nasıl naklettiğine dikkat et" dedi.

Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٤٦٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هَيْثَمُ بْنُ خَارِجَةَ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو الرَّبِيعِ سُلَيْمَانُ بْنُ عُتْبَةَ السُّلَمِيُّ عَنْ يُونُسَ بْنِ مَيْسَرَةَ بْنِ حَلْبَسٍ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ غُفِرَ لَكُمْ مَا تَأْتُونَ إِلَى الْبَهَائِمِ لَغُفِرَ لَكُمْ كَثِيراً.

رواه أحمد مرفوعا كما تراه ورواه ابنه عبد الله موقوفا وإسناده جيد

---

[1] Ahmed (3/335) rivayet etti. Ravilerden Ebu'z-Zübeyr müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder.

[2] Ahmed (2/ 519) ve *Aynu'l-isabe fi's-tidraki Aişe ale's-sahabe* isimli kitapt geçtiği üzere Kâsım b. Sâbit es-Serakustî, *Ğarîbu'l-Hadis*'inde (44) rivayet etti.

17468- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Eğer (sadece) hayvanlara yaptığınız eziyetler affedilseydi, birçok günahınız affedilmiş olurdu."*

★Ahmed, merfu olarak; oğlu Abdullah ise mevkuf olarak rivayet ettiler. Senedi ceyyiddir.

بَابُ فِيمَنْ يَصِرُ عَلَى الذَّنْبِ

Günahta Israr Etmek

١٧٤٦٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا حَرِيزٌ حَدَّثَنَا حَبَّانُ الشَّرْعَبِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِي عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ ارْحَمُوا تُرْحَمُوا وَاغْفِرُوا يَغْفِرِ اللَّهُ لَكُمْ وَيْلٌ لأَقْمَاعِ الْقَوْلِ وَيْلٌ لِلْمُصِرِّينَ الَّذِينَ يُصِرُّونَ عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير حبان بن يزيد الشرعي ووثقه ابن حبان ورواه الطبراني كذلك

17469- Abdullah b. Amr b. el-Âs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), minberdeyken şöyle buyurduğunu nakleder: *"Merhamet ediniz ki; merhamet olunasınız. Affediniz ki, siz de affedilesiniz. Sözden anlamayan kişilere yazıklar olsun. Bildikleri halde yaptıkları günahlarda ısrar edenlere yazıklar olsun."*

★Ahmed rivayet etti. Hibbân b. Yezîd eş-Şer'abî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. İbn Hibbân, onun güvenilir olduğunu söylemiştir. Taberânî de aynı şekilde rivayet etti [1]

بَابُ فِيمَنْ عُوقِبَ بِذَنْبِهِ فِي الدُّنْيَا

Günahının Cezası Dünyada Verilenler

١٧٤٧٠ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ يُونُسَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ َنَّ رَجُلاً لَقِيَ امْرَأَةً كَانَتْ بَغِيًّا فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَجَعَلَ يُلاَعِبُهَا حَتَّى بَسَطَ يَدَهُ إِلَيْهَا فَقَالَتِ الْمَرْأَةُ ه فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ ذَهَبَ بِالشِّرْكِ وَقَالَ عَفَّانُ مَرَّةً َهَبَ بِالْجَاهِلِيَّةِ وَجَاءَنَا بِالإِسْلاَمِ.فَوَلَّى الرَّجُلُ فَأَصَابَ وَجْهَهُ الْحَائِطُ فَشَجَّهُ ثُمَّ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ أَنْتَ عَبْدٌ أَرَادَ اللَّهُ بِكَ خَيْراً إِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِعَبْدٍ خَيْراً عَجَّلَ لَهُ عُقُوبَةَ ذَنْبِهِ وَإِذَا أَرَادَ بِعَبْدٍ شَرًّا أَمْسَكَ عَلَيْهِ بِذَنْبِهِ حَتَّى يُوَافِيَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُ عَيْرٌ.

---

[1] Ahmed (2/165, 219) rivayet etti. Şer'abî, Harîz b. Osmân'ın hocalarındandır. Ebû Dâvûd, Harîz'in hocalarının hepsinin güvenilir olduğunu söylemiştir.

رواه أحمد والطبراني إلا أنه قال : بينما نحن مع رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وهو يبايع تحت الشجرة وإني لرافع أغصانها عن رأسه إذ جاء رجل يسيل وجهه دما فقال له : يا رسول الله هلكت وقال : " وما أهلكك ؟ " . قال : إني خرجت من منزلي فإذا أنا امرأة فأتبعتها بصري فأصاب وجهي الجدار فأصابني ما ترى والباقي بنحوه ورجال أحمد رجال الصحيح وكذلك أحد إسنادي الطبراني

17470- Abdullah b. Muğaffel anlatıyor: Bir adam, Cahiliye döneminde zincı bir kadınla karşılaştı ve onunla eğlenmeye başladı. Hatta elini uzatıp ona sarkıntılık etti. Kadın: "Dur! Allah, pislikleriyle birlikte şirki ortadan kaldırmış, onun yerine İslâmiyet'i getirmiştir" dedi. Adam oradan hızla uzaklaştı ve kaçarken yüzünü duvara çarparak yaraladı. Sonra Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına giderek durumu ona bildirdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen, Allah'ın hakkında hayır dilediği birisin. Allah, bir kul hakkında hayır dilerse, onun günahının cezasını dünyada verir. Bir kul hakkında hayır dilemezse, kıyamet günü cezasını vermek üzere günahını dağ gibi birikmiş olarak saklar"* buyurdu.

★Ahmed ve şu ifadelerle Taberânî rivayet etti: Biz, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber ağacın altında biat ederken ve ben ağacın dallarını, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) değmesin diye kaldırmışken, yüzünden kan akan bir adam gelerek: "Ya Resûlallah! Ben helak oldum" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Seni ne helak etti?"* diye sorunca, adam: "Evimden çıkınca, bir kadınla karşılaştım ve ona bakmaya başladım. Bu sırada yüzümü duvara çarptım ve gördüğün duruma düştüm" cevabını verdi. Hadisin kalan kısmı yukarıdakine benzer şekildedir.

Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Taberânî'nin iki senedinin ravileri de, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٤٧١ – حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، وَجَعْفَرُ بن مُحَمَّدِ بن مَالِكٍ الْفَزَارِيُّ الْكُوفِيُّ، قالا: حَدَّثَنَا عَبَّادُ بن يَعْقُوبَ الأَسَدِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن مُحَمَّدِ بن عُبَيْدِ اللَّهِ الْعَرْزَمِيُّ، عَنْ شَيْبَانَ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسِيلُ وَجْهُهُ دَمًا، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي اتَّبَعْتُ امْرَأَةً، فَلَقِيَنِي رَجُلٌ فَصَنَعَ بِي مَا تَرَى، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا أَرَادَ بِعَبْدٍ خَيْرًا عَجَّلَ عُقُوبَةَ ذَنْبِهِ فِي الدُّنْيَا، وَإِذَا أَرَادَ بِعَبْدٍ شَرًّا أَمْسَكَ عَلَيْهِ بِذَنْبِهِ حَتَّى يُوافِيَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُ عِيرٌ.

رواه الطبراني وفيه عبد الرحمن بن محمد بن عبيد الله العرزمي وهو ضعيف

17471- İbn Abbâs şöyle nakleder: Yüzünden kanlar akan bir adam, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Ya Resûlallah! Bir kadına bakarken bir duvara çarptım ve gördüğün duruma düştüm" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah, bir kul hakkında hayır dilerse, onun*

[1] Ahmed (4/87) ve İbn Hibbân, *Sahîh*'inde (2911) rivayet etti.

günahının cezasını dünyada verir. Bir kul hakkında hayır dilemezse, kıyamet günü cezasını vermek üzere günahını dağ gibi birikmiş olarak saklar" buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdurrahmân b. Muhammed b. Ubeydullah el-Arzemî zayıftır.

١٧٤٧٢ - وعن عمار بن ياسر أن رجلا مرت به امرأة فأحدق بصره إليها فمر بجدار فمرس وجهه فأتى رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ووجهه يسيل دما فقال : يا رسول الله إني فعلت كذا وكذا فقال رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا عَجَّلَ بِهِ عُقُوبَةَ ذَنْبِهِ فِي الدُّنْيَا، وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ شَرًّا أَمْسَكَ عَلَيْهِ عُقُوبَةَ ذَنْبِهِ حَتَّى يُوَافِيَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُ عَيْرٌ "

رواه الطبراني وإسناده جيد

17472- Ammâr b. Yâsir bildiriyor: Bir adamın yanından, bir kadın geçerken, gözlerini ona dikerek yürüyünce, önüne çıkan bir duvara tosladı ve yüzünden akan kanla Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip: "Ya Resûlallah! Ben şöyle şöyle yaptım" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah, bir kul hakkında hayır dilerse, onun günahının cezasını dünyada verir. Bir kul hakkında hayır dilemezse, kıyamet günü cezasını vermek üzere günahını dağ gibi birikmiş olarak saklar"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Senedi ceyyiddir.

١٧٤٧٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ دَاوُدَ السُّكَّرِيُّ الْجُنْدِيسَابُورِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ خُلَيْدٍ الْحَنَفِيُّ ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنِ الْمِنْهَالِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : شَكَى نَبِيٌّ مِنَ الأَنْبِيَاءِ إِلَى رَبِّهِ . ، فَقَالَ : يَا رَبِّ ، يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ عَبِيدِكَ يُؤْمِنُ بِكَ ، وَيَعْمَلُ بِطَاعَتِكَ فَتَزْوِي عَنْهُ الدُّنْيَا ، وَتَعْرِضُ لَهُ الْبَلاءَ ، وَيَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ عَبِيدِكَ يَكْفُرُ بِكَ ، وَيَعْمَلُ بِمَعَاصِيكَ فَتَزْوِي عَنْهُ الْبَلاءَ ، وَتَعْرِضُ لَهُ الدُّنْيَا ، فَأَوْحَى اللَّهُ . إِلَيْهِ : " أَنَّ الْبَلاءَ وَالْعِبَادَ لِي ، وَأَنَّهُ لَيْسَ مِنْ شَيْءٍ إِلا يُسَبِّحُنِي ، وَيُهَلِّلُنِي ، وَيُكَبِّرُنِي ، وَأَمَّا عَبْدِي الْمُؤْمِنُ فَلَهُ سَيِّئَاتٌ فَأَزْوِي عَنْهُ الدُّنْيَا ، وَأَعْرِضُ لَهُ الْبَلاءَ حَتَّى يَأْتِيَنِي ، فَأَجْزِيهِ بِحَسَنَاتٍ ، وَأَمَّا عَبْدِيَ الْكَافِرُ فَلَهُ حَسَنَاتٌ فَأَزْوِي عَنْهُ الْبَلاءَ ، وَأَعْرِضُ لَهُ الدُّنْيَا حَتَّى يَأْتِيَنِي ، فَأَجْزِيهِ بِسَيِّئَاتِهِ.

رواه الطبراني وفيه محمد بن خليد الحنفي وهو ضعيف.

17473- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Peygamberlerden birisi, Allah'a şikâyette bulunarak: «Kullarından biri, Sana iman edip itaat ettiği halde dünyayı ondan uzaklaştırıyorsun ve belalara maruz bırakıyorsun. Başka bir kulun, Seni inkâr edip isyan ettiği halde dünyayı ona veriyorsun» dedi. Allah, o peygambere şöyle vahyetti: "Kullar ve ülkeler benimdir. Hiçbir şey yoktur ki; beni tesbih, tehlil ve tekbir etmesin. Mümin kulumun günahlarına karşılık dünyayı ondan uzaklaştırır, belalara düçâr ederim ki; bana geldiğinde sevaplarına karşılık onu mükâfatlandırayım. Kâfir kulumun ise sevapları vardır. Belayı ondan uzaklaştırır dünyayı ona veririm ki; bana günahlarıyla gelsin."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Hâlid el-Hanefî zayıftır.

بَابُ الْحُزْنِ كَفَّارَةٌ

Üzüntü Günahlara Kefârettir

١٧٤٧٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ زَائِدَةَ عَنْ لَيْثٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِذَا كَثُرَتْ ذُنُوبُ الْعَبْدِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ مَا يُكَفِّرُهَا مِنَ الْعَمَلِ ابْتَلاَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِالْحُزْنِ لِيُكَفِّرَهَا عَنْهُ . رواه أحمد والبزار وإسناده حسن

17474- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kulun günahları çoğaldığı ve onları silecek ameli olmadığı zaman, Allah, o kişinin günahlarına kefâret olması için başına bela verir."*

★Ahmed ve Bezzâr rivayet ettiler. Senedi hasendir.[1]

بَابٌ فِيمَنْ يَسْتُرُهُ اللّهُ تَعَالَى فَيَفْضَحُ نَفْسَهُ

Allah Örtüp Gizlediği Halde, Günahını Açıklayan Kişiler

١٧٤٧٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِمْرَانَ الأَصْبَهَانِيُّ ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْحُلْوَانِيُّ ، حَدَّثَنَا عَوْنُ بْنُ عُمَارَةَ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ الْمُثَنَّى بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ أَنَسٍ ، عَنْ ثُمَامَةَ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ أَنَسٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ أَبِي قَتَادَةَ الأَنْصَارِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " كُلُّ أُمَّتِي مُعَافًى إِلا الْمُجَاهِرِينَ ، قِيلَ : يَا رَسُولَ اللهِ ، وَمَنِ الْمُجَاهِرُونَ ؟ ، قَالَ : الَّذِي يَعْمَلُ الْعَمَلَ بِاللَّيْلِ فَيَسْتُرُهُ رَبُّهُ ، ثُمَّ يُصْبِحُ ، فَيَقُولُ : يَا فُلانُ عَمِلْتُ الْبَارِحَةَ كَذَا وَكَذَا ، فَيَكْشِفُ سِتْرَ اللَّهِ عَنْهُ.

---

[1] Ahmed (6/157) ve Bezzâr (3260) rivayet etti. Ravilerden Leys b. Ebî Süleym zayıftır.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه عون بن عمارة وهو ضعيف

17475- Ebû Katâde el-Ensârî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Açıklayanlar dışında, ümmetimin hepsi affedilecektir."* "Ya Resûlallah! Açıklayanlar kimdir?" diye sorulunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Gece işlediği günahı Allah örttüğü halde, sabahleyin kalkıp: «Ey falan! Dün şöyle yaptım» diyerek, Allah'ın örtmüş olduğu günahını açıklayanlardır."*

★Taberânî *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Avn b. Umâra zayıftır.[1]

١٧٤٧٦ - أَخْبَرَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ ، قَالَ : أَنْبَأَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ الْحَكَمِ بْنِ جَحْلٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا وَهُوَ عُمَرُ بْنُ سَعِيدٍ عُمَرُ الأَبَحُّ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ ، عَنِ الْحَكَمِ بْنِ جَحْلٍ ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ ، عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَا سَتَرَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ ذَنْبًا فِي الدُّنْيَا ، فَعَيَّرَهُ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

رواه البزار والطبراني وفيه عمر بن سعيد الأبح وهو ضعيف

17476- Ebû Mûsâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, dünyada günahını örttüğü kişinin kıyamet günü o günahını sevaba çevirir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ömer b. Saîd el-Ebah zayıftır.[2]

١٧٤٧٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ ، ثَنَا مَهْدِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ الرَّمْلِيُّ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ الْفِرْيَابِيُّ ، عَنْ عَبَّادِ بْنِ كَثِيرٍ ، عَنْ مَالِكِ بْنِ دِينَارٍ ، عَنْ عَلْقَمَةَ الْمُزَنِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا سَتَرَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ ذَنْبًا فِي الدُّنْيَا إِلا سَتَرَ عَلَيْهِ فِي الآخِرَةِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه من لم أعرفهم

17477- Alkame el-Muzenî, babasından, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah, dünyada günahını örttüğü kulun günahını âhirette de örter."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

---

1 Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (632) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis, Ebû Katâde'den, sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir."

2 Bezzâr (3257) rivayet etti ve şöyle dedi: "Hadisin bu lafızla, sadece Ebû Saîd'den rivayet edildiğini biliyoruz."

بَابُ مَنْ لَمْ يَتُبْ لَمْ يَتُبْ عَلَيْهِ وَمَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يُرْحَمُ وَمَنْ لَمْ يُغْفِرْ لَمْ يُغْفَرْ لَهُ

Tövbe Etmeyenin Günahları Bağışlanmaz. Merhamet Etmeyene Merhamet Edilmez. Affetmeyini, Allah da Affetmez

١٧٤٧٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَمْرٍو الْبَزَّارُ ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بن عَلِيِّ بن جَعْفَرٍ ، حَدَّثَنَا دَاوُدُ بن الرَّبِيعِ ، حَدَّثَنَا قَيْسُ بن الرَّبِيعِ ، عَنْ زِيَادِ بن عِلاقَةَ ، عَنْ جَرِيرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ لا يَرْحَمْ لا يُرْحَمْ ، وَمَنْ لا يَتُبْ لا يُتَبْ عَلَيْهِ.

قلت : في الصحيح طرف منه رواه الطبراني وأحمد باختصار : " من لم يتب لم يتب عليه " . ورجال أحمد رجال الصحيح

17478- Cerîr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Merhamet etmeyene merhamet edilmez, affetmeyen affedilmez ve tövbe etmeyenin günahları bağışlanmaz."*

Sahîh'te bir kısmı vardır.

★Taberânî ve Ahmed: *"Tevbe etmeyenin günahları bağışlanmaz"* kısmını rivayet etti. Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٤٧٩ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بن أَحْمَدَ , حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بن إِسْحَاقَ الْقَلُوسِيُّ , حَدَّثَنَا بَكْرُ بن يَحْيَى بن زَبَّانَ , حَدَّثَنَا مِنْدَلٌ , عَنْ يَزِيدَ بن أَبِي زِيَادٍ , عَنْ مُجَاهِدٍ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ , قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:مَنْ لا يَرْحَمُ لا يُرْحَمُ.

رواه الطبراني بإسنادين وأحدهما حسن ورواه البزار قلت : وقد تقدمت أحاديث صحيحة في الرحمة في البر والصلة

17479- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Merhamet etmeyene merhamet edilmez."*

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Senetlerden biri hasendir. Bezzâr rivayet etti.[2]

Daha önce Erdemli Davranışlar kitabındaki merhamet bölümünde sahih hadisler geçmişti.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (2476, 2477, 2478) ve Ahmed (4/365) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (13488) rivayet etti. Ravilerden Mendel b. Ali zayıftır. Bezzâr (1952) rivayet etti. Ravilerden Atiyyetu'l-Avfî ve Şerîk el-Kâdî zayıftır.

بَابُ اسْمَحْ يُسْمَحْ لَكَ

Affet ki, Affedilesin

١٧٤٨٠ - قَالَ عَبْدُ اللّهِ وَجَدْتُ فِي كِتَابِ أَبِي بِخَطِّ يَدِهِ حَدَّثَنَا مَهْدِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ الرَّمْلِيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ - يَعْنِي ابْنَ مُسْلِمٍ - عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّهِ صَلَّى اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " اسْمَحْ يُسْمَحْ لَكَ.

رواه أحمد عن شيخه مهدي بن جعفر الرملي وقد وثقه غير واحد وفيه كلام وبقية رجاله رجال الصحيح
ورواه الطبراني في الصغير والأوسط ورجالهما رجال الصحيح

17480- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Affet ki; affedilesin."*

Ahmed, hocası Mehdi b. Câfer er-Bermelî'den nakletti. Onu birden çok kişi güvenilir bulmuş, ama hakkında menfi görüş vardır. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

★Taberânî *M. es-Sağîr* ve *M. el-Evsat*'ında rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

بَابٌ فِي الْمُذْنِبِينَ مِنْ أَهْلِ التَّوْحِيدِ

Tevhid Ehlinin Günahkârları

١٧٤٨١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن يَعْلَى زُنْبُور ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بن الصُّبْحِ ، عَنْ خَالِدِ بن مَيْمُونٍ ، عَنْ نُفَيْعِ بن الْحَارِثِ ، عَنْ زَيْدِ بن أَرْقَمَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللّهِ صَلَّى اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لا تُنْزِلُوا عِبَادِيَ الْعَارِفِينَ الْمُوَحِّدِينَ مِنَ الْمُذْنِبِينَ الْجَنَّةَ وَلا النَّارَ حَتَّى أَكُونَ أَنَا الَّذِي أُنْزِلُهُمْ بِعِلْمِي فِيهِمْ وَلا تَكَلَّفُوا مِنْ ذَلِكَ مَا لَمْ تَكَلَّفُوا وَلا تُحَاسِبُوا الْعِبَادَ دُونَ رَبِّهِمْ .

رواه الطبراني وفيه نفيع بن الحارث وهو ضعيف

17481- Zeyd b. Erkam, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"(Allah meleklere buyurur ki) Dindar, ârif ve muvahhid olan kullarımı, ben kendi ilmimle onları yerleştirmeden sakın Cennete veya Cehenneme yerleştirmeyin. Bu konuda size verilmemiş bir sorumluluğun altına da girmeyin. Rableri varken kulları da hesaba çekmeyin."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Nufey' b. el-Hâris zayıftır.

---

[1] Ahmed (2233) rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in (1169) ravileridir.

١٧٤٨٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن الْحَضرِ الْخُزَاعِيُّ الْمَرْوَزِيُّ , حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدَةَ الْمَرْوَزِيُّ , حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن الْحُسَيْنِ بن وَاقِدٍ , عَنْ أَبِي عِصْمَةَ، عَنْ زَيْدِ بن أَسْلَمَ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ , قَالَ: لَمَّا نَزَلَتِ الْمُوجِبَاتُ مِثْلَ قَوْلِهِ: ﴿الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَى ظُلْمًا﴾ إِلَى آخِرِ الآيَةِ , وَمِثْلَ: ﴿الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا﴾ , وَمِثْلَ قَوْلِهِ: ﴿وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ﴾ , قَالَ: كُنَّا نَشْهَدُ عَلَى مَنْ فَعَلَ شَيْئًا مِنْ هَذَا أَنَّهُ فِي النَّارِ , فَلَمَّا نَزَلَتْ قَوْلُهُ: ﴿إِنَّ اللَّهَ لا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ كَفَفْنَا عَنِ الشَّهَادَةِ فَخِفْنَا عَلَيْهِمْ بِمَا أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُمْ.

رواه الطبراني وفيه أبو عصمة وهو متروك .

17482- İbn Ömer bildiriyor: **"Yetimlerin mallarını haksız yere yiyenler, karınlarına ancak ateş tıkınmış olurlar, zaten onlar çılgın aleve atılacaklardır."** (Nisâ Sur. 10), **"Faiz yiyenler mahşerde ancak şeytanın çarptığı kimsenin kalktığı gibi kalkarlar."** (Bakara Sur. 275) ve **"Kim bir mümini kasden öldürürse cezası, içinde temelli kalacağı cehennemdir"** (Nisâ Sur. 93) gibi cehennemi gerektiren âyetler nazil olduğu zaman, bu fiillerden birini yapan kişinin, kesin cehennemlik olduğuna dair şehadet ederdik. Ancak: **"Allah kendisine ortak koşmayı elbette bağışlamaz, bundan başkasını dilediğine bağışlar"** (Nisâ Sur. 48) âyeti indiği zaman, onlar adına, böylesi kesin bir şehadetten geri durduk ve bu amellerinden dolayı Allah'ın onlara takdir ettiği cezadan korkar olduk."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Ismet metrûktur.[1]

١٧٤٨٣ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي حَسَّانَ الأَنْمَاطِيُّ ، قَالَ : نا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، قَالَ : نا عُمَرُ بْنُ الْمُغِيرَةِ ، قَالَ : نا غَالِبٌ الْقَطَّانُ ، عَنْ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ الْمُزَنِيِّ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : " كُنَّا نَقُولُ لِقَاتِلِ الْمُؤْمِنِ إِذَا مَاتَ : إِنَّهُ فِي النَّارِ ، وَنَقُولُ لِمَنْ أَصَابَ كَبِيرَةً فَمَاتَ عَلَيْهَا : إِنَّهُ فِي النَّارِ ، حَتَّى أَنْزَلَ اللَّهُ هَذِهِ الآيَةَ : ﴿إِنَّ اللَّهَ لا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ﴾. فلم نوجب لهم كنا نرجو لهم ونخاف عليهم

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه عمر بن المغيرة وهو مجهول وبقية رجاله رجال الصحيح ورواه بإسناد آخر فيه عمر بن بريدة السياري و لم أعرفه عن مسلم بن خالد الزنجي وقد وثق وبقية رجاله رجال لصحيح

17483- İbn Ömer bildiriyor: Bir Müslümanı öldüren vefat ettiği zaman, onun cehennemlik olduğunu söylerdik. Büyük günah işleyip tövbe etmeden ölen kişi için de Cehennemlik olduğunu söylerdik. **"Allah**

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (13332) rivayet etti.

kendisine ortak koşmayı elbette bağışlamaz, bundan başkasını dilediğine bağışlar" (Nisâ Sur. 48) âyeti indiği zaman böyle düşünmekten vazgeçtik ve Allah'ın onları affetmesini dileyip onlara takdir ettiği cezadan korkar olduk."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ömer b. el-Muğîre meçhûldür. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Başka bir isnâdla olan rivayetinde ise Ömer b. Bureyde es-Seyyârî'yi tanımıyorum ve güvenilir ravi Müslim b. Hâlid ez-Zencî'den rivayette bulunmuştur. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٤٨٤ - وعن عبد الله قال : كُنَّا نُوجِبُ لأَهْلِ الْكَبَائِرِ النَّارَ، حَتَّى نَزَلَتْ: ﴿ إِنَّ اللَّهَ لا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ﴾ قال : فَنَهَانَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نُوجِبَ لأَحَدٍ من الموحدين النارَ

رواه الطبراني وفيه أبو رجاء الكلبي و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

17484- Abdullah der ki: **"Allah kendisine ortak koşmayı elbette bağışlamaz, bundan başkasını dilediğine bağışlar"** (Nisâ Sur. 48) âyeti nazil olana kadar, büyük günah işleyenlerin cehennemlik olduğunu söylerdik. Bu âyet nazil olunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) "Lâ ilâhe illallah" diyenlerin cehennemlik olduğunu söylememizi yasakladı."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Recâ el-Kelbî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٧٤٨٥ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، حَدَّثَنَا الأَزْرَقُ بن عَلِيٍّ، حَدَّثَنَا حَسَّانُ بن إِبْرَاهِيمَ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بن أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ أَبِي الأَحْوَصِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:كَانَ رَجُلٌ يُصَلِّي، فَلَمَّا سَجَدَ أَتَاهُ رَجُلٌ فَوَطِئَ عَلَى رَقَبَتِهِ، فَقَالَ الَّذِي تَحْتَهُ: وَاللَّهِ لا يَغْفِرُ لَهُ أَبَدًا، فَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: تَأَلَّى عَلَيَّ عَبْدِي أَنْ لا أَغْفِرَ لِعَبْدِي، فَإِنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُ.

رواه الطبراني بإسنادين ورجال أحدهما رجال الصحيح

17485- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bir adam namaz kılarken, bir kişi gelip boynuna bastı. Namaz kılan kişi: «Vallahi! Allah seni kesinlikle affetmez» dedi. Bunun üzerine Allah: "Kulum, benim adıma kesin karar verdi. Oysa ben, onu affettim» buyurdu."*

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde kısa metinle (13364) rivayet etti. Ravilerin içinde Ömer b. Yezîd (Bureyde değil) es-Seyyârî vardır.

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٤٨٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا أَبو نُعَيْمٍ، حَدَّثَنَا الْمَسْعُودِيُّ، عَنِ الْقَاسِمِ، قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: " لا تَعْجَلُوا بِحَمْدِ النَّاسِ، وَلا بِذَمِّهِمْ، فَإِنَّكَ أَوْ لَعَلَّكَ، أَنْ تَرَى مِنْ أَخِيكَ الْيَوْمَ شَيْئًا يُعْجِبُكَ لَعَلَّهُ أَنْ يَسُوءَكَ غَدًا، وَلَعَلَّكَ أَنْ تَرَى مِنْهُ الْيَوْمَ شَيْئًا يَسُوءُكَ لَعَلَّهُ يُعْجِبُكَ غَدًا، وَإِنَّ النَّاسَ يُعَيِّرُونَ، وَإِنَّمَا يَغْفِرُ اللَّهُ الذُّنُوبَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَاللَّهُ أَرْحَمُ بِعَبْدِهِ يَوْمَ يَلْقَاهُ مِنْ أُمٍّ وَاحِدٍ فَرَشَتْ لَهُ بِأَرْضٍ فِيٍّ، ثُمَّ لَمَسَتْهُ فَإِنْ كَانَتْ شَوْكَةٌ كَانَتْ بِهَا قَبْلَهُ، وَإِنْ كَانَتْ لَدْغَةٌ كَانَتْ بِهَا قَبْلَهُ.

رواه الطبراني وإسناده منقطع قلت وتأتي أحاديث في باب الاستغفار لأهل الكبائر

17486- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "İnsanları övmekte ve yermekte acele etmeyiniz. Zira bugün bir kardeşinde gördüğün ve beğendiğin bir huy, yarın senin hoşlanmayacağın bir huya dönüşebilir. Veya bugün kendisinde gördüğün ve beğenmediğin bir huyu, yarın senin hoşuna gidecek bir huya dönüşebilir. İnsanlar gaflete düşerler, Allah ise kıyamet günü günahları affeder. Yüce Allah, kıyamet günü, çocuğunu gölge bir yerde yatıracağı zaman, eğer diken varsa ondan önce kendisine batsın, haşerat varsa kendisini ısırsın diye elleriyle yeri kontrol eden anneden daha merhametlidir."

★Taberânî rivayet etti. Senedinde kopukluk vardır.

Büyük günah sahipleri için bağışlanma dileme bölümünde (no. 17601) bununla ilgili hadisler gelecektir.

بَاب فِيمَن خَافَ مِن ذُنُوبِه

Günahlarından Korkan Kişiler

١٧٤٨٧ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ إِسْحَاقَ ، أَنْبَأَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ بَهْدَلَةَ ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، أَنَّ رَجُلًا لَمْ يَعْمَلْ مِنَ الْخَيْرِ شَيْئًا قَطُّ إِلَّا التَّوْحِيدَ ، فَلَمَّا حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ ، قَالَ لِأَهْلِهِ : إِذَا أَنَا مِتُّ ، فَخُذُونِي وَاحْرُقُونِي ، حَتَّى تَدَعُونِي حُمَمَةً ، ثُمَّ اطْحَنُونِي ، ثُمَّ اذْرُونِي فِي الْبَحْرِ فِي يَوْمٍ رَاحٍ ، قَالَ : فَفَعَلُوا بِهِ ذَلِكَ ، قَالَ : فَإِذَا هُوَ فِي قَبْضَةِ اللَّهِ ، قَالَ : فَقَالَ اللَّهُ . لَهُ : " مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ ؟ قَالَ : مَخَافَتُكَ ، قَالَ : فَغَفَرَ اللَّهُ لَهُ.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8795, 10086) rivayet etti.

17487- Abdullah b. Mes'ûd bildiriyor: Bir kişinin Lâ ilâhe illallah kelimesini söylemekten başka salih ameli yoktu. Vefat anı yaklaştığı zaman ailesine: "Öldüğüm zaman, kömür haline gelinceye kadar beni yakınız. Sonra, kömür halindeki bedenimi öğüttükten sonra rüzgarlı bir günde denize savurunuz" dedi.

Adam öldüğü zaman dediği gibi yaptılar. Allah'ın huzuruna çıktığı zaman, Allah: "Bu yaptığın şeyi neden yaptın?" diye sorunca, adam: "Senden korktuğum için" cevabını verdi. Allah ta o kişinin günahlarını affetti.

١٧٤٨٨ - وعن أبي هريرة عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال بمثله

رواهما أحمد ورجال حديث أبي هريرة رجال الصحيح . وإسناد ابن مسعود حسن

17488- Ebû Hureyre, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bunun aynısını aktardı.

★İkisini de Ahmed rivayet etti. Ebû Hureyre hadisinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

İbn Mes'ûd'un senedi hasendir.[1]

١٧٤٨٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ ، حَدَّثَنَا أَبُو الْجَوَّابِ ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ قَرْمٍ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ شَقِيقٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : كَانَ رَجُلٌ كَثِيرُ الْمَالِ ، لَمَّا حَضَرَهُ الْمَوْتُ ، قَالَ لأَهْلِهِ : إِنْ فَعَلْتُمْ مَا أَمَرْتُكُمْ بِهِ ، أَوْرَثْتُكُمْ مَالا كَثِيرًا ، قَالُوا : نَعَمْ ، قَالَ : إِذَا مِتُّ فَأَحْرِقُونِي ، ثُمَّ اطْحَنُونِي ، فَإِذَا كَانَ يَوْمُ رِيحٍ ، فَارْتَقُوا فَوْقَ قُلَّةِ جَبَلٍ فَاذْرُونِي ، فَإِنَّ اللَّهَ إِنْ قَدَرَ عَلَيَّ لَمْ يَغْفِرْ لِي ، فَفُعِلَ ذَلِكَ بِهِ ، فَاجْتَمَعَ فِي يَدَيِ اللَّهِ ، فَقَالَ : " مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ ؟ " ، قَالَ : يَا رَبِّ مَخَافَتُكَ ، قَالَ : " فَاذْهَبْ فَقَدْ غَفَرْتُ لَكَ.

17489- Abdullah (b. Mes'ûd) anlatıyor: Zengin bir adamın vefat anı geldiği zaman ailesine: "Eğer söylediğim şeyi yaparsanız size miras olarak çok mal bırakırım" dedi. Ailesi: "Olur" deyince, adam şöyle dedi: "Öldüğüm zaman beni yakıp sonra vücudumu öğütün. Rüzgarlı bir günde bir dağın zirvesine çıkıp öğüttüğünüz (küllerimi) savurun. Vefat ettiğim zaman Allah benim günahlarımı bağışlamayacaktır." Adam vefat ettiğinde söylediği gibi yaptılar. Allah, savrulan küllerini huzurunda toplayıp: "Bunu neden yaptın?" diye sorunca, adam: "Ey

[1] Ahmed (3786, 8027) rivayet etti.

Rabbim! Senden korktuğum için yaptım" dedi. Allah: "Git, seni affettim" buyurdu.[1]

١٧٤٩٠ - وفي رواية : وَكَانَ الرَّجُلُ نَبَّاشًا فَغَفَرَ لَهُ لِخَوفِهِ.

رواه أبو يعلى بسندين ورجالهما رجال الصحيح

17490- Diğer bir rivayette ise ifade şöyledir: "Adam mezar soyguncusuydu. Allah'tan olan korkusundan dolayı, Allah onu affetti."

★Ebû Ya'lâ iki isnâdla rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٤٩١ - ورواه الطبراني بنحوه وقال في آخره : قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَوَقَعَ فِي يَدِ اللَّهِ، فَقَالَ لَهُ: مَا حَمَلَكَ عَلَى الَّذِي صَنَعْتَ؟ قَالَ: مَخَافَتُكَ، قَالَ: قَدْ غَفَرْتُ لَكَ.

وإسناده منقطع وروى بعضه مرفوعا أيضا بإسناد متصل ورجاله رجال الصحيح غير أبي الزعراء وهو ثقة

17491- Taberânî buna benzer bir rivayette bulundu ve şunu ekledi: Abdullah dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: "*(O kişi) Allah'ın huzuruna geldiği zaman, Allah: «Bunu neden yaptın?» diye sordu. Adam: «Senden korktuğum için» deyince, Allah: «Seni affettim» buyurdu.*" Senedinde kopukluk vardır.

★Yine Taberânî bir bölümünü merfu olarak rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Ebu'z-Za'râ dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[3]

١٧٤٩٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو كَامِلٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنِ الْحَسَنِ وَابْنِ سِيرِينَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " كَانَ رَجُلٌ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ لَمْ يَعْمَلْ خَيْراً قَطُّ إِلاَّ التَّوْحِيدَ فَلَمَّا احْتُضِرَ قَالَ لأَهْلِهِ انْظُرُوا إِذَا أَنَا مِتُّ أَنْ يَحْرِقُوهُ حَتَّى يَدَعُوهُ حُمَماً ثُمَّ اطْحَنُوهُ ثُمَّ اذْرُوهُ فِي يَوْمِ رِيحٍ. فَلَمَّا مَاتَ فَعَلُوا ذَلِكَ بِهِ فَإِذَا هُوَ فِي قَبْضَةِ اللَّهِ فَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يَا ابْنَ آدَمَ مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا فَعَلْتَ قَالَ أَيْ رَبِّ مِنْ مَخَافَتِكَ. قَالَ فَغُفِرَ لَهُ بِهَا وَلَمْ يَعْمَلْ خَيْراً قَطُّ إِلاَّ التَّوْحِيدَ.

قلت : حديث أبي هريرة في الصحيح غير قوله : " إلا التوحيد " رواه كله أحمد ورجال سند أبي هريرة رجال الصحيح وفي سند ابن سيرين من لم يسم

[1] Ebû Ya'lâ (5105) rivayet etti.
[2] Ebû Ya'lâ (1002) rivayet etti.
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10467) rivayet etti.

17492- Ebû Hureyre, Hasan(-ı Basrî) ve İbn Sîrîn, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyorlar: *"Sizden önce Lâ ilâhe illallah kelimesini söylemekten başka salih ameli olmayan biri vardı. Vefat anı yaklaştığı zaman ailesine: «Öldüğüm zaman, bedenimi kömür haline gelinceye kadar yakınız. Sonra, kömür halindeki bedenimi öğütüp rüzgarlı bir günde savurunuz» dedi. Adam öldüğü zaman dediği gibi yaptılar. Adam, Alllah'ın huzuruna çıktığı zaman, Allah ona: «Ey Âdem oğlu! Bunu neden yaptın?» diye sordu. Adam: «Ey Rabbim! Senden korktuğum için böyle yaptım» deyince, Allah, adamda bulunan Allah korkusu sebebiyle onu affetti. O kişinin tevhidden başka hiçbir hayırlı ameli yoktu."*

Bu hadis, *Sahîh*'te *"Tevhidden başka hiçbir hayırlı ameli yoktu"* şeklinde değildir.

★Tümünü Ahmed rivayet etti. Ebû Hureyre'nin senedinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. İbn Sîrîn'in senedinde adı verilmeyen birisi vardır.[1]

١٧٤٩٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا بَهْزٌ. وَيَزِيدُ قَالَ أَنْبَأَنَا بَهْزٌ بن حَكِيم قال: حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ جَدِّي قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللّهِ صَلَّى اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " إِنَّهُ كَانَ عَبْدٌ مِنْ عِبَادِ اللّهِ أَعْطَاهُ اللّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى مَالاً وَوَلَداً وَكَانَ لاَ يَدِينُ اللّهَ عَزَّ وَجَلَّ دِيناً - قَالَ يَزِيدُ - فَلَبِثَ حَتَّى ذَهَبَ عُمُرٌ وَبَقِيَ عُمُرٌ تَذَكَّرَ فَعَلِمَ أَنْ لَمْ يَبْتَئِرْ عِنْدَ اللّه تَبَارَكَ وَتَعَالَى خَيْراً دَعَا بَنِيهِ فَقَالَ يَا بَنِيَّ أَيُّ أَبٍ تَعْلَمُونِي قَالُوا خَيْرَهُ يَا أَبَانَا. قَالَ فَوَاللّهِ لاَ أَدَعُ عِنْدَ رَجُلٍ مِنْكُمْ مَالاً هُوَ مِنِّي إِلاَّ أَنَا آخِذُهُ مِنْهُ أَوْ لَتَفْعَلُنَّ مَا آمُرُكُمْ بِهِ. قَالَ فَأَخَذَ مِنْهُمْ مِيثَاقاً. قَالَ أَمَّا لاَ فَإِذَا مُتُّ فَخُذُونِي فَأَلْقُونِي فِي النَّارِ حَتَّى إِذَا كُنْتُ حُمَماً فَدُقُّونِي - قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللّهِ صَلَّى اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ عَلَى فَخِذِهِ كَأَنَّهُ يَقُولُ اسْحَقُونِي - ثُمَّ ذَرُّونِي فِي الرِّيحِ لَعَلِّي أَضِلُّ اللّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى. قَالَ فَفُعِلَ بِهِ ذَلِكَ وَرَبِّ مُحَمَّدٍ حِينَ مَاتَ. قَالَ فَجِيءَ بِهِ أَحْسَنَ مَا كَانَ فَعُرِضَ عَلَى رَبِّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فَقَالَ مَا حَمَلَكَ عَلَى النَّارِ قَالَ خَشْيَتُكَ يَا رَبَّاهُ. قَالَ إِنِّي لأُسْمِعَنَّ الرَّاهِبَةَ - قَالَ يَزِيدُ أُسْمِعُكَ رَاهِباً - فَتِيبَ عَلَيْهِ.

17493- Muâviye b. Hayde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah'ın, kendisine mal ve evlat verdiği bir kul vardı. Bu kişi Allah'ın hiçbir dinine tabi olan biri değildi. Ömrünün bir kısmı böyle geçti. Belli bir yaşa geldikten sonra, Allah için hiçbir şey yapmadığını düşündü ve çocuklarını çağırarak: «Oğullarım! Beni nasıl bir baba olarak bilirsiniz?» diye sorunca, çocukları: «Babaların hayırlısı olarak biliriz» dediler. Adam: «Öldüğüm zaman, beni alıp ateşe atarak kömür haline gelinceye kadar yakınız» dedi ve bunu yapmaları hususunda onlardan söz aldı."*

---

[1] Ahmed (8027, 7635, 3785) rivayet etti.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) eliyle baldırını tutarak şöyle devam etti: *"(Adam dedi ki): «Sonra kömür haline gelen bedenimi öğütüp, rüzgarlı bir günde savurunuz. Belki böylece Allah'tan gizlenirim ve beni bulamadığı için azabından kurtulurum.» Adama dedikleri gibi yaptılar. Muhammed'in Rabbine yemin olsun ki; adam öldüğü zaman, en güzel haliyle getirilip Rabbine arz edildi. Allah: «Neden yakılmayı istedin?» diye sorunca, adam: «Ey Rabbim! Senden korktum» diye cevap verdi. Allah: «Ben, senin gerçekten benden korktuğunu görüyorum» buyurup o kişiyi affetti."*[1]

١٧٤٩٤ - وفي رواية قال : فَقَالَ يَا ابْنَ آدَمَ مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا فعَلْتَهُ قَالَ مِنْ مَخَافَتِكَ. قَالَ فَتَلاَفَاهُ اللَّهُ تَعَالَى بِهَا .

رواه أحمد والطبراني بنحوه في الكبير والأوسط ورجال أحمد ثقات

17494- Bir rivayette ise ifade şöyledir: *"Ey Âdem oğlu! Seni böyle yapmaya iten sebep nedir?" diye sorunca, adam: "Senden olan korkum" dedi. Allah, kulun kendisinden korkması sebebiyle o kişiyi bağışladı."*

★Ahmed ve yakın metinle Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayette bulundu. Ahmed'in ravileri güvenilirdir.[2]

١٧٤٩٥ - عَنْ سَلْمَانَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ رَجُلا مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ رَغَسَهُ اللَّهُ مَالا وَوَلَدًا، فَقَالَ لأَهْلِهِ: إِذَا أَنَا مُتُّ فَأَحْرِقُونِي، حَتَّى إِذَا صِرْتُ فَحْمًا فَاسْحَقُونِي، ثُمَّ اذْرُونِي، فَإِنَّ رَبِّي إِنْ يَقْدِرْ عَلَيَّ يُعَذِّبْنِي عَذَابًا لا يُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ، فَفَعَلُوا ذَلِكَ، فَأَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ فَجُمِعَ، فَإِذَا هُوَ قَائِمٌ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، فَقَالَ: مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ؟ قَالَ: خَشْيَتُكَ أَيْ رَبِّ، فَغَفَرَ لَهُ .

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير زكريا بن نافع الأرسوقي والسري بن يحيى وكلاهما ثقة

ورواه البزار فأحاله على حديث أبي سعيد الخدري الذي في الصحيح قال : مثله و لم يسق متنه

17495- Selmân el-Fârisî Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bir önceki hadise benzer bir rivayette bulundu. Onun metni şöyledir: *"Sizden önce, Allah'ın, kendisine mal ve evlat verdiği bir kişi vardı. Adam ailesine: «Öldüğüm zaman, beni kömür haline gelinceye kadar yakınız. Sonra öğütüp savurunuz. Eğer Allah bana güç yetirirse, daha önce kimseye etmediği şekilde azab eder» dedi. Adam öldüğü zaman dediği gibi yaptılar. Allah, adamın küllerinin toplanmasını emretti ve adam toplanıp Allah'ın huzuruna çıkarıldı.*

---

[1] Ahmed (5/4,5) rivayet etti. Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/423) rivayet etti.
[2] Ahmed (4/447) rivayet etti.

Allah: «Neden böyle yaptın?» diye sorunca, adam: «Ey Rabbim! Senden olan korkum sebebiyle» dedi. Bunun üzerine Allah o kişiyi affetti."

★Taberânî rivayet etti. Zekeriyya b. Nâfi el-Ersûkî ve Seriy b. Yahyâ dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Bunların ikisi de güvenilirdir. Bezzâr rivayet etti ve *Sahîh*'te Ebû Saîd el-Hudrî'nin rivayet ettiği bir zincirle versiyonu olduğunu söylemiş, ama onun metnini vermemiştir.[1]

بَاب التَّوْبَة

Tövbe

١٧٤٩٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ , حَدَّثَنَا أَبو نُعَيْم , حَدَّثَنَا سُفْيَانُ , عَنْ سَلَمَةَ بن كُهَيْل , عَنْ عِمْرَانَ السُّلَمِيِّ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ: قَالَتْ قُرَيْشٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يَجْعَلْ لَنَا الصَّفَا ذَهَبًا , فَإِنْ أَصْبَحَ لَنَا ذَهَبًا اتَّبَعْنَاكَ , فَدَعَا رَبَّهُ عَزَّ وَجَلَّ , فَأَتَاهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ , فَقَالَ: إِنَّ رَبَّكَ يُقْرِئُكَ السَّلامَ , وَيَقُولُ لَكَ:إِنْ شِئْتَ أَصْبَحَ لَهُمُ الصَّفَا ذَهَبًا , فَمَنْ كَفَرَ مِنْهُمْ عَذَّبْتُهُ عَذَابًا لَمْ أُعَذِّبْهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ , وَإِنْ شِئْتَ فَتَحْتُ لَهُمْ بَابَ التَّوْبَةِ وَالرَّحْمَةِ, قَالَ: بَلْ بَابُ التَّوْبَةِ وَالرَّحْمَةِ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

17496- İbn Abbâs anlatıyor: Kureyşliler, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dedi: "Rabbine dua et, Safâ tepesini bizim için altın yapsın. Eğer Safâ tepesi altın olursa sana tâbi oluruz." Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Allah'a dua ettiğinde, Cibrîl gelerek şöyle dedi: "Rabbin sana selam söylüyor ve şöyle buyuruyor: "Eğer istersen Safâ tepesi onlar için altın olur. O'ndan sonra onlardan kim küfrederse, daha önce kimseye etmediğim şekilde azab ederim. Eğer istersen onlar için tövbe ve rahmet kapısını açarım." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Tövbe ve rahmet kapısını(aç)"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٤٩٧ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ , حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن مُحَمَّدٍ الشَّافِعِيُّ , حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بن رَجَاءٍ , عَنْ عُبَيْدِ اللهِ بن عُمَرَ , عَنْ عَلِيِّ بن زَيْدٍ , عَنْ يُوسُفَ بن مِهْرَانَ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ: قَرَأْنَاهَا

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6123) rivayet etti. Taberânî de bu hadisin Ebû Saîd el-Hudrî'den bir versiyonunu: "Benzer bir rivayette" diyerek nakletmiş ve Ebû Saîd'in söz konusu lafzını: *"Külümün yarısını karaya, diğer yarısını denize savurun"* şeklinde vermiştir.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (12736) rivayet etti.

عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَنَتَيْنِ: ﴿وَالَّذِينَ لا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلا بِالْحَقِّ وَلا يَزْنُونَ﴾ , ثُمَّ نَزَلَتْ: ﴿إِلا مَنْ تَابَ﴾ , فَمَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرِحَ فَرَحًا قَطُّ أَشَدَّ مِنْهُ بِهَا , وَبِ " ﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا﴾.

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

17497- İbn Abbâs der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında yıllarca, **"Onlar, Allah'ın yanında başka tanrı tutup ona yalvarmazlar. Allah'ın haram kıldığı cana haksız yere kıymazlar. Zina etmezler. Bunları yapan günaha girmiş olur"** (Furkân Sur. 68) âyetini okuduk. Sonra: **"Ancak tövbe eden, inanıp yararlı iş işleyenlerin, işte Allah onların kötülüklerini iyiliklere çevirir. Allah bağışlar ve merhamet eder"** (Furkân Sur. 70) âyeti nazil oldu. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bu ve **"Doğrusu Biz sana apaçık bir zafer sağlamışızdır"** (Fetih Sur. 1) âyetinin nüzulüne sevindiği kadar başka bir şey için sevindiğini görmedim.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senedi hasendir.

بَابُ الْحَثِّ عَلَى التَّوْبَةِ

Tövbeye Teşvik

١٧٤٩٨ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ ، حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ ، حَدَّثَنَا بُرَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ ، عَنْ أَبِي مُوسَى ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَلَّهُ أَفْرَحُ بِتَوْبَةِ عَبْدِهِ الَّذِي قَدْ أَسْرَفَ عَلَى نَفْسِهِ مِنْ رَجُلٍ سَافَرَ فِي أَرْضٍ فَلاةٍ مُعْطِبَةٍ مُهْلِكَةٍ ، فَلَمَّا تَوَسَّطَ أَضَلَّ رَاحِلَتَهُ ، فَسَعَى فِي بُغَائِهَا يَمِينًا وَشِمَالا حَتَّى أَعْيَى أَوْ أَيِسَ مِنْهَا ، وَظَنَّ أَنْ قَدْ هَلَكَ ، نَظَرَ فَوَجَدَهَا فِي مَكَانٍ لَمْ يَكُنْ يَرْجُو أَنْ يَجِدَهَا ، فَاللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَفْرَحُ بِتَوْبَةِ عَبْدِهِ الْمُسْرِفِ مِنْ ذَلِكَ الرَّجُلِ بِرَاحِلَتِهِ حِينَ وَجَدَهَا.

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح

17498- Ebû Mûsâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, nefsine zulmeden kulunun tövbesine şu kişiden daha çok sevinir: Issız, çorak ve tehlikeli bir çölde yolculuk yaparken devesini kaybetmiş, onu bulmaktan ümidini kesinceye kadar sağa sola koşarak aramaya başlamış. Helak olduğunu zannederken devesini bulmayı ümit etmediği bir yerde bulmuş. İşte Yüce Allah, kendisine tövbe eden kuluna, devesini kaybettikten sonra bulan adamdan daha fazla sevinir."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

بَاب التَّقَرُّب بالتَّوْبَة

Tövbeyle Allah'a Yaklaşmak

١٧٤٩٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ فِرَاسٍ عَنْ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِى سَعِيدٍ قَالَ قَالَ نَبِىُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَنْ تَقَرَّبَ إِلَى اللَّهِ شِبْراً تَقَرَّبَ اللَّهُ إِلَيْهِ ذِرَاعاً وَمَنْ تَقَرَّبَ إِلَيْهِ ذِرَاعاً تقرَّبَ إِلَيْهِ بَاعاً وَمَنْ أَتَاهُ يَمْشِى أَتَاهُ اللَّهُ هَرْوَلَةً .

رواه أحمد والبزار وفيه عطية العوفي وهو ضعيف

17499- Ebû Saîd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim Allah'a bir karış yaklaşırsa, Allah ona bir arşın yaklaşır. Kim Ona bir arşın yaklaşırsa, Allah o kişiye bir kulaç yaklaşır. Kim Allah'a yürüyerek giderse, Allah ta ona koşarak gider."*

★Ahmed ve Bezzâr rivayet ettiler. Ravilerden Atiyye zayıftır.[1]

١٧٥٠٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عِيسَى - هُوَ ابْنُ الطَّبَّاعِ - قَالَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ - يَعْنِى ابْنَ حَازِمٍ - عَنْ وَاصِلٍ الأَحْدَبِ عَنْ أَبِى وَائِلٍ عَنْ شُرَيْحٍ قَالَ سَمِعْتُ رَجُلاً مِنْ أَصْحَابِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ قَالَ النَّبِىُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " قَالَ اللَّهُ تَعَالَى يَا ابْنَ آدَمَ قُمْ إِلَىَّ أَمْشِ إِلَيْكَ وَامْشِ إِلَىَّ أُهَرْوِلْ إِلَيْكَ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير شريح بن الحارث وهو ثقة

17500- Şureyh bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashabından birinin, O'ndan (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle naklettiğini duydum: *"Allah: «Ey Âdem oğlu! Sen bana gelmek için ayağa kalk, ben sana doğru yürüyeyim. Sen bana gelmek için yürü, ben sana koşarak geleyim» buyurur."*

★Ahmed rivayet etti. Şureyh b. el-Hâris dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[2]

١٧٥٠١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَمْرٍو عَنْ يَزِيدَ بْنِ نُعَيْمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا ذَرٍّ الْغِفَارِىَّ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ بِالْفُسْطَاطِ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " مَنْ تَقَرَّبَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ شِبْراً تَقَرَّبَ إِلَيْهِ ذِرَاعاً وَمَنْ تَقَرَّبَ إِلَى

---

[1] Ahmed (3/40) ve Bezzâr (3646) rivayet etti.
[2] Ahmed (3/478) rivayet etti.

اللّٰهِ ذِرَاعاً تَقَرَّبَ إِلَيْهِ بَاعاً وَمَنْ أَقْبَلَ عَلَى اللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ مَاشِياً أَقْبَلَ اللّٰهُ إِلَيْهِ مُهَرْوِلاً وَاللّٰهُ أَعَلَى وَأَجَلُّ وَاللّٰهُ أَعَلَى وَأَجَلُّ وَاللّٰهُ أَعَلَى وَأَجَلُّ.

رواه أحمد والطبراني وإسنادهما حسن

17501- Yezîd b. Nu'aym naklediyor: Ebû Zer, (Kahire'de) Fustât'ta minbere çıkıp şöyle dedi: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"Kim Allah'a bir karış yaklaşırsa, Allah ona bir arşın yaklaşır. Kim Ona bir arşın yaklaşırsa, Allah o kişiye bir kulaç yaklaşır. Kim Allah'a yürüyerek yönelirse, Allah ta ona koşarak yönelir. Oysa Allah daha yüce ve daha üstündür, oysa Allah daha yüce ve daha üstündür, oysa Allah daha yüce ve daha üstündür."*

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. İkisinin de isnâdları hasendir.[1]

١٧٥٠٢ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا عَاصِمُ بن عَلِيٍّ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الأَزْرَقُ، حَدَّثَنَا الْجُرَيْرِيُّ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ، عَنْ سَلْمَانَ رَفَعَهُ، قَالَ: يَقُولُ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ: " إِذَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي شِبْرًا تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ ذِرَاعًا، وَإِذَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ ذِرَاعًا تَقَرَّبْتُ مِنْهُ بَاعًا، وَإِذَا أَتَانِي يَمْشِي أَتَيْتُهُ هَرْوَلَةً " .

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير زكريا بن نافع الأرسوقي والسري بن يحيى وكلاهما ثقة . ورواه البزار

17502- Selmân, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) şu sözünü bildiriyor: *"Allah şöyle buyurur: "Kulum bana bir karış yaklaşırsa, ben ona bir arşın yaklaşırım. O bana bir arşın yaklaşırsa, ben ona bir kulaç yaklaşırım. O bana yürüyerek gelirse, ben ona koşarak giderim."*

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir raviler olan Zekeriyya b. Nâfi el-Ersûkî ve Seriy b. Yahyâ dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Bezzâr da rivayet etti.[2]

بَابٌ إِلَى مَتَى تُقْبَلُ تَوْبَةُ الْعَبْدِ

Kulun Tövbesi Ne Zamana Kadar Kabul Edilir?

١٧٥٠٣ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَيْمُونٍ أَخْبَرَنِى قَالَ سَمِعْتُ رَجُلاً مِنْ بَنِى الْحَارِثِ قَالَ سَمِعْتُ رَجُلاً مِنَّا يُقَالُ لَهُ أَيُّوبُ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللّٰهِ بْنَ

[1] Ahmed (5/155) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1646) rivayet etti. İkisinde de İbn Lehîa vardır ve zayıftır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6141) rivayet etti. *M. el-Kebîr* ve Bezzâr'daki rivayette Zekeriyya ve Seriy yoktur. *M. el-Kebîr*'in ravileri güvenilirdir.

عَمْرٍو يَقُولُ " مَنْ تَابَ قَبْلَ مَوْتِهِ عَاماً تِيبَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَابَ قَبْلَ مَوْتِهِ بِشَهْرٍ تِيبَ عَلَيْهِ " . حَتَّى قَالَ يَوْماً حَتَّى قَالَ سَاعَةً حَتَّى قَالَ فُوَاقاً قَالَ قَالَ الرَّجُلُ أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ مُشْرِكاً أَسْلَمَ قَالَ إِنَّمَا أُحَدِّثُكُمْ كَمَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ -صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ .

رواه أحمد وفيه راو لم يسم وبقية رجاله ثقات.

17503- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim ölmeden bir yıl önce tövbe ederse, tövbesi kabul edilir. Kim ölmeden bir ay önce tövbe ederse, tövbesi kabul edilir."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ölmeden bir gün, bir saat, bir hayvanın bir sağımlığı kadar önce yapılan tövbenin de kabul edileceğini söyledi.

Bir kişi, İbn Amr'a: "Eğer bu kişi kafir olup bu süre içerisinde Müslüman olursa yine de tövbesi kabul edilir mi?" diye sorunca, İbn Amr: "Size Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duyduğum şeyi söyledim" dedi.

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden ismi verilmeyen birisi vardır. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٧٥٠٤ - وروى الطبراني في الأوسط له : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنْ تَابَ قَبْلَ مَوْتِهِ بِفَوَاقِ نَاقَةٍ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ.

17504- Taberânî, *M. el-Evsat*'ında rivayet etti: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"Kişi, ölmeden, bir deve sağımlığı kadar önce tövbe ederse, Allah onun tövbesini kabul eder."*

١٧٥٠٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُطَرِّفٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْبَيْلَمَانِيِّ قَالَ اجْتَمَعَ أَرْبَعَةٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَحَدُهُمْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَقْبَلُ تَوْبَةَ الْعَبْدِ قَبْلَ أَنْ يَمُوتَ بِيَوْمٍ فَقَالَ الثَّانِي أَنْتَ سَمِعْتَ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَعَمْ. قَالَ أَنَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَقْبَلُ تَوْبَةَ الْعَبْدِ قَبْلَ أَنْ يَمُوتَ بِنِصْفِ يَوْمٍ فَقَالَ الثَّالِثُ أَنْتَ سَمِعْتَ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَعَمْ قَالَ وَأَنَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَقْبَلُ تَوْبَةَ الْعَبْدِ قَبْلَ أَنْ يَمُوتَ بِضَحْوَةٍ " . قَالَ الرَّابِعُ أَنْتَ سَمِعْتَ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَعَمْ قَالَ أَنَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ يَقْبَلُ تَوْبَةَ الْعَبْدِ مَا لَمْ يُغَرْغِرْ بِنَفْسِهِ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير عبد الرحمن وهو ثقة

17505- Abdurrahmân b. el-Beylemânî bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashabından dört kişi bir araya gelip birisi dedi ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Allah, kulunun ölümünden bir gün önce yaptığı tövbeyi kabul eder."*

İkincisi: "Sen bunu Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duydun mu?" diye sorunca, birinci kişi: "Evet" dedi. İkinci kişi: "Ben Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Allah, kulunun ölümünden yarım gün önce yaptığı tövbeyi kabul eder"* dedi. Üçüncü şahıs: "Sen bunu Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duydun mu?" diye sorunca, o: "Evet" diye cevap verdi. Bunun üzerine üçüncü kişi dedi ki: Ben de Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"Allah, kulunun ölümünden bir kuşluk vakti kadar önce yaptığı tövbeyi kabul eder"* Dördüncü kişi, üçüncüye: "Sen bunu Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duydun mu?" diye sorunca, üçüncü kişi: "Evet" diye cevap verdi. Dördüncü şahıs dedi ki: "Ben de Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"Allah, kulunun ruhu boğazına gelmeden önceye kadar yaptığı tövbeyi kabul eder."*

★Ahmed rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Abdurrahmân dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٥٠٦ - قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ , يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , يَقُولُ:مَا مِنْ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ قَبْلَ الْمَوْتِ بِشَهْرٍ إِلا قَبِلَ اللَّهُ مِنْهُ وَأَدْنَى مِنْ ذَلِكَ , وَقَبْلَ مَوْتِهِ بِيَوْمٍ أَوْ سَاعَةٍ يَعْلَمُ اللَّهُ مِنْهُ التَّوْبَةَ وَالإِخْلاصَ إِلا قَبِلَ اللَّهُ مِنْهُ.

قلت : له عند الترمذي : " إِنَّ اللَّهَ يَقْبَلُ تَوْبَةَ الْعَبْدِ مَا لَمْ يُغَرْغِرْ " رواه الطبراني وفيه يحيى بن عبد الله البابلتي وهو ضعيف

17506- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ölümünden bir ay önce tövbe eden hiçbir kul yoktur ki; Allah onun tövbesini kabul etmesin. Hatta bundan daha kısa bir zamanda; ölümünden bir gün veya bir saat önce tövbe ettiğini ve samimiyetini bildiği kişiden, Allah bunu kabul eder."*

Tirmizî'de İbn Ömer'in şu hadisi vardır: *"Allah, kulunun ruhu boğazına gelmeden önceye kadar yaptığı tövbeyi kabul eder."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Abdillah el-Bâbullutî zayıftır.[1]

---

[1] Ahmed (3/425; yakın metinle 5/362) rivayet etti.

١٧٥٠٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، وَالْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بن أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا جَرِيرٌ، عَنِ الْعَلاءِ بن الْمُسَيَّبِ، عَنْ صَالِحِ بن خَبَّابٍ، عَنْ خَرَشَةَ بن الْحُرِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن سَلامٍ، قَالَ: " لا أُحَدِّثُكُمْ إِلا عَنْ نَبِيٍّ مُرْسَلٍ، أَوْ عَنْ كِتَابٍ مُنَزَّلٍ: إِنَّ عَبْدًا لَوْ أَذْنَبَ كُلَّ ذَنْبٍ، ثُمَّ تَابَ إِلَى اللَّهِ قَبْلَ مَوْتِهِ بِيَوْمٍ قَبِلَ مِنْهُ.

رواه الطبراني ورجاله ثقات

17507- Abdullah b. Selâm der ki: "Size, mürsel bir nebiden veya indirilmiş bir kitaptan başka bir şeyden söylemiyorum: Bir kul, bütün günahları işlese, sonra ölümünden bir gün önce Allah'a tövbe etse, Allah onun tövbesini kabul eder."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٧٥٠٨ - وعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن سَلامٍ، قَالَ: لا أُحَدِّثُكُمْ إِلا عَنْ كِتَابٍ مُنَزَّلٍ، أَوْ نَبِيٍّ مُرْسَلٍ: " مَا مِنْ نَفْسٍ تَتُوبُ قَبْلَ مَرَضِهَا الَّذِي تَمُوتُ فِيهِ بِيَوْمٍ، إِلا قَبِلَ اللَّهُ تَوْبَتَهَا إِلَى أَنْ يَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا " .

رواه الطبراني من طريق أبي فائد عن ربعي و لم أعرف أبا فائد وبقية رجاله رجال الصحيح

17508- Abdullah b. Selâm der ki: "Size, mürsel bir nebiden veya indirilmiş bir kitaptan başka bir şeyden söylemiyorum: Sebebiyle öldüğü hastalıktan önce tövbe eden hiçbir nefis yoktur ki; Güneş batıdan doğana kadar onun tövbesi kabul edilmesin."

★Taberânî Ebû Fâid kanalıyla Rib'î'den rivayet etti. Ebû Fâid'i tanımıyorum.

Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٧٥٠٩ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا ابْنُ الأَصْبَهَانِيِّ، حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بن هِشَامٍ، حَدَّثَنَا شَرِيكٌ، عَنْ عُثْمَانَ بن أَبِي زُرْعَةَ، عَنْ أَبِي صَادِقٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن يَزِيدَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لِلْجَنَّةِ ثَمَانِيَةُ أَبْوَابٍ: سَبْعَةٌ مُغْلَقَةٌ، وَبَابٌ مَفْتُوحٌ لِلتَّوْبَةِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ نَحْوِهِ.

رواه أبو يعلى والطبراني وإسناده جيد

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (13609) rivayet etti. Ravilerden Eyyûb b. Nuheyk zayıftır.

17509- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennetin sekiz kapısı vardır. Yedisi kapalı, bir kapısı ise tövbe edenler için, güneş o yönden (batıdan) doğana kadar açıktır."*

★Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet ettiler. Senedi ceyyiddir.[1]

١٧٥١٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ ، نَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ عَقِيلٍ الْمُقْرِئُ ، نَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، نَا الْحَسَنُ بْنُ أَبِي جَعْفَرٍ ، عَنْ أَشْعَثَ بْنِ جَابِرٍ الْحُدَّانِيِّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ تَابَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه الحسن بن أبي جعفر وهو ضعيف

17510- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, güneşin batıdan doğuşundan önce tövbe edenin tövbesini kabul eder."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Hasan b. Ebî Câfer zayıftır.[2]

١٧٥١١ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ، حَدَّثَنَا الْمَسْعُودِيُّ، عَنِ الْقَاسِمِ، قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: " التَّوْبَةُ مَعْرُوضَةٌ عَلَى ابْنِ آدَمَ إِنْ قَبِلَهَا مَا لَمْ يَخْرُجْ إِحْدَى ثَلاثٍ: مَا لَمْ تَطْلُعِ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا، أَوْ تَخْرُجُ الدَّابَّةُ، أَوْ يَخْرُجُ يَأْجُوجُ، وَمَأْجُوجُ.

رواه الطبراني بإسناد منقطع

17511- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Tövbe, Âdem oğluna sunulmuştur. Şu üç şey çıkmadan önce tövbe ederse tövbesi kabul edilir: Güneş batıdan çıkmadan önce, Dabbetu'l-Arz çıkmadan önce veya Ye'cûc ve Me'cûc çıkmadan önce."

★Taberânî kopukluk olan bir isnâdla rivayet etti. [3]

١٧٥١٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ أَبُو دَاوُدَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ ثَابِتِ بْنِ ثَوْبَانَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ مَكْحُولٍ أَنَّ ابْنَ نُعَيْمٍ حَدَّثَهُ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ سَلْمَانَ أَنَّ أَبَا ذَرٍّ حَدَّثَهُمْ أَنَّ رَسُولَ

---

[1] Ebû Ya'lâ (5012) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10479) rivayet etti. İkisinde de Şerîk b. Abdillah el-Kâdî vardır ve zayıftır. İbnu'l-Mübârek *Zühd*'de (1043), zayıf bir isnâdla mevkuf olarak: "Cennetin hepsi kapalı olan sekiz kapısı vardır. Sadece tövbe kapısı açık kalır ve kapanmaz" ibaresiyle rivayet etti.

[2] Ahmed (7697) sahih bir isnâdla yakın metinle rivayette bulundu. Bu hadis **zevâidden** değildir. Hadis, Müslim'de (2703) Taberânî'nin *M. el-Evsat*'taki lafzıyla mevcuttur.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8937) rivayet etti.

اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ يَقْبَلُ تَوْبَةَ عَبْدِهِ أَوْ يَغْفِرُ لِعَبْدِهِ مَا لَمْ يَقَعِ الْحِجَابُ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا وُقُوعُ الْحِجَابِ قَالَ أَنْ تَمُوتَ النَّفْسُ وَهِيَ مُشْرِكَةٌ .

رواه أحمد والبزار وفيه عبد الرحمن بن ثابت بن ثوبان وقد وثقه جماعة وضعفه آخرون وبقية رجالهما ثقات وأحد إسنادي البزار فيه إبراهيم بن هانئ وهو ضعيف.

17512- Ebû Zer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah, kulunun, gözüne perde inmeden önce yapacağı tövbeyi kabul edeceğini bildirmiştir."* Sahabe: "Göze perdenin inmesi ne demektir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ruhun müşrik olarak çıkması"* buyurdu.

★Ahmed ve Bezzâr rivayet ettiler. Ravilerden Abdurrahmân b. Sâbit b. Sevbân'ı bazıları güvenilir bulmuş, başkaları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. Bezzâr'ın isnâdlarından birinde İbrâhîm b. Hâni vardır ve zayıftır.[1]

١٧٥١٣ - وعن أبي هريرة قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لا يَزَالُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَقْبَلُ التَّوْبَةَ مِنْ عَبْدِهِ مَا لَمْ يُغَرْغِرْ نَفْسَهُ .

رواه البزار وفيه يزيد بن عبد الملك النوفلي وهو متروك

17513- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kulun canı boğazına gelmeden öncesine kadar yapacağı tövbeyi, Allah kabul eder."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Yezîd b. Abdilmelik en-Nevfelî metrûktur.

بَابُ النَّدَامَةِ عَلَى الذَّنْبِ

Günahtan Dolayı Pişman Olmak

١٧٥١٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ - يَعْنِى الْوَاسِطِيَّ - عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِىِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ لِى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " يَا عَائِشَةُ إِنْ كُنْتِ أَلْمَمْتِ بِذَنْبٍ فَاسْتَغْفِرِى اللَّهَ فَإِنَّ التَّوْبَةَ مِنَ الذَّنْبِ النَّدَمُ وَالاِسْتِغْفَارُ.

قلت : في الصحيح طرف من أوله رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير محمد بن يزيد الواسطي وهو ثقة

[1] Ahmed (5/174), Bezzâr (3241, 3242) ve İbn Hibbân *Sahîh*'inde (627) rivayet etti. Hepsinde de Ömer b. Nuaym ve hocası Usâme b. Selmân vardır ve ikisi de meçhûldür. Bezzâr, bu hadisin Ebû Zer'den sadece bu isnâdla rivayet edildiğini bildiğini söyler.

17514- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kendisine şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ey Âişe! Eğer bir günah işlediysen Allah'a istiğfar et. Pişmanlık ve istiğfar, günaha tövbe etmektir."*

Sahîh'te bu hadisin baş tarafından bir kısmı vardır.

★Ahmed rivayet etti. Muhammed b. Yezîd el-Vâsıtî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[1]

١٧٥١٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ الْحَرَّانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَمْرِو بْنِ مَالِكٍ النُّكْرِيُّ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي الْجَوْزَاءِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " كَفَّارَةُ الذَّنْبِ النَّدَامَةُ.

رواه أحمد والطبراني في الكبير والأوسط وفيه يحيى بن عمرو بن مالك النكري وهو ضعيف

17515- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Günahın kefareti, pişmanlıktır."*

★Ahmed ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Amr b. Mâlik en-Nukrî zayıftır.[2]

١٧٥١٦ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ سَهْلٍ أَبُو بَكْرٍ الدِّينَوَرِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو الأَحْوَصِ مُحَمَّدُ بْنُ الْهَيْثَمِ الْقَاضِي ، حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ مُحَمَّدٍ أَبُو طَاهِرٍ ، حَدَّثَنَا مُطَرِّفُ بْنُ مَازِنٍ قَاضِي الْيَمَنِ ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " النَّادِمُ يَنْتَظِرُ التَّوْبَةَ وَالْمُعْجَبُ يَنْتَظِرُ الْمَقْتَ.

رواه الطبراني في الصغير وفيه مطرف بن مازن وهو ضعيف

17516- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Pişman olan, tövbesinin kabulünü, kendini beğenen de (Allah'ın) gazab(ını) bekler."*

★Taberânî *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Mutarrif b. Mâzin zayıftır.[1]

---

[1] Ahmed (6/264) rivayet etti.

Bu bölümün **zevaidinden:**

Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Pişmanlık tövbedir."*

Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (101) rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. el-Hâris el-Müezzin dürüsttür, ama garib hadis rivayet eder. İbn Lehîa ise zayıftır.

[2] Ahmed (2623), Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (12795) ve Kudâî *Müsned eş-Şihâb*'ında (77) rivayet etti. Yine ravilerden Amr b. Mâlik en-Nukrî'yi, İbn Hibbân güvenilirler kitabında zikretti ve: "Oğlunun kendisinden yaptığı rivayetler dışındaki rivayetlerine itibar edilir. Hata eder ve garib hadis rivayet ederdi" dedi.

١٧٥١٧ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مَالِكٍ ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، عَنْ حُمَيْدٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " النَّدَمُ تَوْبَةٌ ". رواه البزار عن شيخه عمرو بن مالك الرواسي وضعفه غير واحد ووثقه ابن حبان وقال : يغرب ويخطئ وبقية رجاله رجال الصحيح

17517- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Pişmanlık, tövbedir."*

★Bezzâr, hocası Amr b. Mâlik er-Revvâs'tan rivayet etti. Onu, birden çok kişi zayıf bulmuş, İbn Hibbân ise güvenilir olduğunu söyleyerek şöyle demiştir: "Garib hadis rivayet eder ve hata ederdi. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٥١٨ - حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بن الْفَرَجِ الأَصْبَهَانِيُّ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بن عَمْرٍو الْبَجَلِيِّ، عَنْ قَيْسِ بن الرَّبِيعِ، عَنْ عَاصِمِ بن كُلَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ وَائِلِ بن حُجْرٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:النَّدَمُ تَوْبَةٌ.

رواه الطبراني وفيه إسماعيل بن عمرو البجلي وثقه ابن حبان وضعفه غير واحد وبقية رجاله وثقوا

17518- Vâil b. Hucr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Pişmanlık, tövbedir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden İsmâîl b. Amr el-Becelî'yi İbn Hibbân güvenilir bulmuş, birden çok kişi de zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri, güvenilir bulunmuştur.[3]

١٧٥١٩ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن دُحَيْمٍ، ثنا أَبِي، ح وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، ثنا دُحَيْمٌ، ثنا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ، ثنا يَحْيَى بن أَبِي خَالِدٍ، عَنِ ابْنِ أَبِي سَعْدٍ الأَنْصَارِيِّ، عَنْ أَبِيهِ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:النَّدَمُ تَوْبَةٌ، وَالتَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لا ذَنْبَ لَهُ.

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفه

17519- İbn Ebî Sa'd el-Ensârî, babasından Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Pişmanlık tövbedir. Günahına tövbe eden günah işlememiş gibidir."*

---

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (520) rivayet etti. Ravilerden Ebu't-Tâhir Mûsâ b. Muhammed, oldukça zayıftır. Muhammed b. Mûsâ şöyle dedi: "Bu hadisi, Süfyân es-Sevrî'den sadece Mutarrif b. Mâzin rivayet etti." O'ndan da sadece Mûsâ b. Muhammed rivayet etti. Bu hadisi rivayette Ebu'l-Ahvas Muhammed b. el-Heysem el-Kâdî tek kalmıştır.

[2] Bezzâr (3239), İbn Hibbân *Sahîh*'inde (613) ve Hâkim *Müstedrek*'inde (4/243) rivayet etti. Bütün rivayetlerin tarikleri Yahyâ b. Eyyûb'e gitmektedir. Zehebî, *Müstedrek*'in telhîsinde bu hadisin Yahyâ'nın münker hadislerinden biri olduğunu söyledi.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/41) rivayet etti.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.[1]

١٧٥٢٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مِهْرَانَ الْبَصْرِيُّ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ فَهْدٍ، حَدَّثَنَا مُورَقُ بْنُ سُخَيْتٍ، حَدَّثَنَا أَبُو هِلالٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، عن أبي هريرة قال : قال رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " النَّدمُ تَوبة "

رواه الطبراني في الصغير ورجاله وثقوا وفيهم خلاف

17520- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Pişmanlık tövbedir"* buyurduğunu nakleder.

★Taberânî, *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur, ancak haklarında ihtilaf vardır.[2]

١٧٥٢١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ، قَالَ: نا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي الْحَارِثِ، قَالَ: نا دَاوُدُ بن الْمُحَبَّرُ، قَالَ: نا صَالِحٌ الْمُرِّيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، عن أبي هريرة قال : قال رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ الْعَبْدَ لَيُذْنِبُ ذَنْبًا، فَإِذَا ذَكَرَهُ أَحْزَنَهُ مَا صَنَعَ فَإِذَا نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهِ قَدْ أَحْزَنَهُ مَا صَنَعَ غفرَ لَهُ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه داود بن المحبر وهو ضعيف

17521- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kişi günah işler ve günahını hatırladığı zaman yaptıklarından dolayı üzülür. Allah, onun yaptıklarından dolayı üzüldüğünü görünce günahlarını affeder."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Dâvûd b. el-Muhabber zayıftır.

١٧٥٢٢ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ، قَالَ: نا بَكْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْقُرَشِيُّ، قَالَ: نا بَزِيعٌ أَبُو الْخَلِيلِ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عن عائشة قالت : قال رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَنْ أَصَابَ ذَنْبًا فَنَدِمَ، غَفَرَ اللَّهُ لَهُ ذَلِكَ الذَّنْبَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَسْتَغْفِرَهُ، وَمَنْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ نِعْمَةً فَعَلِمَ أَنَّهَا مِنَ اللَّهِ، كَتَبَ اللَّهُ لَهُ شُكْرَهَا مِنْ قَبْلِ أَنْ يَحْمَدَهُ عَلَيْهَا، وَمَنْ كَسَاهُ اللَّهُ ثَوْبًا فَعَلِمَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الَّذِي كَسَاهُ، لَمْ يَبْلُغِ الثَّوْبُ رُكْبَتَهُ حَتَّى يُغْفَرَ لَهُ "

رواه الطبراني في الأوسط بإسنادين في أحدهما بزيع بن حسان أبو الخليل وفي الآخر سليمان بن داود المنقري وكلاهما ضعيف

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/306) ve Ebû Nuaym, *Hilye*'de (10/398) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. es-Sağîr*'inde (186) rivayet etti.

17522- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kişi günahından dolayı pişman olduğu zaman, Allah, o kişi daha istiğfar etmeden o günahı affeder. Allah kime bir nimet verir, o kişi de nimetin Allah'tan olduğunu bilirse, Allah o kişiye daha o nimetten dolayı hamd etmeden şükretmiş gibi sevap verir. Allah kimi giydirirse ve o kişi bunu Allah'tan bilirse, elbise daha o kişinin dizlerine yetişmeden, Allah onun günahlarını affeder."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında iki isnâdla rivayet etti. Birinde Bezî b. Hassân Ebu'l-Halîl, diğerinde Süleymân b. Dâvûd el-Minkarî vardır ve ikisi de zayıftır.

بَابُ التَّوْبَةِ إِلَى اللّٰهِ تَعَالَى

Allah'a Tövbe Etmek

١٧٥٢٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُصْعَبٍ حَدَّثَنَا سَلاَمُ بْنُ مِسْكِينٍ وَالْمُبَارَكُ عَنِ الْحَسَنِ عَنِ الأَسْوَدِ بْنِ سَرِيعٍ أَنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِىَ بِأَسِيرٍ فَقَالَ اللّٰهُمَّ إِنِّى أَتُوبُ إِلَيْكَ وَلاَ أَتُوبُ إِلَى مُحَمَّدٍ. فَقَالَ النَّبِىُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " عَرَفَ الْحَقَّ لأَهْلِهِ.

رواه أحمد والطبراني وفيه محمد بن مصعب وثقه أحمد وضعفه غيره وبقية رجاله رجال الصحيح

17523- Esved b. Serî bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bir esir getirildi. Esir: "Allahım! Muhammed'e değil, Sana tövbe ederim" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu kişi, tövbenin kime yapılması gerektiğini bildi"* buyurdu.

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ravilerden Muhammed b. Mus'ab'ı Ahmed güvenilir bulmuş, başkaları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

بَابُ إِخْلاَصِ التَّوْبَةِ مِنْ الذَّنْبِ

Günahtan Samimi Olarak Tövbe Etmek

١٧٥٢٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ قَالَ قَرَأْتُ عَلَى أَبِى حَدَّثَنَا عَلِىُّ بْنُ عَاصِمٍ قَالَ أَخْبَرَنَا الْهَجَرِىُّ عَنْ أَبِى الأَحْوَصِ عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " التَّوْبَةُ مِنَ الذَّنْبِ أَنْ يَتُوبَ مِنْهُ ثُمَّ لاَ يَعُودَ فِيهِ.

رواه أحمد وإسناده ضعيف

---

[1] Ahmed (3/435) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (839) rivayet etti.

17524- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Günahtan dolayı tövbe etmek; tövbeden sonra o günaha dönmemektir"* buyurduğunu bildiriyor.

★Ahmed rivayet etti. Senedi zayıftır.[1]

١٧٥٢٥ - حَدَّثَنَا بَكْرُ بن سَهْلٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بن صَالِحٍ، حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بن صَالِحٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن جُبَيْرِ بن نُفَيْرٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَوْفِ بن مَالِكٍ، قَالَ: " مَا مِنْ ذَنْبٍ إِلا وَأَنَا أَعْرِفُ تَوْبَتَهُ " ، قِيلَ: وَمَا تَوْبَتُهُ؟. قَالَ: " أَنْ يَتْرُكَهُ ثُمَّ لا يَعُودَ. رواه الطبراني بإسناد حسن

17525- Avf b. Mâlik dedi ki: "Ben, hiçbir günah yoktur ki; tövbesini bilmiş olmayayım." Kendisine: "Günahın tövbesi nedir?" diye sorulunca: "O günahı terk edip bir daha ona dönmemektir" karşılığını verdi.

★Taberânî hasen isnâdla rivayet etti. [2]

بَابُ التَّائِبُ مِنْ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ

Günahtan Tövbe Eden, Günah İşlememiş Gibidir

١٧٥٢٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ الْعَمِّيُّ ، ثنا وُهَيْبٌ ، عَنْ مَعْمَرٍ ، عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ الْجَزَرِيِّ ، عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لا ذَنْبَ لَهُ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح إلا أن أبا عبيدة لم يسمع من أبيه

17526- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Günahına tövbe eden, hiç günah işlememiş gibidir"* buyurduğunu bildiriyor.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Ebû Ubeyde, babasından dinlememiştir.[3]

---

[1] Ahmed (4264) rivayet etti. Ravilerden İbrâhîm b. Müslim el-Hecerî zayıftır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/42-43) ve Beyhakî *es-Sünenu'l-Kübrâ*'da (10/155) rivayet etti. Ravilerden, Leys'in kâtibi Abdulllah b. Sâlih zayıftır.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10281) rivayet etti.

١٧٥٢٧ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن دُحَيْمٍ، ثنا أَبِي، ح وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، ثنا دُحَيْمٌ، ثنا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ، ثنا يَحْيَى بن أَبِي خَالِدٍ، عَنِ ابْنِ أَبِي سَعْدٍ الأَنْصَارِيِّ، عَنْ أَبِيهِ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:النَّدَمُ تَوْبَةٌ، وَالتَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لا ذَنْبَ لَهُ.

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم قلت : وقد تقدمت أحاديث في باب الإسلام يجب ما كان قبله في كتاب الإيمان

17527- İbn Ebî Sa'd el-Ensârî, babasından, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Pişmanlık tövbedir. Günahına tövbe eden, hiç günah işlememiş gibidir"* buyurduğunu bildiriyor.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

İman kitabında, İslam'ın daha önce olan şeyleri örtmesi bölümünde bununla ilgili hadisler geçmişti.[1]

بَابُ فِيْمَنْ يَكُفُّ عَنِ الذُّنُوبِ

Günahlardan Kaçınmak

١٧٥٢٨ - حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ سَعِيدٍ ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ ، عَنْ يُوسُفَ بْنِ مَيْمُونٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْبِقَ الدَّائِبَ الْمُجْتَهِدَ ، فَلْيَكُفَّ عَنِ الذُّنُوبِ.

رواه أبو يعلى وفيه يوسف بن ميمون وثقه ابن حبان وضعفه الجمهور وبقية رجاله رجال الصحيح

17528- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kişi, devamlı salih amel yapmak için çalışan birini geçmek isterse, günahlardan kaçınsın."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Yûsuf b. Meymûn'u, İbn Hibbân güvenilir bulmuş, çoğunluk ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

بَابُ مَا جَاءَ فِيْمَنْ يَسْتَغْفِرَ وَيَتُوْبَ كُلَّمَا أَذْنَبَ

Her Günah İşlenmesinde İstiğfar Edip Tövbe Eden Kişiler

١٧٥٢٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ النَّرْسِىُّ حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مَسْلَمَةُ الرَّازِىُّ عَنْ أَبِى عَمْرٍو الْبَجَلِىِّ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ سُفْيَانَ الثَّقَفِىِّ عَنْ أَبِى جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِىٍّ عَنْ

[1] Mükerrer hadis: 17519.
[2] Ebû Ya'lâ (4950) rivayet etti. Ravilerden Suveyd b. Saîd zayıftır.

مُحَمَّدِ ابْنِ الْحَنَفِيَّةِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِنَّ اللَّهَ عزوجل يُحِبُّ الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ الْمُفَتَّنَ التَّوَّابَ الممتحن يمتحنه الله بالذنب ثم يتوب ثم يعود ثم يتوب.

رواه عبد الله وأبو يعلى وفيه من لم أعرفه

17529- Hz. Ali b. Ebî Tâlib, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, günahkâr olmakla birlikte tövbe eden kulunu sever."*

★Abdullah (b. Ahmed) ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Ravilerden tanımadığım vardır.[1]

١٧٥٣٠ - حدثنا مُطَّلِبُ بن شُعَيْب، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن صَالِحٍ، حَدَّثَنَا اللَّيْثُ، عَنْ يَزِيدَ بن أَبِي حَبِيب، عَنْ أَبِي الْخَيْرِ، عَنْ عُقْبَةَ بن عَامِرٍ، أَنَّ رَجُلا أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَحَدُنَا يُذْنِبُ، قَالَ: " يُكْتَبُ عَلَيْهِ " ثُمَّ قَالَ: ثُمَّ يَسْتَغْفِرُ مِنْهُ وَيَتُوبُ، قَالَ: " يُغْفَرُ لَهُ وَيُتَابُ عَلَيْهِ، وَلا يَمَلُّ اللَّهُ حَتَّى تَمَلُّوا.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وإسناده حسن

17530- Ukbe b. Âmir bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bir kişi gelerek: "Ya Resûlallah! Birimiz günah işliyor" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu onun için günah olarak yazılır"* buyurdu. Adam: "Sonra istiğfar edip tövbe ediyor" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bağışlanıp günahı affedilir"* buyurdu. Adam: "Tekrar günaha dönerse" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yine kendisine günah olarak yazılır"* buyurdu. Adam: "Sonra yine istiğfar edip tövbe ederse" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bağışlanıp günahı affedilir. Siz günah işleyip tövbe etmekten usanmadıkça Allah sizin tövbenizi kabul etmekten usanmaz"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İsnâdı hasendir.[2]

١٧٥٣١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَبُو عُبَيْدَةَ الْعَسْكَرِيُّ ، قَالَ : نَا عِيسَى بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْبِرَكِيُّ ، قَالَ : نَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : نَا نُوحُ بْنُ ذَكْوَانَ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ :

---

[1] Abdullah, *Müsned*'in zevâidi olarak (605, 810) ve Ebû Ya'lâ (483) rivayet etti. İkisinde de yer alan Amr el-Becelî'nin babası Ubeyde b. Abdirrahmân, sağlam olan kişilerden uydurma hadisler rivayet eder.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (17/287) rivayet etti. Ravilerden Leys'in kâtibi Abdullah b. Sâlih zayıftır.

جَاءَ حَبِيبُ بْنُ الْحَارِثِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي رَجُلٌ مِقْرَافُ الذُّنُوبِ ، قَالَ : " تُبْ إِلَى اللَّهِ يَا حَبِيبُ " ، قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي أَتُوبُ ثُمَّ أَعُودُ ، قَالَ : " فَكُلَّمَا أَذْنَبْتَ فَتُبْ " ، قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِذًا يَكْثُرُ ذُنُوبِي ، قَالَ : " عَفْوُ اللَّهِ أَكْثَرُ مِنْ ذُنُوبِكَ يَا حَبِيبُ بْنُ الْحَارِثِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه نوح بن ذكوان وهو ضعيف

17531- Hz. Âişe anlatıyor: Habîb b. el-Hâris Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Ya Resûlallah! Ben günah işleyen biriyim" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Habîb! Allah'a tövbe et"* dedi. Habîb: "Ya Resûlallah! Tövbe ediyorum, ama yine aynı günaha dönüyorum" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Her günahtan sonra tövbe et"* buyurdu. Habîb: "O zaman günahlarım çoğalır" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'ın affı, senin günahlarından daha büyüktür, ey Hâris'in oğlu Habîb"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Nûh b. Zekvân zayıftır.

١٧٥٣٢ – وَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، نَا عُمَرُ بْنُ أَبِي خَلِيفَةَ قَالَ : سَمِعْتُ أَبَا بَدْرٍ يُحَدِّثُ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي أُذْنِبُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا أَذْنَبْتَ فَاسْتَغْفِرْ رَبَّكَ قَالَ : فَإِنِّي أَسْتَغْفِرُ ثُمَّ أَعُودُ فَأُذْنِبُ قَالَ : فَإِذَا أَذْنَبْتَ فَعُدْ فَاسْتَغْفِرْ رَبَّكَ قَالَ : فَإِنِّي أَسْتَغْفِرُ ثُمَّ أَعُودُ فَأُذْنِبُ ، قَالَ : فَإِذَا أَذْنَبْتَ فَعُدْ فَاسْتَغْفِرْ رَبَّكَ فَقَالَهَا فِي الرَّابِعَةِ ، فَقَالَ : اسْتَغْفِرْ رَبَّكَ حَتَّى يَكُونَ الشَّيْطَانُ هُوَ الْمَحْسُورُ.

رواه البزار وفيه بشار بن الحكم الضبي ضعفه غير واحد وقال ابن عدي : أرجو أنه لا بأس به وبقية رجاله وثقوا قلت : وتأتي أحاديث الاستغفار بعد هذا

17532- Enes bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bir kişi gelerek: "Ya Resûlallah! Ben bir günah işledim" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Eğer günah işlediysen, Allah'a istiğfar et"* buyurdu. Adam: "İstiğfar ediyorum, ama aynı günaha tekrar dönüyorum" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Günaha döndüğünde, tekrar Allah'a istiğfar et"* buyurdu. Adam: "İstiğfar ediyorum, ama sonra tekrar aynı günahı işliyorum" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Günaha döndüğünde, tekrar Allah'a istiğfar et"* buyurdu. Adam aynı şeyi dördüncü defa söyleyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Günah işlediğinde Rabbine istiğfar et ki; hüsran içinde kaybeden Şeytan olsun"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Beşşâr b. el-Hakem ed-Dabbî'yi birden çok kişi zayıf bulmuş İbn Adiy ise: "Zararı olmayan biri olmasını umarım" demiştir. Diğer ravileri güvenilir bulunmuştur.

Bundan sonra istiğfarla ilgili hadisler gelecektir.[1]

بَابُ الْمُؤْمِنِ نَسَّاءٌ إِذَا ذُكِّرَ ذَكَرَ

Mümin Çok Unutkandır, Hatırlatıldığında Hatırlar

١٧٥٣٣ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن الْعَبَّاسِ الرَّازِيُّ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن أَبِي سُرَيْجٍ الرَّازِيُّ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن حَفْصٍ الْمَدَائِنِيُّ، حَدَّثَنَا عُبَيْدٌ الْمُكْتِبُ الْكُوفِيُّ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: مَا مِنْ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ إِلا وَلَهُ ذَنْبٌ يَعْتَادُهُ: الْفَيْنَةَ بَعْدَ الْفَيْنَةِ، أَوْ ذَنْبٌ هُوَ مُقِيمٌ عَلَيْهِ لا يُفَارِقُهُ حَتَّى يُفَارِقَ، إِنَّ الْمُؤْمِنَ خُلِقَ مُفْتَنًا تَوَّابًا نَسِيًّا إِذَا ذُكِّرَ ذَكَرَ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط باختصار وأحد أسانيد الكبير رجاله ثقات وله السياق.

17533- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Her müminin ara sıra veya devamlı işlediği ya da ölene kadar bırakamadığı bir günahı vardır. Mümin, fitneye düşmeye müsait, çok tövbe eden ve unutkan olarak yaratılmıştır. Kendisine (hatası) hatırlatıldığında (hatasının) farkına varır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve kısa metinle *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. *M. el-Kebîr*'in isnâdlarından birisinin ravileri güvenilirdir ve hadisin anlatımı ona aittir.[2]

بَابُ الْمُؤْمِنِ يَسْهُو ثُمَّ يَرْجِعُ

Mümin Yanılır, Sonra Yanlışından Geri Döner

١٧٥٣٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَعْمَرُ بْنُ بِشْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْوَلِيدِ عَنْ أَبِي سُلَيْمَانَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " مَثَلُ الْمُؤْمِنِ وَمَثَلُ الإِيمَانِ كَمَثَلِ الْفَرَسِ فِي آخِيَّتِهِ يَجُولُ ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى آخِيَّتِهِ وَإِنَّ الْمُؤْمِنَ يَسْهُو ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى الإِيمَانِ فَأَطْعِمُوا طَعَامَكُمُ الأَتْقِيَاءَ وَأَوْلُوا مَعْرُوفَكُمُ الْمُؤْمِنِينَ.

[1] Bezzâr (3249) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Enes'ten sadece bu kanalla rivayet edildiğini biliyoruz."

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde muhtasar olarak (10666, 12457) ve uzun metinle (11810) rivayet etti.

رواه أحمد وأبو يعلى ورجالهما رجال الصحيح غير أبي سليمان الليثي وعبد الله بن الوليد التجيبي وكلاهما ثقة

17534- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Müminle iman, kazık ile ona bağlanmış at gibidir. At kazığın etrafında dolanır. Sonra bağlı olduğu yere geri döner. Mümin de yanılır, ama imana geri döner. Yemeğinizi takva sahiplerine yedirin ve iyilik yaparken müminlere öncelik tanıyın."*

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Ebû Süleymân el-Leysî ve Abdullah b. el-Velîd et-Tucîbî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Bunların ikisi de güvenilirdir.[1]

بَابُ الْمُؤْمِنِ وَاهٍ رَاقِعٌ

Mümin Günah İşleyen, Ama Tövbe Eden Kişidir

١٧٥٣٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَاتِمٍ السُّرْمَرِيُّ ، بُسَّرَ مَنْ رَأَى ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ النَّرْسِيُّ ، حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِسْحَاقَ الْحَضْرَمِيُّ ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ خَالِدٍ الْخُزَاعِيُّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " الْمُؤْمِنُ وَاهٍ رَاقِعٌ ، فَسَعِيدٌ مَنْ هَلَكَ عَلَى رُقْعَةٍ.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط والبزار وقال الطبراني : ومعنى واه يعني مذنب وراقع يعني تائب مستغفر وفيه سعيد بن خالد الخزاعي وهو ضعيف

17535- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Mümin, yırttığında (yani günah işlediğinde) yama yapan (tövbe ve istiğfar eden) biridir. Yama yaparken (tövbe ve istiğfar ederken) can veren kişi bahtiyardır."*

★Taberânî, *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Saîd b. Hâlid el-Huzâî zayıftır.[2]

---

[1] Ahmed (3/38, 55), Ebû Ya'lâ (1106, 1332) ve İbn Hibbân *Sahîh*'inde (616) rivayet etti. Leysî'yi, İbn Hibbân güvenilir bulmuş İbnu'l-Medînî ise cahil olduğunu söylemiştir. Tucîbî'yi ise İbn Hibbân güvenilir bulmuş, Dârakutnî zayıf olduğunu söylemiştir.

[2] Taberânî, *M. es-Sağîr* (179) ile *M. el-Evsat*'ta (1888) ve Bezzâr (3236) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) rivayetini sadece bu kanalla biliyoruz. Saîd kuvvetli değildir. Başkasında bulamadığımız hadisleri ondan yazarız."

بَابُ فِيْمَنْ يَعْمَلُ الْحَسَنَاتِ بَعْدَ السَّيِّئَاتِ

Günahlardan Sonra Sevap İşlemek

١٧٥٣٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِسْحَاقَ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللهِ - يَعْنِى ابْنَ الْمُبَارَكِ - قَالَ أَنْبَأَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ قَالَ حَدَّثَنِى يَزِيدُ بْنُ أَبِى حَبِيبٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْخَيْرِ أَنَّهُ سَمِعَ عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِنَّ مَثَلَ الَّذِى يَعْمَلُ السَّيِّئَاتِ ثُمَّ يَعْمَلُ الْحَسَنَاتِ كَمَثَلِ رَجُلٍ كَانَتْ عَلَيْهِ دِرْعٌ ضَيِّقَةٌ قَدْ خَنَقَتْهُ ثُمَّ عَمِلَ حَسَنَةً فَانْفَكَّتْ حَلْقَةٌ ثُمَّ عَمِلَ حَسَنَةً أُخْرَى فَانْفَكَّتْ حَلْقَةٌ أُخْرَى حَتَّى يَخْرُجَ إِلَى الأَرْضِ.

رواه أحمد والطبراني وأحد إسنادي الطبراني رجاله رجال الصحيح

17536- Ukbe b. Âmir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Günah işleyip sonra sevap işleyen; yanında vücudunu sıkan dar bir zırhı olan, bir iyilik yaptığında düğmelerden birisi çözülen, sonra bir daha iyilik yapınca başka bir düğmesi çözülen, böylece zırhı yere düşen kişiye benzer."*

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Taberânî'nin isnâdlarından birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٥٣٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هَارُونَ ، نَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، نَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ ، عَنِ الْوَضِينِ بْنِ عَطَاءٍ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ مَرْثَدٍ ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ أَحْسَنَ فِيمَا بَقِيَ غُفِرَ لَهُ مَا مَضَى ، وَمَنْ أَسَاءَ فِيمَا بَقِيَ أُخِذَ بِمَا مَضَى وَمَا بَقِيَ.

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

17537- Ebû Zer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ömrünün kalan kısmında iyilik edenin geçmiş günahları affedilir. Ömrünün kalan kısmında kötülük eden ise, geçmişte ve ömrünün kalan kısmında yaptığı kötülüklerden dolayı cezalandırılır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senedi hasendir.

١٧٥٣٨ - حَدَّثَنَا أَبُو زَيْدٍ أَحْمَدُ بن يَزِيدَ الْحَوْطِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ، حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بن عَمْرٍو، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن جُبَيْرٍ، عَنْ أَبِي طَوِيلٍ شَطَبِ الْمَمْدُودِ، أَنَّهُ أَتَى رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ:

---

1 Ahmed (4/145), Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (17/284-285) ve Nuaym b. Hammâd, İbnu'l-Mübârek'in *Zühd*'üne (170) zevâid olarak rivayet etti. Ahmed'in senedi sahihtir.

أَرَأَيْتَ رَجُلا عَمِلَ الذُّنُوبَ كُلَّهَا، فَلَمْ يَتْرُكْ مِنْهَا شَيْئًا، وَهُوَ فِي ذَلِكَ لَمْ يَتْرُكْ حَاجَةً وَلا دَاجَةً إِلا أَتَاهَا، فَهَلْ لَهُ مِنْ تَوْبَةٍ؟ قَالَ: " فَهَلْ أَسْلَمْتَ؟ " قَالَ: أَمَّا أَنَا فَأَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ، قَالَ: " نَعَمْ , تَفْعَلُ الْخَيْرَاتِ، وَتَتْرُكُ السَّيِّئَاتِ، فَيَجْعَلُهُنَّ اللَّهُ لَكَ خَيْرَاتٍ كُلَّهُنَّ " ، قَالَ: وَغَدَرَاتِي وَفَجَرَاتِي؟ قَالَ: " نَعَمْ " ، قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ، فَمَا زَالَ يُكَبِّرُ حَتَّى تَوَارَى.

شُوَيْفِعٌ، لَمْ يُنْسَبْ.

رواه الطبراني والبزار بنحوه إلا أنه قال : " تعمل الخيرات وتسير السيرات " ورجال البزار رجال الصحيح غير محمد بن هارون أبي نشيط وهو ثقة

17538- Ebû Tavîl Şatbu'l-Memdûd'dan şöyle nakledilir: Ebû Tavîl Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip: "İşlemedik günah bırakmayan kişi hakkında ne dersin? Bütün bunlara ilaveten katılmadığı münakaşa ve kavga da yoktur. Bu kişinin tövbesi kabul edilir mi?" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Müslüman oldun mu?"* diye sorunca; "Ben Allah'tan başka ilah olmadığına ve senin de Allah'ın Resûlü olduğuna şehadet ederim" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"İyilik yapar günahlardan kaçınırsın; Allah senin geçmişte yaptığın her şeyi iyilik olarak yazar"* buyurdu. Ebû Tavîl: "İhanetlerimi ve günahlarımı da mı sevaba çevirir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet"* cevabını verdi. Ebû Tavîl: "Allahu Ekber!" diyerek gitti ve gözden kaybolana kadar bunu tekrarladı.

★Taberânî ve şu ibarelerle Bezzâr rivayette bulundu: *"İyilik yapar, uzak durulması gereken şeylerden uzaklaşırsın."* Bezzâr'ın, güvenilir bir ravi olan Ebû Neşît Muhammed b. Hârûn dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

بَابُ فِيْمَنْ يَلْتَمِسُ رِضَا اللّٰهِ تَعَالَى

Allah'ın Rızasını Gözetenler

١٧٥٣٩ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ أَخْبَرَنَا مَيْمُونٌ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادٍ عَنْ ثَوْبَانَ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " إِنَّ الْعَبْدَ لَيَلْتَمِسُ مَرْضَاةَ اللهِ وَلاَ يَزَالُ بِذَلِكَ فَيَقُولُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ لِجِبْرِيلَ إِنَّ فُلاَنًا عَبْدِى يَلْتَمِسُ أَنْ يُرْضِيَنِى أَلاَ وَإِنَّ رَحْمَتِى عَلَيْهِ . فَيَقُولُ جِبْرِيلُ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7235) ve Bezzâr (3244) rivayet etti.

رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَى فُلاَنٍ.وَيَقُولُهَا حَمَلَةُ الْعَرْشِ وَيَقُولُهَا مَنْ حَوْلَهُمْ حَتَّى يَقُولَهَا أَهْلُ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ ثُمَّ تَهْبِطُ لَهُ إِلَى الأَرْضِ .

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير ميمون بن عجلان وهو ثقة

17539- Sevbân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kul, Allah'ın rızasını gözeterek buna devam eder. Nihayet Allah, Cibrîl'e: «Falan kulum benim rızamı gözetiyor. Şunu bil ki; ben ona merhamet ettim» buyurur. Cibrîl de: «Allah falan kişiye rahmet etti» der. Arş'ı taşıyan melekler ve etrafındakiler, hatta yedi kat sema ahalisi dahi aynı şeyi söylerler. Sonra o söz onun için yeryüzüne iner."*

★Ahmed rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Meymûn b. Aclân dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٥٤٠ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ زِيَادٍ الصَّائِغُ، ثنا وَكِيعٌ، ثنا أَبِي، عَنْ طَارِقٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مَالِكٍ الرُّؤَاسِيِّ، قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْرَضَ عَنِّي، فَقُلْتُ: إِنَّ الرَّبَّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَيُتَرَضَّى فَيَرْضَى، فَارْضَ عَنِّي، فَرَضِيَ عَنِّي

رواه البزار من رواية طارق عن عمرو بن مالك وطارق ذكره ابن أبي حاتم ولم يوثقه ولم يجرحه وبقية رجاله ثقات

17540- Amr b. Mâlik er-Rûâsibî der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gittim; benden yüz çevirdi. Ben: "Allah, rızası istenince razı olur. Sen de benden razı ol" dedim. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) benden razı oldu.

★Bezzâr, Târık kanalıyla Amr b. Mâlik'ten rivayet etti. Târık'ı, İbn Ebî Hâtim zikretmiş ne güvenilir olduğunu söylemiş, ne de cerhetmiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.[2]

---

[1] Ahmed (5/279) ve Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1262) rivayet etti. Daha sonra gelecek 17967. hadise bakınız.

[2] Bezzâr (3238) rivayet etti ve dedi ki: "Amr b. Mâlik'ten sadece bunun rivayet edildiğini biliyoruz. Bu hadisin de sadece bu yolla rivayet edildiğini biliyoruz." Ebû Ya'lâ (6843) rivayet etti. Daha sonra gelecek 17968. hadise bakınız.

بَابُ مَا جَاءَ فِي طُولِ عُمُرِ الْمُؤْمِنِ وَالنَّهْيِ عَنْ تَمَنِّيهِ الْمَوْتِ

Müminin Uzun Ömürlü Olması ve Ölümü İstemesinin Yasaklanması

١٧٥٤١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ الْخُزَاعِيُّ قَالَ أَخْبَرَنَا لَيْثٌ وَيُونُسُ قَالَ حَدَّثَنَا لَيْثٌ يَعْنِي ابْنَ سَعْدٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ الْهَادِ عَنْ هِنْدٍ بِنْتِ الْحَارِثِ عَنْ أُمِّ الْفَضْلِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى الْعَبَّاسِ وَهُوَ يَشْتَكِي فَتَمَنَّى الْمَوْتَ فَقَالَ يَا عَبَّاسُ يَا عَمَّ رَسُولِ اللَّهِ لاَ تَتَمَنَّ الْمَوْتَ إِنْ كُنْتَ مُحْسِناً تَزْدَادُ إِحْسَاناً إِلَى إِحْسَانِكَ خَيْرٌ لَكَ وَإِنْ كُنْتَ مُسِيئاً فَإِنْ تُؤَخَّرْ تَسْتَعْتِبْ خَيْرٌ لَكَ فَلاَ تَتَمَنَّ الْمَوْتَ " . قَالَ يُونُسُ وَإِنْ كُنْتَ مُسِيئاً فَإِنْ تُؤَخَّرْ تَسْتَعْتِبْ مِنْ إِسَاءَتِكَ خَيْرٌ لَكَ.

17541- Ümmu'l-Fadl bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), hasta olduğu için ölümü temenni eden Abbâs'ın yanına girdi ve şöyle dedi: *"Ey Resûlullah'ın amcası Abbâs! Ölümü temenni etme! Eğer iyilik yapan biriysen, iyiliklerini arttırırsın ve bu, senin için daha hayırlı olur. Eğer kötü biriysen, kötülüklerinden vazgeçersin. Bu da, senin için daha hayırlı olur. Bu sebeple, ölümü temenni etme."*[1]

١٧٥٤٢ - وفي رواية : وَإِنْ كُنْتَ مُسِيئاً فَإِنْ تُؤَخَّرْ تَسْتَعْتِبْ مِنْ إِسَاءَتِكَ خَيْرٌ لَكَ.

رواه أحمد وأبو يعلى والطبراني ورجال أحمد رجال الصحيح غير هند بنت الحارث فإن كانت هي القرشية أو الفراسية فقد احتج بها في الصحيح وإن كانت الخثعمية فلم أعرفها

17542- Bir rivayette ifade şöyledir: *"Eğer kötü biriysen, ölümün geciktirilir ve günahlarından vazgeçersen, bu senin için daha hayırlı olur."*

★Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet ettiler. Ahmed'in Hind binti'l-Hâris dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Eğer o, Hind el-Kureşiyye veya Hind el-Fârîsiyye ise *Sahîh*'te onunla ihticac edilmiştir. Eğer Has'amiyye ise onu tanımıyorum.

١٧٥٤٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ وَأَبُو أَحْمَدَ قَالاَ حَدَّثَنَا كَثِيرُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنِي الْحَارِثُ بْنُ يَزِيدَ قَالَ أَبُو أَحْمَدَ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ

[1] Ahmed (6/339), Ebû Ya'lâ (7076) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (25/28) rivayet etti. Hadisin senedinde olan kadın, el-Has'amiyye'dir. İbn Hibbân, onu güvenilir bulmuştur. Suyûtî'nin, *Şerh es-Sudûr*'una (12) bakınız.

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " لاَ تَمَنَّوُا الْمَوْتَ فَإِنَّ هَوْلَ الْمَطْلَعِ شَدِيدٌ وَإِنَّ مِنَ السَّعَادَةِ أَنْ يَطُولَ عُمْرُ الْعَبْدِ وَيَرْزُقَهُ اللَّهُ الإِنَابَةَ.

رواه أحمد والبزار وإسناده حسن

17543- Câbir b. Abdillah, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ölümü temenni etmeyiniz. Çünkü varacağınız yerin korkusu şiddetlidir. Kulun ömrünün uzayıp, Allah'ın kendisine tövbe nasib etmesi o kulun bahtiyarlığıdır."*

★Ahmed ve Bezzâr rivayet ettiler. Senedi hasendir.[1]

١٧٥٤٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا مُعَانُ بْنُ رِفَاعَةَ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ يَزِيدَ عَنِ الْقَاسِمِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ جَلَسْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَّرَنَا وَرَقَّقَنَا فَبَكَى سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ فَأَكْثَرَ الْبُكَاءَ فَقَالَ يَا لَيْتَنِي مِتُّ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " يَا سَعْدُ أَعِنْدِي تَتَمَنَّى الْمَوْتَ " . فَرَدَّدَ ذَلِكَ ثَلاَثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ قَالَ " يَا سَعْدُ إِنْ كُنْتَ خُلِقْتَ لِلْجَنَّةِ فَمَا طَالَ عُمْرُكَ أَوْ حَسُنَ مِنْ عَمَلِكَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ.

رواه أحمد والطبراني وزاد فيه : " وإن كنت خلقت للنار فبئس الشيء تتعجل إليه " . وفيه يزيد بن علي الألهاني وهو ضعيف

17544- Ebû Umâme anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında oturduk. Bize hatırlatmalarda bulunarak kalbimizi yumuşattı. Sa'd hıçkırarak ağlayıp: "Keşke ölseydim" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) üç defa: *"Ey Sa'd! Benim yanımda mı ölümü temenni ediyorsun?"* deyip şöyle devam etti: *"Ey Sa'd! Eğer Cennet için yaratıldıysan, ömrünün uzun olup salih amelinin (çok) olması senin için daha hayırlıdır."*

★Ahmed ve şu ifadelerle Taberânî rivayet etti: *"Eğer cehennem için yaratıldıysan, varmak için acele ettiğin şey ne kötüdür."* Ravilerden Ali b. Yezîd el-Elhânî zayıftır.[2]

---

[1] Ahmed, *Müsned* (3/332) ile *Zühd*'de (s. 21) ve Bezzâr (3240) rivayet ettiler. Ravilerden Hâris b. Yezîd'i veya (İbn Ebî Yezîd'i) İbn Hibbân'dan başkası güvenilir bulmamıştır. Bezzâr: "Bu hadisin merfu olarak rivayetini sadece bu kanalla biliyoruz. Hâris, Câbir'den bunu ve başka bir hadisi rivayet etmiştir" dedi.

[2] Ahmed (5/267) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7870) rivayet etti. İkisinde yer alan Ali b. Yezîd'in, Kâsım b. Abdirrahmân ed-Dımaşkî'den rivayeti hakkında Ahmed: "Ebû Habîb Ali b. Yezîd ondan rivayet etti. Hadisin sadece Kâsım yoluyla rivayet edildiğini sanıyorum" dedi. İbn Hibbân: "Kâsım, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem)

بَابٌ فِيمَنْ طَالَ عُمُرُهُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ

Ömrü Uzun Olan Müslümanlar

١٧٥٤٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَلاَ أُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرِكُمْ " . قَالُوا نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ " خِيَارُكُمْ أَطْوَلُكُمْ أَعْمَاراً وَأَحْسَنُكُمْ أَعْمَالاً.

17545- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Size en hayırlılarınızı bildireyim mi?"* diye sorunca, sahabe: "Olur ya Resûlallah!" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizin en hayırlılarınız, ömrü en uzun olup ameli en güzel olanınızdır"* buyurdu.[1]

١٧٥٤٦ - وفي رواية : خِيَارُكُمْ أَطْوَلُكُمْ أَعْمَاراً وَأَحْسَنُكُمْ أَخلاَقاً

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

17546- Bir rivayette de: *"Amel"* yerine *"Ahlakı en güzel olanınızdır"* ibaresi vardır.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٥٤٧ - حَدَّثَنَا الْجَرَّاحُ بْنُ مَخْلَدٍ ، حَدَّثَنَا سَالِمُ بْنُ نُوحٍ ، حَدَّثَنَا سُهَيْلٌ ، حَدَّثَنَا ثَابِتٌ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَلا أُنَبِّئُكُمْ بِخِيَارِكُمْ ؟ " . قَالُوا : بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : " خِيَارُكُمْ أَطْوَلُكُمْ أَعْمَارًا إِذَا سَدَّدُوا.

رواه أبو يعلى وإسناده حسن

17547- Enes der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Size en hayırlılarınızı bildireyim mi?"* diye sorunca, sahabe: "Olur ya Resûlallah!" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizin en hayırlılarınız, doğru yolda oldukları müddetçe ömrü uzun olanlardır"* buyurdu.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Senedi hasendir.[3]

---

ashâbından mudal hadisler rivayet ederdi" dedi. Bunu Zehebî, *Mîzân*'da (3/373) aktarmıştır. Ona göre İbn Maîn ve Tirmizî, Kâsım'ın güvenilir olduğunu söylediler.

[1] Ahmed (7211) ve İbnu'l-Mübârek *Zühd*'ünde (1240) rivayet etti.

[2] Ahmed (9224) rivayet etti.

[3] Ebû Ya'lâ (3496) rivayet etti. Ravilerden Süheyl b. Ebî Hazm zayıftır.

١٧٥٤٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ إِسْمَاعِيلَ الأَعْلَمُ الْبَغْدَادِيُّ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلامٍ الْجُمَحِيُّ ، قَالَ : ثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ يُونُسَ بْنِ عُبَيْدٍ ، وَحُمَيْدٌ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ أَبِي بَكْرَةَ ، أَنَّ رَجُلا ، قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ ؟ قَالَ : مَنْ طَالَ عُمْرُهُ وَحَسُنَ عَمَلُهُ ، قَالَ : فَأَيُّ النَّاسِ شَرٌّ ؟ قَالَ : مَنْ طَالَ عُمْرُهُ وَسَاءَ عَمَلُهُ قَالَ : فَأَيُّ النَّاسِ شَرٌّ ؟ قَالَ : مَنْ طَالَ عُمْرُهُ وَسَاءَ عَمَلُهُ.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وإسناده جيد.

17548- Ebû Bekre bildiriyor: Bir kişi: "Ya Resûlallah! İnsanların en hayırlısı kimdir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ömrü uzun olup ameli güzel olandır"* buyurdu.

Adam: "İnsnların en kötüsü kimdir?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ömrü uzun olup ameli kötü olandır"* cevabını verdi.

★Taberânî *M. es-Sağîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senedi ceyyiddir.[1]

١٧٥٤٩ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ السَّكَنِ، وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْمُقَوِّمُ، قَالا: ثنا حِبَّانُ بْنُ هِلالٍ، ثنا مُبَارَكُ بْنُ فَضَالَةَ، عَنْ عَبْدِ رَبِّهِ، يَعْنِي: ابْنَ سَعِيدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ، عَنْ جَابِرٍ أن رسو ل الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : أَلا أُنَبِّئُكُمْ بِخِيَارِكُمْ قَالُوا : بَلَى ، قَالَ : أحاسنكم أَخْلَاقًا وأَطْوَلُكُمْ أَعْمَارًا.

قلت : رواه الترمذي غير قوله : "أَطْوَلُكُمْ أَعْمَارًا" رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير مبارك بن فضالة وقد وثق

17549- Câbir bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Size en hayırlılarınızı bildireyim mi?"* diye sorunca, sahabe: "Olur" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizin en hayırlılarınız, ahlâk olarak en güzel ve ömrü en uzun olanınızdır"* buyurdu.

Tirmizî, bu hadisi: *"ömrü en uzun olanınızdır"* ibaresi olmaksızın rivayet etmiştir.

★Bezzâr rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Mübârek b. Fadâla dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٥٥٠ - وعن عبادة - يعني ابن الصامت - عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : أَلا أُنَبِّئُكُمْ بِخِيَارِكُمْ ؟ " .قَالُوا : بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ : " خِيَارُكُمْ أَطْوَلُكُمْ أَعْمَارًا إِذَا سَدَّدُوا "

رواه الطبراني وفيه أبو أمية بن يعلى وهو ضعيف

---

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (818) ve Tirmizî, Ebû Bekre hadisinden (233) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3585) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, bu isnâdla sadece Abdurabbih b. Saîd'in rivayet ettiğini biliyoruz. Ondan da sadece Mübârek rivayet etmiştir."

17550- Ubâde b. es-Sâmit bildiriyor: *"Size en hayırlılarınızı bildireyim mi?"* diye sorunca, sahabe: "Olur, ya Resûlallah!" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"İslam üzere doğru yolda oldukları müddetçe ömrü uzun olanlardır"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Umeyye b. Ya'lâ zayıftır.

١٧٥٥١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ التُّسْتَرِيُّ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَرَّاقُ، ثنا عَمْرُو بْنُ طَلْحَةَ الْقَنَّادُ، ثنا حَفْصُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِيهِ، عبد الله بن مسعود قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ لِلَّهِ عِبَادًا يَضَنُّ بِهِمْ عَنِ الْقَتْلِ، يُطِيلُ أَعْمَارَهُمْ فِي حُسْنِ الْعَمَلِ ، وَيُحْسِنُ أَرْزَاقَهُمْ، وَيُحْيِيهِمْ فِي عَافِيَةٍ، وَيَقْبِضُ أَرْوَاحَهُمْ فِي عَافِيَةٍ عَلَى الْفُرُشِ، فَيُعْطِيهِمْ مَنَازِلَ الشُّهَدَاءِ "

رواه الطبراني وفيه جعفر بن محمد الواسطي الوراق و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

17551- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah'ın öyle kulları vardır ki; onları ölümden koruyup ömürlerini güzel amelle uzatır, rızıklarını güzel yapıp, onları afiyet üzere yaşatarak canlarını yataklarında afiyet üzere alır ve onlara şehitlerin mertebesini verir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Câfer b. Muhammed el-Vâsıtî el-Verrâk'ı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٧٥٥٢ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بن غَنَّامٍ، حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بن أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، عَنِ النَّهَّاسِ بن قَهْمٍ، عَنْ شَدَّادٍ أَبِي عَمَّارٍ، قَالَ: قَالَ عَوْفُ بن مَالِكٍ: يَا طَاعُونُ خُذْنِي إِلَيْكَ، فَقَالُوا: أَمَا سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: " كُلَّمَا طَالَ عُمُرُ الْمُسْلِمِ كَانَ لَهُ خَيْرٌ " ؟ , قَالَ: بَلَى .

رواه الطبراني وفيه النهاس بن قهم وهو ضعيف

17552- Şeddâd Ebû Ammâr bildiriyor: Avf b. Mâlik: "Ey veba! Beni yanına al!" dedi. Oradakiler: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): «*Müslümanın ömrü ne kadar uzarsa, bu onun için daha hayırlıdır*» dediğini duymadın mı?" deyince, o: "Evet duydum" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Nehhâs b. Kahm zayıftır.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10371) rivayet etti. Ravilerden Hafs b. Süleymân el-Esedî hadis uydurmakla suçlanmıştır. Câfer b. Muhammed el-Vâsıtî ise dürüst bir ravidir.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/57) ve Ahmed (22/23) rivayet etti.

١٧٥٥٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ رَجُلَانِ مِنْ بَلِيٍّ مِنْ قُضَاعَةَ أَسْلَمَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتُشْهِدَ أَحَدُهُمَا وَأُخِّرَ الآخَرُ سَنَةً. قَالَ طَلْحَةُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ فَأُرِيتُ الْجَنَّةَ فَرَأَيْتُ الْمُؤَخَّرَ مِنْهُمَا أُدْخِلَ قَبْلَ الشَّهِيدِ فَعَجِبْتُ لِذَلِكَ فَأَصْبَحْتُ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ ذُكِرَ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " أَلَيْسَ قَدْ صَامَ بَعْدَهُ رَمَضَانَ وَصَلَّى سِتَّةَ آلافِ رَكْعَةٍ أَوْ كَذَا وَكَذَا رَكْعَةً صَلاَةَ السَّنَةِ.

قلت : هذا من حديث أبي هريرة كما تراه إنما لطلحة فيه رؤية المنام ولطلحة حديث رواه ابن ماجة رواه أحمد وإسناده حسن

17553- Ebû Hureyre şöyle nakleder: Kudâ'a kabilesinin bir kolu olan Beliy'den iki kişi Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında Müslüman oldular. Birisi şehit oldu, diğeri ise bir yıl sonra vefat etti. Talha b. Ubeydillah dedi ki:

Rüyamda Cenneti gördüm. Sonra ölen kişinin, şehit olandan daha önce Cennete girdiğini gördüm. Buna hayret edip sabahlayınca Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) anlattım. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"(İkincisi), şehit olandan sonra bir Ramazan oruç tutup, altı bin rekat namaz kılmadı mı? Bir yıllık namaz olarak ta şu kadar namaz kılmadı mı?"* buyurdu.

★Bu hadis gördüğün gibi Ebû Hureyre'nin rivayet ettiği hadistir. Bunda, Talhâ'nın rüyayla ilgili bölümü vardır. Talha b. Ubeydillah'ın, İbn Mâce'nin rivayet ettiği bir hadisi vardır. Yukarıdaki hadisi Ahmed, hasen isnâdla rivayet etti.

١٧٥٥٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنِي طَلْحَةُ بْنُ يَحْيَى بْنِ طَلْحَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ طَلْحَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادٍ أَنَّ نَفَراً مِنْ بَنِي عُذْرَةَ ثَلاَثَةً أَتَوُا النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَسْلَمُوا قَالَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يَكْفِنِيهِمْ قَالَ طَلْحَةُ أَنَا قَالَ فَكَانُوا عِنْدَ طَلْحَةَ فَبَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْثاً فَخَرَجَ فِيهِ أَحَدُهُمْ فَاسْتُشْهِدَ قَالَ ثُمَّ بَعَثَ بَعْثاً فَخَرَجَ فِيهِ آخَرُ فَاسْتُشْهِدَ قَالَ ثُمَّ مَاتَ الثَّالِثُ عَلَى فِرَاشِهِ قَالَ طَلْحَةُ فَرَأَيْتُ هَؤُلاَءِ الثَّلاَثَةَ الَّذِينَ كَانُوا عِنْدِي فِي الْجَنَّةِ فَرَأَيْتُ الْمَيِّتَ عَلَى فِرَاشِهِ أَمَامَهُمْ وَرَأَيْتُ الَّذِي اسْتُشْهِدَ أَخِيراً يَلِيهِ وَرَأَيْتُ الَّذِي اسْتُشْهِدَ أَوَّلَهُمْ آخِرَهُمْ قَالَ فَدَخَلَنِي مِنْ ذَلِكَ قَالَ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا أَنْكَرْتَ مِنْ ذَلِكَ لَيْسَ أَحَدٌ أَفْضَلَ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ مُؤْمِنٍ يُعَمَّرُ فِي الإِسْلاَمِ لِتَسْبِيحِهِ وَتَكْبِيرِهِ وَتَهْلِيلِهِ .

قلت : لطلحة حديث رواه ابن ماجة في التعبير غير هذا رواه أحمد فوصل بعضه وأرسل أوله ورواه أبو يعلى والبزار فقالا : عن عبد الله بن شداد عن طلحة فوصلاه بنحوه ورجالهم رجال الصحيح

17554- Abdullah b. Şeddâd anlatıyor: Benû Uzre'den üç kişi, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek Müslüman oldular. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): "Bunları benim için kim ağırlar?" deyince, Talha: "Ben ağırlarım" dedi. Onlar henüz Talha'nın yanındayken, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir askeri birlik gönderdi. Bunlardan birisi bu birlikle gidip şehit oldu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir birlik daha gönderdiğinde, diğeri birliğe katıldı ve o da şehit oldu. Üçüncüsü ise yatağında vefat etti.

Talha şöyle dedi: Rüyamda, yanımda kalan bu üç kişiyi Cennette gördüm. Yatağında ölen kişi, diğer ikisinin önündeydi. Sonra şehit olan ise yatağında vefat edenin arkasındaydı. İlk şehit olan en sonuncularıydı. Bundan dolayı içime bir şüphe düştü ve Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip ona rüyamı anlattım. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunun nesine hayret ediyorsun? Allah katında, İslam üzere olup ta tesbih, tekbir ve tehlil getirerek uzun ömür yaşayan müminden daha faziletlisi yoktur"* buyurdu.

İbn Mâce'de, (rüyanın) yorum konusunda, Talha'nın başka bir hadisi vardır.

★Ahmed bir bölümünü *mevsûl*, ilk kısmını ise *mürsel* olarak rivayet etti. Ebû Ya'lâ ile Bezzâr, Abdullah b. Şeddâd kanalıyla Talha'dan mevsûl olarak rivayet ettiler. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٥٥٥ - حَدَّثَنَا مَنْصُورُ بْنُ أَبِي مُزَاحِمٍ، حَدَّثَنِي خَالِدٌ الزَّيَّاتُ، حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَعْمَرِ بْنِ حَزْمٍ الأَنْصَارِيِّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، رَفَعَ الْحَدِيثَ، قَالَ: " الْمَوْلُودُ حَتَّى يَبْلُغَ الْحِنْثَ مَا عَمِلَ مِنْ حَسَنَةٍ كُتِبَ لِوَالِدِهِ أَوْ لِوَالِدَيْهِ، وَمَا عَمِلَ مِنْ سَيِّئَةٍ لَمْ تُكْتَبْ عَلَيْهِ وَلا عَلَى وَالِدَيْهِ، فَإِذَا بَلَغَ الْحِنْثَ جَرَى عَلَيْهِ الْقَلَمُ، أَمَرَ الْمَلَكَانِ اللَّذَانِ مَعَهُ أَنْ يَحْفَظَا وَأَنْ يُشَدِّدَا، فَإِذَا بَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً فِي الإِسْلامِ أَمَّنَهُ اللَّهُ مِنَ الْبَلايَا الثَّلاثَةِ: الْجُنُونِ وَالْجُذَامِ وَالْبَرَصِ، فَإِذَا بَلَغَ الْخَمْسِينَ خَفَّفَ اللَّهُ مِنْ حِسَابِهِ، فَإِذَا بَلَغَ السِّتِّينَ رَزَقَهُ اللَّهُ الإِنَابَةَ إِلَيْهِ بِمَا يُحِبُّ، فَإِذَا بَلَغَ السَّبْعِينَ أَحَبَّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ، فَإِذَا بَلَغَ الثَّمَانِينَ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ حَسَنَاتِهِ وَتَجَاوَزَ عَنْ سَيِّئَاتِهِ، فَإِذَا بَلَغَ التِّسْعِينَ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ، وَشَفَّعَهُ فِي

[1] Ahmed (1401), Ebû Ya'lâ (634) ve Bezzâr (3590) rivayet etti ve şöyle dedi: "Abdullah b. Şeddâd'ın, Talha'dan, bundan başka bir hadis rivayet ettiğini bilmiyoruz."

أَهْلِ بَيْتِهِ ، وَكَانَ أَسِيرَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ ، فَإِذَا بَلَغَ أَرْذَلَ الْعُمُرِ لِكَيْ لا يَعْلَمُ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا ، كَتَبَ اللَّهُ لَهُ مِثْلَ مَا كَانَ يَعْمَلُ فِي صِحَّتِهِ مِنَ الْخَيْرِ ، فَإِذَا عَمِلَ سَيِّئَةً لَمْ تُكْتَبْ عَلَيْهِ.

17555- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Doğan kişi, büluğ çağına erişinceye kadar, yaptığı iyilikler babasına-* veya anne babasına- *yazılır. Kötülük yaptığı zaman ise, ne kendisine, ne de anne babasına yazılır. Büluğ çağına erişince, artık yaptıkları yazılır ve onunla olan iki meleğe, onu korumaları ve yardım etmeleri emredilir. İslam üzere kırk yaşına girince Allah onu, delilik, cüzam ve alaca hastalığından emin kılar. Elli yaşına girince, Allah hesabını kolaylaştırır. Altmış yaşına girdiğinde ise, Allah ona, kendisine sevdiği şeylerle yönelmeyi nasib eder. Yetmiş yaşına geldiğinde, gökyüzü ahalisi onu sever. Seksen yaşına geldiğinde, Allah sevaplarını yazar, günahlarını ise bağışlar. Doksan yaşına geldiğinde ise, Allah geçmiş ve gelecek günahlarını affeder, ailesine onu şefaatçi kılar ve o artık Allah'ın, arzındaki esir (gözetimi altında) olur. Ömrünün en kötü çağına yetişip hiçbir şeyi bilmez duruma düşünce, Allah kendisine sıhhatliyken yaptığı hayırlar gibi hayır yapıyormuşçasına sevap yazar. Kötülük yaptığında ise ona bir şey yazılmaz."*[1]

١٧٥٥٦ - وفي رواية : عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُعَمَّرُ فِي الإِسْلامِ فذكر نحوه ، وقال: فَإِذَا بَلَغَ السَّبْعِينَ أَحَبَّهُ اللَّهُ وَأَحَبَّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ .

17556- Bir rivayette ise Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Müslüman olarak yaşlanan hiçbir Müslüman yoktur ki..."* ve hadisi zikrederek şöyle dedi: *"Müslüman olarak yetmiş yaşına girdiği zaman, Allah ve gökyüzü ahalisi onu severler."*[2]

١٧٥٥٧ - وفي رواية : وَمَنْ عَمَّرَهُ اللَّهُ سَبْعِينَ سَنَةً فِي الإِسْلامِ أَحَبَّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ وَأَهْلُ الأَرْضِ.

17557- Başka bir rivayette ise ifade şöyledir: *"Müslüman olarak yetmiş yaşına girdiği zaman, gökyüzü ve yeryüzü ahalisi onu severler."*[3]

١٧٥٥٨ - وفي رواية : فَإِذَا بَلَغَ السِّتِّينَ رَزَقَهُ اللَّهُ الإِنَابَةَ إِلَى اللَّهِ بِمَا يُحِبُّ اللَّهُ ، فَإِذَا بَلَغَ السَّبْعِينَ أَحَبَّهُ اللَّهُ وَأَحَبَّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ ، فَإِذَا بَلَغَ الثَّمَانِينَ كُتِبَتْ حَسَنَاتُهُ وَمُحِيَتْ سَيِّئَاتُهُ ،

---

[1] Ebû Ya'lâ (3678) ve Ahmed (3/217-218) rivayet etti.
[2] Ebû Ya'lâ (4246, 4248, 4249) rivayet etti.
[3] Ebû Ya'lâ (4246) rivayet etti.

فَإِذَا بَلَغَ التِّسْعِينَ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ ، وَكَانَ أَسِيرَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ ، وَشَفِعَ فِي أَهْلِ بَيْتِهِ .

رواها كلها أبو يعلى بأسانيد

17558- Bir başka rivayette ifade şöyledir: *"Altmış yaşına girdiği zaman, Allah'ın sevdiği şeylerle, O'na yönelmeyi nasib eder. Yetmiş yaşına girdiğinde ise, Allah geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlar ve o artık Allah'ın, arzındaki esiri (gözetimi altında) olup ailesine şefaatçi kılınır."*

★Bunların tümünü Ebû Ya'lâ rivayet etti.[1]

١٧٥٥٩ - ورواه أحمد موقوفا باختصار وقال فيه : وَإِذَا بَلَغَ السِّتِّينَ رَزَقَهُ اللَّهُ إِنَابَةً يُحِبُّهُ عَلَيْهَا .

17559- Ahmed, sahabi sözü ve muhtasar olarak rivayet etti; ifade şöyledir: "Altmış yaşına girdiğinde, Allah ona bir ibadet şevki verir o ibadet sebebiyle onu sever."[2]

١٧٥٦٠ - وروى بعده بسنده إلى عبد الله بن عمر بن الخطاب عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال مثله

ورجال إسناد ابن عمر وثقوا على ضعف في بعضهم كثير وفي أحد أسانيد أبي يعلى ياسين الزيات وفي الآخر يوسف بن أبي ذرة وهما ضعيفان جدا . وفي الآخر أبو عبيدة بن الفضيل بن عياض وهو لين وبقية رجال هذه الطريق ثقات . وفي إسناد أنس الموقوف من لم أعرفه

17560- Bir başka rivayette ise Abdullah b. Ömer b. el-Hattâb, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) aynısını nakletmiştir.

★İbn Ömer'in rivayet ettiği senedin ravileri, bazılarının çok zayıf olmalarına rağmen güvenilir bulunmuşlardır. Ebû Ya'lâ'nın isnâdlarından birinde Yâsîn ez-Zeyyât, diğerinde Yûsuf b. Ebî Zerre çok zayıftır. Diğer senedinde bulunan Ebû Ubeyde b. el-Fudayl b. İyâd hadiste gevşektir. Bu kanalın diğer ravileri güvenilirdir. Enes'in *mevkûf* olan rivayetinin senedinde tanımadıklarım vardır.[3]

١٧٥٦١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبَانٍ الْقُرَشِيُّ ، نا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ ، عَنْ يُوسُفَ بْنِ أَبِي ذَرَّةَ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ الضَّمْرِيِّ ، عَنْ أَنَسٍ وناه مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ ، نا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْجَدِّيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ

---

[1] Ebû Ya'lâ (4249) rivayet etti.
[2] Ahmed (2/89) rivayet etti. *el-Kavlu'l-Müsedded*'e (s. 38-39, 62-65) bakınız
[3] Ahmed (2/89) rivayet etti. *el-Kavlu'l-Müsedded*'e (s. 40) bakınız.

بْنِ أَبِي الْمَوَالِي ، نا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ ، عَنْ أَنَسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : مَنْ عَمَّرَهُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَرْبَعِينَ سَنَةً فِي الإِسْلامِ صَرَفَ اللَّهُ عَنْهُ أَنْوَاعًا مِنَ الْبَلاءِ ، الْجُنُونُ وَالْجُذَامُ وَالْبَرَاصُ قَالَ عَبْدُ الْمَلِكِ الْجَدِّيُّ فِي حَدِيثِهِ : كَفَّ اللَّهُ عَنْهُ أَنْوَاعًا مِنَ الْبَلاءِ : الْجُذَامُ وَالْبَرَصُ وَخَنْقُ الشَّيْطَانِ وَمَنْ عَمَّرَهُ اللَّهُ خَمْسِينَ سَنَةً فِي الإِسْلامِ لَيَّنَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْحِسَابَ.

17561- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, kimi İslam üzere kırk yıl yaşatırsa cüzzam, alaca ve şeytanın kızgınlığı gibi belaları ondan uzaklaştırır.* (—ravi Abdulmelik rivayetinde ifade:— *"Allah, ondan cüzzam ve alaca hastalığı gibi belaları defeder.*) *Allah, kimi İslam üzere elli yıl yaşatırsa, ona hesabı yumuşatır."*

١٧٥٦٢ - وفي رواية : هَوَّنَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْحِسَابَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ عَمَّرَهُ اللَّهُ سِتِّينَ سَنَةً فِي الإِسْلامِ رَزَقَهُ اللَّهُ الإِنَابَةَ إِلَيْهِ بِمَا يُحِبُّ اللَّهُ وَقَالَ أَبُو ضَمْرَةَ رَزَقَهُ اللَّهُ حُسْنَ الإِنَابَةِ إِلَيْهِ وَمَنْ عَمَّرَهُ اللَّهُ سَبْعِينَ سَنَةً فِي الإِسْلامِ أَحَبَّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ وَأَهْلُ الأَرْضِ ، وَمَنْ عَمَّرَهُ اللَّهُ ثَمَانِينَ سَنَةً فِي الإِسْلامِ مَحَا اللَّهُ سَيِّئَاتِهُ وَكَتَبَ حَسَنَاتَهُ وَقَالَ أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ فِي حَدِيثِهِ : كُتِبَتْ حَسَنَاتُهُ وَلَمْ تُكْتَبْ سَيِّئَاتُهُ وَمَنْ عَمَّرَهُ اللَّهُ تِسْعِينَ سَنَةً فِي الإِسْلامِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ ذُنُوبَهُ وَكَانَ أَسِيرَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ ، وَشَفِيعًا لأَهْلِ بَيْتِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَقَالَ أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ كَانَ أَسِيرَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ ، وَشُفِّعَ فِي أَهْلِ بَيْتِهِ.

رواه البزار بإسنادين ورجال أحدهما ثقات

17562- Bir rivayette ise ifade şöyledir: *"Kıyamet günü Allah, ona hesabı kolaylaştırır. Allah, kimi İslam üzere altmış yıl yaşatırsa, sevdiği şeylerle kendisine yönelmesini nasib eder.* —Ebû Damra rivayetinde: *"Allah, ona güzel bir şekilde yaklaşmasını nasib eder."* — *Allah, kimi İslam üzere yetmiş yıl yaşatırsa, gökyüzü ve yeryüzü ahalisi onu sever. Allah, kimi İslam üzere seksen yıl yaşatırsa, onun kötülüklerini siler ve iyiliklerini yazar."*

—Enes b. İyâz rivayetinde: *"Allah, sevaplarını yazar, günahlarını ise yazmaz.* — *Allah, kimi İslam üzere doksan yıl yaşatırsa günahlarını affeder ve o artık Allah'ın, arzındaki esiri (gözetimi altında) olur ve kıyamet günü ailesine şefaatçi kılınır."*

★Bezzâr iki isnâdla rivayet etti. Birinin ravileri güvenilirdir.

١٧٥٦٣ - وَعَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " الْعَبْدُ الْمُسْلِمُ إِذَا بَلَغَ خَمْسِينَ سَنَةً خَفَّفَ اللَّهُ حِسَابَهُ ، وَإِذَا بَلَغَ سِتِّينَ سَنَةً رَزَقَهُ اللَّهُ الْإِنَابَةَ إِلَيْهِ ، وَإِذَا بَلَغَ سَبْعِينَ سَنَةً أَحَبَّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ ، فَإِذَا بَلَغَ ثَمَانِينَ سَنَةً ثَبَّتَ اللَّهُ حَسَنَاتِهِ وَمَحَا سَيِّئَاتِهِ ، فَإِذَا بَلَغَ تِسْعِينَ سَنَةً غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ ، وَشَفَّعَهُ اللَّهُ فِي أَهْلِ بَيْتِهِ ، وَكُتِبَ فِي السَّمَاءِ أَسِيرُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ .

رَوَاهُ أَبُو يَعْلَى الْمَوْصِلِيُّ وفيه عزرة بن قيس الأزدي وهو ضعيف

17563- Osmân b. Affân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Müslüman kul, elli yaşına geldiği zaman Allah, ona hesabı kolaylaştırır. Altmış yaşına geldiği zaman Allah, ona kendisine yönelmeyi nasib eder. Yetmiş yaşına geldiği zaman gök ahalisi onu sever. Seksen yaşına geldiği zaman, Allah onun sevaplarını yerinde bırakıp günahlarını siler. Doksan yaşına geldiği zaman, geçmiş ve gelecek bütün günahlarını affederek, ailesine kendisini şefaatçi kılar ve o artık Allah'ın arzındaki esiri (gözetimi altında) olur."*

★Ebû Ya'lâ *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Azra b. Kays el-Ezdî zayıftır.

١٧٥٦٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بن الْهَيْثَمِ الْمُؤَذِّنُ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ الأَشْعَثِ، عَنِ الْهَيْثَمِ أَبِي مُحَمَّدٍ السُّلَمِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بن عَمَّارٍ الأَنْصَارِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن عَمْرِو بن عُثْمَانَ بن عَفَّانَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِذَا بَلَغَ الْمَرْءُ الْمُسْلِمُ خَمْسِينَ سَنَةً، صَرَفَ اللَّهُ عَنْهُ ثَلاثَةَ أَنْوَاعٍ مِنَ الْبَلاءِ: الْجُنُونَ، وَالْجُذَامَ، وَالْبَرَصَ، فَإِذَا بَلَغَ سِتِّينَ سَنَةً رَزَقَهُ اللَّهُ الإِنَابَةَ إِلَيْهِ، فَإِذَا بَلَغَ سَبْعِينَ سَنَةً مُحِيَتْ سَيِّئَاتُهُ، وَكُتِبَتْ حَسَنَاتُهُ، فَإِذَا بَلَغَ تِسْعِينَ سَنَةً غَفَرَ اللَّهُ لَهُ ذَنْبَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْهُ وَمَا تَأَخَّرَ، وَكَانَ أَسِيرَ اللَّهِ فِي الأَرْضِ، وَشَفَعَ لأَهْلِ بَيْتِهِ.

رواه الطبراني من رواية عبد الله بن عمرو بن عثمان عن عبد الله بن أبي بكر الصديق و لم يدركه ولكن رجاله ثقات إن كان محمد بن عمار الأنصاري هو سبط ابن سعد القرظ والظاهر أنه هو والله أعلم ورواه البزار باختصار كثير وفي إسناده مجاهيل كما قال

17564- Abdullah b. Ebî Bekr es-Sıddîk, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Müslüman, elli yaşına yetişince, Allah ondan delilik, cüzzam ve alaca hastalığı belalarını uzaklaştırır. Altmış yaşına girdiğinde, Allah ona, kendisine yönelmeyi nasib eder. Yetmiş yaşına girdiğinde ise, günahları silinir ve sevapları yazılır. Doksan yaşına girdiği*

zaman, Allah geçmiş ve gelecek günahlarını affeder ve O artık Allah'ın arzındaki esiri (gözetimi altında) olup, ailesine şefaatçi kılınır."

★Taberânî, Abdullah b. Amr b. Osmân'ın, Abdullah b. Ebî Bekr es-Sıddîk'ten olan rivayetinden nakletti. İbn Amr, İbn Ebî Bekr'e yetişmemiştir ama eğer, Muhammed b. Ammâr el-Ensârî, İbn Sa'd el-Karz'ın torunu ise; ki görünen öyledir, ravileri güvenilirdir. Allah en doğrusunu bilir.

Bezzâr da çok kısa bir metinle rivayet etti. Söylediğine göre senedinde meçhûl olanlar vardır.

١٧٥٦٥ - حَدَّثَنَا يُوسُفُ الْقَاضِي، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بن حَرْبٍ ح، وَحَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا عَارِمٌ، قالا: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بن زَيْدٍ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بن سَعْدٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: إِذَا بَلَّغَ اللَّهُ الْعَبْدَ سِتِّينَ، فَقَدْ أَعْذَرَ إِلَيْهِ وَأَبْلَغَ إِلَيْهِ فِي الْعُمُرِ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

17565- Sehl b. Sa'd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kul altmış yaşına girdiği zaman, Allah onun bazı kusurlarını mazur görür ve yeterince de ömür vermiş olur."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

بَابٌ فِي أَعْمَارِ هَذِهِ الْأُمَّةِ

Bu Ümmetin Ömürleri

١٧٥٦٦ - حَدَّثَنَا سُرَيْجٌ ، حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ ، أَخبَرَنَا بَعْضُ أَصْحَابِنَا ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " عُمُرُ أُمَّتِي مَا بَيْنَ السِّتِّينَ إِلَى السَّبْعِينَ ، وَأَقَلُّهُمُ الَّذِينَ يَبْلُغُونَ ثَمَانِينَ.

رواه أبو يعلى وفيه شيخ هشيم لم يسم وبقية رجاله رجال الصحيح

17566- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ümmetim insanlarının ömrü, altmışla yetmiş yaş arasındadır. Çok azı seksen yaşına ulaşır"* buyurduğunu bildiriyor.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden, Huşeym'in hocasının ismi verilmemiştir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (5933) ve Hâkim *Müstedrek*'inde (2/428) rivayet etti ve Buhârî ile Müslim'in şartına göre sahih olduğunu söyledi. Zehebî de sahih hükmünü onayladı.

[2] Bu hadisi Ebû Ya'lâ'nın *Müsned*'inde bulamadım.

Bu bölümün **zevâid**'indendir:

١٧٥٦٧ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ هَانِي ، قَالَ : أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَهْدِيٍّ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا عُثْمَانُ بْنُ مَطَرٍ ، عَنْ أَبِي مَالِكٍ ، عَنْ رِبْعِيٍّ ، عَنْ حُذَيْفَةَ ، أَنَّهُ قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، " أَنْبِئْنَا بِأَعْمَارِ أُمَّتِكَ ، قَالَ : مَا بَيْنَ الْخَمْسِينَ إِلَى السِّتِّينَ ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَأَبْنَاءُ السَّبْعِينَ ، قَالَ : قَلَّ مَنْ يَبْلُغُهَا مِنْ أُمَّتِي رَحِمَ اللَّهُ أَبْنَاءَ السَّبْعِينَ ، وَرَحِمَ اللَّهُ أَبْنَاءَ الثَّمَانِينَ .

رواه البزار وفيه عثمان بن مطر وهو ضعيف

17567- Huzeyfe'den şöyle nakledilir: Huzeyfe, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Bize ümmetinin ömürlerinden bahset" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ümmetim, elli ile altmış yıl arasında yaşar"* dedi. Orada bulunanlar: "Ya Resûlallah! Ya yetmiş yıl yaşayanlar?" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ümmetimden kim yetmiş yaşına yetişirse, Allah o yaştakilere rahmet etsin. Allah, seksen yaşındakilere de rahmet etsin"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Osmân b. Matar zayıftır.[1]

١٧٥٦٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَبْدِ الْوَهَّابِ الْمِصِّيصِيُّ , حَدَّثَنَا دَاوُدُ بن مُعَاذٍ , حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن رَاشِدٍ السَّمَّاكُ , عَنْ عَطَاءٍ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ , قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:أَقَلُّ أُمَّتِي الَّذِينَ يَبْلُغُونَ السَّبْعِينَ.

رواه الطبراني قلت : لعله " التسعين " . فإن هذا من النسخة التي كتبت منها لم تقابل . والله أعلم

17568- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ümmetimin az bir kısmı yetmiş yaşına kadar ulaşır."*

★Taberânî rivayet etti. Derim ki; hadisteki yetmiş yerine doksan yaş ibaresi olabilir. Çünkü kendisinden hadisi yazdığım nüsha bununla uymuyor. Allah en doğrusunu bilir.[2]

Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kişinin ölümle mücadele ettiği yaş, altmış ile yetmiş yaş arasıdır."*

Ebû Ya'lâ (6543) rivayet etti. Ravilerden, Benû Mahzûm'un azatlısı İbrâhîm b. el-Fadl b. Süleymân'ın hadisleri terkedilmiştir.

Aynı isnâdla Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ümmetimin az bir kısmı, yetmiş yaşına kadar yaşar"* buyurduğu nakledilir.

Ebû Ya'lâ (6544) rivayet etti.

1 Bezzâr (3586) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisi, bu lafızla Huzeyfe'den rivayetini sadece bu isnâdla biliyoruz. Osmân. Basra'lıdır ve kuvvetli değildir."

2 Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (13594) rivayet etti. Diğer nüshada yetmiş lafzıyla rivayet edilmiştir. Ravilerden Saîd b. Râşid es-Semmâk zayıftır.

بَابُ تَمَنِّي الْمَوْتِ لِمَنْ وَثِقَ بِعَمَلِهِ وَتَمَنِّيهِ عِنْدَ فَسَادِ الزَّمَانِ

Ameline Güvenenin Ölümü Temenni Etmesi ve Zaman Fesada Uğrayınca Ölümü Dilemesi

١٧٥٦٩ - عن عمرو بن عبسة عن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : لا يَتَمَنَّ أَحَدُكُمُ الْمَوْتَ إلا أن يثق بعمله فإن رأيتم في الإسلام ست خصال فتمنوا الموت وإن كانت نفسك في يدك فأرسلها : إضاعة الدم وَإِمَارَةَ الصِّبْيَانِ وَكَثْرَةَ الشَّرْطِ وَإِمَارَةُ السُّفَهَاءِ وَبَيْعَ الْحُكْمِ وَنَشْؤٌ يَتَّخِذُونَ الْقُرْآنَ مَزَامِيرَ.

رواه الطبراني وفيه جماعة لم أعرفهم

17569- Amr b. Abese, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ameline güvenmeyen kimse, ölümü temenni etmesin. Eğer Müslümanlarda şu altı şeyi görürseniz o zaman ölümü temenni ediniz. O zaman ölüm senin elindeyse onu iste: Kan dökmenin hafife alınması, çocukların yöneticiliğe getirilmesi, zaptiyenin çoğalması, sefihlerin beyliği, mahkeme kararlarının para ile satılması, Kur'ân-ı Kerim'i eğlence yapanların çoğalması ve onun musiki yerine dinlenmesi."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

١٧٥٧٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا أَبُو يُونُسَ سُلَيْمُ بْنُ جُبَيْرٍ مَوْلَى أَبِي هُرَيْرَةَ: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " لاَ يَتَمَنَّى أَحَدُكُمُ الْمَوْتَ وَلاَ يَدْعُو بِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُ إِلاَّ أَنْ يَكُونَ قَدْ وَثِقَ بِعَمَلِهِ.

رواه أحمد وفيه ابن لهيعة وهو مدلس وفيه ضعف وقد وثق وبقية رجاله رجال الصحيح

17570- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Sizden, ameline güvenenler hariç, kimse eceli gelmeden, ölümü temenni edip ölmek için dua etmesin."*

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa müdellistir ve kendisinde zayıflık vardır. Onu güvenilir bulanlar da vardır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٥٧١ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن مُعَاوِيَةَ الْجُمَحِيُّ ، حَدَّثَنَا جَمِيلُ بن عُبَيْدٍ الطَّائِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو الْمُعَلَّى ، قَالَ : قَالَ الْحَكَمُ الْغِفَارِيُّ : يَا طَاعُونُ خُذْنِي إِلَيْكَ ، فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ : بِمَ تَقُولُ هَذَا ، وَقَدْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " أَلا لا

[1] Ahmed (2/316, 350) rivayet etti.

يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمُ الْمَوْتَ " ؟ , قَالَ : قَدْ سَمِعْتُ مَا سَمِعْتُمْ ، وَلَكِنِّي أُبَادِرُ سِتًّا : بَيْعَ الْحُكْمِ ، وَكَثْرَةَ الشُّرْطِ ، وَإِمَارَةَ الصِّبْيَانِ ، وَسَفْكَ الدِّمَاءِ ، وَقَطِيعَةَ الرَّحِمِ ، وَنَشْئًا يَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ يَتَّخِذُونَ الْقُرْآنَ مَزَامِيرَ.

رواه الطبراني وأبو المعلى لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

17571- Ebu'l-Mu'allâ bildiriyor: Hakem el-Ğifârî: "Ey veba! Beni de al" deyince, orada bulunanlardan birisi: "Neden böyle söylüyorsun? Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *«Sizden kimse ölümü temenni etmesin»* şöyle dediğini duydum" dedi. Hakem el-Ğifârî şu karşılığı verdi: "Sizin duyduğunuzu ben de duydum, ama şu altı şeyin gelmekte olduğunu görüyorum: Mahkeme kararlarının para ile satılması, zaptiyelerin çoğalması, çocukların idareciliğe getirilmesi, kan akıtılması, akrabayla bağların kesilmesi ve âhir zamanda Kur'ân-ı Kerim'i eğlence yapanların türeyip onun musiki yerine dinlenmesi."

★Taberânî rivayet etti. Ebu'l-Mu'allâ'yı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

بَابُ فِيمَنْ شَابَ فِي الْإِسْلَامِ

Müslüman olarak ihtiyarlayanlar konusu, daha önce Zinetler kitabında geçmiştir.

بَابُ فِيمَنْ صَلَّى ثُمَّ اسْتَغْفَرَ

Namaz Kılıp Sonra İstiğfar Edenler

١٧٥٧٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنِي سَهْلُ بْنُ أَبِي صَدَقَةَ قَالَ حَدَّثَنِي كَثِيرٌ أَبُو الْفَضْلِ الطُّفَاوِيُّ حَدَّثَنِي يُوسُفُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ قَالَ أَتَيْتُ أَبَا الدَّرْدَاءِ فِي مَرَضِهِ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ فَقَالَ لِي يَا ابْنَ أَخِي مَا أَعْمَدَكَ إِلَى هَذَا الْبَلَدِ أَوْ مَا جَاءَ بِكَ قَالَ قُلْتُ لَا إِلَّا صِلَةُ مَا كَانَ بَيْنَكَ وَبَيْنَ وَالِدِي عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ. فَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ بِئْسَ سَاعَةُ الْكَذِبِ هَذِهِ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ وُضُوءَهُ ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ أَوْ أَرْبَعاً - شَكَّ سَهْلٌ - يُحْسِنُ فِيهِمَا الذِّكْرَ وَالْخُشُوعَ ثُمَّ اسْتَغْفَرَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ غَفَرَ لَهُ.

رواه أحمد وفيه من لم أعرفه

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3162) rivayet etti. Hâkim, el-*Müstedrek*'inde (3/443), Ebû Mu'allâ'nın, Hasan'dan rivayetiyle "Hakem dedi ki" ifadesiyle nakletti. Bunu destekleyen rivayetler vardır. *S. es-Sahîha*'ya (979) bakınız.

17572- Yûsuf b. Abdillah b. Selâm bildiriyor: Sebebiyle vefat ettiği hastalığında Ebu'd-Derdâ'nın yanına gittiğimde, bana: "Yeğenim! Seni buralara yöneltip getiren sebep nedir?" diye sordu. Ben: "Babam Abdullah b. Selâm ile senin aranda olan bağdan başka bir sebeple gelmedim" dedim. Ebu'd-Derdâ: "Bu, yalan söylenecek en kötü zamandır. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"Kim güzelce abdest alıp sonra kalkarak iki veya dört rekat namaz kılar* —ravi Sehl burada şüpheye düştü— *zikir ve huşûya dikkat edip sonra Allah'a istiğfar ederse, Allah onu bağışlar."*

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

بَابُ مَا جَاءَ فِيْ الاسْتِغْفَارِ

İstiğfar (Bağışlanma Dileme)

١٧٥٧٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ أَخْبَرَنَا لَيْثٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ الْهَادِ عَنْ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " إِنَّ إِبْلِيسَ قَالَ لِرَبِّهِ بِعِزَّتِكَ وَجَلَالِكَ لاَ أَبْرَحُ أُغْوِي بَنِي آدَمَ مَا دَامَتِ الأَرْوَاحُ فِيهِمْ. فَقَالَ اللَّهُ فَبِعِزَّتِي وَجَلاَلِي لاَ أَبْرَحُ أَغْفِرُ لَهُمْ مَا اسْتَغْفَرُونِي.

رواه أحمد وأبو يعلى بنحوه وقال : " لا أَبْرَحُ أُغْوِي عِبَادَكَ " . والطبراني في الأوسط وأحد إسنادي أحمد رجاله رجال الصحيح وكذلك أحد إسنادي أبي يعلى

17573- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"İblis, Rabbine: «İzzetine ve Celâline yemin ederim ki; canları bedenlerinde olduğu müddetçe, Âdem oğullarını saptırmaya devam edeceğim» dedi. Rabbi, İblis'e: «İzzetime ve Celâlime yemin ederim ki; bana istiğfar ettikleri müddetçe onları affedeceğim» buyurdu."*

★Ahmed ve *"Âdem oğulları"* yerine *"Kullarını yoldan çıkarmaya devam edeceğim"* ibaresi ile Ebû Ya'lâ rivayette bulundu. Ayrıca Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ahmed ve Ebû Ya'lâ'nın iki senedinden birisinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٥٧٤ - حَدَّثَنَا مُحْرِزُ بْنُ عَوْنٍ ، حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ مَطَرٍ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْغَفُورِ ، عَنْ أَبِي نُصَيْرَةَ ، عَنْ أَبِي رَجَاءٍ ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " عَلَيْكُمْ بِلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَالاسْتِغْفَارِ

---

[1] Ahmed (6/450) rivayet etti. Müellifin tanımadığı kişi Kesîr b. el-Fadl et-Tafâvî'dir. Onun da isminde tahrif vardır. Asıl ismi, Kesîr b. Yesâr Ebu'l-Fadl'dır ve güvenilirdir. *Ta'cîlu'l-Menfa'a*'ya (904) bakınız.

[2] Ahmed (3/29,41,76) ve Ebû Ya'lâ (1273, 1399) ile İbnu'l-Mübârek'in *Zühd*'üne (1045) bakınız.

فَأَكْثِرُوا مِنْهُمَا ، فَإِنَّ إِبْلِيسَ ، قَالَ : أَهْلَكْتُ النَّاسَ بِالذُّنُوبِ ، فَأَهْلَكُونِي بِلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَالاسْتِغْفَارِ ، فَلَمَّا رَأَيْتُ ذَلِكَ أَهْلَكْتُهُمْ بِالأَهْوَاءِ وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ.

رواه أبو يعلى وفيه عثمان بن مطر وهو ضعيف

17574- Ebû Bekr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Lâ ilâhe illallah ve istiğfarı çokça söylemeye bakınız. Çünkü İblis: «İnsanları günahlarla helak ettim; Onlar da beni Lâ ilâhe illallah ve istiğfarla helak ettiler. Bunu görünce o insanları nefis ile, yani dünya arzu ve hayalleri ile helak ettim. Onlar, bunun farkına varamayıp hidayet üzere olduklarını zannettiler» dedi."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Osmân b. Matar zayıftır.[1]

١٧٥٧٥ - حَدَّثَنَا طَاهِرُ بْنُ عَلِيٍّ الطَّبَرَانِيُّ ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْوَلِيدِ بْنِ سَلَمَةَ الطَّبَرَانِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، حَدَّثَنَا النَّضْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ لِلْقُلُوبِ صَدَأً كَصَدَإِ الْحَدِيدِ وَجِلاؤُهَا الاسْتِغْفَارُ.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وزاد فيه : قالوا : يا رسول الله فما جلاؤها ؟ قال : " الاستغفار " وفيه الوليد بن سلمة الطبراني وهو كذاب

17575- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Demirin pası olduğu gibi kalplerin de pası vardır. Kalbin cilası ise istiğfardır."*

★Taberânî *M. es-Sağîr*'de ve şu ifadelerle *M. el-Evsat*'ta rivayet etti: "Sahabe: «Ya Resûlallah! Kalbin cilası nedir?» diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): «*İstiğfardır*» buyurdu." Ravilerden Velîd b. Seleme et-Taberânî hadis uyduran birisidir.[2]

بَابُ الْعَجَلَةِ بِالِاسْتِغْفَارِ

İstiğfarda Acele Etmek

١٧٥٧٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَبْدِ الْوَهَّابِ بن نَجْدَةَ الْحَوْطِيُّ، حَدَّثَنَا أَبِي، ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن زِيَادِ بن زَكَرِيَّا الأَيَادِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بن نَجْدَةَ الْحَوْطِيُّ، ح وَحَدَّثَنَا عَمْرُو بن إِسْحَاقَ بن إِبْرَاهِيمَ بن زِبْرِيقٍ

---

[1] Ebû Ya'lâ (136) rivayet etti. Ravilerden Abdulğafûr b. Abdilazîz el-Vâsıtî hakkında, İbn Hibbân: "Uydurma hadis rivayet eden biriydi" der. Ebû Bekr'in azatlısı Ebû Recâ meçhûldür.

[2] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (509) rivayet etti. Taberânî'nin hocası Tâhir b. Ali et-Taberânî hakkında bilgi yoktur. Taberânî: "Bunu rivayette, İbrâhîm b. el-Velîd b. Seleme tek kalmıştır" dedi.

الْحِمْصِيُّ، حَدَّثَنَا عَمِّي مُحَمَّدُ بن إِبْرَاهِيمَ، ح وَحَدَّثَنَا جَعْفَرُ بن مُحَمَّدٍ الْفِرْيَابِيُّ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن عَبْدِ اللَّهِ بن الْعَلاءِ الْحِمْصِيُّ، قَالُوا: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن عَيَّاشٍ، عَنْ عَاصِمِ بن رَجَاءِ بن حَيْوَةَ، عَنْ عُرْوَةَ بن رُوَيْمٍ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " إِنَّ صَاحِبَ الشِّمَالِ لِيَرْفَعُ الْقَلَمَ سِتَّ سَاعَاتٍ عَنِ الْعَبْدِ الْمُسْلِمِ الْمُخْطِئِ أَوِ الْمُسِيءِ، فَإِنْ نَدِمَ وَاسْتَغْفَرَ اللَّهَ مِنْهَا أَلْقَاهَا، وَإِلا كُتِبَتْ وَاحِدَةً.

رواه الطبراني بأسانيد ورجال أحدها وثقوا

17576- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sol taraftaki melek, hata eden veya günah işleyen Müslümandan altı saat kalemi kaldırır (günahını yazmaz). Kişi eğer pişman olup Allah'a istiğfar ederse yapmış olduğu günah yazılmaz. Eğer pişman olup tövbe etmezse, kendisine bir günah yazılır."*

★Taberânî değişik isnâdlarla rivayet etti. Birisinin ravileri güvenilir bulunmuştur.[1]

١٧٥٧٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن يُونُسَ الْعُصْفُرِيُّ الْبَصْرِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن إِبْرَاهِيمَ السَّوَّاقُ الْعَبْدِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْقَاهِرِ بن شُعَيْبٍ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بن الزُّبَيْرِ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " صَاحِبُ الْيَمِينِ أَمِينٌ عَلَى صَاحِبِ الشِّمَالِ، فَإِذَا عَمِلَ الْعَبْدُ حَسَنَةً كَتَبَهَا بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا، وَإِذَا عَمِلَ سَيِّئَةً، وَأَرَادَ صَاحِبُ الشِّمَالِ أَنْ يَكْتُبَهَا قَالَ لَهُ صَاحِبُ الْيَمِينِ: أَمْسِكْ عَنْهَا، فَيُمْسِكُ عَنْهَا، فَإِنِ اسْتَغْفَرَ اللَّهَ لَمْ يُكْتَبْ، وَإِنْ سَكَتَ كُتِبَتْ عَلَيْهِ.

رواه الطبراني وفيه جعفر بن الزبير وهو كذاب ولكنه موافق لما قبله وليس فيه شيء زائد غير أن الحسنة يكتبها بعشر أمثالها وقد دل القرآن والسنة على ذلك

17577- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sağdaki melek, soldaki meleğin âmiridir. Kul, bir iyilik yapınca, on sevab yazar. Kötülük yapınca, soldaki melek kötülüğü yazmak isteyince, sağdaki melek: «Bekle!» der. Eğer kul, istiğfar ederse, yaptığı günah yazılmaz. Eğer istiğfar etmezse yazılır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Câfer b. ez-Zübeyr hadis uyduran birisidir, ama hadis öncekine muvafıktır ve sadece sevabın on kat olarak yazılması dışında bir ilave yoktur. Bu da Kur'ân ve sünnetin delâlet ettiği şeydir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7765) rivayet etti. *S. es-Sahîha*'ya (1209) bakınız.
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7971) rivayet etti.

١٧٥٧٧ - حدثنا أحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أبو المغيرة، قَالَ: نا أَبُو مَهْدِيٍّ سَعِيدُ بْنُ سِنَانٍ، قَالَ: حَدَّثَتْنِي أُمُّ الشَّعْثَاءِ، عَنْ أُمِّ عِصْمَةَ الْعَوْصِيَةِ امْرَأَةٌ مِنْ قَيْسٍ، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَعْمَلُ ذَنْبًا، إلا وَقَفَ الْمَلَكُ الْمُوَكَّلُ بِإِحْصَاءِ ذُنُوبِهِ ثَلاثَ سَاعَاتٍ، فَإِنِ اسْتَغْفَرَ اللَّهَ مِنْ ذَنْبِهِ ذَلِكَ فِي شَيْءٍ مِنْ تِلْكَ السَّاعَاتِ، لَمْ يُوقِفْهُ عَلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ".

رواه الطبراني وفيه أبو مهدي سعيد بن سنان وهو متروك.

17578- Kays kabilesinden bir kadın olan Ümmü Ismet el-Avsiyye, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Günah işleyen hiçbir kul yoktur ki; günahını yazmakla görevli olan melek onu yazmak için üç saat beklemesin. Eğer o günahından dolayı, üç saat içerisinde istiğfar ederse, kıyamet günü işlemiş olduğu o günah sebebiyle durdurulmaz."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Mehdî Saîd b. Sinân metrûktur.[1]

بَابُ الْإِكْثَارُ مِنْ الاسْتِغْفَار

Çok İstiğfar Etmek

١٧٥٧٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ ، قَالَ : نا عَتِيقُ بْنُ يَعْقُوبَ الزُّبَيْرِيُّ ، قَالَ : نا ابْنا مُنْذِرٍ عُبَيْدُ اللَّهِ ، وَمُحَمَّدٌ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ أَحَبَّ أَنْ تَسُرَّهُ صَحِيفَتُهُ ، فَلْيُكْثِرْ فِيهَا مِنَ الاسْتِغْفَارِ.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات

17579- Zübeyr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Amel defterinin kendisini sevindirmesini isteyen, ondaki istiğfarları çoğaltsın"* buyurduğunu bildiriyor.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.[2]

١٧٥٨٠ - حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ أَيُّوبَ ، نَا مُبَشِّرُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْحَلَبِيُّ ، نَا تَمَّامُ بْنُ نَجِيحٍ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : مَا مِنْ حَافِظَيْنِ يَرْفَعَا إِلَى اللَّهِ مَا حَفِظَا فِي

---

[1] Bu hadisi Taberânî'nin *M. el-Kebîr*'inde bulamadım. *M. el-Evsat*'ta (17) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadis Ümmü Ismet'ten, sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir."

[2] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (843) rivayet etti ve: "Bu hadis, Zübeyr'den sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir. Atîk b. Ya'kûb bunda tek kalmıştır" dedi. Atîk, Mâlik hayattayken *Muvattâ*'yı ezberlemiştir.

يَوْمٍ فَقَرَأَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي أَوَّلِ الصَّحِيفَةِ وَفِي آخِرِهَا اسْتِغْفَارًا ، إِلَّا قَالَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : قَدْ غَفَرْتُ لِعَبْدِي مَا بَيْنَ طَرَفَيْ هَذِهِ الصَّحِيفَةِ.

رواه البزار وفيه تمام بن نجيح وثقه ابن معين وغيره وضعفه البخاري وغيره وبقية رجاله رجال الصحيح

17580- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yazdıklarını her gün Allah'a arz eden hiçbir hafaza meleği yoktur ki; Allah, ilk ve son sayfasında istiğfar gördüğü amel defterinin sahibi için: «Kulumun bu iki sayfa arasında yazılmış olan günahlarını bağışladım» demesin."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Temmâm b. Necîh'i, İbn Maîn ve başkaları güvenilir bulmuş, Buhârî ve başkalarıysa zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٥٨١ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ ، قَالَ : أَنَا عِمْرَانُ الْقَطَّانُ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنِّي لأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ فِي الْيَوْمِ سَبْعِينَ مَرَّةً.

17581- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ben, günde yetmiş defa Allah'a istiğfar ediyorum."*

١٧٥٨٢ - وفي رواية : إِنِّي لأَتُوبُ إِلَى اللَّهِ فِي الْيَوْمِ سَبْعِينَ مَرَّةً.

رواه الطبراني في الأوسط كله وروى معه أبو يعلى والبزار وإسناد : " إني لأستغفر " حسن وأحد إسنادي أبي يعلى في حديث : " إني لأتوب إلى الله " رجاله رجال الصحيح

17582- Bir rivayette ise: *"İstiğfar ediyorum"* yerine *"Tövbe ediyorum"* olarak geçmektedir.

★Taberânî, hepsini *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve Ebû Ya'lâ rivayet etti.

Bezzâr rivayet etti. *"Ben istiğfar ediyorum"* şeklinde olan rivayetin isnâdı, hasendir. Ebû Ya'lâ'nın *"Ben Allah'a tövbe ediyorum"* şeklindeki iki rivayetinden birinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٥٨٣ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: " وَاللَّهِ إِنِّي لأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ فِي الْيَوْمِ أَكْثَرَ مِنْ سَبْعِينَ مَرَّةً.

---

1 Bezzâr (3252) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisi, Hasan kanalıyla Enes'ten, sadece Temmâm'ın rivayet ettiğini biliyoruz. Sâlih biri olan Temmâm'dan başkası rivayet etmemiştir. Bunu destekleyen rivayetler de yoktur."

2 Ebû Ya'lâ (2934, 2989) ve Bezzâr (3245, 3246) rivayet etti.

17583- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ben, Allah'a yetmiş defa istiğfar edip tövbe ediyorum."*[1]

١٧٥٨٤ – وفي رواية : أَكْثَرَ مِنْ سَبْعِينَ مَرَّةً

17584- Bir rivayette de: *"Yetmiş defadan daha fazla"* şeklindedir.

١٧٥٨٥ – وفي رواية : مِائَةَ مَرَّةٍ.

رواها كلها الطبراني في الأوسط وأسانيدها حسنة

17585- Başka bir rivayette ise: *"Yüz defa"* şeklinde geçer.

★Taberânî, tümünü *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Hepsinin isnâdları hasendir.[2]

١٧٥٨٦ – حَدَّثَنَا بَكْرٌ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ ، قَالَ : نا كَثِيرُ بْنُ سُلَيْمٍ الْيَشْكُرِيُّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّ رَجُلا جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي رَجُلٌ ذَرِبُ اللِّسَانِ ، وَأَكْثَرُ ذَلِكَ عَلَى أَهْلِي ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَيْنَ أَنْتَ مِنَ الاسْتِغْفَارِ ؟إِنِّي أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ مِائَةَ مَرَّةٍ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه كثير بن سليم وهو ضعيف

17586- Enes b. Mâlik bildiriyor: Bir kişi, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Ya Resûlallah! Ben sivri dilli biriyim. Ailemle de çoğu zaman kırıcı şekilde konuşuyorum" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"O zaman, neden istiğfar etmiyorsun? Ben, her gün ve gecede Allah'a yüz defa istiğfar ediyorum"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Kesîr b. Süleym zayıftır.

١٧٥٨٧ – أَخْبَرَنَا صَالِحُ بْنُ مُعَاذٍ أَبُو بِشْرٍ , قَالَ : أَخْبَرَنَا وَكِيعُ بْنُ الْجَرَّاحِ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا الْمُغِيرَةُ بْنُ أَبِي الْحُرِّ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ ، عَنْ أَبِي مُوسَى ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنِّي لأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ فِي الْيَوْمِ مِائَةَ مَرَّةٍ.

قلت : رواه ابن ماجة غير قوله : " مائة مرة " رواه الطبراني بإسنادين ورجال أحدهما رجال الصحيح

17587- Ebû Mûsâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben, günde Allah'a yüz defa istiğfar edip tövbe ediyorum"* buyurduğunu bildiriyor.

[1] Buhârî bu lafızla rivayet etti.
[2] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (232) rivayet etti.

İbn Mâce "yüz defa" ibaresi olmaksızın rivayet etti.

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Birisinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٧٥٨٨ - عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ دَلْهَمٍ أَنَّ رَجُلا قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، عَلِّمْنِي عَمَلا أَدْخُلُ بِهِ الْجَنَّةَ ، قَالَ : " لا تَغْضَبْ وَلَكَ الْجَنَّةُ " ، قَالَ : زِدْنِي ، قَالَ : " لا تَسْأَلِ النَّاسَ وَلَكَ الْجَنَّةُ " ، قَالَ : زِدْنِي ، قَالَ : " اسْتَغْفِرِ اللَّهَ فِي الْيَوْمِ سَبْعِينَ مَرَّةً قَبْلَ أَنْ تَغِيبَ الشَّمْسُ ، يُغْفَرْ لَكَ ذَنْبُ سَبْعِينَ عَامًا " ، قَالَ : لَيْسَ لِي ذَنْبُ سَبْعِينَ عَامًا ، قَالَ : " فلأبيك " ، قَالَ : لَيْسَ لأَبِي سبعون عاما ، قَالَ : فلأهل بيتك " ، قَالَ : لَيْسَ لأَهْلِ بَيْتِي ، قَالَ : " فَلِجيرَانك .

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفه

17588- Abdurrahmân b. Delhem bildiriyor: Bir kişi: "Ya Resûlallah! Bana (faydalanacağım bir şey söyle) bahşet" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Her gün güneş batmadan önce, yetmiş defa Allah'a istiğfar et. Bununla Allah senin yetmiş yıllık günahını affeder"* buyurdu. Adam: "Benim yetmiş yıllık günahım yoktur" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Babanın yetmiş yıllık günahını affeder"* buyurdu. Adam: "Babamın da yetmiş yıllık günahı yoktur" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ailenin yetmiş yıllık günahını affeder"* deyince, adam: "Ailemin de (yetmiş yıllık günahı yoktur" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunun üzerine: *"Komşularının yetmiş yıllık günahını affeder"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

بَابُ أَوْقَاتِ الاسْتِغْفَارِ

İstiğfarın Vakitleri

قلت : قد تقدمت أحاديث في هذا الباب في الأدعية في أوقات الإجابة وأذكر حديثا منها :

Bu bölümün hadisleri, Dualar kitabında dua kabulünün vakitleri bölümünde geçmişti; fakat burada bunlardan bir tane zikredeceğim.

١٧٥٨٩ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن هَاشِمٍ الْبَغَوِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن سَلامٍ الْجُمَحِيُّ، حَدَّثَنَا دَاوُدُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْعَطَّارُ، عَنْ هِشَامِ بن حَسَّانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بن سِيرِينَ، عَنْ عُثْمَانَ بن أَبِي الْعَاصِ الثَّقَفِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " تُفْتَحُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ نِصْفَ اللَّيْلِ فَيُنَادِي مُنَادٍ: هَلْ مِنْ دَاعٍ

فَيُسْتَجَابَ لَهُ؟ هَلْ مِنْ سَائِلٍ فَيُعْطَى؟ هَلْ مِنْ مَكْرُوبٍ فَيُفَرَّجَ عَنْهُ؟ فَلا يَبْقَى مُسْلِمٌ يَدْعُو بِدَعْوَةٍ إِلا اسْتَجَابَ اللَّهُ لَهُ إِلا زَانِيَةٌ تَسْعَى بِفَرْجِهَا أَوْ عَشَّارٌ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

17589- Osmân b. Ebi'l-Âs es-Sekafî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Gece yarısı gökyüzünün kapısı açılır ve bir münâdî şöyle bağırır: «Dua eden yok mu? Duasına icabet edilsin. İsteyen yok mu? İstediği verilsin. Zor durumda olan yok mu? Bulunduğu durumdan kurtarılsın.» Dua edip te, Allah'ın, duasını kabul etmediği hiçbir Müslüman kalmaz. Sadece zinakar olan kadın veya kadınlarla düşüp kalkan kişiler hariç."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٧٥٩٠ - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ مُجَاهِدٍ ، ثنا الْمُنْذِرُ بْنُ الْوَلِيدِ ، ثنا أَبِي ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ أَبِي جَعْفَرٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُحَادَةَ ، عَنْ مَرْزُوقٍ مَوْلَى أَنَسٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : " أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَسْتَغْفِرَ بِالأَسْحَارِ سَبْعِينَ مَرَّةً.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه الحسن بن أبي جعفر وهو متروك

17590- Enes der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), seher vakitleri yetmiş defa istiğfar etmemizi emretti."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Hasan b. Ebî Câfer metrûktur.

بَابُ كَيْفِيَّةِ الاسْتِغْفَارِ

İstiğfarın Keyfiyeti

١٧٥٩١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ عَنِ ابْنِ بُرَيْدَةَ قَالَ حُدِّثْتُ عَنِ الأَشْعَرِيِّ أَنَّهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ إِنَّكَ أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

قلت : له في الصحيح : " اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ " . إلى آخره . وهذا : " اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ " رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح إلا أن ابن بريدة قال : حدثت عن الأشعري

[1] Mükerrer hadis: 17245.

17591- Ebû Mûsâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allahım! Yaptığım ve yapacağım, gizlediğim ve açığa vurduğum şeyler için sana istiğfar ediyorum. Öne geçiren de, geriye bırakan da Sensin. Senin gücün her şeye yeter!"*

Sahîh'te: *"Allahım! Yaptığım ve yapacağım... affet"* şeklindedir. Burada ise: *"İstiğfar ediyorum"* şeklindedir.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Fakat İbn Bureyde, bu hadisin Eş'arî'den kendisine nakledildiğini söylemiştir.

١٧٥٩٢ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ التُّسْتَرِيُّ , حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللَّهِ بن عُبَيْدِ بن عَقِيلٍ , حَدَّثَنَا مَالِكُ بن يَحْيَى بن عَمْرِو بن مَالِكٍ , عَنْ أَبِيهِ , عَنْ عَمْرِو بن مَالِكٍ , عَنْ أَبِي الْجَوْزَاءِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , رَفَعَ الْحَدِيثَ , أَنَّهُ قَالَ: مَنْ قَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ , إِلا كُتِبَتْ كَمَا قَالَهَا , ثُمَّ عُلِّقَتْ بِالْعَرْشِ , لا يَمْحُوهَا ذَنْبٌ عَمِلَهُ صَاحِبُهَا , حَتَّى يَلْقَى اللَّهَ وَهِيَ مَخْتُومَةٌ كَمَا قَالَهَا.

رواه الطبراني وفيه مالك بن يحيى بن مالك وهو ضعيف

17592- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"«Sübhânallahi ve bihamdihî, ve estağfirullâh ve etûbu ileyhi» (=Allah'ı, noksanlıklardan tenzih eder, Ona hamd ederim. Allah'a istiğfar eder, Ona tövbe ederim) sözlerini söyleyen kişi için bu sözler aynen yazılır ve sonra Arş'a asılır. Kişi, kıyamet günü Allah'ın huzuruna çıkana kadar, o sözler söylediği gibi ve mühürlenmiş bir şekilde durur ve sahibinin işlediği hiçbir günah onları silemez"* buyurduğunu bildiriyor.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Mâlik b. Yahyâ b. Mâlik zayıftır.[1]

١٧٥٩٣ - حَدَّثَنَا هَاشِمٌ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن إِسْمَاعِيلَ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، حَدَّثَنِي ضَمْضَمُ بن زُرْعَةَ ، عَنْ شُرَيْحِ بن عُبَيْدٍ ، عَنْ أَبِي مَالِكٍ الأَشْعَرِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ أَوْفَى كَلِمَةٍ عِنْدَ اللَّهِ أَنْ يَقُولَ الْعَبْدُ : اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي وَأَنَا عَبْدُكَ ، ظَلَمْتُ نَفْسِي ، وَاعْتَرَفْتُ بِذَنْبِي ، وَلا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلا أَنْتَ ، أَيْ رَبِّ فَاغْفِرْ لِي.

رواه الطبراني وفيه محمد بن إسماعيل بن عياش وهو ضعيف

17593- Ebû Mâlik el-Eş'arî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah katında en faziletli söz kulun: «Allahım!*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (17592) rivayet etti. Daha önce geçen (16878) rakamına bakınız.

Ben Senin kulunum, Sen de benim Rabbimsin. Ben nefsime zulmettim ve günahımı itiraf ettim. Günahları da Senden başkası bağışlamaz. Ey Rabbim! Günahımı bağışla!» demesidir."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. İsmâîl b. Ayyâş zayıftır.

١٧٥٩٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الصَّائِغِ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن مَنْصُورٍ، حَدَّثَنَا حُدَيْجُ بن مُعَاوِيَةَ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن عَبْدِ اللهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ، قَالَ: " لا يَقُولُ رَجُلٌ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لا إِلَهَ إِلا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ ثَلاثَ مَرَّاتٍ إِلا غُفِرَ لَهُ وَإِنْ كَانَ فَرَّ مِنَ الزَّحْفِ.

وإن كان فر من الزحف رواه الطبراني موقوفا ورجاله وثقوا

17594- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Kişi, üç defa: «Kendisinden başka ilah olmayan, diri, bütün yarattıklarını ayakta tutan ve idare eden Allah'a istiğfar edip Ona tövbe ediyorum» derse, savaş meydanından kaçmış olsa bile günahı bağışlanır."

★Taberânî, mevkûf olarak rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.[1]

بَابُ اسْتِغْفَارِ الْوَلَدُ لِوَالِدِهِ

Çocuğun Babasına İstiğfarı

١٧٥٩٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ أَبِي النَّجُودِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَيَرْفَعُ الدَّرَجَةَ لِلْعَبْدِ الصَّالِحِ فِي الْجَنَّةِ فَيَقُولُ يَارَبِّ أَنَّى لِي هَذِهِ فَيَقُولُ بِاسْتِغْفَارِ وَلَدِكَ لَكَ.

رواه أحمد والطبراني في الأوسط ورجالهما رجال الصحيح غير عاصم بن بهدلة وقد وثق

17595- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, Cennette salih kulun derecesini yükseltir; kul: «Ey Rabbim! Neden derecem yükseldi?» deyince, Allah: «Çocuğunun, senin için istiğfar etmesi sebebiyle derecen yükseltildi» buyurur."*

★Ahmed ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İkisinin de, güvenilir bir ravi olan Âsım b. Behdele dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٥٩٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ نَافِعٍ ، قَالَ : نا الْحُسَيْنُ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ أَبِي حَدِيرَةَ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللهِ بْنُ عَطِيَّةَ الْعَوْفِيُّ ، عَنْ أَخِيهِ الْحَسَنِ بْنِ عَطِيَّةَ ، عَنْ أَبِيهِ عَطِيَّةَ الْعَوْفِيِّ ، عَنْ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8541) rivayet etti.

[2] Ahmed (2/509) rivayet etti

أبي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَتْبَعُ الرَّجُلَ مِنَ الْحَسَنَاتِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْثَالُ الْجِبَالِ ، فَيَقُولُ : أَنَّى هَذَا ؟ فَيُقَالُ : بِاسْتِغْفَارِ وَلَدِكَ لَكَ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه ضعفاء قد وثقوا

17596- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü kişiyi, arkasından dağlar gibi sevap takip eder. Kul: «Bunlar bana nereden geldi?» diye sorunca ona: «Çocuğunun, senin için istiğfar etmesi sebebiyle» denir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İsnâdında güvenilir bulunan, ancak zayıf olan raviler vardır.[1]

بَابُ الاسْتِغْفَارِ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

Mümin Erkek ve Kadınlar İçin İstiğfar (Bağışlanma Dileme)

١٧٥٩٧ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ، قَالَ: نا أَبِي، قَالَ: نا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن مُحَمَّدٍ الْمُحَارِبِيُّ، قَالَ: نا بَكْرُ بن خُنَيْسٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بن يَحْيَى الْمَدِينِيُّ، عَنْ مُوسَى بن وَرْدَانَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ لَمْ يَكُنْ عِنْدَهُ مَالٌ يَتَصَدَّقُ بِهِ، فَلْيَسْتَغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ، فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه من لم أعرفهم

19597- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Tasadduk edecek malı olmayan kişi, mümin erkek ve kadınlar için istiğfar etsin. Bu onun için sadakadır"* buyurduğunu bildiriyor.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

١٧٥٩٨ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ أَبِي الطَّاهِرِ بْنِ السَّرْحِ ، ثَنَا عَبْدُ الْغَفَّارِ بْنُ دَاوُدَ أَبُو صَالِحٍ الْحَرَّانِيُّ ، ثَنَا مُوسَى بْنُ أَعْيَنَ ، عَنْ بَكْرِ بْنِ خُنَيْسٍ ، عَنْ عُتْبَةَ بْنِ حُمَيْدٍ ، عَنْ عِيسَى بْنِ سِنَانٍ ، عَنْ يَعْلَى بْنِ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " مَنِ اسْتَغْفَرَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ مُؤْمِنٍ وَمُؤْمِنَةٍ حَسَنَةً.

رواه الطبراني وإسناده جيد

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1915) rivayet etti.

19598- Ubâde b. es-Sâmit, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim, mümin erkek ve kadınlar için istiğfar ederse, Allah, her biri için bir sevap yazar."*

★Taberânî rivayet etti. Senedi ceyyiddir.

١٧٥٩٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زَكَرِيَّا ، ثنا فَحْطَبَةُ بْنُ عَدَابَةَ ، ثنا أَبُو أُمَيَّةَ بْنُ يَعْلَى ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي الْحَسَنِ ، عَنْ أُمِّهِ ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ ، قَالَتْ : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ قَالَ كُلَّ يَوْمٍ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ أَلْحِقْ بِهِ مِنْ كُلِّ مُؤْمِنٍ حَسَنَةً.

رواه الطبراني وفيه أبو أمية بن يعلى وهو ضعيف

19599- Ümmü Seleme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, her gün: «Allahım! Bana ve mümin kadın ve erkeklere mağfiret et» derse, kendisine her müminden bir sevap hediye edilir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Ümeyye b. Ya'lâ zayıftır.[1]

١٧٦٠٠ - وعن أبي الدرداء قال : سمعت رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يقول : من استغفر للمؤمنين والمؤمنات كل يوم سبعا وعشرين مرة أو خمسا وعشرين مرة - أحد العددين - كان من الذين يستجاب لهم ويرزق بهم أهل الأرض

رواه الطبراني وفيه عثمان بن أبي العاتكة وقال فيه : حدثت عن أم الدرداء وعثمان هذا وثقه غير واحد وضعفه الجمهور وبقية رجاله المسمين ثقات

17600- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim, mümin erkek ve kadınlar için günde yirmi yedi* veya *yirmi beş* -iki sayıdan biri- *istiğfar ederse, duası kabul edilen kişilerden olur ve yeryüzü halkı onunla (yüzü suyu hürmetine) rızıklandırılır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Osmân b. Ebi'l-Âtike vardır ve bu hadisin Ümmü'd-Derdâ'dan nakledildiğini söylemiştir. Osmân'ı birden çok kişi güvenilir bulmuş, çoğunluk ise zayıf olduğunu söylemiştir. İsmi verilen diğer raviler güvenilirdir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (23/...) rivayet etti.

بَابُ الاسْتِغْفَارِ لِأَهْلِ الْكَبَائِرِ مِنْ الْمُسْلِمِيْنَ وَمَا جَاءَ فِيْهِمْ

Büyük Günah Sahipleri İçin İstiğfar Etmek ve Onlar Hakkındaki Rivayetler

١٧٦٠١ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ ، نا شَيْبَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، نا حَرْبُ بْنُ سُرَيْجٍ ، عَنْ أَيُّوبَ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : كُنَّا نُمْسِكُ عَنِ الاسْتِغْفَارِ لأَهْلِ الْكَبَائِرِ ، حَتَّى سَمِعْنَا نَبِيَّنَا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : ﴿إِنَّ اللَّهَ لا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ وَقَالَ : أَخَّرْتُ شَفَاعَتِي لأَهْلِ الْكَبَائِرِ مِنْ أُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

رواه البزار وإسناده جيد قلت : قد تقدم في أوائل التوبة : باب ما جاء في المذنبين من أهل التوحيد

17601- İbn Ömer bildiriyor: Biz, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) **"Allah kendisine ortak koşmayı elbette bağışlamaz, bundan başkasını dilediğine bağışlar"** (Nisâ Sur. 48) (âyetini) ve *"Şefaatimi büyük günah sahipleri için sakladım"* sözünü duyana kadar, büyük günah sahipleri için istiğfar etmezdik.

★Bezzâr rivayet etti. Senedi ceyyiddir.

Tövbe kitabının başlarında, tevhid ehlinin günahkâr olanları konusunda geçmişti.[1]

بَابُ مَا جَاءَ فِيْ وَعْدِ اللّٰهِ تَعَالَىْ وَوَعِيْدِهِ

Allah'ın Vaadi ve Tehdidi

١٧٦٠٢ – حَدَّثَنَا هُدْبَةُ ، حَدَّثَنَا سُهَيْلُ بْنُ أَبِي حَزْمٍ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ وَعَدَهُ اللَّهُ عَلَى عَمَلٍ ثَوَابًا فَهُوَ مُنْجِزُهُ لَهُ ، وَمَنْ وَعَدَهُ عَلَى عَمَلٍ عِقَابًا فَهُوَ فِيهِ بِالْخِيَارِ.

رواه أبو يعلى والطبراني في الأوسط وفيه سهيل بن أبي حزم وقد وثق على ضعفه وبقية رجاله رجال الصحيح

17602- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, kime (salih) amelinin karşılığı olarak sevap vaad etmişse, onu yerine getirecektir. Kime amelinin karşılığı olarak ceza vaad etmişse, Allah bu konuda muhayyerdir. (Dilerse cezalandırır, dilerse affeder)"*

---

[1] Bezzâr (3254) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisin, İbn Ömer'den sadece bu kanalla rivayet edildiğini biliyoruz."

★Bezzâr, Ebû Ya'lâ ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Suheyl b. Ebî Hazm, zayıf olmasına rağmen güvenilir bulunmuştur. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

بَابُ فِيْمَنْ عَلِمَ أَنْ اللّهَ يَغْفِرُ الذّنْبَ

Allah'ın Günahı Affedeceğini Bilmek

١٧٦٠٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : أَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : نا جَابِرُ بْنُ مَرْزُوقٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْعُمَرِيِّ ، عَنْ أَبِي طُوَالَةَ الأَنْصَارِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ أَذْنَبَ ذَنْبًا ، فَعَلِمَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِنْ شَاءَ أَنْ يُعَذِّبَهُ عَذَّبَهُ ، وَإِنْ شَاءَ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ غَفَرَ لَهُ ، كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه جابر بن مرزوق الجدي وهو ضعيف

17603- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim bir günah işleyip, Allah'ın dilerse azap edeceğini, dilerse de affedeceğini bilirse, Allah'ın onu affetmesi haktır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Câbir b. Merzûk el-Cediy zayıftır.[2]

بَابٌ فِيْمَنْ أَذْنَبَ فَعَلِمَ أَنّ اللّهَ تَعَالَىْ اطّلَعَ عَلَيْهِ

Günah İşleyip, Allah'ın Kendisini Gözetlediğini Bilen Kişi

١٧٦٠٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عُبَيْدَةَ الْقُومَسِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، قَالَ : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ هَرَاسَةَ ، عَنْ حَمْزَةَ الزَّيَّاتِ ، عَنِ الْعَلاءِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ أَذْنَبَ ذَنْبًا فَعَلِمَ أَنَّ اللَّهَ قَدِ اطَّلَعَ عَلَيْهِ غُفِرَ لَهُ وَإِنْ لَمْ يَسْتَغْفِرْ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه إبراهيم بن هراسة وهو متروك

17604- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim bir günah işleyip, Allah'ın kendisini gözetlediğini bilirse, istiğfar etmese dahi günahı affedilir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İbrâhîm b. Herâse metrûktur.

---

[1] Bezzâr (3235) ve Ebû Ya'lâ (3316) rivayet etti. Bezzâr: "Suheyl'in hadisine itibar edilmez" dedi.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1697) rivayet etti.

بَابٌ فِي مَغْفِرَةِ اللَّهِ تَعَالَى لِلذُّنُوبِ الْعِظَامَ وَسَعَةِ رَحْمَتِهِ

Allah'ın Rahmetinin Genişliği ile Büyük Günahları Bağışlaması

١٧٦٠٥ – حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ مَلُولٍ ، قَالَ : ثنا الْمُقْرِئُ ، قَالَ : ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ زِيَادٍ ، ح وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ ، قَالَ : ثنا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى ، قَالَ : ثنا ابْنُ وَهْبٍ ، أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ زِيَادٍ ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيِّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ : خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَا يَتَعَاظَمُهُ ذَنْبٌ غَفَرَهُ . إِنَّ رَجُلًا مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ قَتَلَ ثَمَانِيًا وَتِسْعِينَ نَفْسًا ، فَأَتَى رَاهِبًا ، فَقَالَ : إِنِّي قَتَلْتُ ثَمَانِيًا وَتِسْعِينَ نَفْسًا فَهَلْ تَجِدُ لِي مِنْ تَوْبَةٍ ؟ ، فَقَالَ لَهُ : قَدْ أَسْرَفْتَ ، فَقَامَ إِلَيْهِ فَقَتَلَهُ ، ثُمَّ أَتَى رَاهِبًا آخَرَ فَقَالَ : إِنِّي قَتَلْتُ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ نَفْسًا فَهَلْ تَجِدُ لِي مِنْ تَوْبَةٍ ؟ ، قَالَ : لَا ، قَدْ أَسْرَفْتَ ، فَقَامَ إِلَيْهِ فَقَتَلَهُ ، ثُمَّ أَتَى رَاهِبًا آخَرَ ، فَقَالَ : إِنِّي قَتَلْتُ مِائَةَ نَفْسٍ فَهَلْ تَجِدُ لِي مِنْ تَوْبَةٍ ؟ ، فَقَالَ : قَدْ أَسْرَفْتَ وَمَا أَدْرِي ، وَلَكِنْ هَهُنَا قَرْيَتَانِ قَرْيَةٌ يُقَالُ لَهَا نَضْرَةُ ، وَالْأُخْرَى يُقَالُ لَهَا كُفْرَةُ ، أَمَا نَضْرَةُ فَيَعْمَلُونَ عَمَلَ الْجَنَّةِ لَا يَثْبُتُ فِيهَا غَيْرُهُمْ ، وَأَمَّا كُفْرَةُ فَيَعْمَلُونَ عَمَلَ أَهْلِ النَّارِ لَا يَثْبُتُ فِيهَا غَيْرُهُمْ ، فَانْطَلَقَ إِلَى نَضْرَةَ فَإِنْ ثَبَتَّ فِيهَا ، وَعَمِلْتَ مِثْلَ أَهْلِهَا فَلَا شَكَّ فِي تَوْبَتِكَ . فَانْطَلَقَ يُرِيدُهَا حَتَّى إِذَا كَانَ بَيْنَ الْقَرْيَتَيْنِ أَدْرَكَهُ الْمَوْتُ ، فَسَأَلَتِ الْمَلَائِكَةُ رَبَّهَا عَنْهُ ، فَقَالَ : انْظُرُوا إِلَى أَيِّ الْقَرْيَتَيْنِ كَانَ أَقْرَبَ فَاكْتُبُوهُ مِنْ أَهْلِهَا ، فَوَجَدُوهُ أَقْرَبَ إِلَى نَضْرَةَ بِقِيدِ أُنْمُلَةٍ ، فَكُتِبَ مِنْ أَهْلِهَا "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

17605- Abdullah b. Amr bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir gün yanımıza çıkıp şöyle dedi: *"Allah'a affettiği hiçbir günah büyük gelmez. Sizden önce, doksan sekiz kişiyi öldüren bir kişi vardı. Bu adam, bir rahibe gidip: «Ben doksan sekiz kişiyi öldürdüm. Benim için tövbe var mı?» diye sordu. Râhip: «Sen haddi aşmışsın (çok adam öldürmüşsün. Bu sebeple tövben kabul edilmez)» dedi. Bunun üzerine adam kalkıp rahibi de öldürdü.*

Sonra başka bir rahibe gidip: «Ben doksan dokuz kişiyi öldürdüm. Benim için tövbe var mı?» diye sordu. Râhip: «Sen haddi aşmışsın (çok adam öldürmüşsün. Bu sebeple tövben kabul edilmez)» dedi. Bunun üzerine adam kalkıp, onu da öldürdü.

Sonra başka bir rahibe gidip: «Ben yüz kişiyi öldürdüm. Benim için tövbe var mı?» diye sordu. Râhip: «Sen haddi aşmışsın, bu sebeple tövbenin kabul edilip edilmeyeceğini bilmiyorum, ama şurada iki köy var. Birine Basara, diğerine Kefara denir. Basara halkı, kendilerini Cennete götürecek ameller

yapıyorlar. O köyde onlardan başkası ikamet etmiyor. Kefara halkı ise Cehennemliklerin amelini yapıyorlar. Orada da onlardan başkası ikamet etmiyor. Sen, Basara halkının yanına git. Eğer orada ikamet edersen, orasının halkı gibi amel eder ve tövbende şüpheye düşmezsin» dedi.

Adam, Basara'ya gitmek için yola çıktı. İki köyün arasına geldiği zaman eceli geldi ve vefat etti. Melekler, Rabblerine onun halini (cennetlik mi yoksa Cehennemlik mi olduğunu) sorunca, Allah: «Hangi köye daha yakın olduğuna bakınız ve hangisine daha yakınsa, o köyün halkından yazınız» buyurdu. Ölçtüklerinde, adamın, Basara köyüne bir parmak boğumu kadar daha yakın olduğunu gördüler ve adamı Basara halkından yazdılar."

★Taberânî rivayet etti. Abdurrahmân b. Ziyâd b. En'um dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Onu da bazıları zayıf bulmuş, birden çok kişi de güvenilir olduğunu söylemiştir.

١٧٦٠٦ - حَدَّثَنَا أَبُو عِمْرَانَ مُوسَى بن سَهْلٍ الْخَوْلانِيُّ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بن عَمَّارٍ، حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بن خَالِدٍ، ح حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بن أَحْمَدَ الْوَاسِطِيُّ، حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بن مُسْلِمٍ، قَالا: حَدَّثَنَا بن جَابِرٍ، حَدَّثَنَا عُبَيْدَةُ بن الْمُهَاجِرِ أَبُو عَبْدِ رَبٍّ، أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ، عَلَى الْمِنْبَرِ يُحَدِّثُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: " إِنَّ رَجُلا أَسْرَفَ عَلَى نَفْسِهِ فَأَتَى رَجُلا، فَقَالَ: إِنَّ الآخَرَ قَتَلَ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ نَفْسًا كُلُّهُمْ يَقْتُلُهَا ظُلْمًا، فَهَلْ لِي مِنْ تَوْبَةٍ؟، فَقَالَ: لا، فَقَتَلَهُ، وَأَتَى آخَرَ، فَقَالَ: إِنَّ الآخَرَ قَتَلَ مِائَةَ نَفْسٍ كُلَّهَا ظُلْمًا فَهَلْ لَهُ مِنْ تَوْبَةٍ؟، قَالَ: إِنْ حَدَّثْتُكَ أَنَّ اللَّهَ لا يَتُوبُ عَلَى مَنْ تَابَ فَقَدْ كَذَبْتُكَ، هَهُنَا مَكَانٌ فِيهِ قَوْمٌ يَتَعَبَّدُونَ، فَأْتِهِمْ تَعْبُدِ اللَّهَ مَعَهُمْ، فَتَوَجَّهَ إِلَيْهِمْ فَمَاتَ عَلَى ذَلِكَ، فَاخْتَصَمَتْ مَلائِكَةُ الرَّحْمَةِ وَمَلائِكَةُ الْعَذَابِ، فَبَعَثَ اللَّهُ إِلَيْهِمْ مَلَكًا، قَالَ: قِيسُوا بَيْنَ الْمَكَانَيْنِ فَأَيُّهُمْ كَانَ أَقْرَبَ فَهُوَ مِنْهُمْ، فَوَجَدُوهُ أَقْرَبَ إِلَى دَيْرِ التَّوَّابِينَ بِأَنْمُلَةٍ، فَغُفِرَ لَهُ.

رواه الطبراني بإسنادين ورجال أحدهما رجال الصحيح غير أبي عبد رب وهو ثقة . ورواه أبو يعلى بنحوه كذلك

17606- Ebû Abdurab Ubeyde b. el-Muhâcir, Muâviye'nin minberde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şu hadisini aktardığını nakleder: *"(Adam öldürme) konusunda haddi aşan bir kişi, bir adama gidip: «Ben doksan dokuz kişiyi haksız yere öldürdüm. Benim tövbem kabul edilir mi?» diye sordu. Adam: «Hayır» deyince, onu da öldürdü ve başka birine gidip: «Ben yüz kişiyi haksız yere öldürdüm. Benim tövbem kabul edilir mi?» diye sordu. Adam: "Sana, Allah'ın, tövbe edenin tövbesini kabul etmeyeceğini söylersem yalan söylemiş olurum. Şurada Allah'a ibadet eden bir topluluk vardır. Yanlarına git ve onlarla birlikte Allah'a ibadet et» dedi.*

Adam, o topluluğun yanına giderken yolda vefat etti. Rahmet melekleri ile azab melekleri adamın başında toplandı. Allah, onlara bir melek gönderdi. Melek onlara: «Geldiği yerle gittiği yeri ölçün. Hangisine daha yakınsa, adam o tarafa aittir» dedi. Melekler iki mesafeyi de ölçtüler. Gitmek istediği yerin, bir parmak boğumu daha yakın olduğunu gördüler. Bunun üzerine Allah ta o adamı bağışladı."

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Birisinin, güvenilir bir ravi olan Ebû Abdurab dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ebû Ya'lâ yakın metinle rivayette bulundu.[1]

١٧٦٠٧ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بن عُثْمَانَ بن صَالِحٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ، حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بن الْمُغِيرَةِ، عَنْ أَبِي قَيْسٍ مَوْلَى بَنِي جُمَحٍ، قَالَ:سَمِعْتُ أَبَا زَمْعَةَ الْبَلَوِيَّ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ يُبَايِعُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَحْتَهَا وَأَتَى يَوْمًا بِمَسْجِدِ الْفُسْطَاطِ فَقَامَ فِي الرَّحَبَةِ وَقَدْ كَانَ بَلَغَهُ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن عَمْرٍو بَعْضُ التَّشْدِيدِ، فَقَالَ: لا تَشْتَدُّوا عَلَى النَّاسِ، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: قَتَلَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ سَبْعَةً وَتِسْعِينَ نَفْسًا فَذَهَبَ إِلَى رَاهِبٍ، فَقَالَ: إِنِّي قَتَلْتُ سَبْعَةً وَتِسْعِينَ نَفْسًا فَهَلْ تَجِدُ لِي مِنْ تَوْبَةٍ؟ قَالَ: لا، فَقَتَلَ الرَّاهِبَ، ثُمَّ ذَهَبَ إِلَى رَاهِبٍ آخَرَ، فَقَالَ: إِنِّي قَتَلْتُ ثَمَانِيَةً وَتِسْعِينَ نَفْسًا، فَهَلْ تَجِدُ لِي مِنْ تَوْبَةٍ؟ قَالَ: لا، فَقَتَلَهُ، ثُمَّ ذَهَبَ إِلَى الثَّالِثِ، فَقَالَ: إِنِّي قَتَلْتُ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ نَفْسًا مِنْهُمْ رَاهِبَانِ، فَهَلْ تَجِدُ لِي مِنْ تَوْبَةٍ؟ فَقَالَ: لَقَدْ عَمِلْتَ شَرًّا وَلَئِنْ قُلْتُ: إِنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِغَفُورٍ رَحِيمٍ لَقَدْ كَذَبْتُ فَتُبْ إِلَى اللَّهِ، قَالَ: أَمَّا أَنَا فَلا أُفَارِقُكَ بَعْدَ قَوْلِكَ هَذَا، فَلَزِمَهُ عَلَى أَنْ لا يَعْصِيَهُ فَكَانَ يَخْدُمُهُ فِي ذَلِكَ، وَهَلَكَ يَوْمًا رَجُلٌ وَالثَّنَاءُ عَلَيْهِ قَبِيحٌ، فَلَمَّا دُفِنَ قَعَدَ عَلَى قَبْرِهِ فَبَكَى بُكَاءً شَدِيدًا، ثُمَّ تُوُفِّيَ آخَرُ وَالثَّنَاءُ عَلَيْهِ حَسَنٌ، فَلَمَّا دُفِنَ قَعَدَ عَلَى قَبْرِهِ فَضَحِكَ ضَحِكًا شَدِيدًا، فَأَنْكَرَ أَصْحَابُهُ ذَلِكَ، فَاجْتَمَعُوا إِلَى رَأْسِهِمْ، فَقَالُوا: كَيْفَ تَأْوِي إِلَيْكَ هَذَا قَاتِلُ النُّفُوسِ؟ وَقَدْ صَنَعَ مَا رَأَيْتَ فَوَقَعَ فِي نَفْسِهِ وَأَنْفُسِهِمْ فَأَتَى إِلَى صَاحِبِهِمْ مَرَّةً مِنْ ذَلِكَ وَمَعَهُ صَاحِبٌ لَهُ فَكَلَّمَهُ، فَقَالَ لَهُ: مَا تَأْمُرُونِي؟ فَقَالَ: اذْهَبْ فَأَوْقِدْ تَنُّورًا، فَفَعَلَ ثُمَّ أَتَاهُ بِخَبَرِهِ أَنْ قَدْ فَعَلَ، قَالَ: اذْهَبْ فَأَلْقِ نَفْسَكَ فِيهَا فَلَهِيَ عَنْهُ الرَّاهِبُ، وَذَهَبَ الآخَرُ فَأَلْقَى نَفْسَهُ فِي التَّنُّورِ، ثُمَّ اسْتَفَاقَ الرَّاهِبُ، فَقَالَ: إِنِّي لأَظُنُّ الرَّجُلَ قَدْ أَلْقَى نَفْسَهُ فِي التَّنُّورِ بِقَوْلِي لَهُ، فَذَهَبَ إِلَيْهِ فَوَجَدَهُ حَيًّا فِي التَّنُّورِ يَعْرَقُ فَأَخَذَ بِيَدِهِ فَأَخْرَجَهُ مِنَ التَّنُّورِ، فَقَالَ: مَا يَنْبَغِي أَنْ تَخْدِمَنِي وَلَكِنْ أَنَا أَخْدِمُكَ أَخْبَرَنِي عَنْ بُكَائِكَ عَلَى الْمُتَوَفَّى الأَوَّلِ، وَعَنْ ضَحِكِ عَلَى الآخَرِ، قَالَ: أَمَّا الأَوَّلُ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/369) ve Ebû Ya'lâ (7361) rivayet etti.

فَإِنَّهُ لَمَّا دُفِنَ رَأَيْتُ مَا يَلْقَى مِنَ الشَّرِّ فَذَكَرْتُ ذُنُوبِي فَبَكَيْتُ، وَأَمَّا الآخَرُ فَإِنِّي رَأَيْتُ مَا يَلْقَى بِهِ مِنَ الْخَيْرِ فَضَحِكْتُ، وَكَانَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْ عُظَمَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ).

رواه الطبراني وفيه ابن لهيعة وهو ضعيف

17607- Benî Cumah'ın azatlısı Ebû Kays anlatıyor: Ağacın altında, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) biat edenlerden olan Ebû Zem'a el-Belevî, (sahabi) Abdullah b. Amr'ın tavizsiz olduğunu duymuştu. Bir gün (Kahire'deki) Fustât mescidine gidip mescidin ortasında durup şöyle dedi:

"İnsanlara İslam'ı zorlaştırmayınız. Ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"İsrâîl oğullarından bir kişi doksan yedi kişiyi öldürdü. Bir rahibe giderek: «Ben doksan yedi kişiyi öldürdüm. Benim tövbem kabul edilir mi?» diye sordu. Rahip: «Hayır» deyince, adam, rahibi de öldürdü.*

Sonra başka bir rahibe giderek: «Ben doksan sekiz kişiyi öldürdüm. Benim tövbem kabul edilir mi?» diye sordu. O rahip te: «Hayır» cevabını verince, adam onu da öldürdü.

Sonra bir üçüncüye gidip: «Doksan dokuz kişiyi öldürdüm. Bunlardan ikisi rahipti. Benim tövbem kabul edilir mi?» diye sorunca, rahip: «Sen kötü bir şey yaptın. Ama ben, Allah affedici ve merhametli değildir dersem yalan söylemiş olurum. Sen Allah'a tövbe et» dedi.

Adam: «Senin bu sözünden sonra, ben senden ayrılmam» deyip, onun sözünden çıkmamak şartıyla yanında kaldı ve ona hizmet etmeye başladı. Bir gün, halkın hakkında kötü sözler söylediği bir kişi ölüp defnedilince, bu adam mezarının başına oturup hıçkırarak ağlamaya başladı. Daha sonra, hakkında güzel sözler söylenen birisi vefat edip defnedilince, yine mezarının başına oturarak kahkahalarla gülmeye başladı. Arkadaşları bu durumu garip karşılayıp, liderlerinin yanında toplanıp: «Bu adamı, birçok kişiyi öldürdüğü ve gördüğün gibi (ölülerin ardından bazen ağlayıp bazen) yaptığı (güldüğü) halde nasıl yanında barındırıyorsun?» dediler. Liderleriyle (adamın hizmetinde olduğu rahip), ona şikâyette bulunanların içinde adama karşı bir sıkıntı oluştu. Adam, bir arkadaşıyla, liderlerinin (rahibin) yanına gidip (içlerinde olan sıkıntı konusunda) konuştu ve: «Bana ne yapmamı emredersin?» diye sordu. Lider (rahip): «Git ve tandırı yak!» dedi. Adam tandırı yakıp lidere haber verince, lider: «Git ve kendini yanan tandırın içerisine at!» dedi. Rahip, (başka şeylerle meşguliyetinden) adamı unuttu, diğeri de gitti. Adam gidip kendini tandıra attı. Rahip adamı hatırlayınca: «Zannedersem, benim sözümle kendini tandıra attı» deyip tandıra gidince, adamın, tandırın içinde canlı ve terlemiş olduğunu gördü. Elinden tutup onu tandırdan çıkararak: «Senin bana hizmet etmene

gerek yoktur. Ben sana hizmet edeceğim. İlk ölen kişi için ağlaman ve ikincisinde ise gülmenin sebebini bana söyle» dedi. Adam: «Birincisi defnedildiği zaman, yaptığı kötülükler söylenince, günahlarımı hatırlayıp ağladım. Diğerinin ise yaptığı iyilikler söylenince güldüm» dedi. Bu adam, ondan sonra İsrâîl oğullarının ileri gelenlerinden biri oldu."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır.[1]

١٧٦٠٨ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن إِبْرَاهِيمَ، أَنا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، أنا مَعْمَرٌ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ أَبِي الأَحْوَصِ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: " كَانَ قَرْيَتَانِ إِحْدَاهُمَا صَالِحَةٌ، وَالأُخْرَى ظَالِمَةٌ، فَخَرَجَ رَجُلٌ مِنَ الْقَرْيَةِ الظَّالِمَةِ يُرِيدُ الْقَرْيَةَ الصَّالِحَةَ، فَأَتَاهُ الْمَوْتُ حَيْثُ شَاءَ اللَّهُ فَاخْتَصَمَ فِيهِ الْمَلَكُ، وَالشَّيْطَانُ، فَقَالَ الشَّيْطَانُ: وَاللَّهِ مَا عَصَانِي قَطُّ، فَقَالَ الْمَلَكُ: أَنَّهُ قَدْ خَرَجَ يُرِيدُ التَّوْبَةَ، فَقُضِيَ بَيْنَهُمَا أَنْ يُنْظَرَ إِلَى أَيِّهِمَا أَقْرَبُ فَوَجَدُوهُ أَقْرَبُ إِلَى الْقَرْيَةِ الصَّالِحَةِ بِشِبْرٍ فَغُفِرَ لَهُ " ، قَالَ مَعْمَرٌ: وَسَمِعْتُ مَنْ يَقُولُ: " قَرَّبَ اللَّهُ إِلَيْهِ الْقَرْيَةَ الصَّالِحَةَ " .

رواه الطبراني موقوفا ورجاله رجال الصحيح . قلت : وقد تقدم حديث الذي أمر ولده أن يحرقوه إذا مات في باب من خاف من ذنوبه في أوائل كتاب التوبة وتأتي له طريق عجيبة في أبواب الشفاعة إن شاء الله تعالى

17608- İbn Mes'ûd der ki: "Biri salih, diğeri zalim olan iki köy vardı. Adam, zalim olan köyden çıkıp salih olan köye gitmek için yola çıktı. Yolda vefat edince, melek ile şeytan, adam için münakaşa ettiler. Şeytan: «Vallahi! Bu adam bana hiç isyan etmedi» dedi. Melek ise: «Adam tövbe etmek için zalim olan köyü terk etti» dedi. Aralarında, hangi köye daha yakın olduğuna bakmaları şeklinde hüküm verildi. Ölçtüklerinde halkı sâlih olan köye bir karış daha yakın olduğunu gördüler ve adama mağfiret edildi."

Ma'mer ekledi: "Allah'ın, salih olan köyü adama yaklaştırdığını söyleyenler vardır."

★Taberânî sahabi sözü olarak rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

Tövbe kitabının baş taraflarında, çocuklarına öldüğü zaman kendisini yakmalarını emreden kişiyle ilgili hadis geçmişti. Şefâat konusunda tuhaf olan başka bir yolla rivayeti gelecektir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/311) rivayet etti.

بَابٌ اللَّهُ أَرْحَمُ بِعِبَادِهِ الْمُؤْمِنِيْنَ مِنَ الْوَالِدَةِ بِوَلَدِهَا

Allah, Kullarına Karşı, Annenin Çocuğuna Olan Merhametinden Daha Fazla Merhametlidir

١٧٦٠٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَفَرٍ مِنْ أَصْحَابِهِ وَصَبِيٌّ فِي الطَّرِيقِ فَلَمَّا رَأَتْ أُمُّهُ الْقَوْمَ خَشِيَتْ عَلَى وَلَدِهَا أَنْ يُوطَأَ فَأَقْبَلَتْ تَسْعَى وَتَقُولُ ابْنِي ابْنِي. وَسَعَتْ فَأَخَذَتْهُ فَقَالَ الْقَوْمُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا كَانَتْ هَذِهِ لِتُلْقِيَ ابْنَهَا فِي النَّارِ. قَالَ فَخَفَّضَهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ وَلاَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لاَ يُلْقِي حَبِيبَهُ فِي النَّارِ.

رواه أحمد والبزار ورجالهما رجال الصحيح

17609- Enes bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ashabıyla birlikte bir çocuğun olduğu yoldan geçerken, çocuğun annesi kalabalığı görünce, çocuğunun ezilmesinden korktu ve: "Oğlum!" diyerek koşup onu yoldan çekip aldı. Sahabe: "Ya Resûlallah! Bu anne çocuğunu ateşe atmaz" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onları sakinleştirip şöyle dedi: *"Allah ta sevdiğini ateşe (cehennem) atmaz."*

★Ahmed ve Bezzâr rivayet ettiler. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٦١٠ - عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بَكْرٍ السَّهْمِيُّ، ثنا فَائِدٌ أَبُو الْوَرْقَاءِ، عن عبد الله بن أبي أوفى قال : خرج رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذات يوم ، فإذا هو بصبي يبكي ، فقال : " يا عمر ، ضُمَّ الصَّبِيَّ ، فَإِنَّهُ ضَالٌّ " . فجاءت أمه فأخذت ابنها ، فجعلت تضمه إليها ، وترشفه وتبكي ، فقال النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " أَتَرَوْنَ هَذِهِ رَحِيمَةً بِوَلَدِهَا ؟ " . فقالوا : نعم . فقال : " والله ، أَتَرَوْنَ هَذِهِ رَحِيمَةً بِوَلَدِهَا

رواه الطبراني ، وفيه فائد : أبو الورقاء ، وهو متروك.

17610- Abdullah b. Ebî Evfâ bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir gün (evinden) çıktığında, ağlamakta olan bir çocukla karşılaştı ve: *"Ey Ömer! Bu çocuğu kucağına al! Bu, yolunu kaybetmiş"* buyurdu. Çocuğun annesi gelip oğlunu alarak bağrına bastı ve ağlayarak

[1] Ahmed (3/104) ve Bezzâr (3/235) rivayet etti. Buna benzer bir rivayeti de (3476) yaptı. Ebû Ya'lâ (3747, 3748), (3749) rivayet etti. Ravilerden Humeyd et-Tavîl müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder. Daha sonra gelecek (18552) bakınız.

emzirmeye başladı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizce, bu kadın oğluna karşı merhametli mi?"* diye sorunca, sahabe: "Evet" cevabını verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Alllah, Müslümanlara karşı, bu annenin çocuğuna olan merhametinden daha merhametlidir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Fâiḍ Ebu'l-Varrâk metrûktur.

Diriliş kitabının sonlarında Hz. Ömer'in (bu konudaki) hadisi gelecektir.

بَابٌ مِنْهُ فِي رَحْمَةِ اللّٰهِ تَعَالَى

Allah'ın Merhameti

١٧٦١١ – حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ يَحْيَى الأَرُزِّيُّ، ثنا يَحْيَى بْنُ عُمَرَ، ثنا أَبُو مَرْحُومٍ الأَرْطَبَالِيُّ، ثنا زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَا خَلَقَ اللّٰهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى مِنْ شَيْءٍ إِلا وَقَدْ خَلَقَ مَا يَغْلِبُهُ، وَخَلَقَ رَحْمَتَهُ تَغْلِبُ غَضَبَهُ.

17611- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, yarattığı ne varsa, ona galip gelecek bir şey yarattı. Rahmetini de, gazabına galip gelecek şekilde yarattı."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

١٧٦١٢ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ خَالِدِ بْنِ حِبَّانَ الرَّقِّيُّ أَبُو الْعَبَّاسِ الْمِصْرِيُّ ، بِمِصْرَ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ الْجُعْفِيُّ ، حَدَّثَنَا عَمِّي عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ ، قَالَ : حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ قَائِدُ الأَعْمَشِ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : قُلْتُ : " يَا جِبْرِيلُ ، أَيُصَلِّي رَبُّكَ جَلَّ ذِكْرُهُ وَتَعَالَى جَدُّهُ ؟ ، قَالَ : نَعَمْ ، قُلْتُ : مَا صَلاتُهُ ؟ ، قَالَ : سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ ، سَبَقَتْ رَحْمَتِي غَضَبِي ، سَبَقَتْ رَحْمَتِي غَضَبِي.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط ورجاله وثقوا

17612- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cibrîl'e: «Ey Cibrîl! Rabbinin (söylediği) rahmet kelimeleri var mı?»» diye sordum Cibrîl: «Evet» deyince, «O kelimeler nelerdir?» diye sordum. Cibrîl: «Subbûh, Kuddûs, rahmetim gazabımı geçmiştir» şeklindedir" dedi."*

★Taberânî *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur. [1]

---

[1] Bezzâr (3255) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, İbn Avn'ın akrabalarından olan, Basralı Ebû Merhûm'dan başkasının rivayet ettiğini bilmiyoruz."

١٧٦١٣ - حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ، ثنا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنِ الْحَجَّاجِ، عَنْ عَطِيَّةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَوْ تَعْلَمُونَ قَدْرَ رَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى لاتَّكَلْتُمْ، أَحْسِبُهُ قَالَ: عَلَيْهَا "

رواه البزار وإسناده حسن

17613- Ebû Saîd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah'ın rahmetinin genişliğini bilseydiniz, (ameli bırakır) rahmetine bel bağlardınız."*

★Bezzâr rivayet etti. Senedi hasendir.[2]

١٧٦١٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا أَبِى أَخْبَرَنَا الْجُرَيْرِىُّ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللهِ الْجُشَمِىِّ حَدَّثَنَا جُنْدُبٌ قَالَ جَاءَ أَعْرَابِىٌّ فَأَنَاخَ رَاحِلَتَهُ ثُمَّ عَقَلَهَا ثُمَّ صَلَّى خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَى رَاحِلَتَهُ فَأَطْلَقَ عِقَالَهَا ثُمَّ رَكِبَهَا ثُمَّ نَادَى اللَّهُمَّ ارْحَمْنِى وَمُحَمَّداً وَلاَ تُشْرِكْ فِى رَحْمَتِنَا أَحَداً . فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَقُولُونَ هَذَا أَضَلُّ أَمْ بَعِيرُهُ أَلَمْ تَسْمَعُوا مَا قَالَ قَالُوا بَلَى. قَالَ لَقَدْ حَظَرْتَ رَحْمَةَ اللَّهِ وَاسِعَةً إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ مِائَةَ رَحْمَةٍ فَأَنْزَلَ اللَّهُ رَحْمَةً وَاحِدَةً يَتَعَاطَفُ بِهَا الْخَلاَئِقُ جِنُّهَا وَإِنْسُهَا وَبَهَائِمُهَا وَعِنْدَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ أَتَقُولُونَ هُوَ أَضَلُّ أَمْ بَعِيرُهُ.

قلت : رواه أبو داود باختصار رواه أحمد والطبراني ورجال أحمد رجال الصحيح غير أبي عبد الله الجشمي و لم يضعفه أحد

17614- Cundub bildiriyor: Bir bedevi gelip devesini çökertip bağladı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), namazı bitirince adam, devenin yanına gelip yularını çözdü, deveye binerek şöyle bağırdı: "Allahım! Bana ve Muhammed'e rahmet et, ikimizden başkasına rahmet etme."

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizce bu adam mı, yoksa devesi mi daha çok sapmıştır. Ne dediğini duydunuz değil mi?"* diye sorunca, sahabe: "Evet" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), (Bedeviye): *"Allah'ın rahmetini daralttın. Allah'ın rahmeti geniştir. Allah, yüz rahmet yaratmış bir tanesini yeryüzüne indirmiş, doksan dokuz tanesini yanında bırakmıştır.*

---

[1] Taberânî *M. es-Sağîr* (43) ve *M. el-Evsat*'ında (114) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi A'meş'in rehberi Ebû Müslim'den başkası rivayet etmemiştir. Ebû Müslim ise uydurma hadisleri olan ve çok fazla hata yapan biridir. A'meş'ten, başkaları tarafından desteklenmeyen rivayetlerde bulunmaktadır. *S. ed-Daîfe*'ye (1386) bakınız.

[2] Bezzâr (3256) rivayet etti. Ravilerden Haccâc b. Ertâ'e ve Atiyyetu'l-Avfî zayıftır. 18560 numarayla ileride bir kez daha geçecektir.

Yeryüzüne indirilen rahmetle; cinler, insanlar, hayvanlar birbirlerine merhamet ederler." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sonra sahabeye: *"Sizce bu adam mı, yoksa devesi mi daha çok sapmıştır?"* buyurdu.

★Ebû Dâvûd, bu hadisi kısa metinle rivayet etti.

Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ahmed'in, Ebû Abdullah el-Cuşemî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onun da zayıf olduğunu söyleyen yoktur.[1]

١٧٦١٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا رَوْحٌ وَمُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالاَ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنِ الْحَسَنِ قَالَ بَلَغَنِى أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِائَةُ رَحْمَةٍ وَإِنَّهُ قَسَمَ رَحْمَةً وَاحِدَةً بَيْنَ أَهْلِ الأَرْضِ فَوَسِعَتْهُمْ إِلَى آجَالِهِمْ وَذَخَرَ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ رَحْمَةً لأَوْلِيَائِهِ وَاللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ قَابِضٌ تِلْكَ الرَّحْمَةَ الَّتِى قَسَمَهَا بَيْنَ أَهْلِ الأَرْضِ إِلَى التِّسْعَةِ وَالتِّسْعِينَ فَيُكَمِّلُهَا مِائَةَ رَحْمَةٍ لأَوْلِيَائِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

17615- Hasan el-Basrî bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediği bana ulaştı: *"Allah'ın yüz rahmeti vardır. Birisini yeryüzü halkı arasında taksim etti. Bu bir rahmet, onlara ölümlerine kadar yetti. Doksan dokuz tanesini de (Kıyamet günü, yeryüzü halkına verdiği rahmeti de üzerine katıp yüze tamamlayarak) veli kullarına vermek üzere ayırdı."*

١٧٦١٦ - قَالَ مُحَمَّدٌ فِى حَدِيثِهِ وَحَدَّثَنِى بِهَذَا الْحَدِيثِ مُحَمَّدُ بْنُ سِيرِينَ وَخِلاَسٌ كِلاَهُمَا عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَ ذَلِكَ .

رواه كله أحمد

17616- Ebû Hureyre de, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bunun aynısını rivayet etti.

★Tümünü Ahmed rivayet etti.[2]

١٧٦١٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ خِلاَسِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ.

17617- Hilâs b. Amr da Ebû Hureyre'den bunun aynısını rivayette bulundu.[3]

---

[1] Ahmed (4/312) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1667) rivayet etti.
[2] Ahmed (2/514) ve yakın mektinle İbnu'l-Mübârek, *Zühd*'ünde (893) rivayette bulundu
[3] Ahmed (2/514) rivayet etti.

١٧٦١٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ.

ورجال المرسلات ومسند أبي هريرة أيضا كلها رجال الصحيح

17618- Muhammed b. Sîrîn de Ebû Hureyre'den bunun aynısını rivayette bulundu.

★Mürsel olanın ve Ebû Hureyre'nin ravilerinin tümü, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٦١٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ، وَالْحَسَنُ بن عَلِيٍّ الْمَعْمَرِيُّ، وَعَبْدَانُ بن أَحْمَدَ، قَالُوا: حَدَّثَنَا هِشَامُ بن عَمَّارٍ، حَدَّثَنَا مُخَيِّسُ بن تَمِيمٍ، عَنْ بَهْزِ بن حَكِيمٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ مِائَةَ رَحْمَةٍ، فَرَحْمَةٌ بَيْنَ خَلْقِهِ تَتَرَاحَمُونَ بِهَا، وَادَّخَرَ لأَوْلِيَائِهِ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ.

رواه الطبراني وفيه مخيس بن تميم وهو مجهول وبقية رجاله ثقات

17619- Muâviye b. Hayde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, yüz rahmet yarattı. Bunlardan biriyle yarattıkları birbirlerine karşı merhametli davranırlar. Velî kulları için de (Kıyamet günü için) doksan dokuz tanesini yanında bıraktı."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhayyis b. Temîm meçhûldür. Diğer ravileri, güvenilirdir.[2]

١٧٦٢٠ - وعن عُبادة - يعني ابن الصامت - قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : قَسَمَ رَبُّنا رَحمتَه مائة جُزء فأنْزَلَ مِنها جُزءا في الأرض فهو الذي يَتَراحَمُ بِهِ الناسُ والطيرُ والبَهائمُ وبَقِيَتْ عنده مائةُ رَحمةٍ إلا رحمةً واحدةً لِعِبادِهِ يومَ القيامة

رواه الطبراني وإسحاق بن يحيى لم يدرك عبادة وبقية رجاله غير إسحاق رجال الصحيح

17620- Ubâde b. es-Sâmit, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah, yüz rahmet yarattı. Bir rahmetini yeryüzüne indirdi. Onunla insanlar, kuşlar ve hayvanlar birbirine merhamet ediyor. Doksan dokuz rahmeti de, kıyamet günü kulları için yanında bıraktı."*

★Taberânî rivayet etti. İshâk b. Yahyâ, Ubâde'ye yetişmemiştir. İshâk dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

---

1 Ahmed (2/514) rivayet etti.

2 Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/417) rivayet etti.

١٧٦٢١ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، ثنا عَمْرُو بْنُ هِشَامٍ أَبُو أُمَيَّةَ الْحَرَّانِيُّ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَنْبَسَةَ بْنِ هُبَيْرَةَ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ مِائَةَ رَحْمَةٍ، رَحْمَةٌ مِنْهَا قَسَمَهَا بَيْنَ الْخَلائِقِ، وَتِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ "

رواه الطبراني والبزار وإسناده حسن.

17621- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, yüz rahmet yarattı. Bir tanesini yarattıkları arasında paylaştırdı, doksan dokuz tanesini kıyamet günü için bıraktı."*

★Taberânî ve Bezzâr rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٧٦٢٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا خَالِدُ بْنُ خِدَاشٍ ، قَالَ : نا صَالِحٌ الْمُرِّيُّ ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي مُحَمَّدٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ الْفَرَزْدَقَ بْنَ غَالِبٍ ، يَقُولُ : لَقِيتُ أَبَا هُرَيْرَةَ بِالشَّامِ ، فَقَالَ لِي : " أَنْتَ الْفَرَزْدَقُ ؟ " فَقُلْتُ : نَعَمْ ، فَقَالَ : " أَنْتَ الشَّاعِرُ ؟ " قُلْتُ : نَعَمْ ، فَقَالَ : " أَمَا إِنَّكَ إِنْ بَقِيتَ لَقِيتَ قَوْمًا يَقُولُونَ : لا تَوْبَةَ لَكَ ، فَإِيَّاكَ أَنْ تَقْطَعَ رَجَاءَكَ مِنَ اللَّهِ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه صالح المري وهو ضعيف في الحديث

17622- Ferezdak b. Ğâlib bildiriyor: Ebû Hureyre ile Şam'da karşılaştım. Bana: "Sen Ferezdak mısın?" diye sordu. Ben: "Evet" deyince, "Sen şair olan mısın?" dedi. Ben: "Evet" cevabını verdiğimde ise şu karşılığı verdi: "Eğer yaşarsan; «Senin tövben kabul edilmez» diyen bir toplulukla karşılaşacaksın. Sakın Allah'ın rahmetinden ümidini kesme."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Sâlih el-Murrî hadiste zayıftır.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10047) ve Bezzâr (3475) rivayet etti. İkisinde de Anbese b. Hubeyre (Bezzâr'da Yanlışlıkla Zuheyr olarak yazılmıştır) vardır. Ebû Hâtim, *el-Cerh ve't-Ta'dîl*'de (6/403) onun meçhûl olduğunu söylemiştir. *es-Silsiletu's-Sahîha*'ya (1634) bakınız.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (610) rivayet etti ve: "Sâlih el-Murrî bunda tek kalmıştır" dedi.

بَابٌ فِيْ قَوْلِهِ تَعَالَىْ :
﴿يَا عِبَادِيَ الَّذِيْنَ أَسْرَفُوْا عَلَىَ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوْا مِنْ رَّحْمَةِ اللَّهِ﴾

Allah'ın: "Ey Kendi Aleyhlerine Haddi Aşmış Kullarım, Allah'ın Rahmetinden Ümit Kesmeyin!" Sözü

١٧٦٢٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَمَّادِ بْنِ زُغْبَةَ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، قَالَ : نا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ أَبِي قَبِيلٍ ، قَالَ : وَحَدَّثَنِي أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيُّ ، أَنَّهُ سَمِعَ ثَوْبَانَ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا أُحِبُّ أَنْ لِي الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا بِهَذِهِ الآيَةِ : ﴿يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ﴾ " .

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

17623- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) azatlısı Sevbân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: **"Ey kendi aleyhlerine haddi aşmış kullarım, Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin!"** (Zümer Sur. 53) *âyetine karşılık, dünya ve içindekilerin benim olmasını istemem."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senedi hasendir.

١٧٦٢٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَلِيٍّ الأَبَّارُ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن الأركونِ، حَدَّثَنَا أَبَيْنُ بن سُفْيَانَ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى وَحْشِيٍّ قَاتِلِ حَمْزَةَ يَدْعُوهُ إِلَى الإِسْلامِ، فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ: يَا مُحَمَّدُ، كَيْفَ تَدْعُونِي إِلَى دِينِكَ، وَأَنْتَ تَزْعُمُ أَنَّ مَنْ قَتَلَ أَوْ أَشْرَكَ أَوْ زَنَا يَلْقَ أَثَامًا يُضَاعَفُ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَيَخْلُدُ فِيهِ مُهَانًا، وَأَنَا قَدْ صَنَعْتُ ذَلِكَ؟ فَهَلْ تَجِدُ لِي مِنْ رُخْصَةٍ؟ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: ﴿إِلا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلا صَالِحًا فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ ، فَقَالَ وَحْشِيٌّ: يَا مُحَمَّدُ، هَذَا شَرْطٌ شَدِيدٌ إِلا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلا صَالِحًا، فَلَعَلِّي لا أَقْدِرُ عَلَى هَذَا، فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: ﴿إِنَّ اللَّهَ لا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ ، فَقَالَ وَحْشِيٌّ: يَا مُحَمَّدُ أَرَى بَعْدَ مشيئةٍ فَلا أَدْرِي يُغْفَرُ لِي أَمْ لا فَهَلْ غَيْرُ هَذَا؟ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: ﴿يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ ، قَالَ وَحْشِيٌّ: هَذَا فَجَاءَ فَأَسْلَمَ، فَقَالَ النَّاسُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِذَا أَصَبْنَا مَا أَصَابَ وَحْشِيٌّ، قَالَ:هِيَ لِلْمُسْلِمِينَ عَامَّةً.

رواه الطبراني وفيه أبين بن سفيان وهو ضعيف قلت : وقد تقدم في آخر الباب قبله قول أبي هريرة للفرزدق :
إياك أن تقطع رجاءك من رحمة الله

17624- İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hamza'nın katili Vahşî'ye haber göndererek İslam'a davet etti. Vahşî, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ey Muhammed! Bir mümini öldürenin veya zina edenin büyük cezaya çarptırılacağını, kıyamet günü de azabın kat kat arttırılacağını ve alçalmış bir şekilde orada kalacağını söylediğin halde ve ben(im) bunu yaptığım(ı bildiğin) halde nasıl dinine davet ediyorsun? Benim için bir çıkış yolu görüyor musun?" diye haber gönderdi.

Bunun üzerine Allah şu âyeti indirdi: **"Ancak tövbe ve iman edip iyi davranışta bulunanlar başkadır; Allah onların kötülüklerini iyiliklere çevirir. Allah çok bağışlayıcıdır, engin merhamet sahibidir."** (Furkan Sur. 70) Vahşî şöyle dedi: "Ey Muhammed! Sadece tövbe edip, iman ederek salih amel işleyenler şartı, çok zor bir şarttır. Benim buna gücüm yetmeyebilir." Bunun üzerine Allah şu âyeti indirdi: **"Allah, kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz; bundan başkasını, (günahları) dilediği kimse için bağışlar. Allah'a ortak koşan kimse büyük bir günah (ile) iftira etmiş olur."** (Nisâ Sur. 48)

Vahşi şöyle dedi: "Ey Muhammed! Allah'ın dilemesinden sonra, beni affedip etmeyeceğini bilmiyorum. Bundan başkası var mı?" Allah, şu âyeti indirdi: **"De ki: Ey kendi nefisleri aleyhine haddi aşan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin! Çünkü Allah bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O, çok bağışlayan, çok esirgeyendir."** (Zümer Sur. 53) Bunun üzerine Vahşî: "İşte bu olur" diyerek Müslüman oldu. Halk: "Ya Resûlallah! Ayet, Vahşî'ye has mı, yoksa bizi de kapsıyor mu?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu âyet, bütün Müslümanları kapsıyor"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebyen b. Süfyân zayıftır.

Bundan önceki bölümün sonunda, Ebû Hureyre'nin, Ferezdak'a: "Sakın Allah'ın rahmetinden ümidini kesme" sözü geçmişti.

بَابُ مِنْهُ فِي سَعَةِ رَحْمَةِ اللَّهِ وَمَغْفِرَتِهِ لِلذُّنُوبِ وَقَوْلُهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لَوْ لَمْ تُذْنِبُوا لَذَهَبَ اللَّهُ بِكُمْ

Allah'ın Rahmetinin ve Mağfiretinin Genişliği ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): "Eğer Günah İşlemeseydiniz Sizi Yok Ederdi" Sözü

١٧٦٢٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُرَيْجُ بْنُ النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عُبَيْدَةَ يَعْنِي عَبْدَ الْمُؤْمِنِ بْنَ عُبَيْدِ اللَّهِ السَّدُوسِيَّ حَدَّثَنِي أَخْشَنُ السَّدُوسِيُّ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ أَوْ قَالَ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَوْ أَخْطَأْتُمْ حَتَّى تَمْلَأَ خَطَايَاكُمْ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ثُمَّ اسْتَغْفَرْتُمُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَغَفَرَ لَكُمْ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ أَوْ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ لَمْ تُخْطِئُوا لَجَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِقَوْمٍ يُخْطِئُونَ ثُمَّ يَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ فَيَغْفِرُ لَهُمْ.

رواه أحمد وأبو يعلى ورجاله ثقات

17624- Ahşen es-Sedûsî bildiriyor: Enes b. Mâlik'in yanına girdim. Dedi ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Nefsim elinde olana* -veya- *Muhammed'in canı elinde olana yemin ederim ki; yerle gök arasını dolduracak kadar çok günah işleseniz ve sonra istiğfar etseniz, Allah size mağfiret eder. Muhammed'in nefsi elinde olana-* veya- *Canım elinde olana yemin ederim ki; eğer günah işlemeseniz, Allah, günah işleyip sonra istiğfar eden bir topluluk gönderir, onları bağışlardı."*

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٧٦٢٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ الْحَرَّانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَمْرِو بْنِ مَالِكٍ النُّكْرِيُّ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي الْجَوْزَاءِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " كَفَّارَةُ الذَّنْبِ النَّدَامَةُ. وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ لَمْ تُذْنِبُوا لَجَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِقَوْمٍ يُذْنِبُونَ لِيَغْفِرَ لَهُمْ .

---

[1] Ahmed (3/238) ve Ebû Ya'lâ (4226) rivayet etti. İkisinde de Ahşen es-Sedûsî'yi, İbn Hibbân'dan başkası güvenilir bulmamıştır. Hadisi destekleyen rivayetler vardır. S. *es-Sahîha*'ya bakınız (1951)

رواه أحمد والطبراني باختصار قوله : " كَفَّارَةُ الذَّنْبِ النَّدَامَةُ " . في الكبير والأوسط والبزار وفيه يحيى بن عمرو بن مالك النكري وهو ضعيف وقد وثق وبقية رجاله ثقات

17625- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Günahın kefâreti, pişmanlıktır."*

Yine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Eğer günah işlemeseniz; Allah, onları affetmek için günah işleyen bir topluluk yaratırdı"* buyurdu.

★Ahmed, Bezzâr ve sadece *"Günahın keffareti, pişmanlıktır"* lafzıyla Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Amr b. Mâlik en-Nukrî zayıftır. Onu güvenilir bulanlar da vardır. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٧٦٢٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبَا بَلْجٍ ، يُحَدِّثُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، أَنَّهُ قَالَ : " لَوْ أَنَّ الْعِبَادَ لَمْ يُذْنِبُوا ، لَخَلَقَ اللَّهُ خَلْقًا يُذْنِبُونَ ثُمَّ يَغْفِرُ لَهُمْ ، إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ.

رواه الطبراني في الكبير والاوسط رواه البزار بنحو الأوسط محالا على موقوف عبد الله بن عمرو ورجالهم ثقات وفي بعضهم خلاف

17626- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Eğer günah işlemeseniz; Allah, günah işleyen bir topluluk yaratır (onlar günah işleyip bağışlanma dileyince) sonra onları affederdi."*

Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve Abdullah b. Amr'ın sözü olarak Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Bazılarında ihtilaf vardır.[2]

١٧٦٢٧ - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ حَفْصٍ الأَزْرِيُّ، ثنا يَحْيَى بْنُ كَثِيرٍ، عَنِ الْجُرَيْرِيِّ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ، عن أبي سعيد الخدري أن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ لَمْ تُذْنِبُوا لَذَهَبَ اللَّهُ بِكُمْ ، وَلَجَاءَ بِقَوْمٍ يُذْنِبُونَ فَيَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ فَيَغْفِرُ لَهُمْ.

رواه البزار وفيه يحيى بن كثير صاحب البصري وهو ضعيف

---

[1] Ahmed (2623), Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (12794) ve Bezzâr (3250) rivayet etti. Ravilerden Amr b. Mâlik'i, İbn Hibbân, güvenilirlere dair kitabında zikrederek şöyle dedi: "Oğlunun kendisinden yaptığı rivayetlerin dışındaki rivayetlerine itibar edilir. Hata eder ve garip hadisler rivayet ederdi." *S. es-Sahîha*'ya (970) bakınız.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1477) ve Bezzâr (3247, 3248) rivayet etti.

17627- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Eğer siz günah işlemeseniz, Allah sizi yok eder, günah işleyip istiğfar eden bir topluluk gönderir ve onları affederdi"* buyurduğunu bildiriyor.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Basrî'nin dostu Yahyâ b. Kesîr zayıftır.[1]

١٧٦٢٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عُثْمَانَ بن أبِي شَيْبَةَ , حَدَّثَنَا إبْرَاهِيمُ بن إسْحَاقَ الصِّينِيُّ , حَدَّثَنَا قَيْسُ بن الرَّبِيعِ , عَنْ حَبِيبِ بن أبِي ثَابِتٍ , عَنْ سَعِيدِ بن جُبَيْرٍ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ:ابْنَ آدَمَ , إنَّكَ مَا دَعَوْتَنِي وَرَجَوْتَنِي غَفَرْتُ لَكَ عَلَى مَا كَانَ فِيكَ , وَلَوْ أَتَيْتَنِي بِقُرَابِ الأَرْضِ خَطَايَا لَقِيتُكَ عَلَى الأَرْضِ مَغْفِرَةً مَا لَمْ تُشْرِكْ بِي , وَلَوْ بَلَغَتْ خَطَايَاكَ عَنَانَ السَّمَاءِ , ثُمَّ اسْتَغْفَرْتَنِي لَغَفَرْتُ لَكَ.

رواه الطبراني في الثلاثة وفيه إبراهيم بن إسحاق الصيني وقيس بن الربيع وكلاهما مختلف فيه وبقية رجاله رجال الصحيح

17628- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah şöyle buyurur: "Ey Âdemoğlu! Sen bana dua edip, (affımı) ümid ettikçe, senden her ne sâdır olsa, aldırmam ve seni affederim. Sen, bana yeryüzü dolusu günahla gelsen, bana ortak koşmadığın müddetçe, seni yeryüzü dolusu mağfiretle karşılarım. Günahların gökyüzündeki bulutlar kadar olsa, sonra bana dönüp istiğfar etsen, seni affederim."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*, *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İbrâhîm b. İshâk es-Sînî ve Kays b. er-Rabî hakkında ihtilaf vardır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٦٢٩ - وعن أبي الدرداء عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : قال ربكم تبارك وتعالى : لو أن عبدي استقبلني بقراب الأرض ذنوبا لا يشرك بي شيئا استقبلته بقراها مغفرة . أنَّ النَّبىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " لَوْ أَنَّ عَبْدِى اسْتَقْبَلَنِى بِقُرَابِ الأَرْضِ ذنوبا اسْتَقْبَلْتُهُ بِقُرَابِهَا مَغْفِرَةً " .

---

[1] Bezzâr (3251) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, Ebû Saîd'den sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz. Yahyâ b. Kesîr; Basralıdır. Bazıları ondan rivayette bulunmuştur, ama kuvvetli değildir. Çünkü fikirleri Kaderiyye mezhebine yakındı."

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12346) ve *M. es-Sağîr*'inde (820) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, Habîb b. Ebî Sâbit'ten sadece Kays b. er-Rabî rivayet etmiştir. İbrâhîm b. İshâk bunda tek kalmıştır."

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

17629- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini bildiriyor: *"Rabbiniz şöyle buyurdu: Kulum, bana yeryüzü dolusu günahla gelse, bana ortak koşmadığı müddetçe, onu yeryüzü dolusu mağfiretle karşılarım."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

١٧٦٣٠ - وعن أبي الدرداء عن النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عن جبريل عليه السلام عن ربه عز و جل قال : عبدي لو استقبلتني بملء الأرض ذنوبا لاستقبلتك بمثلهن مغفرة ولا أبالي.

رواه الطبراني وفيه العلاء بن زيد وهو متروك

17630- Ebu'd-Derdâ bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Cibrîl'in, Rabbinden naklen O'nun şöyle buyurduğunu bildirir: *"Kulum, bana yeryüzü dolusu günahla gelsen, seni yeryüzü dolusu mağfiretle karşılarım (günahlarının çokluğunu) umursamam."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Alâ b. Zeyd metrûktur.

١٧٦٣١ - وبسنده عن أبي الدرداء عن النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عن جبريل عليه السلام عن ربه عز و جل قال : عبدي ما دعوتني ورجوتني و لم تشرك بي شيئا غفرت لك على ما كان فيك

قلت : وقد تقدم حديث أبي موسى الذي فيه : " يا عبادي كلكم ضال إلا من هديت " . في الأدعية في باب قدرة الله تعالى واحتياج العبد إليه في كل شيء

17631- Aynı isnâdla Ebu'd-Derdâ bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Cibrîl'in, Rabbinden naklen şöyle buyurduğunu bildirir: *"Kulum! Bana dua ettiğin ve (affımı) ümid ettikçe, bana ortak koşmadığın müddetçe, senden her ne sâdır olsa, aldırmam ve seni affederim."*

★Derim ki: Ebû Mûsâ'nın içinde: *"Kullarım! Benim hidayete erdirdiklerim dışında, hepiniz dalalettesiniz"* ibaresi bulunan hadisi, Dualar kitabında, Allah'ın kudreti ve kulun her şeyde ona ihtiyacı bölümünde geçmişti.

بَابُ مِنْهُ فِي سَعَةِ رَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى

Allah'ın Rahmetinin Genişliği

١٧٦٣٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عُثْمَانَ بن أبي شَيْبَةَ ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن يُونُسَ ، حَدَّثَنَا سَعْدٌ أَبُو غَيْلانَ الشَّيْبَانِيُّ ، عَنْ حَمَّادِ بن أبي سُلَيْمَانَ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ صِلَةَ بن زُفَرَ ، عَنْ حُذَيْفَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَيَدْخُلَنَّ الْجَنَّةَ الْفَاجِرُ فِي دِينِهِ ، الأَحْمَقُ فِي مَعِيشَتِهِ ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَيَدْخُلَنَّ الْجَنَّةَ الَّذِي قَدْ مَحَشَتْهُ النَّارُ بِذَنْبِهِ ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَيَغْفِرَنَّ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَغْفِرَةً يَتَطَاوَلُ لَهَا إِبْلِيسُ رَجَاءَ أَنْ تُصِيبَهُ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وزاد فيه : " وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَيَغْفِرَنَّ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَغْفِرَةً لا تَخْطُرُ عَلَى قَلْبِ بِشْرٍ " وفي إسناد الكبير سعد بن طالب أبو غيلان وثقه أبو زرعة وابن حبان وفيه ضعف وبقية رجال الكبير ثقات

17632- Huzeyfe b. el-Yemân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Canım elinde olana yemin ederim ki; dininde günahkâr, maişetinde sıkıntı içinde olan Cennete girecektir. Canım elinde olana yemin ederim ki; günahından dolayı cehennemin kendisini yaktığı kişi Cennete girecektir. Canım elinde olana yemin ederim ki; Allah, kıyamet günü öyle mağfiret edecektir ki; İblis bu mağfiretin kendisine de isabet etmesi için uzanacaktır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde ve *"Nefsim elinde olana yemin ederim ki; Allah, kıyamet günü hiçbir insanın aklına gelmeyecek kadar mağfiret edecektir"* ibaresiyle *M. el-Evsat*'ta rivayet etti. *M. el-Kebîr*'in senedinde, Sa'd b. Tâlib Ebû Geylân'ı, Ebû Zür'a ve İbn Hibbân güvenilir bulmuştur; ama kendisinde zayıflık vardır. *M. el-Kebîr*'in diğer ravileri güvenilirdir.[1]

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3021) ve sahabi sözü olarak İbnu'l-Mübârek *Zühd*'ünde (1364) rivayet etti.

بَابٌ فِيْ عُتَقَاءِ اللّٰهِ تَعَالَى

Allah'ın Azad Ettikleri

١٧٦٣٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ عَنْ أَبِى صَالِحٍ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَوْ عَنْ أَبِى سَعِيدٍ هُوَ شَكَّ يَعْنِى الأَعْمَشَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لِلّٰهِ عُتَقَاءَ فِى كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ لِكُلِّ عَبْدٍ مِنْهُمْ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

17633- Ebû Hureyre veya Ebû Saîd —A'meş, hangisi olduğunda şüpheye düştü— Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah'ın, her gündüz ve gecede (Cehennemden) azad ettikleri vardır. Onlardan her birinin kabul edilen bir duası vardır."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٦٣٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَحْرٍ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمٍ الطَّائِفِيُّ ، حَدَّثَنَا الأَزْوَرُ بْنُ غَالِبٍ الْبَصْرِيُّ ، عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ ، وَسُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ لِلّٰهِ فِي كُلِّ يَوْمِ جُمُعَةٍ سِتَّ مِائَةِ أَلْفِ عَتِيقٍ يُعْتِقُهُمْ مِنَ النَّارِ " قَالَ أَحَدُهُمَا فِي حَدِيثِهِ : " كُلُّهُمْ قَدِ اسْتَوْجَبُوا النَّارَ.

رواه أبو يعلى وفيه الأزور أبو غالب البصري وهو ضعيف

17634- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah'ın, her Cuma günü, hepsi cehenneme girmeyi hak ettiği halde, cehennemden azad ettiği altı yüz bin kişi vardır."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden, Ebû Ğâlib el-Basrî Ezver, zayıftır.[2]

---

1 Ahmed (7443) rivayet etti.

2 Ebû Ya'lâ (3434) rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Bahr el-Huceymî'nin hadisleri münkerdir. Bundan sonra gelecek olan hadise bakınız. Evzer, hadis uydurmakla suçlanmıştır. Yahyâ b. Süleym et-Tâifî hakkında Ebû Hâtim: "Kökeninde dürüstlük vardır. Hafız değildir ve onunla ihticac edilmez" demiştir.

١٧٦٣٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَحْرٍ، حَدَّثَنَا أَبُو مَيْمُونٍ شَيْخٌ مِنْ أَهْلِ الْبَصْرَةِ، حَدَّثَنَا ثَابِتٌ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: " إِنَّ لِلَّهِ فِي كُلِّ سَاعَةٍ مِنْ سَاعَاتِ الدُّنْيَا سِتَّ مِائَةِ أَلْفِ عَتِيقٍ يُعْتِقُهُمْ مِنَ النَّارِ، كُلُّهُمْ قَدِ اسْتَوْجَبَ النَّارَ "

رواه أبو يعلى عن شيخه محمد بن بحر عن أبي ميمون شيخ من أهل البصرة و لم أعرفهما ، وبقية رجاله رجال الصحيح.

17635- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah'ın, dünya saatlerinden bir saatte, cehenneme girmeyi hak ettiği halde, cehennemden azad ettiği altı yüz bin kişi vardır."*

★Ebû Ya'lâ, hocası Muhammed b. Bahr kanalıyla Basra ahalisinden olan Ebû Meymûn'dan rivayet etti. Bunların ikisini de tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

بَابُ كُلُّكُمْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ شَرَدَ عَلَى اللَّهِ شِرَادَ الْبَعِيرِ عَلَى أَهْلِهِ

Hepiniz Cennete Gireceksiniz, Sadece Sahibinden Kaçan Deve Gibi Kaçanlar Hariç

تَقَدَّمَ فِيْ فَضْلِ الْأُمَّةِ فِيْ أَوَاخِرِ الْمَنَاقِبِ أَحَادِيْثُ فِيْ هَذَا الْمَعْنَى.

Menkıbeler kitabının sonlarında, ümmetin fazileti konusunda bununla ilgili hadisler geçmişti.

[1] Ebû Ya'lâ (3435) rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Bahr el-Huceymî'nin hadisleri münkerdir. Ebû Meymûn, tercih edilen görüşe göre Ezver b. Ğâlib'tir.- Ezver'in birden çok künyesi vardır- Buna göre isnâdında kopukluk vardır. İbn Hibbân, Huceymî hakkında şöyle der: "Zayıf olan ravilerden, kendisinden başkasının nakletmediği hadisler rivayet eder. Hatta insanın aklına hadisi kendisinin ters düz ettiği geliyor. Bu hadislerde kusurun onlardan mı, kendisinden mi kaynaklandığını bilmiyorum. Kusur hangisinde olursa olsun, güvenilir olanlardan rivayetinde adil olduğu ortaya çıkmadan kendisiyle ihticac edilmez." Bu isnâddan, kusurun Huceymî'de olduğunu ve tedlis yaptığını anlıyoruz. Bu sebeple onunla ihticac edilmez.

باب أجلّوا الله يغفر لكم

Allah'ı Ululayınız Ki; Allah Size Mağfiret Etsin

١٧٦٣٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ دَاوُدَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ ثَابِتِ بْنِ ثَوْبَانَ عَنْ عُمَيْرِ بْنِ هَانِئٍ عَنْ أَبِي الْعَذْرَاءِ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجِلُّوا اللَّهَ يَغْفِرْ لَكُمْ. قَالَ ابْنُ ثَوْبَانَ يَعْنِي أَسْلِمُوا.

رواه أحمد والطبراني في الكبير والأوسط وفيه أبو العذراء و لم أعرفه وبقية رجاله عند أحمد وثقوا

17636- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah'ı ululayınız ki; Allah sizi bağışlasın."*

İbn Sevbân: "Ululayınız kelimesinden kasıt, Müslüman olunuz, demektir" dedi.

★Ahmed rivayet etti. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ebu'l-Azrâ'yı tanımıyorum. Diğer ravileri, Ahmed'de güvenilir bulunmuşlardır.[1]

بَابُ كَثْرَةِ ذُنُوبِ بَنِيِّ آدَمَ

Âdem Oğlunun Günahının Çok Olması

١٧٦٣٧ - حَدَّثَنَا هَيْثَمُ بْنُ خَارِجَةَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو الرَّبِيعِ سُلَيْمَانُ بْنُ عُتْبَةَ السُّلَمِيُّ، عَنْ يُونُسَ بْنِ مَيْسَرَةَ بْنِ حَلْبَسٍ، عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قال: قَالَ : رسو ل الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " لَوْ غُفِرَ لَكُمْ مَا تَأْتُونَ إِلَى الْبَهَائِمِ ، لَغُفِرَ لَكُمْ كَثِيرًا.

رواه الطبراني وإسناده جيد

17637- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"(Sadece) hayvanlara yaptıklarınız mağfiret edilse, çok günahınız affedilmiş olurdu."*

Taberânî (ve Ahmed) rivayet etti. Senedi ceyyiddir.

---

[1] Mükerrer hadis: 74.

بَابٌ فِيْ كَلَامِ بَنِيِّ آدَمَ

Âdem Oğlunun Sözleri

١٧٦٣٨ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بن الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن سَعِيدٍ، عَنْ أَبِي حَيَّانَ التَّيْمِيِّ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنِ الْحَارِثِ بن سُوَيْدٍ، قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ، يَقُولُ: " مَا مِنْ كَلامٍ أَتَكَلَّمُ بِهِ لِذِي سُلْطَانٍ أَدْرَأُ عَنِّي مِنْهُ ضَرْبَتَيْنِ بِالسَّوْطِ إِلا كُنْتُ مُتَكَلِّمًا بِهِ .

رواه الطبراني ورجاله ثقات

17638- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Sultanın, kamçıyla bana vuracağı iki darbeyi önlemek için söylemiş olduğum iki kelime bile amel defterime söylenmiş olarak yazılır."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[1]

بَابٌ فِيمن عَمِلَ حَسَنَةً أو سيِّئةً أوهم بشيئ من ذلك

İyilik veya Kötülük Yapanlar veya Bunlardan Birini Yapmak İsteyenler

Zikir kitabında amellerin ecrinin kat kat verilmesi konusunda bununla ilgili hadisler geçmişti.

١٧٦٣٩ - حَدَّثَنَا مُوسَى بن عِيسَى بن الْمُنْذِرِ، حَدَّثَنَا أَبِي، حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ بن الْوَلِيدِ، عَنِ ابْنِ ثَوْبَانَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ مَكْحُولٍ، يَرُدُّهُ إِلَى الْحَارِثِ بن الْحَارِثِ،أن مَالِكَ بن يُخَامِرَ حَدَّثَهُمْ، عَنْ مُعَاذِ بن جَبَلٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " مَا مِنْ نَفْسٍ تَمُوتُ وَلَهَا عِنْدَ اللَّهِ مِثْقَالُ نَمْلَةٍ مِنْ خَيْرٍ إِلا طُيِّنَ عَلَيْهِ طِينًا.

رواه الطبراني وفيه بقية وهو مدلس

17639- Muâz b. Cebel, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kişi öldüğü zaman, Allah için yaptığı bir karınca kadar iyilik dahi amel defterinde yazılır ve zayi edilmez."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Bakiyye müdellistir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/106-107) rivayet etti.

بَابٌ فِيْ حَسَنَاتِ الْعَبْدِ وَسَيِّئَاتُهُ

Kulun Sevap ve Günahları

١٧٦٤٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ , حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللّهِ الرَّقَاشِيُّ , حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بن سُلَيْمَانَ , عَنِ الْحَكَمِ بن أَبَانَ , عَنِ الْغِطْرِيفِ , عَنْ جَابِرِ بن زَيْدٍ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , عَنِ الرُّوحِ الأَمِينِ , قَالَ: قَالَ الرَّبُّ عَزَّ وَجَلَّ:يُؤْتَى بِحَسَنَاتِ الْعَبْدِ وَسَيِّئَاتِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَنْقُصُ بَعْضُهَا بِبَعْضٍ , فَإِنْ بَقِيَ حَسَنَةٌ وَاحِدَةٌ أَدْخَلَهُ اللّهُ الْجَنَّةَ, قَالَ: قُلْتُ: فَإِنْ لَمْ تَبْقَ حَسَنَةٌ؟ قَالَ: ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ﴾. قَالَ: قُلْتُ: أَرَأَيْتَ قَوْلَهُ: ﴿فَلا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ﴾ , قَالَ: هُوَ الْعَبْدُ يَعْمَلُ الْعَمَلَ السِّرَّ أَسَرَّهُ اللّهُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَرَى قُرَّةَ أَعْيُنٍ.

رواه الطبراني وإسناده جيد .

17640- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Cibrîl'in şöyle dediğini bildirdi: *"Rabbim buyurdu ki: "Kıyamet günü, kulun sevapları ve günahları getirilip (tartılır), biri diğerine ağır basar. Eğer sevapları günahlarını karşılar ve bir sevap artarsa, Allah o kişiyi cennete sokar."* (Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dedi ki: *"Dedim ki: "Eğer sevabı (günahıyla eşit olur) kalmazsa?" (Cibrîl) şöyle dedi:* **"İşte, yaptıklarının iyisini kabul edeceğimiz ve günahlarını bağışlayacağımız bu kimseler cennetlikler arasındadırlar. Bu, kendilerine verilen doğru bir sözdür."** (Ahkâf Sur. 16) (Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dedi ki: *"Dedim ki: "Allah'ın şu âyetini görmedin mi:* **"Yaptıklarına karşılık olarak, onlar için ne mutluluklar saklandığını hiç kimse bilemez."** (Secde Sur. 17) *(Cibrîl) şöyle dedi: "Kul gizli olarak amel eder; Allah ta ona bu amelini kıyamet günü için saklar. Bu amel, kıyamet günü sahibini mutlu eder."*

★Taberânî rivayet etti. Senedi ceyyiddir.

(كِتَابُ الزُّهْدِ)

ZÜHD KİTABI

بَابُ التَّفكُّرِ فِيْ زَوَالِ الدُّنْيَا

Dünyanın Zeval Bulacağını Tefekkür Etmek

١٧٦٤١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ قَالَ أَخْبَرَنَا الْمَسْعُودِيُّ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ بَيْنَمَا رَجُلٌ فِيمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ كَانَ فِي مَمْلَكَتِهِ فَتَفَكَّرَ فَعَلِمَ أَنَّ ذَلِكَ مُنْقَطِعٌ عَنْهُ وَأَنَّ مَا هُوَ فِيهِ قَدْ شَغَلَهُ عَنْ عِبَادَةِ رَبِّهِ فَتَسَرَّبَ فَانْسَابَ ذَاتَ لَيْلَةٍ مِنْ قَصْرِهِ فَأَصْبَحَ فِي مَمْلَكَةِ غَيْرِهِ وَأَتَى سَاحِلَ الْبَحْرِ وَكَانَ يَضْرِبُ اللَّبِنَ بِالأَجْرِ فَيَأْكُلُ وَيَتَصَدَّقُ بِالْفَضْلِ فَلَمْ يَزَلْ كَذَلِكَ حَتَّى رَقِيَ أَمْرُهُ إِلَى مَلِكِهِمْ وَعِبَادَتُهُ وَفَضْلُهُ فَأَرْسَلَ مَلِكُهُمْ إِلَيْهِ أَنْ يَأْتِيَهُ فَأَبَى أَنْ يَأْتِيَهُ فَأَعَادَ ثُمَّ أَعَادَ إِلَيْهِ فَأَبَى أَنْ يَأْتِيَهُ وَقَالَ مَا لَهُ وَمَا لِي قَالَ فَرَكِبَ الْمَلِكُ فَلَمَّا رَآهُ الرَّجُلُ وَلَّى هَارِباً فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ الْمَلِكُ رَكَضَ فِي أَثَرِهِ فَلَمْ يُدْرِكْهُ قَالَ فَنَادَاهُ يَا عَبْدَ اللَّهِ إِنَّهُ لَيْسَ عَلَيْكَ مِنِّي بَأْسٌ. فَأَقَامَ حَتَّى أَدْرَكَهُ فَقَالَ لَهُ مَنْ أَنْتَ رَحِمَكَ اللَّهُ قَالَ أَنَا فُلَانُ بْنُ فُلَانٍ صَاحِبُ مُلْكِ كَذَا وَكَذَا تَفَكَّرْتُ فِي أَمْرِي فَعَلِمْتُ أَنَّ مَا أَنَا فِيهِ مُنْقَطِعٌ فَإِنَّهُ قَدْ شَغَلَنِي عَنْ عِبَادَةِ رَبِّي فَتَرَكْتُهُ وَجِئْتُ هَا هُنَا أَعْبُدُ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ. فَقَالَ مَا أَنْتَ بِأَحْوَجَ إِلَى مَا صَنَعْتَ مِنِّي. قَالَ ثُمَّ نَزَلَ عَنْ دَابَّتِهِ فَسَيَّبَهَا ثُمَّ تَبِعَهُ فَكَانَا جَمِيعاً يَعْبُدَانِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ. فَدَعَوَا اللَّهَ أَنْ يُمِيتَهُمَا جَمِيعاً قَالَ فَمَاتَا. قَالَ عَبْدُ اللَّهِ لَوْ كُنْتُ بِرُمَيْلَةِ مِصْرَ لأَرَيْتُكُمْ قُبُورَهُمَا بِالنَّعْتِ الَّذِي نَعَتَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

رواه أحمد وأبو يعلى بنحوه وفي إسنادهما المسعودي وقد اختلط

17641- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Sizden önce bir ülkeyi idare eden bir kişi vardı. Bu kişi, bu mülkün bir gün elinden gideceğini ve kendisini Allah'a ibadetten alıkoyduğunu düşünüp, bir gece sarayını terk ederek yollara düştü. Başka bir idarecinin ülkesine varıp deniz sahiline gitti. O ülkede, para karşılığı kerpiç yapıp onunla geçiniyor ve fazlasını da sadaka olarak veriyordu. Bu hal, durumu, fazileti ve ne kadar abid olduğu, o ülkenin kralına bildirilene kadar böyle devam etti. Kral,

kendisini çağırınca gitmedi. Sonra bir daha çağrılınca, yine gitmeyip: "Benden ne istiyor?" dedi. Bunun üzerine kral adamın yanına geldi.

Adam kralı görünce koşarak oradan uzaklaştı. Kral, adamın kaçtığını görünce, onun peşinden koştu, ama ona yetişemeyince: "Ey Allah'ın kulu! Benden sana bir kötülük gelmez" diye seslendi. (Adam bunun üzerine durdu) ve kral ona yetişti ve: "Allah sana rahmet etsin; sen kimsin?" diye sordu. Adam: "Falan ülkenin sahibi, falan oğlu falanım. Durumumu düşünüp, bendeki mülkün bir gün elimden gideceğini ve beni Allah'a ibadetten alıkoyduğunu düşünerek onu terk ettim ve buraya gelip Allah'a ibadet etmeye başladım" dedi.

Bunun üzerine kral: "Senin bu yaptığına benim senden daha fazla ihtiyacım var" diyerek atından indi ve atı serbest bırakarak adamın peşinden gitti. Artık ikisi beraber Allah'a ibadet ediyorlardı. Allah'a dua edip ikisinin canını beraber almasını istediler ve ikisi aynı anda vefat ettiler.

Abdullah b. Mes'ûd ekledi: "Eğer Mısır'ın Rumeyle şehrinde olsaydım, sizlere bu ikisinin Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) tarif ettiği yerdeki mezarlarını gösterirdim."

★Ahmed rivayet etti. Ebû Ya'lâ buna benzer bir rivayette bulundu. İkisinin de senedinde Mes'ûdî vardır ve âhir ömründe ezberi bozulmuştur.[1]

١٧٦٤٢ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ الأَنْمَاطِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سَابِقٍ ، قَالَ : نا عَمْرُو بْنُ أَبِي قَيْسٍ ، عَنْ سِمَاكٍ يَعْنِي ابْنَ حَرْبٍ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ اسْتَخْلَفُوا خَلِيفَةً عَلَيْهِمْ بَعْدَ مُوسَى صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَامَ يُصَلِّي لَيْلَةً فِي الْقَمَرِ فَوْقَ بَيْتِ الْمَقْدِسِ ، فَذَكَرَ أُمُورًا كَانَ صَنَعَهَا ، فَخَرَجَ فَتَدَلَّى بِسَبَبٍ ، فَأَصْبَحَ السَّبَبُ مُتَعَلِّقًا فِي الْمَسْجِدِ وَقَدْ ذَهَبَ ، قَالَ : فَانْطَلَقَ حَتَّى أَتَى قَوْمًا عَلَى شَطِّ الْبَحْرِ فَوَجَدَهُمْ يَضْرِبُونَ لَبِنًا أَوْ يَصْنَعُونَ لَبِنًا ، فَسَأَلَهُمْ كَيْفَ تَأْخُذُونَ عَلَى هَذَا اللَّبِنِ ؟ قَالَ : فَأَخْبَرُوهُ ، فَلَبِنَ مَعَهُمْ ، فَكَانَ يَأْكُلُ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ ، فَإِذَا كَانَ حِينُ الصَّلَاةِ قَامَ يُصَلِّي ، فَرَفَعَ ذَلِكَ الْعُمَّالُ إِلَى دِهْقَانِهِمْ أَنَّ فِينَا رَجُلًا يَفْعَلُ كَذَا وَكَذَا ، فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ فَأَبَى أَنْ يَأْتِيَهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ، ثُمَّ إِنَّهُ جَاءَهُ يَسِيرُ عَلَى دَابَّتِهِ ، فَلَمَّا رَآهُ فَرَّ ، فَاتَّبَعَهُ فَسَبَقَهُ ، فَقَالَ : أَنْظِرْنِي أُكَلِّمْكَ ، قَالَ : فَقَامَ حَتَّى كَلَّمَهُ فَأَخْبَرَهُ خَبَرَهُ ، فَلَمَّا أَخْبَرَهُ أَنَّهُ كَانَ مَلِكًا

[1] Ahmed (4312) ile Ebû Ya'lâ uzun bir metinle (5383) ve muhtasar olarak (5015) rivayet etti.

وَأَنَّهُ فَرَّ مِنْ رَهْبَةِ اللَّهِ ، قَالَ : إِنِّي لأَظُنُّنِي لاحِقٌ بِكَ ، قَالَ : فَاتَّبَعَهُ فَعَبْدُ اللَّهِ حَتَّى مَاتَا بِرُمَيْلَةَ مِصْرَ " ، قَالَ عَبْدُ اللَّهِ : لَوْ أَنِّي كُنْتُ ثُمَّ لاهْتَدَيْتُ إِلَى قَبْرَيْهِمَا مِنْ صِفَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّتِي وَصَفَ لَنَا .

رواه البزار والطبراني في الأوسط والكبير وإسناده حسن

17642- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İsrail oğulları, Hz. Mûsâ'dan sonra başlarına birini getirdiler. Bu kişi gece Beytu'l-Makdis'in damında ay ışığında namaz kılmaya başladı. Daha önce yaptıklarını hatırlayıp, bir iple Mescid'in damından indi ve ipi mescitte öylece asılı bırakıp gitti."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle devam etti: *"Adam, oradan ayrıldıktan sonra, deniz kenarında kerpiç imal eden bir topluluğun yanına uğradı. Onlara: «Bu kerpiçleri nasıl yapıyorsunuz?» diye sordu. Onlar nasıl yaptıklarını kendisine söyleyince, o da onlarla birlikte çalışmaya başladı. Elinin emeğiyle geçinip namaz vakti gelince kalkıp namaz kılıyordu. İşçiler, liderlerine adamın bu durumunu bildirip: «İçimizde şöyle şöyle yapan bir kişi var» dediler. Lider, üç defa haber göndermesine rağmen adam yanına gitmeyince, bineğine binerek adamın yanına geldi. Adam lideri görünce kaçmaya başladı. Lider de peşinden gidip ona yetişerek: «Dur seninle konuşacağım» dedi. Lider onunla konuşunca, adamın kral olduğunu, Rabbinden olan korkusu sebebiyle krallığı terk edip ülkesini terk ettiğini öğrendi ve: «Ben de senin gibi yapacağım» dedi. Lider, adamın peşinden gidip, Mısır'ın Rumeyle şehrinde vefat edene kadar birlikte Allah'a ibadet ettiler."*

Abdullah b. Mes'ûd: "Eğer Mısır'ın Rumeyle şehrinde olsaydım, size, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bize tarif ettiği mezarlarını gösterirdim" diye ekledi.

★Bezzâr rivayet etti. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي الْمَوَاعِظِ

Nasihatler Hakkında

١٧٦٤٣ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ عَمْرِو بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَنْقَزِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبِي ، حَدَّثَنَا خَلادُ بْنُ مُسْلِمٍ الصَّفَّارُ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ قَيْسٍ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ ، عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، فِي قَوْلِ اللَّهِ : ﴿الر تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ

[1] Bezzâr (3689) ve yakın metinle Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10370) rivayette bulundu.

الْقَصَص﴾ ، قَالَ : نَزَلَ الْقُرْآنُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَلاهُ عَلَيْهِمْ زَمَانًا ، فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، لَوْ قَصَصْتَ عَلَيْنَا ؟ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْنَا ﴿الر تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا ﴾ فَتَلاهُ عَلَيْهِمْ زَمَانًا ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، لَوْ حَدَّثْتَنَا ؟ فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﴿اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا ﴾ كُلُّ ذَلِكَ يُؤْمَرُونَ بِالْقُرْآنِ ، قَالَ أَبِي : قَالَ خَلادٌ : وَزَادَنِي فِيهِ غَيْرُهُ : قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، لَوْ ذَكَّرْتَنَا ؟ فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﴿أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ ﴾.

رواه أبو يعلى والبزار نحوه وفيه الحسين بن عمرو العنقزي ووثقه ابن حبان وضعفه غيره وبقية رجاله رجال الصحيح وهو غير خلاد بن مسلم هذا أقدم

17643- Sa'd b. Ebî Vâkkâs: **"Elif, Lâm, Râ. Bunlar, gerçeği açıklayan Kitab'ın âyetleridir. Biz onu, anlayasınız diye, Arapça bir Kur'ân olarak indirdik. Biz bu Kur'ân'ı vahyederek sana en güzel kıssaları anlatıyoruz."** (Yûsuf Sur. 1-3) âyetleri ile ilgili der ki:

Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) Kur'ân nazil olduğu zaman bir müddet nazil olan âyetleri sahabeye okudu. Sahabe: "Ya Resûlallah! Bize kıssa anlatsan" dediler. Bunun üzerine: **"Elif, Lâm, Râ. Bunlar, gerçeği açıklayan Kitab'ın âyetleridir. Biz onu, anlayasınız diye, Arapça bir Kur'ân olarak indirdik. Biz bu Kur'ân'ı vahyederek sana en güzel kıssaları anlatıyoruz."** (Yûsuf Sur. 1-3) âyetleri nazil oldu.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir müddet bu âyetleri okuyunca, sahabe: "Ya Resûlallah! Bize bir şeyler anlatsan" dedi. Bunun üzerine Allah şu âyetleri indirdi: **"Allah, âyetleri birbirine benzeyen ve yer yer tekrar eden Kitab'ı sözlerin en güzeli olarak indirmiştir."** (Zümer Sur. 23) Bu şekilde ashab, Resûlullah'tan ne zaman bir şey anlatmasını istedilerse Kur'ân'a müracaat etmeleri emrediliyordu.

(Ravi) Hallâd, başkasının şu ilaveyi yaptığını söyler: Sahabe: "Ya Resûlallah! Bize hatırlatmada bulunsan" deyince, Şu âyet nazil oldu: **"İnananların gönüllerinin Allah'ı anması ve O'ndan inen gerçeğe içten bağlanması zamanı daha gelmedi mi?"** (Hadîd Sur. 16)

★Ebû Ya'lâ ve yakın metinle Bezzâr da buna benzer bir rivayette bulundu. Ravilerden Hüseyn b. Amr el-Ankazî'yi, İbn Hibbân güvenilir bulmuş, başkaları ise zayıf

olduğunu söylemiştir. Hallâd es-Saffâr dışındaki diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir. Bu Hallâd b. Müslim değildir ve ondan daha önce yaşamıştır.[1]

بَابُ الْإِيجَازِ فِي الْمَوْعِظَةِ

Nasihatı Kısa Tutmak

١٧٦٤٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا زَافِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُيَيْنَةَ ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ ، قَالَ : جَاءَ جِبْرِيلُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " يَا مُحَمَّدُ ، عِشْ مَا شِئْتَ فَإِنَّكَ مَيِّتٌ ، وَاعْمَلْ مَا شِئْتَ فَإِنَّكَ مَجْزِيٌّ بِهِ ، وَأَحْبِبْ مَنْ شِئْتَ فَإِنَّكَ مُفَارِقُهُ ، وَاعْلَمْ أَنَّ شَرَفَ الْمُؤْمِنِ قِيَامُ اللَّيْلِ ، وَعِزَّهُ اسْتِغْنَاؤُهُ عَنِ النَّاسِ.

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

17644- Sehl b. Sa'd es-Sâidî bildiriyor: Cibrîl, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek şöyle dedi: "Ey Muhammed! Dilediğin kadar yaşa; muhakkak öleceksin. Dilediğini yap; yaptığının karşılığını göreceksin. Dilediğini sev; muhakkak ondan ayrılacaksın. Şunu bil ki; müminin mertebesinin yüksek olması(nın alâmeti) gece ibadetine kalkması, izzeti(nin alameti) ise insanlardan bir şey istememesidir."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senedi hasendir.[2]

١٧٦٤٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ رَوَاحَةَ، قَالَ: نَا أَبُو كُرَيْبٍ، قَالَ: نَا حَفْصُ بْنُ بِشْرٍ الأَسَدِيُّ، قَالَ: نَا حُسَيْنُ بْنُ حُسَيْنٍ الْعَلَوِيُّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " قَالَ لِي جِبْرِيلُ: يَا مُحَمَّدُ، أَحِبَّ مَنْ شِئْتَ فَكَأَنَّ مُفَارِقُهُ، وَاعْمَلْ مَا شِئْتَ فَإِنَّكَ مُلاقِيهِ، وَعِشْ مَا شِئْتَ فَإِنَّكَ مَيِّتٌ "، وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " أَوْجَزَ لِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ فِي الْخُطْبَةِ "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه جماعة لم أعرفهم.

---

[1] Ebû Ya'lâ (740) rivayet etti. Hüseyn b. Amr'ın rivayeti, Bezzâr'da (3218) olan rivayetle desteklenmiştir. Taberânî, *Tefsîr*'inde (12/150) rivayet etti. Senedi hasendir. Bezzâr'ın senedinde Hüseyn b. Amr yoktur.

[2] İbnu'l-Cevzî, *Mevdûât*'ında (2/107-108) rivayet etti ve şöyle dedi: "Sehl'in rivayet ettiği senette olan Muhammed b. Humeyd'i, Ebû Zür'a ve Ebû Dâvûd hadis uydurmakla suçlamış, İbn Hibbân ise: "Güvenilir olan ravilerin hadislerini ters düz ederdi" der. İbn Adiy ise, Zâhir b. Süleymân'ın yaptığı bütün rivayetlerin başkaları tarafından desteklenmediğini söyler.

17645- Ali b. Ebî Tâlib, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cibrîl bana: «Dilediğini sev; muhakkak ondan ayrılacaksın. Dilediğini yap; muhakkak karşılığını göreceksin. Dilediğin kadar yaşa; muhakkak öleceksin» dedi.*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), devamla şöyle dedi: *"Cibrîl, bana yaptığı nasihati kısa tuttu."*

★Taberânî *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي الرِّيَاءِ

Riyâ

١٧٦٤٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " بَشِّرْ هَذِهِ الأُمَّةَ بِالسَّنَاءِ وَالرِّفْعَةِ وَالدِّينِ وَالنَّصْرِ وَالتَّمْكِينِ فِي الأَرْضِ " . وَهُوَ يَشُكُّ فِي السَّادِسَةِ قَالَ " فَمَنْ عَمِلَ مِنْهُمْ عَمَلَ الآخِرَةِ لِلدُّنْيَا لَمْ يَكُنْ لَهُ فِي الآخِرَةِ نَصِيبٌ .

رواه أحمد وابنه من طرق ورجال أحمد رجال الصحيح

17646- Ubey b. Ka'b, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bu ümmeti, saygınlık, yücelik, hükmü elle almak, yardımla ve yeryüzüne hâkim olmakla müjdele."* Ravi, son sözcüğün söylendiğinden emin değildir. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle devam etti: *"Onlardan kim, âhiret için yapılması gereken amellerden birini dünya için yaparsa, âhirette o amelden sevap alamaz."*

★Ahmed ve oğlu, değişik yollardan rivayet ettiler. Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٦٤٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بن غَيْلانَ ، حَدَّثَنَا نَصْرُ بن خَالِدٍ النَّحْوِيُّ ، حَدَّثَنَا هَدَّابٌ ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن الصُّرَيْسِ ، عَنِ الْهَيْثَمِ ، عَنِ الْجَارُودِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

---

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (704) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis, Ali'den sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir. Kureyb'in babası Muhammed b. el-Alâ el-Hemdâni bunu rivayette tek kalmıştır. Bu hadisi, sadece Abdulvehhâb b. Revâha'dan yazdık." *Feydu'l-Kadîr*'de zikredildiği gibi, İbnu'l-Cevzî *Mevdûât*'ında (4/501) bunu irad etti.

[2] Ahmed ve oğlu (5/134) rivayet ettiler.

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا بِعَمَلِ الآخِرَةِ ، طُمِسَ وَجْهُهُ ، ومُحِقَ ذِكْرُهُ ، وَأُثْبِتَ اسْمُهُ فِي النَّارِ.

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

17647- Cârûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, âhiret amelini, dünyalık bir şey elde etmek için yaparsa, yüzü insan suretinden çıkar, zikri (adı) silinir, ismi cehennemlikler arasında yazılır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

١٧٦٤٨ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَلادٍ الدَّوْرَقِيُّ ، قَالَ : نَا سَعْدَانُ بْنُ زَكَرِيَّا الدَّوْرَقِيُّ ، قَالَ : نَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ يَحْيَى التَّيْمِيُّ ، عَنِ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " إِذَا تَزَيَّنَ الرَّجُلُ لِعَمَلِ الآخِرَةِ وَهُوَ لا يُرِيدُهَا وَلا يَطْلُبُهَا لُعِنَ فِي السَّمَاوَاتِ وَالأَرَضِينَ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه إسماعيل بن يحيى التيمي وهو كذاب

17648- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim, gerçekten de yapmak istemediği ve karşılığını beklemediği halde (gösteriş için) âhiret amellerinden biriyle süslenirse, gökyüzü ve yeryüzünde lanetlenir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İsmâîl b. Yahyâ et-Teymî hadis uyduran birisidir.

١٧٦٤٩ – حدثنا مُحَمَّدُ بن عُثْمَانَ بن أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا هَاشِمُ بن مُحَمَّدِ بن سَعِيدِ بن خُثَيْمٍ الْهِلالِيُّ، نا أَبُو جُنَادَةَ وَكَانَ يَسْكُنُ بَنِي سَلُولٍ، حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ، عَنْ خَيْثَمَةَ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ عَدِيِّ بن حَاتِمٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " يُؤْمَرُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بناسٍ إِلَى الْجَنَّةِ حَتَّى إِذَا دَنَوْا مِنْهَا، وَاسْتَنْشَقُوا رَائِحَتَهَا، وَنَظَرُوا إِلَى قُصُورِهَا وَمَا أَعَدَّ اللَّهُ لأَهْلِهَا فِيهَا، نُودُوا اصْرِفُوهُمْ عَنْهَا، لا نَصِيبَ لَهُمْ فِيهَا، فَيَرْجِعُونَ بِحَسْرَةٍ مَا رَجَعَ الأَوَّلُونَ بِمِثْلِهَا، فَيَقُولُونَ: رَبَّنَا لَوْ أَدْخَلْتَنَا النَّارَ قَبْلَ أَنْ تُرِيَنَا مِنْ ثَوَابِكَ وَمَا أَعْدَدْتَ فِيهَا لأَوْلِيَائِكَ كَانَ أَهْوَنَ عَلَيْنَا، قَالَ: ذَلِكَ أَرَدْتُ بِكُمْ إِذَا خَلَوْتُمْ بَارَزْتُمُونِي بِالْعِظَامِ، وَإِذَا لَقِيتُمُ النَّاسَ لَقِيتُمُوهُمْ مُخْبِتِينَ تُرَاؤُونَ النَّاسَ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (2128) rivayet etti.

بِخِلافِ مَا تُعْطُونِي مِنْ قُلُوبِكُمْ، هِبْتُمُ النَّاسَ وَلَمْ تَهَابُونِي، وَأَجْلَلْتُمُ النَّاسَ وَلَمْ تُجِلُّونِي، وَتَرَكْتُمْ لِلنَّاسِ وَلَمْ تَتْرُكُوا لِي، فَالْيَوْمَ أُذِيقُكُمْ أَلِيمَ الْعَذَابِ مَعَ مَا حَرَمْتُكُمْ مِنَ الثَّوَابِ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه أبو جنادة وهو ضعيف

17649- Adiy b. Hâtim, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet günü, bazı kimselerin cennete getirilmesi emredilir. Cennete yaklaşıp cennet kokusunu duydukları, köşkleri ve cennetlikler için Allah'ın hazırladığı nimetleri gördüklerinde onları getirenlere şöyle denir: «Cennetten onları uzaklaştırın! Onların cennette nasipleri yoktur.» Onlar öyle bir hasretle geri dönerler ki öncekiler ve sonrakilerin hiç biri o hasretin benzeriyle geri dönmemişlerdir. Onlar derler ki: «Ey Rabbimiz! Bize sevabından ve hâlis kulların için cennette hazırladığın nimetten göstermeden önce bizi cehenneme soksaydın bizim için daha kolay olurdu!» Allah şöyle buyurur: «Böyle yapmamın hikmeti şudur: Siz başbaşa kaldığınızda büyük günahlarla bana meydan okuyordunuz. Halkla bir araya geldiğinizde, onlardan korkuyordunuz. Halka bana kalplerinizde vermiş olduğunuzun hilafını gösteriyordunuz. Halktan korkuyor, fakat benden korkmuyordunuz. Halkı büyüttünüz, fakat benim azametime lâyık olan büyüklüğümü takdir etmediniz. Bıraktığınız şeyleri benim için değil halk için bıraktınız. Öyle ise bugün size mahrum olduğunuz azapla birlikte, elem verici azabı da tattıracağım.»"*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ebû Cünâde zayıftır.[1]

١٧٦٥٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْعَبَّاسِ الأَخْرَمِ الأَصْبَهَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا الزُّبَيْرُ بن بَكَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بن مُصْعَبِ بن ثَابِتٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي مُصْعَبِ بن ثَابِتِ بن عَبْدِ اللَّهِ بن الزُّبَيْرِ، عَنْ عَامِرِ بن عَبْدِ اللَّهِ بن الزُّبَيْرِ، قَالَ: جِئْتُ أَبِي، فَقَالَ: أَيْنَ كُنْتَ؟ فَقُلْتُ: وَجَدْتُ أَقْوَامًا مَا رَأَيْتُ خَيْرًا مِنْهُمْ يَذْكُرُونَ اللَّهَ، فِيرْعَدُ أَحَدُهُمْ حَتَّى يُغْشَى عَلَيْهِ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ، فَقَعَدْتُ مَعَهُمْ، قَالَ: لا تَقْعُدْ مَعَهُمْ بَعْدَهَا ! فَرَآنِي كَأَنَّهُ لَمْ يَأْخُذْ ذَلِكَ فِيَّ، فَقَالَ: " رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتْلُو الْقُرْآنَ، وَرَأَيْتُ أَبَا بَكْرٍ، وَعُمَرَ يَتْلُوَانِ الْقُرْآنَ، فَلا يُصِيبُهُمْ هَذَا، أَفَتَرَاهُمْ أَخْشَعَ لِلَّهِ مِنْ أَبِي بَكْرٍ، وَعُمَرَ؟ ! فَرَأَيْتُ أَنَّ ذَلِكَ كَذَلِكَ، فَتَرَكْتُهُمْ.

رواه الطبراني وفيه عبد الله بن مصعب بن ثابت وهو ضعيف

17650- Âmir b. Abdillah ez-Zübeyr der ki: Babamın yanına geldim; bana: "Neredeydin?" diye sordu. Ben: "Daha önce kendilerinden daha

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (17/85-86) rivayet etti.

hayırlısını görmediğim topluluklar gördüm. Allah'ı zikrederken Allah korkusundan titreyip bayılıyorlardı. Ben de onlarla oturdum" dedim. Babam: "Bir daha onlarla oturma!" dedi. Benim, babamın söylediğinin içime sinmediğini görünce şöyle dedi:

Ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr ve Ömer'in Kur'ân okuduğunu gördüm. Ama onlardan hiçbirinde böyle bir durumun meydana geldiğini görmedim. Sence bunlar, Ebû Bekr ve Ömer'den daha mı çok Allah'tan korkuyorlar?!" Bu söz üzerine babamın doğru söylediğine kanaat getirip bir daha onlarla oturmadım.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Mus'ab b. Sâbit zayıftır.

١٧٦٥١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ - يَعْنِى ابْنَ بَهْرَامَ - قَالَ قَالَ شَهْرُ بْنُ حَوْشَبٍ قَالَ ابْنُ غَنْمٍ لَمَّا دَخَلْنَا مَسْجِدَ الْجَابِيَةِ أَنَا وَأَبُو الدَّرْدَاءِ- لَقِينَا عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ فَأَخَذَ يَمِينِى بِشِمَالِهِ وَشِمَالَ أَبِى الدَّرْدَاءِ بِيَمِينِهِ فَخَرَجَ يَمْشِى بَيْنَنَا وَنَحْنُ نَنْتَجِى وَاللَّهُ أَعْلَمُ فِيمَا نَتَنَاجَى وَذَاكَ قَوْلُهُ فَقَالَ عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ لَئِنْ طَالَ بِكُمَا عُمْرُ أَحَدِكُمَا أَوْ كِلاَكُمَا لَيُوشِكَانِ أَنْ تَرَيَا الرَّجُلَ مِنْ ثَبَجِ الْمُسْلِمِينَ - يَعْنِى مِنْ وَسَطٍ - قَرَأَ الْقُرْآنَ عَلَى لِسَانِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعَادَهُ وَأَبْدَاهُ وَأَحَلَّ حَلاَلَهُ وَحَرَّمَ حَرَامَهُ وَنَزَلَ عِنْدَ مَنَازِلِهِ أَوْ قَرَأَهُ عَلَى لِسَانِ أَخِيهِ قِرَاءَةً عَلَى لِسَانِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعَادَهُ وَأَبْدَاهُ وَأَحَلَّ حَلاَلَهُ وَحَرَّمَ حَرَامَهُ وَنَزَلَ عِنْدَ مَنَازِلِهِ لاَ يَحُورُ فِيكُمْ إِلاَّ كَمَا يَحُورُ رَأْسُ الْحِمَارِ الْمَيِّتِ. قَالَ فَبَيْنَا نَحْنُ كَذَلِكَ إِذْ طَلَعَ شَدَّادُ بْنُ أَوْسٍ وَعَوْفُ بْنُ مَالِكٍ فَجَلَسَا إِلَيْنَا فَقَالَ شَدَّادٌ إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ لَمَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " مِنَ الشَّهْوَةِ الْخَفِيَّةِ وَالشِّرْكِ " . فَقَالَ عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ وَأَبُو الدَّرْدَاءِ اللَّهُمَّ غُفْراً أَوَلَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ حَدَّثَنَا أَنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ يَئِسَ أَنْ يُعْبَدَ فِى جَزِيرَةِ الْعَرَبِ فَأَمَّا الشَّهْوَةُ الْخَفِيَّةُ فَقَدْ عَرَفْنَاهَا هِىَ شَهَوَاتُ الدُّنْيَا مِنْ نِسَائِهَا وَشَهَوَاتِهَا فَمَا هَذَا الشِّرْكُ الَّذِى تُخَوِّفُنَا بِهِ يَا شَدَّادُ فَقَالَ شَدَّادٌ أَرَأَيْتَكُمْ لَوْ رَأَيْتُمْ رَجُلاً يُصَلِّى لِرَجُلٍ أَوْ يَصُومُ لَهُ أَوْ يَتَصَدَّقُ لَهُ أَتَرَوْنَ أَنَّهُ قَدْ أَشْرَكَ قَالُوا نَعَمْ وَاللَّهِ إِنَّهُ مَنْ صَلَّى لِرَجُلٍ أَوْ صَامَ لَهُ أَوْ تَصَدَّقَ لَهُ لَقَدْ أَشْرَكَ. فَقَالَ شَدَّادٌ فَإِنِّى قَدْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ صَلَّى يُرَائِى فَقَدْ أَشْرَكَ وَمَنْ صَامَ يُرَائِى فَقَدْ أَشْرَكَ وَمَنْ تَصَدَّقَ يُرَائِى فَقَدْ أَشْرَكَ فَقَالَ عَوْفُ بْنُ مَالِكٍ عِنْدَ ذَلِكَ أَفَلاَ يَعْمِدُ إِلَى مَا ابْتُغِىَ فِيهِ وَجْهُهُ مِنْ ذَلِكَ الْعَمَلِ كُلِّهِ فَيَقْبَلَ مَا خَلَصَ لَهُ وَيَدَعَ مَا يُشْرَكُ بِهِ. فَقَالَ شَدَّادٌ عِنْدَ

ذَلِكَ فَإِنِّى قَدْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ أَنَا خَيْرُ قَسِيمٍ لِمَنْ أَشْرَكَ بِى مَنْ أَشْرَكَ بِى شَيْئاً فَإِنَّ حَشْدَهُ عَمَلَهُ قَلِيلَهُ وَكَثِيرَهُ لِشَرِيكِهِ الَّذِى أَشْرَكَ بِهِ وَأَنَا عَنْهُ غَنِىٌّ.

قلت : عند ابن ماجة طرف منه رواه أحمد وفيه شهر بن حوشب وثقه أحمد وغيره وضعفه غير واحد وبقية رجاله ثقات

17651- İbn Ğanm bildiriyor: Ben ve Ebu'd-Derdâ, Câbiye mescidine girdiğimizde, Ubâde b. es-Sâmit'i gördük. Ubâde, sağ elimi sol eliyle, Ebu'd-Derdâ'nın sol elini sağ eliyle tutarak aramıza girdi ve fısıldaşarak yürümeye başladık. Ubâde b. es-Sâmit dedi ki: Birinizin veya ikinizin ömrü yeterse, Müslümanlardan orta halli olanlarından Muhammed'in dili üzere Kur'ân'ı, tekrar ederek ve hakkını vererek okuduğunu, helalini helal, haramını haram kabul ettiğini görmeniz yakındır. Ama buna rağmen bu kişinin, ölü merkeb kafasının sizdeki değeri kadar bir değeri olmaz."

Biz bu durumdayken, Şeddâd b. Evs ve Avf b. Mâlik yanımıza geldiler ve Ubâde'nin yanına oturdular. Şeddâd şöyle dedi: "Sizin için en çok korktuğum şey, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duyduğum gizli şehvet ve şirktir."

Ubâde b. es-Sâmit ve Ebu'd-Derdâ şöyle dediler: "Allahım, bizi affet! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): «*Şeytan Arap yarımadasında kendisine ibadet edilmesinden ümidini kesmiştir*» demedi mi? Gizli şehveti anladık. O, kadınlar ve dünyanın diğer şehvetleridir. Bizi kendisiyle korkuttuğun şirk nedir, ey Şeddâd?"

Şeddâd: "Bir kişinin, bir adam için namaz kılıp oruç tutması ve sadaka vermesi sizce şirk değil mi?" diye sorunca, onlar: "Evet, kişinin, bir adam için namaz kılıp oruç tutması ve sadaka vermesi şirktir" dediler.

Şeddâd dedi ki: Ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"Kim gösteriş için namaz kılarsa Allah'a şirk koşmuştur. Kim gösteriş için oruç tutarsa, Allah'a şirk koşmuştur. Kim gösteriş için sadaka verirse, Allah'a şirk koşmuştur."*

O zaman Avf b. Mâlik dedi ki: "Allah, yapılan amelin kendisi için olanına bakıp onun sevabını vererek gösteriş karışan kısmını bırakmayacak mı?" Şeddâd şu cevabı verdi: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah şöyle buyurdu: "Ben, bana ortak koşulanların en hayırlısıyım. Kim amelinde bana herhangi bir şeyi ortak koşarsa, çok ta olsa, az da olsa*

amelinin hepsi ortak koştuğu kişiye aittir. Ben o amelden müstağniyim" dediğini duydum.

İbn Mâce'de bir bölümü vardır.

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Şehr b. Havşeb'i, Ahmed ve başkaları güvenilir bulmuş, birden çok kişi de zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٧٦٥٢ – وعن الضحاك بن قيس قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إن الله تبارك وتعالى يقول : إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ : أَنَا خَيْرُ شَرِيكٍ، مَنْ أَشْرَكَ بِي فَهُوَ لِشَرِيكِي، يَأَيُّهَا النَّاسُ أَخْلِصُوا أَعْمَالَكُمْ لِلَّهِ، فَإِنَّ اللَّهَ لا يَقْبَلُ مِنَ الْعَمَلِ إِلا مَا خَلَصَ، وَلا تَقُولُوا : هَذَا لِلَّهِ وَالرَّحِمِ، فَإِنَّهُ لِلرَّحِمِ وَلَيْسَ لِلَّهِ مِنْهُ شَيْءٌ، وَلا تَقُولُوا : هَذَا لِلَّهِ وَلِوُجُوهِكُمْ ، فَإِنَّمَا هُوَ لِوُجُوهِكُمْ، وَلَيْسَ لِلَّهِ فِيهِ شَيْءٌ "

رواه البزار عن شيخه إبراهيم بن مجشر وثقه ابن حبان وغيره وفيه ضعف وبقية رجاله رجال الصحيح

17652- Dahhâk b. Kays, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah buyurur ki: «Ben ortak koştuklarınızın en hayırlısıyım. Kim herhangi bir amelinde bana herhangi bir şeyi ortak koşarsa, o amele ortak koştuğuna aittir. Ey insanlar! Amellerinizi, sadece Allah için yapınız. Çünkü Allah, sadece kendisi için yapılan amelleri kabul eder. Bir de: «Bu, Allah ve akrabalık için» demeyiniz. Böyle derseniz, yaptığınız şey sadece akrabalarınıza gider. Allah'a ondan bir şey gitmez. Yine: «Bu, Allah ve sizin hatırınız içindir» demeyiniz. Böyle derseniz sadece hatır için yapmış olursunuz ve Allah'a ondan bir şey gitmez."*

★Bezzâr, hocası İbrâhîm b. Muceşşir'den rivayet etti. İbn Hibbân ve başkaları onu güvenilir bulmuş, ama kendisinde zayıflık vardır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٧٦٥٣ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ دِينَارٍ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ الْهَجَرِيِّ ، عَنْ أَبِي الأَحْوَصِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ أَحْسَنَ الصَّلاةَ حَيْثُ يَرَاهَا النَّاسُ ، وَأَسَاءَهَا حَيْثُ يَخْلُو ، فَتِلْكَ اسْتِهَانَةٌ اسْتَهَانَ بِهَا رَبَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى.

رواه أبو يعلى وفيه إبراهيم بن مسلم الهجري وهو ضعيف

17653- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim, insanlar kendisini gördüğünde güzelce namaz kılar, yalnız kaldığında ise gelişi güzel kılarsa, o kişi Rabbini önemsememiş olur."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden İbrâhîm b. Müslim el-Hecerî zayıftır.[1]

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde: *"Gösteriş için namaz kılarsa"* kısmını (7139) rivayet etti.

١٧٦٥٤ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ أَبِي إِسْرَائِيلَ ، حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ ، عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ صَبِيحٍ ، حَدَّثَنَا يَزِيدُ الرَّقَاشِيُّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يُجَاءُ بِابْنِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُ بَذَجٌ " ، وَرُبَّمَا قَالَ : " كَأَنَّهُ جَمَلٌ ، فَيَقُولُ ابْنَ آدَمَ : أَنَا خَيْرُ قَسِيمٍ ، انْظُرْ إِلَى عَمَلِكَ الَّذِي عَمِلْتَهُ لِي فَأَنَا أَجْزِيكَ ، وَانْظُرْ إِلَى عَمَلِكَ الَّذِي عَمِلْتَهُ لِغَيْرِي فَيُجَازِيكَ عَلَى الَّذِي عَمِلْتَ لَهُ.

رواه أبو يعلى وفيه مدلسون

17654- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Âdemoğlu, kıyamet günü bir koyun gibi getirilir* - deve gibi de demiş olabilir- *Allah ona şöyle buyurur: «Ey Âdemoğlu! Ben ortak koştuklarının en hayırlısıyım. Yaptığın amellere bak; onlardan benim için yaptıklarının sevabını veririm. Benden başkası için yaptıklarına bak; onları da kim için yaptıysan karşılığını o versin.»"*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerin içinde müdellis olanlar vardır.[2]

١٧٦٥٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَمَّادِ بْنِ زُغْبَةَ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، قَالَ : حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، وَيَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ غَزِيَّةَ ، عَنْ يَعْلَى بْنِ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : " كُنَّا نَعُدُّ الرِّيَاءَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الشِّرْكَ الأَكْبَرَ .

قلت : له حديث في الرياء رواه ابن ماجة غير هذا رواه الطبراني في الأوسط والبزار إلا أنه قال : الشرك الأصغر . ورجالهما رجال الصحيح غير يعلى بن شداد وهو ثقة

17655- Şeddâd b. Evs der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında, riyayı büyük şirk sayardık."

★Şeddâd'ın, İbn Mâce'nin rivayet ettiği başka bir hadisi vardır.

Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve "Küçük şirk" ifadesiyle Bezzâr rivayet etti. İkisinin de Şeddâd b. Evs dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir ki o da güvenilirdir.[3]

١٧٦٥٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ الْمُؤَدِّبُ ، قَالَ : نَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْحَاقَ الْعَطَّارُ ، قَالَ : نَا قَطَرِيٌّ الْخَشَّابُ ، عَنْ عَبْدِ الْوَارِثِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا

[1] Ebû Ya'lâ (5117) rivayet etti.
[2] Ebû Ya'lâ (4121) rivayet etti. Ravilerden Yezîd er-Rakkâşî zayıftır.
[3] Taberânî, *M. el-Evsat* (198), ile *M. el-Kebîr*'inde (7160) ve Bezzâr (3565) rivayet etti.

كَانَ آخرُ الزَّمَانِ صَارَتْ أُمَّتِي ثَلاثَ فِرَقٍ : فِرْقَةٌ يَعْبُدُونَ اللَّهَ خَالِصًا ، وَفِرْقَةٌ يَعْبُدُونَ اللَّهَ رِيَاءً ، وَفِرْقَةٌ يَعْبُدُونَ اللَّهَ يَسْتَأْكِلُونَ بِهِ النَّاسَ .

قلت : فذكر الحديث وهو بتمامه في كتاب البعث في الحساب رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبيد بن إسحاق العطار وهو متروك

17656- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet yaklaştığı zaman, ümmetim üç fırkaya bölünecektir: Biri ihlâsla Allah'a ibadet edecek, birisi gösteriş için ibadet edecek, birisi de insanlardan menfaat sağlamak için ibadet edecektir."*

Bu hadisin tamamı, Diriliş kitabındaki hesap bölümünde mevcuttur.

Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ubeyd b. İshâk el-Attâr metruktur.

١٧٦٥٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن أَحْمَدَ بن مُحَمَّدِ بن أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن شَبِيبٍ ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن أَبِي أُوَيْسٍ ، حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بن مُحَمَّدٍ ، عَنْ عَمْرِو بن أَبِي عَمْرٍو ، عَنْ عَاصِمِ بن عُمَرَ بن قَتَادَةَ ، عَنْ مَحْمُودِ بن لَبِيدٍ ، عَنْ رَافِعِ بن خَدِيجٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمُ الشِّرْكُ الأَصْغَرُ ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَا الشِّرْكُ الأَصْغَرُ ؟ قَالَ : الرِّيَاءُ ، يُقَالُ لِمَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ إِذَا جَاءَ النَّاسُ بِأَعْمَالِهِمْ : اذْهَبُوا إِلَى الَّذِينَ كُنْتُمْ تُرَاءُونَ فَاطْلُبُوا ذَلِكَ عِنْدَهُمْ .

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير عبد الله بن شبيب بن خالد وهو ثقة

17657- Râfî b. Hadîc, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sizin için en fazla korktuğum şey, küçük şirktir."* Sahabe: "Ya Resûlallah! Küçük şirk nedir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Riyadır. Kıyamet günü bu insanlar amelleriyle geldikleri zaman: «Kendilerine gösteriş yaptığınız kişilere gidiniz ve amelinizin karşılığını onlardan isteyiniz» denilecektir."*

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Abdullah b. Şebîb b. Hâlid dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٦٥٨ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بن عَبْدِ اللَّهِ بن عَبْدَوَيْهِ , حَدَّثَنِي أَبِي , حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بن عَطَاءٍ , عَنْ يُونُسَ , عَنِ الْحَسَنِ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ:إِنَّ فِي جَهَنَّمَ لَوَادِ يَسْتَعِيذُ جَهَنَّمُ مِنْ ذَلِكَ الْوَادِي فِي كُلِّ يَوْمٍ أَرْبَعَ مِائَةِ مَرَّةٍ , أُعِدَّ ذَلِكَ الْوَادِي لِلْمُرَائِينَ مِنْ أُمَّةِ مُحَمَّدٍ صَلَّى

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4301) rivayet etti.

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لِحَامِلِ كِتَابِ اللهِ , وَلِلْمُصَدِّقِ فِي غَيْرِ ذَاتِ اللهِ , وَلِلْحُجَّاجِ إِلَى بَيْتِ اللهِ , وَلِلْخَارِجِ فِي سَبِيلِ اللهِ.

رواه الطبراني عن شيخه محمد بن عبد الله بن عبدويه عن أبيه و لم أعرفهما وبقية رجاله رجال الصحيح

17658- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cehennemde öyle bir vadi vardır ki; cehennem, o vadiden günde dört yüz defa Allah'a sığınır. Bu vadi, Muhammed ümmetinden, insanlara karşı riyakârlık yapmak için Kur'ân'ı ezberleyen, Allah rızasından başka bir sebeple sadaka verip hacca giden ve cihada çıkan kişiler için hazırlanmıştır."*

★Taberânî, hocası Yahya b. Abdillah b. Abdeveyh kanalıyla babasından rivayet etti. İkisini de tanımıyorum. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٦٥٩ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ السَّمَيْدَعِ الأَنْطَاكِيُّ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَارِيَةَ الْعَكَّاوِيِّ قَالا : ثنا مُوسَى بْنُ أَيُّوبَ النَّصِيبِيُّ ، ثنا خِدَاشُ بْنُ الْمُهَاجِرِ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ ، عَنْ أَبِي عُبَيْدِ اللَّهِ ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " الدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ ، مَلْعُونٌ مَا فِيهَا ، إِلا مَا ابْتُغِيَ بِهِ وَجْهُ اللَّهِ ..

رواه الطبراني وفيه خداش بن المهاجر و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

17659- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Dünya ve içindekiler lanetlenmiştir. Ancak, kendisiyle Allah rızası talep edilen şey müstesna."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Hidâş b. el-Muhâcir'i tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.[2]

١٧٦٦٠ - وعن عمرو بن مرة قال : حدثني شيخ يكنى أبا يزيد قال : كنت جالسا مع عبد الله بن عمرو وعبد الله بن عمر فقال عبد الله بن عمر : إن الشيطان يجري من ابن آدم مجرى الدم والروح فبكى عبد الله بن عمرو وقال : سمعت رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يقول : مَنْ سَمَّعَ النَّاسَ بِعَمَلِهِ سَمَّعَ اللَّهُ بِهِ سَامِعَ خَلْقِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَحَقَّرَهُ وَصَغَّرَهُ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (12803) rivayet etti. Yahya b. Abdillah b. Abdeveyh es-Saffâr el-Bağdâdî hakkında Hatîbu'l-Bağdâdî, *Târîh*'inde (14/229) bilgi vermiştir, cerh veya ta'dilde bulunmamıştır. Babası hakkında da cerh veya ta'dilde bulunmamıştır.

[2] Ahmed (6509, 6839, 6986, 7085) ve yakın metinle İbnu'l-Mübârek *Zühd*'ünde (141) rivayette bulundu.

رواه الطبراني في الكبير واللفظ له والأوسط بنحوه وقال : " سَمَّعَ اللَّهُ بِهِ سَامِعَ خَلْقِهِ يوم لقيامة " رواه أحمد باختصار قول ابن عمر وقال فيه : فَذَرفَتْ عَيْنَا ابْنِ عُمَرَ. وسمى الطبراني الرجل وهو خيثمة بن عبد الرحمن فبهذا الاعتبار رجال أحمد وأحد أسانيد الطبراني في الكبير رجال الصحيح

17660- Amr b. Murra bildiriyor: Ebû Yezîd isminde bir ihtiyar bana şöyle anlattı: "Abdullah b. Amr ve Abdullah b. Ömer ile beraber oturuyordum. Abdullah b. Ömer: "Şeytan, Âdemoğlunun bedeninde kanın ve canın dolaştığı gibi dolaşır" deyince Abdullah b. Amr ağlayarak şöyle dedi:

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kim yaptığı bir ameli (gösteriş için) insanlara duyurursa Allah, onun, kendisini küçük düşürecek ve rezil edecek (gizli) işlerini de insanlara duyurur"* dediğini duydum.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Lafız da onundur. *M. el-Evsat*'ta ise *"Allah, kıyamet günü bütün insanlara duyurur"* ibaresiyle rivayette bulundu. Ahmed ise "Abdullah b. Ömer'in gözlerinden yaş aktı" ibaresiyle sadece İbn Ömer'in sözünü rivayet etti. Taberânî adamın adını, Hayseme b. Abdirrahmân olarak verdi. Bu itibarla Ahmed'in ravileri ve Taberânî'nin *el-Mu'cemu'l-kebîr*'deki isnâdlarından birinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٧٦٦١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا بَكَّارٌ قَالَ حَدَّثَنِى أَبِى عَنْ أَبِى بَكْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ سَمَّعَ سَمَّعَ اللَّهُ بِهِ وَمَنْ رَايَا رَايَا اللَّهُ بِهِ .

رواه أحمد والبزار والطبراني وأسانيدهم حسنة

17661- Ebû Bekre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim (işlediği hayrı şöhret için) insanlara duyurursa, Allah, onun (gizli işlerini) duyurur. Her kim de (halk nazarında mevki kazanmak için) işlediği ameli halka gösterip riyakârlık ederse, Allah ta (kıyamet günü onu) rezil eder."*

★Ahmed, Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. İsnâdları hasendir.[1]

١٧٦٦٢ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بن عُثْمَانَ بن صَالِحٍ، أنا أَبِي، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ، حَدَّثَنِي الْحَارِثُ بن يَزِيدَ الْحَضْرَمِيُّ، حَدَّثَنَا زِيَادُ بن نُعَيْمٍ الْحَضْرَمِيُّ، عَنْ كَثِيرِ بن مُرَّةَ الْحَضْرَمِيِّ، عَنْ عَوْفِ بن مَالِكٍ الأَشْجَعِيِّ، يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: " مَنْ قَامَ مَقَامَ رِيَاءٍ رَاءَى اللَّهُ بِهِ، وَمَنْ قَامَ مَقَامَ سُمْعَةٍ سَمَّعَ اللَّهُ بِهِ.

---

[1] Ahmed (5/45) ve Bezzâr (3563) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Ebû Bekre'den sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz."

رواه الطبراني وإسناده حسن

17662- Avf b. Mâlik el-Eşca'î, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim (halk nazarında mevki kazanmak için) yaptığı ameli halka gösterip riyakârlık ederse, Allah onu (kıyamet günü) rezil eder. Kim bir ameli halka duyurursa, Allah onu teşhir eder."*

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٧٦٦٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَبْدِ الْوَهَّابِ بن نَجْدَةَ الْحَوْطِيُّ، حَدَّثَنَا أَبِي، ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ، وَمُحَمَّدُ بن هَارُونَ بن بَكَّارٍ قَالا: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بن عُتْبَةَ، قَالا: حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ بن الْوَلِيدِ، حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بن عَمْرٍو، قَالَ: سَمِعْتُ شُرَحْبِيلَ بن مَعْشَرٍ يُحَدِّثُ، عَنْ مُعَاذِ بن جَبَلٍ، عَن رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " مَا مِنْ عَبْدٍ يَقُومُ فِي الدُّنْيَا مَقَامَ سُمْعَةٍ وَرِيَاءٍ إِلا سَمَّعَ اللَّهُ بِهِ عَلَى رُءُوسِ الْخَلائِقِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

رواه الطبراني وإسناده حسن

17663- Muâz b. Cebel, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Dünyada, şöhret ve gösteriş için amel yapan hiçbir kul yoktur ki; kıyamet günü, Allah onu yarattıkları huzurunda rezil etmesin."*

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.[2]

١٧٦٦٤ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مِقْلاصٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا ابْنُ وَهْبٍ ، حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ عِيَاضٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الأَعْرَجِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ الْخُزَاعِيِّ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ قَامَ رِيَاءً وَسُمْعَةً ، فَإِنَّهُ فِي مَقْتِ اللَّهِ حَتَّى يَجْلِسَ.

رواه الطبراني وفيه يزيد بن عياض وهو متروك

17664- Abdullah b. Kays el-Huzâ'î, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, riya ve şöhret için ayağa kalkarsa (bir şey yaparsa) oturana (o işi terk edene) kadar, Allah'ın gazabına müstahaktır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Yezîd b. İyâz metruktur.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/56) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/119) ve Bezzâr (3571) rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır. Daha önce geçen 13156. hadise bakınız.

١٧٦٦٥ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن النَّضْرِ الأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بن عَمْرٍو، حَدَّثَنَا زَائِدَةُ، عَنْ عَاصِمِ بن أَبِي رَزِينٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ، قَالَ: " مَنْ سَمَّعَ سَمَّعَ اللَّهُ بِهِ، وَمَنْ رَاءَى رَاءَى اللَّهُ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ تَخَشَّعَ لِلَّهِ تَوَاضُعًا رَفَعَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

رواه الطبراني موقوفا من طريق ابن رزين عن ابن مسعود و لم أعرفه وبقية رجاله وثقوا

17665- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Kim yaptığı bir hayrı (şöhret kazanmak için) halka duyurursa, Allah onu rezil eder. Her kim de (halk nazarında mevki kazanmak için) işlediği ameli halka gösterip riyakârlık ederse, Allah ta (kıyamet günü) onun gizli hallerini teşhir eder. Kim, Allah rızası için mütevazı olursa, Allah kıyamet günü onun yüceltir."

★Taberânî mevkûf olarak, Ebû Rezîn tarikiyle İbn Mesûd'dan rivayet etti. Ebû Rezîn'i tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir bulunmuştur.[1]

١٧٦٦٥ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن النَّضْرِ الأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بن عَمْرٍو، حَدَّثَنَا زَائِدَةُ، عَنْ عَاصِمِ بن أَبِي رَزِينٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ، قَالَ: " مَنْ سَمَّعَ سَمَّعَ اللَّهُ بِهِ، وَمَنْ رَاءَى رَاءَى اللَّهُ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ تَخَشَّعَ لِلَّهِ تَوَاضُعًا رَفَعَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

رواه الطبراني موقوفا من طريق ابن رزين عن ابن مسعود و لم أعرفه وبقية رجاله وثقوا

17666- Ebû Hind ed-Dârî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, yaptığı bir hayrı gösteriş ve şöhret için yaparsa, Allah onu kıyamet günü teşhir ederek rezil eder."*

★Ahmed, yakın ifadelerle Taberânî ve şu ifadelerle Bezzâr rivayet etti: *"Kim kardeşine karşı riyakâr davranıp gösteriş yaparsa, Allah kıyamet günü onu kulları içinde teşhir eder."* Ahmed, Bezzâr ve Taberânî'nin isnâdlarından birisinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٦٦٧ – حَدَّثَنَا يَحْيَى بن عَبْدِ الْبَاقِي الْمِصِّيصِيُّ، حَدَّثَنِي سَعِيدُ بن زِيَادِ بن فَائِدِ بن زِيَادِ بن أَبِي هِنْدٍ الدَّارِيُّ، حَدَّثَنِي أَبِي زِيَادِ بن فَائِدٍ، عَنْ أَبِيهِ فَائِدِ بن زِيَادٍ، عَنْ جَدِّهِ زِيَادِ بن أَبِي هِنْدٍ، عَنْ أَبِي هِنْدٍ الدَّارِيِّ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: مَنْ رَاءَى بِاللَّهِ لِغَيْرِ اللَّهِ فَقَدْ بَرِئَ مِنَ اللَّهِ.

رواه الطبراني وفيه جماعة لم أعرفهم

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8751) rivayet etti. Ravilerden Âsım b. Ebi'n-Nücûd hakkında menfi görüş vardır. Ebû Rezîn, Mes'ûd b. Mâlik el-Esedî'dir. *Tehzîb*'te, kendisi hakkında bilgi vardır ve güvenilirdir.

2 Ahmed (5/270), Bezzâr (3564) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/319) rivayet etti.

17667- Ebû Hind ed-Dârî der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Kim Allah'ın emirlerinden birini başkasına gösteriş için yaparsa, o kişi Allah'tan uzaklaşmış olur."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

بَابُ مِنْهُ فِي الرِّيَاءِ وَخَفَائِهِ

Gizli Riyâ

١٧٦٦٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ كَرَامَةَ ، وَالْحُسَيْنُ بْنُ مَهْدِيٍّ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ اللَّيْثِ ، وَاللَّفْظُ لِلْحُسَيْنِ ، قَالُوا : ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى ، ثنا عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ أَعْيَنَ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ عُرْوَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " الشِّرْكُ أَخْفَى فِي أُمَّتِي مِنْ دَبِيبِ النَّمْلِ عَلَى الصَّفَا رواه البزار وفيه عبد الأعلى بن أعين وهو ضعيف

17668- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Şirk, ümmetim arasında karıncanın kaya üzerinde yürümesinden daha gizlidir."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Abdula'lâ b. E'yun zayıftır.[2]

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا خَافَ شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ

Şirkten Korkanın Söylemesi Gereken Şey

١٧٦٦٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ يَعْنِى ابْنَ أَبِى سُلَيْمَانَ الْعَرْزَمِىَّ عَنْ أَبِى عَلِيٍّ رَجُلٌ مِنْ بَنِى كَاهِلٍ قَالَ خَطَبَنَا أَبُو مُوسَى الأَشْعَرِىُّ فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا هَذَا الشِّرْكَ فَإِنَّهُ أَخْفَى مِنْ دَبِيبِ النَّمْلِ. فَقَامَ إِلَيْهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَزْنٍ وَقَيْسُ بْنُ الْمُضَارِبِ فَقَالاَ وَاللَّهِ لَتَخْرُجَنَّ مِمَّا قُلْتَ أَوْ لَنَأْتِيَنَّ عُمَرَ مَأْذُونٌ لَنَا أَوْ غَيْرُ مَأْذُونٍ. قَالَ بَلْ أَخْرُجُ مِمَّا قُلْتُ خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا هَذَا الشِّرْكَ فَإِنَّهُ أَخْفَى مِنْ دَبِيبِ النَّمْلِ فَقَالَ لَهُ مَنْ شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ وَكَيْفَ نَتَّقِيهِ وَهُوَ أَخْفَى مِنْ دَبِيبِ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/319) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3566) ve İbnu'l-Cevzî, *el-İlelu'l-Mütenâhiye*'de (1378) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis sahih değildir." İbn Hibbân ise: "Abdula'lâ, Yahyâ b. Ebî Kesîr'den kendisine ait olmayan hadisleri rivayet eder. Onunla ihticac etmek caiz değildir" dedi. Dârakutnî ise, ravinin güvenilir olmadığını, hadisin de sabit olmadığını söylemiştir. Bezzâr: "Bu hadisin Âişe'den rivayetini sadece bu isnâdla biliyoruz" dedi.

النَّمْلِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ قُولُوا اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ نُشْرِكَ بِكَ شَيْئاً نَعْلَمُهُ وَنَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لاَ نَعْلَمُ.

رواه أحمد والطبراني في الكبير والأوسط ورجال أحمد رجال الصحيح غير أبي علي ووثقه ابن حبان

17669- Benî Kâhil'den olan Ebû Ali anlatıyor: Ebû Mûsa el-Eş'arî bize bir hutbe vererek şöyle dedi: "Ey insanlar! Şirkten sakınınız. Zira şirk, karıncanın yürüyüşünden bile daha gizlidir."

Bunun üzerine Abdullah b. Hazen ve Kays b. el-Mudarib, kalkarak şöyle dediler: "Vallahi, ya sen bu söylediğin sözün bir mesnedini bulursun veya bize izin verilsin veya verilmesin biz, Ömer'e gideceğiz (ve bunu kendisine anlatacağız)." Ebu Musa: "Söylediğim sözlerin dayanağını size beyan edeyim" diyerek şöyle devam etti:

Bir gün Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize hitab ederek şöyle buyurdu: *"Ey insanlar, bu şirkten sakının! Zira bu şirk, karıncanın yürüyüşünden bile daha gizlidir."*

Bunun üzerine Allah'ın konuşmasını dilediği birisi: "Karıncanın yürüyüşünden daha gizli olan şirkten nasıl sakınabiliriz, ya Resulullah?" diye sordu.

Resulullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Bildiğimiz bir şeyi Sana ortak koşmaktan Sana sığınırız! Bilmediğimiz şeyler için de Senden bağışlanma dileriz, diye dua edin!"* buyurdu.

★Ahmed ile Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ahmed'in Ebû Ali dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. İbn Hibbân, onu güvenilir bulmuştur.[1]

١٧٦٧٠ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : ﴿أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ﴾ أَخْبَرَنِي لَيْثُ بْنُ أَبِي سُلَيْمٍ ، عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ ، عَنْ حُذَيْفَةَ ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ ، إِمَّا حَضَرَ ذَلِكَ حُذَيْفَةُ مِنَ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلامُ ، وَإِمَّا أَخْبَرَهُ أَبُو بَكْرٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " الشِّرْكُ فِيكُمْ أَخْفَى مِنْ دَبِيبِ النَّمْلِ " ، قَالَ : قُلْنَا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَهَلِ الشِّرْكُ إِلا مَا عُبِدَ مِنْ دُونِ اللَّهِ ، أَوْ دُعِيَ مَعَ اللَّهِ ؟ شَكَّ عَبْدُ الْمَلِكِ ، قَالَ : " ثَكِلَتْكَ أُمُّكَ يَا صِدِّيقُ ، الشِّرْكُ فِيكُمْ أَخْفَى مِنْ دَبِيبِ النَّمْلِ ، أَلا أُخْبِرُكَ بِقَوْلٍ يُذْهِبُ صِغَارَهُ وَكِبَارَهُ ، أَوْ صَغِيرَهُ وَكَبِيرَهُ " ، قَالَ : قُلْتُ : بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : " تَقُولُ كُلَّ يَوْمٍ ثَلاثَ مَرَّاتٍ :

[1] Ahmed (4/403) rivayet etti.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أُشْرِكَ بِكَ وَأَنَا أَعْلَمُ ، وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لا أَعْلَمُ ، وَالشِّرْكُ أَنْ يَقُولَ : أَعْطَانِي اللَّهُ وَفُلانٌ ، وَالنِّدُّ أَنْ يَقُولَ الإِنْسَانُ : لَوْلا فُلانٌ قَتَلَنِي فُلانٌ.

رواه أبو يعلى من رواية ليث بن أبي سليم عن أبي محمد عن حذيفة وليث مدلس وأبو محمد إن كان هو الذي روى عن ابن مسعود أو الذي روى عن عثمان بن عفان فقد وثقه ابن حبان وإن كان غيرهما فلم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح

17670- Huzeyfe, Ebû Bekr'den- Ya Huzeyfe bunu Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) kendisi duydu, ya da Ebû Bekr kendisine anlattı- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Şirk, sizin içinize karıncanın yürüyüşünden daha gizli bir şekilde girer."*

Huzeyfe bildiriyor: Dedik ki: "Ya Resûlallah! Şirk, Allah'tan başkasına ibadet etmek veya Allah'la beraber -Abdulmelik bunda şüphe etti- başkasına ibadet etmek değil mi?"

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Annen seni kaybetsin ey Sıddîk! Şirk, sizin içinize karıncanın yürüyüşünden daha gizli bir şekilde girer. Şirkin küçüğünü ve büyüğünü senden uzaklaştıracak sözü öğreteyim mi?"* diye sorunca, ben: "Evet ya Resûlallah!" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her gün üç defa şöyle dersin: «Allahım! Bilerek sana bir şeyi ortak koşmaktan Sana sığınırım. Bilmeden ortak koştuğum şey için de Sana istiğfar ederim.»" Şirk: «Bana (herhangi bir şeyi) Allah ve falan kişi verdi» demendir. Allah'a başkasını denk tutmak ise, kişinin: «Falan kişi olmasaydı, filan kişi beni öldürürdü» demesidir."*

★Ebû Ya'lâ, Leys b. Ebî Süleym'in, Ebû Muhammed kanalıyla Huzeyfe'den olan rivayetinden nakletti. Leys müdellistir. Ebû Muhammed, eğer İbn Mes'ûd'dan veya Osmân b. Affân'dan rivayet eden kişiyse, İbn Hibbân onu güvenilir bulmuştur. Eğer başkasıysa onu tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٦٧١ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ الْحُصَيْنِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ، عَنْ لَيْثِ بْنِ أَبِي سُلَيْمٍ، عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ، عَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ ، قَالَ : شَهِدْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ أَبِي بَكْرٍ ، أَوْ قَالَ : حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهُ قَالَ : " الشِّرْكُ أَخْفَى فِيكُمْ مِنْ دَبِيبِ النَّمْلِ " ... ثُمَّ قَالَ : " أَلا أَدُلُّكَ عَلَى مَا يُذْهِبُ عَنْكَ صَغِيرَ ذَلِكَ وَكَبِيرَهُ ؟ ، قُلِ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أُشْرِكَ بِكَ وَأَنَا أَعْلَمُ ، وَأَسْتَغْفِرُكَ مِمَّا لا أَعْلَمُ.

رواه أبو يعلى عن شيخه عمرو بن الحصين العقيلي وهو متروك

[1] Ebû Ya'lâ (58) rivayet etti.

17671- Ma'kil b. Yesâr bildiriyor: Hz. Ebû Bekr ile birlikte Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) gördüm veya Ebû Bekr bana anlattı: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Şirk, sizin içinize karıncanın yürüyüşünden daha gizli bir şekilde girer."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle devam etti: *"Şirkin küçüğünü ve büyüğünü senden uzaklaştıracak sözü öğreteyim mi? Şöyle söyle: «Allahım! Bilerek sana bir şeyi ortak koşmaktan Sana sığınırım. Bilmeden ortak koştuğum şey için de Sana istiğfar ederim.»"*

★Ebû Ya'lâ, hocası Amr b. el-Husayn el-Ukaylî'den rivayet etti. O da metruktur.[1]

بَابُ فِيمَنْ يُرْضِي النَّاسَ بِسَخَطِ اللَّهِ

Allah'ın Gazabıyla, Halkı Razı Edenler

١٧٦٧٢ - حدثنا أَحْمَدُ بن رِشْدِينٍ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن مُنْقِذٍ، حَدَّثَنَا إِدْرِيسُ بن يَحْيَى، حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بن الْمُخْتَارِ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بن مَوْهِبٍ، عَنْ عِصْمَةَ بن مَالِكٍ، قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " مَنْ تَحَبَّبَ إِلَى النَّاسِ بِمَا يُحِبُّونَ وَبَارَزَ اللَّهَ، لَقِيَ اللَّهَ تَعَالَى وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه الفضل بن المختار وهو ضعيف

17672- Abdullah b. Ismet b. Fâtik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İnsanlara hoşlarına gidecek şekilde davranıp yüce Allah'a karşı gelen, kıyamet gününde yüce Allah'ı kendisine öfkelenmiş olarak bulur."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Fadl b. el-Muhtâr zayıftır.[2]

١٧٦٧٣ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ : نا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الشَّاذَكُونِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ مَسْمُولٍ الْمَخْزُومِيُّ ، قَالَ : نا مُطِيعُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ تَحَبَّبَ إِلَى النَّاسِ بِمَا يُحِبُّونَ ، وَبَارَزَ اللَّهَ بِمَا يَكْرَهُونَ ، لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه سليمان بن داود الشاذكوني وهو متروك

17673- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"İnsanlara hoşlarına gidecek şekilde davranıp yüce*

---

[1] Ebû Ya'lâ (59, 60, 61) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (17/186), Abdullah b. Mevhib'den kanalıyla Ismet b. Mâlik'ten rivayet etti. Ravilerden Taberânî'nin hocası Ahmed b. Rişdeyn hadis uydurmakla suçlanmıştır.

Allah'a, hoşlanmayacağı şeyleri yaparak karşı gelen kişi, kıyamet gününde yüce Allah'ı kendisine öfkeli olarak bulur."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Süleymân b. Dâvûd eş-Şâzekûnî metrûktur.

١٧٦٧٤ - حَدَّثَنَا جبرونُ بن عِيسَى الْمُقْرِئُ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن سُلَيْمَانَ الْحَفَرِيُّ، حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بن عِيَاضٍ، عَنْ حُصَيْنٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ أَسْخَطَ اللَّهَ فِي رِضَا النَّاسِ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِ، وأَسْخَطَ عَلَيْهِ مَنْ أرضاهُ فِي سَخَطِهِ، وَمَنْ أَرْضَى اللَّهَ فِي سَخَطِ النَّاسِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ وَأَرْضَى عَنْهُ مَنْ أَسْخَطَهُ فِي رِضَاهُ حَتَّى يُزَيِّنَهُ وَيُزَيِّنَ قَوْلَهُ وَعَمَلَهُ فِي عَيْنِهِ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير يحيى بن سليمان الحفري وقد وثقه الذهبي في آخر ترجمة يحيى بن سليمان الجعفي

17674- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, insanları razı etmek için Allah'ın hoşuna gitmeyecek bir şey yaparsa, Allah'ı kızdırmış olur. Allah ta, kendisini kızdırma pahasına razı etmeye çalıştığı kişilerin kendisine kızmasını sağlar. Kim, insanları kızdırma pahasına Allah'ı razı ederse; Allah ondan razı olur ve onu, sözlerini ve amelini, kızdırmış olduğu kişinin gözünde güzelleştirerek o kişinin de kendisinden razı olmasını sağlar."*

★Taberânî rivayet etti. Yahyâ b. Süleymân el-Hafrî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onu da Zehebî, Yahyâ b. Süleymân Hafrî'nin biyografisinin sonunda güvenilir bulmuştur.[1]

١٧٦٧٥ - عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ طَلَبَ مَحَامِدَ النَّاسِ بِمَعَاصِي اللَّهِ عَادَ حَامِدُهُ مِنَ النَّاسِ ذَامًّا "

قلت : له عند الترمذي : " من التمس رضا الناس بسخط الله سخط الله عليه وأسخط الناس عليه " رواه البزار من طريق قطبة بن العلاء عن أبيه وكلاهما ضعيف قلت : وقد تقدمت أحاديث من نحو هذا

17675- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, Allah'a isyan ederek insanların takdirini kazanmaya çalışırsa, takdirini kazanmak istediği kişi de kendisini kınar."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (11696) rivayet etti. Ravilerden Taberânî'nin hocası Cabrûn b. İsâ el-Mağribî hakkında, İbn Hacer, *İsâbe* adlı kitabında: "Hadiste zayıftır" dedi. Daha önce geçen 9067. hadise bakınız.

Tirmizi'de ifade şöyledir: *"Kim insanların rızasını Allah'ın gazabında ararsa, Allah ona kızar ve insanların da ona öfkelenmesini sağlar."*

★Bezzâr, Kutbe b. el-Alâ ve babası yoluyla rivayet etti. İkisi de zayıftır.

Buna benzer hadisler daha önce geçmişti.

بَابٌ فِيمَنْ أَسَرَّ سَرِيْرَةً حَسَنَةً أَوْ غَيْرِهَا

İyi ya da Kötü, Yaptığı Şeyi Gizli Yapanlar

١٧٦٧٦ - حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بن مُحَمَّدٍ الْمَرْوَزِيُّ ، حَدَّثَنَا حَامِدُ بن آدَمَ الْمَرْوَزِيُّ ، حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بن مُوسَى ، عَنْ مُحَمَّدِ بن عُبَيْدِ اللهِ الْعَرْزَمِيِّ ، عَنْ سَلَمَةَ بن كُهَيْلٍ ، عَنْ جُنْدُبِ بن سُفْيَانَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَا أَسَرَّ عَبْدٌ سَرِيرَةً إِلا أَلْبَسَهُ اللهُ رِدَاءَهَا إِنْ خَيْرًا فَخَيْرٌ وَإِنْ شَرًّا فَشَرٌّ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه حامد بن آدم وهو كذاب

17676- Cundub b. Süfyân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kul bir şeyi gizli yaparsa Allah ona o işin giysisini de mutlaka giydirir. Yaptığı iş iyi ise giysi de iyi olur. İş kötü ise giysi de kötü olur."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Humeyd b. Adem hadis uyduran birisidir.[1]

بَابُ كَرَاهِيَةِ إِظْهَارِ الْعَمَلِ

Amelini Açıklamanın Keraheti

١٧٦٧٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَزِيدُ قَالَ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ قَالَ حَدَّثَنِى مَنْ سَمِعَ حِطَّانَ بْنَ عَبْدِ اللهِ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِى مُوسَى الأَشْعَرِيِّ قَالَ قُلْتُ لِرَجُلٍ هَلُمَّ فَلْنَجْعَلْ يَوْمَنَا هَذَا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَوَاللَّهِ لَكَأَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَاهِدٌ هَذَا الْيَوْمَ فَخَطَبَ فَقَالَ وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ هَلُمَّ فَلْنَجْعَلْ يَوْمَنَا هَذَا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَمَا زَالَ يَقُولُهَا حَتَّى تَمَنَّيْتُ أَنَّ الأَرْضَ سَاخَتْ بِى.

17677- Ebû Mûsâ bildiriyor: Bir kişiye: "Gel, bu günümüzü Allah rızası için ayıralım" dedi. Vallahi! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sanki söylediğimi duymuş gibi, hutbe vererek şöyle dedi: *"Bazıları «Gel, bu*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1702) rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Abdillah el-Azremî metruktur.

günümüzü Allah rızası için ayıralım» diyor." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu sözü o kadar tekrarladı ki; yerin beni yutmasını diledim."[1]

١٧٦٧٨ - وفي رواية : فَمَا زَالَ يُرَدِّدُهَا حَتَّى تَمَنَّيْتُ أَنْ أَسِيخَ فِي الأَرْضِ.

رواه أحمد والبزار ورجالهما رجال الصحيح إلا أن ثابتا البناني قال : حدثني من سمع حطان و لم يسمه

17678- Bir rivayette ise ifade şöyledir: "Bu sözü o kadar tekrarladı ki; yerin dibine girmeyi temenni ettim."

★Ahmed ve Bezzâr rivayet ettiler. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Sadece Sâbit el-Bünânî: "Hittân'dan dinleyen birisi bana söyledi" dedi ve adamın ismini vermedi.

بَابُ لَوْ عَمِلَ أَحَدٌ فِي صَخْرَةٍ صَمَّاءَ خَرَجَ عَمَلُهُ إِلَى النَّاسِ

Kişinin, Kapısı ve Deliği Olmayan Bir Kayanın İçinde Yaptığı Bir Davranış Bile (Eğer Duyulacaksa) Halk Tarafından Duyulur

١٧٦٧٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا دَرَّاجٌ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ يَعْمَلُ فِي صَخْرَةٍ صَمَّاءَ لَيْسَ لَهَا بَابٌ وَلَا كُوَّةٌ لَخَرَجَ عَمَلُهُ لِلنَّاسِ كَائِنًا مَا كَانَ.

رواه أحمد وأبو يعلى وإسنادهما حسن

17679- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sizden biriniz, kapısı ve deliği olmayan bir kayanın içinde amel etse bile, eğer duyulacaksa, yaptığı halk tarafından duyulur. Bunun önüne kimse geçemez."*

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. İsnâdları hasendir.[2]

---

[1] Ahmed (4/319) ve Bezzâr (3577) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin bu lafızla Ebû Mûsâ'dan, sadece bu yolla rivayet edildiğini biliyoruz."

[2] Ahmed (3/28) ve Ebû Ya'lâ (1378) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır. Derrâc hadislerinde dürüsttür, ama Ebu'l-Heysem'den rivayet ettiği hadisler zayıftır. Bu da onlardan biridir. *S. ed-Daîfe*'ye (1807) bakınız.

بَابُ احْتِقَارِ الْعَبْدُ عَمَلِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Kıyamet Günü Kulun, Kendi Amelini Küçük Görmesi

١٧٦٨٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا حَيْوَةُ بْنُ شُرَيْحٍ حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ حَدَّثَنِى بَحِيرُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ عُتْبَةَ بْنِ عَبْدٍ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ أَنَّ رَجُلاً يُجَرُّ عَلَى وَجْهِهِ مِنْ يَوْمِ وُلِدَ إِلَى يَوْمِ يَمُوتُ هَرَماً فِى مَرْضَاةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لَحَقَّرَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

رواه أحمد وإسناده جيد

17680- Utbe b. Abd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakletti: *"Kişi, annesinden doğduğu günden ölene kadar Allah rızası için yüzüstü sürünse, yine de kıyamet günü bu amelini küçük görür."*

★Ahmed rivayet etti. Senedi ceyyiddir.[1]

١٧٦٨١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ يَعْنِى ابْنَ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا ثَوْرُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِى عُمَيْرَةَ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ أَنَّ عَبْداً خَرَّ عَلَى وَجْهِهِ مِنْ يَوْمِ وُلِدَ إِلَى أَنْ يَمُوتَ هَرَماً فِى طَاعَةِ اللَّهِ لَحَقَّرَهُ فِى ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَوَدَّ أَنَّهُ رُدَّ إِلَى الدُّنْيَا كَيْمَا يَزْدَادَ مِنَ الأَجْرِ وَالثَّوَابِ.

رواه أحمد موقوفا ورجاله رجال الصحيح

17681- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashabından olan Muhammed b. Ebî Umeyra der ki: "Kişi, doğumundan ihtiyarlayıp ölene kadar, Allah rızası için yüzüstü süründürülürse, kıyamet günü yine de bu amelini azımsar ve ecir ve sevaplarını arttırmak için dünyaya geri dönmek ister."

★Ahmed mevkûf olarak rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

---

[1] Mükerrer hadis: 152, 18438.

[2] Ahmed (4/185) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/249) rivayet etti.

بَابُ مَا جَاءَ فِيْ الْكِبْرِ

Kibir

١٧٦٨٢ - حَدَّثَنا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عَمِّي عِيسَى بْنُ الْمُسَاوِرِ ، قَالَ : نا سُوَيْدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حُمَيْدٍ ، قَالَ : نا طَاوُسٌ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِيَّاكُمْ وَالْكِبْرَ ، فَإِنَّ الْكِبَرَ يَكُونُ فِي الرَّجُلِ وَإِنَّ عَلَيْهِ الْعَبَاءَةَ.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات

17682- Abdullah b. Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kibirden sakının! Çünkü kişi kaba bir aba giymiş bile olsa onda da kibir bulunabilir."*

★Taberânî, *M. el-Evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

١٧٦٨٣ - حَدَّثَنا مُجَاهِدُ بْنُ مُوسَى ، حَدَّثَنا يَزِيدُ ، أَخْبَرَنَا الأَزْهَرُ بْنُ سِنَانٍ الْقُرَشِيُّ ، حَدَّثَنا مُحَمَّدُ بْنُ وَاسِعٍ الأَزْدِيُّ ، قَالَ : دَخَلْتُ عَلَى بِلالِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ ، فَقُلْتُ لَهُ : يَا بِلالُ ، إِنَّ أَبَاكَ حَدَّثَنِي ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " إِنَّ فِي جَهَنَّمَ وَادِيًا يُقَالُ لَهُ : هَبْهَبُ ، حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُسْكِنَهُ كُلَّ جَبَّارٍ . "

رواه أبو يعلى وفيه أزهر بن سنان وقد وثق على ضعفه قلت : وقد تقدمت أحاديث كثيرة في ذم الكبر في كتاب الإيمان في الكبائر وفي كتاب الزينة

17683- Ebû Mûsâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cehennemde, Hebheb adında bir vadi vardır. Allah'ın her kibirliyi orada oturtması haktır."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Ezher b. Sinân, zayıf olmasına rağmen güvenilir bulunmuştur.

İmân kitabında büyük günahlar bölümü ile Süslenme kitabında birçok hadis geçmişti.[2]

١٧٦٨٤ - حَدَّثَنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَرْعَرَةَ ، حَدَّثَنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ الْكَرِيمِ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ مَعْقِلٍ ، أَنَّهُ سَمِعَ وَهْبًا يَخْطُبُ النَّاسَ عَلَى الْمِنْبَرِ ، فَقَالَ : " احْفَظُوا مِنِّي ثَلاثًا : إِيَّاكُمْ وَهَوًى مُتَّبَعًا ، وَقَرِينَ سُوءٍ ، وَإِعْجَابَ الْمَرْءِ بِنَفْسِهِ.

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (547) rivayet etti.

[2] Ebû Ya'lâ (7249) rivayet etti. Daha önce geçen 9005. hadise bakınız.

رواه أبو يعلى ورجاله ثقات

17684- Abdussamed b. Ma'kil, Vehb (b. Münebbih)'in minberde halka şöyle hitab ettiğini nakleder: "Benden şu üç şeyi iyice öğrenin: Heveslerinizin peşine düşmekten, kötü arkadaştan ve kendinizi beğenmekten sakının."

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

بَابٌ فِي جُمُوْدُ الْعَيْنِ وَقَسْوَةِ الْقَلْبِ

Gözün Ağlamaması ve Kalp Katılığı

١٧٦٨٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي الْحَسَنِ الْمِصْرِيُّ ، ثَنَا هَانِئُ بْنُ الْمُتَوَكِّلِ ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ إِسْحَاقَ ، وَأَبَانٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَرْبَعَةٌ مِنَ الشَّقَاءِ : جُمُودُ الْعَيْنِ ، وَقَسَاءُ الْقَلْبِ ، وَطُولُ الأَمَلِ ، وَالْحِرْصُ عَلَى الدُّنْيَا.

رواه البزار وفيه هانئ بن المتوكل وهو ضعيف

17685- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Dört şey şekâvettendir: Gözün ağlamaması, kalbin katılığı, uzun emel ve dünyaya haris olmak."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Hâni b. el-Mütevekkil zayıftır.[2]

بَابُ أَيُّ الْجُلَسَاءِ خَيْرٌ

Kendileriyle Oturanların Hangisi Hayırlıdır

١٧٦٨٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ هَاشِمِ بْنِ الْبَرِيدِ ، عَنْ مُبَارَكِ بْنِ حَسَّانٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَيُّ جُلَسَائِنَا خَيْرٌ ؟ . قَالَ : " مَنْ ذَكَّرَكُمُ اللَّهَ رُؤْيَتُهُ ، وَزَادَ فِي عِلْمِكُمْ مَنْطِقُهُ ، وَذَكَّرَكُمْ بِالآخِرَةِ عَمَلُهُ.

رواه أبو يعلى وفيه مبارك بن حسان وقد وثق وبقية رجاله رجال الصحيح

17686- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Yâ Resûlallah! Kendileriyle birlikte oturduklarımızın hangileri daha

---

[1] Ebû Ya'lâ (6114) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3230) rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Süleymân dürüsttür, ama hata yapardı. Bezzâr dedi ki: "Abdullah b. Süleymân başkasının rivayet etmediği hadisler rivayet etmiştir." Bezzâr'ın hocası Ebân b. Ebî Ayyâş metruktur. Bu hadisin zayıf olan başka kanalları vardır. *S. ed-Daîfe*'ye (1522) bakınız.

hayırlıdır?" diye sorulunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Gördüğünüzde, size Allah'ı hatırlatan, konuşunca amelinizi arttıran, ameli de size âhireti hatırlatan kişidir."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Mübârek b. Hassân güvenilir bulunmuştur. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

بَابٌ إِذَا ذُكِرْتُمْ بِاللّٰهِ فَانْتَهُوْا

Size Allah Hatırlatıldığında (Günahtan) Vazgeçiniz

١٧٦٨٧ - عَنْ سَعِيْدِ بْنِ أَبِيْ سَعِيْدِ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ - أَحْسَبُهُ رَفَعَهُ - قَالَ : إِذَا ذُكِرْتُمْ بِاللّٰهِ فَانْتَهُوْا

رواه البزار وفيه عبد الله بن سعيد بن أبي سعيد وهو ضعيف

17687- Saîd b. Ebî Saîd el-Makburî'nin Ebû Hureyre'den bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Size Allah hatırlatıldığında (günahtan) vazgeçiniz."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Saîd b. Ebî Saîd zayıftır.[2]

بَابُ طَاعَةِ الْمَخْلُوْقِيْنَ

Yaratılmışların İtaati

١٧٦٨٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عِيسَى ، قَالَ : نا أَبُو زُهَيْرٍ الْمَرْوَزِيُّ ، قَالَ : نا ابْنُ الأَشْجَعِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ الثَّوْرِيِّ ، عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ مَرْثَدٍ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَيْسَ شَيْءٌ إِلا وَهُوَ أَطْوَعُ لِلَّهِ ، تَبَارَكَ وَتَعَالَى ، مِنَ ابْنِ آدَمَ.

رواه البزار وفيه من لم أعرفهم

17688- Bureyde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakletti: *"Her şey, Allah'a Âdemoğlundan daha çok itaat eder."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[3]

---

[1] Ebû Ya'lâ (2437) rivayet etti. Daha önce geçen 16779. hadise bakınız.

[2] Bezzâr (3211) rivayet etti ve şöyle dedi: "Abdullah b. Saîd bu hadisi rivayette tek kalmıştır. Başkası bunu rivayet etmemiştir." *Silsiletu's-Sahîha*'ya (1319) bakınız.

[3] Bezzâr (1213) rivayet etti.

بَابُ نَظَرِ الْمَلَائِكَةِ إِلَى أَهْلِ الطَّاعَةِ وَغَيْرِهِمْ

Meleklerin, Taat Ehline ve Başkalarına Bakışı

١٧٦٨٩ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْبَغْدَادِيُّ الْمَعْرُوفُ بِالْفُلُوسِيِّ، قَالَ: ثنا بَيَانُ بْنُ حُمْرَانَ، ثنا سَلامٌ، عَنْ مَنْصُورِ بْنِ زَاذَانَ، عَنْ مُحَمَّدٍ، عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ مَلائِكَةَ اللَّهِ يَعْرِفُونَ بَنِي آدَمَ ، أَحْسِبُهُ قَالَ : وَيَعْرِفُونَ أَعْمَالَهُمْ، فَإِذَا نَظَرُوا إِلَى عَبْدٍ، يَعْمَلُ بِطَاعَةِ اللَّهِ، ذَكَرُوهُ بَيْنَهُمْ، وَسَمَّوْهُ، وَقَالُوا : أَفْلَحَ اللَّيْلَةَ فُلانٌ، نَجَا اللَّيْلَةَ فُلانٌ، وَإِذَا نَظَرُوا إِلَى عَبْدٍ يَعْمَلُ بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ، ذَكَرُوهُ بَيْنَهُمْ، وَسَمَّوْهُ، وَقَالُوا : هَلَكَ فُلانٌ اللَّيْلَةَ .

رواه البزار وفيه من لم أعرفهم

17689- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu 'aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Melekler, Âdemoğlunu tanırlar."* —Zannedersem şöyle dedi:— *"Ne yaptıklarını da bilirler. Allah'a itaat eden bir kulu gördüklerinde aralarında ondan bahsedip ismini söyleyerek şöyle derler: «Bu gece falan kişi felaha erdi. Bu gece falan kişi kurtuldu.» Allah'a isyan eden bir kulu gördüklerinde ise aralarında ondan bahsedip ismini söyleyerek şöyle derler: «Bu gece falan kişi helak oldu» derler.*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

بَابُ لَوْلَا أَهْلُ الطَّاعَةِ هَلَكَ أَهْلُ الْمَعْصِيَةِ

Taat Ehli Olmasaydı, İsyan Edenler Helak Olurdu

١٧٦٩٠ - حَدَّثَنَا الْجَرَّاحُ بْنُ مَخْلَدٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الْحَرِيرِيُّ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ خُثَيْمٍ، عَنْ عِرَاكِ بْنِ مَالِكٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عن أبي هريرة عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : مَهْلا فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى شَدِيدُ الْعِقَابِ ، فَلَوْلا صِبْيَانٌ رُضَّعٌ، وَرِجَالٌ رُكَّعٌ، وَبَهَائِمُ رُتَّعٌ، صُبَّ عَلَيْكُمُ الْعَذَابُ صَبًّا، أَوْ أُنْزِلَ عَلَيْكُمُ الْعَذَابُ .

رواه البزار والطبراني في الأوسط إلا أنه قال : لَوْلا شَبَابٌ خُشَّعٌ، وَشُيُوخٌ رُكَّعٌ، وَأَطْفَالٌ رُضَّعٌ، وَبَهَائِمُ رُتَّعٌ لَصُبَّ عَلَيْكُمُ الْعَذَابُ صَبًّا، ثُمَّ لَرُضَّ رَضًّا وقال : " مَهْلا عَنِ اللَّهِ مَهْلا " وأبو يعلى أخصر منه وفيه إبراهيم بن خيثم وهو ضعيف.

17690- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *Acele davranmayın! Şunu bilin ki; Allah'ın cezası şiddetlidir. Eğer süt emen çocuklar, beli bükük yaşlılar, otlayan hayvanlar olmasaydı, üzerinize azab sel gibi inerdi."*

★Bezzâr ve şu ifadelerle Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti: *"Huşu sahibi gençler, beli bükük ihtiyarlar, süt emen çocuklar ve otlayan hayvanlar olmasaydı, üzerinize azab sel gibi inerdi ve sonra sizi kırıp geçirirdi."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devamla şöyle dedi: *"Allah'ı takdiri konusunda aceleci olmayın."*

★Ebû Ya'lâ, bundan daha kısa bir şekilde rivayet etti. Ravilerden İbrâhîm b. Haysem zayıftır.[1]

١٧٦٩١ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ النَّوْفَلِيُّ الْمَدِينِيُّ، ومُحَمَّدُ بْنُ رُزَيْقِ بْنِ جَامِعٍ الْمِصْرِيُّ، قَالا: ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ الْحِزَامِيُّ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَعْدٍ الْمُؤَذِّنُ، عَنْ مَالِكِ بْنِ عُبَيْدَةَ الدُّؤَلِيُّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، مسافع الديلي قال: قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَوْلا عِبَادٌ لِلَّهِ رُكَّعٌ وَصِبْيَةٌ رُضَّعٌ وَبَهَائِمُ رُتَّعٌ لَصُبَّ عَلَيْكُمُ الْعَذَابُ صَبًّا، ثُمَّ رُضَّ رَضًّا

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه عبد الرحمن بن سعد بن عمار وهو ضعيف

17691- Musâfî ed-Deylî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah'ın, (ihtiyarlıktan) beli bükülmüş kulları, süt emen çocuklar, otlayan hayvanlar olmasaydı, üzerinize azab sel gibi iner ve sizi kırıp geçirirdi."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Abdurrahmân b. Sa'd b. Ammâr zayıftır.[2]

بَابُ عِظَةِ الْخَاصَّةِ وَغَيْرِهِمْ

Özel Mev'izeler ve Diğerleri

١٧٦٩٢ - عَنْ الحَكَمِ بْنُ مِينَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِعُمَرَ: " اجْمَعْ لِي مَنْ هَهُنَا مِنْ قُرَيْشٍ " . فَجَمَعَهُمْ ثُمَّ قَالَ: يَا رَسُوْلَ اللَّهِ أَتَخرَجُ إِلَيْهِمْ أَمْ يَدْخُلُوْنَ ؟ قَالَ: " بَلْ أَخْرُجُ إِلَيْهِمْ " . فَخَرَجَ فَقَالَ: " يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ هَلْ فِيكُمْ غَيْرُكُمْ ؟ " . قَالُوْا: لَا إِلَّا بَنُوْ أَخَوَاتِنَا قَالَ: " ابْنِ أُخْتِ الْقَوْمِ مِنْهُمْ " . ثُمَّ قَالَ: يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِالنَّبِيِّ الْمُتَّقُوْنَ فَانْظُرُوْا لَا يَأْتِيَ النَّاسُ بِالْأَعْمَالِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَتَأْتُونَ بِالدُّنْيَا تَحْمِلُوْنَهَا فَأَصُدُّ عَنْكُمْ بِوَجْهِي ثُمَّ قَرَأَ: ﴿إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيْمَ لَلَّذِيْنَ اتَّبَعُوْهُ وَهَذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِيْنَ﴾.

---

[1] Bezzâr (3212) ve Ebû Ya'lâ (6402) rivayet etti. Bezzâr şöyle dedi: "Bu hadisi sadece Ebû Hureyre'nin ve sadece bu isnâdla rivayet ettiğini biliyoruz."

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/309) rivayet etti. Ravilerin içinde meçhul olan iki kişi vardır.

رواه أبو يعلى مرسلا وفيه أبو الحويرث وثقه ابن حبان وغيره وضعفه غير واحد وبقية رجاله رجال الصحيح

17692- Hakem b. Mînâ bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hz. Ömer'e: *"Bana şuradan Kureyşlileri topla"* dedi. Ömer, Kureyşlileri toplayıp, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Sen mi onların yanına çıkacaksın, yoksa onlar mı senin yanına girsin?" deyince, Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben onların yanına çıkarım"* deyip Kureyşlilerin yanına çıkarak: *"Ey Kureyş halkı! İçinizde yabancı var mı?"* diye sordu. Onlar: "Kızkardeşlerimizin çocukları dışında kimse yok" deyince: *"Bir kavmin kız kardeşinin çocukları onlardandır"* buyurarak şöyle devam etti: *"Ey Kureyşliler! Şunu bilin ki, Peygambere en yakın kişiler takva sahipleridir. Kıyamet günü, insanlar amelleriyle gelirken, siz dünyayla gelmemeye dikkat edin. Eğer dünyayla gelirseniz, yüzümü sizden çeviririm."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sonra şu âyeti okudu: **"İnsanların İbrahim'e en yakın olanı, ona uyanlar, şu Peygamber (Muhammed) ve (ona) iman edenlerdir. Allah müminlerin dostudur."** (Âl-i İmrân Sur. 68)

★Ebû Ya'lâ mürsel olarak rivayet etti. Ravilerden Ebu'l-Huveyris'i, İbn Hibbân ve Başkaları güvenilir bulmuş, birden çok kişi ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٧٦٩٣ - حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ سَعِيدٍ ، حَدَّثَنَا ضِمَامٌ ، عَنْ مُوسَى بْنِ وَرْدَانَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : يَا بَنِي قُصَيٍّ ، يَا بَنِي هَاشِمٍ ، يَا بَنِي عَبْدِ مَنَافٍ ، أَنَا النَّذِيرُ ، وَالْمَوْتُ الْمُغِيرُ ، وَالسَّاعَةُ الْمَوْعِدُ.

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح غير ضمام بن إسماعيل وهو ثقة

17693- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ey Kusay oğulları, ey Hâşim oğulları, ey Abdimenâf oğulları! Ben uyarıcıyım. Ölüm size aniden gelecek bir şeydir, kıyamet ise buluşma (ve hesaplaşma) yeridir. "*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Dimâm b. İsmâîl dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[1]

١٧٦٩٣ - حَدَّثَنَا عَفَّانُ، حَدَّثَنَا حَمَّادٌ يَعْنِي ابْنَ سَلَمَةَ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ، حَدَّثَنِي مَنْ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " يَا ابْنَ آدَمَ، اعْمَلْ كَأَنَّكَ تُرَى، وَعُدَّ نَفْسَكَ مَعَ الْمَوْتَى، وَإِيَّاكَ وَدَعْوَةَ الْمَظْلُومِ "

رواه أحمد، وفيه: راو لم يسم، وبقية رجاله رجال الصحيح غير علي بن زيد ، وقد وثق.

[1] Ebû Ya'lâ (6149) rivayet etti. Ravilerden Suveyd b. Saîd zayıftır.

17694- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ey Âdemoğlu! Gözetleniyormuş gibi amel yap, kendini ölülerden say ve mazlumun bedduasından sakın."*

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden ismi verilmeyen birisi vardır. Ali b. Zeyd dışındaki diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilir bulunmuştur.

١٧٦٩٥ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ سَلامٍ الْمَنْبِجِيُّ ، قَالَ : نا سَعِيدٌ ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ صَالِحٍ الطَّائِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَابِطٍ ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ، قَالَ : لَمَّا بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْيَمَنِ , قَالَ : " قُلْ : أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ رَسُولِ اللَّهِ إِلَيْكُمْ ، وَاعْلَمُوا أَنَّ الْمَرَدَّ إِلَى الْجَنَّةِ أَوْ إِلَى النَّارِ ، وَخُلُودٌ لا مَوْتٌ ، وَإِقَامَةٌ لا ظَعْنٌ ، فِي أَجْسَادٍ لا تَمُوتُ.

رواه البزار ورجاله وثقوا إلا أن ابن سابط لم يدرك معاذا إلا أنه قال : عن ابن سابط قال : قام فينا معاذ بن جبل

17695- Muâz b. Cebel, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ben, Size gönderilen Allah'ın elçisiyim. Şunu bilin ki, dönüş Allah'adır. Sonra, ya Cennete ya da Cehenneme (gideceksiniz) Sonra gittiğiniz yerde göçü olmayan devamlı ikamet olur ve bedenlerde de ölüm olmaz."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur. Fakat güvenilir sayılan İbn Sâbıt, Muâz'a yetişmemiştir. Buna karşılık İbn Sâbıt: "Muâz kalkıp bize şöyle dedi" ifadesi kullanmıştır.[1]

١٧٦٩٥ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ سَلامٍ الْمَنْبِجِيُّ ، قَالَ : نا سَعِيدٌ ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ صَالِحٍ الطَّائِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَابِطٍ ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ، قَالَ : لَمَّا بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْيَمَنِ , قَالَ : " قُلْ : أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ رَسُولِ اللَّهِ إِلَيْكُمْ ، وَاعْلَمُوا أَنَّ الْمَرَدَّ إِلَى الْجَنَّةِ أَوْ إِلَى النَّارِ ، وَخُلُودٌ لا مَوْتٌ ، وَإِقَامَةٌ لا ظَعْنٌ ، فِي أَجْسَادٍ لا تَمُوتُ.

رواه البزار ورجاله وثقوا إلا أن ابن سابط لم يدرك معاذا إلا أنه قال : عن ابن سابط قال : قام فينا معاذ بن جبل

17696- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Bugün hazırlık, yarın ise yarış günüdür. Hedef, ya Cennet ya da Cehennemdir. Helak olan Cehenneme giren kişidir. (Bu yarışta) Ben en öndeyim, ardımdan Ebû Bekr gelmektedir, Ömer ise üçüncüdür.*

---

[1] Bezzâr (3688) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/175) rivayet etti. İkisi de bunu, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) değil Muâz'ın sözü olarak nakletmişlerdir.

İnsanlar ise (arkamdan) yarışı tamamlarlar. Yarışı önde bitirenlerden olmaya bakınız."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve yakın metinle *M. el-Kebîr*'de rivayette bulundu. İsnâdında Asram b. Havşeb vardır ve metruktur. *el-Mu'cemu'l-evsat*'ın senedindeki Velîd b. el-Fadl el-Anzî çok zayıftır.[1]

بَابٌ جَامِعٍ فِي الْمَوَاعِظِ

Mev'ize Konulu Hadisler

١٧٦٩٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا أَبَانُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنِ الصَّبَّاحِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُرَّةَ الْهَمْدَانِىِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ قَسَمَ بَيْنَكُمْ أَخْلَاقَكُمْ كَمَا قَسَمَ بَيْنَكُمْ أَرْزَاقَكُمْ وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُعْطِى الدُّنْيَا مَنْ يُحِبُّ وَمَنْ لَا يُحِبُّ وَلَا يُعْطِى الدِّينَ إِلَّا لِمَنْ أَحَبَّ فَمَنْ أَعْطَاهُ اللَّهُ الدِّينَ فَقَدْ أَحَبَّهُ وَالَّذِى نَفْسِى بِيَدِهِ لَا يُسْلِمُ عَبْدٌ حَتَّى يُسْلِمَ قَلْبُهُ وَلِسَانُهُ وَلَا يُؤْمِنُ حَتَّى يَأْمَنَ جَارُهُ بَوَائِقَهُ قَالُوا وَمَا بَوَائِقُهُ يَا نَبِىَّ اللَّهِ قَالَ غَشْمُهُ وَظُلْمُهُ وَلَا يَكْسِبُ عَبْدٌ مَالًا مِنْ حَرَامٍ فَيُنْفِقَ مِنْهُ فَيُبَارَكَ لَهُ فِيهِ وَلَا يَتَصَدَّقُ بِهِ فَيُقْبَلَ مِنْهُ وَلَا يَتْرُكُهُ خَلْفَ ظَهْرِهِ إِلَّا كَانَ زَادَهُ إِلَى النَّارِ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَا يَمْحُو السَّيِّئَ بِالسَّيِّئِ وَلَكِنْ يَمْحُو السَّيِّئَ بِالْحَسَنِ إِنَّ الْخَبِيثَ لَا يَمْحُو الْخَبِيثَ.

رواه أحمد ورجاله وثقوا وفي بعضهم خلاف

17697- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah, rızıklarınızı aranızda taksim ettiği gibi ahlâkınızı da taksim etmiştir. Allah, dünyayı sevdiğine de, sevmediğine de verir. Dini ise sadece sevdiğine verir. Allah, kime dini verirse, onu seviyor demektir. Nefsim elinde olana yemin ederim ki, kulun kalbi temiz ve dili doğru olmadıkça Müslüman olamaz, komşusu zararından emin olmadıkça da mümin olamaz."*

Sahâbe: "Zarardan kastın nedir, ya Resûlallah!" diye sorunca, Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sözlerine şöyle devam etti: *"Halkı aldatması ve zulüm yapmasıdır. Haram yollardan kazanarak sadaka verenin sadakası kabul olunmaz. Böyle bir maldan yapılan hayır da kabul olunmaz. İnsan böyle bir malı geride bırakarak ölürse bu, ona cehennem azığı olur. Allah, kötüyü kötü ile değil, kötüyü iyi ile giderir, pislik pisliği gideremez."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (609) ve *M. el-Kebîr*'inde (12645) rivayet etti ve *M. el-Evsat*'ta şöyle dedi: "Bu hadisi, Kurra b. Hâlid es-Sedûsî'den sadece Abdurrahman b. Havşeb rivayet etmiştir. Velîd b. el-Fadl el-Anezî bunu rivayette tek kalmıştır.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur. Bazıları hakkında ihtilaf vardır.[1]

١٧٦٩٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ لاَ أَعْلَمُهُ إِلاَّ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِيَّاكُمْ وَمُحَقَّرَاتِ الذُّنُوبِ كَقَوْمٍ نَزَلُوا فِي بَطْنِ وَادٍ فَجَاءَ ذَا بِعُودٍ وَجَاءَ ذَا بِعُودٍ حَتَّى أَنْضَجُوا خُبْزَتَهُمْ وَإِنَّ مُحَقَّرَاتِ الذُّنُوبِ مَتَى يُؤْخَذْ بِهَا صَاحِبُهَا تُهْلِكْهُ وَقَالَ أَبُو حَازِمٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو ضَمْرَةَ لاَ أَعْلَمُهُ إِلاَّ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ مَثَلِي وَمَثَلُ السَّاعَةِ كَهَاتَيْنِ وَفَرَّقَ بَيْنَ إِصْبَعَيْهِ الْوُسْطَى وَالَّتِي تَلِي الإِبْهَامَ ثُمَّ قَالَ مَثَلِي وَمَثَلُ السَّاعَةِ كَمَثَلِ فَرَسَيْ رِهَانٍ. ثُمَّ قَالَ مَثَلِي وَمَثَلُ السَّاعَةِ كَمَثَلِ رَجُلٍ بَعَثَهُ قَوْمُهُ طَلِيعَةً فَلَمَّا خَشِيَ أَنْ يُسْبَقَ أَلاَحَ بِثَوْبِهِ أُتِيتُمْ أُتِيتُمْ ثُمَّ يَقُولُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا ذَلِكَ

رواه كله أحمد ورجاله رجال الصحيح

17698- Sehl b. Sa'd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Küçük günahlardan sakının. Küçük günah sahipleri şuna benzer: Bir topluluk, bir vadiye indiler ve her biri birer çubuk getirerek ateş yakıp ekmeklerini pişirdiler. Küçük günahlar da öyledir (çalı çırpı gibidir). Bunlarla muahaze edildiği zaman bu günahlar kişiyi helake götürür."*

Sehl der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben size, Kıyamet şu iki parmak kadar yakınlaşmış olduğu bir zamanda gönderildim"* deyip başparmağıyla orta parmağını birbirinden ayırarak gösterdi. Sonra şöyle devam etti: *"Benle kıyamet, kavmi tarafından öncü olarak gönderilen, ancak geçilmekten korkması üzerine, giysisini sallayarak: «Üzerinize geldi! Üzerinize geldi!» diye seslenmeye başlayan kişiye benziyoruz.* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sonra: *"İşte o seslenen kişi benim"* diye ekledi.

★Hepsini, Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٦٩٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن يَحْيَى بن خَالِدِ بن حَيَّانَ الرَّقِّيُّ، قَالَ: نا زَكَرِيَّا بن يَحْيَى الْوَقَارُ، قَالَ: نا عُثْمَانُ بن كُلَيْبٍ، عَنْ نَافِعِ بن يَزِيدَ، عَنْ زُهْرَةَ بن مَعْبَدٍ، عَنْ سَعِيدِ بن الْمُسَيَّبِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " يَا بَنِي هَاشِمٍ، يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، يَا صَفِيَّةُ عَمَّةُ رَسُولِ اللَّهِ، يَا

---

[1] Ahmed (3672) rivayet etti. Ravilerden Sabâh b. Muhammed b. Ebî Hâzım hakkında İbn Hibbân: "Güvenilir olanlardan uydurma hadis rivayet ederdi" demiştir.

[2] Mükerrer hadis: 17462.

فَاطِمَةُ بنتُ مُحَمَّدٍ، لا أَعْرِفَنَّ مَا جَاءَ النَّاسُ غَدًا يَحْمِلُونَ الآخِرَةَ، وَجِئْتُمْ تَحْمِلُونَ الدُّنْيَا، إِنَّمَا أَوْلِيَائِي مِنْكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْمُتَّقُونَ، إِنَّمَا مَثَلِي فِيكُمْ كَمَثَلِ رَجُلٍ يُسْتَنْصَحُ فِي قَوْمِهِ، أَتَاهُمْ، فَقَالَ: يَا قَوْمِ أُتِيتُمْ غُشِيتُمْ واصبَاحَاهُ، أَنَا النَّذِيرُ، وَالْمَوْتُ الْمُغِيرُ، وَالسَّاعَةُ الْمَوْعِدُ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه زكريا بن يحيى الوقار وهو ضعيف

17699- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ey Hâşim oğulları, ey Abdulmuttalib oğulları, ey Resûlullah'ın halası Safiyye, ey Resûlullah'ın kızı Fâtıma! Âhiret günü insanlar sevaplarla gelirken siz dünyayla gelmeyiniz. Kıyamet günü sizden benim dostlarım olacak kişiler, takva sahipleridir. Ben ve siz, kavmine nasihatçi olan kişi gibiyiz. Nasihatçi, kavmine gelip: «Ey kavmim! Siz kendinizden geçmişsiniz, uyanınız, ben uyarıcıyım. Ölüm size âniden gelecek bir şeydir, kıyamet ise buluşma (ve hesaplaşma) yeridir» der. "*

★Taberânî, *M. el-Evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Zekeriyyâ b. Yahyâ el-Vakâr zayıftır.[1]

١٧٧٠٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْمُفَضَّلِ الْحَرَّانِيُّ ، نا الْوَلِيدُ بْنُ الْمُهَلَّبِ ، نا النَّضْرُ بْنُ مُحْرِزٍ الأَزْدِيُّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ أَنَسٍ قَالَ : خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى نَاقَتِهِ الْعَضْبَاءِ , وَلَيْسَتْ بِالْجَدْعَاءِ ، فَقَالَ : " يَا أَيُّهَا النَّاسُ كَأَنَّ الْمَوْتَ فِيهَا عَلَى غَيْرِنَا كُتِبَ ، وَكَأَنَّ الْحَقَّ فِيهَا عَلَى غَيْرِنَا وَجَبَ ، وَكَأَنَّمَا نُشَيِّعُ مِنَ الْمَوْتَى ، سَفْرٌ عَمَّا قَلِيلٌ إِلَيْنَا رَاجِعُونَ ، نُبَوِّئُهُمْ أَجْدَاثَهُمْ ، وَنَأْكُلُ تُرَاثَهُمْ ، كَأَنَّكُمْ مُخَلَّدُونَ بَعْدَهُمْ ، قَدْ نَسِيتُمْ كُلَّ وَاعِظَةٍ ، وَأَمِنْتُمْ كُلَّ جَائِحَةٍ ، طُوبَى لِمَنْ شَغَلَهُ عَيْبُهُ عَنْ عُيُوبِ النَّاسِ ، وَتَوَاضَعَ لِلَّهِ فِي غَيْرِ مَنْقَصَةٍ ، وَأَنْفَقَ مِنْ مَالٍ جَمَعَهُ فِي غَيْرِ مَعْصِيَةٍ ، وَخَالَطَ أَهْلَ الْفِقْهِ ، وَجَانَبَ أَهْلَ الشَّكِّ وَالْبِدْعَةِ ، وَصَلَحَتْ عَلانِيَتُهُ ، وَعَزَلَ النَّاسَ مِنْ شَرِّهِ .

رواه البزار وفيه النضر بن محرز وغيره من الضعفاء

17700- Enes der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Adbâ (kulağı kesik) adındaki (ama gerçekte kulağı kesik olmayan) devesinin üzerinde bize şöyle bir konuşma yaptı: *"Ey insanlar! Ölüm, sanki dünyada bizden başkası için yazılmış gibi, hakka tabi olmak ta sanki bizden başkası için gerekli gibi, ölülerimizi gömerken, sanki biraz sonra geri gelecekmiş gibi gömüyoruz ve geride bıraktıklarını yiyoruz. Onlardan sonra hiç ölmeyeceksiniz gibi*

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (86) rivayet etti ve şöyle dedi: "Zekeriyyâ b. Yahyâ el-Vakâr, bunu rivayette tek kalmıştır."

davranıyorsunuz. Her türlü öğüdü (görmezlikten gelip) unuttunuz, her kötü akıbetin şerrinden kendinizi emniyette hissettiniz. Kusurları kendisini başkalarının kusurlarıyla uğraşmaktan alıkoyan, onurundan bir şey kaybetmeden tevazu gösteren, kazandığı maldan, ma'siyet olmayan yerlere harcayan, fıkıh ehliyle beraber olan, şüphe ve bid'at ehlinden uzak duran amelleri güzel olan ve insanların kötülüklerinden emin olduğu kişiye ne mutlu."

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Nadr b. Muhriz ve başka zayıflar vardır.[1]

١٧٧٠١ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بن أَحْمَدَ ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بن عَمَّارٍ ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن عَيَّاشٍ ، حَدَّثَنَا الْمُطْعِمُ بن الْمِقْدَامِ ، عَنْ نَصِيحٍ الْعَنْسِيِّ ، عَنْ رَكْبٍ الْمِصْرِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : طُوبَى لِمَنْ تَوَاضَعَ مِنْ غَيْرِ مَنْقَصَةٍ ، وذَلَّ فِي نَفْسِهِ مِنْ غَيْرِ مَسْكَنَةٍ ، وَأَنْفَقَ مَالا جَمَعَهُ فِي غَيْرِ مَعْصِيَةٍ ، وَرَحِمَ أَهْلَ الذُّلِّ وَالْمَسْكَنَةِ ، وَخَالَطَ أَهْلَ الْفِقْهِ وَالْحِكْمَةِ ، طُوبَى لِمَنْ طَابَ كَسْبُهُ وصَلَحَتْ سَرِيرَتُهُ وكَرُمَتْ عَلانِيَتُهُ وَعَزَلَ عَنِ النَّاسِ شَرَّهُ ، طُوبَى لِمَنْ عَمِلَ بِعِلْمِ وَأَنْفَقَ الْفَضْلَ مِنْ مَالِهِ وَأَمْسَكَ الْفَضْلَ مِنْ قَوْلِهِ .

رواه الطبراني من طريق نصيح العنسي عن ركب و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

17701- Rekb el-Mısrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Onurundan bir şey kaybetmeden mütevazı olana, yoksulluğa düşmeden nefsini zelil edene, kazandığı maldan ma'siyet olmayan yerlere harcayana, yoksul ve düşkünlere merhamet edene, fıkıh ve hikmet ehliyle beraber olana ne mutlu. Kazancı temiz olana, gizli halleri temiz, açık halleri güzel olana, insanların kötülüklerinden emin olduğu kişiye ne mutlu. Bildiğiyle amel edene, malının fazlasını infak edene, sözünün fazlasını tutana (gereğinden fazla konuşmayana) ne mutlu."*

★Taberânî, Nasîh el-Ansî yoluyla, Rekb'den rivayet etti. Onu tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. [2]

١٧٧٠٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن مُحَمَّدِ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ الْبَغَوِيُّ , قَالَ : نا الْحَسَنُ بن عَلِيٍّ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ : نا أَبِي عَلِيُّ بن رَاشِدٍ , قَالَ : أَخْبَرَنِي أَبِي رَاشِدُ بن عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ نَافِعٍ , قَالَ : سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ ، يَقُولُ

[1] Bezzâr (3225) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin bu lafızla, Enes'ten sadece bu kanalla rivayet edildiğini biliyoruz." Zayıf olan başka bir kanalla ise Ebân b. Ebî Ayyâş, Enes'ten rivayet etmiştir.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4615, 4616) ve Kudâî, *Müsnedu'ş-Şihâb*'da (615) rivayet etti. Münâvî, *Feydu'l-Kadîr*'de (4/278) irad etti. Zehebî, Rekb'in bilinmeyen biri olduğunu ve sahabi olduğunun sahih olmadığını, Nasîh'in ise zayıf olduğunu söyler.

: أَتَى رَجُلٌ رَجُلٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، حَدِّثْنِي بِحَدِيثٍ وَاجْعَلْهُ مُوجَزًا ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : صَلِّ صَلاةَ مُوَدِّعٍ ، فَإِنَّكَ إِنْ كُنْتَ لا تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ ، وَأْيَسْ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ تَكُنْ غَنِيًّا ، وَإِيَّاكَ وَمَا يُعْتَذَرُ مِنْهُ

رواه الطبراني في الأوسط وفيه من لم أعرفهم

17702- İbn Ömer bildiriyor: Bir kişi, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Ya Resûlallah! Bana (faydalanacağım) kısa bir şey anlat" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Namaz kıldığında dünyaya veda edecek kişinin namazı gibi namaz kıl. Eğer sen Allah'ı görmüyorsan, O seni görüyor. İnsanların elindeki şeyden ümidini kes; başkasına muhtaç olmazsın. Sonradan pişman olacağın şeyi yapmaktan da sakın."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

١٧٧٠٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا أَبُو حَفْصٍ عُمَرُ بن يَزِيدَ الرَّفَّاءُ الْبَصْرِيُّ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ عَمْرِو بن مُرَّةَ، عَنْ شَقِيقِ بن سَلَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:مَا بَالُ أَقْوَامٍ يُشَرِّفُونَ الْمُتْرَفِينَ، وَيَسْتَخِفُّونَ بِالْعَابِدِينَ، وَيَعْمَلُونَ بِالْقُرْآنِ مَا وَافَقَ أَهْوَاءَهُمْ، وَمَا خَالَفَ أَهْوَاءَهُمْ تَرَكُوهُ، فَعِنْدَ ذَلِكَ يُؤْمِنُونَ بِبَعْضٍ وَيَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ، يَسْعَوْنَ فِيمَا يُدْرَكُ بِغَيْرِ سَعْيٍ مِنَ الْقَدَرِ الْمَقْدُورِ، وَالأَجَلِ الْمَكْتُوبِ، وَالرِّزْقِ الْمَقْسُومِ، وَلا يَسْعَوْنَ فِيمَا لا يُدْرَكُ إِلا بِالسَّعْيِ مِنَ الْجَزَاءِ الْمَوْفُورِ، وَالسَّعْيِ الْمَشْكُورِ، وَالتِّجَارَةِ الَّتِي لا تَبُورُ.

رواه الطبراني وفيه عمر بن يزيد الرفاء وهو ضعيف

17703- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bazılarına ne oluyor ki; ileri gelenlerine ta'zim edip, âbidleri hor görüyorlar, Kur'ân'ın işlerine gelen kısmıyla amel edip işlerine gelmeyen tarafını terk ediyorlar ve böylece, Kitab'ın bir kısmına iman edip bazısını da inkâr etmiş oluyorlar. Kaderlerinde takdir edilip kendileri için belirlenmiş ve paylarına düşmüş olan ve çaba göstermeden kendilerine ulaşacak olan rızıkların peşinde koştururlar da gayret gerektiren, karşılığı ve sevabı verilecek ve boşa çıkmayacak bir ticaret olan ameller için çaba göstermezler."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ömer b. Yezîd er-Raffâ zayıftır.

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (4588) ve Kudâî, *Müsnedu'ş-Şihâb*'da (952) rivayet etti. Bu hadisi destekleyen rivayetler vardır. *S. es-Sahîha*'ya (1914) bakınız.

١٧٧٠٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن أَبَانَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن اللَّيْثِ أَبو الصَّبَّاحِ الْهَدَادِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللَّهِ الرُّومِيُّ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بن سَعِيدٍ قَائِدُ الأَعْمَشِ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ زَيْدِ بن وَهْبٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ ، أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ:سُعِّرَتِ النَّارُ وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ، يَا أَهْلَ الْحُجُرَاتِ، لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلا، وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط والبزار وفيه عبيد الله بن سعيد قائد الأعمش وهو ضعيف ووثقه ابن حبان وقال : يخطيء وبقية رجاله ثقات وفي بعضهم خلاف

17704- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cehennem tutuşturuldu, Cennet süslendi. Ey oda sakinleri! Eğer, benim bildiğimi bilseydiniz; az güler çok ağlardınız."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve Bezzâr rivayet etti. Ravilerden A'meş'in rehberi Ubeydullah b. Saîd zayıftır. İbn Hibbân ise güvenilir olduğunu, ancak hata eden biri olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. Bazılarında ihtilaf vardır.[1]

١٧٧٠٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا سَعِيدٌ ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ سُلَيْمَانَ الرَّازِيِّ ، عَنْ أَبِي سِنَانٍ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ ، عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ ، عَنِ ابْنِ أُمِّ مَكْتُومٍ ، قَالَ : خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ غَدَاةٍ ، فَقَالَ : " سُعِّرَتِ النَّارُ ، وَجَاءَتِ الْفِتَنُ كَقِطَعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ ، لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ ، لَضَحِكْتُمْ قَلِيلا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا .

رواه الطبراني في الكبير والأوسط ورجالهما رجال الصحيح

17705- İbn Ümmü Mektûm, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cehennem, cehennemlikler için tutuşturuldu. Fitneler karanlık gece parçaları gibi çöktü. Eğer, benim bildiğimi bilseydiniz; az güler çok ağlardınız."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

---

[1] Taberânî, M. *el-Kebîr*'inde (10393) ve Bezzâr (3220) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Abdullah'tan sadece bu kanalla rivayet edildiğini biliyoruz. Bunu Ubeydullah'tan başkasının da rivayet ettiğini bilmiyoruz."

[2] Taberânî, M. *el-Evsat*'ında (891) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis, İbn Ümmü Mektûm'dan sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir. İshâk b. Süleymân bunu rivayette tek kalmıştır."

١٧٧٠٦ - عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ ، لَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا ، وَلَضَحِكْتُمْ قَلِيلا ، وَلَخَرَجْتُمْ إِلَى الصُّعُدَاتِ تَجْأَرُونَ إِلَى اللَّهِ . ، لا تَدْرُونَ تَنْجُونَ ، أَوْ لا تَنْجُونَ.

رواه الطبراني والبزار بنحوه من طريق ابنة أبي الدرداء عن أبيها و لم أعرفها وبقية رجال الطبراني رجال الصحيح

17706- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Eğer, benim bildiğimi bilseydiniz; az güler çok ağlardınız ve yollara düşüp Allah'a yalvarırdınız. (Buna rağmen) kurtulup kurtulamayacağınızı bilmezdiniz."*

★Taberânî ve Bezzâr Ebu'd-Derdâ'nın kızı yoluyla, babasından buna benzer bir rivayette bulundu. Ebu'd-Derdâ'nın kızını tanımıyorum. Taberânî'nin diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٧٧٠٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، وَمُوسَى بن هَارُونَ، قَالا: حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بن جَعْفَرٍ السَّمُرِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن إِبْرَاهِيمَ بن خُبَيْبِ بن سُلَيْمَانَ بن سَمُرَةَ، عَنْ جَعْفَرِ بن سَعْدِ بن سَمُرَةَ، عَنْ خُبَيْبِ بن سُلَيْمَانَ بن سَمُرَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ سَمُرَةَ بن جُنْدُبٍ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: " لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ، لَضَحِكْتُمْ قَلِيلا، وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا " .

رواه الطبراني والبزار وفي إسناد الطبراني من لم أعرفهم وإسناد البزار ضعيف

17707- Semure b. Cundub, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Eğer benim bildiğimi bilseydiniz; az güler çok ağlardınız."*

★Taberânî rivayet etti. Bezzâr rivayet etti. Taberânî'nin senedinde tanımadıklarım vardır. Bezzâr'ın senedi zayıftır.[2]

١٧٧٠٨ - حَدَّثَنَا سَلامَةُ بن نَاهِضٍ الْمَقْدِسِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن زُرَارَةَ الرَّقِّيُّ، حَدَّثَنَا يَعْلَى بن الأَشْدَقِ، عَنْ كُلَيْبِ بن حَزْنٍ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: " يَا قَوْمُ، اطْلُبُوا الْجَنَّةَ

---

[1] Bezzâr (3221) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Ebu'd-Derdâ'dan rivayetini sadece bu kanalla biliyoruz." Bundan daha sahih olan bir hadiste: *"Kurtulmak istersiniz"* ilavesi vardır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7005) ve Bezzâr (3222) rivayet etti. Ravilerden Hâlid b. Yûsuf es-Semtî hadis uydurmakla suçlanmıştır.

جَهْدَكُمْ، وَاهْرَبُوا مِنَ النَّارِ جَهْدَكُمْ، فَإِنَّ الْجَنَّةَ لا يَنَامُ طَالِبُهَا، وَإِنَّ النَّارَ لا يَنَامُ هَارِبُهَا، أَلا إِنَّ الآخِرَةَ الْيَوْمَ مُحَفَّفَةٌ بِالْمَكَارِهِ، وَإِنَّ الدُّنْيَا مُحَفَّفَةٌ بِالشَّهَوَاتِ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط باختصار عنه وفيه يعلى بن الأشدق وهو ضعيف جدا

17708- Kuleyb b. Hazn, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ey halk! Cenneti kazanmak için çalışın, Cehennemden de uzaklaşmak için çalışın. Cenneti isteyen ve Cehennemden kaçan uyumaz. Bilin ki; Cennet nefsin hoşlanmayacağı şeylerle, dünya ise nefse hoş gelecek şeylerle çevrilmiştir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde ve kısa metinle *M. el-Evsat*'ta rivayet etti. Ravilerden Ya'lâ b. el-Eşdak çok zayıftır.[1]

١٧٧٠٩ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا أَبُو مُوسَى عِيسَى بْنُ يُونُسَ الطَّرَسُوسِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ مُصْعَبٍ الْقَرْقَسَانِيُّ ، قَالَ : نا هَمَّامُ بْنُ يَحْيَى ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَا رَأَيْتُ مِثْلَ الْجَنَّةِ ، نَامَ طَالِبُهَا ، وَمَا رَأَيْتُ مِثْلَ النَّارِ ، نَامَ هَارِبُهَا.

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

17709- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cenneti isteyen gibi (amel etmek yerine) uyuyan, yine Cehennemden kaçan gibi (tedbir almak yerine) uyuyan başka bir (gafil) görmedim."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senedi hasendir.

١٧٧١٠ – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ أَبِي إِسْرَائِيلَ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمٍ ، عَنِ ابْنِ خُثَيْمٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَابِطٍ ، أَنَّهُ حَدَّثَهُ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لِكَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ : " يَا كَعْبُ بْنَ عُجْرَةَ ، الصَّلاةُ قُرْبَانٌ ، وَالصِّيَامُ جُنَّةٌ ، وَالصَّدَقَةُ تُطْفِئُ الْخَطِيئَةَ كَمَا يُطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ ، يَا كَعْبُ بْنُ عُجْرَةَ ، النَّاسُ غَادِيَانِ ، فَبَائِعٌ نَفْسَهُ فَمُوبِقٌ رَقَبَتَهُ ، وَمُبْتَاعٌ نَفْسَهُ فَمُعْتِقٌ رَقَبَتَهُ.

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح غير إسحاق بن أبي إسرائيل وهو ثقة مأمون

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/200) rivayet etti.

17710- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Ka'b b. Ucre'ye hitaben şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ey Ka'b b. Ucre! Namaz Allah'a yaklaşmaktır. Oruç kalkandır. Sadaka da, suyun ateşi söndürdüğü gibi günahı yok eder. Ey Ka'b b. Ucre! İnsanlar iki sınıftır; biri nefsini satıp helak etmiştir. Diğeri nefsini satın alıp azat etmiştir."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. İshâk b. Ebî İsrâîl dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilir ve emindir.[1]

١٧٧١١ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ : نا أُمَيَّةُ ، قَالَ : نا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ : سَمِعْتُ عَبْدَ الْمَلِكِ بْنَ أَبِي جَمِيلَةَ يُحَدِّثُ ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ بَشِيرٍ ، عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا كَعْبَ بْنَ عُجْرَةَ ، إِذَا كَانَ عَلَيْكَ أُمَرَاءُ مَنْ دَخَلَ عَلَيْهِمْ فَصَدَّقَهُمْ بِكَذِبِهِمْ ، وَأَعَانَهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ فَلَيْسَ مِنِّي وَلا أَنَا مِنْهُ ، وَلا يَرِدُ عَلَيَّ الْحَوْضَ ، وَمَنْ دَخَلَ عَلَيْهِمْ ، فَلَمْ يُصَدِّقْهُمْ بِكَذِبِهِمْ ، وَلَمْ يُعِنْهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ فَهُوَ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ يَا كَعْبُ ، " الصَّلاةُ بُرْهَانٌ ، وَالصَّوْمُ جُنَّةٌ ، وَالصَّدَقَةُ تُذْهِبُ الْخَطِيئَةَ كَمَا يَذْهَبُ الْجَلِيدُ عَلَى الصَّفَا يَا كَعْبَ بْنَ عُجْرَةَ ، " إِنَّهُ لا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ لَحْمٌ وَلا دَمٌ نَبَتَا مِنْ سُحْتٍ ، كُلُّ لَحْمٍ وَدَمٍ نَبَتَا مِنْ سُحْتٍ فَالنَّارُ أَوْلَى بِهِ يَا كَعْبَ بْنَ عُجْرَةَ ، " النَّاسُ غَادِيَانِ وَرَائِحَانِ ، فَغَادٍ فِي فِكَاكِ رَقَبَتِهِ فَمُعْتِقُهَا ، وَغَادٍ فَمُوبِقُهَا يَا كَعْبُ ، " الصَّلاةُ بُرْهَانٌ ، وَالصَّوْمُ جُنَّةٌ ، وَالصَّدَقَةُ تُذْهِبُ الْخَطِيئَةَ كَمَا يَذْهَبُ الْجَلِيدُ عَلَى الصَّفَا.

قلت : رواه الترمذي باختصار رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات.

17711- Ka'b b. Ucre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ey Ka'b b. Ucre! Başında valiler bulunduğunda; kim onların yanına girip, yalan söyledikleri halde onları tasdik eder ve zulümlerinde onlara yardımcı olursa; ne onlar bendendir, ne de ben onlardanım. Havz'da ise yanıma gelemez. Kim onların yanına girer de yalanlarını tasdik etmez ve zulümlerine yardımcı olmazsa, o bendendir, ben de ondanım.*

Ey Ka'b b. Ucre! Cennete, haramla beslenen ne et, ne de kan girer. Böyle yapan için ateş daha layıktır.

[1] Ebû Ya'lâ (1999), Ahmed (3/321, 399) ve Bezzâr (1609) rivayet etti.

Ey Ka'b b. Ucre! İnsanlar iki şekilde güne başlayıp akşamı bulurlar. Bunlardan birisi nefsini (satın) alıp azad eder, diğeri ise helak eder.

Ey Ka'b! Namaz (Müslümanlık için) kanıttır. Sadaka da, kırağının kayadan (eriyip) gitmesi gibi, günahı yok eder."

Tirmizî bu hadisi kısa metinle rivayet etti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

بَابُ فِيمَنْ يَقْبَلُ الْمَوْعِظَةَ وَغَيْرِهِ

Vaazü Nasihat ve Benzerini Kabul Edenler

١٧٧١١ - حَدَّثَنَا ابْنُ مُثَنَّى، ثنا خَلَفُ بْنُ مُوسَى، ثنا أَبِي، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَعِظُ أَصْحَابَهُ، فَإِذَا ثَلاثَةُ نَفَرٍ يَمُرُّونَ، فَجَاءَ أَحَدُهُمْ، فَجَلَسَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَضَى الثَّانِي قَلِيلا، ثُمَّ جَلَسَ، وَمَضَى الثَّالِثُ عَلَى وَجْهِهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَلا أُنَبِّئُكُمْ بِهَؤُلاءِ الثَّلاثَةِ، أَمَّا الَّذِي جَاءَ، فَجَلَسَ إِلَيْنَا فَإِنَّهُ تَابَ، فَتَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ، وَأَمَّا الَّذِي مَضَى قَلِيلا، ثُمَّ جَلَسَ، فَإِنَّهُ اسْتَحْيَا، فَاسْتَحْيَا اللَّهُ مِنْهُ، وَأَمَّا الَّذِي مَضَى عَلَى وَجْهِهِ فَإِنَّهُ اسْتَغْنَى، فَاسْتَغْنَى اللَّهُ عَنْهُ.

رواه البزار ، ورجاله ثقات.

17712- Enes bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ashabına nasihat ederken üç kişi yanımıza geldi. Birisi gelip Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına oturdu. İkincisi biraz ilerleyip oturdu. Üçüncü ise yoluna devam edip gitti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu:

"Size bu üç kişiden haber vereyim mi? Gelip yanımızda oturan birinci kişi tövbe etti ve Allah ta tövbesini kabul etti. Biraz ilerleyip, utandığından dolayı oturan kişiden de Allah utandı. (Nasihate ihtiyacı olmadığını düşünüp) yoluna devam edip giden kişiden de Allah müstağnî oldu."

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/105,134,135,141) rivayet etti.

بَابُ التَّعَرُّضِ لِنَفَحَاتِ رَحْمَةِ اللَّهِ

Allah'ın Rahmet Esintilerine Maruz Kalmak

١٧٧١٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّائِغُ ، قال : نا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدَةَ الضَّبِّيُّ ، قال : نا الْحَسَنُ بْنُ صَالِحِ بْنِ أَبِي الأَسْوَدِ ، قال : نا عَمِّي مَنصُورُ بْنُ أَبِي الأَسْوَدِ ، قَالَ : حَدَّثَنِي شَيْخٌ يُكْنَى : أَبُو مُحَمَّدٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي شَيْخٌ يُقَالُ لَهُ : الْمُهَاجِرُ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْلَمَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ لِرَبِّكُمْ فِي أَيَّامِ الدَّهْرِ نَفَحَاتٌ ، فَتَعَرَّضُوا لَهَا ، لَعَلَّ أَحَدَكُمْ أَنْ تُصِيبَهُ نَفْحَةٌ فَلا يَشْقَى بَعْدَهَا أَبَدًا

رواه الطبراني في الأوسط والكبير بنحوه وفيه من لم أعرفهم ومن عرفتهم وثقوا.

17713- Muhammed b. Mesleme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Rabbinizin sizin zamanınızda olan (rahmet) esintileri vardır. O esintilerden elde etmeye çalışınız. Belki birinize o esintilerden isabet eder de, o kişi ondan sonra hiçbir zaman bedbaht olmaz."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve yakın metinle *M. el-Kebîr*'de rivayette bulundu. Ravilerden tanımadığım vardır. Tanıdıklarım ise güvenilir bulunmuşlardır.[1]

١٧٧١٤ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بن عُثْمَانَ بن صَالِحٍ ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بن الرَّبِيعِ بن طَارِقٍ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن أَيُّوبَ ، عَنْ عِيسَى بن مُوسَى بن إِيَاسِ بن الْبُكَيْرِ ، عَنْ صَفْوَانَ بن سُلَيْمٍ ، عَنْ أَنَسِ بن مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : افْعَلُوا الْخَيْرَ دَهْرَكُمْ ، وَتَعَرَّضُوا لِنَفَحَاتِ رَحْمَةِ اللَّهِ ، فَإِنَّ لِلَّهِ نَفَحَاتٍ مِنْ رَحْمَتِهِ يُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ، وَسَلُوا اللَّهَ أَنْ يَسْتُرَ عَوْرَاتِكُمْ ، وَأَنْ يُؤَمِّنَ رَوْعَاتِكُمْ.

رواه الطبراني وإسناده رجاله رجال الصحيح غير عيسى بن موسى بن إياس بن البكير وهو ثقة

17714- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Zamanınızı hayır yapmakla geçirin ve Rabbinizin rahmet esintilerinden elde etmeye çalışın. Allah'ın, dilediği kullarına isabet ettirdiği rahmet esintileri vardır. Allah'tan, ayıplarınızı örtmesini ve korkularınızı gidermesini isteyin."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/233) rivayet etti.

★Taberânî rivayet etti. İsâ b. Mûsâ b. İyâs b. el-Bukeyr dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[1]

بَابٌ مِنْهُ فِيْ الْمَوَاعِظِ

Öğütler

١٧٧١٥ – حَدَّثَنَا سَلامَةُ بْنُ نَاهِضٍ الْمَقْدِسِيُّ ، وعَبْدُوسُ بْنُ دِيزَوَيْهِ ، وَعَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيَانِ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ الْعَسْقَلانيُّ ، قَالُوا : ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هَانِئٍ ، ثنا أَبِي ، قَالَ : حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِي عَبْلَةَ ، عَنْ بِلالِ بْنِ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ : " مَا أَنْكَرْتُمْ مِنْ زَمَانِكُمْ فَبِمَا غَيَّرْتُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ ، فَإِنْ يَكُ خَيْرًا فَآهًا آهًا ، وَإِنْ يَكُ شَرًّا فَوَاهًا وَاهًا " سَمِعْتُهُ مِنْ نَبِيِّكُمْ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ .

رواه الطبراني وإسناده حسن

17715- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Zamanınızda garip karşıladığınız her şey, değiştirdiğiniz amelleriniz dolayısıyladır. Değişen şey eğer hayırsa, bu ne hoştur. Yok, eğer şer ise ne kötüdür."*

Bunu Peygamber'inizden (sallallahu aleyhi vesellem) böyle duydum.

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.

١٧٧١٦ – حَدَّثَنَا أَبُو حُصَيْنٍ الْقَاضِي ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن عَبْدِ الْحَمِيدِ الْحِمَّانِيُّ ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بن سُلَيْمَانَ ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الشَّامِيِّ ، عَنْ عَائِذِ اللَّهِ أَبِي إِدْرِيسَ ، عَنْ ثَوْبَانَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : إِنَّكُمْ تَعْمَلُونَ أَعْمَالا لا تُعْرَفُ ، وَيُوشِكُ الْعَازِبُ أَنْ يثوبَ إِلَى أَهْلِهِ ، فَمَسْرُورٌ ، ومَكْظُومٌ.

رواه الطبراني وفيه يحيى بن عبد الحميد الحماني هو ضعيف

17716- Sevbân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kimselerin bilmediği amelleri yapıyorsunuz. Bu sebeple uzakta olanın, ailesine öfkesini içine atıp da mutlu bir şekilde dönmesi pek yakındır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Abdilhamîd el-Hımmânî zayıftır.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (720) rivayet etti. İsâ b. Mûsâ'yı, İbn Hibbân güvenilir bulmuş, Ebû Hâtim ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer taraftan isnâdda kopukluk vardır. Safvân b. Süleym, Enes'i görmemiştir. Bu hadisi destekleyen rivayetler mevcuttur. *es-Silsiletu's-Sahîha*'ya (1890) bakınız.

١٧٧١٧ - حَدَّثَنَا هَاشِمٌ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، حَدَّثَنِي ضَمْضَمٌ ، عَنْ شُرَيْحٍ ، عَنْ أَبِي مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لا يَنْظُرُ إِلَى أَجْسَامِكُمْ وَلا إِلَى أَحْسَابِكُمْ وَلا إِلَى أَمْوَالِكُمْ ، وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ ، فَمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ صَالِحٌ تَحَنَّنَ اللَّهُ عَلَيْهِ ، وَإِنَّمَا أَنْتُمْ بنو آدَمَ وأَحَبُّكُمْ إِلَيَّ أَتْقَاكُمْ " .

رواه الطبراني وفيه محمد بن عياش وهو ضعيف

17717- Ebû Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, sizin ne görünüşünüze, ne nesebinize, ne de malınıza bakar. Fakat kalplerinize bakar. Kalbi salih olan kişiye Allah merhamet eder. Siz Âdemoğlusunuz. Benim için en sevimli olanınız, takvası en fazla olanınızdır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Ayyâş zayıftır.

١٧٧١٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَبْدِ الْوَهَّابِ بن نَجْدَةَ الْحَوْطِيُّ، حَدَّثَنَا أَبو الْمُغِيرَةِ، حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بن عَمْرٍو، عَنْ رَاشِدِ بن سَعْدٍ، عَنْ عَاصِمِ بن حُمَيْدٍ السَّكُونِيِّ، عَنْ مُعَاذِ بن جَبَلٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ مَعَهُ يُوصِيهِ، ثُمَّ الْتَفَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمَدِينَةِ، فَقَالَ: " إِنَّ أَهْلَ بَيْتِي هَؤُلاءِ يَرَوْنَ أَنَّهُمْ أَوْلَى النَّاسِ، وَلَيْسَ كَذَلِكَ، إِنَّ أَوْلِيَائِيَ مِنْكُمُ الْمُتَّقُونَ، مَنْ كَانُوا أَوْ حَيْثُ كَانُوا، اللَّهُمَّ إِنِّي لا أُحِلُّ لَهُمْ فَسَادَ مَا أَصْلَحْتَ، وَأَيْمُ اللَّهِ، لَتُكْفَأُ أُمَّتِي عَلَى دِينِهَا كَمَا يُكْفَأُ الإِنَاءُ فِي الْبَطْحَاءِ "

رواه الطبراني وإسناده جيد

17718- Muâz b. Cebel bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanında bir emanetle (Medine'den) çıkınca, Medine'ye doğru bakarak şöyle dedi: *"Ehl-i beytim, kendilerini bana insanların en yakını görüyorlar. Halbuki öyle değildir. Bana en yakın olanlar, kim olursa olsun ve nerede olursa olsun takva sahipleridir. Allahım! Senin ıslah ettiğini bozmalarını, onlara helal kılmış değilim. Vallahi! Öyle bir zaman gelecek ki; ümmetim, kabın Bathâ'da ters döndürülmesi gibi dininden dönecektir."*

★Taberânî rivayet etti. İsnâdı ceyyiddir.

١٧٧١٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن أَحْمَدَ بن حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بن عُيَيْنَةَ، حَدَّثَنَا أَبُو الزَّعْرَاءِ عَمْرُو بن عَمْرٍو، عَنْ عَمِّهِ أَبِي الأَحْوَصِ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فقال أَرَأَيْتَ لَوْ كَانَ لَكَ عَبْدَانِ أَحَدُهُمَا يُطِيعُكَ وَلا يَخُونُكَ وَلا يَكْذِبُكَ، وَالآخَرُ يَخُونُكَ وَيَكْذِبُكَ، الَّذِي يُطِيعُكَ وَلا يَكْذِبُكَ أَحَبُّ إِلَيْكَ، أَمِ الَّذِي يَخُونُكَ وَيَكْذِبُكَ؟ " ، قُلْتُ: لا، بَلِ الَّذِي لا يَخُونُنِي وَلا يَكْذِبُنِي وَيَصْدُقُنِي الْحَدِيثَ أَحَبُّ إِلَيَّ، قَالَ: " كَذَاكُمْ أَنْتُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ " .

رواه الطبراني

17719- Ebu'l-Ahvas, babasından nakleder: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gittim, bana: *"Biri, sana itaat eden, ihanet etmeyen ve yalan söylemeyen; diğeri sana ihanet eden ve yalan söyleyen iki kölen olsa; bunlardan, sana itaat edip yalan söylemeyen mi; yoksa sana ihanet edip yalan söyleyen mi daha sevgilidir?"* diye sordu. Ben: "İhanet etmeyen ve yalan söylemeyen daha sevgilidir" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Siz de Rabbiniz katında böylesiniz"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. [1]

١٧٧٢٠ - وفي رواية عنده أيضا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ: " يَا عَوْفُ بن مَالِكٍ، غُلامُكَ الَّذِي يُطِيعُكَ وَيَتَّبِعُ أَمْرَكَ أَحَبُّ إِلَيْكَ أَمْ غُلامُكَ الَّذِي لا يُطِيعُكَ وَلا يَتَّبِعُ أَمْرَكَ؟ " ، قَالَ: بَلْ غُلامِي الَّذِي يُطِيعُنِي وَيَتَّبِعُ أَمْرِي، قَالَ: " فَكَذَلِكُمْ أَنْتُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَعَالَى

رواه الطبراني بإسنادين ورجال الرواية الأولى ثقات

17720- Bir başka rivayette ise Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), buyurdu ki: *"Ey Avf b. Mâlik! Sana itaat edip emrini yerine getiren çocuğun mu; yoksa sana itaat etmeyen ve emrini yerine getirmeyen çocuğun mu daha sevgilidir?"* Ben: "Bana itaat edip emrimi yerine getiren daha sevgilidir" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Siz de Rabbiniz katında böylesiniz"* buyurdu.

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Birinci senedin ravileri güvenilirdir.

---

[1] *M. el-Kebîr*'de, Avf b. Mâlik'in tercemesinde, bu iki rivayeti bulamadım.

١٧٧٢١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِى الْعَبَّاسِ حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ قَالَ وَأَخْبَرَنِى بَحِيرُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ قَالَ قَالَ أَبُو ذَرٍّ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَدْ أَفْلَحَ مَنْ أَخْلَصَ قَلْبَهُ لِلإِيمَانِ وَجَعَلَ قَلْبَهُ سَلِيماً وَلِسَانَهُ صَادِقاً وَنَفْسَهُ مُطْمَئِنَّةً وَخَلِيقَتَهُ مُسْتَقِيمَةً وَجَعَلَ أُذُنَهُ مُسْتَمِعَةً وَعَيْنَهُ نَاظِرَةً فَأَمَّا الأُذُنُ فَقِمَعٌ وَالْعَيْنُ مُقِرَّةٌ بِمَا يُوعِى الْقَلْبُ وَقَدْ أَفْلَحَ مَنْ جَعَلَ قَلْبَهُ وَاعِياً.

رواه أحمد وإسناده حسن

17721- Ebû Zer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Gönülden iman eden, kalbini sâlim, dilini doğru, nefsini mutmain, ahlâkını düzgün, kulağına (hakkı) dinleten, gözüne (hakkı) gördüren kişi kurtuluşa ermiştir. Zira kulak dinler, göz de kalbin idrak ettiğini onaylar. Kalbini uyanık tutan kişi de kurtuluşa ermiştir."*

★Ahmed rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

بَابٌ مِنْهُ فِي عِظَةِ الْخَضِرِ مُوسَىٰ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ

Hz. Hızır'ın Hz. Mûsâ'ya Nasihati

١٧٧٢٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُعَافَى ، نَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى الْوَقَّارُ ، قَالَ : قُرِئَ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ وَهْبٍ ، وَأَنَا أَسْمَعُ ، قَالَ الثَّوْرِيُّ : قَالَ مُجَالِدٌ : قَالَ أَبُو الْوَدَّاكِ : قَالَ أَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ ، قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " قَالَ أَخِي مُوسَى عَلَيْهِ السَّلامُ : يَا رَبِّ أَرِنِي الَّذِي كُنْتَ أَرَيْتَنِي فِي السَّفِينَةِ ، فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ : يَا مُوسَى ، إِنَّكَ سَتَرَاهُ ، فَلَمْ يَلْبَثْ إِلا يَسِيرًا حَتَّى أَتَاهُ الْخَضِرُ ، وَهُوَ طَيِّبُ الرِّيحِ ، حَسَنُ بَيَاضِ الثِّيَابِ ، فَقَالَ : السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ ، إِنَّ رَبَّكَ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلامَ وَرَحْمَةَ اللَّهِ . قَالَ مُوسَى : هُوَ السَّلامُ ، وَمِنْهُ السَّلامُ ، وَإِلَيْهِ السَّلامُ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الَّذِي لا أُحْصِي نِعَمَهُ ، وَلا أَقْدِرُ عَلَى شُكْرِهِ إِلا بِمَعُونَتِهِ . ثُمَّ قَالَ مُوسَى : أُرِيدُ أَنْ تُوصِيَنِي بِوَصِيَّةٍ يَنْفَعُنِي اللَّهُ بِهَا بَعْدَكَ . فَقَالَ الْخَضِرُ : يَا طَالِبَ الْعِلْمِ ، إِنَّ الْقَائِلَ أَقَلُّ مَلالَةً مِنَ الْمُسْتَمِعِ ، فَلا تَمَلَّ جُلَسَاءَكَ إِذَا

[1] Ahmed (5/147) rivayet etti.

حَدِّثْهُمْ ، وَاعْلَمْ أَنَّ قَلْبَكَ وِعَاءٌ ، فَانْظُرْ مَاذَا تَحْشُو بِهِ وِعَاءَكَ ، واعْزِفْ عَنِ الدُّنْيَا ، وانْبِذْهَا وَرَاءَكَ ، فَإِنَّهَا لَيْسَتْ لَكَ بِدَارٍ ، وَلا لَكَ فِيهَا مَحَلُّ قَرَارٍ ، وَإِنَّهَا جُعِلَتْ بُلْغَةً لِلْعِبَادِ ، ولِيَتَزَوَّدُوا مِنْهَا لِلْمَعَادِ ، وَيَا مُوسَى ، وَطِّنْ نَفْسَكَ عَلَى الصَّبْرِ تُلَقَّ الْحِكَمَ ، وَأَشْعِرْ قَلْبَكَ التَّقْوَى تَنَلِ الْعِلْمَ ، وَرَضِّ نَفْسَكَ عَلَى الصَّبْرِ تَخْلُصْ مِنَ الإِثْمِ . يَا مُوسَى ، تَفَرَّغْ لِلْعِلْمِ إِنْ كُنْتَ تُرِيدُهُ ، فَإِنَّمَا الْعِلْمُ لِمَنْ يَفْرَغُ لَهُ ، وَلا تَكُونَنَّ مِكْثَارًا بِالْمَنْطِقِ مِهْذَارًا ، إِنَّ كَثْرَةَ الْمَنْطِقِ تُشِينُ الْعُلَمَاءَ ، وَتُبْدِي مَسَاوِئَ السُّخَفَاءِ ، وَلَكِنْ عَلَيْكَ بِذِي اقْتِصَادٍ ، فَإِنَّ ذَلِكَ مِنَ التَّوْفِيقِ وَالسَّدَادِ ، وَأَعْرِضْ عَنِ الْجُهَّالِ ، واحْلُمْ عَنِ السُّفَهَاءِ ، فَإِنَّ ذَلِكَ فَضْلُ الْحُكَمَاءِ ، وَزَيْنُ الْعُلَمَاءِ ، إِذَا شَتَمَكَ الْجَاهِلُ فَاسْكُتْ عَنْهُ سِلْمًا ، وجانِبْهُ حَزْمًا ، فَإِنَّ مَا بَقِيَ مِنْ جَهْلِهِ عَلَيْكَ ، وَشَتْمِهِ إِيَّاكَ أَكْثَرُ وَأَعْظَمُ . يَا ابْنَ عِمْرَانَ ، أَلا تَرَى أَنَّكَ مَا أُوتِيتَ مِنَ الْعِلْمِ إِلا قَلِيلًا ، فَإِنَّ الانْدِلاثَ ، وَالتَّعَسُّفَ مِنَ الاقْتِحَامِ وَالتَّكَلُّفِ . يَا ابْنَ عِمْرَانَ ، لا تَفْتَحَنَّ بَابًا لا تَدْرِي مَا غَلْقُهُ ، وَلا تُغْلِقَنَّ بَابًا لا تَدْرِي مَا فَتْحُهُ . يَا ابْنَ عِمْرَانَ ، مَنْ لا تَنْتَهِي مِنَ الدُّنْيَا نَهْمَتُهُ ، وَلا تَنْقَضِي مِنْهَا رَغْبَتُهُ ، كَيْفَ يَكُونُ عَابِدًا ؟ مَنْ يَحْقِرُ حَالَهُ ، وَيَتَّهِمُ اللَّهَ بِمَا قَضَى لَهُ ، كَيْفَ يَكُونُ زَاهِدًا ؟ هَلْ يَكُفُّ عَنِ الشَّهَوَاتِ مَنْ قَدْ غَلَبَ عَلَيْهِ هَوَاهُ ؟ وَيَنْفَعُهُ طَلَبُ الْعِلْمِ ، وَالْجَهْلُ قَدْ حَوَاهُ ؟ لأَنَّ سَفَرَهُ إِلَى آخِرَتِهِ وَهُوَ مُقْبِلٌ عَلَى دُنْيَاهُ . يَا مُوسَى ، تَعَلَّمْ مَا تَعْمَلُ لِتَعْمَلَ بِهِ ، وَلا تَعَلَّمْهُ لِيُتَحَدَّثَ بِهِ ، فَيَكُونُ عَلَيْكَ بُورُهُ ، وَيَكُونُ لِغَيْرِكَ نُورُهُ . يَا مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ ، اجْعَلِ الزُّهْدَ وَالتَّقْوَى لِبَاسَكَ ، وَالْعِلْمَ وَالذِّكْرَ كَلامَكَ ، وَاسْتَكْثِرْ مِنَ الْحَسَنَاتِ ، فَإِنَّكَ مُصِيبُ السَّيِّئَاتِ ، وَزَعْزِعْ بِالْخَوْفِ قَلْبَكَ ، فَإِنَّ ذَلِكَ يُرْضِي رَبَّكَ ، وَاعْمَلْ خَيْرًا ، فَإِنَّكَ لا بُدَّ عَامِلٌ سِوَاهُ ، قَدْ وُعِظْتَ إِنْ حَفِظْتَ ، فَتَوَلَّى الْخَضِرُ ، وَبَقِيَ مُوسَى حَزِينًا مَكْرُوبًا.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه زكريا بن يحيى الوقار وقد ضعفه غير واحد وذكره ابن حبان في الثقات وذكر أنه أخطأ في وصله والصواب فيه عن سفيان الثوري أن رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال وبقية رجاله وثقوا

17722- Ömer b. el-Hattâb, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kardeşim Mûsâ: "Allahım! Bana gemide gösterdiğin kişiyi göster" diye dua etti. Allah, ona: "Ey Mûsâ! Onu göreceksin"*

diye vahyetti. Kısa bir müddet sonra Hızır, Hz. Mûsâ'nın yanına, güzel kokularla ve güzel beyaz elbiselerle gelip: "Allah'ın selamı üzerine olsun; ey İmrân'ın oğlu Mûsâ! Allah sana selam ve rahmetini iletiyor" dedi. Mûsâ: "Allah, Selam'dır, Selam Ona aittir ve Ondandır. Nimetlerini saymakla bitiremeyeceğim kadar çok olan ve Ona ancak O'nun yardımıyla şükredebildiğim Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd olsun" dedi. Mûsâ sonra: "Senden sonra, Allah'ın, kendisiyle beni faydalandıracağı bir nasihat et" diye devam edince Hızır şöyle dedi: "Ey ilmi isteyen! Sözü söyleyen, dinleyenden daha az usanır. Seninle oturanlarla konuştuğun zaman, onları usandırma. Şunu bil ki; kalbin bir kaptır. Kabını neyle doldurduğuna bak. Dünyayı tanı ve onu arkana at. Çünkü o, senin için (sürekli) ikamet yeri değildir. Onda da fazla kalmayacaksın. Dünya, kulların kıyamet günü için hazırlık yapmaları için yaratıldı.

Ey Mûsâ! Nefsini sabra alıştırırsan, hikmeti elde edersin. Kalbine takvayı hissettirirsen ilmi elde edersin. Nefsini sabırla terbiye edersen, kötülükten kurtulursun.

Ey Mûsâ! Eğer ilmi istiyorsan, onun için zaman ayır. İlim, ona zaman ayıranlarındır.

Boş ve çok konuşanlardan olma. Çünkü çok konuşmak, âlimler için bir kusurdur ve kişinin aklının zayıflığını gösterir. Az ve öz konuşmaya bak. Çünkü bu şekilde davranman, seni başarıya ve doğru yola götürür.

Cahilden yüz çevir. Sefihlere yumuşak davran. Böyle davranmak, hikmet sahiplerinin fazileti ve âlimlerin güzelliğindendir.

Cahil biri sana dil uzattığında, ona cevap verme ve uzak dur. Bu şekilde sana karşı olan cahilliği ve kabalığının daha çok olmasına engel olursun.

Ey İmrân'ın oğlu! Sana ilimden çok az bir şey verildiği için çoğu şeyi göremezsin. Düşünmeden ve fevrî davranmak kişiyi gereksiz yere bir yükün ve sorumluluğun altına sokar.

Ey İmrân'ın oğlu! Nasıl kapanacağını bilmediğin bir kapıyı açma. Nasıl açılacağını bilmediğin bir kapıyı da kapama.

Ey İmrân'ın oğlu! Dünyaya karşı olan düşkünlüğü bitmeyen, ona karşı olan arzularının sonu gelmeyen kişi nasıl dindar biri olur? İçinde bulunduğu durumu beğenmeyen, Allah'ın kendisine takdir ettiği şeylerde O'nu itham eden kişi nasıl zahid biri olabilir? Nefsine yenilen kişi, arzularından nasıl vazgeçebilir. Cahilliği onu saptırmışken ilmi istemesinin ona ne faydası olur? Çünkü onun yolculuğu âhirete doğru iken o, dünyaya yönelmiştir.

Ey Mûsâ b. İmrân! Öğrendiğin şeyi, başkasına anlatmak için değil, onunla amel etmek için öğren. Aksi halde öğrendiğin şeyin ışığı başkasının olurken sana gölgesi kalır.

Ey İmrân'ın oğlu! Giysin zühd ve takva, konuşman da zikir ve ilim olsun. İyiliklerini çoğalt; zira kötülüklere de maruz kalıyorsun. Kalbin korkuyla titresin ki bu, Rabbini hoşnut eder. Hayırlı amellerde bulun; zira hayırlı olmayan bir şeyi de mutlaka yaparsın. Şayet bunları iyice kavrarsan, öğüdünü almış olursun."

Hızır dönüp gidince de Mûsa üzüntü ve sıkıntı içinde kaldı."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Zekeriyyâ b. Yahyâ el-Vakâr'ı birden çok kişi zayıf bulmuş, İbn Hibbân ise, *Sıkât* (Güvenilirler) kitabında zikretmiş ve: "Hadisi kaynağına dayandırırken hata etmiştir" demiştir. Bu hadiste doğru olan: "Süfyân es-Sevrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor" şeklindedir. Diğer ravileri güvenilir bulunmuştur.

بَابُ مِنْهُ فِي الْمَوَاعِظِ

Öğütlere Dair Başka Bir Bölüm

١٧٧٢٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هِشَامٍ الْمُسْتَمْلِيُّ ، قَالَ : نَا عُبَيْدُ اللهِ ابْنُ عَائِشَةَ ، قَالَ : نَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ ، عَنْ أَبِي مَدِينَةَ الدَّارِمِيِّ ، وَكَانَتْ لَهُ صُحْبَةٌ ، قَالَ : كَانَ الرَّجُلانِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِذَا الْتَقَيَا لَمْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَقْرَأَ أَحَدُهُمَا عَلَى الآخَرِ : ﴿وَالْعَصْرِ إِنَّ الإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ﴾

17723- Sahabeliği de bulunan Ebû Medîne ed-Dârimî bildiriyor: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından iki kişi bir araya geldiklerinde, birisi diğerine, Asr Sûresini okumadan ayrılmazlardı."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٧٧٢٤ - حدثنا عبد الله حدثنى أبى حدثنا عبد الصمد حدثنا يزيد يعنى ابن إبراهيم أخبرنا ليث عن أبى بُرْدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلاَةً ثُمَّ قَالَ عَلَى مَكَانِكُمُ اثْبُتُوا ثُمَّ أَتَى الرِّجَالَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَأْمُرُنِى أَنْ آمُرَكُمْ أَنْ تَتَّقُوا اللَّهَ تَعَالَى وَأَنْ تَقُولُوا قَوْلاً سَدِيداً ثُمَّ تَخَلَّلَ إِلَى النِّسَاءِ فَقَالَ لَهُنَّ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَأْمُرُنِى أَنْ آمُرَكُنَّ أَنْ تَتَّقُوا اللَّهَ وَأَنْ تَقُولُوا قَوْلاً سَدِيداً. قلت : فذكر الحديث

رواه أحمد والبزار إلا أنه قال للنساء : " أن تتقين الله وأن تقلن قولا سديدا " . وفيه ليث بن أبي سليم وهو مدلس وبقية رجال أحمد رجال الصحيح

17724- Abdullah b. Kays Ebû Mûsâ el-Eş'arî der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize namaz kıldırdı ve: *"Yerinizden kalkmayınız"* dedi. Sonra, erkeklerin yanına gelerek: *"Allah, bana, size ondan korkmanızı ve doğru konuşmanızı söylememi emretti"* dedi. Sonra kadınların yanına giderek onlara da: *"Allah, bana, size ondan korkmanızı ve doğru konuşmanızı söylememi emrediyor"* buyurdu. —Hadis aslında devam ediyor.—

★Ahmed ve Bezzâr rivayet ettiler. Ravilerden Leys b. Ebî Süleym müdellistir. Ahmed'in diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

بَابُ مِنْهُ فِيْ الْمَوَاعِظِ

Öğütlere Dair Başka Bir Bölüm

١٧٧٢٥ - يَحْيَى بْن زِيَادٍ الرَّقِّيُّ الْمَعْرُوفُ بِفُهَيْرٍ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ زَيْدٍ، عَنْ ثَوْرِ بْنِ يَزِيدَ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ شُرَيْحٍ قَالَ: سَمِعْتُ نُعَيْمَ بْنَ هَمَّارٍ الْغَطَفَانِيَّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ تَجَبَّرَ وَاخْتَالَ وَنَسِيَ الْكَبِيرَ الْمُتَعَالَ، بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ يَخْتِلُ الدُّنْيَا بِالدِّينِ، بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ يَسْتَحِلُّ الْمُحَرَّمَ بِالشُّبُهَاتِ، بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ هَوَاهُ يُضِلُّهُ، بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ فِيهِ رَغَبٌ يُذِلُّهُ،

رواه الطبراني وفيه طلحة بن زيد الرقي وهو ضعيف

17725- Nu'aym b. Hemmâr el-Ğatafânî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kibirlenen, başkasını aldatan ve ulu ve yüce olan (Allah)ı unutan kul, ne kötü kuldur.*

Dünyalık menfaat elde etmek için âhiret ameli yapan kişi ne kötüdür. Haram olan şeyleri şüpheye dayanarak helal sayan kul, ne kötü bir kuldur. Kendisini yoldan çıkaran arzulara köle olan kul ne kötüdür. (Allah rızası dışında) bir karşılık bekleyerek kulluk eden kişi ne kötüdür."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Talha b. Zeyd er-Rakkî zayıftır.

[1] Mükerrer hadis: 11285.

١٧٧٢٦ - حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بن مُحَمَّدٍ الْمَرْوَزِيُّ , حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن حَفْصِ بن إِبْرَاهِيمَ الأَنْصَارِيُّ الْبَلْخِيُّ , حَدَّثَنَا أَصْرَمُ بن حَوْشَبٍ , عَنْ قُرَّةَ بن خَالِدٍ , وَأَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْقُشَيْرِيِّ , عَنِ الضَّحَّاكِ بن مُزَاحِمٍ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:الْيَوْمَ الرِّهَانُ , وَغَدًا السِّبَاقُ , وَالْغَايَةُ الْجَنَّةُ أَوِ النَّارُ , أَنَا الأَوَّلُ , وَأَبُو بَكْرٍ الْمُصَلِّي , وَعُمَرُ الثَّالِثُ , وَالنَّاسُ بَعْدُ عَلَى السَّبْقِ الأَوَّلَ فَالأَوَّلَ.

رواه الطبراني وفيه أصرم بن حوشب وهو ضعيف.

17726- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: " *Bugün hazırlık, yarın ise yarış günüdür. Hedef, ya Cennet ya da Cehennemdir. Helak olan Cehenneme giren kişidir. (Bu yarışta) ben en öndeyim, ardımdan Ebû Bekr gelmektedir, Ömer ise üçüncüdür. İnsanlar ise (arkamdan) yarışı tamamlarlar. Yarışı önde bitirenlerden olmaya bakınız."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Asram b. Havşeb zayıftır.[1]

١٧٧٢٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا أَبُو حَفْصٍ عُمَرُ بن يَزِيدَ الرَّفَّاءُ الْبَصْرِيُّ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ عَمْرِو بن مُرَّةَ، عَنْ شَقِيقِ بن سَلَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:مَا بَالُ أَقْوَامٍ يُشَرِّفُونَ الْمُتْرَفِينَ، وَيَسْتَخِفُّونَ بِالْعَابِدِينَ، وَيَعْمَلُونَ بِالْقُرْآنِ مَا وَافَقَ أَهْوَاءَهُمْ، وَمَا خَالَفَ أَهْوَاءَهُمْ تَرَكُوهُ، فَعِنْدَ ذَلِكَ يُؤْمِنُونَ بِبَعْضٍ وَيَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ، يَسْعَوْنَ فِيمَا يُدْرَكُ بِغَيْرِ سَعْيٍ مِنَ الْقَدَرِ الْمَقْدُورِ، وَالأَجَلِ الْمَكْتُوبِ، وَالرِّزْقِ الْمَقْسُومِ، وَلا يَسْعَوْنَ فِيمَا لا يُدْرَكُ إِلا بِالسَّعْيِ مِنَ الْجَزَاءِ الْمَوْفُورِ، وَالسَّعْيِ الْمَشْكُورِ، وَالتِّجَارَةِ الَّتِي لا تَبُورُ.

رواه الطبراني وفيه عمر بن يزيد الرفا وهو ضعيف

17727- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bazılarına ne oluyor ki; ileri gelenlerini tazim edip, abidleri hor görüyorlar, Kur'ân'ın işlerine gelen kısmıyla amel edip işlerine gelmeyen tarafını terk ediyorlar ve böylece, Kitab'ın bir kısmına iman edip bazısını da inkâr etmiş oluyorlar. Kaderlerinde takdir edilip kendileri için belirlenmiş ve paylarına düşmüş olan ve çaba göstermeden kendilerine ulaşacak*

---

[1] Mükerrer hadis: 17696.

olan rızıkların peşinde koştururlar da, gayret gerektiren, karşılığı ve sevabı verilecek ve boşa çıkmayacak bir ticaret olan ameller için çaba göstermezler."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ömer b. Yezîd er-Raffâ zayıftır.[1]

١٧٧٢٨ - النَّضرُ بْنُ شُمَيْلٍ، ثنا إِسْرَائِيلُ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبْزَى قَالَ: قَالَ دَاوُدُ النَّبِيُّ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " كُنْ لِلْيَتِيمِ كَالأَبِ الرَّحِيمِ، وَاعْلَمْ أَنَّكَ كَمَا تَزْرَعُ كَذَلِكَ تَحْصُدُ، وَمَثَلُ الْمَرْأَةِ الصَّالِحَةِ لِبَعْلِهَا كَالْمَلِكِ الْمُتَوَّجِ بِالتَّاجِ الْمُخَوَّصِ بِالذَّهَبِ كُلَّمَا رَآهَا قَرَّتْ بِهَا عَيْنُهُ، وَمَثَلُ الْمَرْأَةِ السُّوءِ لِبَعْلِهَا كَالْحِمْلِ الثَّقِيلِ عَلَى الشَّيْخِ الْكَبِيرِ،

وَاعْلَمْ أَنَّ خُطْبَةَ الأَحْمَقِ فِي نَادِي قَوْمِهِ كَمِثْلِ الْمُتَغَنِّي عِنْدَ رَأْسِ الْمَيِّتِ، وَلا تَعِدَنَّ أَخَاكَ شَيْئًا ثُمَّ لا تُنْجِزُهُ لَهُ فَيُورِثَ بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةً، وَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ، مِنْ صَاحِبٍ ؛ إِنْ ذَكَرْتَ اللَّهَ، لَمْ يُعِنْكَ، وَإِنْ نَسِيتَهُ لَمْ يُذَكِّرْكَ وَهُوَ الشَّيْطَانُ، وَأَبْطِنْ مَا تَكْرَهُ أَنْ يُذْكَرَ مِنْكَ فِي نَادِي قَوْمِكَ فَلا تَفْعَلْهُ إِذَا خَلَوْتَ

رواه الطبراني بسندين ورجال أحدهما رجال الصحيح

17728- Abdurrahmân b. Ebzâ anlatıyor: "Dâvûd Peygamber der ki: "Yetime karşı, merhametli baba gibi ol ve şunu bil ki; ne ekersen onu biçersin. Kocasına karşı iyi davranan kadın, kralın başındaki altınla süslenmiş taç gibidir. Kral, her taca baktığında içi mutlulukla dolar. Kocasına karşı kötü olan kadın da, ihtiyar bir kişiye yüklenmiş ağır bir yük gibidir.

Şunu bil ki; kavminin ahmağı olan kişiye bir şey anlatmak, ölünün başında şarkı söylemek gibidir. Kardeşine yerine getiremeyip, bu sebeple aranızda düşmanlığa sebep olacak bir söz verme. Allah'ı zikretmekte sana yardımcı olmayacak ve unuttuğunda, sana Onu hatırlatmayacak dosttan —şeytandan— Allah'a sığınırız. Kavminin içinde konuşulması seni rahatsız edecek şeyi yalnızken yapma."

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٧٧٢٩ - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بن عُمَرَ الضَّبِّيُّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بن رَجَاءٍ، أنا الْمَسْعُودِيُّ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بن أَوْسَطَ، عَنْ مُحَمَّدِ بن أَبِي كَبْشَةَ، عَنْ أَبِيهِ، ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن دَاوُدَ الْمَكِّيُّ، ويُوسُفُ بن يَعْقُوبَ الْقَاضِي، ودَرَانُ بن

---

[1] Mükerrer hadis: 17703.

سُفْيَانَ الْبَصْرِيُّ، قَالُوا: ثنا عَمْرُو بن مَرْزُوقٍ، ثنا الْمَسْعُودِيُّ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بن أَوْسَطَ، عَنِ ابْنِ أَبِي كَبْشَةَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: لَمَّا كَانَتْ غَزْوَةُ تَبُوكَ تَسَارَعَ قَوْمٌ إِلَى الْحِجْرِ لِيَدْخُلُوا فِيهِ فَنُودِيَ فِي النَّاسِ أَنَّ الصَّلاةَ جَامِعَةٌ، قَالَ: وَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُمْسِكٌ بَعِيرَهُ، وَهُوَ يَقُولُ:عَلامَ تَدْخُلُونَ عَلَى قَوْمٍ غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ؟ قَالَ: فَنَادَاهُ رَجُلٌ يَتَعَجَّبُ مِنْهُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:أَلا أُنَبِّئُكُمْ بِأَعْجَبَ مِنْ ذَلِكَ ؟ رَسُولُ اللَّهِ مِنْ أَنْفُسِكُمْ بَيْنَكُمْ يُنَبِّئُكُمْ بِمَا كَانَ قَبْلَكُمْ، وَمَا هُوَ كَائِنٌ بَعْدَكُمِ اسْتَقِيمُوا وَسَدِّدُوا، فَإِنَّ اللَّهَ لا يَعْبَأُ بِعَذَابِكُمْ شَيْئًا.

رواه الطبراني من طريق المسعودي وقد اختلط وبقية رجاله وثقوا

17729- Ebû Kebşe bildiriyor: Tebuk gazvesinde, halk Semûd kavminin bölgesine girmek için koşuşunca, halka: "es-salâtu câmiatun (Haydin namaza)" diye çağrıldı. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittim; devesini tutmuş: *"Nereye giriyorsunuz? Allah'ın kendilerine gazab ettiği bir kavmin yanına mı?"* diyordu. Bir kişi: "Ya Resûlallah! Onlar (hakkında anlatılan kıssa) garibimize gitti" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben size, ondan daha acaib olanını bildireyim mi? Kendi içinizden olan o peygamber; size, hem sizden önce olan bitenleri, hem sizden sonra olacakları haber veriyor doğru olunuz ve güvenilir olunuz. Çünkü Allah size azab etmek istemez"* buyurdu.

١٧٧٣٠ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بن حَفْصٍ السَّدُوسِيُّ، حَدَّثَنَا عَاصِمُ بن عَلِيٍّ، حَدَّثَنَا الْمَسْعُودِيُّ، عَنْ عَاصِمٍ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: " مَنْ يُرَائِي يُرَائِي اللَّهُ بِهِ، وَمَنْ يُسَمِّعْ يُسَمِّعِ اللَّهُ بِهِ، وَمَنْ تَطَاوَلَ تَعَظُّمًا يَخْفِضْهُ اللَّهُ، وَمَنْ تَوَاضَعَ تَخَشُّعًا يَرْفَعْهُ اللَّهُ، وَالنَّاسُ مُوَسَّعٌ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا مَقْتُورٌ عَلَيْهِ فِي الآخِرَةِ، وَمَقْتُورٌ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا مُوَسَّعٌ عَلَيْهِ فِي الآخِرَةِ، وَمَقْتُورٌ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ، وَمُوَسَّعٌ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ، وَمُسْتَرِيحٌ وَمُسْتَرَاحٌ مِنْهُ " ، قُلْنَا: يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ، مَا الْمُسْتَرِيحُ وَالْمُسْتَرَاحُ مِنْهُ؟ قَالَ: " أَمَا الْمُسْتَرِيحُ فَالْمُؤْمِنُ إِذَا مَاتَ اسْتَرَاحَ، وَأَمَّا الْمُسْتَرَاحُ مِنْهُ فَهُوَ الَّذِي يَظْلِمُ النَّاسَ وَيَغْتَابُهُمْ " .

رواه الطبراني وفيه المسعودي وقد اختلط

17730- Abdullah b. Mes'ûd dedi ki: "Kim amelinde gösteriş yaparsa, Allah ta ona aynı şekilde muamelede bulunur. Her kim duyulsun diye bir iş işlerse, Allah ta, onun kıymetsizliğini duyurur. Kim kibirlenip büyüklük taslarsa, Allah onu alçaltır. Kim Allah korkusundan dolayı tevazu gösterirse, Allah onu yüceltir.

İnsanlar şöyledir: Dünyada kendilerine bolluk verilip âhirette ise darlık içinde olan; dünyada darlık içinde olup âhirette bolluk içinde olan, bazıları rahat etmiş, bazıları ise (öldüğünde) insanlar rahat eder.

(Ravi dedi ki) "Ey Ebû Abdirrahmân! Rahat etmiş ve insanların kendisinden kurtulduğu kişiler kimlerdir?" diye sorunca, İbn Mes'ûd şöyle dedi: "Rahat eden, Müslümandır. Öldüğü zaman rahat eder. İnsanların kendisinden kurtulduğu kişi ise, insanlara zulmeden ve onların gıybetini yapandır."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Mes'ûdî'nin âhir ömründe ezberi bozulmuştur.

١٧٧٣١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَلِيٍّ الصَّائِغُ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن مَنْصُورٍ، حَدَّثَنَا أَبو مُعَاوِيَةَ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ صَالِحِ بن خَبَّابٍ، عَنْ حُصَيْنِ بن عُقْبَةَ، قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: " إِنَّ الْجَنَّةَ حُفَّتْ بِالْمَكَارِهِ، وَإِنَّ النَّارَ حُفَّتْ بِالشَّهَوَاتِ، فَمَنِ اطَّلَعَ الْحِجَابَ وَاقَعَ مَا وَرَاءَهُ وَرَاءَهُ " .

رواه الطبراني ورجاله ثقات

17731- Abdulllah b. Mes'ûd: "Cennet nefse zor gelen şeylerle, cehennem ise, şehvetlerle çevrilmiştir. Perdeyi (zorluklar ve şehvetleri) aralayan, arkasındaki gerçeği farkeder" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٧٧٣٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَلِيٍّ الصَّائِغُ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن مَنْصُورٍ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ مِسْعَرٍ، عَنْ مَعْنِ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ، قَالَ: قَالَ رَجُلٌ لِعَبْدِ اللَّهِ: أَوْصِنِي بِكَلِمَاتٍ جَوَامِعَ نَوَافِعَ، فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ: " اعْبُدِ اللَّهَ وَلا تُشْرِكْ بِهِ شَيْئًا، وَزُلْ مَعَ الْقُرْآنِ حَيْثُ زَالَ، وَمَنْ أَتَاكَ بِحَقٍّ فَاقْبَلْ مِنْهُ وَإِنْ كَانَ بَعِيدًا، وَمَنْ أَتَاكَ بِبَاطِلٍ فَارْدُدْهُ وَإِنْ كَانَ حَبِيبًا قَرِيبًا " .

رواه الطبراني ورجاله ثقات إلا أن معنا لم يدرك ابن مسعود

17732- Ma'n b. Abdirrahmân şöyle nakleder: Bir kişi, İbn Mes'ûd'a: "Bana kapsamlı ve faydası olan bir şeyler söyle" deyince, Abdullah dedi

ki: "Allah'a kulluk et ve Ona hiçbir şeyi ortak koşma. Kur'ân hangi yöne giderse, sen de o yöne git. Sana hak ile gelen, sana uzak biri olsa bile kabul et. Yakın bir sevdiğin bile olsa, batılla geleni reddet."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir; fakat Ma'n, İbn Mes'ûd'a yetişememiştir.[1]

١٧٧٣٣ - حَدَّثَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بن إِبْرَاهِيمَ، حَدَّثَنَا قُرَّةُ بن خَالِدٍ، حَدَّثَنَا عَوْنٌ، قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: " لَيْسَ الْعِلْمَ مِنْ كَثْرَةِ الْحَدِيثِ، وَلَكِنَّ الْعِلْمَ مِنَ الْخَشْيَةِ " .

رواه الطبراني وإسناده جيد إلا أن عونا لم يدرك ابن مسعود

17733- Abdullah (b. Mes'ûd): "İlim çok hadis bilmekle değil, Allah'tan korkmakla hâsıl olur" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Senedi ceyyiddir, fakat Avn, İbn Mes'ûd'a yetişememiştir.[2]

١٧٧٣٤ - حَدَّثَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بن إِبْرَاهِيمَ، حَدَّثَنَا قُرَّةُ بن خَالِدٍ، عَنِ الضَّحَّاكِ بن مُزَاحِمٍ، قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ: " مَا مِنْكُمْ إِلا ضَيْفٌ وَعَارِيَةٌ، وَالضَّيْفُ مُرْتَحِلٌ، وَالْعَارِيَةُ مُؤَدَّاةٌ إِلَى أَهْلِهَا " .

رواه الطبراني والضحاك لم يدرك ابن مسعود وفيه ضعف

17734- İbn Mes'ûd der ki: "Sizden hiç kimse yoktur ki; misafir ve emanet olmasın. Misafir göçüp gidecek, emanet ise sahibine iade edilecektir."

★Taberânî rivayet etti. Dahhâk, İbn Mes'ûd'a yetişememiştir ve kendisinde zayıflık vardır.[3]

١٧٧٣٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَلِيٍّ الصَّائِغُ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن مَنْصُورٍ، حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ، حَدَّثَنَا السَّرِيُّ بن يَحْيَى، عَنِ الحسن، قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ: " لَوْ وَقَفْتُ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ فَقِيلَ لِي: اخْتَرْ نُخَيِّرْكَ مِنْ أَيِّهِمَا تَكُونُ أَحَبُّ إِلَيْكَ أَوْ تَكُونُ رَمَادًا، لأَحْبَبْتُ أَنْ أَكُونَ رَمَادًا " .

رواه الطبراني ورجاله ثقات إلا أني لم أجد للحسن سماعا من ابن مسعود

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8537) rivayet etti.
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8534) rivayet etti.
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8533) rivayet etti.

17735- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Cennetle Cehennem arasında dursam ve bana: «Dilediğini seçmekte veya kül olmakta seni serbest bırakıyoruz» dense, ben kül olmayı tercih ederdim."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Sadece, Hasan'ın İbn Mes'ûd'dan hadis dinlediğini bir yerde bulamadım.

١٧٧٣٦ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ، عَنْ مَعْمَرِ بن بُرْقَانَ، قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ: كُلُّ مَا هُوَ آتٍ قَرِيبٌ، أَلا إِنَّ الْبَعِيدَ مَا لَيْسَ بِآتٍ، لا يَعْجَلُ اللَّهُ لِعَجَلَةِ أَحَدٍ وَلا يَخِفُّ لأَمْرِ النَّاسِ، مَا شَاءَ اللَّهُ لا مَا شَاءُ النَّاسُ، يُرِيدُ اللَّهُ أَمْرًا وَيُرِيدُ النَّاسُ أَمْرًا مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَلَوْ كَرِهَ النَّاسُ، لا مُقَرِّبَ لِمَا بَاعَدَ اللَّهُ وَلا مُبَعِّدَ لِمَا قَرَّبَ اللَّهُ، وَلا يَكُونُ شَيْءٌ إِلا بِإِذْنِ اللَّهِ، أَصْدَقُ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ وَأَحْسَنُ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ، وَشَرُّ الأُمُورِ مُحْدَثَاتُهَا، وَكُلُّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلالَةٌ ، وَخَيْرُ مَا أُلْقِيَ فِي الْقَلْبِ الْيَقِينُ، وَخَيْرُ الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ، وَخَيْرُ الْعِلْمِ مَا نَفَعَ، وَخَيْرُ الْهَدْيِ مَا اتُّبِعَ، وَمَا قَلَّ وَكَفَى خَيْرٌ مِمَّا كَثُرَ وَأَلْهَى، وَإِنَّمَا يَصِيرُ أَحَدُكُمْ إِلَى مَوْضِعِ أَرْبَعِ أَذْرُعٍ فَلا تَمَلُّوا النَّاسَ، وَلا تَسْأَمُوهُمْ، وَإِنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ شَيْطَانًا وَإِقْبَالا، أَلا وَإِنَّ لَهَا سَآمَةً وَإِدْبَارًا، أَلا وَشَرُّ الرَّوَايَا الْكَذِبُ، أَلا وَإِنَّ الْكَذِبَ يَقُودُ إِلَى الْفُجُورِ وَإِنَّ الْفُجُورَ يَقُودُ إِلَى النَّارِ، أَلا وَعَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ وَإِنَّ الصِّدْقَ يَقُودُ إِلَى الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَقُودُ إِلَى الْجَنَّةِ وَاعْتَبِرُوا ذَلِكَ، أَنَّهُمَا إِلْفَانِ الْتَقَيَا يُقَالُ لِلصَّادِقِ: صَدَقَ، حَتَّى يُكْتَبَ صِدِّيقًا، وَلا يَزَالُ الْكَاذِبُ يَكْذِبُ حَتَّى يُكْتَبَ كَذَّابًا، أَلا وَإِنَّ الْكَذِبَ لا يَصْلُحُ فِي جِدٍّ، وَلا هَزْلٍ، وَلا أَنْ يَعِدَ الرَّجُلُ مِنْكُمْ صَبِيَّهُ، ثُمَّ لا يُنْجِزَ لَهُ، وَلا تَسْأَلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ عَنْ شَيْءٍ فَإِنَّهُمْ قَدْ طَالَ عَلَيْهِمُ الأَمَدُ، وَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَابْتَدَعُوا فِي دِينِهِمْ، فَإِنْ كُنْتُمْ لا مَحَالَةَ سَائِلِيهِمْ فَمَا وَافَقَ كِتَابَكُمْ فَخُذُوا وَمَا خَالَفَهُ فَاهْدُوا عَنْهُ وَاسْكُتُوا.

رواه الطبراني بإسناد منقطع ورجال إسناده ثقات.

17736- İbn Mes'ûd der ki: "Her gelecek olan şey, yakındır. Uzak olan gelmeyecek olan şeydir. Kişinin acele etmeyi istemesiyle, Allah acele etmez. Kimsenin istemesiyle de yavaşlamaz. İnsanların değil, Allah'ın dediği olur. Allah bir şey ister, insanlar da bir şey ister; ama insanlar istemese de Allah'ın istediği olur. Allah'ın uzaklaştırdığını yakınlaştıracak, yaklaştırdığını da uzaklaştıracak kimse yoktur. Her şey

Allah'ın izniyle olur. Sözlerin en doğrusu, Allah'ın Kitabı ve yolların en hayırlısı Muhammed'in yoludur. İşlerin en şerlisi de sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bid'at, her bid'at dalalettir. Kalbe düşen en hayırlı şey yakîn'dir. En hayırlı zenginlik, gönül zenginliğidir. En hayırlı ilim, faydası olan ilimdir. En hayırlı yol da tâbi olunan yoldur. Az olup yeten şey, çok olup meşgul eden şeyden daha hayırlıdır. Sizler dört arşınlık bir yere gireceksiniz. İnsanları usandırıp bıktırmayınız. Her nefsin gayreti ve kabiliyeti olduğu gibi usanması ve sırt döneceği (zamanlar da) vardır. En kötü rivayet, yalan olan rivayettir. Şunu bilin ki; yalan kişiyi, azgınlığa yöneltir, azgınlık ta Cehenneme yöneltir. Doğru olmaya bakınız. Doğruluk iyiliğe yöneltir. İyilik te kişiyi Cennete yöneltir. Bundan ibret alınız. (Yalan ile Cehennem, doğruluk ile Cennet) bir araya gelen iki dosttur. Doğruya, o kişi doğru olanlardır diye yazılana kadar doğru söylüyor denir. Yalancı da yalancı olarak yazılana kadar yalan söylemeye devam eder. Şunu bilin ki; ciddi olsun şaka olsun yalan söylemek iyi bir şey değildir. Sizden biriniz oğluna söz verip sonra o sözü tutmazlık yapmasın. Kitab ehline (Yahudi ve Hıristiyanlara) bir şey sormayınız. Onların üzerinden uzun bir zaman geçmiş ve kalpleri katılaşmış ve dinlerine, onda olmayan şeyler katmışlardır. Eğer mutlaka soracaksanız, onların söylediğinden Kitab'ınıza uygun olanını alıp, ters düşenini ise bırakıp almayınız ve susunuz."

★Taberânî, kopuk bir isnâdla rivayet etti. Senedin ravileri güvenilirdir.

١٧٧٣٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ السَّلامِ بن حَرْبٍ، عَنْ عَطَاءِ بن السَّائِبِ، عَنْ عَرْفَجَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَرَأَ هَذِهِ الآيَةَ: ﴿بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ فَقَالَ: " هَلْ تَدْرِي بِأَيِّ شَيْءٍ ابْتَدَأَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا؟ لأَيِّ شَيْءٍ آثَرَ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا؟ عُجِّلَتْ لَنَا الدُّنْيَا، وَأُوتِينَا لَذَّتَهَا، وَبَهْجَتَهَا، وَغُيِّبَتْ عَنَّا الآخِرَةُ، وَزُوِيَتْ عَنَّا فَأَجَبْنَا الْعَاجِلَ، وَتَرَكْنَا الآجِلَ " .

رواه الطبراني وفيه عطاء بن السائب وقد اختلط وبقية رجاله ثقات.

17737- Abdullah b. Mes'ûd, **"Ama sizler dünya hayatını tercih ediyorsunuz."** (A'lâ Sur. 16) âyetini okuyup şöyle dedi: "Dünya hayatını âhirete niçin tercih ettiğimizi biliyor musunuz? Çünkü dünya önümüze geldi, lezzetleri ve göz alıcı nesneleri bize acilen verildi. Âhiret ise bizim için gayb kılındı. Biz de acil olanı aldık ve sonradan gelecek olanı bıraktık."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Atâ b. es-Sâib'in âhir ömründe ezberi bozulmuştur. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٧٧٣٨ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ مَعْنِ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ، قَالَ: " النَّاسُ غَادِيَانِ: بَايِعٌ نَفْسَهُ فَمُوبِقُهَا، وَمُفَادِيهَا فَمُعْتِقُهَا، الصَّدَقَةُ بُرْهَانٌ، وَالصِّيَامُ جُنَّةٌ، وَالصَّلاةُ نُورٌ، وَالسَّكِينَةُ مَغْنَمٌ وَتَرْكُهَا مَغْرَمٌ " .

رواه الطبراني وإسناده جيد

17738- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "İnsanlar iki sınıftır; biri nefsini satıp helak etmiştir. Diğeri nefsine düşmanlık yapıp azat etmiştir. Sadaka burhandır ve kalkandır. Oruç ta kalkandır. Namaz nurdur. Vakar ganimettir. Vakarı terk etmek zarardır."

★Taberânî rivayet etti. Senedi ceyyiddir.

١٧٧٣٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن الْخَطَّابِ التُّسْتَرِيُّ ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بن سَعْدٍ ، حَدَّثَنَا عَمِّي ، حَدَّثَنَا أَبِي ، عَنْ مُحَمَّدِ بن إِسْحَاقَ ، حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بن أَبِي بَكْرِ بن مُحَمَّدِ بن عَمْرِو بن حَزْمٍ ، وَيَحْيَى بن سَعِيدِ بن قَيْسٍ الأَنْصَارِيُّ أَنَّهُمَا حَدَّثَاهُ ، عَنْ سَعْدِ بن عَمَّارٍ أَخِي بَنِي سَعْدِ بن بَكْرٍ ، وَكَانَتْ لَهُ صُحْبَةٌ ، أَنَّ رَجُلا ، قَالَ لَهُ : عِظْنِي فِي نَفْسِي يَرْحَمُكَ اللَّهُ ، قَالَ : إِذَا أَنْتَ قُمْتَ إِلَى الصَّلاةِ ، فَأَسْبِغِ الْوُضُوءَ ، فَإِنَّهُ لا صَلاةَ لِمَنْ لا وُضُوءَ لَهُ ، وَلا إِيمَانَ لِمَنْ لا صَلاةَ لَهُ ، ثُمَّ قَالَ : إِذَا أَنْتَ صَلَّيْتَ ، فَصَلِّ صَلاةَ مُوَدِّعٍ ، وَاتْرُكْ طَلَبَ كَثِيرٍ مِنَ الْحَاجَاتِ ، فَإِنَّهُ فَقْرٌ حَاضِرٌ ، وَاجْمَعِ الْيَأْسَ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ ، فَإِنَّهُ هُوَ الْغِنَى ، وَانْظُرْ إِلَى مَا تَعْتَذِرُ مِنْهُ مِنَ الْقَوْلِ وَالْفِعْلِ ، فَاجْتَنِبْهُ .

رواه الطبراني ورجاله ثقات

17739- Sa'd b. Bekr oğullarından ve sahabi olan Sa'd b. Umâra'ya bir kişi: "Allah sana rahmet etsin, bana nasihat et" dedi. Sa'd şöyle dedi: "Namaz kılacağın zaman, abdest al. Çünkü abdesti olmayanın namazı da yoktur. Namazı olmayanın da imanı yoktur. Namaz kılacağın zaman, dünyaya veda eden kişinin namazı gibi namaz kıl. İhtiyacından fazlasını istemeyi bırak. Bunu yapman, senin için yoksulluk sebebidir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (9147) rivayet etti.

Başkalarının elinde olan şeylere karşı ümit besleme ki bu da senin için bir zenginliktir. Sonradan özür dileyeceğin söz ve fiillere dikkat et ve onlardan kaçın."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٧٧٤٠ - وعن الوليد بن أيمن الألهاني قال : سمعت النعمان بن بشير وهو يخطب بحمص وهو يقول : ألا إن الهلكة أن تعمل السيئات في زمان البلاء

رواه الطبراني وإسناده حسن

17740- Velîd b. Eymen el-Hânî, Nu'mân b. Beşîr'in, Humus'ta halka hutbe verirken şöyle dediğini nakleder: "Şunu bilin ki, helak olmak, belâ döneminde kötülükler yapmaktır."

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir.

بَابٌ فِيْمَا يُخَافُ مِنَ الْغِنَى

Zenginlikten Korkmak

١٧٧٤١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا حَسَنٌ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا أَبُو الأَسْوَدِ أَنَّهُ سَمِعَ مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ لَبِيبَةَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِى سِنَانٍ الدُّؤَلِيِّ أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ وَعِنْدَهُ نَفَرٌ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ الأَوَّلِينَ فَأَرْسَلَ عُمَرُ إِلَى سَفَطٍ أُتِيَ بِهِ مِنْ قَلْعَةٍ مِنَ الْعِرَاقِ فَكَانَ فِيهِ خَاتَمٌ فَأَخَذَهُ بَعْضُ بَنِيهِ فَأَدْخَلَهُ فِي فِيهِ فَانْتَزَعَهُ عُمَرُ مِنْهُ ثُمَّ بَكَى عُمَرُ فَقَالَ لَهُ مَنْ عِنْدَهُ لِمَ تَبْكِي وَقَدْ فَتَحَ اللَّهُ لَكَ وَأَظْهَرَكَ عَلَى عَدُوِّكَ وَأَقَرَّ عَيْنَكَ فَقَالَ عُمَرُ إِنِّى سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لاَ تُفْتَحُ الدُّنْيَا عَلَى أَحَدٍ إِلاَّ أَلْقَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

رواه أحمد والبزار وأبو يعلى في الكبير وإسناده حسن

17741- Ebû Sinân ed-Duelî, yanında ilk muhacirler varken Hz. Ömer'in yanına girdi. Ömer, Irak'taki bir kaleden gelen ve içinde bir yüzük olan bir sepeti getirtti. Yüzüğü, (küçük) oğullarından birisi alıp ağzına koydu. Ömer, yüzüğü oğlunun ağzından çekip aldı ve ağlamaya

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (5455) rivayet etti. *es-Silsiletu's-Sahîha*'ya (1914) bakınız.

başladı. Yanındakiler: "Allah sana fetih nasib etti ve düşmanına karşı galip kıldı ve seni memnun ettiği halde neden ağlıyorsun?" diye sorunca Ömer şu karşılığı verdi:

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Her kime dünya nimetleri bolca verilirse; Allah onların arasına kıyamet gününe kadar sürecek düşmanlık ve kini salıverir."* İşte ben de bu şeyden korkuyorum.

★Ahmed, Bezzâr ve Ebû Ya'lâ *el-Müsnedu'l-kebîr*'inde rivayet ettiler.

Ahmed'in senedi hasendir.[1]

١٧٧٤٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ الْبُرْسَانِيُّ، حَدَّثَنَا جَعْفَرٌ يَعْنِي ابْنَ بُرْقَانَ، قَالَ: سَمِعْتُ يَزِيدَ بْنَ الْأَصَمِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَا أَخْشَى عَلَيْكُمْ الْفَقْرَ، وَلَكِنْ أَخْشَى عَلَيْكُمْ التَّكَاثُرَ، وَمَا أَخْشَى عَلَيْكُمْ الْخَطَأَ، وَلَكِنْ أَخْشَى عَلَيْكُمْ الْعَمْدَ "

رواه أحمد ، ورجاله رجال الصحيح.

17742- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ben sizin için fakirlikten değil, mal çoğaltma yarışından korkuyorum. Ben sizin hata yapmanızdan değil, kasıtlı olarak günah işlemenizden korkuyorum."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٧٤٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ قَالَ سَمِعَتِ الأَنْصَارُ أَنَّ أَبَا عُبَيْدَةَ قَدِمَ بِمَالٍ مِنْ قِبَلِ الْبَحْرَيْنِ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَهُ عَلَى الْبَحْرَيْنِ فَوَافَوْا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلاَةَ الصُّبْحِ فَلَمَّا انْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَعَرَّضُوا فَلَمَّا رَآهُمْ تَبَسَّمَ وَقَالَ لَعَلَّكُمْ سَمِعْتُمْ أَنَّ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ قَدِمَ وَقَدِمَ بِمَالٍ قَالُوا أَجَلْ يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ قَالَ أَبْشِرُوا وَأَمِّلُوا خَيْراً فَوَاللَّهِ مَا

[1] Ahmed (93) ve Bezzâr (3609) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz." İbn Lehîa zayıftır.

[2] Ahmed (8060) rivayet etti.

الْفَقْرُ أَخْشَى عَلَيْكُمْ وَلَكِنْ إِذَا صُبَّتْ عَلَيْكُمُ الدُّنْيَا فَتَنَافَسْتُمُوهَا كَمَا تَنَافَسَهَا مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

17743- Misver b. Mahreme bildiriyor: Ensâr, Ebû Ubeyde'nin Bahreyn'den malla döndüğünü duydu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onu Bahreyn'e yollamıştı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile sabah namazını kılmak için geldiler ve Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) namazı bitirip gitmeye kalkınca, önüne durdular. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onların bu halini görünce tebessüm ederek: *"Ebû Ubeyde'nin Bahreyn'den geldiğini ve beraberinde mal getirdiğini duydunuz değil mi?"* diye sordu. Sahabe: "Evet ey Allah'ın Resûlü!" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sevinin ve hayır dileyin. Vallahi! Ben sizin için fakirlikten değil, dünyanın önünüze serilmesinden ve sizden öncekilerin onu elde etmek için yarıştıkları gibi sizin de yarışmanızdan korkuyorum."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٧٧٤٤ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ بَيْنَمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ إِذْ قَامَ إِلَيْهِ أَعْرَابِيٌّ فِيهِ جَفَاءٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللهِ أَكَلَتْنَا الضَّبُعُ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " غَيْرُ ذَلِكَ أَخْوَفُ لِي عَلَيْكُمْ حِينَ تُصَبُّ عَلَيْكُمُ الدُّنْيَا صَبًّا فَيَا لَيْتَ أُمَّتِي لاَ يَتَحَلَّوْنَ الذَّهَبَ.

رواه أحمد والبزار والطبراني في الأوسط ورجال أحمد رجال الصحيح وقد تقدم هذا الحديث وغيره في كتاب الزينة

17744- Ebû Zer bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hutbe verirken, kaba görünüşlü bir bedevi kalkarak: "Ya Resûlallah! Açlık bizi bitirdi" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ben, sizin için bundan başka bir şeyden; Dünyanın önünüze serilmesinden korkuyorum. Keşke ümmetim altın takmasaydı."*

★Ahmed ve Bezzâr ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet ettiler.

---

[1] Mükerrer hadis: 4672.

Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٧٤٥ - حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ أَبُو الزِّنْبَاعِ ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي ابْنُ لَهِيعَةَ ، قَالَ : نا عُمَارَةُ بْنُ غَزِيَّةَ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ ، عَنْ يُحَنَّسَ مَوْلَى الزُّبَيْرِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِذَا مَشَتْ أُمَّتِي الْمُطَيْطِيَاءَ ، وَخَدَمَتْهُمْ فَارِسُ ، وَالرُّومُ سُلِّطَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ.

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

17745- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ümmetim böbürlenerek yürümeye başlayıp, Farisiler ve Rumlar onlara hizmet ettiği zaman, birbirlerine düşerler."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senedi hasendir.[2]

١٧٧٤٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ الْمُنْذِرِ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الأَجْلَحِ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ وَثَّابٍ ، عَنْ عَلْقَمَةَ ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ، أَنَّهُ كَانَ يُعْطِي النَّاسَ عَطَايَاهُمْ ، فَجَاءَ رَجُلٌ فَأَعْطَاهُ أَلْفَ دِرْهَمٍ ثُمَّ ، قَالَ : خُذْهَا فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " إِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمُ الدِّينَارُ وَالدِّرْهَمُ وَهُمَا مُهْلِكَاكُمْ .

رواه البزار وإسناده جيد

17746- İbn Mes'ûd halka maaşlarını dağıtırken bir kişi geldi. İbn Mes'ûd, ona bin dirhem verdikten sonra şöyle dedi: "Bunu al; ben Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Sizden öncekileri, dinar ve dirhem (altın ve gümüş para) helak etti. Bu ikisi, sizi de helak edecektir."*

★Bezzâr rivayet etti. Senedi ceyyiddir.[3]

[1] Ahmed (5/152-153, 154-155) ve yakın metinle Bezzâr (3008) rivayette bulundu.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (132) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır.

[3] Bezzâr (3613) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisin merfu olarak sadece bu kanalla rivayet edildiğini biliyoruz." Ebû Nuaym *Hilye*'de (2/102) rivayet etti. *es-Silsiletu's-Sahîha*'ya (1703) bakınız.

١٧٧٤٧ - حَدَّثَنَا أَبُو يُوسُفَ الْجِيزِيُّ ، حَدَّثَنَا مُؤَمَّلٌ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ الْعُمَرِيُّ ، حَدَّثَنَا رَبِيعَةُ بْنُ عَطَاءٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " كَيْفَ أَنْتُمْ إِذَا غُدِيَ عَلَيْكُمْ بِجَفْنَةٍ ، وَرِيحَ عَلَيْكُمْ بِأُخْرَى ؟ " . قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّا يَوْمَئِذٍ لَبِخَيْرٍ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " بَلْ أَنْتُمُ الْيَوْمَ خَيْرٌ".

رواه أبو يعلى وفيه من لم أعرفهم

17747- Câbir b. Abdillah, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Size sabah bir tabak, akşam başka bir tabak yemek gelseydi haliniz nasıl olurdu?"* Sahabe: "Ya Resûlallah! O zaman hayır üzere olurduk" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bilakis; siz bu gün hayır üzeresiniz"* buyurdu.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

بَابٌ لَيْسَ الْغِنَى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ

Zenginlik Mal Çokluğu Değildir

١٧٧٥٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ أَبُو شَيْخٍ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَادَةَ الْوَاسِطِيُّ ، ثَنَا أَبُو سُفْيَانَ الْحِمْيَرِيُّ ، ثَنَا هُشَيْمٌ ، عَنْ حُمَيْدٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَيْسَ الْغِنَى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ ، إِنَّمَا الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ " .

رواه الطبراني في الأوسط وأبو يعلى ورجال الطبراني رجال الصحيح

17748- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Zenginlik mal çokluğu değildir; asıl zenginlik, gönül zenginliğidir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve Ebû Ya'lâ rivayet etti. Taberânî'nin ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

---

[1] Ebû Ya'lâ (2043) rivayet etti. Ravilerden, el-Cîzî, Mu'emmel ve Abdullah el-Ömerî zayıftır. Rabî'a b. Atâ meçhûldür.

[2] Ebû Ya'lâ (3079) ve Bezzâr (3617) rivayet etti. Ayrıca İbn Hibbân'ın *Sahîh*'ine (679) bakınız.

١٧٧٥٩ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن الْمُبَارَكِ ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن أَبِي أُوَيْسٍ ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن عَبْدِ اللَّهِ بن خَالِدِ بن سَعِيدِ بن أَبِي مَرْيَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ نُعَيْمِ بن عَبْدِ اللَّهِ مَوْلَى عُمَرَ بن الْخَطَّابِ ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا زَيْنَبَ مَوْلَى حَازِمٍ الْغِفَارِيِّ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ أَبَا ذَرٍّ ، يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : يَا أَبَا ذَرٍّ تَقُولُ كَثْرَةُ الْمَالِ الْغِنَى ؟ ، قُلْتُ : نَعَمْ ، قَالَ : تَقُولُ قِلَّةُ الْمَالِ الْفَقْرُ ؟ قُلْتُ : نَعَمْ ، قَالَ ذَلِكَ ثَلاثًا ، ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : الْغِنَى فِي الْقَلْبِ ، وَالْفَقْرُ فِي الْقَلْبِ ، مَنْ كَانَ الْغِنَى فِي قَلْبِهِ لا يَضُرُّهُ ، مَا لَقِيَ مِنَ الدُّنْيَا ، وَمَنْ كَانَ الْفَقْرُ فِي قَلْبِهِ ، فَلا يُغْنِيهِ مَا أَكْثَرَ لَهُ فِي الدُّنْيَا ، وَإِنَّمَا يَضُرُّ نَفْسَهُ شُحُّهَا.

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفه قلت : ويأتي حديث فيمن يتفرغ للعبادة يملأ الله قلبه غنى

17749- Ebû Zer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kendisine şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ey Ebû Zer! Sence zenginlik mal çokluğu mudur?"* Ben: "Evet" diye cevap verince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sence, fakirlik malın azlığı mıdır?"* diye sordu. Ben: "Evet" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunu üç defa tekrar etti.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sonra şöyle buyurdu: *"Zenginlik ve fakirlik kalptedir. Gönlü zengin olana, dünyada karşılaştığı zorluklar zarar vermez. Gönlü fakir olan ise dünyada malı ne kadar çok olsa da ona bir fayda sağlamaz ve o kişi cimriliğinden kendi nefsine zarar verir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.

Allah'ın, kendini ibadete verenlerin kalbini zengin kılacağı konusunda bir hadis gelecektir.[1]

بَابٌ فِيْ الْإِنْفَاقِ وَالْإِمْسَاكِ

İnfak ve Cimrilik

١٧٧٦٠ - حَدَّثَنَا مِقْدَامٌ ، نا أَسَدٌ ، ثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَلَكٌ بِبَابٍ مِنْ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1643) rivayet etti.

أَبْوَابِ السَّمَاءِ ، يَقُولُ : مَنْ يُقْرِضُ الْيَوْمَ يَجْزُ غَدًا ، وَمَلَكٌ بِبَابٍ آخَرَ , يَقُولُ : اللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقَ مَالٍ خَلَفًا وَأَعْطِ مُمْسِكَ مَالٍ تَلَفًا.

رواه الطبراني في الأوسط بإسنادين في أحدهما المقدام بن داود وهو ضعيف وقال ابن دقيق العيد : إنه وثق

17750- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sema kapılarının birinde bir melek der ki: «Kim bu gün ödünç verirse yarın mükâfatını alır.» Başka bir kapıda ise diğer bir melek der ki: «Allahım! İnfak edene karşılığını ver; cimrilik edenin malını telef et. »"*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında iki isnâdla rivayet etti. Birinde Mikdâm b. Dâvûd zayıftır. İbn Dakîk el-İyd, onu güvenilir bulunduğunu söylemiştir.[1]

١٧٧٦١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا أَبِى سَمِعْتُ الأَعْمَشَ يُحَدِّثُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ أَبِى الْبَخْتَرِىِّ عَنْ عَلِىٍّ قَالَ قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ لِلنَّاسِ مَا تَرَوْنَ فِى فَضْلٍ فَضَلَ عِنْدَنَا مِنْ هَذَا الْمَالِ. فَقَالَ النَّاسُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ شَغَلْنَاكَ عَنْ أَهْلِكَ وَضَيْعَتِكَ وَتِجَارَتِكَ فَهُوَ لَكَ. فَقَالَ لِى مَا تَقُولُ أَنْتَ فَقُلْتُ قَدْ أَشَارُوا عَلَيْكَ. فَقَالَ لِى قُلْ. فَقُلْتُ لِمَ تَجْعَلُ يَقِينَكَ ظَنًّا فَقَالَ لَتَخْرُجَنَّ مِمَّا قُلْتَ. فَقُلْتُ أَجَلْ وَاللَّهِ لأَخْرُجَنَّ مِنْهُ أَتَذْكُرُ حِينَ بَعَثَكَ نَبِىُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاعِياً فَأَتَيْتَ الْعَبَّاسَ بْنَ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَمَنَعَكَ صَدَقَتَهُ فَكَانَ بَيْنَكُمَا شَىْءٌ فَقُلْتَ لِى انْطَلِقْ مَعِى إِلَى النَّبِىِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدْنَاهُ خَاثِراً فَرَجَعْنَا ثُمَّ غَدَوْنَا عَلَيْهِ فَوَجَدْنَاهُ طَيِّبَ النَّفْسِ فَأَخْبَرْتَهُ بِالَّذِى صَنَعَ فَقَالَ لَكَ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ عَمَّ الرَّجُلِ صِنْوُ أَبِيهِ وَذَكَرْنَا لَهُ الَّذِى رَأَيْنَاهُ مِنْ خُثُورِهِ فِى الْيَوْمِ الأَوَّلِ وَالَّذِى رَأَيْنَاهُ مِنْ طِيبِ نَفْسِهِ فِى الْيَوْمِ الثَّانِى فَقَالَ إِنَّكُمَا أَتَيْتُمَانِى فِى الْيَوْمِ الأَوَّلِ وَقَدْ بَقِىَ عِنْدِى مِنَ الصَّدَقَةِ دِينَارَانِ فَكَانَ الَّذِى رَأَيْتُمَا مِنْ خُثُورِى لَهُ وَأَتَيْتُمَانِى الْيَوْمَ وَقَدْ وَجَّهْتُهُمَا فَذَاكَ الَّذِى رَأَيْتُمَا مِنْ طِيبِ نَفْسِى " . فَقَالَ عُمَرُ صَدَقْتَ وَاللَّهِ لأَشْكُرَنَّ لَكَ الأُولَى وَالآخِرَةَ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح وكذلك أبو يعلى وزاد فيه فَقُلْتُ : لِمَ تَجْعَلُ يَقِينَكَ ظَنًّا ، وَعِلْمَكَ جَهْلاً ؟ قَالَ : لَتَخْرُجَنَّ مِمَّا قُلْتَ أَوْ لأُعَاقِبَنَّكَ وقال : لأَشْكُرَنَّ ، يَعْنِي لَكَ ، الأُولَى وَالآخِرَةَ ، فَقُلْتُ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ،

---

[1] Ahmed (8040) sahih isnâdla rivayet etti.

فَلِمَ تُعَجِّلُ الْعُقُوبَةَ ، وَتُؤَخِّرُ الشُّكْرَ ؟ وكذلك رواه البزار إلا أنه قال : " إِنَّكُمَا أَتَيْتُمَانِي وَعِنْدِي دَنَانِيرُ قَدْ قَسَمْتُهَا وَبَقِيَتْ مِنْهَا سَبْعَةٌ " . إلا أن أبا البختري لم يسمع من علي ولا عمر فهو مرسل صحيح

17751- Ebu'l-Bahterî Hz. Ali'den nakleder: Hz. Ömer halka: "Yanımızda artan bu malı ne yapmamızı önerirsiniz?" diye sorunca, halk: "Ey müminlerin emiri! Seni ailenden, malından ve ticaretinden alıkoyduk. Bu mal senindir" dedi. Ömer, bana: "Sen ne diyorsun be?" deyince, ben: "Halk sana görüşünü söyledi" dedim. Ömer: "Sen kendi görüşünü söyle" deyince, ben: "Kesin bildiğin bir konuda neden şüpheye düşüyorsun?" dedim. Ömer: "Bu söylediğinden vazgeçeceksin" deyince, ben: "Evet, vallahi vazgeçerim. Ama sen şunu hatırlıyor musun? Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) seni Abbâs'a zekât malını alman için göndermişti. Abbâs ile aranda bir kırgınlık vardı ve bu sebeple Abbâs sana zekâtını vermemişti. Sen bana: "Benimle Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gel" demiştin. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittiğimizde, onu sıkıntılı bulup geri dönmüştük. İkinci günün sabahında yanına gittiğimizde kendisini neşeli görmüştük. Sen Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem), Abbâs'ın yaptığını anlattığında, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sana: *"Kişinin amcasının, baba yarısı olduğunu bilmiyor musun?"* demişti. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) dün kendisini sıkıntılı, bu gün ise neşeli gördüğümüzü söyleyince: *"Bana birinci gün geldiğinizde; bende zekât malından iki dinar kalmıştı. Sıkıntım bu sebepleydi. Bugün geldiğinizde ise onları dağıtmıştım. Bu sebeple beni neşeli gördünüz"* buyurmuştu.

Bunun üzerine Ömer: "Doğru söyledin. Vallahi! Hem görüşünü söylediğin, hem de uyarıp doğrulttuğun için sana teşekkür ederim" dedi.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Sadece Ebu'l-Bahterî ne Ali, ne de Ömer'den dinlememiştir. Hadis mürsel ve sahihtir.

Ebû Ya'lâ rivayet etti ve şunu ekledi: Dedim ki: "Kesin bildiğin bir konuda neden şüpheye düşüyorsun ve bildiğin bir konuyu bilmez gibi davranıyorsun?" Ömer: "Ya söylediğinden vazgeçersin veya seni cezalandırırım" dedi... Ömer şöyle dedi: "Hem görüşünü söylediğin, hem de uyarıp doğrulttuğun için sana teşekkür ederim." Ben: "Neden ceza vermede acele davranıp teşekkürü geciktiriyorsun?" dedim.

Bezzâr ise şu ifadelerle rivayet etti: *"Bana geldiğinizde yanımda bir miktar dinar vardı. Bunları dağıtmıştım ve yanımda yedi dinar kalmıştı."*[1]

١٧٧٥٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ يَعْنِي ابْنَ عُمَيْرٍ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ سَاهِمُ الْوَجْهِ قَالَتْ فَحَسِبْتُ أَنَّ ذَلِكَ مِنْ وَجَعٍ فَقُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ مَا لَكَ سَاهِمُ الْوَجْهِ قَالَ مِنْ أَجْلِ الدَّنَانِيرِ السَّبْعَةِ الَّتِي أَتَتْنَا أَمْسِ أَمْسَيْنَا وَهِيَ فِي خُصْمِ الْفِرَاشِ.

17752- Ümmü Seleme bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanıma yüzü sararmış bir şekilde girdi. Ben bunun bir hastalıktan dolayı olduğunu zannettim ve: "Ya Resûlallah! Neyin var; yüzün solmuş?" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dün bize verilen yedi dinar sebebiyle; bu yedi dinar yatağımızın kenarında olduğu halde akşamladık"* buyurdu.[2]

١٧٧٥٣ - وفي رواية : " أَمْسَيْنَا و لَمْ نُنْفِقها "

رواه أحمد وأبو يعلى ورجالهما رجال الصحيح

17753- Bir rivayette ise ibare: *"Onları infak etmeden akşamladık"* buyurdu.

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [3]

١٧٧٥٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْكِنْدِيُّ ، قَالَ : نا هَانِئُ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : نا الْحَجَّاجُ بْنُ أَرْطَاةَ ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَوْهَبٍ ، عَنْ مُوسَى بْنِ طَلْحَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : أُتِيَ عُمَرُ بِمَالٍ فَقَسَمَهُ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ ، فَفَضَلَتْ مِنْهُ فَضْلَةٌ ، فَاسْتَشَارَ فِيهَا ، فَقَالُوا لَهُ لَوْ تَرَكْتَهُ لِنَائِبَةٍ إِنْ كَانَتْ ، قَالَ : وَعَلِيٌّ لا يَتَكَلَّمُ ، فَقَالَ : مَا لَكَ يَا أَبَا الْحَسَنِ لا تَتَكَلَّمُ ؟ قَالَ : قَدْ أَخْبَرَكَ الْقَوْمُ ، قَالَ عُمَرُ

[1] Ahmed (725), Ebû Ya'lâ (545) ve Bezzâr (3661) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Hz. Ali kanalıyla Ömer'den sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz. Ebu'l-Bahterî, Ali'yi dinlememiştir. Buna rağmen Ali'den hadis rivayet etmiş ve ilim ehli bu hadisleri alıp nakletmişlerdir.

[2] Ahmed (6/293), Ebû Ya'lâ (7017) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (23/327) rivayet etti. Ravilerden Rib'î b. Hirâş, Ümmü Seleme'den rivayet etmiştir; ama onu dinlememiştir. Allah en doğrusunu bilir.

[3] Ahmed (6/314) rivayet etti. Ebû Ya'lâ'da ise: *"Onları taksim etmeden akşamladık"* şeklindedir.

: لَتَكَلَّمَنَّ ، فَقَالَ : إِنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَغَ مِنْ قِسْمَةِ هَذَا الْمَالِ ، وَذَكَرَهُ حَدِيثَ مَالِ الْبَحْرَيْنِ حِينَ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَحَالَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَنْ يَقْسِمَهُ اللَّيْلُ ، فَصَلَّى الصَّلَوَاتِ فِي الْمَسْجِدِ ، فَلَقَدْ رَأَيْتُ ذَلِكَ فِي وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حَتَّى فَرَغَ مِنْهُ ، فَقَالَ : " لا جَرَمَ لَتَقْسِمَنَّهُ ، فَقَسَمَهُ عَلِيٌّ ، قَالَ طَلْحَةُ : فَأَصَابَنِي مِنْهُ ثَمَانُمِائَةِ دِرْهَمٍ " .

رواه البزار وفيه الحجاج بن أرطاة وهو مدلس

17754- Talha b. Ubeydillah bildiriyor: Hz. Ömer'e bir miktar mal geldi; Ömer de bunu Müslümanlar arasında taksim etti ve ondan bir miktar arttı. Bunun ne yapılması hususunda istişare edince: "Bu malı dar günler için bıraksan" dediler. Hz. Ali ise susmuş bir şey söylemiyordu. Ömer: "Neyin var ey Ebu'l-Hasan! Konuşmuyorsun?" deyince, Ali: "Halk ne yapman gerektiğini söyledi" cevabını verdi. Ömer: "Bana kendi görüşünü söyleyeceksin" deyince Ali: "Bu mal hakkında Allah'ın hükmü gerçekleşmiştir." Ve (şu) hadisi zikretti:

Bahreyn'den gelen mal, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) huzuruna getirilince, onu taksim etmeden gece oldu. Akşam ve yatsı namazlarını Mescid'de kıldı. Malı taksim edene kadar Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yüzünden (sıkıntılı) olduğunu gördüm. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu malı şimdi paylaştırmanda bir sakınca yok"* dedi ve malı (Ali) paylaştırdı. Benim payıma sekiz yüz dirhem düştü.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Haccâc b. Ertâ'a müdellistir.

١٧٧٥٥ - حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ عِيسَى بْنِ الْمُخْتَارِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي لَيْلَى، عَنْ عَطِيَّةَ، عن أبي سعيد - يعني الخدري - عن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : مَا أُحِبُّ أَنَّ لِي أُحُدًا ذَهَبًا أَبْقَى صُبْحَ ثَالِثَةٍ، وَعِنْدِي مِنْهُ شَيْءٌ، إلا شَيْئًا أُعِدُّهُ لِدَيْنٍ " .

رواه البزار وفي إسناده عطية وقد ضعفه غير واحد

17755- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Uhud dağı kadar altınım olsa, üçüncü sabah gelirken, üzerimdeki bir borç için muhafaza ettiğim hariç, ondan yanımda bir şeyin kalması beni sevindirmez."*

★Bezzâr rivayet etti. Senedinde Atiyye vardır ve onu birden çok kişi zayıf bulmuştur.[1]

١٧٧٥٦ - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ خَالِدٍ ، قَالَ : نا أَبِي ، قَالَ : نا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدٍ ، قَالَ : نا خُبَيْبُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ أَبِيهِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، كَانَ يَقُولُ لَنَا : " وَاللَّهِ مَا يَسُرُّنِي أَنَّ لِي أُحُدًا ذَهَبًا كُلَّهُ .

رواه البزار بإسناد فيه يوسف بن خالد السمتي وهو ضعيف

17756- Semura b. Cündüb der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derdi: *"Uhud'un tamamının benim için altın olması beni memnun etmez."*

★Bezzâr rivayet etti. Senedinde Yûsuf b. Hâlid es-Semtî vardır ve zayıftır.

١٧٧٥٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ ، قَالَ : نا أَبُو عَاصِمٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ كَثِيرٍ الْمَدَنِيِّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي كُلْثُومُ بْنُ جَبْرٍ ، وَمُوسَى ، وَلَمْ يَنْسُبْهُ إِنَّهُمَا سَمِعَا عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ لِي أَبُو ذَرٍّ : يَا ابْنَ أَخِي ، كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَ بِيَدِهِ ، فَقَالَ : " يَا أَبَا ذَرٍّ ، مَا أُحِبُّ أَنَّ لِيَ أُحُدًا ذَهَبًا وَفِضَّةً ، أُنْفِقُهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمُوتُ يَوْمَ أَمُوتُ ، فَأَدَعُ مِنْهُ قِيرَاطًا " . قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قِنْطَارًا ، قَالَ : " يَا أَبَا ذَرٍّ ، أَذْهَبُ إِلَى الأَقَلِّ وَتَذْهَبُ إِلَى الأَكْثَرِ ، أُرِيدُ الآخِرَةَ وَتُرِيدُ الدُّنْيَا قِيرَاطًا " فَأَعَادَهَا عَلَيَّ ثَلاثَ مَرَّاتٍ .

رواه البزار والطبراني في الأوسط بنحوه إلا أنه قال في أوله : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : يا أبا ذر أي جبل هذا ؟ قلت : أحد قال : " والذي نفسي بيده ما يسرني أنه لي ذهبا قطعا " . فذكر نحوه . وإسناد البزار حسن

17757- Ubeydullah b. Abbâs, Ebû Zer'in kendisine şöyle dediğini nakleder: "Ey yeğenim! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanında ve elini tutmuşken bana şöyle dedi: *"Ey Ebû Zer! Şayet öldüğüm gün yanımda bir kırat kalacaksa; infak etmem için, Uhud dağı kadar altın ve gümüşümün olmasını istemem."* Ben: "Ya Resûlallah! Bir kantar mı?" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ebû Zer! Ben az olana gidiyorum, sen*

---

[1] Bezzâr (3659) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin Ebû Saîd'den rivayetini sadece bu kanalla biliyoruz.

çok olana gidiyorsun. Ben âhireti istiyorum, sen dünyayı istiyorsun. Bir kırat." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir kırat sözünü üç defa tekrar etti.

★Bezzâr ve yakın metinle şu ifadelerlr Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayette bulundu: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Ebû Zer! Bu dağ hangi dağdır?"* ben: "Uhud" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Vallahi! Bu dağın, tek bir parça altın olarak benim olmasını istemem."* Hadis yukarıdaki gibi devam ediyor. Bezzâr'ın senedi hasendir.[1]

١٧٧٥٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا أَبُو قَبِيلٍ قَالَ سَمِعْتُ مَالِكَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ الزِّيَادِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي ذَرٍّ أَنَّهُ جَاءَ يَسْتَأْذِنُ عَلَى عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ فَأَذِنَ لَهُ وَبِيَدِهِ عَصَاهُ فَقَالَ عُثْمَانُ يَا كَعْبُ إِنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ تُوُفِّيَ وَتَرَكَ مَالاً فَمَا تَرَى فِيهِ فَقَالَ إِنْ كَانَ يَصِلُ فِيهِ حَقَّ اللَّهِ فَلاَ بَأْسَ عَلَيْهِ. فَرَفَعَ أَبُو ذَرٍّ عَصَاهُ فَضَرَبَ كَعْباً وَقَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا أُحِبُّ لَوْ أَنَّ لِي هَذَا الْجَبَلَ ذَهَباً أُنْفِقُهُ وَيُتَقَبَّلُ مِنِّي أَذَرُ خَلْفِي مِنْهُ سِتَّ أَوَاقٍ أَنْشُدُكَ اللَّهَ يَا عُثْمَانُ أَسَمِعْتَهُ ثَلاَثَ مَرَّاتٍ قَالَ نَعَمْ.

رواه أحمد وفيه ابن لهيعة وقد ضعفه غير واحد ورواه أبو يعلى في الكبير وزاد : قال كعب : إني أجد في التوراة الذي حدثتكم قال الله : ﴿يمحو الله ما يشاء﴾ إلى آخر الآية . قال : " فإن الله عز و جل محاه وإني أستغفر الله "

17758- Ebû Zer, elinde bir asayla Osmân b. Affân'ın yanına geldi. Osmân: "Ey Ka'b! Abdurrahmân vefat etti ve geriye mal bıraktı, bu konuda ne dersin?" Ka'b: "Eğer Allah'ın mal üzerindeki hakkını eda etmişse (zekâtını vermişse) zararı yoktur" dedi. Ebû Zer asasını kaldırıp Ka'b'a vurarak şöyle dedi: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: «*Şayet öldüğümde ondan geriye altı ukiyye bırakacaksam; infak edip benden kabul edilecek bile olsa Uhud dağı kadar altınımın olmasını istemem.*» Allah için söyle ey Osmân! Sen Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bunu söylediğini duydun mu?" Ebû Zer bunu üç defa sordu. Osmân: "Evet" dedi.

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa'yı birden çok kişi zayıf bulmuştur.

Ebû Ya'lâ *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti ve şunu ekledi: Ka'b dedi ki: "Size söylediğimi Tevrat'ta görmüştüm. Ancak Allah şöyle buyurur: «**Allah dilediğini siler,**

---

[1] Bezzâr (3657) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis Ebû Zer'den başka kanalla rivayet edilmiştir.

dilediğini bırakır; Ana Kitap O'nun katındadır.» (Ra'd Sur. 39) Allah da Tevrat'taki bu hükmü silmiştir. Ben de Allah'tan bağışlanma dilerim."[1]

١٧٧٥٩ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَفَّانُ وَأَبُو سَعِيدٍ الْمَعْنَى قَالاَ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ حَدَّثَنَا هِلاَلُ بْنُ خَبَّابٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْتَفَتَ إِلَى أُحُدٍ فَقَالَ وَالَّذِى نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ مَا يَسُرُّنِى أَنَّ أُحُداً يُحَوَّلُ لآلِ مُحَمَّدٍ ذَهَباً أُنْفِقُهُ فِى سَبِيلِ اللهِ أَمُوتُ يَوْمَ أَمُوتُ أَدَعُ مِنْهُ دِينَارَيْنِ إِلاَّ دِينَارَيْنِ أُعِدُّهُمَا لِدَيْنٍ إِنْ كَانَ .

رواه أحمد وأبو يعلى ورجاله رجال الصحيح غير هلال بن خباب وهو ثقة

17759- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem)i Uhud'a dönerek şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Canım elinde olana yemin ederim ki; Uhud dağı, Muhammed ailesi için onu sadaka olarak dağıtacağım biçimde altına dönüşse, öldüğüm zaman üzerimdeki bir borç için muhafaza ettiğim iki dinar hariç, ondan yanımda bir şeyin kalması beni sevindirmez."*

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Hilâl b. Habbâb dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[2]

١٧٧٦٠ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَلِىُّ بْنُ عَيَّاشٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُطَرِّفٍ أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ عَنْ أَبِى سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ أَمَرَنِى نَبِىُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَتَصَدَّقَ بِذَهَبٍ كَانَتْ عِنْدَنَا فِى مَرَضِهِ. قَالَتْ فَأَفَاقَ فَقَالَ مَا فَعَلْتِ قَالَتْ لَقَدْ شَغَلَنِى مَا رَأَيْتُ مِنْكَ. قَالَ فَهَلُمِّيهَا قَالَ فَجَاءَتْ بِهَا إِلَيْهِ سَبْعَةَ أَوْ تِسْعَةَ أَبُو حَازِمٍ يَشُكُّ دَنَانِيرَ فَقَالَ حِينَ جَاءَتْ بِهَا مَا ظَنُّ مُحَمَّدٍ أَنْ لَوْ لَقِىَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَهَذِهِ عِنْدَهُ وَمَا تُبْقِى هَذِهِ مِنْ مُحَمَّدٍ لَوْ لَقِىَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَهَذِهِ عِنْدَهُ.

17760- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana (yanımızda bulunan) altınları tasadduk etmemi emretti." (Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) hastalandığı zaman Âişe'nin yanındaydı. Âişe anlatıyor:

---

[1] Ahmed (453) rivayet etti. Ravilerden Mâlik b. Abdillah ez-Ziyâdî cerh veya ta'dille zikredilmemiştir. Daha önce geçen 4669. hadise bakınız.

[2] Ahmed (1/300-301) ve Ebû Ya'lâ (2684) rivayet etti. Daha önce geçen 4682. hadise bakınız.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kendine geldiğinde: *"(Altınları) ne yaptın?"* diye sordu. Ben: "Hastalığın beni meşgul etti" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onları bana getir"* dedi. Âişe, yedi veya dokuz -ravi Ebû Hâzım sayıdan emin değil- dinarı getirdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Âişe dinarları getirince: *"Muhammed, bunlar yanındayken, Allah'a kavuşacak olsa (hayır namına) ne bekler? Bunlar yanındayken Allah'a kavuşacak olsa Muhammed'den geriye (hayır namına) bir şey bırakırlar mı?"* buyurdu.[1]

١٧٧٦١ - وفي رواية : مَا بَيْنَ الْخَمْسَةِ إِلَى السَّبْعَةِ أَوْ الثَّمَانِيَةِ أَوْ التِّسْعَةِ ، فَجَعَلَ يُقَلِّبُهَا بِيَدِهِ ، وَيَقُولُ " مَا ظَنُّ مُحَمَّدٍ بِاللَّهِ . لَوْ لَقِيَهُ وَهَذِهِ عِنْدَهُ أَنْفِقِيهَا

رواه كله أحمد بأسانيد ورجال أحدها رجال الصحيح

17761- Bir rivayette: Beş dinarla yedi dinar veya sekizle dokuz dinar arasında altını vardı ve onları infak etti.

★Hepsini Ahmed değişik isnâdlarla rivayet etti. Birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٧٧٦٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ أَنَّهُ كَانَ مَعَ أَبِي ذَرٍّ فَخَرَجَ عَطَاؤُهُ وَمَعَهُ جَارِيَةٌ لَهُ فَجَعَلَتْ تَقْضِي حَوَائِجَهُ قَالَ فَفَضَلَ مَعَهَا سَبْعٌ قَالَ فَأَمَرَهَا أَنْ تَشْتَرِيَ بِهِ فُلُوساً. قَالَ قُلْتُ لَهُ لَوِ ادَّخَرْتَهُ لِلْحَاجَةِ تَنُوبُكَ أَوْ لِلضَّيْفِ يَنْزِلُ بِكَ. قَالَ إِنَّ خَلِيلِي عَهِدَ إِلَيَّ أَنْ أَيُّمَا ذَهَبٍ أَوْ فِضَّةٍ أُوكِيَ عَلَيْهِ فَهُوَ جَمْرٌ عَلَى صَاحِبِهِ حَتَّى يُفْرِغَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

17762- Abdullah b. es-Sâmit anlatıyor: Ebû Zer'in yanındayken, Beytülmal'den hakkı verildi. Ebû Zer'in yanında bir cariye vardı. Cariye Ebû Zer'e verilen parayla onun ihtiyacı olan şeyleri aldı ve paradan geriye yedi dinar kaldı. Ebû Zer, cariyeye o parayla (süs için kendine) pul almasını istedi. Cariye: "Bu parayı ihtiyacın olduğu bir zamana veya ağırladığın bir misafir için ayırsan" karşılığını verince, Ebû Zer şöyle dedi: "Dostum (Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana şöyle demişti:

[1] Ahmed (6/86, 182) ve İbn Hibbân *Sahîh*'inde (715) rivayet etti.

"Kişinin sahip olduğu altın veya gümüş, Allah yolunda harcayıncaya kadar kendisi için kor ateşi gibidir."

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٧٧٦٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ الْخُزَاعِيُّ قَالَ أَخْبَرَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَافِعٍ مَوْلَى أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ أَكْثَرُ مَا عَلِمْتُ أُتِيَ بِهِ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْمَالِ بِخَرِيطَةٍ فِيهَا ثَمَانُمِائَةِ دِرْهَمٍ. رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير موسى بن جبير وهو ثقة

17763- Ümmü Seleme der ki: "Bildiğim kadarıyla Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) en fazla getirdiği para, bir çanta içinde olan sekiz yüz dirhemdi."

★Ahmed rivayet etti. Mûsâ b. Cubeyr dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[2]

١٧٧٦٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا عُتَيْبَةُ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ أَصْرَمَ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ مَاتَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الصُّفَّةِ وَتَرَكَ دِينَارَيْنِ أَوْ دِرْهَمَيْنِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيَّتَانِ صَلُّوا عَلَى صَاحِبِكُمْ.

رواه أحمد وابنه عبد الله وقال : دينارا أو درهما . والبزار كذلك وفيه عتيبة الضرير وهو مجهول وبقية رجاله وثقوا

17764- Hz. Ali der ki: "Suffe ashabından bir adam geriye iki dinar veya iki dirhem bırakarak öldü. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Bu ikisiyle (kıyamet gününde) dağlanacaktır. Onun namazını siz kılın."*

★Ahmed ve *"Bir dinar veya dirhem"* ibaresiyle oğlu Abdullah ve yakın metinle Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Uteybe ed-Darîr meçhûldür. Diğer ravileri güvenilir bulunmuştur.[3]

---

[1] Ahmed, uzun bir metinle (5/ 175-176) ve muhtasar olarak (5/165) rivayet etti.
[2] Ahmed (6/301) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (23/299) rivayet etti.
[3] Ahmed ile oğlu (788) ve Bezzâr (3651) rivayet etti.

١٧٧٦٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يُونُسُ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ يَعْنِي ابْنَ زَيْدٍ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ تُوُفِّيَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الصُّفَّةِ فَوَجَدُوا فِي شَمْلَتِهِ دِينَارَيْنِ فَذَكَرُوا ذَاكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ كَيَّتَانِ.

رواه أحمد وأبو يعلى والبزار وفيه عاصم بن بهدلة وقد وثقه غير واحد وبقية رجاله رجال الصحيح

17765- Abdullah b. Mes'ûd der ki: Suffe ashâbından biri öldüğünde kesesinde iki dinar buldular. Bunu Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bildirdiklerinde, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bunlarla (kıyamet gününde) iki defa dağlanacaktır. Onun namazını siz kılın."*

★Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet ettiler. Ravilerden Âsım b. Behdele'yi birden çok kişi güvenilir bulmuştur. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٧٧٦٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ عَاصِمِ بْنِ أَبِي النَّجُودِ عَنْ زِرٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَحِقَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدٌ أَسْوَدُ فَمَاتَ فَأُوذِنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ انْظُرُوا هَلْ تَرَكَ شَيْئاً فَقَالُوا تَرَكَ دِينَارَيْنِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيَّتَانِ.

رواه أحمد وأبو يعلى ورجالهما رجال الصحيح غير عاصم بن بهدلة وقد وثق

17766- Yine Abdullah b. Mes'ûd der ki: Siyahi bir köle Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) yetişip ona iman ettikten sonra vefat etti. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) haber verdiklerinde: *"Bakınız, geriye bir şey bıraktı mı?"* buyurdu. Ashâb: "İki dinar bıraktı" dediklerinde : *"Bu ikisiyle (kıyamet gününde) dağlanacaktır"* buyurdu.

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Âsım b. Behdele dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilir bulunmuştur.[2]

١٧٧٦٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ مَسْعَدَةَ عَنْ يَزِيدَ يَعْنِي ابْنَ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ قَالَ كُنْتُ جَالِساً مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأُتِيَ بِجَنَازَةٍ فَقَالَ هَلْ تَرَكَ مِنْ دَيْنٍ قَالُوا لاَ. قَالَ هَلْ تَرَكَ مِنْ شَيْءٍ قَالُوا لاَ. قَالَ فَصَلَّى عَلَيْهِ ثُمَّ أُتِيَ بِأُخْرَى فَقَالَ هَلْ تَرَكَ مِنْ دَيْنٍ قَالُوا . قَالَ هَلْ تَرَكَ مِنْ شَيْءٍ قَالُوا نَعَمْ ثَلاَثَ دَنَانِيرَ. قَالَ فَقَالَ بِأَصَابِعِهِ " ثَلاَثُ كَيَّاتٍ.

---

[1] Ahmed (1/412,415,461,457), Ebû Ya'lâ (5037) ve Bezzâr (3652) rivayet etti.

[2] Ahmed (3843) ve Ebû Ya'lâ (4997) rivayet etti.

رواه أحمد في حديث طويل ورجاله رجال الصحيح.

17767- Seleme b. el-Ekva' bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında otururken, bir cenaze getirildi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Geriye borç bıraktı mı?"* diye sordu. Sahabe: "Hayır" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazını kıldırdı. Sonra bir başka cenaze getirildiğinde ise: *"Geriye bir şey bıraktı mı?"* diye sordu. Sahabe: "Evet, üç dinar bıraktı" cevabını verince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) parmağıyla işaret ederek: *"Bu üçüyle (kıyamet gününde) dağlanacaktır"* buyurdu.

★Ahmed uzun bir hadis içinde rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٧٧٦٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا أَبُو الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ أَنَّهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ تَرَكَ دِينَاراً فَهُوَ كَيَّةٌ.

وفيه ابن ابن لهيعة ويعتضد حديثه بما تقدم من طرق هذا الحديث وبقية رجاله رجال الصحيح

17768- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim geriye bir dinar bırakırsa, (kıyamet gününde) onunla dağlanacaktır."*

★Ravilerden İbn Lehîa vardır ve hadisi daha önce başka yollarla gelen hadislerle desteklenmektedir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٧٧٦٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَنْبَأَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْحِمْصِيِّ قَالَ تُوُفِّيَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الصُّفَّةِ فَوُجِدَ فِي مِئْزَرِهِ دِينَارٌ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيَّةٌ قَالَ ثُمَّ تُوُفِّيَ آخَرُ فَوُجِدَ فِي مِئْزَرِهِ دِينَارَانِ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيَّتَانِ.

17769- Ebû Umâme el-Hımsî bildiriyor: Suffe ashabından biri öldüğünde izarında bir dinar buldular. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bununla (kıyamet gününde) dağlanacaktır"* buyurdu.

---

[1] Ahmed (4/47,50) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6258) rivayet etti. Hadis, Buhârî'de de mevcuttur (2289 ve 2295) Nesâî (6/65) buna benzer bir rivayette bulundu.

[2] Ahmed (3/342) rivayet etti. Ravilerden Ebu'z-Zübeyr müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder.

Sonra birisi daha öldüğünde izarında iki dinar buldular. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu ikisiyle (kıyamet gününde) dağlanacaktır"* buyurdu.[1]

١٧٧٧٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ حَدَّثَنِي شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ مِنْ أَهْلِ حِمْصَ مِنْ بَنِي الْعَدَّاءِ مِنْ كِنْدَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا أُمَامَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَجُلٍ تُوُفِّيَ وَتَرَكَ دِينَاراً أَوْ دِينَارَيْنِ يَعْنِي قَالَ لَهُ كَيَّةٌ أَوْ كَيَّتَانِ. رواه كله أحمد بأسانيد ورجال بعضها رجال الصحيح غير شهر بن حوشب وقد وثق

17770- Yine Ebû Umâme el-Hımsî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), geriye bir veya iki dinar bırakarak vefat eden birisi hakkında aynı şeyi söylediğini, yani: *"Bununla* veya *bu ikisiyle (kıyamet gününde) dağlanacaktır"* dediğini nakleder.

★Tümünü Ahmed, değişik isnâdlarla rivayet etti. Bazılarının, Şehr b. Havşeb dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir ki, o da güvenilirdir.[2]

١٧٧٧١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ أَبِي يُونُسَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ أَعْرَابِيًّا غَزَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ فَأَصَابَهُ مِنْ سَهْمِهِ دِينَارَانِ فَأَخَذَهُمَا الأَعْرَابِيُّ فَجَعَلَهُمَا فِي عَبَاءَتِهِ وَخَيَّطَ عَلَيْهِمَا وَلَفَّ عَلَيْهِمَا فَمَاتَ الأَعْرَابِيُّ فَوَجَدُوا الدِّينَارَيْنِ فَذَكَرُوا ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ كَيَّتَانِ.

رواه أحمد وفيه ابن لهيعة وقد اعتضد وبقية رجاله رجال الصحيح

17771- Ebû Hureyre nakleder: Bir bedevi, Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) Hayber savaşına katıldı ve ganimetten payına iki dinar düştü. Bedevi dinarları alıp (bir şeye) sararak abasının içine koydu. Bedevi öldüğünde, dinarlar bedevinin üzerinde bulunup Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bildirilince, şöyle buyurdu: *"Bu ikisiyle (kıyamet gününde) dağlanacaktır."*

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa vardır ve bu rivayeti güvenilir bir ravinin rivayetiyle desteklenmiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

---

[1] Ahmed (5/252, 253) rivayet etti.

[2] Ahmed (5/258) rivayet etti.

١٧٧٧٢ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ فُضَيْلِ بْنِ غَزْوَانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى عَلَى رَجُلٍ تَرَكَ دِينَارَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةً فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيَّتَانِ أَوْ ثَلَاثَةٌ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح ورواه البزار بإسناد حسن

17772- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) geriye iki veya üç dinar bırakarak vefat eden bir kişi hakkında: *"Bu ikisiyle* veya *üçüyle (kıyamet gününde) dağlanacaktır"* buyurduğunu bildiriyor.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Bezzâr hasen isnâdla rivayet etti.[1]

١٧٧٧٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ وَهُوَ الأَزْرَقُ قَالَ أَخْبَرَنَا شَرِيكٌ عَنْ هَارُونَ بْنِ سَعْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا حَازِمٍ الأَشْجَعِيَّ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ أُتِيَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ عِنْدَهُ فَقِيلَ لَهُ تُوُفِّيَ فُلَانٌ وَتَرَكَ دِينَارَيْنِ أَوْ دِرْهَمَيْنِ. فَقَالَ كَيَّتَانِ.

رواه أحمد وفيه شريك بن عبد الله النخعي وقد وثقه غير واحد وبقية رجاله رجال الصحيح قلت : وقد تقدمت أحاديث من هذا الباب في صدقة التطوع في آخر الزكاة

17773- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelinip: "Falan kişi vefat etti ve geriye iki dinar veya dirhem bıraktı" denildi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu ikisiyle (kıyamet gününde) dağlanacaktır"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Şerîk b. Abdillah en-Nehaî'yi birden çok kişi güvenilir bulmuştur. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

Zekât kitabının sonunda, sadaka bölümünde bununla ilgili hadisler geçmişti.[2]

١٧٧٧٤ - حَدَّثَنَا مُجَاهِدُ بْنُ مُوسَى ، حَدَّثَنَا مَرْوَانُ الْفَزَارِيُّ ، حَدَّثَنَا هِلَالٌ أَبُو مُعَلَّى بْنُ هِلَالٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ ، وَهُوَ يَقُولُ : أُهْدِيَتْ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثُ طَوَائِرَ ، فَأَطْعَمَ خَادِمَهُ طَائِرًا ، فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْغَدِ أَتَتْهُ بِهَا ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَلَمْ أَنْهَكِ أَنْ تَرْفَعِي شَيْئًا لِغَدٍ ، فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِرِزْقِ كُلِّ غَدٍ.

---

[1] Ahmed (2/429) ve Bezzâr (3648, 3649) rivayet etti.

[2] Ahmed (2/493) ve Bezzâr (3650) rivayet etti.

رواه أبو يعلى ورجاله ثقات

17774- Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) üç kuş hediye edildi. Birini yemesi için hizmetçisine verdi. Sabah olunca, hizmetçi kuşu (pişirip) Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) getirdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) hizmetçiye şöyle buyurdu: *"Ben, yarın için bir şey saklamaktan seni menetmedim mi? Çünkü Allah her yeni güne kendi rızkını gönderir."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٧٧٧٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَلِيٍّ الصَّائِغُ الْمَكِّيُّ ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بن عَلِيٍّ الْحُلْوَانِيُّ ، حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بن أَبَانَ ، حَدَّثَنَا طَلْحَةُ بن زَيْدٍ ، عَنْ يَزِيدَ بن سِنَانٍ ، عَنْ أَبِي الْمُبَارَكِ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، عَنْ بِلالٍ ، قَالَ : ، قَالَ : دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدِي شَيْءٌ مِنْ تَمْرٍ ، فَقَالَ : مَا هَذَا ؟ ، فَقُلْتُ : ادَّخَرْنَاهُ لِشِتَائِنَا ، فَقَالَ : أَمَا تَخَافُ أَنْ تَرَى لَهُ بُخَارًا فِي جَهَنَّمَ .

17775- Bilâl bildiriyor: Yanımda bir miktar hurma varken Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanıma girdi ve: *"Bu nedir?"* diye sordu. Ben: "Kış için sakladık" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bunlardan dolayı, Cehennem ateşinin dumanını görmekten korkmuyor musun?"*[2]

١٧٧٧٦ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بن مُحَمَّدِ بن الْحَسَنِ ، حَدَّثَنَا أَبِي ، حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ مَسْرُوقِ بن الأَجْدَعِ ، عَنْ بِلالٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَطْعِمْنَا يَا بِلالُ تَمْرًا ، فَقَبَضْتُ لَهُ قَبَضَاتٍ ، فَقَالَ : زِدْنَا يَا بِلالُ ، فَزِدْتُهُ ثَلاثًا ، فَقُلْتُ : لَمْ يَبْقَ شَيْءٌ إِلا شَيْءٌ ادَّخَرْتُهُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : أَنْفِقْ يَا بِلالُ وَلا تَخْشَ مِنْ ذِي الْعَرْشِ إِقْلالا .

---

[1] Ebû Ya'lâ (4223) ve Ahmed (3/198) rivayet etti. Ravilerden, Mu'alla'nın babası Hilâl b. Suveyd hakkında Buhârî şöyle der: "Hadisi başka hadislerle desteklenmemiştir." Ebû Ahmed el-Hâkim şöyle der: "Bu Hilâl b. Suveyd, hadis âlimlerine göre sağlam biri değildir." İbn Hibbân ise güvenilir olduğunu söylemiştir.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1022) ve Bezzâr (3656) rivayet etti.

رواه الطبراني والبزار باختصار إلا أنه قال : وعنده صبر من مال وفي رواية الطبراني الأولى والبزار : محمد بن الحسن بن زبالة وفي الثانية : طلحة بن زيد القرشي وكلاهما ضعيف قال البزار : الصواب فيه عن مسروق فإن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دخل على بلال

17776- Başka bir rivayette ise Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Bilâl! Bize hurma yedir"* buyurdu. Ben birkaç avuç hurma getirdim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Çoğalt ey Bilâl"* buyurunca, ben üç avuç daha koydum ve: "Sadece Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) için saklamış olduğum bir miktar kaldı" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Bilâl! Onları infak et ve Arş sahibi yüce Allah'tan yana yoksulluktan bir endişen olmasın"* buyurdu.

★Taberânî ve kısa metinle "Yanında bir miktar mal vardı" ibaresiyle Bezzâr rivayet etti.

Taberânî'nin birinci rivayetinde ve Bezzâr'da Muhammed b. el-Hasan b. Zebâle, ikinci rivayette ise Talha b. Zeyd el-Kureşî vardır ve ikisi de zayıftır. Bezzâr dedi ki: "Hadisin doğru olan senedi: Mesrûk bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Bilâl'in yanına girdi..." şeklindedir."[1]

١٧٧٧٧ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ زِيَادٍ الصَّائِغُ ، قَالَ : نا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ ، قَالَ : نا قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ ، عَنْ أَبِي حُصَيْنٍ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ وَثَّابٍ ، عَنْ مَسْرُوقٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : " دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى بِلالٍ وَعِنْدَهُ صُبْرٌ مِنْ تَمْرٍ ، فَقَالَ : مَا هَذَا يَا بِلالُ ؟ ، قَالَ : أُعِدُّ ذَلِكَ لأَضْيَافِكَ ، قَالَ : أَمَا تَخْشَى أَنْ يَكُونَ لَهُ دُخَانٌ فِي نَارِ جَهَنَّمَ ، أَنْفِقْ يَا بِلالُ وَلا تَخْشَ مِنْ ذِي الْعَرْشِ إِقْلالا

رواه البزار والطبراني وإسنادهما حسن إلا أن الطبراني قال في حديثه : " أما تخشى أن يفور له بخار ".

17777- Abdullah b. Mes'ûd anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Bilâl'in yanına girdi. Yanında bir hurma yığını gördüğünde ona: *"Ey Bilâl! Bunlar da ne?"* diye sordu. Bilâl: "Bunları misafirlerin için kaldırmıştım" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunlardan dolayı, Cehennem ateşinin dumanına maruz kalmaktan korkmuyor musun? Ey Bilâl! Bunları hayır için dağıt ve Arş sahibi varken kıtlıktan yana bir korkun olmasın!"* buyurdu.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1098) rivayet etti.

★Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. İsnâdları hasendir, ancak Taberânî hadisinde: *"Bunun dumanının (Kıyamet günü sana doğru) yükselmesinden korkmuyor musun?"* ibaresi yer almıştır.[1]

١٧٧٧٨ - حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ مُوسَى الشَّامِيُّ، ثنا يَحْيَى بْنُ أَبِي بُكَيْرٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ الصَّاغَانِيُّ وَهَارُونُ بْنُ مُوسَى الْبَغْدَادِيُّ، قَالا: ثنا مُوسَى بْنُ دَاوُدَ، ثنا مُبَارَكُ بْنُ فَضَالَةَ، عَنْ يُونُسَ بْنِ عُبَيْدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى بِلالٍ، وَعِنْدَهُ صُبَرٌ مِنْ تَمْرٍ، فَقَالَ: مَا هَذَا؟ قَالَ: ادَّخِرُهُ، فَقَالَ: أَمَا تَخْشَى أَنْ تَرَى لَهُ بُخَارًا فِي نَارِ جَهَنَّمَ، أَنْفِقْ بِلالُ! وَلا تَخْشَ مِنْ ذِي الْعَرْشِ إِقْلالا.

رواه البزار وأبو يعلى والطبراني في الكبير والأوسط وإسناده حسن.

17778- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Bilâl'in yanına girdi. Yanında bir hurma yığını gördüğünde ona: *"Bunlar da ne?"* diye sordu. Bilâl: "Azık olarak kaldırdım" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunlardan dolayı, Cehennem ateşinin dumanını görmekten korkmuyor musun? Ey Bilâl! Bunları infak et ve Arş sahibi varken kıtlıktan yana bir korkun olmasın!"* buyurdu.

★Bezzâr, Ebû Ya'lâ ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senedi hasendir.[2]

١٧٧٧٩ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَطَنٍ الأُبُلِّيُّ ، قَالَ : نا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحُنَيْنِيُّ ، قَالَ : نا هِشَامُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَسَأَلَهُ ، فَقَالَ : " مَا عِنْدِي شَيْءٌ أُعْطِيكَ ، وَلَكِنِ اسْتَقْرِضْ حَتَّى يَأْتِينَا شَيْءٌ فَنُعْطِيَكَ " . فَقَالَ عُمَرُ : مَا كَلَّفَكَ اللَّهُ هَذَا ، أَعْطَيْتَ مَا عِنْدَكَ ، فَإِذَا لَمْ يَكُنْ عِنْدَكَ فَلا تُكَلَّفْ . قَالَ : فَكَرِهَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَوْلَ عُمَرَ حَتَّى عُرِفَ فِي وَجْهِهِ ، فَقَالَ الرَّجُلُ : يَا رَسُولَ

[1] Bezzâr (3653) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1020, 10300) şu lafızla rivayet etti: *"Bundan dolayı, ateşin dumanına maruz kalmaktan korkmuyor musun?"* Bu hadisi, Yahyâ b. Ebî Bukeyr, Kays'tan, o Ebû Husayn'dan, o Yahyâ b. Vâsib'ten, o Mesrûk'tan, o da Âişe'den rivayet etmiştir.

[2] Bezzâr (3654, 3655), yakın metinle Ebû Ya'lâ (6040) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1024, 1025) rivayet etti.

اللَّهِ ، بِأَبِي وَأُمِّي أَنْتَ ، فَأَعْطِ وَلا تَخْشَ مِنْ ذِي الْعَرْشِ إِقْلالا ، قَالَ : فَتَبَسَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَقَالَ : " بِهَذَا أُمِرْتُ.

رواه البزار وفيه إسحاق بن إبراهيم الحنيني وقد ضعفه الجمهور ووثقه ابن حبان وقال : يخطئ

17779- Ömer b. el-Hattâb anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına bir kişi geldi (ve bir şey istedi). Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yanımda sana verebileceğim bir şey yoktur; ama sen, bize bir şeyler gelene kadar ödünç al, biz o zaman sana veririz"* buyurdu. Ömer, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Allah sana bunu yüklemedi. Yanındakini verdin, eğer yanında bir şey yoksa (buna rağmen vermekle) mükellef değilsin" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Ömer'in bu sözünden rahatsız oldu; hatta bu, yüzünden belli oluyordu. Adam: "Ya Resûlallah! Annem babam sana feda olsun. İnfak et ve Arş sahibi varken kıtlıktan yana bir korkun olmasın!" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) tebessüm ederek: *"Bununla emredildim (zaten)"* buyurdu

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden İshâk b. İbrâhîm el-Huneynî'yi çoğunluk zayıf bulmuş, İbn Hibbân ise güvenilir olduğunu söylemiş ve: "Hata ederdi" demiştir.[1]

١٧٧٨٠ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ ، وَأَحْمَدُ بْنُ أَبَانَ ، قَالا : نا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ كُلَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ كَانَ كُلَّمَا صَلَّى صَلاةً جَلَسَ لِلنَّاسِ ، فَمَنْ كَانَتْ لَهُ حَاجَةٌ كَلَّمَهُ وَإِلا قَامَ ، فَحَضَرْتُ الْبَابَ يَوْمًا ، فَقُلْتُ : يَا يَرْفَأُ ، فَخَرَجَ وَإِذَا عُثْمَانُ بِالْبَابِ ، فَخَرَجَ يَرْفَأُ ، فَقَالَ : قُمْ يَا ابْنَ عَفَّانَ ، قُمْ يَا ابْنَ عَبَّاسٍ ، فَدَخَلْنَا عَلَى عُمَرَ وَعِنْدَهُ صُبَرٌ مِنْ مَالٍ ، فَقَالَ : إِنِّي نَظَرْتُ فِي أَهْلِ الْمَدِينَةِ فَرَأَيْتُكُمَا مِنْ أَكْثَرِ أَهْلِهَا عَشِيرَةً فَخُذَا هَذَا الْمَالَ فَاقْسِمَاهُ ، فَإِنْ كَانَ فِيهِ فَضْلٌ فَرُدَّا " . قُلْتُ : وَإِنْ كَانَ نُقْصَانًا زِدْتَنَا ؟ فَقَالَ : " نِشْنِشَةٌ مِنْ أَخْشَنَ ، قَدْ عَلِمْتَ أَنَّ مُحَمَّدًا وَأَهْلَهُ كَانُوا يَأْكُلُونَ الْقِدَّ " ، قُلْتُ : بَلَى وَاللَّهِ لَوْ فَتَحَ اللَّهُ هَذَا عَلَى مُحَمَّدٍ لَصَنَعَ فِيهِ غَيْرَ مَا صَنَعْتَ ، فَغَضِبَ وَانْتَشَجَ حَتَّى اخْتَلَفَتْ أَضْلاعُهُ ، وَقَالَ : " إِذًا أَصْنَعُ فِيهِ مَاذَا ؟ فَقُلْتُ : إِذًا كُلْ وَأَطْعِمْنَا ، فَسُرِّيَ عَنْهُ .

---

[1] Bezzâr (3662) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisin, Ömer'den rivayetini sadece bu isnâdla biliyoruz. Hişâm b. Sa'd'dan da sadece İshâk b. İbrâhîm rivayet etmiştir. Ancak o, hadis hafızı değildir.

رواه البزار وإسناده جيد

17780- İbn Abbâs bildiriyor: Hz. Ömer, her namazdan sonra halkla oturur ve ihtiyacı olan varsa onunla konuşur, eğer ihtiyacı olan yoksa kalkıp giderdi. Bir gün Ömer'in kapısına gidip: "Ey Yerfa!" diye seslendim. (Hizmetçişi) Yerfâ dışarı çıkınca, Osmân'ı da kapıda gördü ve: "Ey İbn Affân, ey İbn Abbâs! Kalkınız" dedi. Ömer'in yanına girdiğimizde yanında bir yığın mal gördük. Ömer: "Medine halkına baktığımda, en kalabalık olarak sizi gördüm. Bunu alınız ve aranızda taksim ediniz. Eğer artarsa, artan kısmını iade ediniz" dedi. Ben: "Eğer yetmeyecek olursa, sen buna ilavede bulunacak mısın?" diye sorduğumda, Ömer: "Çok kurnazsın! Biliyorsun ki, Muhammed ve ailesi kurutulmuş hurma yiyorlardı" karşılığını verdi. Ben: "Evet vallahi! Eğer Allah bunu Muhammed'e gönderseydi; o senin yaptığın gibi yapmazdı" dedim. Ömer sinirinden titreyerek: "Ya ne yapardı?" diye sordu. Ben: "Hem kendisi yiyip hem de bize yedirdiği zaman ancak rahat ederdi" dedim.

★Bezzâr rivayet etti. Senedi ceyyiddir.[1]

١٧٧٨١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى، ثنا عَرْعَرَةُ بْنُ الْبِرِنْدِ، ثنا زِيَادُ بْنُ أَبِي زِيَادٍ، عن الحسن أن قيس بن عاصم لما قدم على رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : " هَذَا سَيِّدُ أَهْلِ الْوَبَرِ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا الْمَالُ الَّذِي لا يَكُونُ عَلَيَّ فِيهِ تَبِعَةٌ مِنْ ضَيْفٍ أَوْ عِيَالٍ وَإِنْ كَثُرُوا؟ قَالَ : نَعِمَ ؛ الْمَالُ الأَرْبَعُونَ وَإِنْ كَثُرَتْ فَسِتُّونَ، وَيْلٌ لأَصْحَابِ الْمِئِينَ، يَقُولُ ذَلِكَ ثَلاثًا، إلا مَنْ أَعْطَى فِي رِسْلِهَا وَنَجْدَتِهَا، وَأَفْقَرَ ظَهْرَهَا، وَأَطْرَقَ فَحْلَهَا، وَنَحَرَ سَمِينَهَا، وَمَنَحَ غَزِيرَهَا، وَأَطْعَمَ الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ.قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا أَكْرَمَ هَذِهِ الأَخْلاقِ وَأَحْسَنَهَا، قَالَ : كَيْفَ تَصْنَعُ بِالْمَنِيحَةِ؟ قَالَ : قُلْتُ : إِنِّي لأَمْنَحُ كُلَّ سَنَةٍ مِائَةً قَالَ : كَيْفَ تَصْنَعُ بِالإِفْقَارِ؟ قَالَ : إِنِّي لا أُفْقِرُ الْبَكْرَ الضَّرْعَ، وَلا النَّابَ الْمدبرة، قَالَ : كَيْفَ تَصْنَعُ بِالطَّرُوقَةِ؟ قُلْتُ : تَغْدُو الإِبِلُ وَيَغْدُو النَّاسُ، فَمَنْ شَاءَ أَخَذَ بِرَأْسِ بَعِيرٍ فَذَهَبَ بِهِ، قَالَ : مَالُكَ أَحَبُّ إِلَيْكَ، أَمْ مَالُ مَوَالِيكَ؟ قَالَ : لا، بَلْ مَالِي، قَالَ : فَمَا لَكَ مِنْ مَالِكَ إِلا مَا أَكَلْتَ فَأَفْنَيْتَ، أَوْ لَبِسْتَ

[1] Bezzâr (3664) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) Ömer'den başkasının rivayet ettiğini ve hadisi sadece bu isnâdla biliyoruz."

فَأَبْلَيْتَ، أَوْ أَعْطَيْتَ فَأَمْضَيْتَ، قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ هَكَذَا؟ قَالَ : نَعَمْ، قُلْتُ : أَمَا وَاللَّهِ لَأَنْ بَقِيتُ لَأُقِلَّنَّ عَدَدَهَا "

رواه البزار مرسلا وقد رواه باختصار كثير متصلا وهو مذكور في مناقبه

17781- Hasan bildiriyor: Kays b. Âsım, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) geldiğinde, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu Veber halkının efendisidir"* buyurdu. Ben: "Ya Resûlallah! Çok olsa bile misafirle veya çocuklarımla paylaşmadığım mal hakkında ne dersin?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Malın en iyisi kırk tane olanıdır. Eğer daha çoksa altmış tane olanıdır. Yüz tanesi olana yazıklar olsun. Ancak, bolluk ve sıkıntılı zamanında infak eden, binek olarak veren, damızlık olarak veren, besili olanını kurban eden, sağmalını başkasının kullanımına veren, hizmetçilerini ve yakınlarını doyuran kişiler hariç."*

Ben: "Ya Resûlallah! Bu ne yüce ve güzel bir davranıştır" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Nasıl bir bağışta bulunacaksın?"* diye sordu. Ben: "Her yıl yüz tane bağışlayacağım" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Binekler konusunda ne yapacaksın?"* diye sorunca ise: "Süt vermeyenleri ve kaçıp gidenleri vermeyeceğim" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Damızlık olanları ne yapacaksın?"* diye sorunca, ben: "Develer ve insanlar geldiği zaman dileyen damızlık devenin yularından çekip götürsün" dedim.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Senin için, malın mı, yoksa azatlıların malı mı daha sevgilidir?"* diye sorunca, ben: "Malım benim için daha sevgilidir" dedim. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Malından, sadece yiyip bitirdiğin, giyip eskittiğin veya sadaka verip âhiretin için gönderdiğin kısmı senindir."*

Ben: "Ya Resûlallah! Öyle mi?" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet"* buyurdu.

Hasan ekledi: "Vallahi! Eğer malım kalırsa, sayısını azaltacağım."

★Bezzâr mürsel olarak ve çok kısa metinle muttasıl olarak ta rivayet etti. Menkıbelerinde muhtasar olan rivayet zikredilmiştir.[1]

---

[1] Bezzâr (3663) ve Ebû Câfer et-Taberî *Tezhîbu'l-Âsâr*'ında- *Müsned İbn Abbâs*'ta (448) rivayet etti.

١٧٧٨٢ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ حَصِينٍ ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي سَارَةَ ، حَدَّثَنَا ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَا مَحَقَ الإِسْلامَ مَحْقَ الشُّحِّ شَيْئًا .

رواه أبو يعلى والطبراني في الأوسط وفيه عمرو بن الحصين وهو مجمع على ضعفه

17782- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Hiçbir şey, cimrilik kadar İslam'a zarar vermemiştir."*

★Ebû Ya'lâ ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Amr b. el-Husayn'ın zayıflığında icma vardır.[1]

١٧٧٨٣ - حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُمْهَانَ، عن أبي القين أَنَّهُ مَرَّ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ وَمَعَهُ تَمْرٌ عَلَى رَحْلِهِ، فَقَامَ إِلَيْهِ عَمُّهُ، فَأَرَادَ أَنْ يَأْخُذَ مِنْهُ قَبْضَةً لِيَضَعَهَا بَيْنَ يَدَيِ النَّبِيِّ فَتَبَطَّحَ عَلَى التَّمْرِ، فَقَالَ النَّبِيُّ: " اللَّهُمَّ زِدْهُ شُحًّا " .قَالَ : فَكَانَ مِنْ أَشَحِّ النَّاسِ.

رواه البزار بإسنادين أحدهما متصل وهذا متنه . والآخر عن سعيد بن جمهان أن مولاه أبا القين مر على رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . ورواه الطبراني إلا أنه قال : فأهوى إليه النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ليأخذ منه قبضة ينثرها بين يدي أصحابه . ورجال المرسل والمسند رجال الصحيح غير سعيد بن جمهان وقد وثقه غير واحد وفيه خلاف قلت : وقد تقدمت أحاديث في السخاء والبخل في كتاب صدقة التطوع

17783- Ebu'l-Kayn, yükünde hurma olduğu halde Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) rastladı. Amcası, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) önüne koymak üzere bir avuç hurma almak için kalkınca, Ebu'l-Kayn, hurmaların üzerine kapandı. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Bunun cimriliğini arttır"* diye dua etti. (Ravi) dedi ki: Ebu'l-Kayn insanların en cimrisiydi.

★Bezzâr, biri muttasıl olan iki isnâdla rivayet etti. Muttasıl olanın metni budur.

Diğer metin ise Saîd b. Cumhân'dan nakledilmiştir ve şöyledir: "Saîd b. Cumhân'ın efendisi Ebu'l-Kayn, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) rastladı."

Taberânî rivayet etti; ifadesi şöyledir: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ashâbına dağıtmak üzere bir avuç (hurma) almak için yanına yaklaştı."

Mürsel ve müsned olan rivayetlerin Saîd b. Cumhân dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Onu da birden çok kişi güvenilir bulmuştur. Hakkında ihtilaf vardır.

---

[1] Ebû Ya'lâ (3488) rivayet etti. Ravilerden, Amr b. el-Husayn'ın hocası Ali b. Ebî Sâra zayıftır. Daha önce geçen 376. hadise ve *S. ed-Daîfe*'ye bakınız.

Sadaka (Zekat) kitabında, cömertlik ve cimrilik bölümünde konuyla ilgili hadisler geçmişti.[1]

١٧٧٨٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : نا نَصْرُ بْنُ مَرْزُوقٍ الْمِصْرِيُّ ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ مَسْلَمَةَ الْقَعْنَبِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الضُّبَعِيُّ ، عَنْ جُوَيْرِيَةَ بْنِ أَسْمَاءَ ، عَنْ نَافِعٍ ، قَالَ : سَمِعَ ابْنُ عُمَرَ رَجُلا ، يَقُولُ : الشَّحِيحُ أَعْذَرُ مِنَ الظَّالِمِ ، فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ : كَذَبْتَ ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " الشَّحِيحُ لا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه يحيى بن مسلمة القعنبي وهو ضعيف

17784- Nâfi' der ki: İbn Ömer, adamın birinin: "Cimri olan, zalim olandan daha fazla mazur görülecektir" dediğini işitince, şöyle karşılık verdi: "Yalan söyledin! Zira Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): «*Cimri olan Cennete giremez*» dediğini duydum."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Mesleme el-Ka'nebî zayıftır.

بَابٌ فِيمَنْ لَا يَشْبَعُ مِنَ الدُّنْيَا

Dünyadan Gözü Doymayanlar

١٧٧٨٥ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجُنَيْدِ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا شُعَيْبُ بْنُ صَفْوَانَ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " كَانَ جَدْيٌ فِي غَنَمٍ كَثِيرَةٍ تُرْضِعُهُ أُمُّهُ فَتَرْوِيهِ ، فَانْفَلَتَ فَرَضَعَ الْغَنَمَ كُلَّهَا ، ثُمَّ لَمْ يَشْبَعْ ، فَقَالَ : إِنَّ مَثَلَ هَذَا مَثَلُ قَوْمٍ يَأْتُونَ مِنْ بَعْدِكُمْ يُعْطَى الرَّجُلُ مِنْهُمْ مَا يَكْفِي الْقَبِيلَةَ أَوِ الأُمَّةَ ، ثُمَّ لا يَشْبَعُ .

رواه البزار والطبراني في الأوسط والكبير ورجاله وثقوا إلا أن عطاء بن السائب اختلط قبل موته

17785- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: "*Kendisini emzirip doyuran birçok koyunun içinde bulunan bir kuzu vardı. Bir gün bu kuzu ipini koparıp bütün koyunları emdikten sonra yine doymadı.*" Buyurdu ki: "*Bu şuna benzer: Sizden sonra*

[1] Bezzâr (3614, 3615) rivayet etti. Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/338) rivayet etti.

öyle bir topluluk gelecek ki; onlardan birine kabilenin tümüne veya ümmete yetecek kadar mal verilecek, ama o yine de doymayacak."

★Bezzâr ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur. Sadece Atâ b. es-Sâib'in ölümünden önce ezberi bozulmuştur.[1]

بَابُ لَا يَمْلَأُ جَوْفَ ابْنِ آدَمَ إِلَّا التُّرَابُ

İnsanın Gözünü Ancak Toprak Doldurur

١٧٧٨٦ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ أَنَّ لِابْنِ آدَمَ وَادِياً مِنْ مَالٍ لَتَمَنَّى وَادِيَانِ وَلَوْ أَنَّ لَهُ وَادِيَانِ لَتَمَنَّى ثَالِثاً وَلَا يَمْلَأُ جَوْفَ ابْنِ آدَمَ إِلَّا التُّرَابُ.

رواه أحمد وفيه ابن لهيعة ويعتضد حديثه بما يأتي وبقية رجاله رجال الصحيح

17786- Câbir b. Abdillah, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"İnsanoğlunun bir vadi dolusu malı olsa yine de (ikincisini, iki vadi dolusu malı olsa) üçüncüsünü ister. İnsanoğlunun içini (gözünü) ancak toprak doldurur."*

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa vardır ve hadisi, bundan sonra gelecek hadisle desteklenmektedir.[2]

١٧٧٨٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا أَبُو الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَأَلَ جَابِراً أَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كَانَ لِابْنِ آدَمَ وَادٍ تَمَنَّى آخَرَ فَقَالَ جَابِرٌ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَوْ كَانَ لِابْنِ آدَمَ وَادٍ مِنْ نَخْلٍ تَمَنَّى مِثْلَهُ ثُمَّ تَمَنَّى مِثْلَهُ حَتَّى يَتَمَنَّى أَوْدِيَةً وَلَا يَمْلَأُ جَوْفَ ابْنِ آدَمَ إِلَّا التُّرَابُ.

رواه أحمد وأبو يعلى والبزار ورجال أبي يعلى والبزار رجال الصحيح

17787- Câbir b. Abdillah, Resûlulah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle nakleder: *"İnsanoğlunun bir vadi hurmalığı olsa yine onun gibi bir tane daha,*

[1] Bezzâr (3642) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin merfu olarak rivayetini sadece, Abdullah b. Amr'dan ve sadece bu yolla rivayet edildiğini biliyoruz."

[2] Ahmed (3/340) rivayet etti. Ravilerden Ebu'z-Zübeyr müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder.

hatta birçok vadi dolusu hurmalık ister. İnsanoğlunun içini (gözünü) ancak toprak doldurur."

★Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet ettiler. Ebû Ya'lâ ve Bezzâr'ın ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٧٧٨٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ وَأَبُو الْمُنْذِرِ قَالاَ ثَنَا يُوسُفُ بْنُ صُهَيْبٍ قَالَ أَبُو الْمُنْذِرِ فِي حَدِيثِهِ قَالَ حَدَّثَنِي حَبِيبُ بْنُ يَسَارٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ لَقَدْ كُنَّا نَقْرَأُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كَانَ لِابْنِ آدَمَ وَادِيَانِ مِنْ ذَهَبٍ وَفِضَّةٍ لَابْتَغَى إِلَيْهِمَا آخَرَ وَلاَ يَمْلأُ بَطْنَ ابْنِ آدَمَ إِلاَّ التُّرَابُ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ تَابَ.

رواه أحمد والطبراني والبزار بنحوه ورجالهم ثقات

17788- Zeyd b. Erkam bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında, şunu (âyet diye) okurduk: *"İnsanoğlunun iki vadi dolusu altın ve gümüşü olsa, bir tane daha isterdi. İnsanoğlunun içini (gözünü) ancak toprak doldurur. Yine de Yüce Allah tövbe edenin tövbesini kabul eder."*

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Bezzâr da buna benzer bir rivayette bulundu. Ravileri güvenilirdir. [2]

١٧٧٨٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ مُجَالِدٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَامِرٌ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ قُلْتُ لِعَائِشَةَ هَلْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ شَيْئاً إِذَا دَخَلَ الْبَيْتَ قَالَتْ كَانَ إِذَا دَخَلَ الْبَيْتَ تَمَثَّلَ " لَوْ كَانَ لِابْنِ آدَمَ وَادِيَانِ مِنْ مَالٍ لَابْتَغَى وَادِياً ثَالِثاً وَلاَ يَمْلأُ فَمَهُ إِلاَّ التُّرَابُ وَمَا جَعَلْنَا الْمَالَ إِلاَّ لِإِقَامِ الصَّلاَةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ تَابَ.

رواه أحمد وأبو يعلى إلا أنه قال : " إنما جعلنا المال لتقضى به الصلاة وتؤتى به الزكاة " . قالت : فكنا نرى أنه مما نسخ من القرآن . والبزار وفيه مجالد بن سعيد وقد اختلط ولكن يحيى القطان لا يروي عنه ما حدث به في اختلاطه والله أعلم

17789- Mesrûk bildiriyor: Hz. Âişe'ye: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), eve girdiği zaman bir şey söyler miydi?" diye sorduğumda şu karşılığı verdi: "Eve girdiği zaman şöyle derdi: *"İnsanoğlunun iki vadi dolusu malı*

---

[1] Ahmed (3/341), Ebû Ya'lâ (1899, 2303) ve Bezzâr (3636) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi bu lafızla rivayetini sadece bu isnâdla biliyoruz."

[2] Ahmed (8884/368), yakın metinle Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde ve (5932) Bezzâr (3639) rivayet etti.

olsa yine de bir üçüncüsünü daha ister. İnsanoğlunun ağzını ancak toprak doldurur. Bize mal, sadece namaz kılmak, zekât vermek için verilmiştir. Yine de Yüce Allah tövbe edenin tövbesini kabul eder."

★Ahmed ve sonuna ilave ettiği şu ibare ile Ebû Ya'lâ rivayet etti: *"Mal, onunla namaz kılmak ve zekât vermek için verilmiştir."* Âişe: "Biz bunu Kur'ân'dan neshedilen âyetler biri sayardık" dedi.

Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Mücâlid b. Saîd'in âhir ömründe ezberi bozulmuştur. Yahyâ el-Kattân ise Mücâlid'in, ezberinin bozulduğu dönemdeki rivayetlerini almamıştır.[1]

١٧٧٩٠ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ السَّكَنِ، ثنا حِبَّانُ بْنُ هِلالٍ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ، ثنا صُبَيْحٌ أَبُو الْعَلاءِ، عَنِ ابْنِ بُرَيْدَةَ، عن بريدة قال : سمعت النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يقرأ في الصلاة : لَوْ أَنَّ لابْنِ آدَمَ وَادِيًا مِنْ ذَهَبٍ لابْتَغَى إِلَيْهِ ثَانِيًا، وَلَوْ أُعْطِيَ ثَانِيًا لابْتَغَى إِلَيْهِ ثَالِثًا، وَلا يَمْلأُ جَوْفَ ابْنِ آدَمَ إِلا التُّرَابُ، وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ تَابَ " .

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير صبيح أبي العلاء وهو ثقة

17790- Bureyde der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazda şöyle okuduğunu duydum: *"İnsanoğlunun bir vadi dolusu altını olsa, ikincisini ister, kendisine ikincisi verilse üçüncüsünü ister. İnsanoğlunun içini (gözünü) ancak toprak doldurur. Yine de Yüce Allah tövbe edenin tövbesini kabul eder."*

★Bezzâr rivayet etti. Subeyh Ebu'l-Alâ dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[2]

١٧٧٩١ - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يُوسُفَ، حَدَّثَنِي أَبِي يُوسُفُ بْنُ خَالِدٍ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَمُرَةَ، ثنا خُبَيْبُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنْ أَبِيهِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ، عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ: " إِنَّ الرَّجُلَ لا تَمْتَلِئُ نَفْسُهُ مِنَ الْمَالِ حَتَّى يَمْتَلِئَ مِنَ التُّرَابِ، وَلَوْ كَانَ لأَحَدِكُمْ وَادٍ

[1] Ahmed (6/55), Ebû Ya'lâ (4460) ve Bezzâr (3640, 3641) rivayet etti. Fakat Bezzâr'da şu ilave vardır: "Bunu neshedilen âyetlerden sayardık." Senetlerin hepsinde Huşeym vardır. O da müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder.

[2] Bezzâr (3634) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, Ebu'l-Alâ'dan sadece Abdulazîz'in rivayet ettiğini biliyoruz. Bunun da neshedilenlerden olduğunu söylerdi."

مَا بَيْنَ أَعْلاهُ إِلَى أَسْفَلِهِ أَحَبَّ أَنْ يُمْلأَ لَهُ وَادٍ آخَرُ، فَإِنْ مُلِئَ الْوَادِي الآخَرُ، فَانْطَلَقَ فَوَجَدَ وَادِيًا آخَرَ، قَالَ: أَمَا وَاللَّهِ لَوِ اسْتَطَعْتُ لَمَلأْتُكَ".

رواه البزار والطبراني ولفظه: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَنَا: " إِنَّ أَحَدَكُمْ لَوْ كَانَ لَهُ وَادٍ مَلآنٌ مَا بَيْنَ أَعْلاهُ إِلَى أَسْفَلِهِ أَحَبَّ أَنْ يَمْتَلِئَ لَهُ وَادٍ آخَرُ" والباقي بنحوه وفي إسناد الطبراني من لم أعرفهم ، وفي إسناد البزار يوسف بن عبد الله السمتي ، وهو كذاب.

17791- Semura b. Cündüb bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derdi: *"İnsan kendisi toprakla dolmadıkça, mala doymaz. Eğer birinizin, yukarıdan aşağıya kadar mal ile dolu bir vadisi olsa, aynısından bir vadi daha olmasını ister. Ona bir vadi daha doldurulup verilse, gidip başka bir vadi bulur ve «Vallahi! Elimden gelseydi, seni de malla doldururdum» der."*

★Bezzâr ve şu ifadelerle Taberânî rivayet etti: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize şöyle derdi: *"Birinizin yukarıdan aşağıya kadar malla dolu bir vadisi olsa, bir vadi dolusu malının daha olmasını isterdi."* Diğer kısmı yukarıdakine benzer şekildedir. Taberânî'nin senedinde tanımadıklarım vardır. Bezzâr'ın senedinde Yûsuf b. Hâlid es-Semtî hadis uyduran birisidir.[1]

١٧٧٩٢ – فُضَيْلُ بْنُ مَرْزُوقٍ، عَنْ عَطِيَّةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لَوْ أَنَّ لابْنِ آدَمَ وَادِيًا مِنْ مَالٍ لابْتَغَى إِلَيْهِ ثَانِيًا، وَلا يَمْلأُ جَوْفَ ابْنِ آدَمَ إِلا التُّرَابُ.

رواه البزار وفيه عطية العوفي وهو ضعيف.

17792- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İnsanoğlunun bir vadi dolusu malı olsaydı, ikincisini isterdi. İnsanoğlunun içini (gözünü) ancak toprak doldurur."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Atiyyetu'l-Avfî zayıftır.[2]

١٧٧٩٣ – حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، قَالَ : نا حَامِدُ بْنُ يَحْيَى ، قَالَ : نا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَوْ أَنَّ لابْنِ آدَمَ وَادِيَانِ مِنْ مَالٍ لَتَمَنَّى إِلَيْهِمَا الثَّالِثَ ، وَلا يَمْلأُ جَوْفَ ابْنِ آدَمَ إِلا التُّرَابُ ، وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ تَابَ.

---

[1] Bezzâr (3635) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7005) rivayet etti.
[2] Bezzâr (3637, 3638) rivayet etti.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط ورجالهما رجال الصحيح غير حامد بن يحيى البلخي وهو ثقة

17793- Sa'd b. Ebî Vakkâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"İnsanoğlunun iki vadi dolusu malı olsaydı, üçüncüsünü isterdi. İnsanoğlunun içini (gözünü) ancak toprak doldurur. Yine de Allah tövbe edenin tövbesini kabul eder."*

★Taberânî *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Hâmid b. Yahyâ el-Belhî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[1]

١٧٧٩٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن يُونُسَ الْعُصْفُرِيُّ الْبَصْرِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن إِبْرَاهِيمَ السُّوَّاقُ الْعَبْدِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْقَاهِرِ بن شُعَيْبٍ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بن الزُّبَيْرِ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " لَوْ أَنَّ لابْنِ آدَمَ وَادِيَانِ لَتَمَنَّى وَادِيًا ثَالِثًا، وَمَا جُعِلَ الْمَالُ إِلا لإِقَامِ الصَّلاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَلا يُشْبِعُ ابْنَ آدَمَ إِلا التُّرَابُ، وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ تَابَ " .

رواه الطبراني وفيه جعفر بن الزبير وهو ضعيف كذاب

17794- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"İnsanoğlunun iki vadisi olsaydı, üçüncüsünü isterdi. Mal, sadece namaz kılmak ve zekât vermek için verilmiştir. İnsanoğlunu ancak toprak doyurur. Yine de Allah tövbe edenin tövbesini kabul eder."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Câfer b. ez-Zübeyr zayıf ve hadis uyduran birisidir.[2]

١٧٧٩٥ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الْبَاقِي الأَذَنِيُّ ، ثَنَا الْمُسَيَّبُ بْنُ وَاضِحٍ ، ثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، ثَنَا لَيْثُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ صَالِحٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ كَعْبِ بْنِ عِيَاضٍ الأَشْعَرِيِّ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " لَوْ سِيلَ لابْنِ آدَمَ وَادِيَانِ مِنْ مَالٍ لَتَمَنَّى إِلَيْهِمَا ثَالِثًا ، وَلا يُشْبِعُ ابْنَ آدَمَ إِلا التُّرَابُ ، وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ تَابَ.

رواه الطبراني وفيه المسيب بن واضح وقد وثق وضعف وبقية رجاله رجال الصحيح قلت : ولهذا الحديث طرق ذكرتها في التفسير في سورة ﴿لم يكن﴾ فإن تلاوة ما زيد فيها وما كان قرآنا ونسخت تلاوته فيها أيضا

17795- Ka'b b. İyâd el-Eş'arî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İnsanoğluna iki vadi dolusu mal akıtılsaydı,*

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (390) rivayet etti.
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7970) rivayet etti.

üçüncüsünü isterdi. İnsanoğlunu ancak toprak doyurur. Yine de Allah tövbe edenin tövbesini kabul eder."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Müseyyeb b. Vâdıh'ın güvenilir olduğunu söyleyenler olduğu gibi zayıf bulanlar da vardır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

Bu hadisin Beyyine Suresinin tefsirinde Kur'ân'dan sayıldığına ve sonra tilaveti nesholunan âyetler olduğuna dair başka yolları da vardır.[1]

بَابٌ فِيمَنْ يَسْتَعِيْنُ بِالنِّعَمِ عَلَى الْمَعَاصِي

Nimetlerle İsyan Edenler

١٧٧٩٦ - حدثنا مُطَّلِبُ بن شُعَيْبٍ الأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بن صَالِحٍ، حَدَّثَنِي حَرْمَلَةُ بن عِمْرَانَ، عَنْ عُقْبَةَ بن مُسْلِمٍ، عَنْ عُقْبَةَ بن عَامِرٍ، عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " إِذَا رَأَيْتَ اللَّهَ يُعْطِي الْعَبْدَ مَا يُحِبُّ وَهُوَ مُقِيمٌ عَلَى مَعَاصِيهِ، فَإِنَّمَا ذَلِكَ لَهُ مِنْهُ اسْتِدْرَاجٌ، ثُمَّ نَزَعَ هَذِهِ الآيَةَ: " ﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

رواه الطبراني في الأوسط عن شيخه الوليد بن العباس المصري وهو ضعيف

17796- Ukbe b. Âmir el-Cuhenî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kulun isyana devam etmesine rağmen, Allah'ın ona sevdiği şeyleri verdiğini görürsen, O'nun tarafından onlar için bir istidrâctır."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sonra şu âyeti okudu: **"Kendilerine hatırlatılanı unuttuklarında, onlara her şeyin kapısını açtık; kendilerine verilene sevinince ansızın onları yakaladık da umutsuz kalıverdiler."** (En'am Sur. 44)

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında, hocası Velîd b. el-Abbâs el-Mısrî'den rivayet etti. O da zayıftır.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/180) rivayet etti.

* Mecmau'z-Zevâid'in Tahran Meclis-i Şûrây-i Milli 9710 kayıt numaralı ve eserin ikinci cildi olan elyazması nüshasının Hac kitabından bir bölümü

باب النهي عن التداوي بالحرام عن أم سلمة قالت اشتكت ابنة لي
فنبذت لها في تور فدخل النبي صلى الله عليه وسلم وهو يغلي فقال ما هذا فقلت ان ابنتي اشتكت
فنبذت لها هذا فقال ان الله عز وجل لم يجعل شفاكم في حرام رواه ابو يعلى والطبراني
الا انه قال في كوز بدل تور ورجال ابي يعلى رجال الصحيح خلا حسان بن مخارق
وقد وثقه ابن حبان وعن ام الدرداء عن النبي صلى الله عليه وسلم قال ان الله خلق الداء
والدوا فتداووا ولا تداووا بالحرام رواه الطبراني ورجاله ثقات وعن ابي وايل
قال اشتكى رجل فنعت له السكر فاتينا عبد الله فسالناه فقال ان الله لم يجعل شفاكم
فيما حرم عليكم رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح باب لا تكرهوا مرضاكم على الطعام
عن عبد الرحمن بن عوف قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لا تكرهوا مرضاكم على الطعام
فان الله يطعمهم ويسقيهم رواه البزار والطبراني في الاوسط وفيه ابو بكر بن عبد الرحمن
بن عوف ولم اعرفه ولا من روى عنه وبقية رجاله ثقات باب في المعده
عن ابي هريره قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم المعدة حوض البدن والعروق
اليها واردة فاذا صحت المعدة صدرت العروق بالصحة واذا فسدت المعدة صدرت
العروق بالسقم رواه الطبراني في الاوسط وفيه يحيى بن عبد الله البابلتي وهو ضعيف
باب شرب الماء على الريق عن ابي سعيد الخدري عن النبي صلى الله عليه وسلم
قال من شرب الماء على الريق انتقضت قوته رواه الطبراني في الاوسط وفيه محمد
بن مخلد الرعيني وهو ضعيف وعن ابي هريره قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
من كثر ضحكه استخف بحقه ومن شرب الماء على الريق انتقصت قوته رواه الطبراني
في الاوسط في حديث طويل هو في الزهد وفي اسناده جماعة لم اعرفهم باب
عرق الكلية عن عايشه قالت قال رسول الله صلى الله عليه وسلم الخاصرة عرق الكليه
اذا تحرك اذى صاحبها فداووها بالماء المحرق والعسل رواه الطبراني في الاوسط وفيه
مسلم بن خالد الزنجي وهو ضعيف وقد وثقه جماعه باب في الشونيز
والعسل والكماه وغير ذلك عن انس بن مالك ان النبي صلى الله عليه وسلم كان اذا
اشتكى تقحم كفا من شونيز ويشرب عليه ما وعسلا رواه الطبراني في الاوسط وفيه
يحيى بن سعيد العطار وهو ضعيف وعن بريده انه كان مع رسول الله صلى الله عليه وسلم
في اربعين من اصحابه والنبي صلى الله عليه وسلم يصلي الى المقام وهم حلقه جلوس
ينتظرونه فلما صلى اهوى بيده فيما بينه وبين الكعبه كانه يريد ان ياخذ شيا ثم انصرف
الى اصحابه فثاروا فاشار اليهم بيده ان اجلسوا فجلسوا فقال رايتموني حين فرغت
من صلاتي اهويت فيما بيني وبين الكعبه كاني اريد ان اخذ شيا قالوا نعم يا رسول الله

* Mecmau'z-Zevâid'in Tahran Meclis-i Şûrây-i Milli 9710 kayıt numaralı ve eserin ikinci cildi olan elyazması nüshasının Tıp kitabından bir sayfası